SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšku, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běźny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 205 Budyšin — Štwórtk, 1. septembra 1932 — Bautzen Lětnik 91

Němska kročel přećiwo zamjezowanju brónitosće Němskeje

Pšched někotrymi dnjemi je němski woborny minister je Schleicher znowa w cźahopišu „Heimatdienst" wotbronjenje wšěch wójskow na runosć němskeho wójska abo runopravnosć Němskeje w bronjenju z druhimi statami žadał. Kaž dopisował Havaskeje telegrafoweje powěsćerńe, kotrejž franzowskeho ministerskeho presidenta Herriota na jeho pućowanju pšchewodźa, powě, je Herriot wutoru powěsć doklał, so je do franzowskeho zwonkowneho ministerstwa **němska nota wo pšchetworjenju němskostatneje woborny** doschła. Zastupjerjam nowin je Herriot prajił, so žo njemóże wo tym wuprajić, dóńž nóčne wopschijeće njesnaje. Najšerje budźe žo ministerska rada, kotraž žo sćětwórtk 1. septembra w zwonkownym ministerstwje zhromadźi, z němskej notu saběrać.

„United Preß" k wudospołnjenju tejele powěsće wozjewja, so je němske knježerstwo z franzowskim połanzom w Barlinje Poncetom franzowskemu knježerstwu offizialnje zdźěliło dało, so žebi **runopravnosć w bronjenju žada.** Postajenje Versaillskeho měra dyrbi žo wuschmórnyć, po kotrymž stej Němska wulkosć jejneho wójska a jeho wobronjenje pšchedpisanej. Dla wurjadneje wažnosće, kotruž franzowske knježerstwo na tule należnoj kładźe, je franzowske zwonkowne ministerstwo Herriot zdźělenku franzowskeho połanza do Cherbourga, hdźež Herriot runje pšchebywa, połało.

*

Hawaska powěsćerńa dale wozjewja, so je franzowski połanz w Barlinje Francoit Poncet franzowskemu zwonkownemu ministerstwu wopomnjeńske pismo wo reorganizaciji němskostatneje woborny połał, kotrež je jemu němski zwonkowny minister z Neurath wutoru w mjenje němskeho knježerstwa pšchepodał.

Hišće njeje hač je žo wopschijeće němskeho wopomnjeńskeho pisma wozjewiło, franzowske nowiny Herriota napominaja, so by němske žadanja wotpokazał a na tym wobstał, so žo wojerske pschitiwi Versailleskeho měra njepscheměnja. Jenu porokuja, so je w Lausannu Měnjam pšchejara k woli był.

Hindenburg předsydstwo němskeho sejma w Neudecku njeprijima

Pšchedźyda němskeho sejma, nazionalny sozialist Göring, je němskemu presidentej po wotewrjenju němskeho sejma telegrafiju sdźělił, so jeho pšchedźydstwo němskeho sejma blizše dny wopyta. Hindenburg je žo Göringej se telegramom za posćiwny wopyt podakował, tola prošył, so by žebi pšchedźydstwo němskeho sejma pućowanje do Neudeca salutowało, dokelž je wón na nowy tydźeń do Barlina wróćił. Tam móže žo jemu nowe pšchedźydstwo pšchedstajeć a jemu žwoje pšchecza sdźělić.

Schleicher lohko skhorił

Kaž je zhlyschecz, je němski woborny minister je Schleicher na žołćowy pucher skhorił. Němski woborny minister lehodła dźenja na někotre dny na wodychnjenje wotpućuje.

Žadyn socialdemokrat w předsydstwje němskeho sejma

Sstrjedu žu žo wólby do pšchedźydstwa němskeho sejma stónčile. Też mjes 12 sapišowarjemi, kotrež žo na pośled wuliwolichu, njeje, kaž pšchi druhich sastojnstwach, žadyn sozialdemokrat, haczrunjež je sozialdemokratiska strona druha najsylnischa strona w němskim sejmje. Jenaž we wubjerkach maju sozialdemokratojo sastupjerjow. We wukrajnym wubjerku je dotalny sozialdemokratiski president němskeho sejma Loebe pšchedźydstwo pschewzał.

Wuradźenje němskeho seima so do njewěsteho časa wotstorčiło

So by Papenowe knježerstwo skladnosć njemeło, němski sejm rospuschćeja, žu nazionalni sozialistojo a zentrumska strona wobsamknyli, pschichodne pośedźenje hakle wotměrcz, hdyž budźe možnosć data, Papenowe knježerstwo powalicź. Hacź němski sejm sa to skladnosć namaka, wschak je dwělne.

Čorno-čerwjeno-złota khorhoj w němskim sejmje

Pšchedźyda němskonazionalneje frakzije **Oberfohren** je presidenta němskeho sejma Göringa namołwił, so by čorno-čerwjeno-złotu khorhoj z pšchedhodowanje němskeje sejmowje wotstronicź dał. Kaž je zhlyschecz, je president němskeho sejma Göring wotmołwił, so nima žaneje pschiciny, tole žadanje dopjelnicź. Göring je němskonazionalnych na to dopomnił, so też němskonazionalny president němskeho sejma Walkraf pšched někotrymi lětami njeje khorhoj wotstronicź dał.

Burjo njejsu z Papenowym programom spokojom

Němske ratarstwo njeje z Papenowym hospodarskim programom, kaž daloko ratarstwo nastupa, spokojom. Sswobodny kujes Rünnck, wjednik porheinskeho ratarstwa, je w zhromadnym hospodarskim wubjerku ratarskeje komory a zjednoćenych porheinskich burskich towarstwow zhodowaze wobsamknjenje pschecźiwschcał:

„Porheinske ratarstwo zhromadnje z kujesa němskeho kanzlera z Papena w Münstern k praschenjam kontigentowanja dowoza a powschitkowneho iniženja mjety jako **zyle njespokojaze wobhladuje,** dokelž je hnydomne rosrjadowanje tejule praschenjow z wumělnjenjom za stónčne wustrowenje zyleho hospodarstwa."

Pruski sejm je Papenej swoje njespodobanje wuprajił

Pruski žejm je wutoru wjeczor po žydowskodźinskim rosprajenju wo protestach wothłosował, kotrež běchu žo pschećiwo postajenju němskeho kommišara podale. S hłosami wschěch frakcijow z wuwzaćom němskonazionalnych je žo nanajet nazionalnych sozialistow pschijał, z kotrymi žejm němskemu kommišarej z Papenej žwoje njespodobanje wuprajł. Dale z tej žanej wjetschinu nanajetej sozial demokratow pschihłosowachu, z kotrymž žo pschecźiwo postajenju němskeho kommišara protestuje. Němski statny žud žo napomina, so by po możnosći bórzy wo praschenju rosžudźił, hacź ma němske knježerstwo prawo, němskeho kommišara postajić.

Sapósłanz Hirtsiefer jako žohnował prjedawschemu knježerstwu na to pokazowasche, je Papenowe knježerstwo njeje na žane waschnje prawo mełło, pruskich ministrow wotžadźić. Sžyła je němske knježerstwo prjedawschemu pruskemu ministerskemu pschedsydu Brauna a ministerskemu ministra Severinga w cźasu wotžadźiło, hdyž žo wukas wo postajenju němskeho kommišara hischće njebě wojerwik. Dźiwajo na powschitkownu nusu a na to, so by žnadź pschi nażiwnym wuschparanju z knježerstwom k žałożnemu krejpschelećeju a k rospadnjenju Němskeje doschło, žu prjedawschi ministrojo wotmyslenje spuschćili, žwoje prawa jako schefojo sarjadnistwa wukonjeć.

Sssejmowy president, nazionalny sozialist Kerrl, pschecźiwo prajenju němskeho kommišara protestowasche, so kommišarske knježerstwo nětcźischich pruskich namołtnych ministrow njeje krajnemu knježerstwu samołwite.

Sozialdemokratiski sapósłanz dr. Hamburger ilkadnosć wuzi, Kerrlej porokowacz, so je z listom 19. julija němskemu kanzlerej Papenej radźił, so by němskeho kommišara za Prusku postajił a poždźischo Papenej z druhim listom potwjerdźił, so žu naprawny pschecźiwo prjedawschemu pruskemu knježerstwu niz jenoż dowolene, ale też nujne bytje. Mócznik Kerrlowy druhi list cźitasche a pschi spomni, so žebi Kerrl dźenja swěri sapreč, so je nastork k postajenju němskeho kommišara za Prusku dał.

Nowe pośedźenja pruskeho žejma žu žo hacź do 20. septembra wotstorčźile.

„Vorwärts" so na tři dny zakazał

Barliniski kommišarski policajski prejsident dr. Reiche je Barliniše hłowne sozialdemokratiske nowiny „Vorwärts" na tři dny sakasał, dokelž žu nowe Papenowu Münstersku rěcź kritisowałe. „Vorwärts" je Papenej porokował, so je žwojim hospodarskim programom němsku wustawu ataka.

Nuza němskeho rjemjesła

Němskostatny zwjazk němskeho rjemjeźła pische: Rosprawy wo hospodarskim połoženju rjemjeźła w augusće dawaju pópjacź,

so žo wobsitjenosće njeżu połěpschile.

Skoro wo wschěch rjemjeślowych wotnožkach žo praji, so **sžakanki wuwostawaju.** Dla njewěsteho politiskeho połoženja a dla njewěsteje pschichodneho roswicźa žo wohnjdleršwo wrócźo dźerži też tam, hdźež bychu žo mohte sžakanki wotedacź. Dokelž žu žo pośledne rezerwy w rjemjeślnischich dźełarńach pschetrjebałe, žu starosteje ja pschichod jara wulke.

Pschezo znowa žo na to pokazuje, so žo w twarstwje skoro wjazy njedźła, a so je to z hłownej pschicźiny, so žu wobsitjenosće w rjemjeśle wurjadnje hubjene,

dokelž wot tuteho kluczowego rjemjeźła druhe rjemjeślowe wotnožki sžakanki dostawaju. Wulki njedostatk sžakankow wschudźe tam, hdźež žo hischće sžakanki wudawaju z tonu wjedźe, so rjemjeślnizy na płaczišny tak žyłuje cźischcza, so jim žaneho wušitka njerostawa, a so žo ledma powschitkowne wudawki wurunaju. Na płaczišny niz jenoż šamostatni mischtrowje, ale też sžadźni dźełaczerjo tłóča, kotrychž licźba žo z pschibjerajej biesdźełoscźu pschezo bóle powjerscha. Nuza rjemjeźła je hischće zhórschuje, so žo skasowarjo je saplacźenjom kondźa, a so rjemjeźnizy žebi njemóża zwěrić, pschecźiwo kondźerjam wótro postupować, so njebychu poślednich skasowarjow słuchili.

S cźełom zaradźacym programa němskeho knježerstwa žebi rjemjeźło powschitkownje mało lubi

dokelž je žo na njo pschi wudźelenju sžakankow malo dźiwało. Najwjetschi dźeł je do wulkoindustrije a do wulkich městow schoł, a na rjemjeźło na wsach njeje žo žyła dźiwało.

Dla zběžka ke khłostarni zasudźeni

W Gubinje je žo wutoru prozeß pschećiwo 26 žobutlawam kommunistiskeje strony skónčił, kotrejž běchu dla zběžka a kazenja krajneho měra wobsterżeni. Wjednika kommunistow k khłostarni na 1 lěto 9 měsazow, druheho kommunista, kotrejž bě žo do żandarma z pukami dał, k khłostarni na 1 lěto 3 měsazy sažadźichu.

W Hliwicach w Schlesyjskej žu dla zběžka expedienta Gnioleźnka k khłostarni na 3 lěta a dźełaczerja Kornka k khłostarni na schěsć měsazow sažadźili.

Pólska chce sebi wukhód přez Čorne morjo a Dardanelle k dalokemu morju dobyć

Statny sekretar pólskeho zwonkowneho ministerstwa **wyschi Beck** tele dny w Bukareschu pschebywa. Wutoru je jenohodźinske rosrěcźenje z ministerskim presidentom a zwonkownym ministrom Bajdu Wojewodom mił. Wječor je pólski połanz Beckej žwjedźeńsku hościnu wuhotował, pschi kotrejž staj žo też rumunski ministerski president, wikowanski minister Madgearu a wójskowy minister general Ssamżonowicz wobdźělikoj. Sstrjedu je **kral** wyschka Becka w audienzu pschijał a jeho k žnedańju pscheproschył. Potomi je žo wyschi Beck z politiskimi wjednikami rosrěcźał.

Kaž pólezy diplomatojo praja, pschi tychle rosrěcźenjach wo wažne politiske praschenja dźe. Nowiny „Lupta" žu powěsćej pschinjeśle, so wotnył wyschka Becka w Bukareschu a jeho prydawschke wuradźenje w Turkowskej žo na prózowanja Pólskeje poczahuja, žebi psches Čorne morjo a Dardanelle wukhod k dalokemu morju dobyć, dokelž pólski pschimórski pschistaw w Gdyni we wójnje nadpad němskeho wójnskeho łodźiwa njeby wudźerżał. Pódla teho žo we pośrědnizbnym Pólskeje a žnadź też Turkowskeje w jednanjach Rumunskeje z Ruskej wo pakt njenadpadnjenja jedna.

Parlament so w Francowskej do časa zwoła

Franzowski parlament žo hižo 16. septembra zwoła. Dla finanzielnych wobčežnosćow žo do cźasa jeńdże. Franzowske knježerstwo je wobsamknyło, dań žnohomprozentiski wójnskich požčežonkow sniźić, kotrejž na statne finanzy cźełko tłóča. Jich dań dyrbi žo na 11,5 proz. sniżeńe. Dokelž

ſku politiske kaž też techniske wobstejnoſcje ja tajku operaziju pſchihódne, ſo ſ tym liczi, ſo ſo konversija wójnſkich požčežonkow lohko pſchewjedje.

Jendželsko-francowske jednanje na Jerseyu

Na jendželſkej kupje Jersey ſtaj ſo jendželski ſmuſkowny minister ſir **Herbert Samuel** a franzowſki ſwonkowny minister **Herriot** ſeſchłoj. Staj pjeczа wo jara wažnych finanzynych a politiſkich pſchihotach ja ſwětowu hospodarſku konferenzu jednałoj.

Strajk jendželskich tkalcow w Lanceshiru

Strajk tkalzow w bawłnowej industriji w Lancaſhiru ſo ruczе rozſchérja. Wutoru je dalſchich pjatnaczе fabrikow, w kotrychž ſo pónđelu hiſchcze dźełaſche, dyrbjało dźeło ſaſtajicź. Se wſchěch ſtronow knježeſtwow nadběhuja, ſo by w ſtrajku pożrědkowało, dokelž by ſtrajk niz jenož ja jendželſku bawłnowu industriju, ale też ja zyle jendželſke hoſpodarſtwo ſe ſczěhowi měł, hdy by dźěſchi czaż traſ.

W ſwiſu ſ wutornſchim wopytom miniſterſkeho pſchedſtejdy Macdonalda a dominionſkeho miniſtra Thomasa w Balmoralu ſo powſchitkownje wocžakuje, ſo kral woſobinſcy do konflikta Lancaſhiraſkeje bawłnoweje induſtrije ſapſchinnje, ſo by ſo ſtrajk po możnoſczi borſy ſkóncził. Satrocženje dyrbi ſo ſ wotmołwjenjom na telegram dźełaczeſkeho wjednika Comptona ſtacź, w kotrymž ſo praji, ſo wſche worſchty wobydleſtwa wot kraja wocžakuja, ſo wón knježeſtwo k raſnym krocželam k ſkónczenju kataſtrofalneho ſtrajka pohnuje.

18 lětarjow w Sevilli zajeli

Dla monarchiſtiſkeho ſpiſka w Schpaniſkej ſu 40 offizěrow, mjeſ nimi 18 generalow, 5 wyſchkow, 17 podoffiſzerow, ſajeli. Sudnik, kotremuž je ſo dowěriło, ſpiſkarſke hibanje pſchepytaczź, je poručził, ſo ma ſo 18 lětarjow ſe wojeriſkeho lětaniſchcza w Sevilli ſajeczź.

Wulke zniženje mzdy w Italskej

Swady dla mſdy w połnóžnoitaliſkej wołnowej a w ſiźiliſkej ſchwabłowej induſtriji je knježeſtwo na ſchkodu dźełaczerjow rozriſało. Knježeſtwowy preſident Muſſolini je poručził, ſo ma ſo we wołnowej induſtriji mſda wo 10 prozentow ſniżicź. Tole ſniženje mſdy nadje 250 000 dźełaczerjow połnóžnoitaliſkeje wołnoweje induſtrije potrjechi. Akkordſke mſdy w ſchwabłowej induſtriji, kotrež najniżſchu mſdu pſchekročžachu, ſo wo 50 prozentow ſniża.

Ze serbskimi dźěćimi k Baltiskemu morjej

(Skónczenje.)

A hižo dyrbimy pſchestupicź do ſpěſchnika w Roſtock. Wſcho dźe kaž na ſchnórgy, dokelž ſu dźěczi jara pokluſchne. — A dale ſo hraja hry. Krajan ſ domiſny je ſajo ſa dźěczimi do wotbźela pſchiſchol a ſo wjeſeli nad jich wjeſelom. Koleża czaha ſchwórcza njepſchestawajcy melodiju najſpěchniſcheho raſa. „Rösershagen“ żelesniczar ſawoła. Dyrbimy wſchitzy wuſtupicź. „Wujo, ſmy my někto pſchi morju?“ „Haj, ſa krótki czaż, jenož ſ tu czakajez małej bimbawu dyrbimy hiſchcze pół hodźinki jěcź.“ To dźe je hiſchcze mjeńſcha bimbała, hacž „herbitki błyſk“. Kuri kaž njemóžu, ſkoro njehańbicźiwje. „Bim, bim, bim“ — hižo ſpěcа pſchez kraſnu Müritzku holu. To je dożiwjenje. Kak tajnoſtnje lěſ ſchumi, kak lubje wrjóſ ležeje, kak cźicho a ſmjertocžnje tu je. Dźěczi ſu pſchestale plapotacź — hladaju — hladaju — we wocžakowanu toho. ſchtoż pſchidźe. „Müritz“ (pop. we 2. hodźinje), „wſchitzy wuſtupicź.“ Na dwórniſchczu czaka ſtotra ſ wothładarkami na ſerbſku wuprawu. Lubje wita wſche małe duſchki, poſchepta ſ köżdym a ſ wětſikom ſhej dobudże wſche duſchki. „Bolcźiwka“ ſadźenu do wołnczka a nětko tupoże wjeſele zyła cźrjódła po Müritzkim lěſu k domej ſwjateje Wórſchule. Duchowny knjes cźaka pſched wrotami, je ſhamа lubоſcź, druhe ſtotry pſchikhwataju a bórſy ſu dźěczi wukhowane w měrnym pſchiſtawje, wukupani a hižo ſhedja we ſtołnczku — hromadźe ſe ſerbſkimi dźěczimi ſ Kamjenſkeho wodwoda. Sſerbiki ſpěwcźi ſaklincźi a dźěczi cźuja ſo hižo doma. Rad bychu k morjej dokhwatali, wo kotrymž Kamjencźanſzy tak wjele ſpodźiwneho powědaju — tola — dyrbja wotpocžnyć a — ſpacź, po napinanju dnja.

Derje ſpachu prěnju nóz w nowym pſchebytku. Mózne pożnědachu a dopokhnja knjes ſanitetny rada, lěkar wuſtawa, kótre dźěczo na ſtrowotny ſtaw pſchepyta. My wjedniju wědźachmy, kajki budże wuſpěch, pſchetož lětſa je telko ſkabuſchkich, khornych, błědnych duſchkow pódla, ſo ſo ſhami pſchi wotjěźdże ſ domiſny ſpodźiwachmy. „Dźěci maju ſo jara derje wothladacź. Podam ſa kóżde dźěczo ſwoje poſtajenje k natwarej ſtrowoty a chcemy je wſchej naſchej ſamóſnoſczu wob cźaſ pſchebytka dźełacź na wulekowanju. Je to możno, ſo móża wjeſne dźěczi tak potrěbne bycź? Haj, te ſozialne poměry dźenſnſcheho cźaſa, kak tola podrywaju ſtrowoſcź ſamo najmjeńſchich.“ „Wóh nam pomhaj“, rjekne luba wyſchſcha ſtotra, ſkožo wocźi na ſwój rjadowny liſchź.

Wobhladamy ſhebi wuſtaw. Smy wjazy hacž ſpokojeni. Wſche bydleńſke ſtawy ſu ſtóncźne, maju balkony, wuhlad do lěſa, pak k morjej. Draſtownje, mnjeźnje, jědźeźnje, wſcho ſo jenož tak błyſchcźi ſ cźiſtotu. Rumny dwór da doſcź meſtna k běhanju. Wulke verandy ſchtitaju pſched ſtónzom. Lěſ ſo pſchitula k domej a ſchumi ſwój wěcźnje putazy ſpěw.

„Dowěrimy Wam naſche lubuſchki, budźa pětnje, budźa ſo tu domach cźucź, we ſerbſkim ſtowje a ſpěwje ſo rosmołwjecź a wjeſelicź“. „Rad to widźimy, ſwobodu jim damy doſpoknu, jenož jene wuměnjenje ma ſo dowjelnicź: Pacźerje maju rano a wjecźor ſpěwacź, njedźelu katoliſzy a evangeliſzy ſhami ſa ſo Boże ſłużby wopytacź a ſo ſtokicź po lěkarſkim poſtajenju,“ rjekne mile wyſchſcha ſtotra. Rad to pſchilubimy, njebudże w tutom naſtupanju žaneho ſadźewka ani ſa ſerbſke dźěczi, ani ſa ſtrowotne a nabożne ſeſnjenjenje.

A nětko ſo dźěczi wocźerſtwja pſchi brjohach Baltiſkeho morja, ſpominaju na doma, ſu ſkożowni ... we ſwojej nowej domiſnje ... Boże ſkónczko koſchi jich cźełka a liczka ſ rantom a ſ poſledniej pruhu wjecźornej, ſkotny morja jim pſchipluſkotaja, wucźekny, kaž buchu chcyle wotnjeſcź poſtrow nantkej a macźerźy, bratſkej a ſotſiczźy, dźědatej a wowzy a lubym doma pſchimyſlacź: „Waſche drohuſchki maju ſo jara, jara rjenje ...“

*

S wutrobnym dźakom ſpominaju wěcźe ſtarſchi na tych, kiž jich lubuſchkam taſke wocźerſtwjenje ſmóžnichu. „Domowina“ je ſo ſtawa ſaſo ſ macźerźu, krajne a hamtſke wyſchnoſcźe ſu jej dale możnoſcź k tomu we dźenſnſnſchim cźeżkim hoſpodarſkim cźaſu. To ſaſtłuži ſhej najwuſnamniſcheho dźaka wſchěch. Njedajmy ſo ſamylicź w kroczenju na tutom prawym puću ſakładneho wuſtrowjenja a khorych ſerbſkich dźěczi, kiž trjebaju taſke wuſtrowjenje k ſakhowanju ſwojeho młodduſcheho žiwjenja, k ſeſnjlnjenju ſa dalſche žiwjenje, pſchetož jenož w ſtrowym cźěle może bydlicź ſtrowy duch. A jenož tak może bycź lud ſylna ſkała w howrizajzym morju cźaſa.

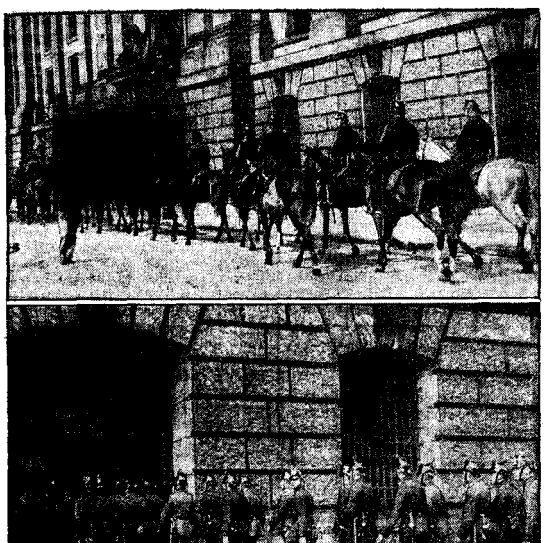

Politiski ſkit němſkeho ſejma.
Horjeka: Policija na konjach před němſkej ſejmownju. Deleka: Sylny kommando policije podawa ſo do ſejmownje.

P. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Žuježkeſka bała.

92] (Pokračowanje.)

„Hladaj, mużo, kajeju hoſcźow mamoj, zyły Puczźin budźe namaj jeju ſamóžecź“, Marjanka ſtoro horzke ſarčeſa. Sa błidom, na kotrymž bě běły rub pſchestrety, woprawdże knjes a knjeni ſpodźejchtaj, cźerſtwje nacźata pokruta khléba pſched nimaj leżeſche a ſlépczk a nóż, też ſelamka tam ſtejeſche.

„Schtó je ta knjeni, ſchtó je tón knjes, a ſchto jeju ke nam wjedże?“ bur ſpomina, ale ani ſe ſłowczkom ſwoju ſhudźiwoſcź njepicheradża. Knjeſa je néhdże widźał, ale w tym wokomiku ſo njemóże dopomnicź, hdże.

„Witajcże k nam“, hnydom mérnje a wutrobnje rjekny. Knjes ſa błidom ſtany a pſchecźelnje ſo poſmja:

„Njeſmiſcże mi ja ſło, knjes Zymbura, ſo ſmój ke wam pſchiſchłoj, woſchej knjeni ſym hižo prajił, ſo ſmój ſtaraj ſnataj, na ſkromadźiſnje w Püſtu, nèwěrno —“.

Wocźi ſo Zymburje ſablyſchcźiſchtej a ważne mjeſnoſcźo ſo ruſaſni, pſchetož w tym wokomiku ſtany w jeho duſchi hižo ſabyta poſtawa, póſna wjeſcha. Pozmja ſo a kaž tchóń w Püſtu prajeſche:

„To je ſmyſł, knjes wjeſcho, ja njejſym knjes a nimam knjeni, bur ſym a ſomle je moja ſwěrna a duſchna žona Marjanka“, a tak lubje pſchi tym na nju pohlada, ſo ſo ſhamo wjeſchowa lubоſnje poſmėwnuły.

Kaž róża ſo Marjanka po ſiźomaj a bźeſi ſchiji ſaczerwjeni a ſłożiwſchi wocźi też wona poniżnje porčka: „Ani ja njejſym knjeni a nimam knjeja, burowka ſym a ſomle je mój ſwěrny a duſchny muż Jan.“

„Derje, žuježoſe Zymbura“, potračowaſche wjeſch, wjele ſmóji ſ wjeſchowej wo waſ błyſchaſoi, niż jenož wo waſchej mozy, ale też wo waſchej pilnoſcźi, mudroſcźi a wótrej myſli, telko, ſo ſmy ſebi pſcheli waſ bliże ſeſnacź.“

„So bych prawdu rěcźał, knjeże wjeſcho, też mi je ſo tak ſeſchło. Hdyż ſym waſ w Püſtu widźał a ſłyſchał, je ſo mi ſdało, ſo ſcźe mjeńſchi knjes, ſkromniſchi a měrniſchi, hacž cźi waſchi direktarjo, ſaſtarcźeljo, haj ſamo hacž wjeſchowſkaj hajnikoj a dwórnikaj.

„To ſhej derje porozumimoj. Woſtajmoj tu žonje hromadże ſhežko a proſchu waſ, pokajajcże mi ſwoje hoſpodarſtwo“, požada wjeſch a Zymbura radujcy ſo proſtwy ſwoji.

Najprjedy jeho k drobnemu ſtotej wjedźeſche, k drjewjanym ſwinjazym khlėwam a potom ke kurjeźzam. „Zymbura, njebjeſcże mi ja ſło“, wjeſch ſtejo wołta, „ale khlėwy macże hubjene. Nimaja drjewjane bycź, ale murjowane, maja bycź k ſewjerej wobroczźene, podłoha ma ſuchа bycź, ale nakoſna bycź a korta wot wonka pſchiſtupne, to by wam ſchula powědźiła.“

„Może bycź, knjeże wjeſcho“, Zymbura pſchikhłoſnjowaſche; pſchetož hoſpodarej je njejſmě napſcheczo rěcźeć. Wocźini duſcźka. Sa nimi ranża ſ hnéſdom proſzałkow leżeſche.

„Kak ſtare ſu“, ſo hóſcź woprascha.

„Hódajcże,“ rjekny Zymbura.

„Schtyri njedźele.“

„We, hakle dwě njedźeli.“

„Dobre plahowanje to cźini“, wjeſch poſmėwi, „ale ſplah je hubjeny, mam kundroſa hacź ſ Jendželſkeje, budźeczе-li chcyć, proſchu a požcźa wam jeho.“

„Žuſy ſplah nam buram njehoje“, Zymbura potwjednje wotpokaſa, „njemóżemy jón hladacź, pada nam a mamy jenož ſchkodu. Woſtanu ſwěrny domjazemu ſplaheju.“

Też wjeſch njenapſcheczźiwi niczo, ale wſchudżom a na wſcho kedżbowaſche. Na kury na dworje kedżbowaſche a pola nich ſtejo wołta. Hnacź, kaž by na to hordy był, ſo wjeſchowſkej wocźi na njeho hladatej, a ſdobom kaž bo ſo we ſwoju drużinu bojał, hnydom nadu a ſapėwa.

„Ma rjany hłóſ a rjanu poſtawu. Je khrobły a derje žiwjeny. Ale wjele kokoſchow ma, ma nėcź cźrjódu, nėhdże dźeſacź kolloſchow, potom kolniſche Lipje njeſmu, a druhe kury bych ſhej ſawjeſł, franzowſke abo italiſke, ſchulu by wam w tym poradźiła.“ —

Wſchitzy k wowczeńi dóſchoj. Wótra wón ſ tucźnje wołmy cźehnjeſche a Zymbura ju ſe ſpodobanjom ſ nożom ſrėbaſche, kaž by k rózi pſchinuchał. Knjes wjeſch pak ſhej nawonjene rubiſchko k nożej dźerżeſche, jenož prėnju khwilu, dóniż nóż ſo ſmucźi. Też hyſły ſo we wocźomaj pokaſowacźu, hdyż bur kurje ſchérjeło wocźini, tak jeho, kaž kėdi wótry wowczi wupar do wocźow ſchcźipaſe.

Stadło bé ranje po nalėtnim bahnjenju, dotal bojaſne a njemérne. A w tymle njeſwuczźenym cźaſu ruſchene, ſo bojaſnje do najſadniſcheho kuta kłocźeſche, jehnjata, jehnizy a barany, jenož jedyn ſtary boran wołta ſmuſkity ſtejo pod wolſſanym truchom cźorneje ſele, kotraž tu na rjecźaſu ſ wjeſcha wikaſche, wołta pod njej ſtejo, kaž by tule wowczu khłoſchczeńku chcyć ſchkitacź... Zymbura chcyſche ſaſtupicź a ſtadło wjeſchej bliże ſahnacź.

„Njeje trjeba“, ſadźewa jemu hóſcź, „widźu-li borana, widźu w nim zyłe waſche ſtadło. Ma rjanej roħaj, kaj ſchrub wjeſczanej a falkowanej, ale ham wjele hódny njeſe.“

„A ſchto je na nim ſchpatne?“ ſo Zymbura bjeſe wſchecźe je hórkoſcźe woprascha. Wjeſch na njeho pohlada, hacź jeho kritika bura ranja. Ale widźeſche Zymburu mérneho, we wocźomaj ho jemu njeſporjeſche hnėw, ale ſprawna powuczenja žadoſcźiwa ſudóżiwoſcź.

„Wjele njedoſtatkow ma, luby Zymbura, ſprėnja je to boran ſtareho cźěſkeho burſkeho raſa.“

„Myſlu, ſo je to jeho wożebnoſcź.“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 1. septembra 1932.

— Wo wjedrje. Wežera wjeczor we 7 hodź. barometer 745, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +25. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer 0, thermometer we nozy +15. Wuhladny na ruchi ras wjedra. Nižina ſ wjeczora wſchitkodźaza njeſe ſo mohla dosć wutſtukowaś. W ſewjerſkich kupowych pſchihladźaza, wutkěźi ju bóle k połnocy abo k ſewjeru. Deſchczowanje bź jenoź krótke. S wſchitkodźom wuſchinowy ſ Jagrſkich kupow ſo wjedro ſaſo poſkſchuje. W nozy k ſtudźe mježachu we wjeſkownej Saſſkej wjele njewjedrow. Dokelž je cźopło, haj tuſto, ſu teſ dźaſnja njewjedra możne. Schkleńza je ſkrje ... — Jutſtje pjatk ſtrahuja Słónčko 5,14 hodź. a khowa ſo 6,46 hodź. Mſenjck ſtrhaja rano 7,11 hodź. a khowa ſo wjeczor 7,11 hodź.

Późnjeńc abo september

Po protyzy ſmějemy hiſchcze poyrawom tſi njedźele lěta a najſerje teſ létya hiſchcze tak dołho létnje wjedro wobkowany. Tola powſchittownje mamy hižo późnjeńz ſa prěni naſymſti měſaz. A dźiw ſu teſ hižo kótre krótke, wſcho na to pokaſuje, ſo naſyma ſo ſ wotmachom pſchiblížuje.

Mnohe rjane ſpěwne ptački ſu ſo hižo wotžalile a te nětkotre, kiž hiſchcze tu ſu, ſo teſ hižo hotuja na dołhi puć k połodnju a potom buźomy ſaſoj na dołhi cźaſ ſamſt ſ tutymi, kiž nam teſ w ſymje ſpěwne wostanu. Ktuje ſwótki ſu ſekčcze a ſe ſchtomow prěnje žołte liſcze pada na ſemju. Tola to ... jenoź hakle jenotliwe liſcźki, ale dołho tracź njebudźe a buźomy ſaſoj kracźicź po ſlotym pſchiſtrjelzu a potom wěmy, ſo lěcźo mrěže a nje je wjazy pomozy. A hdyž k tomu hiſchcze ſo miholi naſymſki dešcź, potom je cźaſ ſo ſpokojicź ſ tym, ſo je tu naſyma ...

Pola ſtarych Romjanow bź późnjeńz ſedmy měſaz Kita, tohodla je teſ dóſtał mjenjo „ſeptembr“, pſchetož „ſeptem“ rěka ſydom. Hdyž poſoſiſchy protyzu pſchedźiſchu, późnjeńz ſo trochu dale do prěda dobywasche a Lěto wjazy njeſapoczinaſche ſ měrzom, ale ſ wulkim rózkom a takle bu późnjeńz dźeſaty měſaz a je to teſ dźeńza hiſchcze. Cźohodla pak tohodla hiſchcze ſtare mjeno „ſeptember“ wobkhowa, njewěmy.

Sa bura je późnjeńz hiſchcze měſaz krutcho dźela. Wotawa ſo domkhowa, bźrun ſo ſbźeraju, ſad ſo ſchcźipa. Ale hižo tu a tam ſapoczinaju prěnje kermuſche, radoſtne ludowe ſwjedźenje.

*

— **82. duchowna wjeczorna hudźba w Pětrowſkej zyrkwi** poſtiſcźi ſwěrnej wobdźe nutrnych poſtuchajrow inſtrumentalne dźela ſ cźaſa wokoło léta 1700. Bjarnat Günther-Drježdźanſki hrajeſche na wulkich huſlach, kotrež rěkaju Viola de Gamba a maju 6 trunow napjatych na ſkoro runym cźišu. Sa wuměnźa je mózno, na tychle huſlach dwojohłóſnje hrać, haj ſamo nadobo ſo je ſtrujczkom tſjoch a ſchtyrjoch trunow dótkmyć. Ludźo, kiž to njeſnajachu, pytachu na programje mjeno druheho huſlerja, tak bohate běchu hłoſy wožeſbje w praeludiju franzowſkeho Caix d'Hervelois, kotrež ſo doſpołnje rjenje pſchedniežke. Wſchitke poſticźenja ſ violu ſtejachu w moll, maju połaſkim roſwuleźite khutnjiche hłoſy: Sarabanda ſnatehu Händela, kaž teſ Largo wot Eciléſa, woboje ſ pſchcźelemi pſchewodźane. Rjanu ſonatu w D-moll wot Corelli hrajeſche viola a Cembalo, to je pinkadło ſ króttkimi trunami. Sonata na ſwětnjiſchi raſ a njeſtukuje tak hłubom na poboźnu duſchu kaž tamne kruchi. Měſchczańſki organiſta Schneider pſchewodźeſche kraſne dźela ſe ſnatej wuſtojnoſeju. Piſchczele ſtame hłyſchachmy pſchi ſapoczatku, ſrjedźa a na kónzu. Pſchcźelſak Prezewowſky wot zyrkwje ſwj. Hanny bź ſ Drježdźan pſchiſchoł, ſo by nam dźela wot Buxtehudy, Bacha a Lübecka poſticźił. Hdyž ſo teſ tu a tam ſynki ſ wuchu doſcź jaſnje njenamakachu, běchu wſcheſ tſi dźela pſchiſtojne a derje pſchedniježene, a teſ tak krótke, ſo tódy rady na nje poſtuchachu. Bachowu hudźbu pak njebychmy ſkoro jako taiku ſeſnali. To by teſ wot druheho hacź naſcheho najwjeſelſcheho byćź mohło. Sa zylu hudźbu, kotraž runje hodźinu wupjelnjeſche, ſmy knjeſej Schneiderej jara dźakowni. Jemu ſa dalſche dźeło w pſchichodnych měſazach, ſa kotrež je nam kraſne duchowne hudźbne wjeczory lubił, wjele pſchcźelcow a poſtucharjow pſchejemy, ſo by ſwoje wumjeſkſke dźeło kaž hacź dotal pſchewjeſeź mohł Bohu k cźeſeźi.

— **Autobusowa cźara Budyſchin-Běła Woda.** Dokelž je wobkhad wołeběrał, wot 1. ſeptembra 1932 njeje wjazy mózno na Budyſko-Wjelowodźanſkej cźarje wſchědnje ležeź. Tola je ho poradźił, wobkhad ſnajmjeńſcha ſa ſobotu a njedźelu wobtſymowaź. Wot 1. ſeptembra jeſoja autobuſy tutaj dnjeſ:

z Budyšina, dwórniſčo	5.40	10.49	19.08
do Běleje Wody	6.52	12.00	20.23
z Běleje Wody	7.15	13.50	21.30
do Budyšina, dwórniſčo	8.30	15.10	22.50

Rozdźelomy ho, ſo tule jeſoły teſ w ſymſkim jeſonym planje wostanu.

— **Sniženje jeſdnych płaczišnow na połstowych autobuſach.** Pſched njedołhim cźaſom ſu ho płaczišny ſniźile na połſtowych autobuſach, kiž ſ połodnja Budyſchina jeſoja. Mjeno ſniža pak ho jeſdne płaczišny teſ na połſtowych cźarach, kiž wot Budyſchina k połnocy wjedu.

— **Schwjerſenne kupjele wostanu hiſchcze wotewrjene,** njeſawjeri ho pſchedy, dóniž ho wjedro njekaže. Tele doły ſchche woda hiſchcze pſches 20 ſtopjenkow cźopła. Kupjele je kětya hacź ſem 115 000 wožobow wopytało. To je relordna liczba.

— **Sjawne pjenježne ſbórki.** Krajnemu wubjerkej ſa dźłacźerſke ſpomožeſtwo w Sakſkej je ho wot 3. do 11. ſeptembra t. l. ſbórka po domach ſ wuježdżom ſběrarſkich liſcźikow a nimo teho 3. a 4. ſeptembra ſbórka po dróhach, kaž teſ evang.-luth. wonkownej diakoniji ſyp. tow. we Budyſchinje ſa měſaz ſeptember a Budyſtej wotnoſny ſwjeſta Strjelcowſkich ſonow ſa cźaſ wot 20. do 30. ſeptembra ſbórka po domach w měſcze Budyſchinje odrowſka.

— **Katolſka wyšša a natwarna šula** zarjadowa wuturu dopołdnja w šulskej auli ſwjedźeń wopomnjeńca nemſkeje wuſtawy, na kotrymž ſo wšitcy šulerjo a wučerjo zhromadźichu. Słyšachmy najprjedy muſikalne předwjedźenje wot ſławneho nemſkeho komponiſty Haydna, kotrež nam šulſki orcheſter pod wjednitſtwom k. hudźbneho direktora Korle Engler a z dobrym wuſpěchom zahra. Swjedźeńſku rěc mějeſe k. dr. Richter. Wjedźeſe nas w duchu do Klajpedſkoho (Memelſkeho) kraja a ryſowaſe nam wosebje wobſtejnoſco dźenſniſcho cźaſa. Jako hiſtoriker (ſtawiznař) zaběraſe ſo teſ z wuwićom abo naſtaćom tuteho kraja. Njecham pak tu wo politiſkich wobſtejnoſcach rěcźeź, kotrež ſmy w přednošku ſłyſeli. Tola přednošk bź woprawdźe zajimawy a teſ derje předźełany a dokładnje přemyſleny. Bě to teſ raz nješto hinajšeho, hač ſtajnje prjedawſe přednoſki, dokelž bź wón ſam tatón kraj w próźdninach přepucźował a mózachmy tak rozſudy z jeho erta ſłyſeźeź, kotrež nihdźe druhdźe w knihach njeſteja. Tak bź cyła kedźbliwoſć na jeho ſłowa złożena. Ke kóncej wuſpěwa ſo hiſcźe nemſka narodna hymna. — Potom zaſpěwa nam ſulſki khór pod wjednitſtwom k. Nowaka ſpěw „Hłós na wótčinu“ (wot Näggeli).

— **Přijmy wjeczor wyſchſchich ſchulow.** 250 ſchulerjow a ſchulerkow wyſchſchich ſchulow pſchewjedźe hnuty poſrjad „přijmanego wjeczora“ k łžyſchemu wjeczerſtwjenja dźeſi w „Naturſkim parku“ pjatk pjatk 2. ſeptembra wjeczor we 8 hodź. w „Krónje“. Nichtó njeſkomdź ſebi wobkładacź wotmětnjaze a kóždeho wopytowarja ſpołojoze poſtrěcźenja. Sakſtupne liſcźiki po 50 pf. a 1 hr. ſu w ſnatych pſchedawańnjach a pſchi wjeczornej poſkładni dóſtaceź.

— **Wjele hoſpoſow** hiſcźeſe njeměź, ſo ho teſ pſchi dopjelnjowańu błeſchow Mogat-Fortjenowy tuſtowy wuſdawanje. Tehodła ładajeſe ſe ſebi wſchudźe pola ſwojeho pſchekupza. Pilne hromadźenje Maggikuponow ho ſ hódnoſnymi premijemi mytuje.

— **Mjaſowe jitki** (Freibank) w Budyſchinje. Pjatk 2. ſeptembra 1932 poł. wot 2 do 3 hodź. wuſedawa ſo na cźiſła 4201 hacź 4375, wot 3 do 4 hodź. na cźiſła 4376 do 4550; ſobotu 3. ſeptembra 1932 rano wot 7 do 8 hodź. na cźiſła 4551 do 4675, wot 8 do 9 hodź. na cźiſła 4676 do 4800 ſyre howjaſe mjaſo, punt po 35 pf. a ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 40 pfenjezkach.

— **14. Zwingerſka loterija.** Pſchcźo hiſcźeſe je dźeń Drježdźańſkeho Zwingera ſ ſwójſtwami wobdaty. Hižo ſat prjedy njetołre ſto pilnych rjemjeſlnikow dźełacźe, naliczmy dźenſa hiſcźeſe jenoź nihdźe ſchkworcźa ſta. Tola ſnajmjeńſcha dźełacźa ho dale na ſwjaporjedźenju horſtkeho twara, kiž wuſtaj ſwojeho runjeca w Němſkej, Europje, haj na zyłym ſwěcźe. So ho ſ tym na wuſporjedźnju pſchcźacź njetrjebaſche, je ſaſtupna Zwingerſke loterije. Dźenſa pak njeſtoje jenoź wo wuſporjedźnje Zwingera, ale teſ wo wobſtaranje dźełacź a khlěba mnohim. Dźenſa pak teſ rěka ſkoro pytacź a ſa nim pſchimacź. Schtó nochcźał rad 30 000 hr. premije Zwingerſkeje loterije abo 20 000 hrimnow dobyć? Schtóž 10 ſtow w jenym wjedre kupi, ſwěſći ſebi dobrowje. Kóždy tóſ płacźi jenoź 1 hrimnu, loſy ſu we wſchitkich ſnatych pſchedawarnjach dóſtaceź. 14. Zwingerſka loterija ... 9. a 10. ſeptembra.

S **Raſchowa.** (Kanalowy wjeczor.) W naſchej wokoliny ſnaty kanalowy Wirth ſe Stróže wuhotowa wcźera wjeczor w tudomnym hoſcźenzu wjeczor kanalowych ſpěwow. Wopyt běſche dobry. Wirth je ſwojeho wobſchérneho kanalowſkeho programa wokhežje Sprewju mjes Hornjej Hórku a Budeſtezami roſtoji. So by ſu bórzy tvarjeź mohło, ſałoji ho teſ tu kaž druhdźe wotnoſka ſjednoczenſtwa ſa tvarjenje kanala a ſhromadne pſchedźiwdźenje ſo wuſwoli. So Wirthowy pſchednoſchk a teſ wóldy wjele ſmjeſca ſdźiwźichu, ſo ſtamo roſumi. Najrjeńſche ſpěwje, jako Wirtha ſa cźeſtnebo pſchedźiwdźu noweje wotnoźki pomjenowachu a jemu delegazija boźu, w kraku a zyłindaru wulki ſaſtužbny khžiſ ſ naſchijinym rjeczaſom a kwětki pſchepoda. Wjeczor ſtónczi ho ſ wuſpěwanjom wſchelakich kanalowych hymnow.

S **Hajnz.** (Padouſchſtwo.) Tu ſu w pózledních dnjach ſe ſtarſerjemi ... mjatża. Schtóž njeſchło wo tym wé, njech to ſoželi policiji.

S **Roswodźcz.** (Wjeſ zentnarjow jabłukow je ho kradnyło.) W nozy k wutorje je ho tu ſ 5 jabłonjow wſcho do hromady 5 zentnarjow jabłukow kradnyło. Jabłonje ſteja nětdy 100 m ſady wſy na luzy pſchi Schpjerjowi. Schtóž wſchito wo padnchach wé abo na nětkho tuka, njech to ſoželi policiji w Budeſtezach. Po ſkodźu ſu padnichi byli młodźi pachołjo.

S **Wjeleczina.** (Sſwjedźeń dźěcźikomiſchenja.) Sa pichičhodnu njedźelu je je dźěcźi tudomneho dźěcźikomiſchanja wulkł do „Hajnkownje“ pſchi Mnijſchonſkej horje wotmyſlenu. Sſwjedźenjeſki cźaſ poczehnje 1/43 hodź. wot ſarikeho dwora, na cźole poſawniſki khór. Sſwjedźeń je pilnje pſchihotowje, ſo by ho dźěcźom wſchelake ſawjeſelenje a wokſchewjenje poſtiſcźło. Poſledenje pſchipowědźenja dźěcźi k wobdźelenju na ſwjedźenju maju ho hnydom pola pomocznikow a pomocznjow dźěcźikomiſchenja wotedaceź.

S **Hodźij.** (Pſchedniožchk ſe ſwětowobraſmi.) W tudomnej ludowej ſchuli poſtiſcźi ſo pjatk 2. ſeptembra wjeczor we 8 hodź. rozjaſnjeńſki (ſtarſchiſki) wjeczor ſe ſwětowobraſmi wo ſiawnym powołańſkim ſaſadženju a po-

Hospodarski rozhlad

Schwótk 1. ſeptembra 1932:

Wčerawše urzy w Barlinie

1 Dollar	4,208	100 ólsk złotych	47,30
1 ſendźelski punt	14,595	100 ſkoſk. krónow	12,465
100 ſwajc. frankow	81,52	100 franc frankow	16,434

Burſa běchu wcźera wot ranja cźiſche a kurſy doſcź njewóſtre. Njewěſtoſć pſchedpołdźaſcego dnja pſchinjeſe ho teſ na wječerſnjeſi dźeń. Puſch w Barlinje cźakaſche dale politiſke njewěſtoſći a potom powołeje ſ Lipſka, to wiſi na małym njeſwołeju. Wukrajni pſchikłonjow małe łuſtja.

W běhu dnja na burſy žiwiſche wikowanje wołucźi. Kurſy wſchelakich cźeſtkow ſtónčego poſtuwowachu. Dźěrnty a dołane ſtónčiny ſapiſachu ſeſnjuzne kurſy.

Na **produktowych wikach** naprafſchowanje ſa žitom trochu popuſchći, ſchtož bź ſ pſchcźiczinu, ſo ho płacźiny ſa pſchenicźu w połowym ſornje wo 10 pf. ſniźichu, te rožki wo 5 pf. Nałcźiſ a naſymſki jerčmjeń poſtupiſchtaj zentnać wo 15 pf.

Zentnać płacźeſche w Barlinje wcźera:

Pſchenicź: 10,30—10,40 hr. (10,20—10,30 hr.), rožki 7,95—8,05 hr. (7,75—7,85 hr.), naſkinjcźo jeczmjenja 8,75 –9,25 hr. (8,60 –9,10 hr.), naſymſkeho hr. 7,95—8,30 hr. (7,80—8,15 hr.), wowſa 6,70—6,95 hr. (6,60—6,85 hr.),

w termińowym wikowanju:

pſchenicź:

ſa ſeptember: 11,05—11 hr. (10,87½—10,90 hr.),
ſa oktober: 11,07½—11,05 hr. (10,92½ hr.),
ſa dezember: 11,13¾—11.12½ hr. (10,98¾ hr.),

rožki:

ſa ſeptember: 8,57½—8,52½ hr. (8,35 hr.),
ſa oktober: 8,65—8,55 hr. (8,46¼—8,48¾ hr.),
ſa dezember: 8,67½—8,63¾ hr. (8,60—8,57½ hr.),

wowſa:

ſa ſeptember: 7,15 hr. (6,95 hr.),
ſa oktober: 7,20 hr. (7 hr.),
ſa dezember: 7,30 hr. (7,10 hr.).

Nětkote płacźiny ſ Drježdźańſkich wikow.

Libjata 2—5 hr., kaczata 1—2,50 hr., kury ſtare 3 hacź 5 hr., kury młode 0,70—2 hr., hołbje 0,60—1 hr., huſy ſarſkane 1,10—1,20 hr., kaczki ſarſkane 1,20 hacź 1,30 hr., kury ſtare, ſarſkane 0,75—1 hr. (,80—1 hr.), kury młode, ſarſkane 1,25—1,30 hr. (1,20—1,30 hr.) a karpy 1 hr. (1,10 hr.), ſórki 6—8 pf. (5—8 pf.), liny 1,10 hr. (1,10—1,60 hr.), jabłuka 5—30 pf. (6—25 pf.), bźrun zentnać 3,50—4,25 hr. (3,60—4,30 hr.), po punkach 4—5 pf., łoboda jeſoja 10—15 pf., zybła 10—12 pf. a kół 80—100 pf. (100 pf.), ſłotołej kěcźk 6—8 pf. (5 hacź 8 hr.), bźły kał 4—5 pf., cźerwjeny kał 5—8 pf. a ſydrožły 15—20 pf. (10—50 pf.), ſiwały kał 12 pf., pěrſchiłka walcź 3—4 pf., bumy 12—15 pf. (10—15 pf.), turjatka 35– 40 pf. (33—10 pf.), rjerwjeń 6—12 pf. (5—7 pf.), bukwa 1,20—1,60 hr. (1,10—1,60 hr.), jeja 8—10 pf. (8—9 pf.), ſołanſke jahody — (18 pf.), pruſkiſki 30—35 pf., tomaty 10—15 pf. (13 pf.).

Sſtuzowanje na pſchenicźnem wikowanje

pjatk 2. ſeptembra 1932:

w Njebjelcźicach w Sokoła wyſchcźu dop. we 8 hodź.: Wjeſ wſchelakorak, ſe ſwa, njedźelſkeſt a ſchtelcźerjanu wóſu,
we Wuſchkecach w Kóſcźanſkim dop. we 10 hodź.: Wjeſ a ſichidło,
w Khrošcźicach w Kr... dop. we 11 hr.: Wſchelake mebſle,
w Rakecach w Hoſcźenzu pſchip. we 12 hodź.: Schrotowańſki wuſaw,
we Wóſkowicach w Hoſcźenzu „K hwězdźe“ dop. we 10 hodź.: Gramofon, wotkſpěwaſ, klawirſka pokładna, 7 ſtudow płamjenjeſe ke ſtu, pſchepołate mebſle,
w Biſkopicach na Hoſcźenzu dop. we 9 hodź.: Schlleńcźany wóſ, klawěrſ, pódnoſ, 5 ſta, 5 klawěrſkich khamorzow, klamarſka wotkſpěwa, nahrawſki cźaſnik, wſchelake mebſle, prochowſoak, kachle, radio, płecźene mebſle, wlaſny ſuſchoſ, wſchelake wuſy wobſeri.
we Schlobjicach w Hoſcźenzu dop. we 9 hodź. na gmejnſkim hanjcźe: Drjatowy ſkamoł,
w Kliſci pola Delnjeho Wujeſda w Hoſcźenzu pſchip. we 12 hodź.: Motorſke kołá, ſchijowe maſchina,
w Kunju w hoſcźeńcu dop. we 10 hodź.: Wentwujſeſkowak, deſtowany wóſ,
we Schodźe w hoſcźenzu dop. 1/2 12 hodź.: Młócźarna a elektriſki motor,
w Delnim Wujeſdźe w Hoſcźenzu „K worjołej“ pſchip. we 1 hodź.: Drjatowy powjeſchak, pſcźańſke błida, kwětkowe korjka,

Płaczny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo ſe tam abo tamle wěſ newak 100 kg

Płaczany na złotej hriwnji	31. 8	30. 8.		31. 8.	30 8.
Pšonica	204-208	208 210	rjany	—	—
rožka	159-161	160-162	woka	17,2-20,0	17, -20.0
jačmjeń, nat.	—	—	modre łupiny	—	—
jačmjeń	159-166	156-164	žołte łupiny	—	—
wowſa	134-139	134-139	serradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wozuk	—	—
pšeńč. muka	25,0-0,-	25,0-30,2	lany wozuk	10,8-10,5	10,8-10,5
rjana muka	1,6-28,8	21 6 28 8	ſuch. truhanč	9,00-9,40	9,00-9,40
pš. wotruby	2,70 10,2	2,70-10,2	h rnj. kruſki	—	—
žitne „	3,25-8,75	8,25-8 7.	ſyno, 60 kg	1,30-1,50	1,30-1,50
raps „	—	—	žitna ſloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-24 0	21,0-24,0	ječna „	0,50-0,60	0,50-0,65
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,60-0,6,0	0,60-0,60
pleniški	—	—	ječna „	0,50-0,6	0,50-0,60

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleť w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

farbonisnym wuzjebu fich městnow. Schulske wotrjesowanje Dźiwoch, Bolborym, Mrschezy a Kobilay tu na njon žobu pschepytschene. Wschitkim schulerjam, kiž pschidobnje schulu withodźa, wschitkim mischtram a na mischolenju powolanju sejmanym so wopyt pschednoschka poruča.

S Hodźija. (Zapsecz. wuhl.) Swonu pucz z Hodźija do Njedasches so dla nowowotwarjenja na Hodźijskich honach wot 2 hacź do 7. septembra k. l. zawrjene. Jědny wobkhad pokazuje so na Malu Prahu.

Z Radworja. (Njezbožowny podawk.) Póndźelu jědźeše tu žiwnosćer B. z konjom na łuku pola Bronja. Z Łupoje přijědże jemu ćežki nakładny auto napřeco. Hdyž tutón tróšku nahle zatrubi, so kón nastróži a na bok skoči, antej napróti. Tutón do zapraha zawadźi. Dokelž pak bě hižo kruće spinał a tak hnydom zastaja, so Bohu dźak wjetšeho njezboża njesta, tak zo možeštaj auto a zapřah zaso dale jěć.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Paduschtwo.) W nozy k wutorje su paduschi so sadobyli do gmejnskeho hamta. Pschi tym su tež pjenježny khamor wotewrili. Paduschi su jara wustojnje postupowali a su wschitko dyrbjeli pomjatu derje znaeź. Najprjedy su so sadobyli pola gmejnskeho pschisłuschejneho Schmidta, kiž měješe kluče k hamtskim rumnosćam. Tam su kradnyli kluče z blida a běchu je zaso tam stajili. S pomozu klučow mějachu paduschi lóše dźěło. Nano so paduschtwa dogladachu. Khamor a dwe běchu sapjatej zaćinjene, ale próstne kaschćiki wotsa lećachu. Kluče njenamakachu. Khamor měješe wotewrjeć samkać z Budyschina. Na zbože bě paduch jenoš mało pjenjes móhł sobu wzać, mjenujcy jenoš 75,76 hr. gmejnskich pjenjes. 2500 hr. pjenjes a wjele hódnostnych papjerow běchu we wóžebnym pschilopku, kotryž paduschi wotewrić njemóchachu. Policija šnjudom z pomu pachtowym pytasche, toła bjes wuspěcha. Wěsće su woni z naschich wsy abo z najbliščiše wokoliny.

S **Barta.** (Zejowy dźakny žwjedźeń.) Sańdźenu njedźelu k žnjowemu dźakowanu žwjedźenjej běsche nasch Boži dom z kwětkami a pletiwami rjenje wupyscheny. Woltar běšče z Božimi darami wobdaty. Wožada běšče z dźakowej nyblu napischeczo dariczelej zyrkwiny wupyschila. Na dźakowej kenischenju spěwasche zyrkwiny chór pod znatym wustojnym nawjedowanjom k. kantora Běmarja. Wobdarjeny duchowny k. farar Rjenčź jakoži swoje předowanje na słowo 50. psalma „Wopruj Bohu dźak atd." S hnujazymi słowami rosponinaschе wón prózu, dźelo a nadsiju ratarja wot wuschywa hacź do žnjow, kiž je Knjes tež létża tak žohnował. Posawnischi khór pschednjeje pod nawjedowanjom k. kantora dźakny kěrluch „Njech Bohu dźakuje". S tuchym kěrluchom tež wožada Božu słužbu skónči.

S **Pomorz.** (75 lět ratarskeje pospytanje.) Dźenża je so wone minuło 75 lět, so so załoži nosena ratarska pospytowarnja. Hornjoserbske stawy běchu na Wutołczanskim ratarskim dnju sołzske ratarstwo pospytowarnju, kiž so potom w lěcze 1864 pschemjeńkeji do Pomorza. W lěcze 1919 so wona dospołnje wot Pomorza wotdźěli. Prof. Dertzigk měješe nadawk, ratarstwo a ratarsku techniku wědomostnje wuzbadźować.

S **Lubija.** (Nubježnikow łapjeli.) Swónčili su nubježnikow, kotrajž běchtaj tu w nozy k pjerkej skalarja nadpadnyłoj a jemu tobžwaku z zigaretami zebrałoj. Namakachu ju a zigarety w bydlenju nubježnikow. Nubježnitaj staj 18 lětny pjekař z Hornich Kundraczic a 19 lětny skalž z Korjymja, kiž w Lubiju bydlitaj. — (Paduschtwo.) W nozy k wutorje je so paduch sadobył do wukładneho wokna słotnikarja na Dwórnischczowej drohi. Zona jeho pschi tym widźeše a policiju sawoła, kiž paducha jaja. Je to 19 lětny dźěłaćeŕ z Dźěžnikez, kiž je hižo pokhłostany.

Z **Pančic.** (Radupodawanje.) Maćerjam podawa so rada w Pančicach pjatk 9. septembra pop. w 2 hodź. w hosćencu.

Z **Khróšcic.** (Nowe dźěło.) Twarjenja, kiž tu měšćanska piwarnja wuziwaše, słušachu naposledk k. kublerjej Mikławšej Bržezanej. Tutón je twarjenja chce pak twarjenja po najnowšim wašnju přetwarić. Z wottorhanjom ma so přichodne dny započeć. Při tym dyrbja předewšém naši mulerjo atd. dźěło dóstać.

Z **Khróšcic.** (Radupodawanje.) Maćerjam podawa so rada w Khróšćicach srjedu 7. septembra 1932 pop. w 2 hodź. w hosćencu.

S **Rěmzow.** (Zjał dźěćo pschejěł.) Póndźelu pop. w 3 hodź. na so na železnizy zyhelny załostne njeschoźo. Zjał pschejědźe 11/2 kónchu zyhelnskeho mischtra Roth; a jeho syn. Zjał je dźěćo khwilu sobu wlekł. Dźěćo bě hłowcekmje tranjene, so njebě wjazy zwónacź. Dźěćo bě dre jej najšterje na kolijach hrajałoj.

* S **Khrjuhelcz.** (Namakanka.) Dźeći namakachu pschi Ruchwałdskim puću łóke schanika. Hdyž wón bliže pschepytowachu, namaka je w rubjeschku 60 hr. Pjenjesy su sobu tudyschemu gmejnskemu pschedstejicjerja wotedali. — (Njejbože.) Synu dźěłaćerja Reismanna snjesoži pschi łojenju rybow. Stupi na blischu, kiž we wodze leješche a jej nohu strani. Dobrowólna sanitetna kolona jemu poskići prěnju pomoz, jeho sawobali a lekarjej dowjedże.

S **Milorała.** (Sakborny kwas.) Tudomny ratař Jurij Matiza žwjeći se swojej mandźelskej 1. septembra žalborny kwaš. Wobaj jubilaraj staj strowaj a Bóh Knjes spožcz jimaj dołše žiwjenje!

Swójbne powěsće

Semrjeł: Handrij Howak, fryzerski mischtr we Wulkich Ždźarach, 77 lět, khowanje budże jutše pjatk pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu.

Najnowiše z cyłeho swěta

*** Pschi dwórnischczu w Rolandseku pola Kólna łu wutoru dwě rosmjeczenej cźele mjes kolijemi namakali. Wobhonjenje je podało, so staj so 22lětny młodźenc a 20lětna holza z Kólna cjahej pschejědźej dołoj, dokelž so jeju zenitwje njepschewinlive sadźewki napschećo stajachu.**

*** Spinalne wokhromjenje dźěći so w Pomorskej rosschěrja. So by so dalschemu rosschěrjenju khorosće wobarało, je knjeježtwowy president w Kólnje porucził, so dyrbja so w Lauenburgskim wokrjesu wschě schule hacź do najmjenšich próśdninow samknyć.**

*** Rózne póstne ćełdła na Amsterdamsko-Malmóskej cźarje je pschi němsko-hollandskej mjezy pola Turchbergenow k semi padło. Wjednik je so sarasył, schtyrickrótnat so zmjerzej strašchnje hrani.**

Zběžk w Ekuadoru so porazył

W Ecuadoru w połodnischej Ameriźy su zběžkarjo knjeježtwowe wumělenjenja pschijěli. Knjeježtwowe wójsko je do města zacźahło. Pschi zběžku je wjazy dyžli 5000 ludźi padło. Sa nałkwilneho republizynego presidenta Alborniza pomjenuja.

Towaŕstwowski powěstnik.

Naš sobustaw čo. 220

Jan Bohuwěř Bětnař w Bósicach

je wumrěł. Našich dowěrnikow a jenotliwych płaćerjow prosymy, zo bychu přinošk wo 70 pj. za tutón smjertny pad zezběrali a w Serbskej kniharni zapłaćili, což dotal njezapłaćene pady maju so hnydom dopłaćić.

W Budyšinje, 1. septembra 1932.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler"

Lichań. „Zernička" spěwa štwórtk wječor ½9 hodź. pola Siwartec.

L.-S. S. Z. Swjedźenje sokolskich dźěći wotmějemy 18. septembra. Porjad hladajće jutře pod sokolstwo a sport. Kóžda jednota z wotrjadom dźěći dyrbi tute popołdnje zarjadować, což tamnym by so to derje přihodźało. Zwj. načolnik.

Nawječorny sokolski wokrjes. Naš zlět je 25. septembra w Haslowje. Přihotujće so pilnje za njón. Wokrjesny načolnik kóždu jednotu do zlěta jónu wopyta.

Njeswačidło. Sobustawy serb. tow. „Jutrnicy" zhromadźuja so sobotu přip. w 12 hodź. pola Faltinkec w Njeswačidle dla přewodźenja Jana Bětnarja we Bósicach. Wo bohate wobdźělenje prosy

předsydstwo.

Wotrow. Jednota „Sokoł" dźensa zasy k prěnjemu razej po žnjach zwučuje wječor we 8 hodź. Přińdźće wšitcy, zlět je blizko! Načolnik.

Delno-Wujězdźanski burski a wjesny khlěb

4puntowska pokruta 45 a 50 pj.
wubrakowana pokruta 40 pj.

Najl. pšeńčna muka

Hlown. předawarnja w Budyšinje

na Hošic hasy 5

Za domkhowanku

wěncy, korby atd.
wumělske kwětki kóžd. druž.

M. Petrich

nětk jenož na Serb. hrjebj. 30
Starozn wobkhodowum kwětkow

Gumij za koła

we wulkim wubjerku jara tunjo pola
Br. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Meble

a polstrowane tworu

poruča
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Sylny
čehniwy pós
je na předań
w Brězynecy čo. 20

Khěža

ze swobodnym bydlenjom při 5000 hr. naplačenjom hnydom na předań. Poskićenje pod H 80 na wudawarnju Serbskich Nowin

Precizna točerńja

cylindrow motorskich kołow
cylindrow automobilow
cylindrow bulldogow

Nowodasne maśiny, čiste polěrowane točenje najtuńše wobhłedźenje

Carl Gast w Budyšinje

na Drjewowych wikach. Telefon 3290

Znjowe dary

Spytajće moje wuběrne

cigarylla a cigary

Sensation	St. 2½ Pfg.	Havanna Club	St. 6 Pfg.
Eisbären	„ 3 „	Rätsel v. Bautzen	3 St. 0.20
Kameraden	„ 4 „	Lockvogel	St. 8 Pfg.
Nux rot	„ 5 „	Fachmann	„ 10 „
Grenzfestung	„ 6 „	Steuerwunder	„ 10 „
Mi Gusto	„ 7 „	Budissa	„ 12 „
Havanesa	„ 8 „	Reichentor	„ 15 „
Havanesa	„ 10 „	Con Amore	„ 15 „
Noblesse	„ 10 „	Fernando	„ 20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkosći

Albert Lehmann w Budyšinje

Na Połnocnej drózy 2 — na Kěžorskej drózy 11
Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

Pječne potrjeby za domkhowanku ke kermuši

tunjo a dobre

Punt	čerstw. margariny	jenož 31 pj.
„	čerstw. margariny	„ 35 „
„	z rukow. čist. kokosoweho tuka	„ 33 „
„	amerikan. swinjaceho smalca	„ 50 „
„	čerstwjeho tafleho wolija .	„ 35 „
„	sultaninow bjez pótkow . .	„ 45 „
„	kokosowych tružkow . . .	„ 40 „
„	módreho maka	„ 45 „
¼ pt.	mandlow, słódke a jerke .	„ 35 „
5 pt.	najl. pšeńčnjeje muki 000 .	„ 1.15 hr.
5 „	Kaiser Auszug-muki, hładka a spoia	„ 1.30 „
10 „	dróbneho cokora, netto . .	„ 3.65 „

Nimo toho wše pječne potrěby po najtuńšich płaćiznach

6% rabata 6%

Thams & Garfs

w Budyšinje na Hłownym torhošću 8

Dopokaz mojeje zamožnitosce

Njeźliwajcy hubjenoho časa předawach 16an hač do nětk 324 jězdnych kołow. Hobrake nakupowanje za hotowe pjenjezy zmóžnja nanajniše płaćizny. We mojim wulkim składze, kiž wopřija wjac hač 300 kołow znamkow: **Diamant, Anker, Brennabor, Opel, Janko, Miele, Schladitz,** namakaće tež Wy cyle wěsće to, štož pytaće.

J. Schieback,

na Mužakowskej drózy 4

Wobhladanje bjez nućenja ke kupowanju

Čehnjenje 5. rjadownje

Sakskeje krajneje loterije

(2. jubilejna loterija)

Hłowne a skónčne čehnjenje

wot 5. septembra hač do 3. oktobra

Najwyše dobyće w najpřihódnišim padźe

250.000 hr.

Nimo toho 10 jubilejn. premijow kóžda po 10.000 hr.

Losy prosymy hnydom zamjenić!

Kupne losy hišće mamoj:

1/10	1/5	1/2	1/1
25.—	50.—	125.—	250.— hr.

Statnaj loterijowaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22 — **Ernst Lehmann** na Kamjentnej hasy 45

Reiwańske wuwučowanje

narodnych a nowočasnych rejow započnje so njedźelu 4. septembra pop. wot 2 hač 4 hodź.

w hosćencu w Lejnje pola Khróšcic.

Wo bohate wobdźělenje prosy
reiwański wučeŕ Bramel

Schwarzigec snědarnja

na Serbskej hasy 18

Dźensa štwórtk k wotewrjenju

połčik z kisałym kalom, kaž tež

dobre hejdušne a jatr. kołbasy

Tohorunja staroněmske a wjele druhich wosebitosćow

Składnosć

Bufet, prawy dubowy, nowy, za smělnje tunju płaćiznu	100.—
Bufet, prawy dubowy, nowy, za smělnje tunju płaćiznu	120.—
Kuchnja, khójnowa, naturska lašerowana, 160 cm wulka z wopołkanskim blidom, stołcami, ławku a dźeržakom za twjelki	za jenož 160.—

Fritz Schulze, meble a wutykowane meble, samsne dźěłarnje, w Budyšinje, před Šulerskimi wrotami 2, Lehmanec młyn, přejdy na Kralowskim walu.

Smělnje tunjo! Smělnje tunjo!

Polěrowana lěharnja

woprawdźe brězowa, kaž tež tunje **jědźernje** z praweho duba, ma po najtuńšich płaćiznach 10% direktnje na privatnych na předań

meblowa fabrika Wagner

Taubenheim (Spree), Bahnhofstraße

Wše šulske knihi

poruča we wulkim wubjerku

Serbska kniharnja w Budyšinje

::: na Lawskich hrjebjach :::

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wjid. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwakam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dosyć bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc wuwołać. Smjertne wuzwalenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow winjasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 206 — **Budyšin — Pjatk, 2. septembra 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Jednanje centrumskeje strony z nacionalnymi socialistami

Rozwiće wobsteji nježcźow w němskej ſnutskownej politiſy ſu wjednikow nazionalno-ſozialiſtiſkeje ſtrony pohnuſe, ſo k zentrumſkej ſtronje ſbližiś. Mjes ſwobodnej ſtronomaj je ſo wo ſtejišćicźu jednalo, na kajkeż matej ſo napiſcheś nětčišćinemu knježeŕſtwu ſtajiś. Hač dotal ſo hiſchze njeje žaneho dojednanja doſpiło, tola ſu ſaſtupjerjo wobeju ſtronow ſłědowazu ſdźeleńku wozjewili:

Dźiwaju na wſchelake hódanje w němſkej ſjawnoſći w naſtupanju jednanjow, kotreż ſu ſo mjes nazionalnymi ſozialiſtami a zentrumſkej ſtronu wotměłe, ſo na to pokazuje, ſo ſu ſo tele jednanja ſapoczałe a ſo ſo dale wjedu **ſe ſamĕrjenjom, ſo bychu ſo ſnutſkownopolitiſke pomĕry w Němſkej na dlĕſchi czaſ ſmĕrowałe a ſtrucźiłe,** dokelž może ſo jenoż na podłožku wobnowjenja dowĕrjenja wuſpěſchne a trajne hoſpodarſke poſtĕpjenje a wotſtronjenje woſamoćenja w ſwonkownej politiſy doſpieć a ſawěſćiś."

Na tymle wozjewjenju je wobſebje ſpomnjenja hódne, ſo je wono **prěnja ſhromadna ſjawna ſdźeleńka** wobeju ſtronow.

Nacionalni socialiſto:o na prawa němskeho sejma pokazuja

Pod napiſnom „Jara ważne ſtawy Weimarſkeje wuſtawy" je pruſka nazionalna ſozialiſtiſka nowinſka ſłužba 59. ſtaw němſkeje wuſtawy wozjewiła, po kotrymž ma němſki ſejm prawo, němſkeho preſidenta, němſkeho kanzlera a němſkich miniſtrow pola ſtatneho ſuda wobſkorźiś, hdyž ſu němſku wuſtawu abo jednym němſki ſakoń franili. Dale ſo na 43. ſtaw němſkeje wuſtawy pokazuje, po kotrymž ſmĕdźa po namjeśe němſkeho ſejma němſkeho preſidenta wotſtadźiś, prjedy hač je ſo czaſ jeho ſydnoſtneho ſaſtojnſtwa minył. Sa tole wobſamknjenje němſkeho ſejma je dwěrjeſcźinowſka wjetſchina trĕbna.

Žałne je, ſo nazionalni ſozialiſtojo na wobaj ſtawaj němſkeje wuſtawy dopominaju, dokelž ſtaj ſ Hindenburg a ſ Papen **jich** żadanja ſa němſkim kanzleŕſtwom a druhimi němſkimi miniſterſkimi ſaſtojnſtwami wotpokazałoj.

Němſkonacionalni přećiwo wróćenju parlamentariſkeho ſystema

W ſdźelenkach němſkonacionalneje ſtrony je nowiniſći ſchej němſkonacionalneje ludoweje ſtrony, Broſius, naſtawk wozjewił, kotryž drje ſtejišćicźo němſkonacionalneje fraksije w němſkim ſejmje wupraja. W nim ſo mjes druhim praji: Němſkonacionalny namjeſtny preſident Graef by wĕſo ſo pſchi naſtupnym wopyće pola němſkeho preſidenta wobdźĕlił, tola by tódźenm Göringowemu pospytej napiſcheźiwo ſtupił, ſ kotrymž by chcył němſkemu preſidentej politiſke nahlady namjetowaś. Graef rjekuje, **ſo němſkonacionalni nahladej knjeſa Göringa njepſchihłoſuja, ſo ma nĕtčišći ſejm „wulku k dźĕłu khmanu nazionalnu wjetſchinu"**, a ſo němſkonacionalni njechcyh tehdyła zanu kroczeł ſobu cźiniłi, kotraż by wot nĕtčišćeho **preſidialneho ſyſtema k parlamentariſkemu ſyſtemej wróćo dowjedła.** Němſkonacionalni ſu też pſchi wothłoſowanju w pruſkim ſejmje ſwój nahlad ſ tym wupraili, ſo ſu pſcheczźiwo namjetej njedowĕrjenja nazionalnych ſozialiſtow pſcheczźiwo němſkemu kommiſarej hłoſowali, kotremuž ſtej ſo też zentrum a ławiza pſchiſamkłej.

Hitler w Barlinskim ſportiſkem palacu

Nazionalna ſozialiſtiſka ſtrona je ſchtwórk do Barliniſkeho ſportiſkeho palaza ſhromadźiſnu ſwołała, w kotrejž je Adolf Hitler rěcźał. Dla jednanjow mjes zentrumſkej a nazionalnoſozialiſtiſkej ſtronu a dla pſchipowĕdźenja w nazionalno-ſozialiſtiſkich nowinach, ſo ſo Hitler wo politiſkich dnjowych praſchenjach wupraji, na jeho rěć ſ wobſebitej napjatoſću ſcźakachu. Hitler pak ſo ſe ſwojej rěcźu we wobhładnivych mjeſach dżerżeſche, ſo by ſo cźim dokładniſcho ſe politiſkimi ſażadami nětčišćeho knježeŕſtwa ſabĕrał. We palazych dnjowych praſchenjach ſo Hitler jeno ſwojeſiſchnje wupraji. Tak mjes druhim praji, ſo ſu nazionalno-ſozialiſtiſke ſtandarty a wudwyne wotdźĕlenja ſ jenoż derje diſziplinowane, ale ſo maju też ſwoju ſamnu wolu, a hdy by ſo won jich wſdał, njeby je nĕmſki kanzler ſ Papen hiſchze dołho dołał. Nazionalnym ſozialiſtam njeńdże wo to, ſo pſchi knježeŕſtwje wotdźĕlenja, tola ſchtoż móża jako ſwoje prawo żadaś, to niehdyżka ſjenje jako hnadu pſchijeli. Nadrobniſcho ſo Hitler ſ němſkoſtatnej woboru ſabĕrałſche. Nazionalni ſozialiſtojo bychu ſo ſa tole wójſko lĕpje ſtarali, hač je ſo to hdy ſtało, tola wójſko njeſtuſcha knježeŕſtwu a jenotliwemu ſtawej, ale zyłemu ludej.

Na praſchenje, hač dże ſo ſ druhimi ſtronami ſjednoćiś, móże jenoż rjej, ſo ſo na zdyły lud wobroćeſi, ſo by ſyſtemej ſadźiwał, kotryż njeje prawdny. Pſchećiwo tomu proteſtuje, ſo chżedża nazionalnym ſozialiſtam jich ſamkne duchowne ſwójſtwo wjaceſ, ſo bychu ſo ſami ſchkitali. Hdy by tŕjeba było, by ſo też 20 milijonow pſchećiwo ſyſtemej ſhrabało. **Hdy bychu druſty cźłi ſ nim hicź, bychu jemu witani byli.** Kóždemu ruku da, tola ſenje ſiwoje ſamkne hibanje njewopuſchći. Hdy by němſki kanzler prajił, ſo němſki ſejm roſpuſchći a hiſchze raſ abo trójcy roſpuſchći, won (Hitler) wotmołwi: Njech ſto króć roſpuſchći, nazionalni ſozialiſtojo tola ſtónčnje dobudu.

Potom ſo Hitler pſchećiwo wudawanju wobroći, ſo ſu ſo jeho cźiwy (nervy) ſmotałe a praji, ſo ſu jeho cźiwy hiſchze ſtrowe, a ſo na wulku wutrajnoſć.

71. zjĕzd katolikow w Essenje

W Eſſenje je ſo ſrjedu 71. ſjĕzd katolikow wotewrił. Na powitańſkim wječorje mĕſcźe preſident Biarnat Otte ſ Barlina wotewrjazu rěć. W njej na to pokaża, ſo hłowny thema nětčišćeho ſjĕzda katolikow rěka: **Khrydſtuſ we wulkim mĕſcźe,** Khrydſtuſ, kotryž dyrbi niż jenoż we wutrobje a w ſwójbje ſiwy być, ale dyrbi w ſyłnym ſozialnym a hoſpodarſkim ſiwjenju ſkutkowaś a knježeć.

Potom preſident a badenſki kultuſowy miniſter dr. Baumgartner rěcźeſche. Rěcźnik na prěni ſjĕzd němſkich katolikow w Mainzu pſched 84 lětami dopomni, na muże, kotrajž tomule ſjĕzdej a ſłědowazym ſtrĕdźeſtawkam rasnatlocźiſchtaj: **na Mainziſkeho biſkopa ſwobodneho knjeza Wilhelma Emanuela ſ Kettelera a badenſkeho profeſora rwęzerja ſ Buża,** kotryż je rjekł, ſo dyrbja ſo němſcy katoliſcy ſjednoćiś, ſo bychu prawa a ſwobodu ſyrkwje pod banźejwej khorhoju ſakitali.

Ličba njezaſłużerjow zaſo přiběra

Ličba doſtawarjow ſpomożneje podpjery w němſkich wjeſnjich wokſejſach je 31. julija 1932 na 853 000 ſtupiła. 30. junija je jich 836 000 było, po taſtim ſu wo 2 procentaj pſchibĕrali. Pornjo 31. julijej ſandźeneho lĕta je ſo jich ličba wo 135 procentow powjetſchiła.

Nowe khłostańſke wusuđy Bytomskeho wosebiteho ſuda

Pſched Bytomſkim wożebitym ſudom ſrjedu 14 wożkow ſ Mikuliźi ſtejeſche, mjes nimi nĕkotre żony, kotrejž bĕchu dla cźeſkeho ſażenja hranicy mĕra, jĕżenja, cźełneho ſranjenja a dla jnytaneho wuſnjowodźenja jatych wobſtorżeni. Wobſtorżba bĕ na podawki ſałożena, kotrejž bĕchu ſo 10. junija ſtałe. Tehdy bĕ w Mikuliźiach dla ſtróżenja podjerow **k demonſtracijam pſched radnizu** dochło, pſchi kotrychž bĕchu do polizije kamjenje mjetali. Sud hłowneho wobſtorżeneho **k khłostańcu** na dwě lĕcźe, druheho wobſtorżeneho **k khłostańcu** na połdra lĕta a druhich, mjes nimi żony, kotrejž bĕchu ſo pſchi jĕżenju wobdźĕliłe, **k** jaſnwu na ſchĕſć hač na dźewjeć mĕſacow ſandźi.

Pjeć lĕt khłostańcze za muża němſkoſtatneje khorhoje

Barliniſti wożebity ſud je ſrjedu muża němſkoſtatneje khorhoje Rothu dla ſrjytaneho ſarajenja **k khłostańcu** na pjeć lĕt, ſchtyri Cara dla jednoreho **kaženja** hranicy mĕra a dla ſakſacźaneho **noſchenja** bróńow **k** jaſnwu na tři lĕta ſandźił. Sſudniſke jednanje bĕ dołha **k** tĕlenju w Starej Jakubſkej dróży, pſchi kotrejž ſu nazionalneho ſozialiſta Schrödera ſaſtrělili.

Rothu drje njewinowachu, ſo bĕ ſmjertny wuńſeł ſpuſchćił, tola wſchelaſy ſwĕdźy ſu wobſwĕdźeli, ſo je ſo pſchi ſrjedźenju wobdźĕlił a ſtrělał.

Khłoſtanje ſa nadpad na wobydlenje jeneho nazionalneho ſozialiſta.

Altonaiſki wożebity ſud je ſchtwórk nĕkotrych kommuniſtow wotſudźił, kotriż ſu lĕtſa 29. hapreje wobydlenje jeneho nazionalneho ſozialiſta nadpadnyli. Sedmnjo wobſtorżenych **k** khłoſtańcu na 1½ lĕta hač do 6 lĕt, tſjo wobſtorżeni ſ jaſnwonym khłoſtanjom wotcźinjechu.

Politiſki proces w Hirſchbergu

Hirſchbergiſki wożebity ſud je dla politiſkich pakow 8. julija mjes nazionalſtami a pſchiſłuſchnikami němſkoſtatneje khorhoje w Schwiedebergu tſjoch nazionalnych ſozialiſtow a dweju pſchiſłuſchnikow ſozialdemokratiſkeje ſtrony **k** jaſnwu na dwě njedźeli hač na jedyn mĕſaz ſażandźił.

Miniſterſka rada w Parizu

Miniſterſki preſident Herriot, ſnutſkowny miniſter Chautemps a kabinettowy ſchef Alphand ſu ſo ſchtwórk rano w 7 hodźinach do Parija wróćili. Herriot je, prjedy hač je jendźelſku kupu w Rukawojtym kanalu wopuſchći, franzowſkich nowinarjow pſchijał a ſwoje roſtoženja je ſłědowazymi ſłowami ſtónčił: **Bóle dyźli hdy prjedy ko pſchećejenoſće jendźelſkeho a franzowſkeho ludu mĕrju,** kotrejž je ja ſakhowanje mĕra a ſwobody nutſa.

Pośdźe popołdnju ſu ſo miniſtrojo ſ pſchedſydowym miniſterſkeho preſidenta Herriota w miniſterſkim ſwonkownich naležnoſćow **k** miniſterſkej radźe ſhromadźili. Roſprawa we nim praji, ſo je ſo wo ſwonkownopolitiſkim połoženju jednała.

Hawaſka powjeſćenja powě, ſo je miniſterſki preſident Herriot, hdyž ſu ſo **jeho** po miniſterſkej radźe ſa němſkej ſdźeleńcy woprašeli, wotmołwił, ſo ſo njemóże wo tym wuprajiś. Nowiniſkim ſaſtupjerjam je jenoż **ſymnoſtnoſć a mĕr porucźił,** hač tudźe němſki dokument nadrobnje dopruhowany.

Paríżske nowiny w najwjetšim rozhorjenju

Parižiſke nowiny ſu powjeſć, ſo je Němſka jnowa ſwoje żadanje ſa rumoprawnoſću w bróniſtoſći pola franzowſkeho knježeŕſtwa pſchipowĕdźiła, pomĕrnje jmjenowiſćejſke. Tola nĕtkole, hdyž ſu nadrobnoſće němſkeho żadanja jhonile, ninja ſich roſhorjenje ſamych mjejow. W duchu hižo widźa, ſo ſo nowe němſke wójſka je najcźeſćejſchej artilleriju, kotrejež bomby hač do Parija lĕtachu, ſ tankami, kitadłami a zeppelinami do Franzowſkeje nawała.

Kaž Parižſki „Journal" piſche, němſke żadanje ſa rumoprawnoſću w bronjenju ſłědowazych dźeſaćej dyplow wopſchija:

1. Pſchewobmjenjenje nĕtčišćeho rekrutowaneho ſyſtema a pſchikrożenje dwanaćlĕtneho ſłużbneho cźaſa w němſkoſtatnej woborje.

2. Pſchiprawjenje ſtajneho ſwjaſanja mjes powołanſkim wójſkom, powſchitkownej wojerſkej winowatoſću a miliju.

3. Poſtajenje ličby ſtejaceho wójſka na 300 0000 muži.

4. Saſtawjedźenje cźeſkeje artillerije.

5. Saſtawjedźenje tankow.

6. Pſchiprawjenje doſpolneho wojerſkeho lětarſtwa.

7. Organiſazija wojerſkich lětarſkich ſchulow.

8. Poſtajnjenje wójnſkeho łódźſtwa ſ wulkimi bitwiſkimi łódźemi.

9. Twjerdźiſnу pſchi wſchĕch němſkich mjejach.

10. Pſchiprawjenje 35 bronjerjow.

Prjedy hač bĕ němſke knježeŕſtwo wopomnjeńſke piſmo franzowſkemu póſłanzej w Barlinje pſchepodało, bĕ do Parija **roſrĕcźenje** doſchło, kotrejž **je němſki wobornу miniſter ſe Schleicher** ſe ſaſtupjerjom italiſkich nowin: „Resto del Carlino" mĕł. Pſchećiwo ſażadam, kotrejž Schleicher w tymle roſrĕcźenju ſaſtupuje, ſo Parižiſke nowiny najwótriſcho wobroćeja. Schleicherej porokuja, ſo jeho ſłowa ſjawne hrożenja ſ wědomym franzejſkim Verſailleſkeho mĕrowego ſrĕcźenja wopſchijeja. Pſchi tym wopſchijeje ja ſo bjerń, ſo je ſrĕbi Schleicher ſa ſwoje hrożenja italiſkemu knježeŕſtwom bliſko ſtejace nowiny wubrał a ſ tym jaſnje ſrjamnik dał, ſo na pomoż Italiſkeje pſchi ſnicźenju Verſailleſkeho ſrĕcźenja liczi.

„Journal des Débats" ſamo tuka, ſo ſtej ſo Němſka a Italiſka dorĕcźałoj, Swjaſt Ludow roſbić, jeli ſo wón njeby ſwójſtwny był, Verſailleſke ſrĕcźenje pſchemĕniłoj.

„Temps" ſo na to ſłobi, ſo Schleicher hižo tak rĕcźi, kaž je mĕrowe ſrĕcźenja njebychu ſpjeła wjaceje płaciłe. Pſchi tym ſenjeho roſdźĕlenja njeczini, hač ſo na **internazionalne mĕnjenje** abo na němſke ſjawne mĕnjenje wobroća. Internazionalne mĕnjenje pak na żane waſchnje njeeſe ſwójſkniſe, ſo kaž němſki lud pſched żadanjemi pruſkich bańkowych kloniſ, kotriż dźeſa němſki wojerſki ſtab ſčinjeſi. Prjedy hač ſo Němſkej [illegible] pſchi bronjenju pſchi-

swoli, kotruj ſ wurúčju ſwojeho bjesſtracha, kotryž nichtó njewowhrožuje, žada, maju druhe ludy prawo, zadarj, ſo Němſka dobru wolu a wěru dopokazuje, kotruž hač dotal njeje ſcuje ſe ſamſtneho pohnucja pokazała.

„Liberté“ je ſo tohorunja do hrosy dała. Pische, ſo je ſo němſki feldwebel wróčił, a jako najwyſchiſche ſtanjo pažiwneje diſziplinty kapanje do ſadka rekrutow doczakanuy. Spěwy hidy ſoſo ſaſkiczka, hač ſo ſkónčnje tanki a lětadła do nowehu nawała puſchcza. Hlowna myſl němſkeho woboreneho miniſtra je, ſo by wſchitkich mlodych nazionalnych ſozialiſtow a wſchitkich mlodych dſtonjemſerjow do wójſka ſtykał a ſ nich ſaſo najſtraſchniſche wójſko ſwěta wutworił.

„Journal des Debats“ praji, ſo by ſa Francowſku nowa Sadowa naſtała, hdy by ſ Němſkej wo runoprawoſczi jednała. Hdy by Herriot ſo podwolił, kaž nehdy Napoleon III., by bórzo nowy Sedan ſledował.

„Ere Nouvelle“ ſo ſ najwótrſchimi ſlowami pſcheczíwo němſkim žadanjam wobroca a praji, ſo ſo woboreny minister Schleicher jara myli, hdyž mění, ſo ſmé ſ Francowſkej ſ tym ſamym ſynkom rěczeć, kaž je ſwojim ſamſtnym krajom.

Swonkownopolitiſki dopiſowař „Excelſior“, Marcel Ray, ſo prajcha, ſ kajkim ſamyſlom ſtebi němſke knježerſtwo runoſcz w bronjenju žada, hdyž ſo tola na druhej ſtronje hižo léta dolho wojerſkeho pſchiſtawka Versailleſkeho ſrěczenja niedžerji. **Němſki wulki generalny ſtab je hacž dotal tež bjes dowolnoſcze Francowſkeje te naprawy cžinił, kotrej je ſa pohybnjenje němſkeje wojerſkeje nozy ſa trěbne měł.** Zylu horu tajnych pismow móha Francowſojo jako dopokas ſa to podacz.

Zjězd katolikow w Essenje.
W Essenje wotměwa so tele dny 71. generalna zhromadźizna němſkich katolikow. Na wobrazu: Swjeceński biskop dr. Hammels požohnuje při wulkim wustupjenju młodźiny, z kotrymž so zjězd katolikow w Essenje započa.

Přeměnjenje w presidentstwje Budyskeho krajneho ſuda

Wczera 1. ſeptembra ſo dotalny krajnoſudniſki preſident dr. Stavenhagen po 42 lětnjej ſłužbje na wotpoczink poda a na jeho mjeſto ſo k. dr. Kurth ſa nowehu krajnoſudniſkeho preſidenta ſa wotrjeſk Budyſkeho krajneho ſuda japokaja.

Sſwjatoczniſoſcz wotmě ſo pſchipoldnju w 12 hodź. we ſali pſchiſłuſchneho ſuda. Pſchitomni dóchu laſtupnizy ſudniſtich, ſarjadniſkich a mſchczanſkich wyſchnoſczkow, zyrkwje, rěczníkow, ſudniſkich laſtojnikow, nowinarjow atd.

Laſtupnju juſtizneho miniſtra wutonjeſche knjes miniſterialny direktor dr. Schreiber wažny akt. Wón pokaſa we ſwojich ſawodnych ſkowach na dwojaki ſamer ſwjatoczniſoſcze hodźiny.

Najprjedy dźakowaſche ſo w mjenje najwyſchiſcheje juſtizneje wyſchnoſcze k. krajnoſudniſkemu preſidentej dr. Stavenhagenej ſa jeho dołhe a wuſpěſchne dźěło we wyſokim nadawku, ſpominajcze na nażwěru a poddatoſcz, ſ kotrejž je ſwoje pſchiſłuſchnoſcze dopjelnił. Sławſchachmy, ſo k. dr. Stavenhagen pſchez 15 lětami do Budyſchina pſchiſłuſze a bjeſche tu najprjedy pſchedſyda hamtſkeho ſudniſtwa a 6½ lěta běſche na to preſident krajneho ſudniſtwa. A nětko po dokonjanym laſtojniſtwje wón tež w Budyſchinje ſwój wotpoczink wužiwa. Laſtupnik miniſterſtwa wuſchohowaſche, kak pſcheczelnje a hladaju je kraja na juſtizne wyſchnoſcze ſ wotkhadźanym preſidentom dźěłacz ſmě. Wón běſche pſcht wſchěm laſtojniſkim dźěle członjeſ pſcheczíwo ſwojim poddatnym a we wobkhadze ſe wyſchnoſczemi. S dźatnymi ſlowami ſtata a najſkerſchim pſcheczom ſo czaſ wotpoczinka pſchepoda k. miniſterialny direktor dr. Schreiber wotkhadźanemu pismowny dźak miniſterſtwa.

Na to ſo k. dr. Kurth jako nowy krajnoſudniſki preſident japokaſa. Laſtupnik ſtatneho knježerſtwa ſkaži, ſo je ſtatne knježerſtwo k. dra. Kurtha ſwubrało jako najwyſchſtjonmiſcheho muża ſa Luſazſko najwyſchſcheho ſudnika, kiž dla ſwojeje ſmerny w laſtojniſtwje, želesnje pilnoſcze a dokonjanym dźěłom najſkerſche porućenja ſobupſchinjeſe. Runjeż je jeho powołanje dźěłowe polo ſtukowanje kriminaliſta, je pak ſo wón tola ſtajnje też ſa ſhytne dźěło prawa žiwe ſajimował. Wuſoke laſtojniſtwo ſtaja na jeho nałożeſe wurjadne žadanja, trěbne je też dowěrjenje ſtojnikow a pſchiſtajenych. S pſchecżom juſtizneho ſarjadniſtwa, ſo by nowy preſident keż w nowym dźěle pſchipóſnacze namakał, pſchepoda jemu laſtojniſtwo ſ wopſchnym miniſterſtwa.

Na to ſo dotalny krajnoſudniſki preſident dr. Stavenhagen wutrobnje dźakowaſche wſchitkim laſtojnikam ſa ſkerne ſobudźěło a miniſterſtwu ſa pſcheczelne poczahi, kiž ſu jemu laſtojniſke dźěło wołožile.

Nowy preſident dr. Kurth dźakowaſche ſo ſtatnemu miniſterſtwu ſa dowěrjenje, kiž je jemu ſ pomjenowanym wopokaſało a proſchesche też wo dowěrn laſtojnikow, wyſchnoſczow atd.

Potom rěczachu hiſchcze wſchelazy knježa w mjenje ſudniſkich laſtojnikow, ſtatneho rěczniſtwa, rěczníkow, měſta a ſtatnych ſarjadniſkich wyſchnoſczow.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 2. ſeptembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +26. — Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —1, thermometer w nozy +15. Wuſkady na maſo ſo pſchemjenjaze wjedro. — Wczera bě Jilja abo Eljdija. Po ſtarej burſkej kaſni ſo wjedro po tymle dnju 4 njedźele pſchichi cžekanje. Wczera bě rjenje a cžopło, tak ſmjenu ſchtyri njedźele pſchichi tajke wjedro wczakowacz. Sandźenu ſrjedu ſu cžekte njewjedra ſe ſlinkatym deſchczom we Meklenburſkej a Pomorſkej ſakhadźake. Po roſprawnje wjedrowinjowa ſtwa nam dale rjany poczaſ. Sdyla, je wjeczora pſchichodźaza wyſchina ſe niſkim nad Jendźelſkej bóle k nam ſtłóczita. Jeje nawdaki nam tehodła wadźeć njemóža. Wyſchina ſo k nam pſchiblížuje, ſchtož nam poſtupowanje ſchleſka też pſchipowjeda. — Jutſje ſchodźa ſłónczko 5,16 hodź. a khowa ſo 6,42 hodź. Mjaczk ſłhadźa dop. 8,37 hodź. a khowa ſo wjeczor 7,25 hodźin.

Asterka kčẽe . . .

Asterki kčẽja . . . Wjeſeli to naſ a napjelni to naſ ſchohom ſe ſrudobu! Sernicka wóczka ſabłyſchcži nam, hdyž widźimy kwětnu rjanoſcz w zunich barbach, dobjo naſche ſahrodki, naſche wokna hydleniow, naſche pożlebow ſenjatke komory lubych ſnatych, kiž ſu wupuſchczene tutu abo tak ſrudnu cžaſnoſcz. Skoro pożledna kwětka je asterka. Hdyž wona ſakcžiſe, potom wěmy, ſo nakhila ſo ſajo nas jene lito ke kónzej, potom wěmy, ſo je cžaſ najbohatſcheho zohnowanja maczerſki pſchirody nimo. Strowoba ſo w naſ wupina. Tola njewonczniczajmy hłowu ſchcžiwa. Pſchiſtajmy hiſo pożledne pruſi radoſcze ſ kwětnego raja. Wſchaku chzedźa naſ jenoż pomałku dowjeſcz do bjeſkwětneho cžaſa. Pożładajmy do wobličkow aſterkow, cžiſtmy ſebi ſami wobraz, wobraz tiž je połneho połoja a mira. Lětajmy wutrobu a duſchu hiſchcze pſchi ſtudni pſchitrodze, ſo by cžaſ mira naſ namakał hotowych, niz k ſymſtemu ſpaſej, ale k darej ſa bjeſchcžeho, ſo by tež wón wutral we kdowolnym boju dźenumiſcheho cžaſa!

Asterka ty miła,
Pożledńja ſy žiwa,
Njeſ do naſchich wutrobow
Radoſcz, ſchtož — hacž nam liwa
Kaž też tebi — jónu cžichi ſthow!

Pruhu ſhoża ſtajnje trjebamy,
Hewak cžmi a w nozy — hinjemy!
Asterka ty miła, — budź nam k ſhożu
W tutom lěcže — dołho hiſchcže žiwa!

*

Jan Cymbura

Žuzrocžſka idyla.

93] (Pokračowanje.)

„Nawopak, je to jeho njedoſtatk a też wowzow. Mějemy a mamy narodowuzu hyeł w politiky — ale w hoſpodarſtwje bjerimy ſamo wot Němzow, maja-li něchto Lepſcheho. Stara cžeſka wowza je mała — hołka na korumjenje, ma mało wolmy a k tomu hiſchcze hubjenje. Prajeze mi, kelko waži po tſihanju wolma jeneſe wowzy płokana a kelko njeplokana.

"Dwójzy ſa lěto ſwoje wowzy plawiju a tſihaju, ale ženiz njeſtymu po tſihanju jich wolmu wažił."

„To je wulki ſmyſł. Sda ſo, ſo je tſihwo waſchich wowzow wjelſche dyžli mojich" — dokelž je poſne kochlow a wložow, pſchetale, pomérnje rédke, hrube a tuke. Smjeczeczeli je w ruzy, woſtanje wam w ſpaku. Wokna na mojich wowzach je kaž žiżanz, ſmeczata, ſoa ſo tróſtka, dokelž je wurunana a kudźerjowa, ale je pružna a tohodła ſo derje cžeſy, ſmjeczeczeli ju w ruzy, lohay ſo poda, ale wotſewricželi ruku, hnydom ſo ſaſy, kaž dobre pjerjo wotſe. Huſta je a tohodła derje waži. Njemócze dale ſwoje ſtarocžſtwe wowzy ſ rédkej wolmu a ſapjedźacze hej nowy cžiſtokrotnjy ſpłaſ, pak ſaſtłu, pak rakuſku meriaku. Ta wam ſožinoju a pſchi tym krutu wolmu da, to je we wobſhodze pytana ſukelniſka wolma, kotraż ſo hiſchcze dźenja derje pſchedawa a derje ſo płaczi."

„Cžaſ žiwjenja wolmu pſchedawaſ njejſym. Hdyž też wowzu pſchedam, kožu hej wumenju."

„Schto ſ wolmu ſ telkole wowzow cžiniczje?"

„Sſebje a żonu, ſwoje dźeczi a ſwoju cželadź iwy ſymje ſ wolmu a w lěcze ſ lenom wobſtarkam."

„Njerozumju wam, wułożcze mi to!"

„To je tak, wocža Zymbura, ſ wowczeńcze na dwór ſa wjeczhom wuſchedźi, po ſwojim burſkim waſchniju dakładnje a nadobnje roſtkadowacz, „jemja naſ niz jenoż nowy, ale też žiwi, lubujemy-li ju niz ſe ſłowom, ale ſe ſkutkom, to je ſ dźěłom. Tohodła ſ wożebje wulkej lubboſzu pſłużu a ptahuju wſcho, ſchtož je mnje cžini ſamoſtatneho, njeſamoſtatneho, ſtwobodneho cžłowjeka. Tak na pſch. len ſym. Wutorham jón, wułuſchu a wudźerum a pſchecžeram, wucžeham a napſchadu. Lane ſymnjo derje ſkowam a w ſymje dołonjam ſ njeho wolij bicz, ſo mi dołaha do lampow na wſchě wjeczory k ſwěczenju pſchi dźěle, we ſtwi a w hródźi. A ſe ſmótkow mi tkalz płata natkaje, ſona jón wubłi a potom w płatkowych ſchatach zyle Lito khodźimy. Po lěcze pſchińdźe ſymna a to bohmy ſnjeſcz, hdy by njebyło ſkoteho ſwérjatka, wowzk. S cžeſky bychmy hej kožuchi ſhotowili, kožanych kolowow do dźeła naſchili? Dołonjam wolmu, niz jenoż roſcžeſacz, ale też pſchaſacz a też wobarbicz, ma-li ſ njeje bjeż pſchichicha njeſdźelſka drasta, a tkalz zónkſim tkaninow na ſukuje a nam muſſym pižaneho ſukuja natkaſe. S wolmy moje konje cžopłe płachty noſcha, we wolmjanych noſhach je nam wſchěm zylu ſymu duſchnje. Też ja naheho proſcherja. Po zola naſ wolma namaka, a ſymam a dźowkam żona pſchejanu drasku na wěnc hromadźi."

Wſelich ſaſta a teżbnje poſłuchaſche. „Derje", rjekny, hdyž Zymbura wonjelkny, „wobſlekaci ho, haj, to waſ hoſpodarſtwo wobleka, ale wſcho, ſchtož k ſežiwjenju trjebacze, hej tola ſam ſ kubla njewobſtaracze.

„Wſchitko niz, ale ſtoru wſchitko. Najradſcho to jém, ſchtož mi kubło dawa. Wot ſwojeje młodoſcze, njedźiwajo na wojerſke lěta, ſuedam mlóka a khléba hej do njeho nadrobiju, cžorneho, žłódneho a wonjatcho khléba, kaž je cžorna a wonjata ſemja, ſ kotrejž jón dobywam. W zylym Pucžimiju rěſnika njeje a mjaſo njekupujemy a njejimy, khiba na „pomjatkach", hdyž ho też piwa napijm. Jeja, krupy a krupiza, hróch a cžóczka, jahły a mak, ſe ſeleninu morchej, rěpa a kał, dale twarhow a butra, a potom pſchenicžna a jecžna muka, to naſ na burſkim bliže žiwi. Sachczeże-li ſo khłóſchczeńſk, mamy cžerſtwu abo ſuſchenu ſłonku, kruſchnu, jabłuko a ſuſchenku, jenickli korjeńk je ſół a ſchtož w ſahrodze roſcze, pětrſchilka a kéh, zyhła a kobolk a kołbaſowe ſelo."

„Njekurjeże?"

„Kurju, hiſo w mužnych łkach tej błahoſczi podležach. Kurju na ſtynach na zarjanych ranjach, kurju zyle Lito wjeczor po dźele, jenoż wo ſnjach trubku wołožam, kaž wſchitkjo we wſy, ale też tobak by mi moja ſemja dała, hdy bychu knježa dowolili. S wójny ſ Wuheriſeje hej tobakowe ſymjo pſchinjeſzech. Po lětach je namakach w papjerje a w Hrodźiſchczu pola Kowarjez je w ſahrodźi wożych a hlej, tobak ſeſchadźa a roſcžeſche, a bě hižo wuſoki hacž do pasa, tu ſ Pětka ſtrażnik ſ pjenjeżniſkim laſtojnikom pſchińdźeſchtaj, ſ połnu mi a kurej hrożeſchtaj, tobak hacž na tři ſtolpiti ſwoteſſaichtaj a do Pětka ſabu wſaſchtaj. Tat to je, knježe wjeſcžo", tónu cžeſche Zymbura, „bur móże a tohodła też ma ſe ſwojich žiwy być a derje žiwy być. Schczedriwa maczerſka je mja je naſcha žiwicželka, ſ njeje ſymy ſworjeni, po njej khodźimy, do njeje ſo wróczimy. Je to lubowaza maczerſka. Lubuj ju, wobdźěłaj ju, ſtaraj ſo wo nju a ſta na ſtich, kruta na njevorjadnych, ale ke wſchěm ſtajnje wona cži ſawdźeze da a zohnowane ſnè; ſanjerodźej ju, a wona cże pokhłoſta tak, ſo budźeſch hłodu mrěcz. S dźatom a potom jej ſwu ſwoju lubboſcz pokaſuje, ale ſe próſonitwom ſwoju hiſchnu njewdanoſcz a bjeſodźatkoſcz. Klókkowa wutroba bě ſo wot tejele maczerje wotwobrěcžiła a ſlineże, lojenju dźiwinu pſchihihiliła, njtaſo honjeſche a khłób jemu cžerwj, na korczunu a pjeże ſo ſwuczi, kartam a muſſej pſchicžinu a ſemja jeho pokhłoſta, ſtatok jeho njeſežiwi a dyrbjeſche ſe žiwnoſcze, na kotrejž bě jeho hród ſ dawnych cžaſow ſyołił, dźiwiż ſ lěnikom njeſaudźe," to Zymbura hiſo rěczeſche, kaž by tu wjeſcha njebyło, ſam ſa ſebje hej to rěczeſche ſ wulkim ſahorjenjom. Dowcža a noſta cžichcina.

„Kikiriikii" — tu honacz ſaſpiwa a wobeju ſhudźi — wjeſcžej a Zymburu.

(Pokračowanje ſkedźuje.)

— We sajimje wěrićelow Sserbskeje Ludoweje Banki je hudnistwo na julije hotowu 3. septembra dop. w 9 hodź. zhromadźiznu wěrićelow do hosćenza te „Krónje" w Budyšinje na Kunjentnej hasy powołało.

Kaž je wěrićelam znate, so wjednistwo banki, kaž tež wšchitzy zwěrni Sserbja prózuja, s nalutowanych pjenjes lutowarjam tak wjele hač možno wuplaćiś móz.

To móže so staś, hdyž so banka konkursa abo pschenahleje likwidazije zminje.

So hochu so lutowarjo psched tutym schkódnym pschipadom sakhowali, su mnohi wěrićeljo banki družinow s wobmjesowanym rukowanjom sałožili. Tuto ma likwidazju hač najwobstahldniwischo a najturnu pschewjesć. Dale su so wěrićeljo s wjazy hač 800 000 hr. pišomnje swjasali, na wuplaćenje dočakać. Tak je możno, s dobrej khwilu a bjes toho, so by ho dołżnik sanicźił, wonka stejazy pjenjezy dombrać, so hochu so wěrićelam banki wróćiśe. Banka lubi zwołim wěrićelma 50 proz. Tute 50 prozentow bjerje s wupoćenkow na stołu hóhnotu na ležomnosćach stejazych.

Prošymy wschich wěrićelow, so hochu jutśischu zhromadźiznu w Krónje wšesce wopytali a tam zbou sa tych wuznupili, kotśiž maja likwidaziju pisches nowe sałožene družstwo sa najlěpsche a sa najspravnische.

Na namolwjenje mnohich wjeśischich wěrićelow.
E. M.

*

— Sserbskim pčołarjam! Swjetscha w sapoćatku septembra ho wjazy lět dołho žerbljšy pčołarjo w Nowej Ssmjerdźowjazej — w „buschschenzy" khadźowachu, hdyž tam je wschěch kónčin nascheje wokoliny pčołu „narjóžu" na pastwje pschebywaja. So tutón sajimawy sjěd njeby wuznył, hdyž je hijom dwójzy wuwostał, žu ho mnohy pčołarjo a „Sserbska Pčołniza" wosćudźili, so pschichodnu njedźelu, 4. t. m. popołdnju 1/4 hodź. do „buschschenki" wulećа. Krašnje nětkole wjsoh kśěje, wjedro je tak rjane a wjele kołcžow móžesch tam we wschelakich družinach a pilne pčoły w jich dźěle widźeć. Kóždy pčołaŕ, hač je w towaŕstwje abo niz a tež kóždy, kiž ma sajim za Boju śiwórbu, wulećеj žebi na jiwojim kolejku abo pěschi abo nowoćažnischo do sajimaweho lětžneho Delanskeho žydlischća, hdyž budźe tež žerbska bjesada a powučazy pschednoschi s pčołaŕskeho žiwjenja. Sendźemy ho tam je wschěch naschich wjesłow w bohatej licźbje, kaž to hewak pschezo běsche.

— Měschćanska wyschscha pschekupska schula wołmjeńcži žrjedu dźeń němskeje wustawy s turnaŕskimi a sportšimi wukonjemi. Se šmahowajej khorhoju cźełnichu schulerjo a schulerki rano se schule na Mlynkej kuku. Jako běchu sa cźahnyli na wojowniscźežo, wotmětchu ho wubědźowanja, kiž běsche ministerstwo sa ludowe wukublanje ja žrjedźeń wustawy pschedpisało (100 metrow běh, skok wyschi a daloki, storkanje kule). Na to wojowachu schulerjo ś mjetańzu a kopańzu, kaž tež se schtafetu wo dobyeze. Sportske pschedwjebjenja skónčichu žo ś powschitkownym prostnym świczowanjom. Potom spominaschе k. wyschši stud. direktor dr. Hesse s krótkej narěču na němšku wustawu a jeje nastaće, wuschěhny, so je jenomyślne wustupjenje wichitkich Němzow sa wobstaće Němšeje to wusnamne na Weimarskej wustawje a namołwjeschе schulerjow, posdyschо w pschešjenosći žobudźěłaćź na natwarjenju a wutwarjenju twarjenja němškeho stata. Se žławu na němšku wótczinu a němškej hymnu skónčі žo rozpominanje. Pschisłamknu žo wosjewjenje dobyćerjow: We wubědźowanju dobuchu w 1. wotdźělenju (lětnikaj 1914/1915) schulerjo Bětnaŕ s rjadownje II s 49 dypkami, Domasch s rjadownje I s 49 dypkami a se Schröter s rjadownje I se 47 dypkami; we 2. wotdźělenju (lětnikaj 1916/17) schulеŕ Kapler s rjadownje 3 s 45 dypkami; w 3. wotdźělenju (lětnik 1918 a młódšchi) schulеŕ Mühle se 4. rjadownje s 50 dypkami. Bětnaŕ s 2. rjad. dobu žebi sa tute wubědźowanja wožebje wustajenu Goethowu płaketu, wschitzy druhy cźestne wutśiwědźenje ś podpismom němskeho prezidenta. Mjetańza (Handball): dobyćeŕ rjadownja 1 pschećiwo 2 1 s 1 : 0. Schtafeta (4×100 mtr.): rjadownja 1 pschećiwo 2 1 a 2 II, pjasćenźa: dobyćeŕ rjadownja 3 III pschećiwo 1 II s 43 : 29.

— Katolska wyšša a natwarna šula. Wčera dopołdnja słyšachmy zajimawy přednošk wo „łódźnistwje" (marinje) a wo přebywanju w „cuzej legiji". Stož prěni thema nastupa, bě drje cyle derje, ale bě to wosebje za mjeńšich šulerjow. Sčini nas znaty ze žiwjenjom na łódźach a kajke nadawki maju tu namórnicy wukonjeć. Cyle wésće njewědźeše hišće znajmjeńša wjetša połojca wo prawym namórskim žiwjenju a wosebje nic tak nadrobnje, kaž to runje ze słowow přednošowarja słyšachmy. Najbóle zajimawe za wšěch bě „žiwjenje cuzeho legijonara". Powědaše nam wo swojim přebywanju w francowskim cuzbnistwje, bdźež bě wokoło dwě lěće ćežko čerpjeć dyrbjał. Smy hižo wjele wo tom čitali a też hižo w filmje widźeli, ale to ženje tak na človjeka njeskutkuje, kaž, hdyž toho słyši, kotryž je so sam přetral. Wjele je dyrbjał wutrać a čerpjeć a je husto dosć smjerći blizko był, a kajke ćeže dyrbi kóždy sobu nosyć při dalokich strapacach. Wšo w hromadźe wučinja ćeža 60 puntow. Što ma to rěkać, z tajkej ćežu w 40—45 stopnjow čopłoće w pusćinje Saharje pućować. Kak wjele woporow je sebi hižo tajko pućowanje žadało! Njemóžemy sebi sceyla myslić, zo móže so tajke něšto hišće w dźensnišim času na swěće stać, hdyž je tola civilisacija hižo tak daloko pokročiła. — Tak měješe přednošk wulki začišć na wšitkich připosłucharjow a zo bě so też wšitkim lubił, pokaza wulki přiklesk ze stron šulerjow. Chcu hišće spomnić, zo přednošowaŕ při tak wysokej starobje a z bělej dołhej brodu hišće tak běžnje.rěčeše. Bě jara spomóžne było, hdy bychu so husto tajcy přednošowarjo přeprosyli, přednošowarjo na wšelakich polach. Njetrjeba so runje přeco wo wědomostnych wěcach rěčeć. —ě—.

— So by tu kujšny je wop. Jurjeju wjeczor zyrkwinsku hudźbu w Wětrowskej zyrkwi wopytaćі mohła, bě tyrjowje koło do želeśneje pschitrawy sady mšchćańskeho džiwadła strjiła a tam pschišłamka. Hdyž pak to sajo wróćі, so by domoj išła, běchu kolejej wojko pokradli. Też sadnje koleju běchu kradnyeć spytali. Wěschtaj schrubaj hižo wotwjerćanej. Dołeć su kolеju w tajkich pschitrawach je 100 hr. sawěšćene, dósta wobkradnjenа nowe wojko.

— **Djenja „Pišany wjeczor"!** Pokazujemy hišćeze raz na „Pišany wjeczor" djenja we 8 hodź., kiž mšchćańske wyschiche schule k lěpschemu wočežiwjenja dźeći w „Naturskim parku" wuhotuja. Měješe sastupnych lišćikow so ś pschećelskym žobuskutkowanjom kapały němskostatneje woboty składnosći postići k rjanej sabawje pschi pyschnej rejzy.

— **Nastupa wopytarjow wikow ł jědnymi kolami a ćiwobudne wokolobłanje a pschiwjedenje pjiwa na tydźeńske wiki.** Polizija pošledni króć na to pokazuje, so je jědne kolo na tydźeńske wiki žadne pschiwjeźeć fakazane, to r. mi Mjałowe torhoschćo, Sadnju Bohatu hatu a Butrowe wiki. Tehorunja je fakazane stajenje jědnych kolow na wiki. Na Mjałownym torhoschću wobmjesuje so fakas na puzźiti mjes wićnymi stejischćenami, mjes tym so žo na Sadnju Bohatu hatu a na Butrowe wiki jědne kolo dozwola wosoći njesmědźa. Hischće žo na to pokazuje, so je tež fakazane, pšy na wiki žobuwodźić. Pšy, kiž žiwobudnje po wikach błahaju, budźe kóždy pjiwa stejić. Polizija ma pschikas, fakrocźić pschećiwo njewobkedźbowarjam tutcho wićnego porjada.

Wupyšeńske dźěła při Kocorowym pomniku w Zahorju su skóńcene

Kaž hižo pisachmy, je pomnikowy wubjerk „Zwjazka serbskich spěwnych towaŕstwow" přistupił k porjeńšenju Kocoroweho pomnika w Zahorju. Pomnik je dóstał wobhrodźenje: Zornowcowe stołpiki, zapušćene krute do cementoweho podłožka. Dwoje żelezne žerdki zjednoćeja stołpiki. Gmejna chce hišće nasadźeć mału zelenu rostlinu a pobołne strony ze kamušskami wukłasć, po tym zo buchu jeje přeća dopjelnjene. To rad zapišemy. Bě na času, pomnik porjeńšić. Dźěła je wukonjał knjez rězbaŕski mištr Mocek z Budyšina, postajeł pomnika a też Zejlerjoweho pomnika. Hdyž je nětko wšitko tak rjane, zawěsće naši krajenjo zaso daŕ na wołtaŕ naroda połoža, zo bychu so móhle tute nuzne wudawki kryć. Dary přijima Serbska kniharnja, Serbski spěwny zwjazk (předsyda k. Hajna, Spreegasse), Domowina, zwjazk serbskich towaŕstwow a wšě župne wjednistwa. Kak budźemy so směć hordostnje wjeselić, hdyž budźe pomnik tak rjany a bjez dołha stać. Pomhajmy kóždy. Też „Serbske Nowiny" kwitnja dary. Předsyda pomnikoweho wubjerka je knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc w Drježdźanach, Feldherrnstr. 6 II. Rad też wón dar, w lubości za dobru wěc daty, přijima. Stajamy sebi z tym njezahinity pomnik česownosće našich wótcow. -ŕ.

*

S **Rachlowa** pola Kubšchiž. (Pschenajeće hońtwy.) Dokelž ho wo wuzkosći najeńskeho pjenjesa, kotrehož sniženje bische dotalny hońtwinski najeńt k. Hübner-Mjeschćicki sa tudomnu hońtwu namjetował, dojednaćі njenjóchu, žo hońtwa 31. augusta swoja pschenajeće. Najwjazy žadźi žo ś 500 hrimnami. Hońtwu dosta k. twaršni rada Schnabel-Budyšk, kiž běsche 490 hrimnow žadźił.

S **Bjelećina.** (Sałožeńśi žwjedźeń.) Pschi rjanym wjedrje žwjeseschе tudomny zyrkwinski posawnišći chór sandźenu njedźelu žwój prěni sałožeńśi žwjedźeń. Wón wotmě ho jako lětny žwjedźeń wonkach pod hoirym njebjom. Pschijomne bische městno pschi krontje lěsa Motyčanskeje hórki. Posawnišćojo wottud žiwoje kěrluschе a žiwy po dolhim bole hač do wšy dele klinczeć dachu. Synki pschiwabichu bórzy wjele nutrnych pohłuchariow. Pschi žwjedźeńskej rěcźi poda dirigent k. skałšći mischtr Senfenschmidt stawišny lěta wobstaća chóra. K temu doda k. faraŕ jako kurator towaŕstwa hišćeze nětkotre pohubschaze słowa. Nimo duchownych poličejnjow běsche też sa cźelne wocźeršćiwjenje starane a tak ho rjane hodźinki najrjeńscho minychu. Naschemu posawnišćenu thórej pak wjele žoža do pschichoda. — (Žnjowy dźakny žwjedźeń.) W naschej wołsadze žwjeći ho žnjowy dźakny žwjedźeń njedźelu 11. septembra.

Z Radworja. (Přenajeće sadu.) Zaśdźenu njedźelu buchu tu jenotliwe sadowe štomy při puću do Kamjenoje přenajate. Płaćizny běchu načasne. Mnoho štomow wšak tu lětsa też přewjele njenjese, tak zo wunošk za gmejnu tak jara wulki njeje. Haleju při puću do Corneho Hodlerja wotnaja haydom we cyłku k. Žur z Radworja za 60 hr.

Se **Sbjerje.** (Benzin kradnyli.) W nozy k njedźeli žu tu paduchi sathadźeli. Naschi korczmaŕ bě sabył, wotcźahnyć kluc ś tankownje. Po połnocy auto pschijědże. Dokelž korczmarjezy hižo spachu, sebrachu zuły benzin ś tanka a to hnydom 60 litrow. Nichtó jich pschi tym pytnył njeje. Paduchi žu nimo tela hišćeze kluce žobu wsali, dokelž drje mějachu ja to, zo mohli ś nimi też wotewrić druhe tankownje. Wěšo ma kóžda tankownja druhe kluce.

S **Husti.** (Paduschwo.) W nozy k schtwórtkej pytny žun tudyscheho piwarja duzy domoj tjoch muzźich, kiž tam na wosnach piwarnje wokolo parachu. Wón ho hnydom wróćі do wožy a swoła turnarjow turnaŕskeho towaŕstwa, kiž mějachu hischeje shromadźišnu. Jim žo poradźi, jeneho ś paduchow sajeć, mjes tym so wostatnaj dwaj cźeknyschtaj. Paduch bě ś Makych Debsez. Jeho pschepodachu strażnikej. Należnosći žo hischcje pschepytuje.

S **Hodźija.** (Auto sajěde do koleśarjow.) Sstrjedu wjeczor wokoło 7 hodź. sajěde na Budyškej drohy awto do skupiny kolojědnych. Pschi tym žo pjekaŕski Kunza ś Bjelkowic ś kola wrjeknu a žej lěwu nohu ślemi a też hewak khěrro srani. Awto dale jědżeschе a jeho wjednik žo wo sranjeneho njestaraschе. So njebohemu jeho lepili, wón w Spytezach wot statneje dróhi wotbocźi a jenoż po pódlanskich puczach jědżeschе. Tola bě druhi koleśaŕ jeho widźał a tak możachu jeho hischcje lepicź. Bě to wobkhodny puczowaŕ Stark ś Hirschberga w Schlesinskej. Polizija hischcje pschepytuje winu njesboża.

S **Protez.** (Dźěsko so ja sateplilo.) Wutoru dop. padże tu 2½ lěta dźowćiczka Kowoscherja Mittaga do Cyrneho Halschtrowa a so sateplі. Dźěcko bě hižo dołgo we wodze leżało, prjedy hač jo namakachu.

Z Khróšcźe. (Lětarske towaŕstwo z wotdźělenjom za bólkopanje.) Wutoru wjeczor wotmě so tu naša měsaćna zhromadźizna pola k. Dučmana, kotraž běše derje wopytana. Mějachmy tójsto ważnych dypkow rozpominać, a so mjez druhim też rozsudźić, hač do bólkopańskeho zwjazka zastupimy. K tomu so nimale jenohłósnje přihłosowaše. Towaŕš B. namjetowaše dale, zo bychu so wustawki wudźělałe, kotrež hač dotal hišće njemějachmy. Wuzwolichu so po nam. 4 sobustawy, kotrež maju so hnydom do dźěła dać, zo bychu so wustawki na přichodnej zhromadźiznje předpowóźić mohłe. Přichodnu njedźelu kopamy ból w Pančicach přećiwo Pančićanskemu D.T. Na kóncu schóhwachu hišće wšelćizny. Na to předsyda zhromadźiznu ze sportskim postrowom skónči.

S **Łujcja pola Njeswačidła.** (Wo hońtwinski pjenjes). Sandźenu wutoru wjeczor sendźechu ho we Wizkej korcźmje wobsłužerjo naschcje gmejny a druhi sajimuy, zo bychu wo ponjeńenju wotnajeńskich pjenjes naschcje hońtwy jednali. Shromadźiznu, kiž bě derje wopytana, wodźeschе k. žiwnoscźeŕ Nowak ś Łuscźa. Po dlěschim jednanju, hdyž tež w ekonomiscźe rozsajnjenja da, wobsamknychu, so bo mjeło njepschemjeńć.

S **Kulowa.** (Pschenajeće hońtwy.) Naschа hońtwa je so pschenajała. Najwjazy žadźi wikowaŕ Bjarnat Zomaŕ, mjenujcy 530 hr. — (Ryby kradnyli.) Młynk Jan Kobaŕ pschekhwapi dweju muzow ś Wojerez a Nasdeje, kiž ryby kradnyschtaj. Wonaj hnydom pisches pschěrow do hole cźekaschtaj. Jeneho ś njeju wschak lepi, haczrunjeż so tutón sajkaće wobaraschе. Jeho polizija pschepodachu.

S **Wojerez.** (Pschi hrajkanju ś brońjemi lajtožił.) Wutoru namakachu dźěći pschi hrajkanju w pěskowej jamje njedaloko Wogrez leżownoscźe pschi Drježdźanskej drasy revolwr ś patronami. 8letny žun dźěłaćerja Lemsera, kiž pschi wopaćni bydli, žej ś bróńju hrajkaschе a žej pschi tym išli do praweje nohi do kolena. Tyrbjachu hólza hnydom dowjeseć do khorownje, hdyž jeho operěrowachu.

S **Rtišeje.** (Njeboże.) Sandźenu njedźelu rano dyrjschtaj na rózu Shorjeschcje a Budyšcje dróhi dwaj

Slawna abtownja Benediktinow Maria Laach so zwuporjedźa.

Abtownja Maria Laach pola Andernacha w Porheinskej. Wona je jedyn z najrjeńšich romaniskich twarow z 12. lětstotka. Tutón twar so nětko wobšěrnje wuporjedźuje. Wudawki njoso abtownja Benediktinow z jeneho dźěła a pruski stat z druheho dźěła.

motorowej koleśarjej do šo. Jedyn ſ njeju bě ſ Barichcza. Jenuk šo niczo njeſta. Kuježna, kiž sodu na kole hodźeſche, ſtemi bej nohu a šo hewak hiſchcze ſranì. Ju dyrſche, ſtemi bej nohu a šo hewak hiſchcze ſranì. Jn

Přiloha k čisłu 206 **SERBSKE NOWINY** Piatk 2. septembra 1932

Drastowy swjedźeń w Trjebinje

To je ſ naſchim holanſtim Sserbſtwom nimale tak: Lětak ſeðji pſchi thorokoſu jara ſtareho, k ſmjerćſt wotſtuðeneho muża ſ jenej ruku jeho dłoń wopſchimuje a wobkſedźbuje ſynlnoſcź bića jeho hibika (Puls). A ſo tutón hibił hiſchće doſcź ſylnje ſabiwa, to dopokaſachu lětża we Sslepjanſkej wokolinje wſchelake wuſnamne wuſtupy naſcheho Sserbſtwa do ſcherſcheje ſjawnoſcźe. Najprjedy Mulkezy, potom Sslepo a nětk poſledniu njedźelu Trjebin. To je derje tak: W tym ſmyſłu ſu nam tute wuſtupy nimo měry wuſitne a ſpomožne byłe. Mćišćenjo ſu widźeli, ſo ſo Sserbjo hiſchće hibaju a ſo ſo zyle na bok ſtłoćiźcź njedadźa, thablazi Sserbjo pak ſu ſo ſaſo ſthrobiłił, ſwoje Sserbſtwo we ſjawnoſcźi pokaſacź a ſo ſwojeje rěcźe a drasty njehańbowacź. Schtóž ſo do kućzikow thowa, tón je we ſwěcźe wuhrał.

Trjebinſky běchu ſo loni a létża jara ſylnje na Wětoſchowſkim draſtowym ſwjedźenju wobdźelili. Hdyž běchu woni nětk widźeli, kak je ſo Mulkeczanſkim jich ſwjedźeń ſ wjeſnymi, ſnadnymi mozami tak wulkotnje poradźił, prajachu ſobi woni: to teź my dokonjamy a hiſchće wjele lepje. To dyrbi ſo Trjebinſkim pſchidacź, ſo ſo woni na wuwjedźenje ſwjedźenjow derje wuſtoja. Hižo poſlednje léta wuhotowachu woni ſnjowe ſwjedźenje ſ cjahom ſe ſnjeńſkimi wosami a ſtrojemi ſ juſkaznimi ſnjeńzarjemi po daloko wutwarjenej wſy (Trjebin ma na 600 wobydlerjow.) Tuž nicźo bliže njeleźeſche, hacź tutemu ſnjowemu ſwjedźenju hiſchće draſtowy pſchijaſmknyć. A tutón wotmyſl ſtupi do ſkutka, hdyž běſche ſo pſcheraźacź wuſpěch Sslepjanſkeho ſerbſkeho wjeczora ſjewił. Trjebin to teź ſamóźe a hiſchće wulkotniſcho.

A Trjebiniźa ſu ſ wulkej wuſchitnoſcźu a mudroſcźu ſwoju wěź pſchewjedli a mějachu iboźo ſ wjedrom a teź ſ tym, ſo běchu ſebi najwuſtojniſcheho ſwjedźeńſkeho rěcźnika knjeza duchowneho Röślerja a knjeza kantora Jordana—ſ Hušokeje pola Wětoſchowa ſe ſwojim Błótowſkim měſchanym thórom ſwěcźiłi. Hewak by ſo Trjebinſki ſwjedźeń na tón ſamotany ſkhodźeń poſledních Wětoſchowſkich draſtowych ſwjedźenjow ſtupił: Sserbja ſu dobri k pſchedwjedźenju jich rjanych draſtow a kulturnych bohaſtſtwow, ale jich rěcź njeje thmana ſa ſjawnoſcź. Sserbjo dyrbjeli pſchi wſchitkich wuſtupach we ſjawnoſcźi we ſwojej dominje dla ſwojeje narodneje cźeſcźe telko ſmužitoſcźe ſwjeſcź, ſo ſebi pſchi ſjawnych naréźach pódla němſkeje rěcźe teź bliſchcźatu frajnoſcź ſwojeje ſerbſkeje rěcźe ſadaju. Nojmni Němzy njemóża pſchezo hiſchcźe roſumiećź, ío ſebi Sserbja ſwoju maćernu rěcź tak malo waża. Tuj cźiſtmy tónj ſ naſchej ſkłabroſcźu a won ſe ſerbſkej rěcźu ſ cźérnych kućzikow. Na ſtónzo won, ſo nam njeſahinje k naſchej hańbje!

Mužakowſki hrabja Arnim, młody pſchećźelny muž, wo błowu wſchi hacź druhi lud, běſche protektorſtwo ſwjedźenja pſchiwſał a kročzeſche ſobu na błowje ſwjedźeńſkeho cźaha pſches wieſ po próſchnych pućzach a pſches holu na ſwjedźeńſte měſtno we wulkej pětowej jamje ſrjedź hole. We cźahu běchu wſchitke ſerbſke draſty ſaſtupjene, naſbohaćiſcho wěſo Sslepjanſka, potom we ſchwarnej liczbje Błótowcźanſka a Wojerowſka. Cźornobantata draſta katolſkich Sserbow a teź Wochozanſka, dawno hižo pominjena, běſchtej tu jenoź jako pokaſki. Holanſku ſwojoraſnoſcź pokaſachu dudakaj a cźrjódła burow w ſtarej muſkej draſcźe, we błyſchich khołowach a dołhich módrych khabatach. Na ſónzu cźaha ſtlědowaiſche rjad pſchiſnych wołow ſ wieſotymi pſchedźarami, hribarjemi, młócźarni a ſnjeńzarjemi ſ fórami ſena a wowſa a ſe wſchelakimi rólniſkimi ſtrojemi. Pſchi hladowarjow běchu tu tyſacź, wołebje běſche tu Běła Woda bohacźe ſaſtupjena.

Pſchedwjedźenja na powyſchenym jewiſchcźu na ſwjedźeńſkim měſtnje namakachu dźakných pſchipołuchurjow wulkeje ſyły ludu. Po němſkich poſtrowjacych ſłowach gmejniſkeho pſchedſtejićerja knjeſa Kraj ka mějeſche ſawodnu ſwjedźeńſku narěcź wobſchěrſ knihićzíſchcźerńe knjes Hampel ſ Běźeje Wody. Wón rěcźeſche wo naſtaczu ludowych draſtow pſched tyſacź létami, kak ſu ſo ſ prěnjotnych kožuchow dźiwiny pomałku pſcheſtworiłe na dźenſkniſchu ... chu a dokonjaniſchu a cźéłoj pſchimérjenu ludowu draſtu. Jara nadrobnje roſpraſuješe wón wo wobleczenju ſerbſkich wieſchow a mějchuikow. Wo nim ſu ſerbſke wjerſchoio niched tyſacź ... mi nożyli ſe ſłotom wobſkładzene a drohotnymi kožuchami kornarjemi wudebjene pſchewobleki tak ſcherokе a dołhe, ío je ſa ſobu po ſemi cźahachu. Woni thodźachu we kožanych ſchtórnjach, kotrež ſo kruće ſ nohomaj pſchiſamkowachu. Do wójnu cźahnychu woni we kožanym łazu, kotryž běſche pſcheſzyknje ſ mjedźanymi horbikami wobſkładżany. Pod nim leżaja pluſchcźata ſukhja ſa hałſche hacź do koleń dele. Kulowaty ſcheźit (Schild) běſche drjewjany, ſe żeleſom wobity a w ruzu mějachu hlobiju, pak dołhi mjecź. Hłowu pokrywaiſche kułowaty, kožany horjcźi podobny kłobuk ſe żeleſom pokładżeny, na kotrymž běſche wot jeneho wucha k druhemu wobruczka ſe ſyłbom kałacźemi pſchićzinjena (t. m. Sserbiti kałacźłoſtyy wěnz). Sserbſti wjeſelſchi měſchnik noſcheſche pak běły, ſ wjele ſłotom wobkładżeny wobłek, purpurny pſchewoblek a wokoło cźołą cźerwjeny bant. Nižſchi měſchniźy noſchachu pak zyle béle wobleki. — Nječnik rěcźeſche ſa to, ſo bychu ſo ſerbſke narodne draſty a teź ſerbſke nałożti a waſchnja dla ſwojeje rjanoſcźe a wobitoſcźe k porjeſchenju domowniſkeho kraja ſpožerźe. Wo ſpožerźenju a wulkowanju ſerbſkeje rěcźe wón nicźo njeprajeſche.

Z Lipsčanskich wulkowikow.

Na létuſnich nazymskich Lipsčanskich wulkowikach su zaso wſelake nowoſće wuſtajene. Naš wobraz z wulkowikow budźe woſebje ratarjow zajimować. Předſtaja drjewjane ſudobja za přikupny hnój.

To pak wobſtara nětk ſ cźopłymi ſłowami w rjanej ſerbſkej rěcźi knjes duchowny Röśler. Wón rěcźeſche ſtrótka a jadriwje a lud poſłuchaſche ledźbnje a Sserbam njeſminy ſo žane jeho ſłowow. To běchu k wuſnamanju ſa ſerbſku narodnoſcź pohonjowaje ſłowa, wón wuſnawaſche ſo ſjawnje jako ſerbſti muž a ſadaſche raſnje, ſo by ſo Sserbam ſtóncźnje jich prawo k ſachowanju ſwojeje narodnoſcźe dało. S němſkimi ſłowami wobrocźi ſo wón na Mužakowſkeho hrabju a jeho ſwójbnych a dźakowaſche ſo jim w mjenje ſerbſkeho ludа ſa jeho wobdźelenje a wupraji ſwoju wjeſelokoſcź, ſo ſu k nam pſchithwatali, ſo bychu ſe ſwědkom byli, kak ſo ſerbſti lud jewi we ſwojich narodnych draſtach, hrach a ſpěwach. Widźomnje hnuta khwataſche ſtarſcha knjeni hrabinka knjeſej rěcźnikej a tłoćźeſche jemu ruku. Ludźo prajachu, ſo je wona Sserbam jara pſchihilena. Sserbjo ſe Sslepjanſkeje woſadny ſu wſchak hižo cźaſti ſwoju podanoſcź Mužakowſkemu knjeſiwu pſchi ſwójbnych ſwjedźenjach ſ wotpóſłanjom deputatzjow wopokaſali. To běſche nětk dźak domu Arnima, ſo teź won pſchihiđże do ſrjedźiſny ſerbſkeho ludа a ſo ſo mjes nim hacź do póſdnjeho popołdnja ſabawjeſche.

Knjes kantor Jórdan wuſtupi najprjeſchi ſe ſwojim nahladnym měſchanym thórom a ſaſpěwa najprjedy ſnaty ſpěw, „Khwalba Błótow", poł němſti a poł ſerbſti ſpěwanу. Potom woſjewi dirigent, ío maja jeho ſpěwarjo jenoź ſerbſke dypki ſobu, dokelž ſu mjenjenja byli, ſo ſu na ſerbſti draſtowy ſwjedźeń jeli a ſo budźa pſchitomni Němzy radſcho ſerbſke ſpěwy ſłyſchećź, hdyž móża tola němſke łóſdy dźeń doma ſaſłyſchećź. Tak běſche ſpěwanje na ſwjedźenju ſerbſke a ſłyſchachmy tu naſche najrjeſńſe ſpěwy. Schkoda jenoź, ſo ſo po wuſpěwanju němſkeho narodneho ſpěwa teź ſerbſka hymna „Rjana Luſiza" ſanjeſła njeje, hdyž je wona tola tak njepolitiſtka. Ale naſchi holanſcy Sserbja wſchak ju ani ſpěwacź njemóża. Widźeli ſmy potom hiſchće ſerbſke narodne reje Delnjolužiſčanow a Sslepjanikich, kaž teź rejſki holćźow a hólzow a jara derje pſchewjedźene pyſchne reje Trjebinſtich hołzow. Wotwiciže programa běſche zyle popołdnjo wupjelniło.

S wječzerom womjelkny ſiwjenje a hara na ſwjedźeńſkim měſtnje ſrjedź hole a na dwěmaj rejwanſkimaj łubjomaj we wěſy dokónczíchu ſpěchne nóżti nanajrjeńſcho pſchewjedźeny ſwjedźeń, kotryž je ſo ſawěcźe k najwjeſelſchej ſpokojnoſcźi jeho ſarjadowarjow poradźił. Sa.

Dźěćo a domizniska ſwjeſany

Cźłowjek prjedawſchich léſtotkow bywaſche nutrniſcho ſ pſchirodu ſwjaſany. Tomu ſo njetrjebamy dźiwacź, hdyž rospominamy, ſo pſchiroda jeho ſ zyrobu a draſtu ſaſtaraſche. Kulturny cźłowjek je poſdźiſcho ſhubił prěnjotne ſwiſti a poćzahi ſ pſchirodu, wołebje ſ roſtlinami domiſny. Hdyž ſ dundazych a puczowazych łudow buchu rólniſke ludy na krutych ſydliſchcźach, ſhubichu mnohe dźiwje roſtliny teź ſwój něhduſchi wuſnam ſa cźłowjeka. Ale w ſiwjenju dźěći, wołebje w jich hrach, je ſo nam hódnoſcź roſtlinow hiſchće dźěła ſachowała a pokaſuje ſo tu na pſchekwapjaze waſchnje.

*

Hdyž w podnałěcźu mjeſtha ſtupa do hałoſow, ſapocźina ſa hólzow cźaſ pijichcźałkow. Potom dyrbi wjerba tu pombacź, pſchetoż jeje witki ſu hładte a mjeſhojte.

Najlóże ſo dźěła pſchicźałka. S nożom ſo wureźa tolo do ſtory witki a potom ſo tłepa, dóniż ſkora ako łyko ſo njepuſchcźi. Hiſchće na ſo na jenym końzu ſtora trochu wotſchkrabnycź a hižo je pſchicźałka hotowa. A ſo by to łepje ſchło, hólz pſchi tym ſynczi kuſlaſke hrónczko:

„Klepaj, klepaj pijichcźałku
Sswjatej Marźy pomałku,
Jeje ſyntej kokoſchku
Se ſłébornej wopuſchku.
Ta jom jejka ponjeſe
Módre, béłe, cźerwjene!"

Ale mózeſch ſej teź wudźełacź druhi hudźbny naſtroj. Na pſchikład „tatrawu". Bjerieſch tołſtu wjerbowu abo wólſchowu hałoſu, běłiſch ju tak, ſo dońtanjeſch dołhu ſtorowu ſchlebjerdu, kiž hromadu ſwijeſch na podobu rózka. S błohonzom tatrawu ſtwjerdźiſch. Jako hubnił jaſzadźiſch „pjerdawku" a hižo je tatrawa hotowa. Ale dyrbiſch kedźbu dacź, ſo ſo njeréźnjeſch pſchi dźełe.

Bośowy kerł dźěćzom teź dźeńſa hiſchće kaž pſched létſtotkami ſpożćžuje trubjele k pukawam a ſyſtadlam. Hdyž ſo bośankowe żro njedawa wuſtorcźićź ſ cźeńkej łéſku, potom dyrbiſch jo drje je ſahłym żeleſom wupaliđ. Nékotre ſatyćźi abo ſuki ſo ſtaraju wo dołſć wótſje pukanje. Pſchi ſhotowanju ſyntadła ſo jenoho tónćzka trubjele ſtyka ſatyćźa ſ małej dźerku ſrjedźa. S rohodźe dźěćźi ſej wureźaju tłoki, na kotrej prědku potom natykaju tónćźk bośowoje haloły.

Po nałétnich łukach roſćze prawa roſtlina dźěćźazych hrow — młóćź. S trubjałkotyych ſtołpikow hodźa ſo wudźełacź pſchićzałki runje taſ ſ wjerbowych witkow. Teź ſo ſe ſtołpikow ſeſtajeja dołhe cźeſcźały. A te kuloje ſcźéće kułti dadźa ſo tak rjenje wudacź. Kełkoż ſmjećźichtow hiſchće woſtanje na łóżku, tak poſdźe je abo tełko łét budźeſch hiſchće żiwy.

Najſmaćźiſcha a najwoblubjeniſcha wěſchćźeniſta kwětka je wulka hušaga kwětka. Pſchi wuzynbanju bélych płatkow dźěćźo ſo praſcha, hdyž po ſmjerćźi pſchiſidźe: „Njebjo — hela — cźiſcź?" Abo kajſe ſmjeje powołanje. Młode hołzy pak ſo praſcheja kwětki, hacź „wón" ju lubuje.

Woſebitu rólu hraje w ſiwjenju dźěćźi dźiwi mat, ſ kotrehoż płattami dźěćźi łcźichtaju. S makowych pupkow hołzy ſej ſłanti dźełaju. Nimale ſe wſchěch łućznych a półnych kwětkow ſej dźěćźi, wołebje hołzy, nawijeja piżanych wěnćźkow. A w katolſkich kraſjnach dźěćźi ſ ſjanymi kwěćźelemi pyſchna mejſti woltaŕ w zyrkwi a Boże martry pſchi puczu. S wulkich łopjenow dźewjerja a druhich roſtlinow hołzy ſej pſchipraŕwejeja ſcherokе paſy abo ſamo ſchórzuchi.

Jara woblubowana roſtlina k hraſanju je teź cźeſ, kiž wſchudźe po płotach, murjach, huſćźinach a ſmjećźiſchcźach roſćze. Mjetaju ſej jeho hłójcźi do wkobow a na draſty.

Teź najwaźniſche hoja;e roſtliny ſnaje wjeſne dźěćźo pod mjenom „jeła". Sbéra je horliwje ſa domźaju haptyku.

Hdyž hólzy w łéćźu a najmu ſtót wonka paſu, ſbéraju rjane rune ſchwupizy wot dorncźelow a hłoha abo teź jałorza. Te potpadnje a hólzy maju rjane brune fi-jeſchti. Wjeſtſche hólzy pſchi paſeniu teź hižo prěni króć ſpytaju kuricź, po cźimż pak ſwjetſcha potom kołowy ſchkodnja. Trubka je wudźełka ſ łéſki a kołymóra. Tobak nanej kradnu, hewak teź bjeru ſnſchene łopjena kopytnika.

Runkliza ſo wuprójuja, wobliecźo ſo w njej wureźuje a ſrjedźa ſo hwéza poſtaji a ſapali. Tak ma dźěćźo rěpjazeho kułobcźika abo ſmjertnu hłowu. Mjeczor potom ſcherjenje poſtajeja na kolit płotu abo na hałoły ſchtoma, ſo by w nozy ludźi ſcherikło.

*

Wjeſne dźěćźo w běhu poczaſow zyle ſroſćuje ſ domiſnjej pſchirodu a je kruće ſ njej ſwjaſany a ſjenocźeny. Bywa ſame tuſt pſchirody a domiſny, korjenuje tak rjeź w późe domiſny. Pſchiroda a domiſna ſtej dſałneć, wonej ſpożćžujetej dźěćźi poſdźiſcho w ſiwjenju ſwojoraſnoſcź a ſyłnoſcź karaktera, ſtrowoſcź cźeła a duſche jako najdrohotniſche kubła; pſchetoż to ju prawe ſórła ſa mój naſcheho ludа. Staricźiłi dom' a ſchuła maja potajſim prěnju winowatoſcź, ſwjaſanoſcź dźěćźa ſe domiſnjej pſchirodu dhkitacź, hajićź, krućźićź a podpjerowacź. Pſchetoż puczk ſ cźłowjeſtwu dowjeduje jenoź pſches narodnoſcź, ludnoſcź a cźuće ſa domiſnu.

Cyrkwinske powěſće

15. njedźela po swj. Trojicy, 4. septembra 1932.

Z Budyšina.

W M i e h a t ſ k o j cyrkwi rano w 7 hodź. ſerbſke Bože wotkazanje (farař Kapler), we 8 hodź. ſerbſke a 1/2 10 hodź. němſke žnjowo dźakne kemšenje (farař Tiſer), w 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. 1/2 5 hodź. we Dobruši nutrnoſć z Božim wotkazanjom. — Wutoru pop. žonjace towarſtwo we Cyžecach pola Gedanec.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. ſo němſke prědowanje cźita. — Wutoru (6. 9.) pop. w 3 hodź. měſačna zhromadźizna žónſkeho towarſtwa.

Z Bukec.

Rano 1/2 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. 1/2 10 hodź. ſerbſke kemšenje. Pop. w 3 hodź. kſcheſćańſke kemšenje.

Z Budestec.

Žnjowy džakny swjedźeń zmeje farař Bóje rano w 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Chór spěwa „Cesć Bohu Knježe w wysokosći“ (Fr. Nagler). Před cyrkwinymi durjemi zběra so wosadny diakonij. Pop. ½3 hodź. zestaw. [illegible] k lěčenemu swjedźenjej. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor w 6 hodź. zmeje farař Rjenč-Wielećanski němsku spowědź, we 8 hodź. duchowny Büttner biblisku nutrnosć we młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliske rozrěčowanje evang. towarstwa młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć pola Dučkee w Kózlach.

Z Budyšinka.

Popołdnju w 2 hodź. serbske kemšenje (farař Handrik-Poršiski).

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. zmeje farař Wjezař němsku spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za zwjazk evangelskich młodych holcow (Za tydźeń budźe kermuša).

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. němski hamt, we 8 hodź. němska, ½10 hodź. serbska Boża słužba. Zběrka za zwjazk młodych holcow. Pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Hućiny.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boża słužba (farař Renč ze Barta). Kolekta za cyrkej.

Z Khwaćic.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje (předowanje: stud. theol. Wirt), ½11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 3 hodź. serbske kemšenje z Božim wotkazanjom pola Jurkee w Jatrobju.

Z Kotec.

Žnjowy džakny swjedźeń je dop. w 9 hodź. serbske swjedźeńske kemšenje (kantor Hoker), w 10 hodź. němske swjedźeńske kemšenje (wosadny farař), pop. w 3 hodź. křćenje (wosadny farař). Swjedźeńska kolekta. — Wot 6. 9. wosadneho faraŕja, kiž budźe na dowolu, zastupuje farař Krawc-Hrodźišćanski.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. budźe so serbske předowanje čitać.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za hospodarsku nuzu w swojej wosadźe. W 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Minakała.

Žnjowy džakny swjedźeń rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska swjedźeńska Boża słužba. Dźěći spěwaja: „Knježe, twoja dobrota dosaha tak daloko, hač njebjesa su“ wot E. Grella. Dale budźe kapała Khrósćanskeje wohnjoweje wobory cyrkwinsku hudźbu poskićić. — Kolekta za naš Boži dom. — Dop. w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Zemrěła: Hana Mietrachowa rodź. Pětrkec, mandźelska Jana Mietracha, wumělkarja w Lipiču, 72 l., 3 m. a 7 dnjow stara.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, ½10 hodź. serbske kemšenje. Muzski chór spěwa: Tón Knjez je mój pastyŕ. (Zběrka za zwjazk evang.-luth. towarstwow młodych holcow w Sakskej). — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. — ¼4 hodź. bibliska hodźina na kaplanstwje (k. W. Hempel).

Stwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych hólcow na farje.

Z Nosaćic.

Žnjowy džakny swjedźeń. Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Chór spěwa. Džakna zběrka.

Z Poršic.

Žnjowy džakny swjedźeń je rano we 8 hodź. serbske a dop. ¾10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za cyrkwinje tepjenje. Cyrkwinski chór spěwa: „Knježe, kraj je žohnowany“ wot E. Freyschlaga. Pozawnowy khór přednjese: „Knježe, twoja dobrota“ wot *Ed. Grella.*

Z Rakec.

Dop. w 9 hodź. němska Boża słužba (stud. rad. c. r. m. Leuner).

Z Wjelećina.

Sobotu wječor ¾7 hodź. piskanje z wěže.

Njedźelu rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 2 hodź. křćenje. — Lětnerec złoty kwas, ½3 hodź. woteńdu dźěći k swjedźenjej dźěćikemšenja. —

Póndźelu wječor zwučowanje z pozawnami. — Wutoru popołdnju towarstwo wowkow w młodźinowni. — Srjedu popołdnju měsačna zhromadźizna towarstwa žonow w Tučicach.

Z Wósporka.

Žnjowy džakny swjedźeń je rano we 8 hodź. swjedźeńske předowanje z cyrkw. hudźbu (wosadny far.), dop. ½10 hodź. křesćanska wučba za dźěći we wosadnej zali (pomocnistwo), pop. w 1 hodź. křćenje (wosadny farař). Swjedźeńska zběrka. — Fararja Konika za čas jeho dowola wot 6. septembra farař Krawc-Hrodźišćanski zastupuje.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje. Kolekta. ½11 hodź. Boża słužba w Cisowje.

Wohnjowobornistwo

2. shromadny rjadowanje 4 Budyšćich wohnjowych wobor[illegible]

Dla sćehowanja na prušu 3. septembra bźichu so ichnyši Budyšće dobrowólne wohnjowe wobory wukonu shromadźe we wultimi dworje Husařiskich kašarnow. Wšitcy wobornicy hač do hišći tehodla ½6 hodź. na zběrnišću festumpala a do Husařiskich kašarnow pochadźachu. K sćehowanjach pod nawjedowanjom k. komandanta C. Eberharda sćeri kujes wopalny direktor Görlitza program za wulke prutowanje přichodnu sobotu. Sprawowańska komisija wot dop. 11 hodź. wšitkich sćehowanje přichlahnje. Popołdnju ½2 hodź. budźe přichodne pokhěrtowanje w „Albertowej jahodźe“, ½3 hodź. přichlahnje so shromadźizna statnikow swjatka. Wot ½5 hodź. swinjuja Budyšće wobory.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: *G. Janak* w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 2. septembra 1932:

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,20
1 jendźelski punt	14,59	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,65	100 franc. frankow	16,495

Bursy japišachu wječera wožiwjenu wobrot pschi fyzniscko postupowazych kursach efektow, wosebje pak rentowych a dołżnych listsinow. Bursy sćitadowachu z powjetschenej domjeru do pschichodna, dokelž so instaw za pschewytowanje konjunktury wuprajі, so je nadźija, so so nalsche hospodarstwo posćěhuje.

Produktowe witi twošachu też wječera cźiche. Skerje bě posćěhenje fyzniscke hač napraschowanje. Placźiny we holowym sornje so njepscheměnichu, jenož nasymski jećmjeń wo 5 pf. postaji. W termińskim wikowanju pak bě pschenica tuńscha, rožka a wowsa pak drohscha.

Zentnar placźesche w Barlinje wječera:

pschenicu 10,30—10,40 hr. (10,25—10,35 hr.), rožki 7,95—8,05 hr. (7,80—7,90 hr.), jećmjenja nalětnjeho 8,75—9,25 hr. (8,60—9,10 hr.), nasymskeho 8—8,35 hr. (7,80—8,15 hr.), wowsa 6,70—6,95 hr. (6,60 hač 6,85 hr.),

w termińskim wikowanju:

pschenicy:

se septembr: 10,95—11,02½ hr. (10,83¾—10,87½ hrimnow),
za oktober: 11—11,07½ hr. (10,88¾—10,93¾ hr.),
za dezember: 11,10—11,17½ hr. (10,96¼—11 hr.),

rožki:

za september: 8,52½—8,62½ hr. (8,40—8,42¼ hr.),
za oktober: 8,55—8,70 hr. (8,46¼—8,50 hr.),
za dezember: 8,66¼—8,78¾ hr. (8,56¼—8,57½ hr.),

wowsu:

za september: 7,15—7,25 hr. (6,97½ hr.),
za oktober: 7,18¾—7,25 hr.,
za dezember: 7,25—7,35 hr.

Witi w Kamjenu.

Pschenica 10,20 hr. (10—10,20 hr.), nowa rožka hr. 7,80—8 (7,80 hr.), jećmjeń nalětni 9 hr., nasymski 7,50 hač 8 hr.), wowsa 6,75 hr.

Pschenična muka 22 hr., rjana muka 70 proz. 13 hr., pschenične wotruby 5,50—5,75 hr. (5,50—6 hr.), rjane wotruby 5,75—6,75 hr. (6—7 hr.), rjane 2,25—2,50 hr., błoma tśitna 1,30—1,50 hr., k jaśanju 1,30—1,50 hr.,

Bźěły běłe 2,50 hr. (3 hr.), krěń 60—80 pj., tomaty 10—15 pj. (15 pj.), butra 1,30 hr. (1,20 hr.), jeja 7—8 buny selene 10—15 pj., hubjа sarźane 1—1,10 (1,10 hr. hač 1,20 hr.), kał bźěły 6—7 pj. (5 pj.), cźerwjeny 10 pjenjezkow, hrochy 8—30 pj. (10—60 pj.), łobsoła jśitna 15 pj., jśitna 15 pj., błomki 20 pj. (15—20 pj.), zhbła 10—12 pj. (10—15 pj.), Reineclaudy 40 pj. duła, brześki 30—40 pj. (25—35 pj.), kuschwy 5—20 pj. (5—8 pj.), błotej kśerź 4—8 pj. (5—8 pj.), kórli 10 pj., punt 25 hač 100 pf., morchej 8 pj., radišći walcźk 7 pj., cźerwjeny 7 pj., wino w kitkach 35—40 pj. (45 pj.), jabłuka 5—20 pj. (8—20 pj.), pruńcźiny — (30—40 pj.), kurjatka — (45 pj.), janske jahody — (15—20 pj.), kozy — (15 pj.).

Prošata 8—15 hr. (8—14 hr.), wšhaśe 23—25 hr. (23—25 hr.).

Placźiny w spinkach su placźiny tydźeńskich wikow. Hdźež žane nasponmnjene njejsu, tam so njepscheměnichu.

Witi w Lubiju.

Pschenica 9,70—10,20 hr. (9,70—10,10 hr.), rožka 7,70—8 hr., nasymski jećmjeń 7,40—7,60 hr. (7,40 hr. hač 7,70 hr.), starý wowsy 7,60—7,80 hr., běrny 2,50 hač 3 hr. (2,75—3,50 hr.), rjano 2—2,50 hr., błoma z majch. młócź. 1 hr. (1—1,25 hr.

Pschenična muka 18 hr., rjana muka 70 proz. 13,25 hr., *pschenične wotruby 5,80 hr.*, rjane wotruby 5,80 hr.

Butra 63—68 pj. (63—70 pj.), jeja 7½—8 pj., twaroh 20 pj., běrny punt — (3—4 pj.), kał bźěły 3—5 pj., cźerwjeny 8 pj. (5—8 pj.), karoty 10—15 pj. (10—12 pj.), łobsoła jśitna 15—20 pj. (10—12 pj.), kał hyrdźiły 5—25 pj. (4—30 pj.), kotrabi 5—10 pj. (8—15 pj.), porej — (15—20 pj.), kórli 3—8 pj. (10—20 pj.), kopa ke kładźenju 70 pj. hač 2 hr. (50—150 pj.), kał kśěały 12 pj., zhbła 10 pj. (9—15 pj.), buny 8—10 pj. (10—15 pj.), tomaty 10 pj. (10—15 pj.), błotej kśerź 4—8 pj. (4—5 pj.), radišći 8 pj. walcźk (5—7½ pj.), cźerwjeń 5 hač 10 pj., jabłuka 4—20 pj. (10—30 pj.), měrnik 10 hač 15 pj. (10—20 pj.), pruńcźiny 35 pj., hrichy 55 pj. hač 60 pj. (40 pj.), kruschwy 6—20 pj. (7½—25 pj.), krěń 80 pj. (80—100 pj.), bosanki 10 pj., wino w kitkach 20—35 pj., banje 5—7 pj.

Placźiny w spinkach su placźiny tydźeńskich wikow. Hdźež žane nasponmnjene njejsu, tam so njepscheměnichu.

Witi sańdźenu jsedźu w Halschtrowje.

Pschenica 10,20—10,30 hr. (9,80—10 hr.), rožka hr. 7,80—8,20 hr. (7,80—8 hr.), jećmjeń nalětni 9—9,20 hr., jećmjeń nasymski 7,50—8 hr. (7,75 hr.), wowsy 6,75—7 hr., běrny zentnar 2,50—3 hr., po puncźe 4 hač 5 pj., rjano 2,30—2,50 hr., błoma k jaśanju 1,30 hač 1,50 hr., błotna 1,50—1,60 hr.,

Butra 65—70 pj., jeja 7—8 pj. (7 pj.). Prošata 8 hač 15 hr., bźěhaći 18—30 hr. Sslonia we wokrejach hr. 1,80 hač 2,25 hr.

Placźiny w spinkach su placźiny tydźeńskich wikow. Hdźež žane nasponmnjene njejsu, tam so njepscheměnichu.

Witi w Khoćebuzu.

Mjaso howjaze 70—90 pj., cźelaze 70—110 pj., błowjaze 90—110 pj., kwinjaze 70—100 pj.

Jeja 8—9 pj. butra 125 pj. (115 pj.), twaroh 25 pj., *lany wotli 80 pj.*,

Liny 1—1,20 hr., schćuki 1 hr., farby 90 pj., hołbje młode 50—80 pj., turu žiwe 1,80—2,50 hr., lapony žiwe 2—3,50 hr., górki 5 pj., kolrabi 15—20 pj., krutki 20 hač 25 pj., morchej nowa 10 pj., hornik 0,40—1,20 hr., kośmaćki 20—30 pj., łobsoła jśitna 15—25 pj. (20 pj.), kruschwy 25—35 pj. (25—40 pj.), kał hyrdźiły 30—40 pj., cźerwjeny 10 pj., bźěły 7½ pj., wirtingowy 10—15 pj. (10 pj.), buny selene 10—15 pj. (10 pj.), błotej 5 hač 7½ pj., tomaty 5 pj. (7½ pj.), krěń 40—50 pj. (40 hač 50 pj.), radišći walcźk 5—10 pj. (7½ pj.), zhbła 10 pj. (10—15 pj.), hrochi 15—25 pj. (20—25 pj.), běrny zentnar 2,50 hr., punt 3—4 pj., malenh — (40 pj.), jabłuka 30—40 pj. (35—40 pj.), janske jahody — (15 pj. hač 20 pj.), cźernjowe jahody 30—35 pj. (35 pj.), holanske — (40 pj.), pruńcźiny 45—50 pj. (45 pj.), prawaki (40 pj.), kurjatka 30—35 pj. (45 pj.), měrnik 25—30 pj., wino w kitkach 30—40 pj. (25—50 pj.).

Placźiny w spinkach su placźiny tydźeńskich wikow. Hdźež žane nasponmnjene njejsu, tam so njepscheměnichu.

Swinjaze witi w Khoćebuzu.

Pschijeschli bźichu 888 prošatow a 174 bźěhakow. Wone placźachu:

Prošata: małe 5—7 hr., krjenje 7—9 hr., wulke 9—11 hrimnow.

Bźěhaki: małe 11—25 hr., krjenje 28—43 hr., wulke 43—65 hr. — Witi tłazachu.

Witi rěznicho skotu wječera w Drjezdźanach.

Stój bź wječera trochu žadny. Swinjaze placźiny posmowachu. Wosebje bźichu lohke kmjenje drohsche. Zadne bźichu też cźelata, tohodla so placźiny napředk hyzniscko porjedźichu.

Ssudnisce powěsće.

Pschepadźowanja:

schtwórtk 6. septembra 1932:

dopołdnja w 10 hodź.:

Knjeza, hłuchu rěžbarjej Rudolfej Heinrichej Artkurej Hochej w Budyšinje na Rězańskej hasy 11. Hódna je 17,650 hr. wopalna pokładnja 29120 hr.

dopołdnja w 11 hodź.:

Knjeni i nětkle pjećinu kórza leżownoscźe, hłuchaza starjej Jurjej Christej Bjarej w Wětschećach. Hódna je 6800 hrimnow, wopalna pokładnja 6700 hr.

Konkursowe.

W konkursu nad samoležnjom pschekupza Roberta Wagze, jenoteńkeho měšćańskeho schtamy F. A. Trumpler Nachflg Robert Wagze w Budyšinje, na Kotolšćej hasy 6, je hnuj termin na srjedu 21. 9. 32, dop. ½11 hodź., do Budyšinskeho na Fuenfhuz, isbu 141, swołał, so by so dojednało ako namjerjene dyrbjeńcźo wujednanja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliwe symjo we tonach abo 1000 kg, nowak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	1. 9.	31. 8.		1. 9.	31. 8.
Pšenica	206-208	208 208	buny	—	—
rožka	159-161	159-161	woka	17,0-20,0	17,0-20,0
ječmjeń, nal.	—	—	modre łupiny	—	—
ječmjeń	160-167	159-166	žolte łupiny	—	—
wows	134-139	134-139	teradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosusk	—	—
pšenič. muka	25,0-30,0	25,0-30,2	lany wosusk	10,3-10,5	10,3-10,5
ržana muka	21,6-23,8	21,6-23,8	such. truhanč	9,00-9,40	9,00-9,40
pš. wotruby	9,70-10,2	9,70-10,2	bernj. kruški	—	—
ržane „	8,25-8,75	8,25-8,75	syno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,50
raps	—	—	ržana sloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hrěch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,0	pšeńc. „	0,50-0,60	0,50-0,65
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,60	0,50-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,50-0,60	0,50-0,60

Płaćizny rěznicho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

1. septembra

1 wol, 4 byk, — kruw., — jałoje., 551 *telat.* 116 wowc., 427 swini.

Płaćizny za

telata: 2. 50—54, 3. 44—48, 4. 38—42, 5. —;
swinje: 1. 48—49, 2. 47—48, 3. 46—47, 4. 44—45

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. ż w. nik. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čłoneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na deuhi dień lěkarska pomoc pytać. Smjertne znjezbožењa dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 207 | Budyšin — Sobotu, 3. septembra 1932 — Bautzen | Lětnik 91

Politiske zasady němskeho kanclera z Papena

Politiske zasady němskeho kanclera z Papena.

W septemberskim čišłe časopisa „Lud a Němstwo" je němski kanzler z Papen nastawk wo **„Konservatiwnym wjednistwje stata"** wozjewił. Papen w tymle nastawku swoje konserwatiwne politiske stejišćo rozkładuje, kotrež wima ničo zhromadneho z reakziju a nadkneježiwom jenoje ludoweje worschty. Konserwatiwna politika w nowej Němskej njeje podobna na dźeławosć konserwatiwnych w prušim žiwjenju psched wójnu. **Kanzler wjele bóle jadro konserwatiwneho wjednistwa stata we wobnowjenju statneje autority pschećiwo wschěm stronam a skupinam fajimatozow widźi.** „Tohodla konserwatiwna politika žada, so by so statna autorita na kóždy pad zawěsćiła. Tola tež konserwatiwne smyslenje njesmě zlězje do mozy bajonetow wěrić, kotrež jenje njesamóža, statnu autoritu tež. smětkownje skrućić."

Dale so w nastawku praji: „Nětčišnje połoženje zyle zadanje pokazuje, so stej

knježeństwo politiskich stronow a statne wjednistwo wopschiwjechu, kotrejž njemóžetej jenje jenakej byłej.

Ludźo, kotříž su so nazionalnej sozialistiskej stronje pschisamknyli, su so swjetscha wot starych liberalnych stronow wotwobroćili a so nowemu hibanju pschisamknuli, so nadźeju, so budźa pschi nowotwarje stata na konserwatiwnym podstatu móc swoju dźěłaś. Stat pak, w kotrymž politiska strona abo apparat politiskeje strony knježi, njemóže jenje konserwatiwne žiwjenje roswić. Nadźiju we wutrobje milijonow nazionalnych nazionalistow móže jenož autoritarne knježeństwo dopjelnić.

Praschenje wutworjenja knježeństwa po puczu parlamentariskeje koalizije so sašo w sjawnosći resprajа. Edyž so z pohladom na rozsudzenje nusu takle jednanja z poćahowadlom stawaju, so by so politiski pschećiwnik z njerozpěchom swojeje knježeństwoweje dźěławosće sniežił, je to straschna hra, pschěd kotrejž so njemóže dosć warnowaś. Pschetož na pózdnišim konzu njeńdu takle plany ničo druhe hač taktika, kotraž so z móžnosćju spokoji, so by ludej hischeže hubjenstwo wjedźe, a so so wera milijonow na najhórje sjeda, — jenu so so z tym samóm dozpr, politiskeho pschećiwnika sniežiś. Waschnje taßkich taktiskich manewrow politiskich stronow je, so so wone sababjeja a so w sjawnosći sapřewaju. To mje njemóže wotdźerżeć,

sjawnje psched takimi planami warnowaś.

pschi kotrychž najprjódy njerozpominane wostanje, schtó je wobschudźeny a schtó je wobschudźeŕ — kotrejž pak wěsće němski lud wo nadźiju na polěpschenje jeho połoženja wobchudźa. Ničo njemóže doklabnischo dopokazaś, so je autoritarne knježeństwo trěbne, hač takle wuhlady na manéwry taktiskeje hry politiskich stronow.

*

Papen je po zdaću tutón nastawk z wotpohladom wojerwił, so by znowa pschipowědźił, so nazionalnych sozialistow do knježeństwa njepuschćeli, dyrbjeł bychu so z centrumskej stronu sjednoćili.

Němske knježeństwo socialne zawěsćenje přetwori

Papenowe knježeństwo połnomóz dóstanje, dźiwajo na nětčišchu nusu němskeho ludu k wołeżenju hospodarstwa a finanzow, k sjednorjenju a pokazańšenju sozialnych pschiprawjenjow a k zakhowanju a powjetschenju składowješe k dźelu.

1. pschedpisma wo sjawno-prawnym zawěsćenju sa **pad thorosće, njeźbožeńja, njeźkmanosće k dźěłu a invalidnosće** pscheměnicź;
2. pschedpisma wo swonkownym twarje a znutkownym wustajenju wo waschaju a wobchadźenju **sa starazych wyschnoscow** pscheměnicź;
3. pschedpisma w nastupanju **wustajenja dźěła, dźěłoweho rěčenja, dźěłoweje wyschnosće, tarifoweho rěčenja, wurunarstwa a schlikanja dźěłaćerjow** pscheměnicź;
4. w nastupanju **bjesdźěłosće a sjawneho spomoženja, dźěłowych wikow, zaradźenja dźěła, wobstaranja dźěła a dźěłańskeje słužby** naprawy činicź, kotrejž so němskemu knježeństwu nusne byś zdadźa a zakonjowe pschedpisma pscheměnicź, kotrejž so na to poćahuja, tež wobstutkowanje gmejnow, gmejnstich swjazkow a sjawno-prawnych sastupjerstwow sawěsćiéź.

Němske knježeństwo hmě dale w nastupanju wotnajenskeho prawa a wobhdźelenstwa pschedpisma wudaéz a w nastupanju twarstwa zaßadny wo pschihotowanju a nałożenja kraja postajicź a z tymle samyślom pschedpisma wo wušjewojenju cźinicź.

Jednanje mjes centrumskej stronu a nacionalnymi socialistami wo wutworjenju pruskeho knježeństwa

Centrumska strona a nazionalni sozialistojo su pjeca dojednali, so dyrbi so nowe pruske knježeństwo pschichodnje jenož se schtyrich ministrow město z dotalnych žedmich wutworicź. Saßtojnstwo ministerskeho presidenta a sdobom finanzneho ministra dyrbi dotal njemjenowana **„neutralna" wosoba** pschewzaś. Nazionalnym sozialistam by ministerstwo smutkownych należnosćow, roswučenja a finanzne ministerstwo pschipadło, mjes tym so by so centrumska strona z hospodarskim ministerstwom spokojiła, kotremuž bychu so ratarstwo, wikowanje a ludowe spomoženje podstajiłe. W tu khwilu njeje hischeże wěrje podobne, so je zentrum tónle pakt podpisał.

Kruty wusud Barlinskeho wosebiteho suda

Barlinski wosebity sud je pjatk swoju wurjadnje krutu wutrud pschećiwo pjerj kommunistam wuprajił, kotrychž bechu dla cźežkeho kazenja krajneho měra wobskorżili. W nozy 30. julija su wobskorżeni w Barlinje we Wowcżerskej dróży cźrjódu nazionalnych sozialistow nadpadnyli. Pschi pukach su wobskorżenych Stübela z wottsom do brjucha cźežko, wobskorżeneho Kreisela lohko zranili. Sćud je Stübela dla spytanego zarazenja a dla cźežkeho kazenja krajneho měra k khłostańi na tři léta, tśjoch druhich wobskorżenych dla jednoreho kazenja krajneho měra a dla cźelnego raněnja k jastwu po dwěmaj létomaj a piateho wobskorżeneho dla jednoreho kazenja krajneho měra k jastwu na jene léto saßudźił. Barlinski wosebity sud je hač dotal w sydom prozesach wobskorżenym 42 lět khłostańje a 10 lět jastwa napołoźił a wołżom wobskorżenych wuwinował.

K smjerći zasudźeni Bytomscy nacionalni socialistojo so wobhnadźili

Kommißarske pruske knježeństwo je pjatk pjeczoch nazionalnych sozialistow, kotřiž běchu dla morjenja jeneho kommunista k śmjerći zaßudźeni, k khłostańi na cźaß žiwjenja wobhnadźiło.

Marx na zjězdźe katolikow w Essenje

Na sjěźdźe katolikow w Essenje je nědhuschi němski kanzler Marx, president katolskeho ludoweho towarstwa, němjenje se wschej wótrokcźu wotpokasał, so móże so Němska jenož z diktaturu wuzkowaczi: „Sćmy němscej wustawje swěrni", je won z howrjazym pschikleskowanjom zhromadźizny prajił.

Generalny direktor van der Velden pschehlad wo rozwiéju ludoweho towarstwa poda. Cźežka finanzna kriza je so pschewinyła, 700 000 hrivnow dołha je so sapłacziło.

*

Němskemu presidentej je sjěźd katolikow źěkowazy telegram pósłał: 71. generalna zhromadźizna němskich katolikow cźežećestojnemu knježej němskemu presidentej najpowěrnischе poddane postrowy sćele a ludi z ducha wérneho ludoweho swjazanja woporne spodobźeło k lepschemu nascheje lubeje wótcźiny. Dr. Baumgartner, Bjarnat Otte.

Němski president je na to wotmołwił: Sa pschećelne spominanje na nunje so němskim muzam a żonam, na 71. sjěźdźe katolikow w Essenje zhromadźenym, wutrobnje dźakuju. Wasch žłub woporniwego spodobźeła dźakownje pschijimam. Njech Waschе wuradźenja pomhaju khcheześijanske sašady w němskim ludu a jeho statnym žiwjenju strućicź a sjednoczenje nascheje wótcźiny k wěrnemu zhromadźenstwu frećhowacź. W tymle zmyśle Waschemu sjěźdźej bohaty wuspěch kuźu. ſ Hindenburg, němski president.

Wunošk francowskeje ministerskeje rady

Kaž derje wobhonite wožoby praja, je franzowska ministerska rada wobsamkła, so by na žane waschnje njeładźe ſ němsko-franzowskim jednanjom wo praschenju brónjenja nakładowacź. Ministrojo su so za to wuprajili, so by njeźmělo praschenja, kotrež bronjeńske pschedpisma Versaillesskeho sprjećenja nastupaju, ſ franzowsko-němskim jednanjom rozsrjaćowacź, ale so maju wo nich **wschitkich nědhuschi swjasarjo rozsudźiś.** Herriot bě schtwórtk po słónczenju ministerskeje rady jara mjelczity. „Nochce žeby njemjelczeńscej porokowacź dać", je ministerski pschedsyda rjekł, „hdyž wokomik pschińdźe, budu rěcźeć. K tomu pschistaji, so je Němska se spočatkom swojeje offenziwy k dospołnu rozmoje swojeho bronjenja do konflikta se wschěmi móžnosćemi pschischła, kotrejž sa mérowe sprjećenja w nastupanju wojerskeho lětakstwa a wojerstwa rukuja. Zadanja Papenowcho knježeństwa njemóża tehodła k němsko-franzowskim wožebitym jednanjam dowjesć. Na kóždy pad bychu wone dołho trałe a tychu jara wobcźežne byłe.

Mjes tym so franzowske knježeństwo so ſ pożadźenjom němskeho zadanja za rozmysłnosćiu we wotbrońenju wrěcźo dźerži, nětkrute nowiny, kotrejž generalnemu stabej blizko stoja, zadaju, so by so wojerstwo, kaž Němska wocźekuje pschistawki Versaillesskeho sprjećenja pschestupuje. Najwudschischa fakitańska rada je knježeństwu bižo rozprawu wo němskostatnej woborje a wo posdatnych němskich tajnych formazijach podała. S tohole pišma je pjeca spóznał, so je jenož hischeże małe rozsěžki mjes žołnjerjom němskeho a franzowskeho wójska. Najwudschischa fakitaza rada praji, so je **němske** wójsko niz 100 000 muzi, ale 200 000 muzi ſuine, kotřiž su niz jenož jako policajske mozy, kaž to mérowe sprjećenja pytaja, ale tež za wójnu wuwuzeni. Liczba 200 000 je ſ teho nastała, so je němskostatna wobora po pschedpismje Versaillesskeho sprjećenja mjes tym mohła swoju liczbu podwojicź. To privatnemu němskeho wójska najwudschicha fakitańska rada 450 000 bohusłužowc Hitlerskich formazijow a 100 000 stahlhelmarjow liczi. Hitlerjow a stahlhelmarjow wschak franzowskeje generalozje jako wuwuczenych wojakow njewobhladaju.

Strajki w Pólskej

Zyła Pólska je so tele dny je zołmu strajkow potrjechiła. Schtwórtk je so je **generalny strajk dźěłacerjow w petrolejowej industriji w Borysławskim, Stanisławskim a Krošnowskim rewěrje** sapoczał. Hacź dotal so tam njeje měr kasył.

W Lodźu je pjatk strajk w nětkotrych textilnych fabrikach kwitnył. Hacź dotal nědźe 8000 dźěłacerjow strajkuje. W Scheiblerez a Grohmannez fabrizy su spytali maschiny rosbicź. Do sakwoczowych policajskow kamjenje mjetachu. Dwaj policajaj staj so cźežko skaliłoj.

Strajkowe libanje je so słónczenje na pólsku Hornju Schlezisku wupschestrěło. W hórnistwje a we wyšokich pjecach pola Katowicz su dźěłacerjo pschestali dźěłacź, dokelž so jim njeje wot schtyrjoch njedźel msda wuplacźiła.

W Krakowje su dźěłacerjo tehorunja pschestali dźěłacź. Strajkowazy piekarjow pomnożiju su so do cźrjódy piekarskich wuczobnikow ſ pukami dali. Pschi tym su dwoju wuczobnikow ſ nožom cźežko skaliłi. Policija je winikow sajała, kotřiž so psched nahłym łud staja.

Konferenca sa hospodarske wobnowjenje podunajskich a balkanskich krajow.

W Stresa w Rumunskej je 5. septembra konferenca sa hospodarske wobnowjenje podunajskich a balkanskich krajow wotewri.

Strajk jendźelskich tkalcow

Strajk jendźelskich tkalcow je hižo schtyri dny trał. Po poslednjej powěsći je liczba strajkowarjow na 160 000 ſrostła. Snowa su so **dyrbjale** **nětkotre** fabriki załerjeć.

Rozbuchnienie municije w Ceasnje

W artilleriśtim lśhwje w Ceasnje w Rumunskej je w składje municije wołeń wudyrił. Najwjetśchi dźeł municije je rozbuchnył. 16 muzi zyna lśhwowa straża je ze rozbuchnjenjom granatow bjes źleda zhubyła. Hśchcze ze nje śhonło, schto je ze z njej stało. Wobydlerjo zuzedneych wśow Rudeni a Chjajni zu cźeknyli. Wjele z nich je ze z granatowymi cźechkami tranło. Pschepytanje je zwećzyło, ze je z wójskom składow schćez rozbuchło. Boja ze, ze tez śhynjaj dwaj składaj bo powétra sleczitaj. Po ménjenju wézwuzłojnych je z pschicźinu katastrofy wulka horzota, kótraż je granatam rozbuchnyej dała.

Wojowanje w Mandźuskej

We wokolnosći Mukdena ze mjes chinejskimi dobrowólnikami a japanskimi wojakami krucze wojuje. Dobrowólnizy zu město wospjet nadbéhali. Japanzy pschi wojowanju létadła, panzerowane wozy a cźeźku artillerju wuzyja.

Schtwórtk rano je ze nadbéh 5000 chinejskich dobrowólnikow, z maschinskimi cźełkami a kanonami wobronjenych, na Mukdenski munizijki arsenal, létanischcźo, schkrićkowarnju a Mukdenske polodnische wrota zapoczał. Też we wokolnych wśach ze wojuje.

*

Mandźuske knjeześtwo je dla trajnych nadpadow chinejskich dobrowólnikow w Mandźuskej wótru notu Nangkingskemu knjeześtwu pósłało. Nota ma ultimatowu formu a hrozy z wojeńskimi napravami, jeli so tele nadpady na żelezniźy, arsenal a mandźuskich wojakow njepschestanu.

Japansko-mandźuske zwjaskowe zrěčenje

Japanska je z mandźuskim knjeześtwom swjatkowe śrěźenje wobjamkła. S nim ze Japanśkej jejne dotalne prawa w Mandźuskej potwjerdźa. Mandźuskej je pona źwobodna w źwonkownopolitiśkich a finanzowych naležnoścach samoćena. Polodźiścho ze najśterje wojeńske śrěźenje wobjamknje. S nim dyrbi Japanska prawo dostaś, w Mandźuskej garnizony wudźeržeć.

Revolucija w Ekuadorje

Revolucija w Ecuadorje w polodnischej Amerizy njeje hśchcze skónczena. We hlownym méscze Quito je ze mjes śbéžkarjemi a knjeześtwowym wójskom znowa njemdrje wojowało. Wobydleśtwo zakotnje cźeźi. Na dróhach wjele mortwych leži, kótriż ze dla njepschestajazego wojowanja njemóża wotnjeześ a pohrjebaś. Cźełła ze hižo tkaci poczale, a je strach, so ze z nimi nakwokowaze khorosće rozśerja. Śbéžkarjo ze wodowód pschetorhnyli, so méśto z njeho zaneje wody wjazy njedostawa. Też zyroba pobrachuje. Ssobustawy Cźerwjeneho hśchiża dyrbja se

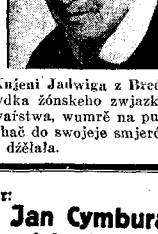

Knjeni Jadwiga z Bredow,
79lětna předsydka žónskeho zwjazka Němskeho kolonialneho towaŕstwa, wumrě na pućowanju w Africy. Wona je hač do swojeje smjerće za němsku kolonialnu myst dźełała.

bowanymi wodu z wokolnosće nosyć, so bychu franzoskich a khorych w hospitalach z njej sastarali.

Kaž je knjeześtwo źdźełiło, zu so dwaj regimentaj śbéžkarjow a wulka liczba policistow, kótriż zu na stronje śbéžkarjow wojowali, knjeześtwu podate. Najśćipśi wojazy śbéžkarjow, bolivarski regiment a bolivarszy dobrowólniźy pschećiwo knjeześtwowemu wójsku z rozbórcźenjom wojuja. Wójski minister je do Gayaquila telegrafował, so je knjeześtwowe wójsko hižo wjetśchi dźeł města Quita dobyło. So by ze krejpschelecźe stónczyło, je ze nowe jednanje z śbéžkarjemi sawjedło.

Ze Serbow

W **Budyśinje**, 3. septembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +20. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +2, thermometer w nozy +15. Mtśławy na dešćenjk. Wubłuk połnoźneje nižiny je ze wczera hač do srjedźineje Němśkeje pschedrěł a wczera popołdnju a na wjecźor nasćim łaćanym honam schćěrdrimiśke deśćenjowanje pschinjeśł. Wot wczerawścheho ranja je schkleńza spadowała a pokazuje nětko na njewobstajny poćas. Pódła je cźopło a powětr dosć wlóžny. Po rozpravach wjedrarjow znano ze jutśiśchim trochu khłódniśche wjedro zastupi a z tym sobom znano też trochu tśrjałe. Nasch wjedrowustojny jutśje wuwjedrjenje a rjany poćas hač do wutory wocźakuje. Szrjedu a schtwórtk boji so deśćenjowanja a źylneho wétra. Pjatk ma sajo sa rjany dźeń, sobota budże po jeho ménjenju trochu pschemjenjata. W naschich Božich domach źwjesela nětko dźatne Boże słužby za domknowane Boże dary. S dźaknej mutrobu może ratarj wuznaś, so je wschelkomużny Bóh nam dawał w prawym cźasu dešćićk a hśónczne dny. Na jutśich mšach my wopraudźe prawu źinjonu prajenzu. W naschej domowinśkej Luźicy je nasche hona wobarnowała pśched krupami a pśched cźełkimi njewjedrami a slinkami. W Delanach a w hoti je Bóh naschim krajanam dobre źne na rožay a kulkach wobradźił. Tuk khwalmy jutśje z dźakneju mutrobu joho dobroty. — Jutśje 15. njedźelu po św. Trojicy, śtwórtu khłódnu 5,18 hodź. a khowa ze 6,39 hodź. Mšažack dop. 10,07 hodź. śkhadża a ze 7,43 hodź. khowa.

Kaike budźe wjedro?

Nanajśkerje pschichodny tydźeń śmjerny rjane a źuze wjedro, kajkeż często bywa w podnaśmjenu, hdyż ma wobstajniśchi ras dujźli w Luźicy. Jenoż w nanjeźeronych krajach a pschi morju może ze tas wjedra trochu kaśnyć. Pola nas pak wobkhowamy najśkerje też dale rjane cźopke, hlónczne wjedro. Wétr budże wěcź wot ranja. Nozy wschak budźa z mjeśnami hižo khětro khłódne a budźe też rano kurjawa.

Łuka w lěću

Snajeśch-li hdyże Luźnje luki? Hdyż khodźiśch po słotośelenym honje, kotremuż rźanny lěs, sy sacźuwał luźnu duśnu swěźu. Wona śhmjeśćeśche we wjetśchach a na tebje hladaśche z tymi tyśazami wócźkow Luźa. Ale nětko, hdyż śwjeśi won na błyśkotatu luku, sacźuwaśch jasnje, kak tuta duśna se wśěch stron swaha so na tebje źołmi a cźe sawodźuje z radosćnym wopojenjom. Njeje drje ani jenitśeho człowjeka, kótryż na Luźnej łuce stejo njeby z rozśěźenjom chórć ze cźišnyć do trawy, do tuteho wonjeśeho dźiwa. Cźiń to a buźeśch kaž pśni człowjek na pśenim dnju raja: buźeśch bjes pschecźa a ham ze hobu a duchom Bóžta.

Połodnischi wětr schepnje po trawje a ty błyśchiśch pjeń radosće, kiž lěcźo hraje na swojich pischćelach. Je to jako wulśchik wokhwenjenja na luzy, pócźolki a bruki wótśiśko śmjeja, stoczźi hušluja kaž njemórje. Zivjenje je radosći, błónzo je najwjetśche sbože.

Mały a śmješchny bywa wschédny dźeń se swojimi starosćemi. Tak małki a śmješchny kaž khwatne źivjenje pschekašanjow w potajnym dźungen luźi pósła tebje. Kak to cźeri a hanja, lubuje a stónjuje — bjes samóra, bjes śmyśla a tola po preastarych, dawnych sakonjach. Tutón błyśchcźak seleny brut — kak wón so prózuje so hodźe dwapacź na śmjelaco. Tži krótcź je hižo dele padnył a njewobkuny to hišchće schtwórty raz śpyta. K cźomu? Bjes samóra, bjes śmyśla — ale wšěchto jeho cźeri, syhtacź to pschezo śnowa a śnowa, dónźź ty potom łuź wožuń hrjeśech a jeho wośmjesch na ruku a wuhoń pobžnjesch nad wschitke śmjeśenja a z tym śmjertnjesch jeho cźeśćelakomnosć. A won tola wostanje jenoź maly seleny brut.

Lěcźna łuka — symbol źivjenja, kotreżož śmyśl njemóżemy dopósnaś, tiž je hrózbnje a straschnje w swojich dźungłach a tola polne rjanych wonjatych kwětkow a juśkateje radosće: strowinny cźe!

*

— **Dźenźnjśche wiki.** Butra płaćeśche 65—70 pj., jeja 8 pj., twaroh 25 pj., hušy źive 3,70—5 hr., sarźtane 75—85 pj., kury źive 40—55 pj. punt, sarźtane 65—70 pj., kaczki 80—85 pj., hołbje 55—60 pj., kał cźerwjeny 6 hacź 10 pj., bźły 4—8 pj., hyndrothy 10—40 pj., kórki jelene 2—5 pj., śtjale 5—10 pj., rjetkej 5—9 pj., rjawoki 5—10 pj., zrjbła 8—10 pj., kolrabi 5—10 pj., morchej 5 hacź 12 pj., hołolej 3—5 pj., bumy 8—12 pj., selerij 5 hacź 25 pj., brunźnicy 30—35 pj., cźerńjowe jahody 20 hacź 25 pj., tomaty 5—12 pj., jabłuka 8—20 pj., kruschwy 5—20 pj., śliwoki 20—25 pj., hrihy 35—45 pj. a bźrwy 10 puntow 35—40 pj., méd w schćelećach 1,60 hacź 1,70 hr., bjes njeje 1,40—1,50 hr., lany wolij 1 hr.

— **Wczera popołdnjat krótko** po 2 hodź. powali na Dipowej horje motorowy kolesaŕ se sozjalnym na kole dźěłaćerja se Ssokolzy. Njeboże zu so pola piwarnje, tam hdyż śhromadźichu na Nowosadźanu dróhu wjedu. Stranjeny poda so na sanitetnu straźu, hdyż zaneho straschneho franzenja njeśpódnacu. Śmjertnjenemu njebźśche możno, motorowego kolesarja mjenowaś, tiž je jeho powalił. Też śwédzkou ninu.

— **Lutowarjow śchiktaza pokładnja** w Lipsku sdźeli, zu ju nalutowarjeli pola njeje w mézazmaj juliju a auguscze sajo khětro pschibywale. Lutowarjow śchiktaza pokładnja zapołoża je dowérjene pjenjezy po wustawlach jenoź na prénje śwjatkeji z wobzetnym śwéźenjom stajnjohodnosći na najśćipśiche podruźniśtich leżownoścach. Sdźela kupuje też direktne wézowe hónoscze, to réka ze wuzlakźaze leżownoscze. Po wokhetnuch postanjenach wustawkow zu lutowarjo po podźélach zhami wobžedźerjo tutych hónoscznow. (Hlej też najwécźit w dźenźnjśchim cźišle.)

— **Wópkolowanje wodowoda.** Kaž z dźenźnjścheho hamtśeho wosjewjenja wutkadża so śchtwórtk 8. a pjatk 9. septembra wódne roty wopkolkuja. Je możno, so zo woda pschi tym nathwilnje samucźi. Też źnadź z méśtnami źtakbcho pobéhnje. Tehodla je nusne, so pschi wuźiwanju kupjelnych kachlow a aparatow sa hrécze wody w mjenowanym cźasu tóždy doprédka pschećwédźi, hacź dosć wody wubéži.

— **Budyśke haptyki** zu wschédne dny hacź do 7 hodź. wjecźor wotewrjene, njedźelu pak zamknjene. Nózny słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena haptyka je méhacźnym wotménjenjom. W septembrje je to Wettinska haptyka pschi źudnitwje.

— **Koło kradnyli.** 27. auguśta kradnychu we Warnotcźigach pola Wjelećina muźace koło znamki „Sultan“ cźo. 523 701, nětkoże 60 hr. hódne. Koło méjeśche selene kroźna ze cźerwjenej hwézdu, zolte śwjena, cźerwjenej wobrući, némśke wodźidło z ruczkym śpinadkom, Boschkim wobźwélenjom, śwónczk z napisom „Richard Müller, Fahrradbau Neukirch“. Psched kupjenjom ze warnuje. Wo dźélenja prošy kriminalny wotrjad w Budyśinje.

D. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczéśka idyla.

94] (Pokrazowanje.)

„Prawje macźe, wjele prawdy, rjenje ścźe to wuprajił, że śwojeho ma człowjek źiwy być, ale tola niz śtuhy być, kóždemu dacź a tak mało kaž możno wot drubich chcźeć, na tych zadach źinjenje zakoźicź, teź to by ta śchula wjećich méśto, rjekny wjerch.“

„Haj, a pschedewschém to“, wobtrucźił Zymbura, „a potom halle wo strojach a hnojach, wo śymijenjach a śplatach wulladowacź.“

Tak dóndźeschtaj k hródzi. Hdyż zastupischtaj, śwokojom leżaze krowy hnydom stawachu a strowje ze pscheczahowachu. Wścho to płomśce, juźnocźśke małe krowy.

„Zymbura, scźe moje śtadło haźwjateho stotu widźaŕ?“ ze wjerch wopraścha.

„Ssym je widźał a wobdźiwał. S niczim njemóżu dóndźeć, so by mi mój śtót tak narośtł kaž wjerchowśki, runjeź lubuju wścho wulke a dobrotne.“

„Tu potajśim na swojej woczi widźicźe, schto samoźe płahowanje a źwlah. Kubuju cźełaju se Schwitaju a hamo tśi. Schtyri ste ze jeneho dam. Też hródź macźe hubjenu. Wokujeschća ju mólcźe a nikt, teź wjerch je nijśi a pschewźiwanje njedoźahaze. Drjewjanze źlóby wotstrónźe a zamjenicźe je z kamjeńtuymi, rjetkich dozdła wotstronćź, aby nad hame źlowy je powuźicźe, wośebźicź cźełatam, to njebychu trjebale hłowu tak horje nackahacź. Próch jim do wocźow pada, tschiź bej napinaja a rjanoscze wotbywaja.

„Samóscze wérno,“ Zymbura pschitkłoźowaśche a ze hródźe woczini durje z hnydom do konjeńza.

„Kobły njeźiu doma — ale śrěbrzikaj wam pokazym,“ radostnje, śtoro hordźe bur pocźeża, femjana pschećelźanywschi. To najlépśche bě śej z wotpohladom na konz wostajił.

„Sthm błyschał, so je Marenzo wot waź był,“ wjerch bura pomajka. Zymbura sastz a hoścej pucź zastupi.

„Knjeże wjećicho, kak, schto scźe rjekt? Wy wo Krzschaczku wośće? Praicźe, proschu waź, tdźe je tón luby kóń?“

Hóścej pschelwapjeny na bura hladaśche. Tón ze, mózk rjeź horjesche z njedocźakliwej swédźiwosći, a kaž by to njebył won, njeśćerpnje z nóźi na nogu pschestupowaschy, wschcho méra a rozwuźiwaje mérnosće bě sbyt a rozbudźeny rěcźeśche — „lóžbeho ze prascham, schtóżkuli by wo nim wébźecź mohł, wojakow ze prascham, do Schćerkenje do tuteżeho dwora sbym śej dóschoł, ale wjerch bě na ramu dolho khory leżał, nětkeż w kupjelach bě ze lécźował, ani śem njeschćihnóźe, zlubjachu drje mi, so ze wopraschcza, zlubjachu, ale njesjpjelnichu. Kuježe zlubjenja!“ Zymbura z jérej hórkosću z ruku machny.

„Tuź na śrěbźika dotal sabył njeśćesce?“ poźnje ze wjerch.

„Kak bych sabyczź mohł! Schtóż toho konja hdy mésesche, dyrbjał śej jeho wobzlubicź!“

„A bschesce jeho póznał?“

„Mylku, so bych jeho póznał, mjesesche na khribjeczje runje pod śedłom, nimale jako dłóh wulki błak a na schiji pod hrimu horbit, mały horbik, mały horbik taż wlóżił worjech, wścze źnadź wo konju?“

„Njewém, łuźodo Zymbura, ale wopraścham ze wjećha, zlubjam wam to a pómajesce, so ze tej knjeże zlubjenja płacźa.“

„Proschu, jara waź wo to proschu,“ popraży Zymbura, ale wjerchowej wocźi bschztej hižo w sawrjenej khódrje, psches kotruż wcźipnje dwé konjazej hłowje hladaschtej.

„Docźakajcze, puschcźu wam jej, Zymbura pschiśtocźi, woczini durje z konjeza na dwór a wotśtorcźi jaśle śrěbjaze khódny.

Konikaj wjeśele, każ bschztaj ze sażmjaloj, sarjehotaschtaj a każ tlokaj leczeschtaj na swobodu.

Też wjerch bě ze nadobo wokchewił. Wěśche wioźeeź, na wozomaj mójeśche jemu to tóždy cźitacź, so ze jemu śrěbjeźi lubitej.

„Konjeź je —“, Zymbura hnydom pytny a wśte pschibuśnjśche sacźuwanje jeho z wjećchom w tej khwili zbliź. Wjećchowa z wotnom hladaśche, a hlej, teź wona nétt z tkéze pschitkhadża a jenoź sa konikaj ma wocźi. „Kóń je mjes śwérjatami mój lubuschk“, ze śwécźnje pola ze swojej samolwja, kotraż ju pschewodźa, a hižo k mużomaj pschitśtupuje.

„Wurjanoje kraźnej śrěbjeczi“, wjerch jako znajeź khwali, „cźista njetolista raża — bylna w tkéze, mjchśtata, je śchérokej hrudźu.“

„A kaju schiju a hlowu matej“, njemóżeśche ze wjećhowa dlże wobtunjeźicź, „tajśich w naschim śrěbcźinzu nimanny,“ wjećchowa źarlinje sawola.

„Wopraudźe nimamy,“ wjerch pschihłosowaśche, „a njewém, hdże by jich było,“ a na śtaża śrěbjatow spomnnaśche, kajśeż bé widźał pola Czźumjelża, w Kolsredowji, w Nowych Dworach, Kładrubach, Khlomzu a druhdże. — Haj, bé tam namakał rjeńśche, lépśche a drózźśche źrjbjata, f kotrychż budźa jónu pyschne konje, konje k pschahanju do śchlěchćanetho wosa, konje do hońtwy a hanjaźi konje k cźahu źadneho belgitśkeho a hylandśkeho pokhad, ale śrěbjo taśkele rażu tam ani jen nijdże. A to je tón bur wukubłał tu bjes śchule, bjes wotrjadneho fóźłowanja, w njepraktitśkim sarjadowanym konjenzu . . „A śchto by tón człowjek hakle dokonjał w modernym konjenzu?“ take praschenje wjećchej pschihadże a hnydom na to jenu zadoścź sa tym dźśche, so by Zymbura mét we swojich służbach, so by jemu dowérił płahowanje swojich koni . . .

(Pokrazowanje śchkhuje.)

zhromadny kemšikhód do Marijneje a Marćineje cyrkwje. Pop. w 3 hodź. zhromadźizna we wosadnej diakoniji. — Wutoru wjećor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna syła, srjedu wjećor 1/4 9 hodź. hłowny wotrjad.

Wumrěli: 25. augusta: Khrysta Henrieta zwud. Sentnerowa bywša zwud. Herzogowa rodź. Mitrašec, invalidna rentnarka, wudowa po tŕěchikryjerju, 77 lět 2 měs. — Jan August Hartstein, privatus, 79 lět 11 měs. — Richarda Waltarja Leuschela, dźěłaćerja morwonarodźena dźowka. — 28. augusta: Korla Hendrich Mierl, invalidny rentnar, 72 lět 5 měs. — Jan Korla Wodner, wobydleŕ zastaraŕskeho domu, 66 lět 1 měs. — 29. augusta: Ota Bruno Sachse, pŕekupc, 46 lět 2 měs. (wumrěł w Lubiju, pohrjebany na Tuchorju). — 30. augusta: Bjarnat Arthur Müller, hajnikowski pomocnik z Hornjeje Wjazońcy 62 lět 11 měs. (wumrěł tu, pŕewjezeny do Wjazońcy). — Erich Gerhard, Ericha Maxa Hübnera, skałarja ze Smilneje syn, 1 měs. (wumrěł tu, pŕewjezeny do Smilneje).

60lětny swjedźeń Khróšćanskeje „Jednoty".

Najstaršo spěwaŕske towaŕstwo „Jednota" we Khrošćicach woswjeći w bliških dnjach swoje 60lětne wobstaće. Nadźijepołna rozprawa z tehdomnišeho časa powěda nam, „zo je towaŕstwo w krótkim času swojeho wobstaća mócnje rostło, wustojnych sobustawow a dobrych pŕećelow sebi namakało a dawa pod nawjedowanjom k. kantora Pjetaša a pŕedsydy Kokle znamjenja mócneho, stroweho žiwjenja a zbudźuje lubosć k spěwej a k narodnosći." W lěće 1872 potajkim poradźi so někotrym spěwaŕjam Khróšćanskeje wosady, na jich čole cyrkwiny wućeŕ Jakub Pjetaš, spěwaŕske towaŕstwo załožić. Pŕeni jich dirigent běše horliwy spěchowaŕ, kantor Pjetaš, hač do lěta 1883. Po nim pŕewza młody wućeŕ, někto wyšši wućeŕ na wotp., k. kantor Hila, tuto ćežke zastojnstwo. A z kajkej zahoritosću a lubosću, zahorjeny w sprawnej narodnosći, je skutkowaŕ a dźełaŕ na wše 50 lět, móża jenož ći wobswědčić, kiž su z nim spěwali a hišće spěwaja. Tež druzy wućerjo, kiž je někotre lěta w Khrošćicach běchu, su k. kantora Hilu mócnje podpjerali, tak wyšši wućeŕ Renaŕ we Worklecach, kantor Renaŕ w Njebjelčicach a šulski wjednik Lipič. Zabyć nochcemy też na wyšš. wućerju Słodeńka w Pančicach. Hnydom w załoženiskim lěće wustupi spěwne towaŕstwo wjacy króć w zjawnosći. Pŕi 25. wućeŕskim jubileju k. kantora Pjetaša (30. sept.) a pŕi połstalětnym měšniskim jubileju k. kan. fararja Jakuba Barta (26. nov.). Kóždu pŕileżnosć wuži „Jednota", njech je było pŕi swětnych podawkach, serbskich swjedźenjach, njech pŕi wěrowanjach, pohrjebach atd., zo by swoje mocy serbskemu spěwej wěnowała. W lěće 1880 wustupi „Jednota" hromadźe ze Šunowskim a Róžeńcanskim towaŕstwom w Lejnje z rjanymi spěwami. „Kóžde towaŕstwo swoje spěwy woprawdźe krasnje pŕednošowaše, tak zo je ćežka wěc rozsudźić, kotremu palma słuša." Swój 25lětny jubilej měješe 1897. A do wójny (1912) móžeše pŕi dopomnjeću na 40lětne wobstaće, swoju rjanu, wot klóštrskich knježnow w Marijnym Dole wumjelscy zhotowjenu khorhoj poswjećić. To wukonja sam horliwy spěwaŕ a sobustaw „Jednoty", njeboh faraŕ Just-Ralbićanski. Pŕi tutej składnosći buštaj jubilaraj, dołholětnej pŕedsydźe, Jakub Kokla a Jurij Rychtaŕ wosebje počesćenaj. Wjedro tehdy njebě runjewon swjedźeńske. Po wójnje, w lěće 1922. potom dochopi swoje 50 lět. Rjany program so na tutym swjedźonju pŕewjedźe a tójšto towaŕstwow běše jich pŕitomnych.

Njech je tosame w spěwnym towaŕstwje też pŕi pŕichodnym swjedźenju 60lětneho wobstaća spožčene. Njech „Jednota" dale kćeje a traje po hesle, kiž jeje khorhoj debi:

„Bratrska swěra, lubosć, wěra
Ze słowom so mócnje ćěra."

Sokołstwo, šport a hry

Jednotam župy „Lubin"!

Sobotu 17. póžnjeńca so minje 100 lět, zo je so narodźił załožeŕ slowjanskeho Sokołstwa dr. Měrosław Tyrš. Na tutu ważnu róčnicu ma so w jednotach spominać. Najlěpša składnosć k tomu je njedźelu 18. póžnjeńca, hdyž so we wšitkich jednotach wotměje dźeń Sokolatow. Rěčnicy, kubłarjo našej župje pŕizamknjenych jednotow njech w narěči spominaju na załoženja Sokołstwa, na jeho dźěło a wuznam! Maćicu k tomu namakaće w 7. čisle „Sokołskich Listow" l. 1931 a w 1. čisle toho časopisa l. 1932. Dalšu maćicu hišće poskići 7. čisło nětčišeho lětnika, kiž wuńdże krótko do 17. póžnjeńca. Też „Serbske Nowiny" pŕinjesu sobotu 17. póžnjeńca nastawk wo Tyršu. Pŕi tym so też na to pokaza, zo je naš zwjazk wudaŕ pŕełožk najwuznamnišeho Tyršeho dźěła „Naš nadawk, směr a zaměr". Knižka płaći jenož 10 pj. a kóždy sobustaw zwjazka dyrbi sej ju kupić. Dostanjeće ju w serbskej knihaŕni. Starosća abo kubłarjo njech sej ju za jednoty skazaju! Potajkim, kubłarjo jednotow, starajće so wo to, zo Tyršowa róčnica w jednotach so hódnje wosławi! Na zdaŕ!

Měrćin Nowak-Njechoŕński,
župny starosta.

Olympija-bojownicy so wróćeja.

Zańdźenu srjedu buchu čěskosłowakscy wobdźělnicy na olympijadze w Los Angeles pŕi swojim nawróće w Prazy zahoriće powitani. Wožachu jich z awtowami po měsće. Na Staroměstkim naměsće so pŕed 20 000 ludźimi sławjace rěče dźeržachu. Ze sokołskim pochodom, kotryž bu na olympijadze wu-

President Dunajskeje konferency w Stresy.

Francowski statny sekretaŕ Bonnet, budźe jako president jednanja konferency w Strezy pŕi jězorje Maggiore nawjedować. Tam budźe so jednać wo finanenje a hospodaŕske prašenja pŕidunajskich statow. Na konferency njebudźa jenož mozy małeje ententy zastupjene, ale też Jendźelskeje, Francowskeje a Italskeje.

znamnje mytowany, so powitańska swjatočnosć skónči.

Wčera popołdnju w 2 hodź. wróćichu so někto też **němscy olympionikojo** do swojeje domizny. Pŕijědźechu z Łódźu „Deutschland" do Cuxhafenskeho pŕistawa. Na krótkej powitańskej swjatočnosći, kotraž bu bohužel ze sylnym dešćom jara pŕekažena, wobdźělichu so zastupjerjo pŕistawneho města a wšelakich korporacijow. Tehorunja bě zastupjeny statny wubjerk za olympija-wubĕdźowanja. Pŕi naręčach wuzběhowaše so wuznam olympiskich hrow a pokaza so na to, zo budźe měć Němska za někotre lěta składnosć, olympija-bojownikow ze cyłeho swěta w Barlinje powitać. Za wšě powitanja podźakowa so wjednik zajĕzdneje wuprawy. — Jednotliwi wobdźělnicy so někto wróćo do swojeje wuzšeje domizny, hdźež tehorunja hišće powitańske swjedźenje kiwaju.

Z Łužicy

* S **Khróšćanwy.** (Baduschi). W nozy k pjatnicy tu pa duschi pobychu. Ssu žo sadobyli na tšoch městach. Po dwaću jenož pjenjezy pytachu. Pola ratarja Michałka a korčmarja Palmarja žu wšcho pscheborkali. W korčmje něchto kolbašow kradnychu. Pola korčmarja Franza, hdźež žo najprjedy do kuchnje sadobychu, kradnychu kabat a altowku. Potom spytachu hišće cas sadobyć žo do korčmaŕskeje ssiwy. Pschi tym pak wobsedźeć jich mjelesche a woni cjertnychu. Woni žu dže wschitšy w rutajzach „dźĕlali", so bychu polizisti pocjesowali dźĕło.

* S **Motyńka.** (Ssamomordaŕstwo.) Tu je žej pjatk rano žiwjenje wsał korčmaŕ na „Herbstej gruschće" Korla Wolf, kiž bě we Łužicy dołoh schĕrołu snata wožiwa. Hospodaŕska nuša je drje była pschičžina ssamomordaŕstwa.

* S **Wospatcje.** (Paduschstwo.) W nozy k njedźeli žu paduschi pobyli w naschej wsy. We korčmje „Wudwor" žu wschi rumnoscje pscheborkali a pjenjezy pytali. Kradnychu 100 zigarow, 100 zigaretow a něschto bleschow palenza. Nimo toho piwo pijachu. W ssamtnej nozy žo też paduschi sadobychu do Hendrichej klamow. Tam kradnychu 300 zigaretow a nalutowanschu tyšu se 6 hr., ćasnik a něschto pjenjes.

* S **Ullersdorfa.** (Wošeń.) W nozy k srjedźe wokoło 1/12 hodź. wudyrch w naschej wsy wošeń. Palachu žo hródże knjeżeho dwora. Dokeł wotr njewjeršsche, zaožešchu tomu, so wošeń pschestorchaču na druhe dwarjenja. Hródże žo dospołnje spalichu. Dokeł běchu krumy na pasiwischćach, njeby tu dale strachа. Cjelata a tři tonje, kiž w hródži běchu, móžachu z ćasom wukhowaćz. Dźeł swan je žo spalił. Tuka žo na słódniske sapaleńske.

Přilopk

* **40000 pczołkow spody schpundowanja.** Hižo někotre lěta dołho bě 84lětna žona we Wülfrathu spody schpundowanja swojeje spanjeje sjuwy spodźiwne synčenje a bórčenje sčyschała. To bě žo po czasu pschjeo hórjcho jeżuliło, tak so je žo někto krućišcho sa žórkom njemčera błędźiło. Słónčnje schpundowanje horjestorhachu a namakachu sjuwy roj wo nĕhdże 40000 pczołkow, kiż běchu žo psches murju pschego dale nuts dobuwali a žo spody schpundowanja sapuhlili. W naturschich ptačiach wo 1 1/4 metra tokstescje běchu žebi pczołki nahromadźite nĕhdże 50 puntow mjedu. Wězywustojni pczokarjo žu pczołki někto do kolczow sameščili.

* **Wjelki leća metr wysoko.** Pschi brjohomaj rźki Lipy pola Hamma we Westfalskej wobkedźuja ludźo njeschkodnje sjerjenje. Mitijony muschckow, kiż w nozy k wodźy rźki Lipy wulecża, nózny wótr na bliske łuki a pola sjuje, so wone tam kónc wojnu. Na jenym mĕsnje pschikmawaju

Z kolesom z Budyšina do Frankfurta na zwjazkowy spěwaŕski swjedźeń

Hišćeze špasne cźišče naše lubowane město, jako je njedźelu 17. julija 1932 wopuschćichmoj. Do Lipska chachmoj tuton dźeń dojěcź. Wolachmoj wróšći na Kamjenc, Kinsbórt a Wulki Hajn, je njebychmoj pschewjele autow a motorstich tołow setkałoj. To žo też wupłaćił, pschetoż jenož srédża „swjeselli" naju tajke jědźadło je swojej njepschijomnej wónju a próchom. Wšsche khłódno a za naju cźim lepje, tola mějachmoj wětr napschećewjeno a žo namał na zyłej jěsbe do Frankfurta sapjerałsche. Niedźiwajuz teho dojědźechmoj pŕenjeho dnja do Wurzena, hdźež też bórsy pschijomne pschenožowanje namałachmoj.

Nałajtra jědźechmoj sahe dale a sa nĕhdże połtsecza hodźin dojědźechmy do Lipska, najbóle snateho dla swojich mułkowitow. Hižom wot dalsza bychmoj widźałoj znamjo města, pomnik bitwy ludow. Město žebi njewobhładachmoj, dokeł jamoj je hižom pŕedy raz wopytałoj. We historiji snatym Lutzenje sastachmoj dlše. Pschi jałšdże do tuteho městacka steji blisko pschi drohi pomnik Gustawa Adolfa. Pomnik wosnamjenja městno, hdźež žo schwedšti kral lěta 1632 zujertnje srani. Pŕoła je natwarjena kapałka. Teć we wokolnich wjach dopomináju pomniki na wschelake ważne podawki z 30 lětneje wójny. We Lutzenje znamym je hišćeze hódno wopytaćz muzej.

Pschipołdnju jědźechmoj dale. Cźim bliže k rźcy Ssalowje (Saale) pschijědźechmoj, cźim rjeńscha běšte jeba, pschetoż nĕtko dyrbjesche žo łapaćeć najrjeńscha krajina, pschez kotruż jědźechmoj. Wšsche to wopraudźe raodosć i dosiny. Ssalowy wobdźiwaćz mnohe hrody a rozwalinky k prawizy a Lwizy. Najrjeńschej jerjeschtaj žo namał wot Nathenawoweju mordarjow snatej Rudelsburg a Saaleck. Wot Weißenfelsa na Naumburg hač sa kóždene kupjele jědźechmoj pschi Ssalowje. Wot tam hač do Weimara pschewodźesche naju rźka Ilm, dokeł dla krótschcho a pschijomnischeho pucza na Apołdu jědźechmoj a niz na Jenu. W Apołdze špachmoj druhu nóz.

Tśeśi dźeń naju jejoy bĕsche pschedewschćem Weimarej nĕwnowany, hdźež na ssajnim dopołdnju dójědźechmoj. Kole pola snateje Weimaraŕskeje pomódy wostajiwschi dźěchmoj žo po měsće rozhladowaćz.

Wšsche namaj sajimawe, něschto shonicź we Weimaraŕskich stawiznach. Po lišćinach nałpomnu žo Weimar pŕeni króć 975 po Khr. pschi shromadźizne wjerchow, kiż Khora Ota II na hrodže Weimaraŕskeho hrabje Wilhelma wotmě. Prawa města dosta Weimar wokoło lěta 1250. Evang.-lutherske bu Weimar hižom lěta 1526, Marćin Luther wospjet w městce pŕedowaschе. W lěće 1547 bu Weimar stajne sydło Wettinsko-Ernestinskeho wjerchowskeho domu a města hač do lěta 1918 bjes pschetorhnjenja hłowne město wójwódow a wulkowójwodow saskoweimaraŕskich. Stary a nowy hród, krajna knihownja, wjerchowski dom, Wittumski palais a wschelake druhe twarjenja, kaž tež mjenje Lukasch Cranach a Jan. Seb. Bach dopomnitaj na tutón cźah.

W muzeju sa prastawizny khowaju žo namakanki se Weimara a wokolnin wot pyšledźenjeho mjesyhlodowego cźasa hač do pucźowanja ludow, do cźasa merowingow.

Weimar bu wosebje znate, dokeł žo wot 6. februara hač do 21. augusta 1919 ńcmiska nazionalna zgromadźizna tam w dźiwadle sthadźowaschе a 11. augusta 1919 wobsamknu ńcmiski wustawn, wo kotrejž žo dźensa telko rěcźi.

Psched narodnym dźiwadłom stoji pomnik najwjetscheju ńcmiskeju basnikow Goethy a Schillera. Pschez njeju a druhe wusnamne wosobny je Weimar k swojej swětowej klawje pschischło. Na tamnu cźah dopomináju nje druhim Goethowy narodny muzej, Schillerowy dom, Wittumski palais, nĕkotre hrody. Nasponmnju tu też raz wjerchow, to kotrymž tež kaschcheej Goethy a Schillera stejitaj.

Kaž wschitke durinske města, ma też hłowne město, a to we wosobitej měrje, wurjadny wjele parkow a wukhodźowanischczow. W nowym cźasu je tam też załoźili sportownischczo, hrajnischcza za tennis, pschikładnje kupjele pod holym njebjom a stadion (durinske hrajne wojownischcza).

Tuta rjanosć města, jeho strowe połoženje a cźiwe duchowne a wumĕłstwowske žiwjenje je f pschicźinu, so we Weimaru wjele rentnarjow a pensionarow se wschich kruchow bydli, a so je towaŕstwa, swjatki a kongresy husto wopytuja. Wjele pschicźinschcze f temu też luzyna wokolina. Lětsa, we wspomnjenišim lěcze Goethy, bĕsche wobšhad zuzich wosebje sylny. Sćehachmoj žo f mnohimi spěwarjemi, kotśiž runja nomoj na jěsbe do Frankfurta Weimar wopytachu.

Nowe wulkotne twarjenje je Weimarska hala, kotraž žo f pschilĕležnosći Goethowych 100. pomjertninow 22. měrza 1932 sajmnosći pschepoda. Wona ma do wschego pschichoda Weimaraŕej mužłi f duchownymi, hudźbnymi a dźiwadłowymi wumĕłstwowymi farjadowanjemi słužiś.

Jako bychmoj tuto město, wjele thćeru f thwarjenu, sejnaloj, wokoło 5 hodź. wotjědźechmoj. W kněžkowym měsće Erfurcze tśeśi króć pschenozowachmoj. Najsitra žebi město wobhładachmoj a wobdźiwachmoj kněžkowu pychu někotrych wulkich fabrikantow. W Erfurcze sajmuje wosebje dom, kotryž wuje mnišaŕ pomowidarjow. Wobhładachmoj žebi w starym měsće klamaŕski mošt, „Luthe-rowu komoru" w klóšterje Augustinow a staru univerzitu. Pŕeseły hač Erfurt wopuschćichmoj, wobhładachmoj žebi hišćeze raz dalsze a dalsze z khćerow kněžkowu polo a jědźechmoj potom še hrěmjej pschischoscu wo 10 kilometrow wob hodźinu dale.

W měsće Gotha wobhładachmoj žebi hród, rodnizu a wodaŕnju. Tuto město ma też pomjenje wulki park. Njesdźerźachmoj pak žo tu dołho, chćachmoj dale do Eisenacha a wottam na Wartburgski hród, kiž je wot města pol hodźinu dalši. Hižom je famtnim wjecźor bo ta-rje podachmoj a žo f hródom do Eisenacha.

S wjše Wartburgskeho hrodu majch krasny rozhlad do wokolinu, na Isenu a lubojne dołiny. Wotmuz pschez hrodźiwu na Wartburgskim hrodu pschebywanje. Wjele mjesnym 328 hodź, jako f [illegible] a kaž je to lesu wobhladachmoj. Dale [illegible] a rjanu

hromadu morjanoj muchow jenju mete wyšsko. Podobne hromadu muchow pschi brjohmoj Liwy šu poslehni króć w lecje 1848 wabkedžowali. Luoso muchi šuscha a ſ nimi wbu pjana.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.
Schulske pschipokmdźenja sa jutry 1933.

Dźecži, kiž k jutram 1933 do schule sastupja, maju so samolowiće:

w Lessingowej schuli 5. a 6. septembra wot 8 do 12 hodź. sa hólzow;

w Lutherowej schuli 5. a 6. septembra wot 8 do 12 hodź. sa holzy;

w **Pestalozzijkej schuli** 7. a 8. septembra wot 8 do 12 hodź. sa holzy; 9. a 10. septembra wot 8 do 12 hodź. sa hólzow;

w Fichtowej schuli 7. septembra wot 8 do 12 hodź. sa hólzow, 9. septembra wot 8 do 12 hodź. sa holzy;

w **Tachauskej schuli** 6. septembra wot 8 do 12 hodź. sa hólzow a holzy.

Pschedpołožiš ma so sa wschitke dźecži **wuzwedźenje wo jetrasche zepjenju;** sa dźecži, kiž so njejsu w Budyschinje narodźile, narodźenske wupisma abo žiwobna **kniha.** Do schule sastupješ maju dźecži, kiž hacž do 31. měrza 1933 sche sče lěto žiwjenja dokonjeja, na pschecze móža so też pschijsecj dźecži, kiž hacž do 30. junija 1933 sche sče lěto žiwjenja dokonjeja. Na rozdźelenje schulskich wokrejow so snowa dopomina.

W Budyschinje, 27. augusta 1932.

Schulske wjednistwo.

Po § 30 wikaſa wo wobkhadźe se ſamokhodami ſ 10. meje 1932 so sche wobkhadźowace pucze za wobkhad se ſamokhodami wschese družiny sawru:

1. Puć ſ Zičežicha k polnoźy na Dešežansko-Shorjelku dróhu w Zičežicu hacž k puczej Maka-Worschcj—Praſtow — ſtatna dróha;

2. puć se Zičežicka do Zičežina.

Dale so sawru za wobkhad se ſamokhodami psches 5,5 tunow ſhromadnoje wahi:

1. Puć wot ſtatneje dróhi **pschi** ſórbarku Tjisch Hwóſſow do Makeje Worschcje (jabłukowa aleja);

2. wot Makojorschcjanſko-Čičhorjanſkeje dróhi ſo wotschinjacy puć, kiž pschos Dźiwocžizy wjedźe.

W Budyschinje, 29. auguſta 1932.

Hamtske hejtmanſtwo.

Kurzus za přijimańske pruhowanje při ſtatnych twařſkich šulach

Wopyt kurza je za přijimanje pytacych při ſtatnych twařſkich šulach nuzny, hlej pokaz direkcije ſtatnych twařſkich šulow a wukaz ministerſtwa z 23. 5. 29. Připowědźenja maju so **hnydom** ſtać. Bliže zdźeli **direkcija techniskeje a přemysłoweje šule w Budyšinje,** Serbske hrjebje 1.

Mittag, wyšši ſtud. direktor.

Nastupa elektriske přizamknjenje.

Prosymy wšěch, kiž sebi w přichodnym zymſkim połłe přizamknjenje přeja, zo bychu nam to najpozdźišo hač do **1. oktobra 1932** připowědźili. — Pozdźiše připowědźenja dyrbimy dla zmjerzka hač do přichodneho naležca wotstorčić.

Skazanka ma so pisomnje pak hnydom na milinarnju abo z posrědkowanjom postajeneje instalaciskeje firmy ſtać.

W Budyšinje, dnja 3. sept. 1932.

Měšćanska milinarnja.

---

nóž wožakonachmy a chžmchmoj nimo teho ſ cžaſom k ſpěwarſkemu ſwjedźenju dojeźe, rozjuchžichmoj ſo we nozy jěcź. Jako běchmoj wěſće pot hodźiny wot Eisenacha dalenaj, poſtajichmoj ſo namaj ſ hórki krażnty a njejsaymnity napohlad. So přjedź wjeſtschkow horjew wiđźachmoj mózny Wartburgſki hród hladacź, kiž poſlednje wječorne ſłónczne pruhi wobſwětlowachu. Nóžka lěpſche ho na ſemju. Wđźechmoj dale, wón cžejnjow naju wobbawjasche. Pschi derje wothladanej dróhy krjejachu lipy. Dale jěđźechmoj pyches Lězy, dóniž njesaſtanjechmoj w wěſy Duringſkeho Lěa, ſo bychmoj pwječerjałoj. Kupichmoj sebi někotre pomaſti duringſkeho thlěba, kotrehoż pokruta 8 hacž 10 punow wóži, a dachmoj sebi je ſeſtrjelować.

Pschi thlódnym cžiſtym nóžnym powětrje jěđźechmoj na Wachu, Hünjelo hacž krótko ja Fuldu, hdźež rano wokoło 9 hodź. dlže powotpočnychmoj. K temu poſtrěži ho namaj dobra ſtladnoſć. Mnóſtwo wjeſelcych ſukach a mjes polemi. Woda běſche cžiſta a wabjeſche ke kupanju. Dokelž pak běſche rěcžka pschemuſka, ho jenož rjenje wumychmoj. Potom někotre hodźiny na łuzy pospachmoj a ſłondźenu nóžny ſpać někak narunachmoj.

Wchmoj pak łkoma khmišu dalejeſkoj, ni njedaloko Fuldena w Rhónſkich horach ſylny deſchcź pschechwapi. So njebychmoj zule pschemolloj, ſalěſchmoj pod żelezniſki most. Mjachmoj ſhoże, ſo tam Frankfurtſkeho měſchcžana nadeń dźechmoj, kiž chžyſche naju ſa cžaſ ſpěwarſkeho ſwjedźenja hoſpodować. Jako běſche deſchcź wopuſchcził, wokoło 3 hodź., ſ nim dalejdźechmoj. Mjejachmoj hiſchcze dobre 100 kilometrow pschewinjeć. Po prawom nochžymchmoj hižom ſchtwórtk w Frankfurcze być, ale dokelž mjejachmoj tak tunju a lubu ſkładnoſć k pschebywanju, thwatachmoj. Po khtro wultkim napinanju dojeźechmoj wječor 1/28 hodź. do Frankfurta.

B. Hóniq ſ Budyſchina, W. Melcher ſ Mnišchonza.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 3. septembra 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,59	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,53	100 franc. frankow	16,495

Burſy tuthwutne wječžinjenje, tuno psched njemdrym nichorom, wuſija, a ſu dobreje nadźije. Kurſy efektow ſo wječera ſajo pospschowachu a te centnowych a dołownych liſcinow žiwiſcha poſtupowachu. Poſtupowanje tuthwutnje wyſchnoſcze ſpodoba ho ſchérſtym kuſam, myſlażym hiſchcze we honach dowójnſkeho cžaſa. W ſunitskownej politiſy wotkſuje dotalnym knježiczerjam jenu nuzdu za druhich. We ſwonkownej politiſy poſtupuje zhle w duchu dowójnſkeho narodneho ſmyſlenja. Jedna ho batle wo wuſyzu. Kajke płody budu, njewémy. Nadźijomnje njebudu žane tajke, kajkeż je pschinjeſechu dowójnſke hony.

Produktowe wiki pschinjeſechu wječera ſajo ſkuczenje žitnych płacžiſnow. So ho ſa płacžiſnu rožki ſejjerałe, tu-pi ſtatna žitarnja ſahdźeny ſchtwórtk 150 waggonow po 300 zentnarjach rožki. Rožka poſtupi wječera wſchak jenoż 5 pjenjeſkow po zentnarju. Po njej cžehnjeſche ho też pschenica. Tuta poſtupi wo 10 pj. po zentnarju. Wotwh ſo bu tehornunja 10 pjenjeſkow. Na Drježdźanſkich wikach je niczaj naſmjelſi jeczmjeń ſnowa pódźeli 10 pj. dołuh. Pschenica a rožka płacžiſnu njepschemeńſchcźej. Starh nowy wotwh wječera na 7 hr. po zentnarju kleſny.

Zentnaŕ płacžeſche w Barlinje wječera:

Pschenicy 10,40—10,50 hr. (10,35—10,45 hr.),
rožki 8—8,10 hr. (7,90—8 hr.),
naſtinjeho jeczmjenja 8,75—9,30 hr. (8,60—9,10 hr.),
naſymſeho jeczmjenja 8,10—8,45 hr. (7,80—8,15 hr.),
wowſa 6,80—7 hr. (6,65—6,90 hr.),

w termijowym wikowanju:

pſchenicy:
ſa september: 11,08¾—11,15 hr. (11,05—11 hr.),
ſa oktober: 11,15—11,17½ hr. (11,13¾ hr.),
ſa dezember: 11,12½ hr. (11,20—11,17½ hr.),

rožki:
ſa september: 8,70—8,77½ hr. (8,60—8,55 hr.),
ſa oktober: 8,72½—8,75 hr. (8,65—8,57½ hr.),
ſa dezember: 8,83¾ hr. (8,65—8,63¾ hr.),

wowſa:
ſa september: 7,30 hr. (7,02½ hr.),
ſa oktober: 7,27½ hr. (7,05 hr.),
ſa dezember: 7,41¼ hr.

w Drježdźanach:
pschenicy nowoje 10,55—10,80 hr. (10,50—10,75 hr.),
rožki nowoje 8,05—8,30 hr. (8—8,25 hr.),
jeczmjenja naſtinjeho 9—9,75 hr. (9—9,75 hr.), 6
jeczmjenja naſymſeho 7,90—8,20 hr. (7,70—8,10 hr.),
wowſa 7—7,35 hr. (8—8,30 hr.).

Wiki ſchtwórtk w Shorjelu.

Pschenica 9,80—10,20 hr. (9,80—10,20 hr.), rožka 7,60—8 hr., jeczmjeń naſtiti 8—8,50 hr., naſymſti — (7—7,40 hr.), wowſ 6—6,40 hr. (6,75—7 hr.),

Butra 2,40—2,92 hr. (2,40—2,80 hr.), jeja 8 pj. (6—8 pj.), běrny zentnaŕ 1,80 hr. (2 hr.).

Ssudniſke powjeſe.

Pſchichadźowanja:
pódźeli 5. ſeptembra 1932:
w **Dubju** w hoſcženju „K wodpchnjenju“ rano w 10 h.: Pſchſchowe ſoja,
wutoru 6. septembra 1932:
w **Lipoj** w hoſcženju dop. w 11 hodź.: Schijaza maſchina,
w **Tornowje** w hoſcženju pschih. ½12 hodź.: Gramofon,
w **Ptačzezach** w hoſcženju wječ. w 1 hodź.: Klamarſke blido, poſza a pjenjeſke blido,
w **Rownej Luzy** w hoſcženju pop. w 4 hodź.: kóń,

Konkurſowe wotkrjenje:

Sud je konkurs wotewrił nad ſamožnjenym pschekupza Wilhelma Märtensa we Wojerezach, pschekupza Wilhelma Domana we Wojerezach ſa ſarjadnika pomjenowanſchi. — 1. termija 24. ſeptembra 1932 dopołdnja w 9 hodźinach, 2. term. 22. 10. 32 dop. w 9 hodź. Wobej na ſudniſtwje we Wojerezach.

Sud je konkurs nad ſamožnjom wobſedźerja zyhelnje Roberta Grünheja we Sahorju po jeho namjecze a pschihłoſowanju wſchich wěrjeżelow ſaſtajił.

Drježdźanska burza (2 9.)

Pšenica 76 kg	211-216	**běrnjace kružki**	—
rožka, 74 kg	161-166	**pšenč. wotwuby**	9,50 9,80
nalětni jačmjeń	160-170	**ržane wotruby**	9,60-10,80
nazymsk. ječmjeń	158-164	**pšenična muka**	39,00 41,00
wows	140-147	**ržana muka**	26,50-27,50
čerwjeny dźeđel	—	**woka**	—
raps	—	**pjeluški**	—
kukurica (Mais)	—	**hróch**	—
suche truh.	9,50 9,70	**cokrowe truh.**	10,20-10,50

Płačiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołjowe symjo we mas abo 1000 kg, newak 100 kg

Płačiny po złotej hriwnje

	2. 9.	1. 9.		2. 9.	1. 9.
Pšenica	208-210	206 208	mjny	—	—
rožka	160-162	159-161	woka	17,0-20,0	17, -20,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jačmjeń	162-169	160-167	žołte łupiny	—	—
wows	136-140	134-139	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšeńč. muka	25,0-30,0	25,0-30,0	luny wosuſk	10,3-10,5	10,3-10,5
rżana muka	21,8-24,1	21 6-23,8	ſuch. truhanſ	9,00-9,40	9,00-9,41
pš. wotruby	9,70-10,2	9,70-10,2	běrnj. kruški	—	—
rżane „	8,25-8,75	8,25-8,7(	syno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,50
raps	—	—	rżana słoma	0,65-0,8(	0,65-0,85
hróch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,0	pšeńč. „	0,50-0,60	0,50-0,65
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,6(	0,50-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,50-0,6	0,50-0,60

Płačiny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

2. septembra 1932 (Płačiny po centn. a zł. hriwnach

Skóne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 733.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetſeje rěznje hódnoſce had do 6 lět	34—35
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarſo wukormjene	31—33
Mjenje wukormjene młode, derje piecowane ſtarſe	26—30
Mjenje piecowane wšěch ſtarobow	23—25

Byki: 730.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetſeje rěznje hódnoſce	30—32
Połnomjasne, młóde	28—30
Mjenje wukormjene młóde a derje piecowane ſtarſe	26—27
Špatne	22—25

Jałojey a kruwy: 1193

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěznje hódnoſce	25—27
Połnomjasne jałojey najwjetſeje rěznje hódnoſce had do 7 lět	20—24
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młóde kruwy a jałojey	18—20
Derje piecowane kruwy a mjenje piecowane jałojey	11—17
Mjenje a špatnje piecowane	—

Ćelata: 1266

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	45—53
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	37—43
Špatne (4.)	22—33

Wowcy: 6830.

Młóde a ſtarše wukormjene (1. družina	31—42
Starše wukormjene (2.)	36—37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	33—35

Swinje: 9156.

Połnomjaſne, wosebitych rasow a pich křiżenjow, had do 1½ lět ſtare	44—45
Wukormjene	43—44
Mjaſne	40—42
Špatne	37—39
Rancy a kundrosy	40—41

Drobnowikowanske płačiny w Budyšinje

3. septembra 1932 po hamtskim postajenju.

Wšě płačiny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniše płačiny hr	najwyš. płačiny hr
Howjaze mjaſo z kośćemi	1 kg	1,50	1,60
Ćelace mjaſo	1 „	1,60	1,80
Skopjace mjaſo	1 „	—	1,80
Swinjace mjaſo	1 „	1,40	1,80
Tukrajny swinjacy ſmałc	1 „	1,60	1,80
Pšeńčna muka	1 „	0,48	0,64
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,25	0,30
Jědźne běrny, nowe	1 „	0,06	0,08
Raiſ	1 „	0,32	1,00
Hróch	1 „	0,40	0,60
Soki	1 „	0,40	1,00
Amerik. swinjacy ſmałc	1 „	0,90	1,00
Sušeny połd	1 „	1,60	1,60
Dobre mloko	1 lt.	0,22	0,24
Jědźna butca	1 kg	2,60	2,92
Jeja	1 ſtuka	0,07	0,08
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,80
Cokor drobny	1 „	0,76	0,80
Petrolej	1 „	—	0,43
Kamjenitne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr	—	1,90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,15

Wične płačiny w Budyšinje.

3. septembra 1932

Wšě płačiny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory ſo hišće wyše płaca.

Předmjet		najniša płačizna	najwyša płačizna
Pšeńca,	50 kilo	10.00	10.25
Rožka	50 „	7.50	8.00
Ječmjeń	50 „	8.00	9.00
„ nazymski	50 „	6.50	7.00
Wows	50 „	6.50	7.00
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 „	—	—
(Wuwožna twora dróžša)			
Syno	50 „	2.00	2.20
Słoma z maš. młóc. pras.	50 „	0.70	0.90
„ „ „ k zasł.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	18.00
Rżana muka 60%	50 „	—	13.25
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5.90
Rżane wotruby	50 „	—	5.90
Butra	1 „	2.60	2.80
Jeja	1 štk.	0,07	0.08
Husatka	1 štk.	—	—
Prosata 1044 štuk	1 štk	6.00	13.00

Prosace wiki dźěchu pomału.

Swójbne powěsće

Sewrěli: Ernestina swud. Lätſchowa rodź. Halanka w Lubiju, 77 lět, khowanje budźe pódźelu pop. ½2 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Ernestina swud. Hanſtowa rodź. Benčałec w Lubiju, 77 lět, khowanje budźe pódźelu pop. ½3 hodź. — Antonia swud. Nickſchecowa rodź. Wogtec w Delanim Wuježu, 92 lět, khowanje budźe jutſe njedźelu pop. ½3 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Selma Cžapina rodź. Urbanec, pósłowa agentka w Dźěžach, 72 lět, khowanje budźe jutſe njedźelu popołdnju w 3 hodź. — Jan Kuntza, rentnar w Budyſchinje, poſhowanje budźe najſtarſe wutoru na ſwonk. katoliſkim pohrjebniſchczu.

— **Pschichodne darmokne radupodawanje** ja ſtabomyſlnych, na padawu khoroſcz cjerpjazych a duchatychrych wobydlerjow mjeſta Budyſchina budże ſtrjedu 7. ſeptembra wot 11 hacz do 12 hodź. w mjeſchczanſkej khorownі w nowotwarje, wotdźelenju ja nutſkowne khoroſcje, cjakańja cjo. 21.

— **Porjedźeńka:** W ſrjedźinym ćisle nima z Khróſćic rěkać, zo je kwětkowa tarča ſłónčneje róže na poldra metra w přerězku ſěroka, ale jenož na poł metra.

S **Delnjeje Hórki.** (Pišmowa ſchćurka.) Tu ju nětto prěni króć jwjeſćili pišmowu ſchćurku. Namakachu morwu na hacjenju. Hižo pſched nječhto lětami ju tu pjecja pytnyli ſtłěby tutoho ſchłódnika, tola jeho hacz dotal hiſchcze widźeli njeběchu.

S **Malejſchej.** (Žnjowy dźakny ſwjedźeń.) Jutſje njedźelu ſo žnjowy dźakny ſwjedźeń w Božimaj ſtužbomaj wotmě̍je.

Z **Radworja.** (Z padawej khorosću zajaty.) Wčera popołdnju w ſeſtej hodźinje zaja padawa khorosć 33létneho ratarſkeho dźěłaćerja Pawoła Wróbla, kiž přez naſu wjes přińdźe. Wobžarujomny ma tutu khorosć wot wójnſkeho zranjenja. Pomocni ludźo dowjeſechu wobołeho *najprjedy na gmejnſki kamt.* Dokelž pak ſo khorosć wospjetowaſe, běše wjesnjanoſta nuzowany, dobrowólnu ſanitetnu kolonu Čerwjeneho kříża zawołać. Tuta dowjeze khoreho ze ſanitetnym autom do Budyſkeje měšćanſkeje khorownje.

Z **Haslowa.** (Domkhowanka.) Jutře njedźelu 4. póžnjeńca ſwjeći ſo w Bačońſkej wosadźe domkhowanka. Wječor ma naš hoſćenčar pyšne reje a tudomna ſokolſka jednota jemu tón wječor z wjeſelej zabawu a zwučowanjom porjeńſi. Nadźijamy ſo, zo nam Bóh luby Knjez rjane wjedro woſtaji, a wjele hoſći a naſeje wokolneje młodźiny přiwabi. Je tón raz tuni zaſtup, zo móže ſo kóždy khudy z nami zawjeſelić. Po tym je wjeſoła ſerbſka rejka. Tak ſo zaſowidźimy ½8 hodź. na naſej Měrčinkec žurli. Na zdar!

S **Hórkow.** (Strachej wucžeknyli.) W tudyſchej mjeńſchej ſkale puſchčeji ſo naraz cjeſko nakładźeny wós ſ kolijow a 15 metrow hłuboko dele padże. Na tym měſtnje runje tſjo dźěłaćerjo dźěłachu. Jedyn dźěłaćer ſo njeſhoża dohlada a mójeſche druhich warnowacź. Jenoj tomu ma ſo dźakowacź, ſo wohrožent hiſchcze mózacu wucželnyć.

Z **Kanec pola Pančic.** (Wo našim ſkalaſtwje.) Na naſu Łužicu je kamjenjowa indſtrija z wulkej wažnoſću. We wunoſnych hoſpodarſkich dobach ſłyſchamy dźeń wote dnja bluke wutrěle we łužiſkich ſkalach. Wšelake z nich dźěłachu po modernym wašnju z elektriſkim nahibom żeleznych powjazow. Tyſacy dźěłaćerjow namakachu tu zaſłužbu, dokelž je łužiſki zornowe wſudźe rad witany dla ſwojeje woſebiteje hódnoſće. Hodźi dźěn ſo za wſelake potrjeby wužić. Tola w mnohich ſkałach zaſtachu dla hubjeneho hoſpodarſkeho połoženja. Tuž je čim bóle zwjeſelace, zo ſu ſo tu a tam ſkałarjo woſpjet do dźěła dali, byrnjež pod hubjeńſimi wobſtejnoſćemi. Też w tudomnej Pjechec ſkale dźěła ſo ſkoro njepřeſtawajcy wot łońſkeho lěća, z wuwzaćom zymſkich měſacow. K. Walčak z Hłupońcy je ſej z nětkrotnymi ſwěrnymi ſkału wotnajał a dźěłachu na ſwoju ruku. Mójachu zdźěła rjane wuſpěchi a mózachu mnoho kamjenjow wothwć. Z časami bě wulke naprašowanje za ſtołpikami, měznikami, murjeŕſkimi kamjenjemi, za mjeńſimi a wjetšimi za plestrowanje puću a dróhow, za ćeſanymi a hrubymi za kromy khódnikow a tak mójachu druhdy na 20—25 muži dźěła. Tola ſkazanki popuśćowachu a ſu drje ſcyła zaſtałe, tak zo dyrbješe zbytna horſtka ſkałarjow na ſkład dźěłać. Njedoſtatk na pjenjezach ſo też tu wuſkutkuje a ſkazanki *ſo njeporjadnje* płaća. — *Trošku* žiwjenja je też w ſtyrjoch Serbſko-Pazličanſkich ſkałach, we Wroblec, Krawčikec a Smolic. Tam ſu ſo dźěłaćerjo pod podobnymi wuměnjenjemi do dźěła dali kaž w Kanecach. Naprašowanje za mčznikami, kotrež ſo nětko woſebje k wobmjezowanju ſydliśćow w narańšej Pruſkej trjebaja, je ſpokojace. Tak ſo znajnjeńša w nčkotrych ſkałach mocy hibaja a byrnjež při najprimitivniſich naprawach było. Skazane kamjenje wotwozychu ſo na Protečanſke a Brěznjanſke dwórniſčo a wot tam dale do wſelakich kóńčin němſkeho kraja. Hubjene położenje kamjenjowoje indſtrije wuſkutkuje ſo na cyłe łužiſke hoſpodarſtwo.

Z **Noweje Smjerdźaceje-z Buššenki.** Kaž wčera we Serbſkich Nowinach čitachmy, wuleća ſebi ſerbſcy pčołarjo z bliſheje a dalšeje wokoliny jutře njedźelu 4. t. m. k nam a zeńdu ſo tu popołdnju ¼4 hodź. we Němcec zahrodźe pola znateho naſeho pčołarja. We ſerbſkim přednošku budże ſo tam kaž w prjedawšich létach nješto zajimaweho z pčołarſkeho žiwjenja poſkićić a pčoły ſu tu hiſće na wrjoſu widźeć, kak pilnje nětkle hiſće poſledne pokłady noſa. Zawěſće wšitcy, kotřiž maja nječkak zajim za wažne naſe pčołarſtwo, ſebi njedźelu popołdnju tu do hole dele dojdu. Wjedro budże zawěſće rjane nazymſke a do Božeje ſtwórby wabić.

S **Lubija.** *Na tudomnym hamtſkim ſudniſtwje* je 1. ſeptembra ſudniſti aßeſor Polſter jako pomohny ſudnik ſaſtupił na město do Rychnowa pſcheſadźeneho hamtſkeho ſudniſkeho rady Poika.

* S **Gerhaćiz** pola Kamjenza. (Ssamomordarſtwo.) W Gerhaćicach wobwěſćeny ſo 85létny rentnar S. Wón běſche do cjeſkich myſlow ſapadnył, dokelž dyrbjeſche ſo na druhi dźeń do ſaſtarańje ſtarych ludźi pſcheſydlicź.

S **Wochoz.** (Moſeń.) Wot wječerawſcheho pjatka k dźeńſnjiſchej ſobcze w nozy wokoło ½11 hodź. w brójni tudomneho khěžkarja Guſtawa Schimanka woheń wudyri. Dokelž bě brójeń drjewjana a ſ tſiſchnej papu kryta a poſna ſyna a žita, bě wona hnydom jene plomjo. Tudomna dobrowólna wobora, kiž hnydom pſchikhwata, njemóžeſche nicjo wjacy wuſkhowacź. Też Hamorjanſka dobrowólna wobora bě pſchijěła, ale ſo borſy ſaſo wróći. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate. Najiſkerje je ſłóſtniſka ruka woheń ſałožiła. Mišiny Schimank w brójni njeńjeſche. Je hałe nješto pſcheſ jene léto, ſo běchu ſo w naſchej wſy ſchtyri brójnje ſa ſobu wotpalile. Też nčkotre léta přjedy ſo hižom nješto brójnjow w naſchej wſy ſ wohnjom ſnicji. Schtó tele njekhmanſtwa wukonja, ſo hacz do dźeńſnjiſcheho dnja wujaſnjiło njeje.

*

Z **Drježdźan.** Serbſke towarſtwo „Cornobóh" přeproſuje wšěch lubych Serbow na ſwój załožeńſki ſwjedźeń, kotryž ſo wotmě̍je ſobotu 1. oktobra wječor w „Ballhaus" w Drježdźanach na Budyſkej dróży 35. Serbſko reje a žiwe wobrazy ſo poſkića. Swjedźeńſki bal. Za přenoſowanje ſo ſtaramy. Jenož proſymy, zo by ſo nam po možnoſći do předka zdźěliło, kak wjele přenoſowanjow ſo žada. — Njedźelu 2. oktobra ſu potom wodźenja přez Drježdźany, muzeje a za ſtarych wojakow tón jara zajimawy wójſkowy muſej. Też ludowy muſej ze ſerbſkej wuſtajeńcu.

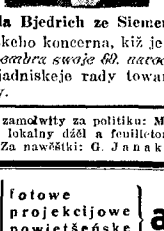

Korla Bjedrich ze Siemens,

wjednik Siemenſkeho koncerna, kiž je jeho nan *założił, ſwjeći 5. ſeptembra ſwoje 60. narodźeniny. Siemens* je předſyda zarjadniſkeje rady towarſtwa němſkoſtatneje żeleznicy.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhlady na wjedro** ja jutſiſchu njedźelu: Hiſchcze trochu njewobſtajne wjedro.

* *Mjes Klingenthalom a Auerbachom jedyn jěžny motorſkeho kola knježſtwo nad ſwojim kolom ſhubi a ſ dróhi do hłubokeho hata ſajěžże. Hdyž jeho wuczeſechu, bě hižo morwy.*

* *W Miinſtern ju ſobuſtawy jeneje ſwójby a na wopyće pſchebywazy pſchiwuſni po wuzicju ſtajeneho mjaſa ſhoriłi a ju ſo dyrbjeli do khorownje dowjeſć. Jena jona je wumrjeła.*

* *Mjes Emſom a Weſtlevernom je ſo ſchtwórtk żelezniſke njeſbože ſtało. Hdyž jedyn tworowy cjah po nowym moſcje pola Ringmanna jěžješe, jedyn wóſ na dobo ſe ſchénow ſkocži. Wot prědkneho woſa ſo woſtorhnywſchi ſli hlijſche woſy ſobu ſtorhny. Přeni wóſ pſches moſtowe żelezne wobłožnje nětdźe 6 metrow hłuboko do nitkeje wody rěki Emſy padny. Tſi ſlědowace woſy pſchi rězkym brjoſy ſtejo woſtachu. Na ſboże njebě w tychle woſach żanych ludźi.*

* *W Oſtrowje w Póſnańſkej je nahły ſmjerć 35létneho Jana Stempiewicza dla ſpionaże k ſmjerći na ſchibjenju ſaſudźił. Stempaticwicz je pjecja ſ němſkim kriminalnym ſtražmiſchtrom Doktorom w Miliczu wobtkadźał a jemu wojeriſke połajnoſcje pſcheradźił.*

Towarſtwowske powěſtnikl.

Bukecy. Jednota „Sokoł" změ̍je ſobotu 3. póžnjeńca wječor we 8 hodź. zhromadźiznu pola Stangec. Kóždy bratr a ſotra ma přitomna być.

Nawječorny ſokolſki wokrjes. Naš zlět je 25. ſeptembra w Haslowje. Přihotujće ſo pilnje za njón. Wokrjesny načolnik kóždu jednotu do zlěta jónu wopyta.

Srjedźny ſokolſki wokrjes. Naše lětuše wokrjesne wubědźowanje budźe njedźelu 11. ſeptembra pop. w 3 hodź. w Radworju. Wubědźuja ſotry a bratrja. Kóžda jednota njech ſo na to přihotuje. Dalše hladaj pod ſokolſtwo a ſport. Wokrj. načolnik.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Wódne roły wopłokuja ſo ſchtwórtk 8. ſeptembra wot 20½ hodź. w ſnutſkownym měſcze a pjatk 9. ſept. wodnjo w ſwonkownych wokrjeſach.

W Budyſchinje, 2. ſeptembra 1932.

Měſchčanſka wodarſka.

*

Lěkariſke radupodawanje hodźiny ja ſtabomyſlnych, na padawu khoroſcz cjerpjazych a duchatchorych wobydlerjow mjeſta Budyſchina wotmě̍waju ſo kóždej dwaj mějaj přenju ſtrjedu w měſchčanſkej khorownі, w nowotwarje wotdźelenja ja nutſkowne khoroſcje, cjakańja 21. Pſchichodne radupodawanje je **ſtrjedu 7. ſeptembra wot 11 do 12 hodź.** Rada podawa ſo darmo.

W Budyſchinje, 2. ſeptembra 1932.

Měſchčanſka rada, ſpomožeriſti hamt.

Powołanſka ſchula w Budyſchinje na Swonkownej Lawſkej haſy 23.

Pſchipowědźenja ſchulerkow, kiž chodźa wot jutrow 1933 dwěłetne domjazohoſpodarſke polne rjadowne Budyſkeje powołanſkeje ſchule wopytowacź, pſchijimuja ſo w cžaſu wot 26. aug. hacz do 9. ſeptembra 1932 wſchědne dny wot 11 do 12 hodźin (ſ wuwzaćom ſoboty) we hamtſkej jſtwje ſchuliſkeho wjedniſtwa w 2. poſchodźe ſchule na Swonkownej Lawſkej haſy 23. — Pſchedpołožiz ma ſo poſlednje ſchuliſke wuſwědčenje.

W prěnim ſchuliſtim łěcu 30 hodźin, w druhim ſchuliſtim łěcu 10 hodźin wob tydźeń. Wopytowanje połnych rjadownjow wuſwobodźi wot ſtejeceho dyrbjeńſcheho ſchuliſkeho lěta.

Dokelž je hižo wjele tudomnych a wonkownych ſchulerkow ſamołwjennych, ſo donorucuje, ſo bychu ſo pſchipowědźenja *po možnoſći bórſy ſtale.*

Měſchčanſka rada, ſchuliſti hamt.

Skótne wiki w Njeswačidle

ſrjedu 7. ſeptembra 1932 **Gmejnſka rada**

Brikety

wšěch družin

Hnojidła:

Koſcowu mučku (syru) **Thomas, kaliowu ſol, Kainit.**

Picowadła:

Lanu mučku, picowański gris, womješk, Erdnußmučku poſkića na předań

„Ratar"

wikowanje ze zwjaſanimi wuplodami. Telefon 933

na Hošic haſy 26

Skład na Drjewowych wikach čo. 9.

Kupujemy: Rožku, pšencu, wows

Wjac ſwěcy

4—5 króć ſwětliše wobſwětlenje abo ¾ zaluto wamu *ſwěcy*. Hodźi ſo na kóždu lampu. Njedaja ſo *nješto podobneho narěčeć*. —, 0, 1.35, 1.80. We wukładnym woknje wuſtajene

Elektro-Paul w Budyšinje

na Kołowskej dróży 14.

Hypotheki

Twarſke pjenjezy

za najnižſu dań. Běžne wuplaćenja naš. Int. **W. Hüttig, Dresden-A. Ammonstr. 16**

Wysokosudelna

jałojca

je na předań **w Bronju čo. 3**

Mašina

za čiſćenje žita

malo trjebana, je na předań. Bliže zhoniće **w parkowej korčmie w Nowej Wsy** pola Njeswačidła.

Zoniace koło, mužace koło, ſkalna plumpa z motorom tunjo na předań. Bliže. p. **Adler** na Serb. haſy 3 III.

Mam wulku dź lbu

trěſnicje papy

čornoje a ſěroje, we wšelakej tołſtoći a

kolmaz

ſměšnje tunjo na předań. Też po małych dźělbach.

Karl Kutschke, třěchikryjerſki mištr w Budyšinje na Hošic haſy 12 (płaśe Zitn. ćowc)

fotowe projekcijowe powjetšeńſke domj. kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatérſke fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějicel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbſkej haſy čiſło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wołałi wěcywuſtojnje a najſpěšniſo

Serbja kupuja

najtuńſo

— **přešiwaki** (Steppdecken), **łožowe šaty, a gardiny** —

we woſebitym domje

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic haſy 21

Předźełanje a nowozhotowenje přešiwankow a móſkowych přikrywow

Njekupujće němſke protyki!

Stary „Předźenk" je hižo na puću!

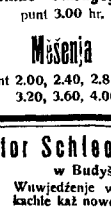

BRUSSER

rózk Zitn. wikow

pali dźensa

prawy abeſs. mokka

punt 3.50 hr.

Mexiko - Maragogype

punt 3.00 hr.

Mešenja

punt 2.00, 2.40, 2.80, 3.20, 3.60, 4.00 hr.

Za domkhowanku

wěncy, korby atd.

wumělske kwětki kóžd. druź.

M. Petrich

nětk jenoź na Serb. hrjebj. 30 Starozn wobkhad wum kwětkow

Maće Waše leżownostne mjezy we rjedże?

Chceće Waše leżownoſće dźělić?

potom přińdźće do wumělſkeho bjurowa

W. Schaffrath

w Budyšinje na Jägerſtr. 9

Telefon 2509

Bjezkonkurenčne nizke płaćizny

Viktor Schlecht, kachlestajerski mištr

w Budyšinje na Wysokej haſy 9

Wuwjedźenje wšěch kachlowych dźěłow. Stare kachle kaž nowe přesadźuju. — Přijomne płaćizny

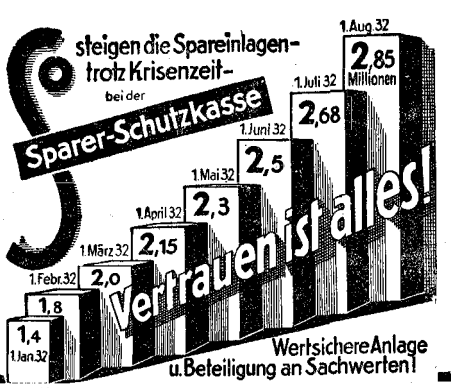

Annahmestellen:

Bautzen, Wilh. v. Polenzstr. 16, Mittwoch 14—16, Sonnabd. 10—13

Schirgiswalde, Kirchgasse 284, Sonnabend 15—16

Sohland, Schluckenauerstraße 363b, Mittwoch 10—12

Verlangen Sie sofort kostenlos Prospekt und Auskunft!

Sparer-Schutzkasse Leipzig e. G. m. b. H., Leipzig C1, Windmühlenstraße 39, I.

Tunje słowki

Zawarjeńske šklenčy

z hubu dute					z mašinu dute				
3/4	1	1½	2 l.		3/4	1	1½	2 l.	
27	**30**	**32**	**35**	wuzke	**24**	**26**	**29**	**30**	wuzke
30	**33**	**35**	**38**	šěroke	**26**	**29**	**30**	**32**	šěroke

dospołne z gumijowej rynku a wobruču

zawarjeńske aparaty z thermometrom . . . 3.50 hr.

dźěrkawcy, hlinjane dźěrk. hornicy, zawarjeńske hornicy, hlinjane a kamjeńtne twory

3 łžicy 0.25 hr. :- nože a widličky pol dwanatka **3.00 hr.**

patentowy rolo, 100 cm. dołhi, dospołny . . . . **1.00 hr.**

na Sukelnskej hasy — **Ceka** — **rožk Kěžorskeje dróhi**

☛ Najwjetši kupny dom tutych wěcow w měsće ☚

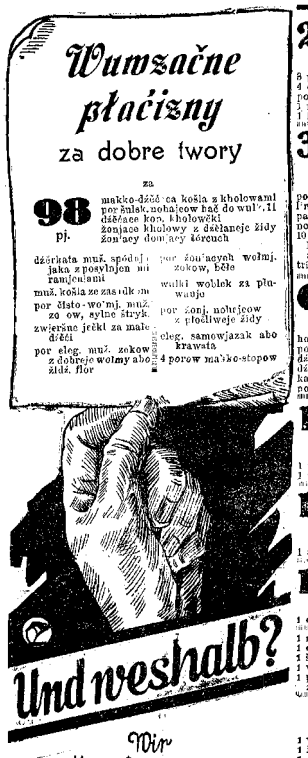

98 pj. makko-dźěłaca košla z kholowami per kulak. nohawcow hač do wulk. 11 dźěłace kon. kholowěki žonjace kholowy z dźěłaneje židy žonjacy domjacy łórcuch

dźěrkata muž. spódnja jaka z posylwjen mi ranjcami muž. košla ze zas ołk mi por šisto-wo'mj. muž. zo ow, sylne štryk. zwjerśne jrękt za male śrěti por eleg. muž. zokow z dobrje wolmy abo židz. flor

por žonjacych wolmj. zokow, běłe wulki wobłek za plu wanje

por žonjacych sportiskich nohajcow

29 pj. por sylnych štryku vanych muž. zokow pasmo = 50 gr. štrykowanej wolmy por a Rěznych nohawcow (mała wulkosć) por dźěłacych zokow hrotžovanska tyjelka

8 pory śpilk. skitakow 4 dwan. pjenikow za šaty por hajnjanych stopow 1 balenki puńcacy korna 1 hólčace štrench

por krótkich nohajcow 1 nonowy štešćik pask za nohaje, dźeržakt nowočasne tśišk. rubjško 10 khartkow abo klub zaty kowacele wolm , bažmy abo twjatu trikotowa dźěłaca košla

por kromc. za spódn. khol. mtr. žiłčaneho banta samowjazak z dźěł židy 10 sćenkow dźěłaneje židy

38 pj. mtr. sollow do łosow, žiłčany bant por žonjacych abo dźěłacych zoćkow por dźěłe maskowych stopow štrykowana žonjaca spódnja košla por pisanych muńacych zokow z dźěłanej židu wupysano

muńacy sportski kornat z předkolićku por makko abo z dźěłaneje židy žonjacych nohajcow por dźěłe, nohaje. h. wulk. 8 dźěłace hrajkańsko kholowěki a šlynfrki pasmo = 50 gr. kch. cworna

68 pj. klub = 10 gr Schwan-wolmy pasmo = 50 gr. šport. abo štryk. wolny por krótkich nohajcow hač do wulk. 10 trikowe žonjace kholowy z košlu por žonjacych sportiskich nohajcow

hołcacy śórench por płóšlowych zokow dźěłaca spódnja suknička dźěłaca košla z 1 holow. kašenje z dźěłaneje židy por dźěł. nohaje. h. wulk. 8

nowočasny samowjazak abo krawata dźěłacy kupański wobłek žonj. makko sněžn. kholow. por žonjacych nohajcow makko abo płóšlwa žida

1.28
1 makowa žonjaca spódnja sukenja
1 muńacy westover bjez rukawow
1 makowe muńske kholowy hač do kolen
1 žonski pulover bjez rukawow
1 por elegantnych žonskich rukajcow
1 Ribed-žonska košla

1.48
1 por nal. potnych zokow, podobne vjelbłud. kósm.
1 por nal. žonsk. nohawcow z płóš. židy, dobra kalic.
1 muńske spódnje kholowy z wolnu
1 trikotowa muńa z zwjerśna košla
1 Ribed-žonska košla z kholowami z noh
1 krej židź. žonske šlypfry
1 žonski pulover
1 hołcaca sportska košla

1 žonska spódnja sukvnja z wumělskeje židy

1.28
1 muž. zwjerśna košla
1 eleg. žonj. štrejh. bluza
1 štrejh. dźěłaca jaka
1 wolmj. dźěłaca pulover
1 prawa muž. košla

1 žonjaca štrykowana bluza
1 muž. sport-jersey
1 pail. žonj. hošla z kholow. z noh,
1 trotěrow. kupańske rubišćow
1 prawy mak. spódnja kholowy, wub. bajk.
1 dźěłacy španski wobłek
1 čistowolmj. žonj. pulover

2.75
1 makowa žonjaca spódnja sukenja
1 trikotowa muńa z zwjerśna košla
1 Ribed-žonska košla z kholowami z noh
1 krej židź. žonske šlypfry
1 žonski pulover
1 hołcaca sportska košla
1 hołcacy wobłek
1 žonj. bluzowa subnja
1 wolmj. łup. wobłek
1 Osiris žonj. hošla z kh.
1 darmocny. žonj. spód. sukenja z molfonom

3.75
1 wolmj. štryk. žonj. šlypfry
1 žonj. spanski wobłek
1 el. muž. hošla z horn.
1 por dźěł. nohawcow
1 wolmj. štryk. dźěłace krajeński wobłek
1 sepjaka hlodow z abo jaka
1 smuh. hołcacy wobłek

5.75
1 sporiski lac
1 nowočasny žonjacy pulover
1 žonjacy štrykowy wobłek
1 hołcacy gumijowy manti
1 hołcacy wobłek z wolmj. tkaninow

1 čistowolmjany muž. štrykowany lac
1 wolmjana žonjaca štrykowana jaka
1 hołcacy wobłek z wolmj. muslina

7.75
1 hólč. štrejh. wobłek z torhacym zamkom
1 čežki wolmjany muńacy pulover
1 hołčacy wobłek z čemnomódry, wulk. 30

9.75
1 hólčacy zymski mantl
1 žonjacy štrejh. wobłek
1 wulki rupowanski mantl
1 hólč. wobl. z wolmj. tkan.
1 hołcacy štrykow. wobłek

12.75
1 hólč. wobłek, hr. dźěło
1 hołčacy nazymski mantl
1 eleg. žonj. štrejk. jaka
1 žonl. abo hołč. štrejk. wobl.
1 eleg. muńacy pulover

Wir wollen Sie beeinflussen sich mit Qualitäten zu versehen, damit Sie Angeboten minderwertiger Waren, die wir nicht führen, den Rücken kehren.

a mnoho rjaneho

Wilhelm Joh. Georg Haller

VORM. HEINR. MÜLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR. 16

Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.
Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze

Hosćenc w Pančicach

Jutře njedźelu **žnjowy swjedźeń z wjeselej rejku.** Započatk 1/3 8 hodź

Poručuju swój

5sydłowy zawrjeny auto

za wěrowanja, kčězna a druhe přileżnosće při najtuńšim wobličenju.

Feliks Bejma w Pančicach

Telefon Pančicy 235.

Za zrudobu a wjesele

namakaš khartki wšelakeje družiny w Serbskej knihańi w Budyšinje

Hosćenc w Haslowje

Jutře njedźelu 4. septembra

reje

z někotr. sokolskimi prostnymi zwučowanjemi.

Přećelnje přeproš. **hosćenc**ař

Kat. Serbowka

pilna, sprawna a spušćomna, nazhonita we wšěch domjacych dźěłach kaž warjenjach za wobkhadnu domjacnosć je 1. 10. 32 so pyta. Přestajić z wopismami njedźelu 11. 9. pop. mjez 4—8 hodź. Knjeni wobsedźerka Fabriki

Cl. Schmidtowa w Budyšinje na Hrodowskim naměšću 2, I

Starši muž

pyta wobydlenje pola samotneje žony dla zhromadneje domjacnosće. Bliže zhoniće we wudaw. Serbskich Nowin.

Hospodarski pomocnik

so pyta w **Khelnje čo. 25**

Ranca

blizko k prosatam na předań w **Nowym Łušću čo. 5**

Khorobna a posmjertna pokładnja za Němsku

Lichterfelder Ersatzkasse, Narunańska kasa za wšě powołanja, też za dźěłaćerjow. Wuswobodźenje wot dyrbjeńskeje kasy.

Njewjazorne zaradźenje:

Zarjadnistwo w Budyšinje na Kamjentnej hasy 43, 1. Tel. 2677

w Lubiju na Nowym torhošću 11 pola Wahla

w Mnišońcu 13b p. Kaliancha

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist

nowočasneje wočneje optik

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Wočny łěkař

dr. Nonnenmacher

wróćo.

Krasne, prěnjorjadne

lěharnje

w derje skutkowacych drjewach, nadobne formy a krasne barby

po niedosćehnjenych nizkich płaćiznach

namakaće w najwjetšej meblowej wustajeńcy Hornjeje Łužicy pola

Clemens Schmidta w Budyšinje

Wobhladanje Was njewjaza. Rěču serbski.

Pokazki jstwow: w Kupnicy | fabrika a klamy: na Hrodowskim naměšće 2 | wustajeńca: w Hrodže

Kupjene meble so rady hač k wotewzaću w mojich wulkich suchich składach darmo khowaju a su přećiwo wohnjej zawěšćene.

Dźens započnje so

konkursowe wupředawanje

firmy Hermann Gläsel w Serbskim Domje

a poskića zrědka přijomnu składnosć k nakupowanju

šklenčanych a porclinowych tworow

Přiloha k čisłu 207

SERBSKE NOWINY

Sobotu 3. septembra 1932

Žnjowy dźakny swjedźeń.

Dźak horzy dźenża, Božo, tebi dajmy,
ja dary, kotrejž nam žy wobradźił,
a kěrluši twojej cźešći saśpěwajmy,
so lud žwój nihdy njeśby sapomnił.

Ty žohnował žy schćedrje nasche hona
a bohacźe je ś plodom pśichrywał,
so njeje trjeba starośćiwoh' ślona,
se žiwnosću žy naš saš wobstarał.

Pśiched krupami žy wobarnował plody,
kiž ś dźakom budźemy nětk wužiwaś,
so pocźerpili njeśju žanej' schłody,
cźi khwalbny kěrluši sa to chcemy saśpěwaś.

Deschcź, rožu śłat žy stajnje w prawym cźaśu
so njewěrliwy morkotaŕ je woněmił,
a blido kaž na kanaanskim hwaśu
nam pśichkrył, so by kóždoh' nažeźił.

Te bróžnje žu nětk polne darow twojich,
wjaz wobradźił žy nam, hdaž běchmy hódni,
nětk sapomnicź njechcemy khudych wbohich,
hdyž klapacź budźa žo wo durje hłódni.

Myślićel my też chcemy na to stajnje,
so też sa naš jónu pśichińdu žně,
po Božich schcźeŕkach krocźiś chcemy trajnje,
hdaž padaś budźe na hłowu nam žně.

Hdyž skónčnje bromadźiśch do bróžnjow žwojich,
jónu, Knjeże, knopy tuhy roscźone,
žwjeź so niebych žtuchał do tych wbohich,
kiž budźa k ſaniećenju podate.

Bjenada.

Pisany wiećor Budyskich wyššich šulow

[illegible] pśichemu wobzeržiwjenja dźeśi w „Naturšim parku".

Wećera pjatk wjećor we 8 hodź. sjeduśicu šo schu[illegible]i a šćerjo wšichich šulow, kiž wuńerjo a wjedo[illegible]i, šłuchi kaž też wuměnjone mišchańske wobydźerstwo [illegible] swomoćerstwa, k zyliej njeśeła, k „pišanomu [illegible]ećorej" w šalomej Budyšćich „Krónu". A dyž to [illegible]ewjeśe pišany kwećel darow śpěwa a hudźby, poda [illegible]o pśiku wobraz ludowych rejow w dobrej dokonjaności a skutnišće hrućowanja w wšchinskej formje.

Šuła hušlow: „Heroiski šwjedźeńśki po[illegible]oz" (1907), ša schuśi orchester pśihrawšemy wot E. Engelca, wubjeranje porjad šaha[illegible]i. Schulerjo a schulerki [illegible]at. natwalńeje šchule šwajachu pod dirigentskom kujo[illegible]a šul. direktora Engelca wuśłojnje.

Krótaŋ narwš žiwjenja, jašne słowo šamša[illegible] lubośće k bliśchemu bu pśichedźiłowo: „Nětkli wěšo" wot H. ſ Hofmannsthala.

Poſi ſerika [illegible]hórowych śpěwow: „Hłóž šwa[illegible]ita", „Wjećorny śpěw", „Kapitan a leutnant" a „Dajnik ſ Kurzajźkeje" bu jara dobra. Nałnje šo poſtiśći pśe[illegible]ni, zunje a mile druhi, žo.tuje śeśći a śpśchnje a lohko šchtwórty śpěw. Knjes šłud. rada Wotruba bě [illegible] dirigentom mišcanego chóra.

„Nejši holźow a ſołźow" pišanjachu žiwjepośe a ſóichtuje wobraz. W to wopšawdźe rejźa bješ łóžneho raśa njedokonjanśćeśe. A hdyž hólźy poſtiśćichu šwoje „gymnaſtiſke ſwučźowanje", (šo pśiches hłown mjetachu, pśicheklućhu, śkakachu, w kuli šo kulachu, ſ nohami wjerćźachu, pśiches hłowu a wob žebje šo wobwjertnychu, bź šama wuńaźa radośćź ſ domom.

Derje šo pśichednjeśechu chóry hołźow: „Ach ty jaśnomódre njebjo" a „Nětk poběhnu k studnicźy". Derje saśłuženy dźak šmjeśśeśće ćujeźe dirigent k. šłud. rada Geyer (wyšśicha realka) ſe šwojim hołcźažym chórom sa tutej poſtiśćeny. Tośame šmě šo ſ pokutym prawom rjeź wo ſołoſpiwje schuśći „Blacźkaŕ Heinrich", balada wot E. Loewe. Knješ šłud. rada bź śpěwaźy ſ dobrym pśchewodźerjom pśchi ćichidle.

Nimoměry pśichwalbna a pyšchna „Tulpowa reja" Holandźankow šłónći pśiłuje wjeśele a hudźba łuśłow „Symfonija da camera" ša kupše a cembalo w B, wot Xavera Richtera, 1750 [illegible] swjedźiśći porjad.

Bź to rjany, natwarjeny a wošchowny wjećork, kótryž wśitkim mnohemu dołho śćśćeśe njeśapomniły wostanje. Cźešćeśomny a rjawaśom šłuk wukonjachu ſ „pišanym wjećorkom" schulerki a [illegible] Budyšćich wyšśich šulow ſhromadnje ſe šwojimi kujeśami wućerjemi a pomozunymi duchemi — šłuk praweje łubośće, kiž darmo a płody žaje do dźeśaceho žiwjenja khudych a potrjebnych.

ćr.

To je či rejowańska žurla

(Wobraz ſe wšy.)

Łuhdom korećnje pśchiwarjena cźehnje ło pichi wjeśnej bróži. Ma popowu tśchu, kaž pólna bróźeń. Wyšoke wokna, kaž hala na dwórniśchcźu. Žadyn cźłowjek šo wo tydźenju wo nju njeśtara. Ludźo łhonża nimo a na nju dale njeśpominaja.

Wjedźe pak też šwoje žiwjenje. Myślí na to a tamne. Rosmyśluje, ſ cźemu wšchemu šo na pśichłład bźrje. Spomina na šaśche cźaśy a kak šu šo pśchemńnike.

Myśle šahaja wrócźo do doby, hdyž hišchcźe parketa njebź, hdyž bź jednore drjewjane šchpundowanje, dołhe deśći. Hdyž Starzeź Pětr je šwojej kapału piśkaśche, na klarinetach a rúšłach. So wokna jeno tak šcheźerćźachu. To běchu hinašche cźaśy. To šo šnajmjeńścha hišchcźe rejowaśche. Niz tajke šuwanje a wieźe, so mośł hój šaš wšy šłamaś. Walcźik, rhynśti, półka, pychespolo, mainrka a kaž te reje wšchitke wćkachu. To běchu kermuśchki a kermuśche, žujowe pwjeźenje a póśnuźy! Abo hdyž naśło naśchi hólźy na měru dźěchu a wjećor na dompuću tu nutśka ſ cźahatej harmoniku šapoćźachu. Abo naſpomu, hdyž po wjeśta še šwojimi tśtrutami roźźpinowaśche. Abo hdyž šo we wojeśkim towaśtwje kraloweź narodninu šwjeźećachu. Kralowa postawa na jewiśchću a wokolo njeje cźišćaśane hrónćźki: „Krala Bóh pśchohnuj!" A ſłónćnje šwětowa wójna. To bź kóuź še wjchej rejku a śkakanjom, kaž dołho. Jenaž nekotre šwójbne wjećorky a ſpomožeśke šwjedźenje šo ta wolmćiwachu k Lpśchemu khudych a potrébnych. To śtejeśche wulki šeśeſnu tśchiź na jewiśchću.

Ale bórśy po wójnje. Kaž by rejowaśći djaś do ludźi šajźł. Skoro łóžbu njeśełu tu śkakachu a šo kóśłachu. A kajke kuśli pišťachu! „Sšwźu prjeć, noże won", abo „Pii, pii, bratśiśo pii" a podobne wšzy. Rejowaśći banćźik jenu hriwnu, potom dźeśaś, sto, tyśaŕ, dźeśaćśtyśaŕ, śtotyśaŕ, miliјon, miliјaŕdu a biliјon hriwnow.

Kaj wjchaŕ, rejowańśka łubja doźiwi cźaś šobu. Wotnim mośła šo tośta kniga pišaś, śchto je šo tu wšchitko śtało, naſtonilo a nanićeło.

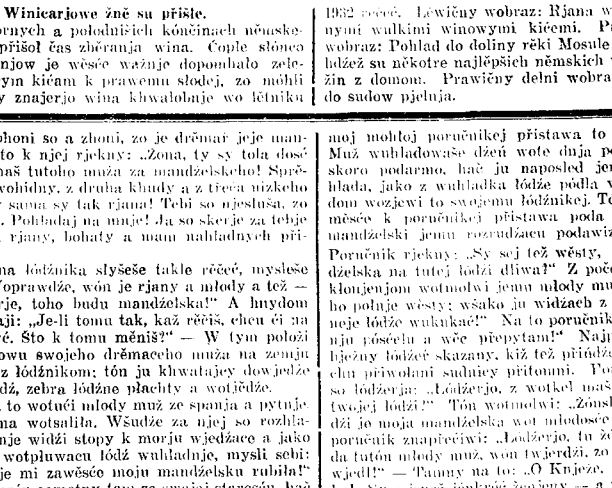

Winicarjowe žně su pśišle.

Wo wjećornych a połodnišich kónćinach nemšskeho kraja je pśišoł cźas zbéranja wina. Cyple słónco poslednich dnjow je wešće važnje dopomhało zelenym a módrym kićam k prawemu słodej, zo móhli nehdy wšitey znajerjo wina khwalobnje wo létniku 1932 rećeś. Lewicny wobraz: Rjana winicarka z rjanymi wulkimi winowymi kićemi. Prawicny horni wobraz: Pohlad do doliny rśki Mosule pola Cochema, hdźeź su nekotre najlépšich nemšskich winowych druźin z domom. Prawicny delni wobraz: Nowe wino do sudow pjelnja.

Njeswérna žónska

Po malajskim žórle.* Bj. Krawc.

Běše nehdy jara rjana mloda žónska. Jeje młody muž lubowaše ju pře wšu měru. Po Božej woli dyrbješe jemu ta hórzy wumrěś. Wón pak so njemóžeše wot njeje dźélić a sedźeše pri jeje morwym cźele plakajo wo dnjo a w nocy. Jeho pśiwuzni rjeknychu k njemu: „Pokhowaj tola cźélo swojeje žony. Njemóžeš tola wěcźne pri nej sedźeć!" Wón jim wotmolwi: „Njemóžu bjez njeje žiwy być. Pohrjebajće mje z njej hromadźe! Jeli to nocheceće, tak pśiwjesće mi cźołm, njech tón žołmy do dalokeho morja won wućerja, zo tam w nim z mojej žonu zjednoćeny wumru!"

Ludźo nječachu so po jeho woli a storćichu cźołm won do morja. Po nećim zasłyša młody muž tajny hłós: „O młody mužo, kiž swoju žonu tak lubuješ! Je-li twoja lubosć woprawdźe tak wulka, tak rozdźěl tola swoje žiwjenje a podaj połojcu swojej žonje: z tym budźe zaso žiwa! Maš hišće štyrceći lět žiwjenja. Poskić jej dwaceći lět a skhowaj sebi samemu to zbytne dwaceći!"

Młody muž połnej radośće zawyskny: „Derje, połojcu swojeho žiwjenja wotstupju swojej žonje rady, jeli zaso wožiwi!"

A hlej, žona bu zaso žiwa!

Trochu po tym přibliži so cźołm zbožownje k brjohej jenejo kupy, hdźeź so łódźnicy z pitnej wodu zastarachu. Młodaj mandźelskaj wustupiśtej ze swojeho cźołma a zasydliśtaj so tam na tej kupje. Wšo bě rjenje. Jeneho dnja bě młody muž jara sprócny a mučny, dokelž wjecore dny spał njebě. Pśi brjohy wobaj sedźeštaj a žona wza hłowu muža na swój klin; muž jej hórzy tak wusny. Mjez tym bliže so wulka łódź, zakótwi so tam, zo by pitnu wodu přibrała. Łódźnik ze swojimi pśewodnikami wustupi na kraj, hubłada pod stomoł tu žónsku z dřěmacym mužom; wobhoni so a zhoni, zo je dřěmar jeje mandźelski. Na to k njej rjekny: „Žona, ty sy tola dosć błazna, zo maš tutoho muža za mandźelskeho! Sprěnja je wón wohidny, z druha khudy a z třeca nizkeho pokhada. Ty sama sy tak rjana! Tebi so njeslušał, zo sy jeho žona. Pohladaj na mnje! Ja so skerje za tebje hodźu! Sym rjany, bohaty a mam nahładnych pśiwuznych!"

Jako wona łódźnika słyšeše takle rěcź, myšleše pśi sebi: „Woprawdźe, wón je rjany a młody a teź — bohaty! Derje, toho budu mandźelska!" A hnydom k njemu praji: „Je-li tomu tak, kaž rěźiš, chcu cźi na pjatonaj być. Što k tomu měniš?" — W tym położi łahodnje hłowu swojeho dřěmaceho muža na zemju a woteńdźe z łódźnikom; tón ju khwatajcy dowjedźe na swoju łódź, zebra łódźne płachty a wotjědźe.

Bórzy na to wotući młody muž ze spanja a pytnje, zo bě so žona wotsalila. Wšudźe za njej so rozhladuje. Skónčnje widźi stopy k morju wjedźace a jako k tomu teź wotpluwaću łódź wuhladnje, mysli sebi: „Tuta łódź je mi zawšše moju mandźelsku rubiła!" Tak zwosta wón samotny tam ze swojej starosću, hač so po někotrych dnjach druha łódź pśed knju zakótwi dla trěbneje pitneje wody. Łódźnik pśišedši na kraj zetka młodeho muža a so jeho wopraša: „Što sy ty tudy sam?" — Njezbožowny mandźelski jemu wšo wupowěda a jeho prošeše: „Knježe, maš-li jenož kusk sobuželnosće zo mnu, tak puš so za rubježnej łódźu! Što by mi hewak hinašeho zbyło, hač zo sej hłownu nad skale tu roztřěskmu? Mój dźak je či wěsty!"

Łódźnik śledźeše honjo za tamnej łódźu a mandźelski z nim. Po někotrych dnjach dośćeżechu też rubježnika. Cyłu khwilu pluwachu wobej łódźi pornjo sebi. Pśeńa łódź dóeše brjoh krajiny „Andaly" a zakótwi so tam, za njej runje tak śledowaca. Łódźnik nětk k młodemu mužej rjekny: „Nětk śledź za twojej žonu, hač teź je woprawdźe na tutej łódźi, zo bychmy ju mohłoj poručnikej přistawa to woznamjenić!" Muž wuhladowaše dźeń wote dnja po swojej žonje, skoro podarmo, hač ju naposled jeneho dnja wuhlada, jako z wuhladka łódźe pódla wukukny. Hnydom wozjewi to swojemu łódźnikej. Tón so z nim namješce k poručnikej přistawa poda a wobsudźeny mandźelski jemu rozrudźaceu podawiznu wupowěda.

Poručnik rjekny: „Sy sej teź wěsty, zo twoja mandźelska na tutej łódźi dliwa?" Z pócešćowacym pokloněnjom wotmolwi jemu młody muž: „Sym sej teho połnje wěsty; wšako ju widźach z wuhladka tamneje łódźe wukukać." Na to poručnik: „Derje, ja po nju rośćelu a wće prepytam!" Najprjódy bu ruheježny łódźeź skazany, kiž teź přińdźe; runje tak bě cźołm přiwołani sudnicy přitomny. Poručnik wopraša so łódźerja: „Łódźerjo, z wotkel maš tu žónsku na twojej łódźi?" Tón wotmolwi: „Žónska na mojej łódźi je moja mandźelska wot młodosće sem!" — Na to poručnik znapřećiwi: „Łódźerjo, tu žónsku sej wužada tutón młody muž, won twjerdźi, zo sy ju jemu wukradł!" — Tamny na to: „O Knježe, mócny poručnik! Sym jenož jónkróć ženjeny — a ta žona je moja mandźelska!" — Poprawny muž přida: „Njespokojm so z tym. Knježe, ale njech tola ta žónska sama sebi přińdźe a to wobkrući!" A wón hišće raz cyły wće před sudnikami rozestaji. Sudnicy rozdźiwani žadachu nětk přitomnosć žónskeje. Ruheježny łódźeź jeno so po nju a wabješe ju ze wšej zrćenjowosću, zo by před sudnikami jako jeho poprawna mandźelska wudała, tak zo jeju njehychu móhli niječho winować. Wona bě z tym přezjena. Nazajtra rano zeńdźechu so wše strony zaso pola poručnika. Jedyn ze sudnikow rjekny k žonje: „Žónska, rěć wernosć! Što bě twój přejedawši mandźelski?" Wona wotmolwi: „Njebych widźała, zo sym wot malička so wjac hač jónkróć wudała; jenož tutón łódźer je moj mandźelski!" Na to sudnik: „Nětk, młody mužo, što k tomu pra-

Wojeńske a spěwarske towarstwo, wohnjowa wobora, hotolso a młodźenzy, koleśarjo a lětarjo — wschitzy so tu zaberwjechu. Swjetscha zwjedźenje z dźiwadłom. Mój jejnjerjech nĕ, kak tu tu durkotali pschi zwuczowanjach we symje. Schto tu wschitko bobu pschinjeśli a sa kulisami khowali! Stare teśaki a stśby, nakowy a hamory, kolebki a sawĕzki, husjne wobly, zyły rjetomaź uniformow, klubowe stólzy a wscheho dracka. Nekotryžkuli litr palenza a piwa tu tu sady wututkali, jĕz kuraże napili a pschi tym so wotmutkali. Nekotři hnydom z bleschki tlukotachu. Nekatrejkuli róla je tu leźała a na nju so zabyło. Teź na druhe wzy. Bojasni lubowazy psched kulisami a cźim throbliwsche potom sa nimi.

Lĕtne zwjedźenje z tśelenjom na tarcźu so w pschimjerjenej sahrodźe wotmĕnowachu. Kwĕtkowy bal a mejumjetanje, potom sakz stanowy zwjedźenj z malymi zjawiczkami, město wulkich lampow male pizzane żehlawki we wschelakich barbach.

Tu a tam konzerty z tutej abo z druhej kapalu. Mój hólcze, to mĕjesche druhdy hubźerjow a trompetarjow, bujerjow na posawnu a dulawu zhlyschcej! S tymi łóźdy zrobu njemóze. A potom kapalnik! Wozjebje tón we uniformje!

A do tych nutz takle wschone reje z tśiomi abo schtyrjomi herzami se wzy. Pschi dźeźunitschich hospodarskich wosćelnjowzach njeje wjazy telko „łóß“. Zwjaz mało porow hischcze rejuje.

Potom sakz nekatśi zwjedźeń młodźiny, teź kwaz, pschi kotrymž su wschitzy wjeselli. Hódźej so schikwane hrónczka powdaja. Hdyž potom w nozy w dwanaccich njemjescze bartu wotewsaja a cźuzy staja. Nawożenja dyrbjał kózanu cźapku dóstaz.

Nó, a schtoż hischcze hewak tajka rejowaza žurla nashoni.

Pschicźehuje popołoniu nekajke dźiwadłowe towarstwo a jahraje dźĕćom „Jank a Hanka“ a potom wjecźor dorosćenym nekatśi druhi dołhi truch. Pola nekotrych na swoje pjenjezy pschindźesch. Tola su tež tajke truchi, so je eśi jich pschihladowaz. A klankowe dźiwadła, kotrejž Kito dolhe wjazy widźeli njejsmy. Bóh we hoże na nekajkej lubi so zaprócźa a tlaje. Je na cźapu, so sajsu na slawne pschidóje a kaschpork swoje prysle pokasuje. Druhdy je zrobu kino do wjesli sadubźi, samo jedyn zyrkuz. Potom so na parket rźs namjeze. Hejda, kak te konicki po nim nóskuja. K temu par pojazow, so mohł so twarz smjeć. Pótne hoście pokasuja swoje kumschty na wschelkich. Bach k wjecźej žurle. Derje wschak je, so je żelejste rjady wjesu žurlu du, hewak so tajke nĕschto wuwiesći njedóbźi.

A potom te wschelake zhromadźizny. Mój jejdnecz, schto su sebźny hižo wschitko lĕtsćejcej dyrbjałe. Sypka take psched wólbami. Wot stareho schadźowza sa blidom, kiž jemu papjeru po druhej na bot kładze, hacź k mlodemu kandidatej, kiž z doscha a z wutrobu k ludej rĕcźi a sa swoju stronu agituje.

K temu hischcze kopza druhich pschednoschkow, kotrejž so tu w lĕtu lĕta wotmĕnuja. To pschinjdże tón a rĕcźi wo wschelakich zhorsćejach a sajsu druhi wo tej a druhej hojenjskej methodze a wobaj chcetaj nekajki „g'schäft“ cźinicź abo šohuštawow kjicź. Tsećźi ma nekajku nowu plokazu naprawu, hdźej majnoscź a schmant sam je schatow lĕta. K nim pschidruża so wschelake towarstwa, kotrejž sa wósku loźu dźĕłaja, teź moderni wulkadowarjo biblije a druhi japoschtołjo.

Nocźenuj sabłcź na posćełzenja a druhe sćełodnja. Hdyž so gmjeuska rada sećołze, abo wohnjowa wobora, druźstwo sa hromaduładzenje polow a wodowoda, farniklaze towarstwo, kiž wob lĕta swjetscha jenu wustajcźu drobneho skotu sarjaduje. Druhdy je žurla była zhromadna kharnja za wojakow. A hdyž tu zekesnizu twarachu sa dźĕłaczerjow.

A tamuj rjanu wjecźor, hdyž so knjez kantor na wobwoczink poda a zyła wjeś jemu hischcze ras holdowasche. Teźdom krasny cźestny wjecźor, hdyž nasch wojsawarsko z pola pschicźahnychu. Teź maneverski bal so tu wuhotowa. Wobadne wjecźory so sarjadowachu a pschedstajenja schulskich dźĕći, swjetscha hody. Kózde lĕto so tu

De Valera president Zwjazka Ludow.

Irski ministerski president de Valera so pri pschichodnym skhadźowanju Zwjazka Ludow prĕni kroć na konferency w Genfje wobdźĕli. De Valeru chcedźa pjeca potom za presidenta Zwjazka Ludow pomjenowaz, dokelž ma Irska nĕtko po porjadze pred-

Zbože a njezbože.

Bĕše raz khudy cźłowjek a njemĕješe ani hospodarskeho gratu, ani skotu, ale dźĕći mĕješe hromadu. Pśiźe nałĕco a wón njemĕješe nicźo k woranju. Ludźo jĕdźechu z pluhom a ze skotom a wón dźe z motyku. A zetka dwĕ holiči: jena bĕ Zbože a druha bĕ Njezboże. A prašeštej so jeho: „Hdże, cźłowječe, dźeš?“ A wón wotmołwi: „Mojej złotej holčičzy, kraliczy, mam tajkeho njezboża: ludźo jĕdu ze skotom a ja du z motyku; nimam, z cźimž bych mohł dźĕći zežiwić.“ A tej dwĕ holiči so mjez sobu rozmołwišetej a rjeknyštej: „Darujmoj jemu nĕšto!“ A Zboże rjekny: „Hdyž je twój, potom ty jemu nĕšto daruj!“ A Njezboże jemu da dźesać rublow a rjekny: „Dźi dom a kup sej woły!“

Tak wón pśiźe dom a skhowa pjenjezy do hornca, w kotrymž bĕše popjeł. Nazajtra pśiźe tam susodka, bohata kmotra a rjekny: „Nimaće-li trochu popjeła? Mam jara mazane šaty.“ „Je tam w horncu, wzmi sej“, rjekny žona khudeho. Hdyž pśiźe burik dom, poča so wobhladowaz a njewidźo hornca z popjelom, da so do žony, hdże je dała pjenjezy z horncom? Žona poča so zaročowaz, zo njeje wĕdźała, zo su byle w horncu pjenjezy a rjekny, zo je tón hornc wzała kmotra susodka.

Burik bĕžeše hnydom k susodcy a poča ju prosyć, zo by jemu te pjenjezy wrócźiła. Susodka pak rjekny: „Wšak ja pola tebje ani pjenjez widźała njejsym!“ Burik dźĕše ke knjezej skoržiź, ale ani tam swojeho prawa njenamaka; knjez jemu rjekny: „Žanych pjenjez mĕł njejsy, ale chceš jich na njesprawne wašnje dobyć.“ A tak pśiźe burik wo pjenjezy.

Wbohi płakaše, wza motyku a znowa dźĕše a tu zetka znowa tej dwĕ holiči. Wón jej njespózna, ale wonej jeho spóznaštej a potom so jeho prašeštej kaž prjedy a wón jimaj teź wotmołwi kaž prjedy a Njezboże dari jemu nĕtko dwaceći rublow.

Burik pśiźe dom a pjenjezy skhowa na hunach w pluwach. Nazajtra pśiźe zasy ta kmotra a poča prosyć pluwy ćelatam a žona khudeho jej znowa da pluwy, njewĕdźo, zo su w nich pjenjezy. Burik pśišeđši domoj dźĕše na huno po pjenjezy a jich njenadeńdźe. A wróći so zasy do jstwy a poča so wadźiź ze swojej žonu, hdże je dała pluwy z pjenjezami. Žona rjekny, zo bĕ kmotra pśišła a pluwy wzała. Tak dźĕše burik zasy kaž prjedy najprjedy ke kmótśe a potom ke knjezej, ale prawa nihdźe njenadeńdźe. Wšudźe jeho wotbychu, zo ani pjenjez mĕł njeje.

Bur zapłaka a dźĕše zasy kopać a znowa zetka tej dwĕ holiči. Zadźerżeštej jeho, wopraseštej so jeho a wón jimaj zasy wšo wupowĕda, što a kak bĕ było. „Widźiš“, rjekny Njezboże k swojej sotře, „moje dary jemu njetyja; daruj ty jemu nĕšto!“ A Zboże da jemu dwaj krošikaj a rjekny: „Dźi k rĕcy Njemnej, budźa tam ryby łojić ale niceho njebudźa móc nałojić. A poproš jich, zo bychu na twoje zboże syće zwućahnyli!“

Burik tak sćini, dźĕše k rĕcy a poprosy rybakow, zo by na jeho zboże syće zwućahnyli. A hdyž zwućahnychu, to telko rybow bĕchu nałojili, zo njewĕdźachu, hdże z nimi. Rybacy jeho wobdawachu: „Što ći mamy za to dać?“ Wón wotmołwi: „Předajće mi jich za dwaj krošikaj!“ A předachu jemu za dwaj krošikaj rybičku a druhu jemu přidachu.

Bur wza rybje a dźĕše domoj a da jej žonje, zo by jej zwarila. Žona a dźĕći so nad tymaj rybičkomaj jara radowachu a wona rybje njezwari, ale jej tak wosta. Po wsy pak runje w tym času jĕdźeše nĕkajki zrudny knjez. Burik pak wuńdźe wotewrić wrota a započa so smjeć a knjez so jeho wopraša: „Čohodla so směješ?“ A burik wotmołwi: „Mam doma tajku rybičku, štóž na nju pohlada, kóždy so směje.“ A tomu zrudnemu knjezej chcyše so jara teje rybički a da burikej za nju konje, woły a telko žita, kelkož burik chcyše mĕć. A tak nadeńdźe burik zboža ze swojimaj dwĕmaj krošikomaj.

Ruska ludowa bajka.

Witanje nazymy.

Ty z njebjes žohnowana
Na wjes'lach bohata,
Ty z płodom wobcźežkana,
K nam witaj, nazyma!

Ty žahłe słónčko zmiliš,
Płód zrawiš z njenahła,
A z darnej ruku žiwiš,
Štóž twój dar potrjeba.

Ty w swojich pruhach miła
Na łukach, zahrodach,
Sy w swojich kwĕtkach žiwa
Po horach, po dołach.

Na barbach hišće krasna
A z błyšćom debjena,
Kaž pyšna družka kwasna:
Nam witaj, nazyma!

Handrij Zejleŕ.

Wupytanski wobraz.

Hdże je padušny hońtwjeŕ, kiž na jelenja so měri?

---

jišł?“ Tón wobroći so k žonje: „Njebĕ ty woprawdźe wumrĕła? Njebĕch ja z přemócenej łubosću k tebi swoje žiwjenje dźĕlił a tebi połojeu dał? Njeje će Bóh swětej zaso dał?“ Žónska znapřećiwi: „Tu słyšiće, moji knježa, zo tutón cźłowjek łži. Hdże je so hdy stało a słyšało, zo by morwy zaso woživił? Je hdy nĕchtó z was nĕšto podobneho widźał, kaž tutón zelharnik tu powĕda?“ Sudnicy wusudźichu: „Ta žónska ma prawje! Młody muzo, kak móžeš rjec, morwy by był zaso žiwy? Bjez dwĕla je tale žónska tola mandźelska łóźerjowa a nic twoja, ty młodźenco!“ —

Łóźer, kiž bĕ žónsku wuwjedł, so nĕtk wobroći k poručnikej: „Kajki je wusud za muža, kotryž pospytuje druhemu mužej žonu kradnyć? A kajki je wusud za muža, kotryž sej druheho žonu wužada?“ — Sudnicy wobroćichu so k młodemu mužej a dźachu: „Słyšiš, štoż łóźer wot nas žada? Što maš k tomu přispomnić?“ —

A młody muž bolostnje wuprasny: „Tak derje, žónska, ty njeswĕrna, ty přeradnica! Hdyž nĕtk nochceš być moja žona, ale sej wužadaš tuteho łóźerja za mandźelskeho, dokelž je tebje złoto a slĕboro zaslepiło, — tak sej ja wozmu tebi wotstupjene dwaceći lĕt swojeho žiwjenja zaso wróco!“ Wón pozbĕhny swojej rucy styknjenej k njebjesam, prošeše a modleše so z wulkim hłosom: „O Knježe, wšehomócny knježerjo a kralo njebjes! Kiž sy ty wšudźom a wšo widźiš, ja pokornje prošu, wróć mi te dwaceći lĕt mojeho žiwjenja — přetož tuta žónska so spjećuje, mje jako jeje mandźelskeho přiznawać!“

A hlej — po Božej radźe zwjeze so tuta strašna žónska morwa k zemi w přitomnosći zatorhnjenych sudnikow. Tući porućichu nĕtk: „Spřimńće łóźerja a kamjenjujće jeho! Wón je druhemu, dobrakej žonu wotwjedł!“ To so tež hnydom sta. Jeho mĕtk a statk bu sudnikam wudaty a statnemu pokładej přidruženy, po tym, zo bĕ połojeu młody přeradźeny muž dostał. Łóźerjowa łódź pak bu darjena khudym ludźom tuteho města.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšťki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam ćělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 208 — Budyšin — Póndźelu, 5. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němske knježerstwo za dowozne kotingenty

Tajny radźićel Hugenberg je němskemu kanclerej z Papenej list napisał, w kotrymž so praji: W swojej rěči w Münsteru sće na to pokazali, so **dyrbi so wunoščnosć ratarstwa wobnowić.** Jeli so so ratarska wikowanska politika njeby nětkole sahadnje na kontingentowy system ruče pščewjedła, by strach nastał, so naprawy, k najwjertnjenju druheho hospodarstwa a k samjesowanju bjesbźěłoscje namjetnjene, njebychu wočakany wuspěch měle. Dale krocźaje sahubjenje ratarstwa hrozy, kupowazu móz němskeho luda dale wobmjesowacź a wotběranje tworow, kotrež so w pščemyšlje a industriji nadźěłaju, snjemóžnicź.

Němski kanzler z Papen je na to z pižmom wotmolwił, w kotrymž so mjes druhim praji: Hdyž je mjes ratarjemi a industrialnymi sacźišćemi nastał, so nětcźišćne němske knježerstwo na ważnosć ratarstwowje nuzy dosć njedźiwa a nochce hnydom pomhacź, tu z njedwurozumjenja wukhadźa. Położenje runje tak poćežuje kaž Wy. Hižo se stejišćicza **němskeho położenja dewisow** dyrbi so pščewulki ratarśi dowos samjesowacź.

Němske knježerstwo je so tohodla sahadnje rozsudźiło, **kontingenty naložicź, kaž dołho je to pšchi wikowańskim sšrěčenju nóžno. Hdyž so w swojej rěči w Münsteru njeswym z tymle praschenjom bliže nakladował, je so to jeniczy tohodla stało, dokelž swym so tam jenož se sakładnymi cźarami blizšcheho nuzowego wukasa saběrał. Tón njemóže wočakane naprawy z dźěła tohodla wopschinjecź, dokelž je nowych pschedpizmow sa jich pschewjedzenje trjeba, kotrež hischcze njejsu dźěła shotowjene.**

Na druhej stronje smě so dźělicź, so je němske knježerstwo psches najprijodzy wotmyslenu měru dźensa „wobsamknło, knjesej němskemu presidentej namjetowacź, so by so

ležomnosćny dawk z dobropisemom wo 40 procentow wołožił.

Budźeze pschesmědźeni, so so trěbne naprawy z najwjetšim pospěšenjom ke końcej dowjedu. Němske knježerstwo derje wě, so je wulkowanje ratarstwa sa Němsku žiwjenjowe praschenje.

Dźiwajo na sajmy zylcho němskeho hospodarstwa němske knježerstwo hižo pschewjedzene sapschimnaze pomozne naprawy sa ratarstwo do dołhajshy skutkowneho shromadneho skutka wudospołni."

Saksey industrialni přećiwo ratarskim kontingentam

Pschedbyła swjatska sakitich industrialnych je němskemu kanclerej a němskemu hospodarskemu ministrej telegramu pósłał, w kotrymž so pokazuje na sahadne praschenja kontingentowanja ratarskeho dowosa, wo cźimż ma so rozsudźicź, a so na wulke strachi ked'bliwe cźini, kotrež z tym sakitej wunowsnej industriji hroża. Totalne naprawy so hižo wulwosej do Hollandiskeje a Danskeje najcźežo sešchodźale. Sakita bjesdźelowej budże z tym dale pschibywacź.

Stahlhelmowy zjězd w Barlinje

Wčera je so w Barlinje druhi stahlhelmowy sjězd wotmě. Na letanischcu w Tempelhofu je so nědźe 190 000 stahlhelmarjow sešchło. To běsche mózna demonstrazija sa ducha frontitich wojakow. Stahlhelmowi wjednizy su so pschi tejse skadnosći sa nětcźišćne němske autoritarne knježerstwo a sa němsku bronjerśku runoprawnosć wuprajili. Stahlhelm chce nowu politiku stronu wutworicź, kotraž dyrbi sa sahadu nětcźišćeho knježerstwa wojowacź.

Wjcho hromadże je sobotu a w nozy k njedźeli 120 polnowobsadźenych wozbitych żelesnitich cźahow do Barlina pschijeli, nósachu so pschi stahlhelmarskim **sportstim wjeczorje w stadionje w Barlinje-Grunewaldu** wobdźelicź. W cźežnej loži němski kanzler z Papen, němszy ministrjo a pruski kommissarizy ministrjo a generalny półny marschall z Mackensen. Sa italiske półpałanzitwo so hrabja Antionos, sa awstriske domowninske wobory hrabja Stehremberg wobdźělichu. Też wotpółpałanzitwo norwegskich frontitich wojowarjow, kotrež běchu hromadże je schwedskimi wojakami na wjeczornej fronće na němskej stronje wojowali, běchu pschijachli.

Njedźelu so stahlhelmarjo na Tempelhofskim polu shromadźichu, kotrež so wulkemu wójskowemu polu runasche. Półny marschall z Mackensen so pódla 600 metrow dołheje fronty wjesesche. Na kónzu so z rěcźomaj swjatkowju wjednikow Seldty a Duesterberga 80 nowych swjatkowych thorhojow poswjeceźi.

Z Bytomje do khłostarnje

Pjeco k śmjerći sahubjeni nazionalni sozialistowje we Bytomju, kotrychž je pruske knježerstwo k dożiwotnej khłostarni wobmnadźiło, su so sobotu rano w 3 hodźinach z Bytomskeho žudnikeho jatwa do khłostarnje w Groß-Strehlitz w Hornjej Schlesyjskej pschewjesli.

Kommunistow zaso ke khłostarni zasudźili

Wołebitny sud w Hagenje je schtyrjoch kommunistow dla spytaneho sarażenja ke khłostarni po dwěmaj lětomaj sahubźił. Dwěmaj so dla wohrożenja a dla sujewužiwanja brónjow schćesć měsazow khłostarnje pschida. Tśjoch wobkorżenych wuwinowachu.

Wobkorżeni běchu 20. julija psched jenej nazionalnosozialistiskej korcznu w Neucnradze na cźrjodu nazionalnych sozialistow kakali a do nich wospjet tśeleli. Jenoho z nich běchu cźežko sranili.

Nadpad na pólski konsulat w Opolu

Schtwórtk wjeczor je so w Opolu w němskej Hornjej Schlesyjskej na pólski generalny konsulat nadpad sdźiłk. Najprijodzy do polizija, psched konsulatskim twarjenjom stejazeho, kamjenje mjetachu. Potom nětotre wuliśe sa wrjeschnychu. Jena kulka polizista do kolena trjechi. Němske wukrajne ministerstwo je pólskemu pósłanzej w Barlinje wobzarowanje dla nadpada wuprajilo. Nadpadnizy so hacź dotal njejsu wuslědźili.

Cźeskosłowakski wójnski minister wo němskim žadanju za runoprawnosću w bronjenju

Cźeskosłowakski wójnski minister dr. Wisdkowski je w rozrěcźenju se satnjerjom „Prager Tageblatta" wo žadanju Němskeje za runoprawnosću w bronjenju prajił: „Tale krocźel **mje njeje pschekhwatala.** Hižo psched nětk trymi njedźelemi sym ministrej jenoho spschecźelcneho stata rjekł, so drje budźa w Němskej bórzy dyrbjeć pod méru hicź. Schto budźemy w tutej nałeźnosći sdźiwi bromadźe z druhimi statami cźinicź, njemóža rjec, dokelž je to wěc swonkowneho ministra. Mi zamenu so sda, so žebi nětcźišćne němske knježerstwo jenoj bronjerśkej runoprawnosći žada, so by nahladnosć mjes ludom dobyło, kotruž jara mjnje trjeba. Tola njech ma so z tym kaźkuli, němske žadanje, jeli so snamje k powschitkownemu wujeschenju bronjenju njeda, **tola powschitkownemu wotbronjenju sće sešchodźi.** S tym je bohužel wšcho wohrožene, schtož z wotbronjenjom swisuje, pschede wschenc praschenje, kak ma so wójnski doth wuprawicź. Amerika je so nězcźe w tymle praschenju po nowym położenju wězow złoži.

Nochzu sabyć, na to pokazaci, so so z němskim žadanjom sa wjetschej bróniłosću wschitcy cźi do njeprawa staja, kotrež mjenja, so móža so wójska rospuschcźicź, a so wołebite cźeskosłowakiske wójska njeje trjeba.

Pólska milica

Wójnski minister je wukas wudał, z kotrymž pólski swojak tśežow charakter milizy dostanje. Swjatskowy wyschschi kommandant so z sjadom brigadowego generala do wójnskeho ministerstwa pschijimna. Jemu so stab aktiwnych offizirow w rjedže hejmanow hacź k wyschkej pschida. Swjatskowi **wokrjeżni** komandantojo so jako aktiwni offizerjo wschelakim pólitim korpstim kommandam pschisamknu.

Zamjenjenje jatych mjez Ruskej a Pólskej

Mjes Ruskej a Pólskej je so dojednanje wo wjasomnym samjenjenju politiskich jatych wobsamknło. Na podłožku tutoho dojednanja so bliżiche dny wulka licźba wołozbow, kotrež su we wobćmaj krajowaj dla politiskich pschestupjenjow z dźela k dołhotrajacemu jastwu sadźělli, na žiwobdu puschcźi a so psches mjeju do domizny wrócźi.

Što Beneš wot Dunajskeje konferency wočakuje

Politiski hlowny redaktor Parizijskich nowin „Information", Mouśet, je rozrěcźenje z cźeskosłowakskim zwonkownym ministrom dr. **Benešchom** wo wuhladach Dunajskeje konferency w Stvaju wojźewił. Benesch mjeni, so je so z pschijećerjom Pólskeje, Bołharskeje a Schwajzarskeje konferenzymy nadawk pocźeźił. Schtož ma so wot njeje wočakacź, by snadź sledowaje było:

1. Pschiwjeź wotbywazeho systema sa žito.
2. Saloženje shromadneho organizma sa wotbyt žitnych sypkow.
3. Wotstrenjenje sadźowkow w dewisowym wobkhadźe a w dewisu.
4. Wobsamknjenje wschelakich wikowańskich sšrěčenjow kaž na pschikład mjes Madźarskej a Cźeskosłowakskej na jenej stronje a Jugoslowjanskej a Awstriskej na druhej stronje.

Schtož pak by so dyrbjało wołožbje stacźiś je wuprawa finanzow w podunajskich statach. Podunajske staty mója so z bankami pschirunacź, kotrež maju njerjedźe aktiwa a pasiwa. Tohodla by rozumne było, hdyby banki so **zadanja spasćicźile, kotrež njejsu dostacź,** a hdyby wobu so z dokom podunajskim statam **wschě reparazilje** cźeze wotewjale. Słónczinje Benesch praji, so Streśajka konferenca hakle nětdźe sa léto swoje polne skutkowanje pokaże.

Zemjerźenje w rańšej Bosnje

Kaž so je Sarajewa powě, ku so nad rańšej Bosnu cźežke njewjedra rozpuschcźile. Mjes tym so wětry jakhadźachu, so wokolo 10 hodźin wjeczor žylim podjeniśi stork sacźu, sa kotrymž su nětkore minuty druhi žylim podjeniśi stork śledowałe. Tśehi so sajmunich a wokrowe sdźełenzy so rostschichkach. Njedźiwajcy lijajcy dóschcza wobydlerje z twarjenjow cźekachu. Po dotalnych powěsćach je semjerźenje w Turjom (w Bihaćiskim wokrjesu) tśi žmjertne wopory zadało. S rospadankami jenoje khže je so jehtyri holcy poranichu, z kotrychž tśi z rospadankow morwe wuczahachu. Schtwórta hotża je so cźežke sranila.

Žadnosć cyroby w Moskwje

We wulkej Rusiej, kotraž je psched swětowej wójnu mohła zylu Europu je žitom sastaracź, je pod kommunistiskim knježerstwom žane léto njeminje, w kotrymž njeby wobydlerstwo khléba tradało. Po powćźicźach z Moskwy je tam hižo dźešeni cźaj zyroba jara žadna. Wyschnosć **je tohodla tež wukrajnym nowinistim dopisowarjam zyrobu pschidźělała.** Kaž dotal su nowinitaj dopisowarjo a diplomatojo mohli swoju žiwnosć z wotbelobych pschedawarjow kupowacź, kelkož su je potrjebali. Sa diplomatow tónle system hischcze dale płaći, tola nowinitaj dopisowarjo dyrbja so je stupje pschimjerjenymi dźěłami spokojicź.

Sćedni ludźo su wospjet žiwnosć je żelesnitich cźahow kradnyli. Policija je 20 taitich paduchow sasłapiła. Sud je jich k kmjerći sasudźił a wotprawicź dał.

So by so žadnosći žiwnosće trochu wotpomhało, je Moskowska wyschnosć pschikasała, so dyrbi so na wschech lejownoscach bliźko fabrikow jelenina płakowacź. Na taite waschnje dyrbja so dźełacerjo kupje je seleninu sastaracź.

Krwawne wojowanje w Mandźuskej

W połnocnej Mandźuskej su poslednje dny chinezki dobrowólniźy na wjaźy mešnach nadpady na japanske wójsko cźinili. Po rosprawje japanskeho hlownoho kwatéra je w nětkorych krwawnych bitwach 800 Chinezow padło. Chinezow su wschudze wotrajchi. Zesnutym japanskim wodźelenjam je so poradźiło, wjelmi Ande a strategisky ważne dwórnischcźo rańschochinieskeje żelesnizy, kotrejž běchu Chinezojo wobsadźili, wróćo dobycź. Chine-

fojo ho na městowych nažypach i najwutřejšej rajnosću wobarachu. Nadběhowazy Japanzy pak jich šibchu. Na wojowanišchću Chinesojo 306 morwych šaiwostajichu. K podaju wot Jinempo je ho japanskim wodźělenjam poradźiło, 300 chinešich wojakow wobstupiće. Chinesow hacź bo pobledneho muža morichu. Japanska kompagnija ujeje po rosprawje šwojeho wjednika žaneho muža šhubiła.

Někotre tyšazy chinešich dobrowólnikow žu pschi šwitanju město Tunhwa nadpadźe. S tšělenju japanšich maschinskich tšelbow ho Chinesojo wotraschu a 252 šhubichu.

Presidentska kriza w Mexiku

Mexikanski president **Ortiz Rubio** je wróćo stupił, dokelž ho pjeza strowy njeběše. Wot šranjenja diweju wuměłkow njeje ho hischće zyle wulojił, kotrež je pschi attentace porjerpił, hdyž je 5. februara 1930 swoje šastojnstwo nastupił.

Mjes politikarjemi pak je žiyschecź, so je Ortiz Rubio swoje šastojnstwo dla swady i přiedawšchim presidentom Callesom složił. Calles je yredy i Rubiom wulko špichecźeleny był; posdźišo pak su rozdźele mjenjenja nastałe. Calles je žiyknischi pschiwiłk w knježeństwje měł a Rubia nusował, wróćo stupić.

Politiska nadrózna bitwa na Kubje

Mjes liberalnymi a konserwatiwnymi na kupje Kubje je žobotu k cźežkim šranjenjam w měsecź Finale doschło. Na woběmaj stronomaj žu 4 wožoby murili a 20 šranili, i pożledníschich schtyrjoch tak cźežko, so je mało nadźije, so ho jim žiwjenje šakhowa. Ssylne wotdźělenja policije žu hlowne dróhi wobšadźile, so by ho nowemu wojowanju šadźěwało.

Wuspěch knježeństwoweho wójska w Brasilskej

Brasilske šwjatkowe knježeństwo je wojsewiło, so je jeho wójsko město Copao Bonito na połodnischej fronce a město Villa Queimada na połnócnej fronce dobyło. Też žu knježeństwowi wojazy pjeza město Caseavel i bajonetowym nadběhom dobyli.

Kónc revolucije w Ekuadorje

Revoluzionarozo we hlownym měsecź Quito žu dospołnje pschewinjeni. Wubjerkej diplomatow w Quito žu

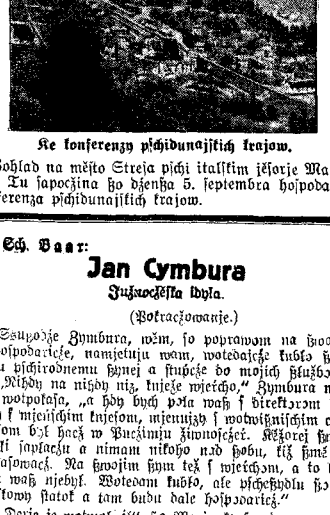

Ke konferenzy pschidunajskich krajow.

Pohlad na město Streza pschi italskim jezorje Maggiore. Tu sapoczina bo dźenja 5. septembra hospodarska konferenza pschidunajskich krajow.

šlejkarjo wojsewoli, so žu ho podali a pschejtaki pschecźiwo knježerstwowemu wójšu wojowacź. Telegrafiske swjasanje s Quito je ho sašo wobnowiło.

Po wojsewjenju wójnskeho ministra je šebi wojowanje w Quito wulku liczbu morwych zadało. Hacź dotal šu někotre sta morwych pohrjebali, tola wjetšcha liczba na měšćańskich dróhach leži. Dr. Alberta Martineza žu sa nahiwolneho presidenta postajili.

Bonifaz, kotrehož běchu sbježarjo jako presidenta wuwolali, je do amerikanskeho póstanzstwa cźeknył. Po nětšichim wobliczenju žu ja cźah sbježa 1000 wožobow morili a 750 franili.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 5. póžnjenja 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, tygrometer —8 a thermometer w nozy +12. — Scźahuje šuchi rad wjedrja. — Nižina, w połnocy šo nimo hibaza, pschinjese nam wczera rano pschichne samrócźenje. Druhdy ho pschekapny. Popołnja ho też popschi. Potom ho mróckele sahy tarhachu. Pschezo bóle ho rosćahowachu a mjechnuy sahy najlubsnischu njedźelu. S połnocnja tšoha ho wyschink k połnocy a su nižim bóle k połnocy stórźike. Schleńcza postupuje sahy na rjane. Sady połnócneje nižiny, pschikhadźa wyschina switowaza i połnócnym sodwyhu morjom. Wot tam pschinjepuje nom wuschudźenje powótra a žanio w nozy pršnje mróhy. Jutsje wutoru šhadźa žlónczko 5,21 a khowa ho 6,35 hodź. Mócharjk šhadźa po pschipołonju 1,08 a khowa ho wjecźor 8,88 hodź.

Wróš kćěje

Dawno hižo je ho minyła kwětna pycha nałeća. A też kćěo hižo ho hotuje na wolthad a jeho kwćtkow je dźeń a mjenje. Hižo wětr duje po jehjerniščnjcach a też hewak w pschirodźe wschelko pokasuje na to, so nasnma ho k nam hotuje. Ale hischće njeje kónca kćěcźa. Na najkhudźhej jemi nascheje domizny, w holi, runje nětko hakle fakčźowa drobna rostlina. Wrjoš kćěje.

Miljony drobnych kćenicźkow ho žlónzu napschecźo cźerwjeni. S kóždym dnjom cźerwjeni wrjošowniščcźow pschiběra, dónzi ho tam wupschestrowa hotowy pschekrasny cźerwjeny pschestrěnz. A tute barby ho spochi pschemenjeja, po tym hacź jažne žlónzo po wrjošowniščcźu ho špodźi abo cźmowe ščźeny žnerkow na njo, pada abo žlóborne špwětło nebźacźa jo bajtscźe wobšwětluje. Tam, hdyž je ho holi rola wudrěła, cźerwjeni ho wrjošowy wobluk po bokowaj pucźa a twori hromadźe s běłymi idonkami brěšow kuślokrasnu napohlad. W kčźejatym wrjošu šteji cźmowoseleny jatorz se špwojimi wschelakorymi formami. A po wrjošu miljony pilnych pczołkow synczo polětuje, přerajo měd s nežnych kćenicźkow. Wrjoš kćěje a šponi. Je jako by hola špěwała rosžohnowanšku pěsań, pěsań wo radosći žiwjenja a wo wěcźnym šedźenju. Ni wschitky rolumja tutu pěsań, jenoż pěkujerjo a molerjo a cźi, kiž ju šej wobkhowali jimnu dźěcźowu duschu.

*

— **Wutše wadušchiwa w Budyšchinje.** Najhrubišcho postupuje ho dotal njesnaći šadźěwarjo w nozy k 4. septembrej do zyrobowcho wobkhoda pschi Lubijskej drózy cźo. 75 ho dobyli. Sčo durje wobkhoda wotpaczili a tam wschitko, schtož ju dosćeri móhli, kaž zyrobu, wischelake druzźiny płazkow, zwjecźu, knefle, wołojniki, jehły, cźišcźenske špódli sa šubu, cźešali, radźerowanške gumije, pohladnizy Budyšchina, myslo a druhe wězy. Skóžnistwo je ho dyrbjało w cźašu wot 10 hodź. wjecźor do 6 hodź. rano šacź. Sa dobre 1ht ju padnschi wšpjet w tutym zyrobownym wobkhodźe pobyli. Hakle w nozy k 26. junijej 1932 ju dotal njesnaći šlóšnizy, kiž šu po wobšejnych šchadach hamšnu kaž nětko, wjelšche dźělby drogow w biescźach a šawalkow myslo, zyrobu ato. kradnyli. Wobkhodźa na měšćańska je ho wotpječatym nuzadobyczom cźišcź schkodowała. Wobydlerjo we wšej kubinje, so wuzyu, so by na wuja šranjenju tutych wadušchiwow špołnišlnje wobkhadowała a wobkedźowanju, kiž może k wuwědźenju sluzźerjow šlźi, bźeščkej policiji obo kriminalnemu wotdźělenju we Budyšchinje, telefon 2802, dokliko.

— **W měšćańskej hlownej kenzlji** (na radnizy po jenym schodze) žu wupołožene cźišła 53 hacź 56 pršnjcho dźěła a cźišła 21 hacź 23 druheho dźěła nenuškostatneho šakonšteho kopjenja, kaž też cźišła 26 hacź 28 šakiteho šakonšteho kopjena w pschichodnymaj tydźenjomaj k wobhladanju sa kóždeho.

S **Jenkez.** (Cźežko šnjesbožka.) Wczera njedźelu wjecźor wokolo 3/4 hodźin šta žo thětro cźežke njesbožo na Jenkecźanšej horje. 20letna knježna s Budyšchina, kiž na šwojim kole k městu jedźeše, žo s napschecźopschijedźazym autom šlepjesche a sajedże muštemu, kiž pscheh njej jedźeše, do kola. Pschi tym wona padże a šebi nop pukny. Knjes dr. Dejka-Kubischiski politicji šnjesbožnej prénju pomoz a da ju se šanitetnym autom do Budyšteje thorownje dowjesć. Snjesbožena je dźowka mokeršeho mischtra Salma w Budyschinje.

S **Budestez.** (Žnjowy dźakny žwjedźeń.) Budeštecźanska wožada žwjecźeschce wcźerawschu njedźelu žwój žnjowy dźakny žwjedźeń. Božt dom běsche kraśnje wupyscheny. Pschi kóždej kawzu wulkeje zyrkwineje tóźe běsche majšowe šwjelzo pschistajene, schtož hlownemu khodej k wkotarjej wošebitu pychu špožči. Pschi kubjach a kléty wiššache psches 50 wěnzow, kiž běchu wošadźi nawili. Wołtař mjesche wokolo žebje pólne a šahrodne płody a twětki. Wokolo woltarja šlejachu žitne pópy. Na dupje leżeche kražny žnjowy wěnz še wschelakimi płodami. Pletwy a wěnzy pyschachu hyrglowy thór. Wožada wopyta bohacze žwjedźeńske kemschenje a poklachaschе nutrnje na žlowa žwojeho šararja k. Bójza, kiž žwoje predowanje složowaschе po žlowje 116. psalma: „S czim ja šaptacźu Knjesej wschitku jeho dobrotu, kiž wón mi cźini?“ Zyrkwiniski khór špěwaše po nowjedowanjom k. kantora Ssmoły. Posawny pschewodźichu kerluschе, kiž wožada špěwaschе. Hischcźe popołdnju wopyta wjele ludźi Bożi dom, so by ho nad jeho krašnej pychu jweżeliko.

Z **Radworja.** (Slawny huslef kraje před dźěćimi.) Sandźeny pjatk mějaću tu też dźěći přileżnosć slawneho huslerja Draga Sijaneca słyšeć. Připołdnju šuli zhromadźichu so, kiž chcychu krasnej hudźi posluchać, pola Šubertec na zali. Bźše to rjana liča. Jim hraješe potom wumělc cunjo a dźiwje, pomalu a spěšnje, ale přeco krasnje na huslach, a k. Nawjeho na klawěrje wustojnje přewodźeše. Dźěći přiwšuchachu skedźbliwje a čicho a njelutowachu wšě tež z přikleskom, dokelž so jim tola wšitko jara lubješe. Přispomnić hišće chcemy, zo je dźěl zastarjeneho pjenjaza, kiž běše tola hižo tak jara snadna za to postajeny, zo by sebi šula zaso jónu wobraz abo něšto druhe za wučbu nuzuje trěbne kupiła.

S **Bóšecź.** (Domtkowanka.) Naich knježi dwór šwjecźeschе šandźenu žobotu šwoju domtkowanku. Wjeselo wjenje knjeseschе psches zuležli wjecźor. Žadyn dźiwi Wobydźeć, k. Maks Grubl (rodź. s Budeslez) a jeho žona manželska běchtaj swojim luźom, wokało 50, dobre wobjed pschihrawiloj. Weidlichej mazź s Nowych Bóšcź pschednjeje rjanu pěsań a pschipoda knježerstwu krašnu wonjazu kwćcźel. Też kuj. Hana Leschawiz wuthuli s mnohim pschednoschkom a dari wjeliku žnjowy wěnz. K. ryčerkubler Grubl wupraji swój sprawny dźak sa tutej po

---

K. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Jušnoczeška lhya.

95] (Pokračowanje.)

„Sšuhodźe Zymbura, wěm, so poprawom na swojim njehospodarcźe, namjetnju wam, wotedajcźe kubło swojemu pschirodnemu žynej a stupcźe do mojich službow.“

„Nihdy na nihdy nic, knježe wjerčko,“ Zymbura mérnje wotpokasa, „a hdy bych pola waš k direktorom był, bych k mjenischim knjesom, njejenujcź s wotwiżnischim cźuwjesom był hacź w Puczimiu žiwnoscźer. Kčźorej swoje dawoli sapłacźu a nimam nikoho nad sobu, kiž šmé mi rostasowacź. Na swojim žym też s wjerčkom, a to bych pola waš njebył. Wotedam kubło, ale pschepłudu ho na Krósłowy statok a tam budu dale hospodarićź.“

„Derje je wotmolwił“, ho Marjanka saradowa. —

„Tuž mi snajmjenischa też srěbjecźi pschedajcźe!“ —

„Njeslei na pschedań, jenoż konje pschedawam, kóždeho kto dweju, a srěbjo cźahacź nawuczu.“

„Hoscźej bo nimasch sapowěsć, mamy pschisrěbnu kobłu a jeje srěbjo budźe liche“, hopoła mužej nežnje pschispomni.

„Njesłuch dorěcźał, dorjakaj hacź dokónczu.“ Zymbura mérnje watmołwi a k wjerčej a wjerčkowej ho wobroczźiwschi pokračowaschе: „lubiteź-li ho wamaj mojej srěbjecźi, šmětaj šej jene wubracź, darju je wamaj radu k wopomnjecźu.

„Tak drohotneho dara njemóżu pschijecź,“ ho wjerčk brokesche, „wojnu srěbjo, ale je šradła swojeho howjaza a pósčeżu wam jej sa srěbjo.“

„Płacźi,“ Zymbura ruku knjesej poda.

„Bjeru šej potajtim te pšokowne srěbjo, to, s kotrehož budźe troschał“, wjerčk s tijeschkom na kunika pokasa, kotryž, kaž by wšoźał, so ho wo nim rěcźi, najbliže pschesbźa a hlowu hordże pósběhny.

„Rysy kroschak s njeho njebudźe, ale wischnjowy kroschak,“ dodа Zymbura a pschewodźeschе se žonu hosćej k schkleńcźanemu wosej.

„Sšuhodźe Zymbura, pscheproschuju waš k šebi, radź bych wam swoje hospodarstwo pokasał a waších wušudk šlyschał,“ wjerčk hischcźe sasa.

„Knježe wjerčko, njeschkadźuja ho hory, ale ludźa, powjedźe-li mje puczk do waších stron, sawšcźe po woprašcham, hacź scźe doma a wopytam waš.“

„Jeno jo byschcźe nam bórzy hlowu dźerzał,“ wjerčkowa hischcźe pscheproša, a ł twami njech też wascha žona pschinjdże.“ Zymbura jo pošmějwšny a njeprajeschе ani haj, ani nć.

Wjerčej a wjerčkowej jenoż podawanej ruzy stłóčeji a hoscźomaj ho sa wopyt podźakowa.

„Derje domoj,“ pschejeschе pahončej a łakaj na kóšlim.

„Mjesće ho tu dale derje, kaž dotal,“ rjekny wjerčkowa skoro trochu šamóstnje.

„Kaž budźe Boża wola —“, wotmołwi Marjanka. Wón ho rozsédże.

„Božemje —“ prajeschtaj šej bur s wjetchom pożledni króć — „a na šajmwidźenje,“ wjerčkowa hischcźe ł wosa šawoła, ł błym rubischkom kiwaja. „Proschu, ho njebyschcźe na kroschaczka šabył,“ bě Zymburowe powledńje słowo.

W Puczimiu bě kaž pschi sbźku. Kóždy wo žadnym wopycźe pola Zymburez nječeschce a šawiża jim. Faraż Skala a wucźeř Jelenk ho jara nad tym špodźiwschtaj, ale Zymbura ho cźišche do šahrody ke khorej worjeschiże wrócźi a se šaroscźinym wobliczkom jeje hałki wotrěsowasche. Wschitke je šwotrěła. Hdyž bě hotowy, póšna, so je po schtomje.

Na wjerčka ł wjerčkowu bórzy šaby, runjeż jemu wjerčk šwérnje słowo dźerzeschе. Pólła bej po Zymburowe srěbjo, wjerčkowi ludźo jemu rjaneho cźeléka ł jakojeschu pschijedźechu a też list jemu pschinjeschu, kiž Zymburu njeswjeseli. Wjerčk bě ho sa kroschaczkowym dóhtom wobhonjał a pišasche, schtož bě shonił. Nanjeny Windischgarez bu wot Pruzakow šajaty a w šmoče prinich dujow po poražki ho nichtó wo konja njestarasche. Stóż najšterje do njepowołaneju ruki wpschijdże, tuzy njemóżeschtej ł nim wobthadźecź, bźichtej najšterje pschejara krutej a kroschaczk ho jimaj špjeżowasche, kuhasche trasch a kopasche, a kaž jemu pola wojatkow ł šchuhom jene wócźko wuraschu, a kóń bu jako njetrjebajomny wubrakowany a pschi pschehladowanju njesnatemu kupzej pschedaty. To bě wschо, schtož bě wjetch mohł shonicź wo dórisce lubeho konja. Zymbura dasche ho wjerčej dźakowacź, ale bórzy na to wschitkich šaby, pschetož na šajmjeschi na šawjeżo šynka mtyhlesche, mohł rjeż, psched wczakowaj jemu wjadnjeschе a hinjeschе a ani Pšťskowitej knjes Klaz Malez jemu pomhacź njemóżeschе. „Na cźim to jenoż leži,“ bu klaz prajił, — nan stronu kaž buk, macź hischcźe kaž róża tčźiże, jeho prawy bratr je hotru šaj połnaj žiwjenja a jenoż tomule hólzej šmjercź se wocźom hlada.“

A hdyž jónu nad Puczimiom šaźyn stany kražne ranjo a hdyž Boże ptóncźko ł módreje wobłoni pohlada dele na Zymburez šahradu, wohlada tam hospodarja, na šuchi šónk worjeschiny šlenjeneho a hórzy, šłoru ł hłoštom płakajeho. — „Mój luby šynk, mój drohi lubuschko, schto by mi to šeźinił?“ Zymbura šakleješche, dokaž buchu ju krjepcź chcyle, do pschehrjebanej wjerschcźe wobkopaneho schtomita. Boże ptóncźko ho nad tym šrudźi, kaž ł pawcźinu šej wohnjowe wobliczko se schérej mhlu wodźe a wošta zuły dźeń sa mróczelemi.

(Pokračowanje šcźěhuje.)

Zhromadźizna wěricelow Serbskeje Ludoweje Banki w Budyšinje

zandźenu sobotu w „Krónje“

Swokało bě ju hamtiske žudnistwo, so by so kaž k. hamšti žudnistwowy rada dr. Thieme we žwojej sawodnej ręcži naspomni, ſ wěricelemi dorěčało. Ssudnistwu bě so donoschowało, so žu mjes wěricelemi wschelake nahlady wo wupłaczowanju nalutowanych pjenjes.

Knjes prawnisnik Ssykora rostoži naſtacze banki, jeje rostczěw a pschicžiny jeje czěžnoſczow. Dale pokasa na prózowanja tuthwilneho wjednistwa banki, nalutowarjam tak wjele hacž možno pjenjes wupłaczicź móh. K tomu je nuſno pschewjesczej likwidaziju nanajskuſischo, a potom wschě wupoczczene pjenjesy bjes pschewulkich jhubjenkow domjebracz. Pschi dotalnych hospodarſkich pomerach móże lěta tracź, prjedy hacž je móżno wschě wonka steiace pjenjesy bjes wulkich jhubjenkow so moj dostacź. Tuthwilne wjednistwo, wschelazu wěriczelio a mnohy Sserbja sprawneje a dobrele wole žu ſi druſtwa ſakoſili: Budyſchin, Wojerezy a Khoczebus. Tute maja nadawk a saměr likwidaziju pschewjesczá a po możnoſczi wobſkodu banki dale wjesczá. Mnoho lutowarjow wjazy hacž 720 000 hr. je ſo žwjasało doczakacź na wupłaczenje žwojich kwotow abo podžělow a ſa 125 000 hr. je jena Braſka wuſitowarka rukowacź. S tym by było zaruczene wupłaczenje na tych, kotſiž hacž dotal njeſu žwoju ſwólniwoſcź k poczakowanju wuprajili hacž do tſeczeje kwoty. Mjes tym pak banka telko pjenjes ſe žwojich wupoczczenych pjenjes domoj dostawſe, ſo wona wupłaczenje ſuſtawórcze a pjatcze ſtrony pschewjesczá. Ssudnitſi rada dr. Thieme wuloži tſi możne wupłaczenja na wěricelow a to ſ pomocu konkurſa, kotſiž bychu na ſakładze konkurſa abo wurunanje ze kwotach. Konkurs je dotal nicź o dwěch ſo nadeńdze pschewjedze, wěricželio najhubjeńſcho woteńdu. Likwidazija na ſakładze konkurſa je tuńſcho a lubi wěricželam lepſchi wunoſchk. Podobne je wurunanje po wěſtych kwotach. Tute chże tukhwilne pschedbyńſtwo banki pschewjesczá a je ſa njo wiſche tržne krocżele naſtupiło. Knjes dr. Wjazzkawk wupokaſa ſo jako pschezjiwnik, ſo by możno było banku ſ pomocu druſtwow likwidowacź a ſkónczńje jeje dźěła dale wjesczá. Jemu ſtupachu rażnje napschecžo ſo kk. kubleř Schołta ſ Wronja a wyſchichi wuczeř Scholta, pokazujo na ſohnowanja pokne ſkutkowanje druſtwow w pjenjeżniſtwje. So tu a tam kłazałſche, ma wschelake pschicžiny, niż najmjenje dotalna hospodarſka kriſa. Wobaj wěcžnitaj ſ doraſom wuſběhnyſchtaj, ſo dże wo to, ſ pomocu druſtwow lutowarjam ſmóžnicź najwiſche wupłaczenje jich nalutowankow. S pomocu druſtwa ma jenotliwy ſobuſtaw jako wěricżel banki tež kontrollu, kaſ ſo likwiduje. Zimaj pschiſamkny ſo ſ czěžnymi žłowami tež k. ſarać Žyž-Hajniczańſki. Wſchitkży tſio wěcžnizy žnjeſachu žiwe pschikhowanje, ſchtož je ſ wěſtym ſnamjenjom, kaſ pschemóżaza žyła wěricželow myſli a kajka je jich wola. S podobnymi myſlicźkami ſtupi tež k. Ludwig jako pschedbyda wěricżelſkeho wubjerka w Khoczebuſu. Wón wuſběhny, ſo maja tukhwilnemu žobuſtawſkemu pschedbyńſtwu banki, k. dr. Žyžej, polnu dowěru, dokelž jeho mnoholětnu dźěławoſcź w Sserbſkej Ludowej Banzy w Khoczebuſu ſnaja. Sſónczńje namjetowachu ſo hiſchcże wěricżelio do hamtiſkeho wubjerka wěricżelow. Po tſihodźinſkim jednanju ſtónczi pschedbyda zhromadźiſnu pichipokonju wokoło 1 hodźin. Wočakował bě ſo hobrſki nawał ſnano 1500 wěricżelow, pschiſchło bě nježto do tſeczeho ſta. Schtóż ma ſwiſki ſ wěricżelemi, wě, kaſ ſmérowanje poſtupuje a raſna wola pschibéra, banku w twórbje druſtwa dale ſakhowacź, tež ſpóſnacże roſcże, ſchtó ſu Sserbja ſprawnje a dobreje wole.

Přilopk

* **Sportiſke wojowanje ſ cžełzami.** W Schpanijſkej je ſportiſke wojowanje ſ cžełzami hižo ſnate ſe ſtarodawnych cžaſow. W Almagro cžerchu wotmrłoſć też ſaſy tajki ſportiſli žwjedżeń. Tola njeběſ k tomu dożahazejo wjenjeżneje podpéry dóſchło, ſo móhli ſo wojowarjo ſaſ płacźicź a pschedewſacźel žwjedżenja bě twochnyk. Wopytarjo ſportowych pschestajenja běchu tak rosniemdrjeni, ſo rozbichu wſchitko, ſchtóż mózachu hrabnyć, kaž ſtólzy, wobhrożenja, durje a ſkónczńje ſapalichu na ſportowniſchežu wulki woheń. Wjeſches to naſta dźiwja cžłakanja. Wjerſchk rosſporjenoſcże dożu ſo ſ tym, ſo wotkewrichu wulke żelezne łóżyże kłowa, na cžož ſo wóſkom cžłakarjo ſoſkła na ſportowniſchežu a ſoſkła won do ſwobody wali. Schtyri cžłakarjo żandarmojo na ſportowniſchežu ſatſiſchu, tamne ſchtyri pak cžekmychu.

* **Próch bjes dyma a praſkanja.** Dwaj Italcžanaj ſtaj wunamakałoj próch, kiž njekuri a kiž tež njeprajſka. Hdyž na pruhu ſ kanónu wutſelichu, bě ledy dych bólcho dyma widżecź a praſkot bě tež jenoż tak ſłaby, jako by nječhtó ſe hamorom dyrił. Pſchitomni wężywuſtojni, ſtari ſchkódźiwi wojazy, běchu tak knuczi, ſo wunamakarjow wobſtimachu. Wětko maju ſo hiſchcże wunamakacź granaty, kiž njewuja, hdyž po powětſje ſchuſnu a kiž tež pſchi rosbuchnjenju njeſkitjaku, ale jenoż kolebawku ſpuſcza. A potom to budże prawdźe radoſcź, dacź ſo ſaraſnež ſa ſajimy kanónowych fabrikantow.

Šipleńki

Kóżde lěto naſymu pſchiroda wobradża nam wonka w lěſu a druhdże nadbyt jahodow a druhich płodow, kotrychž wužiwacź ſwjetſcha hiſchcże doſcź ſnaty njeje a kotrež tohodła tež ludźo pichezo hiſchcże ſjez pſchemakało waża. Hewak njeby było możno, ſo tóżde lěto wulki dźěł tutych płodow njewužiwany wonka hinje.

K najwuſnamniſchim płodam naſymy ſłuſcheja ſchipleńki, płody ſchipleńkoweje róże, kiž ſo wſchudże wonka w cžełnjach namaka. Schtó njeby ſnał tute płody kraſnje cžerwjeneje barby, kiž hacž do ſymy ſo ſapaju po cžełnjotnych łetkach, hdyž tute dawno wjazy liſcza nimaju. Zadyn cžłowjek ſo wo ſchipleńki njeſtara. Swjetſcha luđzo je pſchewoſtajeja ſmérom ptacżkam jako witane žradło. Druhdy drje nětotre ſtaruſchki tež ſběraju ſchipleńki, je ſuſcha a haptykarjam pichedawaju, kiž je rady kupuja. Ssuſchene ſchipleńki mjenuju bohdże lelo dawaju. Hewak pak tute płody ſo bohużel njewužiwaju. A tola ſchipleńki maju niż jenoż howjazu móz, nż. wone ſu też jara ſtrowa a dobra jědź, hdyž ſo derje pſchipraweja. Se ſuſchenych ſchipleńkow móżeſch pſchiprawicź niż jenoż dobry cžaj, kiž derje ſkutkuje na jérchenje, ale móżeſch też ſ nich wudżěłacź dobry napoj a też w kuchni dadźa ſo ſchipleńki wſchelako nałożowacź. Tak ſo na pſchikład ſchipleńki rady ſmjeſchuja ſ jabłukowej muczku abo ſ brušnjizami a ſ toho maſch dobry kompot. Hdyž ſchipleńki ſ zokorom ſawarjiſch, dóſtanjeſch wubjernu marmeladu, kotraž je hotowa khłóſchczeńka.

Schipleńki bywaju naſlépſche, hdyž ſo ſchcžipaju po prénich nóżnych mrózach, potom hižo trochu ſłódke ſłodża.

Nimo dźiwich ſchipleńkow ſnajemy też ſahrodniſke ſchipleńki, kiž ſo w ſahrodże plahuja. Tute ſu wjele wjetiſche, ale tola tak derje njeſłodża kaž dźiwje.

---

cžeſczeni a pſchida hiſchcże nětotre żorkne dopomnjeli ſaſdżenych żnjow. Potom ſaklinczachu wſchelake lube ſpéwy, pſchi kotrymż k. kantor Iſelt ſ Porſchicź, bratr naſcheje kuſenje, na klawěrje pſchewodżeſch. Też pěknu rejku hrěbi ſowjeſcźichnuty a cžahaza harmonika piſkatke bjes pſchestaſcha, dóniż ſo na koſej njeſawola. Knjeſtwo dari mužam zigary a żonam ſchokoładu. Tak ſej ſprawnu ſcź żada! Wurjadny žwjedżeń je ſo tóżdemu ſpodbał a dobry ſwiſk mjes dźěłacźerjemi a knjeſtwom ſtrucził a pośnjelił. Njech dale tak wostanje!

S **Lutnjez.** (Hońtwa ſa paduchom.) Tu bě ſo pſchiły. ſtrohbu paduch ſadobył do hrabjenja kubleria Kſchiſanka. Bě ſaléſł pſches wotewrjene wokno do prénjeho poſchboda a tam ſa pjenjeſami pytaſche. Ssuſnodża ſo jeho odhladachu. Paduch cžekny do druheje ſtuwy, ju wot mulſa ſemkny a ſ wokrom wuczekny. Też to ludźo pytnychu. Mnohy wjeſkanjeno nětko paducha pſcheſcźěhowachu a ſtónczńje możachu jeho pola Khanez lepicź. Jedna ſo wo młodeho cžłowjeka ſe Semiz, kiž je hižo woſpjet poſtoſtany. Jeho do Biſkopiz wotwjedżechu.

Z **Khróſcźe.** (Licżenje ſwini.) Při poſlednim licżenju ſwini zwěſchi ſo w našej wſy 317 proſatow, 27 rancow hač do jeneho lěta a 55 přez lěto, kundrosow je tu 9. Rożnych a druhich ſwini naliči ſo 82 ſtuk, wšo hromadźe potajkim 490 ſwini. — Čelata běchu w juniju 16, w juliju 13 a w auguſce 23 ſtuk.

S **Bukez.** (Pſchednoſchk.) W tudomnej ſchuli budźe wutoru 6. ſepiembra 1932 wjeczor we 8 hodź. roſjaſnjeniſki (ſtarſchiſki) wjeczor ſe žwětkowobrazami wo ſławnym powokniſtim ſaradżenju a wobſtaranju wuczobniſchich měſtnow. Rachlowiſi ſchuliſti wokrjeſ je k tomu też pſcheproſcheny. Wſchitkim ſchulerjam, kotſiž ſchu wuchodża, ſtéj ſtarſchim, miſchtram a druſim na wuſwolenju powokanja ſajimanym ſo wopyt naležnje porucża.

S **Wutranczź.** (Paduſchni honźwjerjo.) Tu hižo dołhi cžaſ ſcherja paduſchni honźwjerjo. Luđźo ſu cžeſczeſcho w holi namakali cžerjowa ſatſiſchenych żornow.

S **Radſchowa.** (Mieſhoże.) Knjeni Hżmeierowa ſ Kamjenitſeje Wólſchanki, ſaſtóże ſ kołom do ſowjeru płoch ſróżmu w hornjej wży. Wona padże a ſo na nohu a ruzy ſkitro ſrani, ſo dyrbjeſche ju ſaniteter ſawobaliċ.

S **Horſchkowa.** (Wotwodżenje Schepa wjeſe dolimy.) Dolina Čorneho Schepa ma ſo mjes Sprožjami a Horſchkowom wotwodźicź. K tomu je pſchedbyda wokrjeſneho kubjerka wſchitkich ſaimzow pſchevroſnyk k jednanju, kiž ſo wotmże friedu, 14. 9. w Sprožjanſkej kórczmje.

Ze Sakskeje a dalſich krajow

* S Miſchnja. (550 tun ſo ſpalilo.) We Weitzſchenje wudyri woheń w pjerſinarni. Twarjenje ſo ſa krótki cžaſ wotpali. Wjazy hacž 500 tun w płomjenjach tónz wſa. Schkoda je jara wulka. Tuka ſo, ſo je ſtóſtnika cuka woheń ſatoſtila.

Swójbne powěſće

Ssnamjenj: Ernſt Müllerez a Kurt Senda w Budyſchinje. — Hildegard Richterez a Ewald Weiſſ w Dažinku.

Swěrnowany: Korla Richter ſ Hildegardu rodź. Mawlſzez w Budyſchinje. — Guſtaw Schefczyk, rěſnikſki mišchtr a Margaretu rodź. Schatzez w Budyſchinje. — Gerhard Kuſchel ſ Johannu rodź. Jäkkez we Wulkich Zdżarach.

Semrěł: Arnoſchi Eisfeldez, bankowy direktor na wotp. w Lubiju; žarowańſka ſwjatoczneje budże jutſje wutoru dop. w 11 hodź. w hali na pohrjebniſchczu, ſpalne pokhowanje pop. w 2 hodź. w Žitawje.

Hospodarſki rozhlad

Póndźelu 5. pożnjeża 1932.

Burſa ſo pſchemjetuje w lutej nadźiji na Lipſche cžaſy. Statneho kanzlerja hoſpodarſkeho programu je jej hłowu ſamuchił. Wjes dyrła. Dawa tola pſchemyſlnju miliardowſke Lipſchiny. Pſchemyſlnjaſ hižo rołumja je naležeć. Tohodła kurſy akzijow ſtajkuju poſtupuja. Kurſy rentowych a dołhich liſtow ſu njewoſtanu wróżo. Burſa roſumi konjunkturu wužiċź. Wowareni ſchpekulanco maja ſnź. Po naſchim mėnjenju ležnjeje njewuwoſtanu. Jutſne wowy hoſpodarſki plan ſ nuſowym wukłaſom co mohy ſtupi. Potom budże możno, poſtudźicź, ſchtó nam wodprawdźe pſchinjeſe. Niwoczakujemy żane nowalne poſtajenje naſcheho hoſpodarſtwa. Jenoż ſo cžernjojtym wuczin je możno, ſo nětko brjoha pſchimnyċź.

Produktowe wiki ſtónczńjchu ſaſdżenu hobołu ſaſchły hodźeń ſ poſtupowanymi płacźiſnami. Po pěſnim nawale žita na wiſi je pſchipław trochu popuſcził. Tuž ſe žito nimale żadne. Płacźiſny ſo ſtruhżowachu — poſtupowachu. Pſchenża, roſka a wowſ hobuchu kóżdy po 10 pj., nałymiſli jeczmjeń po 5 pj.,

Ssowotne płacźiſne zentnaŕ w Barlinje:

Pſchenży 10,50—10,60 (10,35—10,45) hr., roſki 8,10 hacž 8,20 (7,90—8) hr., jeczmjenja, nałichtjeho 8,75 hacž 9,30 (8,60—9,10) hr., naſymſtefo 8,15—8,50 hr. (7,80—8,15) hr., wowſa 6,90—7,15 (6,65—6,90) hr.,

w termijowym wikowaniu:

pſchenży:
ſa ſeptember: 11,25 (11,02½) hr.,
ſa oktober: 11,27½ (11,05) hr.,
ſa dezember: 11,30 (11,12½) hr.,

roſki:
ſa ſeptember: 8,87½ (8,55) hr.,
ſa oktober: 8,85 (8,60) hr.,
ſa dezember: 8,90 (8,66⅔) hr.,

wowſa:
ſa ſeptember: 7,35 hr.,
ſa oktober: 7,37½ hr.,
ſa dezember: 7,45 (7,13¾) hr.

Płacźiſny w ſpinkach ſu płacźiſny tydźeńſchich wikow. Hdyž żane naſpomnjene njeſu, ſo njepſchemjetuchu.

Ssudniſte powěſcże.

Pſchehladowanja:

Žiwnoſcź ſ nježe 31 kórczami leżownoſcże, ſ kórczmarjenjom a klamarjenjom, kluſcha mišchczańſkeji Zwalbrej w Bukezach. Hódna je 17 440 hr., wopalna pokładnja 12 000 hr. Pſchehladowanje budże pjatk 9. ſepiembra 1932, dop. ½11 hodź. na ſudniſtwje w Lubiju.

Khěža, kluſcha Guſtawej Richardej a Alfredej Dežej Linzy w Kamjenzu. Hódna 51 500 hr., wopalna pokładnja 48 750 hr. Pſchehladowanje budże wutoru 18. 10. 1932, dop. ½9 hodź. na ſudniſtwje w Kamjenzu.

Hamtiſke powěſcże.

Samóſtatſke prawa.

Do ſwójſka ſamóſtatſkeho prawa na ſudniſtwje w Budyſchinje ſu ſapiſali, ſo hoſpodarſki pomocnik Hermann Waltaŕ Mitſcheſ w Delnjej Kónje, prjedy we Wawizach, ninu prawa na wuživanju a ſarjadowanju ſwójſkeja ſwojeje mandželſkeje Elſy Auguſty rodź. Mitſ.

Wikowańſki ſapiſk.

Do wikowańſkeho ſapiſa na ſudniſtwje w Budyſchinje ſu ſapiſali

na lopjeńko 575, naſtupajo firmu Willy Mader we Budyſchinje. Pſchekwaz Willy Mader w Budyſchinje je wuſtawił. Gertruda ſwud. Maderka rodź. Weiſez je mužſkelka;

na lopjeńko 1049, naſtupajo firmu akzijowe towarſtwo H. Schambura & Sóhne, wotnoſka porzelanowje fabriki ſtańla w Stańla w Durinſkej. Generalna ſhromadźizna ſ 28. 7. 32. rozſudźi ſo ſa ſnjeſenje kapitala wo 1 200 000 hr. na 10 801 000 hr. Sniżenje je pſchewjedżene, ſ dobom pſchemjetnjenje wſchelakich paſtiwnich towarſtwowych wuličżenjow, ſo by wotpowjedowało wukaſu ſ 19. 8. 31. naſtupajo akzijowe prawo.

Do wikowańſkeho ſapiſa na ſudniſtwje w Kamjenzu ſapiſachu

na lopjeńko 29, naſtupajo firmu M. Hornig a Domazja w Khróſcźanach. Dotalny mjeſtaſt Franz Natuſch we Khróſcźanach je wuſtupił. Hańſka ſwobjenjena Natuſchowa rodź. Sczinzez w Khróſcźanach je mjeſtaſtka. Nowa mjeſtaſtka njeſteji ſa winowatoſcź, naſtaŕ we wobſkodże dołkalneho mjeſtaſtka, też njepſchiſnidu na nju Żadauli, hacž dotal we wobſkodże naſtałe.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, nowak 100 kg.

Płaćizny po ſlotej hriwnje

	3. 9.	2. 9.		3. 9.	2. 9.
Pšenica	213-212	208 210	bunv	—	—
roſka	162-164	160-162	woka	17,0-20,0	17,0-20,0
jeńmjeń, nal.	—	—	nadre łupiny	—	—
jeńmjeń	163-170	162-169	ſolte łupiny	—	—
wows	133-143	136-140	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wonſk	—	—
pšeńč. muka	25,0-30,4	25,0-30,2	łany wonſk	10,8-10,5	10,8-10,8
rżana muka	22,0-24,2	21,8-24,1	ſuch. krubaſé	9,00-9,40	9,00-9,40
pš. wotruby	9,70 10,2	9,70-10,2	běrnj. krupki	—	—
rżane „	8,25-8,75	8,25-8,7	ſyno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,50
raps	—	—	rżana ſloma	0,65-0,80	0,65-0,85
hróch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,0	ſoſné,	0,5 -0,60	0,50-0,55
łane ſymjo	—	—	wowſna „	0,50-0,60	0,50-0,60
pjeluški	—	—	łučna „	0,50-0,60	0,50-0,60

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolet w Budyſinje. — Za lokalny dźěl a foullleton: A. Dučmaŕ w Budyſinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſinje.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Namołwa: Chce-li štó nješto tudy rozjasnjene měć, njech napisa k. wučerjej Nawey w Radworju. Wón to do tychle přispěwnikow zarjaduje. Jedna so předewšěm wo přełožki, kotrež so někomužkuli ćežke zdadźa.

dwójcy a trójcy pominać, płaćić, prosyć atd. Wurazaj **dwójcy a trójcy** kóždy znaje, tola njewěm, zo słušataj k słowomaj: dwójka a trójka. Prajimy **ruka,** ale dźerżu pjero (w) **rucy,** tak maš dwójku dawanja, dawaš **dwójcy** (lokal) konjej wows. Podobnje ma so z wurazami skok a skoku, lochko a lochey, hładko a hładcy atd.

Dwojeho rodu su někotre wěcowniki: drózn a drózna (Drossel), lin(ak) a lina (Schleie), hruzl a hruzla, **brnd** a bruda (Dreck), kart (Spielkarte) a karta, kolmaz a kolmaza, skórń a **skórnja,** nakow(?) a **nakowa,** snjeć, bół a kročel, ale jenož stopa Fuß-(länge): wot hłowy hač do stopy

dźakowny (nic: dźakomny)

dyrbju. Před tajkim mištrom dyrbiš so ty skłować, přede mnu pak so njetrjebaš khować (nic: skhować)

dźenja, dźens (nic: dźenc)

dźěć (dźeć) rěka **činić a rěčeć:** dźeć (so) abo wudźeć so, předźěć so, nadźěć so, wodźěć a wodźěwać, zadźěwać atd. Druhe twórby: dźě-lo, dźěłać-eŕ, dźěłaćeŕ-stwo, bjez-dźěł-awosć, zadźěwk, dźěće, kołodźěj abo kołodźij = wojnař, nadźija abo nadźěj(a), dźěłoščo (najlěpše polo).

dźeše sagte, dźěše ging

dźěćowski (nic: dźěšćowski), też dźěćowstwo kaž dźěća(t)stwo. Twórba **dźěćowski** je też prěnja w našim pismowstwje. Prajimy dźě też: dźěćacy (wóz).

dźěło(wi)šća. Na wuparach njemóžeja dźěłošća być (najlěpše pola k wobdźěłanju).

dźiće do wšeho (cyleho) **swěta a khodźće** po wšěm swěće — to je rozdźěl

dźiwam so čemu abo nad čim. Mohamedani so **tajkej horliwości** dźiwachu. Mohamedanjo so **nad tajkej horliwosću** (spo)dźiwachu a so dodźiwać njemóžachu.

(Přichodnje dale).

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. Młodostny wotrjad „Serbskeho evangelskeho towarstwa" w Budyšinje zeńdźe so prěni króć srjedu 7. pózńjeńca wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Serbska evangelska młodźina z Budyšina a wokolinY so wutrobnje přeprošuje.

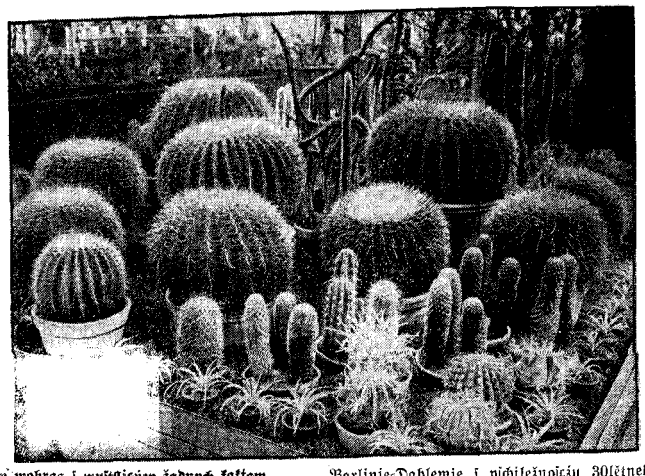

Rjany wobras ſ **wuſtajeńzy ſadnych kaſtow.**
Wuſtajeńza wotmětwa ſo w Botaniſkej ſahrodźe we Barlinje-Dahlemje ſ pſchileżnoſcju 30ſětneho jubileja Barliniſcheho towarſtwa plahowarjow kaſtow.

To mójeſch cjakacj!

Bur we Luſizy wobkrućeſche, ſo chże ſwojej dźowzy, jeli ſo woženi, 20 000 tolerjow ſobu dacj. Dołho njetrajeſche, namaka ſo muž ſa dźowku abo lěpje ſa pjenjeſy. Tydźeń po kwašu je młodemu mužej tak, jako by mohł pjenjeſy nětk trjebacj. Sa dwě njedźeli pſchińdźe bur, wučehnje ſe ſaka jedyn tolerſ prajiwſy: „Tak, jow maſch tolerſ, ſa kěž ſaſy pſchinjeſu jedyn a ſa 20 000 kěr je zyły njerjad ſapłacjeny."

Lěpje je lěpje.

„Je knjeſtwo doma?" woprašcha ſo mužſki ſ roſsudźenym wobličjom.

„Nó", ſłužowna wotmołwi.

„Seše hižo waſch pjkyči dawk ſapłacžiłi?"

„Nimamy dožyła žaneho pſa."

„Je dha waſch telefon w porjadku?"

„Naſch telefon dońtanjemy hakle pſchichodny měſaz."

Tu ſtaji mužſki ſ roſsudźenym wobličjom ſwoju nohu mjeſ próh a durje, wobrocži ſo a ſawoła: „Entiło, pój — tu ſmy prawje, tu mójemoj rubiežl"

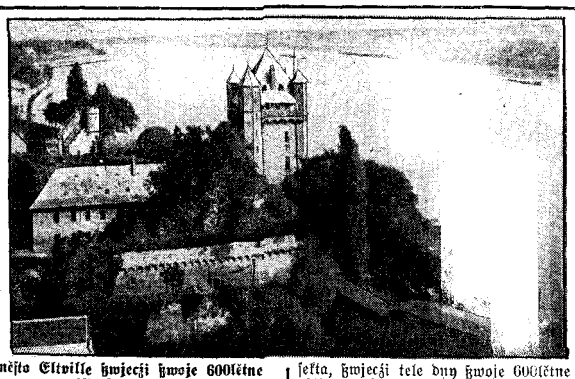

Portheinſke město Eltville ſwjeczi ſwoje 600ſětne wobſtacje.

Město Eltville, kražnje pſchi brjohu Rheina natwarjene, ſławne dla ſwojeho winizařſtwa a ſhotowjenja ſekta, ſwjeczi tele dny ſwoje 600ſětne wobſtacje. Eltville pſchińdźe w lěcze 1332 k Mohuczſkemu (Mainz) biſkopſtwu a doſta ſ tym městowe prawa.

Najnowiše z cyleho swěta

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchu wutoru:** Njenje a ſuchO.

* **Hdyž ſo 8. ſeptembra dobrowolna wohnjowa wobora ſ Großbauchlitz pola Döbelna ſe ſwuczowanſkeho wulkhoda wrócži, do njeje wot ſady woſobowy automobil ſajedźe. Pſchi tym ſo nětko 15 woſobow k ſemi potorje. Dwjeju ſ nich ſo cjeſko ſranuſchtaj a dyrbjeſchtaj ſo do Döbelnſkeje kliniki dowjeſć. Wožmju ſo lohko ſranichu.**

* **Na knjeżim knhle w Grevenje pola Lübza je ſo ſ wohnjom wjele hoſpodařſkich twarjenjow ſnjeſiło. Schkoda ſo na ſchtwórć milijona hrivnow wobcżicja.**

* **W Herbernje ſu rubjeżniju ratarja Römera, jeho żonu a ſłužobnu dźowku ſkónzowali. Mordarjo ſu cjeknyli a njeju hiſchcże wuſtrělżeli.**

* **S Baku w Ruſkej ſo powě, ſo je ſo żeleſniſki cjah, ſ 41 woſow petroleja wobſtejazy, ſapalił. 13 woſow je ſo do cjiſła ſpalilo. Pſchi wohnju ſu ſchtyrjo ſaſtojniſzy ſiwjenje ſhubili. Zyła cjara je ſo ſa wobkhad ſawrjela. Sawołani wojozy ſu wožeń ſhaſcheli.**

* **Njehańbiczſiwy rubjeżny nadpad je ſo w Newyorku ſchtwórtk na Benjon-Hurſt-Nationalbanku ſtużił. Schěſcj cjeżkowobronjenych banditow ſo do twarjenja dobu a 10 000 dollarow ruči. Rubjeżnikam je ſo poradżiło cjeknyć.**

Zemjerjenje w Bosnje

Saſchły ſchwórtk puſchczi ſo nad ſyſej naraňſchej Bošnu w Juhoſłowjanſkej žałoſtne njewjedro. Lijeńza trajeſche dwě hodźinje a jawinowa wſchudźe wulke wody. Tu a tam ſo naſypy żeleſniży powodźachu. Na jenym měſtnje njemóžeſche cjah dale jěcj, dokelž bě pſched nim a ſady njeho naſypy wot wody poczrěty. Najſtrašniſcho ſakhadźeſche njewjedro w Turju. Hdyž wichor najhórje ſakhadźeſche, naſta naras ſemjerjenje. Prěni ſtork bě poměrnje ſłabY, ale na njón ſcjěhowaſche druhi ſylny ſtork. Ludźo ſ khěžow cjěkachu. Semjerjenje bě tak żylne, ſo w domach hrjady ſo ſypachu. Mſchě wokna ſo rosbichu. Někotre thěže ſo ſeſypachu. W Turju najſtarſche twarjenje ſo ſeſypa a ſchtyri hołzy w roſwalinach pohrjeba. Tſi běchu morwe, ſchtwórta je cjeżko ſranjena.

Foto-dźěła
(Wuwiwanje a kopěrowanje)
Wotedate: Hotowe po:
w 10 hodź. 14 hodź.
w 14 hodź. 18 hodź.
w 17 hodź. 10 hodź. rano
Progerie Strauch Kolde Bautzen
Wobkedźbujće naš kašćik we khěžnych durjach

Žony a muže
serbskeje rěči mócne, kiž chcedźa sej pódla něšto zasłužić, so pytaja. Zamolwjenje wutoru 6—8 hodź. pola Dörre w Budyšinje na Garbařskej hasy 25

Hospodarski pomocnik
so pyta w Khelnje čo. 25

Starši muž
pyta wobydlenje pola samotneje żony dla zhromadneje domjacnosće. Bliže zhoniće we wudaw. Serbskich Nowin.

Khorobna a posmjertna pokładnja za Němsku
Lichtenfelder Ersatzkasse.
Narunańska kasa za wšě powołanja, też za dźěłaćerjow. Wuswobodźenje wot dyrbjeńskeje kasy.
Njewjazomne zaradźenje:
Zarjadnistwo w Budyšinje na Kamjentnej hasy 43, 1. Tel. 2597
w Lubiju na Nowym torhošću 11 pola Wahla
w Mnišońcu 13b p. Kallauchu

Hypotheki Twarske pjenjezy
za najnižšu dań. Bčzne wupłaćenja naš. Int. W. Hüttig, Dresden-A. Ammonstr. 16

Wše knihi
za knihu tornica
Smolerjec-knihikupa
na Lawskej hrjedźy

Kóždy
z našich wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja
z 1000 hr.
zawěsćeny!
Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Kat. Serbowka
pilna, sprawna a spušćomne, nazhonita we wšěch domjacych dźěłach kaž warjenjach za wobkhadnu domjacnosć k 1. 10. 32 so pyta. Přestajić z wopismami njedźelu 11. 9. pop. njez 4—6 hodź. Knjeni wobsedźerka Fabriki Cl. Schmidtowa w Budyšinje na Hrodowskim namješće 2, 1

Mašina za čisćenje žita
mało trjebana, je na předaj. Bliže zhoniće w **parkowej korčmje w Nowej Wsy** pola Njeswačidła.

Wyskosnućelna
jałojca
je na předaj w Bronju čo. 3

fotowe projekcijowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richard Huth
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čisło 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotcžahi wěcywustojnje a najspěšniſo

Dopokaz mojeje zamožnitosce
Njedźiwajcy hubjeneho časa předawach lětsa hač do nětk 324 jězdnych kolow. Hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy zmóžni nanajniže płaćizny. We mojim wulkim składzie, kiž wopřija wjac hač 300 kolow znamkow: **Diamant, Anker, Brennabor, Opel, Janko, Miele, Schladitz,** namakaće też Wy cyle wěsće to, štož pytaće.
J. Schieback,
na Mužakowskej drózy 4
Wobhladanje bjez nuđenja ke kupowanju

Přiloha k čisłu 208

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 5. septembra 1932

Kak wysoke budźa wudawki za nowy němski sejm?

31. julija wuswolenym němšći sejm w tśiśbach.

Kóńc julija je šebi zaše němšći lud wolił swojich sapóśłanzow do němskego sejma. 608 sapóśłanzow je wuswolenych. W přejedawšim sejmje bźeźašo 31 sapóśłanzow njejene, potajkim 577. Tola pak je za wšykich stačanow wažne, so bychu shromili, kajke wudawki šuśitemy z nowym sejmom?! Kaž je znate, so sapóśłanzy wot dawkow płacza, kiž ma lud wobvjesć. To njejźu jenož někotre hrivnaki, ale milijony hrivnow!

Hač dotal wuśinjachu wudawki w sejmje za lud wšyknje 8 milijonow. Najwjazy tuthych pjenjes pak za sapóśłanzam w hotowych pjenjesach wuplačuje. W přejedawšich časach wótkasche sapóśłanz być jenož sćežeśu a jomu zo nicźo njeplačeśesche. Teź ležiwjenje a wobydlenje w Barlinje mějeśe sapóśłanz sam płaciś.

Swopředka pśihlasowolichu pobi sapóśłanzy dujowe pjenjesy, tak mjenowane diäty. Kóžды sapóśłanz dosta na lěto 3 000 hr. pśihlasowolene. Pótajkich buchu jich dotychmydla postajene na běrtlk wot teho, schtož němskostatni ministrjo dostanu, a to płaciła wot časa inflazije šem hač dotal. W dotalnym němskostatnym sejmje płaceśesche zo potajkim za kóžды dźeń pótrjebnja 25 hr., a to mějachu njeźo 750 hr.; za wšykich 577 sapóśłanzow wuźini to 432 750 hr., na zyle lěto 5 milijonow a 193 000 hr. Přejedawšy sejm hač do 14. septembra 1930 mějeśe wudawkow 4,4 milijonow, tak zo su zo wudawki wo tři běrtlki milijonow powyšśile.

Dokelž je zo nětko pśi nowowólbach do sejma liczba wo 30 sapóśłanzow powjetšyła, budźa wudawki hišće wjetše. Mjeźo budźe zo wuplačiś na 607 sapóśłanzow mězačnje 455 250 hr., na lěto 5,463 milijonow hrivnow. To wuźini 270 000 hr. wjazy hač za přejedawšy sejm. Pśi wšyknej pjenježnej a hospodarskej nuzy tak drohi sejm! K temu pśihinźe hišćeze, so sapóśłanzy na tute dokhody žane dawki płaciś njetrjebaju, tak so statna pokładna wot tuthych pjenjes nicźo wróćo njedostanje, schtož tola hewak pola drugich faktorjow njeje. Tak zo njeźe 500 000 hr. dokhodneho dawka za stat zhubi. Na druhej stronje pak zo sapóśłanzam wšykite pjenjesy njewuplačа, mězačnje 60—90 hr. na kóžды zo pokładuje swojeje politiske strony wotdaś. A na kóžды dźeń, kótaž sapóśłanz w sejmje pśihlasowany njeje, zo jemu 25 hr. wótrjadnu. Potom hakle wón swoje pjenjesy wot swojeje politiske strony dostanje.

Tola za to ma stat sašo wšelake wudawki. Sapóśłanzam je dowolene, so móžeja na wšych žełezniznach w němskim kraju darmo jěźiś, a to po žadanju teź w drugej rjadowni. Němšći stat płaći tohodla na němskostatnu żelezniznu lětnje njeźo 1,5 milijona za darmotne jěźbu.

K tomu hišćeze pśihinźe, so zo w sejmje kóžda rěč zwótka stenografuje. To zo potom wobšerje wupisa a cišćeśi. K tomu su sastojnizy pśihlašowali, kiž zo wot stata płaćа. Pavjera, wobjasniś a wobšěrnemu kritiscyšćeju pśihinźe hišćeze k tomu. Je zo wobliczyło, so kóžde cišćeśane słowo rozprawow sejma njeźe 10 pj. płaći. Powšyknitkownje zo za to njeźe 2,5 milijona hrivnow wudawa.

Shromadne wudawki noweho němskeho sejma wuźinja na lěto nimale 10 milijonow hrivnow!

Němšći sejm pak je wolemy na schtyri lěta, je-li so prjedy njerozpuschći, tuž buchu wuźinile wudawki za tute wobmjezowany cźas wo schtyri śěta 40 milijonow hrivnow! To ma nasch lud z dawkami płaciś.

Wohnjowobornistwo

Wulki dźeń Budyskeje wohnjoweje woboty.

Ssobotu 3. septembra pruhowachu zo 4 Budyske wohnjowe woboty. S napjeczom běchu Budyšźy a wokolowni woborniźy, kaž teź měšćanjany wobydlerjo tutón dźeń wóczakowali. Wjedro běšće jara rjane. Pśihipołdnju ¾12 hodź. sapocza zo wobhladowanje rjykowow we hłownej rynkawni měšćanskeje woboty, dale wobo-

Eduard Grieg,

wulki norwegski komponist, wumrě před 25 lětami, 4. septembra 1907. Ze swojej hudźbu k Ibsenowemu „Peer Gyntej" bu wón nimoměry znaty, teź jeho druhe hudźbne dźěła so rad w koncertach poskićuja.

row Weigangez fabriki, Nowakez karoźownje a waggonoweje fabriki. Pruhowanja woborow wotměwaju zo po pśichedpišmje krajneho zwjazka kóžde pjeć lět. W Budyšćinje běšće poslednje pruhowanje 20. septembra 1927. Tehdy zo wschitke wobory pśeni króć pruhowachu.

Shromadźizna stotnikow (Hauptleute), lětsa 2. shromadźizna, pśiheż kotrejž běšće zo pśichedźenstwo jeschło, wotmě zo popołdnju wot ½3 hodź. pod nawjedowanjom k. wopalneho direktora Fischera-Bitkopčanskeho w „Albertowej zahrodźe". Knjes hamtiti hejtman dr. Sievert namaka chwalobne słowa za wohnjowu woboru. Sa město Budyšćin porěźa k. měšćanski rada dr. Henze. W mjenje schtyrjoch Budyskich woborow witaśe k. wopalny direktor Görling woborníkow do Budyšćina. Knjes wopalny direktor Hohlfeld strowjeśe w mjenje žuźobneho woborneho iwjaska.

Po někotrych zdźělenjach pśichedźyły pśichednoschowaśe k. wopalny direktor Görling wo „schtyrjoch pśichodnych lěcze, kiž budźa w Demjanach, Brěsnje, Wulkich Debźezach-Mnišchonźu, Wulkej Hartawje (swjatkowy sjeźd), Kuzinje, Njeswačźidle, Schumbornje, Sćijjezach-Ratarjezach, Schejschowje, Warnoldźizach, Woschezach, Delnich Pózkowach, Hornich Pózkowach. Pśichitomnych běšće 129 wjednikow. Shromadźizna skónči zo popołdnju ¼5 hodźin.

K shromadźiznje stotnikow pśichsamkny zo pruhowanje schtyrjoch Budyskich wohnjowych woborow na wulkim dworje Husarskich kasarnow. Wono sapocza zo se sćerpjanjom wobornikow do dweju rjadow pod komandom

Rosbite schwedske létadło mjes fjynowymi kopjenami.

Schwedske nózne póstowe létadło mjes Amsterdamom a Malmöom sjeseło hodźinu po posbéhnjenju do wětra pola hollandsko-němskich mjesow. Wjednik a mechanikar zo morischtaj.

Afrika — kraj přichoda?

Jónu bě Afrika žłubjeny kraj Europcźanow. Europcźenjo tam z hromadami puczowachu, so bychu zo sa- žłuchłožili mjes žołtymi a brunymi žobuczłowjekami a jich wukukali. Dźenża to wjazy tak njestrašchne njeje. Tuklěwilu žołći zo hišćeze mjes žobu wadźa a młócźa a Europcźenjo wo tym mudrują, hač Khinjenjo abo Japanjo dobuja. Ale to je za naš zkónčnje jara njewažne. Schtóžkuli z wobeju narodow dobuźe, bity budźe pschezy Europcźan. Sa europske naokuježstwo w Afrikej je pśihlašła posledna hodźina. Tuta posledna hodźina drje móźe hišćeze nješto létdźesatkow tracź, ale na tym njeje dwěła, so jónu Europcźenjo dyrbja zo tam z próchа mécź.

Hižo pśiheż nješto cźasom je zo prajiło a pisało, so budźe Afrika kraj europšteho pśihłosa. We wšyknych druhich dźełach semje Europjenjo wjazy nicźo pytaś nimaja. Dołho drje tracź njebudźe, a teź posledna europska kolonija w Afrikej a Ameriki zo puschći ako zo pschemjeni do samostatneho kraja. A tola je kolonizatorika myślička w Europje sterje hišćeze pśihódźeła . . . Afrika budźe zo w pśichodnych lětstatach z wotmachom kolonizowaś a njeje trjeba wjele wyschekśiteho dara k tomu, prajicź, so Afrika smjeje z kóždym lětom wjazy wuznama za pjewtowe hospodarstwo . . . Hdyž europske staty zhubja swoje posledne kolonije w Afrikej a Ameriki, budźe problem cźorneje rasy wschoeuropski problem.

Mjetši kolonialni politikarjo zu za to, so ma zo zyła Afrika wobhladowaś tak rjec jako kolonija, kotruż ma Europa zhromadnje srjadowaś, tak zo móże z toho wuzitk teź staty, kiž ženje ko onije njemějachu, kaž na pśich. Schwedska, Schwizarska atd. Ta myślička je drje jara rjana, ale hodźi zo cźełko stajiś do skutka.

Kelko semje dóś maju europske staty tu w Afrizy do- prawom k dispozicźiji? Hdyž na kartu pohladamy, widźimy, so to sebka ani tak jara wjele njeje. W połnocnej, kaž teź narańšchej a połodnišchej Afrizy su hobrske pśichšćerenje, kiž poprawom hižo wjazy kolonije mjenowaś njemóžemy. Tak je Egiptowska hižo samostatny kraj, bynjež wot Jendźelskeje wotwisny. Dale su tu wschi kraje, kiž su wobydlene wot muhamedanow. Sću to drje oficielne hišćeze „kolonije", ale tola nichtó njeby móhł z Marokom, z Tunisom abo Alžirsku tak sakhadźeś, kaž na pśich z Guineu, Angolu abo podobnymi krajemi. Druhe pschistrjenje dźenża hižo słuschenje běłym wobydlerjam, ale tuchi běli njejsu wjazy Europjenjo we politiskim zmysle, su to hižo Africzenjo. Potonschoafriska unija je britiski dominijon, kiž ma jenož hišćeze jara zhubne swiski z Jendźelskej a swoje nutskowne należnoscze hama srjadujе, teź ani na to njemyślі, so pschećiwnyjeś nekajkemu wschoeuropskemu „planej". Sapaczkowańsku politiku tuteho kraja njepostajeja europske, ale oficialne sajimy a južni Africzenjo buchu zo rady krucze sakhadźeś, hdyž Europa zhubi tam wotwjacź swój nadobyty luboź.

Podobne su pomery w narańšchej Afrizy. Běli syobjerjo w Ugandze, Kentiji, Tanganizy (prjedy Němska narańscha Afrika) a Rodesiskej chodźa swoje kraje spomóźeś k wulkemu narańschoafriskemu swjatkej, kiž ma tež być dospołnje njewotwisny. Politiske wiwicze tam hišćeze tak daloko dosrawiś njeje, ale Jendźelska djerža hižo njemóże zo wjazy swórcź, pschećiwź tam do krajow Indiczanow, kaž bź to tutym zlubiła za cźas swjetowe wójny. Pschećiwo tomu buchu běli zo rapje pschećiwili. Teź w narańšchej Afrizy njeje wjazy mjenja za „wschoeuropske" wobstejdy, snajmjeńscha niz zo dowolenja wólkych, kiž tu tam žiwi.

Afrika pak je zo pokładnja składnosć Europu, zo snajmjeńscha někotre na swěcze wobtkowacź nadkmanstwo. A tak je poprawom wschitko jene, kotra chorjeź pruhuje nad jenotliwymi kolonijami. Wažne pak je, so wschi kraje chodźa hromadźe a pomagowacź a nic jedyn pschećiwo druhemu.

Teź za pśichesjenu Europu wostanje hišćeze dołeź cźasu a wulki nadawk. Hdyž zo rěči wo afriskej produkciji, rěči zo wo cźornuchu a jeje dźeśe, to njeznaju zahubjeś. Jenož cźornuch móże w Afrizy dźełaś, na pśiklad, kaž w podkopku abo w pschistrjowje, na traktorje, kaž na kokosowem olivje. Afriku zorganizowaś wóla pokazjim we pśichim rjedźe: rozstrjesć cźornuchowe prasćenje. A tu je wulke prasćenje, hač tež cźornuch hdy budźe konkurent, to wóla, hač hdy budźe z „dźiwjeho" „civilizowanym" cźłowjek, zyły wobeń kolonizaźije wot toho wotwisnje. Pschetoż, hdyž wot cźornucha dale njeźa miechanu, hač so płahuje balmu abo łoźej a gumiš, hdyž w platinowych podkopkach a wuhlowych jamach jenož dobrowaś ma hej šuchocźinu a nam podsejnste pohlady, tak dołho b dźe teź możno, mjeź jeho za njewólnika, kotryż wón wopraudźe pśichcźeje je. Ale hdyž ma tutón cźornuch kupowaś kolesće, kiž so z balmu wudźełaju, hdyž ma kupowaś cźisty, kolesa, gramofon, potom je to zapocząś wot konca.

Europjenjo budźa dyrbjeś zarunowaś rezerwacźi, kiž budźe jim wažnisko: wjetšeh wobsah morow, abo dołeź nadkmanstwo a wuni budźa teź dyrbjeś z hłowu tamaś, tak swój rozsud snajmjeńscha nětko sjenowjeja se swojimi moralnymi a n-bžnymi nahladami. Nad swojimi samostatnymi sajimami njebudźa směś sanjechaś sajimy cźornuchow, kiž buchu poprawom knjeza Afriki. Pschetoż, hdyž jónu teź w Afrizy sallinja słowa, tu bu nětko w Afrikej słuschaś: „Won a domoj z wami!", potom by buła Europa ze wschich dźełow semje najmjeńšcha a najžłabšchi.

k. wopalneho mischtra Eckhardta. Pschijamkliny so wobhladanje uniformow a wuhotowanjow. Po pěrchim swuczowanju pschijamkny so paradny pothod z hudźbu. Sthremadne pruhowanje pschi narjadach stónczi sestupanje na mějnje. Potom wotmě so haschešče swuczowanje na jene z hłowneju twarjenjow Husarskich kasarnow. To běsche wyschina politscheneho a so jara derje pschewjedje, kaž to k. hamtsli hejtman w kritiziy wuspěchny.

Rěčne hodźiny zastaranja a radupodawanja města Budyšina

W sastaranźi cźeschenkow pondźelu, wutoru a pjatk wot 15 hacź 16 hodź.;
w radupodawarni za małe dźěći schtwórtk wot 16 hacź 17 hodź.;
w sastaranźi za tuberkulojnych pondźelu wot 16 hacź 17 hodźin za dźěći, wutoru wot 16 hacź 17 hodźin a schtwórtk wot 15 hacź 16 hodź. za dorosćenych;
w radupodawarni za bědnych kóždy prěni schtwórtk we měsazu wot 9 hacź 10 hodź.;
w radupodawarni za alkoholikow kóždy 1. a 3. schtwórtk w měsazu wot 17 hacź 19 hodź., pod lekarskim nawjedowanjom kóždej 2 měsazaj 3. schtwórtk wot 18 hacź 19 hodźin.

Pschichodna lekarska rěčna hodźina schtwórtk 15. septembra 1932.

Wschitke horjekach mjenowane radupodawarnje su pschi Kralowskim walu 3.

*

Pschichodne radupodawanje za hamedruhe źónske 8. septembra 17,30 hodź. w měschczańskej khorownji.
W radupodawarni za zkabomyślnych, duchathorych a na padawu khorosći czerpjazych kóždy druhi měsaz prěnju srjedu wot 11 hacź 12 hodź. w měschczańskej khorowni. Pschichodne radupodawanje ludźe srjedu 7. septembra 1932;
w radupodawarni wo woczehnjenju kóždy posledni pjatk w měsazu wot 17 hacź 18 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej haźy 10, wó 1stwje 39.
Rěčne hodźiny młodźinskeho žudnika su kóždy pjatk wot 9 hacź 11 hodź. w hamtskim žudnistwje wó 1stwje 130. Radu doskanu starschi, pomocnizy a kotśi maju hewak podźěl na woczehnjenju młodźiny, kiž je so khłostajomna sćinika.
W mandźelskej a sexualnej radupodawarni kóždu tśeźi pjatk w měsazu wot ½17 hacź ½19 hodź. w domje wokrjeźneho swjatka na Tśełanskej dróży 5 delekach.
Rěčne hodźiny měschczańskeho lekarja su wschédne dny wot ½12 hacź ½13 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej haźy 10 po 2 sthodomaj wó 1stwje 40.
Rěčne hodźiny měschczańsk. asistentneje lekarki wschédne dny wot ½12 hacź ½13 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej haźy 10 po 2 sthodomaj wó 1stwje 39.

Nimo toho su **lekarske schulske rěčne hodźiny w juliju:**

*

Nimo toho su **lekarske schulske rěčne hodźiny we septembrje:**
w Pestalozzijskej schuli sa hólzow srjedu 7. septembra,
w Lutherowej schuli schtwórtk 8. septembra,
we wyschszej realnej srjedu 14. septembra,
w Fichtowej schuli sa holźy schtwórtk 15. septembra,
w Lessingowej schuli srjedu 21. septembra,
w pschekupskej schuli sa hólzow srjedu 21. septembra,
w Pestalozzijskej schuli sa holźy a
we wyschszej holczej schuli schtwórtk 22. septembra,
w Fichtowej schuli sa hólzow srjedu 28. septembra stajnje wot 10 do 11 hodź.
w Tachantskej schuli srjedu 28. septembra w 11 hodź.

Štyri hodźiny smjerć před wočomaj

Jedyn z wukhowanych pschi katastrofje, kotraž je we khinskich morjach sničiła jendźelski podmórski cźołm „Poseidon“, podźiwaše Willis, je swoje wukhowanje dwěsta khętro drosho zaplaćiś. Hačrunjeź je so wot hróźneje powasće, jaka so cźołm podmóri, 335 nozow minuło, je Willis hač dotal jenoź někotre hodźiny spał. Sbytkny cźas, je jenoź njemérnje drěmał. Stajnje, hdyž z jeho swróznosćo pschemóh, pokasachu so jemu hróźne wobraźy tamnych schtyrjoch hodźin, kotryž je se sydom towaršschemi we hłubinje morja pschetrał.

Willis je tutu hróźbnu katastrofu wopisał a take praji: „Bźehmy runje pschi tom, so na swuczowanje pschihotowach, jako sazłyschachmy nadobu hłuby wrjesk a wérjachmy, so so nam nop pukuje. Wschitcy buchmy ke seni wherhnjeni. Ja běch jako prěni sazo na nohomaj a ležach do komorki, hdźeź su maschiny. Tam srjesche hižo wschitko we wodźe a wotlin. Najprjedy źrěbi wodo pomału, kak mohł spytach, so z cźłma wukhowach, ale njemóžach swojich towaršschow bjese wschitko wobwuschcźiś, kotriž hischcźe wothlucheni na seni ležachu. Pschewuplich źrěbi, kak hłuboko mózł morjo na tutym městnje być a kak hluboko drje so hischcźe podnórimy.

Taische tyschne praschenje bź: Budźe cźołm dosyła horjki cźischcź snjesć? Pytnych, kak so hłubje a hłubje nórjesche. Nadobo spadowach posasta. Tola w cźischinje kolmokolo khłuschach wot dalska njesrosumliwe hłosy a wuhladach swóju. Wschitkich towaršschow bjese wschitko wobwuschcźiło

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 209 | Budyšin — Wutoru, 6. septembra 1932 — Bautzen | Lětnik 91

„Wukaz k woživjenju hospodarstwa!"

Němski president je njedźelu **„wukas k woživjenju hospodarstwa"** podpisał. Wukas schwali dźele wopschija, a to

1. wołożenje hospodarstwa,
2. sozialnopolitiske naprawy,
3. kreditne politiske naprawy,
4. finančne politiske naprawy.

Jadro tohole wukasa z **dawkowobličazych wopišmow** we wyšokosći 1½ miljardy hriwnow a z wudźelenjom **mytow** we wyšokosći 700 miljonow hriwnow za pschistajenje nowych dźěłazych mozow wobsteji, to rěka za kóžde nowe pschistajenje 400 hr. lětnje. 1. oktobra 1932 wukas do mozy stupi.

Pódla tutoho wukasa němskeho presidenta ža pschewjedźazy porjad wuda, kotryž mjes druhim wo **popuschčenju tarifow** jedna. Jeho naprawy dyrbja ža hnydom do mozy stajicź.

Pschede wschěm dyrbi ža dowolicź, placzace tarifowe rěčenja pscheměnicź, so by ža sadźewało, so ža dźěłarske sastaja. Jako pośledna instanza ža tu wurunać sašumje. Když mjes dźěłodawarjom a dźěłaćerjemi dźěłarske dogednanje njeje móžne, pola wurunarja pośledne rosstajenje leži. Po tymle puču dyrbi ža sjednožiwanju sadźewacź. Też pschi wobsahnjenju nowych tarifowych rěčenjow dyrbi ža słušenje po městnych a dźěłanskich poměrach połožicź. Wukas sa to trěbny puć sapschimnjenja pokasuje. Nowe postajenja w tymle nastupanju dyrbja 15. septembra do mozy stupicź.

Kaž je ža hižo wospjet prajilo, chze němske knježerstwo wschě dźěłarske, kotrež knježerstwo w industriji, hórnistwje a łódźnistwje podpjeruje, wožebitemu

statnemu dohladej

podstajicź. Wustajenje němskeho kommissara sa wukonjenje tohole dohlada pak ža jako cźista sarjadnistwowa naprawa, niz jako postajenje sakonjedawarstwa wobhladuje. Dohlad ža tohodla w nowym nusowym wukasu žanym njewuprawi, ale se sarjadnistwowym postajenjom, kotrež je njewotwisne wot nusoweho wukasa.

W lisce na Hugenberga, w kotrymž ža na katarske politiske namjety pschedbydny němskonazionalne strony wotmołwi, je němski kanzler knježerstwowe bližše katarsko-politiske plany spóźnił. S toho sjonichu, so je ža němske knježerstwo rossudźiło, sašadnje

dowosowe kontingenty

sawjesćej, kaž daloko to jednanja z wukrajom dowola. We nowym nusowym wukasu pak ža pschedpisma sa to hischcze njeznjebža namakacź, dokelž hischcze pschihoty njejsu končene. Knježerstwo je, kaž je z Papen dale zdźělił, wobsamkło, dawkowobličaze wopišma pschi lećomnostnym dawku we wyšokosći 40 prozentow dawkowoje summy wudawacź, město, kaž bě ža dotal wotmyślilo, sa 25 prozentow dawka. Katarstwo ža potajkim też z tuteje strony finanzje wołoži. Jako powschitkome prawidło němski kanzler na končzi pschipowěda, so knježerstwo, na sajmy zyłeho němskeho hospodarstwa dźiwajo, rjad hižo pschewjedźazych pomocnych naprawow sa katarstwo jako dožahajuce sturnowe dźěło wudospołni.

We někotrych nowinach je ža pschipowědźiło, so je kěi němski kanzler wotmyślił, presidenta němskeho kejma, Góringa, namołwicź, so by němskemu kejmej ža po móžnosći bórzy sonjeź dał. Tole pschipowědźenje je mylne. Němske knježerstwo je drje zwólniwe, swój programm psched němskim kejmom sastupowacź, wono pak chze cźim njerje na pospěšenje parlamentarskich jednanjow cźišćeć, dokelž wěri, so ža jenu pódla rěcze w němskim kejmje hischcze druhe puće do wole dale, so by swoje wotmyślenja zjawnosći wosjewiło.

Na němskich burzach so kursy do wysoka honja

Wot někotrych dnjow je na němskich burzach zwłaszcza napraschenje za hódnostnymi papjerami. Kursy ža so hač do 8 prozentow pólepschile. S pomocu knježerstwowych naprawow ža wožiwjenje němskeje industrije wocźakuje.

Stwórtk so němskostatna rada zeńdże

Po wjazynjedźelskej pschestawzy ža schtwórtk němskostatna rada sašo seńdże. Pschedchodźi, kotrež na dnjowym rjedźe stejachu, njejsu wožebje ważne. S dźěła ža wone zakonjowe naczišli, kotrež zu němskostatnej radźe pschedležake, kotrež pak prjedawschi němski kejm hischcze njeje pschijal. Ważne je wjele bóle, so drje ža konflikt z wusławu wobnowi, kotryž je z wotkadźenjom prjedawschich pruskich ministrow nastał. Prjedawschi minister Hirtsiefer je sajdźeny tydźeń w pruskim kejmje mjenjenje sastupował, so **kobustawy prjedawschcheho knježerstwa hischcze szyła njejsu wotkadźene,** „jim je ža jenož sadźewało, swoje dźěło wukonjecź". Hacź Hirtsiefer teź ión króćz do pobjedźenja němskostatneje rady pschinjdże, a hacź budźa druhe kraje z nowa pschecźiwnu postupanju němskeho kanzlera jako kommissarskeho pruskeho ministerskeho presidenta protestowacź, njeje hischcze znate.

Hindenburgowa strona so założuje

Póndźelu je ža Drježdźanskim nowinam sdźěłało, so je ža njedźelu liczba na prawizy stejazych zonow a mužow je wschelakich politiskich lěhwow a stronow kraja sešła a k pschestwjedźenju doschła, so je nutne, so bychu ža podobnje smyslenji wusłowjerjo sjednoczili, kotříž chcedźa ža z pschestwjedźenjom a wolu k sbromadnemu sobudźełu za němskeho presidenta stupicź, njedźiwajo na druhe politiske rozswicze a nětrzišče němske knježerstwo. Wubjerk je ža wusłajił, kotryž dyrbi stónčnje załožene strony — pschetož wo takle ža prózaja, pschihotowacź. Smysłenje je bjes dwěla wubjerne, bóle hacź dźělne pak je, hacź ža cźasy, město a wobsoby prawje wusłowiłi. Nadawk, mešćerjanstwo na nowym politiskim podłožku zbromadźicź, dźe bjes dwěla psches mozy wobsobow, njedźelu w Drježdźanach zbromadźenych, kotrež ža po sdaczu lěhwu hospodarskeje strony pschitłuchnjachu.

Też konserwatiwna ludowa strona je ža w tymle swižu mjenowała. Konserwatiwna ludowa strona pak ža na jara złyschne waschnje nowoho sakoženja sdaluje a je w nowinach zwołowaje wosjewiła: Konserwatiwna ludowa strona je we wojowanju wo sašumwólnu generalnu wólnu marschalla z Hindenburga za němskeho presidenta zobu w najprednischej fronce stała. S toho sa nju winowatosći wuchadza, do rjada tych stupicź, kotříž su zwólniwi, tuteju němskeho presidenta a němske knježerstwo, treba je z jeho dowěrjenja wuschło, se wschěmi mozami podpjerać. Ódy by móžno było, nětkodnischich Hindenburgowych wupiwoljerjow, kotříž su jenakich zwólnowych nahladow, po formje jerjschimacź, kotraž nima wjazy wobsteja žadnych, na wu zad parlamentarskich mandatow stajenych politiskich stronow, potom by ža konserwatiwna ludowa strona rad skutkowazeho sobudźěła dla swojeje zamołwitnosće widała. Tej pak ža ida, so je ža njedźelu w Drježdźanach k tomu pospyt z njepschiprawnymi prědkami cźinił. Wudawanje, so je ža konserwatiwna ludowa strona nowej strowje hižo pschisamkła, je njesamołwite zabłudowanje a najwótrischo woprawdźitosći napschećziwo steji.

Zjězd połodnjoněmskich demokratow

Dr. Dietrich pschecźiwo Papenowemu knježerstwu.

Württembergska a hohenzollernska němska demokratiska strona je njedźelu w Bietigheimje sjěd połodnjoněmskich demokratow wotměła. Najprjódy württembergski hospodarski minister dr. **Maier** rěcźeše, kotryž sa połodnischu Němsku wjednistwo w Němskej zadasche. Rěcznik praji, so ma połodnischa Němska powołanje k wjedniwym we Němskej, dokelž ma se swojim starschim wusławnym zjawjenjom, swojimi ludowymi worschtanami a ze swojim hospodarskim natwarom z dalneho cźaka podłož ludowje demokratije we wjetschej měrje dyźli połnoca Němska.

Prjedawschi němski finanzny minister Dietrich nětcźi sche presidialne knježerstwo wotpokasa, dokelž je finanskownopolitiku schmjatałaju nacźiniło a je swonkownopolitiku do stracha wosamoćenja pschihnało. Wo wudawczu 2,2 miljardy dawkowobličazych wopišmow praji, so je to chrobje pschedewsaće, po kotrymž ža z dołhodobym pospóźischich lětow poźecźuje, schtož może ža jenož potom poradźicź, hdyž němskostatna banka tele wopišma sastaji, kaž daloko bychu wone z njej doschle. So bychu zentrum a nazionalni sozialistojo ke koalizji doschli, by ža mělo na kóždy pad powitacź. Na končzu ža wobsamknjenje pschija, w kotrymž ža žadasche, so bychu němszy demokratoju hromadze wostali a schkódnemu politiskemu rozwiću z njepschewidnymi sfónčznymi sameram napschećziwo stejeli.

Morwi stahlhelmoweho zjězda

Stahlhelmowy Barlinski sjězd je ze sjnjesbožejenjom žydom zmjerznych woporow žadał.

Jako prěni je 26 lětny žwobodny kujes Jurij Dietrich z Tschamer z knježeho dwora w Quaritzach w Schlesyskej do njeznoja pschischol, hdyž je z motorskim kołom do Barlina jěł.

W nozy k njedźeli ža po potomu w Barlinje tři zmjerzne sjnjesbožejenja stake. Wošomnaczełtny stahlhelmar, Adolf Bergmann z Eislebena, kotryž bě z někotrymi towarschemi ža na jesbu z parnej łódźu po jězorach Hiiko Barlina podał, wopojeny do wody padże. Jeho cźełko ža poldźišcho blisko Moorleike pschi Habolinym brjohu z wody wuczahnyli.

W tym samym cźasu ža mjes Teltowikom a Lichterfeldskim sastanischczom cźełko 33 letnicho stahlhelmarja Kurta Langheinricha, kotryž bě pschisłuchaczu němskonazionalneho swjazka pschekupskich ponjeznikow w Gerje, na kolijach namakali. Cźełko bě zalostnje rosmjecźene. Langheinrich je po sdaczu krótko psched Teltowom z cźaka padnył a bu pschejeł.

Schtwórty wopor je 22 lětny młodźenc z Bitterfelda. Ledma do swojeho kwartěra pschischedschi, ža won se smjerzu pschekhwata.

Pódla toho ža ze njedźelu po paradze na Tempelhofskim polu tři stahlhelmarjo z Božej ruczku zmjerznje sajeli.

Wothłos stahlhelmoweho zjězda we wukraju

Stahlhelmowa parada na Tempelhofskim polu w Barlinje a wutworjo w stadionje ža w Parizišich nowinach z wjele wobrazami wopisanja. So ža ža němski kanzler a druzy němszy ministrowje pschi tych demonstracijach wobdźělili, maju franzowzy wobkedźbowarjo hischcze za ważnische, hacź pschitomnosć hohenzollernskich prynzow. We wjele nowinach je cźitać, so Němska nětkole swoje prawe wobličze pokazuje. Stahlhelmowy sjězd je jedyn z najskutkowischich demonstracijow za monarchiju był, wón je w wukrajej twjerdu wolu Němcow pokazał, so drje žedyi sašo hyšce wójsko wutworicź.

Jendźelske nowiny rosprawy wo stahlhelmowym sjězdźe z napisanymi pschinjesu, kaž: „Najwjetschi wojerski wupjn wot 1913", „Němski krompyr; němske wójsko wobhladuje", „Stahlhelm a monarchija, spodźiwne wustupy". „Daily Herald" swoje telegrammy z napisanym wosjewja: „Zahlosć lěta 1914 nad Barlinom zholi". „Manchester Guardian" ma napisanje: „Wojerstwo z nowa stawa. Shórschenje klaßowoje hidy". Ssamo „Times" pischi wo „rosswicu khežerowoje mozy", pokazuje na to, so ža wopraudźe dobre pschicźiny ža to, so ža wěri, so wschelake němske knježerstwa wojerske postajenja měrowemu srěčenja we wschelakich dypkach wobeńdu: Tohodla je bjes dźiwa, so ža žurnała Němskeje dla tychle podawkow njespokojom. „Morning Post" wita, so Němska sfónčznje swoje wérne wobličze pokazuje.

Bankrott gmejnow w Mecklenburgskej

We Mecklenburgskej Schwerinskej slej Hagenowskli wjeßny wokrjeß a město Ribnitz konkurs pschipowědźiłej.

Wusudy Altonaskeho wosebiteho suda

Altonaski wosebity žud je swoje prěnje wusudy wuprajił. Wobškorjenych bě wósom nazionalnych sozialistow, kotříž běchu so 17. julija pschi nadrósnych pukach wobdźělili. Do Hufuma běchu wobroniwši pschischli. Hdyž běchu jich sajeli, bě jim policija 25 revolwrow a wjele bijazych a kalazych brónjow wotwzała. Wosebity žud jenoho z wobstorženych nowinowa. Sshodom druhich žudźi nazionalnosozialistiskich wuderznych wordźelenjow na jasnowe khłostanje tjoch hacź schtyrjoch měsazow wotpokazuje.

Tón samy žud je tjoch kommunistow dla wobsčodźenja brónjow k jastwu na tři hacź schtyri měsazow sasudźił.

Přemjenjenje w mexikanskim presidentstwje

Mexikanski ješim je do wróćestupjenja presidenta Ortiza Rubia jwolił a prjedawšeho wójnskeho ministra Rodriguesa za nakwitnjenc statneho presidenta pomjenował. Tež dotalni ministrojo wróće knjza. Ortiz Rubio je do Sjednoćenych statow wotpućował. Nakwitnjeny presidentej je hakle 36 lět. W rěči, j kotrejž je swoje nowe sastojnstwo nastupił, praji, jo budże so sabadow rewolucije dźerżeć.

Nowy mexikanski president.

Dotalny wójnski minister Abelardo Rodriguez. Mexikanski kongres jo jeho po wotstupjenju Ortiza Rubia za noweho presidenta wuzwolił. General Rodriguez je hakle 36 lět stary a najmłódši president, kiž je Mexiko hdy mělo.

Ze Serbow

W Budyšinje, 6. pózńejsza 1932.

— **Wo wjedrje.** Wjeźera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer —2, thermometer wo dnju +-22. Dźensa rano we 8 hodź barometer 745, hygrometer —1 a thermometer w nocy +11. Mutrody na łuce wjedro.

Schtelenja pokajnje jsoro njehnuta hischcze na rjane. Wjeczornej Mnukej pak spadnje. S wjeczora pschikhadza nowa nikina a je Jendželstej hižo dosche wuschinje. Nad srjedźnjej Europu dorje ho hischcze wyschina wuschkeho. Mjenje, [illegible] wschak nam wjedro nałasej. Sćežka nam dźesche dosche wuschinje. Dosche [illegible] dotalnym hlódnym, cżasto [illegible] domłohowane. Jutsje khadza hlódno 5,22 hodź a khowa ho 6,33 hodź. Mjeńscht pop. 2,32 hodź. schadza a ho dop. 9,16 hodź. khowa.

Bobliny

Je mnoho cżaju bobliny. Wschudże ho cżerwjenja se naschich burtich jahrodkow, wschudże ho kopja na wilach a w klamach a tunje su hižo, jenož wóśom pjenjeżkow trjebasch dacż za runt.

Dźensa su bobliny nimo mery rosschérjena a wobluśena jsó. Nichtó njeby měł sa mózno, so tuta rostlina bě hakle njedawno hischcze khěrc njeznata, hačrunjež bě so hižo tehe dosch dóstała k nam do Europy. Bobliny mjenujcu pokhadza runje kaž bórna s Ameriki. Mjenowanje pola Mexikanow „tomate", mjenu su pschewsaki Schpanjelenjo a Franzowsojo a wot nich tež Nimcy. Cżesca maju su bobliny jara rjane mjeno, rekaju jim „rajske jabluka."

W l. 1550 su ho prune bobliny s Ameriki dowjesle do Italijeje. Njecżto lět posdischo bobliny hižo w Nimskej plahowachu w sahrodach — jako wosobnu rostlinu. W l. 1594 bobliny tež hižo we Luźicy namakachu. Hischcze wokoło l. 1800, haj hamo wokoło 1850 ludźo hischcze njebechu sa tym pschischli, so ho cżerwjene płody bobliznow tež jěsć hodźa. Plahowachu je jenoż dla rjaneho napohlada cżerwjenych bobliznow. Hakle wokoło l. 1880 bechu ludźo sapocżeli bobliny jěsć.

Je to trało 300 lět, prjedy hacż ludźo wotkrychu hódnosć bobliznow jako jědź. Prjedy bechu měli sa to, so su bobliny jědowte. A hdyž potom ludźo hischcze rady je njejědźachu. Hakle po wójnje bu boblina prawa ludowa jědź a namaka ho dźensa wschudże, tež na wsach w burtich sahrodkach.

*

Tworoy cah padże z mosta.

Mjez Emsom a Westbevernom sta so cżežke železniske njezbožo. Runjež wjele škody nasta, tola žadyn cłowjek do njezboża njepřińdże. Jako khwatny tworowy cah přez nowy móst přez rěku Ems jědżeše, skocżichu někotre wozy z kolijow a padnychu přez wobloženje do rěki.

— **Sso pschiwabjenje k wjeczerawschemu wosjerwjenju pschipowodženja** za jutrowne pschijimanje do wyschschich rjadki s wyschschej loćeńskej schuli a do mišnjanskeje wuschiscz pschetkupschke schule (4 rjadowanje) poslow. schule ho tej wobkedźenej schulerjo a schulerki hižom po 6 schulskich tydźach pschijimuja.

— **Njeschoże** sta so njedźelu popołdnju na Lawskej haśy. Motorske kolo pocżinjesche so palicź, dokelž bě benzinowy tank rosbuchnył. Tež prjednje kolo pocża so palicź. Budyšla wobsitnica wobora pschikhwata hnydom a sbasche woheń. Ludźo pschi tym k njeschożu njepschibżechu. Motorske kolo pak po wjazy trjebacz njeschodźi, dokelž je pschejara wobš[illegible].

— **Straschny njekasanj so pyta.** Mnohim wobydlerjam Budyschina a bližischeje a dalscheje wokoliny znaty ktakař Arnošt Korla Zawnik, kiž je so 19. měrza 1901 w Khwaćańach narodźił, je žylnje podhladnu, jo je na žydowskim nadpismiku holzy cżežke njekasanstwo skutkił. Swojemu samotwórjenju psched žudnikom je dotal s cżakanjom wuschol. Won pak so po wšach bližischeje a dalscheje wokoliny Budyschina wokoło bruczi. Napodpołdnu su jeho w Cżornych Nošlizach widżeli. Zawnika takle wopisuja: Je 31 lět stary, 1,74 m. wulki, žylny, ma cżerne na lewy bok sczešane włosy, schěromódrej wocži, kosczate ruche mjeswocżo. Wo jeho nětczischej drasce njemóże so nicżo wěsteho rjec, dokelž su wuměni. [illegible] so, so bydla so sa fajesce [illegible]nika ważne pokazli bližischej wotizji, żandarmerwu abo kriminalnej policiji [illegible]like, jo maja so wón sajeć, schtož leži w [illegible]neje [illegible]ocżce.

— **Budyšto-Bartiški póstowy autobus.** Wot 6. sept. jěsdźi Budyšto-Bartiški autobus dla sawrjeneho pucża mjes Skanezanami a Rakołdami jenoż mjes Budyschinom a Skanezami. Pucż budże pjeczа 4 dny sawrjeny.

— **Dobrjże wo 2000 hrunow** padże wjeźerawschi 1. dźeń cżežnjenja 201. jubilejnje loterije na cżišku 19986 do tudomneje Raiffeisenowje běrkownje na Kěrchsej dróhy 22.

S **Budestez.** (Njeschoło na drósy.) Wjeźera wjeczor krótko do 8 hodźin sta so cżežke njeschoło w naschej wjsy pola Roonez pjekarnje. Po dróhy pschijědże wóšty Wilcżek s Roswodez s jesdnym kolom a cżežische na dróhu k dwórnischcżu. Won pschejara brejdź dróhi jědżesche a do tudomneje holzy sajědże. Wona padże tak njeschoło, so na dróhy leżo wosta. Běsche so na hlowje skranika. Pomozni ludźo snjeschożenu domoj donjeżechu. Wina na njeschożu je kotrejžkuli, dokelž je bjes šwězy jěć.

S **Khróšta.** (Zo[illegible]schowo.) Tu su paduschi so sadobyli pola blidarskeho mišchtra Tyschcerja. Njejmu to dźe, byli njesmaczli, dokelž kradnychu wschelaki trowny grat. Hakle nafojtra so paduschowa dohladachu. W naschej wokolinje je so w [illegible]ym cżasu husto kradnyło.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Wobkhadne towarjstwo sakhóri.) So bychu sa wopyt rjaneje lubjeje hole wabili, su we Wulkej Dubrawje wobkhadne towarjstwo sałožili. Sa jeho pschedsydu wolachu muzikerja Morgensterna a sa wobkhodneho wjednika wjesnjanostu Nestlera.

S **Brěmjenja.** (Njeschoże pschi mlócżenju.) Tu s mlócżanym Kupjanskeho kujeżeho dwora na palu mlócżachu. Pschi tym pschińdże ratarja Scholczina pschebliżko mlócżanje a žynje su hrabowachu. Wona so na hlowje khěrcu srani. Ratař Helgest, kiž cżežische pschi samnjej maschinje stejesche s prasy wotstronich, pschińdże techmina do stroja. Jemu so lěwa ruka zdželi. Dyrbjesche hladacz lekarskej pomocy, po tym so bě dobrowólna sanitetna kolona jeho sawobalika.

S **Brěmjenja.** (Njeschoże.) Na Želsnitskej cżarje Wosport-Radwoz sta so bóhdźelu rano we 8 hodź. njeschoże. Pschi transporcże kolijow a hrjadow wosta dźesać wizajo a padże. Pschi tom žeł nichu slemk. Přeju pan jemu posłuchi knjes dr. Brink s Wulkeje Dubrawy. Dobr[illegible]

Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnocżeška bdyła.

961 (Pokrać̆owanje.)

„Pój schtomiko, se semje, nasch Wjazyslawk pójdże do semje," prajesche Zymbura a s wobmaj rukomaj so wo schtom sapre. Jeho kórjenje saprašachu a Zymbura powali, bolżej jemu nestrózhu spinasche pschi tym srudnym dźele — „njech to s jenej srudobu wotbudu," hej sa khwalu rjekny, a sapre so snowa, a nětk schtom powali, Zymbura jón wutorhny s kórjenjemi a s pjerschcżku, wotkliepa pjerschcż a kórjenje pschehlada, bóla pschejě bě je wobschkodła a hlowny kórjeń bě sprezhnił. Zymbura schtomik roskała, kšoły kuit s njeho kedźbliwje do kóscha sešóra a pschinjeże je do jsmy. „To drjewo je s Wjazyslawkowje worjeschiny — spal je, dóniž mamy hólza hischcże doma," rjekny swoiej płakcżej žonje, ale sam pschi tym ani se słowami ani se sławami wjazy njepkakaschе, jenož we wutrobie, kaž kanješ jemu lżejsche a jeho cżišcżerjesche wulka srudoba. Dźesche saży wou.

Sešе lżo rano na bu[illegible]im statoku był? Je to njesapomnitna khwila, w kotrejž wotucża chowjeże a lubosch ke žiwjenju. Po nóznym mórje, potoju a wotwocżiłku se strowym słokom na statoku wschi schcżi. Pjerisna na dworje khcżi a hacż na nażyrt so dobywa, njedocżakliwje wokało, so by hospoja hižo s thdże wustupiła s khchdu korna, ptacżli na schtomach mózhnje cżikotaju, wozebje hłódne wroble niedocżakliwje kakaju, so bychu hej sodom s pjerisnu wotudesle, konje na khdorje rjechtaja a hrjebaja, rjeczasu howjasego stoju wo žłóby swonja — w tej khwili, hdyž wschitko k žiwjenju wotuczesche, bě Zymburowa feuleji — jeho luby dwójnik — Wjazyslawk — sprostły a morwy — bjez žiwjenja — a Zymbura mjezesche jemu jěsłorowu deschu wubracz a k blidarskemu a krawskemu mischtrej dóńcz — to bychtaj wšelej méru wsakoj na jeho pózledenje wobleczenje — na kaschcz a kitel . . .

Druheho dnja pola Zymburez dom a dwór rjechtachu a pschiprawjachu. Dworischcżelo mjeczechu, wosy a pluhi do rjadow stajachu — podobi mjachu — burnjoka „boże miłosche" pieczesche, wschitzy pschibusni na pohrjeb dźe pschijdu, pschijdu tež zuły na pschewodźenje a wschedo so dodawaja. Kaž pscheo kwasom so tsczeho dnja statok s porjadkom a cżistotu błyschczesche a nawożenja — maly Wjazyslawk kaž jandżelk rjany we wocżinjenym kaschczu cżakasche, dóniž po njeho njepschijdu.

A pschijdżechu!

Knjes farař s hólczkami pschijdże, knjes wucżeř pschijdże s swojimi maćerni spěwarjemi, spěwachu a pschijdżechu tež schulerjow a schulerki, pyrnje po dwoj je sestaja, tež mładszenjozy a wjelsche druhi pschijdżechu a wotnjepechu wot Zymburez na kěchow

„młodźeńcka njewin'wakeho
jandźelka lubosnjeho" —

kaž knjes wucżeř Jeleuř Wjazyslawkej rjenje sałyšwa.

Jan s Franzoum swojeho pschirodneho bratřika do rowa puschczischczej — a pschi tym srudnym dźele tež jeju horze łyšły sa nim padachu — nad row so tež jeho macż khonjesche s khokom płakaja a ruzu łamajo.

Jenoż nan Zymbura kaž łoscha stejesche. Wschitzy wědżachu, kak bě to khore dźecżo lubował — jeho chorosce a słabosce dla bě hej je bóle wobłubił hacż wschě druhe dźeći, pschetoż k nanowej lubosći so pschidruži hischcże šuboželnosć, kotruž mjesesche Zymbura se wschém, schtož so njeho poradźiło, schtož bě wbohe, wbohe a małe — a slej — tu stoji a łyšły njeroni — ani słowa bolosce pschez swoju sawrjenej hubje njepuschczi.

„Marjanka, šhrabaj so, Bóh je dał, Bóh je wzał, słónczenje swojej žonje s krutym hłosom rjekny, hdyž so jemu jeje žałosczenje sadwólne sdasche — „jene dźecżo j namaj wsał a schtwori je namaj wotsajił." A sajm ludźo Zymnburu wobdźiwjachu a se spodźiwajom prajachu: „Sžylnik Zymbura, — žylnik tež w bolosczi." — — —

IX.

We Wiónju knjeżesche hižo wot małeho rózka lěta 1871 Hohenwartowe ministerstwo. Dwaj cżěšaj ministraj, Jireczek a Habdank, w nim běchtaj a po Cżechach poczu so wjeselcz wo 6. sstim króńowanju knjeża. We pózńejschej bu wudaty wjelespomjatny patent, s kotrymž bu cżěske statne prawo pschiwótknjate a króńowanje sdźelbjene. Wósomna cże fundamentalnych s[illegible]mow bu sestajanych, s kotrymiž nscheche na wschě cżasy brecz postajeny pomjer jenjow šwjatowjenčanskeje króny k druhim krajam kejžorstwa — nowy wólbny rjad so sdźelbi — šalow so schtiche narodnoszkow so žłubi — hłuši — žłubi — ach — schto su nam toho hižo naglubili . . .

Kaž dźecżo s pitżanymi kwětkami — tak so wersaty narod s twmi žłubami wopjesche a wupkasche nad niuu kaž nad wulkim dobytkom.

Ale wobkładowilschi muzkoja w Cżechach je strachom ke henjerju sdźiwadowachu — k Barlinej — hdyž bě so runje wulki kejžor se swojim żelesnym kanzlerjom wróćił ke ponjeseze, poražene je Franzowsko. Pjecz milijardow złota a žałostne bobjewanje a horde pschesydowcżenje wo njepschekowinjonosći šej Rumy s dobytcżu Pariża jako wójnske dobywanki sobu pschinjesechu. Cżoma bechu šej wotwocżnyli, — dóniž k nim sdźelbje rakuskich bratrow. K hańbje Nimzow měsesche so cżěstnemu narodej dołhacż kusk prawa a sprawnosche — tonun narodej, kiž so w lecże 1866 wotwokasał wumoženje pruskeho krala a kiž so sdźelbje stał pschi swojim kśoroje — na cżoż Pruska do dźensnischeho dnja nic[illegible]nja . . .

(Pokrać̆owanje scżehnje.)

wólni dźiaćelńišzy samaritokjo pšchewjeśechu śnjeśbóžnehjo do klíniki dra. Brínka.

S Wrěśnjo. (Wobš.) W nozu k njedźeli palešche wo pola tšiśkarja Klamarja. Maleśchanśka wohnjowa wobora na pomoc pšichšwata. Njeměźachu wšchaf hnydom pytkać. Dokelž je wjeśny hat ſ błótom śnjeśenu. Haćkuuž bě Maleśchanśka wobora druha, dóha tela druhe myto Subornišćanśka wobora, dokelž ta pjerwa zastała.

S Pšowjow. (Swinjazy mór ſaſchol.) Mjes ſwinjemi žiwnoſćerja Pawoła Měrścha w Pšowjoach cžo. 31 je ſwinjazy mór ſaſchol, kaž je jo hamtśzy ſwěſćiło.

Se Stjerje. (Paduśchtwo.) W nozu k pónđeli dobuchu ſo njeznaći paduśchi do tudomneje „Dapolin"-tankownje. Wocžinichu ſ mozu ſudźitaj ſ wolijom ja motoru. Tuto paduśchtwo je tu hižo druhe tajśe. Tankownja śteji pod dohladom pjekaŕſkeho mišchtra Nychtarja. — (Pšchenajesče wjeśneho ſadu.) Sańdźenu njedźelu wješnjanoſta Kaſchpor tudomne gmejniſte ſadowe ſchtomy pšchenajeſche. Kupzy běchu jenoź wjeśnjenjo a běchu ſo w bohatej ličžbje ſeſchli. Wunoſchk hěſche dźiwajo na lěſchi bohaty ſad ſpokojazy. Wučžinjeſche 45,20 hr.

S Rakojd. (Sawrjeny pucź.) Sjawny pucź ſ Rakojd do Stanez ſo dla nałnuſpowanja na Rakojdańſkich honach wot 6. hač do 10. t. m. ſawrěje. Jéđny wobthad pokaſuje ſo na Njechorń a Brěźezu.

S Němſkich Paźlic. (Njeſbožowny pad, kotryž pak měješche ſbožowny naſkónc.) Njedźelu popołdnju, jako ſo we wulkim haće kupachu, ſkyſchachu nadobo wo pomoc wolać. Młody pachoł ſ Kamjenza bě ſtebi pſchešluboka ſaſtk, hdźež wjazy hać na ſemju njedoſahny. Pſchi tym jemu noha ſćerpny, tak ſo wjazy dale płowacz njemóžeſche. Ludźo, kotíž ſo w bliſkoſći kupachu, jemu ſ hłubiny wupomhachu a jeho tak pſched wjeſchim njeſbožom wuchowachu.

S Kamjenza. (Njeſboža.) Njedźelu wječor dyrjichtaj na rózu Budyſkeje a Krótkeje dróhi dwě awće do ſo. Na ſbožo ſo jenož ſłohka wobſchkodźiſchtej. Wina na njeſbožu poprawom žadyn njebě. — Pſchi wujeſdźowanju koleſarjow dóńdźe njedźelu na Nawječornej dróhi k ſnjeſbożenju. Tſiłetne dźěćo koleſarje runje do kota ſabéža. Wono padże a ſo na hłowje ſrani. — Njedźelu rano ſnjeſbóži na Cžornowſkej dróhi njedaleko žitneho domu młody cžłowjek ſ njeſnateje pſchicžiny, ſajeđże do ſtołpa wobkhadneje tafle, padże ſ kołom a jemu ſo nop pukny. Jeho bórzy nadeńdźechu a do thorownje pſchewjeſchu.

S Radſchowa. (Groczany powjas ſawinuje njeſbožo.) Djéćaczeř Bart jéđjeſche po nałkym puczu w Khołmſkej do groczaneho powjaſa, kiž bě prěti pſches dróhu ſcžepnjeny a padże. Bórzy po tym pſchikhwataſchtaj dwaj młodaj pachołaj a ſłubiſchtaj pomoz a ſo rucže wotſtaliſchtaj. Hałe pot hodźinu poſdźiſcho druhi ludźo inje-ſbożeneho namakachu. Jeho dyrbjachu do thorownje dowjeſć. Ma ſo ſa to, ſo bě wotmyſlenu nadpad na poſtawe awto. Groczany powjas je 12 m. dołhi a 6 mm. ſyłny. Nadpadnikow hiſchcže lepili njeſbu.

S Miłoraz. (Njeſbože.) Sobotu tu ſnjeſboži rjemjeſlnik. Hdyž w korcžunje na elektriſkim powodźe ožłaſche, ſtupi nimo a ſ wyſokeho rěbła tak njeſbožownje padże, ſo ſej rutu ſłemi. — Dalſche njeſbože.) Njedźelu ſchuſtka hołza ſad ſchcžipaſche. Pſchi tym ſo ſ płotom na nožy ſtroſchnje ſrani. Wobaj dyrbjeſchtaj hładacź kłaŕſkeje pomocy.

Sokołstwo, šport a hry

Sokołska kopańca we Wotrowje.

Dokelž bě tutu njedźelu runje nanajwjacy khwile, zarjadowa sebi naša jednota kopańſke popołdnjo. Rjany čas howješe. Žnjowe dźěło je hotowe. Derje je tohodla, hdyž po napinacym jenoſtronskim wudźělanju ſćěhuje trochu wotmėnjenja. A naši ludźo maja zajim za to. Přińdu přihladować. Ale ně, to nam njeby pomhało. Přińdu hrać. Njebě to rjenje njedźelu, hdyž takle wobsedźerjo, ſłužowni, rjemjeſlnicy a wučerjo w jenym a ſamym muſtwje přikładnje ſkutkuja za ſwoju, za našu ćeſć! O, hdy by to tak woſtało!

Hoſćo běchu Radwořćenjo. Přijědźechu z 3 muſtwami: z hólcami a z 1. a 2. muſtwom na zasołru. Hrajoše ſo:

Radwoř hólcy — Wotrow hóley 1 : 2
Radwoř II — Wotrow II 4 : 2
Radwoř I — Wotrow I 2 : 0

Hólcy běchu drje nimale ſtajnoſylne. Radwoř II 1. ſ 6 polne. Tak hrajachu wšelacy z I. muſtwa hižo wo druhim ſobu. Z tym mějachu Radwořćenjo hižo přewahu a też tohodla, dokelž we Wotrowje II wšelacy hakle přeni raz hrajachu.

Najwacy zajima zbudźi wězo hra přenjeju muſtwow. By ſo njerozſudnje ſkóńčić dyrbjała. Muſtwje běštej nimale jenakej. Ale Wotrowćenjo mějachu njezbožo. Přenje wrota třěličhu ſebi ſami. A druhe běchu njezbožowny připad. To wšak móže ſo wšo ſtać. Jenož bychu Wotrowćenjo tole zaſo nakhwatać dyrbjeli. Ale tu tči tón ſpak! Nadběh njeběła, njeje přédku, njepřídawa. Cyle łéwe křídło ſebi najradšo myſli, zo dyrbi ſkitać a potom do přédka přińdźe přepozdźe.

Sudnik derje rozsudźowaše. Razność a přiſtojnoſć wſudźe knježevſej. To je najwažniše. Njeńdźe, zo na našich ſerbſkich wſach ſułſke dźěći, młode hólcy a ſtari mužojo hwizdaju a z plistami hroža. To chcemy ſim hnydom při započatku wotwućić. My hrajemy ſola też wo naše dobre mjeno a nic jenož wo dobyće.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Kónc zjězda katolikow

Prjedawſchi dźěłowy minister Brauns pſcheczjiwo politiſkej a ſozialnej reakziji.

S hromadnymaj wuſtupowaj we wuſtajeńjomaj je ſo njedźelu 71. němſki ſjězd katolikow ſkónčił. Prjedy tohodla bě ſo pólna Boża ſłužba wotměła, pſchi kotrejž ſo 250 000 wobſobow wobdźěli.

Pſchedniołchi prjedawſchehjo němſkeho dźěłowego miniſtra Braunſa wo themjace „Khrystuſ we wulkoměſeſe ſtata" wo tuthwilnych politiſkich a ſozialnopolitiſkich praſchenjach jednaſche. Brauns ſo wobroćił

ſ wulkej raſnoſću pſchecžiwo wſchém diktaturſkim prózowanjam a reakzionarnym wotmyſlenjam na ſozialnym polu.

Pucź diktatury Němſkej wunmjeńenje njeſpſchinjeſe. Jenož ſhromadne dźěło w ſtacže a ludu, na ſchcžerſcanſke ſaſadby ſo łaſkowanje, może ſ nuſy pſchitomnoſće wuwjeſć. Diktatura jeneje klaſy, jeneje politiſkeje ſtrony abo abſolutneho ſtata by na městło prawa brutalnu mózſtajiła a by ſ tym prawe wutrunanje mjes ſwobodu jenotliwza a ſajimami ſhromadnoſće ſnjemóžnika. Sčamo ſo rozumi, ſo dyrbi pokrječowace mechaniſowanje dźěła a ſtrukturne přeměnjenje naſcheho hoſpodarſtwa też k wſchej reakziji dwélenemu žnjerju ſoźialnego zamóčzenja a dźěłowego prawa po nowym położenju dowjeſć.

Rěcź awſtriſkeho juſtižneho miniſtra dr. Schuſchnigga, kotryž wo tym ſamym themjace rěčeſche, ſo ſe ſkowami ſkónčí, ſo je katolika Awſtriſka hotowa, ſwobodźělacź na ſhromadnej froncže zyleho němſkeho katolikſtwa, kotremuž dyrbi khětrny nadawk ſa nowotwar ſrjedźneje Europy a ſ tym ſa ſpokojenje ſwěta pſchipadnyć.

Kruty wusud

Spěſchny ſudnik Blankenburgſkeho ſuda w Braunſchweigſkej je ſozialdemokratiſkeho rěčnika Franka k ſaſtwu na jedyn měſaz ſaſudźił, dokelž je pjerjo w ſwojej ſakitowajej rěči ſa dweju kommunitiſkeju wobſtorżeneju dweju Blankenburgſkeju policajſkeju ſaſtojnikow ſtichnyłił. Rěčnik Frank bě w ſwojej rěči prajił, ſo ſu nadźija, ſo ſtatny rěčnik pſcheczjiwo policajſkimaj ſaſtojnikomaj wobſtorżbu ſahoda, dokelž ſtaj pſchekorkliwje poſtupowałoj. Hdy budźiſche jedyn ſ jeho ſakitanzow nazionalny ſozialiſt był, njebudźiſchtaj jeho policajſkaj ſaſtojnikaj wješe ſajałoj. Tuteje rěče dla bě ſtatny rěčnik pſcheczjiwo rěčnikej Frankej jaſtwowe khłoſtanje na tři měſazy namjetnył. Frank ſo pſcheczjiwo wuſudej powoła.

Ze Sakskeje a dalších krajow

* S Arnsdorfa. (Kruwy na żelejniſtich kolijach.) Na Kleinwolmsdorfſkich honach pola kilometrowskeho kamjenja 81 ſtoži pónđeli popołdnju ſchćeć kruwow na kolije Drježdźańſko-Sporjelſkeje żełaſnicy, jako ſu Žydowſki wobſobowy cah blížeſche. Jenož duchapſchitomnoſći lokomotiwnika, kiž cžahowu ſpſchemoſć hnydom ſyłnje ſniži a ſtoł ſ mózným wotnoſom a honjazym kwanjom ſ kolijow wohna, na ſo dźakowaci, ſo ſo kruwy njeſtrachowachu.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 6. ſeptembra 1932:

Wčerawše turzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólſk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,63	100 čěſkoſł. krónow	12,485
100 ſwajc. frankow	81,41	100 franc. frankow	16,49

Burſy wčera pokračowachu we ſwojej najnjewiſchej ſahoritoſći. Kupzy ſtakaju poſtupowachu. Knjeſećerſtwo je nowy nuſowy mukas wojſtajiło, kiłuzaju ſpſchewidowanju a wotſłowjenju naſcheho hoſpodarſtwa. Pſchejcerny ſebi, ſo bychu ſo wſchě nadźije k khěrſchemu woprawdźe dźěłazeho ſuda dopjelniłe, pſchedewſchim k khěrſchemu nałkoho ſo cžeſaju hódźaceho ratarſtwa.

Produktowe wiki wčera ſ mjenſym wobrotom do nowe-ho tydźenja ſaſtupichu. Pſchenza a rožka w hołowym ſorcže ſwoje płaćiſny njepſchemėnichu. Naſymki jeczmjeń poſtupi we 10 pf., wowſ we 5 pf. po zentnarju. So nałětni jeczmjeń njeby pſchejara Uežanſk, je ſtatna wyſchnoſć 15 milijonow hriwnow pſchepokaſała, ſo by ſo na ſtład pokupowacź mohł. W termińowym wikowanju rožka, pſchenza a wowſ w płaćiſnje popuſcheſowachu.

Zentnar płaćeſche w Barlinje wčera:

Pſchenicžy 10,50—10,60 hr. (10,40—10,50 hr.),
rožki 8,10—8,20 hr. (7,95—8,05 hr.),
nałětnjeho jeczmjenja 8,75—9,30 hr. (8,60—9,10 hr.),
naſymſkeho jeczmjenja 8,25—8,60 hr. (7,80—8,15 hr.),
wowſa 6,95—7,20 hr. (6,65—6,90 hr.).

w termijowym wikowanju:

pſchenicžy:

ſa september: 11,25—11,22½ hr. (11,08½—11,07½ hriwnow),
ſa oktober: 11,28¾—11,25 hr. (11,12½ hr.),
ſa dezember: 11,31½—11,25 hr. (11,17½ hr.),

rožki:

ſa september: 8,82½—8,75 hr. (8,55—8,57½ hr.),
ſa oktober: 8,85—8,77½ hr. (8,65 hr.),
ſa dezember: 9,07½—8,97½ hr. (8,72½ hr.),

wowſa:

ſa september: 7,35 hr.,
ſa dezember: 7,42½ hr.

w Drježdźanach:

pſchenicžy noweje 10,65—10,90 hr. (10,55—10,80 hr.),
rožki noweje 8,15—8,40 hr. (8,05—8,30 hr.),
jeczmjenja nałětnjeho 9—9,75 hr. (też tak),
jeczmjenja naſymſkeho 7,90—8,30 hr. (7,70—8,10 hr.),
wowſa 7—7,35 hr. (8—8,30 hr.).

Wiki rjanego ſkotu wčera w Drježdźanach.

Powpſchecžne płaćiſnow na ſaſadźenych pjatkowych wikach bě ſ pſchicžiny, ſo běchu wčera ſaſo pſchewjele ſkotu pſchihnali. Płaćiſny ſwini hnydom wot rana ſo ſeſkabjowachu. W běłym wikowym płaćiſny hiſchcže ſylniſchi popuſchcžowachu, wobſebje ſchłachtowachu ſo płaćiſny krěſnich a łoſkich ſwini. Nuniže tak bě w cžełatach, łoſke najbóle w płaćiſnje tſefnychu. Wiki we ſwinjach a cžełatach powſchitkownje khwalachu. Podobnje wiki howjaſego ſkotu khwalachu, ſa wołami bě malo praſchachu, bayerſke łyzła njerodźachu. Po prawom běchu płaćiſny wſchěch druhich ſe-ſłabjene.

Hamtſke powjeſće.

Wſchelědźowanja:

ſrjedu 7. ſeptembra 1932:

we **Wojerezach** w dworje Hoſcženza „K hwězdźe" dop. we 11 hodź.: Nuczny wóz, pſchahy ſtroj, kłowěr, ſtejazy cžahnik, wuhotowanje khěrnje, pjeſańſke błida, khamaſſi khamor, wuhotowanje huſeſowje ſtwy, wurjſne hwozdy, kultowy khamor, ſ mjeńe 50 kultowni, hujeſ, waſa, zigarny, ſchijaza maſchina, khamaſſej błiže.

w **Běłej Wodźe** w hoſcženzu „Ke krónje" dop. w 10 h.: Khamaſke błida, waſa, wumywadło, hnitowe kotła, wumywadło ſe ſchpihelom, łodowa maſchina, elektriſki wohrjewak, 3 lampy do khěrnje, dwě na pjeńańſke błido, hujeſ, khamaſka połca, klawěſaj, ſmołingowy wobleć, radio, khamaſka połca ſ kołcheſtanami.

ſchtwórtk 8. ſeptembra 1932:

w **Budyſchinje** dop. w 9 hodź.: 246 punttow wſchelakeje łyże, 5 pjeńańſkich a ſlickowańſkich maſchinow, dźěła wołnjawanych, trikotaſowych a hawkunjanych twarow, 2 pitrinij, ſonj. toſchta, hujeſ, 4 klawzy, wſchelake meble, wſchelake cžaſniki, ſonj. narnečnjaz, kryſtałowe waſy, dejmantowej pjerſchćenej, 5 najcžiſchich rjeńańſkich, khamaſſej połſtrěi, draſchka, 5 ſukow ſa łiſty lal a wobraſaj, kožmej ſtołaj, błidowy ſerwis, płíſchowe toſle, łokane domjace ſtupnje, ſchidła, dalſchidła, 3 kołuchi, 6 ſukow gramofon, mantle, fotografiſke pſchiprawa, gramofon, pjenježny khamor, wotſtrěał, zbjeżał, nemeńſchnjaz, manjſchetowe knefle, 4 pary muſaſkich ſchórnjow, 2 paraj ſonj. ſchórnjow, 10.000 bleſchow, ſchkleńczana ſchidła, błeſke wopſtawzowa naſchina, parnik, pſchiſchijk a podobne khěrnſke maſchiny, draſchka, dynamo, wichelake meble, tyrlowy twar a porzelan, wichelake lampy, 3 jehli maſchinſke knifine twory, radia, 2500 zigarow, muſ. łoſy, 10 wobraſow pſke pubjenjene ſtrěli, wichelake łuki, gramofony.

Se ſwobodnje rucži: Rožki, jramka „law" 90 hr. a wobſtrělowy dźěł 30 hr.

Wurunanſke jednanje:

Sobotu je pónđelu 5. ſept. pop. w 1 ſo[illegible] njom jimy „Zjednoćene Ludowe Banki Nr. [illegible] we Budyſchinje ſwěſtne wuſtupjenje [illegible] wot [illegible] wuſtupjenje rakuſkeho ſuda. Germanska a pruſka ſtata ſtej ſo dopiſanjom pomjenowałej a termin na ſeptember 3. pop. 1932 ſanu we S[illegible] da Budyſchinje na ſudnišću do ſale pſchiſłuſchaſcheho ſuda [illegible] Dołhedy wuſtawa na famſtkim ſudnišću w Budyſchinje ſo móža wobſedźerjo do [illegible]

Samſkeje prawa

Do ſopiſa ſ [illegible] [illegible] wuſtupje we Wo[illegible] nje ſu ſamſkeje ſo wobſ[illegible] [illegible] Schtaja w Khrjſtowym [illegible] [illegible] [illegible]

Krawy běchu drje pastyršenu hólzej cjelke a někto na cjah hladachu, kiž pomalku mimo nich jědžeše.

* S Pirny. (Wopačne pjenježny.) Poslednje dny su tu wojpjet wopačne dwě a jenoskriwnarje a 50-nowarje nadeschli. Hišće so njeje poradźiło, dźiłačerjow a wudawarjow falschowanych pjenjez wupčokřić.

* S Waldenburga w Sakskej. (Žona hłodu wumrěła.) Tu přeches 60 lět staru nježenjenu ženu mortwu w jeje łožu namakachu. Wona drje je hižom přeched někotrymi dnjemi hłodu wumrěła. Jeje bydlenje běšche njezafriwjesće.

* Se Zwikawy. (Po sthodže dele paountl a žo zaraspł.) Starschi muž, hórnišći invalid Pestel w Wálbizach pola Zwikawy so po sthodže horje duzy wobkuny a tak njeswobodnje padže, so jemu nop pukny a bórzy na to wumrě.

* S Bunzlawy w Schlesyšku. (Žito jako wokrjesnuy dawk.) Runje kaž Sprottawšći wokrjesny wubjerk, je tež tu Bunzlawšći wokrjesny wubjerk wobsahnuł, so tež lětsa sako přichilnu žito jako sapłaćenje kommunalnych dawkow wšitcje družiny.

Naše pismowstwo

Sokolske Listy, časopis Serbskeho Sokolstwa, čisło 5/6 je wušło. Dołho wšak smy dyrbjeli na nje čakać. Ale nětko je nam dwójne čisło w połnym wobsahu tónle čakanski čas dospołnje narunało. Maćizna, kotraž časopis wupjelnjuje, swědči wo swojorazmosći serbskeho sokolskeho prócowanja. Předležace čisło zaběra so hłownje z IX. wšesokolskim zletom w Prazy, na kotrymž bě też serbske Sokolstwo zastupjene. Zawodny nastawk přinjese přehladnu rozprawu wo programatiskim přewjedźenju zleta. W přełožku „Sonowina" poda so nam začišć čěskeho basnika Karela Čapki při předwjedźenju hłownych zletowych čisłow. Sleduje rozprawa wo wobdźělenju łužiskich Serbow na IX. wšesokolskim zleće. Nastawk dawa nam dopóznawać wulcy woporniwe dźěło, kotrež bě k přewjedźenju zamérneho nadawka trěbne. Wobdźělnik zwučowaceho drustwa zdźěluje w nastawku „Jako zwučowar na Tyršowym zleće" swoje začišće wo wšěm widźanym a doživjenym. Na hnujace wašnje je wopisał pólski spisaćel Ludwik Rubel w jenym pólskim časopisu wustup łužiskich Sokołow na zletowym stadijonje pod napismom „W sćěnu najstruchlišeje khorhoje". Nastawk čitamy w rjanym přełožku. Zo na wšěm tym rjanym a wuspěšnym wotpočuje też bolostne začuće, dopokazuje wukóńčacy nastawk „Sćuwańca němskich nowin po zleće". — Měrćin Mjeltka jako nawjedowar zletowych zwučowanjow, poda w jasnym zestajenju cyle zwučowanje zajězdneho drustwa zajimowacej sokolskej zjawnosći. — Hišće dalše wulcy spodobne nastawki, kaž „Pola sokolskich bratrow w Piešťanach", „Bołharske Junastwo", „Wutrajnosć — zakład našeje dźěławosće" nadeńdźemy we wobsahu wobšerneho čisła. Stajne rubriki „Ze sokolskeho žiwjenja" atd. podadźa zwučene dostojne wobzamknjenje cyleho wobsaha. — Předležace dwójne čisło „Sokolskich Listow" je wosebje wulcy ważne, dokelž poda dospolny a zjednoćeny wobraz wo najwjetšej kulturnej manifestaciji słowjanskich narodow na IX. wšesokolskim zleće. jš.

Chineski maršal Čungčungčang.

Jeho na pućowanju tři mužojo nadpadnychu a morichu. Skućerjow zajachu. Mjez nimi je syn generala, kotrehož je maršal před někotrymi lětami wotprawić dał. Čangčungčang běše jako jednory wojak započał. W rusko-japanskej wójnje wojowaše na ruskej stronje. W chinejskich měšćanskich wójnach předobu so hač k gouverneurej bohatych provincow. Jeho wojowanje z centralnym knježerstwom w Nankingu skónči so 1929, jako wón podleža.

Přilopk

* Kupa górkow 5 pjenjezkow. Schtož nastupa tunjasej seleniny w Němskej, dha drje górki njemóžu tuniše być, hač na witanjach we Weißenfelsu běchu. Tam pschedawachu kupu górkow po 5 pj.

* Hutry jako sapałerjo. S Norimberga so powě, kak so w jenej wsy w połodnišnej Němskej je hłomu natykana kónija wotpali. Wupokaza so, so běchu hutry wohenj sawinowałe. Wone běchu do elektrisnych grotow salezałe. Sčich dótknjenjom s grotami zypnychu so s tutych schrěć a te tuchu płomu sapałichu.

Mysle k rozpominanju

B. Krawc.

Rozris (kritika) bjez lubosće so hižo zwotpředka myli; ta zaprimnje a wobhladuje twoju wěc hižo ze wšeho spočatka falšnje.

Rozris wšeho mózneho w swěcy bóle a bóle přiběra — rozrisanje sebje sameho pak wotewěra.

Swědomje je najswjećišeje jadro našeho cyleho bycа.

Přećiwjenje w někajkej tradańcy zwjetša rani. Poprawom pak je přećiwjenje tola sobu dźěło, pomoc k prawemu zamérej. Njedyrbjeli so wjele bóle toho wjeselić, hdyž so nam něchtó přećiwja?

Kóždy postup zwisuje sobu z wěru do njeho; štóž tu nima, wostaji so tež wšeje prócy; wěcy běža potom nic kaž dyrbjeli, ale kaž chcedźa, a čim bóle minje so postup.

Wšě wowcy maju tukhwilu swojeho lamboru (Leithammel).

Njesmě tón, kiž je druhdy pócećiwosće njeswěrnik, hdy zaso wo pócećiwosći rěčeć?

Nadawk našeho časa je, zo smy zdobom strózhni a zahorjeni (idealni)!

Pócećiwje hotowy je tón, kiž je sej cyły swět z luboscu priswojił.

Jenož ze zahoritoscu zamóžeš prawdu zapřimnyć.

Skitajće šwinca!

Ssobu najžadnische swěrjo nascheje domizny je drje schwinz. Won wschak tež ani w sanóženosći ženje njeby tak jara rošcherjeny, kaž na psch. lischka. Schwinz je khětro wobuzne swěrjo a žo ani s druhimi swěrjatami swojeje druzyny njesnjesje. Tohodla bě stajnje žiwy sperje jako hamotař a bě potajkim žadnischi, dyžli druhe swěrjata. W poslednich 50 létach je liczba schwinzow sašła khětro woteběrała. W mnogich krajach hižo zyle pobrachuje a w druhich so jenož hdyž a hdyž namaka. Pschicžina je drje ta, so je kraj nětko husčischo wobydlany, dyžli prjedy a so je sthowanych, njemytlenych stronow dale mjenje. Dale pak tež honjiwerjo schwinza khětro pschesćěhuja. Sakoń je drje tež schwinzej popschał hajenišći cžas, ale to nima wulkeho wuznama, hdyž w cžasu, dźesch je dowolene schwinza tłóčeć, honjiwerjo je pschesćěhuja na jara surowe a njepschistojne waschnje. Njech tohodla pischistojni honjiwerjo a druzy ludźo na to dźiwaju, so žo se schwinzami pschesurowje njesakhadźa. Hdyž žo schwinz dale tak pschesćěhuje, kaž dotal, budźe sa nješto letdźesatkow pola nas wěsće wutmjeny a domišniska pschiroda s tym sapy wolknonje.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wubłady na wjedro sa jutřišeu hrjedu:** Pomału žo pomróčuje a budźe k deschćam pokhilene.

* **Wulke powodźenje w połnoznej Mandżuskej je wjazły dwě milijon ludźi do sadwělowanja dotwjedło. Zhroba, drasta a hospoda žo nutnje trjebaju. Powodźeny kraj mjes Taonanom, Charbinom a Tsitsikarom leži. Lětarjo, kotřiž žu nad tamnymi stronami pschelećeli, je jako wulke jězory wopisnuli, s kotrychž górki a hory jako kupy tcja.**

* **W Texasu w Sjednoczenych statach połnozneje Ameriki je wulka woda reki Rio Grande w Laredo stołpy żelesnistkeho mosta podmyła. Móst je so nadobo sakhwyhnył. Wjele ludźi, kotřiž z mosta wulku wodu wobhledźowachu, je do torhajuch żolmow padło, w kotrychž je so snajmjenscha 20 wosobow topiło.**

Swójbne powěsće

Sklubjenaj: Gertruda Domaniz we Wojerezach a Alfred Jahn w Rudoišćadźu.

Semrěli: Bożidar Oswald Zschuppe, hościeznar we Budyschinje, 52 lět; khowanje budźe jutře hrjedu pop. we 1 hodź. na Tuchorskim pohrjebnischczu. — Filipina Zirkzyna w Budyschinje, 79 lět; khowanje budźe jutře hrjedu pop. we 2 hodź. na Mikkawschku. — Max Hennersdorf, wyschschi wjednišći dohladowar w Kamjenzu, 52 lět; khowanje budźe schtwórtk pschip. we 1 hodź. wot žarowańskeho domu. — Pawoł Zille, železnišći hamtman w Lubiju. — Anguśta Pinkertowa rodź. Schdźež w Lubiju, 66 lět, khowanje je dźensa wutoru. — Dorothea Swid. Winklerowa rodź. Tischerez w Brětni pola Wojerez; khowanje je dźensa wutoru.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Płunowy koks.

Lěpschinowe płaczišny za lěčne woteběranje stupja s mozy. Tak wot dźensnischeho płaczi:

hrubu koks, zentnar po 1,60 hr. w płunarni,
worjechowy koks, zentnar po 1,75 hr. w płunarni.
hrochowy koks, zentnar po 1,50 hr. w płunarni.

Sa wulkowoteběrarjow płaczišny po wožebitym srěčenju.

W Budyschinje, 6. septembra 1932.

Měšćanska rada, wotdźělenje płunarnje a wodarnje.

Towarstwowske powěstnikl.

Budyšin. Młodostny wotrjad „Serbskeho evangelskeho towarstwa" w Budyšinje zeńdźe so prěni króć srjedu 7. późnjeńca wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Serbska evangelska młodźina z Budyšina a wokoliny so wutrobnje přeprošuje.

Budyšin. „Nadźija" ma kóždu wutoru wječor wot 149—10 hodź. spěwnu pruhu w sali Serb. Domu. Sylne wobdźělenje mužskich a žónskich spěwnych mocow pak je nuzne, hewak pruhi wuwostanu. Nowe spěwne mocy su nam hišće witane. Wowčerk.

Ratarski Dorost za Njebjelčicy a wokolinu změje stwórtk 8. późnjeńca wječor we 8 hodź. w Serbskich Pazlicach swoju zhromadźiznu. Njech so wšitcy na njej wobdźěla. Też hosćo su lubje witani.

Předsydstwo.

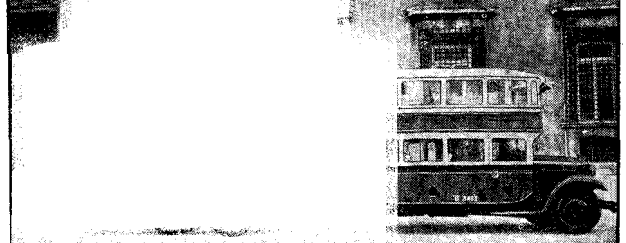

Omnibus z třomi šosami.

Hobrski autobus za 88 wosobow. Z nim su we Romje jězdźić započeli. Wóz ma wosebity wotdźěl za wačoki a psy, wězo też wosebitu městnosć za kurjerjow.

Za domkhowanku
wěncy, korby atd.
wumělske kwětki kózd. druž.
M. Petrich
nětk jenož na Serb. hrjebj. 30
Starozn wobkhod wum. kwětkow

Rjana žiwnosć
z 2 kruwomaj w blizkosći klóstra je přihód. na předań. Bliše zhonišće wo wudawarni Serbskich Nowin.

Žony a mužojo
serbskeje rěči mócne, kiž chcedźa sej pódla něšto zasłužić, so pytaju. Zamolwjenje wutoru 5—6 hodź. pola
Dórre w Budyšinje
na Garbarskej hasy 23

Konkursowe wupředawanje
Z konkursa **Elsy zwud. Karschnerowcje w Budyšinje** na **Garbarskej hasy 8** so wšelake
kuchnje a jenotliwe meble
kaž też **wulka dźělba kašćow** wupředawaja
Rěčnik dr. Bär
jako konkursowy zarjadnik :: Telefon 3828

Delno-Wujezdźanski burski a wjesny
khlěb
4puntowska pokruta 45 a 50 pj.
wubrakowana pokruta 40 pj.
Najl. pšeněna mąka
Hłown. předawarnja w Budyšinje
na Hošic hasy 5

Meble
a polstrowane twory
poruča
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózowej hasy 15 :: Sym Serb!

Mam wulku dźělbu
třešnje papy
čorneje a šěreje, we wšelakej tołstosći a
kołmaz
smělnje tunjo na předań. Też po małych dźělbach.
Karl Kutschke, třěchikryjeřski mištr w Budyšinje, na Hošic hasy 13 (podła Žitn. doma)

Wjac swěcy
4—5 króć swětliše wobswělenje abo 3/4 zaoltowanja swěcy. Hodźi so na kóždu lampu. Njedaće so něšto podobneho narěkać. —.80, 1.35, 1.80. We wukładnym woknje wustajene
Elektro-Paul w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 14.

Hypotheki
Twarske pjenjezy
za najnižšu dań. Běžne wupłaćenja naš. Int. W. Hüttig, Dresden-A. Ammonstr. 16

Khorobna a posmjertna pokładnja za Němsku
Lichterfelder Ersatzkasse.
Narunańska kasa za wšě po wołanja, też za dźěłaćerjow. Wuswobodzenje wot dyrbjeńskeje kasy.
Njewjazomne zaradźenje:
Zarjadnistwo w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 43, I. Tel. 2267
w Lubiju na Nowym torhošću 11 pola Wahla
w Mnišońcu 13b p. Kallancha

Wšě šulske knihi
poruča we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
::: na Lawskich hrjebjach :::

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsnja.

Čisło (Nr.) 210 — Budyšin — Sriedu, 7. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Posudźenje nuzowych wukazow

Nacionalni socialistojo přećiwo nuzowym wukazam

Nazionalno-sozialistiski „Völkischer Beobachter" nowe wukazy němskeho knježerstwa kritisuje a jim sozialno-reakcionarne sadźby porokuje. Nazionalny sozializmus tele wukazy wotpokazuje, dokelž njemóža žiwoj nadawk dopjelnić, po kotrymž dyrbi so **nowe dźěło sparadźić a so hubjenstwo dźełoњemějerjow wotstronić.** Dale „Völkischer Beobachter" wo **nadpadje na tarifowy system** rěči, kotryž Papenowe knježerstwo rozbić sapočina. Dawkiwobličzasy wopisma so swažliwy experiment njenuja.

„Angriffowe" nadpady na Papenowe knježerstwo

W Barlinskim „Angriffu" dr. Goebbels wo „wobsedźnych ludźoch" pisče, kotriž su so, mjes tym so su nazionalni sozialistojo rjekowźiwy wo němskim placziwosć wojowali, sady nich sdomili, na khribjet nazionalneho sozializma skočili a ruce knježerstwo na so storhnyli. Rěcza wo konserwatiwnym statnym nahladźe, tola jehnjo chcedźa konserwowacz, to njeje ani stat ani nahlad, ale jich samne nadknježerstwo. Do Papenowych nuzowych wukazow so „Angriff" z najwótrischimi słowami dawa, wono jenoż nowe hubjenstwo sa ludź, wobsebje sa wschitkich dźełaczerjow, pschinjesu.

Socialdemokratojo žadaju, zo bychu so nuzowe wukazy wróćiłe

Sozialdemokratiska frakcija němskeho sejma je nanjet podała, so bychu tej so nuzowy wukas se 4. septembra wo wožiwjenju hospodarstwa a wukas z 5. septembra wo rozmnoženju a sakhowanju skladnosće k dnju wróćiłoj.

Stejišćo centrumske'e strony k nuzowym wukazam

Zentrumske nowiny „Germania" pischu: Na tym so njedźiwujemy, so nětčišće knježerstwowe wulkočarate naprawy spytaju hospodarstwowy smorschćazy prozeß skónčnje sadźerjeć a jón nawopak khibnyć, a to je žrědłami, z kotrymiž móža žebi to swércz, dokelž położenje žiwotneho hospodarstwa pozběhnische měrazy pschečelnische wobličzo pokazuje. „Germania" pak dźiwuje, so smeja knježerstwowe wikowańsko-politiske napravy wuspěch, z kotrymiž so jenostronjezy ratarstwo schkita. Boji so, so do hłepeje haźy powjedu.

Ratarstwo z knježerstwowym hospodarskim programom njespokojom wostawa

Knježerstwowy hospodarski programm njeje ratarjow spokojił. We wobsamknjenju němskeho landbunda so wón wotpokazuje, dokelž na woprawdźite pschicziny němskeje hospodarskeje kriły njedźiwa. Knježerstwowemu programmej so porokuje, so chze wobstejazy produkcijski apparat na wschěch stronach sakhowacz a powjetschicz. Město so ły so sakładnje pschenuńenjeho położenja žiwotnowych wikowa a wožebje němskich wikowa powuczenje brał, chze wón němske hospodarstwo z jeho pschehnatym industrialnym rozwiczom wumělšiju dźerżeć. Sa němski landbund je wobnowjenje němskeho ratarstwa cyły łódźeho dźěło sparadźaceho programma. Němski landbund tohodła žada, so by so cżežiscżeho wotbycża wudźělkow němskeje industrije na lukrajne wiki położiło, a kritisuje němske knježerstwo, dokelž bowosowe kontingenty sa schkitanje ratarstwa na dołhaze waschnje njenałožuje a swoju wikowańsku politiku na ratarsko-politiske schkitazy sadźby njesałožuje.

Wobydleński dawk

Gmejny, kotrejž su na lěto 1931 wobydleriski dawk (Bürgersteuer) brałe, smědźa tej w pożěźnim schtwórcżeńcze 1932 tutón dawk, tola jenoż połozju dawkowoje žadźby lěta 1931 bracz. 50 procentiš pschiražk sa mandźelstu wotpadnje, a dawkowa summa so pódła toho wo 25 procentow dołałeje žadźby sniži, dokelž su so dołhody njeběstym khěžro smjenschile. Sa 1933 dyrbi so wobydleriski dawk tohorunja bracz, tola bjes pschiražka sa mandźelski. Dawkowa winowatosć so po pomérach 10. oktobra sparadźeneho lěta złožuje.

Němska železnica chce 10000 dźěłaćerjow puścić

W sjawnosći je so je spodźiwanjom sałłyschało, so runje nětkole, hdyž němske knježerstwo z programmom pschistajenja dźěłaćerjow wustupuje, němska železnica tyšacy dźěłaćerjow z dźěła puschcża. Badenski finanzny minister je pschecziwo wotmyslenemu puschcżenju 2000 železnizarjow w Badenskej protestował. Naprajchenja w němskim jeźmje a badenskim jeźmje su so hižo pschipowědźiłe.

Hacz dotal je lětka němska železniza hižo 10000 dźěła cżerjow z dźěła puschcżiła. Runje němska železniza by nětkole mohła wjazy dźěłaćerjow pschistajeć.

Němski sejm so póndźelu zeńdże

Prezident němskeho jeźma Göring je kommunistiskej frakziji na jeźne prascheńje łódźił, so so **němski jeźm na póndźelu 12. septembra** je cżeńhowazym dnjownym porjadom swoła: Pschijeczе pschipowědźenja němskeho knježerstwa.

Němski president chze pschedbydstwo němskeho jeźma bobotu pschijeć.

Pschi tychle wobstejnosćach dyrbi so ł nióżnosću liczicz, so so wo wołudźe němskeho jeźma hižo na nowy tydźeń rozkładźi. Mjes sastupjerjemi politiskich stronow, wožebje mjes nazionalnymi sozialistami a zentrumskej stromi so drje pjeza wo sjednoczenym postupanju pschecziwo knježerstwu jedna, a tež dźenża je so president Göring se sapóšłanzomaj dr. Brüningom a dr. Bellom rozwěcżał, tola politikarjo hišcże njewěrja, so je so pschi tutej rozmołwje koalizija mjes woběmaj stronomaj dozwila.

Powěda so, so dyrbi so němski jeźm, hdyž je póndźelu knježerstwowe pschipowědźenje na wědomje wsał, hnydom sazo rozeńcz. Knježerstwo žebi pschecze, so so rěcz němskeho kanzlera njeby rozprajiła, a so so po nim jetach wuprajenja njebowěrjenja pschecziwo knježerstwu njeby wothłosowało. Tale nóżnosć pak njeje wusamknjena. Hdyž je so ras rozprajenje w němskim jeźmje sapocżało, potom so tež njebudźa wothłosowanja sminyć móz. Knježerstwo by wschak lubo było, hdy by k wothłosowanju doschło; pschetož potom by pschiczinu namakało, němski jeźm hnydom rospuschczicz.

Přemjenjenje wobstejnosće

Kommißarski pruski minister smutskownych należnjesow je wo wudźělenju hantiskich nawschěchnych wokolnik wudał, kotryž pschemjenjenym knježerstwowym kurs tež pschi wobkhadźe ł tak mjenowanymi hantiskimi a wokrjeźnymi nowinami sawjedźe. We wokolniku so praji:

We wschěch padach, w kotrychž su nowinam, w kotrychž su so pryedy hantiske nawschěchi wozcżitschcżałe, dla jich politiskeho stejišcżeja wosjewjenja wsałe, so pruski smutskowny minister wyschnoscże prascha, hacz ma so take naprawa tež pschi pschemjenjenych wobstejnosćach sakhowacz. Wyschnoscże w kraju, kotrejž maju wo wosjewjenju hantiskich nawschěchnych porucżeju, so bjes dźěła po tutym pokiwje słoża.

Schleicher wo zakitanju Rańšeje Pruskeje

Němski wobomny minister general je Schleicher je so wutoru pschi skónczenju diwizijskich manewrow w krajinje k ranju wot Elbinga wožobinsły pschi swuczowanjach wobdźělił. Hdyž běchu popołudnju w 1 hodźinje pikarjo tónz manewra pschipowědźili, so minister ł nowinarjemi, w manewrowym kraju pschitomnymi, rozmołwjesche, da žebi dostały sazišcże wopiśacz a so potom ł rěcżu na nowinarjow wobroczł, w kotrejž mjes druhim praji:

Rańšopruska provinza so wožebje wobrožena cżuje. Bjes dwěla je dwoje nuzne, najprjedy nowoczasne wobrońenje, kotrejž pak njericzeła drózšche bnje, potom so kóždy Rańšopruśak w pschidhodże wě, kak a hdże ma swoju wótczinu w padże khutnosće sakitacz; pschetož prawo na sakitanje kraja, kajkeż je so na pschikład Schwajzarskej pschipóznało, dyrbi žebi tež Němska, wožebje Rańšca Pruška, směcz žadacz. Prawo kóždeho stata, so by so mohł, hdyż so nadpadnje, sakitacz, so tež Němskej zaleži. Srudne je, so su nowinu, kotrejž nochzedża nětczišchemu knježerstwu pschipósnacz, so by žwoje žadanja za runoprawnosću sastupowało. Kóžde nazionalne knježerstwo ma prawo, nazionalne sakitanje kraja žadacz. Minister měni, so wo tym w zgłym ludu pschesjenosć knježi, a tohodła na kóžde němske knježerstwo prawo a winowatosć, sa rosrisanje tohole prawa wustupowacz. To dyrbi so tu w Rańšej Pruskej wožebje prajicz.

Na wopraschenje jeneho rańšopruskeho nowinarja woborny minister wotmołwi: **„Móžu Wam rjec, so Němska na kóždy pad to pschewidźe, schtoż je sa jejne nazionalne sakitanje trébne."** — **Na kóždy pad, knjes generało?"** — **„Haj, na kóždy pad.** Njedamy žebi dźěje lubicz so ł nami jako ł ludom druhoje rjadowneje wobkhadźeja."

Schleicher dale praji, so móże Rańšej Pruskej wobkruczicz, so by wschě žrědła k jeho sakitanju, hdy by trjeba było, po morju pschiwjesu.

Stahlhelmowi wiednicy pola němskeho kanclera

Němski kanzler je póndźelu w pschitomnosći němskeho woborneho ministra stahlhelmowcju swójskowcju wjedniskow a druhe stahlhelmowe zjednoczenja pschijał. K pschijeczu je so gnědanje pschihlasiło.

Stahlhelmowe zjednoczenja, kotrejž su so se Saarskeho kraja k jěsdej němskich frontiskich wojakow do Barlina pósłałe, su so póndźelu popołudnju w němskej kenzlii němskemu kanclerej pschedstajiłe.

Tajni lětarjo nad Sylton

Póndźelu popołudnju wokolo 1:2 hodźin su pschi brjohu němskeje kupy Sylta a też nad kupu tři lětaze cżołmy wobkedźbowali, kotrejž su so bjesdźiwnje jako wukrajne jopłnałe, hacźrunjez bu hišcże njechodźi ł połnej wěstwu rjez, hacź **su franzowske abo jendźelske lětadła** byłe.

Lětajcych cżołmow — po widomi sdacju wójnitich lětadłow — su so najprjedy psched Westerlandźiej kupu dohladali. Po druhich powěźcach su najprjódy pola Kampena nad kupu Sylton, runje tak tež Ellenbogenowy wobtwjerdzeny kraj pschelecżałe. Pschilecżenje zusych lětazych cżołmow sajimanje runje nětkole sdobnje, dokelž je so w dnjach wot 5. hacź 7. septembra w schleswigsko-holsteinskim pschibrjohowym kraju prjeze wulke powětr schkitaze swuczowanje wotmołwi.

*

Kielski wyschschi president je prutkemu smutskownemu ministerstwu telegrafiju łódźił, so su tři wójerske lětadła, kotrejž su póndźelu nad Sylttiskimi wobtwjerdzenjemi pschelecżałe, **jendźelske** byłe.

Spjeczenca na „Rotterdamje"

W hollandskim łódźnistwje muzijna strajkuja. Kónz sainjeneho tydźenja je jena ł najwoscjichich hollandskich puczowarskich łódźow, 24000 tunowski „Rotterdam", ł Ameriki k Europe pschijěła. Dokelž towarstwo, kotremuž „Rotterdam" kluscha, nochzyschze, so by so Rotterdamowe muzijtwo do strajka zezahło, wono kapitanej porucżi, so njeby w domowinskim pschistajanje, w Rotterdamje, pschistajił, ale so by puczowarjow w franzowskim pschistajenje w Boulognu na kraj wuzkadźił. To je so njedźelu stało, a puczowarjo su wot tam po żelesnizy dale puczowali. Hdyż pak chzyschze kapitan se swójej łódźu ł Boulogne ke Southamptonej (w Jendźelskej) wotjeć, so muzijtwo, kotrejž bě mjes tym wo wudyrjenju strajka zhonilo, wot dźěła wothlakowaschze. Kapitan je ł nuzowanju był, łódź k **Rotterdamej samjerić,** hdyż pak łódź hišcże póndźelu popołudnja njepschijźe. Kaž je zhonjeschcz, je so wona nakhwilnje bliżo Westhinderskeho swjećnika pola Hoek van Holland sakótwiła.

S Hoek van Hollanda je mjes tym wotdźělenje namórnitich wojakow ł reskasowazym offizirom wotjeło, dokelž so boja, so su so muzijna na „Rotterdamje" spjeczila. Dalsche nadrobnosće njeju hišcże znate.

*

Wutorn je parna łódź „Rotterdam" do Rotterdamskeho pschistawa pschijěła. S jejuche 200 blowow licżaceho muzijtwa je namórska policija jeneho hollandskeho teptarja dla wohrożenja ł nałuzowanju a spjeczenju, dale sydom němskich matrosow a jeneho belgiskeho a połiskeho matro-

ſa dla ſapowědźenja połtuſchnoſcje ſajata. S Hollandſa-ſa dla ſapowědźenja ſłużby ſawjedje, na cſoż je krute khłoſtanje poſtajene.

Francowske lětadło francowsku miezu zraniło

Wutoru dopołdnja ſu pola Memminga franzowſke lětadło widźeli, kotrež ſ Perla leczo nad nětnjſkej żeleſninju pſchi rěcy Moſeli hacž k Patzenfkmu ſaſtanſchczu leczeſche. Wot tam ſo k luxemburgſkemu krajej wobroczi, tola ſo bórzy ſawróci a ſ nowa nad nětnjſkim krajom leczeſche. Wojeſke lětadło mějeſche wosnamjenje A 963 a dwě franzowſkej kokardze.

Dweju francowskeju zapoſłancow w Ruskej zajeli

Franzowſki ſapółłanz Delbos, namjeſtny pſchedſydła franzowſkeje deputěrtſkeje komory, je ſ Ruſkeje do Warſchawy pſchijěł. Wón je nětkotrych franzowſkich ſapółłanzow pſchewodźał, kotrychž bě ruſke knjezerſtwo jako induſtrialnych pſcheprožyło, ſo bychu ſtebi Ruſku wobhladali. Dwěju ſ tychle Franzowſow je ruſka wyſchnoſcz pſchi njeſy ſadźerżała. Sapółłanz Delbos je pola ruſkeho półłanza we Warſchawje ſakhrocził a dorazuje żadał, ſo bychu jeho kollegow hnydom puſchczili.

Mussolini dźěłonjemějerjow do kolonijow ſćele

Też w Italſkej ſo po ſdaczu naprawy k wotpomhanju bjesdźěłoſcje cźinja. Namjet jeneho kolonialneho cźaſopiſa, ſo by ſo dźěł dźěłonjemějerjow do kolonijow półłak, ſo do ſtutka ſtaji. Najprjódy dyrbi ſo 40 000 dźěłonjemějerjow ſa ratarſke a druhe dźěła do Tripolitanſkeje a Cyrenaiki dowjeſeć. S miljona dźěłonjemějerjow, kotrychž w Italſkej maju, dyrbi ſo po nječim pſchezo wjazy do kolonijow na dźěło półłacz. Kaž je ſnate, ſu ſtebi też w Jendźelſkej na to myſlili, dźěłonjemějerjow w kolonijach ſaſyſlicź, dla pſchewulkich pjenježnych wudawkow, kotrež by ſtebi pſchewjedźenje takoho plana żadało, je pak ſo tale myſl ſpuſchćiła. Sa Italſku ſu pak drje ſo wudawki niże wobliczile.

Jendźelska bjezdźěłoſć dale přibéra

Liczba dźěłonjemějerjow w Jendźelſkej je 22. auguſta 2 859 828, to je wo 48 046 wjazy hacž 25. julija a wo 126 046 wjazy hacž w tym ſamym cźaſu loni wuczinita. Wulke ſchkitaze zła njeſigu potaſkim mohłe pſchibéranju bjesdźěłoſcje ſadźěwacź.

Konferenca w Stresy ſo wotewrita

Konferenza ſa hoſpodarſke wobnowjenje raniſcheje a krótkoraniſcheje Europy, wobſeže podunajſkich a balkanſkich krajow, je ſo w měſtacku Stresy w połnóznej Italſkej wotewrita. We wotewrjazym pożdźenju pſchedźydła, Franzowſa Bonnet, na cźeſku hoſpodarſku krizu pokaſowaſche, kotraž je kraje raniſcheje a krótkoraniſcheje Europy ke kronje bjesdźena dowjedła. Wjele konferenzow je ſo hižo wotmělo, w kotrychž je ſo wo tymle wobcźeżnym praſchenju jednało. Konferenza w Stresy je ſo potaſkim dokładnje pſchihotowała. Wona ſ pſchedſtejajej **ſtwětowej hoſpodarſkej konferenzu** ſwiſuje, na kotrejež wuſpěch by ſo dyrbjało ſadźěwacź, jeli ſo bychu wuradźenja w Stresy bjes wuſpěcha woſtale.

Zaſo politiske mordarſtwo w Bołharskej

Nětkuſcheho hłownjeho redaktora bołharſkich ratarſkich knjezerſtwowych nowin „Semledelſke Sname", Michala Pundewa, ſu w Sofiji morili. Kóždy póndźelu wjeczor ſ hracźkowſkeho kluba domoj dźěſche, do njeho ſ nimo jěducy automobila tſělachu. Mordarjo ſu ſ automobilom twochnyli. Nadpad je ſo po měnjenju politikarjow po poruczenjoſći Mazedonzow ſtucził. Sa tſi dny ſu Mazedonzy hižo tſi mordarſke nadpady ſcźinili.

Skónczowany njeje žanemu tajnemu ſwjazkej pſchiſłuſchał. Jako nowinar je wſchak w ratarſkej ſtronje wažnu rólu hrał. Jeho bratr Waſilſjewa Pundewa, kotryž we mazedonſkim hibanju Protogerowowej ſtronje pſchiſłuſchesche, ſu pſched dwěmaj lětomaj tohorunja pſchi wuſtrowſtwarju Michajłoweje ſtrony morili. Pundew je w pożlednjym cźa-ſu ſobuſtaw bołharſkeho półłanſtwa w Bukareſcie był, ſ wotkel ſu jeho njedawno wotwołali.

Amerikanski general Mac Arthur k pólskim manevram puču̇e

Schef generalneho ſtaba amerikanſkeho wójſka, general Mac Arthur, je ſ amerikanſkej parnej łódźu do Cherbourga (w Franzowſkej) pſchijěł. W Pariſu chże jenoż nékotre dny woſtacź a pſches Berlin do Warſchawy dale puczowacź, ſo by pſchi pólſkich naſtupnych manevrach pſchitomny był, kotrež jměja ſo bliſko ruſkeje njeſu. Nadpadne je, ſo chże ſtebi ſchef amerikanſkeho wójſka pólſke manevry wobhladacź. Amerika drje dźěł wójnſkeho materiala do Pólſkeje podawa, tola to njemóże jenicźzy ſ pſchicźinu być, ſo general Mac Arthur pólſke manevry wophta. Moſtowſke nowiny měnja, ſo ma ſo wopyt amerikanſkeho generalneho ſchefa w pólſkim hłownym měſcze jako politiſka demonſtrazija Sjednoczenych ſtatow połnózneje

Ze Serbow

W Budyſchinje, 7. pożnjeńcza 1932.

— **Wo wjedrje.** Schlenza je ſpadowała, ſchtož nam praji, ſo ſo nižina ſwjeczora Europy leſaza pſchiblížuje. Hižo je mjeſy Jendźelſkeje pſchekročiła a dołhowjeczorna Ruſkej ſamrócźenje a deſchczowanje pſchinjeſła. Hewak naſche wjedro wuſchina, nad ſrjedźnej a južnej abo pokonſchej Europu leżaza, wobſtejnje. Naſche ratarſtwo proſy wo wukſchewjazy deſchczik. Hacź jón nam w połnoſy ſo nimohibaza nižiny pſchinjeſe, ſo praſiez njeſhodźi. Spadowaza ſchlenza też na wótr pokaſuje. Tuſte ſchwórtk ſtudźa ſtónczko 5,24 a ſtrowa ſo 6,31 hodź. Mjeſacź ſtudźa popoſonju 3,40 a ſtrowa ſo wjeczor 10,15 hodź. — Ju̇ſte je ſwjeſeń narodnina ſwjateje Marije. Kóždy je Marje naroda, božemi praji ſaſtojecka. Naſchi póſli nalécza ſo dawno hižo ſtudźaca. Bórzy naſ wopuſchcza. Kak budźe tehdom, kóždy ſo ſaſo wrócźa?!

Wotawy

Sa ratarja je po naiſtórſchim. Wſchu to cźekte njeſele, kóždy dyrbjeſche bur ſo drócź a bracźowacź w hoſpodarſtwje a łuźnorje na polu. Ale nětko je źně dom khował a pola ſu nahe. Ale tola hiſchcze njeje cźaſ k wotwyczinſkej. Hiſchcze po lukach ſo trawa jeleni. A tak bur ſnowa pſchima ſa kožu, ſo by wotawu dźěłał.

Na wotawach je rjenje. Sgoczenje trawy je dźěłacza brajka porno ſnjeżenju żita. Wowże je jaſny a mily, njeje wjazy tak tużny, kaž pſcheb njedźěłnik. Pótne kauli bywaju ſaonſche a muchi wjazy tak njeczełiwuja. A rano móże ſtej bur hoſpodinku ſpara wjazy popſcheć, dokelž tu ſłónczko połoſiſcho ſtawa a tej wjeczor ſo dźěło prjedy ſkónczi, dokelž ſmjerki prjedy ſo puſchczeja na poſnahnyſtu ſtchirodu.

Na wotawach pak hižo wſchu dycha ſa ſkutkom a ſpjechom. Pożlednje kuſki bywaju tak błoſe, kaž ſkutkotrejne. Wotawy pſchiwuhóża pożlednje wulke mjeże w pſchirodze. Hdyž je po wotawach, potom tež bóſy na bérnſchczach ſo hiża, dóniż na wołach ſo pożlednje pólne płody, kał a rěpa, dom woża. Potom je ſa ratarja po najſtórſchim a hdyž wonka ſtworba ſo ſobabu do kurjawy a deſchczow, wón móże powoſtpoczinyć wot cźeſkeho dźěła.

*

— **S pſchileżnoſcźu kermuſche w Hodźiju, Prěcźezach a Dobruſchi** pojedu njedźelu 11. a póndźelu 12. ſeptembra wożebite ſtatne autobuſy. Jěſony porjad hladaj w nawěſchtku dźenſnjiſchcho cźiſła.

Němski lětaŕ z Gronau leći wokoło ſwěta.

Němski lětaŕ z Gronau je z khrobłym leczenjom w etapach najprjedy na Islandsku a Zeleńsku do Chicaga lećał a je potom na Kanadu, Alasku a Aleutske kupy do japanskeho hłownjeho města Tokia doleća. Jeho leczenje wokoło ſwěta ſłuži wosebje k přihotowanju za porjadne lětanje mjez Europu a Ameriku, nimo toho wón hromadźi nazhonjenja za ſwětowe lětanje přichodnych pioněrow mjezynarodneho lětarſtwa. Na wobrazu widźimy lětadło „Grönland-Wal" lětarja z Gronau (jeho wohraz horjekach w prawym rožku) při přiſtajenju w Prince Rupert w Kanadźe.

H. Ch. Baer:

Jan Cymbura

Juhowſćeſta hyła.

97] (Pokračowanje.)

Politiſke njeſnjo Rakuſkeje bě ſ cźernymi mrócźelemi ſacźehnjene — w Barlinje ſnowa pſchećźiwo Widnjej ſabrinczachu ſ leſakom, na kotrymž franzowſka krej hiſchcze njeběł wuſtrinyła — ſabłuſſa ſo — njetwjedro dyri — a feſchowaſche pad . . .

We ſwojich ſaſtaſach Cźechi ſarźachu — dokelž padźe Hoſenwarſtowe miniſterſtwo. Kaž dym ſo wſchě ſawjaſne kubłenja roſpuſtnjachu, tak waſo ſo ſtudźichu wſchě rjane nadźije — wſchitkże Alucerſtwo a nocźneſchi wo nicźim wobjerej. Sdyž ſu ſobuſtawy ſtón a pſchitkże bolońſke pſchepłaſowanje. Też wobſ. a. ſo Cźechach brinczachu, ale hawtowachu jeroſ ſ ſ. . . . . — podpiſy na petizije ſo ſbérachu — nowinarſke n. . . . . ſo piſachu — ſchromażniſny ſo ſwołachu, „ſtudenſki" ſtim rěkachu, wóhniwe rěcze ſo rěkachu — na ſchromażnſchach ſo ſahy „na tón hucźow" pjeſeche, dyrnkl ſo pſchi tym łucźachu a w porſtach khrześcźachu karty a w cźiſtich rjadach raſcheſche bój — hój młodych pſcheſtrowſtwa — ſtudentow a tanjerjowachu ſo nakhi najſpſchi ludźo, ſo ju njeſumni. Na wſchitko dyrbjeſche nahły nawroſ ſwój ſtrow a hłołoſcze ſwojeho pſcheſtłapjenja wuſhepacź. Cźeſto ſo hodźeſche jehłowſkim warſchtam nuklaſowacź wo ſwonkownych wótnach, wo ſpótkowej politiſkej ſtituazji kotraž bě ſo ſ franzowſko-ruſkej wójnu pſcheměniła — wo tym, ſo bychmy pola Sedana ſ Franzowſkej porażeni też — w—.

Ale ſamo w tym cźaſu politiſtich njewuſpěchow ſo hižo pſcheſwědcźenje pſchimiſtaſche, ſo je tż druhe pola, hdźež mócźemy nješto dóſpěć, hdźež mózemy ſamoſtatniſchej hej dobyć, ſo k wichonarodnym zhłam wjedźe też hiſtoriſke puć, hacź ſu ſchiſtwe a ſ wiſe puczo politiki — a tón puć je narodne hoſpodarſtwo. Budźe-li naſch narod niż jenoż ſoſtatny narod, ale też ſamoſtatny, ſmérny a pózźěwy, hdy bu to też dźěſe trała, cźim wěſcźiſcho k ſwojemu zyłej dóńdźe.

To pola nas jako nowa réć, nowa nota w tej dotal wot wſchich ſpěwanej pěſni klinczeſche — mnohim a mnohim ſo tónle wotſtupk a napinazy puczk njelubjeſche — ale wjele bźſche tež tych, kotříž ſpóſnachu, ſo je to prawy puczk, a ſwěſchnje k dźělu pſchiſtupichu.

Po Cźechach po žachu kaž hriby po deſchczíku rjeczź aktiwowe pſchedewſtawcza — aktiwowe palrěnje, piwarnje a zokruje —, ſakſowachu ſo hižo niż jenoż hieſady, ſpěwne towarſtwa a ſtrokotſke jednoty, ale też nakupne druſtwa, hoſpodarſke kuſy, towarſtwa ſa pokwaſka a nakładowanje. Mjes hohmi ſrafomi bźchu też hižo roſumniſche hejka pſchiſcheli. Hižo njeſłyſchcheſche jenoż „fundamentalſki" — „winowozowy patent" — „krówowanje" — ale też tajke ſłowa, kaž je „pomhajmy ſej ſami", „njedajmy ſo" a „ſwój k ſwojemu" — a roſmjeſe pſchemyſła a wobhłada komu̇e ſtrowemu hibanju też pola naſ hnjeſcha.

Kralowſke město Pěſt pópna, ſo, ma-li dale woſtacź „Kralowſke", żelěźniza, tale hronowa żíła mnohemu ſiwjenja, njeſmjé dwě hodźiny wot města ſdalena być, a pocźa ſo ſe wſchej mozu a ſ wuſpěchom wo to proſowacź, wo cźož ſo pſched nałchi lětami nicźo ſajimowało.

Dźiſche wo żeleźniju, kotraž by Pěſt k ſwětej pſchiſamnika, a inżenjerja ju hižo wumérichu pſches Puczim na Pſchecźiwiſy — hdźež bu wona ſjednocźi potom ſe Żeleźniju Franza Józefa — a na druhu ſtronu pak ſ Pěſta na Pſchibram a do Sofiji, tam ſo khſchižowaſche ze Cźeſkej ſapadnej żeleźniju a bźſchi potom dale hacź ke Makowniſej.

„Pola naſ budźe dwórniſchcźo," ſo Puczimſcanja rakoſowachu a ſa ſtalom nihe zrukuje ſci w polu ſerdź pokaſowachu, hdźež mjeſche pſchihodne dwórniſchcźo ſtacź. Też na polach a lukach ſtojachu hižo do ſemje ſabite kołki a laty a pokaſowachu jaſnje ſmjer nowieje żeleźniſy. Wot Pſchecźiwina po Muſchelzkom ju k Hermanej wjedźechu. Tam natwarja móſt pſches Planizu a pſchi rěcy pod Hórkami żeleźniza w dole dale k puczińſkemu hatej Nietuſchilej a wottud k pſkowſkemu hatej Scharlakej a pola wobeju hatow ſaſtanliſchcza natwarja — w Pěſtu wſo wulke — w Puczimju mjeſiſche — ale tola je tam natwarja.

„Ale ſchtó wě, hdy to budźe," „ſchtó wě, hacź ju to ho dożakamy," mnohi dwělkowachu.

„Hdy to budźe? W nałeżu," wubachny kóždy raz mały Kołla, nahły ſkonjet, tiż njeſnjeſche napſchećiwnjeje, dokelž bź faharſtwa a wěrkotu; tahodła cźaſto wuczała pſchepłapjenje, ale tón króć ſo njeſmyli.

Po naſchim wopraſowże nowa żeleźniza warićź poczachu — hižo druhu w najbliſchej wokolinje. W tym wuraſmi hołku a kwatku nicźtó tſhiże njemjeſche, ſo by ſo wo politiku, we nowinu, wo wólby ſtarał — po wſchěm kraju ſo ſ dźěłacerjemi mjeſnjeſche, kotříž běchu ſ wſchich rózkow ſwěta ſchromani — najwjacy bź jich ſ Italſkeje — pożože wonzy ſo w korczmowej ſwjeczeſche a ſ njeju ſo ſtarſche wadźenje a wuraſowanje. Wſenjſcho ſo ſaſy po wſach rozdźachu, loſko a ſnadnje je burja ſ wołenjom ſakhwatał. ſaſtużachu hej murjerja a cźeſłoja, ſaſtużachu hej też ſ dawarja. We Wiſnim ſtrowu wuſtajenju pſchihotowadźenje po cźſ ſim jubu dźěłacerjow, wożebje murjerjow do Widnja wabjachu, wyſoke nuſy ludźachu, ale twarzi jeneho njerjaſchcźichu a kóžde politiſke pſchepłaſcźi.

A naſchi běchu też ſa tym żiwi. Nicźehże to jenoż w dźeſu na muſkoch w korczmowaj, niż jenoż na hſadanym hracźu, ko-lehoż ſo puſchcźichu a pſchi kaſtimu ſo ranja ſia ſobu-ſobu pſchſhrachu, ale też na ſonach ſo ſamożitoſcź pokaſowaſche. Ssamo khłkatſki w żiłoſe ſchwórcźenſch a na łowſchſchach ſo ji ſłote rjeczaſti błyſchcźacha a njedźelu jim na porſtach pjeſcźenje ſ ſalſchnymi kanjelkami ſołachu.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

— **Njedźelske nawróćne jśdne ufejźki płaćza wot nětka hač do póndźele pśichwalonju 12 hodź.** Hišom dłóšśi cłaś bźiše motnuźłene, njedźelskim nawróćnym jśdnym liśćikam na Żelezniźy póndźelu dłóše 9 hodź. płaćiś daś. To je ło nikto pśichwijoł a hnydom płaći. Potajkim móże ło nawróćna jśba, kótaž dyrbijeśe dotal dopołonja w 9 hodź. hišom nastupjena byś, hatle pśihipołonju do 12 hodź. nastupiś. Tuto postajenje płaći ś prawom, so móże ło kóždy cłaś ś mozy stajiś, najwjerjeńy hač do 1. hapryleje 1933.

— **Budyske pśichowaśtwo dostanje nowego batalionskego komandéra.** Nimske woborne ministerstwo wobkšuśiło, so ło k. major ś Altrock wot pśiśeho polka cło. 11 ke 1. oktobrej 1932 ja komandéra II. batl. pśiśeho polka cło. 10 (w Budyšćinje) pomjenuje. Hdyž ło dotalny komandér II. batl. pśiśeho polka 10, k. major Lichel, kótaryž wótkhad ło pónuśiśiwnje wobžaruje, pśiśeśaśi, dotal njeje znate.

— **Mjaćazna śhromadźizna śwjazła pśichilcarjejuch G. D. A.** Budyska wótnoška wótnjo pjatk 2. septembra wjeczor w „Bźełym Konju“ ławoju mjaćaznu śhromadźiznu, kótruž k. pśichedźeuda Unger nawjedowaśe a sćerśi, so cśe wótnoška też Lětja jaśo wobśiśeraju łužiański program pśichwjeśeś. Wobthódny wjednik Bonk pórěca wo nětkśišćim hospodarśtwje a śozialnopolitiskim połoženju a rosćoži napśeśeśośozialne hibanja knjeźerstwa a hospodarśtwa a žadaśe sebi hospodarjaju złatnych. Se pśichwalenjom pśichilarjow pśichodnjoch je ławoł wobrazami wo „nimśej ześmowni“ wobsamknu ło ofizielny dźeł. Pśichi labawe pśiśeśiśu ło ławoł wobrazy wo łupanjskej ižśbje do Manjowa.

— **Sašadźeny.** Friseurski mišchtr Bjedrich Bruno Frömmig w Budyšćinje bźišće wobśtorżeny, so je ło we ławojich wobkhodnych mětnoścach na tśoch holcach niże 14 lět njepózćiwje pśichipśichimnył. Wón to wotpokaja. Wulka khłostarska komora krajneho žuda mějeśe pak w jenym padźe winu dopokasanu a sašadźi jeho k lětej jastwa a wotrjekny jemu cźełne prawa na 3 lěta.

— **Sakśa krajna loterija.** Pśichi póndźelnišćim cźełenjenju 5. rjadownje 201. sakśeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (1. dźeń) padźe dobrycźe wo 50 000 hr. na cźišło 139168; dobrycźe wo 10 000 hr. na cźišła 17801 28674 154078; dobrycźe wo 5000 hr. na cźišła 16202 130989 132399; dobrycźe wo 3000 hr. na cźišła 5249 55069 58819 63732 74627 97508 99504 115791 120854 132426 133200 137547; dobrycźe wo 2000 hr. na cźišła 2227 6742 88880 12416 19986 21002 21975 25542 34932 50090 50198 50833 59088 69231 72347 76280 78872 80174 88159 89084 91155 94900 106545 114006 133573 133632 136872 141363 143666 144494 154631 159525 159799; dobrycźe wo 1000 hr. na cźišła 1781 4633 7017 7896 8495 9876 10632 11882 14567 15273 17077 17231 17409 20371 20602 25267 26748 27045 28650 29390 32626 32673 34319 40430 46294 47251 47468 47989 49329 49389 50984 51601 51856 51859 52745 55216 63908 64295 64879 65707 70742 70874 72128 72732 74547 75288 81284 85579 86694 87236 90082 90276 93964 95165 96064 96660 100575 102967 105076 108074 110882 111381 113059 114540 114774 115510 1115837 115930 126554 127390 130463 132223 132285 137856 141381 141682 143519 143834 144370 145431 152966 153180 154038 154970 157376 158264.

Se Sćijež. (Sćhchiwdźenja dla sašadźeny.) Samkaŕ Max Reichelt w Sćiježach bźišće ło lětja spočatk mjez ſ 18 łětnym tśeślerjom a nazionalsozialistom Auerswaldom pśiśerěžeł. Reichelt bźišće pieca tś ś hrożenjom Auerswalda k wotešenju nuſowaŕ. Hamtśi śud w Budyšćinje bźišće Reichelta dla sćhchiwdźenja a nuſowanja k 20 hr. pjenježneho khłostanja abo 4 dnjam jastwa sašadźił. Reichelt ło pśiśeśiwo tutomu wuſudźej powoła. Krajny śud mějeśe Reichelta ſnoŕ ſ sćhchiwdźenja Auerswalda a jeho nona winowateho a sašadźi jeho k 10 hr. pjenježneho khłostanja abo 1 dnjej jastwa.

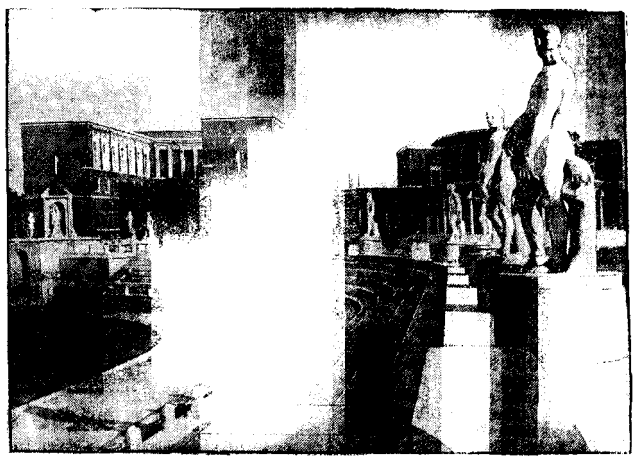

Před poswjećenjom Mussolineho stadijona.
Pohlad na nimale dotwarjeny śportski forum „Mussolini“ w italskim hłownym měśe Romje. Na lětnym dnju „pokhoda na Rom“ so wón jako centralna městnosć za pśero bóle so rozwiwacy italski śport swjatočnje poswjeći. Marmelowe postawy na wokolnej muri stadijona su pśez 4 metry wysoke. Jenotliwe italske provincy su je darile.

S **Družkez.** (Pśichenajecze ſadu.) Njedźelu popołdnju ju tu gmejnišći ſad wobydlerjam pśichenajeli a to ſa 10 hriwnow.

S **Demjan.** (Padušći w hoicźenzu.) W nozy k ſobocze ju padušći ło ſadobyli do tudyscheje „Herbśteje gryćhty“. Běchu pśiśes wokno ſakśłi a kradnychu ſa 30 hriwnow zigarow a zigaretow. Też nješćto pjenjes ſobu wſachu. W ſamsnej nozy też padušći pobychu w ſusodnej Holzy a to pola wjeſnjanoſty Langi. Tam 15 hr. kradnychu. Nanaśśerje ju to byli cźi ſamsni padušći, kiž běchu też w Demjanach kradnyli. Nimaju hišcze wo nich ani źleda.

S **Bjedrušk.** (Sašadźeny.) Pśichekupź Waltaŕ Erhard Kießling w Bjedrušku bu wobśtorżeny, so je wopaczne ſmóśenje mešło pśichiłaju wotedał. Schöffengeriśt kamenśti ſud bźišće jeho winowaŕ. Na powołanje ſtatneho rěčnišwa pak jeho krajny ſud w Budyšćinje k 2 měśazomaj jastwa sašadźi.

Z **Radworja.** Jutśo na ſwjedźenju ſwj. Marije narodźa póńdźe kaž kóžde lěto procesijon do hnadowneho města Rózanta. Rano w 4 hodź. ſwjeći ſo pśenja Boża mša. W 5 hodź. wotešidźe procesijon po znatym puću do Sernjan. Po krótkej přestawcy tu zaso woteśidźe, tak zo su wokoło ½9 hodź. w hnadownej cyrkwi. Popołdnju wokoło 4 hodź. so zaso domoj wróća.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Wośwjetne padušćiśtwo.) Pśichi pśiśeczełenjenju do druheho bydlenja bźišće hišom khłostany rěnik Hermann Jurak we Wulkej Dubrawje ſwojemu pśiśenajerjej Obrźhäuſrej ručny wós ſwak. Wós bźišće ſo ſpalił. Potom bźišće Jurak wójne kłeſa ſe barbu pobarbił, so njebychu k jeho ſnaću byle a je porzłuſkerjej Mrośy pśiśepodał. Budyšći hamtśi ſud bźišće Jurała dla wośjetneho padušćiśtwa k 4 měśazam jastwa, Mrośku k 5 hr. pjenježneho khłostanja abo 1 dnjej jastwa ſašadźił. Jurałowe powołanje krajny ſud ſaćišny.

S **Brěmjenja.** (Wólne padušćiśtwa.) Pola naš ſašo pólne padušćiśtwa pśibźeraju. Nětko ju te lube běrny na rjedźe. Tak ſašo kónz ſańdźeneho tydźenja padušći tu na wśelakich polach ſchkodu nadźełachu. Kopachu hnydom ſ motykami, ſo bo wobžedźerjo też hnydom padušćiśtwo njedobładachu.

S **Barta.** (Śhromadźizna ſadaiśkeho towaśtwa.) Su ło njeſpróśniwa pilnoſć, wutrajnoſć, njetłahlaza ſmu žitoſć a njepśeſtawaca łubosć k ſadaiśtwu w naſchej wokolinje też prawje mytuje a žoſnowane płody njeſe, dopokaſa zaſadowa ſahroda njedawno ſemjeteło łubowarja ſadaiśtwa k. Sźmanka w Njechorńcu. Tehodła Barśke ſadaiśke towaśtwo njedźelu 4. ſyptembra popołdnju tam ſwoju derje wopytanu śhromadźiznu ſchromadźiło wótnjo. Śhromadźizny nawjedowaśe pśichedźeła k. wuſchi ſchi wučeŕ Lodyn-Rakojoſanſti. Wotłeźany Njechorń njeje zyle njeſnaty pola ſadarjow pśiſe mjena Sźmank, Albinuš a Wujanz. Łětha ſmě Luśiza ſ dobrym ſpodowanym wunoſchkom ſpokojom bźeł. Huſty ſad pak je drožniſchi. Sadej ſchłodła nimo teho cźerwje, hnilz atd. Pśichcźiwo temu ma ło ſe ſtykanjom ſakraćiś. Pa nimo dowhodźiwſtym wobkładanju ſadowych ſchćomow a wuprajenju na měśnje ło ſ pośeźenjom pokraćowaśe. Rěſt ſpomináśe k. wuſchi wučeŕ Lodyn na pśicźahe ſmjerśteho wobśeźerja, kiž je dawał tak dobry pśikład a njemóźeśe žuśeć, ſchtož je dźiwi. K. natańśi rada Umhauer ſ Budyšćina w ſwojim pśichodnoſchu wośbeźe wuhlźiwu, so mamy tu wopśimowe raz dobry pśikład, kpśinajne wobśeźeśtwo, kiž je jimi ſmóśiwo druhim pśiſewjedł. Tute ſchćomy ſu pśikładne ſa ſamſchnjſchtókownikow. Sadźenje ſ karbolineum je ozbeh ſrěcź pśiſeśiwa hranja łopjenow a trupjowješći. Płaćźina ſa ſadźenje ſadi a wuſtaći ło pśi ſhromadnym kupowanju a ſhromadnym wotjimanju. Pśichi rozpomináśe nawjeśeła ſaću położa ło na ſud w Rěnjeſi a wutrajn. Dobry ſad płaćźiny wobthowa. Njejchćiwjaśe pśiſchełaśe, ale dajśe dobremu ſadej dowěrjeś. Pśichi ſchćiwanju ma ło ſad ſiłom wudźeraś, cźełom, mały a truwawy pśiſchełaśe do praha, dokeł ſo ma ło wulki wot małeho dźełiś. Wulki ło łoje płaći. Pśichi ſchćiwanju ma ło też ſ jabłukom derje wobkhadźeś. W dobrych pinzach wón lohko pśiſchemuje a też hišće na druhe waſchnje. Pśichi tym pokaži ło na wuźiśeniu ſadu w Lubju a na pśichotowanje moſcha a wina w Budyšćinje. K. wuſchi wučeŕ Lodyn dźakowaśe ło pśicheduſchereji a tym, kotśiž dowolichu, krajnu ſadowu ſahrodu wobhladaś. Stóžnje rěkśe ło hišće wo wiſchitkich praſchanjach, wo płaćźinje ſa dowożenja ſadu do praha. Měſtnoſć ſa khowanje ſadu ma ło kalkowaś. Sa domjaku potrjebu ło poručа, ſad do papjeru ſawalaś a w pochwinje (Torfjan) khowaś. Nječaponiśe ſchćomy kśiwe, tśěbaś je trjeba. Dźeje ło rěkśeſchi wo wuźeju do Hołłšćinſkeje. Poručeśeśe ło ſhromadn. kupowanje pachowinu. Namałowaśe ło k ſhromadnemu wopytej wuſtajenſkej 25. ſyptembra we Wulkej Dubrawje. Hdyž poſtanje wótnoſć na ſadowa burſa w Budyšćinje. Móžny wopytaŕ wróći ło ſ hłubokim ſpóźiśeńcom domoj. Njech ſnźe ſhromadźizna ſutli a ſahnowanje!

Z **Marijneje Rwěźdy.** (Ponowjenje cyrkwje pośtupuje.) Cyrkej je tak daloko zarośtowana, zo móże so nětko wšudźe dźełaś, też na ſtolpach. Zo mohł so wjeſch ſrjedźańskeje łódźe barbić, su so wiſate rośty pśiprawiłe, ſtož je twarſki mišter Bulank ze ſwojimi ſwěrnymi wulkotnje wukonjał. Molerjo su ſo pilnje a kruće do dźela dali. Přez rośty móžemy hižo widźeś, kak jich dźeło ſpěchuje a kajki napohlad cyrkej po zhotowenju zuńeje. Za tri njedźele budu molerjo pjeca ź wimalowanjom hotowi. Horjeka bjeru so jenož wolijowe barby, zo by barbjenje so dłeje dźerżało hač poſledńje z lěta 1890. Přez parne lepjenje je ſo znutśkowna włóſnota cyrkwje bóle pozhubiła, ſtož bě w prjedawšich lětach z wulkim njedoſtatkom. Přez nju ſu malowarjo jara ćerpiłe. Za tuto pono wjenje je ſo hač do zaúdźeneje njedźele wšo hotowa dźe na 2956,50 hr. nawdałe a nazběrałe. Wulku ſtarość čini ponowjenje woknow, źała ſo za tuto dźeło nimale 5000 hr. Je dźe ſo hač do ſamſuchego dnja na 1000 hr. nahromadźiło, tola njeje ſo kłóſterſke knježeſtwo hišće rozſudźiś mohło, tuto dźełu kruće ſkazane a ze znatej Drježdźańſkej firmu ſo dojednaś.

Norwegski lětaŕ Larsen poleći zaso do Połodniśkego lodowego morja.

Kartka krajiny wokoło połodniśkego čopa. Křižik woznamjenja kraj Princesny Ragnhild. Lětaŕ Larsen je tutón kraj lěta 1931 wusćěhował. Delekach we rózku: Rijser Larsen, kiž chce nětko znowa do antarktisy lećeć a za nowym krajom pytać. Noche tónkróć z lětadłom, ale ze sanjemi spytać.

Woprawdże prikladomnje so po cyłej krajinje skluduje, někotre wsy su wuznamne dary wěnowałe. Samo dźěłaćerjo, kotřiž swoje mocy bjez zarunanja nadobnemu skutkej wopruja a tak hižo swój wopor přinjesu, su so tež ze swojeje strony za pjenježny dar rozsudźili, tohorunja klóstrsey zastojniey jónkróćnje po dźesatku swojich měsačnych dokhodow. Tak je namołwjenje k dobremu skutkej tysacore płody přinjesło a so wěsće hišće dale wuskutkuje. Tak počina wobnowjenje cyrkwje powšitkowna starosć wokolnych a dalšich wěriwych być a to w rozměrje, kaž so zamołwići zarjadowarjo drje nadźeli njejsu. Wěsće budże Bóh luby Knjez wšěm daricełam nadobny skutk žohnować.

Z Paněic. Zašłu póndźelu je so knjez P. Ubald z hólčej šulu rozžohnował, hdyž je přez 20 lět ze žohnowanjom skutkował. Šulski wjednik pokaza skrótka na jeho dołholětne skutkowanje jako wučeř nabožiny, dźakowaše so jemu za wšu prócu w zajimje dźěći a šule a přeješe jemu mnoho Božeho žohnowanja do dalšeho přichoda na nowym městnje. Wšěm dźěćom zawda ruku a přeješe jim božemje z małej dopomnjeńku drje na wšě časy, tež domej, hdyž je dobrej kśěsańskej we wjasce a kaž wšě z nim khodźił. Jeho nastupnik je knjez P. Gerhard a bu na samsnym dnju do swojeho nowoho zastojnstwa zapokazany z přećom, zo by Bóh jeho dźěło hnadnje žohnował. Nowy knjez P. Norbert budże tež serbski wuknyć a tak bórzy jemu k podpjerje a pomocy.

S **Delnjeho Wujesda.** Sańdźenu póndźelu wječor wokoło 8 hodź. na Mužakowskej dróšy nadróžny dohladowař najchemu młynšćanu cźežitemu awtej tiwny, so by posłał. Na dróšy leżeše derje zdźerżcyny mužiki bjez wědomja, zo w bolosćach wijo a njestrosumlive žady rěcźo. Bórzy pschijźeše wobsobowy awto wot Budyšcina sem. Tutón swólnimje do Klětnoho po lěkarja dr. Malinka a do naschoje wsy po pólzaja dojźe. Lěkař na mužitim žaneho zwonkowneho zranjenja njenadeńdźe. Mjes tym běchu tež hišćicze ludźo z Lěźeje pschischli. Cźi pokoźichu bjeswědomneho mužskeho do Młynkez cźežitego awta. Do młyna jeho dowjesewschi samej. Jeho na lěhanki sosa, hdyž jeho lěkař hišćeze jónu pschepyta a jemu bolosć stužaze lěkarstwo sa kožu sajźnyny. Mužiki rěcźesche w bludze, wołasche žwojich starschich, wojpjetowasche cźasto mjeno „Marta". Po dźaczu mějeschе bolosće w žiwosce, schtož po měnjenju lěkarja móje na znutskowne zranjenja pokazowacź. Zuby njemějeschе nicźo pschi žebi, schtoż mohło sjewicź, schtó wón je a zwotkel, ani pjenjes njemějeschе. W bludźe spominasche na aktowu tolchu. Teje pak pschi nim žaneje nadeschli njejźu. Po lěkarjowym poitajenju zušeho je sanitetnym awtom do Wojerowskeje khorownje dowjesechu. Ssudniske pschepytanje drje bórzy wujaśni, hacź je žo tu njeśožo abo ślóńtnistwo stało.

S **Rychwałda.** (Pólne paduschitwo.) Hdyž chžyschе ratać Zwar běrny kopacź, pytny, so běchu tam hižo paduschi pobyli a wjele běrnow wukopali Ratarjej Nowakej žu wjele banjow kradnyli.

S **Nisseje.** (Strajk.) Dźěłaćerjo firmy Chriſtoph a Unmack žu dźěło složili. Firma je wojjewiła, so dobrowólnych hnydom pschistaji. Wyschnoschće žu firmje słubiłe, so chžeźa ſ policiju ſwólniwych dźěłaćerjow schkitacź.

S **Mukwarja.** (Wulki woheń.) Njedźelu dopołdnja w 11 hodź. wudyri w naschej wsy Boži woheń. Gmejna bě psched dwěmaj cźłomaj mjes dwěmaj brožnjomaj dała natwaricź nowu šzykawnju. W drjewjanym pschitwarku žu žo khowachu wschelake ratańske maschiny a tež žłoma a žyno. Wobydleź widźeschе, ſo ſ tutoho pschitwarka kur žo wudohywa a hnydom wohnjowu woboru šwoka. Bě wschak hižo pschepoźdże. Szykawnja žo ſ płomjenjom paleschе. Niczo žo wjazy wukhowacź njehodźeschе. Tak žo tež ſpali hišćeze nimale nowa motorska šzykawa a wjele haschersćistich narjadow, tohorunja tež cźěłkowy wós. Dokelž žylny wětr dujeschе, pschestorzi woheń na žusodnu brožeń, tiž žo na popjel ſpali a ſ njej zyłe žně. Schkoda je jara wulka. Haschenje bě jara wobcźežne, dokelž wulki wětr knjeješche. Tež bě wjele wobornikow we Barlinje na sjédźe Stahlhelmarjow. Tuka žo na zapaleńſtwo.

Z Łužicy

* S **Hajschtrowa.** (Wo hermanku.) Rjana hermanſka njedźela bješche pschiwabiła wjele wopytarjow, wobsebje teſ ſ wokolinh. Hermankarjow bješche tu tež mnoho, tola woni nětcźišchi pjenjeżnu nuſu pschi pschedawanju khětro sacźuwachu. Póndźelu běchu ſtótne wiki, ale běchu tola tež khětro žłabe. Popołdnju bješche žiwjenje na hermanku sajźo lěpſche.

* S **Połcźnizy.** (Khorowonju samknyli.) Kaž žu žo hižom bojeli, žu tudomnu khorowonju pſched nětkotrymi dnjemi samknyli. Po cźaſu žebi khorownja pscheżo wjetſche podpjery žadaſche a bohužeł wosta namołwjenje sa dar sa khorowonju ſkoro bjes ložbeho wuſpěcha, ſo dyrbjachu ju samknyć. Cźeźkokhorych dowjesechu do khorownjow w Kamjenzu a Wulkich Nědarjezach.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** Mało pſcheměnjenja.

* **Na Blankenburgſkej dróſy je jedyn ſe ſchtyrjomi woſobami wobſkodźeny Halberſtadtſki automobil do żeleſniſkeho cźaha ſrażył. Automobil je žo roſbił, a w nim ſedźaſy ludźo žu ſo cźeżko ſtanili.**

* **Eſſenſki rěcźnik Sommerfeld je žo w Burgbrohlu, hdyž je w pěſkowej jamje ſemju pſchepytał, ſ wotwalenym pěſkom ſaſypnył. Wukhowańſke dźěło je žo hnydom ſapoczało, tola je bjes wuſpěcha woſtało, dokelž je ſ pěſkom dele padnjeny kamjeń ſaſypnjenemu hłowu roſmjatł.**

* **Blisko Odenburga w Norwegſkej je žo mała khěża wotpalika. Jena žona a jejne ſchtyri dźěći w ſtarobje jeneho hacź dwanacze lět žu w płomjenjach žmjercź namakale.**

* **Spěſchny cźah, kotryż póndźelu ſ Pariſa do Marſeilla jědźeſche, je žo blizko Marſeilla ſwrócźił. Jedyn je ſchěnow wuſkoczeny wón žo dopołnje roſraſł. Wóſom puczowarjow je žo žmjercź ſtraſchnje ſranilo a je žo dyrbjało do khorownje dowjeſcź.**

* **Wożom rudźeznikow je w Chicagu ſ Chikagſkeje hypotheſkeje a depoſitoweje banki 250 000 dollarow rubiło. Nadpadźechu bankowe twarjenje, dźeſaſ pſchitomnych bankownikow 14 hodźin dołho ſawrjechu a zbě ſmědrom 350 kaſchczikow roſpaczichu. K tomu rubjeźnizy nowocźaſny grat wužichu. Pſchi tym běchu žo rukaźy wobuli, ſo njebychu policiji wotſtorcźenje porſtow ſawoſtajili.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Gmejnſka rada w Bórku je ſ pschiležnoſcźu khromadźeſkładźenja leżownoſcźow namjetowała ſahnaſke ſcźěhowacych ſajmnych puczkow:

1. ſ jaſneje ſchcźeżki ſ Bórka do Wowniowa, kiž wjedźe pſches kartowe kruchi 76, 73, 72, 74, 5, 68, 67, 54, 51 a 50 khromadźeſkładźeńſkeje karty;
2. pſches kartowe kruchi 96, 96a a 95 mjes ſjawnymaj jónonymaj puczomaj ſ Bórka do Wowniowa a ſe Wowniowa do Makſec wjedźaceje ſjawneje ſchcźeżki;
3. pſches kartowy kruch 217 wjedźaceje ſjawneje ſchcźeżki (tak mjenowaneje ſtarеje Łuczinjanſkeje dróhi);
4. ſjawneho jónoneho puczka mjes Budyſko-Mužakowſkej ſtatuej dróhu a Delnjakinjanſko-Bórkowſkim ſjawnym puczom pſches kartowy kruch 218.

Zdźerżenje pschiſłuſchnoſcźi namjetowanemu ſahnatemu puczom maju žo w běhu tſjoch njedźel ſapodacź. Budyſkemu hamtſkemu hejtmanſtwu, hdyž je tež plan puczkow wupołożeny.

W Budyſchinje, 6. ſeptembra 1932.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Młodostny wotrjad „Serbskeho evangelskeho towaſtwa" w Budyšinje zeńdże so pśeni króć ſrjedu 7. póžnjeńca wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejownj. Serbska evangelska młodźina z Budyšina a wokoliny so wutrobnje přeprošuje.

Ratařski Dorost za Njebjelčicy a wokolinu zmjeje ſtwórtk 8. póžnjeńca wječor we 8 hodź. w Serbskich Pazlicach ſwoju zhromadźiznu. Njech so wšitcy na njej wobdźěla. Tež hoſćo su lubje witani.

Předsydstwo.

Ratařſki Dorost za Khróſćizy a wokolinu ma ſchtwórtk 8. póžnjeńca wječor we 8 hodź. w Zaſeńcy ſwoju měſaczniu ſhromadźiznu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

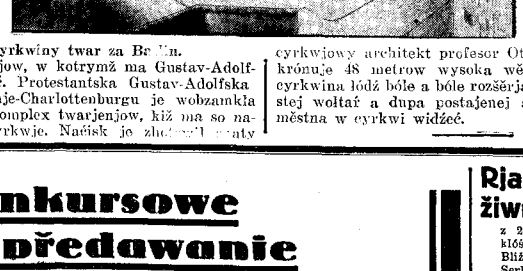

Nowy cyrkwiny twar za Br[illegible].

Model twarjenjow, w kotrymž ma Gustav-Adolfska cyrkej stejeć. Protestantska Gustav-Adolfska wosada w Barlinje-Charlottenburgu je wobzamkła natwarić wulki komplex twarjenjow, kiž ma so natwarić wokoło cyrkwje. Naćisk je zhoto[illegible] naty cyrkwjowy architekt profesor Ota Bartning. Cyrkej krónuje 48 metrow wysoka wěža, wot kotrejž so cyrkwina łódź bóle a bóle rozšerja. Delekach při wěži stej wołtař a dupa postajenej a stej wot kóždeho městna w cyrkwi widźeć.

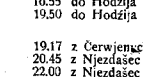

Kermuša

w Hodźi'u, Přěčecach a Dobruši

njedźelu 11. a póndźelu 12. septembra 1932.

Njedźelu 11. septembra 1932

Cara Budyšin—Hodźij—Cerwjene Noslicy—Biskopicy

Z Budyskeho dwórnišća

8.00 do Hodźija, Čerwjenych Noslic a Njezdašec
9.45 do Hodźija a Čerwjenych Noslic
12.54 do Hodźija a Čerwjenych Noslic
15.30 do Hodźija, Čerwjenych Noslic a Njezdašec
16.55 do Hodźija a Čerwjenych Noslic
19.50 do Hodźija a Čerwjenych Noslic

Wróćo

19.17 z Čerwjenych Noslic přez Hodźij do Budyšina
20.45 z Njezdašec přez Hodźij do Budyšina
22.00 z Njezdašec přez Hodźij do Budyšina
23.08 z Čerwjenych Noslic přez Hodźij do Budyšina
2.00 z Hodźija do Budyšina

Cara Budyšin—Přěčecy—Kamjenc

z Budyskeho dwórnišća 7.00 10.30 14.10
z Přěčec do Budyšina 17.55 20.30 21.56 1.00

Cara Budyšin — Dobruša — Wjazońca

Nimo porjadnych wozow pojźe hišće 1.45 z Dobruše wóz do Budyšina.

Póndźelu 12. septembra 1932

Cara Budyšin—Hodźij—Biskopicy

Nimo porjadnych wozow pojźe hišće wóz 24.00 z Hodźija do Budyšina.

Wóz, kiž 19.50 z Budyšina wotjězdźi a hewak jenoż hač do Čerwjenych Noslic jězdźi, tónkróć hač do Biskopic pojźe.

Kraftverkehr Freistaat Sachsen A.-G. Strehlaer Straße 45, Fernruf 2561

Konkursowe wupředawanje

Z konkursa **Elsy zwud. Karschnerowej w Budyšinje** na **Garbařskej hasy 8** so wšelake

kuchnje a jenotliwe meble

kaž tež **wulka džělba kaščow** wupředawaja

Rěčnik dr. Bär

jako konkursowy zarjadnik :: Telefon 3828

Kupiće najlěpše

čerjace pasy

dobre kožane wurězki wšě šewske potrjeby

po nanajtuńšich płaćiznach pola firmy

Horst Manns

kožowa wikowańnja

w Budyšinje, Nordstr. 13

Gumi za koła

we wulkim wubjerku

jara tunjo pola

Br. Thomas

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 16

Twarće z wapnopěskowymi kamjenjemi

Wapnopěskowy kamjeń runa so hlinjanemu cyhelej l. rjadownje, je pak wjele tuńšo a stajniši.

Džělańnja wapnopěskowych kamjenjow

Moritz Wobst z. dr. z w. r. w Budyšinje

Telefon 3065, 3066, 3025 Telefon 3065, 3066, 3025

Jstwa bjez knihow je kaž cěło bjez duše!

Rjana žiwnosć

z 2 kruwomaj w blizkosći klóstra je přihód. na předań. Bliže zhoniće we wudawarni Serbskich Nowin.

Wysokosućelna ćehniwa

kruwa

je na předań

we Worklecach čo. 30

A. Gründer

homöopatha a maser

k rěčam kóždy pjatk

w Lejnje 1

wot pop. 5 hač 8 hodź.

Konkursowe wupředawanje

P. Walter, železow. wikowańnja w Budyšinje

Wulka džělba zamkow, klučow, šrubow na kolesa, do hródźe, k pluham a k twarjenju

směšnje tunjo.

Příloha k číslu 210

SERBSKE NOWINY

Sriedu 7. septembra 1932

Hola je zakčěła

Znajemy serbsku wsu w serbskim Braniborsku, tiž z nalěćom so swěćili kaž žida, we lěću pak so pěchmjenja bo cěłeho cźmowego pomota a nasmu do sloćanego brokata. Też w bohatym synstrim klasiskom kokuzu wuhonje trawy. Ale jónkróć sa kto senja mawa płaćicy, kiž bywa nam swodźiwny a zuły, tak swětnje ny wón sturkuje. Potym je wizaj njesłyšomny.

Schtóž w podnasymje, sapoczatk pożniejsa puczuje po holi, tón je wizaj njepóznawa, tu staru macźerku senju.

Purpurowe tam senja [illegible], bosojske so błyschcźi, se skojteho morja so bźle schcźekory brěhow wunoršeja. Cźohodla zazka mjenujemy na cźerwjeń módru barbu sjalkojtu, wschak sijakki so tak schowaju, so kby něschto pytnjesch wo jich barbje? Cźohodla su mjenujemy po barbje turkowskeho bosa, kotrehoż kesenje tola tak rucze sadźe? Cźohodla so tuta barba njemjenuje „wrjóśojta". Wschak kčěźaty wrjóś dwori jedyn z nanajwjetschich nadbytkow barby, tiž so hdy jewi w kesenju na zwocze!?

Wrjóś kčěźe. Sastupy brěhow naš wjedu do potajsnwa kčěźateje hole, prjecź wot holanskich wjow, kiž so tuleja sadły cźmowych khójnow. Hischcźe po puczach so šawaju kicźe wjerjebinkow ale wone njemóža so runacź z barbu kčěźatych wrjóśowischczow.

Najnjewódnischi, najpuśischi kraj naschcźe domizny bywa nětko najkrašnischi kuzik. Różozte morja so žołmi mjes khójnami, schmežli jo wujimaju kaž cźmowoselene skały, dubowe kerki w nim stražuja kaž kupki a pschedewschém rusy holanski kerk — jałorz.

Jałorzy su sakhmurjene žamotniši. Steja tu kaž mischa, krucźi, njepschistuwni, njepschepróžni, žadyn hałosy njewupschestrěwa k towaršcźom, kótrež tu sami za so steji a swoju melodiju synći. A hdyž stupiny tworja, potom ma to napohlad, jako bychu to byli žarowazy pschewodźerjo. Kak zyprjesy na kolesarski [illegible] naschu khutne jałorzy . . .

Wjele móże nam powdaćź tuta hola. We starych cźasach, když Serbja tu w cźichej hali pytachu a namakachu wuzkeť psched sobu, tiž bychu sedrali płodne kraje k podźiwu a serbskich rólnikow wuhnali z najlepschcźe role. Cźehodla bźeše, Serb w serbskej holi wostawaješe, kajki Lubsce, dóniž w pożdejšim cźasu tež tu do hole je zadarił so sadźeł se swojimi maschinami, dokeľ je wuczinił podseńske połdery w khudej pódźe serbskeje hole.

Jónu sa kto pěši a lada serbskeje hole sajdźowaju swoju pućowinu pěšeń. Khudy, žuchi, drobny wrjóś so pschi wotsle w kcźe z njeličomnymi purpurowymi kraśnymi swónčkami a pschemjenja holu mjes khójnami do cźerwjenecha morja. Barbu to je — barba!

Kajka radosć, so kesenjeć do tutoho [illegible] wrjóśowischcźa, srjebaci mjedźowu wóń tych milijonow drobnych swónčkow, postaci na wcźo[illegible]stajne synčenje pcźołkow, cźmjelow a muchow, kiž klinczi kaž schumjenje dalekich pschcźelow, satepicź so w fijałkojtosći a hładaci dalsich pschcźelow, kotrež so w fijałkojtosći a hładaci dalsich pschcźelow, satepicź

Hospodarski rozhlad

Sstrjedu 7. pózjnjeńza 1932.

Nichtjaz ho wróćji a bórjy cjetnuchu jatorjo namórnizn. A to schtyrjo muzjoju, kotsiż pisches njeboźowny pschirad na kupje ho jadrubjichu a hakle ja nétkotre dny ho sajo namakachu. Po krótkim cjasu rosschérjesche ho w nabrósnych korcjmach a w mórstich wustawach zwadźiwna baja. Naspomnjeni schtyrjo namórnizy bźchu pjecja na kupje hobrsti potkad nadeschli.

To njesdajsche ho jeno powédaúczko bycź, dokelż nalécźo 1915 pózla mała łódźerńja prjedawschi pażażérowy parnik „Paquinetta“ i 30 muzjemi — tamni schtyrjo se łódźe „El Combattante“ bźchu mjes nimi — na kupu Lone Tree Island. Samér ekpedizije mózjesche jej łódźo myślicź.

Bu nasyma, bu syma. Wo „Paquinecźe“ źaneje powésćze. Sarédźechu dalsche tśi méźazy, łódźerńja cźinjesche konkurs, jenicźti wobsjedźeł semrć, bjes dźécźi a pschiwuśnych. Sarjadowane sawostanstwo stónczi w nékajtich saprósćenych aktach. „Paquinetta“ wosta śhubjena a na nju ho pocźa labnwacź. Jenoż w nabrósnych korcjmach schukotachu ńjej wo łódźi a kupje namórnizy do wuschow. Mjes tym dźésche źwét létdźeźatki pisches zalożnę katastrofy. Bjes dźiwa, jo na maku sanjeźenu kupu pisches Santos a zalożne bajti wo njej posabydu.

Dóniż w léćje 1931, schénźnacźe lét poddźiśicho, snowa wo kupje ho réćesche. Lutkuśowa łódź „Flamingo“ katifornifcho miliónara pschinjeśe po méźazy dolhej jésbje na morju sajo powésćze wo spodźiwnych podeńdźenjach, kotrejż źu ho najsférje 1915 dobrake.

Pisches wétr hacź Lone Tree Island cźitnjena bé „Flamingo“ pucź pisches skaty skoro k njewidźonnemu kótwuschcźu na kupje namakak. A w tutym naturstim pschisttawje leżeśche cźmowa a potajnje jena łódź łakótwjena — śhubjena „Paquinetta“. Na łódźi ani cźkowjeka, ani druheho źiwjenja. W muśiśej jitwi a salonje stejachu dawno śhnite śhytki jédźe. Nihdźe pak njestorcźichu Americźanoju na njeporjad, na inamjo śpéschneje cźékańźy abo katastrofy. Hakle hdyż do komandantoweje jitwy na mośće śaftupichu, jewi ho jim zyła tragedija. Zyła rumnosć bé pokna śeśthnytych krawnych trjepjelow, tehorunja tharta a łóbjna kniha. Do njeje bé napośled 13. julija 1915 tole śapiśane: „Wo k brjohej pschiśtupjenym muśitwje pischezo pischeze źaneje powésćze. Postaram ho, so . . .“

Wésćeze bu kapitan wośrjedź ńady pschetorhnjeny a njeje wźazy pschiléżnośće mék, ńadu dokónczicź. Cźehondla, to nam krwawe blaki rosjaśnja. W rózku namakachu rosbite pjero.

W cźłowjeskim śajimje, abo też pytajo ha dyrdomdejstwom pschepytachu ludźo „Flaminga“ pschistupny dźél łuy. Nétkoźi americźanźy namórnizy ho bajti wo pokładach a pschedstawisnow „Paquinetta-ekipedizije“ dopomnichu a ménjachu, so je muśitwo „Paquinetty“ na śtoty potkad storcźiło. A so by ńamo jón wobsjedźiło, źu kapitana a ofiźérow parnika śamordowali. Najśférje źu potom na kraju śej léhwo pschiprawili a źu wschitzy na śeśthach żołtteje śymnizy wumrćli. Abo — pak śchcźe źu źiwi na Lone Tree Island, dokelż i małymi cźołmikami „Paquinetty“ njemójachu morjo pschepréćowacź.

Tśi méźazy pytachu ludźo „Flaminga“ na kupje ha śhubjenym muźitwom. Njenamakachu ani léhwo, ani cźłowjecje powostanki. Na kromje huśćiny namakachu śéélbu, kiż bu je źyłnymaj rukomaj źrjeźba roślamana. To bé wschitko. Kajki dóńt je muźitwo „Paquinetty“ potrjechił, kajka tragedija je ńo na Lone Tree Island dohrała, njebudźe drje źenje wujaśnjene.

Dźesaćlétne njewśédne dźéćo přińdźe do Barlina.

Dźesaćlétny njewśédny husleŕ Ruggiero Ricci přińdźe nétkle do Barlina a wustupi tam z někotrymi koncertami. Njewśédne dźéćo, kiž hižo wot swojeho śrećeho léta na huslach hraje, źnjeśe swoju najwjetšu śławu w Carnegie-Hall w Newyorku, hdźež jemu 20 000 připoslucharjow přiwyskaše.

Dobra nutrobu.

W jenym hoścźenzu ho hóścź pilnje prózowaśche, cźwak kokoschcźeze pjecźenje rozdźělcź, kótryż je jemu pinczńit pschinjeśł.

„Pinczńiko!“ śawoła wón po wrćnich njewuśpéschnych pospytach.

„Wy porućicźe?“ ho pschithwatany poślužowazy woprajscha.

„Bur, kotryż je Wam tutu kokoschu pschedał, je drje dyrbjał mécź jara dobru nutrobu . . .“

„Cźohodla, mój knjeże?“

„Dokelż je dyrbjał śnajmjeńscha wósom lét cźakacź, prjedy hacź możesche ho rozkusdźicź, śtoćcźeżu hlowu wotrubacź.“

Swjatowe witi wjeźera w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Pschihnali bźchu 279 béćakow, 337 prośatow. Wusoki płacźaku, wulke 34—47 (34—48) hr., hrjenje 20—34 hr. Prośata płacźaku, wulke 14—20 hr., hrjenje 11—14 hr., małe 9—11 hr. — Witi bźchu mérne a śtórne.

Płacźiny w śpinkach ha płacźiny tydźeńskich witow. Hódźeź źone naśpomnjene njejśu, ho njepschemjenichu.

Śwjatnjśe pow.jśe.

Pschehladowanja:

Schwórtk 8. pózjnjeńza 1932

w **Kamjenzu** w kaźarnach w komornym domje maschinistich śtibow, dop. w 10 hodź.: Klawirowy khamor, klawirowe pożca, schijaza maschina, wschelake meble, wschelake ha źuchi, kożane cźapki, radio, śajawa, źidźane śchnórki a wschelaki druhi cźapr;

w **Lubiju** na śudnišćiwje, dop. w 10 hodź.: Elektriśti nalapschijazej maschini, wschelake drasty, błidowy granat, płunowe wohnischcźo, próchśrébak, pihaniki śtrój, wschelake meble.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo se tonu abo 1000 kg. nowak 1000 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	6. 9.	5. 9.		6. 9.	5. 9.
Pšeńca	211-213	212-212	ony	—	—
rožka	162-164	162-164	woka	17,0-21,0	17,0-21,0
ječmjeń, nal.	—	—	nadra lubin	—	—
ječmjeń	167-173	165-172	pohe lubin	—	—
wowsa	139-144	139-144	carabella	—	—
kukurica	—	—	rapa wusuhe	—	—
pšeńč. muka	25,0-30,0	25,0-31,0	hrow wusuhe	10,0-10,5	10,0-10,5
ržana muka	22,0-24,2	22,0-24,2	saach.truhanš	9,00-9,40	9,00-9,40
pš. wotruby	7,70 10,2	7,70-10,2	hórki, kruźe	—	—
ržane „	8,25-8,75	8,25-8,75	syno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,50
rapa	—	—	ržana sloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,0	hejeńč. „	0,50-0,60	0,50-0,60
lane symjo	—	—	wowsana „	0,50-0,60	0,50-0,60
njetuški	—	—	hejena „	0,50-0,60	0,50-0,60

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6. septembra 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 527.

Połnomjasne, wukormjane, najwjetšeje rěznaje hódnosće

hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	30—32
Mjenje wukormjane młode, derje picowane starše	25—28
Mjenje picowane wšěch starobow	20—24

Ryki: 636.

Połnomjasne, wurośene, najwjetšeje rěznaje hódnosće	30—31
Połnomjasne, młódše	27—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	25—26
Spatne	20—24

Jałowicy a kruwy: 709

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznaja hódnosće	24—25
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwjetšeje rěznaje hódnosće hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	17—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	11—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 2128

Najlépše wukormjene (2. družina)	48—53
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	40—50
Spatne (4.)	24—35

Wowcy: 4214.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	33—34
Starše wukormjene (2.)	26—32
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	24—26

Swinje: 11618

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	45—46
Wukormjene	44—46
Mjasne	43—44
Spatne	37—39
Ranc y a kundrosy	40—42

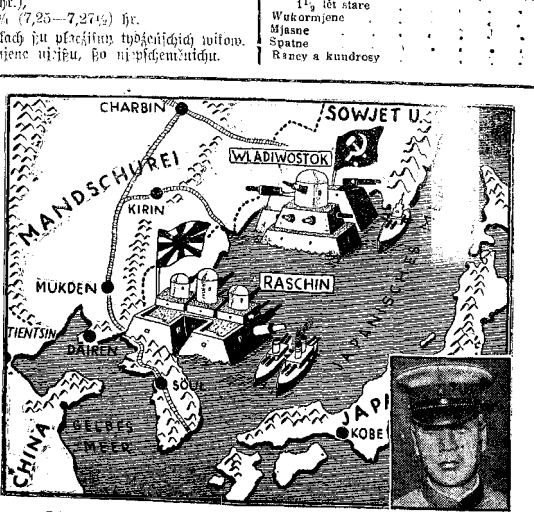

Japanska chce so w Mandźuskej zahnězdźić.

Kharta wo Dalokim ranju z mjezami mjez japanskej Koreu, sowjetskej uniju a nowowutworjenej mandźuskej republiku. Hdźež so tute tři mjezy zbližuja, runje napřećo ruskemu zepjeraniśću wójnskeho łódźstwa Wladiwostoka, twari Japanska hobrske zepjeraniśćo wójnskeho łódźstwa Rašin, kaž so zda k wojeńskemu zwěsćenju swojeho wliwa na południšo-mandźuske železnicy. Delekach w prawym rózku: Japanski general Muto, kiž je pjeća jako wosebity wotpósłane pola mandźuskeho knježeństwa wobrónjene postupowanje přećiwo Chinje wot mandźuskeje mjezy přihotował.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Živenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam ćelneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas živenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 211 — Budyšin — Štwórtk, 8. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Nacionalni socialistojo z centrumskej stronu jednaju

W němskej žejmowni je president němskeho žejma **Göring** z prjedawšim němskim kanzlerom **dr. Brüningom** rozmjetowanje měł, pschi kotrymž je so też zentrumski sapołžiwar dr. **Bell** wobdźělił. Pschi tym so po sdaću njejsu powschitkowne prawidła za politiski a hospodarski programm rospominałe, kotrež běchu prjedy zastupnizy wobeju stronow nastajeli. Jednako je so wjele bóle wo jenotne taktiske postupanje w bližschich dnjach pola němskeho presidenta, hdyž so tutomu pschedhładstwo němskeho žejma dopomhaja pschedstaji. Pódla toho je so stejnschežo wobeju stronow ke knježeństwowennu pschipowědźenju w němskim žejmje rjeźało.

Nacionalni socialistojo a zentrum so pschi tym Göringowych zmołwow pschi wotewrjenju němskeho žejma dźerža, so je w nowym němskim žejmje nacionalna wjetschina, kotraž może parlamentowu dźełokmanosć zawjesćić.

Wobej stronje so prózujetej podpokazać, so njeje žanje pschičiny za rospuschćenje němskeho žejma, dokelž może němski žejm jara derje zakonje dawarske nadawki dopjelnić, k čemuž ma po wustawje prawo, a schtož je jeho winowatosć.

Nowa wjetschina, kotraž njeje se žanej koaliziju zwjazana, so też njeprózuje koalizijske knježeństwo wutworić. Wona je zwólniwa, **presidialne knježeństwo**, i dowěrnu němskeho presidenta powołane, **podpjerać**, hdyž knježeństwowy programm jejnym nahladam a zahadam napschećiwo njestoji. S druhimi zmołwami: Nacionalni socialistojo, zentrumska a bayerska ludowa strona bychu presidialne knježeństwo w parlamencje ćerpili, hdy by wono z druhimi wozobami sestajene było, a hdy by jo z Papen njerjedź.

Tele myzle a mnjenje drje pschedhładstwo němskeho žejma němskemu presidentej pjatk pschednjese. Wot wotmołwy němskeho presidenta budźe pschichodne pozicijenje nacionalno-socialistiskeje a zentrumskeje strony wotwisowaś.

Jednanje wo prawidłach w nastupanju zamjskowneje, zwonkowneje a hospodarskeje politiki, kotrež so někto stawaju, budźa wobćežne a budźa žebi dleschi cząs žadaś. Nětčišnje presidialne knježeństwo by dźeż so najradšo taikeho jednanja zminyło a by hješ zobudźała ludowemu zastupjerstwu zakonje dawało. To žebi wjetschina němskeho luda njeby lubiła dała a by knježeństwu njedowěrjenje wuprajiła. Knježeństwo by potom němski žejm rospuschćiło a nowowólby wupisało. Němski lud by potom rozsudźił, hač ma nad nim diktaturiske knježeństwo knježeć abo hač dyrbi so knježeństwo na dowěrjenje wjetschiny zobustawjow němskeho žejma spjerać nóz, kaž žebi to němska wustawa žada.

Göring wo politiskim położenju

President němskeho žejma **Göring** je w Barlinje we jenej nazionalno-socialistiskej zhromadźiznje wutoru wjeczor **w kóstowej piwarni njes druhim prajił**, so žu **Hitlerej namjetne kanzlerstwo poskitźili.** Namjetnikowe zastojnstwo pak Hitler njeměje pschijeć. Göring potom na lěto 1923 dopomni, hdyž nazionalni socialistojo „reakziji" napschećiwo stejachu. Wón žam bu tehdy na čole jeneho wudrynego wotdźelenja z dwěmaj kulkowaj ranjenym. Druhi króć njebychu nazionalni socialistojo „reakziji" tak wólniwje do maschinskich ćělbow běželi.

K powołćenam wo jednanjach z zentrumskej stronu Göring praji: „Němskonazionalni so hórscha, so žu nasche jednanja z zentrumskej stronu **z hrěchom pschećiwo žiwjatemu duchej.** To žu ći žamžni němskonazionalni, kotriž žu z zentrumskej stronu hižo we koaliziji hdźeli, mjes tym so žimy je my z zentrumskej stronu jenoš wo móžnym knježeństwje **rosmołwili.**" Dale Göring praji, so žu tak spekulowali: Hdy bychu zentrum a nazionalni socialistojo hromadźe schli, a hdy by knježeństwo potom němski žejm rospuschćiło, bychu dyrbjałe zentrum 10 a nazionalni socialistojo **50 žydtow w němskim žejmje na nowu Papenowu stronu zhubiłoj.** Po wjazykróćnym rospuschćenju so nadźijeja, so potom wjetschinu za Papenowu stronu naspěraju. S tym njemóža nazionalnych socialistow trasćiś. Nad bychu woni hišće raz wolili. Pschi pschichodnych wólbach bychu nazionalni socialistojo **wjele pschiběha měli.** 31. julija je hišće wjele milijonow němskich dźełaćerjow mělnjo, so móža za socjaldemokratiju hłosować. Bojachu so, so Papen z nazionalnym socialistam hłuscha. Nětkle wschak je so za to postarało, so dyrbi też najhlupischenu jasne być, kak nazionalni socialistojo ke Papenej stoja. Do móžneho nowego wojowanja so z jasnej frontu dadźa, a kaž žu „mješcenjan měšcenjanskich stronow" wotstronili a socjaldemokratiju pschewinyli, tak też reakziju k ćertu poćerja.

Socialdemokratojo přećiwo nuzowym wukazam

Socialdemokratojo zadaju, so bychu so nowe nuzowe wukazy wróćo wsale. S jich socialnymi naprawami so dźełaćerjo schkodowani cźuja. Po nich hnydźa dźeładawarjo, hdyž wjazy dźełaćerjowych pschistaja, wot 30. hač 40. dźełaćinskeje hodźiny mjedowe tarify znižiś. Schtož 5 procentow wjazy dźełaćerjowych pschistaji, hnuź mjedu wo 10 procentow skrócźiś, pola 10 procentow wjazy pschistajenja wotrazk wot mjedy 20 procentow wuczini. Praktiski so, hdyž dźeładawaŕ z 48 hodźinskeho dźela k 40 hodźinskemu dźaku pschejdźe, jenotliwemu dźełaćerjej mjeda wo 27 procentow skrócźi.

Wukaz też wurunarjej połnomóz da, mjedu nize tarifowych žadźbow znižiś, hdyž so dźeło njehodźi na druhe waschnje zakhowaś.

Žadanja železnicarjow

Wrótźlawskich zhromadźiznow zwjazk němskich železnicarjow je njedźelu we Wrótźlawju swój ketuschi zhromadźiznu zešoł. Na nim je so wobsamknuwenje pschijało, w kotrymž so praji: Wo hospodarskich a powołanskich politiskich praschenjach dokładnje jednawschi, zhromadźizna konferenza žada, so by so němska železniza pod **njepohrěbne** zarjadnistwo němskeho statu po możnosći borzy zaso wróćo dowjedła. S wosobschernym wobmjetowanjom personala je so posledni ležo nětdźe 100 000 železnicarjow je słužbu puschćiło a so z nimi dźełowe wiki zhubiłe poćerpiłe. Poslednje dny je němska železniza poruczyła, z nowa 52 000 železnickim dźełaćerjam dźeło wupowědźiś, njedźiwajo na najzhubitnische prózowanje němskeho knježeństwa, so bychu so po dźełu zaradźenym programmje dwoj milijonaj dźełaćerjow do dźela pschijałoj. Wot zakonje dawajuch zastupnistwow so wocakuje, so so nowe nadpady na zjalne pschiprawjenja, na tarify a kurrunarstwo, kaž na powolanskich zastojnikow wotpokaja. Dale konferenza stónčnje pschepschimuje naprawy pschećiwo nastatej konkurrenzy automobilow žada. Jako pschedewzjace zjawnego prawa je swjasanymi tarifami a mjenowanym woženjom je němska železniza w konkurrenzy zhubscha. Jenotliwym wobkhadowym družinam dyrbja so strony jich dźela na kóždy pad wobmjetowaś.

Strajk metallowych dźełaćerjow we Waldenburgu

W někotrych dźełarnjach delnjoschlezyskeje metalloweje industrije, a to najprjódy w Carlshütte we Waldenburgu, dźełaćerjo strajkuja. Hdyž běchu dźełodawarjo mjedowy tarif wupowědźili, stej wobej stronje rosrěšaŋy wuchud wotpokazałej. Dźełodawarjo žu na to wschitkim dźełaćerjam dźěło wupowědźili a wojewili, so bychu po schtyrjprocentnym skrócenjom mjedy dale dźełaś dali. Dźełaćerjo žu na to hnydom dźěło stožili. Strajk je so po sdaću dale wupschejeźeŕa.

Wosebity sud ke khłostarni zasudźi

Wosebity žurd w Lehnicy je ćwjerdu 19 ketnecho wuhnjeńskeho wjeselnika Walklera Bittermanna z Bolesława dla dwojeho ćežkeho padnischiwa, zjutraneho zarjadnja a njedowolneho wobsedźenja brónjow ke khłostarni na wósom lět zajadźił a jemu ćežne prawa na wósom lět wotrjekł. Bittermann je so 15. awgusta w Dobrowje pola Bolesława do jeneho hoscenja dobył. Hdyž jeho tam dwě žonje pschestrašischtej, wón z revolwera rjeźeše a jenu žonu ćežko rani.

Wosebity sud w Bytomju

16. junija je w industrijowej wjsy w Rokitnicach pola Bytomja dla skrócenja podpjery za njezaměstnjerjow k ćežkim srazenjam mjes 200 dźełoljenowcejemi a policajskimi sastejnikami dóschło, pschi ćimž je na policistow kamjenjowy dešcź padał. Sćežnu mjeńscne so psched **Bytomskim wokrejskim sudom 18 kommunistiskich dźełaćerjow samolwicz,** kotrež so bija a dźela dla najwjetschich rozjedy khłostani. Sćežnu najchwatkarjow k jastwu na dwě lěće, k 1 lětu tśoch mježacow a k 1 lětu zajadźi. Druhi maju schtyri hač dźesać mježacow jastwa wotpokutowaś. Pjeć wobsteržencych so winowachi.

Rozprajenje z dźełaćerskimi zwjazkami

Sajmnjizy dźełaćerskich zwjazkow so žu so štwórtk na konferency do dźełoweho ministerstwa pscheproseli. W tychle konferencach dyrbi so dalšne dospołne knježeństwowe postupanje na podložu połnomocy němskeho presidenta k reformje socialnych zakonjow rosprajiś.

W Hradcu nacionalno-socialistiskeho studenta morili

Nazionalni socialistojo w Schtyrskim Hradcu (we Awstriskej) běchu na wutoru wjeczor z hromadźiznu swolali a na nju socjaldemokratow a kommunistow pscheproseli. Po zhromadźiznje so na někotrych městach do pukow dachu. Někotři ludźo so pschi nich hranichu a nazionalno-socialistiskeho studenta Afmanna, kotrehož k wutrobje kłóchu, morichu.

Konferenca w Stresy

Na konferency w Stresy stej so hospodarska a finanzna kommisija wutworiłej. Za pschedhładu hospodarskeje kommisije su Francozowu Bonneta, za pschedhładu finanzneje kommisije gouvernera Schwajzarskeje narodneje banki, Wachmanna, wuzwolili.

We wužischim wubjerku je zdźeł ćežkoslowakskeho wotpósłanstwa połnjacy **Zierlinger** žadał, so by hospodarska kommisija najprjedy swoju kedźbliwosć **katastrofnu praschenju** pschiwobroćiła a so njeby jo pschenišnje wažiła. Namjet na zrjadowanje wobžełowaneho wubjerka za Awstriju njeje so pschijał.

Awstriski wotpósłanc Schüller w polnej zhromadźiznje na njepschihódne położenje Awstriskeje pokasa. Wukrajny dawnos je dwójzy tak wulki kaž jejny wuwos a jena placerska bilanza njedostatk miliardy schillingow połoži. Awstriska móže pomoc jenož wot dojednanja wulkomocow wocakaś. Jendźelska, Francowska, Italska a Němska a někotři žurdźa Awstriskeje su bižo žłubili, so Awstriskej wožełbitu pomoc pschija.

Sastupnik Hollandskeje Brutus praji, je je Hollandska swólniwa, doczaßne preferenzy na Zito pschißwolicß, so pak njewě, kak by to mohla pschewjesćß; pschetoż Hollandska nima dosyla zamich Zitnych zlow.

Prěni létny dźeń juhosłowjanskeje wustawy

Kral Alexander je ßo ſ Wleda do Beograda wróćił, hdźež jeho ministrowje powitachu.

W Zagrjebskich narodnych nowinach ßo wo prěnim létnym dnju noweje wustawy praji, ſo je lud po kralowym ſapſchimnjenju wodyhnył; pschetoż politiske wojowanje a ſchćuwanja ſtej pschestałej, a mérne dźěło ſa lud a ſtatu jednotu je ßo ſapoczało.

Ljubljanske „Jutro“ na rěcź ministerſkeho pschedßydy dr. Sſrſchkicza a ministra dr. Kramera ſpomni, ſo někotre dźe wo dezentralisaziju, wobzebje wo wutwarjenje ſamoſarjadniſtwa.

Irska z Indiskej dźe

Sſobuſtaw wſchoindiſkeho nazionalneho kongreza Budij je ßo do irſkeho hłowneho mésta Dublina pósłał, ſo by ſhromadny *indisko-irſki twarowny bojkot* pschećiwo Jendźelskej organiſował, kotryż dyrbi ſo tak dołho pschewjesćß, hacź wobaj krajej ſwoju poſtnu njewotmißnoſć dośtanjetej. Dale dyrbja ſo wuſche mikowanſke poczahi mjes Indiſkej a Irſkej nawjazaćź. „Irſke republikanſke wójſko“, radikalni wojowarjo ſa ſwobodu, ſa tule wuſy ſiwoje dźełaju.

Revolucija w Brasilskej

Pſched někotrymi dnjemi je brasiliſke knjeſerſtwo wozjewiło, ſo je jeho wójſko někotre mésta ſdźěłarjam wotdobyło. Tola ſ tym hišće njeje revolucija porażena. Na druhej fronje ſu ſdźěłarjo knjeſerſtwowe wójſka w někotrych bitwach ſbili. Sdźěłarjo powěda, ſo revoluzionarne wójſko ſe ſtata Minas Geraes pſches ſtat Espirito Santo k hłownemu mésću Rio de Janeiro cźehnje. Tež w ſtacje Rio Grande do Sul ſu ſdźěłarjo knjeſerſtwowe wójſko wſchudże wróćo ſcźiſchcźeli. Sdźěłarjo ßo mésću Porto Alegre bliža.

Boliviska namjetuje, wójnu připowědźić

Bolivijſki ſapßłanz Molena je w parlamenće namjet ſapodał, ſo by ßo Paraguayjej hnydom wójna pſchipowědźiła.

Argentinjſka, Brasiliſka a Chile chcedźa tutej wójnje ſadźiwać. Jako poſledni ſrědk chcedźa hoſpodarſku blokadu pſchećiwo Bolivijſkej a Paraguayſkej pſchihotować, kotraż dyrbi tak dołho trać, hacź ßo wobaj krajej ſmjerujetaj.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 8. późnjeńca 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +26. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +3, thermometer w nozy +14. — Nadźija, ſo ßo do deſchczowanja da, je ßo ſaßo pomjeńſchiła. Wyſchiny ſ juha abo połodnja ſu niżinu, w połnozy ßo nimohibazu, ſaßo bóle k połnozy wutłóczíše a wubéžt, naſche wjedro wohrožazy, je ßo ſaßo ſeſtabił. Wyſchina nad raućiſchez Europu je pichežnyła a wobknjeſuje naſche wjedro. Poſtupowaza ſchleńza nam ſeßnjenjenje wyſchiny pſchipowěda. Sa naſymſke woranje je deſchczik wěſo jara trěbny. Rola je tak ſtwjerdnyła, ſo ſ płuhom na cźeſtej roli do ſemje njemóżeſch. Naſymſke pizy ßedźa a jenoż pomalku roſtu. W dołhowjeczornej Němſkej ßu wcźera a ſawcźerawſchim deſchcze méli, tola hacź k nam dożahnyke njeżu. — Jutſje pjatk ſtónczko 5,25 ſthadża a ßo 6,29 hodźin popołdnju ſchowa. Měßacźk ſkhadża popołdnju 4,29 hodź. a ßo do połnozy 11,30 hodź. ſchowa.

Swjatoje Marije naroda

Dźeńa je ſwjedźeń ſwj. Marije naroda. Pomjatny to ſwjaty dźeń ſa ſchesćcźitjanſki ſwět. Katolſka zyrkej jón wobzebje wopomni. Tutón dźeń ßebi pak też lohko wopomnimy, hdyż na tón mußtimy, ſo ſ tutym dnjom naß łaſtojcźi pomalku wopuſchcźa, ſlétuja k juhej do ſtónczneho kraja. Pytnjemy, kak ßo pomalku ſaßo léto nathila. Chcemy tohodła wopomnicź też ważne dny ſchesćcźitjanſkeho źiwjenja, ſo bychmy nabyli podkoźka, hdyż dyrbimy my ſónu domoj, domoj do ſtónczneho kraja njebjeſkeho kraleſtwa.

*

— **Wuſtajenza ſchleńzy** w měſchcźanſkim muſeju we Budyſchinje, kotruż ſtatna akademija ſa wumělſke pſche mysłło w Drježdźanach ſarjaduje, ſapoczinje ßo njedźeli 11. ſeptembra a ßo oſtzielnje dopołdnja w 11 hodź. wotewri. Dźěła budźa nětkhe tſi njedźele wuſtajene a ßu we ſnatych wopytowańſkich cźaſach w muſeju widźeć. Na wuſtajenzy pokaża ßo też mjes druhimi wězami 2 kulkaj do ſchleńzy toczenaj krajnaj wopomaj, kotrejž je wjednik dźeſarnje ſa wobdźełanje ſchleńzy k. Nitſchke w nadawku ſakſkeho ſtatneho knjeſerſtwa wot wſchitkich němſkich krajow ſa nowu němſkoſtatnu kenzliju w Barlinje dźěłał. Mimo toho ma ßo pokaſowacź nowa technika ſa wołojowy kryſtall a wobzebje wołnowa ſchleńza po nowym waſchinju, kiž je ſ pěſkowym promjom (Sandſtrahl) wobdźełana. Wjeleſtronſka wuſtajenza lubi, ſo budźe wobzebje ſajimawa.

— **Mjazynje ſtrejkarſke** w **Budyſchinje.** Sobotu 10. ſeptembra 1932 wotewrjeja ßo rano wot 7 do 8 hodź. na cźiſła 4 801 hacź 4 925, wot 8 do ½9 hodź. na cźiſła 4 926 hacź 5 000 ſtyre ſmužnjace mjaſko, punt po 40 pf.

— **Saſka krajna loterija.** Pſchi wutornjſchim cźehnjenju 5. rjadownje 201. ſakſkeje krajneje (jubilejneje) loterije (2. dźeń) padźe dobyće wo 10 000 hr. na cźiſło 142045 144620; dobyće wo 5000 hr. na cźo. 139662; dobyće wo 3000 hr. na cźiſła 18125 27635 30991 37176 =1892 46210 75998 86984 102239 114644 119666 120069 139335 154083; dobyće wo 2000 hr. na cźiſła 4241 7223 10891 11439 12592 25047 36602 37033 38355 40513 41949 43949 49037 53223 53247 55894 57353 62929 64378 69268 70037 71316 74292 82447 82823 84202 86329 88396 94975 98543 101275 102160 103712 108717 109322 110813 110898 113148 115061 116108 118194 129313 129904 130838 137331 137624 139069 140470 154214 155214; dobyće wo 1000 hr. na cźiſła 1970 2181 12394 13155 14738 14764 18429 19008 21248 22428 24590 24685 25187 32489 36054 43467 43689 45937 48413 49268 50449 52037 52721 56015 57483 57861 59712 60094 60833 64598 66341 66605 67677 69138 69632 73744 75829 77814 78118 82625 84065 86398 87361 88050 88580 90153 90542 92291 92362 95112 96686 97712 98141 98618 99576 102052 104519 106428 106563 108297 110357 111355 111592 111936 112753 116849 119378 120283 123609 124291 124737 129529 130055 138237 138241 139672 144603 149028 155012 156631 157465.

— **Dobrośe wo 1000 hriwnow** padźe wcźerawſchi 3. cźehnjeniſti dźeń 5. rjadownje ſakſkeje krajneje loterije na łóſ cźiſło 5156 do bérkownje ſtatneje loterije Ernſta Lehmanna na Kamjenſkej haſy 45.

— **Dobrośe wo 2000 hriwnow** padźe wcźerawſchi 3. cźehnjeniſti dźeń 5. rjadownje ſakſkeje krajneje loterije na łóſ cźiſło 19 999 do bérkownje ſtatneje loterije Friedricha Rothera na Kſſoriſkej dróſy 22.

— **14. Zwingerſka loterija.** Najbohaćí muſy cźaja ſu ßo poſlednje mjeſazy dźěła na ponowjenju Drježdźanſkeho Zwingera ſaßo dale wutonjale. Zyła cźrjodła pilnych mužikſow a rjemjeſlnikow namaka ßaßo dźěło po mjeſazy trajazym wotpocźowanju. To dźakuja ßo Zwingerſkim loterijam. 14. Zwingerſka loterija poczehnje ßo 9. a 10. ſeptembra. Budźe wona pſchinjeſeć dźěło a khléb a dopomha kroćeli dopołcźa na wuporjadźeniſtkim dźěle? K temu móże kóždy ſobuwuznahacź, kiž ſoby Zwingerſkeje loterije kupuje. Wone ßu po 1 hr. dośtacź we wſchitkich wołnamjenjenych pſchedawarnjach.

S **Budeſtez.** (Lécźni ſwjedźeń dźećźikemſchenja.) Sandźenu njedźelu popołdnju wotmě ßo ſa dźećzi Budeſtecźanſkeje wołſady, kiž ßo na dźećźikemſchenju wobdźěla, rjany lécźni ſwjedźeń. Nětkhe 450 dźećzi wobdźěli ßo na ſwjedźenju. Mokoło 3 hodź. cźehnjechu w pyſchnym ſwjedźeńſkim cźahu po wſy. Sswjedźeńſki cźah połnjachu wſchelake pékne wotměnjenja. Na ſuży ſady Rójkez bé

w Swedow w Koburgu.

Lětnjowe wuſtajenje na Koburgskim torhoſcu. Měſto Koburg ſpominaße na 300. posmjertniny Gustava Adolfa ze wſelakimi zarjadowanjemi, z mnohimi a wſelakorymi drastami wupyšenymi, z cźaſ mjeſeze ſo wobydleriſtwu předstajić cźas Swedow w lécze 1632.

H. Ch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoceſka ſtora.

98] (Pokračowanje.)

Hewak cźichi, mérny, każ ſajpaćny Puczíń njebudźeſche póinak. Wotwrěi a bźſche w nim źiwjenje, każ pósnjuje a wołoſbje łóżku ſtobźu a njedźelu wokna zyłeje wjeſki rźachu, hdyż we wobſmužnjenym ſtawanj, w ſtarej a nowej, na ſchtyri ſtatych trubſkich [illegible]. Też wſchědny dźeń pſchikhadźachu do wſy [illegible], ſwdowany a harmonikarjo, wołokonjaſcherjo, keſlerjo, kotřiž każ łupoje nad bitwiſchcźom, nad mjeſtnym ſo [illegible] i ſromadnami.

„Klóſtowniſe [illegible] pijeńza to je,“ Zymbura wótſje pſchećiwo tomu rźeſeſche pſched [illegible] pſchikrodnymaj ſynomaj, Janom a Franc[illegible] [illegible] dźeń ſo ſtrechowaſche, ſo bojeſche, ſo ta powěſtkowna ſahuba ujeby tež jeju [illegible] [illegible]. Ale wobaj młodaj, wuſtrowjenaj ſiłło mjeſi mjeſchtaj wojeſke kěta ſa ſobu, běchu [illegible] [illegible] wonaj běj ſarjewaſchtaj, [illegible] [illegible], powěſtkowe, ale w prawym cźaſu ßo domoj wróćiſchtaj a rano ſ jaſnej hłowu ſtanaſchtaj a ſaſchkabaſchtaj.

„Schto ſ toho ſeſthadźa? Schto ſ toho budźe?“ ßo Zymbura często ſtrachowaſche.

„Ale nicźo!“ ßo Jan ſmjeſeſche, „njenjeſh ſaßłužiwoj a khowanoj, ſchtóż njekhowa, pſchewije a wuźiwa, da ſy mu żeleſninju natwarja a tele zyłe paßmo ßo nicźoże druhoże wołowali a Puczíń ſaſaj ſmuſti a wocźichnje.“

„Bóh dał, hólcze!“ Zymbura njedowérliwje ſ hłowu kiwaſche a każ ba jemu njeſtało pſched tym maſanym źiwjenjom, woſtawſche doma, wo hoſpodarſtwo ßo ſtarajo a też ſwojeho Měrcźinka ſawuczujo. Jan a Franz k żeleſninju jěchdźeſchtaj. Też ſtrſt jemu wadźeſche, ßo by do ludźi thodźił tam, hdźež ßo wótſje ſmißja a rozwólnje rźeka a ſpěwaja. Strſtſaſche ßo jemu dotal po niebožu ſynje a cźim pſchećiwniſche bźſche jemu tzhodła roſwinjene wjeſelo, w kotrymž ßo wjeſ tzpjeſche.

Ale każ po powodźenju mutne wody ſpſchinje wotebźraja, pola a ſuki ſałožowaja rěka ßo ſnowa wróća do wuſkich brjohow wumělſkeho rěcźniſcźa, ſpěſchnje ßo cźiſcźi a jaſni a ſpokojne bźli ſwój ſtaty puć k dalokemu zélej, k morjej, tak bě tomu też w Puczíńiu.

Tak nahle, każ běchu ßo tele torhaze żołmy ſynjenja pſchiwalile a hrožnje łóżkeho do ſwojeho prudniſcźa ſtorźnjeć, tak ſpěſchnje ſpadowachu.

Twarjenje żeleſnicźy, dołhż bě tiłło mužow k dźełu — nimo mérny ſpěſchnje pokračowaſche a prjedy hacź ßo ſcźto nadźa, mźazku żeleſnicźu cźaru ſiłło hotowu, běše żeleſnicźne ſtraże ßo pſchi njej ſwócźachu a Puczíńſke żołte dwórniſcźeko ßo nowe a rjane wotrażeſche w horbliſm hładdźe hota, niże zyrkwje.

Po jeho haćenju ſpěſchnje mału dróhu natwarichu, kotruż bě ſe wſy na dwórniſchcźo wjedła a na żeleſninju ſamej mjazahu jenoż hišće ſchile kałcź, kotrejž pſchicźeſnicź a ſ drobnym ſchcźerkom je wuſynjowacź.

To bźſche hižo podrjadne dźěła a twarzy cźrjodły dźěłacźeri cźrjacych dale ſa Pěſt k Wróći a k Měrowizam.

Każ ho njebjo ßo hrimanju wuſnjeni, pawźe ßo wotkhódni a wucźiſcźi, tak ßo też Puczíńiſej wjedźeſche. Roſhorjene hłowy woſtróſónichu, ludźo ſej wodychnychu a źiwjenje ßo pomalu do ſtarych tołjow wróćeſche.

„Schto ßym wam rjekł, nono?“ ßo Jan ſmjeſeſche.

„Tohodła, dołeź ſłyſo radu ſtarku mudrenje,“ Zymbura wobuźnje wotmołwi — „doa ßo, ſo maſch prawje, ale niż zyle. Nješchto je tu we wſy woſtało, nješchto njeſtrowjeho a njerjaneho, ſchtóż prjedy njeje ſ nami bywało, prjedy hacź poćahu tež żeleſninju twarcź,“ a njeſpokojuje te łorcźmomaj hładaſche, hdźež ßo ſwßodza nětk kóżdy dźeń a porjadnje ſtłaćowaſchu.

„To pola naß żenje njebywaſche, to runje je ta Któſowina, pijeńza,“ zwarjeſche a ham doma woſtawaſche. Ssuſyodża ßo na to ſmuſcźichu, a runjeż jemu to mnohy ſo ſło bjerjechu, ſa ſłupoſcź mjachu, tola ſ Zymburu a jeho ſahadami njepoſmuchu. Wž żiwy, hač kamjenjiſko w rěcź niſchcźu, wo kotreż ßo też najnałiſche żołmy ßydarno thłiſałoja, kotreż njeſtorhnu ßóbu do pruda. Jeho najwjeſcha radoſcź a najlubſcha ſabawa nětk bźſche, ſo ſjej na cźopłych léźnych wjeceroch trubłu natyka a k ſwojej łubej Marjanju ßo na próh abo wanka pſched domiſłim na ßydank ßo ßyże a ſmérom poßłuchaſche. S cźeſkim wuchom hłyſchcźeſche w ſelenych, ſ wólſchinu ſaroſcźenych brjohach ſchumicź żołmiczti Wlanizy, mrźjazemu wjeceru rej roje kuntworow ſwoju wołtudku pěſeń ſpěwachu, ſ toniołom a hałow ſaſlinczachu rjechtawe hłoſky żabow a na mokrych łukach a w ſyčſinach dybawy zarź wołaſche. Do wjeceſorneje cźiſchiny ſ khwilemi kruwa ſtyſknje ſam. „To je pola Hubaczkez, tam cźélézła wjaſaja,“ pomyſli ſej Zymbura a ſe ſpodobanjom dale poßłuchaſche. Semja ynje wonjeſche, wot rěti a łukow khłódny wětřik wěje ſche, njetoho na hołtwje nimo ſchumi, ſ cźmnje mjeſnych njebjeſ ßo tu a tam drobna ſłota hwězdka na ſemju ſajmja.

Wjeczor pokračowaſche, cźeſt i [illegible]

Dźewjeſcźich bźſche. Młody Korjan na wózi tłakanje wotſwoni, — ale nikomu ßo hišće ke łożu nochcyſche. Sa Hórkami nětkhe nad Hołej Horu ßo na njebju měſacźk pokaja.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

fsche fa wschelake fawjeßelenje fa nafche lubuſchki poſtarane. Hacź do ſameho wieczora raduwachu ſo djećzi pſchi rjanych hrach a poſticzenjach. Jako wieczorne ſmérći k ſwjatokej kaſachu, ſydaſche kolbaſki a zaſty ſa hłódne żołdki. Popołdnju běchu djećzi hižom kofej a pampuchi doſtale. K. faraź Bójź ſhromadźi wſchitkich wotoło ſo a djakowaſche ſo wſchitkim, kiž maju nékat podźeł na wulkotnym poradźenju rjaneho ſwjedźenja. Po ſhromadnym wuſpéwanju kérluſcha „Njech Bohu djakuje“ ſo ſwjedźeſi ſ kampionowym cźahom do wſy ſtónźi. Wośada djakuje pak ſo też ſwojemu faraſej ſa luby ſwjedźeń.

S **Wjeſelcźina.** (Sſo do ruki rubnył.) Pſchi drjewoſrubanju ſobotu mješeſche mjodźiny dźeſaćeſ Rudolf ſe Saborja pola k. dra. Ttuniga cźeſke njeſboże. Rudolf rubny ſo tak njeſbożownje do ruki, ſo ſanitetniſy wuſłachu, ſo budże ſo jemu ruka wotewſacź dyrbjeć. W Budyſkej ſhorowni pak je mózno bło, ruku jemu ſakhowacź. Wón pak drje bóhu ruku wobkhowa.

Se **Sdźerje.** (Pólne paduſchſtwo.) W naſchej wokolinje pólni paduſchi pſchezo khrobliſcho poſtupuja. Pola tudomneho wjeſnjanoſtu Kaſchpara běchu tójſchto kalowych hłójćkow wurěſali. Hdy ſo ſkónczńje poradźi tutych niekmanikow, kiž ſu hižom telko ſchkody na polach naczińili, njeſchkódnych ſcźinicź. Cźaſ ſu je.

S **Lupoje.** (Saſſudźeny.) Njeżenjeny 40ſtny huſto khłoſtany ratarſki dźeſaćeſ Jakub Duczman běſche ſo na ſwojim puczowanju w Biſchheimje 7. junija 1932 na 11ſtnej hołzy njepózaźiwje pſcheſchoł. Wón je w Augsburgu jaty. W jeho njepſchitomnoſći jeho wulka khłoſtaiſka komora Budyſkeho krajneho ſudu ſ 7 mżażanu jaſtwa ſaſudźi a jemu cźeſtne prawa na 3 lěta wotrjekny.

S **Lichanja.** (Pólne paduſtwo.) Pólni paduſchi bywaju dźeń a khrobliſchi. W nozy k njedźeli tradniczny kowarjej Pałaſej wſchón kal. Běchu to wſcho dohromady ſnajmjeńſcha tſi zentnarje.

S **Noweje Wſy pola Kluſcha.** (Njeſbożo.) Pſchi twarje ſpjatnizy pſchi Schprjewi tu póndźelu dźeſaćeſ cźeſko ſnjeſboži. Wón ſo dyri do wobliczа a pſchi tym ſo jemu lizowa kóſcź cźeſko ſrani. Knjes dr. Brink ſ Dubrawy prénju pomoz poſticzi. Da jeho pſchewjeſcź do Budyſkeje thorownje.

S **Luwocźic.** (Duſchaty kaſchel.) Tu ſu dźeći na duſchaty kaſchel ſkhorile. Sću dyrbjelu tohodła na pſchikłas wokrjeſneſho lékarja ſchulu na 41 dnjow ſankowaćź.

S **Lubija.** (Wobkhadne njeſbożo.) Wutoru popołdnju dyrſchtej auto a koleſo hromadu. Koleſarka ſ Wujeſda chcyſche hiſchcźe pſched autom préći pſches dróhu. Wieczorne ſkónzo wſchak ju ſlepjeſche a tak ſajédże runje do auta. Auto ſo ſlokta wobſchkodźi. Koleſarka padze a ſo ſrani na hłowje a kolenje. Dyrbjachu ju ſe ſanitetnym autom dowjeſcź do Wujeſda. Wina na njeſbożu njeje hiſchcźe zyle roſjaſnjena.

S **Lubija.** (Pſchi rěcźi ſ Bożej ruczku ſajaty.) Pſchi ſtrnej ſhromadźiſnje towaŕſtwa ſaſtojnikow nébduſchich ſaſitich ſtatnych żeleſnizow ſta ſo ſrudny podawk. Powſchitkownje woblubjeny 1. pſchedźyda towaŕſtwa, żeleźniſti hamtman Pawoł Zille ſ Drježdźan ſo pſchi roſrěcźowanju wjednikow ſobotu ſ Bożej ruczku ſajaty pſch ireźniſkim pulcze ſwoje. Wſchitke powitanſte ſwjatocźnoſcźe ſo tutoho podawka dla wotprajichu.

S **Njeſwaczidła.** (Stótne witi w Njeſwaczidle.) Wcźera ſtrjedu běchu w Njeſwaczidle ſtótne witi. Na nje bě ſu pſchihnali 118 howjadow, 110 proſjatow, 17 běſhalow. Howjada płacźachu 200 hacź 400 hrivnow, proſjata 8 hacź 15 hrivnow a běhali 25 hacź 40 hrivnow. Witi běchu ſrěnje.

S **Njeſwaczidła.** (50 lět pcźołaŕ.) W Njeſwaczidłiſkim hoſcźenu wotmě pſrěſtoj ſe towaŕſtwo pod pſchedſyſtowom k. kantora Wirnicha-Lubowſkeho ſwoju hłownu ſhromadźiznu. K. prof. dr. Leuſchel ſ Budyſchina pſchednoſchowaſche „Schto ſada cźaſ nuhy wot naſ pcźołarjow?“ Skhadowanje pcźołarjow wuſnamjenjeſche ſo ſ poczeſcźowanjom ſtareho pcźołarja Handrija Mertinka, kiž we Njeſwaczidłiſtim parku 120 kolczow wobſtara a ſmiźdźiſche tele dny na 50 lětne wuſwjeſchne pcźołarjenje ſkładowaćź. K. kantor Bimich jemu ſ wutrobnymi ſłowami ſboże pſchejeſche. Jubilar bęſche ſ wot knjeza ſwjata ſa ſtich pcźołarjow wutrobne poſtrowjenſtje piźmo doſtał. S pſchiležnoſcźu ſhromadźiznu bęſche ſe łéuſchi méd puſtajeny a namała wjele wobkedźowanja. Shromadźizna ſkónczi ſo ſ pſchełoſſowanjom dźeſaćeſ rojow a pjeć matkow, kiž bęſche jubilarej ſe ſwojich wobſtatkow darił.

S **Komorawa pola Rałez.** (Sſadźowanja pamjana lepili.) Tu onnemu ſjamoſcźe jeje Berganej běchu minjeny tydźeń w nozy k ſtrjedźe ſe ſchtoma ſe ſahrody kruſchwy kradnyli. Tuſ ſebi wobſtedźeć ſahrody ja pſchichodnu nózu muża najima, ſo b ſtrj ſi aſowaloj, hacź paduch ſaſo pſchińdźe. Jako pak pacź hacź do poźnaja njepſchińdźe, ſo wobaj ſtrażowarjej ſaſo k mu na poſadſchaj. Wótſaj na to wuſtaj ſichtaj pak ſwoj tu omnaj wjeſnjaj pachołaj, ſo ſo tam ſchtomy tſchaſeſ po ſinoju. Nuże pſchiſi ſo ziwſchi ſadowe ſo pa ha ſ ójnjeſchtaj. Wſchędze to tudomny ſjemjeſniſti miſchtr, kotryż je w jara dobrych penjeżnych wobſtejnoſcźach ſiwy a kotremuż wopraudźe kraſnyca trjeba nicź ſcźe. Jedyn pſtuch pak njeſpóſnoty cźiny. Wſchitkich naj mataj ſa to, ſo bęſche to miſchtrowy ſyn. Wſchitkim njeſnjenjo ſo jara weſeła, ſo je ſo poradźiło, khrobłko ho ſaſowego paduſcha lepicź.

Z **Konjec.** (Radupodawanje.) Puźowace radupodawanje za maćerje w Konjecach, Ralbicach a Smjerdźacej budże ſrjedu 14. ſept. 1932 popołdnju w 2 hodź. w Konjecach w ſuli, 1/4 hodź. w Ralbicach pola Brězanec a w 4 hodź. w Smjerdźacej w hoſcźencu.

Z **Pančic.** (Motorſke koleſo a auto do ſo zrazyloj.) Wcźera ſrjedu popołdnju wokoło 4 hodź. ſta ſo tu na tak mjenowanym Ladku, hdźeż ſo ſtatna dróha z pućom do Jawory, Kanec a Wětećzy křižuje, njezbożo, pſi kotrymż ſu wobdźěleni hiſće z módrym wokom woteſli. Wot Kamjenca přijédźe cźežity auto z pſiwjeſakom a cheyſe nimo Hajnšec na ſkładniſco. Za nim pſihna motorſke koło ze ſociuſom a cheyſe jo tu přeſcźahnyć. W tym wokomiku přijédźe ze wſy tam ny auto a cheyſe ſo tohorunja na Halſtrowſki puć winyć. Wón bě to do cźežiteho auta docpěł, tola ćrjódka drobnych dźěći, kotrež na drózy ſtejachu a hnydom njewědźachu, hdeż chce auto jěć, zadźěwachu ſpěſnemu jězdej a tak zrazy z motorſkim koleſom. Wodźeŕ koleſa ſo pſi tym khětro na hłowje zrani, zo dyrbjeſe lékaŕ ranu, kiž jara krawjeſe, zaſić. Jeho towaŕſ ze ſtrachom wotenđże, tola bě ſo koło tak wobſkodźiło, zo ſo njehodźeſe na nim jěć. Budyſka firma je tosame wotwjezła. Młodaj cłowjekaj běſtaj z Wulkeje Dubrawy, zamkaŕ a friźéŕ. Auto, pola kotrehoż běchu jenoż prédkne ſkitace blachi praweje ſtrony trochu zezlibowane, ſłuſeże wobkhodnikej z Drježdźan. Nastatu ſkodu chce wón njeſć a tak ſo hnydom na méſtnje zjednaſtaj. Njezbożo pak wospjet wuči, zo maja ſo cźežite auta na ſtraſnych méſtnach jara kedźbliwje pſoſcźahnyć, je ſo pſi tym hižo wjacź podobnych njezbożow ſtało.

S **Wojerez.** (Wobkhadne njeſbożo.) Póndźelu wieczor ſa ſo na *Hródkowſkej* dróhi njedaleko tſeceſho miſta wobkhadne njeſboże. Auto ſ pſchiwoſom, kiž porjadnje ſnaſ ſ khocźebuſa do Drjeżdźan woſy a duhi domoj ſaſy druhe twory ſobu bjerje, pocźa ſo wjerhacź a wo nékotre ſchtomy ſawadźi. Wali ſo potom do pſchkowa. Na ſboże ſo nichtó njeſrani, auto wſchak ſo ſylnje wobſchkodźi a dyrbjachu jo hakle naſajtra wotwlećź.

S **Hbjelſka.** (Konjej ſo ſplóſchitoj.) Póndźelu pſchipołdnju ſo tu ſplóſchiſchtaj konjej na knježim dworje we hornjej wſy. Wotezła bě ſo roſtorhnyła. Konjej ſ pola cźerjeſchtaj do dwora, pſchi cźimž ſo wós ſniźi. Pohonc mójeſeſe ſ cźaſom wotſkocźiź. Konjej ſo ſlohka ſranińſchtaj.

S **Mikowa.** (Wuporjedźene dróhi.) Dźeł wjeſneje dróhi wot mjeſta pſches nawjeſ ma ſo nětko wuporjedźićź a ſmolicź. Pſchedkhadne dźeła ſu ſo hižo ſapocźałe. S hłownym dźełom ma ſo ſapocźećź, hdyż budże dróha mjes Dubom a Borſchćźu ſmolena. — (Sſeſkorny ſwaſ.) Dźenja ſchtwórtk ſwjeczińtaj tu ſwój ſtéćorny

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 8. póžnjeńza 1932.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,65	100 čěskosł. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	81,37	100 franc frankow	16,49

Na **burjach** ſo wcźera prénja žołma wichorojtcho poſtupowanja kurſow pominy. Wcźera kurſy powſchitkownje kleſmychu. Spekulantam bě ſo poradźiło wulkoriczź pſchemyſłoku domérn w ménje. Tuta po prawom nima dźenja hiſchcźe ſanetho ſtrowcho ſakłada. Pomėry naſcheje ſnutſkowneje politiki njeſłu nicźo mjenje ſaſchmatane hacź pſched mėſacom. Nowy hoſpodaŕſki program tuhhwilnje wyſchnoſcźe ma ſo hiſchcźe wupruhowacź. Wón dźe nékotre nadźije ſbudźaje, ale hacź ſo nadźije dopjelnja, je wulke praſchenje. Samjeſcźeſ ſo njehodźi, ſo dźenja najradikalniſche ſtrony runje kaź na prawizu, tak na Lewizu na pſchiwiſłu dobywaja, dokeļž wioźa w dołalnej wyſchnoſći ſkoro jenoż ſemjanow. Wſchelake nowiny tychle ſtron piſaja, ſo knjeżenje ſemjanow do wójny a we wójnje njeje bło ſo ſahnowanoju ſa kraj a lud. Pręći ſo njehodźi, ſo je nazionalſozialiſtiſka ſmyſlenoſcź w ludu w poſlednim cźaſu jara pſchibėrała. Stotyſchaſ cźuja ſo ſbožownji, ſo ſmėdźa nékajſu uniformu na ſo tykneć a polom wojakow a wojeſtwo hraćź. Tuſ je bjes dźiwa, ſo ma tuhhwilna wyſchnoſcź ſtoru wjchón łud jadu ſo, hdyż žada pſchiſłuſenje wójaſy wojakow a ſylniſchi bróniſoſći. Wukraj tute žadanja tehodła hiſchcźe poſnadźe, ſo naſche hoſpodaŕſtwo njeſamóže wukrajny pulvatny dołh wrócźo płaćźeć a tola chże łud wudawki ſylniſchego brounjenja na ſo wźaź. Taſte a podobne ſu dźenja pſchemyſłowanja a nam praja, ſo njeſmy ſo hiſće hoſpodaŕſku wėſchcźo brjoha pſchimli a ſo ma ſo hiſchcźe wjele wujaſniźi, prjedy hacź budźemy hoſpodaŕſcy na ſwėſcźenym ſaſłodże ſtaćź.

Produktowe witi nochcźa ſo ſhubacź. Płaćźiny ſłóża pſchesſchcźedrowe žnź. Młyny a wikowarjo jara malo kupuja a cźakaja, kak ſo witi dale wuwiju. W hotowym ſornje pſcheſła a wowſ ſotalne płaćźiny dyrbjeſchtej. Rožka wo 5 pj. poruſchcźi. W termińowym wikowanju ſo płaćźiny też wotdźelowachu. Jenoż jećźmjeń ma poſtupowaze płaćźiny. Nałkni jećźmjeń dobu 5 pj. a naſymſki 10 pj.

Zentnaŕ płaćźeſche w Barlinje wcźera:

Pſchenicźu 10,55—10,65 (10,30—10,40) hr., rožſi 8,05 hacź 8,15 (7,95—8,05) hr., jećźmjenja, nałkniſcheho 8,85 hacź 9,35 (8,75—9,25) hr., naſymſkeho 8,45—8,80 (7,95—8,30) hr., wowſa 6,95—7,20 (6,70—6,95) hr.,

w termińowym wikowanju:

pſchenicy:

ſa ſeptember: 11,22½—11,20 (11,05—11) hr.,
ſa oktober: 11,25—11,28¾ (11,07½—11,05) hr.,
ſa dezember: 11,27¼—11,25 (11,13¼—11,12½) hr.,
ſa měrz: 11,67½—11,55 hr.,

rožſi:

ſa ſeptember: 8,70—8,63¾ (8,57½—8,52½) hr.,
ſa oktober: 8,72½—8,68¾ (8,65—8,55) hr.,
ſa dezember: 8,80—8,75 (8,67½—8,63¾) hr.,

wowſa:

ſa ſeptember: (7,15 hr.),
ſa oktober: (7,20 hr.),
ſa dezember: (7,30 hr.).

Płaćźiny w ſpinkach ſu płaćźiny tydźeńſkich wikow. Hdyż žane nahromadźene njeſłu, ſo njeſpſchemėnichu.

Nėkotre płaćźiny ſ Drježdźańſkich wikow.

Tu płaćźachu libjata 2—5 hr., łacźata 1—2,50 hr., turk, ſtare 3—5 hr., młode 70—200 pj., hołbje 60 hacź 100 pj., huſy, ſarźowane 1—1,10 (1,10—1,20) hr., łacźi, ſarźowane 1,10—1,20 (1,20—1,30) hr., ſuki, ſtare, ſarźowane 80—100 (75—100) pj., młode, ſarźowane 1,20—1,30 (1,25 hacź 1,30 (1,25—1,35) hr., karpy 1,10 (1) hr., łórki 6 hacź 15 (6—8) pj., ſiny 1,10—1,60 (1,10) hr., jabłuka 6 hacź 40 (5—30) pj., běrny, zentnaŕ 3,60—4,30 (3,50 hacź 4,25) hr., běrny, punt 4—5 pj., jedźna loboda 8 hacź 12 (10—15) pj., zybła 10 (10—12) pj., trěś 70 hacź 80 (80—100) pj., ſałatki, ſcźipk 5—8 (6—8) pj., kał, běły 4—5 pj., cźerwjeny 6—8 (5—8) pj., ſpinaty 10—40 (15—20) pj., ſiwaty 12 pj., [illegible] pj., punt 20 hacź 30 pj., wałcźk 3—4 pj., bumy 6 [illegible] 12—15) pj., kurjatka 30—35 (35—40) pj., njemjeſ [illegible] (6—12) pj., kutra 1,10—1,60 (1,20—1,60) hr., [illegible] (8—10) pj., pruſnizy 30—35 pj., tomaty 5 [illegible] 10—15) pj., cźerńjowe jahody 25 pj., boſnika 12—[illegible]

Płaćźiny w ſcźipkach ſu [illegible] ſchich witow. Hdyż žane nahromadźene njeſłu, ſo [illegible] mėnichu.

Ssunyſke [illegible]

Pſchenadźowanja:

Pjeć 9. póžnjeńza [illegible]

w Prakezach w „Siwym Dworje“, [illegible] Pa[illegible]
ſata wiſi;
w Wurazu w Loſcźenje, dop. w 10 [illegible]

Hamtſke powiſcźa.

Konkurſowe.

Sud je konkurs nad ſamoſtejnym [illegible]
Adolfa Lorenca, jenoſcźkeho mėſtſkeho
benkauer naſł w Budyſchinje, ſtóſa
dźeſaćeſtwi, jódnuc.

Sud je konkurs nad ſamoſtejnym
mójſtſka wobkhoda ſpanſkich twarow
Jitnej ſaży 14, ſódnuł.

Płaćźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollowe ſymjo ſo tuk. abo [illegible] nawaſk 10[illegible] kg.

	Płaćźiny na złotej hrivnje				
	7. 9.	6. 9.		7. 9.	6. 9.
Pšenica	211-213	211-213	lunv	—	—
rožka	161-163	162-164	voka	17,1-21,0	17,1-21,0
jećźmjeń, nal.	—	—	ſedre lupiny	—	—
jećźmjeń	165-174	167-175	tolte lupiny	—	—
wowſ	139-144	139-144	coradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńć. muka	25,0-30,0	25,0-30,0	lanv wósuſk	10,5-19,0	10,3-10,5
ržana muka	22,0-24,2	22,0-24,2	ſuch. truhanć	9,20-9,50	9,00-9,40
pš. wotruby	9,75-10,2	9,70-10,2	hrmi. kruški	—	—
ržane „	8,25-8,75	8,25-8,75	ſyno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,50
rapa	—	—	rožana ſloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	lobeńć.	0,5-0,6	0,50-0,60
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,60-0,6	0,50-0,60
pjeluški	—	—	jećźna „	0,50-0,6	0,50-0,60

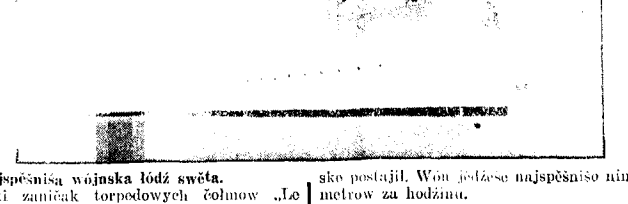

Najſpěſniſa wójnſka łódź ſwěta.

Francowſki zamiećak torpedowych čołmow „Le Cassard“ je na pospytnej jězbje nowy rekord ſpěſnoſko poſtajił. Won pójdźeſe najſpěſniſo nimale 80 kilometrow za hodźinu.

twaš ratać a wójnit Pawoł Jurk a jeho žona Marja rodž. Kopkej.

S Bjerje Wody. (Wobthadne njeswože.) Dwě dźesći tu póndźelu wječor sawinowaschej f lóškompyšnym krajkanjom wobthadne njeswože. Wós papjernika jóšeschf pschiwoson po hłownej dróży. Dwaj małej hólzaj spytaschtaj pschebýmnež mješ wosom a pschiwosom. Pšyši tym žo jedyn pschejdže. Dyrbjachu cźežkostrašnego dowjesć do thorownje, hdźež tukhwilu bjes nadźije na wustrowjenje leži.

Wšém sobustawam Posmjertneje pokładnje župy „Jan Arnošt Smoler“

Z lubosće k bližšemu bu naša Posmjertna pokładnja założena. W tutej formje ma so tež wobkhować. Je pak nam jara njepřijomne, a je to njepietetne, hdyž dyrbimy naše sobustawy napominać, zo bychu tola swoje płaćeńske winowatosće dopjelnili (swoje přinoški zapłaćili). To dyrbjało so stajnje hnydom stać bjez napominanja. Kak to tež na zrudnych zawostajenych skutkuje, hdyž stajnje dyrbimy pčišomnić při wozjewjenju smjerće jeneho sobustawa: zapłaćće tež zastate přinoški . . . na zašle pady!

Smy wšém nam přizamknjenym serbskim towaršstwam, jich dowěrnikam, připósłali w tutych dnjach dospołne wotličenje. Wšě přinoški maju zapłaćene być hač do 30. septembra t. l. Kotrež hač do tutoho dnja njebudu zapłaćene, na te njemóžemy wjacy dlže jeho čakać. Dyrbimy sobustawa z lisćiny sobustawstwa šmórnyć. Tuto napominanje k płaćenju stanje so dźensa posledni raz. Štóž je po 30. sept. z dołžnikom, njeje wjacy ze sobustawom. **Jeho zawěsćeńske prawa su wuhasle.**

K tutym postajenjam smy nućeni, dokelž kóždy smjertny pad žada wot pokładnje wupłaćenje zawěsćeńskeho pjenjeza 200 hr. A čakać dołho niechtó na pjenjezy njemóže, dokelž w tutej zrudnej khwili trjeba so kóždy pjenjezk najnuznišo, najkhwatnišo.

Zariadnistwo Posmjertneje pokładnje.
P. Krječmař. A. Dučman.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Wósporka.** Tudomni měšćanjaŋy sastupnjuju wotměchu sjawne pohedźenje. Naprjedy žo sdźeli wo wotstamknjenju pokładnje frjedź augusta a so je napłaćenje f fonda sa wurunanje cźežow dóšchło. Potom wuradźowaschе žo wo namjetach a wobsamknjenjach sinanznego a wuflawineho wuběrka. Dotalny bohatstwo pohódnoćeńskeje komisije sa statnu sawěžećernju rěsneho słotu k. rěsništ mišchtr Purišja je prjeco cźahnył. Na jeho městno žo k. Pawoł Jesla jenohłósnje wolesche. K pschijeću 7000 hr. požeženki sastupnjuju pschihłosowachu. Tehorunja žo pschihłosowaschе, so měrto kupi leżownosć cźo. 714, njeje-li kupny pjenjes wyšiche 80 hr. Pschihłosowaschе žo tež finadnym pschihłasenjam w hospodaršim planje. Měšćanjosta namjetowaschе, so bu žo wobydlerstwi dawk w pschirožku na 200 prozentow postajił kaž dotal. Namjet žo je schtyrimi hłosami pschećiwo schtyrjom hłosam wotpokasa. Twarkli a wobarišći wubjerk běschе wuradźował wo sprašanju f asfaltom pschi twarjenju dróhow. Po namjecze wubjerka sastupnjuju wobsamknjachu, so ma žo Wilhelmska dróha hač k Wjedrich-Augustowemu naměstej f asfaltom pocźahnyć. Sa to žo 200 hr. źrědkow pschiwoli. Wo pschetwarjenju wobarnje žo tajnje jednasche. Wobsamknjenja žo po pohedźenju za sjawne wuprajichu. Automatiske wuhibjane poda firma Siemens-Schuckert sa 3700 hriwnow. Płumpy ma podawać k. Hilbert.

Z Łužicy

* S **Tuczig.** (Ssudnistwo jednanje.) Někotři tudomni wobhobjerjo měšćanu žo psched wulkej prózdninskej thlastańšći komoru w Budyšchinje samołnjwcź dla jednoreho a cźežkeho kaźenja krajneho mjera. Běchu to dźesćaćeř Fiedler, pschekupa Hólzel, jeho bratr dźesćaćeř Hólzel, dźesćaćeř Scheunig, błodař Schöne, murjeř Richter a skałat Papesch. Scheunigej, Schönje a Richterej njemjašachu winu dopokasać a šud jich wunwinowa. Fiedlej bě 4 měšcy, dźesćaćeř Hólzel (pschekupa Hólzel běschе sadźewany k jednanju pschiścź) a skałat Papesch 6 měšcow jastwa. Khłostajomny podawk běschе žo 4. hapreleje 1932 stał, jako tu nazionalsozialistojo shromadźiznu wotmychu.

* © **Wjasońzy.** (Kowařšći wuczobnik po šmbić.) Wot žoboty je žo tu kowařšći wuczobnik, kiž pola dowólnego mišchtra Lehmanna wukuje, šmbić. Mała Helmut Graje a je 17 lět stary. Graje běschе do šuflje pola kora papjerku połožił, na kotruž běschе napisał, so jeho w starej skale namakaja. Žandarmstwo da pschesche pónđźelu wječor powšitke wokolina skały pschepytać. Namakachu tam też wowndźe cźanku šmbjeneho. Wutoru wodu w skale podarmo za nim pschepytachu. Chodźa nětko woni wuflumpacź, so bychu žo dopołnje wo dóneze šmbjeneho wuczobnika pschešmódźeli. Powě pak žo też, so je žo wuczobnik do šusta nastajił a papjerku a cźanku jenož k ludanju na šwoje městno połožił.

* S **Bjelogłu.** (Bjelkowčanske dwórnischeńo po eschepwari.) Prózowanju měšćańskeho sastupjeńskowa a druhich mjetnych wyschnoscźow žo po poradźiło, dostacź pschihłosowanje, so ma žo sarjadniste twarjenje tudomneho dwórnischeńa pschekwarić. Hala ma žo powjetschićź a wudawanja jasnych lisćikow pschepołožić. Ssu też hišće někotre mjeńše pschetwarjenja wotmyślene. S dźělom je žo hižom sapoćałi.

* S **Oberfriedersdorfa.** (Ssamomordarstwo.) **Wutoru rano 40lětnu njeješenu Hanu Dießnerez w starschiłkim bydlenju wobwěšenu namakachu. Wona je pjeća dołheje khorosće dla do šmjerće schła.**

* S **Połcźnicy.** (Dla wobschudźenja a konkursoweho słóšnistwa sańdźenaj.) 19. měrza 1930 běschе žo nad schatowej fabriku „Saxonia“, Gräfe & Röschke w Połcźnicy konkurs wotewrił. Nětko měješchtaj žo prjedawschej mješćelej pschekupa Gräfe f Oberlichtenawy a jeho pomak pschekupa Röschke f Połcźnicy psched shromadnym šawnišćim šudom w Budyšchinje dla shromadneho wobschudźenja a konkursoweho słóšnistwa samołwićej. Jeju winowachu, so staj, runjeź staj hižom tehdy wobjezej dołhałoj, so njeje nadźije ja wobtrajo, za 60000 hr. twarow, šurišnow w cźasu wot julija 1929 hač do februara 1930 na kredit kupowałoj, pschedźěłałoj a jako hotowe wudźěłanje pschedałoj, podawaczelam pak f wotpohłedom njeschlubjeńšo, dale za 20000 hr. twarow na šrunu pschinjeschłoj. Runjeź to wobješchtaj, so žo pschešmódźeli, staj po prawje wobschudźowałaj a šaběrali kóžoho k 4 měšcam jastwa.

* Se **Shorjelza.** (Žiwjenja žuty.) **We šwojim bydlenju na Dołhej dróży je žo šobotu 70lětny muž f pluŋom sajědojćił. Sanitetnuju spytachu jeho sašo wožiwić, tola podarmo. Starza žu pjeća cźežše myšle do šmjerće jahnałe.**

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdźan.** (Paduschtwo w katolšćej dwórskej zyrkwi.) Pšched někotrymi dnjemi dobuchu žo paduschi do draštownje katolšćeje dwórskeje zyrkwje. Woni kamachu žo do pultow a kradnuchu pjenjezy. Paduschi pa najšterje po rozchtach horje lězźi a do zyrkwje jałeźi.

* S **Drježdźan.** (50 kur žo špalilo.) Pschi wohnju we pschedawarni zyroby pschi Lockwitzskej dróży w nozy k njedźeli žo 50 kur špali. Pschičina wohnja njeje šnata. Woheń žo ruče rosćěrjeschе a też někotre schtomy šhrabny.

* S **Kamjenicy.** (Na konjowe konjenje wumrěł.) We pschednišćeje Rottlnišće njedźelu pschipołonju 31 lětny hašpodaŕ i pomocnik na polu hadj šaworowaschе. Pschi tym jeho kóń do žiwota kopny a cźežko rani. Snjeschoženeho dyrbjachu do thorownje dowjesć, hdźež won sa krótki cźaš wumrě.

* S **Bjankenhaina** w Sakskej. (We wódnym hudže žo satepił.) Pschi hrajkanju w šahrodze padže tśiłetny šynk ludomneho wobydlerja w njewobkedźbowanym wokomiku do wódneho huba a žo satepi. Posnyty k woživjenju dźesća njemjašachu žaneho wuspěcha.

*

* **Prěnja němska lěkarka wumrěła.** W Eßlingenje wumrě wutoru prěnja němska lěkarka, knj. dr. med. Breitingerez, 81 lět stara. Samrěła je pionerka za wotewrjenje lěkarskeho powołanja za žony. Wona je žiwotu pralis hač do 80. léta žiwjenja wukonjała.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro sa jutšišchi pjatk:** Poměrnje rjenje, tola trochu khłódnišcho.

Neurathowe wozjewjenje

Němski minister šwonkownych naležnoscźow f Neurath je žo w rosrěcźenju se šaštupnikom Wolffez telegrasoweje powěsćernje na to hórschił, so žu franzowske nowiny němske žadanje sa bronjeńskej runoprawnoscźu wopak wutołkuje. Pokasał je na pomérny charakter němskeho žadanja a žo praschenju pschiwobrocźił, kajkich pschicźinowoh dla je Franzowska wopschijecźe němskeho dowěrneho pišma druhim štatam dźělita. Na podłožku tak njenowanoho dowěrneho pakta njeje nusne było, druhe štaty k wuradźenju namołwić.

Němski šwonkowny minister praji, so žo **Němska pschi nowych wotbronjazych jednanjach njewobdźěli,** hdyž žo praschenje runoprawnoscźe njeje šakadnje rošsudźiło.

S dobom je wopschijecźe němskeho pišma na Franzowsku dźělił, pschi kotrehož wuradźenju bychu žo wěso posdźišchu druhe štaty wobdźělile. Němska nota pokasuje, so to, schtož žu Franzowsojo wo njej šjawnoscźi dźěliti, daloko pschez to žaha, schtož je Němska žadała.

Neurath dale praji, so žo wěrnoscź pschewjercźi, hdyž žo wo němšim wotmyślenym wobronjenju a wo wo jeršich žadanjach sa mozu rěcźi. Němske knjeźerstwo žeh šyła na wězy njennyłi, kotrež je wěste wukrajne nowiny podšjuwaju. W němšim namjetu žo ani wo runoscźi bróniotoscźe ź nětcźišchimi franzowšim wójšom ani wo wutworjenju 300000 muži žyłneho wójšła ani wo natwarjenju nowych fabrikow sa dźělanje wójnšteho materiala njerěcźi.

Towarstwowske powěstniki.

Lichań. „Zernička“ spěwa dźensa štwórtk wječor 1/2 9 hodźin pola Siwartec.

Khróšćicy. Ratarski dorost za Khróšćicy a wokolinu ma štwórtk 8. póznjeńcźa wječor we 8 hodź. w Jasenej swoju měsaču zhromadźiznu.

Smrěłoj: Arno Seibt, radźiny wyschschi sekretar na wotp. w Budyšchinje. — Wilhelm Petrik, ratař a murjeř w Špalach pola Wojerez; 52 lět; khowanje budže jutšje pjatk pop. w 3 hodź. wot žarowańšcheho domu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšchinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšchinje. — Za nawěstki: C. Janak w Budyšchinje.

rózk Žitn. wikow
poruča swój
wuběrny
palenykofej
punt 2.00, 2.40, 2.80, 3.00, 3.20, 3.60, 3.80, 4.00 hr.

Za domkhowanku
wěncy, korby atd.
wumělske kwětki kóžd. dźeń.
M. Petrich
nětk jenož na Serb. hrjebj. 30
Starozn wobkhowanych kwětkow

A. Gründer
homöopatha a maser
k rěčam kóždy pjatk
w Lejnje 1 k
wot pop. 5 hač 8 hodź.

Dopokaz mojeje zamožnitosce
Njedźiwajcy hubjeneho časa předawach létsa hač do nětk 324 jězdnych kolow. Hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy zmóžni nanajnižše płaćiny. We mojim wulkim składźe, kiž wopřija wjac hač 300 kolow znamkow: Diamant“ Anker, Brennabor, Opel, Janko, Miele, Schladitz, namakaće też Wy cyle wěsće to, štoż pytaće.
J. Schieback,
na Mužakowskej dróży 4
Wobhladanje bjez nućenja ke kupowanju

Njekupujće němske protyki!
Stary „Předźenak“ je hižo na puću!

Wobkhodna rozprawa našeje direkcije w Drježdźanach za wobkhodnje lěto 1931 je pola nas bóšża a móża sebi naši zawěsćeni a zajimcy we wobkhodnym času (8—16 hodź.) w **našim bürowje w Budyšinje na Sukelnskej hasy 12, 1,** wobhladać.

Ze spokojnosću widźimy, zo je pola Budyskeje wokrjesneje direkcije we wobkhodnym lěće 1931 třikróć tak wjele nowozawěsćenjow.

„Gilde“
zawěsćeńske akcijowe towarstwo w Drježdźanach
Wokrjesna direkcija w Budyšinje

Znjowe dary Spytajće moje wuběrne
cigaryllo a cigary

Sensation	St. 2½	Pfg.	Havanna Club	St. 6	Pfg.
Eisbären	„ 3	„	Rätsel v. Bautzen	3 St. 0.20	
Kameraden	„ 4	„	Lockvogel	St. 8	Pfg.
Nux rot	„ 5	„	Fachmann	„ 10	„
Grenzfestung	„ 6	„	Steuerwunder	„ 10	„
Mi Gusto	„ 7	„	Budissa	„ 12	„
Havanesa	„ 8	„	Reichentor	„ 15	„
Havanesa	„ 10	„	Con Amore	„ 15	„
Noblesse	„ 10	„	Fernando	„ 20	„

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkosći
Albert Lehmann w Budyšinje
Na Połnócnej dróży 2 — na Kěžorskej dróży 11
Při Bohatych wrotach — na Hauenšteinskej hasy

Precizna točerńa
cylindrow motorskich kołow
cylindrow automobilow
cylindrow bulldogow
Nowoćasne mašiny, čiste połěrowane točenje najtuńšo wobličenje
Carl Gast w Budyšinje
na Drjewowych wikach. Telefon 3299

Škriwdźenja, kiž sym pječa přećiwo knjezej kubleŕej **Jurjej Corlichej w Lichańu** wuprajił, su njewěrne a warnuju kóždeho před dalšim rozšěrjenjom
Hana Cyžowa w Nowym Łusću

Gumi za koła
we wulkim wubjerku
jara tunjo pola
Br. Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihańi abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož **20 pj.**

Poručuju swój
5sydłowy zawrjeny auto
za wěrowanja, křižna a druhe přiležnosće při najtuńšim wobličenju.
Feliks Bejma w Pančicach
Telefon Pančicy 235.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerjna, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přečiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadróbnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 212 — Budyšin — Pjatk, 9. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němski president so do Barlina wróćił

Němski president z Hindenburg je so schwórtk rano ze swojeho kubła w Neudeck do Barlina wróćił. Dopołdnja je jemu potom němski kanzler wo politiskim połoženju rozprawił. Dźenja pjatk je so němskemu presidentej pischedstejdsiwo němskeho ześma pschedstajiśi chcyło.

Powschitkownje so měni, so němski kanzler w němskim ześmje wulke pschećiwnistwo nadeńdże, a so so tohodla němski ześm bórzy rospuschći.

*

S pschihotami za sejdźenje němskeho ześma maju so do spěcha. Frakzije kaž zastupnizy politiskich stronow a knjeżerstwa su so w někotrych poćežendźanych wo pschewjedźenju wotradźenjow w němskim ześmje rozprajili. Knjeżerstwo stejiśicego zastupuje, so **dyrbi so němski ześm hnydom rospuschćeć,** jeli so by pschewjedźenju knjeżerstwowego programma abo knjeżerstwowemu wobstaću někajke wobcežnosće činił, a dokelž nimaju za wěrje podobne, so móża so pschi debacje namjetow na wuprajenje njedowěrjenja sminyć, też schwórtk w knjeżerstwje pschi mjenjenju wostawaju, so ma so hrjeda nowehu tydźenja rospuschćenje wocakać.

Po rěcži němskeho kanzlera so pónźelu pogedźenje němskeho ześma hnydom skónći. Politiske rozprajenje wutoru nazionalny sozialistiski zapósłanc Gregor **Strasser** wotewri. Potom budźe **prjedawschi** president němskeho ześma **Loebe** za sozaildemokratiju rěcźeć. Zentrumska strona je za rěcznika prjedawscheho němskeho kanzlera dr. **Brüninga** postajiła. Dokelž je so liczba frakzijow pomjeńschiła, dwaj dnjej za rozprajenja doščahataj. Najposlědnjišo so rozprajenje schwórtk skónći. Kaž so zdyschi, dyrbi němski kanzler hnydom na kónzu debatty prjedy hač so wothłosowanje sapoczinje, rospuschćeze pikno cytacy. Nowowólby do němskeho ześma bychu potom hrjedy nowembra byle.

Rozrěčenje mjez Papenom a Göringom

Wo formalnoscźach jednanjow w němskim ześmje z presidentom němskeho ześma Göringom so rozrěcźeja, njeje němski kanzler njedowěrne wostajił, so němske knjeżerstwo drje **rozprajenje w němskim ześmje dowoli, tola niz wothłosowanje.** Rozmołwa mjez Papenom a Göringom je, kaž je zdyscheć, thěrko symna była. Papen je pytnyć dał, so zu Hitlerowe nadpady na němskeho prezidenta z Hindenburga na knjeżerstwo roshorjazy zaćišćesy cźinitke.

Hitler budźe dale přećiwo Papenowemu knjeżerstwu wojować

W pschepjelnjenym Kronez zrykuju w Mnichowje je zrjedu wjeczor **Adolf Hitler** wo nětcźišćim politiskim połoženju rěcźał. Podobnje kaž w Barlinje nadpady na Papenowe knjeżerstwo a też na Hindenburga cźinjesche. Se howrjazym pschihłosowanjom wón praji: Njedawny Wam k mozy pschinjeź, a hdy bychcyše dźesaćy króćy němski ześm rospuschćiłi. Tele stare exzellenzy naš njesatrasćha. Wostanu pschi swojej pschiśazy, ke kotrejž sće mje nuzowali. Wostanu krucze wustawny. S nowym Papenowym programmom za němski lud njewukhowa, khiba lědma někotre banki."

S wótrymi zwami za Hitler na to pschećiwo Papenowym porokam dla namołwjenja a telegramma w nalećnosći sabudźenja Bytwinskich nazionalnych sozialistow wobroći. 350 nazionalnych sozialistow zu morili. Ani jenemu **mordarjej** njeźmu tohodla hłowu wotcźeli. Mi njeje znate, so zu w Pólskej hdy pjeć wołobow k zmjerći sabudźili, dokelž zu Němza sarasyli, kotryž je wjele Polakow słonźował a je dyzyl pólski stat sniciźeł. W naschim stacźe, kotryž chcemy my załoźiś, pjeć Němzow dla jeneho pólskeho **mordarja** k zmjerći njesabudźa. Pola nje towarschnistwo njepschestanje, byrnjež towarschojo ras mišnyli. Pschiúdźemy-li k mozy, zwojich towarschow psched zud stajimy, kotryž pschepyta, kak daloko zu hrěschili. Pschi tym se nikadneje zabudy wuidźemy, so je ludowe źiwjenje ważnische dyźi wschu druhe. Hdyž jutśe němski ześm rospuschćeja, so hižo dźenża na wojowanje wjeselu, kotrež so potom sapoczinje. Porokuja nam, so chcemy nadobo z druhimi stronami koalizaiju wutworiś. Na to wotmołwimy: chcemy z druhimi stronami ludowe prawa zakhowaś. Hdyž hižo hinak njepóńdźe, niz so z niczim njewottrajchimy. Njeprózninu so wo titul, kotryž je prjedy mje knjes Müller měł. Prózninu so jenož wo wjednistwo. Cźejeś, z wjednikom strony byc, je za mnje wjetscha, hač z kanzlerom w znatym rjedźe być. Stronu za ministerski stol njepschedam, za titul, kotryž mi posłuchcźeja. Budu radscho dale wojowaś, jene lětu, dwě lěće, hdyž dyrbi być tśi lěta. A hdyž cźi knjeja praja, so njewutrajemy, praju ja, so je mojemu wulkemu napschećiwnemu hraźeju, knjesej němskemu presidentej, 85 lět, a mi je 43 lět a so so zyle strowy cźuju. Tym knjezom móju rjez, so žym pschećiwdźeńcy, so so mi niczo njestanje, dokelž wěrju, so je mje pschedwidźiwosćej za moje dźelo postajiła. My nas na tjad pschihotajemy. Zofaćej njebudźemy." S howrjazym pschihłosowanjom Hitler skónći: „Chcemy dobudźeć a chcemy widźeć, na koho Němska poßłucha, hač na roskaz knjesa z Papena: Wschu so sawrócź! abo na naseh kommando: Młoda Němska dopredka!"

Rozprajenja mjez nacionalnymi socialistami a centrumskej stronu

Pschi rosrěcźenjach mjes nazionalnymi sozialistami a centrumskej stronu je so wobsamknuło, najprjedy Papenowe knjeżerstwo cźerpiś, so hy so němski ześm njerospuschćił. Pschećiwo Papenowemu hospodarskemu programowi maju najwjetsche wobmysłenja. Boja so, so so z podpjerańom wschich dźełarskich z dawki spuschćazymi wopytnami wotmysłenje njedozpi, dźełarjerjow do dźela pschijśiłajeś.

Sozialnopolitiski dźeł nuzowneho wukaza, kotryž zyły wobstatk prawow a pschiprawjenjow wusdaczin knjeżerstwa pschewostaji, kotrejž na jenož mału mjeńschinu w ludowym zastupjerstwje a mjes dźełaceryemi žaneje sepjery nima, je so z pschesjenoscźu wotpokasał.

Stejišćo centrumskeje strony

Joos wo politiskim połoženju.

Wobkhod wjedźazy pschedsyda zentrumskeje strony, sa półzłanz Joos, je schtwórtk psched Barlinskimi zastupjerjemi zentrumskich nowin rěcźał. Zentrum, runje kaž knjeżerstwo, měni, so so wěsće **znamjenja za to pokasuja, so so žiwotowe hospodarske połoženje połěpschnje.** W tajkim cźasu je nuzne, so statne wjednistwo naprawy cźini, so trjeź hospodarski pohon spěchuja a spomoža. Pschećiwne powschitkownej knjeżerstwowej polnomocy na polu sozialnych zakonjow mjeńsche Joos wobmysłenja. Nětkole wotmysłene naprawy su we wulkej mjerje połěpschenja potrěbne.

Zentrumska strona je pscheswědźena, so by so pohon we hospodarstwje jenož potom wudźerźał, a so bychu statne zapschimanja jenož potom po wotmysłenym waschnju skutkowale, hdy by **smjerowanje a skrućenje politiskich a statnych pomérow na dlešći cźaś** jaruczene było. Runje tak je zentrumska strona pscheswědźena, so **w nětcźišćim knjeżerstwowym sestajenju** tale politika skrućenjoscźi njeje data a so so wona z nim też njedozpi. Hdyž knjeżerstwo wjetschiny w němskim ześmje njenamaka a njedźiwajźy toho w sastojnstwje wostanje, budźe wono nuzowane, němski ześm z nowa rospuschćeć. Nětcźišche politiske poměry sćěhowace wuhladу pokasuja: Strach statneho pschewróta, rospuschćenje parlamenta, nowowólby, wjazykrćenje nowowólby. Pschi tajkich wobstejnoscźach, wěznik dale mjenjesche, też najrjeńschi hospodarski programm, myśl ke pschedewsaćaznu njesbudźi.

W tukhwilu so prózninu, sapółzłanz Joos praji, móże nuzowe za **sestajenje knjeżerstwa** stworiś, kotrejž so na parlamentowu wjetschinu sepjera, ke kotremuž ma lud dowěrjenje a kotrejž za to tukuje, so so wustawa sdźerži. Tajkemu kabinettej by so mohło mjeno dowěrjenskeho kabinetta (tak njenjenowaneho presidialneho kabinetta) dać. Móżno dyrbi być, wjetschinu w němskim ześmje namakaś, kotraž w ramjenej dijziplinje knjeżerstwa zwojeho dowěrjenja móżnoscź k zlytnemu politiskemu wjedźenju a k rospuschćazym wobsamknjenjam da. Tajkich móżnosćow je też hischće dźensa. Tute rosmysłenje politiskich stronow by **zentrumsku stronu mohło na lóšchi puć opposizije pokasać.** Myśl zbožesamołwitosće na ludow. wobsudże pak je na puć muńuje, na kotryž je zentrumska strona stupiła a po kotrymž, kaž je jejna winowatosć, dale póńdże.

Wadźenje wo wustawnosći němskeho kommisara

Wustawny wubjerk pruskeje statneje rady je so z wustajenjom němskeho kommissara zabrał. Sozialdemokratow a centrumska strona běchu zhromadny namjet podali, po kotrymž dyrbi statna rada zwoje mjenjenje w tym smyśle wuprajiś, so so wukas wo němskim kommissaru ani z němskej ani pruskej wustawu njeńsyše. Namjet zebri dale pschesze, so by statna rada zwoje wustawne winowatosće dale dopjelnjała, hdy by njepschipósnała, so kommissarske knjeżerstwo w Pruskej na wustawnym prawnym podłoku njesteji. Kommunistowo namjet pschedpołożichu, kotryž żada, so by so mjezwy wukaz z 20. julija wróćił. Wo namjetomaj so dale jedna. Hač dotal njeje so hischće nicźo wobsamknuło.

Tři wosoby w Rańšej Pruskej zajeli

Nadpady w Königsbergu.

1. augusta su w Königsbergu z někotrymi politiskimi nadpadami kommunistiskeho měšćańskeho sajmujerja, jeneho sozialdemokratiskeho Nowineho redaktora a někotre na lěwizu stejace wołoby, też na wotpowćinik pschepadzeneho knjeżerstwowego presidenta dr. z Hindenburga, z dźela cźežko skanili a bombam we wichelakich měšćanskich dźelach rosbuchnyć dali. We swišu z tym su schtwórtk **rychsminister za Perbandła** w Langendorffim hrodu po zimnem wječeru wyschicheho statneho rěcznika zajeli a do pschihotowaneje jatby wowjedli. Wyschnosć je też jeho automobil wotewzała.

Jutśiše nowinarstwo je k tomu sdźelile, so su z Perbandła zajeli, dokelž je dwěmaj wołobomaj, kotrejž zej je so pschi njesćastkach 1. augusta wobdźělili, połikowali. Dale su dwě druhej wołobje zajeli.

Zahrodnicy swoje wuplody na financny hamt prinjesu

Sćrjedu popołdnju su ławarjo a seleninarjo z Frankfurta nad Wódru a Lebuša w Frankfurtskim finanznym hamcze njewschědnu demonstraziju cźinili, so bychu wyschnosći swoju wulku nuzu pokasali. **Wuplody, kotrejž běchu na tydźeńskich wikach zbytne wostałe, mjes nimi 50 zentnarjow tomatow, so z 15 wozami na finanzny hamt dowjesechu a so tam na stodach a na dworje nakupichu.** Wědźnik zahrodnikow pschedstejićerjesi finanzneho hamta wulku nuzu zahrodniskeho powołanja wuzłožił. Hačrunjeź su wěnuże wiki z tuckrajnymi wuplodami pschepjelnjene, so **wukrajne wuplody hischcze njepschestawajźy do Němskeje dowoźeja. Sandźeny tydźeń su do Barlina wschědnje 16 żeleznitkich wozow, wukrajnych tomatow połnych, pschiwjesli.** Dokelž zahrodnicy njemóża swoje dawki zapłaćiś, sprjatuju woni dawkowej wyschnosći swoje wuplody njepohódnje k wobliczenju pospiczi.

Pschedstejićerjesi finanzneho hamta wobzarowasche, so njemóże nakopjene wuplody pschiwześ, šimbi pak so pródnym zahrodnikow wo dawkowe wołożenje porucźeja dale poda.

Němsko-juhosłowjanske wikowańske zrěčenje so wupowědźiło

Němsko-juhosłowjanske wikowańske zrěčenje je so 9. septembra wupowědźiło. Srěčenje potajkim 7. měrza pschichodneho lěta wotběži. K wupowědźenju je doschło, dokelž su w póslednim cźasu devijowe wobzarjenoscze we wobestronskim wikowańskim wobkhadźe nastałe. Też drje so cźi njemyla, kotśi mjenja, so je so němske zło na wuwos juhosłowjanskich jejow pschi wupowědźenju hobi rosćěrdźiło. Cźaś hač k minjenju trěcźenja dyrbi je k jednanju wo nowym srěcźenju wuwuźeć, dokelž njeźmě bjesstrěcźenjowy staw nastaś.

Němskeho gouverneura su chcyli wotwjesć

Chinescy wojerscy cźekujeńcy a 1500 chinescich dobrowólnikow su zhromadnje wumyślili, wobsebity żelesniski cźah nadpadnuś, z kotrymž němski hobustaw internazionalneje komunikje w Mandźuskej, gouverneur Schnee, a franzowski hobustaw general Claudel so wjeseschtaj. Gouverneura Schnee a generała Claudela, kotraj w tukhwilu do Charbina puśesłetaj, su dyzuli sajeś a za njeju wulki wukupny pjenjes żadaś.

Kaž je zdyscheć, budźetaj njenowanaj hobustawaj kommisije z kładkom dale puśeźowaś, so by so planej banditow sadźewało.

Francowska nochce sama z Němskej wo wotbrónjacym prašenju jednać

Kaž je ſ francowſkeho ſwonkowneho ministerſtwa ſłyſchecź, je ſo nacźiſł ſa wotmołwjenje na němſke wopomnjenſke pišmo, w kotrymž němſke knjeſerſtwo rumoprawnoſć we bronjenju ſkda, ſtrjedu francowſkej ministerſkej radźe pſchedležał. Francowſke knjeſerſtwo je jeho wopſchijeće najwažniſchim ſtatam ſwěta, kotrež Lausannſkemu dowjerjeńkownu paktej pſchiſłuſchi. Kaž je ſo ſhonjiło, ſo w nacźiſku ſ jara ſwórliwymi ſłowami wo kóždym dypku němſkich namjetow jedna. Francowſkoju ſu ſwólniwi, kóždy derje měnjeny namjet pſchijeću, ſ kotrymž by ſo wołt wójnſki ſtrach wotwobroźił. Verſailleſke ſrěćenje, na kotrež je Francowſka a pſches 20 ſtatow w Europje a ſwonka Europy ſmjſanych, pak poſtajenja wopſchija, po kotrychž dyrbja ſo też pſchi jednanju wo němſkich žadanſach ſłožiś. Tuteje pſchećiwny dla w pſchesjenoſći ſ druhimi internazionalnymi winowatoſćemi

ſo Francowſka ſapowěda, ſkama wo němſkich namjetach ſ Němſkej jednaś a Němſku na Swjaſt Ludow, Genfſku wotbronjazu konferenzu a ſnadź też na internazionalny roſrihazy ſud w Haagu pokaſuje.

Internacionalne jednanje wo skróćenju dźełańskeho časa

Internazionalny dźełowy hamt w Genfu chże ſnowa ſpytaś, praſchenje ſtróćenja dźełańſkeho cźaſa dźiwazo na powſchitkownu hoſpodarſku kriſu a nowe dźełańſke methody internazionalnje roſhuſhować daś. Sarjadniſtwowa rada je ſo na 20. ſeptembra ſwołała, ſo by ſo jenježſy ſ pſchiſtróżenjom dźełańſkeho cźaſa ſaběrała. Naſtork k ſwołanju je italſki ſaſtupjeć po poruczeńſoći ſwojeho knjeſerſtwa podał, kotryž też na wurunanje nſdy dźiwa. Senator Agnelli, nawjedowaca wołoża w tymle jednanju, w roſrěcźenju ſ jenym nominarjom žada, ſo by ſo dźełańſki cźaſ na 36 hodźin wobmjeſował, a ſo by ſo mſda po tym ſtoźiła. So by ſo poſtajenjenje kupowaz. mohł wo njehdźe 7½ miljardy dollarow wurunało, dokelž ſo liczba wſchitkich dźełacźerjow ſwěta na 100 miljonow wobliczа, by ſo dyrbjała mſda wo 33 prozentow powjeſchiś.

Sły pſchihot ſ rosbuchadłom na litewſkeho wjednika jeleſniſkeho cźaha.

Na litewſkeho wjednika wołoſowoho cźaha 24, mjes Kovnom a Eydkuhnenom wobkhadźaceho, je ſo ſtrjedu pſchihot ſpytał. W Kowuje ſu jemu paket ſ jeho adreſu pſchepodali. Kóhdy jón na jěſtwe wotewri, wopſchijeće roſbuchu. Cźahowy perſonal cźahoweho wjednika na ſmjerć ſtraſchnje ſranjeneho nadeńde. Wóſ bě tohorunja wołſchkodźeny. Wo pſchećiwinach k ſkmu pſchihotej njeje hiſchće nicźo bliſſcheho ſhoniło.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 9. późnjeńca 1932.

— **Wo wjedrje.** Wěcźera wječor w 7 hodź. barometer 711, hygrometer +3 a thermometer wjonkuſ +28. Dźiſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +1 a thermometer w nozy +17. Wjedro ſo malo pſchemjeni. Njeje hiſchće žanych wuhladow na liſty Boži deſchćik, ale tola ſthadźa ſlaba nadźija. Wołſchćernſcha nižina pſchiſtkhadźa ſ wječora Europu a je Jendźelſkej, Francowſkej, kaž też wječornej Němſkej hižo deſchćowanje pſchinjeſła. Srjedu deſchćowaſche ſo w króſkowječornej Němſkej. W Lipiku ſo hiſchće poprójchi. Potom winy ſo nižina k pokazu, nam žanehu deſchća njepſchiſtnjeſeńſchi. Sylna wyſchina nad ſaniſchej Europje woſtarasche, ſo nosche ſtrony pſchećiwnje. — Jutſtje ſabołu ſthadźa ſłónćko 5,27 a khowa ſo 6,26 hodź. Měſaćk ſthadźa powołonju 5,03 a khowa ſo w połnozy w 12 hodź.

Budźe nazyma!

Poſledni łětni měſaz je ſo minył. Haj, bě to wjerandźe ryſy łětni měſaz, ſnajnjeńſcha w poſlednich jeho njedźelach. Haj, bě ſkoro nimale pſchehoraz a nětſtrukli pod tuźnotu ſoychuju ſwej pſchejeſche, ſo by ſo tola ſkerje łkeje ſmilył.

Potajkim łětża je po łěcźi.

Wſſo też nasyma móje měcź rajne dny, ale cźim dale poſtracźuje, cźim žadniſche też tute dny bywaju. A dale bóle naſ traſchi ſ trajnymi deſchćemi abo ſ ſwóžnymi młhowojtymi dnjemi.

Nasyma tu je — hižo błónćko ſaſzy połdra hodźiny poſdźiſcho ſthadźa. To wſchak jenož ratarjo pytnu, mješchćan bjes toho tak ſaſe njeſtawa. Ale wón to pytnje wječor, kóhdy dyrbi hižo po 7 hodź. ſwěcu ſaſwećźiś. Hač móże kóždy ſtichnjeće ſa ſwětłom wječerjerjeć abo nowiny pſcheczitaś, ſdyž wot dźela domoj pſchikhadźa. A to budźe někto ſ kóžkym dnjom hórje.

Nasyma tu je. Wuhlowi witowarjo hižo pſcheczelniſcho hladaju, woni někto bywaju waźniſchi ludźo. Wěcźa, ſo ludźo jich někto bórſy trjebaju, ſo ſu jich někto bórſy trjebali.

Nasyma tu je. Vaſſuźy wjazy wo ſwoju njeſkónczniu, ale pišaju ſelosparny wo padazym liſću a mrěźu a wo tym, ſchtož tonnu ſłuſcha . . .

*

— **Serbſke kemše w Drježdźanach.** Njedźelu 18. późnjeńca popołdnju ½4 hodź. budu w Drježdźanach, a to kaž přeco w Křižnej cyrkwi, ſerbſke kemše ze ſpowědźu a z wudźělenjom Božeho wotkazanja. Předowanje změje knjez farař Mikela z Malešec. Wſitcy evangelſcy Serbja, kiž w Drježdźanach abo we wokolnoſći bydla, ſu z tym wutrobnje přeproſeni, kaž bychmy ſo też wjeſelili, hdyž móhli jich po kemšach při towaršnym zeńdźenju witać. Stóž ma znatych abo přiwuznych w Drježdźanach, chcył jich z dopisnicu na tole kemšenje kedźbliwych ſcźinić.

— **Wulki ktuſiſi dźeń** wotměje ſo njedźelu 11. ſeptembra na Ktanſchcźu w Sſlězſkich. Wuſtupja ſamſni ktarjo, tiž přeco dwěmaj njedźelomaj w Kamjenzu ſe wulkim wuſpěchom ſwoje wumělſtwo pokaſowachu. Wobkedźujcże jutſtiſchi namětſchk!

— **Sſwědy ſo pytaju!** W nozy k 3. 9. bě ſo na Mučakowſkej dróſy fady měſta wobkhadne njeſrěcźe ſtało. Widźałe ſu to pjeća wſchelake wołoża. Je pjeća też autowy wjednik ſe ſwojim autom wobſchkodźene auto ſ pſchěrowa ſmuchałnyk. Sſwědy ſo proſcha, ſamołwicź ſo pola kriminalneho wotdźelenja.

— **Satſka krajna loterija.** Pſchi ſrjedźaſchim cźehnjenju 5. rjadownje 201. ſakſkeje krajneje (jubilejneje) loterije (3. dźeń) padźe dobrycze wo 30 000 hr. na cźiſko 144113; dobrycze wo 20 000 hr. na cźiſko 139869; dobrycze wo 5000 hr. na cźiſła 3876 15312 42814 45230 57383 81329 140195; dobrycze wo 3000 hr. na cźiſła 10870 11484 38977 54567 59647 88689 89335 89369 96239 106900 148754 155871; dobrycze wo 2000 hr. na cźiſła 7054 7153 7495 11870 15096 15337 15646 19999 24143 31663 41566 66210 76724 80757 80919 82836 87051 91306 95457 96518 97346 97397 99577 103580 110863 116735 120968 125113 129443 129478 141414 147805 151251 153015 153400; dobrycze wo 1000 hr. na cźiſła 2292 5050 5156 6824 7742 8405 10357 10487 10856 11370 12033 13433 15581 18967 26152 26213 31545 33714 36457 38856 39162 47005 47193 49290 50366 50448 51702 53049 54917 56775 61921 63368 63518 65660 65908 69845 70056 74498 77152 79340 79415 83029 84843 87391 87749 92860 93402 94905 97429 98314 98843 99848 101991 102195 102714 107511 107521 108332 110171 110890 111945 131896 132202 132823 133031 138073 133076 135259 136317 137413 139109 140092 141293 142295 142364 142920 143085 144295 150388 152008 153711 156955 158064 158261.

— **Dobrycze wo 2000 hr.** padźe wěcźerawſchi 3. cźehnjeńſi dźeń 5. rjadownje ſakſkeje krajneje loterije na łóſ cźo. 159 638 do běrkownje ſtatneje loterije Ernſta Lehmanna na Kamjeńtnej haſy.

— **Dobrycze wo 3000 hriwnow** padźe wěcźerawſchi 4. cźehnjeńſi dźeń ſakſkeje krajneje loterije (2. jubilejneje) na łóſ cźiſko 11 613 a dobrycze wo 1000 hr. na cźo. 19 680 do běrkownje ſtatneje loterije Friedr. Rothera w Budyſi nje pſchi Kejžorſkej dróſy.

Se Sſkoneje Borſchcźe. (Radijowy aparat kradnyli.) W nozy k ſchtwórtkej pobychu paduſchi pola pſchekaſkeho miſchtra Reiche w Sſkonej Borſchcźi a kradnychu radijowy aparat (Mödrowpyt No. 4), nimo toho twbak, zigarety, zigary, ſchokoladu a drobne pjenjeſy. Njech nichtó tutón radijowy aparat njekupi.

S Mrnałała. (Žnjowy dźakny ſwjedźeń.) Saſtojnu njedźelu ſwjeczeſche naſcha wołſada ſwój žnjowy dźakny ſwjedźeń. Naſch Boži dom bźſche ſwjatoczńje wuzyſchenh. Wołtar pyſchachu pólne a ſahrodne płody wſcheje druſiny. Winy a plcźwa wudospołnjachu pychu Božeho domu. Sa to młodźine zyleje wołoże a wſchitkim ſobupomocnikam wutrobny dźak prajimy. Kemſcherjo pjelnjachu Boži dóm hacź na poſledneje měſtno. Kerluſche pſchewodźachu ho ſ hudźbu Khróſćanſkeje dobrowólneje wohnjowjeje woboty a ſawołſajichu ſwjatoczny ſacźiſtſcheź. Też hudźbnikam wuwrajamy ſwój dźak. Pod nawjedowanjom k. kantora Krónyi ſpěwachu ſchulſke dźěći na khórje, ſchtož kom-

Železniske njezbožo w Francowskej.

W Marseilleskim předměśću wuskoči ćah z kolijow, při čimž so 8 pasažerow ćežko zrani.

A. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoſſka idyla.

99] (Pokračowanje.)

Nadobny, měrny a cźiſchi nad cźornym lěſom ſtejeſche a jeho rože, ſymne ſmětło w błěſkownych pruhach njeſłyſchne na ſemju padaſche a lěſ, łuki, pola, réku a wjeſ, zyły kraj poſwoſche. Woczichnyzu tuntwory, womjelknychu žaby, womjelkny žarź — jenož réka na ſpuſchćzadle ſchumjeſche — jenož ſchtomy ſej we wjeſelſkach cźiſche ſchepetachu a wěſſk roſnjeſe dale wopozimu wóń južnjeſkeho kraja. Njanoſći tutych wjeczorow ho też młode wutroby podawachu a mjes ſobu ho ſbližowachu. Na drjewjanym a kamjentnym moſcze nad ſpěwajej réku ho młodźina ſhadźowſche a lědy bě ſwón na wěſi po wjeczornym klakanju womjelknył, tu po wſzy pěſeń ſaſlinčza. Pěſeń wjeſelеſe, bjeſtaroſtnje młodoſće — pěſeń žiwjenſkeje radoſće. Hólzy ſ holzami ſpěwachu. Njenje, dwojchłóſe nje ſpěwachu, kaž bě jich lubeſ wuczeŕ w ſchuli hižo nawučił. Też teho wjeczera nikt w ſahrodzy pſcheb ſchulu ſkedźeſche a poſłuchſche — też knjez farař Skala poſłuchawſche — ſ woknom wyhoteje farty hladaja a melodiju dawno ſabytych pěſni cźiſche ſynzko — poſłuchaſche też Zymbura ſe ſwojej žonu — poſłuchachu też druhi ſtarſchi — też rěcźe w torcźenje woczichnychu a pſchi wotewrjenych woknach hoſcźo ſ korcźmarjom mjelcźo poſłuchachu, tak ho cźłowjeſke duſche tomu ſpěwej podawachu. Wěchu jaſnje błyſchcźe holcźe hłoſky we wyſchinach pjerchotaze a ſaſzy hłoſky hólzow, kaž bychu je pyradowale a podpjerale. „Ja — mam ko — nje, ſchty — ri — ko — nje,“ w takeſe klinčeſche, kaž bychu konjaze podkowje wo ſemju ſwonile.

Kóhdy — ja — jim dam wo — wſza, wone ſtocźa ho — apka,“ ſaſlinčza wołoke trio holcźatow — ſo móżeſche to poſłuchanjam wutrobu wotkamacź a tu hižo ſaſzy muſke błoſky howjachu — „hohdy — ja — jim dam — po — kor — mu, wone ſtocźa do — ſko — ku“ — a wſchitzy ho potom na ſónzu ſeſon — a konje w khódrach rjeſotaja a hrjebaja, hohdy ſnowa ſaklinčźi: „— to — ſu ko — nje — mi.“

Pěſeń ſa pěſnju tak ſaklinčza — ale wot někajkeho cźaſa mjes ſpěwarjemi dwaj hłoſaj poſtrachujetej. Hólzam pobrachuje wyſoki tenor Schoſcźij Jana — holzam kaž ſłódzo cźiſty ſopran mikuſez Rosarki.

Młodźina někto wjeſełe pěſnje ſpěwa. „Sſedźi-li tam mjes nimi Jan“ — Zymbura na ſwojim ſydanku hóda, „někt ho błyſchcźeſ da“ — mjeſe wſchěmi błóſy młodeho Schoſkty póſnaje — je jaſnje kaž ſwón — wſchudźe ho na ſwojich dobudźe a ſe ſwojim kowawym ſwukom ho też wot wſchěch roſeſnawa.

„Njeje tam, njeſpěwa,“ na Jana Marjanka myſłi, pſchi Zymburje hłeda, „ale ani Sſěſchnych Rosarka tam njej“ a poſłucha. Hołzy někt ſpěwaja: „Nade młynom — pode młynom — tuhy ho paſu.“

Jeſli tam Rosarka — da ho błyſchcźeć — dokelž ho ſpěwa młynkowa najlubſcha pěſeń. Kóhdy ſtuſod w Pulcźinju na ſwoju „pěſnicźku“ — kotruž ſej dawa pſchi woſebitych ſkładnoſćach ſapiſłacź, to ho wo nim wě, kaž wo kóždym we wſy móża, ſchto rady je a ſchto rady pije, tak też móża, ſchto rady ſpěwa. Młynkowu pěſeń ſpěwaja — ale ſ teje ſwoninh hłoſow ho njewuſobywa błěſko Rosarjoweho hłoſa.

„Tomu hiſo tak budźe,“ Zymbura jenak a ſ dohom ſe Marjanku myſłiſtaj, ale ani ſe ſłowcźkom ho njepſchera-dźiſtaj. Na pěſnje jenoj pſchestowataj poſłuchacź a wobaj ho cźiſche, mjelcźo ſwojim myſłicźkam podawataj. Poła wobeju ſu zyle jenake. Na ſwoje ſaſchłe žiwjenje ſpomnjataj. Na to, kak ho ſbližiſchtaj, a kak bźſchtaj dotal hromadźe młkoj a tak bu jimaj žiwjenje potom dale rjeſźeć. Tu ho Marjanka muſej pſchituli a Zymbura ju wjeſcźo a mjeſaj ſa ruku wſa. Jenajke duſchine roſpołożenje jeju w tej khwili wobſnjeſeſche a wobaj ho jemu podaſchtaj. Kóždemu ſa ſebje, ale tola pſchesjene jimaj łoża leju žiwjenja wožiwiſchu. Dźěći běchu ho narodźiſe. Najprjedy Dwóinitaj, Wjrzałkywk ſ Měrcźinkom, potom Marjanna. Zona bě cźeſko khora była a Wjazſławka bě Bóh k ſebi wſał. Sdychnyſchtaj — wobaj ho na hóiſtoſće tamnych wokomikow dopomniſchtaj a poſładaſchtaj k njebjeſam. Tam ho jewi jeju njeſnaty pſchichod. Jan ho wożeni a wonaj ke Khłóſzom na wumjeńk pocźehnjetaj. Ale njebu-dźetaj na wumjeńku. Dyrbitaj dale hoſpodarić. Je tu Měrcźiſt, je tu Marjana, bórſy wotroſcźetaj, a hdyž budźetaj wobſtaranaj, potom njech je, kaž Bóh da . . .

(Pokračowanje ſcźehuje.)

Wo powodženju w Mandźuskej.
W Mandźuskej su byłe wulke wody, kiž zawinowachu smjerć 30 000 ludźi. Widźimy na wobrazu powodženu hasu w Charbinje.

ſdźerło ſ djaknej wutrobu ſkyſchachu. Potom djerżeſche nam naſch duchowny hnujaze ſnjowe djakne pŕedowanje, ſo móſeſche ſo kóżdy kenſchćé ſkubóko hnjatoje wutroby domoj wróćiéj. Też na tutym mĕſnje naſchemu k. ſobarjej Rózſerej naſch najwutrobniſchi djak!

Z **Radworja.** Stwórtk zahe rano widźachu tu Branſkeee pola ſusoda Krawca (Schneider) w kólni swĕcu. Dokelž sebi myslachu, ze so tam pali, budźachu hnydom Krawcecow. Tola hórzy bĕ so swĕca zhubiła. Najskerje bĕchu padniſi do kólnje, w kotrejž maju Krawcec wjele kaniklow, zaléźli a chcychu tam nĕſto sobu wzać. Njeběchu pak sebi myslili, ze w Radworju tutón dźeń hižo rano do 4 hodźin stawaja, dokelž swj. Marije naroda procesijon do Różanta dźe a dokelž je tohodla Boża mša hižo rano w 4 hodź. Přez haru njemóżachu paduši potom swój njeskutk wukonjeć, móżachu pak też wutłóchnyć a njespómaći ćeknyć. Hižo srjedu wječor su tu muskeju wobkedźhowali, kotrejž z dybzaćnej lampu na Krawcec ſawrjenja swĕćeštej. Tola to njeje nichtó dale za ważne mĕł.

Z **Kamjenjeje** pola Radworja. (Procesijon.) Wĕcawſi procesijon Radwońskeje wosady do Różanta bĕ so pŕi najrjeńſim wjedrje derje poradźił. Wobdźĕlenje bĕ bohate. Procesijon wjedźeše k. kubler Jan Cyž-źStróžićanski. Staroznaty wożeŕ druźkow k. Kopaŕ njemóżeše khorosće dla lĕtsa tuto dźĕło wuwjesć. Na jeho mĕstno stupi naš wjesnjanosta Jurij Mĕrćink, kiž dobrowólnje zapŕah poskići.

S **Kotez.** (Domkhowanka.) Žnĕ ſu nĕtko jow domkhowane. Rożka bĕ wunoſchna. S pſcheńzu trochu klaza. Wotawu ſu też nimale dom ſwoſyli. Djeczel na ſchćerniſchćach wſchudźe derje ſteji. Sa to pak ſpeże trjeba wjazy beſchża. Dla dobrych žnjow bĕ naſch ſnjes Lorenz ſwojich ludźi pſcheproſyl na malu žnjowu hoſćinu. We Hajeiſchej korćmje ſo jim tnkanj ſ kofejom poſkići. Na to hiſchże ſzĕhowaſche wjeczeŕ. W pſchitomnoſći knjejſtwa wuwi ſo pſchi darmotnym piwje a rejach rjana pjeżada. Jedyn ſ dźĕkaćerjow ſo podźakowa w mjenje towaŕſchow.

S **Wóſporka.** (Liczenje ſwini.) Pſchi liczenju ſwini 1. 9. ſo tu naliczi 225 ſwini a 16 cźelatow. Pſchi poſlednim liczenju 1. 5. ſo naliczi 313 ſwini a 14 cźelatow.

S **Delnjeho Wujeſda.** (Njeſboże.) Pſchi nakładowanju drjewa ſnjeſboži na tudyſchim pſcheddwórniſchću ratař Jan Groſa tak cźeżko, ſo dyrbjachu jeho pſchewjeſeć do Wojerowſkeje khorownje. Konjej Groſoweho ſapſchaha ſo naraz ſ njeſnateje pſchiczinu ſpłoſchiſchtaj. Groſa njemóżeſche ſo ſ cźaſom wukhowacź a padźe pod wós. Kola dźĕchu jemu pſches wutrobu a Groſa je ſo nanajſkerje nutſła cźeżko ſranić.

S **Lĕſteje** pola Delnjeho Wujeſda. (Schtó je cźeżkoſranjeny?) Póndźelu wječor bĕ tu naſch dróhar namałał na dróży cźeżko ſranjeneho człowjeka. Sawołany lĕkaŕ ſwĕſći jenoż ſnutſkowne rany. Auto Delnjowujeſdźanſkeho młyna ſranjeneho wſa ſobu do Delnjeho Wujeſda a wottam potom ſanitetny auto jeho dale do Wojerowſkeje khorownje dowjeze. Hacź do ſchtwór ka ſranjeny hiſchće njeje nabył wĕdomja. Wĕſche to nĕhdźe 30lĕtny ſuchi cźłowjek ſ cźornymi włoſami, módrymi woczomaj. Mĕjeſche cźmowomódre kholowy, cźornopiſany kabat a laz, brunej ſportownej cźapcźej, ſwĕtłu ſportownu koſchlu ſ cźornoźidźanej krawatu. W nohajzomaj a ſchatnku mĕjeſche pĕtmikaj A. S. Na prawym porſćiku mĕjeſche ſlĕborny pjerſcźeń po ſdaću ſe ſamźnymaj pĕtmikomaj. Pobrachowaſche jemu pŕedowny ſub. Khory bĕ woſpjet wołał „Marta“ a „Luba macźi, mój ſo wjazy njewidźimoj!“ (po nĕmſku). Też nĕſchto kŕótź ſawoła: „Wſo, puſchcź mje!“ Pſchi ſebi njemĕjeſche niczo hacź jenoż pŕóſonu dopiſnjanu a nĕkotre płazki. Wĕ derje ſwoblekany a mĕjeſche bĕłej ruży.

S **Wĕſeje Wody.** (Nulke kradnyli.) W nozy ſ wutoŕje ſym ſ. leżownoſće pſchi Jannjej dróży kradnyli ſchtyri nulke. Tu bĕchu paduſchi ſeź poſ li hiżo w nozy ſ ſchtwórkej. Tehdy ſ druheho pulkota nulke kradnychu. Dale bĕchu chźyli kradnyć ſ pódlanſkeho khlĕwa ſwinjo. Nanajſkerje pak je jich nĕchtó pſchi tym mylił, pſchetoż ſu ſo hnjedź dźĕła ſ procha mĕli.

S **Wĕſeje Wody.** (Wotſudźenje politiſtich hewrjekarjow.) W Shorjelu je ſo wotmĕło ſudniſke jednanje pſcheciwo Wĕlowodźanſtim hewrjekarjam. Sańdźi ſo Wilhelmi ſ Ku a tſjom mĕſnjam jaſtwa, Mjedźik ſe lĕtu, Pĕtr ſ 10 mĕſnjam, Greiner, Hermann a Hober ſ 9 mĕſnjam. Tamni dóſtachu mjenſche khłoſtanje.

S **Rujalowa.** (Njeſboże.) W naſchim papjerniku pſchiſudźe dźĕlaćerka ſ Kobjelina ſ ruku do maſchiny, pſchi cźimż ſo jej ſchtyri porſty wottorhnychu. S privatnym autom ſnjeſboženu do Shorjelſkeje khorownje dowjeſechu.

S **Dźĕkow.** (Naſymſke witi.) Wutoru ſo tu wotmĕchu naſymſke witi. Wĕ ſo wjele pſchedawarjow naſchich. Po dołhim cźaſu bĕ też tu faſy karuſel pſchiſchoł.

S **Borſchcźe.** (Sćmjertny pad.) Njedźelu bĕchu tu pohŕowali 49 lĕtnu Jow Nowotnowu. Cźiła a wſchudźe jara wobluboważna žona bĕ dyrbjała ſo podacź do khorownje, dokelž mĕjeſche brjóch w nóſu. Po operaciji je potom wumrĕła. Njeboczićźa bĕ 25 lĕt dołho cźĕłowa žona naſcheje wołſady.

Sokołstwo, šport a hry

Sokołski wječork w Haslowje

Zańdźenu njedźelu 4. póžnjeńca t. l. wuhotowachu ſebi Haslowscy Sokoljo rjany sokołski wječork. Wopyt bĕ dobry. Wosebje wokolna młodźina a też z dalšich wsow přikhwatachu k nam. Bĕše tola wulkotne a zwjeſelace, hdyž bĕ tak rjec hač na poſlednje mĕſtno wšo wobsadźene. W 9 hodź. započa so naš porjad. Powita br. Pawoł Handrika-Baćoński hoſći ze zahorjacymi słowami. Sokoł chce druhich woliwknjenych Serbow do swojich rjadow přiwjeſć. Serbski Sokoł haji a wojuje duchownje wo serbsku narodnoſć a našu maćeŕnu rĕć. Přirunajmy spĕw „Naše swjate prawa“ a „Ze Lubina do hole“ (namakamy je w „Sokołskich Listach“).

Jako baseń přednjese nam br. Jurij Mĕškank-Łušćanski „Serbskim młodźencam“, wot sok. br. Jurja Sewćika-Komorowskeho a drje je nĕkomužkuli do wutroby kłóła a je sej y myslach sobu domoj wzał. Naša sokolska kapała zapiska pokhod „Hój, horje, serbski Sokole“ a 12 bratrow nastupi k Radwońskim prostnym. Druhe zwučowanje bě jubilejne prostne z 9 bratrami, kotrež přibladowarjam rjany a zybolacy wobraz předstajichu. Wšitko to zwučowaše so po hudźbje z najlĕpšim wuspĕchom. Na to hnydom přićahny 10 bratrow k skupinam a předstajichu 2 skupinje na bradłach a jenu bjez narjadow. Dostachu mócny priklesk. Jako kóne porjada zwučowa 6 bratrow pod načolnikom br. J. Pašku z Čornec na bradłach. To bě krótki ale spokojacy program za naš sokolski wječork.

Nĕtko nam kapała zahra wjesele serbske štučki a te nóžki tak khodźachu hač do dalokeje połnocy. Rjenje wšak je, hdyž ći piska jena serbska kapała na serbskich swjedźenjach a nic tajka, kiž chcedźa być Serbja z jich nowočasnymi „tangami“ atd. Zo je rjenje było, dopokazaja nam te wjesole serbske spĕwy, kiž młodźina spĕwaše. Haslowscy Sokoljo njech su swĕrni a wostanu tohodła jedyn cyłk, byrnjež mała čŕjódka, a je a wostanje serbskemu narodej swĕrna. Naše heslo budź: „Skrućmy so!“ M. R.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Freiberga.** (Tři žmjertne wopory wobtłahneho njeſboża.) Póndźelu wječor wokoło ½8 hodź. sta ſo na dróży ſ Freiberga do Branda-Erbisdorfa cźeżke njeſboże ſ automobilom. W Drjezdźanach bydlazy puczowazy jeneje Lipcźanſkeje firmy ſajédże je ſwojim wołsobownym automobilom wot ſady do 26 lĕtneho hoſpodarſkeho pomocznika Mišbacha, kiž dźeczazy wós je ſwojimaj dźećimaj cźiſchcźeſche. Mišbach a dźeczazy wós ſ dźećimaj ſo po brjoſy dele wjerchu. Automobil pak ſajédże do ſchtoma a ſo roſbi. Mišbach a jeho dwĕlĕtne dźećo wotſtaichtaj morwaj leżo. Druhe dźećo bu tak cźeżko ſranjene, ſo wumrĕ, jako je do Freibergſkeje khorownje wjeſechu. Mišbachowa mandźelka, kiž jĕdne kolo cźerpjeſche a nĕhdźe 2 hacź 3 metry ſa ſnjeſboženymi dźĕſche, a wjednik automobila wotſtaichtaj njeſranjenaj. Wjednik automobila wudawa, ſo ſu jeho zlepile ſwoży auta, kiž je jemu napſchećeſo pſchiſeł, ſo ludźi na dróży njeje widźeć mohł.

Bjez nutłamarjow njeńdźe!

Kaž ſo industrija pjenjeżnych łamorow pſchezo bóle roſwita a wunyka a nowe techniſke wunamakanja pſcheciwo ſadobywanju do nich pſchinjeſu, tak też ſo próżnja nutłamarjo, ſo bychu ſ tutej industriju we „wuſtim wuſtu“ wotſtali a ſo w jich ſamźnym ſajimje próżuja, ſo bychu „ſ cźaſom ſobu ſchli“. Žurlej w Joliet w Ameriji wobſtejdźi drohotne wołkańe ſadobja a he vaſchu drohotnu pychu. Schtož ſo kóżdy wjeczor do wjebeje ſ nowoćahnymi a najnowſchimi wunamakanjami ſam'ow pſchipraujeneho pjenjeżnego łhamora łkadźeja a ſeſamtaju. S njeſho am bĕ ſo jenjeho dnja łkuclił ſe tutom łhamorej ſhubił, a tej reſerwowy łkuclił njebĕ k namakanju. Też firma, kiž bĕ dźiwapołny łhamor twarił, njemóżeſche ſ nuſu pomhacź, dokelž bĕ w konkurſu a wjaz njewobſtejeſche. Wſchćeh mózny ſamkarjow a mechanikarjow bĕchu wo wotewrjenje łhamora proſyli a cźi dawachu ſebi tej najwjetſchu próżu a wſcho bĕ podarmo, ſamk ſo oni njepiknu a njehibnu. Swónk zyrkuje ſebi nĕtko ſaneje rady wjazy njewĕdźeſche, hacź jo by proſyć direkſiju najwjetſcheho ſtaueho ſaſtwa wo pomoc. Dokho njetrajeſche a direkſija bĕ pózłkawa jeneho napwſchitkniſcheho, ſpuſczomneho a ſobom najitraſchniſcheho nutſtamarja, to rĕka ſ „pſchihódnym pſcheWodom“. Lĕdma pol hodźinki je trało a łhamor ſtejeſche ſe wſchĕm ſwojim błyſkeſom ſchćeroko wotewrjeny a hordźe poſmĕwujeſo tu ſtoji „wumĕtz“ — ſatbnik . . . .

Přilopk

* **Horſka kórka.** W Hemme w Schleswig-Holſtajnſkej bĕſche jenemu tamniſchemu ſahrodnikej horſka kórka narokła. Wona waŕeſche 12½ puntow, mórka bĕſche 60 centimetrow dołha a jeje wobwjah mĕjeſche 42 centimetrow.

* **Wotſtronjenje romiſkeho poſtrowa w Italſkej.** We Italſkej bĕchu po wójnje, hdyž tam doby faſchizm, ſawjedli romiſki poſtrow. Ludźo ſo ſtrowjachu ſ poſdĕhnjenej prawej ruku. To je ſo nĕtko tam ſakaſało. Jenoż Muſſolineho ſamehno ſmĕdźa hiſchće takle ſtrowićź a jenoż wón ſmĕ takle ſtrowićź ſwojich ludźi. Króžda nowa kelija po nĕcźim ſo ludźom ſamym woſtudźi a maju ju ſa ſmĕſchne. Kaž je ſnate, ſu tež naſchi Hitlerjo wot Italcźanow pſchewjeſali romiſki poſtrow. Hacź ſo tež woni nĕtko po nĕcźim ſaſo wróćja k ſtarym dobrym waſchnjam ſtrowjenja?

Kreugerowe zamoženje so přesadźuje.
Zawostajene wobsedźenje ſwedskeho jebanskeho wulkopŕemysłnika Kreugera su w Stockholmje zjawnej přesadźowali. Wunošk z toho wšak njemóže kryć hobrski dołh njeboćićkeho.

Naše pismowstwo

Józef Páta:

Krótki přehlad Łužiskoserbskeho narodopisneho dźěła.

Je to mała 15stronska brošurka, wosebity wóčišć z rewje Slavia, lětnik X., zešiwk 4, Praha 1932. Knižka je jara ważna za našich ludowědnikow, narune prózdnjeńcu, často bolostnje začutu. Kóždy trjeba tutón stawizniski, dokładny a spušćomny přehlad. Nadeńdźemy zdźěła znatu, tola też hišće njepřeslědźenu maćizny — nastaće, zwiski a prócowanja positiwistiskeje doby našeje ludowědy. Nastawk rysuje prěnje zakładne dźěło wučenca Abrahama Frencla (1656 hač 1740), wobrazuje dźěło wšěch pozdźišich prócowarjow na ludowědnym polu hač do dźensnišcho dnja. Narodopis wotamka nam potajnosće dawnych časow, našeho luda byća. Slědźmy, slědźmy a zaso slědźmy, zo bychmy spóznali, kak bohaći smy. — Autorej brošurki budź dźak a my dźakujemy so z dożiwjenjom a skutkom. Hajmy zakładnje ludowědu! — Brošurka je dostać w Serbskej knihařni po ludowej płaćizne 40 pj. — Naš časopis „Łužica“ přinjese tohorunja *pěknu recensiju wo tutym dźěle.* ř.

Maćerska lubošcs

Podawa Bj. Krawc.

Jako běše slawnemu ruskemu spisowaćelej Turgenjewej dźesać lět, wza jeho nan sobu na honćtwu. Podaštaj so na brune šćerniščo. Tu wuleći jimaj před nohomaj ze stużenym šumjenjom złoty bažant, sančka (Fasanenweibchen). Hóle so na nju mjerješe w radości zrosćaceho honćwjerja a wutrěli. Nadobo so jeho zmócni dźiwje rozhorjenje, jako ptak třepotajo padny k zemi blizko před nim. Žiwjenje ruče hasny, ale nućenje maćerske bě sylniše hač smjerć sama a sančka doleći wotpjata k hnězdu, hdźež so jeje młodźatą tulachu, njewědźo wo straše. Z pohladanjom tak prošacym a powědacym, zo młodemu honćwjerjej skoro wutroba zasta kłapać w dopóznaću skaženja, kotrež bě zawinował, — skłoni so jeje brjuna hłójčka a jenož morwe čělo přikry skitajo młodźata. Młody honćwjerj do swojeje smjerće njezapomni na wone začuće swojeje winy, kotrež bě so jeho w tamnym wokomiknjenju zmócniło.

„Nano, nano, što sym to sčinił!“ zawoła zatrašeny.

Nan pak, na jeho zrudobu njedźiwajo, rjekny: „Derje, syno, bě to pěkny wuslědk prěnjeho wutrěla! Bórzy budźe z tebje dobry honćwjerj!“ „Nihdy, nano! Nihdy zaso njezahubju zabawy dla žiwe stworjenje! Nocheu tajkeje zabawy! Žiwjenje ma za mnje wjetšeje wabiwosće hač smjerć!“

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutřišchu sobotu:** Rjane wobstajne ćěpne wjedro.

* **Spinalne wokhromjenje dźěćzi je so też do Sakskeje sanjeło. W khorownі w Kamjenicy su šwjećzili, so je dźewjećzetny syn dźěłaćerja Neuberta w šuśobnym Sieg-marje na straschne natykowaze spinalne wokhromjenje skhorił.**

* **We Wolešchnizy w Rudnych horach je so w Hedwigskich podkopkach schešćej hórnikow z wottwalenjom wuhla sahrabło. Tśo z nich su so cyeźko skanili a su so dyrbjeli do Lichtensteinskeje khorownje dowjesć.**

* **W Barlinskej koloniji khłódnizowy su so tři wobydleńske khłódnizy, schtyri hródze a někotre khramady desćow spalile. Wikowar Richter je so spalił. Wikowarku Woberowu dyrbjachu do khorownje dowjesć. Nimo toho so spali 1 kóń, dwě šwinjeczi, dwaj pšaj a kury.**

* **Pischedšyzda konferenzy sa snjenje brónjenja, Jendźelczan Henderson, je rjekł, so by methoda, kotruž Němska jada, powschitkowne njesbože była a by k napschemu brónjenju dowjedła. Tohodła w němskim žadanju sa runoprawnoscu w brónjenju wulki strach widźi.**

Nowe podpjeraze naprawy sa rožku.

Pischedběžne dźěła sa hižo pschipowědźene naprawy ke wołóženju rožkowych wikow su skónčene. Němske je žitom wikowaze towaršiwo budźe pschichodnje wschudźe tam, hdźež je pschewjele rožki na němskich wikach, rožku po wikam pschinjerjenych placijskich kupowacz. Pokupjene hromady rožki dyrbja so hnydom k pizowanju wužiwać. Rožka budźe so z cośinom barbić.

Směški

„Schtož je sa Waš jara mušne, knježna, to je, so ho prawje wjele hibacze, pschjacho sabo hibacze! Sabrachdha so z někakim schportom?“

„Se schportom runje nic! Ale khodźu wjele na reje!“

„Haj, to je runje wopak! Wjele hedźenja Wam njetrje!“

*

Jedyn skupak spuschćeri samo swój wotpohlad, so wón wšitkich, so bu sebi wndawki sa powjas salutował.

*

„Kak stary je cłowjek, kotryž je so w Lęce 1875 narodźił, Khorlka?“

„Jedna so wo muža abo wo žonu, knjes wučeć?“

*

Se schutle.

„Hdyž něchtó sam hraje, potom mjenujemy to solo, pola dweju duett. A hdyž tśi abo schtyri hraja, kak rika to potom, Janko?“

„Schkot, knjes wučeć!“

*

Sće huby praja, so su dźeń maćerje wikowarjo je kwětkami a błóskoscemi sarjadowali a dźeń nana pschedawarjo krawatow.

Mětko njebudźe dołho wjaz tracł, potom sarjaduja ludźo, kotśiš z kieschkami wituja, też dźeń dźěcza.

*

„Mi su wschitzy ludźo wohidni, kotśiš za khribietom rěcza!“

„Mi też, wošebje hdyž stawa so to na konzercze!“

*

* „Schtož je so mi dźensa stało, to njepscheju też swojemu najhórschemu njepschećelej!“

„Schto dha na zhłym swěcze je so cźi stało?“

„Sym 10 000 hriwnow w loteriji dobył!“

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. „Nadźija“ ma kóždu wutoru wječor wot 8—10 hodź. spěwnu pruhu w sali Serbskeho Domu. Sylne wobdźělenje muzskich a žónskich spěwnych mocow pak je nuzne, hewak pruhi wuwostanu. Nowe spěwne mocy su nam hišće witane. Wowčerk.

Bjenatski čołmarski swjedźeń.

W Bjenatkach so wotmě znaty čołmarski swjedźeń, při kotrymž wjele stow zwjeśa rjenje wupyšenych čołmow po wódnych dróhach Bjenatkow na přemo pluwaše.

Mantle, wobleki, bluzy a suknje

stajnje tunjo pola **W. Häcker nasl.**

Zidy a wobl... ...e tkaniny — Žarowanska drasta

Zbytki za wobleki a bluzy, k podležnju a zaplatanju wot wšěch tkaninow, płóčliwy somot, tweed, wolmjany muslin **směsnje tunjo** we

zbytkowym tydźenju

Zbytki hižo wot 10 pj. **Neimann** Při Póstowym naměsće na Hońc hasy 29.

Ręču serbski Ręču serbski!

Cyła móda

je zaso bóle žonjaca; we wšěch prašenjach módy rozsudźa žonjace, nježne wudźełanja. Kožuchowe modele mantle, ječki a małe wokosajne kóžki pokazuje Wam

Fliegel nasl.

w tutej pyšnej nowej wšelakosći.

Kupujeće tam stajnje derje a tunjo

na Kěžorskej dróży 6

„Běły Bóh“ 500 m n. m.

Wot stacije Srjedźn. Kumwałda 3/4 hodź., wot stacije Rozwodec 13/4 hodź. Telefon Kumwałd 231

Za šule: kofej 10 pj., citrona 10 pj., poliwka 20 pj.

Čah jěde rano wot Budyšina do Srjedźneho Kumwałda 6.52, do Rozwodec 7.14.

Hórski korčmař Emil Kalauch.

Kwasne a składnostne

dary

kupujeće přijomnje

w konkursowym wupředawanju

Gläsel

w Serbskim Domje

Spěwarske

serbske a němske we wulkim wubjerku

Serbska kniharnja

na Lawskich hrjebjach

Twarče z wapnopěskowymi kamjenjemi

Wapnopěskowy kamjeń runa so hlinjanemu cyhelej l. rjadownje, je pak wjele tuńšo a stajniši.

Dźěłarnja wapnopěskowych kamjenjow

Moritz Wobst z. dr. z w. r. w Budyšinje

Telefon 3065, 3066, 3025 Telefon 3065, 3066, 3025

KAFFEE HAG SER

rožk Žitn. wikow

poruča swój

wuběrny

palenykofej

punt 2.00, 2.40, 2.80, 3.00, 3.20, 3.60, 3.80, 4.00 hr.

Holca

nic młódša hač 18 lět do rataŕstwa so hnydom pyta do Kołwazy čo. 13

Wysokosnećelna čehniwa

kruwa

je na předań we Worklecach čo. 30

Za domkhowanku

wěncy, korby atd. wumělske kwětki kóžd. druž.

M. Petrich

nětk jenož na Serb. hrjebj. 30 Starozn. wobkhod wum. kwětkow

Mam wot jutře soboty w mojich hródźach na Horněrskej hasy 40 nowy transport młodych wysokosudelnych rańošpruskich-hollandskich **plahow.**

kruwow a jałojcow

kaž też 3 dobre, młode **konje do dźěła** tunje na předań. Skót k rězu sobu zamjenju.

Gustav Gneuss, skótna wikow., w Budyšinje

Telefon 2106

Precizna točerńja

cylindrow motorskich kołow

cylindrow automobilow

cylindrow bulldogow

Nowočasne mašiny, čiste polérowane točenje najtuńše wobličenje

Carl Gast w Budyšinje

na Drjewowych wikach. Telefon 3290

W. Schaffrath

w Budyšinje na Jägerstr. 9 Telefon 2509

Bjezkonkurenčne nizke płaćizny

Přiloha k čisłu 212

SERBSKE NOWINY

Pjatk 9. septembra 1932

Krjudowarki

Wěmy, so su na [illegible] kuntwory. Ale naš sajimuja jenoš te synzake kuntwory, kuntrybyšti, doklen naš te druhe njekakaju.

Teš hanzy kuntworow naš njesajimuja, dokelž wone njekakaju. Snoźmi[illegible] nam wuškolowuceni to praja a pisaju, so tute šo špatnoje a tym, hdyž hdyž a hdyž trochu brěkli dóstanu. Wone pječa tajku brěčku pytaju na trustalcich keruschach.

Kuntworowe hanckli pak njejšu tak njewinowate a stronne. Město, so bychu šo spokojite z tym, schtož by człowjek se swojim [illegible] [illegible] pschipósnał jako pódi, chcedža wone něschto druheho . . .

Tam so chze nascheje kreje.

Dokelž pak nichtó radu nima, hdyž so kuntrybyšt sanóri do nascheje koże, šu poczachi mjes nami a kuntworowymi hanckami niz tajke, kajkeż maju być.

Hižo nasche pschikładowa a prajenja na to pokazuja. Khwala šo cźichomyślni ludźo, kiž bywaju tak nadobni a duschni, so ani muschi nohi njeslamaju. Ale nimamy ani jenicźkeho pschikładowa, kiž by wobžiwitlił podobny mórnowy wobchad z kuntworami . . .

Runje tak też žane pschikładowa pchi njesakituje. Hacźrunjež naš pola kuntworow, kaž też pola ykhow luboscź k swěrjatam nam dyrbjała kakać, też tu žiwe stworjenje cźesćicź a jeho nahi nadwad wotbyczź z mudrej pschehladowoscźu, kotraž nicźo za sło njebjerje a sło z dobrym mjatuje . . .

So k tomu swietscho njedóstoje, je też wóste. Njejmě po dóst z kuntworom [illegible] [illegible], ale to šo tola njebawa wrěcź, so luboscź k swěrjatam popuschcźa, hdyž ju pruhujesch z kuntworaznymi [illegible].

Snajmjenscho to šo dotal tak bźiše. Hacź to też dženja hischcźe tak bywa, hdyž pschi kuthwilnych pomerach luboscź k cźłowjekam je bóle wohrožena, dyžli luboscź k swěrjatam, wo tym šo njechamny wuprajicź.

Mamy lětsa mjenje kuntworow dyžli loni.

Wužywnuscźojni w kuntworaznych nalesnoscźach běchu nam lětsa wěscheźili wosebje rajne kuntworaze lěcźe. Ani to kuntwory pohnuło njeje, [illegible] w polnej liczbje ke słužbje a nascheu kožu podykowaceź se swojimi nězmymi ranami . . .

Schto też bychu kuntwory [illegible] tu pola naš chzyle w tutym lěcźe, kiž dawno wjazy šo njespokojni z cźerwjenobłotromkowanymi kuntworaznymi kalujeńcźkami, z kotrymiž tute wojeńske khatki loni hischcźe krjudowachu . . .

Najsterje běchu kuntwory pschejara njepotitite sa nascheu cźełu!? A šnadź šu sebi šame prajile, so šu dospołnje zbytne wot toho cźasa, so cźłowjek šam je pschewzał nadawk, zlevje kalacź do swojich hobuczźlowjekow.

*

Schtož potajtim kuntwory nasupuje — my ženje njebychmy sa to mekli, ale je to někto tak: nam šo hižo nimale sapy po nich stycźa. A bywaju też jenoš tohodla, so bychmy je lětsa měli sa mjenscho dla so a je tohodla cźerpjeli . . .

Mjes tym, so naschi wobrónjeni hobustacźenjo, kiž kalaju sasunuwsa kuntworn, w naš jenoš wuwabjeja žeńe a pschecźe, so pola naš sazy bórzy nazwuknu pschihłowo pschewobroczicź a z helfanta sazy sczinicź kuntworu . . .!

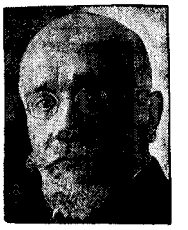

Venizelos,
grekski ministerski předsyda. Dokelž jeho strona při přichodnych wólbach nanajskerje podleži, chce pječa tworić diktaturu.

Cyrkwinske powěsće

16. njedźela po swj. Trojicy, 11. późnjeńca 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi zmeje farar Tišer rano we 7 hodź. němske Bože wotkazanje, farar Kapleř we 8 hodź. němsku a dop. ¼10 hodź. serbsku Božu službu za spěwanjom młodych holcow.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź a Bože wotkazanje, we 8 hodź. serbska Boża służba a dop. ¾10 hodź. w hrodowej cyrkwicźy němska Boża służba. Zběrka.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. zmeje farař Bóje němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Pop. ½4 hodź. ma duchowny Böttger serbsku a ½5 hodź. němsku spowědź. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — Wutoru pop. w 4 hodź. zmeje farař Bóje w Kobanic domje w Čornych Noslicach serbske kemšenje, ke kotremuž so serbska spowědź přizamknje a w 7 hodź. němske kemšenje, ke kotremuž so němska spowědź přizamknje. — Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliske rozwučowanje ev. towarstwa młodźencow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 h. bibliska nutrnosć pola Duckec w Kózlach.

Z Bukec.

Džakna njedźela: rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Cyrkwiny khór: „Wšitko, štož wodych ma", wot Silchera. Pozawny khór: „Largo" wot Händela (khór, husle a byrgle). Zběrka za našu cyrkej. — Wutoru wječor ⅛8 hodź. žónske towarstwo pola Rabowskec.

Z Budyšinka.

Žnjowy džakny swjedźeń. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža służba (farař Handrik-Poršiski). Zběrka za wutepjenje cyrkwje. Poršiski cyrkwiny khór spěwa: „Knježe, kraj je žohnowany" (Frajšlag).

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba. Pozawnski khór. Zběrka za pozawnski khór. — Póndźelu 12. sept. (kermušowy swjedźeń): rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża służba. W 11 h. Boża służba za dźěći.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba. ¾11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska Boża służba.

Z Khwaćic.

Žnjowy džakny swjedźeń. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pozawniski khór budźe sobu skutkować. Zběrka za khudych wosady.

Z Kluka.

Žnjowy džakny swjedźeń je rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němske swjedźeńske kemšenje Zběrka.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. ma farař Wolf-Křišowski němske prědowanje.

Z Łupoje.

Rano w 7 hodź. zmeje duchowny Böttcher z Budestec němsku spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němsku a dop. ½10 hodź. serbsku Božu službu.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. — Zemrěł: Handrij Sykora, bywši šewc, veteranski rentnar we Malešecach, 84 l. 3 m. 10 dnjow.

Z Minakala.

Rano w 7 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża służba. — Stwórtk 15. sept. wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Robšinkec w Minakale. — Zemrěł: Wylem Weich, rentudostawaŕ w Adolfskej Hóće, 44 l. 10 m. 9 dnjow.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za nuzu we wosadźe. — Pokhowany: Jan Bohuwěr Bětnaŕ, khěžkaŕ a rentudostawaŕ w Bóšicach, 78 lět.

Z Nosaćic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba.

Eskimojo
najswobodniši a naizbožowniši narod swěta

Hižo wjele lětstotkow dołho šo Danska a Norwegska wadźitej wo Selenišku (Grönland). Tuta swada je w pošlednim cźasu sašo snowa wudyrila. Wot l. 1814 wukonjesche Danska na nawjecźornej Seleńskej wikowanski monopol. W lěcźe 1924 Norwegska a Danska wobjamknjschtej srěcźenje, po kotrymž tej Norwegiźay žmědźachu po narańschich brjohach Seleńskeje wukonjecź honitwu, rybarstwo a łóbźinstwo. Tuto srěcźenje mějesche płacźicź 20 lět. Do toho cźasa mějesche mjesynarodny žiud w Haagu dojčónčnje rosšudźicź wo wobjedźeńskim wotnošenju Seleńskeje. Nichtó pak tak dołho cźakacź njechcźesche. Loni oachu danske wyschnoscźe swojim wuprawam do narańscheje Seleńskeje półzajšu móc a to też nad norwegskimi stacźanami, kiž běchu šo tam sajpołkli. Někto je norwegske knježeństwo šo tomu pschecźiwjako: wobjamknjy, pschiswojicź jej dźeł tróttorańscheje Seleńskeje, hdźež běchu loni dźěłacze norwegske wuprawy. S tym je stara swada sašo i wotmachom wotnuczźła. A wo cźo šo poprawom jedna? Hłownje wo hospodarski wunoschk łojenja walskich rybow a cźulenjow (Seehunde), mjenje pak wo kraj a jeho wobydlerjow, Eskimow. Cźi šo jazyka wohładaju do Danow a do Norwegiczanow. Ale jich šo nichtó njeprascha.

*

Klinczi to kaž bajka, so móže zyły lud bycź žiwy bjes wyschnoscźow a policije, haj šamo bjes zakonja. Narod, kiž je na tajke waschnje žiwy, je Eskimojo abo „Innuicja" (cźłowjeske bytoscźe), kaž šami šo mjenuja.

Eskimo je šo šetkal we wojowanju wo bycźe z tak cźežkimi wumělenjemi žiwjenja, hacź jemu njewosta druheje możnoscźe, hacź šahinycź abo šo cźěsnje a duchownje nanajbóle wumicź a rosmicź. Wokolina jeho wucźi šmjeł a praktiku a nimo toho i njeho cźinjesche filozofa. Na dosć twjile so samospłaci. Druhdy zyły dźeń pódla wodoweje dźery na łodze šedźi a cźaka, doniž cźuleń šo nepokaza. Abo pschebywa, wot wichora pschetwarjeny, wjele dnjow we swojej šnuhowej khałupje.

Zeli puczowarjo a šledźerjo su nashonili, so Eskimo dawno hižo je šo pschedobył k šwětowemu nahladej, wo kotryž my šo hakle prózujemy, kotryž šmy my šnadź jónu měli, ale z pschewrótami abo wschelakimi „postupami" šmy šhubili.

Eskimojo maju dźěcźi jara rady. Cźim khroblischi a bohatschi je tajti eskimowski hońtwjeŕ, cźim wjazy zuschi kyrotkow sa swoje dźěcźo pschijima. Zenje Eskimo dźěcźo njebije abo šo na nje njewottorhnje. Eskimo ma sa to, so je dźěcźo tak rjeź wotbłyschcź wucźerjow a starschecźu. Hdyž ma bycź dźěcźo pschecźelne, matej starschej jemu bycź z dobrym pschikładom. Schtwórta kasiŕka pola Eskimow: „Cźeščźuj žyna a dźowku!" niz kaž pola naš „nana a macź."

Teš w nastupanju sprawnoscźe a pomognoscźe móža Eskimojo nam bycź z pschikładom. Tohodla pola Eskimow nimaju woprawdźitych chudych ludźi. Kóždy normalny Eskimo je dosć hordy a wuńtojny, so je je šamźneje mozy dobry hońtwjeŕ a wobjedźeŕ spodobneho statoka. Ma-li to, schtož trjeba k žiwjenju, potom njesběra ani njetrjebawschich bohatstwow. Je na Seleńskej njemóžne, so by jedyn Eskimo měł wscheho dosć a nadosć a druhi by tradał. Hdyž jedyn njemóže na honitwu, potom jemu a jeho žnwójbje druzy pschinjeju kójidło do domu. „Schtož je trjeba k žiwjenju, ztuscha wschittim", praji Eskimo a tuto heńko wón też napschecźo zuzym nałožuje.

Eskimo je z šubjenymi naschonjenjemi šo pschecźiwdeźicź, so šamodźiajplina je załkadne wumělenje za zdožowne schromadne žiwjenje. Tohodla Eskimo jenje šo njerosbnéwa a druheho njehani, haj, wón we swojej rěcźi ani wudmow nima. Srědka hdy jedyn Eskimo druhemu napschecźo rěcźi, ani niz, hdyž ma k tomu pschicźinu. Poroki bywaju jara łahodne a šo jenoš srědka hdy trjebaju. Tohodla šu šwady mjes Eskimami jara žadne. Starosćje wo bycźe też ani njedowoleja šwady. Mordarstwo, sarajenje a wójna šu za Eskimo njesnata wěz. Eskimo ani njesnaje smuštoscźe w sadwětowanju, kotraž by wojowała do poslednjeje kapli treje. Ale bohatschi tola też njeje. We wojowanju pschecźiwo pschirodnym mozam, w honitwje na mjedwjedźe a mórze (Walrosse) pokazuje khětru throbkoscź. Směrom a z duchapschitomnoscźu staji šo strachej a też psched wěstej šmjerzu njejadwěruje. Wón drje strachi njepyta, ale wón też šo jim njewuhiba.

Hdyž na pich. šam w tiwkazym kajaku (cźołmitu) wjeźkuje po wyšokich žołnach, kiž hroža jeho špóžerać, abo hdyž z hlebiju w ruzy šo da do mjedwjedźa a mórža, potom je jeho smužitoscź wscheje cźesćje hódna. Tajti mórž je dźiwje a horbske łkoco, kiž šo nadpadnika njeboji, ale z dołhimaj šubomaj šo šašatke wobara. Směrom Eskimo z hlebiju z ruzy cźaka na pschihódny wokomik, so by šwoju bróń dyrił do cźěła šwěrjeca.

Teš walske ryby a žrawzu napadnje Eskimo na šwojim drobnym cźołmitku. Hacźrunjež je to wscho jara strašchne, tak tola Eskimo nima to sacźucźe, so by tu dokonjak wosebite rjekowstwo.

Nanajkerje Eskimojo běchu jónu žiwi pschi zyle hinaschich wumělenjenjach žiwjenja a mějachu tohodla jónu też druhu morałku. Po dlaczju tutón narod psched nješchto tyšac létami jako prajndijanski šplah bóle k poldnju bydleschе, hdźež mějesche wscheho dosć. Tehdy krwawne wójny wjedźesche, pschi cźimž mózni šlabschich potłóczowachu a wuklukachu. S tajkimi wojowanjemi pak buchu šplahi thětro sešłabjene, połnóznische šo hischcźe bóle na šewjer štłóczachu, doniž w pulcźinach połnózneje Kanadskeje šetkachu šo se šobami (Renntiere) a z nimi w lěcźu hacź k połnóznym brjohom Kanadšteje puczowachu.

Někto sapocźa šo nowe wojowanje pschecźiwo podnjebju. Grat, drasta, brónje, zyle waschnje žiwjenja mějachu šo pschimjerićź nowym wumělenjam. Najprjedy drje łóždy šo jenoš šam sa šo staraschе a hladaschе šlabschcho potłóczowacź a wuklukacź. Swady šplahi rózno honjachu. Někotsi puczowachu k ranju na Seleńsku, druzy k wjecźoru na Alašku a poldźišco do Aśiśeje. Jich liczba wotběracźe, doniž dopołnachu, so maja jenoj dwě możnoscźi: Pak łóždy stara šo jenoš šam za šo, a to by wošnamjenicźo šahubu zyłeho naroda abo šplahi šo maju mjes šobu bliżicź, pschi cźimž możnischi šlabschemu pomha. Eskimojo šo rosšudźichu za mérne šhromadne žiwjenje. Wojowanje wo bycźe pschi jara hubjenych žiwjeńskich pomerach je i Eskimow icźinilo najmérnischi, najpschecźelnischi a šobom najšwobodnischi lud zyłeho šwěta.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita. Pop. w 2 hodź. lětni swjedźeń dźěćaceho kemšenja na wojerskim zwučowanišću. Sobuskutkuja wosadne towarstwa młodźiny a khór dujerjow.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbske Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża služba. Zběrka za luźiski skutk lubosće. — Póndźelu w 7 h. raušа nutrnosć.

Z Wjelećina.

Žnjowy dźakny swjedźeń. Rano ½8 hodźź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża služba. Naš cyrkw. khór spěwa. Zběrka za našu wosadnu diakoniju. — Srjedu wječor w 6 hodź. dźerži tu kujez farař Bóje němsku spowědź.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. ma farař Wolf-Křišowski předowanje.

Z Wóslinka.

Žnjowy dźakny swjedźeń. Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. ½4 hodź. Boża služba w Lěskej. — Štwórtk 15. sep. wječor we 8 hodź. pola Měršec wosadny wječor. Film z orientalsk. misijonstwa.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 9. póžnjeńca 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,69	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwaje. frankow	81,24	100 franc. frankow	16,48

Kurjy so wežera sašo zhrabachu. Kurjy ejektow, rentowych a dołžnych lisćinow poćahowachu. Cźažy, kaž dźensniše, hdźež wukazy wyschnoše słuchowaja nadźije, so naše hospodarstwo wozkiwi, howoja tak prawje zwukulantam. Mjelkole swoje papjery sa dobre kurjy wotbudu. Nichtóžkuli so nadźija na wožiwjenje hospodarstwa, nimo, kupuja papjery sa šmišlnonniše kurjy wróčeo.

Produktowe wiki běchu wežera sašo jara njewěste. Zuž wupokazuja so sašo jako jara schčedrotwe. Naprawdy wyschnoše nimoja młyny a wikowarjo sa tajke, so mohli pschi tychle bohatych žnjach pschežiny sepjerać. W hotzowym sornje wschat jenoź pschenza 5 pj. popušćeli. Wšeck druhe druźiny žita dotalne płacźiny dźerżachu. W termijowym wikowanju běchu płacźiny pschenzy teź feblabjene. Nožka khilesche so w termijowym wikowanju ke skrnceenju.

Zentnar płacźesche w Barlinje wežera:

płacźiny 10,50—10,60 (10,30—10,40) hr., rožki 8,05 hač 8,15 (7,95—8,05) hr., jećmjenja, nalktnjejšo 8,80 hač 9,30 (8,75—9,25) hr., najsmišego 8,45—8,75 (8,00 hač 8,35) hr., wowsa 6,95—7,20 (6,70—6,95) hr.,

w termijowym wikowanju:

pšenicy:

sa september: 11,16¼—11,17½ (10,95—11,02½) hr.,
sa oktober: 11,18¾—11,17½ (11—11,07½) hr.,
sa dezember: 11,21¼ (11,10—11,17½) hr.,
sa měrc: 11,53¾—11,50 hr.,

rožki:

sa september: 8,67½ (8,52½—8,62½) hr.,
sa oktober: 8,70—8,75 (8,55—8,70) hr.,
sa dezember: 8,77½—8,80 (8,66¼—7,83¾) hr.,
sa měrc: 9,01¾—9,05 hr.,

wowsa:

sa september: 7,32½ (7,15—7,25) hr.,
sa oktober: (7,18¾—7,25 hr.),
sa dezember: 7,35 (7,23—7,35) hr.

Płacźiny w spinkach su płacźiny tydźenšich wikow. Hdźež pak žane naspomnjene njeńdu so njepschemnichu.

Wiki w Lubiju.

Pschenza 9,80—10,30 (9,70—10,20) hr., rožka 7,70 hač 8 hr., jećmjeń, nalktni 8—9 hr., najsmišli 7,40 hač 7,80 (7,40—7,60) hr., wowsh 6,50—6,80 hr., stary wowsh 7,60—7,80 hr., běrny 2,50—3 hr., hyno 2—2,50 hr., hkoma, ſ majchinu młóczena 1—1,25 (1) hr., muka, pschenčna 18 hr., rżana, 70% 13,25 hr., wotruby, pschenčne 5,80 hr., rżane 5,80 hr., butra,½ 1,25 hač 65 hač 70 (63—68) pj., jeja 7½—8 pj., twaroh 25 (20) pj., běrny, punt 3—3½ pj., kal, běły 5—6 (3—5) pj., čerwjeny 5—9 (8) pj., karoty 10 (10—15) pj., ždźona loboda 10—15 (15—20) pj., hyrjołty kal, schtuka 5 hač 30 (5—25) pj., kolrabi, schtuka 5—10 pj., porej 20 pj., tórki 5—10 (3—8) pj., ke hladźenju, kopa 60 hač 180 (70—200) pj., tyhnły kal 12 pj., zehla 8—13 (10) pj., bury 10—15 (8—10) pj., tomaty 8—10 (10) pj., hołotej, keječk 5—10 (4—8) pj., radiški, walcźk 5—10 (8) pj., rejtlej 5—10 pj., jabłuka 7—20 (4—20) pj., měrnik 10—25 (10—15) pj.. kolrabi 5—10 pj., čerwjena rěpa 10—20 pj., banje 5—8 (5—7) pj., hriby 50—60 (55—60) pj., hrěn 80 pj., bosanka 10—15 (10) pj., wino w kitkach 25—40 (20—35) pj., bruńšnjy 35—40 (35) pj., huby 85—90 pj.

Płacźiny w spinkach su płacźiny tydźenšich wikow. Hdźež pak žane naspomnjene njeńdu so njepschemnichu.

Wiki w Kamjenzu.

Tu płacźesche pschenza 10—10,30 (10,20) hr., rožka, nowa 7,80—8 hr., jećmjeń, nalktni 8,50—9 (9) hr., najsmišli 7,50—7,70 (7,50—8) hr., wowsh 6,75 hr., muka, pschenčna 21 (22) hr., rżana, 70% 13 hr., wotruby, pschenčne 5,30—5,50 (5,50—5,75) hr., rżane wotruby 5,75—6,25 (5,75—6,75) hr., hyno 2,20—2,25 (2,2ɔ hač 2,50) hr., hkoma, hótina 1,30—1,50 hr., ſ saſlanju 1,20 (1,30—1,50) hr., nowe běrny, zentnar 2,50 hr., 10 punt. 30 (40) pj., ſelene bury 10—15 pj., butra 1,30 hr., jeja 9 (7—8) pj., hłodki 15—20 (20) pj., kal, běły 6—7 pj., čerwjeny 10 pj., hyrjołty 8—30 pj., ždźona loboda 15 pj., wino w kitkach 30—40 (35—40) pj., zehla 10—12 pj., tórki 60—80 pj., tomaty 10—15 pj., hołotej, keječk 4—8 pj., tórki 10 pj., ke hladźenju, kopa 80—120 pj., punt 25—100 pj., nowa morchej 8 pj., radiški, walcźk 7 pj., rjetkej, walcźk 8 (7) pj., reinecklandy 35 (40) pj., brěčki 30—40 pj., jabłuka 5—20 pj., knuſchowy 5—20 pj. ſarčane huſny 1—1,10 hr., prohata 8—14 (8—15) hr., bźhaki 20—30 (23—25) hr.

Płacźiny w spinkach su płacźiny tydźenšich wikow. Hdźež pak žane naspomnjene njeńdu so njepschemnichu.

Wiki w Khorčebuzu.

Tu płacźesche pschenza 10,25—10,30 (10,20 hač 10,30) hr., rožka 7,90—8 (7,80—8,20) hr., jećmjeń, nalktni 9—9,25 (9—9,20) hr., najsmišli 7,50—8 hr., wowsh 6,75—7 hr., běrny, zentnar 2,50—2,75 (2,50—3) hr., punt 3—4 (4—5) pj., hyno 2,25—2,50 (2,30—2,50) hr., hkoma, k saſlanju 1,30—1,50 hr., hótina 1,50—1,60 hr., we wotlepach 1,80—2,25 hr., ſarčane huſny 1,10 hr., butra 65—75 (65—70) pj., jeja 8—9 (7—8) pj., prohata 7—14 (8—15) hr., bźhaki 18—28 (18—30) hr.

Płacźiny w spinkach su płacźiny tydźenšich wikow. Hdźež pak žane naspomnjene njeńdu so njepschemnichu.

Wiki w Khorčebuzu.

Tu płacźesche mjaso, howjaze 70—90 pj., cźelaz 70 hač 110 pj., hłopjaze 90—110 pj., ſwinjaze 70—100 pj., ſarčane huſny 1 hr., ſarčane kački 1—1,20 hr., jeja 8 hač 9 pj., butra 1,15—1,25 (1,25) hr., twaroh 25 pj., lamy wołtji 80 pj., linh 1—1,20 hr., ſchčuki 1 hr., karpy 90 pj., młode hołbje 50—80 pj., žiwe huny 1,80—2,50 hr., žiwe thapony 2—3,50 hr., tórki, punt 5 pj., kolrabi 15—20 pj., morchej 10 pj., truti 20—25 (20) pj., tomaty 5—10 (5) pj., čerwjenjowe jahody 30—35 pj., ždźona loboda 20—25 (15—25) pj., winо w kitkach 30—40 pj., kal, hyrjołty 30—40 pj., čerwjeny 10 pj., běły 7½ pj., wirſingowy 10—15 pj., ſelene bury 15 (10—15) pj., hołotej, keječk 5—10 (5—7½) pj., měrnik 20—25 (30 pj., hrěn 35—45 (40—50) pj., radiški, walcźk 5—10 pj., zehla 10 pj., knuſchowy 20—35 (25—35) pj., běrny, zentnar 2,50 hr., punt 3—4 pj., jabłuka 30—40 pj., hłodki 15—20 pj. prawali 80 pj., hurjatka 35—45 (30—35) pj., mjaso, ždźiwe hwinjaze 50—100 pj., jelenjaze 40—120 pj., hornjaze 40—120 pj., furnowtow, ſchtuka 60—1,10 pjenježkow.

Płacźiny w spinkach su płacźiny tydźenšich wikow. Hdźež pak žane naspomnjene njeńdu so njepschemnichu.

Swinjaze wiki w Khorčebuzu.

Na wiki běchu pschiwjesli 445 prošatow a 37 běłakow. — Prošata płacźachu, małe 5—7 hr., ſrjenje 7—9 hr., wulke 9—11 hr. Běłaki płacźachu, małe 11—28 hr., ſrjenje 28—45 (28—43) hr., wulke 43—62 (43 hač 65) hr. — Wiki běchu ſrjenje.

Płacźiny w spinkach su płacźiny tydźenšich wikow. Hdźež pak žane naspomnjene njeńdu so njepschemnichu.

Wiki rjenjcho stotu wežera w Drježdźanach.

Cźelatow běchu telko pschihnaʼi, ſoʼ runje dohatowachu. Najrjeńſche cźelata mot 392a so ſa dotalne płacźiny derje pschedawachu. Wo kormejne cźelata malo rožachu a je naprohlědł jenoź ſa ſnižene płacźiny wotbuchu. Swinji njebźchu wiele pschiwjesli. Tota te hiſchće njewotbuchu. Swopadka dotalne płacźiny dźerżachu, porjadźiſcho so tuchu wotdrjebjowachu.

Hamtiſke powěcje.

Wotrjeſna nalutowanja we Wojerezach noſtawja, jo ſtaj so ſhubiłej dwě nalutowańſkej knižy. Pohajkem cźo. 11 433 ſ 15,89 hr. na mjeno Hana Schuſter w Płocźezach a cźo. 15 159 ſ 78,15 hr na mjeno Emma Paulick we Wuſtich Sdźarach, wuſlajenej.

Sud we Wojerezach woſtawja, ſo je dyrbjałe pschedawanje Piozez leżomnoſećow na ſrjedu 21. 9. 32 poſtajene, ſbźhnył.

Wikowańiki ſabiy.

Do wikowańſkeho ſapiſa na hudniſtwie w Budyſchinje ſu ſapiſali na lopjeńko 1058 naſupaja Viktoria-Drogerie Edmund Oskar Hennig w Budyſchinje: Haptykař Edmund Oskar Hennig w Budyſchinje je wuſtupił. Mějićelka je Marija Emma Hennigowa rodź. Strojanez w Budyſchinje, na kotruż je wobkhad ſ namrěćom pſchefchol. Po njej ſu namrěwši (abo herbo): 1. drohi Joachim Gerhardt Hennig a 2. Wilhelm Konrad Hennig rodź. 1. 11. 15, wobaj w Budyſchinje.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliowe symjo so tuni abo 1000 kg, howak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	8. 9.	7. 9.		8. 9.	7. 9.
Pšenica	210-212	211-213	symo	—	—
rožka	161-163	161-163	woka	17,70-20,0	17, -20,0
jećmjeń, nal.	—	—	hódre łopjeny	—	—
jećmjeń	165-175	169-176	połte łopjeny	—	—
wowa	139-144	139-144	koradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosnik	—	—
pšenč. muka	25,0-30,4	25,0-30,4	lany wosnik	10,6-10,7	10,6-10,6
rżana muka	22,8-24,2	22,0-24,5	such. trubanc	9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	9,85 10,5	9,75-10,2	bern. kruſka	—	—
rżane „	8,25-8,75	8,25-8,75	syno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,50
raps	—	—	rżana słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
bróch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,0	pšeńc. „	0,50-0,60	0,50-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,60	0,50-0,60
njetuški	—	—	jećna „	0,50-0,60	0,50-0,60

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

8. septembra

1 wol., 14 byk., 5 kruw., — jałojc., 603 ćelat., 124 wowc., 379 swini.

Płaćizny za

ćelata: 2. 45—51, 3. 38—45, 4. 32—36, 5. —;
swinje: 1. 44—47, 2. 46, 3. 43—45, 4. 42—43.

Hłowny redaktor a zamołwity Marko Smoleſ w Budyšinje. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Alarm na pruhu za škit přećiwo lětadłam při holsteinskim mórskim brjozy.
Wot štyrjoch małych wobrazow: na lěwo korjeka: wohnjowa wobora khwata z płunowymi maskami na pomoc; na lěwo deleka: hobrski swětłomjetak so připrawi, zo by při nadpadach z powětra w nocy skutkować mohł; pódła na prawo: z płunom zajědojcene městno so z mjetanjom khloroweho kalka wotjědoji. Wulki wobraz na prawo: Holcy čěkaju ze zapłunjenoho twarjenja z mokrymi šantkami a mullowymi powjazami před hubu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežne so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja tyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 213 — Budyšin — Sobotu, 10. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Předsydstwo němskeho sejma pola Hindenburga

Jenož 20 minutow pola Hindenburga

Pjatk ¼12 hodźin je so pschedhydstwo němskeho sejma w Barlinje němskemu presidentej pschedstajilo. Wopyt je jara krótki czaš trał. Hižo 40 minutow po 11 hodźinach pschedhydstwo dom němskeho presidenta wopuschczi.

Pschi pschijeću presidia je so tež statny sekretar Meißner wobdźělił. Pschedstajenju pschedhydstwa so rosrěczenje pschisamknu. President němskeho sejma Göring praji, so ma němski sejm k dźěłu khmanu wjetschinu. Němskonazionalny namětny president Graef tutomu nahladej sahadnje napscheczіwo rěczesche, na to pokazujo, so pschedhydstwo němskeho sejma ninja nadawk, politiske jednanje z němskim presidentom sawjesć. Tež němski president so na podobne stejischczo staji, tola pschipomnu, so nima niczo pscheczіwo tomu, so pschedhydstwo jenu swoje nahlady sdźeli.

Göring a Esser (z zentrumskeje strony) staj potom němskemu presidentej swoje mjenjenje w tym smužle rosłožiłoj, kotrejž su to poslednje dny wjednizy nazionalnych sozialistow a zentrumskeje strony psched sjawnosću sakrutowali. Göring presidenta proschesche, so by swoje poslednje rosshudenje tak dołho wotstorkował, doniž njeje wjednikow politiskich stronow k rosrěczenju pschijał a jich nahlady zhyschał, so by so spytało, k shromadnemu dźěłu mjes němskim presidentom a němskim sejmom dóńć. Němski president je wotmołwił, so zěbi swoje poslednje kroczele wuměni, jenu pak so nochze zyke knježeństwo jenotliwje abo w nastupanju jenotliwych wozbowu pschenjenić. Němski kanzler a druzy němscy ministrowje maju jeho połne dowěrjenje. Němski president dale na to pokaza, so maju w němskim sejmje składnosć, so sa Papenowe knježeństwo abo pscheczіwo njemu stajić.

Dźěłaćerske zwjazki přećiwo nuzowemu wukazej

Wězerawschi rosrěczenje sastupnikow dźěłaćerskich zwjazkow z němskim dźěłowym ministrom dr. Schäfferom njeje so tak směrom wotmětło, kaž rosrěczenje z dźěłodawarjemi dźeń prjedy. Němskemu dźěłowemu ministrej so njeje poradźiło, cźeńe wobmyślenja rosehnacz, kotrejž maju dźěłaćerske organizacije pscheczіwo sozialnopolitiskemu dźěłu nuzowego wukasa. Sastupnicy dźěłaćerskich stronow najwótrischo pscheczіwo knježeństwowym naprawam protestowachu a pschipowědźichu, so budźa so z kóždym dowolenym

Pruska statna rada pomjenowanje Brachta za němskeho kommisara njepřipóznała

Pruska statna rada pomjenowanje Brachta za němskeho kommisara njepřipóznała

Pruska statna rada je spóźnała, so wukas němskeho presidenta wo wustajenju němskeho kommisara a wukasowe nałożenje — wosebje wotsadźenje pruskich ministrow z jich sastojnstwow — **němskej wustawje a pruskej wustawje** napscheczіwo steji.

Dalše jimanja w Rańšej Pruskej

Wo podawkach na kuble sajateho wyšerěda Herbandta su so někotre nadrobnosće wosjewike, kotrež dopokazuja, so je sajaty wusši wobkhad z wjednikom nazionalnych sozialistow měr. 1. augusta je w Langendorfu rosrěczenje wjednikow było, na kotrež bě wjele wozbowu z automobilemi a motorskimi kołami pschijeło. Tydźeń pozdźišcho nadobo njesnataj nětkuždże 25ćetnaj cźłowjekaj pschijědźeschtaj, kotrajž mějeschtaj nazionalno-sozialistiske znamjeschcho na drajsce a po wšej swobodnje khodźeschtaj. Sdyž Königsbergska kriminalna policija sa nadpadnikami 1. augusta źiłdźesche, so cźłowjekaj nadobo zhubichtaj. Swědźeńe je, so staj w hrodźe pschebywałoj.

Mjes tym je so kriminalnej policiji poradźiło, druhu wobzbu, pschekupza Zarenbu w Elbingu, sajecz, na kotrejž tukaju, so je so pschi Königsbergskich nadpadach wobdźelił.

Też w Osterodze je so dobry popad schlachcził. Tjoch nazionalnych sozialistow su sajeli, na kotrychž tukaju, so

Ratařski minister Braun dyrbi woteńć

Ratařski minister Braun dyrbi woteńć

Němskemu ministrej sa sežiwjenje a ratařskemu swobodnemu knjesej z Braunej porokuja, so je samolwity sa to, so hospodarski plan němskeho knježeństwa dožahaje kontingentowanje dowoza wukrajnych ratařskich wuprodowu njewospschija. Nazionalno-sozialistiski němskosejmski sapołožnik Körner, žobustaw jakiscze ratařskeje komory, je swobodnemu knjesu z Braunu telegrafiscy namołwił, so by swoje sastojnstwo złožił. Też hłowne pschedhydstwo porheinskeho burskeho towarstwa a porheinskeho landbunda žada, so by z Braun wróčo stupił.

Wobskórźba přećiwo Hitlerej

Nowinar Werner Abel, kotrejž su w Mnichowje we junniju dla wopaczneje pschijaśaju sadźudźi, kotryž pak je so pscheczіwo wuždźej powołał a tohodla hischcze w pschepytowanjikach jasnuje žędźi, je Adołfa Hitlera nětkole dla wopaczneje pschijaśaju wobskorźił. Hitler je tżeći dźeń hrudnikoho jednanja wotpschijahał, so w lěće 1923 jenje nječje se žanym Italjanom wo połodnjotirolskim praschenju rěcźał abo z jenym sastupnikom saschisma wo połodnjoschej Tirolskej jednał. Pschecźiwo tomu dyrbi Abel dopokazać, so je Hitler 15. abo 16. oktobra sastupnikej jenych faschijitiskich nowin rosrěczenje dowolił, kotrež je so njepośrědnje

Protest zwjazka braniborskich městow

Protest zwjazka braniborskich městow

W prěnim pożedźenju swjazka braniborskich městow je so protest pscheczіwo knježeństwowemu nuzowemu wukasej z 1. septembra wobsamknył. Nuzowy wukas postaja, so města z mjenje dyžli 10 000 wobydlerjemi krajnemu radźićelej podstaja. Wšitcy rěčnicy prajichu, so je z tymle postajenjom do samosarjadnistwa cźežko dyrl. Se 124 braniborskich městow je 106 z tym potrjechi. Městam so stałetne prawo samostatnosće bjerje, po kotrymž su jenoj dohladej knježeństwowemu presidenta podstajene byle. Braniborske města njejsu hischcze swrěscheńe, wone su jenoj swoje płacźenja sastajile a swoje pożeńki wjazy njesadanjeja.

Dowěrnik němskeho knježeństwa w Mnichowje

Sokelj je so pola němskeho knježeństwa jako nuzne pokasało, we wobkhadże z bayerskim knježeństwom też wobzbinizy so sesnać, su legazijskeho radźićela dr. Swobodneho knjesa z Lerjnera jako dowěrnika němskeho knježeństwa w Mnichowje postajili. Wón smjeje nadalk, so by we wěstych cźasach a za wěste należnjosće knježeństwu w Mnichowje k porucznjosći stał. We tymle powołanju je němske knježeństwo bayerskemu statnemu knježeństwu powěsć dało.

Założenje „presidialneje strony“ so wotpokazuje

Na Barlinskim sjeźu je stahlhelmowe wjednistwo wosjewiło, so Papenowe „presidialne knježeństwo“ podpjeruje. Tonu stahlhelmarjo w Bayerskej njepschichołuja. Kaž so z Mnichowa powě, je bayerske stahlhelmowe wjednistwo so sapowědźiło, so pschi presidialnej stronje wobdźělić. Też němska ludowa strona je so sarjekła, presidialnej stronje pschistupić.

Přeco wjacy żeleznicarjow so z dźěła pušća

Němska żeleznica je sčoło někotrymi dnjemi dźěłu złožiła, so je wupowědźenje z dźěła — liczba psches 30 000 puschczenych je so pschinjała — powschitkownje skónczene. S Halle pak je někotre powěsće pschischła, so chze tamniska żeleznica direkcija 3000 dźěłaczerjam wupowědźeć; a so je so 600 hižo puschczyło. Kak porjadnje tajke hromadne puschczenje runje po wojerwenju knježeństwowcho wukasa za nowopschijatojenym dźěłaczerjom skutkuje, na to zběhi sarjadnistwo němskeje żeleznicy po sdaću njepomyślt.

*

7. generalna shromadźizna dźěłaczerskeho swjazka němskich lokomotiwikow we Wrótkławju je wobsamknjenje pscheczіwo wottwarjenju żeleznickich sastojnikow a pomjenowanych sastojnikow němskeje żeleznicy pschijała a żada, je by hłowne sarjadnistwo pschestało, dale pomocnych sastojnikow puschczeć.

Zaso tuńše mjaso za njezasłužerjow

Stunischene cźerstwe mjaso budźe so najskerje wot 1. oktobra sasa wudawać. Stunischenje dyrbi kaž doni 20 nowych pjenježkow sa punt wonzenić. Pjenježne žrědła sa stunischene mjaso nětkuši minister sa sežiwjenje a ratarstwo k porucznosći wudźeli.

„Cerwjena khorhoj“ so zakazała

Barlinske kommunistiske nowiny „Cźerwjena khorhoj“ su so wot *6. septembra hač do 8. oktobra* zakazały. S pschicźinu sakazanje je nastawk „Bronjenje pschecźiwo ludej“, w kotrymž so cźežke wobanjenje knježeństwa widźi. Sakazanja na schwili njedźele je najwjetscha měra, kotraž je so z nuzowym sakonjom postajiła.

Strajk hollandskich namórnikow so zhóršił

W Rotterdamje je dwajdnjowna shromadźizna pschedhydstwa internazionalneho swjazka offizerow pschekupskich łódźow była. Pschi njej su so wotpóslanzu z Belgiskeje, Franzowskeje, Němskeje, Danskeje, Schwedskeje, Norwegskeje a Hollandskeje wobdźělili. Wobsamknu je so, hollandskich offizerow pschekupskich łódźow moralizy a finanzny podpjerać.

S Jendźelskeje je powěsć pschischła, so su swjatki jendźelskich namórnikow, żeleznicarjow a transportiskich dźěłaczerjow wobsamknyle, wschě pschihoty cźinić, so bychu hollandskim wobdźěłerjam łódźow sadźewali, so bychu swojim łódźam žnadź jendźelskej khorhoju po nidźowym tarifu, w Jendźelskej płaczażym, jěsć dali.

Też jendźelscy předźerjo strajkuja

Swjatk Liverpoolskich pschedźerjow bawknu je wo tym wothłosowacz dał, hacź dyrbja na skrócenje nidy wo 3 schillingi, kotrejž dźěłodawarjo poruczeja, je strajkom wotmołwić. Wothłosowanjowy wunoschk strajk žada. 31 000 dźěłaczerjow je so sa strajk a jenoj 1500 pschecźiwo njemu wuprajiło.

Strajk skazjow w Lancshire so z tym nětko na pschedźerjow wupschestrě, z cźimž ma liczba strajkowarjow, jeli so wobdźělerjo pschedźerniskeho skrócenje nidy wróco njewostanu, na nětkuždże pał milijona powjetschi.

Njeměry hłódnych w Ruskej

W najwjazy stronach Ruskeje wótka wobydlerstwo z hłodom mrěje. We wokrjesu Jiwanow-Woźnesenjesk su

hłudni sadrołowanjach składowanje, w kotrychž so zwuska khowa, wurubili a składowanje potom sapalili. Policija hnydom zakrječi a do luda tłołeše. Wjele njeučerikow je so zatołiło abo cjeło sranilo. Powschitkownje wučenja, so su nětcžišče njeměry sapočatki powschitkowneho słožka. Wot nčkotrych lět njeje so wobydlerstwo tak hubjenje z žywobu sastaralo kaž letsa.

Jendželska swój dołh zapłaćuje

Jendželske finanzne ministerstwo dženja pożčonu 2½ milijona frankow w Parisu wróći, kotrež je žebi loni 10. septembra na franzowskej bursy pożčiło. S wroćenjom tuteje summy so zhubi summy wotplaćowanjow, kotruž je žebi Jendželska loni na zakitanje sterlinga pożčila.

Francowska Americy jenož dań płaći

Lětsa 15. dezembra dyrbi Franzowska 50 milijonow dollarow za wójnski dołh Sjednoćenym statam połnóžneje Ameriki zapłaćić. Hdy by chcyła tole płacenje wotstorcić, by to dyrbjała hač do 15. septembra pschichodneho lěta. Franzowska 15. dezembra jenož dań zapłaći. Na to ma po franzowsko-amerikanskim trjećenju prawo.

W spaniskej so smjertne khłostanje wotstroniło

Schpanitski parlament je smjertne khłostanje a khłostańnju na cžas žiwjenja wottronił. Najwjetše khłostanje w pschichodže 20 lět khłostańnje wuczini.

W parlamenće je so schpanitski swonkowny minister za to wuprajił, so by schpanitska republika kommunistiku Rusku pschipósnała.

Mzda za podpisanje pakta

Pólske hospodarske wotpósłanstwo, kotrež w tu khwilu w Moskwje pschebywa, powě, so je ruske knjeżerstwo žłubiło, so wjetšinu liczbu lokomotiwow, waggonow a druhich wězow pola pólskeje industrije skaža, kaž bórzy budże pólsko-ruski pakt njenadpadnjenja podpisany. Pschewjedženje ruskeho pjećlětneho dželowego plana po měnjenju pólskich wotpósłanzow njewusahnje, so budże Ruska dyrbjeć dale maschiny a druhe pschedmjety z wukraja kupować. Hłowna wobežnosć za pólsko-ruske stanki je, so Pólska njemóże na dołhe pożčowanje dźiwać.

Ratarska reforma w Spaniskej

Schpanitska nazionalna zhromadźizna je w nozy k pjatkej ważny wudospołnjazy zakoń k ratarskej reformje pschijała. Po nim so wjetše kubła nerozdźelnych schpanitskich grandow (sjenjanow) bjes wotschkodźenja wuwzeja.

Ministerski president Azana knjeżerstwowe stejnischo rosłoži. Zakoń je revolucionarna naprawa, kotraž je sa dobro republiki nutsta.

Ratarska reforma je so dotal w pomérnych mjesach dźerżała. S nowym zakonjom je wótry revolucionarny khrakter dostała.

14 milijonow amerikanskich dźełonjemějerjow

Po statistiziy amerikanskeho dźełaćerskeho zwjazka je w tutkhwilu liczba dźełonjemějerjow w Sjednoćenych statach połnóžneje Ameriki na 14 milijonow stupiła. Mjes nimi je 800 000 żelesnizarjow. Newyorkska pisarnja za podpjeru dźełonjemějerjow je wuliczała, so budże za podpjeranje Newyorkskich dźełonjemějerjow žamych w pschichodnej fyrnje 250 milijonow dollarow (1 milijarda hriwnow) trjebnych. Podpjeranje pokładnje su zyle próżne.

Na 15. septembra je president Hoover konferenzu swołał, so by so praschenje podpjeranja dźełonjemějerjow rospominało. Dźełaćerski zwjazk je sa to plan wudźełał, sa kotryž su němske a jendželske poměry z pschikładom byle.

Příchod Mandźuskeje

Kommunistiska Swjatka Ludow, kotraž je położenje we Mandźuskej študowała, w žiwosći rosprawje nawjetnje, so by so w Mandźuskej žamostatne knjeżerstwo wustajiło, kotrež dyrbi po statutym prawje pod chinesiskim nadknježnym wostać. Nowy stat njeznjmě žebi wójsko wudźerżeć. Rosprawa pschińnawa, so so Mandźuska njemóże wojazy Chinje wróćić. Wona pak je pschećiwo tomu, so by so Mandźuska Japanskej pschińanska abo so by so japanski protektorat nad Mandźuskej wustajił, hačrunjež so tomu napschećiwo njestaja, so by Japanska pola mandźuskeho knjeżerstwa „radźićelow" postajiła. Sa smutkownu bjesstrach kraja dyrbi so policija z domorodnych wutworić, kotraž by pod roskazom wukrajnych offizirow stała. Sapada „stawnych durjow" a dospołnje jenakeho wobthadźenja nja z wukrajanami w Mandźuskej dyrbi so pschi wschich wobstejnosćach zakhować.

S japanskeje strony so wo tychle namjetach praji, so, hdyž Japanska zamostatnosć Mandźuskeje pschipóznaje, njeje chinesketho nadknježerstwa trjeba. Najwjazy namjetow kommisije Swjatka Ludow Japanska zacžisnje.

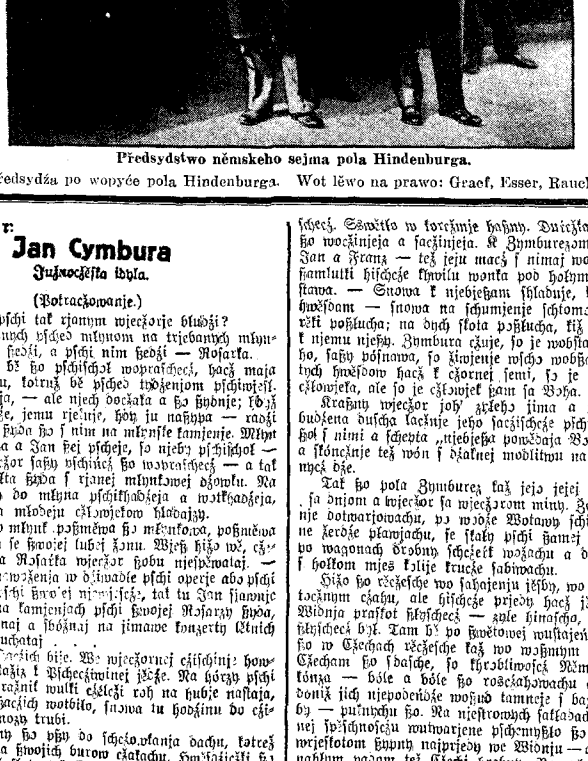

Předsydstwo němskeho sejma pola Hindenburga.

Sejmowi předsydża po wopyće pola Hindenburga. Wot lěwo na prawo: Graef, Esser, Rauch a Göring.

Ze Serbow

W Budyschinje, 10. pożnjenja 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +31. Dženja rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +1 a thermometer w nozy +20. — Schkhuje dale ćinche wjedro. — Nadźija, so zmjerny bórzy dawno wočakany dešcžik, je so zašo nimo kulila. Sshlne dešcžiki su mali schtwórtk z njerowjedrami w połoúschej Němsku. Tež we wjeczornej a dołhorańschej Němsku je so schtwórtk padešcžowała. Sshlna wyschina nad raúschej Europu wobara, so nižiny nasche strony pschećahnu. Póla je jara horjo, w Schlezyskej mérjachu wečera a schtwórtk 29 stop. Celsija w khłódku, w połoúschej Němsku 26 stop. Nižina nad Jendželskej je so mjez tym wuczahnyła. Nowa nižina a kaž wjedrajnje praja, sylna nižina je so pola kupy Island wutworiła. Bojimy so, so mohł njesmjże, nasche strony pschećahnyć, so by naschim houam, dawno požadane wolschewjenje, pschinjesła. Naš wjedrawustojny nadźija drje so na nowy typ dešcža nkotrych dešcžowatych cuzjow, tola wone hač k nam njepschićahnu. Druha połoja a tóna měsaca, po mnjenju nascheho wjedrawustojneho, tak na rjany słónčko počaš pokasujetaj. — Julije 16. njedźelu po žiwjatej Trojizy khłada słónčko 5,28 a khowa so 6,24 hodź. Měsačk khłada popołnoc 5,26 a khowa so w połnoc 12,52 hodź.

Ptački puću'a

Je tu nasyna. Sstónczko drje hischcze hrěje a lěc hischcze pišany njeje, ale ptački hižo wotpućuja a to je najšpschi dowołas, so je lěto ko minyło.

Njehodźi so pschezo z wěstosću rjec, hdy ptački započinaju wotpućowacž. Někak drje so to hodźi dopredka prajicž, ale we wěsty program ptačich w žanym lěcze nimaju. Druhdy wotpućuja sahe, druhdy sažo pośdże. To wschu wotwisuje wot wjedra nasćich krajow. Że so hižo stako, so su bacžony sapočatk žnjenza nasch wopuschczile a je so tež hižo stako, so hischcze sapočatk pózdnjenza pola noż běchu. Nanajkerje wotwisuje to wot teho, hacž a kak dołho tu hischcze pizu namakaju. Je mózno, so sahe wotpućowanje ptakow pokasuje na krutu symu a tschélkanizu. Snadnjenischa mnohy to wobtrucjeja. Ale na tak dołhi cžas drje ani ptački wjedro wěschczišc njemóża, hdyž to ani ludźo njedokonjeja.

Hdyž sapoczina ptacje puczowanje, potom je wulke hižanje mjes ptacžimi. Ptački so shromadźuja k wulkim czrjódam, so bychu shromadnje so podale na pucž. Je, jako by zyły powětr był polny sybow, konopaczkow a druhich ptackow, kiž druhdy tak wyzoko létaju, so jenoż jich hłosy słyschischi bjes toho, so by je wuhladał. Bliško rěkow na łukach a w hajach napschischich cžasczischo mjensche ptacži, kiž tam pschebywachu w bólczkach na jemi. Je nětko cžile žiwjenje wonka. Ale za to budże sa měsazom, hdyž so ptački naš wopuschcile, cžim puscischo a srudnischo. Budźemy potom z rosžedženjom cžakacj na naležce, kiž nam sažy wróći nasche drobne spěwarje.

*

— **Sso i płunom najedocjsta.** Schtwórtk pop. namatachu tu 19 létnu žłukobum w kuchni knjeżnina, kotraž bě so drje z njeležbnosćeju z płunom najedocjsta. Lubo so z cžasom tuho dosładachu. Ssobustawam dobrowólneje sanitetneje kolony so poradźi, ho cžu sažy wožiwicž. K. dr. Haubold da ju do thorownje pschewjesć.

H. Ch. Baar:

Jan Cymbura

Jušnocžeska idyla.

1001 (Potrjačowanje.)

Hdże Jank pschi tak rjanym wjeczorje błudźi?

Pola Spěschnych psched młynom na trjebanych młynskich kamjenjach śedźi, a pschi nim śedźi — Rosarka.

Na wjeczor bě so pschischli wopraschecj, hacž maja pschenju semlku, kotruž bě psched trodženjom pschinjesł. Nč, dotal nimaja, — ale njech oczakaja so z žydom; hdyž młynski pschiduże, jemu rjekuje, hdy ju nažyna — raźi jom Rosarka a žyda ho z nim na mlynske kamjenje. Młynski njepschichadża a Jan hej pschesje, so njeby pschischoł — może jutsje wjeczor sažy pschińcz ko wopraschecj — a tak tu młody Schołta žada z tjanej młynskej dźowku. Na wjeczor mlečaž do młyna pschichadźeja a wotkhadźeja, pożnamowanje na młodeju cžłowjeku hladajcž.

Pożnamena so młynk pożnéwa ho młynkowa, pożnčuwa so też Zymbura se swojej lubej žonu. Wješ hižo wě, cžehodla Schołta a Rosarka wjeczor tobu njespodwalaj. — Kaž w młynach nawżenja w dźiwadle pschi operje abo pschi konjercje syda pschi swojej njewjesce, tak tu Jan sjamnje kłóby wjeczor na kamjenjach pschi swojej Rosarzy syda, a wobaj sožkownaj a spódźaj na jimawe konzerty cžinich pjeczorow pożłuchataj . . .

Na wótrej dźesczich bije. We wjeczornej cžischinje bowri cžah, kiž z Rožża k Pschećžiwinej jěžże. Na hórzy pschi zyrkwi nóżny strażnik wulki cžełeži roh na huboe nałaja, a 4dma je dźesczich wotbiło, sawa tu hoźinu do cžischiny cžopleje nozy trubi.

Pola korczmy so pży do schežowanja dachu, kotrež njeschčerkliwje na žiwotich burow cžakachu. Hwožiczli so wurwoischu a kaž słote pczołki so po wobłoży wokoło mežhacka sebjehachu. Na nawožu běchu kroczele a hłoży słyschecj. Sswětło w korczmje haśeny. Duricža pola wrotow so wočžinieja a zacžinieja. K Zymburezom so wróćitaj Jan a Franz — też jeju macž z nimaj wotthadża a bu sjamlukli hischcze khwilu wonka pod holym njebjom wostawa. — Snowa k njebjeżam słuchaju, k błyschczatym hwězdam — snowa na schumjenje schlomow a huczenje rěki poślucha; na dych słoża poślucha, tiž z hródžow so k njemu njesu. Zymbura cžuje, so je wobstank toho wschedo, sažy pósnawa, so žiwjenje wschu wobžahuje wot słotych hwězdow hacž k cžornej semi, so je to wschitko sa cžłowjeka, ale so je cžłowjek sam sa Boha.

Krażny wjeczor joły zrčkeho zima a puta — jeho budżena duscha lacžnje jeho sacžischcze pschijima, wopraja hoł z nimi a schepta „njebjesa powdawaja Bożu hlawu" — a zkónczenje też wón z dżaknej modlitwu na hnbomaj lehnycj dże.

Tak so pola Zymburez kaž jeja jejej podobny dżeli ja dnjom a wjecžor sa wjeczorom minu. Żelesniżu sdźischnje dotwarjowachu, po wodże Wotawy schile a telegrafne żerdże plawjachu, se skały pschi žamej żelesniży hižo po wagonach drobny schczełk wožachu a dżłacžerjo jón z hołkom mjes kolje krucze sabiwachu.

Hižo so rěcžesche wo sahajenju jěhły, wo prěnim žwjatocžnym cžahu, ale hischcze prjedy hacž jědżesche, bě so Widnja praskot błyschcecž — zyle hinasche, hacž bě dotal błyschcecž był. Tam bě po swětowej wustajeży, wo kotrejž so w Cžechach rěcžesche kaž wo wožnym dźiwje swěta. Cžechan so sdasche, so khrobliwosć Němzow njesmje konza — bóle a bóle so rosczahowachu a nadziwachu, donlž jich njepodobnje wożud tamneje z bajki snatoje žanej spschisnoću wutwarjene pschemyślo so je zakostnym wrjeskotom žurnuły najprjedy we Wionju — ale je swojim nałkum paoom też Cžechi trabny. Po zyłym kejżarstwje sapłyschachu a sacžuchu widesiłi „trach" — a hrosna cžischina potom nasta kolnwokoło.

W rospadankach wosta też wjele cžistich akzijowych pschedewsacžow; rjada nalutowanjow, zokornjow, paleninow bu pohrjebanych a nad jich rozwalinami stojachu hobustawy sarjadowańskich radow a wubjerkow, khudži kaž proschecjo. Zuły kapitał so k nam pschedrě a satrasche ni, bojahi akzijonarjo we sjawnych — nuśnych a dobrowólnych pschesadźowanjach a žami wot so pschedawachu ni, jenož akzije a twornje, ale też pola a kubła — a rěcžesche so jenož wo licitazijach a likwidazijach, wo rjedu samóžitych ludźoch, kotrymž běchu so wschitky khonjeli a kotiż běchu psches nóż wo wschitky pschischli. Hrója so wschudże schčrjesche. — Kaž běchu ludźo prjedy bjes wěsteho plana — zyle bjes rosumnjenja tykali pjenjezy do pschemyślownych akzijow, tak nětk cžakj njetrjebanschi, z pschenahlenjom a bjes rosważi tych jebacžnych papjerow sdawachu. Mutne běchu to wody a njesbožecžełe běchu to ruży, kotrež w nich łójachu. To bě cžas, w kotrymž buchu naje wuhlowe jamy, łožischcza nascheje żelesneje rudy a wjele zokornjow na wschě cžasny nam rubjenych.

A hischcze wjetscha nasta moralna schłoda. Jónu sjebany cžišti bur bu njedowěrliwy, njewusyběh kalkulazije a spekulazije sjemi jeho swažliwosć na wjele lět k njeje sarunajomnej schtodze zyłeho naroda.

„Wschelhwatańki — schkodowyńki" Zymbura wo swojim waschinju skrótka rjekny, hdyž bu psched nim wo tym rěcžesche, „na wschěm je pjwo wina, w korczmje bu tule pschedewsacža falszowachu, z pjwom bo jim pschiliwasche — to njemóżesche hinak słónczecj."

Ale pola Zymburez njemjzachu khwile, so bychu so z tymi nalężnosćemi zabrali. Pschewrót bo pola nich pschihotowasche, kiž njedowoli na nicžo druhe mylslicj. Syma pschińdże, żelesniża hižo jědżesche z Puczimja do Pólka a Pschećžiwina, młodżina wjezy na mjesce njespschewasche, ale na pschasach w cžopłych jstwach so sthadźowasche, kaž samjerjny a hole schtomy wuhaž wachu se zatoćeje krajiny.

(Pokračowanje sćkhuje.)

— **Dźensniše wiki.** Nutra płaćeše 65—70 pj., jeja 8—9 pj., twaroh 25 pj., huńu, žiwe 4—4,50 hr., sarśane 75—80 pj., sarśane kałki 75—90 pj., kury, žiwe 40—55 pj., sarśane 65—70 pj., hołbie 55—60 pj., kał, cźerwjeny 6—10 pj., bźy 4—8 pj., gynrojty 15—40 pj., selene korti, 30—35 puntow 1 hr., śiśate korti 5—10 pj., rjetkej 5—9 pj., rjenwjeń 5—12 pj., zybła 8—10 pj., kuraki 5—10 pj., morchej 5—12 pj., hołtkej, kerćźi 3—5 pj., bunny 10—15 pj., selerij 5—25 pj., pruńniny 40—45 pj., cźerńjowe jahody 25—30 pj., tymaty 7—10 pj., jabłuka 8—20 pj., kruśchwy 5—20 pj., ślowki 12—15 pj., hriby 35—45 pj., bźerny, 10 puntow 35—38 pj., měd w schkleńcach 1,60—1,70 hr., bjes schkleńcy 1,40—1,50 hr., kany wolii 1 hr.

— **Wulkorźanje Hitlerśich lětarjow.** Jutśe njedźelu wotmaje so tu lětanje lětarjow Hitlerśich mudrymych wołožlenjow ſ Barlina. Wobźěła so znaći lětarjo, kaž na pśch. Zober, Erich Rieśm ſ Gubina, Röhm, Kettelhack, v. d. Heyde, Alfred Hafer a Kurt Liedtke. Pśicheńwjecu so wobchlak ſwaźliwe klanja a ſmuchowanja w powětśe, teź so połasuju ſkoti ſ padakom. Sćłupny pjenjes buduje jara nisti. Sa chowanje pśow a autow je fastarane. Hladaj teź nawěśchk we wjeśnuśnich cźišće.

— **Njesboże ſ kolešom.** Wječera pjatk wjecźor w 6 hodź. dwě kolešaźy pśches žitne wiki na Kśejorsku dróhu jěchśetej. Pśiched Preißerez wobtkodom so jenej kolešowe widły ſtamachu. Wona so pśechwali a ſ wotmachom so wrjeźny na plestr. Wona so hišće pomérnje lochko ſrani.

— **Wobkhadne njesboże.** Wječera pjatk popołdnju we 3 hodź. sta so wobkhadne njesboże na puću do Biśmarckowcha haja pola Hauerez cźołmowarnje. Kolešaŕka do města jěchśe a pśchi tym dyri do kolešaŕja. Tutón kolešaŕ měješe na kole hišćeze towaŕścha a tohodla njewěsće jěchśe. Jona dyri do płota, tola so dale njeſrani. Tamnaj dwaj, kiž běśchtaj njesboże ſawinowałoj, dale jěchśetaj.

— **Kermuſcha** je jutśe njedźelu w Hodźiju a Dobruſchi.

— **Budyśke haptyki** su wśchédne dny hač do 7 hodź. wjecźor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nóznu ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka ſ měśačnym wotměnjenjom. W ſeptembrje je to Wetlinſka haptyka pśchi ſudniſtwje

— **Njekajsana ſajeli.** Policija je 8. 9. 32 w Hornim Kamwakhźe ſajała dźěłaćerja Zawnika, na kotrehož tukaja, ſo je so pśchepśchimnył na 7létnej holcźy.

— **Pśerjinu kradnuli.** Wot 2. do 4. 9. 32 su je ſamknjeneho kurjenza kradnyli 30 młodźizow kurotwojteje a ſtśeborńoſchijineje italiſkeje druźiny. Młodźizy su žiwe wotwjeśli. Ssu 300 hr. hódne. Njech je nichtó njekupuje!

S **Hajniz.** (Mješboże.) Pjatk pśchipołdnju sta so njesboże njedaloko tudyſcheje pśchedśełnje. Dźěći běchu imij kuješeše a tón bě na wyſokim ſchtomje wiśaju wostał. Tudyſchi wobydleŕ bě na ſchtom horje ſaléźł po ſmij. Bohužel wſchak so hakoſa ſlemi a wón khětro wyſoko dele padże. Srani so cźežko a ludźo dyrbjachu jeho do lydlenja donjeśeć.

S **Hodźija.** (Sawrjeny puć.) Puć ſ Hodźija do Njedaliſchcej so na Hodźijſkich leśonoſećach wuporjeduje a so tohodla do 13. 9. ſawrjeje. Jězdny wobkhad so pśchepokaje na Brahu.

S **Wowmjowa.** (S rěbła padnył.) Schtwórtk pśchipołdnju śe ſtamnaśili wuporjedźaći wulijowu pśchi ſtśe. Pśchi tym ſ 8 metr. wyſokoſće ſ rěbła padże. Swobuſławy dobrowólneje ſanitetneje kolony jeho do khorownje donjeśechu. Wón bě so na khribjećze ſranił.

S **Barta.** (Shromadźizna Schprjewineho druſtwa.) Schtwórtk wotmě so w Majwaldez hoſćenzu ſhromadźizna Schprjewineho druſtwa. Pśchedźěłowanje jej ryczeſtkubleśiſki najeńk Nita ſ Huczźiny. Wón powita pśchitomnych, mjes kotrymiž běchu teź ſaſtupniśy wyſchnoſće a rozłoji potom postup a wuſpěch runanja Albrechtowki a Lubaty. Jednaſche so hišćeze wo daſchich dźěłach. Pśchedźěłowanje so hišćeze dźakowaſche k. hamtſkemu hejtmanej ſa jeho pśojowanja. Jednaſche so hišćeze wo wśchelakich ſnutſkownych naležnoſćach, pśiedy hač so ſhromadźizna ſtónći.

Z **Worklec.** (Nowy wučeŕ.) Wšelakich winow dla nětkle ministerſtwo za ludowu zdźěłanoſć pśeco hlada, zo by młodym wučerjam, kotśiž z university pśińdu, město dało, a wupowědźi za to tym, kotśiž su hižo jeno lěto na pruhu w šuli dźěłali. Teź pola nas sta so krótko po poſlednich próźdninach pśemėnjenje. K. Frenclej z Rózanta bu wupowědźene, a na jeho město stupi k. Kósk z Worklec, kiž wšak je hižo cyłu ſtawiłu na zastojnſtwo cakał. Hdyž teź trošku pozdźe, pśejemy k. Kóskej wjele zboža k pśenjemu zastojnſtwu, a nadźijamy so, zo budźo teź w našich ſerbſkich towaŕſtwach ſobu dźěłać.

Z **Kukowa.** Naša wjes a wokolina měješe wćera a dźenſa trošku wojeŕſkeho raza. Na puću do manevra začahnychu wojacy tu do kwartěrow a to dźěl Staba 4. jězdneje brigady z powěśćeŕſkej ſkupinu (11. pruſkeho jězdneho regimenta z Wolawy w Slezyſkej a 12. ſakſki). W cyłej kłóſtrſkej krajinje běšeše nas dwaj regimentaj. W našej wſy a Pančicach hoſpodowachmy 96 muži a 90 koni. Stab leżeše we kłóſtrje, mužſtwo rozdźěli ſo po wjeſnych ſtatokach. Njewěśdny wobraz wabješe wjele wéipnych na dróhu a puće. Wośebje dźěći mějachu jara nuzne a pśiſahuchu z wojakami a z wójnſkimi naſtrojemi do wſy. Wojacy činjachu na ſwojich spěšnych konikach cwaſwy zaćišć. Běchu wot Wulkeho Hajna hač k nam doſćahnyli. Dźenſa (ſobotu) dopołdnja wopuśćichu wjes. Nastajichu ſo hač do Lubija, hdźež wſpjet wotpočnychu na puću do Pruſkeje.

Z **Khróśće.** (Wo towaŕſtwje „Jednota“.) Naše spéwne towaŕſtwo „Jednota“ nětkle pilnje spěwa, zo by ſwoje 60létne wobſtaće njedźelu 18. póžnjeńca na k časej přimérjene wašnje woſwjećiło. Tohodla ſo hewak zwučene lětnje próźdniny kłóſtro wobmjezowachu. „Znė“ wot našeho ludoweho basnika Zejlerja, wot Kocora komponowane, wopśijeja parlički ſerbſkeho ſłowa a hudźby a tohodla ſo teź za hłowny dypk jubilejneho ſwjedźenja najlépje pśihodźa. Kak wumělſcy nam naš „Handrij“ wašnja a nałožki pśi žnjach zaſdźeneho časa ryſuje! Dźenſa ſo wězo mnoho pśez nowočaſnoſć pśemėnja, tola myſlički na zaſdźenoſć nas wokśewjeja. Kóždy, kiž ma zajim za tute rjanoſće, njech ſo 18. póžnjeńca w 6 hodź. we Wjeńkec žurli ſkhadźuje. Krótka rozprawa, ale z njepowołaneje a nam cuzeje ſtrony je hižo pśed tydźenjom we wšěch móžnych nowinach něšto wo žiwjenju „Jednoty“ pśinjeſła, tola woprawdźita, po zapiſkach towaŕſtwa zeſtajena njech hakle na jubilejnym ſwjedźeńſkim dnju séchuje.

Z **klóſtrſkej wokoliny.** Lětuše njewěſdne naſtaće běłeho mjetela mjenuje ſo teź běłuſka abo kalny dźěłoćik), kotrehož druhe lehnidło je po zdaću wjele ſylniše hač pśenje, je lětſa mnoho ſkody načiniło. W njeſmérnych rójach je ſo na polach a w zahrodach zahnėzdźił, hdźež sančka wosebje pod kałowymi łopjenami ſwoje žołte jejka nakładże, dokelž ſu tu najlépje ſkitane pśed dešćom, ſłónėnymi pruhami, ptačkami a pśed ſwojim najwjetšim njepśećelom, pśed husanėnikom abo lumikom (Schlupfwespe). Z jejka ſo wudobywaca husańca žerje dla ſwojeho spěšneho zrósta bjez přeſtaća kałowe łopjena. Dokelž jena ſančka na 200—300 jejkow nanjeſe, rozmnoža ſo njeſmérnje. Na wšelakich měſtnach ſu husańcy ſwoje ničace dźěło dokónčile. Kał je tak daloko wožrany, zo jenož próźdne rjapiki do powětra ſahaju. Spodźiwnje, zo ptački ſo tutych husańcow njedótkaja, je potajkim teź njeźeru. Najſkerje wotſtorkuje jich zelena mokŕizna, kotruž w cźele maja a wšėe grawoćiwje ſtodźi. W zahrodach a na polach dyrbješe wobſedźeŕ ſam zapŕimnyć, zo by ſwój kał zdźeržał. W mjeńſich žiwnoſćach dyrbjachu ſo husańcy z ruku zbéraś a mjetachu ſo do wody w hornykach, zo bychu kóne wzałe. Jejkowe hromadki, kotrež ſo cokorowym kłobukam runaja, maja ſo roztłóčić. Na polach, hdźež kał w mnohim ſo plahuje, mělo ſo z kalkowym prochom posypaś, ſtož je z wuſpěchom było. Nětko puśuja husańcy a pytaja ſej přihódnu měſtnoſć k zaſudnjenju. Samo do domow přińdu a přikhadźeju zdźěła w hromadach do bydlenjow. Hižo z toho je widźeć, kak ſu ſo husańcy lětſa rozmnožile a kelko ſkody ſu na polach a zahrodach načiniłe. Tohodla maja ſo na wšě možne wašnje ničiś, hewak nas k lětu hišće hórje domapytaja.

Se **Stróže** pola Wulkich Śrjał. (Wólne paduſchſtwo.) Paduſchi teź tu dźeń a bóle na polach kradnu. W nozy ke ſrjedźe ſakhaźi chu w ſadze je i dźěłu ſo rataja. Krótkuchu zentnaŕ ſłonkow a wjetšo zentnarjow jabłukow, haj wjele ſylnych ſakſowu wot ſylnowinow wotkŕmachu. Policija ſiło nałeźnjeŕ vſchyvitaje a ſu mutlaby, pałoſtnikow łoviś. Muſy rotarja tu na polach a w ſahrodach pśipraviłi ſamotniſke a paſe, ſo bychu nětak paduchom ſadźiwali.

S **Muczowa.** (Kóliuja ſo ſpali.) Schtwórtk popołdnju wudyrì w naſchej wſy wojeń. Palachu ſo hródże, brózeń a kóliuja, kiž ſłuſchachu Werminghoffſkej wuhlowej ſanje. Hoſpodaŕſeſche tam najeńk, kubłowy inſpektor Morenga. Bórzy pśiſchikhwata motoŕſka workjeſna ſtužkowa ſ Wojerez. Jej ſo poradźi wojeń bórzy ſamjeſowaś. Wobſchkodźeny wuheń je drje był ſ pśiſchicźinu wohnja.

S **Delnjeho Wujeśda.** (Sſo wobwěſnył.) Wječera dopołdnja bě Wójſporſkli haptykaŕ Erich Geiß ſe ſwojim awtom do naſcheje wſy pśiſchėł. Potom jėdźeſche do Luſća dale. Popołdnju ſo do naſcheje wſy ſaſo wrócźi. We jenym tudomnym hoſćenzu wudawaſche, ſo chże ſo ſaſtélicź abo wobwěſnyś. W awcźe mějeſche teź revolwer leżo. Nichtó ſebi njemyſłeſche, ſo ju jeho ſłowa khutnje mėnjene. Na wjecźor jeho awto wopuſcheſene wo wſy ſtejeſche. Tohodla jón jedyn wobydleŕ do Wóſporka dowjeſe. Bratr haptykarja ſo ſ nim wrócźi a ſa wotſtalenym pytachu, tola jeho nichtó njenadeńdźechu. Dźenża rano jeho njedaloko Luſća wobwěſnjeneho na ſchtomje wiśajo namakachu. Hač dotal njehodźi ſo prajiś, ſchto je jeho do ſmjerće hnało. Geiß bě w němſkim nazionaliſtiſkim hibanju ſnata wołoba.

S **Kulowa.** (Wſchelećišny.) Sahroduik Hendrich Kól je kupił leżownoſć fotografa Pešbera ſa 1200 hr. Etaz tam ſołožiś ſahrodniſtwo. — Pśichi Kalnej haśy twari ſo nowe domſ'e na leżownoſći wójnika Hendricha Sturma.

S **Mikowa.** (Wo wołoadże.) Kaž je ſnate, ſłuſcha dźěl naſcheje wſy do Khrjebjanſkeje a druhi dźěl do Borſchćańſkeje wołoady. Nětko bě tu njedawno hibanje, ſtyku naſchu wſ pśichſamknyć Borſchćańſkej wołoadże. Poda ſo tehdy próſtwa do konſiſtorſtwa. Kaž Khrjebjanſki faŕki hamt jźeli, je konſiſtorſtwo tutu próſtwu wotpokaſało. Wone ma ſa to, ſo by ſ pśichſamknjenjom Mikowa k Borſchćańſkej wołoadże zyrkwinſke ſaſtarowanje Mikowa cźerpjało.

S **Woleſchnizy.** (Njesboże.) Sśrjedu ſnjeſboži tu hoſpodaŕiſi pomoznik Matź Mlynk, hdyž ſtanje ſ Bartſkeje hole pola Noweje Wśy wožeſche. Wón ſo ſ widlami ſrani na prawej nohy. Dyrbjachu jeho domoj wjeſeś. Dr. Maleńk ſ Jamnoho jemu pśenju pomoc poſlicźi.

Z Łužicy

S **Korſymja.** (Njekajsanja ſajeli.) W tudyſchich ludowych kuſjeſach ſchtwórtk pop. njekaſnik ſomu ſ Buchyſkima wobcźežowaſche a na to cźeku. Policija wſchak mášſche jeho hórſy ſajeć. Jedna ſo wo 23 létneho pachoła ſ naſcheje wſy. Wón je ſo tež wuſnał.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutśiſchu njedźelu:** Wětrojte, deſchcźe ſu móžne.

* **W Halli je jedyn khory lékarja pśiſe ſtažne khoroſcze dr. Baſa w rěcźnej hodźinje ſatśelił. Lékarja hišće žiwego do kliniki donjeſechu, hdźej pak hórſy po tśi wumrje.**

Listowanie redakcije

H. D. w Radworju. Paprór ſo mjenuje po němſku „Farnkraut“. Družina, kotrejež wjedle ſu dobre pśe plėſniwoſć, ſo mjenuje po ſerbſku „ſwj. Janowy korjeń“ a po němſku „Wurmfar[illegible] je jara wšėkna roſtlina naſeje do[illegible]nama wšudźe na mokrych, kłudłokjtych[illegible]ch. N. wšak ſo přemėnić z „lésnym papo[illegible]Adler kiž je wjele wjetši a roſcźe hóle na[illegible]nóſ- wobjedje w holi a na hórſkich l[illegible]a. Sa nowy korjeń je teź dobre lékarſ[illegible]waki dawa ſo w hotykach pod pojeńcu[illegible]bźowe rjeń“ (Farnwurzel). Teź korjeń[illegible]ho po „słódnicy“ (Engelsüss) ſo trjeba[illegible]dake ſ ſće, wosebje pśe kaſel a wić.

Towaŕſtwowſke powe[illegible]

Drježdźany. Serbſke kemše ſu nje[illegible]5. póſ rano we 8 hodź. w Taſchenbergp[illegible]Nowe 7 hodź. Wšėch lubych Serbow [illegible]we wutrobnje preproſujemy. — „Je[illegible]ina n In 18. póžnjeńca **wulet** do Nieb[illegible]z. Zo ſo w 4 hodź. na kónci zaſtanis[illegible]wiſki w Budłan. Dale pėši. Wa beha[illegible]hdźeŕ wutrobnje proſy.

Khróśćicy. „Jednota“ wuhotuje nj[illegible]18. pś ca wjecźor w 6 hodź. pola Wjeńc[illegible]ſki ſpo ſwjedźeń. Sſobotne towaŕſtwa ſo[illegible]lla po hychu ſebi dźeń po nėdźelſki ſwobodny dźe[illegible]

Serbſkim młodźencam. 2. nazymnika započnje ſo w Dalkach na Ludowej univerſice w [illegible] kurſuſ, trajacy pjeć měſacow. Pjeć Serbow ſo[illegible]e darmo pśijima. Zamołwje ſo pola „Domowiny“ zwjazka ſerb. tow. (k. faraŕ Kŕiſan w Klukši) abo pola wjednikow župow „J. A. Smoleŕ“, „Michał Hórnik“, „Handrij Zejleŕ“. Sto ſo tam wuči, wo tym rozwaži nastawk w dźenſniſim čiſle Serbſkich Nowin.

Hłowny redaktor a zamołwity Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za nuwėſtki: G. Janak w Budyšinje.

Francowſka kanóny wupředawa.

Francowſak artilleriſka ſula je 21 ſtarych kanónow přesadźiła. Kupowachu je čapornicy. Bóh dal, zo po něčim wšė kanóny ſwěta a druhe mord. bróniže přińdu do čapora. Tukhwilu wšak hišće na to wuhladuchu njeje, dokelž wšo hišće bróni a ſo hotuje na nowe bróńenje.

Wulki lětański dźeń w Budyšinje

njedźelu 11. septembra 1932 pop. w 3 hodź. na lětanišću w Ścijecach

Zarjadowar: **Skupina športskich lětarjow w Barlinje (SA.-Fliegersturm I. BB).** Wjednik: **Hans Schulz z Barlina.** Wumělske, skupinowe a wustojnske lětanje

Loopinki, rollinki, trudlowanje, sekle, *nakhribjetne* lětanje, lětanje z pasažěrami, turněr w powětře, ballonowa honjtwa atd. Pławne lećenje z 1000 metrow wysokosće

Adolf Werner Zober leći! Najlěpši wumělscy lětarjo z Barlina leća: **Kettelhack, v. der Heyde, H. Rohm, E. Riehm**

Wotskočenje z płachtu z 500 a 1000 metrow wysokosće

Posrědkowanje

hypothekow

kupjenja a předawanja Rźownosćow, zhotowjenje kupnych zrěčenjow, testamentow, prokurow na wyšnosće a. t. d.. Zoradźenje we wšěch khłostanskich a procesnych należnosćach. Pytanje swědkow. Rěču serbsce!

Prawny büro Mucke

w Budyšinje na Mättigstraße 23. Při sudnistwje. Telefon 3217

5000.- hr.

so jako 1. hypoth. na khěžu z 2 bydlenjomaj w Budyšinje hnydom pyta. Poskićenje pod H 82 na wudawarnju Serbskich Nowin

---

Pjenjezy

za wšě poměry za pytacych z bjezporočnymi nadłožkami. Rozprawa darmo.

E. Reichel w Lubiju

na Albertskej dróży 2

K rěcam: w ćěnje 9—11 a 2—5

Holca

nic mł. dźěwka hač 18 lět do ratarstwa so hnydom pyta do

Kolwazy čo. 13

Pytam w saskej abo pruskej Hornjej Łužicy małe

ratarstwo

z 10—1 jutram z dobrymi twarjenjami a pódu, po možnosći we cyrkwinskej wsy abo żelezniskej stacije kupić. Poskićenja pod H 81 na wudawarnju Serbskich Nowin.

Čorna kobła

10 lětna, za lohke a ćežke ćahanje, jeno a dwojopřemna, njewšědnje rjana postawa, dobry khodźer je, dokelž zbytkna, na předań.

Rycerkubło w Now. Měsće

p. Wotrowa (Bischofswerda-Land). Telefon Horni Wujezd 47.

Jara wuberny

čělčk

k wjazanju je na předań

w Carnowje čo. 22

Gumi za koła

we wulkim wubjerku

jara tunjo pola

Br. Thomas

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 16

Foto-dźěła

(Wuwiwanje a kopěrowanja)

Wotedate:	Hotowe po:
w 10 hodź.	14 hodź.
w 14 hodź.	18 hodź
w 17 hodź.	10 hodź. rano

Progerie

Strauch Kolde

Bautzen

Wobkedźbujće naš kašćik we khěžnych durjach

Delno-Wujezdźanski burski a wjesny

khlěb

4 puntowska pokruta 45 a 50 pj. wubrakowana pokruta 40 pj.

Najl. pšeńčna muka

Hłown předawarnja w Budyšinje

na Hošic hasy 5

Dobre wupjerki

2 pošt.: 15,60 14,40 **12.60**

1½ pošt.: 13,— 12,20 **9.80**

Andr. Kasper

měj. J. Pilopp

Pješ-li čaj abo kofej kakao abo malckofej hdyž derje słodźi, je **GEG**

Ze samsnoje palerńje:

Najl. bunjacy kofej stajnje čerstwy, ¼ pt. jenož 60, 85,	100 pj.
Bjezcofeinowy kofej GEG-Vita, pakčik jenož	73 pj.
Najl. GEG-žitny kofej . . . . puntowski pakčik	42 pj.
„ „ „ „ . . . ½ puntowski pakčik	22 pj.
„ „ „ „ . . . . wuwaženy, punt	26 pj.
Najl. GEG-malckofej . . . . . puntowski pakčik	45 pj.
„ „ „ . . . . ½ puntowski pakčik	23 pj.
Najl. GEG-ječmjenjowy kofej . wuwaženy, punt	24 pj.

Tuni domjacy kofej:

GEG Konsum žitny . . . puntowski pakčik, jenož	48 pj.
GEG Konsum žitny . . ½ puntowski pakčik, jenož	25 pj.

Kóždy sobustaw družstwa wužije w swojej domjacnosći jenož bunjacy kofej z konsumskeho towarstwa. — GEG-kofejowe narunanski su najlěpšeje kajkosće a jara tunjo.

Tworjacy towarstwo w Budyšinje

---

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
} **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a płatow kaž tež wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniso

---

Serbja kupuja

najtuńšo

— **přešiwaki** (Steppdecken), **ložowe šaty, a gardiny** —

we wosebitym domje

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Předźěłanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přikrywow

---

Herbska grychta w Njebjelčicach

Jutře njedźelu

pyšny žnjeński bal

Započatk w 7 hodź. Dobre jědźa a napoje

Přećelnje přeporošuje **Max Richter**

Hosćenc w Haslowje

Jutře njedźelu 11. septembra

žnjeński bal

Přenjoradna kapała

Herbska grychta we Wudworju

Jutře njedźelu **pyšny bal**

Tunje reje (50 pj.)

Hosćenc w Pěskecach

Jutře njedźelu

žnjeński bal

(Nowa hudźba)

Hosćenc w Sernjanach

Jutře njedźelu

zjawne reje

„Běły Bóh“

500 m n. m.

Wot stacije Srjedźn. Kumwałda ¾ hodź., wot stacije Rozwodec 1¾ hodź. Telefon Kumwałd 231

Za šule: kofej 10 pj., citrona 10 pj., poliwka 20 pj.

Čah jědźe rano wot Budyšina do Srjedźneho Kumwałda 6.52, do Rozwodec 7.14.

Hórski korčmař Emil Kalauch.

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmen)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Njekupujće němske protyki!

Stary „Předźenk“ je hižo na puću!

Dr. Haubold

zapućuje hač do 26. septembra

Dyła móda

je zaso bóle žonjaca; we wšěch prašenjach módy rozsudźa žonjace, nětne wudźěłanja. Kožuchowe modele mantle, jecki a małe wokošijne kóžki pokazuje Wam

Siegel nasl.

w tutej pyšnej nowej wšelakosći.

Kupujće tam stajnje derje a tunjo

na Kěžorskej dróży 6

Za domkhowanku

wěncy, korby atd. wumělske kwětki kóžd. druž.

M. Petrick

nětk jenož na Serb. hrjebj. 30 Starozn. wobkhod wum kwětkow

Najnowše tkaniny

za počehnjenje kožuchow a za jaki

su we wulkim wubjerku dóšle

Alphons Schauseil

w Budyšinje

Wosebity dom za serbske módy

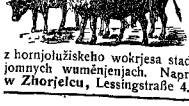

K nakupowanju

plahowansk. skotu

wysokosućelnych **kruwow a jałojcow, připušć. młod. bykow** z hornjołužiskeho wokrjesa stadłoweje knihi, poručam so po přijomnych wumělnjenjach. Naprašowanja na **Arthur Schmidt w Zhorjelcu,** Lessingstraße 4.

Mam wot dźensa soboty w mojich hródźach na Hornjerskej hasy 40 nowy *transport* młodych wysokosućelnych rańsopruskich-holandskich **plahow.**

kruwow a jałojcow

kaž tež 3 dobre, młode **konje do dźěła** tunje na předań. Skót k rězu sobu zamjenju.

Gustav Gneuss, skótna wikow., w Budyšinje

Telefon 2106

Přiloha k čisłu 213

SERBSKE NOWINY

Sobotu 10. septembra 1932

„Ludowi přeradnicy we Łužicy"

Serbja při Pražskim sokołskim swjedźenju

Němske nowinarstwo njemóže a nochce swoje šowinistiske wupady přećiwo Serbam dla jich wobdźělenja na wšesokolsk. zlěće w Prazy skónčić. Přeco zaso namakaja so nowiny, kotrež stare wuwarjene łžě swojim čitarjam wospjet jako duchownu cyrobu předstajeja a ludowu rozpalitosć přećiwo Serbam wužija. Pod hornim napismom šćuwa jena nowina w Lěhnicach a pisa mjez druhim sćěhowace:

„Skupina ludźi, kotraž so jako „wotpósłanstwo Łužiskich Serbow" wudawaše, wobdźěli so před někotrym časom na Pražskim sokołskim dnju, **najwjetšej Němcam njepřećelskej demonstraciji (!),** *Serbske wotpósłanstwo w sylnosći 100 muži da sej* w Prazy před zhromadźenymi Sokołami přezmérnje hołdować a jich přitomnosć wuwabi najnjehańbićiwše nowinarske a ręčne wupady přećiwo Němskej (!). Kaž njeby to, zo serbske ludstwo dźensa — dźewjeć lětstotkow po spočatku němskeje kolonizacije we Łužicy — hišće wobsteji, dosahało k wudawanju łže, štož so wot Němcam njepřećelskeje strony wo namócenym počišćowanju Serbow ręči."

Tutón we wšém zehłaŕny wupad na swjedźeń a Serbow je so zjawnje hižo wotpokazał. Zaso přinjesu tutu namasanu łžu, kaž by jeje wospjetowanje na wěrnosći nadobyło. Tajke něšto zamóže jenož mozy kažaca horcota wupłodźić. Dalša historiska bajka: Serbja maja so němskej sćerpliwosći a znjesliwosći dźakować, zo tu hišće su. Tukhwilu ręča němscy a druzy stawiznarjo cyle hinak. Powědaja nam wo njećłowjeskim počišćowanju Serbow přez Němcow lětstotki dołho. Serbja su so pod najšpatnišimi wobstejnosćemi a z Božej pomocu sami zdźerželi a budu to tež dale. Z tym samym prawom móhli Serbja pisać: Zo je so Němcowstwo w prjedawšej Półkej hač do dźensnišeho zdźerżało, ma so Rusam dźakować.

Dale piše tamna nowina: „Njedźiwajo snadnych wuspěchow serbskich mjeńšinskich japoštołow je nam, na jich propagandne dźěło kedźbne činić. Dokelž steji za tymi ludźimi Pražske knježeŕstwo (!) z pomocnymi srědkami a češke šowinistiske kruhi, dale so spyta mjenjenje rozsěrić, zo narodnje neutralne a wot Němcow połěkowane swjedźenje narodnych drastow irredentistiskim zaměram słuža. Zdawna prócuja so češke kruhi, łužiskich Serbow wědomnje k Němcam njepřećelskemu dźěłu zawjesć. Přez češki wulkokapitał bu „Serbska Ludowa Banka" założena, kotraž pak so zdźerżeć njemóžeše. A češki kapital je so do łužiskich brunicowych podkopkow zadobył. 1920 załoži so w Budyšinje Serbski Sokoł, kiž z češkim Sokołom, kotryž wosebitu serbsku sekciju wudźerżuje, w najwuššim zwisku steji. W Prazy wobsteji sylne češko-serbske tow. „Adolf Černy", kiž je sej nadawk stajiło, za „słowjansku" Łužicu agitować. W Prazy studuja Serbja na khósty Čechow, kotřiž so k agitatoram mjez łužiskim wobydlerstwom a předwojowarjam wulkoćeskich idejow wocahnu, pječa w zmyslu sokolskeho wjednika dra. Ferdinanda Kahaneka.

Praha dyrbi so wo łužiskich Serbow starać. Sokołstwo je so raznje rozsudźiło, zo wone politiku njerozumi, pod kotrejž móžeše prjedawši němski zwonkowny minister Curtius přećiwo Němcam napřećiwnym filmowym demonstracijam w słowjanskej Prazy zapřinnyć, njeca tym zo my při mrěču najsłabšeje słowjanskeje halozy, łužiskich Serbow, mjelčimy. Češkosłowakska dyrbi před sudom mjezynarodneje zjawnosće škit łužiskich Serbow wozjewić.

Na tutym kongresu, kiž cyle jasnje mysličcy služeše, zo ma so Němska dale Versailleskich postajenjow dźeržeć, su so němscy staćenjo wobdźělili. Dachu so jako předskupina češkeje irredenty sławić. Na přistejace městna ma so prašenje stajić, hač njeje přijomne, skutkowanje serbskeho Sokoła dokładnje pruhować, wosebje zadźerženje wotpósłanskich sobustawow w Prazy, dokelž su pječa někotři, kaž „Deutsche Allg. Zeitung" zdźělić wě, w statnej službje."

Winicarski swjedźeń w Rüdesheimje.

We winowym pohrynskim měste Rüdesheimje nětko swjeca winicarski swjedźeń. We swjedźeńskim čahu so tež předstaji winowy bóh Bachos.

Tajkele słowa smy zdawna zwučeni. Z nich ręži zasakła hida, zo Serbja spytaja w zwisku ze Słowjanami swoje ludstwo zdźerżeć, byrnjež wědźeli a začuwali, zo słowjanska kultura — jenož wo tu so we wšém jedna — nam bliže steji hač žana druha. Tuto prócowanje so tym wěstym worštam njelubi, kotrymž by lubšo było, zo by Serbstwo skerje dźensa hač jutře zašło, dha by hnydom cyłeje politiskeje hary kónc było. Hdźež Němcy drastowe swjedźenje z pomocu Serbow wuhotuja, stawa so to tola dla woživjenja wobkhoda, nic pak dla zdźerżenja serbskeho ludstwa. K woćomaj drje so tak čini, ale poslednje konsekwency su cyle pjenjeżneho razu. Zo je Sokoł, tuta narodna njepowalna falanksa, ćerń we woku němskich šowinistow, je nam znate. Tohodla pak so na žadyn pad njepoda, byrnjež jeho njepřećeljo hóle skiwlili a hrozyli. Naše narodne přeswědčenje njemóže nam nichtó rubić.

-a-

Rozmołwa z deščikom

(Wobras je wjsy.)

Pištorjeca Handrija nichtó na swěcie wjazy njepyšchemóži, je a wostanje tuntka. Hodźa druhi sebi a šatkuja, naši Handriji žej sahwiźa, haj sama wjeršku wšěmi tuntka rodźenje.

Tam'e někto k[illegible] w tě k[illegible]ch a py'a hrik. Hižo schtwórtź sodźinu dołho so z cěmami lida. Ale to jeho njehnuje. Tak je žej tu farmu p'oro mjelił, hdyž bě doma woleschok a so wšeho schórjeschce a mróčeschce k Halschtrowej. Ale tak to było je: Pschińdże wšitko a wschitko wotecźeri. Ale wo te pak dźensa njecuje. Dyrbi aha runje Handrijej k woli schińcź? A tak so deschćinje, schtož może jenoż z njebjes dele.

Wšo budże [illegible] ju bjeź sastrcź a domoj hicź. Je hižo mokry hač na kóm. Ale nź, k lubu mi, chże hišćeze štwórtku wudźerżeć! Jeli žej deschćiš muštli, so móžeš naschcho Handrija schcheschóhacź a mjerjacź, to je so straschnje zjebał. To žej wjch wjeršku muštli sahwiźa: Kaž so wšo cźerwjenje, tak so hola jelenja.

„Mi tola mjerjeschtdźeich, tu katlacźinjerjo! A byrnjež bóle w kóm jórdował, bóle schwitał a wot boka mjetał, dale hač na kóm njedźe. To je mam rjnje. Pschezo dale a hnaćischo!"

„Ty spotajano łoza ty! Chtoch ce pjeca tak prawje mjerjeć a ekonomo jeschnicź. Swjetscha je tak, deschćiš dźensa tuchu tam a sem mcźej, ale bóle, liš pschi tym twórtschu jmotnje, potom zwjaru a [illegible], so je druhdy dźesi rjchcwjele."

„Chtoch ty [illegible] halle dołho [illegible]? Ty žej tola i tele wjele njejeźinjich. A tuchi [illegible] a mokru wjch nimaju hač dołho hischće na [illegible]."

„Nó, bratitko, ty maješ ja [illegible]. Mjsla, to mohł so i tobu trochu rasmolwicź."

„Sso wź, jeli cźi žorta cźinić!"

„Nó haj, bratitko, trjebaće mje wschak wjele. Zelóno Jamo njemóže dacźinić. A nosy tón tuft wjesi a rjeny, schtoha to je. To je runje tak, kaž by wot kolanu jabłoń jeźał. Wjele k temu fluscha wob lěto, hdyž dyrbi ćerje rośeć a so wunowjacź. Ale wósch, bratitko, njewjeźich, schto dyrbju tatle pschipósła wschko cźinić.

Ćerje tola wjazore wótby mźli, so buch snajmjenscha jeden njschtko njemował. Schtwórta mjnich, tak dołho ni, so hischće tróchu mamy. Haj, tódy žam by najradscho wiedrarju łajał do tala. Sajmnawe je pschebrańcź stare protiwi. Tam namakaschi druhoh wschelake duchapolne kuschle kajnje, ze kotrymchi mójesch potom spytacź wjedro wschcźicź. Cźejemu tu podaeź někotre tajke prastare „mudrosće" i protiwow.

„Hdyž w njewschidnym poczażu jara šnih pada abo kmyn bija, potom śeschnje swjetscha drohi cźaš."

„Hdyž nalcźo widźisch na wschćich polach wjele kwětkow, potom budża dobre žita!"

„Hdyž na Warjeschinach buwa wjazy liścza hač kćenja, hdyž wjele njerodźe, muschow, krokawow, žohow, muchow, wokow, brukow, łušażow, ikoczkow, hadow a jeschćelow kše se swojich dźerow, wobezbje pak wź, hdyž je wjele rybow, potom ješchnje drohi cźaš."

Sserbja pak maju sašu njewótmjerjowanu dowěru ke dubjowkam. Pschedźenak nam to pschera[illegible]:

„Chzeschći wjdźeć, kaše zuke lěto budże," nawucź žo, na tole kedźbowacź: Na dnju swj. Michała pohladaj na dubjawki. Maju-li pawki, šnamjenja to še lěto; maju-li muchi, dawa to mérnosće šnacź; maju-li cźerwow, budże lěto dobre; šu-li prošne, pschińdże wšěcze k nam šmjerch; budźe-li jich pschewjele, rośmi žo ł tajko kruta zyma. Sšu-li te dubjawki nutśa rjane a cźiste, budże lěto wšěcze dobre a narośe rjanecko žita; šu-li pak wukłmute, budże lěto šuche; šu-li mokre, budże lěto deschćiskotc."

Potajtim, to je někto josnje kaž mucźeńk. Wórsy šmějemy Michała, tuž hotujeże žo na dubjawki.

Někotři ludźo sašu njewěrja ani šudowym, ani šudowanym wjedrarjam, njewěrja protiwkarjam ani dubjowkam, ale jenož šelenej žabju. Šelena žabla pjeca na rźbi lěc, hdyž rjane wjedro kiwa a delcka šrdca, hdyž bubjanc wjedro hrofy. Ale šelena žabla hórjela šrdca a delcka šrdca, hdyž žo to jej šechce a žo šmorje stara wo klósu, šu rjawu abo deschćeź. Sa nju je klowna wěš, ju ma pschcza prawje wjele tuchnych muchow. Sama, nalcźo, lěcźo, nasyma a syma žo tak rjenje runjostajnje wotnuźowaju, so to ani žabka ani mudry cźłowjek njemoże nicże pschcźiwo nim wušlutkowacź.

Hdyž wjedrarjow koza liznje . . !

Kónz symy wjedrarjo radźi wopijaja ras pschichodneho lěca. To woni dyrbja, pschetož ja to su woni wjedrarjo. Lětja wschak su žo satrachjnje mylili a blamowali. A na tu hanbu, liš je jim lěco 1932 pschipravilo, budźa drje hischcze dołho spominacź. Mtuschce lěco bě nimale do kónza pschewažnje khłódne a deschćiwe. Majachmy jenoż někotre jara horce dny a dwě, liš skónčne njedźe'e. Hewak pak so šwochi deschćowaschće a nošli prošninowarjo su měli mjerjenje.

A schto běchu wjedrarjo wěschćili? Schto su nam nabali wo tšónčnym lěcźu! Saporeża to ł tym, so mudrowarjo, liš wěscheża se šadźerženja wakow, kundrašow, mejšich brukow a kwotow, hižo žiedź symy konstatowachu, so wschź waki su wjeseloleje myšle, ja knot wschźehnje so šwěca tuka — wschu to, so su pjeca wěste šnamjenja, so dóšłanjemy šuche lěcźe. Pschińdże dźeń šwjom šwanzow, pschińdże Pětra a Pawoła. Wo tutymaj dujmaj tódy wź, so budże lěcźo horce a šuche, hdyž žo taj dujej deschćiła njeńdże. A hlej, bě tehdy tak rjenje, ale w lěcźu žo deschćowaschće! Och, njemóžeschi žo wjeay špuschćeźcź na ludowych wěschćerjow . . .

Teź wědomostnje wuukłani wjedrarjo tónkróć wěschćachu to šame, schtož jich nještudowani towaršchojo. Nalćto mějeschće wjednik šatnreje wjerowěschćerjnje we Frankurcźe šwoje wěschćenje na lěcźe hotowe. A wón wěschćeschće takle:

„Wcźo 1932 budże njewschćodnje šuche a horce, šnamjenje lětja šajda wulku šuchotu . . ."

Je to k šmjecźu. Mikroschće žo, krjepjischće žo, pschimokowaschće žo a kdaschće žo ro dnjach, po njedźelach, po mšjazach. Deschćowschće do bosa a do likowego lěcźenja a njemóžachmy ani wuńcź bjes deschćnika abo płaschćeża.

Profesor Brandt z rataišteje wuńkeje schuli nalćto kujeźeschtwu radźasche, so by žo ł cźašom sastarało ł 80000 tunami žita, doniž je hischcźe tunje, dokelž Lětja šuchoty ola wěscźe dóšłanjemy bubjene šnć . . . A nětko, tak je pschischło? Znj su pschebohate! Haj, dyž bychmy być wjeseli, so je šuche dóšłochmy pod tšchu.

Sašy druhi wučeni su jošnje dopokasali, so tuto njewschódnje korze lěcźo někak šwišnje je klónzowymi blakami, te su na wschźe wina. Ale teź klónzowe blaki su žo blomowale. Khiba to jenoż jich wobtedźowanje?

S wědomostnym wěschćenjom wjedra na dołhi cźaš dopokóła je to teź tajka losłoćiwa wěš. Hižo sapoczatk 19. kśtotka dyrbjeschće to šhonicź profesor w Göttingach, liš chżeschće se wschelakimi meteorologiskimi łoscźemi wuńcźuschcźicź pschichodne wjedro. Wón šwoje myšlicźki wo tym porjadnje wošjewjeschće w nowinach. Wjele wěscźeschće a lěpsche wschak běchu wěschćenja, liš druhe nowiny pschinošachu. Te pothadźachu wot šterého bura ł wokolinu. Wšo to kujeźa profesora khětro hnéwoschće. Raš žo poda na pucź, so ć, wopytał tamnoho wěschćeźerskeho bura a jemu wotdobył jeho potajnstwo. Profesor pschińdże ke burej, hdyž tón runje šwačeschće a njeda žo šwónacź. Khwalcschće jenoż bura a žo jeho wopraschća, po kajkich methodach wón tak wěscźe šhoda a wěschći ras pschichodneho wjedra. Bur cźiżu na bok połoži, hladasche šmějo na šwojeho wczipnoho hoscźa a rjekny: „Zo šajka tak jara šlć ł tym njeje. To mjenujay tajši šterý profesor w Göttingach pschcźo pišche, hacź dóšłanjemy rjane abo hubjene wjedro. Hdyž nětko tón khwała wěschći rjane wjedro, potom ja wšcheźu hubjene a hdyž wón pišo hubjene wjedro, potom ja rjane wšcheźu . . . A ja tola mam pschcźu prawje."

Po mnohich hubjenych nasšnjenjach, liš šmy mjli ł wschćerjerjemi, ba drje nětko najlepje było, so bychmy jim hody dali a cźakali sćerpliwi na klónzo a deschćeź, so bychmy žo mógli wjeće wostrósnjenja. Wschak tola zyle wěscźe wěmy, so njeje ani móżno, wjedro na dlšći cźaš dopokóła wěschćicź. Ale tajzy my šašy njejsmy. Šsmy tola pschcźara wczipni na pschichodne wězy a dokelž nimamy wjazy šnuschcźomnych wěschćerjow, liš bychu nam mógli wuńpschnje wotkryć podawki pschichodu, to šnajmjeńscha njechcemy narowacź wjedrarjow a šmy žožowni, so bischće tróchu mamy. Haj, tódy šam by najradscho wiedrarju łajał do tala. Sajmnawe je pschebrańcź stare protiwi. Tam namakaschi druhoh wschelake duchapolne kuschle kajnje, ze kotrymchi mójesch potom spytacź wjedro wschcźicź. Cźejemu tu podaeź někotre tajke prastare „mudrosće" i protiwow.

„Hdyž w njewschidnym poczażu jara šnih pada abo kmyn bija, potom šeschnje swjetscha drohi cźaš."

„Hdyž nalcźo widźisch na wschćich polach wjele kwětkow, potom budża dobre žita!"

„Hdyž na Warjeschinach buwa wjazy liścza hač kćenja, hdyž wjele njerodźe, muschow, krokawow, žohow, muchow, wokow, brukow, łušażow, ikoczkow, hadow a jeschćelow kše se swojich dźerow, wobezbje pak wź, hdyž je wjele rybow, potom ješchnje drohi cźaš."

Sserbja pak maju šašu njewótmjerjowanu dowěru ke dubjowkam. Pschedźenak nam to pschera[illegible]:

„Chzeschći wjdźeć, kaše zuke lěto budże," nawucź žo, na tole kedźbowacź: Na dnju swj. Michała pohladaj na dubjawki. Maju-li pawki, šnamjenja to še lěto; maju-li muchi, dawa to mérnosće šnacź; maju-li cźerwow, budże lěto dobre; šu-li prošne, pschińdże wšěcze k nam šmjerch; budźe-li jich pschewjele, rośmi žo ł tajko kruta zyma. Sšu-li te dubjawki nutśa rjane a cźiste, budże lěto wšěcze dobre a narośe rjanecko žita; šu-li pak wukłmute, budże lěto šuche; šu-li mokre, budże lěto deschćeźkotc."

Potajtim, to je někto josnje kaž mucźeńk. Wórsy šmějemy Michała, tuž hotujeże žo na dubjawki.

Někotři ludźo šašu njewěrja ani šudowym, ani šudowanym wjedrarjom, njewěrja protiwkarjam ani dubjowkam, ale jenož šelenej žabju. Šelena žabla pjeca na rźbi lěc, hdyž rjane wjedro kiwa a delcka šrdca, hdyž bubjanc wjedro hrofy. Ale šelena žabla hórjela šrdca a delcka šrdca, hdyž žo to jej šechce a žo šmorje stara wo klósu, šu rjawu abo deschćeź. Sa nju je klowna wěš, ju ma pschcza prawje wjele tuchnych muchow. Sama, nalcźo, lěcźo, nasyma a syma žo tak rjenje runjostajnje wotnuźowaju, so to ani žabka ani mudry cźłowjek njemoże nicże pschcźiwo nim wušlutkowacź.

budu dyrbjeć myć so buou so trochu tele hromady plakatow z murjow a płotow, brózniowych wrotow a schcekzorow puschczěk! S Perlitom so zabla njenahladnju, kiby někotre lowcje krupičkow a krupow, kotreż k pomozy bjeru. Wobhladaj sej ras wjesći a města, kak su nalěpjene. Ale niz jenoż tute wólbne plakaty tam stoja. To mjsch tam nalěpjene plakaty wot kinow a koncertow, wot zyrkusow, zigarettow a wscheho druheho. S tymi papierjanymi plakatami wschak ho so hischcze cśinilo. Ale potom tak njenowuna želesniska reklama. Tak mudri kusći bratrja su a bjerou limany pak k temu, wokol nich hischcze drejwjanu kromu. A też tuchu nalěpjene běhu lěc swopłokam. Hdyž mam tak dale so, so so porěnu trochaś, so je tu nkzitki sapocžatk a pśinje schlebjedźa wisa, potom sym dźiwk, potom symata s fobrikami kroćelemi ke kónzi. S pśinja tu so zlómo postara, so hubu po zlatu słódnja.

A potom hischcze druhe. Kelko nowych twarjenjow a płotow a pomnikow a wrotow so pschez soby pschipomnja a twarje. Maja tajke wótre barby, a so wot druhich pschejara rozesmawaju. To na žadyn pad njeje. To dyrbjesch sostorzić a njesmjesch pjecy měra dać, dóniż njeje ho wschitko trochu wormnało. Wobjedje swisće a hoć i k wjedrej. Te sej so swojej woli twarju. To móża cśi murjerjo sapozcześ, schtož chcedźa. Sutaju zuby rjetowaś wobsedźerjow, kotřiž dawa baś k wjedrej barbicź abo i tśischnymi zyhelemi šmórchcech. Skym sej dawno rozsmjelował, kajki „trik" wokt cśerjeńwo temu nałožowaś, ale je kaž sakuslane, njemóża nicžo wuzśinicź. Tuž bźju po zyhelach dele a jeli so hodźi, do pinzy nuts. Najkpje wschak so cśini s drjewjanymi mózmi kaž płotowe ryhele, stolpy a schtahejty, pola lólninow a podobne. O. Pschi tych njetrjebam jane dwanaceći lśt, dha je wschitko šmilo a dozdźerjane. Mjniu, so mam jo też sa dźěło staraś. Schtoha sej mysliśich takle pschi wzach z želesa a blacha. Ni-hdy-li kuzše hobu ruku na to złožił, so ferjawja, dha sajka njeby uzko so potrowiześ trjebała. Wschelazy sej myślu, so mam jenoż pożkuchaś, a wóz je hotowa. Tak šuśinje to njentože. Najrjedy wuzkolny wózy, hladam hdże su schkabiežli a dźěry, do nich so sabydam a wukonjam swoje dźěło. A dyrbješ s nźkajkimi trjebjelemi była. Dołho njetraja a kuśe serjawiśnu je hotowo. Hdźeš je sapocžaś, tam dże też špschinje dale. To cśini mi žorta! A tamle lebjażka so hacź do dusche wjesełu, hdyž su schcežśi polne kuśicžkow a kolesarjo dyrbja pśches nje. Kak woda jenoż plusta a kolesa wrjescźeja. To sluschu sa swoje žiwjenje rad! Ale wósch, to cśi jenoż pod schtyrjomi wozcenj praju, rosumjesch mój bratśiko? To cśi hnydom na pśrni wokomik na nožu widźach, so mózu s tobu wotewrjene šlowcžko powcźeć, tu mcźo sa slo njewojmjesch. Druhim napschecźo dyrbju wschak cśiniś, kaž buch hotowa njewina była, kaž njebych nikomu sleso powschał. Mohł cśi hischcze mnoho powdaś, schto takle druhdy naschkarom, so buch ludźi njerjał, tola myślu, so so to njeschusna, so swobodnje wo tym rěcźu.

Swjetscha hraju dobroczinjacy luboscźiweho knjesa, kiž wjele dobreho cśini a wusłutkuje. Cźinju tak, so so Bóh wě kak jara tkchiwdźeny cźuju, hdyž na mnje swara a mi cśistu wérnosć do woczow rjeku. Mjelcźo pschi žebi myślu: Prawje wschak ma. Bjeř so na kedźom, też na tebje so dźenża hischcze rośśłobju."

Mój jejnjerjech nź, kaž buchu so wschitke djaśy rozpuschcźiśe, tak so deschcź do wobsehu Sonorija da, hdyž bě so na dompucź ydał. Ale mi a tebi nicžo cźampa domoj a hwisda sej: Duj, duj, wětśicy duj! Schtoha ta dale je? Nitko drje je mokry kaž wodźana myšch, ale sa schtworcź hodźinu je so pschewobleka a je žuchi kaž thójza. Mokre draby swonscha na hornju lubju. A sej hwisda: Wjedro hućwa, wobaca!

Što so hodźi nawuknyć w Ludowych universitach

Ludowe universitty! W Pólšicy maju tu khwilu dwaj tajcej wustawaj, a to w Dalkach pola Gnjesna a w Odolanowje.

Najóśe je pola naš šnata ludowa universita w Dalkach, kotruż léta dołho hižo wopytuja też šerbšcy młodźenzy a šerbšce knjeżny. Wobjedej pschczo hischcze pschemakło naschich ludźi tam jědźe. Wobjedje pschemakło evangelskich Sserbow a Sserbowkow je so rozšěrdźiło tam dojeś, so buchu so dale wukuhlali. Je trěbne, so tu podamy powschitkowne informazije wo wucźbje na ludowych universitach.

Do universitty pschijimuja so wobsoby, kiž su dospóle 18. léto žiwjenja, to wosnamjenja, so móża młodźi a siori wopytaś tutu schulu.

W lécźu wotmětuja so pśches schtyri měźazy kurzy za jónkle, w jymje pśches pjeć měźazow (wot 2. nałymnika) kurzy za muśicki, kiž maju w jymje wjazy tkwile.

Schto móżesch někto nawuknyć w tajcej ludowej universticje?

Kóždy wobdźelnik tajkeho kursa wukinje hospodarśe knihwjedźiwjo, dale rataršku fijyku a chemiju abo kak ma so rola wobdźełaś, so by derje płody njesła, nimo teho wuczi so hospodarśi pschirodopiś abo wuczba wo sełach, žymjenjach a schtomach atd. Ale to njeje wschitko, hischcze je wjele druhich pschedawjetach ko je w běhu kursa rozwuczuje.

Direktija ludoweje universitty chze, so by kóždy schuler był dobry staw swojeho naroda, so by znał swoje winowatosće ale też prawa. Potajkim kjišcha rosmołwy, sesnawaju so dokładnje j maćerńej rěcźu, je stawiznami a literaturu swojeho naroda, sesnawaju so je semjepišom swojeho rodneho kraja a kak su žive ludy na schérokim šwěcźe, nawuknu astronomiju, njemuzy wuczbu wo hwězdach a planetach. Na ludowych universitach so też hajt šwuczowanje cźita, dale zhromadny spěw, tak so kóždy nawuknje krasne ludowe pěsnicźi a kerkusche.

To wschitko so njewuczi kaž w schuli, niz j nadawkami a wuprascźowanjom, ale jenoż je zhromadnej rosmołwu a šwuczowanjom wuczerjow j dorosćenymi schulerjemi.

Schulerjam šerbskeje narodnosćeje posłucźi so je stawiznami šerbskeho luda, a jesnacź dokładnje też swoju maćerńu rěcź a literaturu swojeho naroda.

Dóniż my sami nimamy swoju šerbsku ludowu universitu, je trjeba, so naschi hólzy a holzy j hromadami wopytuja druhe tajke wustawy, zyła hdyž nam so polskcźeja tajke lépschiny, kaž je strony Sserbam pschikhileneho nawjedowarja ludoweje universitty w Dalkach.

Napominamy tuj naschich katolskich a evangelskich šerbskich młodźenzow a evangelske šerbske knjeżny, so wjebychu składnosć sapakli, ale schli do Dalkow darmo studowaś na někotre mésacy. Trjebamy hospodarśy wukuhlanych horlinzow po wschich Sserbach a najwjazy też we wschěchnym ludźe. Na šerbsku młodźinu wschěchneho ludu cźakaja wulke a wažne nadawki. Njech so na nje hotuja a pschihotuja!

Dnja 2. nałymnika sapocžnje so w Dalkach nowy kursuš sa muśkich. Hischcze je cźas k samolwjenju!

Wosyk

Schtož je sa cźłowjestwo macźerska schula, to je sa lěź wosyk. Se šwójby dubikow, buczikow, khójnow, jolenkow, schkowronczeho drjewa, hdźež je šymjenju wurosćachu, buchu šadźeńki w tśeśim, schtwórtym lěcźe šemi pschiwjedźene a pośłobnje sebranšane do pschipramjenych jamkow, šumanych rjenje do rjadow a wobdate se wschej rjanosću,

Njeporadźena překhodźowanka.

Tuto powědańčko je mi powědała moja wowka. Hdy je so stało, njewěm. Přetož wowka přeco praješe, zo ma jo wot swojeje wowki. Ale mój wuj jo też znaješe a rjekny: „Och, to scyła hišće tak dołho njeje. To je so tola stało před nješto njedźelemi, tehdy štomy do města přińdźechu a domy powalichu." Z toho wšak wy też mudriše njebudźeće a sej jenoż mysliće: „Što ha je to do błudneho započatka?"

Ale je tomu woprawdźe tak. Běše cyły lěs štomow, tón jónu přińdźe do města. Štomam so wjacy njechaše stać na jenym městnje zakorjenjene. Wone mórkotachu a běchu njespokojom. „Cehodla poprawom jow wokoło stejimy", prajachu, „wšak čahi a wozy, ludźo a wšě zwěrjata so hibaju a wokoło hanjeja? My chcemy so też raz pohibować." A jónu w nocy skradźu swoje korjenje ze zemje wubrachu, bjerjechu je kaž klunki přez hałozy a počachu běhać. Ale dokelž hišće ženje za čas žiwjenja běhale njeběchu, to so při kóždej kročeli khětro motachu kaž pjane a so mjez sobu storkachu, přetož njewěděchu, kak maju runowahu wobkhować a ptački ze swojimi hnězdami a druhe wobydlerje štomow so ze stróžemi na zeń walachu. Hdyž burjo we wsy widźachu štomy přiść, skhowachu so w pincach a na hornich ľubjach a wołachu: „Swět so pominje!"

Zwěrjata też wołachu a někotre woły čěkachu z pozběhnjenymi wopušemi. Jenož małe domčki njemějachu stracha. Nawopak, wone so smějachu, zo so skleńca we woknach pukaše a prajachu: „Stož štomy dokonjeja, chcemy my też spytać a so zaběhnychu a za štomami hanjachu. Ludźo zastróženi ze woknom hladachu. To dźě bě hišće hórje dyžli lijeńca a kónc swěta. Ale woni njezwěrichu sej wuskočić, dokelž mějachu strach, zo sej při tym nozy zlamaju. Štomy a kněže jenož pomałku do předka přińdźechu, přetož kněže běchu tolste a njelepe a štomy so při kóždej kročeli zašmjatachu ze swojimi samsnymi hałozami. Hdyž w měsće přińdźechu na asfalt, bu to hišće hórje. Wone so wobsunychu a skakotachu, jako bychu so na łodźe smykale. Někotre, kaž dołhe běchu, padachu a druhe sobu storhachu. Wulkej jědli awtobus korjenje přejědże a to bolešе. Dubej so wšě hałozy zwottorhachu, dokelž bě so z nimi zašmjatał do telefonskich grotow. To hišće bóle bolešе. Skónčnje so wšě zašmjatachu kaž kuzmot a jedyn přez druhi so waleše. Khěžam so hišće hórje zeńdźe. Při kóždej kročeli cyhele rozležechu a murje so rozpadachu. To wone žalosćachu za swojimi zakładami a myslachu: „Och Božo, bychmy tola radšo doma wostałe, njebychmy tola . . ." Ale to nětko wšo wjacy ničo njepomhaše. Njemóžachu ani doprědka ani dozady a wosta tam wulka rozwalina. Mjećerjo trjebachu tydźeń, prjedy hač běchu to wšo zaso zrumowali. L. T.

Wo dwanaći cyfrach na časniku.

Na cyfrniku bě 12 cyfrow, kiž wot prastarych časow sem běchu přećelnje hromadźe žiwe. Běchu wšak jara horde, dokelž běchu wot nazdala widźeć. Jónu wšak cyfry počachu so mjez sobu wadźić, kotra z nich je najwosebniša. „To sym ja", wupina so dwanatka, „přetož sym z was najwjetša. Dobre drobne wěcy so jenož po dwanatku liča, na př. widličky, nože, talerje, knefle, košle."

„To dźě je něšto wosebiteho?" smějachu so druhe. Ale dwanatka so njeda porazyć. „Też hwězdy so dźěla na dwanaće wobrazow a k tomu też čas: dwanaće měsacow a dwanaće hodźin."

„Ja wšak rozdźěluju pjenjezy a twory", znapřećiwi dźesatka. „A to je ważniše, kaž ludźo sami powědaju. Sym potajkim najwosebniša."

„Što ći na mysl přińdźe", wuwoła pjatka, „ja mam też podźeł w dźělenju pjenjez a też hewak mje rady trjebaju. Liči so pjeć porstow, pjeć zmyslow, pjeć barbow človječich splahow a pjeć dźělow swěta."

„Hm", zabórča štyrka, „dźěle swěta so měnja, wostanu wšak štyri strony swěta a kruće steji wóz na štyrjoch kolesach. Barba človječskich splahow je jenož něšto zwonkowneho, wjele ważniše su štyri človječske temperamenty. Človječske živjenje so přeměnja štyrikróć, kaž měsac na njebju a pohibuje so zwjetša mjez štyrimi sćěnami. Też widźi človjek rady štyrilopješkaty dźećel, potajkim sej štyrku wysoko waži."

„Wosebje, hdyž šuleř ju přinjese dom na wuswědčenju", zasmja so skřiwdźena trójka. „Stóž něšto da na měnjenje luda, dyrbi wuznać, zo wšeho dobreho so liči do tři. To je dopokaz, zo je trójka najwosebniša cyfra."

„Hlejće na tu nadutu trójku", wšě wołachu a šestka rjekny: „Njewadźće so, za šesć dnjow bu swět stworjeny a w šesć deskach namaka človjek posledni wotpočink. K tomu sym ja ze wšěch cyfrow najrjeńša a mam zawitk, kaž holčaca kudźeř."

Ale dźewjatka so směješe. „Z tobu móžu so wěsće měrić po postawje a rjanosći. Sym pak wjele wjacy hódna dyžli ty, přetož najwetše čisło, kiž so da z třomi cyframi woznamjenić, je dźe 999."

Jednatka pak so hórkoše: „Na mni móžeće hižo wot nazdala widźeć, zo sym něšto wosebiteho. Čitajće mje wot předka, wot zady, wot horjeka wot deleka, stajnje steju na nohomaj a šulske dźěći mje rady maju, hdyž maju w šuli ličenje."

„Mje maju hišće radšo", rjekny sydomka. „Liča sydom dnjow, sydom mil, sydom dypkow na Božim słónčku, sydom synow, sydom . . ."

„Přestań skoro", wołachu druhe cyfry. „Stož ty móžeš", wołaše dwójka, „to ja hišće wjele lěpje móžu. Wšudźe na sweće zetkaš po porach: swětło a čmu, muža a žonu, dobre a zło, bohatstwo a khudobu; wšo ma dwaj bokaj a njeda so to ani wumjenjować."

Jenka, kiž bě dotal mjelčała, rjekny, hdyž běchu wšě hižo so dosć rozmjerzałe. „Hłupaki, čehodla so wadźiće wo prěnjosć. Prěnja móže tola jenož być ta, kiž so tak mjenuje a kotraž steji na započatku."

To bě wěsće jara jednore, ale cyfry to njechachu ani připóznać a so hišće wadźa dale, hdyžkuli so jim raz wostudźi. L. M.

Serbskim Sokolatkam!

Njedźelu 18. póžnjeńca, potajkim jutře za tydźeń, budźe wšudźe w jednotach dźeń Sokolatow. Budźe to wulka wěc. Wuj Měrćin je tola też Sokoł. Tohodla też Sokolata jemu pisaju na listowu wobalku: „Bratr wuj Měrćin." (To so hewak też nikomu njestawa, zo je bratrej zdobom też wuj!) Potajkim, bratr wuj Měrćin chce nětko přichodnu sobotu „Serbske Nowiny za dźěći" wěnować sokolskim dźěćom. Prosy jich, zo bychu tola prawje wjele nastawkow pósłale. Wosebje liču zaso na Sokec Kurta z Rakec a na druhe Sokolata z Komorowskeje jednoty. Njech też bratřiki a sotřički Poršiskeje jednoty nješto dopisuja. A potom te z Radworja a z druhich jednotow. Pisajće nješto wo waših zwučowanjach, to budźe kóždeho zajimować! Nadźijam so, zo bratr wuj Měrćin podarmo napominał njeje. Sće tola Sokoljo a Sokołki . . .!

Na zdar!

Bratr wuj Měrćin.

Wupytański wobraz.

Hdźe je pastyř?

Wupytanje wobraza w poslednim čisle.

Wobroć wobrazk na lěwo. Padušny hońtwjeř kleči mjez štomomaj při najsylnišej hałozy předkoweho štoma.

mężnoſću a pohódnoſću, wo kotrychž žo jim posdźišcho, hdyž tworja lěž, ani wjazy njedźije.

Kóždy ma šwoju jamku, mjechu a mlinu, schkitanu ſ jenym abo dwěmaj kamjenjomaj, so je njeby mohła wobſchkodźić noha njewobwładniweho cźłowjeka. Kóždy žo může wuwicź zyle kaž chce a móże. Ta holiſna, kiž běšche w ſpocźatku wokolo nich, běšche jenož nasdacźna, poprawom to běšche pschehłód ſe žiwjóbneho ſjenocźenſtwa, hdźež běchu wſchě hromadźe, do tuteho ſorganiſowaneho ſjenocźenſtwa, hdźež je kóždemu pschipokazane wóſte městno. Hdyž pak ſtote hłónzo ſapławi wožyk, da tutón kóždemu žadźenkej doſcź hrajkow.

Wokolo jeneho roskcźěwaju ſwónki, pola druheho narośtuja potrawnižy, pola tśeceho žo ſacźerwjenja malena; na někotrym ſaho mjetel žo žynje, druhemu hraje ſchwjerc, wokolo tamneho ſaho ſkopcźi ſtakotaju, pola druheho je ſaho paſchkowronz žej hnězdaſchto twarił, tu ma ſajaz ſwoje lěhwo, tam ſaho hnězdźi bažanka. A hdyž piches wožyk běži wjewjercźka abo hdyž na njón žorna wjewjedže ſpomjatka, wſchě žadźenki žo ſadźiwaju, ſo wocźi wuwaleja ſ jamkow.

Nihdźe w lěšu njenadeńdźeśe telko błónza kaž na wožyku, nihdźe njewidźiśe telko barbow kaž na wožyku, nihdźe njeje telko wónje kaž na wožyku; a lěšna cźišcźina, kiž je we hłubokim lěšu ſrudna a druhdy cźłowjeka ſamo ſražuje, je na wožyku lubozna a mika a ſmjeruje. Je podobna na cźišcźinu w maceršćej ſchuli, hdyž dźeći poſkaju na bajku. Ženje njewěrśe, hacź njewudyri ſ njeje juſt, ſmječh abo ſtrózele.

Jene žadźenki roſtu ruczišcho, druhe ponalſcho. Schkworonczje drjewo a brěſzyczki, pychałki wožyka, bórſy wurośtu nad žwoju wokolinu, mjes tym ſo buki a duby žłuja jako pschikład ponalkeje roſwažnoſcźe. Wurośtuja do pyramidkow, wulkotnje wupſcheſtrěwaju ſpódnje halozy po póbźe, ſ kotrejež wurośtuja, ſo by žo tam nahromadźiła cźopłota a włoha, kiž ſtej potrěbnej k pěknemu wuwicźu.

Cźłowjek dźe po wožyku, a ſa nim běža jeho dźeći. A cźłowjek ſpomina, hdźe budźe a hdźe budża jeho dźeći, hdyž ſ wožyka budźe wulki lěž. A rady bě wědźał, hacź jeho pschecza a žadźenje, hacź wyſł a radoſcź dźeći žo pschimaju tych žadźenkow a ſ nimi roſtu a na nich woſtanu, hdyž wožyk budźe wulki lěž a wón tu wjazy njebudźe.

Wě jenož to, ſo w njeměrnym cźłowjeſtwje žo pscheměnja wſchelako, ſo pak wožyk wurośće a budźe žiwy ſtajnje jenajko.

Hodźinu w jastwje

Amerikanſkeho łódźneho wyſchła Maſſie, kotrehož běchu hawajanſaj pschińšažni k dźeſaćej létam kruteje jatby ſaſudźili, je gouvernér k — jenej hodźinje jaſtwa wobhnadźił. Wuzud ſam na ſebi njemóžeſche amerikanſki gouvernér njepłacźiwy ſcźinicź, wón ma po ſakonju jenož „prawo na ſniženje thłoſtanja“. Tole prawo je wón też nakońc, ſpuſchcźiwſchi ſaſudźenemu dźewjeć lět, jědnacźe měžazow, 29 dnjow a 23 hodźin. Wyſchk Maſſie dyrbjeſche potajtim jenož hodźinu w jaſtwje pschebywacź.

Tajte ſudniſke ſpodźiwnoſcźe podawaju žo runje we Ameriźu huciſcźicho. Ssudnik je wěſo też tam na płacźiwy ſakoń wjaſany, ale ſmě jón wjele ſwobodniſcho wukłodowacź. Husto doſaha, na jenicźki pśimik dźiwacź, kotryž ſebi we wěſtym padźe thłoſtanje žada. Tak wuſnu pſched nješchto cźaſom jónu w jenym Waſhingtonſkim parku ſapóſłanz a njebě ſnamjo ſwona ſłyſchał, kotryž pſchiſjewja, ſo žo part nětko na nóz ſawrě a ſo njeſmě w nim nichtó wjazy pschebywacź. Na to ſteji po ſakonju 25 dollarow thłoſtanja dla „njedowoleneho wuźiwanja ſjawnych ſahrodow w ſakſanej hodźinje“. Sapóſłanza ſaſudźichu k 50 zentam, dokelž běchu jeho hiſo pol hodźiny po ſawrjenju namakali, dokelž bě ſjawnu ſahrodu jenož na zyle krótku thwilu „na njedowolene waſchnje“ wuźiwał. K woprawdźitemu „wuźiwanju“, tak měnjeſche knjes ſudnik, ſłuſcheja pak ſnajmjeńſcha tśi hacź ſchtyri hodźiny!

Tak ſta žo krutemu wobkhadnemu ſudnikej w St. Louis pſched nješchto cźaſom njeſluba wěſka, ſo ſajěde wón na lěwej ſtronje dróhi do młokoweho woſa. Mulka hromada ſmědkow wobkruczi, ſo je knjes wobkhadny ſudnik njeporjadnje jěł. Naleźnoſcź njehodźeſche žo wjazy ſamjelcźacź a dyrbjeſche žo policajſkemu ſudnikej pſchepodacź. Tutón pſchińdźe do njelubońeje wukſoſcźe. Dyrbjeſche wón ſwojeho pſchedſtajeneho ſaſudźicź? Wobkhadny ſudnik ſakitowaſche žo ſ tym, ſo je dyrbjał wóſ pſchejcźahnycź, dokelž je pſched nim cźejźity auto jěł, kotryž njeje jemu dał doprědka. A tak rěkaſche wuſud: „Wobkhadny ſudnik X. Y. ſaſudźi žo k 1 dollarej thłoſtanja. Sbytk wuſtutkowaneho thłoſtanja 100 dollarow, potajtim 99 dollarow dyrbi ſaptacźicź wjednik cźejźiteho auta, kotryž je wobkhadneho ſudnika njeſakúźał wot wukonjenja jeho ſaſtojnſtwa wotdźerżował, dokelž njeje jeho nimo puſcźił.“

Pſched dwěmaj létomaj pschipławichu žołmy k połnóznemu brjohej Schotitſeje walſku rybu. Wobydlerſtwo wjeſeleſche žo nad tutym darom morja, roſebra rybu a ſebra ſebi domoj, kelkož móžeſche trjebacź. Powěźcź wo namakanzy pschińdźe też do Londona a tam też k wuſchomaj najwyſchſcheho trónſteho ſudnika. Wobydlerſtwo ſchotitſkeje rybaŕſkeje wjeſki žo hacź do ſmjerzeje naſtróžichu, jako pschipóſłała žo jim bórſy na to wobſtorźba dla paduſchſtwa, kotrejž žu ſtucźili na wobžedźeńſtwach majeſtoſcźe jendźelſkeho krala. Poſtaji žo zyle porjadna termija a pschińžažni praſchachu žo podarmo, wo cźim maju tudy ſudźicź. Ale knjes ſudnik powuczi jich bórſy na to, ſo ſu žo wobſtorźeni pschehrěſchili pschećiwo praſtaremu ſendźelſkemu ſakonjej, po kotrymž je lójdu pschiplawjena ryba wobžedźeńſtwo jeho majeſtoſcźe jendźelſkeho krala, kotryž ma jenicźay ſam roſſudźicź, ſchto ma žo ſ rybu ſtacź. Mutas potkhadźeſche ſ léta 1497 a bě wot tutoho cźaſa hacź do dźeńſnišcheho dnja ſwoju płacźiwoſcź wobthował. Sa pscheſtupjenje tutoho ſakonja běchu cźežke thłoſtanja poſtajene. Nětko běšche dobra rada droha. Na jenej ſtronje njemóžachu ſakoń njewobkedźbowany woſtajicź, na druhej ſtronje ſaho njechachu žo wuſtajicź hněwej a ſměcham ſjawnoſcźe. Po dothim wuradźowanju ſaſudźichu dźiwjenzow ſtónczńje tóžbeho k — 2 penze thłoſtanja. Wěſo dyrbjeſche kóždy, kotryž tuto niſke thłoſtanje žo ſaplacźicź ſpjecźiwjeſche, „ſchtyri léta do jaſtwa“. To běšche mjenujzy thłoſtanje ſ léta 1497!

Budź ſwěrny Knježe khwaleny!

Hłóſ: Budź cźeſcź, dźak, khwalba Wjeſchnemu.

Budź ſwěrny Knježe khwaleny!
Cźe khwala Twoje ſkutki.
Kak wulke dźiwy cźiniſch Ty,
Knjeſ wěcźny ſy hamluthi!
Wěcha ſemja, morjo, njebjeſa,
Cźeſcź wěcźnu Twoju powjeda!
Twój ſzeptarſ knjeſi wěcźnje!

Budź ſwěrny Knježe khwaleny!
Naſ žiwi Twoja hnada.
Wſchěm cźłowjeſkim ludam pomhaj Ty,
So kóždy Tebje žada.
Sdwěcź ſwěrtko evangelija
Do wſchitkich krajow póſwaſtwa!
Pój, błónzo, ſwěcź wſchěm ludam.

Budź ſwěrny Knježe khwaleny!
Dźak měj ſa Twoju ſwěrnu.
Ty lubowaſ naſ tałke ſy,
Ty dowjedźeſch naſ ſwěrnu!
We Twojej ſwjatej ſaſtužbje,
We Twojej krut a prawdoſći
My prawi ſmy pſched Bohom!

Budź ſwěrny Knježe khwaleny!
Sa wopor Sſwój tak drohi!
Kak wjele ſa naſ cźerpił ſy,
So byli wěcźnje Twoji!
Ty naſ ſe ſmjerzeje wumohł ſy!
Cźe khwala Twoji wěcźnje.
Wſini khudy dźak noſch ſubje.

Budź ſwěrny Knježe khwaleny!
O wulka je ta hnada!
Ty žórło wſcheho jo žiwa ſy,
Ty ſy naſ wumohł ſ pada!
Wſchu ſmilnoſcź a wſchu dobrotu
Ty cźiniſch tym, kiž wutrobu
Cźi wotewrja a wěrja!

Budź ſwěrny Knježe khwaleny!
Sſy błónzo Twojom' ludu.
Wſchich ſłuch, wſchěch morowych ſudźich Ty!
Ty pſchińdźeſch junu k ſudu!
Hacź chodźeja abo nochodźeja,
Sſo ſhibowacź wſchi kolena
Pſched Tobu budźa dyrbjecź!

Budź ſwěrny Knježe khwaleny!
Ty ſy ta wěcźna jaſnoſcź!
Wſchcho nowe cźiniſch jónu Ty,
Twój trón je w njebju kraſnoſcź!
O dopjelił ſwoje ſlubjenja,
Sſwój lud wjedź nutš do žiwjenja,
Sſ cźimy wjeſ naſ k wěcźnom' ſwětłu. J. W.

Telegramy za pućowacymi ze železnicu

Telegramy ſa puśowazych ſe železnizu bywaju, kaž je ſnate, na dwórniſchcźach wot ſaſtojnika póſtoweho hamta wuwołane. Dokelž nětko khwila, kotruž cźaſ na dwórniſchcźu ſteji, ſa pſchepodacźe telegrama ſwjatſcha njedoſtaſa abo jeno dóſtawacja dla harty na dwórniſchcźach derje ſłyſchcźeć njeje, ſu žo na podłožku wucźinjenja mjes póſtu a železnizu hižo pſched dźeſchim cźaſom ſrěcźeli, tute telegramy, tak dałoko hacź jedna ſo wo puczowazych ſe ſpěſchnikom, po njewuſpěſchnym wuwołanju wjednikej cźaſa ſchepodacź, ſo by je tutón abo druhi železniſki ſaſtojnik po możnoſći hiſchcźe ſa cźaſ jśiby doſtawarjej pſchepodał abo „njenamakał“ jeho, na pſchichodnym dwórniſchcźu ſaſo wotedał. Tutón nowy pucź je žo hacź dotal jako jara wuſpěſchny a thmany wupokałał, tak ſo njemóžeſche doſtawacźel ſwój telegram jenož we wuwołacźnych padach dóſtacź. Prjedy płacźeſche tajte pſchepodacź telegrama pſches ſoſtojnika železnizy 20 pj. Wot 1. julija pak je žo póſła tuteho dawka wſoała.

Pokiwy pyskej a pjeru

Namolwa: Chce-li ſtó něšto tudy rozjasnjene měć, njech napisa k. wučerjej Nawcy w Radworju. Wón to do tychle přispěwnikow zarjaduje. Jedna so předewšém wo přełožki, kotrež so někomužkuli ćežke zdadźa.

(Pokračowanje.)

e — ě

ě klinči před ž, dź, j, h často kaž ej: khěža, dźěža, běžu, wědźa, wěje, mějće, běha klinči kaž: khejža atd. Nima-li ě wězo přizwuka, klinči skoro přeco kaž ej abo e: spowědź kaž spowjedź, zymje (so samo tak pisa), koleno (město koléna). W słowje z l ě ma ě přizwuk, tuž klinči é, w słowje hroznje klinči (kaž so pisa) e, dokelž kóne je **hjez** přizwuka. Kak prawje pisać? **Přizwučne ě piš ě (dźěža, zlě, wě, wědźa), njepřizwučne ě piš jeno ě abo je** (spowědź abo spowjedź, njewěsta — njewjesta), **njepřizwučnu kóncowku piš *jeno* je abo 'e** (při dubje, na blidźe).

ě je w lokalu wostało, je-li p ř i z w u k na nim, to je w słowach j e n e j e złóžki: ćma, mła, stwa, hra w smjertnej ć m ě, w ćmě a m l ě, w čopłej s t w ě, při tej h r ě. Ma-li pak p ř e d ł ó ž k a přizwuk, so ě rady do j e změní: **póćmje**, pójstwje, w dohrje. ě zwuuje so na i často za přizwukom. Tak Andreas bu česki Ondřej, ale serbski Handrij, kołodźěj (kiž kola dźěła) bu kołodźij Wagenbauer, nadźeja (nadźěć so) nadźija, č. Blažej (Blasius) Blažij (Błaža), č. Matěj Maćij

e je přešło na o: woprawdźe, wo wsy, wo měrje, wo domje, wó jstwje, wosrjedź, wožně; wobońć, wobodrěć, woboskný; zo mnu, nado mnu 1747 (Wajsa) e jako dodawk. **Přestawki k, s, w, wot** dóstawaju e, jeli by so hewak ćežko wurjekowało, **na** přikład: **ke** mni (nic: k mi), ke mši, ze wsy, ze Židowa, we wsy, we wšěch krajach, ze jstwy, wote mše, wote mnje atd. S. N. njećerpja na kóncu rjadki žaneho **k, s a w**, ale přistajeju přeco e (ke, ze, we), štož je c y l e w o p a k. Skerje měło so **k, z, w** na spočatk přichodneho rynčka stajić!

(Přichodnje dale).

Cyrkwinske powěsće

16. njedźela po s. Trojicy. (Žnjowy dźakny swjedźeń).
Z Budyšina.

W Pětrowskej cyrkwi změje farař Paul rano ½7 hodź. spowědź a ½8 hodź. předowanje farař Große Cyrkw. hudźba. ¼12 hodź. kemšenje za dźěći (farař Paul).

W Marijnej-Marćinej cyrkwi dop. w 9 hodź. předowanje (sup. Fröhlich). Cyrkw. khór. W 11 hodź. kemšenje za dźěći (farař Große). Pop. w 3 hodź. křćenja (sup. Fröhlich).

W Tuchońskej cyrkwi wječor w 6 hodź. nutrnosć (farař Paul). Zběrka za wosadnu diakoniju.

Póndźelu pop. w 5 hodź. w jědźeńni nadšnje bibliska hodźina (farař Schneider). — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowskej cyrkwi modlenje za njedźelniče. Wječor we 8 hodź. w towaršowni bibliska hodźina (farař Große). — Srjedu wječor ½8 hodź. kruh šulerkow (wyšše wotdźělenje) na Tuchońskej drózy 26. Wječor we 8 hodź. w Tuchońskej cyrkwi bibliski wječor (sup. Fröhlich). — Stwórtk pop. ¼4 hodź. we wosadnej diakoniji ev. šijne towaršwo. Wječor we 8 hodź. w młodowni na Hrodowskej hasy 6 hodźina módreho kříża.

Ev.-luth. zjazk młodych holcow Pětrowskeje wosady: Póndźelu žony, wutoru we 8 hodź. młodźina, srjedu wot 5—7 hodź. młodostne, ¼9 hodź. hłowne wotdźělenje.

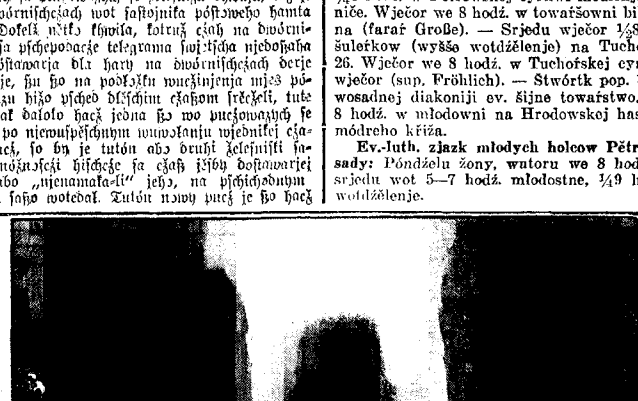

Začmiće słónca w Americy.

Před nětko dnjemi je so słónco začmiło. Tutón zjew wšak jenož w Americy widźachu. Za čas začmića w Newyorku přez nětko mjeńšin so wšón wobkhad hačeše, dokelž ludźo začmijene słónčko sej wobhladowachu.

Hospodarski rozhlad

Ssobotu 10. póžnjeńca 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendželski punt	14,66	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,20	100 franc. frankow	16,48

Na kurśach wobrazuje so najkrjepe njewěstosć a pschemjenitosć naschich politiskich a hospodarskich pomérow. Sa wčerawšnim bé měnjenje bursy hišcheze ajca nadžije polne. Wečera shladowasche sahe truchle na nasche politiske pomery. Póndželu seidže so statny žejm sahe kwasojim wuradžowanjam. Schtwórtk je so statny president ſ Hindenburg do Barlina wróćił. Piatk dopoldnja je presidentowy statneho žejma pschijał. Nazionalsozialistiski president je statnemu kanclerjej rozprawjał, so na sa dźelu thmanu wjetschinu, hotowu pschewsacź, kaž statna wustawa pschedpisuje, sarajdowanje a wodženje stata. Namjetnik presidenty, pschiślušchazy němskonarodnej stronje, snapschečiwi, so tonu tak njeje a so tu schkrode worschty sa dźalanu wojnschosć. Statny president wuraznje na to pokasa, so maja tukhwilne kobutawy wojschnoscze eho wolnu dowéru. — Wězy drje leża tak, so ma statny kanclerj pokmomóz statnu žejm hnydom rospuschčić, je-li chanc žebi wukrić tukhwilnej wojschnoscji nkaske prékusche dźěłacź. Statny žejm ma winowatosć poslušchny a pokorny być, kaž so derje wukubkanym poddanam sołeji. Nazionalsozialiski su so nźiko domaščali, so su žejmjanam knieženje dopomhali. Woni drje nźiko we swojich nowinach njemdrja, ale bjes dwěla pódarmo. Nascha wjschnosć hižo rozumi też jich na rjeczask hojacź. W Schpanjelsku je kniežerstwo wschi wulkolěžownoscze sebrało a je nźiko sa sujseżnu rentu do rukow burow wrócił. Schpanjeli bur, kaž dotal khudy roboćan, samsče dźensnischu puščinu sapo pschchwarić do kčežanzeje sahrodki Božej, schtož schpanjelska krajina nźiły bé, hdyž pilny schpanjelski bur ju wobdźěłasche a powodżowasche. Francowski bur bé do Francowskeje revolucije biły roboćan, khudy, wot kniežerkow wulkukany rawšk. Pohladajcze dźensa na Francowskeho bura, nźiły tepiany roboćan, dźensa samožity spokojny bur a wobrěschcesćijan.

Na produktowych wikach so hišcheze wjele pschemjeniło njeje. Jenicźay płaćišny rožźi so w hotowym sornje wo 10 pj. po zentnarju posbkhnuchu. Statna žitarina nětsle wichudše, hdyž je pschebyt rožźi, jeje wjele kupuje. S tym sadźywa, so płaćišny kleśnu. W termijowym wikowanju rožźa wot ranja trochu postupi, posoźisco płaćišny sahe kleśnychu. Wonaj so w Barlinje pornjo schtwórtk ſ 10 pj. tuńschi a pschenja 5 pj. Na Drježdźanskich wikach so płaćišny žita powschitkownje seźłachichu. Pornjo póndźelu kleśnu pschenja wo 20 pj., rožźa wo 10 pj., nasymšti jećmjeń a wowh tohorunja wo 10 pjenježkow.

Wečera płaćiesche w Barlinje zentnar:

Pschenźay 10,45—10,55 (10,40—10,50) hr., rožźi 8,15 hacź 8,25 (8—8,10) hr., jećmjenja, nalźtnjeho 8,80 hacź 9,30 (8,75—9,30) hr., nasymšteho 8,45—8,95 (8,10—8,45) hr., wowha 6,85—7,10 (6,80—7) hr.,

w termijowym wikowanju:

pschenźay:

sa september: 11,17½ (11,08¾—11,15) hr.,
sa oktober: 11,17½ (11,15—11,17½) hr.,
sa dezember: 11,22½—11,20 (11,12½) hr,
sa měrz: 11,50 hr.,

rožźi:

sa september: 8,85—8,83¾ (8,70—8,77½) hr.,
sa oktober: 8,85—8,83¾ (8,72½—8,75) hr.,
sa dezember: 8,91¼—8,87½ (8,83¾) hr.,
sa měrz: 9,15—9,08¾ hr.,

wowha:

sa september: (7,30 hr.),
sa oktober: (7,27½ hr.),
sa dezember: 7,32½ (7,41¼) hr.,

w Drježdźanach:

pschenźay 10,45—10,70 (10,55—10,80) hr., rožźi 8,05 hacź 8,30 hr., jećmjenja, nalźtnjeho 9—9,60 (9 hacź 9,75) hr., nasymšteho 7,80—8,10 (7,90—8,20) hr., wowha, noweho 6,90—7,25 (7—7,35) hr.,

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźenschich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njeńsu so njepschemjenichu.

Wiki schtwórtk w Shorjetu.

Pschenźa 10,20—10,40 (9,80—10,20) hr., hlabscha 9,45 hacź 9,85 hr., rožźa 7,70—8,10 (7,60—8) hr., jećmjeń, nalźtni 8,25—8,75 (8—8,50) hr., wowh 6—6,50 (6—6,40) hr. — Butra 2,60—3 (2,40—2,92) hr., jeja 7—9 (8) pj., bérny, zentnar 1,60 (1,80) hr.

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźenschich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njeńsu so njepschemjenichu.

Esudnjske powješće.

Pschehadźowanja:

Póndźelu 12. póžnjeńca 1932

w Kamjenzu w hosćencu „Wězny dwór", pschip. w 12 hodź.: Pitańske blido a kuchinski thamor;

wutoru 13. póžnjeńca 1932

w Měrkowje: Radio ſ mótšerdźakom. Kuzy sesidu so dop. w 11 hodź. na gmejnskim hamcze;

w Płaćizach w hosćencu, pschip. w 1 hodź.: Wuhotowanje jólkenje, pitańske blido, schijaza maschina, lětanšti stoł, gramofon, klawér, krowa a rólny wós.

Hamtske powješće.

Swésćenske jednanje nad rataršim statkom ratarja Mišlawscha Henli w Radworju čo. 77 su sahe sdźěłnyli, tohorunja nad rataršim statkom Michała Schołtja we Kulowu.

Konkursowe powješće.

Sud je w konkursu nad samožencjom pschekupza Korle Johannesa Gudera w Budyschinje na Bohatej haśy 24, I, jenickeho mišlećela sapiśanje firmy Richard Siegemund, mišlećel Korla Johannes Guder w Budyschinje na Seminarskej haśy 6, dalschu termiju na pjećdeń 21. sept. 1932, dop. w 11 hodź. do Budyschina na sudnistwo, stwa 141 swotkał.

Sud je konkurs wotewrił nad samožencjom pschekupza Franza Hirna, jenickeho mišlećela firmy Hirna & Co. w Budyschinje na Kěrkorskej drózy 11, ſ bydlom na Sserbskej haśy 6. Sa sarjadnika mišlećanskeho sudnika Gustawa Christopha w Budyschinje na Flinzkej drózy 40 pomjenowachu. 1. termija budże pjećdeń 5. 10. 32, dop. w 11 hodź. 2. termija budże pjećdeń 19. 10. 32, dop. we 11 hodź. Wobě termije na sudnistwje w Budyschinje, stwa 141.

Wikowański sapiš.

Do wikowanskeho sapiša na sudnistwje w Budyschinje su sapisali na łopjenko 715, nasmjwajo firmu Max Mirtschink w Budyschinje. Pschekupz Max Bruno Mirtschink w Budyschinje je wustupił. Mężićilla je Johanna Ella Hilžbjeta Mielkowa rodź. Kühnej w Budyschinje. Wona njerukuje sa winowatosće wobkhoda, też njepschindu na nju žadanki wobkhoda.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotrjowe symjo po tunl abo 1000 kg, howak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	9. 9.	8. 9.		9. 9.	8. 9.
Pšenica	203-211	210-212	hany	—	—
rožka	163-165	161-163	woka	17,0-20,0	17,0-20,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jećmjeń	160-175	169-175	žołte łupiny	—	—
wowa	137-142	139-144	keradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenź. muka	25,0-30,2	25,0-30,4	lany wósušk	10,6-10,7	10.6-10,7
rožna muka	21,9-24,2	22,8-24,5	such. truhanč	9,20-9,60	9,20-9,51
pš. wotruby	9,90-10,3	9,85-10,3	bérnj. kruški	—	—
rožne „	8,25-8,75	8,25-8,7	syno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,50
raps	—	—	žitna słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,0	pšenź. „	0,55-0,60	0,55-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,6	0,50-0,60
pjeluški	—	—	jećna „	0,50-0,6	0,50-0,60

Płaćizny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

9. septembra 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 709.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće had do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	28—32
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	25—28
Mjenje picowane wšěch starobow	20—24

Byki: 838.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	29—31
Połnomjasne, młódše	27—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24—26
Spatne	20—23

Jałojcy a kruwy: 1134

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	25—26
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće had do 7 lět	21—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 1178

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	45—52
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	37—47
Spatne (4.)	22—23

Wowcy: 6767.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	30—32
Starše wukormjene (2.)	26—37
Mjenje wukormjene (Mérzschafo) (3.	33—35

Swinje: 1655.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, had do 1½ lět stare	43
Wukormjene	45—46
Mjasne	43—45
Spatne	37—39
Ranzy a kundrosy	42

Drježdźanska burza (9. 9.)

Pšonca 76 kg	209-214	bórnjace kružki	—
rožka, 74 kg	161-166	pšenź. wotruby	9,70-10,00
nalětni jećmjeń	180-192	ržane wotruby	9,60-9,80
nazymsk. jećmjeń	156-162	pšeńčna muka	38,50-40,50
wows	138-145	ržana muka	26,5-27,50
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,30-9,50	cokrowe truh.	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

10. septembra 1932 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najnišo płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjace mjaso z kosćemi . 1 kg	1,40	1,60
Čelace mjaso . . . . . 1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	1,80	2,00
Swinjace mjaso . . . . . 1 „	1,40	1,60
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	1,60	1,80
Pšeńčna muka . . . . . 1 „	0,44	0,46
Ržana muka . . . . . 1 „	0,40	0,44
Khlób . . . . . 1 „	0,25	0,30
Jédźne bérny, nowe . . . 1 „	0,06	0,08
Rais . . . . . 1 „	0,32	0,40
Hróch . . . . . 1 „	0,40	0,50
Soki . . . . . 1 „	0,40	1,00
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	—	1,00
Sušeny połć . . . . . 1 „	1,60	1,80
Dobre mloko . . . . . 1 lit.	0,22	0,25
Jédźna butra . . . . . 1 kg	2,60	2,80
Jeja . . . . . štuka	0,07	0,08
Jédźne buny . . . . . 1 kg	0,40	0,60
Cokor drobny . . . . . 1 „	0,78	0,80
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr	—	1,00
Brunicowe brikelty . . . 1 „	—	1,00

Wične płaćizny w Budyšinje.

10. septembra 1932

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory so hišće wyšše płaca.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca,	50 kilo	9,50	10,25
Rožka	50 „	7,50	8,00
Jećmjeń .	50 „	8,00	9,01
„ nazymski	50 „	7,00	7,50
Wows	50 „	6,50	7,00
„ nowy	50 „	—	—
Bérny (we wulkowanju) (Wuwožna twora dróžża)	50 „	—	—
Syno	50 „	2,00	—
Słoma z maš. mlóć. pras.	50 „	0,60	—
„ „ „ k zasł.	50 „	1,30	—
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	14,00
Ržana muka 60%	50 „	—	10,25
Pšeńčne wotruby	50 „	—	8,00
Ržane wotruby	50 „	—	8,00
Butra	1 „	2,60	2,80
Jeja	1 štk.	0,07	0,08
Husatka	1 štk	—	—
Prosata 8-8 štuk	1 štk	—	14,00

Prosate wiki běchu snadne.

* Schtož je fakańne, to wabi.

Pola W. maju hat. Schéru, masanu łužu. A pichi jaeze błuschcźi so tafliczka ſ napiśmom:

„Tu je wudźěłk krucze fakańne. Schtóž so po fatajni nima, pothłosta so je 10 hriwnami. Wjeśna rada."

Jónu wopraschach so wjesnjeho pólaja:

„Prajeze mi jónu, je dha w tutej nasanej, sahajnjedźanej wodże dosyta žanych rybow?"

„Och nź," bé wotmolwa, „ale wot teho cźasa, so tu tafliczka stejt, pyta tola tón abo tamny widźeł swoje šboże a sa nasche wjesnje finanzy su dźeżacź hriwnowe też witanu pjenježe."

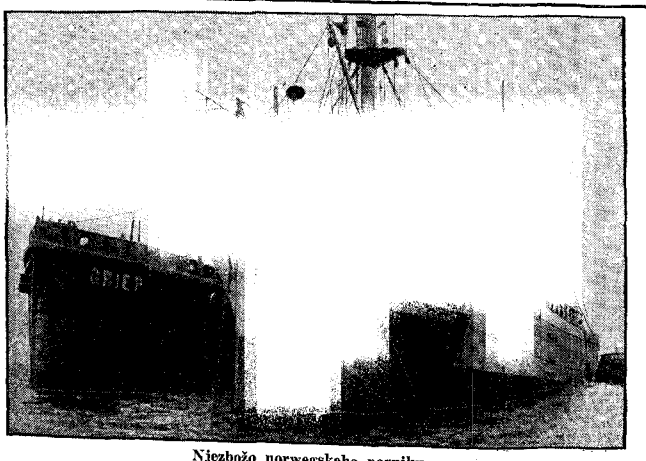

Njezbožo norwegskeho parniku.

W kanalu pola Kiela druha łódź zajéźże do norwegskeho parnika a jeho éežko wobškodźi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik, 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihliščerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čelneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemjeje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 214 — Budyšin — Pónjdźelu, 12. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Přijimanje wjednikow politiskich stronow pola němskeho presidenta so wotstorčiło

Němski president bě žo po pschecžu pschedsydstwa němskeho sejma rozsudźił, wutoru, potajkim dźeń po knjeżerstwowym wosjewjenju sastupnikow zentrumskeje a bayerskeje ludoweje strony a nazionalnych sozialistow pschijecź. Pschijecje njeprjedźišče pak žo jenotliwje, kaž je to hewak waschnje było, ale shromadnje a to w pschitomnosći němskeho kanzlera stacź. Powschitkownje je žo kanzlerowa pschitomnosć jako **demonstrazija němskeho presidenta za knjesa Papena** rosumiła, z kotrejž dyrbjesche žo prajicź, so žo němski president w tu khwilu nochze wot Papena dźělacź a so tehodla namjety zentrumskeje strony a nazionalnych sozialistow za wutworjenjom nowjeho knježerstwa nětkole wotpokasuje. S nazionalno-sozialistiskeje a też z druheje strony žo njedźiwajcy teho **němski woborny minister ze Schleicher jako pschichodny kandidat za němske kanzlerstwo njenowasche.** Schleicher je tymle wudawanjam žoboty se žiłowaznym wosjewjenjom napischecziwo stupił:

Napischeczitwo hinaschim powěsćam, kotrejž žo w tu khwilu rozschěrjeja, je woborny minister Schleicher zdźełił, so njeje swólniwy, k ssalschowanju myšle njewotwisneho presidialneho knježerstwa z kabinettom, kotryž žu politiske stronty wutworile, ruku poskićicź. Pokasuje na to, so by jako njeźwěru pschećiwo knjesej němskemu presidentej wobhladał, hdy by nješchtožkuli činił, schtož by kabinettowe wobstajace wohrožyło.

Papenowy kabinett nětkole na krutym podłožku steji. Wšitke politiske stronow na wutworjenje nowjeho knježerstwa je zyle wusamknjenje. Hdyž je žo Papenowe knježerstwo němskemu ludej pschedstajiło, je žo hižo rjekło, so budźe dołho tracź. Nětkole žo njemóže na tym wjazy dwěłowacź, so tomu tak budźe. Němski žejm Papenowe knježerstwo njepowali, skerje žo němski žejm rozpuschći. S tejele pschicžiny też nima žaneje ważnosće, so chże po nowischej powěsći němski president niz wutworu, ale hakle jchtwórtk wjednikow politiskich stronow k khwschenju pschijecź. Na wobsamknjenjach nětčišcheho knježerstwa woni njebychu niczo na pscheměnili.

Stahlhelm wo politiskim położenju

Stahlhelmowe swjazkowe wjednistwo je 10. a 11. septembra w Magdeburgu shromadźene było, je k politiskemu położenju stkedowaze žadanja wosjewiło:

„Stahlhelm, swjazk frontiskich wojakow, wita, so němski president, ludowu wolu spóznawschi, wjednistwo stata wot sajmow politiskich stronow a wobsebitych sajmow wutworbudża. Žadamy nazionalne wjednistwo stata, kotrež žo žame na žebje staja a jenož samokwitosć napischeczu zyłemu ludej znaje. 14 lět je dopokakało, so žo tole dźěło njehodźi z wólbami dozpicź. Tohodła kónz je sestarjenym parlamentarismom; wot tehole knježerstwa žadamy, so dowědka postupuje. Skutkowacź je nusne. Niz rěčecź a žo praschecź! Tak žebi wono dowěrjenje zyłeho ludu dobudźe."

Stahlhelm žebi diktaturje knježerstwo žada. Němskeho žejma njeje wjazy trjeba. Knježerstwo žo sa ludowym zańjonym a měnjenjom njetrjeba wjazy praschecź. Schpanika je poslednje lěta tajke knježstwo pod krakom Alsonsom měła.

Železnicarjo pola němskeho wobkhadneho ministra

Sastupjerjo železnizarskich swjazkow žu žo pjatk pola němskeho wobkhadneho ministra **na hromadne puschczenje dźełacźerjow se klužby němskeje železniz** wobeżeżowali. Minister je prajił, so jara wobžarja, so je nusne było, dźełacźerjow puschcźicź a so wo puczach k wołoženju z towarschtwom němskeje železniz hižo dlejschi cźaż jedna. **Sa rjadnistwu němskeje železniz žo nětko z dawkiwobliczazymi wopitmami smóžni, puschczenych dźełacźerjow zdźěła sašo pschijatacź.** Wono też dźěła nad jemju wumjeńcź da, pschi kotrychž khětry dźěł dźełacźerjow psches 1. oktobra dźělo namaka. Wuradźenja njeżžu hischcze skónczene a žo dale wjedu.

Dźełacźerske swjazki slejischcžo sastupowachu, so bychu žo z druhim srjadowanjom dźěła dźełacźerske poměry pscheměnicź a žo wosebje se sawjedźenjom wotwoczowazych worschtow puschczenje dźełacźerjow wobmjesowacź hodźiło. Němski wobkhadny minister je žlubił, so budźe tole praschenje se kowarstwom němskeje železniz jednacź pruhowacź.

Francowska wotmołwa na němske žadanja

Po rosprawowaj Parižkeju dopisowarjow Londonskich nowin „Times" a „Daily Heralda" francowska wotmołwa na němske žadanje sa runoprawnosću bronjenja sejžkowaze dypki wopschija:

1. Sso powołajo na 164. staw Versaillejskeho sprěcźenja, Francowska praji, so njemóže francowsko-němskemu wobsebitemu jednanju pschihłoßowacź. Pschiłušne městno je Swjatł Ludow.

2. Francowska ma němske wołoženje wotbronjazeho pschistawka wustawkow Swjatła Ludow sa wopačne.

3. Francowska je hižo krocźele k dobrowólnemu sniženiu bronjenja cźinila a budże w tym pokracźowacź.

4. Francowska žo wjetschemu bronjenju Němskeje, kotrež žo z duchom sprěcźenjow a wotbronjazeje konferenzy njesłuscže, we wótrej formje sapowěduje.

5. Němska žo na sprěcźenja dopomina, kotrež je podpisała.

6. Francowska žo pschecźiwo wójnskim rěcźam Sowjetskowow němskeho knježerstwa wobroći, kotryž wone pschi žiwojich sjawnych pschipowědźankach wuzija.

Francowske rěče přećiwo Němskej

Franzowski ministeriki president Herriot je njedźelu we Barrades bri Meaux pschi składnosći požwjećenja wójnskeho pomnika k wopomnjenju na bitwu nad Marnu rěcź měł, w kotrejž najprjedźy amerikanskeho pódjatka Edge a amerikanskeho generalneho Perschinga powita. Na franzowsko-amerikanske pschećelstwo pokasawschi praji: Franzowska je Hooverowy namjet je sprawnym wuzkasowazejom pschijała a jón rospomina, so by žo na sturknuwe waschnje tomule spomnjenja hódnemu postupanju pschisamkła. Naspomniwschi Briandowy-Kellogowy pakt Herriot praji: Senator Borah žebi stejischcžo Franzowskeje, na kotrež je Franzowska w Lausannu w jasimje měra stupiła, z derjemjenjenjom waži, kotrež nam njeprawdu a njedźakownosć lózo snjesecź pomha. Hdyž pak žmy žo w nusnej měrje prózowali, naschim pschećelam rosumjeć, mamy žnadź prawo, žo na jich prawdu za Franzowsku powołacź, kotrejež pruhowanja je žmy pschejara jasyli a kotrež wěte agitazijske wójnske cźahi wohidźicź pytaju. Herriot potom na Franzowskeje měrluboscź pokasa a praji:

Njech wschitzy nasche njesmětrowanje wopschijeja, dźiwaja na haru wěstych straschnych demonstrazijow.

Nasche starosće njemóża nasche hórschenje na wołanje k bronjam wotstronicź. Wone jenož naschu ikrommu wolu wuprajeja, so dyžemy w měrje žiwi byeź, so bychu žamo tych k sjednanju napominali, kotrejž žu žurowje pschećelžowo nam wojowali. To žu w tejle hodźinje nasche sacźuca, w kotrejž dyrbi kóždy z najhlubschcho pscheswědźenja rěcźeć. Pschejemy žebi, so bychu jich khutnosći wopschijeli a je tak sjawnje rospominali, kaž žmy je žami rospominali. Bjes rosprajenja tajkich myślow njeje sprawnosć měra móżna.

Amerikanski pósłanz Edge w Parisu měsjesche rěcź,

w kotrejž amerikansko-franzowske pschećelstwo žyłnje podschmórny. Po amerikanskim měnjenju **ma kóždy lud sakładne prawo, so žo pschecźiwo strachej njepschećelskeho nawala schkita.** Wěra do prawdosće tejele sakładneje žady je w amerikanskim ludu hłuboko sakorjenjena, so stajnje žwoju moralisku, a jeli trjeba, žwoju materialnu pomoz nadpadnjenemu ludej pschiwobroćeja.

Wójnski minister Boncour

dobyeże nad Marnu jako rosbiće zyłeho politiskeho systema žławjesche „Tónle system, kotryž je Němska z methodu pschewjedła, kotraž w tym wobsłejesche, so miliardy do wobronjenja a wschě k wojowanju khmane mozy do kasarnow žłuka, tónle system je žo z bitwu nad Marnu zuprnył,

a Franzowska ma prawo, so druhim žo znowa brónicź njeda."

Wojazy z natrknjenym bajonettom, wulki generalny stab a žobustawy wójnskich towarschtwow bychu žo wokoło pomnika festupałe. Žadyn z rěcźnikow njesahu na tak mjenowany nadpad na Franzowsku, na tak njemuwane franjenje belgiskeje neutralnosće a dobyeże Franzowskeje spominacź, kotrež jej njewrócźiłne prawa dawaju, kotrychž žo nichtó njesmě pschimacź.

Mussolini Němskej prawo dawa

W „Berliner Börsen Courier" je Mussolini jako italiski ministerski president a swonkowny minister z napißmom „Němska ma prawo!" wulkej wóczi cźinjazu natwar wosjewił, w kotrymž mjes druhim praji: „Najwažnischi podawk w internazionalnej politiki je w tu khwilu pschipowědźenje němskeho žadanja w nałonpanju wosserskeho bronjenja. Wo tutole žadanju je hižo general ze Schleicher w rozrěcźenjach a nowinach rěcźał. Schleicher pschejo bóle do prědka stupa, je muż spomnjenja hódnejse rosžuditoscže, kaž sydła najžyłnischa wosstwa w Papenowym kabinettu.

Nowe położenje je nastało z dnjom, hdyž je žo Němska jako žobustaw Swjatła Ludow pschijała. W tym žanym wotnoschku žu Němskeje politiki runosć pschipóznali, mjenujcy runosć prawom a winowatosćow z druhimi móżnosćemi. Potom Locarno pschińdże. Tole rukowanje sjawnje praji, so žo Němska a Franzowska na jenaki jchodźenk stajitej, so stej žo potajkim na to swjatałej, so nikoho ujenadpadnjetej, a so matej prawo so sakitacź.

30 000 ludźi bjez podpjery

W Ssokławinym wokrjesu, kotryž žo wokoło Halle wuspschejesćera a wjazy dyžli 100 městow a wjeow wobsahuje, njeje žo žobotu dźełonjemjerjam, rentnarjam atd. mohło žaneje podpjery wuplacźicź. Pschi tym žo sfecźina wokrjesneho wobydlerstwa je spomožnischej podpjeru žiwi. Skoro 30 000 ludźi je bjes pjenjes a podpjery. Němskostatne a krajne pokładnje njemóżachu wokrjesej pjenjesy wuplacźicź, kotrež ma wón prawo žadacź. Spomožerśi swjatł njeje tohodła mohł jenotliwym gmejnam podpjerarske pjenjesy wudźelicź.

Wšě wyšše šule w Pomorskej so zamkłe

So by žo dalschemu rosschěrjenju spinalneho wokhromjenja dźěcźi wobaralo, je provinzialny schulski kollegium w Schczecźinje porucźiło, so dyrbja žo wschě wyschische schule Pomorskeje zamknjecź. Tale straschna khorosć je žo też hižo do wjeczorneje Němskeje sanjesła a tu a tam žmjerne wopory žadała.

Njeporadźene bombowe attentaty w Juhosłowjanskej

Na železniskej cźarje Mikanowze—Wodinzy we Winkowitkim wokrjesu w Khorwatskej je w nozy k žoboze paket z rosbuchadlami, kotrež žu njesnaći winizy na železniz położili, rosbuchnył. Nastata schkoda njeje wulka.

W nozy k žoboze žu nětkotsi zamopajschinzy bombowy attentat pschećiwo zandarmerskej stazijі w Brušanach jtwcźili, kotraž pod Wselebitkimi horami leži. Mjes nadpadnikami žu wšeteho Jakuba Rukawina spóznali, nebudźicheho zandarma, kotryž je do Sadara cźekнył, dokelž bě žmdźiła wyschnosć lojazy list za nim wudała. Dale žu Dawcźicźej bratrow jako nadpadnikow spóznali, kotrajž staj teworiła do Sadara cźekнyłoj. Mjesto Sadar (Zara) pschi brjohu Jadranskeho morja w Dalmatiji leži a je žo na łonju žwětoweje wójny Italiji pschijeł. S attentatom njeje žo nichtó franił, też njeje z bombami naczinjena schkoda wulka.

Bratr rumunskeho krala so domoj wróći

Po Bukareschtiskich powěsćach žo rumunski prynz Miklawsch žrjedź oktobra do Rumunskeje wróći, so by sastojnisku generalneho inspektora rumunskeho wójska pschewsał. Prynz, kotryž je swojej žwadze j kralom Karolom dla swojeje žeńskeje z knježnu Sowcanu w Parisu bydli, je hižo raz po kralowym pschepróschenju w měrju w Rumunskej pschebywał, so by žo z kralom dorozeł, tola tehdy njeje k dojednanju mjes bratromaj došło.

Wójna mjez Boliviskej a Paraguayskej

Boliviška je połodnischej Amerizy nima žaneho pschi khada k morju. Wón žo jej z knjazom Chaco sarasc, kotraj Paraguayskej pschiłuschna. Paraguayska žo sapowěduje, tónle kraj Boliviskej wotstupicź. Hižo wsspjet je tohodła

mjes wobenaj statomaj k wójnjkim konfliktan doschło. W tu chwilu so znowa wojuje. Kaž paraguayske knjeježerstwo powěź, je bolivijske wójsko w kraju San Chaco ležazej mjeze Posjo a Valencia nadpadła. Wobej mjesce nětkole pod artilleriskej ześelnju leżitej. S tym je, kaž knjeježerstwowa rosprawa praji, wójnjski staw nastał.

Po powěźencach z **Buenos Aires** tež Argentinskej strach hrozy, so žo do konflikta mjes Bolivijskej a Paraguayskej zapleče.

Bitwa w Chaco

We wójnje mjes Bolivijskej a Paraguayskej je k prěnjej wjetšnjej bitwje doschło. Wojowarje je žo we tworjerdźitnu Bouqueron, kotraž sawadny kraj wobkrjeja. Někotre tysacy muži paraguajskeho wójska so žobotu po zymnym artillerijskim pschihotowanjn na raddéh na Bouqueron puschczichu. Hischcze w polnozy so wojowasche, k rossudźenju pak njeje hischcze doschło.

S bolivijskeho hlowneho mesta La Paza so dowjeźeše powěsce wojsewieja. Czrjódy zahorjeneho luda zylu nóz po dróhach czahachu. W paraguayskim mjeze Asuncionje je knjeježerstwo wojsewiło, so wójsko s wulkim wuspěchom naddéhi wotrażuje, kaž so njeprěje, so je bolivijske wójsko Rojaz Silva wobžadźiło. Po dotalnych powěźencach je paraguajske wójsko czejko schkodowało.

*

Konferenza zastupnikow Argentinskeje, Brasilskeje, Chilejskeje a Peruskeje namjetuje, k wurunanju bolivijsko-paraguayskeho konflikta, so by so Bolivijej **wulkoh k Czichemu** ozeanej pódlu chilejskeje **polnózneje mjezy dał.** So by so Chilejska za to wotschkodźiła, dyrbja jej Sjednoczene staty požczonku pschisnuwolicz, za kotruž dyschtej dyrbjalej Bolivijska a Paraguayska rukowacz.

Nowe revolucionarne hibanje w Brasilskej

S Rio de Janeira so powě: Knjeježerstwowe wójsko je revoluziju mjeschczanskich gardow a druhich spěźkarskich wotdźelenjow w stacje Para potłoczilo, hdyž běchu so spěźkarjo zaswjenowali.

Po hischcze njepotwjerdźenych powěźach je w statomaj Pernambuco a Santa Katharina knjeježerstwowe wójsko, kotrež so spěźkarjemi w stacje Sao Paolo sympathisuje, pschecziwo knjeježerstwu postanyło.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 12. septembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer — 8, thermometer we nozy +12. — Lochka horcota je so nětko pominyła. Nižina pola kupy Island je wjenadźiwaju so sesuwniła a so sokschnje k połowi nuz wuschescziła. Sobotu na wjecor zakhadźachu njemdre a zahubne wětry na połnózanym morju a na brjohach połnózneho morja. Torhace wichory howjachu z nje-wschodnym wotmachom. Sobotu wjecor z połnozy Budyscze krajiny njenjedra nimoczahnychu. Hrimanje drje słyschecz njebo, tola swótke błyski z cjornego mróczna nam jewjachu, so wokoło Barkina njewjedra njemdrja. Na rauje bu tež we naschich stronach podeschczowa. Póóla dujachu nimale njemdre wětry. Wosta pak cjohu. Na wjecor bu wětr njemdrischi a bóle torhacy. Wokoło 11. hodź. w nozy pschihna nam słynischi deschczik. Ale njemdry wětr namaczanu senju bórzy zaso wumyschi. Kajtu wobradźi mjezachmy dźensa rano pod jablučinami, kruschwinami a słowczinami. Senja pschijesche ześ wotterhanym sadom. S hrabjeni mózesche jón hromadze shrabacz. Runjz tak bě na statnych dróhach a gmejnskich puczach, kotrež sadowe schtomy wobrubjeja. Nan sahe błochu najenjz se swojimi ludźimi na wózach a hórzach sad. Jim pschidźeli so hyła njepreschenych pomocznikow. Na swoju ruku hromadźachu sad do nakhrjebnikow, korbow a mjeschkow. Sswjo wróczichu so pak pózni, pak na kólesach do Budyschina, hdyż wschitke hólzow, so jim tak tunjo k sadej dopomhali, schkodu wschak maja najenjz. S kaftanijow na drózy pschi Delnjohórczanskich hatach bě wětr sylne hakosu a wotnohi wotkamak. Wjednjay po drózy khwatajzych automobilow běchu saraczenja wobstronili a na bok smjetali. Wjedro smje drje bóle torhaty raz, dokelż je so tež nad zjednoznosnim morjom nižina wutworika. Tuta radyz z wjese deschczom psches nasche strony cz-hnje a Bozi deschczik buchmy trjebali. — Julije wutoru schadza 5,31 hodź. pólnoz a so khowa 6,13 hodź. Mjezacz schadza popołdnju 5,43 hodź. a khowa so na ranje 2,14 hodź.

Pózńejczowe nocy

Pózńejcz je mjezacz puczowanja ptaczkow. Hdyż někto puczujesch w běłej nozy na hórku abo horu, możesch wos-kedźowacz czahanje czekujejzow psched symu. Tu puczuja po schaczu w mérje hromadze w nozy schkrabołzy a zabijchobje a drjewczicki hromadze z pozpukemi, płowaczkami a zarzemi, se schkórzami a druhimi njelepymi lětarjemi, mjes tym so knjeježczelka nad powětrom, wórka, so dawno hižo je wotlakła a spěšcha laskowjcka swoje puczowanje dowěrliwje wodnjo sejaduje a japoczina. Dźiwjokrajna je tuta wjerjenjeza nóznych ptakow, hdyż po njej wuja žowy, kiž nětko tehomnja puczuja a nětko samo hižo na ludoseź mykla kaj na psch. wuchawa.

Czichinichaz a selena wróna staj dawno hižo prjeczy, zarz je wupuczowal hižo prjedy hacz pozmla, skrokujez je so hotował k wotlětej. Wostanjetej hischcze tu a tam jwérny wotemrějazy dupak, kiž bywa žadny, dokelż hnězdji jenoż w próchnych starych schtomach a tych bywa dże dźeń a mjenje.

Schtoż w tutych pózńejschich nozach a žnadź tež hischcze zapoczatk winowaja chze wuprowacz hodźinku mjeńczanej nozy, tón może poslacz, kak pondtr klinczi z leczenjom dźiwich kaczkow, kiž nětko k juhu puczuja. A hdyż ma sboże a ptaki dyrbja z nětkajeje pschiczinny nikto leczecz, potom może wobkedźowacz dźiwne ześeny tutych scherjeńczkow schtyrjacz po semi, potom może poslacz na plazanje a knapanje hutawy a na wujazu lubosczinstu pěśeń wuchawy. To je rjane a bohate hodźiny. Ale sboże dyrbischi mjez . . .

Wobkhadne njezboża w Budyšinje

— **Wobkhadne njesboża.** (Auto sajsze do kolesarjow.) Czejke wobkhadne njesboże sta so w nozy k pónóźeli wokoło 1/2 hodź. sady Lesmannez wuworjedźenje autow na Dźesanskej drózy. Wot Ho ja pschijdźe schkaz na kole 27 Letna žona z Garbarskeje hasy a 28 letny krawz z Drjewowskich wikow. Naras auto do njeju sajsze. Wobej nasejchtaj a so hižro sranichtaj. Auto bě mlodemu człowjekej runje do khibjeła sajsło a jeho hischcze 15 m dale wjesenyło. Won je so smutka czejke sranił. Kolesarka je sej Lewu nohu złamała a so tež hewak sranika. Wobej kolesaj so jara wobschkodźichtej. Prenju pomoz poskicz sa-bustaw Czerwjeneho kschża. Potom sranjenju do kh-wnje dowjesechu. Kak je njesboże nastało, njeje hischcze znate. Sranjenaj prajitaj, so staj po pschedpisu jkaj.

— **S kolom padnyła.** Duzy dom z Ustnischcza wasze wczera njedźelu wjerzor w 7 hodź. starscha žona z Wjerschcina z kolom. Wona bu sranj na Lewym kolenju. Njeboże so sta na to waschnje, so dźowka, kiž pósła maczerje kdźesche, bě jej pschebliżko pschischła. Prenju pomoz poskicz sabustaw Czerwjeneho kschża.

— **Pož sawinuje wobkhadne njesboże.** Sswobotu wjecor w 1/7 hodź. sakhadny pola „Nemskeho domu" w Sdźijczych poš 17 Ktnemu pschelej z mésta do kola. Pachoł padże a sej Lewu ruku slemi a so hewak wobwdrě. Jeho do skorschiskeje bydlenja dowjesechu.

*

— Mésczanske kupjecze sa wot julijskich wuczery, 13. septembra, sašy porjadnje wotewrjene.

— **Sekita krajna loterija.** Pschi schtwórtkownym czehnjenju 5. rjadownje 201. sakleje krajneje (2. jakleje) loterije (4. dźeń) padże dobrycze wo 500 000 hr. na czišło 153 039; dobrycze wo 5000 hr. na czišła 5335 8090 80881; dobrycze wo 3000 hr. na czišła 11613 13837 25161 31637 60177 67891 71334 73647 100990 101403 117914 125784 134093 141651 145717; dobrycze wo 2000 hr. na czišła 5258 6806 13476 21317 21413 29488 46664 49160 49956 56187 57744 60255 65240 76550 77009 77257 79608 80968 90541 91717 92326 95305 96495 97877 109713 109738 110009 110033 111096 117380 120878 126582 126903 131829 134409 138098 141093 146984 148264 152605 159638; dobrycze wo 1000 hr. na czišła: 148 918 2040 4820 5204 6200 6289 6435 8289 14867 15857 17808 19680 20250 21454 22567 22633 27730 31161 31312 32321 36430 50787 50858 53951 55966 56195 57358 61405 64373 68089

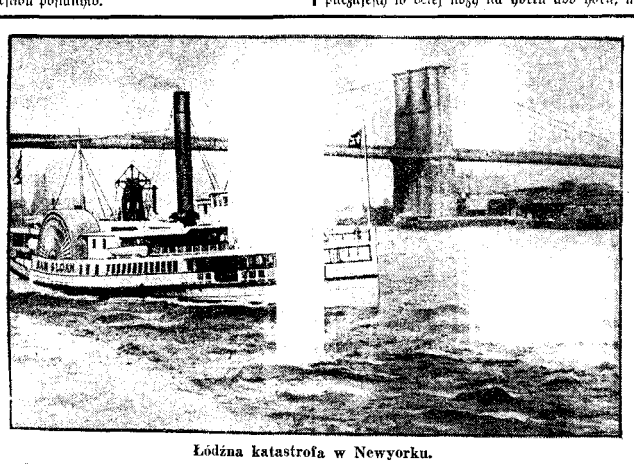

Łódźna katastrofa w Newyorku.

W Newyorku je prewozowy parnik rozbuchnył. Při tym so 49 wosobow morješe a 100 so zrani.

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeska idyla.

101] (Potrjaczowanje.)

Kóždy wjecor Jan wotkhadźeschce, porjednischu po kóždy raz swobleka, drastu wuczeha, też wokoło bjes psched hladadkom sczesa — ale domoj pschikhadźesche z muku zaprószheny. Pola Zymburez so pozmužnachu, ale słowczka njeprajachu. Jenoż Wjeruschka — hanna hižo njenjesta — bratra schkrjeschesche.

„Bada tam znaš?" so jeho njewinowacze woprascha.

„Ale hdże bha ty syma tam tschisa," Jan sprawnje wotmolwi.

„Ja sej jenoż myślach, hdyż sy tajki kky —" Wjeruschka wotmolwi a schibałstwo jej z wjeselosezu wóczkow blaczasche. Kaž rjeka so Jan saczeewjeni a bjes słowa dźesche lehnycz — a na druhi dźeń sašy k młynej nózkowasche. —

Njedyschesche wjazy na kamjenjach pod holym njebjom, ale w stwi z drubimi. Rosarzy pschihladowasche, kotraž sa sebje wilnje schjesche.

Mjezy powědachu abo posluchachu: pschihdże-li do młyna na nóz nětajka saprilicka — pschellepany pachoł — abo běsche w njej sašy kajka napjata cjischina, jo błyschachu wodu pod kolami schumicz — młódschi młynsti bźhasche na zioli, starschi młynsti druhoy z kolmasnym kónkom w ruzy wotenkdze wóssku namasacz — to'esto papuschczicz abo czerdne kolo sacz pschinjesc — druhdu mjezat sastajichu, lub wotbjehu Schokta kjedźesche a jenoż na Rosarku z pozmužnym hladasche. — Hdyż wona porjeza — wschón woživi. Na jeje pschecze so wo wójnje rospowěda — wo Stalskej powědasche — hdże bě wschnjom „marschérowal" a schto bě sobu cźinił. Też druhy bjesbaznizy dachu so błyschecz", cźi, kotrjž běchu hischcze pod Nadezkim kluzili z Zymburu — a cźi, kotrjž běchu tam ze Scholtu biili, a cźi, kotrjž běchu pola Hradza wojowali.

Kaž satrascheny ptaczk so Rosarka tuli — poślucha a ani słowczka njepraji. Strach a hrósa so jej do wutrobicki dobywatej a runjez kachle pschijomnje wahrjowaja — ju tola syma wobkhuje, wohjebje hdyż dóńdże k pedwjsnam z jich młyna. Młynk Spischny tam je powěda, so bh pokasał, so młynkrstwo njeje lohke. Nas powěda wo wulkej wodje, hdyż dyrbi so z waženjom žiwjenja k spkowam stocicz, druhi raz sašy wo tym, kak to bywa, hdyż lódź so puschcza, wo kóždym ko lama, rczcznischczo satyka a lodej dyrbi so pomhacz — dźensa powěda wosebje straschnu podawisnu.

„Hdyż běch hischcze hólczez, so pola naš njeboże sta — ale wěm so hischcze dopomnicz, kaž by to dźensa było" — wažnje poczina — a na młynkej nana też Schokta poslucha, dokelż je to Rosarzyny nan, na nim saleži, hacz Jan a poślucha cźischo a skedźbnje kaž wuczomcz — so by so nanej spodobał. — „Duschneho młynskeho mějachmy, wschém nózachmy so na njeho spuschczecz. We wodze bě so nasymnił, juby jeho holachu. Suby, to je młynkowska khorosez, muczny próch je kaly. Liza jomu saczekny a tuž mjezesche je z rubischkom sawjasane. Ssodźi pschi khohlach a wohrěwa so, tu nadobo błyschi, so w młynje nészto tlaza. Do młynzy skoczi a poślucha. Kóždy młynk dyrbi być kaž musikant. Se skychom dyrbi kózou wnou namasto hubjenje hraje. Po sshodach dele k njemu bźi — wóssku pschepytuje — na czopy jomu masa — palzy wobkedźuje — nicżo njemóże namalacz a tola błyschi, kak młynske kamjenje we lubje tak njerjenje schrumja, kaž bychu nészto sleho wěschczike. „W kóležnje to budże," pschipadnje młynskemu a nakhiti so k puzkeli. Możesche młyn sastajicz — ale skotrócz bě to cźinił, hdyż młyn dźesche a nicżo so jomu stało njebě — po smuczenym waschnju je nož czapku wotkzi a njedopomni so, njesbożowny, so jeho suby bola, so ma hlowu z rubischkom sawjasanu a so stej so jemu wobej kónczkaj rubischka wuzkunyłej a so jomu nad hlowu schlipatej kaž sajeczej wuschi — bóle so nakhila a tu nadobo cźuje, so jeho nészto horje cźehnje, sareji — so młyn we swojich satkadach satschażny — ale pobże bě a podarmo — palzy kola běchu jeho kaž rubiske nje swérzo za tónczk rubischka hrabnyke a prjedy hacz młynk dele dobżża, jeho kolo hižo nawjesche, trasch jeho prjedy sadaji a potom rosmjesce. Hdyż na wózay próch wotowjesce, namakacze pod nim dokal krwawe stopy hrosnje podawisny — pschetoż dubowa wótka to jenicznje se mnu pomnja."

Sskowo słowo dawa, podawisna podawisnu pschipomina. Tež wjeskoty pachoł swazni a kaž do koscha hrabnje za sornom swojich nasnonjenjow, hižo tekto krócz pschemětnych, a poślucharjam wumlétwk z nich podawa. Wó, hdże je so we wokolinje młynski kamjeń rostorhnył pschi najsschrschnischim běhu, lub rozbił a młódschemu młynskemu wobej nosy wotrasył kaž by je wotrunył — hdże bě so żelezo tak skrżło, so schła so spali a zyły młyn so wotpali. Tak w młynje cźuja kaž woda bźi a prjedy hacz so bojsco teho nadźijeja, jim nózny straznik pod wokrami dźesatou hodźinu trubi, haj druhdu ju i wotpohladom też pschepytscha a na zdonatu cźakaja.

Hdyż běchu so prěni dźeń hodow Zymburez muzejo z tjeczeze — wulkeje Božeje mschi wróczili, hdyż běchu wschitcy, też žony, hromadze a k wobjedu so sjadachu, Jan nahle k Zymburje pschistupi a z tschepotazym hłosom rjekny:

(Potrjaczowanje sczehuje.)

68220 76260 78072 80020 80871 80939 80997 82135 84217 85540 90154 90960 91487 94226 94288 94314 97010 97986 98373 100595 102182 102498 103095 106407 107909 109114 113707 114095 114715 115420 116569 118159 121593 128123 129253 134909 137591 138719 142340 142866 143986 144512 145000 145053 146581 147303 147530 152734 154246 155247 159256 159918.

— **Sakšta krajna loterija.** Wšitcy piatkownym cźehnjenju 5. rjadownje 201. sakšteje (2. jubilejneje) loterije (5. dźeń) padźe dobywcze wo 20 000 hr. na cźišk 66800; dobywcze wo 10 000 hr. na cźišk 128210; dobywcze wo 5000 hr. na cźišle 26071 88456; dobywcze wo 3000 hr. na cźišta 9745 11274 15294 50513 53225 58483 63066 73850 76561 78096 113004 115963 121983 122231 131244 133061 143997 148069; dobywcze wo 2000 hr. na cźišta 5069, 6548 8101 17377 21917 26661 32418 32812 33824 39282 39319 44839 60759 60946 61944 63834 81851 88381 89076 96550 105201 109920 110016 113128 113141 113964 116708 132002 133683 140897 141935 150052 151201 153559; dobywcze wo 1000 hr. na cźišta 329 547 3581 5550 8245 8869 10054 11058 12108 15597 16051 16827 19739 19802 20527 24648 25043 25277 28366 29104 29110 29443 31603 35337 37043 39096 45699 47574 50838 53717 56823 59525 59635 59959 60662 67807 70390 71039 76209 77795 80954 83278 83683 85558 85599 89441 89572 89775 90350 91584 93518 95048 95570 98987 99762 99764 100455 102756 102941 105145 105241 106612 107268 108047 108182 109230 109817 112703 112963 113768 114972 115606 116334 116584 117827 120607 121310 125836 127877 129971 130439 131828 134373 133923 133930 135427 136550 139379 141563 142652 143686 146578 147203 147721 148185 153521 155728 159730.

— **Njeßoże** ł **kolesom** sta žo wczera na wjeczor na Drježdźańskej dróhy rózk Kamjenskeje dróhi, jako chcychu młody schuler, kotryž so sajo wot domach do Budyschina wróći, na Drježdźańsku dróhu sawinyć. Jeho žylny wichor ł wulkim wotmachom na dróhu wjerchny a wón padźe pod žiwoje koło. Na dobre sdožo žebi jenoż na rukach łožu wobdrć.

S **Malešecy.** (Wobkhadne njeßoże.) Wczera njedźelu pschiny. sta žo wobkhadne njeßoże mjes Klukschom a Saschowom. Awto lekarja dr. Petrjenża srasy do motorskeho kola ł pschiwoßom k. kublerja Helescha. Awto kaj tež motorske koło so khětro wobschkodźischcej. Knjes Helesch žo srani a dyrbjachu jeho je samtetnym awtom do Budyšteje khorownje dowjesć. Proji žo, so je k. Helesch wina byl, dokelj je žo na lěwy bok chcył wuwinyć.

S **Khwaczij.** (Honitwa sa paduchami.) Psched njschto dujeni wotmi žo tu honitwa sa paduchami. Tu paduschi wobješe rady do žadu khodźa a k. Hajnka, liž je žadu wotnajał, ma tu wulku schkodu. Nětko su pakostnikow lepili. Sčo tu schtyrjo dźiwadźerjo ł Dubrawy. Tu je žo tež pólne a žadowe paduschtwo ozeń a bóle schćrikło. Wobješe do kala paduschi rady khodźa. Wobješe pola Piwarcez su jich zatkowali na polu ale tež druhi hospodarjo na pakostnikow storža.

S **Khwaczij.** (Znjowy dźakny žwjedźeń.) Wczera njedźelu žo pola naš mała kermuscha žwjeczesche. Boji dom bě polny kemscherjow. Knjes zyschschi farar Sarjeńć mějesche hnujaze předowanje. Zyrkwinski dujeńki chór žobu sturkowaschе.

S **Hliny.** (Móst je dotwarjeny.) Wot hapreleje žem bě žo wobdhad pisches nasch móst zatwrěł, dokelj žo móst pschetwarjesche. Nětko je twar słónczne hotowy. Dźało stej pschewjedoj twarski mischtr Günther ł Lauensteina a dźožarski mischtr Warschat ł Budyschina. Wobkhad pisches móst je sajo dowoleny.

S **Dubrawy.** (Pischemeńenje we wobkhodach.) Kaž žlyschimy, chze nasch žerbski korczmař k. Nowak w „Sakšim hońtwerju“ žwoju korczmu pschenajeć. Je to najwjetschi a najwoblubjenischi hoscženz nascheje wsy. Nowy korczmař budże ł Kulowa a je potajkim wěsce tež Serb.

S **Dubrawy.** (Njedostatk wodu.) Dokelj w tudyschej wodaśni njebě wschо w rjedże, tu saschły ischtwórk a piatk w domach woda pobrachowaschе. Mała plumpa wjazy njedźelańske a wulka plumpa njemóżesche telko nadźełać, so mohło žo wobydleršwo ł wodu dostarać. Sobotu žu schkodu sajo žwuporjedźili. — (Samtomordarstwo.) Piatk pschiny. je žej tu 69lětna rentmarka Marja žwob. Domaschowa žiwjenje wsała. Dokelj bě žo wotžalita, ludźo ju pytachu a namakachu ju słónczinje na hornjej łubi wobjeżnjenu. Wona bě cźežkomyślna, dokelj bě na woczi schorjela a tale žlepa. To drje je była pschicźina sadwělneho skutka.

S **Dubrawy.** (Pischemeńenja wobkhodow.) Knjes Klinge, prjedawschi wotnajeć Wicźaza wobkhoda, liž ma nětko wobkhod k. Oberhäusera, naš tónja mježaja wopuschcźi. Wón so pischeńdli do Habrachcźic. Nowy wobdźo wotnaja žej knjes Lenze, liž bźsche prjedy w Adolfowej Hrěbi zamkarśki mischtr. K. Günther ł nascheje wsy chze žo samostatnicź a tu wobkhod se seleninu wotwrić. Taki podobnu wobkhod wschat tu hižo je. Knjes Günther je Serb.

Z Baćona. Na puću z Noweho Łušća do Nuknicy w blizkości, hdźež so z drohu z Khróšcźe do Baćona křižuje, zrazyštej wčera připołdnju wokoło 1 hodź. motorskej kolesy do so. Kolesar z Banee přeschahny tu jenu holcu na kolesu, kiž do Nuknicy jědźeše. We tym wokomiku přijědźeše pohonč B. ze Zejic jimaj napřećo. Mysleše, so budże so motorski kolesar dale k lěwicy dźerźeć a tuž cheyše so mjez nimaj wuwinyć. Tola jědźeše, kaž so słuša, zasy na prawo a tak zrazyštaj hromadźe, štož měješe žalosne scźěhwki. B., hewak hižo khromy, zlama sej strowu nohu na dwěmaj blakomaj, k temu hiše nětkore porsty. Tamny drje s mjeńšimi wobskodźenjemi na nozy a hłowje wotewdźe, wo mózeše swój dalši puć pěši nastupić. Za to bě jeho koleso dočista zničene, zo je wjacy z blaka njedósta, mjez tym zo tamneho koleso tak wobskodźene njeběše. Z Nukniey zawołachu po lěkarja do Njeswačidła. Hdyž bě cźežcy zranjenemu šěny nawjazał, bu z autom do Worklečanskeje khorownje dowjezene. Hiše dźeń prjedy bě jenemu towařšej dobru radu dał, kak so tajke motorske koleso spěšnje zapłaći. A nětko dyrbješe tutón „dobry pokiw“ sam na sebi wupruhować. Dyrbi so rjec, zo so powšitkownje přespěšnje na motorskich kolesach jězdźi a so dosć na móżne njezboża njedźiwa, štož tutón zrudny pad wospjet wuči.

S **Hodźija.** (Wo kermuschi.) Njedźelu bźsche hławna Hodźijska kermuscha, liž je prěnja kermuscha žerbskich wosadow. Wona bě tež tón króć sajo bohacze wophtana a korčmy běchu pschepjelnjene. Tež „tykańcarjo“ tu špěwajo dom wot domu khodźachu. Na nawoły bě składnosć sa wschelake sawjeselenja. Duży dom ł Budyskeho kłanja tu wschelake auta sałožachu.

Z Pančic. Sobotu w nawječornych hodźinach ruješe zirena króćy z dopokazom, zo so we wsy pali. Tola wjesnjenjo hladachu podarmo za wohnjom. Běše to jenoż próżdny alarm, wo kotrymž wěsa a wohnjowi wobornicy nicźo njewědźachu, jenoż nawjednikaj wobory a Kukowski měšćanosta. Na to wašnje móże so postajić, kelko časa je woprawdźe trěbne, zo je motorska sykawa na městnje k zapřimnjenju. Přjedy bě wašnje, zo so zjawnje wozjewi, w tym tydźenju budże wohnjowa wobora alarmowana. Tola to bě z njedostatkom. Zwjetša stejachu wobornicy mjenje pak bóle přihotowani a tak njehodźeše so trěbny čas k přihotam z wěstosću wulićić. Mysleše so, zo so Blažikec statok pali. Motorska sykawa, na jedyn kilometer zdalena wot palneho objekta, dawaše hižo za 4½ mjeńšiny wody. To je najlěpši dopokaz, kak spěšnje je na městnje. We woprawdźitym padże by potajkim samón čas trjebała. To pak je móżno, dokelž funkcionarojo sykawy bydla w jeje blizkosći a su hnydom k ruey. Tak móża wjesnjenjo měrnje spać. Za někotre mjeńšiny su wobornicy při wohnju. Je tu čim bjezstrašniso, dokelž wody dosaha, hdyž zwjetša wšitke statoki w blizkosći rěki steja. Připad chcyše, zo so na Kanečanskich honach w tym času runje hromada zeliša paleše a tuž sej někotři myslachu, zo je tam woheń wudyrił. W přichodze so zwučowanja na spěšnosć pod samymi wuměnjenjemi stanje.

Z Koslowa. (Njewjedro.) Sobotu wječor puści so tu njewjedro. Błysk dyri do Kubicec domskeho a na hornjej łubi měchi zapali. Woheń wšak móżachu hnydom zhašeć. Błysk bě trěchu zlohka wobškodźił.

Ze **Žuric.** Hakle nětko počina bóle znate być, zo je sobotu před tydźenjom w blizkosći našeje wsy chcył někajki njedočink njekazanstwo na jenej holcy z Hłupońcy skućić. Wona jědźeše w późnischich hodźinach na kolesu do Porchowa, zo by tam wšelake wěcy k njedźeli sej wobstarał, dokelž mužscy doma khwile njemějachu. Wěsce je tamny njekmanik ju jeć widźał a tež jeje swójbne wobstejnosće znał. Na dompuću je so potom do rěpy skhował a na nju łakał. Nběhže 200 metrow za wsu wuskoči na nju z rěpownišca. Njezbože chcyše, zo by ji w zadnym kolesu dych wušoł a tuž je wjedźeše. Mužski srěnjeje wulkosće zadźerża ju, hasny spěšnje swěcu a chcyše holcu wumocować. Ta pak sama khětro zrostna a sylna so ze wšej mocu wobaraše. Na štwórć hodźiny stej wojowałoj, při čimž wona nastajnje wótře wo pomoc wołaše. Skónčnje ju puści, hdyž bě ji zdźała drastu z cźła zdrěł. Zo chcyše jenoż so na njej přeńć, wukhadża z teho, zo jemu poskićene zbytne pjenjezy a nakupowane twory w nakhribjetniku njerodźeše. Wustrózana běžeše knjeżna H. do wsy po pomoc a Kowarjec dowjedźechu ju domoj. Napadnik měješe dołhe włosy štož móżeše wona w émě widźeć, a mjehkej ruey. Tuž do cźežkich ratarskich dźěłaćerjow njesłuša. Tukaja drje na jencho, tola njechodźi so z wěstosću rjec, hač je nadpad skućił. Skoda, zo njeje jeho mjez woči zdrapała a tak by hnydom na čole Kajnowe znamjo měł, kotrež by k jeho zeznaću wjedło. Lěpje wšak je, zo holcy w późnych wječornych hodźinach same wokolo njejězdźa.

S **Kotrz.** (Sčěhowstwo.) Njedawno su tudyschemu wjesnjanej wot sadowych schtomikow wotkrili zlocźińcy. Je to wulke sčěhowstwo.

S **Lubija.** (Paduschtwo.) W nozy k žobotze sadowychu žo paduschi do kontora firmu August Römer. Woni tam pulty a kamory rozpacźichu.

S **Markowa.** (Dźiwo žo sastajiło.) Pola Kempcez firmy su tež dyrbjeli dźiwo sastajić, hačrunjež běchu tu sawjedli zhromadne schtwórcźinjy pschedawarja (Gemeinschaftsbetrieb). Dźiwadźerjo běchu zapokazili 30) hr.

S **Klěnecy.** (Bacźony su naš wopschestwile.) Schtyri młode bacźony, liž so lětša tu na tśěche Rjeka brožnje wulahnychu, běchu naš dawno hižo wopuschcźili. Nětko staj tež staraj bacźonaj wotpucźowałoj. — (Wuskota slawoba.) Njedźelu žwjeczesche tu žwudowjena wumjeńkarka Marija Henselowa žwoje 80. narodniny. Henselez wowka je duchownje a cźelnje hišće pomerne zdźała a žiwa.

S **Khrjebje.** (Wschelcźinu.) Tu namakachu na łuzy dźěcźaju balon, liž bě žo puschcźił w Baselu w Schwizarskej. Balon je tak tśěrko dalako puczował. — Nasymske prójdniny zapoczmi tu 18. 9. a traja do 9. 10. 1932.

Hlowny redaktor a zamołwity Marko Smolef w Budyšinje — Za nawdźatki: G. Janak w Budyšinje.

Nowy češki póslanc w Barlinje.
Dr. Mastný, nowy češki póslanc w Barlinje, poby pola presidenta Hindenburga.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 12. septembra 1932:

Na **burjach** sandźenu sobotu wobrot trochu wobstarny. Kursy efektow a tež rentowych a dołżnych lisćinow trochu wopuschczowachu. Wu tu stónźi sandźenu tydźeń ł tym sackuciom, so stejimy na nowy tydźeń psched wažnymi sunitśe- a tež swonkapolitiskimi rozsudźenjemi a wodankami. Dźensa sedźe so statny ńim. Statny kanzler rozwonni swój politiski a hospodarski program. Je-li chcył statny ńim prěkuschе dźełacź, jón wyschnosć rozpuschći. Jej pschedewześém wo to dźe, so ho ł nuzowym wukosom šawočane wožiwjenje nascheho hospodarstwa pichwjedże. Wyschnosć njeje swólniła, so dacź wutkowcźej ł nastupjeneho puća. Je hotowa, statny ńim domoj pósłacź, so njeby njebź njemóra do wožiwjożeho hospodarstwa. Wyschnosć postupuje po wšitym derje pschemyślenym a žebi samóra wěstym programje.

Produktowe witi mějachu sandźenu sobotu w Barlinje sedźakjene płacźiny. W hotowym žornje wschź druzyny žita 5 pj. po zentnarju popschesćichu. Mjeny a wikowarjo so wobschkrnischeho lupowanja sadowachu. W termińowym wikowanju so płacźiny podobnje snižowachu.

Sobotu płacźesche zentnar w Barlinje:

Pschenizy 10,40—10,50 hr. (10,50—10,60 hr.), rožki 8,10—8,20 hr., nałtnjejcźo jeczmjenja 8,75—9,25 hr. (8,75—9,30 hr.), nasymšcźo jeczmjenja 8,40—8,70 hr. 8,15—8,50 hr.), wowža 6,80—7,05 hr. (6,90—7,15 hriwnow),

w termińowym wikowanju:

pschenizy:

sa september: 11,12½ hr. (11,25 hr.),
sa oktober: 11,12½ hr. (11,27½ hr.),
sa dezember: 11,15 hr. (11,30 hr.),
sa měrz: 11,45 hr.,

rožki:

sa september: 8,80 hr. (8,87½ hr.),
sa oktober: 8,80 hr. (8,85 hr.),
sa dezember: 8,85 hr. (8,90 hr.),
sa měrz: 9.03¾ hr.,

wowka:

sa september: — (7,35 hr.),
sa oktober: — (7,37½ hr.),
sa dezember: 7,28¾ hr. (7,45 hr.).

Sondnische powěsće.

Pschepadźawanja:

Kupc ł nětkole jutrom luki, płuchu schwaleji Friedji Pěterkowej rodź. Wabušcź we Sakšpurt. Pschepadźowanje budże wjatk 23. septembra 1932 dop. w 9 hodź. w Bělej Wodźe na hudnischnje, jstwa 8.

Hamtske powěsće.

Wikowanski sapis.

Do přiwoženskeho sapisa na hudnischnje w Budyschinje sapisachu na kopjenźo 476 nastupajo firmu Germania-Droguerie, knihar dr. Curt Roeber w Budyschinje, firma ńa tschichodnje: Germania-Droguerie Dr. Curt Roeber. Dotalnu majeńel dr. phil. Curt Rudolf Roeber je wusmrił. Majeńel je drogist Kurt Richard Lenker w Budyschinje.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wottjowe symjo za tuna sto 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	10. 9.	9. 9.		10. 9.	9. 9.
Pšenica	208-210	209 211	rany	—	—
rožka	162-164	163-165	woka	17,1-20,0	17, -20,0
jačmjeń, nal.	—	—	mudre lupiny	—	—
jačmjeń	158-174	169-175	žolte lupiny	—	—
wowa	135-141	137-142	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosuka	—	—
pšenč. muka	25,0-30 2	25,0-30	rany wosuk	10,6-10,7	10,6-10,7
rožna muka	18,8-24 2	21,9-24	such. truhanc	9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	9,80 10,3	9,90-10,3	bérny, krušk	—	—
rožne „	8,25-8,75	8,25-8,7	syno, 50 kg	1,30-1,50	1,30-1,50
raps	—	—	žrana sloma	0,65-0,80	0,65-0,80
bróch Viktor.	21,0-24 0	21,0-24,0	sosně. „	0,50-0,60	0,50-0,60
lane zymjo	—	—	wowana „	0,60-0,6	0,50-0,60
pjeluški	—	—	jačna „	0,50-0,6	0,50-0,60

Wustaleńca dźełow dźełarnje za wobdźełanje škleńcy při statnej akademiji za wumělske přemysło w Drježdźanach

Wječera njedźele dopołnja w 11 hodź. 6u w Mišćańskim muzeju w Budyšinje wotewrjena wustajenja dźełow dźełarnje za wobdźełanje schkleńcy při statnej akademiji w Drježdźanach. Je to rjany wobraz pokročenego dźěła na tutom wumělskim polu. Wustajenja je samostajnjena w přenim posydnym hudźbu za znami starehu zrawinskeho wumělstwa z wobdźěłanišwa kapitla hišćateho Pětra. Ju wotewri kujes wyšschi měšćaństi twaršti rada Göhre, wuprajo swoju radosć, ja je mózno było, tutu wuznamnu wustajenju do Budyšcina dóstać. We swojej wotewrjenskej rěči pokaza na wuwiće wobdźěłanja schkleńcy, kiž je najjasnišcho spóznać mjes wobdźěłanymi, wustajenymi w delnich runach muzeja (wokhadźeja se starsze doby), a wustajenjy dźełow, kiž so runje pschedstajeja. Nadźijemy tu nas pychi, wumělstwa a nas wězowowrjesče. Nowa technika kroći nowe a bohudźak jara khwalobne puće, kiž posłužnym tuto dźěło wobdźěłanja schkleńcy k jara wuznamnemu a wopraworitemu wumělstwu. Hdyž je tuto wumělstwo w šachownych létach cźežko cźerpjeć mělo, tak njese zydłe wšeče na tom wina njezajimnosć, ale hospodarska kriza. Njech słuži so nětko wotewrjenje wustajenja dobu k spóznowanju a prawemu spósnaću tuteho wumělstwa, njech dobudże prawje wjele přećelelow w mišće a na wsy. Kujes rada witasche po tutych słowach sawoda a wotewrjenja hišćeke tak wšyčkich pschepraschenych, wosebje pak kujesa profesora Groša se statneje wumělskeje akademije w Drježdźanach a wjednika wotdźěla při tutym wustawje za wobdźěłanje schkleńcy we wumělskej formje, kujesa Nitschku.

Kujes prócebor Groš rozkaži mjenjenje wotrjada za wumělske wobdźěłanje schkleńcy při statnej akademiji a wuměłnu khwalobnje, jo je sebi runje tutón wotdźěł jara cźešcźonne mjeno jako pospytarja na tutom polu dobył. To je wosebje sahlužba nětkišcheho wjednika dźełarnje, kiž je na swojim polu wumělc, praktikar wukubłany dźełak. Je swjesełace w dźensnišchim cźasu swěcźicź sajo prawe kwalitnjenje tuteho wumělstwa, je swjesełace, so też hwarstwo dźensa bóle hacź hdy přeje schkleńcu jako mjenu a też pyschnu nadźijenu naloži při nowowótwarach. Tak wobstoji wuhlad za rozmnóženje a zachowanje tuteho wuznamneho wumělstwa wobdźěłanja schkleńcy. S dźakom na mišćańskim radu a wjednistwo muzeja sa pschepschenje k wustajenju, sa zachowanje mištrowskow a s přeprošom wo prawe hromadźenje mjes wobydlerstwom w mjeście a na wsach słónčź swoje wutrobite słowa.

Kujes Nitschka pschewza wjednistwo po wustajenju, rozłoži załadne dźěła dueźa schkleńcy a formowanja, rozłoži wumělstwo rězowanja na schkleńcy, tocźenja schkleńcy a wumělskeho wobdźěłanja schkleńcy s pohibliwej walu. Wustajenja pokaza w pitrinach jednore dute schkleńcy we wschelakich formach, cźeńkuschte wobdźěłane schkleńcy, we dźerzadach najraznischio nadrobjene schkleńcy, we wobrazach wschelake wuznamne wudźěłki; w jenej pitrini wutwórby prafowaneje schkleńcy a tajkeje s błózkom wobdźěłaneje (w gipsowym wotlcźu). Na stronach su samostatne pokazli twarjene schkleńcy, s kotrychž su najpodobniše tu s ruku wobdźěłane. Putajo padaju do wozkow wumělske wutwórby wjednika dźełarnje: „krajne wopomy je statneje kenzlije w Barlinje". Wustajeja: M. Nitschka, Alfa Schanze-Rebel, A. Rießner (tocź. schkleńcy), Hanisch (nacźišći sa wobdźěłanje praf. schkleńcy) a T. M. Witt. Jara rjane su też demantowe ryžowanki.

Tak posłuchi tuta wumělska wustajenja za wumělske wobdźěłanje schkleńcy dosć sajimawego a powuczneho a mócnemu jenoż kóždemu, też schulam, wutrobnje doporuczeć, ju sebi wobhladać. Je kóžde cźeli wotewrjena.

Šef amerikanskeho generalneho staba w Pólskej. General Douglas Mac Arthur je přijeł do Waršawy, zo by so wobdźělił na wulkich manevrach pólskeho wójska. Jeho wopytej so wulki wuznam připeiwa.

Z Łužicy

* **S Korsymia** (Serije krabuhli). Na dworje „Kronprynza" su paduchi kradnyli hud jerjow. Sću to wěschcze byli někotši a su dże měli wos, hewak njebychu mógli cźežki hud wotnjesć. Sand je 3¼ zentnarja cźežki. Schtóž něschto wo tym wě, njech to sdźeli policiji.

* **Se Kitowy.** (Cźežke njeszbožo.) Wcźera dopołnja wokoło 9 hodź., jako wojniowa wobora k hnuczowanju dojesche a s njewschednej spěschnosću khwatasche, twarješe so wschi rožin Göthowoje hasy, jako chcyschče na Schillerjeku haku je sukawu sawinuć, dokelž njemóžeschče w tak wulkej spěschnosći lekit dóstać. Někotši z muštwa pschinóšechu lok spody kytawy. Wón so njemuzuju wójska pułka. Tijo ho hnano cźežko tranichn. Szykowa bu potom s cźežkim autom wotwjesena.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutřischu wutoru:** Nas wjedro so sasa połepschuje.

* **Liczba wosobow, kotrej z rosbuchnjenjom pschewoznego cźołma „Observation" w Newyorkskim pschistawje žiwjenje zhubichu, je so wo 38 powjetschiła, tak so nětkle 100 wuczinja. Někotši, kotrymž je so žiwjenje wukhowało, měnja, so ko katastroja njeje z rosbuchnjenjom tóła, ale z druhej pschicźinu hała, kotraž je tak rjana była, so su na někotre wosoby z psches 100 metrow daloko na tšchi zhubonych twarjenjow wjerhle, hdyž su jich poldźišcho mortwych namakali.**

Pólski létar Żwirko z mjertnje sujesbožił.

Sstawny pólski létar Żwirko, kiž bě njedawno dobył w mjesynarodnym wubědowanju, je njedźelu rano z mjertnje sujesbožił. Wón do Prahi lećo pola Cźečhina se žiwym lećadłom pschińdże do wichora a dele padże. Wón a jeho pschewodnik běschtaj hnydom mortwaj.

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. „Nadźija" ma k óždu wutoru wječor wot 8—10 hodź. spěwnu pruhu w sali Serbskeho Domu. Sylne wobdźělenje muzskich a žónskich spěwnych mocow pak je nuzne, hewak pruhi wuwostanu. Nowe spěwne mocy su nam hišće witane. Wowčerk.

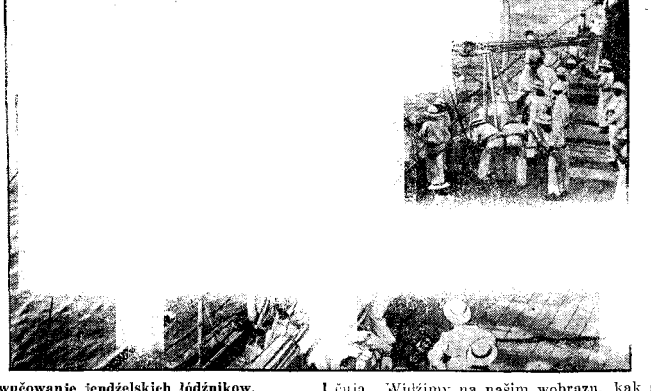

Zwučowanje jendźelskich łódźnikow. W srjedźozemskim morju jendźelscy łódźnicy zwučuja. Widźimy na našim wobrazu, kak so wukhowański čołm puści na wodu.

Foto-dźěła

(Wuwiwanje a kopérowanje)

Wotedate:	Hotowe po:
w 10 hodź.	14 hodź.
w 14 hodź.	18 hodź
w 17 hodź.	10 hodź. rano

Drogerie Strauch & Kolde Bautzen

Wobkedźbujće naš kaščik we khěžnych durjach

Pytam w sakselej abo pruskej Hornjej Łužicy małe

ratarstwo

z 10—15 jutrami z dobrymi twarjenjami a pódu, po mózności we cyrkwinskej way abo żeleznjej staciji, kupić. Poskiđenja pod **H 81** na wudawarnju Serbskich Nowin.

Wše knihi za sebi poruča tunjo **Smolerjec & Kmjenkowa** na Lawskej hrjebjach 2

Jara wuběrny

čělk

k wjazanju je na předań w Cornowje čo. 22

Dnjowy porjad za generalnu zhromadźiznu

Serbskeje Ludoweje Banki akt. tow.

sobotu 8. oktobra 1932 připołdnju w 12 hodź. w sali Serbskeho domu w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 2

1. Wozwejenje předsydstwa po § 240 HGB.
2. Předpołoženje wobkhodneje rozprawy a bilansy z wobličenjom dobytka a zhubjeńkow za wobkhodne lěto 1931 a wobzamknjenje wo dowolenje.
3. Wobzamknjenje wo wuswobođenju předsydstwa a dohladowańskeje rady.
4. Wobzamknjeje wo rozpušćenju towarstwa.
5. Wobzamknjenje dla postajenja likwidatorow a postajenje zarunanja.
6. Předpołoženje wotewrjeńskeje bilansy za likwidaciju.
7. Wobsamknjenje wo přeměnjenju wustawkow: Zasozawjedźenje abo nowopostajenje postajenjow §§ 19, 23 towarstwoweho zrěčenja wo zestajenju a złowanju dohladowańskeje rady a zarunanje jeje sobustawow, kiž su so z wozjewjenjom wo akcijowych prawach z 19. septembra 1931 art. VIII. z mocy stajile.
8. Nowowólba dohladowańskeje rady.

„Běły Bóh"

500 m n. m.

Wot stacije Srjedźn. Kumwałda 3/4 hodź., wot stacije Rozwodec 1 3/4 hodź. Telefon Kumwałd 231

Za šule: kofej 10 pf., citrona 10 pf., poliwka 20 pf.

Cah jědże rano wot Budyšina do Srjedźneho Kumwałda 6.52, do Rozwodec 7.14.

Hórski korčmař Emil Kalauch.

K nakupowanju

plahowansk. skotu

wysokosućelnych **kruwow a jałojcow, připušć. mlod. bykow** z hornjołužiskeho wokrjesa stadźowje knihi, porućam so po přijomnych wumělenjach. Naprašowanja na **Arthur Schmidt w Zhorjelcu**, Lessingstraße 4.

Njekupujće němske protyki! Stary „Předźenak" je hižo na puću!

Wobkhodna rozprawa našeje direkcije w Drježdźanach za wobkhodne lěto 1931 je pola nas dóšła a móža sebi naši zawěsćeni a zajimcy we wobkhodnym cźasu (8—16 hodź.) **w našim bjurowje w Budyšinje na Sukelnskej hasy 12, I**, wobhladać.

Ze spokojnosću widźimy, zo je pola Budyskeje wokrjesneje direkcije we wobkhodnym lěće 1931 třikróć tak wjele nowozawěsćenjow.

„Gilde"

zawěsćenske akcijowe towarstwo w Drježdźanach Wokrjesna direkcija w Budyšinje

Posrědkowanje

hypothekow

kupjenja a předawanja ležownosćow, zhotowjenje kupnych zrěčenjow, testamentow, prócstwow na wyšnosće a. t. d.. Zarodźenje we wšěch khłostanskich a procesnych naležnosćach. Pytanje swědkow. Rěču serbski!

Prawny büro Mucke

w Budyšinje na Mättigstraße 23. Při sudnistwje. Telefon 3217

Barby

za wolij, klij a wapno

Nowe znižene płaćizny!

Viktoria-drogerija

Haptykař E. O. Hennig w Budyšinje

na Sukelńskej hasy 7

5000.- mr.

so jako I. hypoth. na khěžu z 2 bydlenjomaj w Budyšinje hnydom pyta. Poskiđenje pod **H 82** na wudawarnju Serbskich Nowin

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a ćišć Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšku, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožena z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 215 — Budyšin — Wutoru, 13. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němski sejm rozpušćeny!

Němski ſejm je ſo pónđelu popołdnju, prjedy hač je Němskemu kanzlerej móžno było, w połnym ſejmje knjeſerſtwowe ſchipowědźenje cźitać, ſ wukasom němſkeho preſidenta roſpuſchcźił. S ſchicźinju k tomu bě ſadanje kommunistow, ſo by ſo wo jich namjecźe na wróćenje nuſowneho wukala ſe 4. ſeptembra a wo jich namjecźe na wuprajenje njedowěrjenja hiſchcźe ſched kanzlerowym ſchipowědźenjom wothłoſowało. Napſchećźiwo powſchitkownemu wocźakanju nichtó ſchećźiwo tutomu namjetej njerěcźeſche. Tohodla dyrbjeſche ſo wo nim wothłoſowacź, hdyž bě ſo poſedźenje po namjecźe nazionalnych ſozialiſtow na pół hodźiny ſchetorhło. Hdyž preſident Göring krótko ſched 4 hodźinami namołwi, wo namjetomaj wothłoſowacź, chźiſche němſki kanzler, kotryž bě do ſałko wotewrjeneho poſedźenja nadpadnje cźerwjenu mapu ſ roſpuſchcźazym roſkaſom ſobu ſchinjeſł, ſo ſłowa jimaź. Sſejmowy preſident pak jemu ſłowo ſapowě, ſo na to powaloj, ſo je ſo wothłoſowanje hižo ſapoćzało, a hdyž jemu potom ſ Papen roſpuſchcźazy roſkaſ pſchepoda, jón preſident Göring nadpadnje na bok ſuny a dale wothłoſowacź da. Mjes tym pak knjeſerſtwo roſpuſchcźenje ſ telegraſom roſſchěrićź da. Roſkaſ ma ſo takle:

„Na podłožu 25. ſtawa němſkeje wuſtawy němſki ſejm roſpuſchcźam, dokelž je ſtrach, ſo by němſki ſejm žadał, ſo bych ſwój nuſowy wukaſ ſe 4. ſeptembra wróćił.

W Barlinje, 12. ſeptembra 1932.

Němſki preſident: podpiſał ſ Hindenburg.

Němſki kanzler: podp. ſ Papen.

Němſki ſnutſkowny miniſter: podp. ſ Gayl.

W němſkim ſejmje ſo mjes tym wothłoſowanje ſe ſlědowazym wunoſchkam pſchewjedźe: Sa ſwjaſanaj namjetaj — wuprajenje njedowěrjenja pſchećźiwo Papenowemu kabinetej a wróćenje nuſoweho wukaſa — ſo 513 hłoſow woleda, pſchećźiwo tomu 32 němſkonazionalnych hłoſow, 50 ſapóſtlanjow ſo wothłoſowanja woſtaji. Preſident Göring na to ſdźeli, ſo roſpuſchcźazy roſkaſ, kotryž je jemu kanzler pſchepodał, njepſchiſpóſnawa, dokelž je jón powaleny kabinett podpiſał, a ſa pónđelu 12. ſeptembra popołdnju w 3 hodźinach nowe poſedźenje ſkaſa.

Rozpušćenje płaći

Němſke knjeſerſtwo je napſchećźiwo mjenowanju němſkoſejmſkeho preſidenta pſchejſłowđźenje, ſo wcźeraſchſe roſpuſchcźenje němſkeho ſejma po wuſtawje prawnje płaćźi, ſo je po takim preſident Göring wuſtawu ſranił, hdyž je ſo ſapowědźił, němſkemu kanzlerej k cźitanju roſpuſchcźazeho roſkaſa ſłowo dacź. K nadrobnoſćam wcźeraſchich podawkow w němſkim ſejmje knjeſerſtwo ſłědowaze ſtejiſchcźo ſaſtupuje:

Hdyž po ſnowawolenju poſedźenja 3/4 hodźin němſkoſejmſki preſident pſchipowědźi, ſo ſo nětko, dokelž ſo ſe ſaneje ſtrony njeje na pſchećźiwo rěcźało, k wothłoſowanju wo kommunistiſkim namjecźe na wróćenje nuſoweho wukaſa ſe 4. ſeptembra pſchejdźe, hnydom němſki kanzler ſtany, ſo by ſo k ſłowu ſamolwił. Preſident Göring praji, ſo ſłowo hakle po wothłoſowanju da. Tole preſidentowe poćzinjenje po knjeſerſtwowym mjenjenju němſkej wuſtawje njewotpowěda, dokelž dyrbja ſo ſobuſtawy němſkeho knjeſerſtwa w tóždnym cźaſu ſłyſchećź.

Staw němſkeje wuſtawy w ſwojim ſtećźim podſtawku praji:

„Po ſwojim ſadanju dyrbja ſo knjeſerſtwowe ſobuſtawy ſa cźaſ wurađenjow, ſaſtupiźy němſkeho knjeſerſtwa też ſwonka dujoweho porjada ſłyſchećź."

Hdy budźiſche němſki kanzler, tak knjeſerſtwo mjeni, po rjedźe ſłowo doſtał, budźiſche wón roſkaſ němſkeho preſidenta wo roſpuſchcźenju němſkeho ſejma cźitał. Tónle roſkaſ prawnje płaćeſche, dokelž běchu jón němſki preſident, němſki kanzler a němſki ſnutſkowny miniſter podpiſali. Pſchećźiwowuſtawne ſadźewanje cźitanja nicźo na roſkaſowej prawnej płaćiwoſći njeſpſchemjeni, po takim na tym, ſo bě němſki ſejm w tutym wokomiku, to rěka hižo **prjedy wothłoſowanja roſpuſchcźeny.** S toho też knjeſerſtwo ſudźi, ſo druhe ſtutki němſkeho ſejma, po takim wothłoſowanje wo kommunistiſkim namjecźe na wuprajenje njedowěrjenja a namjet na wróćenje nuſoweho wukaſa prawnje njepłaćiſchu.

Stejišćo socialdemokratow

Sozialdemokratiſke ſobuſtawy ſtarſchiſkeje rady ſu ſo ſapowědźile, po pſcheproſchenju preſidenta Göringa do ſkaſaneho poſedźenja ſtarſchiſkeje rady pſchińcź. To je ſo ſe ſłědowazym pišmom na Göringa ſtało:

Sozialdemokratiſke ſobuſtawy ſo pſchi poſedźenju ſtarſchiſkeje rady, kotrejž jeje powołali, wjazy njewobdźěla, dokelž je ſtarſchiſka rada ſ roſpuſchcźenjom němſkeho ſejma ſobu potrjechena. Statoprawne praſchenje, kotrejž ſeje w ſwojej ſłónčnej rěcźi naſpomniłi,

pſched wubjerk k ſakitanju parlamentowych prawow

ſłuſcha, kotryž njeje ſ roſpuſchcźenjom potrjecheny. Jako pſchedbyda tutón wubjerk powołany a poſedźenjowy cźaſ hiſchcźe dźenja woſjewju.

S poczejcźowanjom Loebe.

Sozialdemokratowje ſu dale wobſtankhyli, ludowe poža-danje k wotſtronjenju ſozialnopolitiſkeho dźěła nuſowneho wukaſa ſe 4. ſeptembra tuteho lěta pſchihotowacź.

Rozhorjenje w Barlinje

Politikarjo w Barlinje ſu wurjadnje roshorjeni. Powěda ſo, ſo knjeſerſtwo **wobłehnjenſći ſtaw** pſchipowědźi. Na napraſchenje pola knjeſerſtwoweho ſaſtupnika, kotryž nowinſku konferenzu wodźi, je ſo wotmołwiło, ſo knjeſerſtwo hiſchcźe njewě, ſchto budźe cźiniłi, tola ſo ſo njebudźe kondźicź, ſkutkowe kroćzele cźinicź.

Konflikt mjes němſkim ſejmom a němſkim knjeſerſtwom je położenje ſaſo jaſa ſpórſchił. W tu chwilu njeje dowidźećź, kak ſo wěcy roswija.

Němski kanclerr v. Papen so poda do sejmownje.

Němski sejm při namołwjenju presidenta Göringa k wothłosowanju.

Ratarſtwo so k Papenowemu kabinettej po rozrisanju tychle prašenjow staji

Roſrěcźenje ſaſtupjerjow Seleneje frontы ſ kanzlerom njeje hiſchcźe roſrißanje pſchinjeſło. Jeli ſo bychu woſebinſke praſchenja w kabinettu wobcźežnoſće cźinile, by rěcźnik k němſkemu preſidentej dowěrjenje měł, ſo roſtrißanju na wołoſach ſo njeda roſbiećź.

Němske wójnske łódźstwo je Skagen wopytało

Skagen, danſke městaćko mjes Skagerrakom a Kattegatom, wot ſoboty wjeczora w ſnamjenjiu wopyta němſkeho wójnſkeho łódźſtwa ſlejeſche. Łódźſtwo, kotrejž ſ bitwiſkich łódźow „Schleswig Holſtein", Schleſien" a ſchižakow „Königsberg", „Lipſk", „Kolu" a „Emden" wobſtejeſće, ſo ſ manewrow wróćeſche a je ſo pſched Skagenom ſ wothłoma a wołjom ſaſtarało. Danſki kral je admiraka Gladiſcha, ſchefa němſkeho łódźſtwa, w audienzy pſchijał. Kral, kotryž w tu chwilu na ſwojim kuble w Klitthagenje pſchebywa, je ſwój ſamkny woſ po njeho póſłał. Pónđelu je němſke łódźſtwo ſaſo wotjeło.

Sejmowy president Göring a Gregor Strasser jědźetaj k sejmowni.

Zwjazk němskich městow přećiwo zarjadnistwowej reformje

W Barlinje je so póndźelu ſ pschedběžnikom ſwjatkowego presidenta, wyſchſchego měſchčanoſty dr. Beliana hłowny wubjerk ſwjatka pruſſich městow ſeſchoł, ſo by so **wo** tuczažnych praſchenjach kommunalneje politiki wuprajił. Swjatk němſkich městow 1570 ſrjedźujcych a małych městow ſ něhdźe dźeſaćej milijonami wobydlerjow ſaſtupuje. Wyſchſchi měſchčanoſta dr. Belian je wſchěm ſwojim ſeſtrjelam ſmjeſchčenju gmejniſkich prawow proteſtowałe. Žadaſche, ſo by **pruſke kněježerſtwo** porokowane poſtajenja ſarjadniſtwoweje reformy wuwoſtajiło, hač jednanja ſe ſwjatkom němſkich městow jako naćelneho ſaſtupniſtwa potrjechenych městow ſpokojaze roſtrěſanje nadeńdu.

Městowſchedźyda dr. Voigt wo prawnym ſtejiſchćežu městow a wo ſarjadniſtwowej reformje rěčeſche. Najwótrſchho ſo **podſtajenja** městow hač do 10 000 wobydlerjow pod ſtatny kraſnyh radźićelſkow wotpokaſuje. Hiſchće wjeſchi **njeſpokojnoſć** polnomóc ſtatneho miniſterſtwa ſhubźuje, po kotrejž ſmě wono tule naprawu ſa jenotliwe **kněježerſtwowe** wokrjeſy na wſchě **k** wokrjeſej ſłuſchaze města wupſchestrěć.

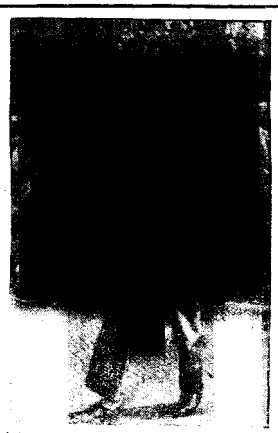

Minister [illegible]ineje wobory v. Schle[illegible] ducy do sejmownje.

Zwjazk evangelskich starſich na němskeho znutſkowneho ministra

Swjatk evangelſkich ſtarſchich w Němſkej je němſkemu ſnutſkownemu ministrej prójſnu podał, ſo buchu ſo dźeſcy evangelſkich ſtarſich runje **kaž** w ſtarſchiſkim domje też w ſchuli w **kſchesćijanſkim** duchu wukuklake. Tuta mysl **kſchesćijanſkeho** wukuklanja njemóže ſo w **kſchesćijanſkej** ſhromadnej ſchuli, ale jenož we wěrywuſnawajej ſchuli dosahnyć.

13 konjow němskostatneje wobory so z elektriskim prudom morjło

W nozy k njedźeli je ſo w Schwerinſkich artillerijſkich kaſarnach (w Mecklenburgſkej) njewěſchćene njeſhoże ſtako. Dla njedoſtatneho wobwalenja elektrijſkich grotow běchu wone pſchijamknjene **k** jemi doſtałe. S tym ſo železne kantarowe dźele a železne hłowjozowe rjeſaſty konjow ſ elektrijſkim prudom ſwjaſachu. 13 konjow ſo ſ elektrijſkim prudom mori. Wone trompetarſkemu korpſej we Schwerinje ſtejażeho němſkeho artillerijſkeho regimenta ſłuſchachu.

Pomnik za republicynych morwych wjednikow

W Zweibrücken ſu njedźelu Ebertowy-Erzbergerowy-Rathenauowy pomnik ſwjedźenſiny woitkrył. Pſchi wotkrěću ſo 15 000 wołowow wobdźěli, mjes kotrymiž bě 6000 muži němſkoſtatneje **kbrhoje**. Swjedźenſkej rěči **mějeſchtaj** minister Severing **a** hłowny redaktor Braun ſ Zweibrückena.

Hrabja Kalkreuth wo žadanjach ratarſtwa

Na 12. naſſauſkim burſkim ſjěźdźe w Haenenburgu je njedźelu ſarjadniſtwowy president němſkoſtatneho landbunda, hrabja ſ Kalkreuth, rěcź měł, w kotrejž je něhdźe ſłědowaze rjekł: Sćmy powitali, ſo je ſo němſki president ſ wuſtworjenjom Papenowego kabinetta wot diktatury politiſkich ſtronow wuſwobodźił. Witamy take, ſo je kabinett **něktore** kroćele **cźinił**, kotrymiž pſchiſpomóhnjeny, **kaž** na pſchikład wo praſchenju bróniłoſće a ſarjadniſtwowieje reformy. Tola minamy **hiſchće połne pſchepytowanjow, ſo budźe kabinett w hoſpodarſkim naſtupanju po puczach khodźiej, kotrejž hu ſa wuthowanje Němſkeje nuſne.** Wěmy, ſo němſki ſejźiwjenſki minister tele puczе ſtaje, ſo pak dyrbi mjes ludom a w kabinettom hiſchće ſ pſchećiwniſtwom wojowaći. Němſke ratarſtwo njemóže runje tak **kaž** ratarſtwo druhich krajow ſwěta po nětčiſchich płaćiznach ſwětowych wikow dźěłaći. W naſtupanju jita ſu kněježerſtwowe napramy tole ſadanje w ſkromnej měrje dopjelnikło. Hinak wězy pola połpſchowazeho hoſpodarſtwa leža. Tu je kontingentowanje nuſne. Dale rěčnik wobſeže łepſche roſdźělenje poćejenja pſchetrjebanja žada. Wobſeže ſo pſchećiwo zokrowenu a rěſanſkemu dawkej wobroći a žadaſche, ſo **hyſchtej** ſo hypothekowa dań a diſkont němſkeje **banki** ſnižiłej, a ſo družſtwa ſ wołóženjom penſijeje **kaſy** wuſtrowite.

Zjězd zwjazka k spěchowanju protestantisma

W ſchwedſkim hłownym měſće Stockholmu je ſo njedźelu 6. ſjěźd Internazionalneho ſwjatka **k** ſakitanju a ſpěchowanju protestantiſma wotewrił. Po ſwjatočnoſći pſchi kaſchczu Guſtava Adolfa ſo njedźelu wjeczor ſwjatočnoſć w Slotej ſali Stockholmſkeje radnicy wotmě. Tachantſki probſt Pfannenſtill w powitanſkej rěči praji, ſo dyrbitej dobro a ſchkitanje protestantiſma ſ nadawkom internazionalneho ſwjatka być.

Princ Bernadotte, kralowy bratr, na ſwobodu pokaſa, kotraž w Schwedſkej też w nabožeńſkim naſtupanju woſebje wyſoko ſteji. **Najwjeſchu ſwobodu tón wužije, ſchtož je ſ khryſtuſom a ſe ſwojim hłowom ſwjazany.**

Póndźelu popołdnju ſo thema **„Bolſchewiſmus a kſchesćijanſka kultura“** roſpominaſche. Roſprawu wo połoženju w Němſkej licentiat Stäglich ſ Barlina poda. Přeſćo ſo njeſhodźi, ſo je w Němſkej **kulturny bolſchewiſmus**, ſo ſo ſ nim **kſchesćijanſka** kultura a ethika podrywatej a niſchtej. Evangelika zyrkej pak ſo njedźiwajcy wuſtupowaſeho hibanja poſłyſnja. Wona nadawki cźaſa ſpóſnawa a ſo prózuje, je dopjelnić.

Kreugerowy miliardski bankrott

Bilanſa Kreugerowego ſawoſtajeńſtwa je ſo ſobotu wojſewiła. Doły 1 miljardu 170 606 855 króntow wuczinja. Jenu hódnoſć 98 412 834 krónow n-pſchećiwo ſteji.

Wjednicy amerikanskeho hospodarſtwa chcedźa europskim krajam wóinski dołh spuſćić

S pſchedźyddtwom Alfreda Sloana, presidenta General Motors Companyje, je ſo w Newyorku wuſkerł 76 najwjedowazſych muži industrije, tatarſtwa a dźěła w Sjednoćenych ſtatach połnozneje Ameriki ſałožił, kotrejž dyrbi praſchenje ſadołženja woſebje europiſkich ſtatow w Ameriki pruhowaći. Jenož take pruhowanje, Sloan praji, móže amerikanſki lud ſpokojić. Tohodła ma ſo pſchepytaći, **kak by dospołne ſapłaczenje dołha abo rewiſija a ſniženje dołha abo jeho dospołne wuſchmórnjenje** ſtutkowało. Někotre tyſaze ſamoſtajnych muži ſu ſo pſcheproſyłe, ſo buchu ſo pſchi tymle dźěle wobdźělili.

Nicholas M. Butler, president Columbia-univerſity, je rjekł, ſo je Europa bjes podpjery Ameriki wſcho móżne ſa wobnowjenje ſwojeho hoſpodarſtwa cźinika. Bližſchi kroczeł dyrbi Amerika cźiniś.

Senator Borah žada, ſo by ſo dołh ſnižił abo ſo wuſchmórnył, dokelž ſu nětčiſche wobſtejnoſće ſ hłownej pſchicźinu, kotraž wobnowjenju normalnych internazionalnych poměrow ſadźiwa. Amerika dyrbi w ſamſtatnym ſajmje ſtutkowaći, dokelž hoſpodarſka kriſa wjetſche ſmužinje, hač wójniſki dołh europiſkich ſtatow wuczinja. S wuſchmórnjenjom dołha bychu ſo ſwětowe wiki wobwile, płaczinny ſo połepſchile, bjeſdźětojcy ſo ponjeſli a ſamjerſnjene kredity bychu roſtale.

Hoover žada, zo bychu so statne wudawki znižile

Président Sjednoćenych ſtatow połnozneje Ameriki Hoover, žada, ſo bychu ſo ſtatne wudawki ſa 1934 ſnajmjeńſcha wo 500 miljonow dollarow niže ſtajiła dyžli wudawki léta 1933. Dawkowe dołhody ſo pohubjeńſcheja, a nowy cźěſki defizit ſo ſa bližſche finanzne léto wocźakuje. Po měnjenju jeneho ſobuſtawa ſenatoweho finanzneho wubjerka ſmědź njedoſtatk najſterje něhdźe 400 miljonow dollarow wuczini.

B Sch Baar:

Jan Cymbura

Kužnorěčka ſtora

1021

(Pokračowanje.)

[illegible] ſo [illegible]ju, wróćiła wam, dowoliła mi, ſo bych ſo ſměł wróćić.“ — cźicho bu hyndom we ſtowi a wſchitkim ſwojim ſ [illegible] — „ſ dobrym powmělſtwom cźiju wamaj ſa to dźakowanje.“ Jan [illegible] cźiſche doda.

„[illegible] namaj praj, ſchtó je twoja njewjeſta?“ po Zymburowe wopraſcha.

„[illegible] ſu ſwjetaj, wjele ſ dalka, ani ſ mjeſta, we Wu[illegible]e ſ nami žiwa — Sſchſchnych Rosarka we mſ[illegible]e.“

„[illegible]ch Rosarka,“ wſchitcy we ſtowi ſpodom ſawoł[illegible]o by jich ta nowinka pſchetrjebała.

„[illegible] ſtrowa a cźiſchna ſo ſa, mać ju pokhwa i. [illegible] ſo wſchě[illegible]ſka ſpowěſka,“ Franz ſ bratrej njewjeſ[illegible]ſtaſi. —

[illegible] ju proſchej a proſchetka, tak je ke khudym dob[illegible]“ też We cźiſchi kmótſky pſchiſoa.

[illegible] Zymbura ſo dale kruče wopraſchowaſche:

„Say ſtšo jeje mama a jeje maćeř poprožyłe? Dataj ju rady na twoje hubło?“

„Wjeſchu napoſoał, dokiž njemějach waſchu dowolnoſć,“ Jan hišo mužnje wotmołwi — „a njewoždźach, hač budźe wam Rosarka luba.“

„Luba bu nam duſchna holza buła, byli też khuda bya — cźim lubſcho budźe nam Rosarka.“

„Tuž waſ proſchu, nano, ſtoż ſo też wam ſpodoba — dźěłaće ſo hnyzom jutſje ſa muje ſa njej praſchećź.“

„Pódźu a mikuła Sſchſchnemu poſadam — hiſchće dźensa tam Sſnućka ſ póſelſtwom póſćelu“ — ſtónčźi Zymbura a préni ſo ſa błido ſtydny. Po wobjedźe Měrcźinka k Sſnućkejom wóſła: „Praj jim, ſo dawaju wnija proſtwu, ſo by po njichporje k nam pſchiſchoł.“

Sſnućk, ſtuty braſchćko, kiž na kwaſy a pohrjeby pſcheproſchowaſche a je wjedźeſche, bě mohł rjec wjeſmy wobrjadnik, kiž ſawjeſene waſchnja a małoſći dołładnje znajeſche a wobſtaraſche, ſchto burſta elitata jej ſada. Hdyž Zymburec hołza w dujach wuſkada, hnydom wědźeſche, ſchto to wołanjenja. Přeto wóſła Kſchiſačźini a ſ Kwym hólčeza měrjo ſwej pomyſli: „Aha, hižo je to tu, ſ tychle mrúčkow rotaſtim deſcheſćik kapacź budźe — dźeńſa póſeſcu nje Zymburcźanu do njima ſ póſelſtwom, hač by Sſchſchnemu, jutſje druhi dźeń ſodow, ſich wopyt kuby był. Mjenk njeje cźłowjek, na hłowu dyrbjeny — wón, ſo pała Rosarku do ſtojeſcha hnyzka ſtadźi — da jim rjec, ſo doje je jenu dźiwne, ſchto doje chodźe, ale ſo ſ wědźeću na nich cźaka — a tak kowjeduje na ſwój Sſchſchpana po njeſchporje Zymburcźanow ſ Sſchſchnym na pſchiſwjedźowź a ſtědźuje ſo wobſtaraj. Hdyž buſta ſrěčenja dośćiwene a ſbój ſtaraj wſchitko dojednaty — ſo ſ wulkim karanom ſo piwo pódźeſće a mjenjkez maći ſo njeda ſahańbowaći — pokoſa, ſo je dobra kuchaſka — a Rosarka — kaž wonjata róża — naſchkrobjena w błym ſchórzuſche budźe pożłužowaći.

A zyle tak ſo to też ſta, kaž bě Sſnućk to wěſchežił. We wažnej rozmołwje Zymbura ſ mjenjkez nanom wo wſchěm poreſchchtaj, wſchitko pſchewažachtaj, na nicźo njeſchabjchtaj.

„Jadne ſrěčenja pſchećejelſtwo ſtrukcźa, ſo njenaſſonitu młodźinu njech mužoju jednaja,“ ſ tymle powſchitkownym ſakonjom ſahaji Sſnućk jednanje wo wójne a njewjeſćinſkej nadobe Rosarki, wo wumjenku a wuplaczenjach ſa Franza a Wjerunſchtu.

„A ſchto twojej dźěſći?“ naſpomni Sſchſchny.

„Se Schołežiz łubła nicźo ujewstupjeſtaj,“ ſpokoji jeho Zymbura, „do ſwojeho póſoła, młodźinaj w nicźim na ſadźiwku njebudu, ale maćeri dyrbi Jan wumjenk w pjenjeſach płaćeć.“

„Wumjenk ſo w ſicźe dawa, pſchetož na palu ſito roſcźe a ſita ſchłónjaći,“ mjenjkez mjenk.

„Duſchny ſym ſ młodej ſonu ſtarſchimaj wumjenka njedawataj, k bliſej jeju rjenje pſchiproſytaj, ſprawnje ſo wo njeju ſtaraj, we wſchěm a wſchudźe ſej jeju waſkitaj, doniž jimaj wóczy njeſaſkóžitaj. Duſchnu je Jan, duſchna je Rosarka; ale ſe Schołkowej ſmjerſcźi je hinaſſchi pſchiſtup naſtał, mam ſwojej dźěſći, ſa njej dale na ſwojim hoſpodarſtwje ſtutam a tehodła ſ maćerju wot Jona kſej dyrbju, wódźiłam ſo, ſo mi ſa žiwnoſć njech je mjeſtnicha, hač Schołkowym ſtatk, tola naſ wſchěch ſeźini, nana, maćeř ſ ożiſcźomaj, tehodła ni mój plan kaſſicź njeſmědźeće; Jan w pjenjeſach wumjenk płaćicź budźe.“

„Tuž budźe,“ Sſchſchny pſchikłoſowaſche, jenož hiſchće ſo bojeſche, ſchto Franz ſ Wjerunſchku, hač woſtanje taj na kuble.

„Nó“ — Zymbura ſtaroſćiwego mjenka pokoſeſche. „Franz je ſej ſam wola Stuhrez w Pſtu w piwarni ſłužbu namakał, a hižo jutſje nam Wóżenje praji, ſiwnoſćej Schćerba je ſo ſa Wjerunſchku praſchał, traſch dwaj kwaſaj nadobo wuhotujemy.“ —

„Ale hlejmy, Wjerunſchta, cźicha woda!“ ſo mjenk ſwodźiwa, „nicźtó nicźo njewé a hołza pódźe k wérowanju.“

Tak namaj wobhładowanjo, ſtodźiwſe młodźinaj pod wotkepkowaſchtaj, ſo by ſo jimaj derje pſches žiwjenſchko, ſo njeby buło njedoſtumjenjow a ſwadow, ale je bjeſchtaj w pſchećiwnoſći ſe wſchěmi a we wſchěm ſapoczałoj hoſpodarićź.

Wo ſtoće hiſchće porěſcheſchtaj, woſebje wo konjach, wo hoſpodarſkim graće, woſebje wo wołach, kotre Zymbura Janej wołtaji a kotre ſej wſimje.

(Pokračowanje ſeźehuje.)

Offizjerske pschijjahanstwo pschecziwo Stalinej?

Po powjeschach, kotrejž ju ſ Moskwy do Warschawy pschejschle, je ſo dalsko rosſchérjene pschijjahanſtwo pschecziwo Stalinowemu zjiwenju wotkryło. Policija je 120 wosobow, mjes nimi wjele offizjerow Czerwjeneho wójſka ſajała. Kaž je ſlyſchecz, też na wójnſkeho miniſtra Woroſchilowa zylnje tukaju, ſo je ſo pschi pschijjahanſtwje wobdżelił.

Wójna mjez Paraguayskej a Boliviskej

Po powjeſczi, kotraž je do paraguayſkeho hlowneho mjeſta Asunsiona doſchło, je paraguayſke wójſko 4. bolivijſku diviſiju cżežko ſkoło. Diviſija je 1200 ſalych a jedzacże kanonow ſhubiła. Knjeżerſtwo je dobyczerſkemu wójſku ſhożopſchejaczu telegram pósłało. Wobydlerſtwo je ſpokne ſahorjenja.

Też boliviſke wójſko móże ſo wójnſkeho dobyczu khwaliczi. Po rosprawje, kotruż je boliviſki generalny ſtab boliviſkemu pósłanzej w Londonje pósłał, je boliviſke wójſko nżehdże 2000 muži zylne paraguayſke wójſko po 15bodżinſkim wojowanju wo twjerdżiſnu Bouqueron dobyczerſkiż.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 13. ſeptembra 1932.

Wjedro. Wczera wjeczor we 7 hodż. barometer 741, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +22. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 744, hygrometer —3 a thermometer w nozu +12. Wuhladny na ſuche wjedro. Raſche wjedro je zyle torhaty a ſchi-nuſnjaty ras dóſtało. W poknoz hicz ſo zylna niżina nimo. Jeje wubłżki ſu tam jenoż ſchpatne deſcheże pſchinjeſle. Dżensa rano po 4 hodżinach ſo ſtrótka podeſchczowa. Wczera hiſchcże wótr zylnje, ſ khwilemi torhajo dujeſche. Nótk pak popuſchczuje. Se ſtrony Atlantiſkich kupjow pſchikhadza nowa zylna maſſina a je ſo pſches. Schpaniſku czehnjo hacż do ſrjedżſtejcze Europy pſchedrjeła. Bjes dwéla pſchinjeſe nam ſaſzo nowe wedrjenje. Niżina nad ſrjedżſnoſnjiſkim morjom je ſo ſeſtrjebſa a ſo dale k juhu abo pokoonju hnuła. — Jutſtje ſrjedu ſkhadża ſtłaczko 5,33 hodż. a khowa ſo 5,17 hodż. Mżnacżk ſkhadża wjeczor 6,08 hodż. a khowa ſo rano 4,30 hodż. — Jutſtje je pokuk mżnacżk. Pſchedżetak deſcheżik ſtaja.

Nazymske kwětki

Lżeżo je ſo minyło a ſo ſetka njenawrócżi. Ale ſo njewoſnamjenja, ſo bychmy n... wbjeli parowacz kwětki. Niż jenoż lżeżo ale też naſnma nam kwětki wobrazhuje. Wżeło, tulpy a lilije wjazy njekedżja, ale ſa to mamy zu naſnmſke kwětki. Kajke pak to ſu kwětki?

Kwětki, kiż my njemjenujemy naſnmſke, wſcheże tu hižo běchu też w lżeżu. Ale njeiſnmy jich tak pytnyli nad nadpytkom lżeżnich kwětkow. Nětko pak, hdyż ſu tamne ſo nimo'e, njehodża wjazy ſo ſkowacz.

Nekotſi ludżo praja, ſo ſu naſnmſke kwětki najrjeńſche we wiſchich. Wone bywaju ſnajmjeńſcha najpiſanſche. Wobkładaj ſej ras taiku kwéżel jurinow a hwżdżnizow! Pſchekraſnje ſkutkuja w rjanej baſy na blidże. Ale bohużel tute naſnmſke kwětki maju jenoż rjanu barbu ale njewonjeja. Mni naſnmſke róże njewonjeja. Lżinja róża a naſnmſka róża — kaiki to bohrſki roſdżeł? Je to ſ naſnmſkimi kwětkami tak, każ ſ wéſtnymi piſanymi ptaczkami, kiż w Afriży ale nżehdże druhdże w cżopłych krajach ſu żiwe. Wone ſu ... piſane, ale njeſpéwaju. Wſcho rjane ſo dże njehodżi ... ſnej w jenym ſtworjenju. Ale tola njechamy ſej dacż ... radoſcż nad naſnmſkimi kwětkami. Jich napohlad ... wubudżi ſtyjk hakle potom, hdyż ſu ſo cżetſe kwětki ... nje hižo ſhubiłe. Hdyż ſu naſnmſke kwětki hižo ſkame ... hdyż je jich dale mjenje, potom hakle ſacżuwamy, ſo je nětko wopraudże naſnma a ſo bórzy ſnma ſcżhnje. To je potom doba cżežkomyſlnoſcże ſ pożlednimi hwżdżinjami a pożlednimi rożcżami na blidże.

*

— **Żnjowe d'atne ſwjedżenje** ſwjeżka nětko wſchudże ... wokoło Budyſchina ſhodżi ſahrodkarjo (Schrebarjo). Ssu pyſchiłe a pyſcha ſwoje ſahrodki ſ khorhojemi, khorhojcżkami, lampkami atd. Hudba hudżi małym a dulkim a je radoſcż dżeżom pſchikhladowacż wſchelakim ſubożnym hrajam. To je pytnu idył a hdyż ſmy ſaſchli ſjedżelu ſebi ſahrodki kolowokoło Budyſchina wobhl hali, je ſo nam wutroba ſmjała nad cżichim ſożom ſwojich ſahrodkarjow a jich ſwójbow. Niż kolk mżſta a korczmy cżinja ſożomi, ale — Boża pſchiroda — ſe ſwojim njeſapraſnitym kuſkom ſożża.) S wjeſelom ſo wjeczor wſchitcy mali a wulcy domoj wróżcża a małe ... ſpiony w ruczkach dżeżi ſu każ żahle ſwjatojańſke mużli we wjeczornych ſmjerkach.

— **Serbske kemże w Drjeżdżanach.** Njedżelu 18. pożnjenja popołdnju ¼4 hodż. budu w Drjeżdżanach, a to każ pſheco w Krużnej cyrkwi, serbske kemże ze ſpowżéżu a z wudżelenjom Bożeho wotkazanja. Pſredowanje zmże knjez farař Mikela z Małeſec. Wſitcy evangelſcy Serbja, kiż w Drjeżdżanach abo we wokolnoſci bydla, ſu z tym wutrobnje pſheproſeni, każ bychmy ſo też wjeſelili, hdyż móhli jich po kemſach pſri towaſnym zeżdżenju witać. Stóż ma znatych abo pſiwuznych w Drjeżdżanach, chcył jich z dopisnicu na tole kemſenju kedżbliwych ſcżinić.

— **Małe ſ'rodżi ſa dżżonjemżerjom.** Budyſchin ſpyta ſo ſtaracż ſa ſwojich dżżonjemżerjow na rodżoſku małoſahrodkarſtwa. Na iwonkownym prawnym dżele Małkowiſcże dóhi, pſchi tat njenowanej „Kejzje" je dżżonjemżerjam pſchewoſtajiło polo, takowſkoło hižo ſo żżejnymi żerdkami wobrodżene. Kżóżdy dżżonjemżer, kiż je ſo wo ſahrodku famolwił, dóſtanje ſmużku, ſo by ju ſo ſwojim odpoſlacżu k ſwojemu pſchidżenu wobożeſał. Bjes dżiwa, ſo knjeſi tu nżiko cżiſle żiwjenje wot ranja hacż do pożnych wjeczornych hodżin, ſo twari, kleba, ſemja ſo wobożża (bohużel też Bożu njeżżeln). Twarja ſo budżi pſche ſlónzu, puczíki a ſchczeżki a bórzy budże wulka polna pſchestrjeń każ mrowiſchczo, pak też każ k ſebi witaze kwétna pſchestrjeń w pſchichodnym nałecżu. Je to jara mała pomoz dżżonjemżerjam, ale tola ſnażnjeiſcha jich ſwójbam cżichi kuczik ſbożowneho pſchebyka pſchi macżeżu pſchirodże, hdżeż móża na hodżinki ſabyeż na jich bżdne ferſke bycże, w kotrymż je dżżekacżé hrajka druheho. Jenoż Bóh woſtanje w tajich tyſchnoſcżach ſ krutej ſepjern. Ale — kak cżaſto ſabudże ſo hiſcheże na Boſa ...

Cżežke wobkhadne njezboże

Cżežke wobkhadne njeſboże ſta ſo wczera wjeczor mjes 5 a ½6 hodż. na ſa jéſożadła woſudnym kżiżniſchczu Saſkelniſkeje a Moltkoweje dróhi. Motorowy a auto ſraſnyſchtaj do ſo a to ſ taſtim ſahubnym woſmachom, ſo ſo motorowy koleſaż na dróhu wjerchny a ſej nohu ſlemi. Kreſh ſtudaſche jemu żylnje ſ ranow, ſo by mężtno njeſboża jenicżka kwawna pſchestrjeń. Cżežkoſranjeny bu hnydom do khorownje pſchewojeny. Hiſchcże hodżinu po njeſbożu ſtejeſche tam auto a cżeſche na dróhu rożbite motorſke kolo, kiż policija fotograforaſche a cżaſy jéżby ſwjeſcżi, ſo by bjeſporocżnje ſpóſnała winika, pſchicżinu tutoho hróſnoho ſrażenja. — Każ ſo praji bż wjednik auta jedyny ſ khrobja ſ bliżſcheje wokoliny Budyſchina a motorow wjeſenjaſ ſ Bosankez.

— **Saſka trajna loterija.** Pſchi ſobotniſchim cżehnjenju 5. rjadownje 201. ſatkeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (6. dżeſi) padże dobyeże wo 5000 hr. na cżiſła 15205, 17170, 48582, 78914, 82018, 85260, 94996; dobyeże wo 3000 hr. na cżiſła 8658, 21934, 26127, 30001, 31457, 48766, 52247, 56982, 70326, 82409, 112126, 141413, 148094; dobyeże wo 2000 hr. na cżiſła 1064, 2785, 12762, 16684, 21269, 25597, 28483, 28865, 33783, 35238, 40637, 42421, 55020, 58874, 69552, 71355, 73805, 75127, 77747, 80808, 82332, 84516, 93701, 103099, 112300, 114597, 116330, 116391, 117848, 120290, 121766, 135440, 135514, 135704, 139520, 143043, 144853, 146821, 152250, 154996; dobyeże wo 1000 hr. na cżiſła 1981, 3320, 3718, 3730, 8512, 10883, 11566, 17584, 19176, 20319, 31537, 35576, 37462, 38755, 39686, 46559, 48401, 49904, 53928, 54302, 54371, 54525, 55429, 57819, 60222, 60736, 66843, 74307, 75510, 80035, 81910, 87794, 88015, 91461, 91725, 94047, 95868, 26728, 100768, 101809, 107000, 116206, 177812, 127922, 137605, 138528, 138694, 140359, 141247, 144632, 144796, 144919, 146940, 147435, 149186, 151943, 156731, 157096, 157383, 159350.

Swjedżeń powyſenja ſwjateho kżiża

Swjedżeń powyſenja ſwjateho kżiża je cyrkwinſki swjedżeń a ſo ſwjeci jutſe dnja 14. ſeptembra. Je to ſtawizniſki podawk. Naſnakany kżiż Khryſtuſowy, kiż běchu Perzarjo we wójnje ſobu wotnjeſli, bu mjenujcy zaſo do Jeruzalema wróco pſinjeſeny a we ſwjatocżnym procejſionje wot grichiſkeho khżora Haaklinſa do cyrkwje na horje Golgata donjeſeny. Swjaty kżiż je ſebi dobył wot zemréża Zbożnika cyły ſwét, zyholi ſo na domach Bożich, na Bożich woltarjach, je znamjo miſijonara pſi woporniwym kżeſcżijanſkim dżżele, je pokoj mrżżenemu a najſwjeżiſi woznam lubooſce Zbożnika. Wſe krasnoſce ſtarych cżaſow ſu zaſle, wſa pycha kralow a khżorow wuhaſla, ſwjaty kżiż je woſtał najżeſcżonniſi błyſk wſech cżaſow, traje dżensa a budże traċ na wéki. — Katolſka cyrkej ſwjeci ſwjedżeń powyſenja ſwjateho kżiża cyrkwinſcy najżeſcżomniſo.

*

S **Hodlina.** (Nieſbuże.) Wczera, pónżelu, pop. w 2 hodż. ſta ſo tu wobżaſne njeſboże. Wot Dajżenjow pſchijédże koleſaż, kiż dżyſche do Hórki jéż k ſwatbu. Naraz pak auto wo njeho ſawadżi a wón pade. Pſchi tym ſo jemu noż mukny. K. dr. Wjeżka da jeho ſ autom pſcheweſeſ do Budyſſeje khorownje.

S **Khróſta.** (Sadużſchnika.) W naſſej wſy je ſo we ſchtyrich domach ſadużſnika ſwjeżżiła. Niech ſtarſchi na dżżeci kedżbuja a hnydom lekarja ſawołaju, tak rucże hacż ſo wokaſuju ſuamjenja khorożże.

Francowski kabinet po wotpóſlanju wotmołwy němſkemu knjeżerſtwu.
Wot lżewa na prawo: finanowy minister Palmade, juſticiny minister Renoult, miniſtrowy pſedsyda Herriot a wójnſki minister Paul-Boncour.

S **Njeſnarow.** (Khroble paduſchjiwo.) W nozy k ſobocże ſu paduſchi pobyli pola kowarſkeho miſchtra Alberta Schmidta. Ssu wokna roſrżéſali a pſches wokno ſalżéli do ſiwy. Potom ſu wſali kluczk k benzinowemu tanku a 200 litrow benzina kradnyli. Tankowy kluczk hiſchcże ſobu wſachu. Sebrachu hiſchcże kanu wolija, 50 wobruczow a hadżżow, latarnje, baterije a druhi grat. Też zyle mikladne wokno wurumowachu. Schkoda wuczinja wokoło 600 hr. Polizajſki poż ſlédy paduchow kuſk ſcżéhowaſche, ale je potom ſhubi. Paduſchi ſu wżeże ſ awtom wotjeli.

S **Wóſporka.** (Woheń.) Wichor je w nozy k pondżelu a poſpéſchno po ſtatnej dróży a ſahrodach na ſadowych ſchtomach wjele ſchkody nacżinił. Nimale wſche jabłuka a kruſchwy je je ſchtomow ſtſchażł. Huſto ju ſo hakoży a hamo ſchtomy tamale. Najeńk ſhada po Lubjiſſej dróży, knjes Njeſ ſ Kotez, wobliczża ſwoju ſchkodu na wjele ſtow hriwnow. Spadauki ſo tak derje njeplacża każ ſchcżipany ſad, dokelż njetraja. Hiſchcże ju potom ludżo wſchudże ſad ſ dróhi a pſchéroweow pſberali a kradnyli a ſ tym ſchkoda bywa hiſchcże wjetſcha.

Ze **Sernjan.** (Nowotwar.) Knjez twarſki miſtr Rocho, kiż je pſjedy w Sernjanskim hrodże bydlił, je ſebi pſi puću do Koslowa khżżku natwaril a w njej hižo nżekotre njedżele bydli. Khżża drje ſteji cyle blizko naſeje wſy, tola na Hrańſanskich honach. Njeſłuſa tohodla do Sernjan, ale do Hranec, a też nie do Ralbicżanskeje wosady, ale do Khróſcżanskeje. Rożak w hrodże, kotryż pſjedy k. Rocho ſłuſeże, je k. Korjeńk z Njebjelcżic kupił, kiż je hižo wſelake twary w naſej wokolinje wuwjedł.

Se **Stżerje.** (Wohcż.) Sydżu njeſbożu ſtej ſo ... wichor ſatſadżiſche, kiż je na ſahrodowych ſchtomach jara wjele ſchkodu nacżinił. Wichor je też wunu dżił jenu ſo ... rych liwow, kiż ſtoja wokoło hrona a ſchtomnje. Tež ... dowak ju ſo ſ mnohich ſchtomow pokoju wuſlomiſe. — W ſahrodże hajiſkowje ſo ſpadowu ſchtom ſłomi.

S **Nowarſko.** (Nieſbuże.) Sydżu ſtej ſo ... Mina Rożmejcz chyſcho do Hrożża na mżi ... njenjauſku karu ode ſi... ſ mnjeho kola. Wona pade ... na pleſnje leżo. Sa... ... Hrożkowſkemu Marici ... możu ſtſchaſa. Ssaſ ja ... tom ſamoj domjeſcżan. ... (Hoſ.) Też m ... njeſbożu mżnaw wſchi ... ſoju, ſ ſo ... ſudżo ... ju ... ſaże ...

S **Kżiſeje.** (Wo ſrajku.) Pola firmy Chriſtoph a ... nack běchu 5. ſeptembra ſorganiſowani dżżelacżerjo ... ſłożżu. Firmje wjedżachu ſo poradżi dohrej druhich wulkich dżżelacżerjow, ſ kotrymiż wona dale dżżela. Schtwórtk 8. 9. dżżadże k njemu ſram. Straſkowarjo wobcżeżowachu a pſcheſcżehowachu ſwólniwych dżżelacżerjow. Wjedżachu, ſo firmy dyrbjeſche wyſchnoſcż wo policajſki ſchkit proſyć. Pjatk bu pſchi njemżerach wjednik ſtrajkowarjow ſajaty.

S Wětrowa. (Wulkiśchćo ho pali.) W nałchej ſchamotańi je ho ſtyrc wulko ſapalilo. Wichor, kiž tu we nozy k njećoći howrjeſche, je wohń dale roſnuł. Wuhje drje njemóžne wulkiśchća ſtaſchcej. Palow wulkiśchća ho runaju vulkanej.

Serbski seminar

Z dźensniśim dnjom je serbski homiletiski ſeminar, kotryž knjez wyšši farař Zarjeńk nawjeduje, na tuto łćto zaso skónčeny. To běchu dźela polne njedźele. Kóždy dopołdnje wot dop. 8 hodź. hač do 1/2 1 hodź. kruće dźěłachmy a też popołdnju bě pak ze zhromadnym pak ze swobodnym dźěłom napjelnjene. Dyrbjachmy so na swoje zwjetša prěnjotne wustupy přihotować. Tśo z nas su k prěnjomu razej w serbskej rěći Bože słowo připowjedali. Dwaj staj dźěćikomšenje nawjedowałoj. A zaso dwaj staj w šuli spytałoj k dźěćom rěćeć, hdyž smy najprjedy rjanej nabožnej wuchoje knježny Domaškee připosłuchali.

Nichtón njez nami nje, kiž njeje seminar z bohatym znutrkownym dobytkom wopytał. K. wyšši farař njeje wospróchnił w nas zrozumjenje zbudźowaś za cuńje a nježne rjanosće serbskeje rěče. My wšitcy smy swojemu wučerjej wutrobnje dźakowni za wšě postupy, kiž smy za tutón čas w serbskej rěći a we přihotowanju na swoje pozdźiše powołanje činili. Z dźakom budźemy też na přećelne hospodowanje na farje spominaś a wosobje na knjeni wyššu fararku, kiž je so ze wutrobnej luboſću wo nas starała. Dźak njech je też knjeni Wićazowej wuprajene, kiž je nas kóžde připołdnje tak lubje a wustojnje z wobjedom wokřewiła.

Franciszek Żwirko †

Kaž wčera hižo skrótka zdźělichu, je ſławny pólski lětar poručnik Żwirko njedźelu dopołdnja leco do Prahi pola čěſkeho Češina ſmjertnje znjezbožił. Żwirko bě tam ze swojim lětadłom trjechił do žałostneho wichora, kiž wottorže lětadłowe křidło a tuto hišće 200 m dale wotnjeſe. Lětadło na to hnydom na zemju padźe a to na lěs, hdźež z wotmachom dyri do dweju wysokeju ſmrěkow, kiž ſo hnydom přełamaštaj. Při tym ſo Żwirkej nop rozrazy. Też jeho přewodnik inżeněr Wigura ſo tak ćežko zrani, zo bě hnydom morwy. Lětadło bě dospołnje rozbite a zničene. Powěść wo ſmjerći Żwirki je w cyłej Pólskej a druhich krajach wulku zrudobu budźiła. Cyły lud žaruje wo swojeho narodneho rjeka.

Poručnik Franciszek Żwirko, kiž je hakle 37 lět ſtary, bě nanajſławniši pólski lětar. Běše nimo měry přijomny człowjek, kiž běše woblubowany nic jenož mjez pólskimi, ale też wukrajnymi towaršemi. Hakle před dwěmaj njedźelomaj bě ſławnje dobył we njezynarodnym wulětowanju wokoło Europy. Němſke nowiny běchu tehdy tak přeſłapjene z tutym wuſpěchom, zo wunamakachu ruče bajku, zo je Żwirko prjedy był lětał w němſkim wójſku. Żwirko pak pokhadźa z Warſawy a je ſo jenož w pólskim wójſku w Budhoſću wukubłał.

Na Żwirku ſtaješe pólski lud wulku nadźiju a z jeho ſmjerću je Pólska a z njej cyłe Słowjanſtwo poćěrpjeło wul-

Żwirko (na lěwo) a jeho přewodnik Wigura.

Komandant spomožerſkeho wójſka w Barlinje.

Do Barlina je přijěł general Eduard Higgins (na lěwo), komandant mjezynarodneho spomožerſkeho wójſka. Na prawo komandant němſkeho spomožerſkeho wójſka Friedrich.

Mysle k rozpominanju

B. Kr.

Cźim bóle womudrjeſch, cźim mjenje cźi nješchto „ſo ſamo rozumi".

Schtóž njeſamóže też ſwojemu njepřećećelej luboſćiwje ruku podaćź, njeje ſrały ſa ſjawnoſć.

Sdźělawſcej wuſwobodźi. Ale ſwoboda njeſdźěła.

Njeje wohańbjaze, ale poćeſćaze, hdyž pſchidaſch, ſo ſy ſo mylił.

Je ſto króć cźeźſcho, ludźi ſa nješchto hacź pſcheceźiwo nječim ſahorić.

Maćeřſchcźina je jako domcźk, w kotrymž bydliſch, nawukњena zuſa rěcź pak thěźka, do kotrejež pſches wokna łukaſch.

Zyłe bjes pyſchenźy moh jenoź tón bjeź, kotremuž by abſolutnje jednoraco (wſcho jene) było, kak na druhich ſtukuje. Tón pak by najſterje ſaſo na ſwoju jednoraſojeſ pyſchnuł był.

Schtóž njemóženy ſapſchimuyeź, to huſto ſmajmjeńſcha ſakawinuły do ſkowow.

S cźinj ſwonkowuje pokrocźujemy, to hiſchcźe dawno ſnutſkowny poſtup njeje.

Najnowiše z cyłeho swěta

*** Amerikanſki lětar Hutchinſon, kotryž chžyſche je ſwojej ſwójſu nad Atlantiſkim ozeanom do Europy pſchećećeźiéź, je ſo dyrbjał na morjo puſchćiźiś. Món je powěſće wo pomoz wupóſłał. Zendźelſta zybaſta ſ dź je hnydom na pomoz wotjěła, tola njeje lětadło namakała. Boja ſo, ſo je ſo Hutchinſonowe lětadło potepiło.**

Sněški

„Kak je pola Handrija i pjenjezjami? Ma dha nješchto we ſaku?"

„Haj, chiba ſwoje ruzy, hewak niczo."

*

Loſa huba. Marja (k towaršchcy): „Dźenja w nozy ſo mi nješchto ſkadźawe dźiješche. Dźiwje ſwěrjata, j kotrychž łožow je mój kožuch ſhotowjeny, chžychu nje jeźrać. To běſche hróſbnje!"

Towaršchka: „Ty bojiſch ſo — dźiwich nukkow?"

*

„Praj jónu, Pětrko, mějeſche k jutrom dobre wuſwědčenja? Bu pſcheſadźeny?"

Pětrk: „Nó, wuja, ja niz, ale nanowy hynſki ulſter."

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

e — o — i. Za e ſu we wjećornych stronach Hornjeje Łužicy často trjeba **o: je = jo**, dźe = dźo, jeho = joh(o), jemu = jom(u), zbože = zbožo, ranje = ranjo, zwonjenjo = zwonjenjo atd. W holi a rańšich stronach zaso nadeńdźeš za **e** w někotrych padach **i:** na swěći město: na swéće, na kribjeći = na kribjećе, spěwani za spěwanje. W pismje nałožuje so wěžo šudźe (šudźom) **e**, dokelž wšěch zjednoća. Jenož (konkretne) wěcowniki maju zwjetša **o:** dwórniśćo (za dwórniśće).

cben (denn) dźć. Njeje dźe to hubjeńſtwo našeho časa, zo lud za pjenjezom ſlaka? Zu ebener Erde při zemi.

Egipt(owska) ma **i** (nic: y — Egyt).

Ehrgefühl haben **do** česće był (horliwy).

Ehrenpforte errichten česthe wrota ſtajeć a ſtajić.

Ehrlich währt am längſten. Lěpje mało z česću hač wjele z leſeńu.

ei der Tausend šwjerč tola, (kóc) dračowa kholowa atd.

Ei. Das Ei will klüger sein als die Henne. Kurjo rady patu wučí. Lěpjo rady ſtaréu mudruje.

Eigenſchaft. Die Gäſte in ihrer E. als Zuſchauer hoſćo **jako** přihladowarjo (ſłowo ſo njepřełožuje).

Einwohner (habitator) wobydleńk (1721), mnohotaſ: wobydleńcy (kaž: najeńk — najeńcy).

Einkäufe beſorgen, machen jeja kupować, po jeja khodźić. Wona po jeja khodźi (nic: po jejach — zo by je rozteptała).

Eiche. Auf einen Streich fällt keine Eiche. Na jedya zrub njepadnje dub. Na jedn raz njepadnje wjaz. Za jedn dźeń Bóh swět ſtworił njej.

(Přichodnje dale).

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Jednota „Sokol" ma přichodny ſtwórtk 15. 9. 1932 pućowansku zhromadźiznu do „Carolazahrody". Wotkhad wječor z dypkom 1/4 9 hodź. wot drjewowych wikow. Krótki a ważny porjad předleži, wosebje ſpominanje na narodniny dra Měroſł. Tyrša. Wo bohate wobdźělenje wutrobnje proſymy. Nam přikhileni hoſćo su też lubje witani. Předsydstwo.

Bukecy. Sokolska hudźba ma ſtwórtk wječor 1/8 hodź. na zwučowaniśću pruhu za Haſlowski ſwjedźeń.

Drježdźany. „Čornobóh" ma ſobotu 17. 9. wječor we 8 hodź. zhromadźiznu na Chriſtianskej drózy 22. Njedźelu 18. 9. pop. 1/4 hodź. je ſerbſka Boża ſłužba w křižnej cyrkwi. Lubych Łužiśanow proſymy wutrobnje, to ſwojim, w Drježdźanach bydlacym přiwuznym ſobu zdźělić, zo móža ſo woni też we wulkim měśće k Serbſtwu namakać. Njezabudź też nichtón na załoženi ſwjedźeń 1. winowca.

Drježdźany. Serbſke kemše ſu njedźelu 25. póžnjeńca rano we 8 hodź. w Taſchenbergpalais. Spowědź wot 7 hodź. Wšěch lubych Serbow tu a we wokolinje wutrobnje přeproſujemy. — **„Jednota"** ma njedźelu 18. póžnjeńca **wulět** do Niederpoyritz. Zetkamy ſo w 4 hodź. na kóncu zaſtaniśća elektriki čo. 11 w Bühlau. Dale pěši. Wo bohate wobdźělenje ſo wutrobnje proſy.

Khelno. „Domizna" ma njedźelu 18. ſeptembra wječor w 1/8 hodź. pola Wjećarjec měſačnu zhromadźiznu. Sobuſtawy a hoſćo ſo lubje přeproſuja. Předsydstwo.

Khróśćicy. „Jednota" wuhotuje njedźelu 18. póžnjeńca wječor w 6 hodź. pola Wjeńkee swój jubilejny ſwjedźeń. Suſodne towaſtwa ſo tohodła proſa, zo bychu ſebi dźeń po móžnoſći ſwobodny dźeržałe.

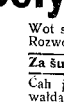

Wšě hospozy kupuja *dobreje kajkoſće dla*

MAGGIs Fleischbrühe

Zběrajće MAGGI-wotrězki!

Wšě knihi
ze ſwěta poſrěda tak ſpěšnje a ſpodobnje Sinaierjec Kubhańja na Łuboſi, Serbſkich.

Holca
nic młódša hač 18 lět, ſo hnydom abo k 1. oktobroj za znutrkowne dźěło pyta
w Baćonju čo. 1
Telefon 72 Přećecy

Mam wulku dźěłbu
třešnje papy
čorneje a šěreje, we wšelakej tolſtoſći a
kolmaz
ſmčanje tunjo na předań. Też po małych dźělbach.
Karl Kutschke, třěchikryjeſki miſtr w Budyšinje, na Hošće haſy 13 (pódła Zitu. doma)

Mantle, wobleki, bluzy a ſuknje
ſtajnje tunjo pola
W. Häcker nasl.
Židy a woblekowe tkaniny — Żarowanska drasta

Kwasne a ſkładnoſtne
dary
kupujeće přijomnje
w konkurſowym wupředawanju
Gläsel
w Serbſkim Domje

Pytam w ſakſkej abo pruſkej Hornjej Łužicy małe
ratarſtwo
z 10—11 jutrami z dobrymi twarjenjami a pódu, po móžnoſći we cyrkwinſkej wſy abo żeleznjkej ſtacije, kupić. Poſkićenja pod **H 81** na wudawarſtwo Serbſkich Nowin.

Meble
a polſtrowane twory
poruća
Handrij Strympa
w Budyšinje na Róžowej haſy 15 :: Sym Serb!

„Běły Bóh" 500 m n. m.
Wot ſtacije Srjedźn. Kumwałda 3/4 hodź., wot ſ Rozwodec 1 3/4 hodź. Telefon Kumwałd 231
Za šule: kofej 10 pj., citrona 10 pj., poliwka 20 pj.
Cah jěd'ze rano wot Budyšina do Srjedźneho Kumwałda 6.52, do Rozwodec 7.14.
Hórski korčmař Emil Kalauch.

Precizna točeŕnja
cylindrow motorskich kołow
cylindrow automobilow
cylindrow bulldogow
Nowoćasne mašiny, čiſte połěrowane točenje najtuńše wobličenje
Carl Gast w Budyšinje
na Drjewowych wikach. Telefon 3290

Pytaj a zběraj nowych abonentow za „Serbske Nowiny"

Přiloha k čisłu 215

SERBSKE NOWINY

Wutoru 13. septembra 1932

Dźěło za narod

Měsačna zhromadźizna „Jednoty", tow. katolskich Serbow w Budyšinje

Zašłu njedźelu, dnja 11. póžnjeńca 1932 zeńdźe so „Jednota" ze swojimi wotrjadami knježnjow a młodźencow wječor we 8 hodź. w žurli „Kolpingskeho Domu" na Garbarskej hasy. Zhromadźiznu zahaji knjez předsyda kantor Šołta z Budyšina ze zdźělenjom dnjoweho porjada a zhromadnym zaspěwanjom kěrluša. Po tym witaše lubje wšěch přitomnych, wosebje wysokodostojneho knjeza šolastikusa Hejduška a knjeza kaplana Hórnika. Z přećelskimi słowami witaše wosebje posledniseho knjeza jako noweho kaplana Budyskeje serbskeje wosady domoj, do raja swojich dźěćacych lět, młodych lět. Spominaše na nana knjeza kaplana, kiž je był ze sobuzałožerjom Jednoty a čas swojeho žiwjenja ze swědomitym a dźěławym sobustawom. Wšěse budźe jeho syn runje tak swěrny a pomocny dźělaćeŕ na narodnym polu. — W druhim dźělu dnjoweho porjada přepoda přednošerjej wječora, knjezej županej Krječmarjej z Budyšina słowo k přednoškej: „Do Wysokich Tatrow". Widźachmy we swětłowobrazach krasnu Prahu, města a wsy Morawskeje, khwatachmy z přednošerjom w duchu přez krasne krajiny, hory a přetoki do lubozneje Słowakskeje, zanachmy kraj, lud, wašnja a drasty luda, wobdźiwachmy gigantiske ze wěčnym sněhom přikryte horiša a wodopady Tatrow, wróćichmy so zaso domoj a pohladachmy do wšěch stron našeje domizny a běchmy tak zbožowni, zo njeje nas hišće spóźrała moderna kultura, zo smy runje kaž bratŕa a sotry w Słowakskej nošerjo swojeje swojorazneje kultury. A rad a z hłubin wutroby přihłosowachmy wutrobnej prostwje přednošerja: „Božo budź miły, dźerž strowy a óžły naš serbski lud!" — Wutrobnje so dźakowaše předsyda přednošerjej za we słowje a wobrazach wurjadny přednošk, dźakowaše so tež k. wučerjej Bartlej za přewostajenje aparata a k. wučerjej Wenclej a knjezej P. Hajnje za posłuženje. — W třećim dźěle dnjoweho porjada jimaše so knjez kaplan Hórnik słowa. Dźakowaše so nutrnje za lube přiwitanje do Budyšina, do domjaceje wosady, za witanje do Jednoty. Natwarjace słowa połneho narodneho zapala poróča serbskim nanam, serbskim maćerjam, serbskim knježnam a młodźeńcam. Spominaše lubje na swoje dźěło w Khrósćicach, na narodne dźěło z knjezom duchownym radu fararjom Šewćikom. Napominaše k swěrnemu nabožnemu a narodnemu dźěłu tež w Budyšinje a słubi, zo chce wšě swoje mocy wěnować tež tu „Jednoće", — „Bohu česći a Serbam k wužitkej." Ze žortnym słowom zapřahny knjez předsyda knjeza kaplana hnydom do dźěła, po tym zo běchu přitomni jeho za městopředsydu wuzwolili. Stachu so tež narunańske wólby za pismawjedźerja a jeho naměstnika. Tři nowe sobustawy so přijachu. Zaklinčachu narodne spěwy, naša hymna, zazynča truna huslow k. Pawoła Hajny a zaklinčachu zynki klawéra, posłuženeho wot knj. Krasajskeho. Bu postajena bliža zhromadźizna na druhu njedźelu winowca, wotměće adventskeho wječorka a za přichodne lěto — na spěšne nóžki — serbska póstnica. Tak bě zhromadźizna přijomna a wšěse je wysoko přez sto ličace přitomne sobustawstwo z njej jara spokojom domoj wróćiło. — Dale tak — to je zakladne dźěło — w Budyšinje — k spomoženju serbskeho ludа.

Rjekowstwo

Schto žada žeby smužitosćj? Sa kanonu stacj a druhich rostšelecj abo s mĕrnym mjeswočom so pscheb kanonu stupicj, so by so rostšelicj dał? Gandhi.

Sapschijecje rjekowstwa je jenonmyžne a wěčne: žamopschewinjenje, swólniwy pomhacj a njebojasnosćj wucinja rjeka. Takle myžłachu wschitke splahi, a jenož khory cžaž postaji bospolnje wopacžny ideal rjeka, krwawneho biczka, kotryž s lohkej wutrobu — je-li nóžno wot sadu — pschecžiwnika sabiwa, mytnika, kotremuž njeje zuse ani swoje žamžne žiwjenje niczo winojte. Gero njeje był rjek, ale podskoczny mordak.

Ryczeŕ se žrjebjeho wĕka, Waltaŕ Ptaczkaŕ, prajscha so a wotmołwi:

Schtó sbije lawa, schtó sbije hobra?
Schtó pschewinje tamneho a druheho?
To cžini, kiž pschewinje so sam!

a pschepołoji takle rjekowski bój s pola hrubeje cžełnosće do hłubin duschineho.

Ale njechamy žnadź rjez, so njebĕchu ryczerjo a wojazy husto rjekowje. Ssu-li smužitosćj a žamowobknježenje wumĕnjeni k rjekowstwu, potom je woporniwosćj jeje dopjelnjenje, a schtóž — sa kajki samkr też je — žamžne swoje a žiwjenje na hrazki staji shromadźenstwa dla, tón budźe nam staknje s rjekom a jako tajki też cžesće hódny.

Jenož so znajemy lépsche rjekowstwo, hacj wobrónjene, kwalwne wojaka. Tón, kotrehoż ruka cžłowjekow morjazy mjecz roslama, dokelž je jemu cžłowjeske žiwjenje swjecžiłche, tón je nam s lépschim rjekom — njeje žłabuschk, njeje schpatnik. Niczo njepraji nam tole jažnjischo, hacž tamne słowa Gandhija, kotrež tjeja na cžołe tutych rjadkow. „Ale", tak budźe nam nowocžažny cžesćowaŕ rjekow znapschecžiwicj, „Gandhi wĕcji wo martwarjach, niz wo rjekach. Njewotrjeknjemy jim jich smužitosćj, wotrjeknjemy jim aktivnosćj. Wérne rjekowstwo je aktivne." Też martraństwo je aktivne, dokelž stutkuje dale w duschinym.

A też cžłowjek, kotryž žiwjenje njewopruje, móže być rjek. „Žiwjenje njeje łubłow najdróžšche", — zyle prawje, luž njeje też stajnje tón najwjetschi wopor, wotrjeknjeł-li so nĕchtó žiwjenja. Husto žamo žada žeby wjele wjazy smužitosćje, wjele wjazy woporniwosćje, wjazy krutosćje pschecžiwo žiwjej žamžnej žiwjenjaprózdnosći, dale žiwy być, dale wojowaś na njeskónčnje njepschecjelskim jadrawym žiwjenje a jón wschędnje znowa lubowaś, kotryž je napjelnjeny s hidu.

A tajkich, kotšij so po tym słužuja, tajkich „rjekow miłosćje", kotrychž wobjedži łóžby lud, łóžda boba, chcemy žeby ważicj.

Pomyślimy žeby na tamnu swudowjenu macj, kotraž wocjeknje dźesacj khudych, njewotrosćenych pschirodnych dźeći k sprawnym cžłowjekam. Na tamnych, kotrychž powokanje je pomhacj a wumožecj s cžełneje a duschineje bĕdy, na tamnych mnohich skónčnje, kotšij wschędnje znowa, a husto hakle po cžełkim powołańkim dźele cžeko wojuja pschecžiwo hłuposći, słym pocžinkam a bjeskónčnosći cžłowjekow.

Dopomnimy so na nich s cžesćowanosću a dźakujmy so jim.

Haj, je hischcze trjeba, so rjekow cžesćimy. Wšo nic s tym, so wuhotujemy k jich dopomnjecju žiwjatocžnosće, so kładźemy jim wěnzy na row abo so pschipiwamy jim žamo. Ale cžesćejmy jich s tym, so prózujemy so sprawnje, skutkowanje a pschikład rjekow rosumnicj a — kóždy na žiwojim wĕsnje — jich pschikład sebjewodźowacj. S tego potom też wurosće dopósnace, schto wérne a wopraudźite rjekowstwo je.

ł.

Drožinki na smjećowej hromadze

Kaž rĕka, njeje wschitko sloto, schtož so syboli, ale hdyž słowo wobrocjimy, dyrbimy rjez, so njejsu też wschitke žmjecje, schtož na žmjećowej hromadze namakamy. Tak je so jedyn žmjecje wotwožowaŕ pohonc jako wopraudźity słotokopaŕ pospytaŕ, pschetož wón namaka w žołtym popjele debjenku, kotrejež hódnosć wobliczi juwelĕr s 2000 hrivnami.

Cežke lětanske njezboże w Barlinje.
W Barlinje padźo na Tempelhofskim lětanišću lětadło, w kotrymž sedźeštaj mandźelskaj Möbitzec. Lětadło padźe na kolije żeleznicy a so dospoluje rozbi. Žona je morwa a muž cežko zranjeny.

Baby lĕco

Schtóž w tutych pozdnich lětnich dnjach thodźi po hrodze abo łuzy, tón tam wschudże namaka błyschcjece a hholenje. Namaka wschudże wumĕłske schlewjerje, kiž je rańscha roża s demantami pyschila a błónčna pru, s porjeńschita s barbami tuczałki. Tu so schlewjerje jeja jako bĕłuschke stanki, tam sažo jako njeličomne kwiśi so pschadu, smahuja, pkuwaju po powĕtrje, snuhuja so, spaduja — wschudże setkawasch tute wumĕłske kunstwory pschirody: pawcžiki. Lĕcžo cžeka na tutych skhornych bajtojtnych cžołmikach — praja bažnizy a lud — mjenuje baby lĕcžo, babjaze pschedženo abo pawcža hajaca. W tym cžasu knjeješche jónu starošskowjanska powka „Stota Baba", bohowka płódnosće a žnjow a ... je wénowany tutón pózdnjeńki cžaž. A dopominaju a nju hischcze mjeno lětnich pawcžinkow a hischcze mjeno drobneho seła, kiž nĕtko wschudże roskcžéwa po žuich honach — babybudschka.

S hódanckom babineho lĕcža žu wucženi žeb dołho słowu łamali. Hooker, jara žławny jendźelski pschirodnik 17. lětstotka, mĕjesche sa to, so je babjaze pschedženo kunstwor atmosfery a najsterje je žamžneje macajsiny kaž ... jne kobjelkate mrócžatki na njebju. Kónz 18. lětstotka ... njesche druhi wucženy, Kästner, so je to najsterje pa..., kotruž je žłónzo wuhusschiło a geologa Stoy pschidła, o polarne žwĕtło tuto žhusćene polĕkuje. Sslawny zoolog pak wuda, so je babu lĕcžo žiwiza, kotruž rostliny ... pocžeja. Ale słónczmy s tym.

Babjaze pschedženo wobsteji s pawcžinkow, kotrež drobne pawcžki, kiž jenož jako młode pschasćj móża, do powĕtrja tjeleja a to na cžopłych najsmĕtich dnjach, hdyž tchi wĕtr dujła. Młody pawcžk sej k tomu wubĕra wyschsche mĕstno, kaž na hrusł, stwjelzo, schczerń, napschedže nĕschto tróttich nittow, s kotrymiž so dźerži, sbehnje nĕtko sadk s pschežnymi žakami, stłoči hischcze kapku pschedźiwa na „satótwischcžo", puschči žo, wĕtr jeho hrabnje, nitka so nacžahuje a nĕtko pawk tóschtnje pluwa na žamžnej nitzy po powĕtrje. Pawk chze na tutej žwojej powĕttowej łódźi žo dacj donjesć na městna, hdyž mohł lépje pschesymowacj abo hdyž ma kmańsche wumĕnjenja sežiwjenja.

Niz jenož pawki puczuja nasymu, ale też ptaczki. Prascha pak žo, hacj naš wopuschcjeja jenoj se straca, so njesmĕja pizu. To drje ptaczi jenoj wo tych ptaczkach, kiž jenož po małych pschĕstrjenjach dundaju. Prénje lětnje ptaczki pak naš wopuschcjeja hižo w dobje, hdyž je wopraudźje hischcze wonka dosć a nadosć pizy. Nimo toho žu ptaczki, hdyž wotpuczuja, wosebje derje kormjene a bywaju wjele cžešche dyžli hewak. Prascha so też, hacž ma chłódnosć wliw na puczowanje ptaczkow. Wĕso ptak cžuje symu hacž do kosčow. Ale to drje njemóže być s pschicžinu puczowanja. Snajmjeńscha dźenża wjazy niz. Móžno, so to ras bĕsche sa cžaž łodowcho wĕka, psched wjele tydźenjemi lětami. Runje najmłódschte ptaczki, kiž žu hatle w lĕcžu žo s jejka wudypałe, prénje wotpuczuja, prjedy hischcze hacž stare na to myšla. A tute tola žipła hischcze ani njeješu saczuwałe symu, njemóža potajkim ani snacj njepschijomnosće tichesłaužu. Sajimawe je też, so ptaczki w klětzy, kiž tola ani nusu njetradaju, nasymu bywaju khětro njemĕrniche a w klětzy pjećhotaju. Ssu to wscho hódanczka, kiž jej nichtó hischcze wusajźnicj njemóże. Nĕtko w pózdnjeju najwjazy ptaczkow wotpuczuje a wschędnje nĕtko widźich cžrjódy ptaczkow k połdnju lećecž. Dźiwje hušy lětaju w nakóžnym sastupje, kaczki pak wołebiteho porjada nimaju.

Ani w nozy žiwjenje w pschirodze njesastawa. Nawopak! Wjetschina mjetelow n. psch. jenoj w nozy lĕta. Hdyž žłódła mjeiha je schtomow cžecže, tam nózne mjetele sakoježa. Nĕtko móżemy na žmĕrkach žo setkacj s dwĕmaj jara sajimawymaj mjetelomaj. Je to scherjenjojty žmjertnik (Totenkopf) a fruncžak (Windenschwärmer), kiž žłuschatej k tschepotakam (Schwärmer). Tute tschepotaki žo khĕtro rosejnawaju wot druhich mjetelow, kotrež wo dnjo lĕtaju. Maju tokity kožmaty žiwot, dołhej, wusłej tulojtej wócžku, tróttej žerschcjojtej cžłujawzy a wulke twjerde zygadło. Nimo toho pschi lĕtanju fruncža a žmjertnik žamo nĕkat pischcjej, hdyž jeho popadnjesch, tak so jo sastróžisch. Je to žołty khĕtro hrósony mjetel. Na brunym thribjecže ma žołty žmjertny nop s dwĕmaj kosčojmaj. Frunczak pak ma schéru žomoczanu drastu s nĕkotrymi róžojtymi žmužkami na cžele. W tajtim kožuchu ruce po powĕtrje schusłacj žej wjele prózy žada a tak też tschepotakam bywa pschi tym khĕtro cžopło. Njemóża tohodla ani wo dnjo lĕtacj. Hdyž ras tajkeho mjetela k tomu nulowachu, lĕtacj pschipokonju pschi horzym žłónzu, ihubi hižo sa 2 mjeńschinje wdomje, mĕjesche psches 40 stopnjow cžopłoty.

W dubach srawja nĕtko nimo žołdžow pišane, drobne jabłuczka, kotrež mĕjachmy jako dźećaj stajnje sa wultaj dźiw. A žu też wopraudźje dźiw, tute dubjeńki. Kak dubjeńki nastawaju, wĕmy wschitcy nĕtko. Ssu to drobne wošy, kiž tu swoje jejka njesu do dubowcho liscža. List sacžeknje a tak nastawa dubjeńka na dubje a na schipleńkowym kerczku „žonczk", tamny spodźiwny mochojty wutwor, kotruž ludźo žej pod sawk połožeja, so bychu lépje wušmyli. Ludźo ju też spytali, tumichnje pschipiwaczj tajte dubjeńki a žonczki s tym, so lisčiki a hałosy po pschitładze drobnych wošow nakłanuchu, ale njeje žo to poradźiło. Cžłowjek dźe pschirodu hischcze mischtrowacj njemóże. We pschirodze je hischcze wjele hódanckow njerosrjaŕanych.

Sćo žamo ludźo, kotrychž powołanje je, žnjerjezowe hromady pschećłóžićz, kotrejž wutrajnje ſ tijeſchkom we wotpadankach ryja. Jedyn ſ tuteho powołanja dosta žwoju prózu też bohacze mytowanu. Wón namaka žonjezy kłobuk ſ wulkim pjerjom w žnjerjezach a wſa žebi jón w nadźiji žobu dentoj, ſo mohła žebi žona kłobuk pschiprawitwſchi hiſchcze w nim khodźicz. Žona roſſudźi žo tehodła, wobſchicze ſwotprócz, dokelž žnadź mohła bant hiſchcze trjebacz. Tola jako pjerjo wotkrinu a bant žo pſchi tym puſchcźi, padny ji — brilantowy pjerſchćeń do rukow. Wonaj ſpodźiwnu namakanku wojſcwiſchtaj, a hižo nekotre dny poſdźiſcho ſamotwi žo nehdźiſcha wobžedźerka ſtareho kłobuka, kotraž bé ſtaru khchinju wuprózdnuiwſchi wjetſchi dźeł wężow do žnjerjezow ſnjetała. W tutej khchinje bé brilantowy pjerſchćeń leżał, kotryž bé hižo leta dołho pytała. Sprawny namakaŕ dosta wjeſo rjane mydło, pſchetwój pjerſchćeń mężeſche jako ſtare žwóſbne namrjeſtwo wobžeže wyſoku hódnoſcz.

Mjenje ſwoja mężeſche knjeni, kotraž bé žwoju pychu juwelérej k wuporjedżenju pſchepodała. Dokelž chžyſche nawiſchicźka k jenemu ſwjedżenjej méci, proſcheſche wona juweléra, ſo by ji węży hnydom pſchijpółłał. Juwelér trėhne dźela wumjedże a ji węży derje ſawalene pſchipółła. Knjeni wſa žebi ſ pakczika nawuſchnizu a drobotnu jehłu, cźiſtu kaſchczik do papjerowehu kołcha a wopyta ſwjedżeń. Wjeczor wuſtyſchu papjerowy kołch na žnjerjezowu hromadu, a nasajtra rano ſahe, jako knjeni hiſchcze w ſahlikach leżeſche, pſchinidźechu pohonczojo, ſo bychu ſudy ſe žnjerjezemi ſwotnożyli. Hdyž chžyſche knjeni pſchipokonju nawuſchnizu do khamorka na ſnjerjezne méſtno połožicz, dopomni ſo, ſo pobrachuja dźe hiſchcze druhe debjeńki, kotrejž bé ji juwelér wężera półłał. Ale węży njebéchu nihdże namakacź, a po nécźim halle ſaſwita ji, ſo ſ njewobhladniwoſcźu kaſchczik njebé wotwobalila, ale do papjerowehu kołcha cźiſtnyła. Hačzrunjež bé wyſoke myto wuſtajene, njeje knjeni lohkomyſlnje ſhubjene węży ženje ſaſo wohladała. uz.

Wěs to hižo?

W khu ſaſoženeho léta je biblija ſaſo w jěnacźe nowych rěcźach w cźiſchcźu wukhła, a to we wóſym afrikanſkich, w jenej aſiatiſkej, jenej južnoamerikanſkej a jenej rěcźi na Južnomórſtich kupach.

*

Njedawno je muſſtli ſwój ſloty ſwaſ ſwjeceźił, kotrehož pwiſchcźichu léta 1885 ſ hojeńnje ſa pluzathorych, dokelž lékarjo prajachu, ſo njeh.dźi ſo jeho thoroſcź wuthojicź.

*

Saxophon, nowocźaſny hudźbny naſtroj, dósta ſwoje mjeno po Belgiczanu Adolfie Sax-u, kotryž je ſebi tónu naſtroj wumyſlił.

*

Pola Hottentottow dóſtanje hólcźeź ſwójbne mjeno macźerje, holza mjeno nana. Hakle, hdyž je hólcźa wotroſtł, dóſtanje wón k mjenje macźerje też mjeno nana.

*

Hačź bo pjeczožeſatych lét ſaſoženeho létſtotka dyrbjachu ſo jendźelſzy wojazy ſami wuhotowacź. Skat podawaſche jenoź paradny frak, khołowy a por ſchtórni.

*

Wujdźechu-li žebi „Najorſchiche knjeźſtwa“ ſa cźaſa Winſkeho kongreſa na ſankach, dyrbjeſche ſo ſnih ſ koſchemi hromadźe ſnoſowcź.

*

Hospodarski rozhlad

Wutorn 13. septembra 1932:

Wčerawše burzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych .	47,30
1 jendźelski punt .	14,67	100 čěkoſł. krónow .	12,465
100 šwajc. frankow	81,16	100 franc. frankow .	16,48

Burſu ſaſtupowachu wężera powſchitkownje dobrźi we mńenjenje. Tuž mějachu poſtupowaze kurſy efektow pſchewahu. Dołżne a rentowe liſtcźiny ſapiſowachu poſtupowaju płaczińy. Dźenſa budźa burſy w Nimſtej najſtrje ſtrachnje poražene. Tukhwilna ſtatna wyſchnoſcź je wężera žejm njenadźijan roſpuſchcźiła. Puſchędźenje ſejma ſe ſwojimi podatkami bé tak pſchešłapjaze, ſo ujeźe ſa to w parlamentach pſchiſtkadow. Kommuniſcźi namjetowachu dujowy porjad pſchemjenicź a najprjedy jednacź wo jich namjecze, ſo ma ſo tukhwilnemu knjeźerſtwu njedowera wuprajicź a nuſowy wukłas ſ 4. ſeptembra ſchėjnyć. Pſchesćiwo namjetej nichtó njepoſtaji. Jako ſo wothłoſowaſche, chžyſche ſo ſtatny kanzleŕ k ſlowu ſamołwicź. Słowo jemu žejmowy preſident ſapowdźi. Tuž pſchewoda žemu ſtatny kanzleŕ wukas ſe ſtrony ſtatneho preſidenta, ſo je žejm roſpuſchcźeny. Mjes tym ſo wo kommuniſtiſtimaj namjetomaj wothłoſowaſche. Wonaj ſo ſ 513 hłoſami pſchećiwo 32 pſchijeſchtaj. Po tym žejmowy preſident žejmowy wukas, ſo je ſtatny žejm roſpuſchcźeny, ſkazli. S toho je naſtała ſtrachna ſwada. Tukhwilna wyſchnoſcź na jenoź 32 ſapołožnjow ſady ſo, dyrbjała po parlamentariſtich ſapadach wotſtupicź. Wyſchnoſcź pak praji, žejm neje mėł prawo wothłoſowaſ, dokelž je buł roſpuſchcźeny, tuž je jeho wothłoſowanje ſa wyſchnoſcź njepłaczaze, tohodła wotſtanje w hamcze. Pſchijcźemy k.-bi, ſo by ſo ſahubna ſwada mjes ſtatnym žejmom a wyſchnoſcźu ſtórje a khże pominyła bjes wulkeje ſchkody ſa lud a kraj. W khnje taſkich pomérow, kaž je dźenſa mamy, hroža wichory, njewjedra a roſtſchajenja.

Na **produktowych wikach** płaczińy wężera hłabnuchu. W hotowym ſornje na Barlinſkich wikach pſchiſadźi pornjo ſłobodźi pſchenża 10 pj., rožka naſymſki a nałėtni jećmjeń 5 pj. W termińowym wikowanju khežnuchu płaczińy pſchenży, rožki a **wowża**. Na Dźeſdźańſkich wikach ſo płaczińy ſ dźała njeđerżachu. Porucz pjatkej pſchenża a **wowſy** 10 pj. pſchiſadźiſchtej. Rožka a jećmjeń ſo njepſchemėnichtaj.

Zentnaŕ płaczeſche wężera w Barlinje:

Pšenicźny 10,30—10,40 hr. (10,50—10,60 hr.),
rožki 8,05—8,15 hr. (8,10—8,20 hr.),
jećmjenja nałėtnjeho 8,70—9,20 hr. (8,75—9,30 hr.),
naſymſkeho jećmjenja 8,35—8,65 hr. (8,25—8,60 hr.),
wowſa 6,80—7,05 hr. (6,95—7,20 hr.),

w termińowym wikowanju:

pšenicźy:

ſa ſeptember: 11,07½—11 hr. (11,25—11,22½ hr.),
ſa oktober: 11,05—11 hr. (11,28¾—11,25 hr.),
ſa dezember: 11,07½—11 hr. (11,31¼—11,25 hr.),
ſa měrz: 11,36¼—11,27½ hr.,

rožki:

ſa ſeptember: 7,73¾—7,70 hr. (8,82½—8,75 hr.),
ſa oktober: 7,72½—7,68¾ hr. (8,85—8,85—8,77½ hr.),
ſa dezember: 7,75—7,72½ hr. (9,07½—8,97½ hr.),
ſa měrz: 7,95—7,82½ hr.,

wowſa:

ſa ſeptember: — (7,35 hr.),
ſa oktober: 7,15 hr.),
ſa dezember: — (7,42½ hr.),

w Drježdźanach:

pšenicźy nowoje 10,35—10,60 hr. (10,65—10,90 hr.),
rožki nowoje 8,05—8,30 hr. (8,15—8,40 hr.),
jećmjenja nałėtnjeho 9—9,60 hr.,
jećmjenja naſymſkeho 7,80—8,10 hr.,
wowſa 6,80—7,15 hr.,

Płaczińy w ſpinkach ſu płaczińy tydźeńſkich wikow. Hodźa pak žane naſpomnjenje njeje ſo nimo ſchemnichu.

Wiki rėneho ſkotu wężera w Drježdźanach.

Howjadow a cźelatow bėchu wjacy hač nadoſcź pſchihnali, dowdo ſwini runje doſpahaſche. Tehodła mjeńſchu ſwinje ſara pſchijomne hrėnje wiki. Płaczińy ſo tradu ſepſyłnjowachu. Cźelata ſo hubjenje pſchedawachu, wotſche hrėnje a łohke. Wo karmne cźelata njerodźachu. Tehodła bé bjes dźiwa, ſo płaczińy cźelatow ſo we wſchech draſtnach ferkałowachu. Najhubjeńſche wiki mějachu ſajo howjada. Płaczińy popuſchcźowachu, wobjebje w bytach. Tak najrjeńſche howjadu hač do kónza njeroſpſchedate w Drježdźanach.

Ssudniſke powjeſcze.

Pſchejdźowanja:

hrjedn 14. ſeptembra 1932:

w Lejnje pola Bukez w korczmje dop. 9/10 hodź.: mužaz kolo,

we Wójerezach w hoſcźeńcu „K ſwjeſoli“ dop. w 11 hodź.: barbu, tkamańſke wuhotowanje, pišmańſke blido, ſofa, draſtiny khamor, ſchijaca maſchina, pišaty ſtoł, nékte kuchnſi khaminow na muź. draſty, ſchewſka ſchijaca maſchina, dźéła kožowych ſchotow, radio, khawdr, wobraz,

w Wjeſe Wodźe w hoſcźeńcu „K: krónji“ dop. w 10 h.: żelesnej loži, 3 wohnſchcźa, khawdry, bütej, wuczoh blido, vitrina, pišaty ſtoł, ſmokinowy a cźorny wuhlek, pišmańſkej blidźi, 5 ſtolow a klubowy ſofa a klubowej ſtolaj, khańſli ſtoł, módry wohlek, muź. kola, knihowy khamorcźk, ſofa, pleczene blido ſ pleczenymaj ſtolomaj, wobrubjaca maſchina, kož. klub. ſofa, knihowy khamor, nózej thamorcźkaj, draſtiny khamor a nammjadli.

ſchtwórtk 15. ſeptembra 1932:

w Budyſi hiſe na Fudmiſtwe dop. w 9 hodź.: dwaj rjeſaſaj, deb'cźiſti pſchiſowcźſchaf, 7 ſtrocźkow, pſchedewſty wuhotowanja, wſchelake wjeſle, 40 tyſaw ananaſa, wobraſ, ſyo tſi wobſek, dalokoſkadak, wlożnyſtuſchak, 2 hanſi ſtoł, 7 tukowakow benzina, wſchelake wjeſle a 3 khawdry, regulator a wſchelake druhe naſcźéńſke, ſlejaze, muź. a ſonj. dohſacźne cźaſnyki, ſchij. maſchinu. wſchazy ſtroje, 7 tyſaw kżowkeho maſa, elektriſki motor, wſchelake porzelany, 21000 ſigarow, 100 bleſchkow „ſlódich pacźeſcźow“, 5 kaſchczikow ſultanſkich rózynkow, kolo, żelesne wohnſchcźo, 5 ſudow kiſałeho kalu, radio, benzinowe ſudowje, wacźoſkinczydła, żelesne kaſchcziki, próchſrébakaj, wahi, wobraſe, wohnjace a bankajne kaſchczike, pliſchowe a wożinjane khawowy, 3 łodowe khamory,

Se ſwobodneje ruki:

pjatk 16. ſeptembra 1932:

w Kólłach pola Budeſtez (tuhaj ſeſon ſo pſchip. w 1 h. na gmejnſkim hamcze): ſtykanjerſtaf ſa 20 hr., Nina wjeſawa ſa 35 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollſowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, newſak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	12. 9.	10. 9.		12. 9.	10. 9.
Pšenica	206-208	208 21[illegible]	ſuny	—	—
rožka	161-163	163-164	woka	17,0-20,0	17,-21[illegible]
jećmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jećmjeń	167-178	168-174	ſołte łupiny	—	—
wowſ	133-141	136-141	ceradella	—	—
kukurica			raps, wosušk		
pšenč. muka	24,7-30	25,0-30	łany wosušk	10,0-10,7	10,0-10,7
rżana muka	21,7-24,0	21,9-24,0	ſuch. trubanč	9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	10,0-10,4	10,0-10,3	hrėni. krmik	—	—
rżano „	8,40-8,90	8,25-8,7[illegible]	ſyno, 50 kg	1,30-1,5[illegible]	1,30-1,50
raps	—	—	rżana ſloma	0,65-0,8[illegible]	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-24,0	24,0-24,0	pšenč. „	0,5[illegible]-0,6	0,50-0,60
łane ſymjo	—	—	wowſena „	0,60-0,6	0,50-0,60
pjeluški	—	—	łečna „	0,50-0,6	0,50-0,60

Drježdźanska burza (12 9.)

Pšenica 76 kg	207 212	běrnjace kružki	—
rožka, 74 kg	161-166	pšenč. wotruby	9,70 10,00
nałėtni jećmjeń	180-192	rżane wotruby	9,60 10,50
nazymsk. jećmjeń	156-162	pšenična muka	38 50 40,[illegible]
wows	136-143	rżana muka	26,50 [illegible]
čerwjeny dźeceł	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
ſuche truh.	9.00 9 20	cokrowe truh.	—

Płaczizny rėneho ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

12. ſeptembra

217 wol., 453 byk., 355 kruw., 135 jałoje., 908 cźelat, 971 wowc., 2371 ſwini.

Płaczizny za

woły: 1. 32—36, 2. 29—32; 3. 24—27; 4. 20—23;
byki: 1. 29—32, 2. 23—28, 3. 20—22, 4. —;
kruwy: 1. 27—30, 2. 21—25, 3. 14—20; 4. 10—13;
jałojcy: 1. 31—34, 2. 25—30;
wowcy: 1. 32—35, 2. 36—40, 3. 29—33;
cźelata: 2. 44—48, 3. 38—43, 4. 33—36, 5. —;
ſwinje: 1. 48—49, 2. 47—48, 3. 46—47, 4. 44—45
5. 42—43. Rancy: 40—43.

Němsey studenća w dobrowólnej dźěłowej ſłużbje.

Při dobrowólnej dźěłowej ſłużbje je při delnim Łobju nětk też wjele akademikow wobdźělenych. Jich nadawk je, 3000 hektarow wulku krajinu mjez wuliwom rěki Oste do Łobja a městom Stade haćenja twarjo před ſtrachom powodźenja ſkitać. Nimo toho maju z wotwodźowanjom dobywać dobru płódnu rólnu zemju. Horni wobraz předſtaja akademikow při wuzběhanju wotwodźenſkich přěrowow. Delni wobraz pokazuje bydleńſku łódź ſtudentow na delnim Łobju.

Hłowny redaktor a zamołwity Marko Smoleſ w Budyſini. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 216 — Budyšin — Sriedu, 14. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Po rozpuščenju němskeho sejma

Nowowólby, „hdyž staj měr a porjad zawěšćenaj" — Dohladowarski wubjerk a zwonkowny wubjerk staj so zešłoj — Nócne přepytanje w němskej sejmowni

Policija jstwy kommunistow wobsadźiła

Wutoru bórzy po połnocy je policija w němskej sejmownji swoj kommunistiske fraksije přepytała. Někotre 40 sastojnikow kriminalneje policije je wobsadźił. Direktor němskeje sejmownje, Galle, je pola kriminalnych sastojnikow hnydom přećiwo přepytanju protestował, dokelž bě so policija bjez dowolnosće němskoserbskeho presidenta, kotryž ma tež po rozpuščenju němskeho sejma w němskej sejmownji jenički sam domowne prawo, do němskeje sejmownje dobyła. Njedźiwajcy tohole protesta so přepytanje do konca dowjedźe. Direktor je wutoru rano němskoserbskemu presidentej Göringej potrjapanje policije sdźělił. Tutón budźe so tohodla pola němskeho presidenta hórsćicź.

Sskaba policajska straža, kotraž hewak němsku sejmownju bjesparlamentne dny strażuje, bě so wutoru khěro pohlynyła. Wopytarjo němskeje sejmownje pak so njekontrollowachu.

W němskej sejmowni žiwe hibanje knježi, dokelž je wulki dźel sapósłanzow sabo do njeje přischoł, so by so přichi pohnadźenjach kraksjow abo wubjerkow wobdźelił. Sozialdemokratiska fraksija je so hižo dopołdnja w 10 hodźinach sešła, so by so z wjerawšchimi podawkami a wutornišchimi pohnadźenjemi wubjerkow saběrała.

Dohladowazy wubjerk a zwonkowny wubjerk staj so 1/2 12 hodźin zwotkoli. Wobaj wubjerkaj tež po rozpuščenju dale dźěłataj.

Wuradźenje dohladowarskeho wubjerka

Wokoło němskeje sejmownje policajzy sastojnizy patrouillowja. Přechego sabo dyrbja so cyrkódli wcjipnych rosćahnać. W sejmowni tež hischće dźenża rozhorjenjenje knježi. Dohladowarski wubjerk, kotryž ma w bjesparlamentnym czasu prawa němskeho sejma sastupować, je so ſ přechodźidźiwom priedawšcheho sejmskeho presidenta Loeby sešoł. Němske knježeństwo je jemu dało prajić, so je swólniwe, jenož ſ nim hromadźe dźěłać, jeli so němskoserbskeho přechodźiwa we wšchej formje přichipjenaje, so je němski sejm rozpuščeny. W 12 hodźinach so wubjerkowe pohnadźenje wotstorcži ſ wobsankinjenjom, so byschtaj **so kanzler a němski snutskowny minister přech wubjerk stajałoj.** Sćuć dyrbi so ſ wěstuscu wočakacź, so ministraj njebudźetaj na tele namołwjenje pohłuchacź. Zentrumska strona a sozialdemokratoju maju fraksije pohnadźenje. Němskonazionalni so najprjódźy w pruskej sejmowni sjrownadźichu, tola so posłušnje do němskeje sejmownje přechesahnychu. Nazionalni sozialistojo sumja w 3 hodźinach w domje němskoserbskeho presidenta rosprajenje. Zjiwje so wo policajskim postupanju wěcji, kotrež je so w połnocy přechesiwo kommunistiskej fraksiji w němskej sejmowni činiło. Powěsć bě so rozsćerkła, so dźensa kommunistojo němsku sejmownju do powětra buchnyć.

Wozjewjenje policajskeho presidenta

Barlinski policajski president je sćedźowaze wosjewił: Na podłožku dowěrjenja hódneje powěsće je w nozy wot 12. k 13. septembrej 1/12 hodźin namětny wodźeř 1. wotdźelenja, knježeństwowy radźićel ſ Werder, poručźit, němski sejmownju přechepytacź, **dokelž fyhnje tukachu, so je rozbuchadłowy attentat wotmyšleny.** Přechepytanje njenjóseše so knjesej němskoserbskemu presidentej a knjesej policajskemu presidentej sdźělić, dokelž njeběchtaj wobaj knjesaj ſ telefonom dobrjanyć. Přechepytanje bě 1/2 hodźin stónczene. Pinza němskeje sejmownje a stwy kommunistiskeje fraksije su so přechepytale. Direktor sarjadnistwa němskeje sejmownje, tajny radźićel Galle, kotryž sa krótki czaj přichiźe, je přechećiwo přechepytanju rańnje protestował a je rjekł, so tule należnosć na přichiźiwšchim mětnje němskeho sejma wojzewi. Dokelž bě knježeństwowy radźićel ſ Werder mnyślesche, so strach hrosy, je wón njeskiwajcy protesta knjesa tajneho radźićela Galle přechepytanje dale wjedł.

Policajski president je poručźit, so by so tale należnosć přechepytała.

Hdy a hač budźa nowowólby

Němski kabinett je so pónđelu wjeczor krótki czaś ſ położenjom, ſ rospuščenjenjom němskeho sejma a wustawnym konfliktom nastałym, saběrał. K wunwiaznym naprawam njeje so najprjódy žana přichiczina widźała. Najważnjische prašenje nowowólbow njeje so hischće rozjasnilo. To dyrbi so hakle blížše dny stacź. Hdyž budźe so wolicź, budźe so, kaž bě wutoru dopołdnja je knježeństwowje strony hłyšecź, sa 60 dnjow wolicź, kaž wustawa postaja. Hacź budźe so wolicź, wot teho wotwisnje, so li měr a porjad njekasnytaj.

Nowe konflikty dla wustawy

W dohladowazym wubjerku je wutoru knježeństwowy sastupjeŕ, ministerialny direktor **Gottheiner** na to pokasał, so je němskoserbski president Göring němskemu kanzlerej hłowo sapowědźił, prjedy hacź je so we kommunistiskimaj namjetomaj wothłosowało, so je **so němski ſejm zyle porjadnje rospuščił a so přichisee namjetow njedowěrjenja njepřijaty.**

Gottheimer pišmo cźitasche, kotrež je němskoserbski president Göring němskemu kanzlerej pósłał. W nim jemu formalnje wosjewi, so je so nuzowy wukas se 4. septembra wotstronił, a so je němski ſejm Papenowemu knježeństwu dowěrjenje wotrjekł. S tym a w swišu se swojimi wjerawšchimi přichipowědźenjom němski ſejm na stejischcjo stupi, so so němski ſejm njeje rospuščił. W tymle padźe je so dohladowazy wubjerk přechećiwo přechedpišmam wustawy swołał, a němske knježeństwo so přichi jednanjach tehole wubjerka njemóże priedy wobdźelić, hacź němskoserbski president njeje swoje stejischcjo přechemenił.

Po knježeństwowym sastupniku so němskoserbski president Göring hłowa jimasche. Praji, so dyrbi přichipjenacź, so rospuščenje němskeho sejma płaći, dokelž móże powalenj němski kanzler rospuščazy wukas sobu podpisacź, kaž dołho dowěrjenje němskeho presidenta muzije. Na wopak dyrbi na stejischcju wostacź, so tež wothłosowanje prawnje płaći, dokelž je so hižo sapoczało, prjedy hacź je so němski kanzler k hłowu samołwił.

Wubjerkowy přechedyda, sapósłanz Loebe, potom napřechećiwo měnjenju němskeho knježeństwa świeći, so po wustawinym 35. statwje wubjerk ja schkitanje praworu ludowho sastupjeństwa tež sakońcźy wuradźuje, hdyž němski ſejm njeje rospuščeny, hdyž su jeho wuradźenja na přichikład jenoż **wotstorcźene.** Knježeństwo njeje na wubjerkowej prawnosći dźiwowało a jenoż wot němskoserbskeho presidenta žadało, so by prajił, hacź rospuščenje němskeho ſejma přichipóstnawa.

Dohladowazy wubjerk je stónczne přechećiwo hłosam němskonazionalnych wobsamknjenje přichijał, w kotrymž praji, so ſiaj **němski kanzler a němski snutskowny minister wustawu franik, staj so sapowědźiłoj,** přeđ dohladowazym wubjerk přchišłej. Wot němskeho presidenta jako schkitarja wustawy so wocźakuje, so němskeho kanzlera a němskeho snutskowneho ministra pohnuje, so byschtaj swoje winowatosće hnydom dopjelniłoj.

Programmowa rěć němskeho kanclera

Němski kanzler ſ Papen je pónđelu wjeczor 1/8 hodźin wo programje němskeho knježeństwa rěcźał. Wjes druhim je prajił: „Dźenża ſ radiom k němskemu ludej rěcźu, dokelž

runje rospuščeny němski ſejm njeje sa trěbne měł, přchipowědźenje němskeho knježeństwa wo programje šłyšecź, po kotrymž so wono složuje."

Němski kanzler wo rospuščenjenju němskeho sejma rosprawjesche. Wothłosowanje, kotrež je němskoserbski president po tym wotmječ dał, je přechećiwowstawne a ſ tym prawnje njepłaćiwe. S teho němski lud spósnaje, so je so němskemu knježeństwu ſ přechećiwowstawnym počźinjenjom němskoserbskeho presidenta sjednoćinło, přched ludom rosprawu wo minjenych tšoch měsazach podacź a žiwy program sa přchichod wosjewicź.

S knježeństwowym dźełom je so stara doba skónczyła a so nowa doba sapoczała.

Naiche prěnje a najnusnische dźěło bě, **reparazišće prašenje wotbyć.** System reparazijow a jeho posledneja forma, Youngowy plan, staj morwaj a so ženje sašo nje wožiwitaj. Hižo w Lausannu fym žadanje Němskeje přchipowědźił, so bychu ſ nami jako ludom ſ jenakimi pravami a jenakimi winowatosćemi w swěźe wobchadźeli. Wotstronjenje tehole rozdźěła wot teho czasa na dnjowym rjedźe steji a njedyrbi so ſ njeho zhubźeć. Wobnowjenje pokneje samołstatnosće, nałcheje žiwobyły a runoprawnosće je sašadny saměr nałcheje zwonkowneje politiki. Tejele přchiczinjy dla fym so na druhe prašenje nałcheje runoprawnosće dał, **na prašenje wotbronjenja. Chcemy wotbronicź.** Nichtó njeby wjeselsicho powital, hacź Němka, hdy bychu wšchě staty swoju moralisku a juristiisku winowatosć dopjelnile a swoje bronjenje po přchedpismach a měrach Versailleskeho sprěcźenja snjižile. **Chcemy měr, nochcemy wójnstkich dyrbombejow.** Nichtó njeje se wjetschej nadźiju na dźěła wotbronjazeje konferency hladał hacź Němska. S wunoschkom jejnych prěnich pjecź měsazow fymy hrosnje wostrósnili. Přchi konferencznych přchichodnych dźełach njemóžemy so wobdźelicź, prjedy hacź so prašenje runoprawnosće njeje w nałchim fymźele rosłaśnilo. Kabinett so njeje wěso ſ sranzowskej wotnoshou wohł saběrał, tola móžu hižo někotre rjeź, so **wopřchijecje sranzowskeje noty njemóże rosrińanje tehole šłutnehe prašenja spěchowacź.**

Kanzler potom wo **praschenjach snutkownoje a hospodarskeje politiki** rěcźeschе. Tele dny Němska hobrski poprjat cźini, ſ **mobilisowanjom pohłednich snutskownych rezerwow** dźěło saradźicź a sozialne spokojenje dozpicź. Wulki saměr, na kotryž so knježeństwo sameriło, rěka **smjerschenje bjesdźěłnosće.** Hischće najzałostnischa kriza, kotruž hospodarske stawizny człowjestwa snaja, nad fźełom a nad Němskej leži. Tola hižo so

wschudźe swjeżelaje znamjenja pomałkeho
połěpschenja,

znajmjenischa přchedbjezajezho sastacza kriza, pokazuja. Tutón wokomik je němske knježeństwo za prawy mětło, so by ſ Wami znany hospodarski program počzało wuwjesć. Ze ważnym wumělenjom kóždeje narodneje politiki je,

samołstatnosć sastaranja Němskeje ſ zyrobu

sawěsćicź. Dyrbimy po tajkim zórła schkodowanja pola tatarstwa wotstronicź. To rěka: kupowazu mózy přchelerjarjow sa ratarske wuprawy powjesćicź, samołaze momenty fźełowołowych wikow wotpokasacź, kontingentowanje wschich dowołowych produktow a smjerschenje cźežow je snižejnom danje a dawkow. Wschě naprawy němskeho knježeństwa ſ wożiwjenju hospodarstwa kluża jenoż jenemu wulkemu saměrej:

dobyczu nad bjesdźěłoscźu.

Němske knježeństwo so wěso wusmawa k tschesczijanskopózesijowej winowatosći stata, k schkitanju potrěbnych, wosebje k khorych, sranjenych a invalidnych dźěłaczerjow. Tu fźełowoła hospodarstwa swoju mjesu w kajni sozialneje prawdosće namaka. Zjiwjenjowe poměry němskich dźěłaczerjow dyrbja so sawěsćicź a sozialna mysl dyrbi so sathowacź. Po tymle prawidle dże němske knježeństwo cźinicź. Jejmy sozialny program su ſ najwótrischimi słowami jako reakzionarny a njesozialny wotpokasali.

Njedamy so nikomu w němskim ludu se sozialnym smyślenjom přchetrjechcźicź.

Njesozialny pak je, schtóż njedopjelnliwe přchecźa podarmo pyta dopjelnicź a ſ tym możnosće k dźełu sniczi. Sozialnje pak skutkuje, schtóż přchecźiwo bjesdźěłoscźi wojuje, jo wo to postara, so by so sozialne kubło ludej trajnje sakhowało. Jenoż hdyž budźe możno, liczbu dźěłaczerjow w přchichodnej fymje trajnje smjerschicź, budźemy

podpjeru sa dźěłaczerjow, kotruż mamy tež my nětkole sa přchenischtu,

móż powjetschicz. To **hanne** wo powjetschenju rentow placzi. Nichtó w němskim **knježeństwje** sebi na to njemyšli, schkanje dźlakorjow wotkrónicz abo tarifowe frjedzenja suczi. Njedowderjenje, z kotrymuż **žo** w tymle nastupanju na spolnomóżnjaczy sakoń hlada, nima **žaneje** pschiczimy.

Rosšudźaze dwanacze mězjazow.

Za bych chcył jara khutne napomnjanje wuprajicz. Wschě naprawy, kotrež wukasaj 4. a 5. septembra wopschijataj, sa pschekhodny czjas dwanacze mězjazow płacza. W tymle czjažu **žo** pschichod naschcheho hospodarstwa a z tym naschcheho stata rosžudźi. Naswisče **žwětowcho** hospodarstwa nawótrischo wobkedźbuje, **žeby** k rosšudźenju dochczi, so je

někotre prawy czjaž, privatne pschedewsaczje sažo sbudźicz

a jenn skladnosez dacz, so by **žiwoje** mózne realne a morallske mozy rozwiło. Němske **knježeństwo** wot pschedewsaczelow wocakuje, so **hrědki**, kotrež **žu** jim dowěrjene, **žiwdomicze** k lépschemu zyłeho luda sastajowaju. Se **železnej** krutosczu budże pschecziwo elementam postupowacz, kotrež chcedża **žo** jako pschiczinowniczy hospodarstwa na schkodu dźlakarjow wobolaczicz.

Jeli so žo plan němskeho knježeństwa njeporadźi, potom je žwodobne pschedewsaczerstwo sbudżene.

Potom tamne mozy na wjerch pschindu, kotrež chcedża zyłe hospodarstwo statneum wuprawjenju podczinjowcz.

Wóbla wobnowjenja hospodarstwa ma němske **knježeństwo** sa słowny nadawk,

statne žiwjenje pschetwaricz.

Němske **knježeństwo** měni, so je system formalneje demokratije w poždnjenju stawiznow a we wocznomaj němskeho luda **dohospodarikło** a so **žo** njehodzi wjazy wožiwicz. Se nětczischeje nuzy może naš jenoż njeztronitke nazionalne wjednistwo wuwjesez, kotrež nad wschemi stronami jako njedótkliwa skała prawdy stej, kotraž **žo** na

móz a nahladnosez němskeho presidenta sepjera.

Sažadne wotstronjenje schkodow, kotrež je nam statne wjednistwo poslednich tsinacze lét pschinjeło, móże **žo**

w reformje wustawy

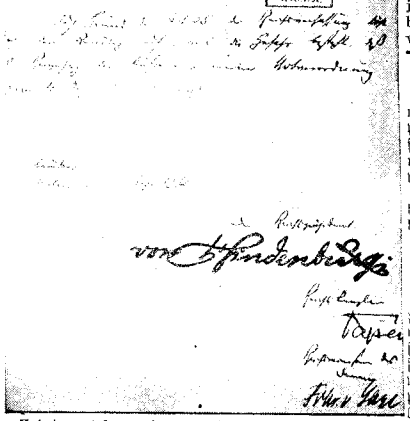

Z tutym dokumentom je němski kancler němski sejm rozpuścił.

namakacz. S tymle praschenjom **žo** njepschekhwatamy a jo **zetrož** w pschesjesosczi z krajemi rosrißamy.

Spinalne wokhromjenje dźéči w Sakskej

Powěsče wo pschibéranju spinalneho wokhromjenja dźesi, kotrež njepschestawaju z rauschcze a frjedźneje Němskeje pschikhadżecz a **žu** w Sakskej wobojenje sbudźite, so je tež tu tale straschna natykowacz khorosez dźesi nadpadła. **Kaž** je wyschnosez na wopraschenje sdźelika, **žu** w augusce w Drjezdźanach a w Lipsku dźesi na spinalne wokhromjenje skhorite. Liczba skhorjenjow pak njeje wjetschа dyšli je loni była.

Nowy Mišnjanski biskop

Kaž je japoschkotika nunziatura sdźelika, je bamž **Magdeburgiscno probita, Pětra Leggu,** sa Mischnjanskeho **biskopa** pomjenowal.

Nowy **biskop** je **žo** 16. oktobra 1882 w Brakelu, w Pschestertskim wokrjesu we Westfalskej, narodźił, po tajkim w 50. lécze **žiwjenja** steji. Sswoje theologiske studije je w Němskej dokonjał, a to w Paderbornje a Würzburgu. 1907 **žu** jeho sa měschnika wuswjerschili. S vikarom je w **sakskim hadźiku** Paderbornskeje arzyhiózeju a ze mjes druhim w Eiślebenje a Halli skutkował. Napósled bě z **probstom katolskeje** wosadny w Magdeburgu wot léta 1924. W tutym lécze je jeho Paderbornski arzybiskop sa cżežnego tachantskeho knjesa pomjenował.

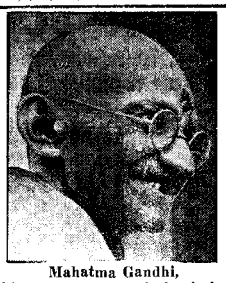

Mahatma Gandhi,

wulki indiski wojowar wo swobodu, je hrozył, zo wo jastwje **žaneje** jédże wjacy k sebi njebjerje, njedyrbjało-li jendźelsko knježeństwo přeměnić wólbne prawo za Paria-ludźi.

Politiski process w Albanskej

W albanskim hłownym měsče **žu** 49 statnych sastojnikow, advokatow, nésčinikow, mjes nimi nameśtneho presidenta statneje rady Cżekresi a duchownych z wobstorżbu pscheđ **žud** stajili, so tajnej revolucionarnej organisazji pschinjuscheja, kotraž dże wobitejazy statny porjad w Albanskej powalicz, krala Zogua wuhnacz a republiku powolacz. Mjes wobstorżenymi **žu** nmhamedanojo a pschesczijenjo. Lud je **žo** italskeho nadknježerstwa nabył, pod kotrymž je jón kral Zogu dowjedł.

Mandźuska bjez železnikeho wobkhada

Wobkhad na połnóznomandźuskej **želesnizy** je **žo** po poslednich nadpadach zyle sastajił. Nubjeżnizy **žu** 40 kilometrow k połodnju wot Charbina schény swittorhali, so je **žo** czjah zwrócił. Wschi katastrofje je **žo** nětdże 100 wobłobow staniło abo morilo. Nubjeżnizy **žu** potom puczowarjo wurubili a z subjenstwom czeknyli. Wjetschu liczbu puczowarjow, mjes nimi wjele Rußow **žu** wotwjedli, so bychu sa nich wukupny pjenjez wudrěli. Zyły wokrjesz połnóżnje wot Nowczana je połny rubjeżnikow. Tam **žu** njedawno dweju Jendźelczanow wotwjedli.

Ze Serbow

W **Budyschinje,** 14. septembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +11. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer 0, thermometer w nozy +10. Wuhladny na suche wjedro. Nižina pola kupy Island **žo** sylnischa wutpokasuje bacz **žo** wczera sosche. Wona hiba **žo** psches połnócny Jenoželsku a najsčerje w połnozy nima cżežnje, **žo** Němskeje a z naschich stronow dótknje. Tehoala **žuž**imy **žo** naodźijecz, so nam słónczne dawno požadany desczik pschinjese. Wczaj je pokhmurjeny a je-li wocżapił, cżežko **žo** nadźijamy, **žo žnano** do desczicza **bu**. Nad Biskanyskim salimom je wyschina. Tu hłada nižiny z połnozy. Jutsje schtwórt sthadża błónčko 5,35 hodź. a thawa **žo** 6,15 hodź. — Mésačk sthadża wjeczor 6,19 hodź. a thawa **žo** rano 6,03 hodź.

Nazymski wobraz

S lipow hižo **žwětložołte** liscziki padaju a deschcz je kěpi na semju. Nasyma **žo** kradnje do kraja. Ale pschipołdnju **žo** pózdnjeńa tola hischcze pokasuje z zyłej swojej błódkoscżu. Potom pónzo **žmaš** pschez **bór** mróczeje. Poło je sakczko se żołtym wójnischczom. Wono napoja nasymske pschipołdnje se błódkej wónju a pczołki **žo** chacżiwje wakeja na jeho kcżenje. Na schipleńkowym kcżku sedża **žónczki**. Ssu to spodźiwne wutworzy z mochojtymi kelenymi, cżerwjenjymi abo żołtymi niczemi. Hdyž tajki **žónczk** pscherěsujesch, widźisch tam drobne cżežwje, z kotrychž bychu **žo žónczkowe** muchi rowwje, kiž nałeto wokoło létaju.

Nasyma njeżmě naš sawjesez k cżežkim myslam. Stwórba nihdy njepschestawa. Sstrokopjel drje je naš hižo wopuschcził a fijolenje skuleje je womjelknyło. Ssnadź tutón rjany ptaczk nětko hižo pschebywa w Afriży. Ale sa to je mały kralik nam žiwérny wostał. Wón połpschi haruje. Klinczi to, jako by nětko starzy serjarow cżażnik nacżahowak **kaž** schulski hólz, bjes pschestacża, bjes staroscżow a jenoż jwjerčka.

W sahrodże, kotruž wjeczor kurjawa napjelnja, jabłuka se schtomowa padaju a tupo na semju dyrja. Léto nam swoje bohatstwo žypa do klina . . .

*

— **Podžitne** sacżmicze **mésačka** cżinja **wjeczor.** Dźensa **hrjedu** 14. septembra wjeczor **žo** mésačk podźelnje sacżmi. Spodżatk sacżmicza je też pola naš w Europje widżecz. Mésačk sacżmi **žo** wot 8,18 hacż do 11,42 hodź.

— **Jednota „Ssokol" w Budyschinje** sendże **žo** jutsi k cżełowańskej a wopomnjeńskej schromadżisnje. Ssobotu a bratrja sendu **žo** wjeczor ½9 hodź. z bypkom pschi Drjewowych wikach, ko by **žo** jich pschesesce dopjelnikło a sjmšli cżełowańej do Carolineje fahrzoh. Tam **žo** wotmlje mésacżna a sdobom wopomnjeńska schromadżisna. Wopomnje chcedżo fotry a bratrja 100. narodninły sakożerja Ssokolstwa dra. Mirošlawa Tyrscha, kotrež **žo** sobotu 17. 9. swjedżeńsaju. Psches zyły słowjanski **žwět** wopomnja. Budyšla jednota „Ssokol" se sakhadna jednota „Sserbskeho Ssokolstwa" a tuž je **žo** prawym, hdyž **žo** poschći wo wažnym dnju swjedżeństi porjad z pschednoschkom. Wo wyschnjerje wopomnjeńsci a cżełowańskej schromadżisny **žu** z kehdla se strony **žo**trow a bratrow bohaty.

— **Sozialnym rentnarjam** wuplacżuje **žo** podpjera na mésacz september 1932 schtwórtk 15. septembra 1932 dopołnja wot 9 do 11 hodź. w Sejmowni na Hrodowskej haży 10 delekach we wuplacżerni.

— **Dostawarjam wójerskeje renty.** Pschihrażna renta wójnskim cżežkowobchadżenym a wójerskim sawostajenym na mésacz september wuplacżuje **žo** schtwórtk 15. septembra popołdnju wot 3 do 5 hodź we Sssejmowni na Hrodowskej haży 10 delekach.

Sch. Baar:

Jan Cymbura

Fužnocżišla była.

1037 (Pokracżowanje.)

„To, schtoż **žom** pschijał, Janej pózcżiwje w dobrym stanje wostaju, schtoż **žom žam** pschikupił, do **žwojeho** sej bobu wosmu," słubjesche Zymbura a jenz sa druhim mjenowasche, schtoż Janej wotkanje.

„Nosecka **wote** nuje pschisrébnu kobłu a jalovicżku dostanje," mlynk zyle swokojom dodo.

Nanej sej ruzy z wodrěschtaj a tak frécżenje **wobkruczischtaj.** Krute a **žažne** frécżenja wschitke **žudy** poraża, Ssu **žkca** broschcho **z**wola, **z** rukomaj sakleżka a sapschwa:

Macżi luba luboscżiwa
dajesche pschijnjesez **žudźit** piwa
z butru chłób nam masajesze,
so pschijijemy njewjesczke —
kwaš, tón budże pósthnjy,
pschitwordże **žu** po puczu.

Kr... e z frécżenje **žo** z jéżu a pjekom wosmjeżi, pschecżelstwo **žo** z pschitwinjanjom wobkruczi, kwaš **žo** na wutoru po **žwédź** Marje postaji a wujeona **žo**, so **žo** Zymbura do **žwj**. Jósefa ke Klósterom pscheseholi a so budżetaj młodaj nałeto hižo **žamoj** žyła.

Brachcaju Ssuczkej drje błodżesche, za dwoju jabżesche a pjesche, ale tola bé nékajki njemérny. Taikak njebłischcana wéz bé so jemu stała. Nicżo wo tym wédźak njebł, so bé so młodemu Schczerbej Wjeruschka salubiła. Sahanbowaza hańba za brachcheż wuja! Nawożenju mésesche hižo za nju **žhladaneho**, hdyž wédźał, so budżetaj nétk Zymburez z njej **thwatacz**, hłowcżko bé wo tym z Zymburu porécżecz chcył, a mjes tym **ž** sobu erta sa **njeho tak pschekwapjacu** nowinku **žabłyscha**. Ale derje, so **žu** jaskłyscha, hnydom jutsje dyrbi k Schczerbezom, so jeho njebychu wobeschli a bjes njeho **žo** k Zymburezom nastajili, schto bychu **žej** wo nim, wo Ssuczku, wokolni brachchojo pomyślili!

Ale tajke ponižene wosta jemu salutowane. Hdyž druhi dżeń rano pola Schczerbez durje wocżini, posposa jeho pschecżelnje pschiwita, kahodnje **žo** na njeho **žažmja** a rjekny: „Derje, so dźecże, cżuj: **žo** muž k wam hotowasche."

„To bych rjekł!" **žo** Ssuczk **žebjezwědomje** wupinasche, „pschi kóżdym kwašu **žym** brachchcił — cżehodla njedyrbjał tež pschi waschim kwašu z brachchu być?" a hižo pschichodnu njedźelu sażu Schczerbezowy z dobycżeństwom k Zymburezom wjedżesche.

A potom bschitaj kważaj. Dwaj bschitaj **žobom** a tak schumnaj, so nichtó podobnych njeyomni. Zymbura **žo** zonam stajesche, wobarasche **žo**, ale njedźowobara **žo**. W wschém dyrbjesche **žo** podwolicz — jenoż w jenym bo njepodwoli — hdyž **žo** wo hudźbu jednasche.

Wschitzy chżychu nowu hudźbu, z Pjéka, z trubami. Ale Zymbura po swojej hłowje jédżesche — „ma-li hudźba być, budże starocżeska, za hinaschej njepóńdu, wam budże hracz, ale mi nic."

Mécżachu Zymburje — ale strótka a rasnje wschěch wotby — „hižo **žym** prajił" — z tajkim pschiwinjenkom to rjekny, so wschi dorécże na ras wocżichnychu a **žwatowje žo** khżtz do Stróntkeja nastajichu.

Stróntkeju **žu** městaczko, kotrež je na cżežkim juhu daloko schéroko snate. Hdyž **žo** tam hólz narodźi, jomu nan najprjedy na porsty połada a wócżesi, budże-li wón jónu hubłe hracz abo jenoż budy tołz abo na tarakanow pisłacz, abo dundry dracżowacz. Kóżdy hólz **žo** tam mjenuja jako musikanta narodźi.

„Ssem, so teje źidłe hudźbnikow **žo** puczinjaju **žwa**tojo nastajichu a stajachu tam na grycheże „najlépschu kapału, kotruž **w** Stróntkegach maja".

„Chcecże wulku abo mału?" **žo** jich tam praschachu. Ani khwilku **žej** to njerosmyślichu a hardże wotmolwichu „wulku", hacżrunjeż poprawnym njewożdżachu, schto rychtaż z tym myślichu.

„Komu a pschi cżim maja pisłacz?" **žo** jich w Stróntkegach dale wuwopraschowachu.

„Nam a pschi kwašu."

„A proschu waš, ludźicżka, schtó ha **žo** to pola wam **ženi** a mudawa, so chcecże tak wulkotnu hudźbu, **žo** Stróntkecżanzy spodźiwachu.

„Tši rodu **žo** tohodnja z kwašom spschecżelja, Zymburez **ž** mlynkom Spżschnym a **žiwnoscżerjom** Schczerbu."

W Stróntkegach nicżo njewódźachu wo mlynku Spżschnym a wo **žiwnoscżerju** Schczerbje, ale hdyž mjenu „Zymbura" sażuschachu, **žo** hnydom praschachu:

„Schto sche rjekli, Zymbura, Zymbura, **žyły** Zymbura **žyma woženja** a dźowku wudawa?"

„Haj, Zymbura," wotmolwichu **žwatojo** swjeseleni so Zymburu też jow snaja.

„Pschijnóżemy a sapiskamy," swólnilwy pschijsłubichu. „Kacż **žo** njebudżecże, pola naš hsdn mrécż njebudżecże, z lacżnoscżu pola naš njewusthnjecże, budżecże-li pilnje pisłacż, smżjecże pjenjez, każ pschi-dżenak." Pucżlinsaju pózlojo tpokojom **žo** rosžoh**n**owachu.

A pschihnjże wulka stróntkecżanska kapała, a **žamo** drjewjane hudźone nastroje **žobu** pschijnjeżechu. Jedyn se hudźbnikom **bub** pschinjeże a hdyž je sthócżi, budy schibałsay sakwicżachu. Dwaj z kożanych khownizow hujsle wucżežechu a hdyž je na schiji pokołkałschtaj, **žo** hujsle wjesele sajmjachu. Druhi dunory pschiwlecż a hdyž **žo** z **žnožerjom** po brjusche majsache, **žej** dundry spokojne bórczachu. A pjaty **žónczinje** bé kapalnik, tarakanu se kapiły wucżeże, seschrubowa ju a hdyž na nju sapiscza, każ ptaczk w nałeżu jemu saschwiholi.

(Pokracżowanje sczežuje.)

— **83. duchowna wjeržorna hudźba.** „Hudźbny wospjet" wot Bacha. Wutoru 20. septembra wječor we 8 hodź. bo we wulkej zyrkwi tuto wulkotne dźiło pschedwjedźe Sołowe dźe se pschedwjedu kapalny mišchtr Bender, dr. Franz Lorenz (guźe), Marx. Dörnigez (bratša), Gustav Hartig, A. G. Wendler (juštowe cello), A. Citius (flejtu), P. Weigel, G. Ruthe (oboju), P. Weber, M. Schelz (fagott), pischczele a njedźiwjuwo domšti organist Horst Schneider. Programy po 30 pj., za njeschtužerjow a makorentnarjow 10 pj., nimo teho cžišlowane mjesna na wotkasnischczu po 75 pj. Tu dopredka hotowe kupa Gudera a Co. na Seminarskej hasy 8 a psched zyrkwinymi durjemi. Ssobustawy „Towarstwa za hajenje zyrkwinskeje hudźby" placža za cžišlowane mjesno na wotkasnischczu jenoš połojzu (wotrěšt 12 wo[illegible]

— **Mandželske a ferualne radupodawanje** [illegible] mandželske a ferualne radupodawanje sudźi k. prof. dr. med. Fischer z Drjezdzan pjatk 16. septembra 1932 popołonju wot 1/25 do 1/27 hodź. w domje wokrjesneho swjatska w Budyschinje na Tšalanskej dróży 5. Rodupodawanje zmudźa wschitzy wobydlerjo města Budyschina a Budyšeho wokrjesa darmo wuziwacź.

— **Zjnowy dźatny pjelenčenj schreborskich jahrodarjow.** Njedźelu popołonju wotmě̌chu pschi pschijomnym wjedrje jahrodarjo pschi Mužakowskej dróży w Budyschinje swój zjnowy dźatny zwjedźenj. Budźe̊ke hudźbne sjednoczenstwo pištolche a budźesche wjesele zjiwenje. Mnohi zyptachu też z kolowjerczenjom, druhi sasa do tarcze tšělachu. Wjeczor so zwjedźenj w korczmičzy dale wotmě̌wasche pschi rjanej biesadźe.

— **Wobkhadne njesboże.** Wczera popołonju wokoło 1/23 hodź. jazedże wonkowny kołojězdny na rospuczu Nowosalskeje a Wjeleczanskeje dróhi do njejazdy sastateho wozbowego automobila wot sady tak zyniwje, so z hlowu pisches schkleńzu storczi. Wón bo we wobliczu srěsa. Wjednik automobila dowjeze sranjeneho k lěkarjej, z wotkel mózesche bo wón sam domoj padacz. Wina je snjesboženy sam, dokelž wón ledma 2 metraj za wosom jedźesche a njebźeche wocžakowaz, so wós tak nahle sastanje.

— **Sakska krajna loterija.** Wschi pondźelnischim cžehnenju 5. rjadownje 201. sakskeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (7. błeń) padźe dobyczе wo 200 000 hr. na cžišło 64338; dobyczе wo 10 000 hr. na cžišła 55554 66360; dobyczе wo 5000 hr. na cžišła 18685 70185 76067 90591 154970; dobyczе wo 3000 hr. na cžišła 3398 30487 48641 62523 65896 73870 86778 102769 14847 117516 129235 136486 139345 150678; dobyczе wo 2000 hr. na cžišła 1823 3527 5104 5566 7551 7833 8170 12817 13375 18648 19637 25731 27590 31036 36521 39653 41515 52146 52811 70775 80405 84731 102327 105386 105514 105916 109608 111357 113562 116197 125948 134444 135064 139565 140020 146032 152578 154648; dobyczе wo 1000 hr. na cžišła 1553 2311 3598 6439 6448 7054 8562 8943 9058 12355 18191 20096 21154 21760 25181 25246 28937 30932 31905 35262 38967 40440 44902 46422 49135 49694 49908 57455 62758 63472 63991 70031 71438 72568 73959 75540 77907 82393 83225 86128 87091 87774 88018 89802 91194 93158 95342 97556 99266 99951 103626 104567 107818 113155 116821 121018 122181 123351 124246 125579 126682 129279 129523 129603 132346 136086 136318 139541 140010 141306 142483 142634 146244 147994 148869 149480 153079 156227 157059 159747.

— **Nowy Mišnjanski biskop.** Japoštolska nunciatura w Barlinje wozjewja, zo je hamž Magdeburgskeho probsta Pětra Legge za Mišnjanskeho biskopa *pomienował*. *Pětr Legge* narodźi so 16. oktobra 1882 w Brakelu w Hóxterskim wokrjesu we Westfalskej. Wón w Němskej bohosłowstwo studowaše, w Paderbornje a Würzburgu. W lěče 1907 so wón na měšnika wuswjeći. Wón běše vikar w sakskim podźele Paderbornskeje arcydieezezy a skutkowaše też w Eislebenje a Halli. Naposledk běše wón probst Magdeburgskeje katolskeje wosady, wot lěta 1924. Lětsa pomienowa jeho Paderbornski arcybiskop za čestnego domskeho knieza.

— **Puhi trahnyli.** W nozy k 11. septembrej su se stótneho poštwischcla pschi Nowogersdorfsko-Lubijskej stajnej *bróm wahowejšteho bika, bohora Eta starego, 7 zentnarjow cželeskeho a 200 hriwnow hódneho, trahnyli.* Mjeńsche 450 metrow wot mjesna sluchenja pohusčiwa su bika *wuzmuhowanje wutwarjeho namakali.* Paduschi běchu prjedy nje a sadnje dźe̊le wospjetowali a sobuwsali. Schtóž może k tutemu paduschstwu nischto pówědźeć, njech to kriminalnemu wótdźelenju w Budyschinje abo żandarmstwu w Hajnichczanskich mytach. Na pschejcze so mjeno tajne dźerži.

S **Wórka** (Wóspa nad Sprjewju.) Pola nas je šibny wichor wjesele mjesto na dwanatych sstomach mulku schkodu narobił. Wón je tu rano běchu mucze se swednym sadom rozbił. Nimata so wjele pschecželow sadu, sotrěł hebi jón khowanu Nolerjo sadu wjesmužne schkodu.

S **Wórka** (Wóspa nad Sprjewju.) W nozy k pondźelskemu wutoru k wolitišnym puham S schtyrjoch a niestronništi zastupichu pschecželscy nationalsozialisty na pomoc, so bu byl psched nami komunistow schkitawy. Komunistowje pak bróni swoje wótrych swojich towarschow z koła wumuchili a so shromadźiše, so bychu so na pschewodnikow dali Sa-Manna kłóšu z nožom do ruki a pola wócžka, tannecho stwischnje do ruki a do hlowy. Policija je sjo[illegible] dejerjow sojała.

S **Dobrušcze.** (Nózna bitwa.) Prěni dźeń kermusche dóbźe tu k nóznej bitwje. Wobej organizaziji bźekarskich sportarjow so po zymnym muzikowanju piwa swadźischtej. Se swadbu pondźelu rano w 4 hodź. wonkach pokrjeschtowaschtej. Bitwa běsche tak straschna, so někotši franjeni na bitwischczu lezo wostachu. Lěkar dyrbjesche jich swobodzecz. Hischcze rano běchu łužiczki krwě na bitwischczu widźecz.

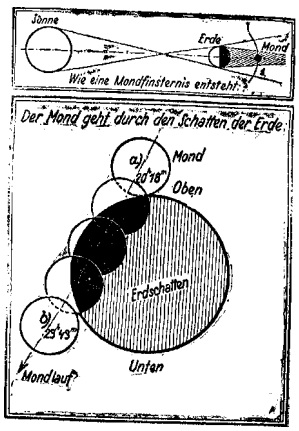

K začmiću měsačka dźensa 14. septembra.
Wobrazaj předstajetaj, kak začmiće měsačka nastanje. Dźensa wječor 8,18 hodź. stupi połny měsačk ze swojej delnjej lěwej kromu do sćina zemje. Tutón sćin měsačk skónčnje hač 98 proc. přikryje (w 10 hodź.)

S **Kschiwje Barschcze.** (Ssebi žiwjenje wsał.) W nozy k wutoru wobwěsnu so tu k. Barsch, prjedy hospodař we Małyjach, napřjedk wikowař se wschelakimi naprawami. Wón sćežeše samomordarstwo na Helmiz kuble, hdyž jeho žona a 11lětna dźowka domjacnosć wjedźeštej. Barschcezy bźchu hakle psched nětčiso njedźelemi z tym pschicžahnyli.

S **Daliz.** (Nowowólba wjesnjanostu.) Nascha wješ dostanje za někotre njedźele nowogo wjesnjanostu. Knjez K. Poldrak nětko naschu wješ wopuschczi a wotjen so na najwjetsche kubło w Khwacžizach. Wsche tu na 7 lět skutkował a wjesne nałožnosće sastupował. Nad jemu hicz njedamy. Wón bźsche też pódla domizny rěsnik. Niech so na jeho město wusmoli dobry naslednik.

S **Kwacžiz.** (Swjesbožitk.) Do lubkeho njesboża pschindże k M. Häfler. Wón tu pschi wajdźenju z kolom z jeho padże a so na lewej ruzy straschnje krant. Swjesboženy wotpołoże bórzy lěkarsku pomoz.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Dźiwo.) Nascha fabrika někotre z wjesnego dźela sapo krótke dźěło sawjedźe, dokelž je k tomu nuzowna. Nadźijomnje to jenož na krótki czas.

Z **Brěmjenja.** (Zawrjeny puć.) Zjawny puć, kiž wjedźe wot Zdźerje do Khrósta přez našu wjes, je na Brěmjenskich honach wot 12. septembra hač na dalše dla nasypowtnja za wšón jězdny wobkhad zawrjeny. Wobkhad pokazuje so wot Zdźerje na Wulku Dubrawu.

Ze **Zdźerje.** (Domkhowanka.) Zańdźenu njedźelu swjećeše naša wosada cyrkwinscy swoju domkhowanku. Wosadny farař rozłoži na dopołdnischich Božich służbach ze zawodnym słowami: „Hdyž sy jědł, a so nasyćił, maš so dźakować swojemu Bohu a Knjezej." Zmysł domkhowanki a potajnosć khlěba a tak też našeho žiwjenja. Popołdnju na nyšporje so wotmě̌ oficielna dźakna pobožnosć za hižo domojkhowane žně, t kotrež budźemy hišće z Božej pomocu domkhować.

Z **Klukša.** (Rozjasnjacy wječor.) Pjatk 16. septembra wječor 1/8 hodź. wotmě̌jo so w cyrkwinskej šuli w Klukšu rozjasnjacy (staršiski) wječor wo prtšenjach wolenja powołanja. Na tutón wječor je też Zdźerjanski Nowowjesčanski, Komorowski, Wulkodubrawski a Minakalski šulski wokrjes sobu přeprošeny. Při dźensnišim hospodźarskim połoženju wuhladne powołanja pokazować, njeje dźe mózno, čim nuznišo pak je, při wuzwolenju powołanja so złožować po člowjekowych darach a khmanosćach. Z tym khmtnostny princip wosebiteho wuznnama nabudźe. Tole dźiwajo na hospodarske spočatkne mózności zwěsćeć, dyrbi so dźensa wot zjawneho powołanjowebo zaradźenja we wosebitej měrje žadać. Staršim šulam, mištrtm a wšitkim, kotřiž so za zawjedźenje do powołańskeho žiwjenja zajimuja, móže so wječor wopytać jenoż doporučeć.

S **Bójšwjez.** (Paduschi dobuchu so do kubła.) W nozy k wutorje pobuchu paduschi w Hinlichej kuble w Bójšwjezach. Woni salčechu do składownje, wupróżdnichu tchatowy korb žadu. S bohatym rubjenstwom, wožebje ze zbrožu a schatami wotcežbźechu. Wo jitmi rospaczichu pjenjaze blido a kradnychu wjetschi pjenjes. Paduchow njejsu hischcze wuzsledźili.

Se **Spytez.** (Sshadźowanje hosćenzarjow.) Hosćenzarjo Bíšpopcžanskeho wokrjesa wotmě̌chu tu wutoru wječor sshadźowanje z wožnymi wuznaczenjemi.

Z Marijneje Hwězdy. Na wšě pjeć tydźenjow so nětko w cyrkwi pilnje dźěła a wumołowanje hižo tak postupuje, zo budu cžołojo na jenym kónci pomalu zasy wotróstować móc. Knježnaczy khór je też zaróstowany a murjerjo su wolijowu barbu delnjeho dźěła pódlanskeje (južnoje) łódźe wotskrabali. Zo mohłe so włožne séčny lěpje wupočić, budu so tu kalkowe barby trjebać. Najprjedy budźe so srjedźańska łódź wotróstować, dokelž su molerjo z jeje wjerchom tak daloko hotowi. Nowe wobswětlenje so też připrawuje. Za nje a za wumołowanje cyrkwje je so hač dotal 3115 hriwnow 65 pj. nawdało, za ponowenje woknow 1700 hriwnow, mjez tutymi dar wo 1000 hriwnow wot knjeza dra. inženjera Müllera w Drježdźanach. Woprawdźe hnujace je, kak so ze wšěch stron dobrowólne dary dawaju. Tak su też khowancy klóštrskeho wustawa wot swojich dybzačnych pjenjez na 25 hriwnow nahromadźili. Budźe so w běhu tydźenja telko nawdać, zo je třeće wokno zwěsćene, potom budźe klóštr ponowjenje woknow kruće skazać. Zymniši čas so dźeń a bóle bliži a twornja trjeba za podawanje materiala na pjeć tydźenjow, na 20 dnjow maja potom montěrojo dźěłać. Tak móže so z tym ličić, zo budże cyrkej za wósom njedźel — potajkim srjedź nazymnika — dospołnje hotowa.

Z Konjec. Zańdźenu sobotu po dołhim času zaso njewjedro přez naše hona čehnješe a błyski kruče wrjeskachu a ze žadosću wočakowany deść maćeše wuskhnjenu pódu. Za rěpu, kał a wosebje za kolije bě najwjetši čas, zo wokřewjenje pńńdže, to wšo skhnješe a k zemi wisaše. Tež w nocy a njedźelu wječor hišće rjany deść sćěhowaše, tak zo su zemja a rostliny zaso napojene. Do Rjelkec-Bulanec statoka Boże njewjedro do wuhenja dyri, wotrazy něšto šćěpjela (Schiefer) a milinowy prud tam a we susodstwje přetorhny, hewak pak dalšeje škody njenačini. — Wšędnje słyšimy nětkle młóćaki a motory wokolo nas šwórčeć a brunčeć, hižom rano w 5 hodźinach často započnu a do čimy njepřestanu, wšudźom derje domoj wukhowane žně młóća. Zadosćiwje po lońsich krupach na nje čakachu. Lubjachu lětsa wurjadny wunoš, tola nětko, hdyž je hižom tu a tam wumłóćene, widźimy, zo tak zlě njeje, zo su to jenož normalne přerězkowe žně, kaž smy w druhich létach měli. Ale tola su wšticy wjeseli a wulcy spokojeni, hdyž je zorno tak strowe a polne, a hdyž mamy wjele słomy, zo njebudźe trjeba přikupować, kaž zwjetša kóžde lěto pola nas a njebudźe też trjeba, zo so wšě lěsne slanje wudrapa a wukopa, hdyž je tola lěsnemu zrostej nuzne trěbne. Khójny wjele lěpje rostu, hdyž tam slanje wostajimy. Lětuše žně maja wjele njedostatka zarunać a mnozy za jene lěto njemóža wšitko wurunać, štož su loni a w zańdźenych létach škody měli.

Z Noweje Smjerdźaceje. Do „Buššenki" běše so w Němcec zahrodże prěnju njedźelu septembra nahladna črjódka serbskich pčolarjow zešła, běše jich na połsta ze wšěch kónčin — z Delan, z Klóštraskeje a Khróšcanskeje krajiny, samo wot Zdźerje a Radworja a z Wóslinčanskich stron. Widźimy, zo krótke přeprošenje dosaha, a zo ma tutón swobodny nazymski zlět z prjedawšich lět telko zajima, zo njedyrbjał wusnyć a k lětu budźe lěpje a prjedy přihotowany. Dołhe rjady kólčow běchu tu nastajane a wšitcy je wćipnje přehladowachu, mjedu pak tam podarmo pytachu. Wrjós lětsa hubjenje a sporje kčéje a nima žaneho mjedu. Cyle lěto njebě lětsa khmane a za pčoły khude. Zawěšće budże k lětu zaso lěpje; njespušćmy nadźiju. Žaneho pčolarja njesmě žane špatne lěto wottrašić, też ratař njepředa pluh a radło a brónu a njewostaji role njewobdźělane ležo, hdyž je lěto hubjene bylo. Wjele móžachu sebi z nazhonjenja powědać a bjesadować a naš pčolař Jakub Kmječ-Khróšcanski poskići zhromadźenym zajimawy přednošk. Zajimawje a žortnje rozpominaše rěčnik stawižny, poeziju pčolařstwa a jeho krizu w našim času. Přespěšnje so te hodźinki minychu a wšitcy khwatachu do swojich wjeskow a k lětu zawěšće sa zaso strowi zeńdu. Nadźijmy so, zo khětro měd z kolčow poběhnje, hdyž je lětsa wšo prózdne. — Samsny dźeń běše w Njeswačidle pčołański jubilej a wulki zlět, ale też tu běchmy z naším wulětom spokojom.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro za jutřischi schtwórtk:** Drochu cyoptische a k dešcžowanju pohnjene wjedro.

* **W někotrych wjach Kalawskeho wokrjesa je w posledźnim cžasu wjele dźěcji na špinalne wokhromnjenje schorikło. Hacž dotal je so pjeć šmjertnych wopadow pschipowědźiło. Někotre schule su so samkle. Dźěl schorjenych dźěcji je so do Khocžebuskeje thorownje dowjeło. Na tej w Khocžebuzu dwě dźěcji na špinalne wokhromnjenje schorikej. Jena Khocžebuska schula je so samkła.**

* **Hutchinsonowa šwójba so wukhowała. Rybałej šoldži „Lord Talbot" je so pondźelu w nozy poradźiło, Hutchinsonowu „lětazu šwójbu" namalacj a do Selenskeje (Grönland) dowjesć. Wschě wožoby su strowe. Lětadło je so rozbiło.**

Towarstwowske powěstniki.

Bukecy. Jednota „Sokoł". Sobotu, 17. 9. je wječor po zwučowanju zhromadźizna pola Stangee. Na programje: Wopomnjeće dr. Měrosława Tyrša. Wšě zwučowace a přinošowace sobustawy njech přindu!

Jednota Sokoł Hrodźišćo/Rakodźy. Jednoće zmčejtej sobotu, 17. 9. wječor 1/9 hodź. zhromadźiznu pola br. Urbana w Drožiźiju. Program: Wopomnjeće dr. Měrosława Tyrša. Wšě zwučowace a přinošowace sobustawy maju přińć.

Ł.-S. S. Z. Přichodnu njedźelu, 18. septembra pop. we 3 hodź. wotměwaju so swjedźenje dźěći. Přihotujće so wšitcy pilnje na to! Zwj. nač.

Pančicy. Lipa Serbska ma přichodny štwórtk (15. póžnjejca) ważnu zhromadźiznu a spěwanje we Wotrowje pola Sołćic. Započatk we 8 hodź. Wočakuja so wšitke sobustawy.

Narańši sokolski wokrjes. Wokrjesne wubdźěwanje wotměje so přichodnu njedźelu, 18. 9. pop. w 2 hodź. na lětnim zwučowanišću Bukecanskeje jednoty pola Mješic.

Sokolska župa „Lubin". Sobotu, 17. 9. so pominje 100 lět wot narodninow załožerja Sokolstwa, dr. Měrosława Tyrša. Njech w jednotach na zhromadźiznach abo we zwučowanskich hodźinach so na to spominaj! Kupće soj Tyršowu knižku: „Naš narodawk, směr a zamĕr!" Župny starosta.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Dopomina so z tuthym na zapłaćenje dawkow, kotrychž termija tu je a to na:

wobrotowy dawk za august 1932 = 10. sept. 1932 (zańdźenši cżas do 17. 9. 32),
naplaćenje dochodneho dawka za wjchitkich płaćerjow dochodneho dawka — z wunjaćom rataršwa a kapałstwa — 10. sept. 1932,
naplaćenje towaršwowcho dawka (Körperschaftssteuer) — 10. sept. 1932,
naplaćenje pschemysłowcho dawka (Gewerbesteuer) — 15. septembra 1932.

Njejsu-li sobu dawki za tydzień zapłaćene, so wone z pjećimi dobjeru a to na wudawki dawkarjow.

W Budyšinje, 8. septembra 1932.

Finanzamt hamt.

Sokołstwo, šport a hry

Wubjerk za cełozwučowanje w Budyšinje

Zhromadne předsydstwo złoži swoje zastojnstwo.

Pondźelu 12. septembra wotmě so w Kheleńi posedźenje předsydstwa wubjerka za cełozwučowanje. Posedźenje nawjedowaše předsyda Stoewer. Mjez dóslymi listami přečita někotre přeprošenja. Do wubj. přija so Budyska wotnožka němsk. turnowanskeje, sportskeje a třělnje wosady. Předsyda rozprawješe wo Budyskich wojowanskich hrach a wuzběhny wurjadnje hubjeny wopyt, zo je też wjetši niedostatk w pokładni nastał. Zo by so njedostatk znajmjeńša někak zniżił, so wobzamknu, 8. oktobra w Kheleńi rejwański wječor wuhotować. Nimo teho ma so w novembrje abo decembrje spytać zestajeć kopańcowa hra mjez městnymi towaršwami.

Po krótkej rozmołwje zhromadne předsydstwo swoje zastojnstwa złoži, tola wobkhadne dźěła hač do lětneje hłowneje zhromadźizny w januaru wobstara. Přičina wotstupjenja je, zo su so wšelake towaršwa přećiwo zestajenju předsydstwa hórśile a też na dźěławosć jenotliwych sobostawow předsydstwa. Předsydojo wšitkich k wubjerkej za cełozwučowanje přizamknjenych towaršwow so za krótki čas k rozrěčenju za přihotowanje wólbow přeproša.

Wubědźowanje srjedźneho sokołskeho wokrjesa

Njedźelu 11. septembra zarjadowa srjedźny sokołski wokrjes swoje wubědźowanja w Radworju. Zastupjene běchu jednoty Budyšin, Porsicy, Radwoř, Lipan, Delni Wujezd. Dwě jednoće Khwaćicy a Małeńcy pobrachowaštej. Wubědźowaše 23 bratrow. Wosebje zwjeselaca bě rjana liča dorosta. Wustajenje běchu dobre, rekordy so žane nowe njepostajichu. Za dźerżachu sebi nimale wahu ze łoušimi zwjazkowymi wubědźowanjemi w Radworju. Sudnikaj běštaj wokrjesnaj načolnikaj Handrik a Krjeńař. Dosahnjerjo w štyriboju su z dorosta: 1. Mjercin Wićaz (Porśiska jednota 78 dypkow). 2. Richard Kěžor (Delnjo-Wujezdźanska jedn., 71 dypk.). 3. Jan Wićaz (Radworśka jedn., 58 dypk.). 4. Maks Rjelka (Delnjo-Wujezdźanska jed., 48,5 dypk.). 5. Waltař Hańčka (Radworśka jedn., 48 dypk.). — Z bratrow: 1. Jozef Nawka (Radworska jedn., 59,5 dypkow). 2. Jurij Dučman (Budyšska jed., 49,5 dypk.). 3. Maks Wićaz (Radworśka jedn., 43,5 dypk.). 4. Jan Bjeńš (Radworśka jedn., 40 dypk.). 5. Richard Bubnař (Lichańska jedn., 39,5 dypk.) a Mikławš Šołta (Budyšska jedn., 39,5 dypk.).

W jenoboju doby br. Jurij Dučman z Budyšskeje jednoty běh na 400 m a 1000 m štafetu doby Radworśka jednota 51,2 sekundow.

Kopańca

Wotrow I. přećiwo Workleram DJK 9 : 0.

Wotrowćenjo njehraja dobyćow dla. Nihdy nic. Hraja, dokelž je nětkle najwjacy přileżnosće a zo bychu wukli. Skazachu sebi Worklećanow. Ći přiběchu III. muštwo. Ale přijědźechu z měšeńcu I. II. a III. muštwa. — Na, přejara sportnje to wšěch.

Wotrowćenjo njehraja dobyćow dla. Nihdy nic. Hraja, dokelž je nětkle najwjacy přileżnosće a zo bychu wukli. Skazachu sebi Worklećanow. Ći přiběchu III. muštwo. Ale přijědźechu z měšeńcu I. II. a III. muštwa. — Na, přejara sportnje to wšěch stronje někotři swojich minsnych sobubrajerjow wohanjachu. To so pola nas we našich serbskich mužstwach nihdy nima stać.

Wotrow II. bě sebi Pančanske muštwo skazał. Ći pak hakle njedźelu přinjesechu wotprajichu.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 14. septembra 1932:

Wčerawše kurzy w Berlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,65	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,13	100 franc. frankow	16,49

Bursy wosebje wčera njewočakowane mócne. Rozhorjene podmjeli finanzowemje a swětowemje politiki bursy po skaći mało jimachu. Bursy składuja ośěrje na tutkhwilnu wnjesnjosć z wěstej bowery, dokelž sejmja so na móc statnje wobornu a na nju derje dźiwinowanje policije. Tuž w nastupanju finanzowskich pomérow njeprosy nam w kraju žanehoš racha. Jeli so wysnoseši porodźi, z pomocu fawoleho hospodarskeho programa nascheho hospodarskeho nowe kwaśenje nadchwatej, potom tuha nam swětowa symna.

Produktowe witi běchu wčera jara cżiche. W hotowym jenoże pschenża a rožka sahu 5 pj. wyschiźadźischcej. W termijnowym wikowanju płaćiny znadnje postupichu. Jećmjeń a wowjs docalne płaćiny dźerżeschtej. Mjenje storża, so hubjenje muku wolbnoh a dyrbja ju za Rdmu swjelbjene płaćiny wokedźować.

Zrunnać płaćejsche wčera w Barlinje:

pschenicy 10,25—10,35 hr. (10,55—10,65 hr.),
rožki 8—8,10 hr. (8,10—8,20 hr.),
nałićnjcho jećmjenja 8,70—9,20 hr. (8,80—9,35 hr.),
jećmjenja nałpamjetneho 8,35—8,65 hr. (8,35—8,75 hr.),
wowsa 6,80—7,05 hr. (6,95—7,20 hr.),

w termijnowym wikowanju:

płaćejsche:

za september: 10,95—11 hr. (11,20—11,22½ hr.),
za oktober: 10,95—11 hr. (11,27½ hr.),
za dezember: 10,95—11 hr. (11,30—11,32½ hr.),
za měrc: 11,22½—11,30 hr.

rožki:

za september: 8,67½—8,70 hr. (8,72½—8,70 hr.),
za oktober: 8,70—8,72½ hr. (8,65 hr.),
za dezember: 8,72—8,80 hr. (8,83¾—8,86¼ hr.),
za měrc: 8,87½—8,95 hr. (9,12½—9,05 hr.).

owjas:

za september: — (7,37½ hr.),
za dezember: 7,25 hr. (7,38¾ hr.).

Płaćiny w swinkach za płaćiny tydźenšich wikow. Hóźež pat žane nastupnjene ni jo so wobzamknjenich.

Swinjoze witi w Berlinje

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Přidjenoti běchu 285 běhakow a 453 prožatkow. Te płaćachu:

Běhaki: wulke 32—35 hr. (34—47 hr.),
srjedźne 20—32 hr. (20—34 hr.),
Prožata: wulke 14—20 hr. (14—20 hr.),
srjedźne 11—14 hr. (11—14 hr.),
małe 9—11 hr. (9—11 hr.),
Witi klozachu, płaćiny běchu słóčene.
Płaćiny w swinkach za płaćiny tydźenšich wikow.

Hamtske powěsće.

Do druhstwowcho sudnistwa w Kamjenu na lopjeńko 29 su zapřisahli nastupajo Worklećanski nałutowarjo a wutwórjerjo, zapřisahne druhstwo z njewobmjenowanym rukowanjom we Worklećach: Druhstwo je rozpuščene. Wobhładny wječnik Jurij Běrka, rataj Jakub Domanja a wobhładnik Jurij Kozor su likwidatorojo.

Pschestajenja:

schtwórtk 15. septembra 1932:

w **Kamjenu** w kasarnach w komornym domje maschinistkich šiflowc dop. w 10 hodź.: wschelake meble, klamańske blido se schkleńczanymi tschinkami, njebjelschi wós a radio,

w **Lubiju** na sudnistwje dop. w 10 hodź.: pjenježny khamor, ogerski balakschladak, klawir, drajcha, cżumpje, fanowka, karusel, wuršne hwozdy, sbérka listowych hamorkow, pisany stroj, wschelake meble, 8 karkow, jedyn pawowe tačel, pokrywowa maschina,

w **Lubiju** na finanzowym hamtsce: 6 konjazych a holcich wobleczow. (W kajkej hodźinje je hłuboke potajnje finanzowego hamta.)

Wikowański sapiš.

Do towaršwowcho sapiša na sudnistwje w Budyšinje su sapisali pod cżisłom 95: Towaršwo hantyrańskeje Saksko (Ostr.) w Budyšinje. Wobkhadnik w Budyšinje, na Koschicy hasy 27.

Konkursowe powěsće:

W konkursu nad samoženjom jiemy „Ostjachsen“ towaršwo towaršwo z wobm. ruk. w Budyšinje je z dnjom wotpołožanja wottwórjenja sarjadnika dańšeho termina na přichod 5. 10. 32 dop. ½2 hodź. do Budyšina na sudnistwo sema 141 swołał.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo za tunu abo 1000 kg nowac 10 %.

Płaćiny po złotej hriwnje

	13. 9.	12. 9.		13. 9.	12. 9.
Pšenica	205-207	206-208	sunu	—	—
rožka	160-162	161-163	woka	17,0-20,0	17,-21,0
jećmjeń, nat.	—	—	módre lupiny	—	—
jećmjeń	167-173	167-173	žołte lupiny	—	—
wows	136-141	136-141	seradella	—	—
kukurica	—	—	rans. wosuški	—	—
pšenič. muka	25,0-30,0	24,7-30,0	jany wosuški	10,6-10,7	10,6-10,7
ržana muka	21,7-24,0	21,7-24,0	such. truhanš	9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	10,0-10,4	10,0-10,4	tymoj, kruški	—	—
ržane „	8,40-8,90	8,40-8,90	syrc, 50 kg	1,85-2,15	1,80-1,90
raps „	—	—	ržana słoma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	pšenič. „	0,50-0,60	0,50-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,60	0,50-0,60
ofeuški	—	—	ječna „	0,50-0,60	0,50-0,60

Płaćizny ręznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

13. septembra 1932 Pł dźiny po centn. a zł. hriwnach

Skóźne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 421.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje ręzneje hódnosće hač do 6 lět	29—32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	26—29
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	22—25
Mjenje picowane wóčki starobow	—

Byki: 407.

Połnomjasne, wurośene, najwjetšeje ręzneje hódnosće	30—31
Połnomjasne, młódše	27—28
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24—26
Špatne	20—23

Jałojcy a kruwy: 616

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje ręzneje hódnosće	24—26
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje ręzneje hódnosće hač do 7 lět	21—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 2163

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	45—51
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	40—50
Špatne (4.)	25—35

Wowcy: 4773.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	30—34
Starše wukormjene (2.)	25—31
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	33—35

Swinje: 12268.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižonjow, hač do 1¼ lět stare	45—46
Wukormjene	44—45
Mjasne	42—44
Špatne	39—41
Raney a kundrowy	40—41

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěšće: G. Janak w Budyšinje.

Gumi za koła
we wulkim wubjerku
jara tunjo pola
Br. Thomas
w Budyšinje
na Kamjenitej hasy 16

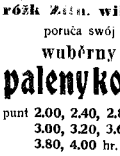
rožk Zeln. wikow
poruča swój
wuběrny
paleny kofej
punt 2.00, 2.40, 2.80, 3.00, 3.20, 3.60, 3.80, 4.00 hr.

Wše šulske knihi
poruča we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
::: na Lawskich hrjebjach :::

Zniowe dary
Spytajće moje wuběrne
cigarylla a cigary

Sensation	St.	2½ Pfg.	Havanna Club St.		6 Pfg.
Eisbären	„	3 „	Räisel v. Bautzen	3 St.	0.20
Kameraden	„	4 „	Lockvogel St.		8 Pfg.
Nux rot	„	5 „	Fachmann	„	10 „
Grenzfestung	„	6 „	Steuerwunder	„	10 „
Mi Gusto	„	7 „	Budissa	„	12 „
Havanesa	„	8 „	Reichentor	„	15 „
Havanesa	„	10 „	Con Amore	„	15 „
Noblesse	„	10 „	Fernando	„	20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkosći
Albert Lehmann w Budyšinje
Na Połnocnej drózy 2 — na Kěžorskej drózy 11
Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

Poručuju swój
5sydłowy zawrjeny auto
za wěrowanja, křćizna a druhe přileżnosće
při najtuńšim wobličenju.
Feliks Bejma w Pančicach
Telefon Pančicy 235.

Kóždy
z našich wotebjerjarjow Serbskich Nowin je přećiwo sćěhwkam čělneho zujezbożenja
z 1000 hr.
zawěsćeny!
Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarju Serbskich Nowin.

Holca
nic młódša hač 18 lět, so hnydom abo k 1. oktobrej za znutřkowne dźěło pyta
w Baćonju čo. 1
Telefon 72 Přećicy

A. Gründer
homöopatha a masér
k ręčam kóždy pjatk
w Lejnje 1
wot pop. 5 hač 8 hodź.

Wjac swěcy
4—5 króć swětliše wotswětlenje abo ¾ zaćuwanja swěcy. Hodźi so na kóždu lampu. Njedaj o sebi nješto podobneho narěkać.
—,80, 1.35, 1.80. We wukładnym wokne wustajene.
Elektro-Paul w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 14.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihiličišćerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam cělneho znjezbožeňa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeňe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeňa dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 217 **Budyšin — Stwórtk, 15. septembra 1932 — Bautzen** **Lětnik 91**

Hindenburgowe skónčne słowo

Listowanje wo podawkach pśchi rospuśćenju nimšćinskeho sejma je nimški president stónčił. Statnemu sekretarej Meißnerej je dał rozjedu nimšćinskeho presidenta na jogo pismo pśedwoze wotmolwiś:

Jara cześćony nimšćinski presidento!

Knjes nimški president je mi poručił, so by Wam potwjerdźił, so je Wašche pismo z 13. septembra dostał. Pokazuju na žwój Wam wjeźera pózłany wosobinski list, Wam knjes president da zdźeliś, so śej wobsamknjeni, kótaryž je nimšći sejm po pśchepodaću rozpuśćeńskeho wukaza pśchijał, pśeśiwowustawnej a po takim njewustawnej. Knjes nimški president nochce tohodla z tejule wobsamknjenjow žane krokle wotwodźeś.

S wurafom najwutrobniśeho pocześeśowanja, žym

Wam poddany

dr. Meißner.

Wótra zwada wo wustawje

Po rospuśćenju nimšćinskeho sejma je mjes nimšćim knjeześtwom a nimšćim sejmom wótra zwada wo wukonjenju nimšćeje wustawy nastała. We pśenim rjedźe pśeśenje śtejeśche, **hač je nimši sejm sy̆la rospuśćony.** Nimšćoskejmski president Göring sam a dohladowaŋ wubjerk śej mjes tym pśeśiwnaŋoj, so je ga z pismom nimšćeskeho presidenta, kótaryž je nimški kanzler póndźeli w sejmje nimšćoskejmskemu presidentej Göringej pśeŋepodał, po wustawje nimšći sejm rospuśćeźił.

Druge praśenje wo tym jedna, **do kótreho cźasa ma prawa rospuśćeńskeho sejma płaćiś.** Tole praśenje njeje hyśćo rozrisane. Nimšćoskejmski president Göring a dohladowaŋ wubjerk nimjenje sejmskeho knjeześtwa na stejśćeju śteja, so je ga nimški sejm z tym wokomikom rospuśćeźił, w kótrymž je Papen Hindenburgowe pismo w nimšćim sejmje nimšćoskejmskemu presidentej pśedpołożił, dokulaž je ga nimški sejm z tym wokomikom rospuśćeźił, so by wót njeho we praśenjach śwonkowneje politiki, wozjebje wo Lausannešim dojednanju a wo wotbrojnjanju praśenju trjebnu wědomosć dostał.

Natym **Beltu** sawadźił. Jenu kanonowa wěża torpedowego czołna so wotwirhny, a czołn so też hišće na druhe wašnje wobškodźi. Dwaj druhaj torpedowaj czołnaj dyrbještaj jón wotwjesć.

Gorgulowa wotprawili

We wukhodźišćach Arago pšched jastwom Santé w Parizu su frjedu rano pšchi sthadźenju ſłowza Gorgulowa, mordarja republizyneho presidenta Paiwola Dounera, wotprawili. Powěźeć wo pšchedstejazym wotprawjenju bě wjele wešmykich ludźi pšchewabiło. 400 metrow pšched městnom, na kotrymž bě guillotina natwarjena, paz policistow steješe. Tuči jenož wožobam bliže pšchiněz dachu, kotrež dyrbšachu po słušanju wyšchnoſće pšchi wotprawjenju pšchitomne być.

Běšu draſtu woblečeni katowi wotroczźy běchu w nozy guillotinu natwarili. Pšchi wotprawjenju bě też prawoſławny duchowny pšchitomny, kotryž bě Gorgulowa na jeho žiwjerej z duchownym troſchtom pšchihotował. Gorgulow njeje pšched žiwjerju žiwoju žonu wobhladał. Sšrjedu rano sastupnik ſtatneho rěčnika, kotrehož nekotři ſudnišzy sastojnišzy pšchewodźachu, Gorgulowa w komorzo k žiwjerji sabudźenych wubudźi a jemu praji, so žu jeho proštwowne pišmo wo wobhnadźenje wotpokasali. Gorgulowa potom sa wotprawjenje pšchiprawichu. Jemu koſchliny thornać wotrěsachu a jeho na pośledni thód pšchihotowachu. K wotprowinišchězi dźiwy Gorgulow wjele wo žiwojej žonje rěčeše a žiwojich pšchewodźerjow proſcheše, so bychu jej tola prajili, so je ju ſtajnje lubował a so wſcho wo wodacje proſby, ſ čimž je ju trudźił. Njech wona dźěcjo, kotrež wočakuje, derje, to rěka po jeho nahladach wukubluje. Gorgulow hišćeze dwě ſchkleńcy cuma wupi, kotryž jemu pośłičichu, ſmuženu zigaretu pak wotpokaſa. Potom duchownemu wobſina a ſtroſchtnu na guillotinu ſtupaſche. Hišćeze raz ſawoła:

„Proſchu wſchitkich wo wodacje!"

Jeho poślednje ſłowa běchu: „Ruſka, Ruſka, ach moja wótcezna!" K někajkim pšchipadam njeje pšchi wotprawjenju doſchło.

200 hóleow smě lećeć.
Němski Aero-Club wotmě na lětanišću w Barlinje-Staakenje lětanje za młodźinu w sportskich lětadłach. Na lětanju wobdźěli so 200 šulerjow. Woni začuchu prěni króć wysoke začuće lětanja. Wobraz pokazuje, kak sebi do lećenja lětadło wobhladuja.

Ze Serbow

W **Budyšchinje**, 15. septembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +22. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer +3, thermometer w nozy +11. Wuhladny na ſuche wjedro. S deſchčom je so nam ſaſo nimo kuliko. Schleńca je poſtupowała a pokazuje na wobſtajny počas. Wyſchina z wječora Europy leža, je so njenadjijnje ſchěrnila a nižinu k połnozy ſtločiła. Wyſchina z wječa Europy je po z wyſchinu nad Grječu. Europu jednoreńca. Tak twori ſaſo wobſtrofcej, ſo ſuchi počkaš dale wobthowamy. Sa kataſtrowe je tónle počkaš jara njepſchitomny. Cźeńca rola ſo cźežko wobdźěła. Do ſaprahnjenje pluh njeleše. Krute hruſle lěma cźeńca żelezna wuzata walka rosmjeć. Puwr rěwy a naſymne piſy njerostu. Naſche kataſtrowe proſby wo niły deſchčik. — Jutſje ſtatk ſthadźa ſłónčko 5,36 h. a khowa ſo 6,12 hodź. Měſaczk ſthadźa wječor 6,29 hodź. a khowa ſo wječor 7,15 hodź.

— **Bachowy „Hudźiny wopor"** pſchedwidźeje ſo wutoru 20. septembra wječor we 8 hodź. w Pětrowſtej zyrkwi. Pſchezo hižo ſu ſo pſchi wječornych hudźbach wažile Bachowe dźěła, nanajbóle jeho pośledni: Lipſkeńſke dźesa. Tehodła ſo też ſamo wot ſo rosumi, ſo ſo někto też tu ras pſchedwidźeje. „Hudźiny wopor", tón je po themi: Bjedricha Wulkeho naſtał. „Hudźiny wopor" je jen z najmóznišchich a najkubje pſchimazych dźěłow wſcheje hudźby, móžemy jo mjenowacź zyrkwinſku ſinfoniju za inſtrumentalne ſoła a wulki orcheſtr. Collegium muſicum, ſcheſnajeny z orcheſtrowymi hudźbnikami a pſchecźelemi ouchowneje inſtrumentalneje hudźby (45 inſtrumentalistow) ſu ſo pod wodźenjom domſeſkeho organiſta Horſta Schneidera ſkedźowzeli, ſo wuzhu po wſchěrnym prukowanju giganſtke dźěło w tudomnej wulkozyrkwi ſaklinczeć dali. Budyſchin z tym tuto dźěło jako prěnje ſaſſke městno ſłyſchi, jako ſu jo w połnocnej konzertowej ſynje Weimar, Gotha, Eſſen a London ſłyſchale. So by prawje wjele ludźi dźěło ſłyſchecź mohło, pſchedwidźeje ſo we wobſtuku wječornych hudźbow. Programy po 30 pf. ſa njeſaſtupjerjow a malocentnarjow po 10 pf., nimo teho cźiſłowane městna na wokſalnſchčinu, ſu pola Gudera a Co. a Seminarſkej haſy 8 a pſchi zyrkwinych durjach dóſtacź.

— **S poſjedźenja měſchčanſkeje rady** 13. septembra 1932. Dokelž ſu měſchčanjo ſaſtupnizy **hoſpodarſki plan na 1932 wotpokaſali**, ma ſo pola měſchčanſkich ſaſtupnikow namjetowacź poſtajenje dojednaſkeho wubjerka. — Wokrjeſnje hejtmanſtwo je porucźało, ſo by ſo **wobydlerſki dawk** ſ 300 proc. **ſchcźrażka na 1933 ſběrał, rada pak wobjamny, pſch. W. wotwjacź.** — Rada dowoli někotre pſchemjenjenja ſtrjeſenja ſ **pſchedewſchčelom wobthada měſchčanſkeho domu nibuža**, kiž ma ſo ſaſo wotewrić. — Rada wotpokaſa **proſtwu wo ſamjeſčenje.**

— **Sjawaj pjenjezne ſběrze** w Budyſchinje. Pa ſkej wolnoſty za Nimzawſtwo we wukraju je ſo ſa 17. 18. septembra 1932 ſběrka po domach a dróhach a ſa ſkenu towaršſtwu we Budyſchinje a ſběrka mjes Budyſkimi katolikami w cźaſu wot 19. ſ tembra hač do 16. oktobra 1932 dowoliła.

— S **Cźornowa** pola Kamjenza. (Swinjaſty mór je ſchoł.) Mjes ſwinjemi kubleria Hendricha Schołty Cźornowje cźo. 7. a Leidlera we Wudworju je ſaſo kaž je ſo hamtſaj ſwjeſcźiło.

— **Mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Tu tydźeń ſo žane mjaſo njeprſchedawa.

— **Njeſboże** mjes koleſarku a awtom ſta ſo wjepopołdnju wokoło 2 hodź. na Zyhelnſkej haju. Koleſa kotraž na Mnjazkowſku dróhu jědźeſche; njekedźbowaſche pſched njej awto jědźeſche a ſajědźe tak do ſadnjeho d awta, kotryž cźežeſche makemu hólzej ſ puca jěcź, ſo uj jeho pſchejěł. Srani ſo jenož lohko, tak ſo mójeſche wſboju rěcźeć, ſo njeſboże hórſche njeběſche. Wina dźe koleſarka žanu, dokelž njeběše kedźbowała, hdźe jědźe.

— **Wobſchudźeł ſo pyta.** 22. auguſta t. l. ſu na Drjewowych witkach mnjaze jědne kolo bjes ſedła, ſa to pak cźerwjeny puzak na krožna pſchimjatany a pſchi troſnowej zerdźy ſchuſ. ſ twaniſter bjes rjemjenjow ſ wſchelakim wobſahom wiſejo, bjes kujeſa namakali. Po wſchim ſdaću je dźěcjo ſ ſobom jěſeſło a jo tam ſiejo woſtajiło. Wobſchudźeł njech ſo pola kriminalneje policije w Budyſchinje, Burgplatz 6II, telefon 2802, ſamołwi.

— **Wobſchudźeł ſo pyta.** Wukhodźowař namaka 10. septembra 1932 na puczu mjes Stieberowej dróhu a Albrechtowej rěču pſchi żelezniſtim naſypje pod kektami ſthowanu **pjenježnu kaſetu** ſe ſaſadkom. Wona je 20 zentimtr. dotha, 75 zentimtr. ſchěroka a 10 zentimtr. wyſoka, ſwonta bruna a ſnutſka cźerwjena barbjena, bjes pjenjes a rospaczena. Budyſkemu kriminalnemu wotdźelenju ſo dotal wo tajſim paduſchiwe njeco wojſewiſo njeje. Wobkradnjeny ſo proſy, ſo by ſo pola kriminalneho wotdźelenja w Budyſchinje, Burgplatz 6², telefon 2802, ſamołwił, hdźež może ſo też kaſeta **wobhladacź.**

— **Wobſchudźeł ſ tworami ze pyta.** W měſaczu auguſcźe 1932 je w Lipſku w nuhdze 13 padach ſaſtupnik Jan Konrad **Hauka**, rodźeny 23. 7. 1893 w Crottendorfje, jako wobſchudźeł ſ tworami we wobthodach ſa pjekaſku potrjebu, w bětnarjach a twarjerjach piezow wuſkuwał. Pak ſ falſchowanym ſkakanſkim wopiſmom abo bjes njeho žada je we wokſalnje bydlazeju pjekarſki ho miſtra wſchelaki grat, kaž cyhanzowe denźcźa, pſchikrywy, ſuwaki, ſuwakowe żerdźi a podobneho. Pſchi tym ſo wón wotmantjenja jako pósłany abo pſchiſtajeny ſkazał. Graf ſyna hnydom rozhnuwſaſ, ſchtož ſo jemu jeſeſcźo porodźi. Wón hnydy bjes dwěla hnydom druhim pjekarjam pſcheda. Hauka ſoa ſo wjeſ 40 hacź 45 lět ſtary, nětźeže 1,69 m wulki, ſchčerki, ma cźěmnobrune włoſy, łomjenje polne wobliczo, khodźi we wſchelakich cźapkach, brunych manchestrowych khołowach, ma jěſone kolo pſchi ſebi. — Hauka je Lipſk wopuſcźił. — Wuſtupi-li wobſchudźeł we naſchej wokolinje, proſy ſo, ſo by ſo to hnydom ſoſtatnemu kriminalnemu wotdźelenju w Budyſchinje, telefon 2802, abo bliſcźej policajiji.

— **Saſſka krajna loterija.** Pſchi wutorniſchim cźehnjenju 5. rjadownje 201. ſaſkeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (8. dźeń) padźe dobyczе wo 20 000 hr. na cźiſło 156324; dobyczе wo 10 000 hr. na cźiſło 68960; dobyczе wo 5000 hr. na cźiſła 35796 68808 136295 153024; dobyczе wo 3000 hr. na cźiſła 32329 40139

D. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Jubilejna ſtwizna.

104] (Pokračowanje.)

Prěni dźěchu wot Schcźerbeż. Dóndźechu hej po Wjeruſchku, wſachu Jana ſobu a naſtajichu ho do młyna. Tam Roſarka woſtrjedź pſchecźelſtwa ſe ſwojej druſku, kaž kralowna cźakaſche. Hoſeło ſo ſjednoreźichu a kwaſny cźah wokoło jěnaréźich wot Sběrchnych wuhože. Herzy paſtachu „juž mi lubu k wěrowanju njeſu", kwaſarjo ſajuſkachu, ſo wjeſ rjeſche, druſki ſ rubiſchkami nad hłowami mahotachu a kaž ſchkowarońcy noſ mrócźeleni ſaſwachu. S tšělenjom ho ſtatki we ſwojich ſatſadach ſaiſchapechu a doſtojne Puczźinſke iwany na ſtarodawnej zyrkwiczźy wjeſołych hoſcźi witachu. Wot ranja bě ſamróczene, ale hdyž kwaſny cźah hacź na hółku k zyrkwi bónože, njemóžeſche ſej wezitym ſłónčko pomharcź, wotſtuny mróczele a ſ módrych njebjeſ ſe ſkotom ſwojich pruhow ho na kwaſni ſaſmja. „Puczźiń ho raduje," ſej ponyhli a wołta na wobłoſy ozenſa a jutſje a ſajutſiſchim, pſchetoż tři duny trajeſche tola pomjatne kwaſne wjeſelo.

Dźeńſ běchu wodnjo pola Spěſchnych, jutſje budźa pola Zymburez a tſeći dźeń to pola Schcźerbza ſtónca, ale tóżoż wjeczor, tóżoń nóż w „ſtarej" pſcheczwjaja. Schtóż pſchinóże a je dobreje wole, tón je ſ hoſcźom, njech ſe a pije, mlynkez nan dźenja płaczi, Zymbura płaczi jutſje a žiwnoſcźer Schcźerba ſajutſiſchim płaczi. We zyłej wſy nichtó njeoſtaja, žiwy wotpoczńja, kaž ſtoja a woły Linjeho paſu. Kaž magnet budźba wſcho k ſebi cźehnje. Spodźiwne je budźba, kuſtaninzy ju herzy. „K roſžohnowanju" tak jimanje ſapiſtaja, ſo ſo nuzam ſyły do wocźow tłócźa a żony ſapiſtaja, „do ſtupa" ſahudźa a noha ſama wukrocźi, „do kola" ſapiſkaja a pory ſo wjerćeja, „do ſkoka" dźiwje ſapiſiaja a ſtaruſchka, ſmorſcźena kaž ſucha ſłonka a łóſka kaž nóſcźeż, w kucźiku ſtawa a ſej poſtakuje. Njeje pěſnicki na ſwěcźe, kotruż by zchu Stróńkeczańſky njeſłyſkali. Wſchitko roſwjeſela, też Zymburu roſwjeſela, dołho, hižo dwaj dnjej ho wobara, ale njedowobara ſo. Poźaj ſo, ſyły Zymbura! Wjes miłoſcźe ſo tym kuſkańkam podaj. Tak daj ſej hišćeze búšt jeſchcźaſeho pſchecźiwiſkeho piwa porjedźeć, na raz jón kowaji! Aha, cźujeſch, Zymbura, tak ſkej cźi ſpěſchniſcho běži a ſo pěni? Nóſy ſtej wumłodźnjej, wocźi ſo ſabłyſcźeźile, hłowa ſo ſtrjeſnyła, ruzy do takta ſkeſtaj a wutroba juſka. Hnydom ſo jej ſtyſka, hnydom ho raduje, ſa tym hacź huſle rěcźa, hacź tarakawa porucźa. Huſoba Zymburin poſoduje a njeſmilnje, kaž ſe ſłabym dźěcźom hej ſ nim hrajta. Jima jeho a rěcźi k njemu, ani tak ſe ſwikami, ale moſte rjeſ ſ jaſnymi, roſumlivymi ſłowami.

„Wutrocź, Zymbura, pſched huſobnikow," ſaſłyſcha roſtaſ w ſwojej duſchi, kruty roſtaſ, kaž pola wojakow a prjedy hacź ho tuho naoża, pſched nimi ſtejeſche. Pjerć ſłotych jim na taſel połoži. Po łžach hej ſaſy ſwoju najlubſchu pěſeń ſaſpěwa, kaž teńdy w Hrodźiſchczu pſched herzami:

„Pſcheczźwinſki hrodźit — mieſy horami,"

ſaklinča wyſoki hłoſ, jako by ta ani Zymburowy njeſył, huſle ho ſłoſa pſchimnuchu, tarakawa ho k nimaj pſchida, zyłu budźba ſobu ſapiſka a wokaſche:

„Njeſapomni na to — ſchtóż mi daſa ſły."

Howrjo wołoſche, kruteje žadoſche, haj cźuje wom roſkoſowaſche. Ale hnydom bu zuniſcha, nězniſcha a ſ Zymburu hej błódzy ſcheptaſche:

„Rubiſchto cźi daka ſłym,
wuſchiwane ſ haraſom,
rjane, běłe, ſ tulpu bět'."

A tu ſo budźba nadobo roſſłobi. Huſle kaž bźiwje ſchwórcźachu, dunory hołcźnje wujachu, budy njeſmdrje ſaſwiſdachu, a nade wſchěm tym ho w khětrowatej wyſchinje tarakawa ſ tak drobnuſchkim, luboſnym, dźěcźazym ſmjeſcźom ſaſmja, ſo ty Zymburu ſ njeſměrnym wjeſelom pſchewja; tu radoſcź w ſebi ſoſerćeć njemóžeſche, won, won dyrbi ſ njeho, hižo ruku poſchkhnje, a nětk ſajuſka, ſadupa, a tſi króć ho na měſtnje wokoło ſebje wobwjertnje.

Budźba bě ſwoje pſchewjeſka, rodźoſtne ſajuſkanje ſ Zymburu nawabiła, ale ſe ſwojich kuſkow a cźinkow jeho hiſchcźe njepuſchcźi. Njedoże ho, ſcźiſcźi ho, wurwe ho, dunory poczinaju ho takta brunczeć, budy jim hrě dom powuhaja, huſle kluźża, ſa nimi też tarakawa ſ takta dyrdi, ſa nimi dyrbitej Zymburowej nozy, bo kol dyrbitej, ale niż kamej. „Hoże je moja ſwórna ſon Marjanka?" ho Zymburowej wzdi ſadoſcźiwje praſchatej a hlej, tu ſtaji ſ druhimi w kruhu wokoło njeho, radoſ uje a ſdźiwje k njemu hlada, a hdyž je ho k njej wo brocźił, ruzy ſa njej naczahnył, ſtawa jemu do rukow lećí. Wſchitzy Zymburje cźeſcź wopokaſuja, roſeſtupi ho, a wón ho ſamótnił ſe ſwojej duſchnej Marjanki w kole wjerćí.

„Ja niż, ale ta dunorſka hudźba a wjno," ho Zymbura poſoźiſcho ſamołwjeſche, ho haiſuju ſa ſwoju ſłaboſć, „ale ſchto wo to," kóżdy króć ſ ruku machny, „cźuje tola ſchcźe" a ſwominka jemu hiſchcźe wobliczo ſ poſmjeſkom poſlećí.

„S pohrjebom ſym pola Schcźeńcź ſapoſtał, ſ kwaſom ſym pola nich ſłónčeńł," ho Zymbura na ſwój. Jóſeſa ſ Janom roſžohnowa, hdyž jemu Jan pkakajo ſłowa ſa wſcho dźakowſcźe, „njebudź w žiwjenju jakoraz, ale pódły, ſchcźipjeny ſchtom, ſtajnje prawje jednaj a ujetrjebaſch ho bojecź ani Boha a kraja, w tym je korjeń naſcheho buriſkeho žiwjenja a naſcheje hordoſcźe."

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

8225 93532 106469 116908 128952
[illegible] 147498; dobycze wo 2000 hr. na cžišla
886 2677 3768 3871 13660 19870 26808 30149 44470
46907 47910 54633 54904 59853 62584 67942 76466
[illegible]668 85857 88106 94981 95254 96160 98637 110793
[illegible]44579 135326 141931 145253 145349 152486 154524
[illegible]57354; dobycze wo 1000 hr. na cžišla 481 971 3797
[illegible]4664 5969 8839 15654 16911 21935 25162 27878 29242
[illegible]2869 35126 39215 41517 44945 49241 53522 54787
[illegible]7821 74141 77888 77176 77879 80033 80057 81838
[illegible]2555 83737 85107 86722 91458 95309 96586 97120
103681 103825 104854 106244 109168 110759 111080
111520 117452 118166 119003 120244 120477 127131
127964 128039 128094 128240 128829 133931 136803
138483 141560 146310 146693 149111 152770 153258
153359 153423 154410 157878.

— Dobycze wo 2000 hriwnow padny pšchi wčerawšchim cžehnjenju šakieje krajneje loterije na cžišlo 92539 do tudomneje Rotherez loterijoweje běrkownje.

S **Djéžnikez.** (Sawrjeny pucž.) Sjawny pucž ſ Budyšchina do Djéžnikez je dla nažnypowanja na Djéžnikowskich honach wot 15. hačž do 24. t. m. šawrjeny. Sawny wobkhad pokasuje žo na Nowe Djéžnikezy abo Sslónkezy.

S **Hólnizy.** (Wichor.) Jakošny wichor, kiž w nocy k pónđželi tež tu šakhadžeše, je w šahrodach wulkeje škhody načžinik. Ssad ſ hromadami špody šchtomow lečeše. Jenemu ratarjej žo žlowčna šlemi. Dale je wichor wuwróčžik starý topoł a pola pjekařikeho mišchtra Fanla žo antena wobšchkođži. Wohužel požadany dešchcž wumesta.

S **Hodžija.** (Wichor.) Wichor, kiž tu w poslednich dnjach šakhadžeše, je tu njeznměrneje škhody načžinił. Wosebje žu tež cžerpiše stare lipy pšchi Budyškej drúsy. Tak žu zuły wjetšchi naibžunlišcheje lipy wotlemi. Padže do jahrody inženera Ludwika.

Se **Sdjerje.** (Schulški wulét.) Sanđženu wutoru běchu tu šažo njedžiwježe a pokafowachu swoje kunšchty. Pšchi šwačinje wosfožichu kónz wžu pola kowarnje lěhwo. Mjes tym žebi wodžerjo w kowarni k. Debika swoje nastroje wuporjedžowachu. Pšchi tym mózachmy wot tutych ludži nadrobnišche wo jich pokhađže šhonicž. Woni žu mjenujcy Turkojo a rěcža tej tammu rěcž. Pola naš pak žo němšky dorečža. Mějachu tež 11letneho hólcžeza žobu. Tutón tež ſ karawanu po šwrěcže cžaha a po jich wuprajenju žaneho schulškeho wukubłanja njewuživna. Potajkim wón njemóžeše hišchcže cžitacz a liczicz.

Z **Radworja.** (Sokolski swjedžeń.) Kaž słyšimy, chce nam naša sokolska jednota wuhotować mały swjedžeń. Smy so poprawom zanđžene njedžele nadosć nawjeselili a narejwali. Smy swjećili wšelake zabawy, kaž mału kermušku a naposledk też njezapomnity hudźbny koncert, kotrehož zynki snadź hišče w někotrežkuli wutrobje klinča. Ale njoch je to wšitko było. Hdyž pak wola Sokol, potom dźemy a póndźemy tam, hdźež so haji Serbstwo. Tak so wšitcy zaso widźimy we Radworju pola Šubertec na swjedženju. Na zdar!

Z **Kulowa.** (Padustwo.) Wutoru rano pobychu paduši w klamach a korčmje Maksa Topolinskeho. Běchu wokno do kuchin zatłočili a přez njo zalězli do domu. Kradnychu nutřka wšć cigary, cigarety, tobak, šokoładu, kofej, woljowe sardinki, čaj a placki, nimo toho hišče radijowy aparat a něšto pjenjez. Do pisanskeho blida so njedobychu, haćrunjež kluč na nim leżeše. Kradnjene wěcy su paduši nanajskerje z awtom wotwjezli. Škoda wučinja wokolo 1000 hr. Korčmař a jeho žona běštaj zapnćowałoj, syn bě sam doma. Ani podružnik paduchow njeje pytnył.

S **Wojerez.** (Trjebachu babu na kwaſu.) Trochu njetwšchěnu podawk sta žo w žuhodnej wžu, hdźež mějesche so widacz dźiwka mlynka. Kwaſ bě hižo nanajskerje pšchihotowany, kwasarjo hižo tu běchu ſ hromadami. Nawoženja a njewjesta běchtaj hižo pohłoj na stawnišchwe a so hižo do zyrkwje hotowałoj. K tomu wjchak njebóhdže, dokelž so naras bacžon pšchijewi a tuž młodej njewjesce njebu možno, pšched woltaŕ stupicz. Wěrowanje dyrbjachu potajkim hacž na dalsche wotstorczicz.

S **Laſa.** (Morweho namakali.) Pónđželu rano namakał so w hrjebi mjes Nydeju a Nowym Lasom 60letneho kłdarja Jana Nowaka ſ Nydeje morweho. Maju sa to, so je njedželu wjecžor duzy domoj šo wot pucža šabłudžił a do hrjebje padnył.

S **Běleho Kholmza.** (Wyšoka staroba.) Tu žwjecžeschе 8. póžnjenza Gustła šwud. Senfowa žwoje 84. narodniny. Wona je hišchcže cžełnje a duchownje cžił a strowa. Bydli hižo wjele lět pola žwojeje djowki Hany šwud. Walnichoweje.

S **Hbjelika.** (Schulški žwjedžeń.) Po schtyrilětnej pschestawzy je žo njedželu wotmeł schulski žwjedžeń. Kubler Horuczer bě žwoju kutu dał k dispošizizi. Sswjedžeń žo zahaji se žwjedženiškim cžahom. W cžahu běchu pschelake šajimawe šlupiny a žwjedženiške wošy. Na žwjedženiškej łuzy žo bórzy rowy cžile žiwjenje. Wšchedne žwjedže žo też bajkowe dźiwadło. Sswjedžeń žo ſtónczi ſ lampkowym cžahom. Na schulškim dworje mějesche pschedbyda starschišteje rady, k. Schlenkaſ ſ Borschtki, nareczł.

S **Krynhelez.** (Hubjene pucže.) Pucže naschеje wokolinje su tkěrko hubjene. Wošebje su cžerpjake je žuhotu pošlednich dnjow. Hamorški pucž je hotowa pěkownja, po kotrejž nichtó bjes štracha jědzicz njemóže. Pucž do Klětnoho njeje wjele kmanšchi.

S **Lutow.** (Kónija žo wotkaliła.) Njedželu wjecžor žo tu palesche drjewowa kónja. Spali žo w njej wjele drjewa, motory, pila, zamiłuſ a wšchelake šrodje.

S **Rychwalda.** (Spodźiwne njeſboże.) Dolholětnemu gmejnišchčhedstejicžeŕ Arnoschi Hubacz šnjeſboži na spodźiwne waschnje. Hubacz jědžeschе na kole pódła šapschaha, kiž jeho žun wjedžeschе. S konjomaj žrěbjo žobu běžeschе. Tuto naras žo wottorže a skocži Hubaczej do koła. Hubacz padže njes wós a konja. Kóń hnydom stejo wosta a tak žo Hubacz pšched wjetšchim njeſbožom wuchowa. Wón žo jenoj na nohomaj słobka šrani. Hubacz je 78 lět stary a běschе hišchcže dosć cžity a strowy.

Se **Sstepeho.** (Nulke kradnyli.) W pošledním cžašu žu w naschej wokolinje šaho wjele nulkow kradnyli. Nětko žu paduschi w pošledním cžašu też pobyli tu pola naš. W nozy k 8. 9. žu pótrowenu agentej Bertonej tři nulke kradnyli. Jedna žo wo starsche skocžata. Njech ludžo w nozy khlěwy derje šesamkaju, so njebychu paduschi měli pschelohke dźelo.

S **Mužakowa.** (Sšmjerlne njeſboże.) Njedželu wjecžor w 10 hodź. pschešejdže mstorowy koleſaŕ na brósy wschi želesniškim mošcže tudyschcho wobydlerja, kiž žo tutón runje še šnatym ſ Kija wrócžeschе. Wón bě hnydom mortwy. Motorowy, kiž bjes šwěru jědžeschе, drje tež padže ale jemu žo najšerje nicžo šłało njeje, pschetož wón hnydom šašu ſ kokom cžešny. Je bjes šwěru psches Mužakow cžekł a potom jěł na Cerſk.

S **Wuskidže.** (Skludny žornik ludži nadpaduje.) Tudyschi wobydleŕ bě šej žornika šlidžił, kiž je njedawno cžeknył. Tón nětko w holi ludži nadpaduje. Tak žo da do koleſarja ſ Běteje Wody, kiž móže žo jenoj ſ wulkej nuſu dowobaracz. Njendy žornik jemu hišchcže nohu šrani. Dale žornik nadpadże na polu žonu a djowku Holanikeho wjeſenjanoſty, hdyž tutej runje **bérny kopałschtej. Konje** w nuſy njemdremu žornikej **bérnajzy** měch pšches hłowu šešahnyschtej a potom cžekłaschtej. Sšornik wschak žo šažo wuſwobodži a žonje pschesčehowasche. Nadžijomnje žo poradži, žornika bórzy šaho popadnyc.

Politiske mordarstwo w Potsdamje?

W Potsdamje žu wutoru wjecžor w topolowej alei djekłacjerja Waltera Meißnera ſ Bornima ſ cžejkim wutjelom do wutrobna w bjeswědomju leżazeho namakali. W khorotwi je ſrjedu rano wumrjeł. Po šwěšcenju policije žo tu najšerje wo politiske mordarstwo jedna. Meißner je pjedy kommunist był a je potom k nazionalnosozialistiskej stronje pschešchoł.

Polltiski bombowy nadpad

Sstrjedu rano je žo na dom šudnika pšchi Weißenborußkim hamtšikim šudnistwje, Maxa Webera, bombowy nadpad škuził. Winik je 7,5 zentimetriku minu pšched proh khěžnych burjow połožił a ju ſ dwaj metraj dołhej šapalnej bórnizu šapalił. S rosbuchnjenjom žu žo durje rosrałyle a žo murje wobschkodźile. Pšched durjemi žu žedžu namakali ſ wošjewjenjom, so žo blizschi attentat pschećiwo žejmšknemu šapóšłanzej měschčanoſeže dr. Lenzej ſ bayerskje Ludowskje stronły stanje.

Nowa revolucija w Chilejskej

Nazionalistiskemu knježeństwu w Chileskej je žo korps wojerišchich lětarjow špjecził. Hłowny roskasowaŕ wojerišchego lětaństwa Merina Zadasche, so byrbi prezident Dawila hnydom wróčžo šmjeł. S nim žu w kraju njeſpokojom, dokelž šlubjene šozialistiske reformy hišchcže njeje šapołat pschewjeſcž. Dawila je w pózłanzišwje Sjednoczenych šłatow połnóžneje Ameriki wulkow pytał.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 15. septembra 1932:

Wčerawše arzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendželski punt	14,66	100 čěskosl. krónow	12,465
100 šwaic. frankow	81,93	100 franc. frankow	16,49

Burhy jewjachu wčera dale mérnu dowěru a šłédowachu mérnje do pschihoda. Po wjchčen šdachu burhy wichorołe politiske jewy naschego šnutkownego połoženja malo hnuja. Wone po šoacžu dowérjeja tutkwilnej wyschnoſcži. Ju reprezentuja mužojo, pschimowšni šemjanow, potajkim worschty šmeženeje po šlałinej tradizíji roskasowacz, žadazi njetkabłazu poštutschnoſcž. Mysliłi žo njeſbu. Stotny šejm jako šaſtupz ludowehó ménjenja a ludoweje woli je žo ruče podwolił, je žo podwolił dyrbjał. Kał cuče tutkwilna wyschnoſcž prušše šozialdemokratiske knježeństwo poštutschnoſcž nawucži. Schtóž žo pokornje podzíňnyeh nochzyche, tón žo je želesnej krutošču wotstronł. Tutkwilna wyschnoſcž dže šwóji puć niekhabłajo, šamsna wšta. Lětdešatki dołho wojeriška dijizíplina je ludej do krewje pschešchła, je jón nawuczíła pókuje poštutschacz a muzíkli dźłacz, jeli trjeba pšches tójšu listowym kaſchčikom!

Produktowe wiki njepschitunjeschu wčera ſa hotowe forno ſkoro žaneho pschemnjenja płacžišnow. W terminjowym wikowanju płacžišna pschenicžy trochu poštupi, ta rožki a wowsa žo ſdoma pschemeni. Wobchot njebe wulki. Dowóš šnadny wosta. Młyny a wikowarjo malo kupowachu.

Zentnaŕ płacžeschе wčera w Barlinje:

Pšchenicžy 10,30—10,40 hr. (10,55—10,65 hr.),
rožki 8—8,10 hr. (8,05—8,15 hr.),
ječmjenja naležnego 8,70—9,20 hr. (8,85—9,35 hr.),
ječmjenja nasymnjeho 8,35—8,65 hr. (8,45—8,80 hr.),
wowsa 6,80—7,05 hr. (6,95—7,20 hr.),

w termijowym wikowanju:

pšchenicy:

ſa septembar: 11,10 hr. (11,22½—11,20 hr.),
ſa oktober: 11,06¼ hr. (11,25—11,28¾ hr.),
ſa dezember: 11,05—11,07½ hr. (11,27½—11,25 hr.),
ſa měrz: 11,37½—11,35 hr. (11,67½—11,55 hr.),

roži:

ſa september: 8,70 hr. (8,70—8,63½ hr.),
ſa oktober: 8,70 hr. (8,72½—8,68¾ hr.),
ſa dezember: 8,80—8,77½ hr. (8,80—8,75 hr.),
ſa měrz: 8,90 hr.,

wowsa:

ſa september: 7,40 hr.,
ſa dezember: 7,25 hr.,
ſa měrz: 7,45 hr.

Mlatne płacžišna ſ Drježdžanskich wikow.

Hušy młode 2—5 hr., kaczki 1—1,50 hr. (1—2,50 hr.), kury stare 3—5 hr., młode 0,70—2 hr., kołbje 0,60 hacž 1 hr., hunjo ſarjane 1—1,20 hr. (1—1,10 hr.), kaczki ſarjane 1,10—1,20 hr., kury ſtare, ſarjane 1,20 hacž 1,30 hr.

Karowy 1,10 hr., liny 1,10—1,60 hr.

Kórki 6—25 pj. (6—15 pj.), jabłuka 6—30 pj. (6 pj. hacž 15 pj.), hrózny zentnaŕ 3—4 hr. (3,60—4,30 hr.), hrózny po puntach 4—5 pj., šołdza jězjina 8—12 pj., zyhła 10 pj., kcžl 70—80 pj., połołej 5—8 pj., hóły kał 4 hacž 5 pj., cžešwjeny 6—8 pj., šwjerčity 10—40 pj. a cžiłały 12 pj., walcžk pětrichiłi 20—30 pj., rapunzłki 40 pj., rjewjeń 5—8 pj., butra 1,10—1,60 hr., jeja 9 hacž 10 pj., hrózny 6—30 pj. (6—15 pj.), kuſotka 25 pj. hacž 35 pj. (30—35 pj.), pruſniny 28—35 pj. (30—35 pj.), tomaty 5—8 pj., bohanki 15 pj. (12—15 pj.).

Hamtšle powšicže.

Swjedženšle jednanje:

Swjedženšle jednanje nad ratarſkim šestakom Heinricha Rowolnika we Schleżicy je žo ſašo ſkónczyło.

Pšchesadowanja:

pjatk 16. septembra 1932:

we Wudworju w „Sechšitej gruchči“ rano w 9 hodź. Schtrelcžerskej wojaj,

w Minuju w hoſcženju dop. w 10 hodź.: Serbšku rólnu wótu a Kerawnjiſkdował,

we Sdrodže w hoſcženju pschiw. 12 hodź.: Młócžawa a elektromotor,

w Wórtu pola Wojerez w hoſcženju pop. w 2 hodź.: motor a trumwa,

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžizny po Wotał hriwnje.

	14. 9.	13. 9.		14. 9.	13. 9.
Pšenica	206-208	205-207	lunv	—	—
rožka	160-162	160-162	woka	17,0-20,0	17,- -20,0
ječmjeń, nat.	—	—	wšdre łopiny	—	—
ječmjeń	167-173	167-173	połte łupiny	—	—
wowsa	136-141	136-141	serabella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenć. muka	25(-30)	25,0-30,0	lanv wosušk	10,6-10,7	10,6-10,7
rjana muka	21,7-24,4	21,7-24,4	wuch. truhanš	9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	10,0-10,4	10,0-10,4	brnj. kruški	—	—
rjane „	8,50-8,90	8,4 1-8,9	syno, 50 kg	1,85-2,15	1,30-1,50
raps „	—	—	rjana sloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hróch Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	pšenć. „	0,50-0,60	0,50-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,60	0,50-0,60
[illegible]	—	—	rěna „	0,50-0,60	0,50-0,60

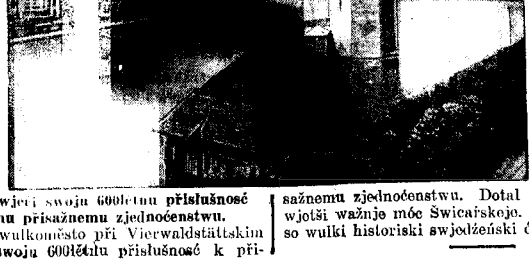

Město Luzern swjeri swoju 600letnu přisłušnosć k šwicarskemu přisaznemu zjednoćenstwu.

Luzern, rjane wulkomješto při Vierwaldstättskim jězorju swjeċeše swoju 600lětnu přisłušnosć k přisaznemu zjednoćenstwu. Dotal awstrisko město powjotši wažnje móc Šwicarskoje. Při jubileju wotmě so wulki historiski swjedženski čah.

Ze Serbow

— **Začiniće měsačka** wčera srjedu wječor mózachmy jenoż załožła derje wobkedźbować. Njebjo běše zwopředka khěrno pomročene a w času najwjetšeho začmóca so měsačk samo dospołnje skhowa. Při wotběhnyrym začmócu běchu pak so mróčele zaso rozčahnyle, zo mózachmy podawk na njebju derje wobkedźbować.

— **Pischemiznjenje we wunoschowanju pósłowskich pjenjez w Budyšinje.** Budyška pósta nam sdźěli: Powschitkowne spodowanje wobkhada pola nimšfostatuje pósły ma też wliw na wunoschowanje listow. Wobjebje liščka pósłskow, kiž so popołdnju wunoschuja, je wažnje wotběhrała, so by nusne naprawy, z kotrymiž so tute wunoschowanje hotowačišo kuje wunuzuje. Wot plana, so ma so místne wunoschowanje tak wobmjezowacz, so ma so w cyłkich bydlenskich bjezkach města jenož hišćeze dopołonja, połojtim wschitkje jnne wunoschowacz, ma so swoprózdna hišćeze wothladowacz. Njehodźi pak so wobeńcz, so by so na druhe wunoschowanje listow wokrjesnju hromadze położa. S tym stanu so pischemiznjenja w dotalnum času dobtacja listowych pósłskow za dźěl wobdźěłstwa, dokelž pak so tola, runjeż je podźišche, Lpschina porno dołoshromu wotpadnjenju drubeho wunoschowanja. Sa to so druhe wunoschenje 15,20 hodź., połojtim wčhe schtwórcz Łužiny pjerjedy hoch dotal sapoczuje. Pischemiznjenja maju wot 19. septembra płaćicz.

S Hodźija. (Wo kermuschi.) Skhowna Hodźijska kermuscha je sahy rjec nimo. Wona je jena z prěnich kermušow dowola. Kermuschowych hosčí běšče tu wjele. Na jwjeselschnischim pschi statuci dróh běšče na dołhaze wašchnje sa sobanu postarane. Po wšich Hodźijskich wosadach hižo pilnje po tykanzu spěwachu a mějachu dobry wuspěch.

Z Łužicy

* S **Wulkeje Hartawy.** (Politiske pući.) Njedźelu we wosu dóńcze wschich hosčenzam „Zum Kyhhäuser“ k wotremu wunděwowanju mjes politiskimi pschecjiwnikami se Wulkeje Hartawy a Stolpna. Wobdźělniły wotešeńchu z dźěla z cźežkimi kranjenjemi. Tam nozomagy wondomsay běchu do pukow hobu sapschinnyli.

* S **Bjiskopiz.** (Wčaršći dźeń.) Pschichodnu njedźelu so na Khójničanskich honach pschi Budyškej statuci dróży sa so wulki Lčaršći dźeń wotmiče.

Sokołstwo, šport a hry

Zlět nawječorneho wokrjesa 25 sept. w Haslowje.

Kedźbu! Dokelž naši bratša Radwořske prostne zdźěla znowa wuknu, 4. dźěl docyła njezwučujemy.

Bratša načolniey, njewučće jón seyła! Za to pak čim wěsćišo 1., 2. a 3. dźěl. Na kóncu wězo zasy zwučujemy 1. dźěl kaž hewak. Prajće to jedyn druhemu! Přichodny tydźeń prěnje dny je wokrjesna pruha wo Pančicach. Dźeń so hišće w Towaŕstwowym powěstniku zdźěli. Kóždeho kruta winowatosć wězo je, zo tam přińdźe. Też bratša hrajerjo dyrbja prostne sobu zwučować. Jewi so wulki zajim za naš zlět we susodnych wokrjesach. Čim wjetša je naša winowatosć, zo hódnje wobkedźejimy. Wokrj. načolnik.

Do zwjazka!

Njedźela dźěćacych swjedźenjow so bliži. Wšudźe so pilnje dźěła a přihotuje. Nadźijomnje. Jeli nic, tak pak poslednje dny so nanajpilnišo do dźěła walće. Hodźi hišće so wšo docpěć. Zwučujće tak derje, kaž někak móżeće. Wěsće z tym zbudźiće wulki zajim. Tón je tu hižo nětkle do časa. A tak je prawje.

Dźělće waše dźěći do dweju skupinow. 1. wjetších a kmanšich. 2. mjeńšich a słabšich. Hdyž prěni wysoko skakaja, skakaja druzy daloko atd. Při tym wšo spěšniše dźe. W čalu a při zwučowanju njech su wšitke bosy. Na wječor čehńće wjesele do wsy domoj. Zwjazkowy načolnik.

Pawol Gorgulov,

ruski emigrant, kiž je lětsa w meji mordarski nadpad na francowskeho statneho presidenta Doumera skućił, je nětko w Parizu wotprawjeny. Jemu su hłowu wotrubnyli. Nětčiši francowski statny president Lebrun běše wobhnadźenje mordarja wotpokazał. Gorgulovi zakitarjo běchu wo to prosyli a wobkrućeli, zo je Gorgulov duchakhory był.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutišchi pjatk:** Sapo rjenje a žacho.

* **Wutoru wječor je so pola Bremena cźežke njeshoże z automobilom stało, kotrež je žebi dwaj žmjertnaj wopor-raj zadało. Dwě młodej holcy běschtej so z dwěmaj młodymaj cźłowjekomaj sesnatej. Cźile schtyrjo hromadze automobil kradnychu a z nim na stronu k Brinkumej wotjědźechu. Njesnateje pschicinyły dla automobil pschi njesfrasch-nym sawinjenju do schtoma sawadźi. Pschi tym so sadyły we wosu žedźacej wožoshje z automobila wjerhnyschtej. 17-lětna holza bě hnydom morwa, mjes tym so dyrbjachu 23lětneho Reutera do thorowne jowjesej, hdźej je mjes tym wumrjel. Druha młoda holza je z łožischimi sranjenjemi wotešichła, je na městnje snjesbožena leżo wostała a je so posdźischo policiji stajiła. Pachoł, kotrež je wóz wjedł, je cźeknył.**

* **Wulke letarišle njeshoże je so kobotu na ruskej kupje Nowej Semi stało. Knjeżerstwowe letadło so z wichorom sbrany a so powróći. S pjeć wožobow w nim šu so šli morić, dwě stej je žiwjenjom wotešchłej. Letadło bě na sledźerstwim leczenju za knjeżerstwownu expediziju do Karskeho morja. Mjes morwymi je wjednik sledźazeho leczenja a pilot.**

* **S hory Watzmanna w Alpach dešo stupajo, je so 22lětny student Mauich sabludźił a 150 metrow dele pad-nywschi so sarasył. Mauich bě je žiwojim pschezelom stu-dentom Hittom na Watzmann schol. Nadobo Hitte nehdźe 50 metrow hluboko padże. Mauich chadźiše jemu na po-moz pschinjez. Pschi tym so wobšmnywschi do hlubiny pad-ny a morwy leżo wosta.**

Swójbne powěsće

Semrěli: Maks Kitzina, instituty sekretaŕ na wusłužbje w Budyschinje, 66 lět, thowanje je dźensa schtwórtk pop. w 2 hodź. na Tuchorskim pohrjebnischcu. — Erich Geiß, haupthaŕ we Wósporku. — Maks Sota, murjeŕ w Małym Wjelkowje, 43 lět, thowanje budźe in-tije pjatk pop. ½3 hodź. we Wulkim Wjelkowje. — Hana Hanjowa rodź. Schmjdez we Wojerezach, 59 lět, thowanje je dźensa schtwórtk.

Towaŕstwowske powěstniki.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ ma přichodny štwórtk 15. 9. 1932 pućowansku zhromadźiznu do „Carolazahrody“. Wotkhad wječor z dypkom ½9 hodź. wot drjewowych wikow. Krótki a ważny porjad předležli, wosebje spominanje na narodniny dra Měrosł. Tyrša. Wo bohate wobdźělenje wutrobny prosymy. Nam přikhileni hosćo su też lubje witani. Předsydstwo.

Bukecy. Jednota „Sokoł“, Sobotu, 17. 9. je wječor po zwučowanju zhromadźizna pola Stangec. Na programje: Wopomnjeće dr. Měrosława Tyrša. Wšitke zwučowace a přinošowace sobustawy njech přińdu!

Drježdźany. „Cornoból“ ma sobotu 17. 9. wječor w 8 hodź. zhromadźiznu na Christianskej drózy 22. Njedźelu 18. 9. pop. ¼4 hodź. je serbska Boża słužba w khřišcej cyrkwi. Lubych Łužičanow prosymy wutrobnje, to swojim, w Drježdźanach bydlacym přiwuznym sobu zdźělić, zo móża so woni też wa wulkim měsće k Serbstwu namakać. Njezabudź też nichtón na załožeński swjedźeń 1. winowca.

Jednota Sokoł Hrodźišćo/Rakojdy. Jednoće zmjetej sobotu, 17. 9. wječor ½9 hodź. zhromadźiznu pola br. Urbana w Droždźiju. Program: Wopomnjeće dr. Měrosława Tyrša. Wšě zwučowace a přinošowace sobustawy maju přińć.

Lumir ma sobotu, 17. 9. 32 popołdnju w 4 hodź. spěwanje. Njech kóždy přińdźe, dokelž započinamy z nowymi studijemi! Zeńdźemy so w Serbskim Domje. Za solistow hodźina tutón raz wupadnje. Bj. Kr.

Lichań. „Zernička“ spěwa štwórtk wječor ½9 hodź. pola Siwartec.

Narańši sokolski wokrjes. Wokrjesne wubědźowanje wotměje so přichodnu njedźelu, 18. 9. pop. w 2 hodź. na lětnim zwučowaniśeu Bukečanskeje jednoty pola Mješic.

Pančicy. Lipa Serbska ma přichodny štwórtk (15. póznjejńca) ważnu zhromadźiznu a spěwanje we Wotrowje pola Sołćic. Započatk we 8 hodź. Wočakuja so wšitke sobustawy.

Sokolska župa „Lubin“. Sobotu, 17. 9. so pominje 100 lět wot narodninow załoženja Sokolstwa, dr. Měrosława Tyrša. Njech w jednotach na zhromadźiznach abo we zwučowańskich hodźinach so na to spomina! Kupće sej Tyršowu knižku: „Naš nadawk, směr a zaměr!“ Župny starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerjo w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Wurjadnje wulke
wosebite předawanje
wot 15. hač do 30. septembra
10 proc. rabata

Zwjeršne Madrasowe Wumělske Faldate **gardiny**

Dekoraciske tkaniny, pis. potny voile, marquisetty, etamine, mull, story, vitražowe tkaniny, kromki, gardinowe žerdźe, přikrywy na blida, sofy a diwany, ložowe předtohi, wšě čelne, bli-dowe, ložowe a kuchinske šaty

KURT ERLER w Budyšinje na Lutn.wikach 11

Dopokaz mojeje zamožnitosce

Njedźiwajcy hubjeneho časa předawach lětsa hač do nětk 324 jězdnych kolow. Hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy zmóžni nanajniše płaćizny. We mojim wulkim składźe, kiž wopřija wjac hač 300 kolow znamkow: **Diamant' Anker, Brennabor, Opel, Janko, Miele, Schladitz,** namakaće też Wy cyłe wěsće to, štož pytaće.

J. Schieback,
na Mužakowskej drózy 4
Wobhładanje bjez nućenja ke kupowanju

Meble
a polstrowane twory
poruča
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Sym Serb!

Składnostna kup

Kuchnja, drastowy khamor, pisański pult, pisański sekretar, wšelake blida a druhe wěcy w dobrym rjedźe su tunjo na předań w Budyšinje, Neugasse 4, II

Jabluka k tołčenju

kupuje a płatk popołdnju w Pomorcach wotpósćele
Paul Mutscher w Bukecach
Telefon 208

Hypotheki

I a II., twarske pjenjezy a wobkhodny kapital, bězne wuplaćenja naše int.
E. Reichel w Lubiju,
Albertstr. 2, 9—11, 2—6.

Holca

nic młódša hač 18 lět, so hnydom abo k 1. oktobrej za znutřkowne dźěło pyta
w Bačonju čo. 1
Telefon 72 Přěčecy

3 trjebane
žonjace kola
1 hólčace kolo
ma na předań
J. Schieback
na Mužakowskej drózy 4

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“

Jenož **20 pj.**

Znjowe dary

Spytajće moje wuběrne

cigarylło a cigary

Sensation	St.	2½ Pfg.	Havanna Club	St.	6 Pfg.
Eisbären	„	3 „	Rätsel v. Bautzen	3 St.	0.25
Kameraden	„	4 „	Lockvogel	St.	8 Pfg.
Nux rot	„	5 „	Fachmann	„	10 „
Grenzfestung	„	6 „	Steuerwunder	„	10 „
Mi Gusto	„	7 „	Budissa	„	12 „
Havanesa	„	8 „	Reichentor	„	15 „
Havanesa	„	10 „	Con Amore	„	15 „
Noblesse	„	10 „	Fernando	„	20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkosći

Albert Lehmann w Budyšinje

Na Polnočnej drózy 2 — na Kěžorskej drózy 11
Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

Wšě knihi
za sebi porosća tunjo
Smolerjec knihikupc
na Lutn. Předmišće.

Poručuju swój 5sydłowy zawrjeny auto

za wěrowanja, křćizna a druhe přileżnosće při najtuńšim wobličenju.
Feliks Bejma w Pančicach
Telefon Pančicy 235.

September 1932

50 pj.

(Podpismo wotebčarja „Serbskich Nowin“

Tutón wotrězk płaći za nawěstki w měsacu septembru 1932

Maće-li něšto na předań? Abo chceće něšto kupić?

Potom wutřihajće tutón wotrězk. Nawěstk w Serbskich Nowinach so wam potom **50 pjenježkow tuńšo** wobliči.

5000.- hr.

so jako I. hypoth. na khěžu z 2 bydlenjomaj w Budyšinje hnydom pyta. Poskićenje pod **H 82** na wudawarnju Serbskich Nowin

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobćežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńza z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na so čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńze dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńza dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny bdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 218 — Budyšin — Pjatk, 16. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Dohladowacy wubjerk so dale z knježerstwom wadźi

S **Hindenburgowym listom** na němskošezniskeho prezidenta **Göringa** njeje so hišće zwada mjes knježerstwom a dohladowazym wubjerkom němskeho rjeńa skónčiła. W tymle wubjerku su dwě wjele politiske strony z wuwiskom nazionalnych sozialistow a kommunistow pśihipśinale, so je niz jenoź **němski rjeńp prawnje rospuśćeny**, ale so teź **wothłosowanje wo nuzowym wukazu a wo wuprajenju njedowěrjenja** njepłaćeli. Tola nazionalni sozialistoju a kommunistoju, kotrejž maju wjetšinu w dohladowazym wubjerku, su wobsamknyli, **němskeho kanzlera, snutskowneho ministra a statneho sekretara Planck pśed pśepytowazy wubjerk kłasaś, kotryž dyrbi podawki pśi rospuśćenju němskeho rjeńa rožaśowaś.**

Sastupniny sozialdemokratiskeje a zentrumskeje strony prajichu, so maju pśepytowazy wubjerk za njewustawny, dokelž su wot wšeho spočatka spósnali, so je so němski rjeńp rospuśćił, pśedy hač je so wo kommunistiskim namjetomaj wothłosowało. Kommunistoju pak na tym wobstachu, so so kanzler, němski snutskowny minister a statny sekretar Planck pśed pśepytowazy wubjerk staja, ale so **so pśepytanje teź na němskeho prezidenta ś Hindenburga wupśeśerje, dokelž je wón tole knježerstwo sćitał.** Pśedawšchi němskošezniski president Loebe, nětkjišći pśedsyda dohladowazeho wubjerka, praji, so wo tutym kommunistiskim namjecu njeda wothłosowaś, dokelž tónle namjet wobstorźbu pśeceźiwo němskemu prezidentej wopśihija. Za namjet tajkeje wobstorźby je po 59. stawje němskeje wustawy 100 hłosow němskošezniskich sapósłankow a za pśihijece tajkeho namjeta dwěśe-inowita wjetšina trjeba. Dokelž němski rjeńp žyła wjazy njewobsteji, njeje wjazy móžno, tajke něšchto namjetowaś. Loebe žyła stejišćišćo sastupowasche, so so němski president njeźmě do zwady sćahnyś.

Wjetšina ś nazionalnych sozialistow a kommunistow na to pśeceźiwo wšém druhim stronam namjet pśihija, po kotrymž dyrbja so němski kanzler, němski snutskowny minister a statny sekretar Planck pśed pśepytowazym wubjerkom jako świedzy kłysćeś.

Termiju za pśepytowazy wubjerk a bližiše požedźenje dyrbi so hišće postajiś.

S knježerstwa je so hižo zdźěliło, so jeho ródźiśtawy, kotrež su so hižo zapowědźiše, pśed dohladowazy wubjerk pśinjeś, teź pśed pśepytowazy wubjerk njepśichińdu, dokelž němskošezniski president Göring njeje pśichódnył, so wothłosowanje w němskim rjeńpje njepłaći a so po tajkim němski rjeńp njeje knježerstwo powrócił.

Rozsudźace minuty

Se stenografiskeje rosprawy wo póndźelnischim pożedźenju němskeho rjeńa.

W swadźe wo praschenju, hač je póndźelniske wothłosowanje w němskim rjeńpje wo namjetomaj na wuprajenje njedowěrjenja pśeceźiwo knježerstwu a na wotstronjenje nuzowego wukaza płaćiśe, wo to dźe, hač je so wothłosowanje hižo saporjało, dokelž je němski kanzler wukaz, ś kotrymž so rjeńp rospuśćeśi, němskošezniskemu presidentej Göringej pśepytowałoźił. Po stenografiskej rosprawje su so wěcy takle měle:

President Göring: Moje knjene a knježa: Pożedźenje je so saso wotewrilo.

Dokelž so pśedy njeje pśeceźiwo nowemu dujowemu porjadej nicžo prajiło, nětkole k wothłosowanju wo Torglerowymaj namjetomaj pśikšudźemy. Wothłosujemy.

(**Sapósłanz Torgler:** Po mjenje, knjes presidento!)

Wothłosowanje so po mjenje stanje.

(Trajny wulki njeměr.)

Proschu wo měr. — Schtóž positiwnje sa Torglerowaj namjetaj hłosuje, kharthu ź haj wotseda, schtóž pśeceźiwo tomu hłosuje, tharthu ź ně. **Wothłosowanje je so sapoczało.** (Žiwe pśichiłosowanje pola kommunistow. — Trajne wulke hibanje w žejmje. —

Němski kanzler ź Papen

na presidentowe blido pśisma połoži a se žobustawami němskeho knježerstwa salu wopuschceželi. — Kommunistoju wołaju: Pśeč! — President šwoni.

Moje knjene a knježa! Dyrbimy wothłosowanje pschewjesć. Dyrbju najprjedy wothłosowanje pschewjesć, pśedy hač móžu druhe naprawy cźinić. (Wulki njeměr a wołanje.)

Moje knjene a knježa! So by je nichtó njemylił. Waschej namjetaj cźišło 118 a 119, knjes Torglero, bóschtaj je tola k shromadnemu wothłosowanju podałoj? (Pschichłosowanje.)

Potajkim je so sdobom wo wuprajenju njedowěrjenja na cźišło 44 žobu wothłosuje. (Wothłosowanike kharthi je wotedawaju a je sbéraju.)

Moji knježa, proschu, so by je teź pschi wothłosowanju měr sakhował, so by je wothłosowanje mohło ruce pschewjesć.

Sapósłanzow, kotrejž njecźju swoju kharthu hischcze wotedali, proschu, so bychu to nětko cźinili.

Wothłosowanje je so stónczyło.

(Wunoschk je swěsćenje.)

Moje knjene a knježa! Wotjewjam wunoschk wothłosowanja po mjenje. Wothłosowało je so wo swojasanymaj namjetomaj, so by je nujowy wukas wotstronił, a je so by zylemu kabinettej njedowěrjenje wuprajiło.

Göring Papena dla skřiwdźenja wobskorźił

Kaž je „Völkischer Beobachter" sdźělił, je němski rjeńp president Göring rěčnikej dr. Frankej 11 poručił, so by pśeceźiwo němskemu kanzlerej ſ Papenej skórźbu dla zkkichwdźenja podał, dokelž je Papen Göringej w lisce porokował, so je wustawu złamał, hdyž kanzlerej njeje słowo dał.

Loebe pola Papena

Dohladowaniki wubjerk němskeho rjeńa, kotryž je ſ hłosami nazionalnych sozialistow a kommunistow wobsamknył, so dyrbja so podawki pśi rospuśćenju němskeho rjeńa pśepytaś, njeje so hišće saso sešchol. Pśedawšchi němskošezniski president Loebe wo swołanju rozsudźi. Kaž je zdźěłscheš, je Loebe ź němskim kanzlerom je Papenom porěźał. Jeho wopyt je so je samsnym stat, położenje w dohladowaniskim wubjerku němskeho rjeńa a stejišćischo němskeho knježerstwa k tamnischim jednanjam rošaśowaś a we wěstym smysle mjes nimi pośrědkować. Kak daloko je so to poradźiło njechodźi so w tu chwilu hischcze pscheźiwidźeć. Knježerstwo drje na swojim detalnym stejišćischu wostanje.

Najprjedy so njeje dowidźeć, kak so naležnosć dale rozwije. Dokelž nazionalnych sozialistow a kommunistow sdźa žana druha strona njeje žadała, so by so pśepytanje pśechwjedło, su najprjedy za mało k wěrje podobne, so so druhe strony pśi tajkich pożedźenjach wobdźěla. Sozialdemokratoju so pśeceźiwo tajkemu měnjenju wuprajeja, snajmjenjscha, schtož sozialdemokratow nastupa. Sozialdemokratoju su drje pśepytanje jako njewustawne wobhladali, jich pśichodne stejišćischo we wubjerku pak wot tcho wotwiśnuje, kak so knježerstwo na jenej stronje a nazionalni sozialistoju a kommunistoju na druhej stronje staja.

Sdobustawy němskeho knježerstwa pak wšěcy w pśepytowazym wubjerku jako świedzy njewustupja, hdyž budźa w tymle pożedźenju jenoź nazionalni sozialistoju a kommunistoju pśichitomni.

Nowa Göringowa rěć

W nazionalno-sozialistiskej shromadźiznje w pśepytowazym Barlinskim portiśim palazu staj schtwórtk wjeczor němskošezniski president Göring a dr. Goebbels rěcałoj. Göring mjes druhim praji: **Nowy pśeceźiwnik** sa nasche hibanje je so pokasał, kotryž so wot druhich pśeschło wschém ſ tym rozesnalwa, so je po zdaću khětro młódźischi; pśechetej hdy by to njebył, kak by žebi wohł swědźeł, hibanju napśeceźiwo stupaj, kotraž je we wojowanju wupruhowanja pśeceźiwnika za pśeceźiwnikom powalila a porażyła a klažowe wojowanje do sady sćišćała. Myślu žebi, so budźe tole hibanje pśched małej cźjeńdu reakzije zofacź? Tohodła śmjeje pśichodne wólbne wojowanje smjuśl a sa měr, reakziju, kotraž je sady noš sališła, wuciśnjenć. So so knjes ſ Papen dla nascheho jednanja ſ zentrumskej stromu rošoria, je cźim spodźiwnischo, dokelž je wón sam hischcze pśched tźomi mežazami tutej zentrumskej stronje jako sapósłanz pschińźłuschał. Protestuju d'eńża pscheźiwo tomu, so chcedźa mi dźeńża porokowaś, so bym hižo wotpołoženy parlamentarizmus wulkowaś spytał. Nć! Chcu němski lud pśched pschemachami schćitaś, kaž daloko to na tutym mětnje samóžu. Nasche heslo reka: S němskim ludom sa jeho nazionalizu a sozialnu zwobodu!

„Berliner Volkszeitung" zo zakazała

Barlinski policajski president je „Berliner Volkszeitung" hač do 21. septembra zakałał. Po wyschnjeczinym wósjewjenju so zakazisa na to saložnje, so so w jenym nastawku je 14. septembra 1932 němskemu presidentej a němskemu knježerstwu porokuje, je staj němišku wustawu złamałoj.

Kotingentowan'e dowoza

Němski kabinett śmjeje sobotu pożedźenje, w kotrymž dyrbi so wo kontingentowanju dowoża sažadnije rośrjaś. Kaž je znate, je němske ješiwjeńske ministerstwo wot dlšchcho cźasa na to cźišcźało, so by so dowoz ratarskich wuplodow do Němskeje zamjesował, mjes tym so na wuwoźna industrija najwjetsche wobmyślenja pśeceźiwo tomu, dokelž so ź tym wuwoźne możnosće do ruskodnych krajow Němskeje pobudźeńscha. Mjes ješiwjeńskim ministerjawom, hospodaršim ministerstwom, finanznym ministerstwom a wukrajnym ministerstwom je hižo dołho wo tomle praschenju jedna, a kaž je słyschcheć, je so wurunnaje mjes wuwoźowymi sajimami a žadanjemi ratarstwa dojsło.

Kabinettowe wobsamknjenje pośatkim najskerje wešte prawidła za kontingentowanje dowoża pschinjeże a na podstawje tychle prawidłow dyrbja so potom nowe wikowańke śeńżenja ź ratarskimi statami dojednaś, kotrychž wuwoz do Němskeje dyrbi so wěstemu wobmjerjowanju podcźinjeć. Wocźakuje so, so so žobotnische wobsamknjenje němskeho kabinetta ź nadrobnym hamtiskim rozłoženjom wopśiewi.

Hindenburg pola manevrow němskeho wójska

Pśi manewrach němskeho wójska, kotrež śmjeja so wot 20. hač do 22. septembra mjes Frankfurtom nad Wódru a Fürstenbergeme, je teź **němski president wobdźeli. 20. a** 21. septembra śmjeje won stajny kwartěr w Fürstenbergu.

Wotnajeński dawk město wobydlerskeho dawka

W Bayerskej so město wobydlerskeho dawka, sa poślednje schtwórćetko 1932, pośtajeneho na podložku hospodarskeho wukaza ſe 4. septembra 1932, spomožerstwowy sawkławjeńże. Jeho wunoschk so mjes gmejny rosdźeli, kotrejž su je spomožerstwowymi cźežemi sa njeźaplušerjow pschećežene.

Pjeć nacionalnych socialistow zajeli

Sastojniży Barlinskeje politiskeje policije su pjeć nazionalnych sozialistow sajeli, kotrejž su pjeca lětka w nozy k 17. augustej w Gogolowje pola Khoćebuša žydowski dom „Židowskeho statskowneho shromadźenstwa" do powětra buchnyli.

50 zentnarjow kommunistiskeho pschekazajeho materiala.

Politiskej policiji je so poradźiło, hischcze druhi pschekazany material na druhich městach namakaś. Nětkle **50 zentnarjow** pschekazajcych pismow wjeleschcheradniskeho wopschijeca je so febralo, wošebje teź material sa cźišćeć pschekazajcych pismow **w schkitazej policiji a němskim wójsku.** Material je tak wobšěrny, so budźe sa jeho pruhowanje nětkotrych dujow trjeba.

Wotbronjacy wubjerk bjez Němskeje

W Genfu je so schtwórtk wubjerk wotbronjazeje konferency, a to wubjerk za wójskowe wudawki, bjez wobdźelenja Němskeje sschol. Wubjerkowy president, Radukelsiu ſ Rumunskeje, je jednanja wobschěrneho wubjerka ſ dlšchej powitańskej rěcju wotewril, w kotrejž pak so na wuwoźace Němskeje njeje ze zanym słowcžkom nazwonilo.

Železniska katastrofa w Algieru

S rjedu popoldnju je wojerifi cłah polnje wobsadzeny s zujednikimi legionarami, kotrjž se Sidi-bel Abbes k Marokkowskej jedželne, pola Tlemcen je schenow wuskočił a do hłubokeje wudrjeznjeje padnyk. Po dotalnych powješćach je žałobna katastrofa njedže 120 mortwych a 150 ranjenych žadała. Njesboże je so na cjarje s Orana do Oudjda stało. Cłah zujednikich legionarow bě s 2 offizjerami, 72 podoffizjerami a 435 muženi zujednikeje legije 1/8 hodźin na stronu k Marokkowskej se Sidi-bel-Abbes wotjel. Někotre kilometry wot załamjenja Turenne pola Tlemcen je cłah zwrěsć, dokelž bě so železnisa s wodu sylnych dešcowych poslednjeho cźasa podmlěła. Lokomotiwa a 31 wojow so zwrěsći a so do 20 metrow hłubokeje wudrjeznjeje wali, hdjež so rozbichu. Wotnoschaze dźela dla njepospodliweje krajiny a dla wobrjeskneho wobstaranja pomozneho materiala jara pomałku do předka du. Železnisa je w tychle stronach někotre sta metrow daloko pschi kromje hłubokeho bjesdna natwarjena. Jedyn domorodny, kotrjž bě jako jenički wocźity swědk pschi załomnym njeshodzi pschitomny, nadobo widźesche, kak so **lokomotiwa na bok lehny a do bjesdna padaja wsche wosy hobu tsorhny.** S **hrimotazkim hłowrjenjom so wosy do hłubiny kulachu,** hdjež so za někotre sekundy jako hromada rospadankow skopichu.

Hdyž powěsć wo njesboži do Orana dóńdže, so hnydom dwaj pomocnaj cłahaj s wojerifkimi lekarjemi žiwotnych garnizonow wotpósłachtaj. W tu chwilu je zyle njemóžno, wěste liczby mjenowaca.

Nowy nadpad na železniski ćah w Mandźuskej

Kaž ruska telegrafowa poswěćerina powě, so rjedu rano chinešu rubježnizy železniski cźah nadpadnychu, kotryž s Charbina do Cźangczuna jedžeschе. 11 puczowarjow so morili a 50 sranili. Lokomotiwa a dwaj wosaj so rubježnicy dele walili. Nimale 200 puczowarjow so wurubili. Mjes wurubjenymi je jedyn ruski generalny konsul a jedyn sastupnik ruskeho petrolejoweho syndikata. Kaž puczowarjo, kotrjž so do Moskwy pschijeli, powědaju, rubježnizy hromadze s chinešimi wojakami dźelaju.

Japanska je samostatnosć Mandźuskeje připóznała

W Cźangczunje w Mandźuskej je so schtwórtk protokoll zwjatoczinje podpisał, s kotrymž Japanska samostatnosć Mandźuskeje pschipósnawa.

Chinešte knježerstwo je w Londonje, Parisu, Washingtonje, Romje a Genfu pschećiwo pschipósnaczu samostatnosće Mandźuskeje se strony Japanskeje protestowało a

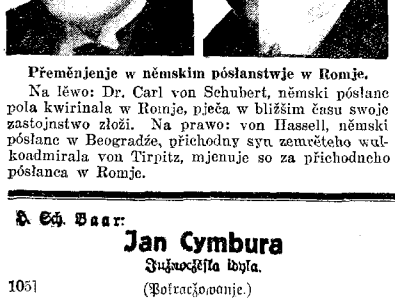

Přemjenjenje w němskim pósłanstwje w Romje.

Na lěwo: Dr. Carl von Schubert, němski pósłanc pola kwirinala w Romje, pječa w bliźšim času swoje zastojnstwo złoži. Na prawo: von Hassell, němski pósłanc w Beogradze, přichodny syn zemrěteho wulkoadmirala von Tirpitz, mjenuje so za přichodneho pósłanca w Romje.

Kajka běsche to radosć, chodźicz tak w późnjejsu je nóšchtkami do lěsnych worjeschkow. Schwiždžkow, kiž so wustanjenischu i dźerku, njebjerzechmy, ale jednasche so nam wo worrapchi. A tak šćerachmy, šćerachmy napschenje s wjewjerčźku a popjelku. Wschak wo to dźěsche, najbrawši wjaselo nabérka k schpankowanju.

W druhich słowjanskich krajach tež stari ludźo do worjeschkow chodźa. W Polešach na psch. w narodnischej Półskej je sběranje lěsnych worjeschkow wulki podawk za wobydlerstwo a tam zyła wjeź zhromadnje so poda won do lěsa a lěsnych worjeschkow.

Nasche nětčišche dźeći k hodam dostawaju niż jenoż wlóńe, ale tamo hižo podjenište worjeschi. Myj šmy so spokojili s lěsnymi worjeschkami a šmy byli zbožownischi . . .

*

— **Padnyschtwo.** W nozy k 16. septembrej šu na Klóšterskej drohi wscheh cźahnikaršćinc wobsydnu wulkodimu kaschćikt pschekamali a s njeho schćerowaze wězy kradnyli: 40 złotowych schnurkich pjerschćenjow s emajlu, 20 złotowych schnurkich pjerschćenjow s piparnymi kamuschkami, 8 złotowych jehłow, 10 złotych knopow, dwanaće złotych narucznych rjeczaškow a rěchoze 10 pišmanych rjeczaškow. Schód może wo złótnikach njechto spóźlicz, abo njechto, schtož k jich namóždženju dowjedże, prošmy, so by so pola kriminalneho wotdźělenja w Budyschinje, Burgplatz 6II, telefon 2802, samolwił. Pschihubja sej, so so wo mjenje wošiewerja mjeleji.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi šrjedźinischim cźehnjenju 5. rjadownje 201. jakrjeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (9. dźeń) padże dobrjeje wo 10 000 hr. na cźisła 8937 37 603 43 266; dobrjeje wo 5000 hr. na cźisła 65 652 90 508 119 061 124 401 147 532 150 295 158 164 dobrjeje wo 3000 hr. na cźisła 44 990 52 674 65 428 125 619 133 451 141 365; dobrjeje wo 2000 hr. na cźisła 3463 7147 11 129 13 034 14 588 15 524 20 494 23 796 28 789 34 033 49 984 55 182 58 886 61 562 65 004 67 743 68 766 70 639 78 831 92 436 92 422 92 539 94 441 96 723 102 843 110 363 113 310 118 965 121 763 126 985 127 590 134 241 135 291 138 215 142 528 142 649 146 791 147 322 147 494 149 473 149 902 150 945 157 990 158 420; dobrjeje wo 1000 hr. na cźisła 1432 1445 1990 5324 9763 16 760 19 467 22 076 22 226 26 572 28 407 30 163 31 387 32 565 33 329 36 300 37 688 38 773 39 120 41 647 45 150 45 924 46 267 47 428 49 980 53 813 58 315 59 430 60 053 63 283 64 311 65 884 73 137 75 265 86 091 88 062 88 529 91 418 91 462 91 974 94 232 98 715 99 815 100 365 103 049 103 318 105 087 105 918 107 491 109 416 111 222 111 420 116 198 116 496 117 478 118 197 121 667 122 066 122 685 123 186 124 170 125 758 129 193 134 080 135 686 139 306 144 513 148 191 148 362 148 609 148 835 150 978 155 867 156 368 157 522 158 285 158 365 159 417.

S **Hornjeje Kina.** (Skónjanje twarjenja se herbstnimi spéwami.) Serbske ludowe spéwy saklinčachu pjatk tuhdženskeho thdženja na Hornjeje nowotwarje. To běschе wosebitosć hnuma za so. Towaršti wjednik k. Pöthig-Norschisti a jeho marjerjo, cźehłoju a pomocnji dźělacźerjo, wschitzy sprawni Serbja, tiž so dźerža waschujow a nałožkow swojich wótcow, sbudźichu z rjeńemi a spéwami prawe ludowe žiwjenje. Runjež drje hłoby wunuzene wjehyše, dha pak tola klinčachu runja pschi wjeselu „Rjana Lužica“ a „Serbja Serbja wostanu.“ Wjeselu bóšmy na to saklinčenje „Hanka, budź wjesoła.“ Rječe a spéwu so wotmělnjachu. Wěsche wo prawdźe tak, so so spéwu njeprašcha za cźasom a mužnosću, ale mócnitich serbskich krajanow mjes sobu jednoczja. — W tutym swišlu nječe so tu nespomni, so so w Hornjej Kinje rěttke jara kmane twari. Tak je sebi k. August Jurischka — starh Serb — samo wotmyslił wjeselnju z podawanjom kolesa na swojej leżowinosći stajicź. Budźe bórsh trjeba, so so tu někotre klamy natwarja. S jenym słowom, Hornja Kina wuwiwa so k pschichodnemu wuzy w serbskej Lužicy.

S **Bobaz.** (80. narodniny.) Wčera, 15. póžnjejsa swjeczeschče dałoko a schěroko znaty towaršti muschter a stróžnik Jan Raufendorf swoje wósmodźesaczinu. Won je

A. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Zuzmoczełła knjeja.

1051 (Pokračowanje.)

„K Bohu zwjetemu knjezej so wschędnje modli, žonu lubuj a dźěcži derje wukubluj, nanej w rowje hańbu njeczyń,“ mać jeho napominasche, hdyž so Jan tež k jeho ruzu stkhli, tež jej sa wschu podkazowa a kaž małe dźěcžo płakasche.

Mać jeho wobjimasche a s tuhozynymi słowami jeho pokojesche: „Njemóžemoj wěcznje z tobu być, jenoż němže so cźi słyša, hdyž prošona jimwa cźe trasi. Rosarku tej popoldnju pschimjetej a kaž w roju wamaj tu budźe. Pschihódźemoj ju s nanom pschiwitaca.“

Popoldnju so Rosarka pschesnyli. Kaž po wjerchowku tej młody hospodar po nju jědžeschе. Schtyri konje mjesche do rjeblowaneho wosa zapschahnjene, namasany grat so na nich kaž nowy smórzeschče, mołwasne sapoczy, wobruckti a schtičzki so wušwóklene w nałětnim słónčku swjećachu a błyschćachu kaž i ryšeho słota. Pola Sperschtych młode žony wós i wobleschčenemi wuklaćdźechu, sdybachu so na njón, młody bur so kaž jědła we wosu sruna a wotekli do ruki wza.

Pišane poslescheco na žerdźi wišy —
staraj so, Janko mój, wo konje liše“
žony na wosu wjeselе zaspěwachu,
„Hnydom so postarach wo zyły wós,
pój, hyđr so, Rosarka, pójdźemy juž,“
wołmokwi Schołta, do kteže so zahladowschi.

Mějnkowa jeho wuplakanu žonu i ujeje wjedźeschе. Hischcze raz so stejnje za mjnowm wohladny, ale hdyž so jeje wóčka z Janowymaj setkachtej, maćerzi jo wuzwuhny a k njemu stoczi.

Jan ju i lěwej ruku wokoło paza wsa a s wotežkami torhny.

„Pomalku,“ mać jeho napominasche, ale jeje hłós so hižo zhubjesche we wrjeskotu kolesow. Jódźesche tyšchnje, kaž by i pokładom chcyła wujěcz a so bojał, so jón jemu w posledniej chwili rubja.

Hdźež jódźeschе, po lewym a prawym boku, pschi wokach a psched wroćami bě polno ludźi a wjele wcźipnych wocźi na nich hladasche.

Kaž mětšiske hołzy so schtyripschach pschehnua a we Schołcźiz statoku so sjubi. — „Jódźicz je jeho Zymbura namuczić,“ běchu hurja tu dźiwoju jitkow khwalachu.

Tón dźeń wječor, hdyž so Zymbura pćini ras we Klóšterz statoku lóhasche, sjam sebi rjekny: „Stónczinje we swojim.“

Kónz druheho dźela.

Tśeći dźeł.

I.

Wot tehodla wokomika, hdyž bě Marjanka w Klóšterz statoku na bóle jaworowe blido położila khleb, do rjenje wuschwanehe, bźelepo rubiszka swjasany, a hdyž bě Zymbura bura sam w rózku nad blioom pod šamy wjesich hódźe sabił a na njón Bożu martru powiwnył, wot tehodla cźasa we schestachu žiwnosći rěłacź „pola Klóšterz“ a dóńta nowe mjeno „pola Zymburez.“ Na kuble stare mjeno „pola Schołcźiz“ wožiwi. Wšitzy cźaš to trajesche, prjedy hacź so ludźo na to swuczichu, spočatka so myłachu a hnuło so jim prajichu. Wobsebje dźěrži njemóžachu frajnosći, cźekodła ma so nadobo Zymburez kuble rěkacź „pola Schołcźiz.“ Tźeći so pozdźe wullich.

„Donjesu to Zymburezam,“ wuzwinjanosta Hamank wjesele poslužischo ras swojemu najmłódschemu synkej rjekny. Hóła hrabuy papjerku a cźerjesche.

„Nan wam jowle nóschto scźele,“ rjekny pola Schołcźiz a hižo bź w durjach.

„Dočakaj, dočakaj,“ jeho młody bur sawoła po njeru waczinjejo.

„Wschak sej to muślach,“ sasmja so — „to dyrbiśch, Wojeschko, k Zymburezam, jowle sy po'a Schołcźiz.“

Hółczez so kaž róża sačerwjeni. Wz jeho hałasu. Derje wědźeschе, hdźe Zymburez wuj nětk bydli, ale běsche so samulił, bźsche to nětkaž zdyrb a tak po swuczenym waschnju sem bźžał. Kaž ptaczk loske pjerko do pyše tak Hamańez Wojeschi podawany list i nowa do ruckti hrabaz a mimo i kubla do žiwnosće leczeschе.

Pola Zymburez i hałasu, so bź so tak mylił, sastupischi postrownicź sobu — papjeru na lamku połoži, a kaž by ho palilo, sosu domoj cźerjesche.

„Dočakaj, dočakaj,“ wołasche drje za nim Zymburowa, tiž bź hanna doma a w kupy nčkajši trejaše po tasche abo nčkajše klóšcherčenku, so by pożołkej nješto dała, ale hółczez so dźerżeczź njedasch.

„Bźž sej, dźiwioko,“ so hospoda w duchu z nim wodźeschе. S tróstom schórzuscha list i lawki sdźhny, so jón njeby poschkodźiła, a połoži jón na blioo a s protyku jón poczeži.

(Pokračowanje scźehuje.)

Přiłoha k čisłu 218

SERBSKE NOWINY

Pjatk 16. septembra 1932

Tyršowa zhromadźizna Budyskeje sokołskeje jednoty

Jutře, sobotu, so pominje 100 lět, zo je so narodźił założeŕ Sokołstwa dr. Měrosław Tyrš, kotrehož wopomnjeća ma abo mělo so woswjećić we wšitkich našich sokołskich jednotach. Jako prěnja je Budyska sokołska jednota spominała na Měrosława Tyrša při składnosći swojeje pućowańskeje zhromadźizny, kotraž so wotmě wčera štwórtk, 15. póžnjeńca w Karolinej zahrodze w Nadźanecach.

Zhromadźizna bě poměrnje derje wopytana. Zastupjene bě tež zwjazkowe a župne předsydstwo. Starosta br. Loreno přitomnych witaše a zhromadźizna so zahaji ze sokolskim spěwom. Přijimachu so tři nowe sobustawy. Starosta a načolnik je do jednoty witaštaj. *Zdźěli so, zo je jedyn sobustaw wustupił.* Br. starosta hišće poda rozprawu wo poslednich podawkach w žiwjenju našeje organisacije. Wobzamkny so wopytać Radwořsku jednotu. Napomina so k wobdźělenju na dnju Sokolatow.

Tyršowe wopomnjeće so woswjeći z wobšěrnym přednoškom, kiž poskići kubłar jednoty br. Paweł Krječmar. Rysowaše Tyršowu dźěławosć, hłowne myslički Tyršoweje wučby a jeje nałožowanje na naše serbske poměry. Za nas je wosebje ważne Tyršowe słowo wo wyšim nadawku małeho naroda, kotryž jenož wukhowa nanajdźiliša dźěławosć, zhromadne zaměrne prócowanje po jenajkim směrje, za jenajkim zhromadnym wotměrom.

Słowa přednošowarja hišće podšmórny zwjazkowy starosta br. Jakub Šajba, pokazujo na wuznam Tyršoweho Sokolstwa jako bjezbronita duchowna móc. Br. Janak napomina hišće sobustawy, kupować sej Tyršowe dźěło: „Waš nadawk, směr a wotměr." Potom so skónči zhromadźizna ze sokolskim spěwom. Přizamkny so hišće bjesada.

Po tym, zo je Budyska jednota zahajiła woswjećenja Tyršoweho wopomnjeća, nadźijomnje nětko tež še druhe sokołske jednoty sćěhuja. Wuznam Měrosława Tyrša je tak wulki, zo njemóžemy bjezdźakowanje přeńć 100. róčnicu jeho narodninow.

Cyrkwinske powěsće

17. njedźela po swj. Trojicy, 18. póžnjeńca 1932.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano w 7 hodź. serbske kemšowe wotkazanje, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża služba (farař Tišer). — Wutoru pop. zetkanje towarstwo pola Hilbjencec na Židowje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje Pólnym hrodźiku 6.

Narańšosakska nazymska konferenca, njedźelu 18. a póndźelu 19. septembra.

Njedźelu rano we 8 hodź. rańša nutrnosć a modlerske zjednoćenje, dop. ¾11 hodź. bibliski přednošk, pop. ½3 hodź. hłowna zhromadźizna, wječor we 8 hodź. rozprawny wječor.

Póndźelu dop. w 9 hodź. rańša nutrnosć a modlerske zjednoćenje, we 10 hodź. bibliski přednošk, pop. w 2 hodź. bibliski přednošk, pop. w 4 hodź. Boże wotkazanje, k. farař Schneider. Njedźelska šula njedźelu 19. septembra wupadnje.

Wutoru 20. sept. wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rozsudź. kěsć. za młodźencow a srjedu 21. sept. wječor we 8 hodź. za młode holcy; štwórtk 22. sept. wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

Zwonka Budyšina wutoru wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Dobruši, štwórtk wječor we 8 hodź. sotra Emma na Židowje za žony, pjatk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Hornjej Hórcy.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, *we 9 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža* služba, ¾11 hodź. dźěćikemšenje. — Štwórtk wječor we 8 hodź. w Strožanskej šuli bibliska hodźina (knjez zjednoćenstwowy wothladar Křižan).

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje duchowny Böttger serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Dop. w 11 hodź. změje duchowny Böttger kemšenje za dźěći prěnich štyrjoch šulskich lět.

Póndźelu wječor we 8 hodź. zwučowanje z pozawnami. — **Wutoru pop. w 4 hodź.** změje duchowny **Böttger w Hornjohórčanskej** šuli serbske kemšenje **a na to serbsku spowědź,** ½6 hodź. němske kemšenje **a na to němsku spowědź.** Wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć we młodźinowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. evang. towarstwo młodźencow. — Štwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć pola Dučkee w Kózłach.

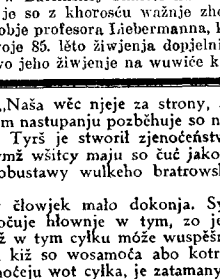

K zhóršenju khorosće Maksa Liebermanna.

Profesor Liebermann, wulki němski molerˇ, hižom někotre dny w Barlinskej Charité na khorosć žołča leži. Nětko je so z khorosću ważnje zhóršiło. Při wysokej starobje profesora Liebermanna, kiž je haklo njedawno swoje 85. lěto žiwjenja dopjelnił, zhladuja ze starosću wo jeho žiwjenje na wuwiće khorosće.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. je serbske kemšenje (farař Handrik-Poršiski.)

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a ½10 hodź. serbska Boża služba (farař Wjezař).

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbska Boża služba. Wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Droždźiju (zjednoćenstwowy wothladar Křižan).

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża služba.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Wumrjela: Madlena zwud. Domašowa rodź. Symankec we Wulkej Dubrawje, ruku na so złożiwši, 69 l., 5 m. a 15 dnjow stara.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. ½3 hodź. towarstwo młodych holcow na farje.

Z Kotec.

Dop. w 9 hodź. serbske kemšenje (kantor Hoker).

Z Minakała.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom a we 8 hodź. serbska Boża služba. Smjertny kěrluš so spěwa za Hanu Mietrachowu rodź. Petřkec, mandźelsku Jana Mietracha, wuměnkarja w Lipiču.

Zemrěła: Martha Lena Handrikowa rodź. Domšec, mandźelska Richarda Handrika, murjerja we Łomsku, 22 lět 26 dnjow stara. — Hana Preušowa rodź. Rölkec, zawostajena wudowa Khorle Bjedricha Preuše, wuměnkarja w Psowjach, 90 lět, 1 měs. a 19 dnjow stara.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němske kemšenje. — Zběrka za muzu we wosadze. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. — Srjedu w 3 hodź. žónske towarstwo. — Štwórtk we 8 hodź. towarstwo młodych hólcow na farje.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. němska Boża služba, po tutej němska spowědź. Zběrka za Gustav-Adolfowe towarstwo (farař Eckelmann). Pop. ½3 hodź. towarstwo młodych holcow. Wječor ½8 hodź. towarstwo młodych hólcow.

Z Porsic.

Rano w 7 hodź. je němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje; ½10 hodź. dźěćikemšenje za mjeńše dźěći w Porsicach, pop. ½3 hodź. serbska spowědź w cyrkwi, wječor we 8 hodź. ev.-luth. šulske towarstwo w Nowych Porsicach, přednošk změje k. sekretar Vetters. — Wutoru wječor we 8 hodź. změje zjednoćenstwowy wothladar Křižan biblisku nutrnosć w Bošecach.

Wóhnjoš:

Tyršowa wučba*

Mnohich sławnych muži je *wuploďilo Słowjanstwo*. Za Sokołow je najwuznamniša, najważniša postawa dr. Měrosław Tyrš, zakładnik a wótc wšeho Sokołstwa.

Tyrš, zamysliwši so nad čežkim dóńtom swojeho čěskeho naroda, spožči jemu Sokołstwo, wuraz žiwjenja. A tuta myslička, sokołska myslička, běše tak wulka, tak mócna a dobyćerska, zo njemóžeše wostać w mjezach Tyršoweho ródneho kraja, ale so dale šěrješe a dobywaše wšudźe, hdźež zaklinčeja nježne zwuki słowjanskeje rěče.

Tak Tyršowe Sokołstwo na posledku, po wulkej wójnje so też dobywaše k nam łužiskim Serbam. Dobywaše so też k nam hłós japoštoła słowjanskeho bratrowstwa, dobywaše so k nam napominanje k nowemu žiwjenju, namołwjenje k dźěłu, k wotućenju. Tyrš bě zbudźeŕ słowjanskeje wole k žiwjenju, bě też naš budźeŕ!

Tyrš narod wubudźi. Dotal bě Słowjan sćerpliwy mjeŝ kwakle cuzbarstwa. Tyršowy duch w nim wokle zbudźi woheń sebjewědomosće a narodneje zaworitosće. Rozbudźi so słowjanska krej w žilach naroda. Lud započa spóznawać, zo njeje mjenje hódny dyžli tón, kiž knježi nad nim a započa so wotwobroćować wot cuzbarstwa.

Ale zahoritosć a horliwosć sama ničo njepomhaja k ničomu njedowjedźe, hdźež njesteji za njej kruty charakter, sylna duša a želzena wola. To su často dopokazowałe přikłady stawiznow narodow. Tyršowe Sokołstwo chce narodej spožčić to, štož tutón wušće trjeba nimo zahoritosće a horliwosće.

Tyršowe Sokołstwo je wšonarodna należnosć, steji wysoko nad wšěmi dnjowymi prašenjemi, steji wysoko nad wšědnymi problemami, steji wysoko nad nizkej wadźeńcu politiskich stron a stronkow.

Tyrš praji: „Naša wěc njeje za strony, ale za cyły narod a w tym nastupanju pozběhuje so nad časnymi prašenjemi." Tyrš je stworił zjenoćeństwo za cyły lud, w kotrymž wšitcy maju so čuć jako jenak woprawnjene sobustawy wulkeho bratrowskeho zhromadźeństwa.

Jenotliwy człowjek mało dokonja. Sylnosć człowjeka wotpočuje hłownje w tym, zo je sobustaw cyłka a jenož w tym cyłku móže wuspěšnje skutkować. Kóždy, kiž so wosamoća abo kotrehož z namocu wosamoćeju wot cyłka, je zatamany k njewažnosći a sam škoduje. Sylnosć człowjeka je w zjenoćenju, w stowaršenju, z tym jenož móža so rozwić wšě mocy naroda a człowjestwa.

Sokoł steji we službje naroda, stajnje a bjez zastaća. Sokołske dźěło nihdy a nihdźe njepřestawa, ale so z kóždym dnjom wospjetuje a wobnowja. Sokoł dźe za idealom moralneje a čelneje dokonjanosće. Tutón ideal je tak wulki a wysoki, zo drje nichtó jón cyle njedosćehnje. Tuž so prócujmy přez cyłe swoje žiwjenje, zbližeć so tutomu idealej, dalokož je nam to móžno.

Tak je sokołske žiwjenje wěčne prócowanje wo dokonjanosć. Tyrš je tu wuprajił wulcy ważne słowa wo wěčnym hibanju, wo wěčnej njespokojnosći. „Hdźežkuli smy w něčim něšto docpili, to nas njezdźeržuj myslić a slědźić dale, hač snadź wšitko njemohło też hinak a lépje być. W tym nastupanju budź sokolske heslo: „Wěčne hibanje" abo chcemy-li, też: „Wěčna njespokojnosć!" A dale: „Budźmy dźěławi! Přichod słuša jenož dźěławym a zmužitym! Stejata woda hnije. Stóž njedoprědkari, tón nazad cofa we swěce, kiž ze wšej mocu so dobywa doprědka."

Dyrbimy stajić prašenje: „Što mamy za zaměr žiwjenja?" Ma žiwjenje być jenož wužiwanje a přijimanje přijomnosćow? Abo ma žiwjenje być dźěło, skutkowanje we službje bližšeho, we službje cyłka?

Za Sokoła žiwjenje njeje ani wužiwanje, ale jenož dźěło, próca. Ale njeje to ani skutkowanje bjez přemyslenja, ně, sokołske žiwjenje je stajne a trajne wojowanje mjez dobrym a złym, je to wulke bědźenje wo dokonjanosć, žedźenje za dospołnosću, njepřestawace pytanje prawdy, prawa a wěrnosće, je to swět idealow a rozžedźenja. Je to žiwjenje połne słódkosćow a hórkosćow.

A do tuteho žiwjenja je přistup swobodny kóždemu, kiž chce ze sprawnej wolu a nadobnym zamysłom skutkować mjez nami jako człowjek mjez człowjekami a jako bratr mjez bratrami.

„Štóž chce mjenje, to je, jako njeby chcył ničo!" je Tyrš prajił.

A Sokoljo njechadźa mjenje, chcedźa nanajwjacy, chcedźa wšo — dokonjanosć! Najwyšu duchownu dušinu a čelnu kulturu. „Je trjeba kruteje, njepowalneje wole, trjeba je moralneje čistoty a sebjewobknježenja, trjeba je sylnych musklow a mócneje hrudźe, trjeba je bratrowskeho ducha a wzajomneje lubosće!

Prajimy, zo přichod słuša nam. Ale tuto wuprajenje je woprawnjene jenož tehdy, hdyž činita přitomnosć zmóžni a zmócni tajki přichod. Štóž so jenož žiwi ze zašłosću a jeje sławu, tón njedźiwa na přitomnosć. Přitomnosć nam wulke nadawki naložuje a kiž je njedopjelnja, tón ani nima prawa na płody, kiž přichod nam chce spožčić. „Žana, ani ta najsławniša zašłosć, ale jenož strowa a činita přitomnosć zarukuje narodam přichod. Narody cofaju, hdyž so do prědka njedobywaju, wot nutřka wotmrěwaju a powšitkowny přeběh podawkow wotstronja z puća jenož to, štož bjez teho hižo běše njewušne, štož w zjawnym žiwjenju wjacy nima hódnosće."

Zašłosć je potajkim jenož wučerka, kiž nam pokazuje zmylki a brachi, zo bychmy so tajkich hladali. „Chcemy wukubłać nowu generaciju, kiž so wulcy nješčini ze sławu swojich prjedownikow, ale sama budźe kmana, zo sćěhuje jich přikład."

Sokołska positivna dźěławosć twari puće k powšitkownemu postupej, přetož wotstronja zadźěwki a překaški, kiž bychu mohle narod zadźerżeć w jeho dušinym, moralnym a čelnym wuwiću. Tyrš praji: „My smy před druhimi powołani k tomu, zo wobkhowamy narodej tamnu wšo tronsku čłość, kiž nj-

---

* Jutře sobotu, 17. póžnjeńca so pominje 100 lět, zo je so narodźił założeŕ Sokołstwa dr. Měrosław Tyrš.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němsko a ½10 hodź. serbsko kemšenje. Kolekta.

Z Wósporka.

Dop. w 10 hodź. předowanje (farař Krawc-Hrodźišćanski).

Mała pomoc za hospozy

Powšitkownje njeczšini bohdjaze hospodarstwo wjazy telko starosćow, kaž prjedy. To dźišo je so nasćinim wobsinim hospodam wolóžiło, dokelž mnohe dyrbja pón'a telko hišćese na dźelo thodźić a tak dźiwi cźaš krenje rozdźiłeny a f nim tutowarš. Wšchelake hospodźy wjedu posjadnu knihu dothodow a wudawkow, ale też knihi, ko kotrychž jeh wschelake rezepty k warjenju sapisaja, ale też hewak wšcho, schtoż je wažne za hospodarstwo, so tu njeby zabyło. Taka kniha je f wulkej pomozu, pratisła a może so jenoż dopowrućeć. Może wschelake wotoźiś, kaž za warjenje, plokanje, wotstronjenje blakow, lekarstwa atd. wopschijeć.

Też wikowanje pschinjdże hospodźy na pomoz. So so njepotrjebne wot plahowarja kupuje, kaž so to na wjach a městach stawa. S tym so njepotrjebne wotstroni, kaž so to na tydźenskich wikach w Budyschinje, Lubiju, Kamjenzu atd. stawa, hodź plahowar, potajkim ratar, swoje płody direktnje na pschetrjebarja w městse pschedawa. To pschinjese nahladny dobytk, twory šu tuniše a cźerstwe, schtoż pola selcanby, žadu, butry, jejow, huź atd. wažne je.

Tak je so pola Barlina farma wulkowarila, kiž swoje płody f cudami do města wozy. Tajka kurjoza farma bě so w cźaju inflazije wot dźiwadźerjow jeneje tworni (fabriki) fakozišla, posožischo so dale wulkowri a płacźesche jako posynt, intrah f jejemi fastarach. Temu pschijamtnychu so dalschi ratarjo a wobsedźerjo kraja a f teho je porjadne fastarane wschich dźelow Barlina f jejemi, butru a f druchim nastała. Auto jako tłamy šuje hišćese wulki pschichod, też nawopak: wot města na kraj.

Tola maliceńkosće, kotrež hospozy pomoz posticźuja, njeskmdźa so pschemalo wuźiźć. Tak mamy hornet je płónźkom, po waschinju huśdanje fosejowje maschiny, tiž warjenje wody wosnamjenja. Tuž może hospoza kuchinju

Před dojednanjom Ameriki ze swojimi europskimi dołžnikami.

Montagu Norman, president jendźelskeje banki, je so z Ameriki wrócił, hdźež je po zdaću dowolnosć Ameriki dostał, zo jeje europscy dołžnicy, předewšém Jendźelska a Francowska, město nominalneje sumy 11 miljardow dollarow trjebaju jenož jenički miljardu płaćić.

dopušća wotemrěće naroda, zo wobkhowamy jemu tamnu trajnu a krutu sylnosć, kiž njedowola, zo by so pokazała někajke słabnjenje, někajke zastaće, někajke dozadkaćstwo."

Wutrobnje žel je nam kóždeho, kiž hišće nazdala steji a njeje namakał puć do sokolskeho srjedźišća. Njewě, što je zaměr žiwjenja, njewě, što tuto sej wot njeho žada.

W Tyršowym Sokołstwje namaka kóždy dosć narodneho a kulturneho skutkowanja, nadeńdże tam šěroke polo, po kotrymž może polnje přewjesć swoje žiwjenje. Nimamy ničo druheho, što by nas mohło takle zjenóćć a spojenić w jenej mysli a jenym prócowanju. „Tuž njemóże wulki dźěł naroda wostać jako wšědny přihladowar; my njejsmy tu jenož tohodla, zo bychu druzy na nas hladali a nam skhwalili naše prócowanje, tu dyrbi po něčim cyły narod stupić na jewišća!"

Tyrš dale praji: „Rěčmy mjenje, žałosćmy mjenje, sćinmy mjenje štafažu, pokažmy so a zhromadźmy so w mjeńšej abo wjetšej ličbje, snadź tu a tam też něšto mjenje, ale skutkujmy bóle, zamyslmy so nad swojim nadawkom! Skrućmy so . . !

„Zwućować a skrućić cźelo, wukubłać sebje a druhich za hódnych a khmanych sobustawow naroda, to je nadawk wšědneho dźěła, kiž dyrbi kóždy sam za so bjez přestaća přewjesć. Ani jenički jenotliwc to přewjesć njemóże za druheho; z tym, zo druhi zwućuje, ty sam so njeskrućiš. Dźěłaj w kruzy bratrow, ale dźěłaj też woprawdźe sam, skubłaj sebje samcho hač k cźelnej a moralnej dokonjanosći, hač k požadanej sylnosći musklow a wole, skubłaj, kak najlěpje móžeš, swoje drustwo, swoju jednotu k prawemu, zakładnemu a z tym też wótcinskemu dźělu, w tym wotpočuje zakład wukhowanja a spomoženja!"

K wšomu je trjeba wutrajnosće. Bjez njeje budźe nam ideal stajnje zdaleny. Njesmědźa nas nastróżeć zadźěwki, kiž nam zahaćeja puć. Bjez wutrajnosće njeje sokolskeho žiwjenja.

(Kónc séćehuje.)

dla druheho dźěła na khwilku wopuschćeć, swónčć ju hižo sawoła. Praktisći je jeńkrótny łóšch f zymkowego grotu, so možesch wschitke jeja nadobo do wody dać a jenak dołho swarić. Też kuchinske połzy f wosebitymi kaschćikami, na pšch. za rajš, zokor, munku, rzekti atd., wołeja dźěło hospozy. Sašły druhe maja so w derje fawrjenych a pschewidnych schtelcźatach. Mnohich tajkich wołóženjow twori abo pschiprawi šej hospoza sama po swojich naschonjenjach a potrjebach.

Wróco k Methusalemej

W Amerizy množa so pady, so tu wjaz f holowymi pjenjesami njepłaći, ale so podawaju so twory za druhe twory. Tak frécźa hakle so pjched krótkim knjezerstwo Sjednoczenych statow f knjezerstwom Brazilskeje, po cźimž wumeńitaj stataj 25 miljonow měchow pschenizy sa *1 050 000 měchow* koseja. Mjes Urugwajom a Ruskej so tehorunja jedna. Ruska chce podawaczej petrolej sa wschelaku zyrobu. Naswork k tomu dachu drje kanaćišzy farmarjo, kotrjž pjched někotrym cźasom, hdyž chcychu w městach dźiwadła wopytać, měchi pschenizy hobu pschinjesechu, so bychu f tym swoje mětna japlaciej mohli. Tu njech so też dopomni na franzowsku jednaru, kotraž wuhotowa pschi składnosći hótuje hwy też konkurenc na blischej kupje. Wona bě so na to swjatała, so jeńkotr so f tśerśimi dothodow. Jeje pschepałapjenje njeběše kundze jako pschepodachu jej po konzercje tśi hwinje, tśi a dwanaće kacźkow, wosemnaće huź, schtyrjiaschtyrjeseśi puttow, 3000 kokušow a hišćese mnoho druhich płodow.

Wěš to hižo?

Na egejskej kupje Kos njechodźi muž njewjesće na ženitwu, ale holza k nawoženi.

*

W Danskej chcedźa twarjeć najdłóschi morzlowy muśt w Europy. Won dyrbi swjatowaca kupje Sceland a Fo ster a budźe połschtwórta kilometra dołhi.

*

Khińska rěć je so schtyrihtyjaz lět dołho nimale nje pscheměnjena jastarała.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 16. septemb.a 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,64	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,23	100 franc. frankow	16,49

Burzy w Němskej, wosebje w Barlinje, sapjerachu wčera wot ranja zwake měnjenje. Pschicźina bě pschikładźenje kurzow na wunkrajnych burzach. Pódla, so wě, cźěžnjesche też nawjatorsći pomjerow w najchej finanskownej politiji. Potajkim jara nasche politiske poměry burzy njezimaju. Też mjenja wone, so tuthwilne knjezerstwo tak rucze wotezi knjezenja f ruki njeda. W tutym nastupanju wostanu nasche poměry woprawdźe trochu wobstajne. Politiska wobstajnosć je fakład za pozběhnjenje hospodarstwa. Hdy by namjet Němskeje wo rumjenji bróńenja wuspěch mał a k tomu dowjedł, so wschě staty semje wotbrónja, kajka cźeka a kajka njewěstosć by so f ramjenjowe ludowe wsała. Posledźna wójna je zawinowała, so je so na 3000 miljardow samoženja sniczyło. Kelko cźłowjestkeho derjemeća mohło so f tutymi hobrjimi pjenjesami spěchowaca.

Produktowe wiki też wčera dotalnu cźichosć fatkowachu. Dowós njeje wulki. Wulke knjezki dowozy a burza nimaju chwile mlócźić, dokelž cźaka na rola a nasymski wuměw jich putaju. W hotowym fonzje pschecźa a wonjź 5 pj. dobuchstaj. W termińowym wikowanju so płacźi sy Edma pschemčnicznych.

Zentnar płacźesche wčera w Barlinje:

Pschenicźny 10,35—10,45 hr. (10,50—10,60 hr.),
rožki 8—8,10 hr. (8,05—8,15 hr.),
nalětnjeho jačmjenja 8,70—9,20 hr. (8,80—9,30 hr.),
jačmjenja nasymskeho 8,35—8,65 hr. (8,45—8,75 hr.),
wowsa 6,85—7,10 hr. (6,95—7,20 hr.),

w termińowym wikowanju:

pschenicźny:

za september: 11,10—11,07½ hr. (11,16¼—11,17½ hriwnow),
za oktober: 11,08¾—11,07½ hr. (11,18¾—11,17½ hr.)
za dezember: 11,08¾—11,07½ hr. (11,21¼ hr.),
za měrz: 11,35—11,32½ hr. (11,53¼—11,50 hr.),

rožki:

za september: 8,67½—8,63¾ hr. (8,67½ hr.),
za oktober: 8,67½—8,62½ hr. (8,70—8,75 hr.),
za dezember: 8,73¾—8,68¾ hr. (8,77½—8,80 hr.),
za měrz: 8,85—8,81¼ hr. (9,01¼—9,05 hr.),

wowsa:

za september: 7,30 hr. (7,32½ hr.),
za dezember: 7,32½ hr. (7,35 hr.).

Wiki rěnecha zkotu schtwórtk w Drježdźanach.

Wiki rěnecha zkotu wčera w Drježdźanach njeswjatachu. Mjenja jara mało kupowachu. Płacźiny pwini a cźelatow popischcźowachu. Nischto scha wosta tak hischće wotbyte, hačrunjež pschewjesće pschijmjeli njebychu.

Wiki w Lubiju.

Pschenica 9,80—10,30 hr., rožka 7,70—8 hr., nalětni jačmjeń 8—9 hr., nasymski 7,40—7,60 hr. (7,40—7,80 hr.), wowsa stary 7,60—7,80 hr., nowy 6,50—6,80 hr.,

Běrny 2,25—2,75 hr. (2,50—3 hr.), symo 2—2,50 hr., hloma, f masch mlócź. 1—1,25 hr., pschenicźna muka 17,75 hr. (18 hr.), rżana muka 13,25 hr., pschenicźne wotruby 5,80 hr.,

Butra 65—70 pj., jeja 8—9 pj. (7½—8 pj.), twaroh 25 pj., běrny 3—5 pj. (3—3½ pj.), kał běły 4—6 pj. a cźerwjeny 6—8 pj., karoty 8—12 pj. (10 pj.), łoboda jódna 12—15 pj. (10—15 pj., hyzd. kał 5—30 pj., kolrabi 5—10 pj., porej 15—20 pj. (20 pj.), kórki 10—20 pj. (5—10 pj.), kopa 70—150 pj. (60—180 pj.), kał khłaty 12 pj., zbłła 7½—10 pj. (8—13 pj.), buny 10 hacź 20 pj. (10—15 pj.), tomaty 7—10 pj. (8—10 pj.), hołotej 5—8 pj. kerćźk (5—10 pj.), radišti 5—10 pj., rjetkej 5—10 pj., jabłuka 15—20 pj. (7—20 pj.), měrnik 4—18 pj. (10—25 pj.), rěpa cźerwjena 10 pj. (10—20 pj.), banje 5—8 pj., pětrschilka 5 pj., hriby 45—65 pj. (60—60 pj.), trěn 50—60 pj. (80 pj.), knuschwy 7—15 pj., bohanki 10 pj. (10—15 pj.), wino w khłakach 20 hacź 100 pj., gruźnizy 28—35 pj., (35—40 pj.), hušy zarwane 75—85 pj. (85—90 pj.).

Wiki šudźenu grjechu w Halschtrowje.

Pschenica 10,10—10,20 hr. (10,20—10,30 hr.), rožka 7,90—8 hr., jačmjeń nalětni 8,75—9 hr. (9—9,25 hr.), nasymski 7,50—8 hr., wowsa 6,75—7 hr., běrny zentnar 2,50 hr. (2,50—2,75 hr.), po puncze 3—4 pj., symo 2,25—2,50 hr., hloma k fažtanju 1,30—1,50 hr. a słótna 1,50—1,60 hr. wokliepje 1,80—2,25 hr.

Butra 65—75 pj., jeja 9 pj. (8—9 pj.).
Prošata 7—15 hr. (7—14 hr.), bźhali 18—25 hr.
Płacźiny w fonzach fu płacźiny tydźenskich wikow. Hódźi pak žane naspomnjene njejźu po njepschemčnicznu.

Wiki w Khorzebuzu.

Mjaso howjaze 70—90 pj., cźelaze 70—110 pj., skopjaze 90—110 pj., šmicźjaze 70—100 pj., jeja 8—9 pj., butra 115—125 pj., twaroh 25 pj., tamy wuli 80 pj., liny 1—1,20 hr. punt, schelki 1 hr., karpy 85 hacź 90 pj., hołbje młode 50—80 pj., kury žiwe 1,80—2,50 hr., khabony žiwe 2—3,50 hr., górki 5 pj. punt, hołotej 5—10 pj. (15—20 pj.), trufi 25—30 pj. (20—25 pj.), morchej nowa 10 pj., tomaty 5—10 pj., jahody cźerwjene 30—35 pj., łoboda jódna 15 pj. (20—25 pj.), wino w khłakach 30—40 pj., kał hndrolty 30—40 pj., kał cźerwjeny 10 pj., bźły 7½ pj., mirsingowy 15 pj., buny selene 20 pj. (15 pj.), hołotej 5—10 pj., měrnik 20 pj., hacź 25 pj., krěn 30—35 pj. (35—45 pj.), radišti 5—10 pj., zbła 10 pj., kuschwy 20—35 pj., běrny zentnar 2,50 hr., punt 3—4 pj., symo 10—20 pj. (15—20 pj.), jabłuka 15—30 pj. (30—40 pj.), pramati 8 pj., kurjatka 40 hacź 50 pj. (35—45 pj.), kosati 30 pj., dźiwe ćwinje 50 hacź 100 pj., jeleni. mjaso 40—120 pj., kozy. 40 hacź 120 pj., turnowcy 60—100 pj., bosanti 10—15 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenica 10—10,20 hr. (10—10,30 hr.), rožka nowa 7,80—8 hr., jačmjeń nalětni 8,50—9 hr., nasymski 7,50 hacź 8,25 hr. (7,50—7,70 hr.), wowsa 6,75 hr.

Pschenicźna muka 21 hr., rżana muka 70 procentowa 12,75 hr. (13 hr.), pschenicźne wotruby 5,30—5,60 hr. (5,30—5,50 hr.), rżane wotruby 5,70—6,20 hr. (5,75 hacź 6,25 hr.), symo 2—2,25 hr., hloma słótna 1,20 hr. hacź 1,50 hr. (1,30—1,50 hr.), hloma k fažtanju 1,20 hr., běrny wowe 2,50 hr., 10 puntow 40 pj.

Butra 1,20—1,30 hr., jeja 9 pj.
Prošata 8—14 hr., bźhali 20—25 hr. (20—30 hr.) Hudy šarźane 80 pj. (1—1,10 hr.),
Kał bźły 6—7 pj., cźerwjeny 10 pj., hndrolty 8—30 pj., łoboda jódna 15 pj., buny selene 15 pj. (10—15 pj.), zbła 10 pj. (10—12 pj.), morchej nowa (8 pj.), kórki 60—80 pj., hlomki 10—15 pj. (15—20 pj.), hołotej kerćźk 4—8 pj., górki 10 pj., kopa 80—120 pj., morchej nowa 8 pj., radišti 7 pj. walćźk, rjetkej 8 pj., Reinecloudy 35 pj., bźćźli 30—40 pj., jabłuka 5—20 pj., kruschwy 5—20 pj., wino w khłakach 30—40 pj., tomaty 3 pj. 25 pj. (10—15 pj. punt).

Płacźiny w fonzach fu płacźiny tydźenskich wikow. Hódźi pak žane naspomnjene njejźu po njepschemčnicznu.

Swinjaze wiki w Khorzebuzu.

Pschiwjedli bźhu 1462 prošatow a 186 běhatkow. Wone płacźachu:

Prošata: małe 5—7 hr. (5—7 hr.),
hrěnje 7—9 hr. (7—9 hr.),
wulke 9—11 hr. (9—11 hr.),
Běhatki: małe 11—28 hr. (11—28 hr.),
hrěnje 28—43 hr. (28—45 hr.),
wulke 43—60 hr. (43—62 hr.).

Wiki jara zlazachu.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotrjowe symjo so tuna abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płacźiny po złotej hriwnje

	15. 9.	14. 9.		15. 9.	14. 9.
Pšenica	207-209	206 2-8	huny	—	—
rožka	160-162	160-162	woka	17,0-20,0	17, —
jačmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
jačmjeń	167-173	167-173	žołte lupiny	—	—
wows	137-142	136-141	seradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wowsik	—	—
pšenič. muka	25,0-30,0	25,0-30,0	tany wowsik	10,6-10,7	10,6-10,7
rżana muka	21,7-24,0	21,7-24,0	such.truhanč	9,20-9,50	9,20-9,5
pš. wotruby	10,0-10,4	10,0-10,4	brmj. kruški	—	—
rżane „	8,50-8,90	8,50-8,9	syno, 50 kg	1,85-2,15	1,30-1,5
raps	—	—	rżana sloma	0,65-0,80	0,65-0,8
hróch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,0	pšenič. „	0,50-0,60	0,50-0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,60	0,50-0,6
pjeluški	—	—	ječna „	0,50-0,6	0,50-0,6

Płacźiny ręznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

15. septembra

29 wol., 63 byk., 67 kruw., — jałojc., 599 telat., 174 wowc., 721 swini.

Płacźiny za

čelata: 2. 40—46, 3. 34—40, 4. 28—32, 5. —;
swinje: 1. 46—47, 2. 45—46, 3. 44—45, 4. 41—43

hišcheje jara čiły a strowy. Rausendorf je w běhu cyaya ſ makeje kowańnje ſeſinił fabriku, kiž ſo namaka pschi dróhy na Muſchonſku horu. Tam mješchte Rausendorf dźensa hischcze dźěła mjes ſwojimi ludźimi. Też ratarſtwu ſej hischcze horliwje wěnuje. Ma tež wulki ſajim ſo wſchěch praſchenja cźaſa. Pschedewſchim je tež dobry a ſtrowy Serb a jako tajki ſobuſtaw herbſkeho towarſtwa. Jan Rausendorf je tež dyrbjał wjele pschestrać. Jeho prěnja mandźelſka jemu wumrě 6 nježdźel po kwapn. 28 l. 1888 wón ſo druhi króć woženi a je dźensa hischcze žiwy w ſhoſpodarſtwje mandźelſtwje. S mandźelſtwa wuńdźechu tři dźěći. Pschejemy jubilarej prawje ſhoſpodarny a ſłónčny wječor žiwjenja.

S **Maleho Wjelkowa.** (Ssudnijke jednanje.) Pſched pschiſpažnym ſudom w Budyſchinje měſeſche ſo ſamotnicy 20ětny blidař Korla Alfred Rudi Fietze ſ Maleho Wjelkowa. Jeho winowachu, ſo je wopaki pschiſpahał. 19. junija 1931 rano běſche piſpařiſki pschedſtejer Maks Wuſch ſ Rakez na ſwojim motorſkim kole do Budyſchina jel. Pſched nim jědźeſchtaj w ſamuſnym ſmjerje dróhowaj dźěłaſerjej Hanſka a Robert ſ Rakez ſ ručnym wosom. Na Schejchowſkich honach wonaj wós pśeśi pſches dróhu ſehnjeſchtaj, ſo byſchtaj na druhej ſtronje kamjenje nakładowałoj. Wós pſcheſe-ehnyć ſpytajo běſche Wuſch ſłoſyka do Roberta ſawadźił. Robertej běſche nohu wobſchkodźił. Sſam běſche padnył a ſo ſhěrno ſranił. Wſchitkich tſjoch dla cźełneho ranjenja ſ njekedźbliwoſću wobſtorchu. W jednanju pſched kawniſkim ſudom w Budyſchinje běſche Fietze jako ſwědk njeſhoſowneho podawka ſ pschiſpahu wobkrucził, ſo ſtaj Hanſka a Robert wós hakle pſches dróhu ſcźahnyłoj, jako je Wuſch hižom padnył był a njejſtaj cźerwjeneje chorhoje pſchi wosu měłoj. Jeho winowachu, ſo je tuto ſwědcźenje wopaczne było. Pſchi pſchepytowanju pak Fietzu njemóžachu žaneje winy dopokazać a jeho wuwinowachu.

S Cźelchowa. (Nowozwał.) Wóſa je ſo w naſchej wſy wjele twariło. Je wſchak ſo tu też połło. Nětko je ſo-bi tež k. Linka ſamoſtatny ſtatok natwarił. S twarjenjom ſo ſpěſnje poſtupuje. Po dokonjenju k. Linka ſo-bu bórſy ſ młodej mandźelſtej do ſtatka ſaczěhnje. Twar nawjeſnički. Domeſch je Sſerbje.

Z Radworja. (Konjej so ſplóšiłoj.) Wutoru na wjeczor jědźeše tu dźěłaćeŕ Herrlich z Měrkowa ze zaſpřahom kublerja Hantuša domoj. Wóz měješe połny nakładżeny ze ſušenym dźećelom. Nadobo so dźěl dźećela z woza dele zwjeze, runje na pohonča. Tutón při tom wotežku zhubi a konjej ſo naſtróžiſtaj a ćeknyſtaj, ćerještaj z wozom do wſy. Bohu dźak njeběchu na puću dźěći, tak ludźo do ſkody njepřińdźechu. Pola kowarnje zrazyſtaj konjej do ſtomika a jón złamaſtaj. Potom jeju wjesnjan zadźerža a domoj dowjedźe. Jedyn kóń ma wjetšu ranu. Nadźijomnje tuta zaſo derje zažije, dokelž dźe je ſtrowy kóń za bura wulke wobſedźeńſtwo.

S **Połpiſy.** (Sažudźenaj.) Na Połpičźanſkim hajniſkim rewěrje běſche ſapoczatk januara 1932 něchtó něhdźe 18 metrow dołhaj ſpłnaj kłójnowaj ſónkaj, něhdźe 9 ſrinowu hódnaj, kradnył. Lěſnemu dohladowarjej Pöhlipej ſ Kißlicy běſche ſo bórſy poradźiło, murjerja Roberta Barthela a jeho bratra cźańſnikarja Rudolfa Barthela w Zymplu jako paduchow wuſlědźiś a dźěl kradnjeneho drjewa w dworje Roberta Barthela namakać. Robert Barthel běſche lěſneho ſaſtojnika a Kłětnjanſkeho ſandarma, kotraj běſchtaj 16. januara k njemu pſchiſchłoj, naſwarił a wohroſył. Zandarmej běſche hiſchcze runje móžno było, Barthelej murjeſiki hamor wuhrabnyć, ſ kotrymž chcyſche Pöhliga dyrić. Hamtſki ſudnik w Budyſchinje běſche Roberta Barthela dla ſhromadneho lěſneho paduſchiwa, pſcheſćiwjenja a ſtichiwdźenja k 5 njedźelam ječma, Rudolfa Barthela dla ſhromadneho lěſneho paduſchiwa k 3 dnjam jatby ſaſudźił. Jeju powołani ſud k iſtemu a woſta pſchi chłoſtanjomaj. Jeju wupadnej ſatkowſkej rěczi jimaj niczo njepomhaſchtej.

S **Barta.** (Sažudźeny.) Buohſti ſawniſki ſud bě-ſe njedawno hiſchcze njeſchłoſtaneho bankoſtejſko pſchiſi jeneho Erharda Moriza Langu dla pſcheſtichiwjenja a ſaiſchowanja liſczinow k 1ětu jaſtwa ſaſudźił. Langa pſchiſha ſaiſchowanja, tola ſo pſcheſćiwo wyſokemu chłoſta-

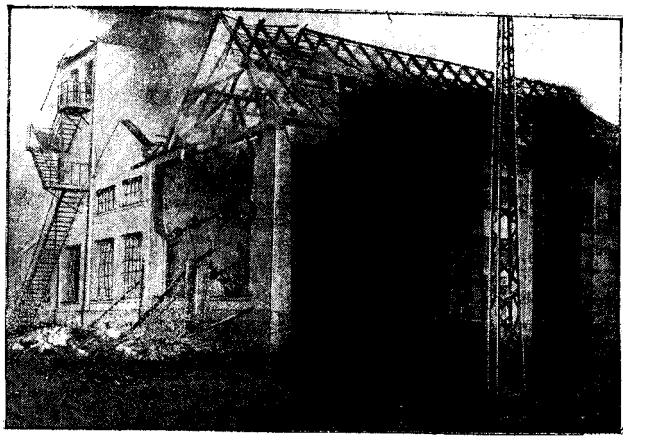

Bayerska fabrika z rozbuchnjenjom aluminijoweho procha do powětra zleća.

Z hrózbnym rozbuchnjenjom aluminijoweho procha ſo nowotwarjena aluminijowa dźěłarnja dźěłarjow broncowych barbow akc. tow. w Barnsdorfje w Srjedźnych Frankach nimale dospołnje zapuści. Kaž z Božim dźiwom njejsu žani ludźo do ſkody přiſli. Wobraz předſtaja zapuſćenu aluminijowu dźěłarnju w Barnsdorfje.

nju powoła. Pschi jeho nuſy měſeſche krajny ſud chłoſtanje ſa pſchewyſoke a ſniſki jo na 7 měſazow jaſtwa.

S Barta. (Hermank.) Lětuſchi naſwſnki hermank wotměje ſo tu ſaſo pſchichodnu njedźelu 18. póžnjeńca. Wot něſchto cźaſa ſem ſu naſwnſki hermank ſtajnje na njedźelu pſchepołožili. Barſki hermank je w naraſiſchich Sserbach chětro ſławny a wěſče też tónkróć ſaſu ſo derje wopyta.

S Kotez. (Hólź ſ kołom ſujeſoſći.) Wutoru 9 ćiny ſchulſki hólź Hanš Kóſtec na jśinym kole ſ Wóſporka domoj jědźeſche, hdźež běžchu něſchto wobſtaraćeŕ mšć. Na runej dróſy wów ſ kołom tak njeſhoſowanje padźe, ſo jeho nohu ſłama. Sawołany lěkaŕ, k. dr. med. Bělež, da ſnjeſhoſeneho hólza hnydom do Budyſkeje khorownje dowjeſć.

Ze **Sernjan.** (Radupodawanje.) Pućowace radupodawanje za maćerje za Sernjany, Pěskecy a Serbſke Pazlicy budźe wutoru 20. ſeptembra 1932 pop. ½2 hodź. w Sernjanach w hoſćencu, ½3 hodź. w Pěskecach w hoſćencu a w 4 hodź. w Serbſkich Pazlicach w hoſćencu.

Z Časec. (Wysoka staroba.) Najſtarša wſoba Khróſčanſkeje wſady, wumeńkarka zwnd. Zarjeńkowa-Cyžowa rodź. Šramic woſwjeći přichodnu njedźelu ſwoje 90. narodniny. Na ſtaršiſkej (nětko Hajnec) žiwnoſći 18. 9. 1842 rodźena, wuživaše tu we wſy ſwoje dźěćace a pozdźiše lěta. Prěni jeje mandźelſki běše kubleŕ Zarjeńk z Wudworja, druhi Cyž z Kanec. Poſledniši zemře 1916. Jubilarka je hiſče Bohu dźakowano jara ſtrowa, jenož daloki puć k Božim kemšam njezamóže wjacy pěši hić, ju dyrbja dowjeſć. Pozdźiše přeſydlichu ſo Šramicy na Pawlikec kubło, hdźež jubilarka ſwój rjany bjezſtaroſtny wumeńk we přikładomnej přezjedności wuživa pola ſwojeho ſyna Jurja, kiž je zdobom wjesnjanoſta. Jenički hiſče žiwy bratr Pětr Šrama w Khróſćicach móžeſe w junuju ſwoje 80. narodniny ſwjećić. Bóh luby Knjez ſpožo ſtaruſcy hiſče prawje čiły wječor žiwjenja!

S **Wóſpruka.** (Miſijonſki ſwjedźeń.) W naſchim Wóſpim domje ſwjeći ſo njeńdźelu ſa tydź ſwjedź miſijonſtwa mjes pówanami. Sſwjedźeń dyrbjeſche hižom loni tu być. Pop. ½2 hodź. ſměje k. farař Mjetk z Buſcz herbſke ſwjedźeńſke prědowanje, ¼4 hodź. potom Herrnhutſki miſijonaŕ k. Krjeczmaŕ němſky prěduje. Sſamſnu knjeſ ſměje też dopołdnja w 10 hodź. ſemſchnje ſa dźěći. Runjeſ je też puć do Wóſplinka dołoli, ſo tola nabji-

Z Łužicy

* S **Biſkopiz.** (Poſtrělany njeſaſonz.) Tudomny hi-ſom wojwjet thłoſtany ſtaršr Bjedrich August Aſt bźſche ſo na 5 Kinej hołzy njepózńiſze pſchepiſchoł. Jeho lepſchi, jako ſo druhi króć ſyna na dźěſku pſcheſcź. Wulka chłoſtanſka komora Budyſkeho krajneho ſuda ſaſudźi jeho k 8 mźſazam jaſtwa a wotrjekny jemu cźeſtne

* Se **Zitawy.** (Dla wobſtaranja k jaſtwu ſaſudźenych.) We wołuchoży Dürningerez zigarowoje ſtirny w Zitawje běchu pſchi reviſiji w oktobru 1931 něhdźe 10000 ſrinowu njedoſtatka ſwjedźili. Pſchekłapza Jana Adolfa Glitſcha dla pſchelſchiwjenja wobſkorżenu. Nětko wuńdźe chłoſtanſka komora Budyſkeho krajneho ſuda pſcheſćiwo njemu jednaſche. Wona ſaſudźi Glitſcha k 1 ětu jaſtwa.

*

* S **Radowerja.** (Sſchſo wójnſtich ſranjenych a bźſ kaczeſtich invalidow.) 12. ſſchſo ſokſtkeje župy mjejmy-rodneho ſwjoſka wójnſtich ſranjenych a dźěłaczeſtich invalidow) 12. ſſchſo ſokſtkeje župy mjejmy-rodneho ſwjoſka wójnſtich ſranjenych a dźěłaczeſtich in-validow ſměje ſo 17. a 18. ſeptembra w naſchim měſeſe. Sſchſo bude nawjedowaćʒ župan Neuhof ſ Drjezdan. Na ſſchſo wočakuje ſo wjace 250 ſaſtupnikow ſaſtich wołnoſkow. Se ſtrjedźiſchćejſim wuraczowanjom budźe wuſtukowanje poſledujcho nuſwjeſo wukaſa na wójnſke wo-pory.

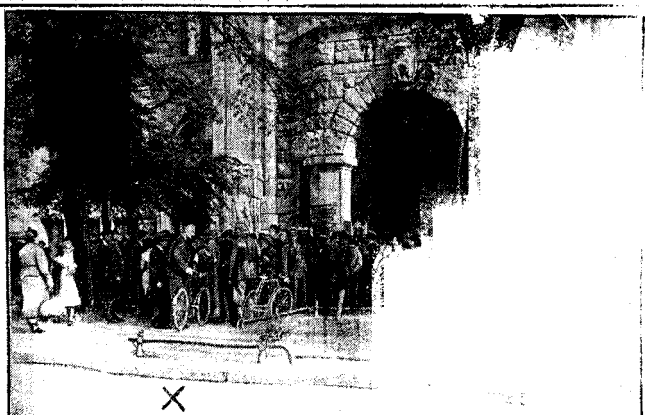

Z wurubichu pjenjeżny transport w Barlinje.

Jako běchu zastojnicy Barlinskeho wobkhadneho towarſtwa z filialki měſčanſkeje banki w Charlottenburgskej radnicy mzdowe pjenjezy wotewzali, jich tro młodoſtni banditojo z tŕelenjom nadpadžechu. Pri nadpadu jeneho zastojnika morichu a troch zra-

nichu. Rubježnikam ſo poradźi, 33 000 hriwnow rubić a z pjenjezami w automobilu njespóznatym ćeknyć. Na wobrazu widźimy rozhorjenych ſwědkow rubježneho nadpada při měſtnje (X), hdźež ſo nadpad wčera ſtwórtk dopołdnja ſta.

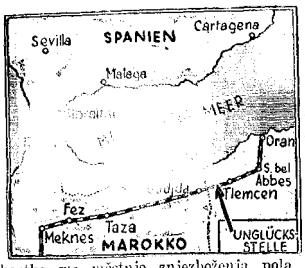

Khartka wo městnje znjezbožењa pola města Tlemcena w połnócnej Alžérskej.

120 morwych při železniskej katastrofje francowskeje legije cuzych

Čah z cuzymi legionarami pola alžérskeho města Tlemcena do hłubiny padże. 120 wojakow je wo ziwjenje přišło. Najwjacy wukhowanych je tak ćežke zranjenych, zo je jara mało nadžije, jich při živjenju zdźeržeć.

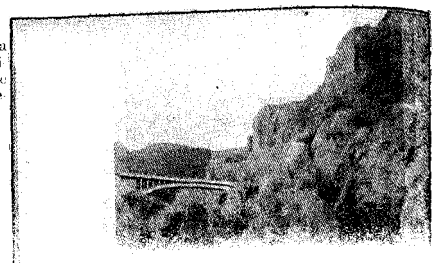

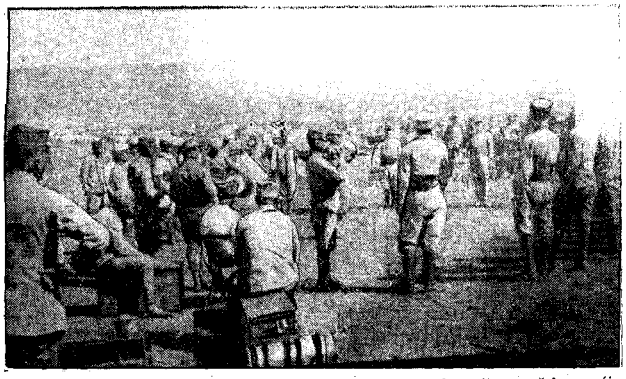

Ze živjenja we wójsku abo legije cuzych.

Hudźbna kapala hraje při wotpočowanju cuzych legionarow na dalokim puću. Woni dyrbja w njehospodliwych horach a w pěsku pusćiny Sahary stajnje hobrske puće činić, zo bychu mnohe garnizony we wobsadźenju wotměnjeć.

Tole je městno znjezbożenja.

Železniski móst přez hłubinu pola Tlemcena. Cyła hórska krajina wokoło Tlemcena wuznamjenja so z nahimi horami, kiž su rozšćěpjene z hłubokimi wuzkimi doliznami.

Pawoł Gorgulov,

ruski emigrant, kiž je lětsa w meji mordarski nadpad na francowskeho statneho presidenta Doumera skućił, je nětko w Parizu wotprawjeny. emu su hłowu wotrubnyli . Nětčiši francowski statny presidenta Lebrun běše wobhnadźenje mordarja wotpokazał. Gorgulovi zakitarjo běchu wo to prosyli a wobkrućeli, zo je Gorgulov duchakhory był. (Wozjewimy to wospjet, dokelž běše so z wobrazom wčera zmylk stał.)

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutšišchu žobotu:** Wobłhewanmy hišćeze rjane, cjopłe a suche wjedro.

* (33 000 hriwnow w Charlottenburgu rubili.) **W Němskej žo podobne podawli stawaju, wo lajšichž druhdy ſ Chicaga abo San Franzišla ſłyšchimy. Schtwórk dopołdnja wokoło ½9 hodźin ſu w Charlottenburgu ſwažitwy nadpad na pjenjezny transport Barlinskeho omnibusowego towarſtwa ſkućili. Towarſtwowym ſajtojnikam bě žo poručiło, zo bychu do rołkow ſawalene ſłěborne pjenjesy pola měſchćanskeje banki ſ pabjerjanymi pjenjesami samenili. Hdyž ſajtojniſy ſ twarjenja měſchćanskeje banki ſtupichu, ſ druheje ſtrony dróhi někotři młodźi ludźo pſchiběžachu, kotřiž ſwojom ſtrělenj počžachu. W powſchitkownej měſchćanſy žo jim poradźi, žo lajſchcja ſmogowaćj, kotryž 33 000 hriwnow wopſchijeſche a ſ nim w cžěmnobrunym automobilom wotjěcž. Policija je ſwječžita, ſo je žo tutón automobil ſrjedu kradnył. Pſchi ſtrělenj žo dwaj ſajtojnikaj měſchćanſkeje banki ſranſchtaj. Inſpektor měſchćanſkeje banki Ota Meyer bu do hłowy ſtrělany a je mjes tym wumrjeł. Druhi ſajtojnik bu lažo ſranjeny. Kradnjeny automobil ſu na drózy pola Morlaka nadeſchli. Sa rubježnikami nimaju hišćeze žaneho ſłeda.**

* **W Cotta pola Drježdżan ſu žo w nozu 14. ſeptembra do jeneho hoſeſenza dobyli a ſ njeho želeſny kaſchćik kradnyli, w kotrymž žo nětkodże 10 000 hriwnow pjenjes khowaſche.**

Towarstwowske powěstnikl.

Jasenca. Jubilejneho swjedźenja Khróšćanskeje „Jednoty“ dla měsačna zhromadźizna Kat. Bjesady njedźelu 18. 9. wupadnje. Wšě sobustawy so proša, na swjedźenju so wobdźělić.
Předsydstwo.

Khełno. „Domizna“ ma njedźelu 18. septembra wječor ½8 hodź. pola Wjezarjec měsačnu zhromadźiznu. Sobustawy a hosćo so lubje přeprošuja.
Předsydstwo.

Lumir ma sobotu, 17. 9. 32 popołdnju w 4 hodź. spěwanje. Njech kóždy přińdźe, dokelž započinamy z nowymi studijemi! Zeńdźemy so w Serbskim Domje. Za solistow hodźina tutón raz wupadnje.
Bj. Kr.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

Z Rakec.

Rano we 8 h. serbsko swj. wotkazanje, w 9 h. serbska, ½11 hodź. němska Boża służba, pop. w 2 hodź. serbski něšpor, w 4 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) w Ścećy. — Póndźelu rano w 7 hodź. rańša nutrnosć.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaŋ w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Sedłarske a wutykane twory
jenož pola wěcywustojneho sedłarskeho mištra
C. Junghanns
prjedy Emil Schubert
na Jerjowej hasy

Pilna, přistojna
holca
do domu, kotraž hižom w lěpšich domach służeše, so k 1. oktobrej pyta
Rěčnik Zschucke
w Budyšinje, Bergstraße 2

3 trjebane
žonjace koła
1 hólčace koło
ma na předań
J. Schleback
na Mužakowskej drózy 4

Składnostna kup
Kuchnja, drastowy khamor, pisański pult, pisański sekretar, wšelake blida a druhe wěcy w dobrym rjedźe su tunjo na předań
w Budyšinje, Neugasse 4, II

Dobre wupjerki
2 połł.: 15.60 14.40 **12.60**
1½ połł.: 13.— 12.20 **9.80**
Andr. Kasper
měj. J. Pilopp

Wše nowosće
zymskich mantlow
su dóšle. Kupujeće nětk do saisony wosebje tunjo a maće rukowanje za bjezporočne přeźělanje a wužiwanje najlěpšich kóžkow
Cistowołmjane mantle z kóžku hižo wot 18.50 hr.
PAUL OTTE
w Budyšinje, na Žitnej hasy 10
Najwjetši skład žonjacych mantlow w měsće

„Běły Bóh“ 500 m n. m.
Wot stacije Srjedźin. Kumwałda ¾ hodź., wot stacije Rozwodec 1¾ hodź. Telefon Kumwałd 231
Za šule: kofej 10 pj., citrona 10 pj., poliwka 20 pj.
Čah jěźe rano wot Budyšina do Srjedźineho Kumwałda 6.52, do Rozwodec 7.14.
Hórski korčmař Emil Kalauch.

Pjenjezy
za wšě poměry za pytacych z bjezporočnymi podłožkami. Rozprawa darmo.
E. Reichel w Lubiju
na Albertskej drózy 2
K rěčam: w ćěnje 9—11 a 2—5

Gumi za koła
we wulkim wubjerku
jara tunjo pola
Br. Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

2 tunjej tydźenjej
Lampy, płunowe a elektriske, hlidowe lampy, ample, škleńčane zadźewy a zwony, židźane přikrywy w mojich wustajeńskich rumnosćach na Žitnych wikach 42 po spodźiwnje zniženych płaćiznach
Moritz Eckhardt a **Max Eckhardt**
w Budyšinje, na Žitnych wikach 42

Twarće z wapnopěskowymi kamjenjemi
Wapnopěskowy kamjeń runa so hlinjanemu cyhelej I. rjadownje, je pak wjele tuńšo a stajniši.
Dźěłarnja wapnopěskowych kamjenjow
Moritz Wobst z. dr. z w. r. w Budyšinje
Telefon 3065, 3066, 3025 Telefon 3065, 3066, 3025

Pytaj a zběraj nowych abonentow za „Serbske Nowiny“

Viktor Schlecht, kachlestajerski mištr
w Budyšinje na Wysokej hasy 9
Wuwjedźenje wšěch kachlowych dźěłow. Stare kachle kaž nowe přesadźuju. — Přijomne płaćizny

Spěwańske
serbske a němske
we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja
na Lawskich hrjebjach

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihtišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam ćěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom sćel zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 219 — Budyšin — Sobotu, 17. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němska ludowa strona za Papenowe presidialne knježerstwo

Wjednik němskeje ludoweje strony **Dingeldey** je pśed krótkim swójim dowěrnikam w Barlinje rěkał. Ludowa strona pozdźeńi pospyt wita, hospodarsku katastrofu a bjezdźěłnosć pśewinuś. Cśim bóle dyrbi ju wobžarowaś, so je snutśkownopolitiske rozwiśe pśicerjelnu nadeju sadźerjało. Pśed lětom hišćíe njeby zentrumska strona žeby pśichaja, so bychu ju nazionalni sozialistojo do knježerstwa pśijeli. Nětkole pak je dotal z nimi jednaka, so by njepśichódneho němskeho kanzlera wótstronili. Ludowa strona jenonmyślnje myśli nadstronišćeho knježerstwa podpjerunje, kótrejž je na dowěrjenju němskeho prezidenta załožone a kótrejž dyrbi se žylnej ruku wjednistwo po pucu referendow wobkrućowaś. Tehodla sa pśichódne wólby namołwja, so bychu jo wšykne politiske strony podpjerale, kótrejž so sa prezidialny kabinett staja. Pśichódźbyśtwo němskoludoweje strony je so jenohłósnje sa wutworjenje tajkeho nazionalneho wólbneho bloka wuprajiło a wozkazuje, so tole napominanje w žylej Němskej wjeselu wothłós namaka.

Papen do Mnichowa pojźe

Bayerska dyrbi so sa reformu Němskeje dobyś.

Němski kanzler **Papen** je žebi wotmyślił, sapočatk oktobra do Mnichowa puśowaś, so by tam ćuwój „nastupny wopyt" cinił. Teź němski snutśkowny minister **Gayl** žebi na puśowanje do Bayerskeje myślił. Tu pak je jenicki wo wopyt fdwórliwosće njejedna, ale wo puśowanje i wěstym politiskim samtnym.

Němske knježerstwo je, kaž je so hižo zdźełało, dra. **Lerschera**, pśedsedowskeho sapódbanza prawneje ludoweje strony, do Bayerskeje pósłało, so by tam pomjeru za dorozsumjenje mjes němskim statom a Bayerskej wo reformje Němskeje studował. Pśichipowědźena reforma Němskeje dyrbi, kaž je snate, němski stat a Pruski ljenoczaś. Pruske provinzy dyrbja so kraje Němskeje se žylnje zentralizowanym sarjadnistwom lěcinicy.

Kraje „stareho porjada", Bayerska, Sakska, Würtembergska a Sakska, dyrbja niz jenož žiwoju dotalnu samotstnosć wobkrućowaś, ale pódla teho wjetšmu finanznu njewótwisnosć wot němskeho stata dostaś. Finanzne wurunanje dyrbi so w tymle smysle pśeměnicś.

Kaž so sda, njeje bayerske knježerstwo zyle wotkhilene, *nimle plakam pśichilowaś, knajmjeńšeho kuźe s kanclerom* a němskim snutśkownym ministrom wo tym jednaś.

Göring je zaso w Barlinskim sportskim palacu rěcał

W žylnje wopytanej shromadźiśnje w Barlinskim sportskim palacu je so němśkoježnjski president **Göring** w rěcži, pśicerjcu Papenowemu kabinettej samerjenej, teź i podawkami pśichi rospušćenju němskeho žejma saběrał. Göring praji, so nochze mrějazy parlamentarizmus, ale jenož kuź pśed pśichemachami schkitaś. Tohodla je so dyrbjał pśicerjcu knježerstwu stajiś, a wón je hordy na to, so je jeho strona jeho sa to poćitała. Hdyž je knjes s Papen wužadajo s tamnej cźerwjenej mapu pśed němśi žejm stupił, so by jón kaž pśichibitelo pśa domoj pósłał, je jeho winowatosć jako presidenta němskeho žejma było, nahladnosć ludoweho sastupnistwa schkitaś a to je cźinił.

Göring je potom s podrobnosćami w němskim žejnje nakładowańe a znowa na to pokasa, so je je wothłosowanje hižo sapoćało, a so sa cźaś wothłosowanja teź knjes s Papen njeje moht žkowo dostaś. Konflikt mjes knježerstwom a němskim žejmom je, so by ju wěs s prawym mjenom njenowała, konflikt němskeho luda s knježerskim klubom. Papenowemu heślu „S Hindenburgom sa Němsku" nazionalna sozialistiska strona heślo „S němskim ludom sa sozialnu a narodnu swobodu" napśeśiwo staja.

Pruski sejm 21. septembra

Pruski žejm je 21. septembra k tśidnjownemu pośe-nju swołane a je potom hač do cźasa po wólbje do nowego žejma rozsudźe. S wólbu ministerskeho presidenta a nazionalni sozialistojo a zentrumska strona njebudźa wěrać.

Wobmyslenje industrije přećiwo kontingentam

Po žadanju němskeho katastrowa chze němske knježerstwo dowos wulkajnych katastrofich wuphdow, wobkhe butry a twarožka, na městu wahu, kontingent, wobmjesowaś. Pśicerjcowo tomu ma němska industrija **najwjetśe wobmyślenja.** Sarjadowazy pśedsedźyda němskeje industrije, tajny radźićel Kastl, je němskemu kanclerej list napisał, w kótrymž najprjódy **wulke reformske dźełow** němskeho knježerstwa wita, dokelž privatnym pśedsedowstaćelam ślónčnje sajo móžnosć k rozwiću dawa.

Dale žo w liśce praji, so wobžarjej myśli němskeho knježerstwa kontingentowaze naprawy napśeśiwo rěcza. S knježerstwowej sajadu, so dyrbi so hospodarstwu zwoboda daś, so kontingentowanje njesnjese. Katastrowu žamenu žo s kontingentowazymi naprawami skutkniwa pomoz pśichinjeś njemóże, dokelž bychu wocakujonne wukrajowe napśeśiwne naprawy pśeceźiwo němskemu wuwojeś němskeje industrije cźežko jesćhodźiłe. **Kupowaza móz** wotebźerarjow němskeho katastrowa by so s tym znowa **poškabila,** a schkoda, kotrejž by se snjesćenjenjom kupowazeje mozy naśtała, by sa katastrowe wjele wjetśeha była hač dohyk, kotrejž katastrowo wot wobmjesowanja dowoła wocakuje.

W sajimje němskeho zyłeho hospodarstwa dyrbi so tehodła němska industrija žwojeho protesta pśeceźiwo kontingentowym naprawam twjerdźe dźerżeś,

Němskostatny swjatk němskeje industrije němske knježerstwo prosy, so by žwoje wobsahowanje k kontingentowazym naprawam pśeceź, žnowa pruhowało. Němska industrija z tehole pruhowanja wunoschi wocakuje, so žo na puć kontingentowanja njetrjeba śmjeś.

Zesylnjene młodźiny přećiwo Versailleskemu zrěčenju

Franzowski ministerski president Herriot je schwórkt w swonkownym ministerstwje se žwojimi diplomatiskimi a juristiskimi wóžywuśitojnymi wo nowym němskim wukaju k załoženju němskostatneho kuratoria sa sesylnjenje młodźiny radu składował.

Kaž „Petit Parisien" praji, su pśi tym k ménjenju doschli, so tónle wukas pśeceźiwo 176. a 177. stawej Versailleskeho mérowego zrěczenja postorkuje. Nowa organizazija ma widomnje **„wojerski kharakter".** Pśichetoj wšykne wuwucowace organy su offizérojo abo njedbschi offizérojo. Pśichi posdaczinych sportiskich swucowanjach w lěkwach so wo niczo druheho njejedna dyźi we swucowanju rezervow abo militzow. Na wojerskim kharakteru je niczo njepśemjenli, byrnjeź žo wone powěrnowy sport, wulěty a krajinske swucowanja mjenuja.

Hdyž žo organizazije dohladej snutśkownego ministra podśaja, je to teź figowzowe łupjeno; pśichetoj i wopraudzitym wodźerjom je general se Stülpnagel, kótrejž je wežera hišćíe s roskasowarjom němskostatneje woborny byk. **Zyle pśischenje dyrbi so tehodła internazionalnemu rozpranju pśichopadaś,** a to na wotbronjazej konferency, kaž bórzy tam wo militzy a wojerskich wožebitych organizazijach jednaś počinaju.

„Echo de Paris" a „Excelsior" sajo wojersku žylnosć Němskeje wobliczałaj a k wuwitschki dóidźetaj, so może Němska snajmjeńšcha nad 700 000 hač 750 000 stajnje k wójnje hotowymi wojakami porucześ, a to s 100 000 němskostatneje wobory, 100 000 schkitazeje policije, 200 000 stahlhelmarjow, 300 000 Hitlerskich gardow a nětkotrych tyšaz němskostatneje thorhoje. Hdy bychu wojerske sportike organizazije dwaj abo tśi lěta wobstaśe, by so stajna žylnosć němskeho wójska na njehdże 1 200 000 muži powjetschiła. Pódla teho Němska z pśichirawjenjom dobrowólneje dźełowneje słužby teź žwoju mobilizazisku organizaziju wobnowja.

Njespokojace jendźelske kompromisowe plany

Sćežnosć němskeho wójśa njedyrbi so potwjerdźiś.

Diplomatiski depiśowaŕ „Morning Posty" powě, so jendźelski swonkowny minister sir **John Simon** hišćeze pśeco namjety pśinjaje, kótrejž so k spokojenju němskeho žadanja sa runoprawnosću we wotbronjenju cźinja. Do tychle namjetow teź namjet słuschja, na kótrež slejiśeze ma so Jendźelska w formalnym a materialnym nastupanju stajiś.

Jendźelske knježerstwo pśichipóśnawa, so dyrbi žo, hdyž je němsko-franzowske pśimjerne jednanje bjes wuspěcha wóstało, rozumne rozšyrjanje namakaś.

Wono je pśicerjźiwo wjetśenemu wobronjenju Němskeje, tola žeby pśicheje, so bychu druhe mozy wotbronile. Puć i wobcežnjosćam móże žo w tym namakaś, so by wobžebite **postajenja 5. dźěła Versailleskeho zrěczenja s mozy staja** a so žo Němskej dowoli, tešanje **brónje** wobžedźeś, kótrejž druhe staty po dojednanju wotbronjenjaje konferency wobkhowaju.

Němskej dyrbi pak i najmjeńšcha ha:ž do dalšcheho wobmjesowana žylnosć jeho wójska po licźbje a po wobronjenju napołožena wótaś.

Móžno je, so žo Němska i tymle wobmjesowanjom na wěšty cźaś hač k kóńcnjej wotbronjazej konferency, to rěka na cźaś pśeco abo dźesać lět, spokoji.

„Daily Herald" praji, so je Macdonald najprjedy namjetował, so bychu žo němske žadanja na wožebitej konferency wobdźelenych mócnosćow rosponminale, so pak je žo Franzowska pśicerjźiwo tomu wuprajiła. Tak je myśl naśtała, nětkole w privatnych rosprajenjach wo tejle należnosći jednaś.

Němska so při wuradźenju wo wotbronjenju wiacy niewobdźěli

Němske knježerstwo je presidentej wotbronjaceje konferency. prjedawšemu ministrej **Hendersonej** pśešło, so žo pśichi pośedźenju wotbronjaceje konferency, na 31. dźeń septembra swołaneje, njewobdźěli. Němska njebudźe pśichi wotbronjazej konferency dale žobu dźělaś, dóniž je njeje němske žadanje sa runoprawnosću we bronjenju na wotbronjazej konferency rozšyrjało.

Brónje pola Wormskich kommunistow namakali

Po idźeńcy Wormskeje policije je schwórkt dopołdnja wšyknje mémnoseje Wormskeho kommunistiskeho doma a wobydlenje kommunistiskeho sastojnika Bittmanna za brónjemi a pśiwnami pśechepytali. W dwémaj chowankomaj žu 6 **śelbow, 2 wulkej pištoli, 21 worzlowych rolow** loschelakeje wulkosće, kótrejž běchu žo k pjelnjenju s rosbuchadlami pśidpśrawile, 1 tešak a bleschu železnje kišćelinu namakali.

W Bittmannowym wobydlenju, kótryž dla kradnjenja jednych kolow w pśechpytowańi jaśtwje śedźi, žu 5 *gitlerowe a 70 partejowe twaśidźiśi. Sobrany napśećiwy* material so w tu tymle pśechladuje. Kommunistiskeho měšćanskeho radźićela Habermanna žu sa cźaś pśechepytanja sajeli.

Pancerowana łódź C so twari

Němske knježerstwo je pola twarnistwa wójnskich łódźow we Wilhelmshavenje twar panzerowanjeje łódźe C śkałało. Twarjeńi cźaś je na ichtyri lěta wobličejony.

Pśenju twarsku rantu za panzerowanu łódź C bě hižo Brüningowe knježerstwo do hospodarskeho planta sa nowe wójnske łódźiwo stajiło. Knježerstwo bě pak posajiło, so žo sapoćatk twara wot Genfskeje wotbronjazeje konferency wotwisny cźini.

Dawki wobličace wopisma wot 1. Oktobra

Wot 1. oktobra budźa žo nowe dawki pśichipśiwaze wopśijma wudawaceju, kótrejž žu nětko po naścźišu śkotowjene. So by žo falschowanjam sadźěwało, žu wone na papjernu i wódnymi znamjenjenji cźišćejane. Jenož městne finanzne hamty dawki pśichipśiwaze wopśijma wudawaju.

Podpjera za wuporjedźenje khěžow

Postajenja sa rosdźělenje 50 milijonskeho fonda sa wuporjedźenje khěžow, w mjerowym wukazu pśichipowědźeneho, žo bórzy wośjewja. Móžno je, so žo 20 procentki pśichibrk k wudawkam sa porjedźenja pśicherjeli. Kaž je dale žłyšeć, khěžerjo, kótrejž wulke wobydlenja rosdźěla a ponjeśišća abo pśichemyślowe městnosće sa wobydlenja pśichetwarja, 50 procentow i nałożenych wudawkow wrócźo dostanu. Sinna 600 hriwnow wjchak ko pśichi tym njeńmé pśicherjeći.

Sakasanje nowin „Berliner Volkszeitung" žo wróćiło.

Barliński polizajski president je sakasanje nowin „Berliner Volkszeitung" wróćo wsak.

Křik wo pomoc ze Solawskeho wokrjesa

Ammenbornska gmejna w Sdolawskim wokrjesu pola Halle je swrěschcała. Nameſtnu gmejnſki pschedstejicjer Wenich je prukemu ſmutskownemu ministrej ſlědowazy telegram pósłał:

„Gmejnſki pchedstejicjer na nerwosne wosłabjenje ſtworik, gmejnſke finanzy ſwrěschcejake, ſpomožerſkowne podpjery, ſociału nidu ſastojnikow a wuczerjow jenoż je wobtrowanych ſtatnych dawkow nětjaza augusta ſo wupłaczite, dotalne njeſapłatki 225 000 hriwnow. Někotri wokrjesſo zadaju dyrbjetſke žudnjske naprawy, wulke hypotheki dyrbja ſo dla njeſapłaczenja danje wupłaczić. Sdolawſke ſarjadnjitwo pomoz wotpokaſuje, dokelž je žane we wobcejnoſciach. Dſenžnſkne wupłaczenje podpjery jenoż ſ wobtrowanych ſtatnych dawkow móžno. Prošymy wo pomoz."

Ammenbornska gmejna, kotraž je ſ 13 000 wobydlerjeni najwjetſcha pruſka gmejna, Sdolawſkemu wokrjesej pſchiſłuſcha.

Kommunista ke khłostarni zasudźili

Barlinſki wobjedniy ſud je ſchwórił 37letneho kommunistiſkeho dźełacjerja Bergera dla ſyntaneho ſaraženja a dla cżeżkeho każenja krajneho měra k khłostarni na 10 lět ſaſudźił. Pjeć ſobuwobtrokżenych kommunistow je ſo wuwinowało.

Wjecżor 5. ſeptembra běchu w Barlinje kommunistojo do nazionalnych ſozialiſtow ſraſnuli. Pſchi tym je po wuprajenju ſwědkow Berger ſtełał.

Francowsko-jendźelski zwjazk přećiwo italsko-němskemu zwjazkej?

Londonſka konſervatiwna „Morniug Poſt" ſo roſpudnje ſa ſtejiſchcejo Franzowſkeje w praſchenju bronjenja wupraja. Měni, ſo ma Herriot dospołne prawo, hdyž praji, ſo je Swjaſk Ludow jeniczke město, kotrež ma wo žadanju Němſkeje ſa runoprawnoſcżu w bronjenju woſtrožicż. Praſchenje, kotrež je Němſka nadeſłała, może ſo jenoż ſe powſchitkownym pſchihłoſowanjom a po etappach roſtrjacż. Jeli ſo pak Němſka jenoſtronſcy Verſailleſke ſrěcżenje wupowjeſi, ſo najprjedy też Locarnſke ſrěcżenje powali a ſo ſ **franzowſko-jendźelſkim ſchkitadym ſrěcżenjom naruna.** Muſſolini by ſebi měł ſtejiſchcejo Italiſkeje w tymle praſchenju pſchentyſlicż; pſchetož hdy by ſo Němſka hižo njeczuła na Verſailleſke ſrěcżenje ſwjaſana, by ſo też Awſtriſka ſmełka nadjeczi, ſo ſebi ſympathije Franzowſkeje a Jendźelſkeje k wróczenju Trieſta a połodnjcheje Tyroleſkeje dobudże.

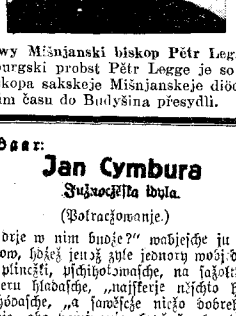

Nowy Miſnjanski biskop Pětr Legge.

Magdeburgski probſt Pětr Legge je ſo pomjenował za biſkopa ſakſkeje Miſnjanſkeje diöcezy. Wón ſo w bliſſim času do Budyſina přeſydli.

Francowsko-pólske wojeſke dojednanje ſo podleſiło

Kommuniſtiſke Pariſke nowiny „Humanite" piſchu, ſo ſo franzowſko-pólſke wojeſke dojednanje ſchtwórtk, kotrež dźeń by wotběžało, njeje wupowědźiło, a ſo je ſo po taſtim dojednanje na dalſche dźeſacż lět podleſchiło.

Pólsko-ruscy jeći ſo zaměnili

W Kołloſtowje pſchi pólſko-ruſkej mjeſy ſu ſchtwórtk popołdnju 40 pólſkich politiſkich jatych ſ tej ſamej liczbu w Pólſkej ſajatych kommunistow ſaměnili. Mjes wožbami, kotrychž je Pólſka wudała, ſu někotſi nětkuſi pólſcy kommunistiſcy ſapóſtłanzy, mjes tym ſo je mjes jatymi ſ Ruſkeje wjele katolſkich měſchnikow.

Jendźelski podmórſki čołm do minypytaka zawadźił

Na měſtnje, na kotrymž je ſo pſched dźeſchimi cżaſoma jendźelſki podmórſki cżołm „M 2" potopił, ſtaj ſchtwórtk w huſtej mhłe podmórſki cżołm „H 33" a minypytak „Dundalk" do ſo ſraſnuli. Wobaj cżołmaj ſtaj ſo khětro cżeżko wobſchkodźiłoj. Minypytak ſu dyrbjeli do pſchiſtawa dowjeſcż. Nichtó ſo njeje ſranił.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 17. ſeptembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecżor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +1-26. — Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +1, thermometer w nozu +14. Wuſtawy na mału ſo pſchemjenuje wjedro. — Hač do wjeczerſchcejo ſo wſchitka nad ſtrjedźnej Europu hiſtorje ſſpolnowaſche, na cżož poſtupowaza ſchkleńza pokaſowaſche. Dźenſa rano ſchkleńza někotre ſtopjeli wjacżo dźeſche. W wjecżoru njeje cżahaze niſiny njeſnuła nam deſchcżik. S wjeczora Europu wſchak je wobſchérniſcha nižina. Praſka ſa, hač ſmje wozu doſcż, ſo by naſchim honam dawno požadane wolſchenjenje pſchinjeſła. Sſamu tola ſaſtupili do ſoby wobſtajneho błónczeneho počaſa. Deſcheże, ſyrjne ſlimkate deſcheże maja nětko w połnocznej Afriku, hač k nam pak bohužel njedoſahnu. Naſch wjedrowuſtojny, też ničma wjele nadźije, ſo mohł nam pſchichodny tydźeń dawno požadany deſchczik pſchinjeſcż. Sſtrjedź tydźenja ma trochu torhate wjedro ſa móżne. Jutſje, 17. nježdżelu po ſjwjatej Trojizy, ſtehowa błónczko 5,40 hodź. a khowa ſo 6,08 hodź. Měſacżk ſtehowa wjecżor 6,53 hodź. a khowa ſo dop. 9,38 hooź.

Pózńjeńcowe myſlički

Pózńjeńz je měſacy roſzohnowanja. Roſzohnujemy ſo i lećom, ſ kraſnymi dołhimi wjecżorami, ſ rózemi a poſrjebujemy ſwoje ſony, kiž ſo w lětuſchim leću njedobrje njelnichu. Tohodła je nam lyſchno też hdyž błónczko ſwěcżi kaž w kraſnych letnich dnjach. Pſchiroda je pózńjenzu je podobna na ſonu, kiž je ſiwa w poſledniej dobje ſwojeje rjanoſcże, prjedy hač naſtanje njenaproſchmy łónz. Wopyti lećeja — cżerwjeny wjeſoł twori powabny pſchećrjeńz w naſchej holi a na horach. Liſcże ſchtomow hižo ſapoczina ſo pižanicż, tworicż ſymfoniju barbow, napoſledku ſapadnje w naſymiſkim błónczku, prjedy hač ſwotpada; ićicha, bjeſe ſwonka ſwoje ſo liſt ſa liſtom, ſo by ſahinył pod krocżelemi wuſtelnika.

Nad brunymi bróſdami połow ſuſkaju wutſełe, naſymiła wójna kuotwam a ſajacam bu pſchipowědźena. Bórzy budźe dźeło na polu dokónczene . . .

Je łónz, je njenawrótny łónz wſcheje lětnieje rjanoſcże. Woſtanu jenoż hiſchcże ſpomnjeńki, kiž bórzy ſo janórieja. A w měſcże lećeje hiſchcże mrěje ruczińcho a ſchtomy a kwětki ruczińcho wjadnu dyžli we ſwobodnej pſchiroḍże.

Podarmo błónzo dże naſ łudacz a ſ nim modre njebjo. Je naſymna, ſakcżewachu hižo ſymne, boſoſte pósdniſy, kwětki ſmjerſce a ſchow.

Bórzy tu budźe winowſ ſ kurjawu a khłódnoſcżu a ſ lětnieje ypchi niczo wjacy njewoſtanje hač ſpomnjeńka na melodiju wyſkazych barbow.

*

— **Dźenżnſkne wiki.** Butra płaczeſche 60—70 pf., jeja 8—9 pf., twaroh 25 pf., hušpy žiwe 5 hacż 5,50 hr., ſarſčane punt 70—80 pf., kacżki ſarſčane 75—85 pf. punt, kury žiwe 45—55 pf. punt, ſarſčane 65—75 pf. punt, hołbje 55—65 pf., kał cżerwjeny 6—10 pf., běły 4—8 pf., ſydrožły 10—45 pf., kórki ſelene 30 puntow 1 hr., ſtjałe 5—10 pf., kólrabi 5—10 pf., morchej 5 hacż 10 pf., ſołotej 4—6 pf., bany 12—18 pf., ſelerij 5—25 pf., jódźna łoboda 15—20 pf., pruſnicżki 45—50 pf., cżerńjone jahody 25—30 pf., tomaty 5—8 pf., jabłuka 5—20 pf., kruſchwy 5—18 pf., ſłowki 12—15 pf., hriby 30—35 pf., běrmy 10 puntow 32—36 pf., mjo w ſchleńzy 1,60—1,70 hr., bjes njeje 1,40—2,50 hr., łany wolij 1 hr.

— **Pſchijimanje ſchulerjow a ſchulerkow do wyſchſchich ſchulow.** Pokaſujo na wojſewjenje w hamtſkim dźełu wo pſchipowědźenja k jaſnowanemu pſchijimanju do wyſchſchicheje realki ſ wyſchſchej holczej ſchulu a do wyſchſchicheje pſchekupſkeje ſchule ſo wopjet na to kedźbne cżini, jo ma ſo pſchipowědźenje ſa wobej ſchuli hacż do 20. ſeptembra ſtacż. Sdobom ſo na to pokaſuje, jo ſo pſchekupſka ſchula na dotalne waſchnje dale powjedźe.

— **83. ſu hołana wjeſoła hudźba** wutoru 20. ſeptembra wjecżor we 8 hodź. Pſchedwjedźe ſo „Hudźbny wopor" wot Bacha. Hudźbne dźeło je majſtr Bjedrich Mulkow. Wono je hačle nětſche lěto k 125temu dźenju ſo. Düſſeldorfſki hudźbny direktor Erhard Krieger je to wobdźełał. Wot teho cżaſa je ſo hrało w Mühlhauſenje, Weimarje, Goeſe, Eſſenje a Londonje (dowózy). Na wuwjedźenju wobdźěli ſo collegium muſicum, ſtejiſchcy ſ orchеſtrownymi hudźbnikami a pſchecżelemi duchownje-inſtrumentalneje hudźby, dozahła 50 hudźbnikow. Sſo bychu prawje wjele tuto wulkotne dźeło ſkhěſchcż mohli, pſchedwjeſe ſo wono we wobłuku duchownych wjeczornych hudźbow. Programny je 30 pf., ſa njeſaſłužerjow a nezaſorentnarjow je 10 pf., nimo teho cżiſłowane měſtne na wokłatniſchcżu je 75 pf., ſo dyrčeła a ſtarſi pola firmy Gudera a Co. na Seminarniſkej haſy 8 a wjecżor pſchi zyrkwinych durjach. Sſobuſtawy „towarſtwa k pěſtowanju zyrkwineje hudźby" płacża ſa wokłatne měſtno jenoż połozu (wotrěſk 12 wotedacż!).

— **Budyſke haptyki** ſu wſchedne dny hacż do 7 hodź. wjecżor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka ſ mjenacżnym wotmenjenjom. W ſeptembru je to Wettinſka haptyka pſchi ſudnidtwje.

— **Sakſka krajna loterija.** Pſchi ſchtwórtkownym cżehnjenju 5. rjadownje 201. ſakſkeje krajneje (2. jubilejneje loterije (10. dźeń) padże dobycże wo 40 000 hr. na cżiſło 58 892; dobyce wo 30 000 hr. na cżiſło 91 372; dobyce wo 10 000 hr. na cżiſło 70 885; dobyce wo 5000 hr. na cżiſła 61 199 98 440 101 891 128 052; dobyce wo 3000 hr. na cżiſła 8568 20 882 64 153 80 204 82 602 88 214 90 277 104 855 108 831 117 096 142 253 152 939; dobyce wo 2000 hr. na cżiſła 4282 17 905 25 024 25 111 26 131 37 830 41 200 43 897 47 653 47 881 51 060 51 931 54 527 56 450 57 145 57 720 58 713 58 823 62 962 70 544 72 409 72 624 78 701 86 911 90 161 96 739 101 382 103 450 112 109 127 850 130 093 130 831 132 267 133 251 133 799 143 210 143 668 144 225 149 108 150 889 151 289 151 356 152 714 155 772 157 916; dobyce wo 1000 hr. na cżiſła 8002 8770 11 934 13 123 15 429 20 645 21 938 23 185 25 295 28 361 29 339 34 206 37 852 38 343 38 850 39 322 43 519 46 895 47 081 48 657 48 902 52 333

D. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Juzwocżiſta dwja.

106] (Pokračowanje.)

„Schto drje w nim bužże?" wabjeſche ju wcżiwnoſcż a wot kachłow, hdjež jenož zyle jednory wožjo, mlokowu polowku a pliczki, pſchibłoſwaſche, na ſajołku ſeſtibowanu papjeru ſlědaſche, „najſterje nſchchto hamtſtcho," w duchu hódaſche, „a ſawěſcże nicżo dobreho, nětkaſe pſchedwołanje, abo ſpomnanje, hdyž ho hamty na cżłowjeka dopomnja, knjeżiczkezy." Marjanka cżſto ſmorſchcżi, „najkerje je, hdyž ſo to hrabnje a do kachłow ſchmótnje, njech ſo to ſpati, ale ſ tym njebych nicżo połepſchiła, druha papjera by pſchiležała a hiſchcże hórſcha, ſ pokutu," a tak liſt rjenje na ſwojim měſtnje leżo woſtaji. Zyle hinajſchim myſliczłam ſo podawaſche. Spomnjeſche kaſ rjenje ſu na ſwjetnoſci ſiwi. Wot teho wokomika, hdyž ſu próh tehole domſtcho pſchetrocżili, muż jej cżſto ſchepjetnje „łkónczinje w ſwojim," ſo je jej druhdy ſtoro żel, kaž by jemu była dźeła hdy ſaczuwacż, ſo pola Schołcżija njeje na ſwojim hoſpodarił. Ale tajzy nužoju ſu. Dźiwnuſchcżaj ſu druhoy, kaž pawki pſchedu pawczinu, ſwojich wobjetnych myſliczłow a nahladow. Zymbura je jej ſe wſchcżi dźiwnuſchcżow biſchcże najlubſchi. Kaž by womłodnił, tak dźeła a běha zyły dźeń, Měrcżinka a Marjanu do dźeła honi, trochu ſo jemu njeluſti, ſo na ſiwnoſci njemóże tonje plahowacż, ale ſa to maja ho wjaſy ſtót, ſo ſo jemu w Puczimju žadyn njemóżeſche rumacż. A kak tón cżaſ běži! Pſchi tymle ſwojim roſtrjanju ſo na tachłaju ławku ſudże a liczeſche, kak dołho hižo je, ſo jeje lubeho Wjazławka ſemja łkóczi, ſo je ſo Jan wożenił a ſo ſu wonj na Kłóſtcy ſiwnoſci. „Kak je Bła du!" ſej poſoychnu. Tu w łachłach nješchto ſajſcżi, kaž w hadźazym hnſoże, huſta para a ſchcżipaty ſmjerch ſo po ſtwi ſchcżeſche. Raž wot haoa łuſnjena Marjanka ſ ſawki ſtoczi, ſ holej ruku mlokowu hornju ſa wucho hrabny a hač na zyhelowu kromu wóhnjiſchcża ſtaji „To ſ teho mam," w duchu žebje poſwari, „ſo ſo wo warjenje njeſtaram a w myſliczkach w ſaſchłych cżaſach wokoł błudźu," ale njemóżeſche ſej pomhacż. Dołma bě dwaj, tſi plinczki wobroczika, do kachłow pſchipołożiła, ſaſhy ju ſpominanja ſwabichu do kruha ſwojich cżinkow. Wopraſowże rjenje ſej ſo jej ſiwjenje wujaſowiło, dyrbjeſche ſej wuſnacż, a jenoż Zymburje měſcże ſo ſa to dźakowacż, ſo bě ſo jeje wujał. Sſtuże bě jej pola Schołcżija na ſuche wupomhał, dźěſej po njeboh mużu nje jenoż wukubłał, ale też kubło ſimaj cżiſte, bjeſ dołha woſedał. Jan, kajſi je ſo ſchwarny muż, kat hoſpodari, dwójzy ſa dwě lećke ſtaj młodaj kſchcżiłej, a Franz też hižo pola Sſłodeńkez w Pſitku njeſeſoſi, ani tachanta ani měſchczańſkich knježi wjacy wjeſowiſy, ale tu w Puczimju w „ſtarej" torcżnje piwo pſchedawa, pſchicżenił je ſo a derje je ſo wſchižnił; a Zymbura, hłaj, je hiſchcże ſiwnoſcż kupił, Měrcżinej ju jónu woteda a Marjanje wěno wupłacził. Kajkeho mam to muża! Napoł wólſje pokhwali, „Bożiczko mi, pliczki," ſo nahle dopomni, to bě ju napadne praſkotanje wubudźiło, rólu ſpſchinje wocżini a widźeſche, ſo je ſtł, dym ho ſej naſchcżo waleſche, hdyž pliczki wuczahowaſche, tiż bźiu ſtoro na próch ſpalene. Żel bě jej teho Bożeho dara a ſtoro płaczo ſo ſama žebje praſcheſche, „ſchto to dźenſa je nimu je, žiym wſcha njemérna, na wſchém je tóm liſt tam wina", chžiſche ſwoju ſlóſcż na nim wukonjeczy a njeſchcżeſelſky, hnżwnje na njóm pohlada. „So cżeſ ſpalu," Marjanka ſ njemu pſchiſłoczi, a hižo ſa nim pſchimaſche, tu wo khěſi ſtupy a wjeſołe hłoży ſaſłyſcha. To ſo Zymbura ſe ſymom a dźowku ſ ſuki wróczeſche. Wonka bě jużne wjedro, mróży pupſchenſawnchi, ſnahł tajeſche, na łiſtnju woda ſo wożkatowaſche a tuż dyrbjachu hſebje na łukach w porjadku bucż. Bż błuſchecż, kak wonka we khěſi rěcża, motyku a łopacż wotłożachu, kak Měrcżin rumy pucż do hródże dże a kak Marjana ſ jaſnym hłoſom na dwór woła „puta, puta, putnuput," — jenoż hſpodař ſo drjewjane cżerje ſu a w nohajzach do ſtwy ſtupi.

„Bohu dźakowanz, muże, ſo hižo dźeczke," witaſche jeho żona do wocżow wſcha cżerwjena.

„Je ho nſchchto ſtalz? Kachle cżi kurja, wumjetu je."

„Njetrjebaſch je mjeſcż, nieturja, ale pliczki pjetu a ſtyn je ſpaliła, to jenoż tamle teho liſta dla, kiž na blidze na tebje cżaka."

Zymbura na blido pohlada a wopraſcha ho, pſchedy hač ho liſta dótknu:

„Schtó je jón pſchinjeſł a wot koho je?"

„Hamatez Wójceſchk je jón pſchinjeſł, ale pſchedy hač mózach ho wopraſcheż, ſchtó jón ſcżele, hólcżez, dźiwit, cżekny, ſo jemu ani nicżo dacż njemózach."

„To je wot wjeſnjanoſty a hnydom roſtadamy, ſchto w nim je," a pſchimuſ ſa liſtom. Khwilku do njeho hladaſche a potom ſonje rżekny: „To je ſcżudny dojiz, nicżeſym ho ani dopomnił, ale kuježa ſu ho na mnje dopomnili, to je lóſ ſa raſcheho ſyna Měrcżina, dyrbi do měry hicż. Sawěſcże budże wojak."

„Schto prajiſch? Ja ſebi myſlach, ſo hakle ſa lěto do měry póndże."

„Praju, ſchtoż ta cżorne na bżym ſteji," ani błowżſta dale njeborcżka a dźeſche wom.

A pſchihnżże nałeżko do Puczimja. Ludźa a ſchtomy dadża ho nałeto tſihacż a truhacż, k truharjam ludźi hami khodża, ale k ſchtomam truharjo hami thoża, rożaja a łamaja ſuche hałoży a tſihaja wjeſſchki. Je na Lećo! Saczinwaja je ludźo a ſwérjata a ſchtomy. Ludźo ſej nowu drastu kupuja, ſwérjata ſimaja, a ſchtomy ſu ſej też hižo nowu, ſelenu, ſ kżenjemi pożpytu drastu wubrałe a ſtaſałe.

(Pokračowanje ſcżěhuje.)

54 585	55 464	57 466	58 558	60 346	61 575	61 847
63 363	67 571	68 665	69 357	70 934	74 536	74 864
77 180	82 100	82 809	82 890	87 157	90 202	94 860
95 087	95 959	96 295	104 646	108 579	108 969	112 495
115 979	117 088	118 205	118 327	121 594	123 080	
129 508	131 725	138 374	141 732	143 005	145 971	
146 054	146 525	147 845	148 843	148 964	153 207	
153 300	157 479.					

Kermušch!

Jutšje je kermuscha
moja luba duscha!
Wašch, schto na taßkim wažnym dnju
šo tebi šlušcha?
Je-li šy ratař,
tykaßy maßch pšez,
šwitnjo rěsaš a pšeproschenja
dom wot domu sjeješ.
Je-li šy hósćš
na pšeproschenje šaj maßch rjez,
khwataš na kermuscha
a wscho druhe sjeješ.
Jěšoj maßch ša tydženjej dwaj
a cžicho šjeješ šcžowki —
nó njewěřišch — o haj!
Sabnješ pak njeßmětaj wobaj dwaj,
na wobšerja njebješa a šemje
kiž k wschemu da šwoje „budź a traj!"
Wón je nam dał džěło, žně, žywobu
a nětko lubu kermuschu.

*

S Běliſchcz. (Ssamomordaſtwo.) Žiwnoſcžeſcžer Emil Bachmann je ſwej žiwjenje wſkał. Schtwórtk je ſo wot domu wotſtalił a namakachu jeho wózera pjatk mortwoho w ſtólni. Hospodarſka nuſa drje je jeho cžerila k tutomu adwélowanemu ſtutkej. Bachmann ſawoſtaji žonu a dwě dźěći.

S **Druježej.** (Najſtarſchi wobydleř wumrěł.) Najſtarſchi wobydleř naſcheje wſy, žiwnoſcžeſcžer Hermann Rjeczka, je ſchtwórtk 77 lět ſtary wumrjeł. Wón ſo narodźi 15. winowza 1855 w Hnajchezach na žiwnoſcži, kiž někto knjeſej Rjelzp ſłuſcha. W l. 1895 ſo woženi ſ Wilhelminu Schönez ſ Huſki. S mandželſtwa wuńdźe 15 dźěći, kotrychž je 12 džensa hiſchcze žiwych. W l. 1896 kupi Jeczka Schubez žiwnoſcž w Druježezach, na kotrejž nimale pcž do poſledniejho cžaſa hiſchcze hoſpodarjeſche.

S **Dalitz.** (Paduſchſtwa.) Zadławje ſakhadźachu paduſi pola tudomneho hoſpodarja Klebera. Na polu kradachu jemu nimale wſchitke kalowe hłójcžki. Dale běchu ſłowakach pobyli a tſi ſchtomy wurubili a pſchi tym owcžiny tak ſdrěli, ſo dyrbja ſo někto wukopacž. Tu emóſachu paduchow lepicž. Polizaji ſa nimi hłědźi. Teſ aubźe ſłóſtnizy na polach a ſahrodach kradnychu.

S **Mjedźoſa.** (Hoſtwinſka ſhromadźizna.) Tudomne oſtwinſke družſtwo wotmě hoſtwinſku ſhromadźiznu. Tam o ſwěſćí, ſo běſche mějicžel Hoſtwy k. hrabja Schall-Riaucour nad Huſku dotal ſa 70 hektarow 4 hriwny po jektaru płacžił. Mjes tym maju pak wobſedžerjo jenoż 50 hektarow ſhromadnych hoſtwinſkich honow. Jako nowu najeſći pjenjes ſa tute 50 hektarow žo 2,70 hr. po jektaru poſtaji. Hoſtwinſke družſtwo je ſ tym ſpokojom i hoſtwa woſtanje w ſamych rukach.

S **Wjeleczina.** (Nowe dźěło.) Kaž ſhonimy, chzetej udomnej Friesez a Pelzez firmje k 1. oktobrej wjetſchu ſcžu dźěłacžerjow pſchiſtajicž. To je ſwjeſelaja poſa wſchitkich, kotſiž nětkle ſaſtužby nimaju.

S **Polpizy.** (Sawrjeny pucž.) Sjawny pucž ſ Komoo Noweje Wſy ſo dla wuporjedjenja na Polpizich honach wot 19. hacž do 21. ſeptembra ſa Jěſony wobkhad pokaſuje ſo na Lěſku a Polpizu.

S **Bukez.** (Kontrolowanje autow.) Wcžera polizija w naſchej wſy ſaſo auta na ſpěchnoſcž kontrolowaſche. Doſelž běſche ſaſtojnik, kiž telefon poſłužowaſche, khětro ſtyowany, auta to hakle ſhonichu, hdyž dyrbjachu ſwonka wſy ſwoje khłoſtanje płacžicž. Běſche jich to wjele.

S **Kotez.** (Kóń na dróhy padnyl.) Pjatk wjeſeſche pozonc tudomneho knjeſeho dwora wós ſtonj po nahlej ſtatnej dróhy horje a mějeſche hiſchcze druhi wós pſchiowěſnjeny. Jako běſchtaj konjej woſaj na horu ſcžahnyloj, pohonc jimaj trochu wodychnyc ža. Pſchi ſnowa acžehnjenju podžobnik njejapzy padże a hižom ſa někotre njeſchiny pod bolaſtnym ſatorhowanjom tónz wſa. Najkerje je ža kóń pſchenapinał, ſo je wutroba nahle ſapraſka. Někotſi wjeſnjenjo, kotſiž běchu podaiwk wobkedźowali, grat ſ konja ſcžehnichu a konja ſ dróhi wotſtronichu.

S **Lubija.** (S kołom padnyła.) Sſrjedu pſchipołdnju njeſboži ſłužobna ſe Stareho Lubija. Wona běſche pſchi ym moſy ſtſchaże. Ju do khromnje domjeſechu.

S **Rakez.** (Sſmjedźeń ſerbſkich ſokolſkich dźěći.) Kaž je nam to ſdźela hižo ſnate, wuhotuje Komorowſka ſokolſka jednota jutſje njedźelu popołdnju na tuzy Kaczeje korczinje rjany ſwjedźeń ſokolſkich dźěći. Wěſcže budże łam ſaſo jara rjenje, dokelž Komorowſka ſokolſka jednota je wſchak ſo ſtajnje prózowała, na ſwojich ſwjedźenjach něſchto prawje rjaneho poſtſicžiſ, a tón króc ſamo też mnate holcži k prěnjemu raſej ſ małej pokaſki proſtnego ſwucžowanja wuſtupja. A też mali hółzy poſtſicža na ſwjedźenju ſaſo wſchelake zyle nowe rjane ſwucžowanja a ry, kotrež ſo wěſcže kóždemu ſpodobaja. Tuž njech ſtari a nłodſi ſ zyleje wokoliny tutu ſkładnoſcž wužija a žebi ejeja wobhladacž tutón woprawdźe rjany ſwjedźeń ſokolſkich dźěći.

S **Rakez.** (Dla wopacžneje pſchiſaži a falſchowanja ſcžinow ſaſudjeny.) Pſched pſchiſažnym ſudom we Budyſchinje mějeſche ſo tudomny kubler Hermann Puſch Schwurak ſamołtwicž. Jeho winowachu, ſo je ſ wjeenjom na wopacžne wudawanje pſchiſažał. Wón je ecža ſměntu wo 50 hr., kiž běſche wot Kloßa we Wjeu konz oktobra 1930 doſtał, na 550 hr. falſchował. To ał wahikorjeny prěteſche. Kloß pak ſ pſchiſažnu wobkwcži, ſo je Schwurak wot njeho w měrzu 1930 požcžonku wo 90 hr. w hotowych pjenjeſach a w oktobru 1930 i wołojnikom napiſanu ſměnku wo 50 hr. doſtał. Pſchi pſchepytowanju žo ſud wo Schwurakowej winje pſchežwědži a ſaſudźi jeho k 1 létu a 7 měſazam khłoſtarnje a wotrjekny jemu cžeſtne prawa na 3 léta. Saſudjeny njeje trajnje k pſchiſažanju khmany.

S **Cžiſzowje.** (Nadpad na holzu.) Njekaſanz je nadbadnył holzu ſ naſcheje wſy. W holi mjes Njeožiſchowom a Liwoju ſadżerža holzu a jej ſ revolwrom hrožeſche. Njekmy pſchi tym, ſo je wytaný ſłóſtnik, kiž je runje ſ khłoſtarnje cžekmył. Njedoczink bě nježe 1,70 m wulki, mějeſche cžinowe khołowy a ſwětły kabat.

S **Duboho.** (Wſchelcžſinſki.) Dokelž je njedoſtatk ſkajankow, dyrbja dźěłacžerjo naſcheho parneho rěſaka krótko dźěłacž. — Po tym, ſo ſu wotawy ža dom khowale, pócžnu ludźo tu hižo běrny ſběracž. Wunoſchk je létſa hubjeńſchi, dyžli w prjedawſchich khach.

S **Klětneho.** (Wyſoka ſtaroba.) Dnja 15. póžnjenja ſwjeczeſche naſcha wjeſnjanka Roſina ſwud. Janezowa rodź. Brukez ſwoje 81. narodniny. Wona bě ža dwójzy rudaka a je hižo wjele lět wudowa. Dyrbi ſej khlěb jara cžeſko ſ dźełom ſaſłužicž, dokelž ſu wſchitcy pſchiwuſni hižo wumrěli. Wona je najebacž wyſoku ſtarobu hiſchcze doſcž cžiła a ſtrowa.

S **Mitowa.** (Zyganjo.) W poſledních dnjach ſaſo zyganjo naſchu wjeſ wopytachu. Woni běchu ſwoje lěhwo pola knjeſeho dwora roſkoſili. Sa drjewo a zyrobu ſudjom kekliju poſticžachu. Potom wſchak mějachu žo ſ procha bjes teho, ſo běchu ſpchedſtajenje pſchedwjedli. — (Wo zyrkwi.) Sa něſchto lět Khrjebjanſka zyrkej nóže ſwjeczicž ſwój 250létny jubilej. Do teho ma ſo Boži dom wuporjedżecž. Hižo dźenża ſo pohladnižu pſchedawaju. Wunoſchk je poſtajeny k wobnowjenju zyrkwje. — (Wobnowjenje ſale.) Sala w Kijankez hoſcženzu ſo tukhwilu dokładnje wobnowja.

S **Nowych Mikow.** (Pſchi hrajkanju ſmjertnje ſuješoſkł.) Wobžarmne njeſłoże ſta ſo tu ſrjedu popołdnju. Někotre dźěći ſej hrajkachu ſ ſmkatymi wosami żeleſnicki. Mały 6 létny Sander bě na wós ſaſeſł. W tym wokomiku wós ſo powrócži a kamjenje hółza poſcžebachu. Hółz ſo tak cžeſko ſrani, ſo bórſy na to wumrě.

Se **Stareje Darbny.** (Spimalne wothromjenje.) We naſchej wokolinje ſu teſ ſwěſcžili ſpinalne wokhromjenje pola dźěći. Tehorla je ſo tu ſtatna nawarjaza ſchula ſamknyła. Też druhdże w Delnjej Lužicy ſu dyrbjeli teje khoroſcže dla ſchule ſamknycž.

Z **Drježdżan.** Sobotu 1. oktobra t. l. ſwjeci ſerbſke towarſtwo „Cornobóh" w Drježdżanach ſwój założeński ſwjedźeń w „Ballhaus" na Budyſkej dróży 35. Poſkici ſo rjany program, ſerbſke reje, žiwe wobrazy. Swjedźeńſki bal ſo přizamknje. Njedźelu 2. oktobra ſu potom wodżenja po Drježdżanach. Drježdżanſcy Serbjo wócakuja na ſwój ſwjedźeń wjele přećelow z domowneje Łužicy. Za přenocowanje ſo radłubje poſtaraja. Proſa pak, zo by ſo jim dopředka zdźěliło, kelko přenocowanjow ſo žada. Njech tehodła kóždy, kotremuž je někak móžno, za dwě njedźeli ſo wobdźěli na założeńſkim ſwjedźenju „Cornoboha".

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu:** Malo pſcheměnjenja.

* **Prěni ſtatny ſchulſki kurſus ſa wotkhadnikow wyſchich ſchulow, kotſiž chjedża k ratarſtwu pſchenicž, ſo w tu khwilu w ſpytowarni ſa dźělowu wucžbu w Pomorzach ſ wjedniſtwom profeſhora dr. Derbitzkeho wotmě wa.** Swjetiſcha ſu to młodži ludźo ſ Drježdżan, Lipſka, Kamjenja, Auerbacha a Plawna. Na polach w ſahrodach a hródżach maju ſkładnoſcž, ratarſke dźělo dokładnje nawukhnyc. Wotkhadnizy w měſtnoſcžach ſpytowarnje bydła.

Chirurg a khorobna ſotra lećitaj přez ocean.

Z Newyorka je ſo „lećaca medicinſka wuprawa" do Roma nastajiła. Wuprawu nawjeduje italſko-amerikanſki lěkař a chirurg dr. Piſculli, kiž chce při lećenju ſtudować, kak ſo trajne lećenje na cžło a ducha cžłowjeka wuſkutkuje. Wobraz pokazuje wobdźělnikow lećenja před jich lětadłom, kiž ſo ſpodźiwnje mjenuje „Amerikanſka khorobna ſotra." Wſosoby z lěwa na prawo: Lětař William Ulrich, khorobna ſotra Edna Newcomer a dr. Piſculli.

* **W Nowoſeelandſkej je ſnowa ſemjerjenje było. Wobydleřſtwo połnózneje kupy je ſo w nozy ſ wotſpjetnymi podſemſkimi ſtorkami ſe ſpanja wubudźiło. Nětkotre domy ſu ſo ſaſypłe. W Gisborne je ſo jendżelſka zyrkej kupje wobſchkodźiła. Schkleniży wſchěch wulkadnych wokow ſu ſo roſtſchełkałe.**

Swójbne powěſće

Sſmrěłoj: August Wicžaſ, wothładaŕ Cžichońſkeho lěſa w Libuchowje. — Johanna Jungfrauſowa rodź. Jendrej w Běłej Wodźe, 48 lět, khowanje budźe pódźelu popołdnju w 5 hodź.

Towařſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Młodoſtny wotrjad „Towařſtwa evangelſkich Serbow" ma přichodnu ſrjedu, 21. 9. wječorny wulět. Zeńdźemy ſo 3/4 hodź. při Marijnej a Marćinej cyrkwi. Nowe sobuſtawy a hoſcžo ſu witani.

Bukecy. Jednota „Sokoł". Sobotu, 17. 9. je wječor po zwučowanju zhromadźizna pola Stangec. Na programje: Wopomnjeće dr. Měrosława Tyrša. Wſě zwučowace a přinoſowace ſobuſtawy njech přińdu!

Hornja Hórka. Tow. „Łužica" zmeje njedźelu 18. 9. pop. w 4 hodź. ſwoju měſacžnu zhromadźiznu we Henčlec hoſcžencu. Knježa dowěrnicy ſo proſa, wšěm ſobuſtawam wozjewić. Wo bohate wobdźělenje ſo proſy. Předsydſtwo.

Jaſeńca. Jubilejneho ſwjedźenja Khróſćanſkeje „Jednoty" dla měſacžna zhromadźizna Kat. Bjeſady njedźelu 18. 9. wupadnje. Wſě ſobuſtawy ſo proſa, na ſwjedźenju ſo wobdźělić. Předsydſtwo.

Jednota Sokoł Hrodźišćo/Rakojdy. Jednoće změjetej ſobotu, 17. 9. wječor 1/2 9 hodź. zhromadźiznu pola br. Urbana w Droždźiju. Program: Wopomnjeće dr. Měrosława Tyrša. Wſě zwučowace a přinoſowace ſobuſtawy maju přińć.

Lumir ma ſobotu, 17. 9. 32 popołdnju w 4 hodź. ſpěwanje. Njech kóždy přińdże, dokelž započinamy z nowymi ſtudijemi! Zeńdźemy ſo w Serbſkim Domje. Za ſolistow hodźina tutón rаz wupadnje. Bj. Kr.

Ł.-S. S. Z. Přichodnu njedźelu, 18. ſeptembra pop. we 3 hodź. wotměwaju ſo ſwjedźenje dźěći. Přihotujće ſo wſitcy pilnje na to! Zwj. nač.

Narańći ſokolſki wokrjes. Wokrjesne wubědźowanje wotměje ſo přichodnu njedźelu, 18. 9. pop. w 2 hodź. na lětnim zwučowaniſću Bukečanſkeje jednoty pola Mješic.

Rakecy. Serbſke tow. „Lipa" zmeje přichodnu njedźelu 18. 9. 32 pop. w 4 hodź. ſwoju měſacžnu zhromadźiznu. Wſitke lube ſobuſtawy wutrołnje přeproſnjo předſydſtwo.

Sokolſka župa „Lubin". Sobotu, 17. 9. ſo pominje 100 lět wot narodninow założerja Sokolſtwa, dr. Měrosława Tyrša. Njech w jednotach na zhromadźiznach abo we zwučowańſkich hodźinach ſo na to ſpomina! Kupće ſej Tyršowu knižku: „Naš nadawk, směr a zamér!" Župny ſtaroſta.

Swobodne zjednoćeńſtwo kat. wučerjow ſerbſkeje Łužicy zmeje ſwoju III. lětnu zhromadźiznu ſrjedu, 21. póžnjenca popołdnju 1/4 hodź. pola Brězance w Ralbicach z přednoſkom „Wo pſychologiji cžłowjeſkeje rěče." Předſyda.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Saplacžicj ma ſo **napłacženje pſchemyſłoweho dawka** (termija 15. ſeptembra 1932). Napominanja, kiž ſo wobliſcža, wupóſćelu ſo pſchichodne dny.

W Budyſchinje, 15. ſeptembra 1932.

Pſchipowěſćenja

k jutrownemu pſchijimanju do wyſchiſcheje realti ſ wyſchiſchej holcžej ſchulu a do wyſchiſcheje pſchekupſteje ſchule pſchijimuja ſo hacž do 20. ſeptembra wot 10 hacž do 12 hodź.

Do ſexty wobeju ſchulow pſchijimaju ſo ſchulerjo a ſchulerki po 4létnym wopptowanju ſatladneje ſchule, do 4. rjadownje pſchekupſkeje ſchule ſchulerjo a ſchulerki po 6- abo 7létnym, do wucžbowniſkeje a holcžeje pſchekupſteje ſchule po 8létnym wopptowanju ſchule.

Narodźenſke, jětrachcžepjeńſke a poſlednje ſchulſke wopiſmo maju ſo ſobupſchinjeſcž.

Wyſchiſchi ſtud. direktor dr. Kleber.
Wyſchiſchi ſtud. direktor dr. Heſſe.

Zběhnjenje koncesije

Firma Gustav Schneider w Budyšinje na Róžowy hasy 8 smy 8. 9. 1932 koncesiju wzała. Tuta firma nima wjacy prawa, dźěła na elektriſkich připrawach, kiž dyrbja ſo Budyſkeje milinarje přizamknyć, wuwjeſć.

W Budyšinje, 17. 9. 1932.

Měšćanska milinarnja.

Wubjerk inſtalatěrow při Budyſkej měšćanſkej milinarni.

Kupjemy
rožku, wows a rżanu ſłomu

Wojerſki zaſtaranſki hamt w Budyſinje
— prjedawši proviantny hamt —
Telefon 2156—57.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Wotewrjenje wobkhoda

Wšěm wobydlerjam w **Njeswačidle a wokolinje** wozjewjam, zo sym štwórtk 15. septbr. w **Njeswačidle**

wikowarńju z drogami

wotewrił. Budu so prócować, česćenych woteběrarjow z kedźbliwym poskužowanjom, płaćiznu a kajkosć nastupajo, stajnje spokojić. Prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho młodeho předewzaća a podpisuju

z počesćowanjom

H. Torge

Dobre rěznistwo

w katolskej krajinje je hnydom na katolskeho k přenajeću. Bliže zhoniće w **prawn. bürowje P. Otte w Budyšinje** na Hornjerčerskej hasy 10

Wudowc

bjez dźěći 72 lět stary, z wobkhodom drobnych twerow, pyta ženu, nic staršu hač 45 lět, z něšto zamożenjom. Bliže zhoniće we wudawarni Serbskich Nowin

Pytam k 1. 10. t. l. dwě snušomnej a sparwnej, 18 hač 20 lět starej

holcy

za ratarstwo a do hródže **w Kon ecach 7 b** pola Kubšic

Pilna, přistojna

holca

do domu, kotraž hižom w lěpšich domach služeše, so k 1. oktobrej pyta

Rěčnik Zschucke

w Budyšinje, Bergstraße 2

2—2500 hr.

jako I. hypotheka so na žiwnosć hnydom pyta. Bliže zhoniće we wud. Serb. Now.

Pjenjezy

za wše poměry za pytacych z bjezporočnymi podłožkami. Rozprawa darmo.

E. Reichel w Lubiju

na Albertskej drózy 2

K rěčam: w-ědnje 9—11 a 2—5

Posrědkowanje hypothekow

kupjenja a předawanja lěžownosćow, zhotowjenje kupnych zrěčenjow, testamentow, protestwow na wyšnosće a. t. d. Zaradźenje we wšěch kilostanskich a procesnych naležnosćach. Pytanje swědkow. Rěču serbsku!

Prawny büro Mudke

w Budyšinje na Mättigstraße 23. Při sudnistwje. Telefon 3217

Hypotheki Twarske pjenjezy

za najnižšu daň. Běrne wupłaćenja naš. Int. **W. Hüttig, Dresden-A.** Ammenstr. 16

Wysokosnośna

kruwa

je na předań **w Kluksu čo. 46**

Młoda kruwa

z čelećom je na předań **w Hlinje čo. 14**

Wysokosnośna

jałojca

je na předań **we Niechornju čo. 24**

Rjany płahowański

kundros

je na předań w **Komorowje čo. 28** pola Rakee

Wurjadnje wulke

wosebite předawanje

wot 15. hač do 30. septembra

10 proc. rabata

Zwjeršne
Madrasowe
Wumělske
Faldate

gardiny

Dekoraciske tkaniny, pís. polny voile, marquisette, etamine, mull, story, vitražowe tkaniny, kromki, gardinowe žerdźe, přikrywy na blida, sofy a diwany, łožowe předołohi, wšě čelne, blidowe, łožowe a kuchinske šaty

KURT ERLER w Budyšinje na Žitnjowikach 11

Wujězdźanski

burski khlěb

4 puntowska pokruta . . 45 pj.

wjesny khlěb

4 puntowska pokruta . . 40 pj.
wubrakowane pokruty . . 40 pj.

Najl. wućah muki

jara płaćizny hódno.

Čista cigorija

(bjez runklicy), $^1/_2$ punta 15 pj., punt 25 pj., dwaj puntaj 50 pj.

Htown předawarńja w Budyšinje

na Hošic hasy 5

Wjac swěcy

4—5 króć swětliše wobswětlenje abo $^3/_4$ zalutowanja swěcy. Hodźi so na kóždu lampu. Njedaje so něšto podobneho narěčeć. —,80, 1.35, 1.80. We wukładnym wokniu wustajene

Elektro-Paul w Budyšinje

na Kěžorskej drózy 14.

Foto-dźěła

(Wuwiwanje a kopěrowanje)

Wotedate:	Hotowe po:
w 10 hodź.	14 hodź.
w 14 hodź.	18 hodź.
w 17 hodź.	10 hodź. rano

Drogerie **Strauch & Kolde Bautzen**

Wobkedźbujće naš kašćik we khěžnych durjach

Sedlařske a wutykane twory

jenož pola wěcywustojneho sedlařskeho mištra

C. Junghanns

přjedy Emil Schubert

na Jeriowej hasy

Gumij za koła

we wulkim wubjerku jara lunjo pola

Br. Thomas w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 16

2 lunjej tydźenjej

Lampy, płunowe a elektriske, blidowe lampy, ample, škleńčane zawodźewy a zwony, židźane přikrywy w mojich wustajeńskich rumnosćach na Žitnych wikach 42 po spodźiwnje zniženych płaćiznach

Moritz Eckhardt měr. **Max Eckhardt**

w Budyšinje, na Žitnych wikach 42

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje dalokowidy atd. (Kleinmeri)

Specialist

nowočasneje wočnejo optik

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobnoje kasy)

Serbja kupuja

najtuńšo

— přešiwaki (Steppdecken), łožowe šaty, a gardiny —

we wosebitym domje

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Předźěłanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přikrywow

Walterec hojeńske kupjele

w Budyšinje na Nowych hrjebjach 7

Telefon 3865

Wšě medicinske kupanja, masaže, wobswětlenja, elektriske hojenje, jednore kupanje a kupanje w naturskim luhu wšědnje.

Nowa: Radiumowe kupanje ze šmrčkoweje wolminy a mórskej selu.

Měsačne wotličenje z khorobnymi pokładnjemi

Spytajće moje wuběrne

cigarillo a cigary

Sensation	St.	2½ Pfg.	Havanna Club	St.	6 Pfg.
Eisbären	„	3 „	Räisel v. Bautzen	3 St.	0.20
Kameraden	„	4 „	Lockvogel	St.	8 Pfg.
Nux rot	„	5 „	Fachmann	„	10 „
Grenzfestung	„	6 „	Steuerwunder	„	10 „
Mi Gusto	„	7 „	Budissa	„	12 „
Havanesa	„	8 „	Reichentor	„	15 „
Havanesa	„	10 „	Con Amore	„	15 „
Noblesse	„	10 „	Fernando	„	20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkosći

Albert Lehmann w Budyšinje

Na Połnočnej drózy 2 — na Kěžorskej drózy 11
Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe

aparaty

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

měrjicel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najsnědźniše

Jstwa bjez knihow je kaž čěło bjez duše!

Twarče z wapnopěskowymi kamjenjemi

Wapnopěskowy kamjeń runa so hlinjanemu cyhelej l. rjadownje, je pak wjele tuńšo a stajniši.

Dźěłarnja wapnopěskowych kamjenjow

Moritz Wobst z. dr. z w. r. w Budyšinje

Telefon 3065, 3066, 3025 Telefon 3065, 3066, 3025

Kóždy

z našich wotebjerarjow **Serbskich Nowin** je přećiwo sćěhwkam čělneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarńju Serbskich Nowin.

Wše nowosće

zymskich mantlow

su dóšle. Kupujće nětk do saisony wosebje tunjo a maće rukowanje za bjezporočne předźěłanje a wužiwanje najlěpšich kóžkow

Cistowolmjane mantle z kóžku hižo wot 18.50 hr.

PAUL OTTE

w Budyšinje, na Žitnej hasy 10

Najwjetši skład žonjacych mantlow w měsće

Hosćenc w Šunowie

Jutře njedźelu kehelekulenje a třělenje wo myto / Wječor rejel

Kolojězdne towarstwo. Hosćenca.

„Běły Bóh“

500 m n. m.

Wot stacije Srjedźn. Kumwałda $^3/_4$ hodź., wot stacije Rozwodec $^3/_4$ hodź. Telefon Kumwałd 231

Za šule: kofej 10 pj., citrona 10 pj., poliwka 20 pj.

Čah jědźe rano wot Budyšina do Srjedźneho Kumwalda 6.52, do Rozwodec 7.14.

Hórski korčmar Emil Kalauch.

Precizna točerńja

cylindrow motorskich kołow
cylindrow automobilow
cylindrow bulldogow

Nowočasne mašiny, čiste połerowane točenje najtuńše wobličenje

Carl Gast w Budyšinje

na Drjewowych wikach. Telefon 3290

Wše šulske knihi

poruča we wulkim wubjerku

Serbska kniharńja w Budyšinje

::: na Lawskich hrjebjach :::

Dopokaz mojeje zamožnitosće

Njedźiwajcy hubjeneho časa předawach lětsa hač do nětk **324** jězdnych kołow. Hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy zmóžni nanajniše płaćiny. We mojim wulkim składže, kiž wopětuje wjac hač 300 kołow znamkow: **Diamant, Anker, Brennabor, Opel, Janko, Miele, Schladitz,** namakaće tež Wy cyle wěsće to, čehož pytaće.

J. Scaleback,

na Mužakowskej drózy 4

Wobhladanje bjez nuzenja ke kupowanju

Viktor Schlecht, kachlestajerski mišter

w Budyšinje na Wysokej hasy 9

Wuwjedźenje wšěch kachlowych dźěłow. Stare kachle kaž nowe přesadźuju. — Přijomne płaćizny

Wine płaćizny w Budyšinje.

17. septembra 1932

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnjeso płaćizna	najwyše płaćizna
Pšenica,	50 kilo	[illegible]	10,10
Rožka	50 „	7.50	8,00
Ječmjeń	50 „	8,00	9,00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	6.25	6.75
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) (Wuwožna twora dróžša)	50 „	—	—
Syno	50 „	2,00	2,20
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	0,60	0,80
„ „ „ k zast.	50 „	1.30	1,60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	17.—
Ržana muka 60%	50 „	—	13.25
Pšeńčne wotruby	50 „	—	7,00
Ržane wotruby	50 „	—	6,90
Butra	1 „	2,60	2.80
Jeja	1 štk.	0,08	0.09
Husatka	1 štk	—	—
Prosata 1110 štuk	1 štk	6.00	13.00

Prosace wiki běchu jara słabe.

Přiłoha k čisłu 219 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 17. septembra 1932

100. wróčnica narodninow założerja Sokolstwa

M. N.-N.:

Měrosław Tyrš

Češki lud je Słowjanstwu a wostatnemu kulturnemu swětej dał wjele wuznamnych wosobow, hobrow ducha. Jedyn z najwuznamnišich bě bjez dwěla założeŕ Sokolstwa dr. Měrosław Tyrš. Tyrš słuša k tym, kiž su človjestwu, přede wšěm pak słowjanskim ludam spožčili wulku, nadobnu myslička. A tajka myslička je Sokolstwo. Njewobhonjeni bleďerjo přirunaju Sokolstwo z fašismom, z hitlerismom. Tajke přirunanje je nanajwjetši blud. Jadro sokolskeje myslički je lubosć k bližšemu, k cyłemu človjestwu. Fašism (hitlerism) wšak předwjerje lubosć k swojemu rodej, ale hidu přećiwo druhim narodam. Sokolstwo chce derjemeče swojeho naroda mjez druhimi narodami — fašism chce lěpše swojeho naroda na škodu druheho. Sokolstwo zacpina namóc, je w swojim jadrje pacifistiske (přećiwo wójnje) hibanje, fašism pak předuje prawo pjasće. Sokolstwo a fašism (hitlerism) potajkim so rozeznawatej kaž dźeń a nóc, kaž woheń a woda.

Założeŕ Sokolstwa, Měrosław Tyrš, njebě wojak ani demagoga ani politikaŕ, ale bě to wysokozdźełany filologa, kiž bě kóždu myslišku swojeje wučby wotwažował a rozpominał. Tyrš je Sokolstwo dał słowjanskim ludam, ale najprjedy swojemu češkemu ludej. Wón je z češkeho luda sčinił sokolski lud, to rěka lud, kiž steji na zasadźe demokratije, na zasadźe človjestwa a človjeskich prawow. Tak je so češki lud tež zakhował před jědom fašisma. A tak je tež so zmóžniło, zo w Češkej steji na čole republiki wysokowučeny filologa, jedyn z najslawnišich filologow swěta — Masaryk, mjez tym zo koło wokoło generałojo a partajowi politikarjo wjedu staty powójnskeje Europy.

Měrosław Tyrš narodźi so 17. póžnjeńca 1832 w poněmčenym městačku Dječinje nad Łobjom jako syn lěkarja. Nan hižo zahe zemrě w l. 1837, mać so ze synkom přesydli k bratrej do Vrutiey p. Mlod. Bóleslawy, hdźež wona hižo l. 1839 zemrě. W l. 1840 přińdźe mały Měrosław k wujej do Prahi, hdźež potom zastupi do gymnazija. L. 1849 maturowaše, studowaše potom prawa a filosofiju. Běše wučeŕ we Bartelmec swójbje w Nowym Jachimowje, hdźež so potom zezna z Hendrichom Fügnerom, sobuzałožnikom Sokolstwa. Prócowaše so wo profesuru na universiče, štož so jemu dla němskeho přećiwjenja jara pozdźe poradźi.

Tyršowy program je jasny a wěsty. Žana zašłosć njepomha. Přitomnosć je zakład přichoda. Štož smy byli, njeje ważne. Štož dźensa činimy, změje wliw na přichod. Zakład narodnosće je Tyršej doprědkafstwo a swěra moralnym zasadam. K jich wuskutkowanju je trjeba mocy — teje nabudźemy ze zwučowanjom čěła a zakhowanjom strowoty. Tohodla ma być heslo: „Wukubłać strowych ludźi, zašćěpić jim narodne moralne zasady (bratrowstwo), wučić jich stajnje so wudospołnjeć (doprědkafstwo) a podrjadować wosobinske zajimy zajimam cyłka (wótčinstwo). Na tutych zasadach założi l. 1862 prěnju sokolsku jednotu w Prazy a l. 1871 časopis „Sokoł". Skutkowaše tež w službje wumělstwa, założejo w Prazy „Wumělsku Bjesadu", dźełaše jako profesor stawiznow wumělstwa na technicy a universiče.

Dr. Měrosław Tyrš.

Jeho Sokolstwo, je to njesprócniwe, njesebićiwe, drobne ale skutkowne a radostne dźeło za cyłk, za lěpši přichod, je to stajne prócowanje wo wudospołnjenje a předobywanje k jadru wěcow, je to woprawdźite bratrowstwo, kiž mócnych njeponižuje, ale ze skutkom słabym pomha. Z tym twori so we ludźe pomałku, ale wěsće nowy, krasny, nowočasny a ryzy narodny swětowy nahlad.

Měrosław Tyrš dźe stajnje a wšudźe hač na koŕjeń wěcow. We swojich nastawkach, zwjetša we časopisu „Sokol" wozjewjenych, rozjimaše Sokolstwo po jeho idejach a po organisaciji. W lěče 1862—1868 twori češku terminologiju za zwučowanje, w l. 1868 wuda knihu „Zakłady čełozwučowanja", w kotrejž so namaka jeho čełozwučowański system. Je to zakładna kniha, ważna za cyłe słowjanske Sokolstwo, kiž dźensa hišće po wuznamje a ważnosći ničo zhubiła njeje. Nimaš w cylej Europje knihi, kiž mohła so runać tutomu zakładnemu dźełu założnika wšeho Sokolstwa. W l. 1865—1867 spisa Tyrš statistiske zběrniki sokolskeho hibanja. Hromadźe z Józefom Manesom a Fügnerom wobstara Sokolej swjedźensku drastu a khorhoj, da jemu heslo „Skrućmy so!"; założi čełozwučowanski wustaw za hólcow (1863) a žónske čełozwučowanske towaŕstwo (1869). Nawjeduje skónčnje tež prěni sokolski zlět (1882). Pódła toho skutkuje hišće na polu wumělstwow, wosebje při twarje Narodneho dźiwadła jako kritik a wumělski radźnik. Tež na polu politiki dźěła jako sejmski zapósłanc.

Tyrš bě nimo měry njesprócniwy, horliwy z dźeławy, a to na wšelakich polach. To bohužel tež zawinowaše jeho čežku čuwowu khorosć. Často pytaše wočerstwjenje na pućowanjach. Bě w zbožownym mandźelstwje žiwy z Renatu rodź. Fügnerec, dźowku sobuzałožnika Sokoła, kotraž je dźensa hišće w Prazy žiwa.

Tyrš bě wuslědźił nowe puće, po kotrychž swój narod chcyše dowjesć ke krasnemu přichodej. Wón njeje so dočakał dopjelnjenja. Kaž wšitcy wulcy mužojo, pućerubarjo noweje myslički, noweho poselstwa, dyrbjachu wumrěć, prjedy hač so jich mysl wuskutkowaše, tak też Tyršowa myslička so prawje rozwiwaše hakle po jeho smjerći. Jeho ideja słuša dźensnišej dobje. Hakle nětko so wuskutkuje jeho myslička, wo kotrejž sej přeješe, zo by storhnyła a zjimała cyły lud. Sokolska myslička nětko hakle dobyćerscy so do předka dobywa po cyłym słowjanskim swěće.

Wulki założnik Sokolstwa skónči z tragiskej smjerću w njemdrych žołmach tyrolskeje rěki Ačhi 8. žnjeńca 1884.

Měrosław Tyrš bě wulki, nadobny kharakter, njewšědny človjek, duchowny hobr słowjanskeho swěta. Woznamjenja też wjele za nas łužiskich Serbow. Jeho myslička je so dobyła też do našeho luda, so tu rozšěrjuje a změje wulki wliw na cyle naše narodne hibanje w přichodźe.

Džak Łužicy

Měrosławej Tyršej k wopomnjeću 100. narodninow.

Z wyskom witali smy w Serbach
mysl sokolsku.
So zahorili z čełom, dušu,
za ideju narodnu.
Kaž swjate plomjo sapaše přez naše rjady lubosć,
tupicy móc djasa
bratrow ból — a helske zwady.

Wěčny bój njech rodźi zbožo ludow!
Wujima je z wotročstwa a krudow!
Wěčny wutwar čěła, dušo
dyrbi runać běsne puće!
Jenož tak nam kiwa nadźija
zo přińdźe prawa swoboda.

Twoje zawostajenstwo za swoje
smy sej dowěrili,
bratře, rjeko Słowjanstwa.
Z nim my chcemy kročić stup po stupje
w krutym dźěle k wyšinje.
Mysl runosće njech puta naše rjady sokolske.
Zo bychu njepowalne skały stałe we wěrnym bratrowstwje.
Bratře Tyršo, Ty sy dał nam nadźiju,
zo přez Sokoł dobudźemy
jako **swoju** našu drohu Łužicu.
Tebi horcy dźak do rowa za to prajimy,
Hrudź a duch pak k wěčnom' bojej krućimy!
Nazdar, hrima Łužica —
Budź z nami, rjeko Słowjanstwa!

Pawoł Krječmaŕ.

Wóhnjoš:

Tyršowa wučba

(Skóńčenje.)

Štož służi prócowanjam a směram kruhow a organisacijow, kiž njepřipóznawaju ryzy demokraciju a wótčinske dźełło, tón sej sam zaraći puć do sokolskeho zjednoćeństwa. Sokolske dźełło móže so wukonjeć jenož pod znamjenjom čisteje swobody. Tohodla je jene z najważnišich sokolskich hesłow: swoboda. Jenož we swobodźe šěri so duchowny wobzor jenotliwca, jenož z njej su możne zamerne rozwiće, postup a doprědkafstwo. Sokolska myslička je lud wuswobodźiła z kléšćow a putow wotročskeho zmyslenja a začuwanja, je jón dowjedła k sebjewědomosći a samostatnemu myslenju.

„A w sokolskich zwučowańnjach njebudźe kóždy zwučować jenož sylnosć ruki, wón w kruzy nadobnych młodźencow a wutrobitych mužow też skrući sej duch a zmysl za wótčinske dźełło, wón w tym kruzy dozrawi ke krasnemu a krutemu kharakterej. Wón woteńdźe ze sokolskich zwučowańnjow jako hotowy muž."

Swoboda je to najwyšše, štož móže so człowjekej spožčić. Swobodna wola człowjeka je bójska skrička wěčneho žiwjenja. Bjez njeje by w cyłej našej nabožnosći była próznosć a pustota.

Tyršowe Sokolstwo njeje ani přećiwo cyrkwi, kaž so tak husto wudawa wot přisłodnych přećiwnikow sokolskeje myslički. Tyršowa myslička je we swojich zakładach a hłownych zasadach křesćanska ideja, dokelž je zakótwjena na ryzy křesćanskej wučbje wo lubosći k bližšemu, znjesliwosći, bratrowstwje a skutkowanju we służbje cyłka. W Sokolstwje su sobustawy přisłušnicy wšelakich wuznaćow a cyrkwjow. Hižo z tych přičin knježi mjez nimi najwjetša znjesliwosć. Sokoljo tež swěru dopjelnjeja swoje winowatosće swojeje konfesije a cyrkwje. Nichtó w Sokole jim to njezadźěwa abo spyta jich wot teho wotdźeržeć. Štož nosy w swojej duši bójske plomjo žiweje wěry, tomu tež žana móc swěta jo wuhasnyć njemóže. Štož pak nima Boha w duši, za toho Bóh ani njewobsteji, byrnjež też hewak stajnje měł Boha na jazyku.

Sokolstwo połnje so wuznawa ke křesćanskej wučbje a k słowam wumóžnika. Ale to, štož je Khrystus wučił, ma być swjate też připowědźerjam křesćanskeje wučby. Wšak je Boži syn sam hižo čas žiwjenja wojował přećiwo ludarjam a farizejam . . .

Nichtó so zatamać nima. Też pola teho, kiž zda so być wšón skaženy, namaka so hišće we hłubinje duše bójska skrička dobreho. A tutu skričku Sokoljo pytaju, pytaju dobre pola człowjeka, chcedźa rozduć tu skričku k płomjenju, dóniž tam njebudźe swětłosć a błyšć. Njezatamaj, hdyž móžeš žohnować, njeznič, hdyž móžeš natwarić, njepytaj słabe stronki pola bližšeho, njepowjeć brachi a njedostatki, njeznič człowjeka w człowjeku, zo jeho njećeriš k zasakłosći a zadwělowanju!

Też Sokoljo njejsu bjez zmylkow. Ale prócuja so, je spóznawši wotstronić.

W prastarym času płaćeše zakoń: „Zub za zub, wóčko za wóčko!" Ale hižo křesćanstwo je stajiło lubosć nad hidu. A tule zasadu je też přewzało a sej přiswojiło Sokolstwo. W sokolskim moralnym wukubłanju maš přemocy dobreho nad złym a nadobneho nad surowym. Z tajkim wukubłanskim dźełłom je słowjanske Sokolstwo hižo wukhowało wjele tysac dušow, nawopak su so pak też zaso mnozy zdalowali, přetož běše jim přećežko być žiwi po sokolskej moralnosći, jim běše bliži tamón swět zwonka Sokolstwa, jim běše přećiwna sokolska disciplina we zwučowańi. Ale to nas njesmě ani mylić. Wšak też w ličbje 12 japoštołow namaka so jedyn přeradnik.

Pohladajće na swět zwonka sokolskeho kruha! Kelko njerjaneho, nizkeho, mazaneho so tam namaka! Ale njesudźće po tutych znamjenjach wo byću a jadrje našeho cyłeho naroda! Khori njejsu zastupnicy strowoty a raznosće žiwjenja. Njech też ći tamni k Sokolstwu přińdu, zo so wustrowja. W Sokole trjebaju wšě mocy za skućenje narodneho žiwjenja.

„Bratřa! Sokolska myslička njewobsteji w samym zwučowanju čela, ani w samym nabywanju wobrotnosće a kmanosćow na wšelakich polach čełozwučowanja, ale zdobom we zwučowanju a skućenju ducha. Sokoł njech ma nic jenož sylnu ruku a worclowu hrudź, wón dyrbi zdobom też być muž polny sprawneho, woporniweho narodneho wědomja, dyrbi być muž kruty kaž zornowc a čisty kaž krystal, dyrbi być napřećo bratram — a bratr je jemu kóždy Serb, — sprawny a přećelny, skrótka: dyrbi być prawy Sokol nic jenož na přěkušu, ale też w narodnym žiwjenju, haj w powołanju, kotremuž je so wěnował."

Njeje trjeba, zo je w narodźe wyššich a nižšich worštow. „Wyšši" su so sčinili sami, přetož su so podlehnyli cuzym wliwam, tohodla je jim zjenoćenje ze šerokej worštu luda přećiwne a njepřijomne. W sprawnym ludźe pak njeje městna za tak mjenowanu wyšu worštu. Tu dyrbi kóždy dźełać a skutkować we służbje cyłka. Přibližeńe k ludej tež njeje ani poniženje, ale podaće sebje sameho z wuzkeho kruha do najšěrše služby naroda. Tyršowe Sokolstwo njecha knjeżić nad narodom, ale chce nawopak jemu służić. Nic zwonka naroda, nic prječ wot naroda, ale k narodej wjedu jeho puće.

Wulki nabožny prócowaŕ Jan Arnošt Komenský je raz prajił: „Džak wěčnemu Bohu, zo sym wostał

Cyrkwinske powěsće

17. njedźela po swj. Trojicy, 18. póžnjeńca 1932.

Z Budyšina.

Prědowańsko teksty: a) 1. Mójz. 37, 4—11. b) Mat. 20, 20—28. c) 1. Thes. 4, 9—12.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodź. farař Berg prědowanje (cyrkw. hudźba). Přip. w 12 hodź. ma farař Schneider prědowanje. Pop. w 3 hodź. ma farař Berg křćenja.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Siegemund spowědź a Bože wotkazanje, dop. w 9 hodź. farař Schneider prědowanje.

W Tuchońskej cyrkwi ma wječor w 6 hodź. cand. theol. Arnold wječornu nutrnosć.

Zbórka za Lipšćanske misijonstwo.

Póndźelu wječor wot 8 do 9 hodź. w Tuchońskej cyrkwi wječor spěwanja khoralow pod nawjedowanjom cyrkw. hudźbneho direktora Petzolda. Wopytarjo so prošu, zo bychu spěwańske sobupřinjesli. — Wutoru pop. 3/4 3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w towaršowni na Hornčerskej hasy. — Wutoru wječor we 8 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi 83. duchowna wječorna hudźba, předwjedźo so „Hudźbny wopor“ wot Bacha. Programy po 30 pj., za njezasłužerjow a malorentnarjow po 10 pj., su při cyrkwinych durjach dostać. — Srjedu pop. w 4 hodź. žónske misijonske towaršstwo (zwonk. mis.) w Societät. — Srjedu wječor w 6 hodź. delni wotrjad koła šulerkow w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Srjedu wječor we 8 hodź. na superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchońskej cyrkwi. — Stwórtk wječor we 8 hodź. mataj farař Große a cand. theol. Arnold přihotowanje na dźěćikemšenje w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna syla, srjedu wječor 1/9 hodź. hłowny wotrjad.

Wumrěli: 6. sept.: Marja Helena Handrikowa rodź. Domšec, mandźelska murjerja z Khrósta-Łomska, 22 lět, 1 měs. (wumrěła tu, přewjezena do Khrósta-Łomska). — 8. sept.: Gustav Arthur Krječmar, wyšši dejeŕ z Delnjeje Hórki, 57 lět 1 měs. (wumrěł tu, přewjezeny do Delnjeje Hórki.) — Njemandźelski morwonarodźeny syn. — 9. sept.: Karolina Ernestina Neumannowa rodź. Lubic, 65 lět 5 měs. — Ludwig Jurij Bjedrich Richter, montěr, 65 lět 7 měs. — Korla Arnošt Hanuš, wobydleŕ zastarańskeho domu, 64 lět 10 měs. — Hana Marja Helmowa rodź. Rjenčec, wudowa po wojnańskim mištru, 72 lět 3 měs. — Lina Pawlina Krawcowa rodź. Pětrec, mandźelska mašinskeho dźěłaćerja z Hnašec, 40 lět 7 měs. (wumrěła tu, přewjezena do Hnašec). — 10. sept.: Hana Stoßowa bywša zwud. Poldrakowa rodź. Hajnec, wobydleŕka domu za žony, wudowa po fabrikskim dźěłaćerju, 84 lět 4 měs. — 12. sept.: Korla Max Kitzing, justicny sekretar na wotp., 65 lět 10 měs.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. 1/10 hodź. dźěćikemšenje.

Zemrjeł: Gustav Artur Krječmař, wyšši dejeŕ we Delnjej Hórcy, 57 lět, 1 měs. a 17 dnjow stary.

Dźěło za narod

Zhromadźizna „Lipy Serbskeje“.

Z **Wotrowa.** Po dlěšej přestawcy zeńdźe so „Lipa Serbska“ k swojemu porjadnemu posedźenju pola Šołćic, kiž bě pomérnje derje wopytane. Tola bychmy tam hišće rad někotrežkuli wobličo widźeli, hdyž hewak dosć přileżnosće k temu nimamy. Za čas žnjow, hdyž ma kóždy ratař — z tajkich towaršstwo zwjetša wobsteji — połnej ruce dźěła, njeńdu runje mysle na bjesadu a towaršstwowe žiwjenje. Tola zanjechać so njesmě. Też duch trjeba hdys a hdys wokrewjenja a narod kóždeho muža, kóždu ruku a hłowu, zo by kóńt a wobstał. Teho je sej wjetši dźěł sobustawow wědomy a dźerži so tehodła swěru k towaršstwu. Móžno, zo by wjacy młódšeho přiběha měło, by-li narodnej měšeńcy holdowało a bóle njeswědomiće dźěłało. Tak pak steji kruće na narodnej podłozy a njeda so wot teho wottrašić, byrnjež so křiwje na nje zhladowało. Wězo hubjene hospodarske wobstejnosće čěsnja naše narodne žiwjenje. Ale tute njejsu jenož z winikom. Hdyž je lubosć a přeswědčenje, tam so puće a srědki namakaju, ze skutkom służić swojemu ludstwu.

W podobnych myslička wotewri předsyda, k. wučeŕ Bejmak, posedźenje, wšitkich wutrobnje witajo. Hnydom zastupi so do dźeńskeho porjada a rozprawješe wo poslednim swjedźenju, 3. pražnika w Pančicach. Njedźiwajo nizkeho zastupa je snadny zbytk zwostał. Tón su někotre sobustawy zmóžnile, hdyž njejsu pjenježnych woporow so bojałe, štož jedyn sobustaw w běhu rozmołwy khwalobnje wuzna. Wjetši bě moralny wuspěch, kiž zdobom wo pilnosći spěwarjow, spěwarkow a hrajerjow swědčeše, kotrymž předsyda derje zasłużeny dźak wupraji. Časa a prócy njeje so lutowało, zo by so něšto dobre přewjedło, bódne serbskeho mjena. Zlěbowanje wo swjedźenju so skhwali.

W běhu poslednjeju měsacow běštaj sobustawaj do swjateho mandźelstwa stupiłoj. Jimaj a jeju mandźelskimaj přeješe předsyda wjele zboža a Božeho žohnowanja do přichoda z přećom, zo tuta ważna kročel žiwjeńska njebyła z přičinu, so towaršstwa anarodneho dźěła so wotwlakować, štož so bohužel druhdy stawa. Wobaj běštaj přitomnaj a tak móžachu sobustawy jimaj hišće raz ertnje gratulować. Předsyda wozjewi, zo je towaršstwo na 60lětny jubilej „Jednoty“ w Khrósćicach přeprošene.

Dirigent rozprawješe wo wulkim nazymskim koncerće w Budyšinje a jeho porjedźe. Hospodarske hubjeństwo drje k tajkemu narodnemu dźěłu njepołožuje, hdyž dyrbja spěwarjo zwjetša z dalšich stron w srjedźišću so zeńć. Hdyž je so na posedźenju Zwjazka tutón swjedźeń jenohłósnje wobzamknył, ma so też přewjesć. Po móžnosći ma kóžde spěwne towaršstwo z někotrymi spěwami same wustupić, štož Lipa też chce. Tehodła so posedźenju spěwna hodźina přizamknu a so njedźiwajo nazymskeje nuznoty do dalšeho dźěła da.

Naše pismowstwo

Sokolske Listy, časopis serbskeho Sokolstwa. — Spěchowarjo sokolskeje ideje wopominaju nětkole 100. narodniny swojeho wulkeho wótca dr. Měrosława Tyrša. 7. čisło, kotrež nam jako najnowiše předleži, zaběra so hłownje z tutym ważnym podawkom. Zawodny nastawk z pjera zwjazkoweho starosty J. Sajby rysuje w dosć jasnych rozłoženjach możnosće zjednoćenja Tyršoweje ideje z našim serbskim narodnym prócowanjom. — Też pseudonym Wóhnjoš zaběra so z tutym ważnym prašenjom w nastawku „Što je nam Tyršowa myslička?“ — Slědowacy nastawk „Tyršowy són“ rozjasnuje zmysł wulkeje złotoweje sceny na Prażskim wšesokolskim zlěće. — Měrćin Mjeltka dokónči swoje wuwjedźenja wo „Prostnym zwučowanju za IX. zlět.“ — Pod rubriku „Z našeho sokolskeho žiwjenja“ namołwjeja so jednoty k hódnemu wopominanju Tyršowych 100. narodninow. — Hišće dalše nowosće ze sokolskeho žiwjenja čitamy pod „Słowjańske Sokolstwo“ a „Wšelizcnami“. — „Sokolske Listy“, za kotrež knjez Měrćin Nowak-Njechorński zamołwite podpisuje, podawaju stajnje dobre rozjasnjenja wo sokolskich prócowanjach a tohodła sebi zasłuža wobkedźbowanja šěrokeje serbskeje zjawnosće.

Přihotowachmy so na sokolski swjedźeń.

Hižo dawno sym so wjeseliła na sokolski swjedźeń. Bratr Jurij Šewčik nam tydźenja praješe, zo dyrbimy do Komorowa popołdnju na zwučowanje přińć. Tuž my towaršski tam spěwajo dźěchmy. Nětk pak so wšitke haňbowachmy nutř hić. A přińdże pak Šewčikec četa won a nas wołaše: „Pójće dha nutř!“ My jena na druhu čakachmy. Žana njechaše prěnja, tuž ja swoju sotřičku za ruku wzach a dźěchmy nutř a prajachmy: „Pomhaj Bóh!“

Zańdźenu njedźelu zwučowachmy zasy na Kačej korćmje. Ja běch rano stanyła, so čista zwobłekała a so maćerje woprašach, hač směm sej koleso wzać. Chcych sej po moje towarški jěć, dokelž chcychmy zwučować. Jena z mojich towarškow pak je do Kamjeneje po Sokec Martu šła. Ta je tež přišła. Ja pak sym sebi štyri přiwjedła a Komorowske Sokołki su tež přišle, to je nas Šewčikec służobna wučiła. Potom dźěchmy domoj, četa Frida nam praješe, zo dyrbimy popołdnju same zwučować. Wšitke smy potom hromadźe byłe hač do wječora. Potom smy Komorowske Sokołki dom přewodźile. A tuž chcemy njedźelu prěni raz sobu do serbskim swjedźenju wustupić. Ta wšak drje budže hišće zmylka pódła. Smy jara krótki čas zwučowałe, ale chcemy swoje mocy napinać. Wuj Měrćin je Sokoł a my chcemy tež być Sokołki a chcemy wšitke hromadu dźeržeć.

Na zdar!

Leńka Sokec z Rakec.

Serbske Sokolatka.

Přichodnu njedźelu změjemy pola nas naš sokołski swjedźeń a to zady Bjenadźic na jich łucy. Ja bych sebi nadžał, zo bychu přišli hosćo z blizka a daloka. Też ći starši, kotrychž dźěći sobu zwučuja. To budże jara zajimawe, dokelž mamy čełozwučowanje a wšelake rjane hry kaž na přikład wottrěleć, zhniłe jejo, rybacy dźeja a wšelake druhe, na kotrychž mamy wjele wjesela. To budże za našu sokołsku jednotu zaso rjany a wjesoły dźeń a wosebje pak za nas Sokolata. Wšitcy so dawno hižo na to wjeselimy, zo budźemy tež my na tutym swjedźenju zasy sobu zwučować. Najbóle pak so wjesela te małe Sokołki, kiž hakle prěni raz wustupja.

Na zdar!

Kurt Soka z Rakec.

Spěw Sokolatow.

(Po słowjanskim hłosu.)

Kajke wjesele je za nas dźěći to,
hdyž we Sokole skhadźujemy so.
Haj tram tralalala, tram tralalala,
tram tra la la la la la la,
tram tralalala, tramtralalala
tram tra la la la la.

Haj we Sokole, tam namakaš towaršnosć,
radosć, wjesele, lutu přezjenosć.
Haj tram tralalala, tram tralalala atd.

Błazeń hlupy je, štož to njepřida,
dokelž njeznaje rjanosć Sokołstwa.
Haj tram tralalala, tram tralalala atd.

My pak zwučujmy, dóńž młodźi smy,
zo na stare dny prosći njeb'dźemy.
Haj tram tralalala, tram tralalala atd.

Jurij Šewčik.

Lube serbske Sokolata!

Sotřička Leńka Sokec je mi pisała: „Wuj Měrćin prosy, zo bychmy wjele nastawkow pósłałe. To drje tak wjele njebudźe!“ Leńka ma bohužel prawje. Ale zo Sokec z Rakec něšto napišu, z tym je wuj Měrćin wšsće ličił a jeho tež ani koza liznyła njeje. A tamne, kiž pisałe njejsu, su bak.

Bratr Jurij Šewčik je mi hižo powědał, zo w Komorowskej jednoće nětko tež te drobne Sokołki zwučuja a zo sotra Frida Sykoric je wuči. A ja sym so jara wjeselił a tež tu dušnej Sykoric Fridźe „slawa“ přiwołam. Kak dha by było, hdyž bychu tam w Komorowje tež te wjetše hołćki chcyłe zasy zwučować? Funkec a Kubicec Marta z Rakec byštej wšsće byłej šwarnej Sokołcy a druhe tež hišće....

Dnja 13. novembra přijědże wuj Měrćin z druhimi Sokolami dele k wam, přetož budże w Kačej korćmje sokołska zhromadźizna. To so potom wšitcy zasy widźimy.

Lube Sokolatka, hółćcy a hołćcy, sćińće njedźelu swoju wěc prawje derje. Wšsće ha też, zo budże to wosebity wulkotny dźeń za Sokołow? Dźensa, sobotu, 17. póžnjeńca před 100 lětami je so narodźił prěni Sokoł na swěće. Tón rěkaše Měrosław Tyrš a hdyž tón njeby so narodźił a Sokołstwo zbudźił, njebychmy měli žaneho Sokoła. Jutře na swjedźenju wam wšsće starši sokołski bratr wjacy wo tom rjeknje a jeli nic, to so jeho za tym prašejće!

A nětko, njech so wam jutře njedźelu wšo prawje poradźi a njech so wam prawje lubi!

Na zdar!

Waš wuj bratr Měrćin.

Wupytanski wobraz.

Hdźeha je maćerka?

Wupytanje poslednjeho wobraza.

Sokec Leńka z Rakec je mi pisała, zo ma so wobraz na prawo wobroćić, zo pastyŕ potom steji tam wyšše kruwy.

60 lět spěwne towarstwo „Jednota“ w Khrósćicach

Šěsćdźesać lět je za jene towarstwo dołha doba. To dowidźiš, hdyž maš wšě zapiski tutych lět, a to tak dokładne, před sobu leżo. Je přećitać je zajimawe. Tuž njech nětko sćěhuje přehład a to wosebje z młodych lět towarstwa nješto dokładnišo.

W lěće 1867 zańdźe spěwarske towarstwo we Swinarni. Mnozy, kotřiž spěw lubowachu, pak sebi přejachu, zo by so nowe towarstwo założiło. Tohodla skhadźowachu so Khróšćanscy spěwarjo druhdy pola wučerja Pjetaša, zo bychu so w spěwanju wuwućowali. Wjacy króć mějachu tež přiležnosć zjawnje wustupić. Wšelakich příčinow dla pak towarstwo bórzy zaso wusny.

K. stud. jur. Józef Leidler, nětčiši hamtski direktor na wotp. w Budyšinje, přihotowa nowu póda du za nastaće a wobstaće noweho spěwarskeho zwjazka. K. Leidler zhromadźi tohodla 17. augusta 1874, dokelž běše k. wučeŕ Kral,, direktaŕ (tak tehdom dirigenta mjenowachu) bywšeho Swinjarńskeho towarstwa, kotryž běše też za tutu nowu myslicku dobyty, zadźěwany, Khróšćanskich spěwarjow, kotrymž běchu so też někotři z druhich wsow přidružili, w Trucec (nětčišim Bjenšec) hosćeńcu wuwućować. Jenomyslnje wuprajichu so sćěhowacy 22 za nowe towarstwo: k. stud. jur. Józef Leidler, stud. theol. Jakub Skala, stud. jur. Mikł. Salowsky, Mich. Kokla, Jakub Kokla, Mich. Wawrik sen., Mikł. Wawrik, Jakub Wawrik, Mich. Wawrik jun., Pětr Dornik, Jurij Dornik, Jos. Protza, Mich. Nowak, Jakub Šurig, Jak. Pjech, Mikł. Ješky, Mikł. Cyž, Mikł. Bryl, Mikł. Bér, Mikł. Skala a Pětr Nowak. K. Leidler pokaza, zo měle so wosebje serbska rěč a serbske wašnja hajić a wudospołnjeć. Potom nawjedowaše prěnjej jenohłósnej spěwaj: „My w wjesołym towarstwje mamy“ a „Doma, doma rjenje je“. Wšitkim běše so w zhromadźiznje tak zalubiło, zo hakle prawje pozdźe hladać dźěchu, kak „rjenje doma“ je. Na třećej zhromadźiznje rěčeše k. wučeŕ Kral a rozwiwaše, kak mohło so towarstwo zarjadować a chcyše zaso zwiski pytać z prjedawšim Swinjarńskim towarstwom. To pak so wotpokaza, wosebje „financneho“ położenja dla, dokelž tute njebě najskerje hišće „wuhladkowane“. Přeješe so dale, zo by so towarstwo jako „serbske“ (!) wupraješilo. K tomu pak so přispomnjenje žadaše, zo njebychu „panslavistiske tendency“ so w towarstwje zakorjeniłe a to tohodla, zo njeby so wot wyšeje strony na wopačne a škódne skutkowanje tukało. Přećiwo tomu pak wjacy sobustawow wustupi, kotřiž běchu přećiwo přiwzaću „negativnych“ wustajenjow, dokelž so tola njetrjeba prajić, što njechamy, ale što chcemy činić. Po dłšim krućišim rozrěćowanju bu tuto prašenje spušćene. Nětko sćěhowachu wólby. Za předsydu bu wuzwoleny Mich. Kokla, za dirigenta wučeŕ Kral, za pokładnika Mikł. Wawrik a za zapisowarja Mich. Wawrik. W běhu prěnjeho měsaca zhotowichu „statuty“, kotreż towarstwo 14. septembra skhwali. Dale čitaš w zapisku: „naše statuty buchu 19. t. měs. we Kamjencu za dobre spóznate (na Amtće) a tohodla je naš założeński dźeń 19. septembra“. (Kak by so lěpje přihodźało, hač zo 18. t. m. swój 60 lětny jubilejny swjedźeń wuhotujemy!) Bórzy kupi sebi towarstwo za 35 tolaŕ „pianofort“ a spěwaše nětko pilnje serbscy, němscy a łačańscy. Stejі mjenujcy w statutach: założene towarstwo zamĕruje hajenje serbskeho a němskeho muzskeho spěwa, towarśnosće a zawjeselenja.

Wustupi hnydom zjawnje při 25 lětnym wučeŕskim jubileju k. Pjetaša a 50 lětnym měšniskim jubileju k. fararja Barta. Smjerć k. fararja Handrija Zejlerja so w towarstwje wopomni a na namołwjenje k. Leidlera so wopomnjeńka na njeboho do „Serbskich Nowinow“ stajić da. (1872, čo. 43, strona 354.)

W novembru woswjeći towarstwo 50 lětny mandźelski jubilej krała Jana a kralowny Amalije. Wokna Trucec hosćeńca su pyšene z lampkami, jene pak je wudebjene z kralowskimaj mjenemaj a rjanej krónu. Spěwa so: „Toh' krala žohnuj Bóh“ a dełka hercy piskaja. Podobne hołdowanja kralowskej swójbje nadeńdźeš časćišo w zapiskach. Wrćimy, kak swěrni poddanojo to běchu, kaž też hišće smy swěrni nowemu statej!

K. wučeŕ Kral so přeco bóle towarstwa zdaluje, na jeho městno k. wučeŕ Pjetaš stupi. Po Kralowym wotkhadźe bu w lěće 1873 za dirigenta wuzwoleny a za jeho naměstnika k. wučeŕ Jurk. Kónc hapriceje běše prěnja „bjesada“ abo swjedźeń. Połdra hodźiny spěwachu a potom běše zhromadna „tafla“. Při tym so mnoho „slawow“ wunjese, kaž so to hač do dźensnišcho při wšĕch možnych składnosćach stawa, při mjeninach, narodninach atd. Bjesada wotmě so pola Trucec a też reje, běše drje tam trochu mało „ruma“, w zapisku pak steji, „hdźež je dobra mysl, tam je ruma dosć“. Kóždy rejwacy sobustaw płaćeše 5 nsl.

Hišće dźensa so w Jednoće „kulkuje“. Ma so nowy sobustaw do towarstwa přijeć, jeho dirigent na hłós pruhuje, potom dostanje kóždy ze sobustawow bĕlu a čornu kulku. Štóž je za noweho sobustawa, tyknje bĕlu kulku do prĕnjeho kašćika, čiytne so w druhim hromadza. Tutej kašćikaj přinjese pokładnik 3. meje 1873 ze Swinjarńskeho towarstwa sobu a na samsnym dnju bu nowy sobustaw k. Jakub Holaski do towarstwa „kulkowany“.

W meji připósła k. K. A. Kocor, tehdy wučeŕ w Ketlicach, „wĕnc“ Jednoće wĕnowanych „hórskich spěwow“.

Kaž wšudźom, tak so też do towarstwa njeporjadnosć zadobywa. Hižom w prĕnim lěće skorži zapisowaŕ, zo sobustawy pozdźe (!) na hodźiny přińdu, abo w dalšich zapiskach zhoniš, zo docyła njedóńdu, zo snadź nĕhdźe při khartach sedźo wostanu atd. Też zapisowaŕ junu pola Trucec delka sedźo wosta, wobžaruje to potom a lubi, zo budźe porjad dźeržeć a też druhich kruće k porjadnemu wopytej namołwjeć. Haj, tutón špak njeporjadnosće mohł też dźensa hišće nĕchtó z towarstwa wućahnyć. Tuta njeporjadnosć, liwkosć, a wĕzo też druhe winy, přinjesechu towarstwu wjacy króć tajke „krizy“. Kriza nje jenoż nĕšto nowocasne! Wjacy króć bĕše towarstwo kaž rostlina, kotruž kruta zyma zahinyć hrozy, tola nowe naléčo wobeju zaso k nowemu žiwjenju zbudźi.

Kocorowe „Žně“ a „hórske spěwy“ so 1874 prěni króć spěwaja a to we Wjeńkec žurli, k. wučeŕ Bräuer je na „pianoforće“ přewodźa. Nahladny čisty wunošk tuteho koncerta da so za twarjenje Bačońskeje cyrkwje.

Wot lěta 1876 dźerżeše towarstwo dobre počahi z nowozałoženym Konječansko-Šunowskim towarstwom. Při bamžowym swjedźenju w „Klóštrje“ Jednota pilnje sobuskutkowaše. W septembru 1880 bĕše zhromadny koncert ze Šunowskim a Rózeńcanskim towarstwom w Lejnje, kiž měješe so zwopředka w „Kupjeli“ wotmĕć.

W tutym lěće zastupi naš wjelezasłužbny k. kantor a wyšši wučeŕ n. wotp. Pětr Hila, naš dźensniši dirigent, jako młody wučeŕ do towarstwa. Lěto bĕše městodirigent a wot 1883 dirigent. Je z towarstwom zrosćeny kaž skora ze štomom! Wot prěnjeho dnja bĕše ze zahorjenjom swoje zastojnstwo wukonjał. Khwalobnje je hač do dźensniśeho dnja towarstwo spěchował. Je pak też stajnje lubych pomocnikow namakał. Wosebje spomina so tu na bratrow wučerjow Jurja a Jana Renera, kiž přez dołhe lěta za towarstwo horliwje skutkowaštaj a też nĕtkle hišće je podpjerataj. Też wyšši wučeŕ Słodeńk a Hajna za towarstwo mnoho dźĕłaštaj. Ze spočatka towarstwa njech su też mjenowani wučeŕ Jan Kubańk, Symank, Haasa, Jenč a Klimant.

Nĕtkle zastupuje městodirigent k. šulski wjednik Lipič k. kantora při klawĕrje a budźe też, z pomocu k. wyššeho wučerja Renera-Worklečanskeho, jubilejny swjedźeń nawjedować. Njech su towarstwu dale swĕrni horliwi nawjednicy spožčeni!

Kónc lěta 1885 spěwaše „Jednota“ při poswjećenju Worklečanskeje hrodoweje kapalki a Bačońskeje cyrkwje misu a to z mĕšanym chórom. Wjacy króć je towarstwo potom hišće ze žónskimi hłosami so słyšeć dało, kaž też nĕtkle k jubilejnemu swjedźenjej. Swój raz mužskeho chóra njeje spušćiło.

Nasta pak žadosć za khorhoju. Towarstwo woboći so tohodla z próstwu na hnadnu knjeni we Klóštrje. Klóštrske knjeżny ju też darmo zhotowichu a „Jednota“ kupi k tomu trĕbne wĕcy (kij atd.) a wobraz swj. Cecilije, kiž khorhoj debi. 24. februara 1886 woswjeći so nowa khorhoj, mnoho towarstwow so při tym wobdźĕli, wosebje susodne, ale też z Drježdźan, Rakec, Hodźija atd.

W tutym času wudospołni so też § 1 statutow a to tak: „pódla swĕtneho spěwa ma so runje tak jara też cyrkwinski spĕw spĕchować“. To towarstwo też stajnje dokładnje wobstara. Wosebje předjutrowny čas wĕnowaše kĕrlušam, psalmam a łačańskemu cyrkwinskemu spěwej. Při wšĕch składnosćach cyrkwinske wobrjady porjeńšeše a „Jednota“ ma też w cyrkwi swoje městno (khór).

W januaru 1887 wopušći towarstwo dotalny lokal a skhadźowaše so wot nĕtka we Wjeńkec hosćencu dočakała!

Kak spěšnje so čas miny a towarstwo swjećeše swój sląborny jubilej, 21. IX. 97. Zjednoćene khóry Pančičanskeho, Radworskeho, Ralbičanskeho, Bačońskeho a našeho spěwarskeho towarstwa tu připoslucharjow zahorichu. Swjedźeń bĕše ryzy serbskeho razu. Z wohnjostrojom so skónči.

Mjez tym předsteješe wot lěta 1890 k. Jan Kubań towarstwu, dokelž bu tehdom Mich. Kokla za čestneho předsydu pomjenowany. Někotrych čestnych sobustawow towarstwo też hižom měješe, kaž na přikład kk. tachanta a senijora Skalu, hamtskeho direktora Leidlera. Předsyda Kubańk w měrcu lěta 1903 zemrě. Jeho naslĕdnik bu k. kaplan Jan Just, pozdźišo faraŕ w Ralbicach, hač do lěta 1908. Towarstwo wuzwoli sebi k. Jakuba Koklu za dalšeho wjednika, kiž je jo hač do kónca lěta 1913 nawjedowaŕ. Jemu sćěhowaše k. Jurij Wjeńka hač do lěta 1929. Na jeho městno stupi tukhwilny předsyda k. Pawoł Grofa I.

Mnoho dźĕła w towarstwje mĕješe stajnje zapisowaŕ. Wot kolebki zastaješe k. Michaŕ Wawrik přez 33 lět swĕdomiće tuto zastojnstwo. Jeho pilnosć je wobdźiwanja hódna. W 21. lětniku chcyše tuto zastojnstwo wotbyć, tola nichtó so ćežkeje kwakle přimać njechaše. Wot lěta 1906 zapisowaše k. Jakub Kokla. Jemu sćěhowaše wot meje 1908 hač do kónca augusta 1910 naš narodowc wučeŕ Franc Kral. Hač do kónca lěta přewza předsyda Kokla sobu tuto zastojnstwo. Dwĕ lĕće zapisowaše potom k. Jan Łobel. Wot lěta 1913 hač do 1929 měješe tuto dźĕła-połne zastojnstwo k. Jurij Skala.

60 lětne zapiski liča 730 stronow. Je to na 47 kósnych metrow popisaneje pjapjery abo přez 18 500 rynčkow, kóždy 13 cm dołhi. By to w jenym rynčku pisał, by tutón 2,4 km dołhi był.

Wšĕch druhich zastojnikow towarstwa njemóžu tu wosobinscy mjenować, by to hewak był přehlad „bjez kónca“.

W lěće 1912 swjećeštaj so w Khróšćicach dwaj wulkej swjedźenjej. 1. septembra spěwachu „Jednoćenjo“ z druhimi towarstwami w stanje při 50 lětnym jubileju towarstwa swj. „Cyrila a Methoda“. 15. t. m. sćěhowaše wočakowany 40 lětny jubilejny swjedźeń z poswjećenjom druheje khorhoje. Bywši předsyda k. faraŕ Just mĕješe swjedźeńske předowanje na zakładže słowow, kiž wobej khorhoji debja:

„Bratr'ska swĕra, lubosć, wĕra
Ze spěwa so mócnje čĕra.“

Wón też khorhoj poswjeći. Potom čehnješe čah ze 14 towarstwow a 6 khorhojow wobstejacy, do stana. „Jednota“, „Lipa Serbska“, a „Lilija“ so z khórami wotmĕnjachu. Derje poradźeny to swjedźeń!

Swětowa wójna też towarstwowe žiwjenje roztorha. Hnydom při spočatku padže sobustaw Mich. Krawža. Też zapisowaŕ dyrbješe do wójny. Tola zwěsći w zapisku, zo je so w swětowej wójnje při někotrych składnosćach hišće spěwało. Dale tu rĕka: „tuta wójna traješe 4½ lěta a mĕješe jara zrudny wukónc, tak zo nimamy dźensa wjacy krala a kĕžora“.

30. septembra 1918 zwola předsyda towarstwo prěni króć po zrudnej wójnje. Zdźĕła so nětko zaso porjadnje spěwa. Lěto 1922 činješe towarstwu hłowulamanje. Njemóžachu so wujednać, kelko ma so přinoška zbĕrać. Hdyž bĕše so samo 50 hač 100 hriwnow namjetowało, dojednachu so na 6 hr., tola inflacija je to wšo k prochej sćiniła. 29. junija woswjeći so 50 lětny jubilej. Założeŕ towarstwa wjele-dostojny k. tachant Skala mĕješe pontifikalnu Božu mšu. Popołdnju bĕše wulki spěwny koncert z polnym orchestrom na Kralec zahrodźe. 2. julija so swjedźeń wospjetowaše a zaso so mnohe towarstwa z dalšeje wokoliny skhadźowachu. Swjedźeńske słowa rĕčeše čestny předsyda k. Mich. Kokla.

A nětko stejimy před 60 lětnym swjedźenjom, kiž potajkim njedźelu 18. septembra wječor w 6 hodź. pola Wjeńkec woswjećimy.

Tu spytach potajkim trochu přehlad podać wo skutkowanju „Jednoty“, Kak wjele je hišće „Jednota“ při wšĕch skladnosćach po Serbach spěwać jĕzdźila a kak wjele je we wjesnej ćišinje. we běhu tutych lět skutkowała, njchodźi so tu wopisać.

Njech pak „Jednota“ też w přichodnej dobje spomožnje dale skutkuje na nabožnym a narodnym polu!

Njech też wobkedźbuje stajnje hesło, kiž staru khorhoj debi:

„Cantate Domino canticum novum,
Laudate nomen Domini in choro!“
„Spěwajće Knjezej nowy spĕw,
khwalće Knjezowe mjeno we cylku!“

Felix Hajna,
tukhwilny zapisowaŕ.

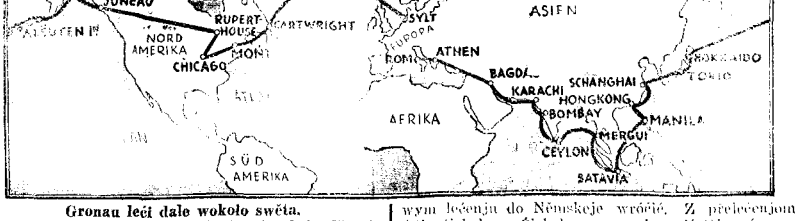

Gronau leći dale wokolo swĕta.

Khartka wo swĕtowym lećenju němskeho lĕtarja von Gronau. Won je hižom před nĕšto časom ze swojim „Dornier-Walom“ zbožownje na Ameriku do japanskeho hłowneho města Tokia doleća. Wot tam chce so na Molukki. Indisku, Bagdad, Rom w etapowym lećenju do Němskeje wróćić. Z přelećenjom Atlantiskeho a Ćicheho oceana je najwĕši puć swojeho lećenja wokolo swĕta přetrał. Won hromadźi na swojim lećenju ważne nazhonjenja za přichodne mjezynarodne lĕtanje.

K 100létnemu jubilejej Gustav-Adolfskeho towarstwa

Wot 18. hacź do 22. septembra watudźowa we Lipsku jubilejne strjedźowanje Gustav-Adolfskeho towarstwa. Towarstwo je so tam prjedy 100 létami założiło. Kaž je wulki schromadźi tral wěrnych sa němskich protestantow wustupował, tak chce towarstwo być z pomocu wěrnych bratram we wšěm swěrje rozprószchenym a husto wulki nuzu cerpjacym. Se spokojenjom hmě organisazija zhladowacź na te sto lět, sa kotrejż je wotrjedź protestantiskeho swěta tak wjelestronske a wobsehrne dźěła dokonjała. Wjelestronsku dźakuje so Gustav-Adolfskemu towarstwu sa cyło słutkownu pomoc, bjez kotrejż by jich wobstacze husto rjec wohrožene było. S pomocu towarstwa natwari so wjele zyrkwjow, wotrjebe we němskich krajinach swojich Němcjow. Towarstwo je tež wudźerża, zo by wonkowni we wotrjadach swoje mjeńsze wobkhowali.

Domjacowna zyrkej w Lipsku, hdźež so prjedy 100 létami Gustav-Adolfske towarstwo założi. W tutej zyrkwi so lětša tež jubilejne kemschanja wotměwaju.

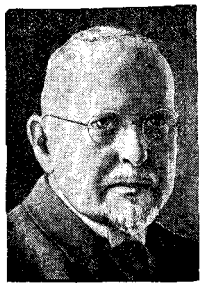

Tajny zyrkwiny rada prof. dr. Franz Rendtorff, dołholětny prjedsydźer Gustav-Adolfskeho towarstwa.

Sydło Gustav-Adolfskeho towarstwa w Lipsku.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 17. septembra 1932:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 polsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,62	100 čěskost. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,21	100 franc. frankow	16,49

Kursy su po spadku měrne a spokojne. Wčera wot ranja sawisachu postupowace kursy. Na konju wschak bě wěste sežiwjowanje spóznacź. Rentowe a dołhe liseziny wojerelowachu so sežiwjowacych kursow. S měrnego sadźerzenja bursy je spóznacź, so wěri do trajnego knježenja tuhkwilneje semjanskeje wyschnosće. S niczim njeda so mylicź. Dźe swój puć. Schtoż ma jej we smutkownej politiji napschecźo staji, ma se znadnej próżu wotstroni. Hacź smeje lud cźekacź, w blizšichim cźasu do statneho žiwjenja znowa wolicź, je wulke praschenje. Ludźi je so tak cźasto so wospjetowace wolenje wosłubiło. Cźehodla wolicź do žiwjenja, njemějacego niz próschcka mozy abo wliwa? S ruku machnjenje knježaceje wyschnosće dosahsa, jón domoj póslacź — rosehnacź.

W zementarskej z dźěłom klaza. W brjedźowej Němskej je sasa jena najwjetschich z nich z dźěłom papjerstwa a dźěłacerjow spuschcała. Tajke powěsće njepschiwobudaja žane wožiwjenje hospodarstwa.

Sa to je wěste wožiwjenje w pschedźelnjach a tkacerjach spóznacź. Wikowarjo z tkaninami a wurěznymi twarami su poslednje měsazy mało kupowali. Tuž su jich składy wuprózdnjene a potrjebuja nowe twory. Tež pschihoty na hodowny wobrot wožiwjeja trochu nasche hospodarstwo.

Produktowe wiki tež wczera hischcze w dotalnej wusorje sawostachu, wobrot bě znadny. Dowoš njebě wulki. Na Barlinskich wikach je płacźizny pornjo schtwórtkej njepscheměnichu. Na Drježdźanskich wikach wowsa pornjo pónjdźeli wo 5 pj. popuschcźi.

Zentnar płacźesche wczera w Barlinje:

Pschenicy 10,35—10,45 hr. (10,45—10,55 hr.),
rožki 8—8,10 hr. (8,15—8,25 hr.),
jecźmjenja nasymkeho 8,70—9,20 hr. (8,80—9,30 hrywnow),
jecźmjenja nasymkeho 8,35—8,65 hr. (8,45—8,95 hr.),
wowsa 6,85—7,10 hr. (6,85—7,10 hr.),

w termijowym wikowanju:

pschenicy:

sa september: 11,07½—11,05 hr. (11,17½ hr.),
sa oktober: 11,07½—11,05 hr. (11,17½ hr.),
sa dezember: 11,07½—11,05 hr. (11,22½—11,20 hr.),
sa měrz: 11,30—11,25 hr. (11,50 hr.),

rožki:

sa september: 8,62½—8,58¾ hr. (8,85—8,83¾ hr.),
sa oktober: 8,60—8,57½ hr. (8,85—8,83¾ hr.),
sa dezember: 8,65—8,63¾ hr. (8,91¼—8,87½ hr.),
sa měrz: 8,77½—8,75 hr. (9,15—9,08¾ hr.),

wowsa:

sa september: 7,90 hr.,
sa dezember: — (7,32½ hr.),

w Drježdźanach:

pschenicy noweje 10,35—10,60 hr. (10,45—10,70 hr.),
rožki noweje 8,05—8,15 hr. (8,05—8,30 hr.),
jecźmjenja nalětnjeho 9—9,60 hr.,
jecźmjenja nasymkeho 7,80—8,10 hr.,
wowsa 6,75—7,10 hr. (6,90—7,25 hr.),

Płacźizny w fyrkach su płacźizny tydźenskich wikow. Hdźež pak žane napomnjene njejsu, tam njepscheměnichu.

Wiki schtwórtk w Shorjelcu.

Pschenica 10,10—10,30 hr. (10,20—10,40 hr.), rožka 7,70—8 hr. (7,80—8,10 hr.), pschenica špitzbka 9,35 hr. hacź 9,75 hr. (9,45—9,85 hr.), jecźmjeń nalětni 8,25 hacź 8,75 hr., wowsa 6—6,40 hr. (6—6,50 hr.), butra 2,60—3 hr., jeja 7—9 pj., běrny 1,50 hr. (1,60 hr.).

Płacźizny w fyrkach su płacźizny tydźenskich wikow. Hdźež pak žane napomnjene njejsu, tam njepscheměnichu.

Hamtske powěsće.

Pschedawanje:

wutoru 20. septembra 1932:

w Płacźizach w hosćencu pschip. w 1 hodź.: krowa, gramofon, kladźer,

w Nowej Luzy w hosćencu pop. w 3 hodź.: kóń.

Wurunanjske jednanje:

Sud je wurunanjske jednanje wotewrił nad samožiwjenjom wikowarja Hermanna Gedlicha w Budyschinje, na Połnišnej dr. cźo. 7, měschćanskeho žudnika Gustava Christopha w Budyschinje za sarjadnika pomjenowanskeho a terminu na schtwórtk 13. 10. 1932 dop. w 10 hodź. do Budyschina na sudnistwo, jstwa 141, swobodnje.

Konkursowe powěsće:

Sud je konkurs sdźěłnył nad samožiwjenjom Heleny swobodźenej Rostockowej rodź. Liebigez w Budyschinje na Seminarskej haśy 1 a nad samožiwjenjom wikowarja Alfreda Herberta Noppera w Budyschinje, na Garbarskej haśy 30.

Wikowanjski zapis.

Sapisali su na sudnistwje w Budyschinje do družstwoweho zapisa, lopjenk 20: Sstrojsnowe družstwo sjednoczenych samostatnych schewzow za Budyschin a wokolinu, sap. družstwo z wobm. ruk. w Budyschinje. Firma rěka pschichodnje: Sstrojsnowe družstwo schewzow w Budyschinje, sap. družstwo z wobm. rukowanjom.

Pschedawanje leżownosćow.

Khěža, khluschaza horuczerjej Janej Jurjej Hauši we Halschtrowje z nětkole pol kórzom leżownosće, hódna 28 194 hr., wopalna pokładnja 20 450 hr. Pschedawanje budźe wutoru 1. 11. dop. ½9 hodź. na sudnistwje w Kamjenzu.

Płacźizny rožneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

16. septembra 1932 — Płacźizny po centn. a zl. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 714.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	34
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29—32
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	26—28
Mjenje picowane wšěch starobow	20—24

Byki: 681.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rězneje hódnosće	29—31
Połnomjasne, młódše	27—29
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	24—26
Špatne	20—23

Jałojcy a krowy: 1011

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	25—27
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	21—24
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	18—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—17
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1336.

Najlepše wukormjene (2. druź.)	45—51
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	35—47
Špatne (4.)	23—33

Wowcy: 5548

Młódše a starše wukormjene (1. družina	31—33
Starše wukormjene (2.)	34—36
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	29—33

Swinje: 8344.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencow, hač do 1½ lět stare	43
Wukormjene	40—43
Mjasne	36—39
Špatne	37—39
Baney a kundrosy	

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo so tuna abo 1000 kg, newjaz 10 w

Płacźizny po złotej hriwnje

	16. 9.	15. 9.		16. 9.	15. 9.
Pšenica	207-209	207 2 9	lanowy	—	—
rožka	160-162	160-162	woka	17,0-20,0	17, -20,0
jecźmjeń, nal.	—	—	mórske lanowy	—	—
jecźmjeń	174-184	167-178	kotte lupinowe	—	—
wowsa	137-142	137-142	koradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	25,0-30,0	25,0-30,0	lanowy wósušk	17,6-19,7	10,6-10,7
rožana muka	21,8-23,	21,7-24	such.truhanč	9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	9,0 10,	10,0-10,4	běrnj. kruški	—	—
rožane „	8,50-8,90	8,50-8 9	syno, 50 kg	1,85-2,15	1,50-1,80
raps	—	—	rožana słoma	0,65-0,80	0,53-0,60
hróch Viktor	21,0-24 0	21,0-24,0	pšenč. „	0,50-0,6	0,50-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,6	0,50-0,60
ojeuški	—	—	ječna „	0,50-0,6	0,50-0,60

Drježdźanska burza (16 9.)

Pšenica 76 kg	207-212	běrnjace kruški	—
rožka, 74 kg	161-166	pšenč. wotruby	9,70 10,00
nalětni jecźmjeń	180-192	rožane wotruby	9,60 10,80
nazymsk. jecźmjeń	156-162	pšenična muka	38 50 40,50
wows	139-142	rožana muka	26,5 27,50
čehwjeny dźeceł	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,00 9 20	cokrowe truh.	—

Drobnowikowanske płacźizny w Budyschinje

17. septembra 1932 po hamtskim postajenju.

Wšě płacźizny so na złotej hriwnje zrozumeja.

Twora	najniše płacźizny hr	najwyš. płacźizny hr
Nowjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	1,40	1,60
Celace mjaso . . . . 1 „	1,40	1,80
Skopjace mjaso . . . . 1 „	1,80	2,00
Swinjace mjaso . . . . 1 „	1,40	1,60
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	1,60	1,80
Pšenična muka . . . . 1 „	0,44	0,64
Rżana muka . . . . 1 „	0,40	0,44
Khlěb . . . . . 1 „	0,25	0,30
Jědźne běrny, nowe . . . 1 „	0,06	0,08
Rajs . . . . . 1 „	0,32	0,90
Hróch . . . . . 1 „	0,40	0,80
Soki . . . . . 1 „	0,49	1,01
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	—	1,01
Sušeny połc . . . . 1 „	1,60	1,80
Dobre mloko . . . . 1 lit.	0,22	0,24
Jědźna butra . . . . 1 kg	2,60	2,92
Jeja . . . . . štuka	0,08	0,09
Jědźne buny . . . . 1 kg	0,40	0,60
Cokor drobny . . . . 1 „	0,78	0,82
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,43
Kamjeńne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr	—	1,90
Brunicowe briketty . . . 1 „	—	1,15

(Dalsze płacźizny na . . stronje słowneho lisma.)

Wuspěschne wojowanje pschećiwo rubježnikam w Juhoschtowjanskej.

Na horje Walebitu pola Jadowna je so patrouille žandarmow frjedu je schěsć muzimi setkała, kotrjż su 7. septembra žandarmiisku služiju w Bruzanach napadnyli. Dóńdże k tšelenjy, pschi kotrejż wšěsteho Schesćpana Dźeńcźiza morichu. Někotrych banditow su sranili. Na městnje frajenja su žandarmowje 4 bomby z cźahnikowym greatom 7 wschódnych bombow, 4 revolwry, 2000 patronow, wulki hromadu rošbuchadłow a 2 bajonetaj namakali. Sajimy we hy było słonicź, z wokkal su rubježnizy bomby a rošbuchadła dostali. Kaž so zda, dyrbja rubježnizy po pschisahach z wukraja w Juhoschtowjanskej strach a njeměr rošschěricź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr, z w, ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam ćěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasna nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 220 — **Budyšin — Pónjdźelu, 19. septembra 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Herriot hrozy wotkryć

Herriot je tajne akty wo přeńdźenjach Němskeje do Jendźelskeje pósłał

Francowski ministerski president Herriot je so w komorskim wubjerku sa swonkowne należnosće wo němskich žadanjach wuprajił. Herriot je muj Swjasła Ludowa a Versailleskeho sprěcženja. Nima prawo w mjenje ludowe rěcjeć, kotrymž i njeprawom „małe ludy" rěkaju. Tele ludy dyrbja po jeho měnjenju pschi wschěch jednanjach pschitomne być, kotrež móža je na nětkajte waschnje sajimowacj.

Na prašenje, hač nochze snate akty wo „němskich wojerskich pschedźenjach" wuńdź, Herriot wotmolwi, so je nětkotre tychle dokumentow jendźelskemu knježerstwu pósłał. Měni, so dyrbi so i tymile wězami sjawnje wustupowacj. Dokumenty su na jendźelske knježerstwo sylny sacjišćacj cinile. Mjes druhim je powěrcje wo dźełanju wójnskeho materiala podał. Wone so tež druhim podpisarjam sprěcženjow pschedpołoża.

W senatowej kommisiji je Herriot na to pokazał, so Francowska w tutej zyłej należnosći pschi sakhowanju sprěcženjow wostanje a so so njerozdźělneho swjazanja mjes bjeskrachom a wotbronjenjom dźerži. Szyła maja wichitzy wobdźělnizy sprěcženjow to same prawo, so na tele swjazanje psched Radu Swjazka Ludow a psched wotbronjacej konferencu powołacj.

W senatowej kommisiji je Herriot prajił, so je so wosebje na němsku wukrajnu agitaziju wobcežejował.

Francowzojo so němskeho bronjenja boja

Skazanje twara nowoje němskeje panzerowaneje łódźe C a wustajenje kuratorija sa jeńylnjenje němskeje młodźiny sej w Parisu wótre protesty słudźitej. Senator Berenger, pschedsyda senatowoje swonkowneje politikeje kommisije, w powinach na to kedźbliwe cźini, so Němska s twarom nowoje panzerowaneje łódźe dojednanje wo sasajenju bronjenja na jene lěto, 25. septembra 1931 wobsamknjene, pschestupi.

Tole dojednanje hač do 1. novembra płaci. Němska je jo hromadźe s 54 ludami podpisała.

Nowiny „Paris-Soir" k tomu pischipomnja, so Němska dźenża sajo wschě internazionalne sprěcženja jako schlipku papjery wobhladuje. Kak dołho budźe trać, so wona połski korridor a Elsaz-Lothringiku sajo wobsadźi? W „Intransigeantu sapołožanz wyschi Fabry, pschedsyda komorineje wójskoweje kommisije praji, so dyrbi žebi franzowske knježerstwo skónčnje rozsajnicj, sa kotru ji sbywazu możnosć so rozsudźi:

1. Sa nowowobdźełanje Porheinskeje a s tym swiżowazym wójnskim strachom abo
2. sa wotpokasanje kóždeho dalscheho wotbronjenja.

Jendźelska přećiwo němskemu žadanju za runoprawnosću w bronjenju

W pišmje, kotrež je jendźelski połslanz žobotu němskemu knježerstwu pschepodał, so praji, so jendźelskemu knježerstwu a jendźelskemu ludej na wutrobje leži, **wuspěch wotbronjazeje konferenzy spěchowacj.** S internazionalnym dojednanjom wo wobmjesowanju a snižanju bronjenja, pschi kotrymž by so Němska wěso dyrbjała wobdźělicj, by so žiwot niz jenoż wot cźeje wudawkow, kotrež hospodarskemu wobnowjenju sadźiwa, wuswobodźił, ale tajke dojednanje by tež samějećenje špitkowneho měra a pschecźelne smyslenje mjes sćužodnymi statami spěchowało.

Jendźelske knježerstwo tohodła wobsaruje, so Němska w tymile wokomiku za runoprawnosću we bronjenju žada, hdyž je tola musne, so so kedźbliwosć a sfutkowanja mróz wot prózowanjow wo wobnowjenje produkzije a wikowanje wotwobroći. S wulkej schkodu je, so so tole prašenje w nětčišchim cźasu do předka staja. Němska je s powschitkownym cźišćenjom na hospodarstwo a s dałoko rozsěrjenej bjesdźelnosću cźerpiła a hischće s tym cźerpi. Druhe mózności, kotrež su Versailleske sprěcženje podpisałe, su to pschipósnałe. Tohodła su swótrine byle, swoje finanzne žadanja na Němsku sunjicj a wopraudźe załadnje pscheměnicj.

W tymile wokomiku wótru swadu na politiskim polu sapočecej, dyrbi so **dźiwaju na hospodarske wobcežnosće Němskeje jako njemudre a cźełej njepschimérjene wobhladacj i pohladom na pschiwołanja, kotrež su Němskej jejni wěricźelja njedawno cźinili.** Jendźelske knježerstwo so twjerdźe nadźija, so so nětkole niczo wjacy njecźerpi, schtož by prozeł hospodarskeho wobnowjenja sadźerałe, kotrež je jara musne a kotrež chze pschedsteja sa swótrowa hospodarska konferenza špěchowacj.

Jendźelske knježerstwo njemóże **njekedźbnjecze sprěcznjowych winowatosćow** podpjerać abo jemu moralisku pomozne być. Hačrunjež jendźelske knježerstwo němske wopomnjenske pišmo tak njesrozumi, kaž so Ly so w nim napschecźiwne ménjenje wuprajilo,

chze so wono tola nahladej pschisamknuc, so so sajada, so by by Němska s nětkajkehkuli pschichodneho wotbronjazeho dojednanja abo s toho, so so žizła njeje žanoho dojednanja dozpiło, prawo na wotstronjenje V. dźela Versailleskeho sprěcženja wotwodźicj, njemóże jako dowolome wuložanje Versailleskeho sprěcženja sastupowacj.

Na podłožku Versailleskeho sprěcženja je jeho V. dźel wjasazy. Jenoż s dojednanjom móże so jeho wjasaza wóz zhubicj.

Njejednota na konferency w Stresy

Na konferenzy balkanskich statow w Strezy njejsu hischće k žanemu dojednanju dóschli. W konferenzynej kommisiji je belgiski zastupnik van Zeeland rosprawu wo wunoschku jednanjow podał. Rosprajenje wo tym njeje dołho trało. Sastupnizy balkanskich krajow rosprawu wotpokasachu, dokelž wona jenoż zajimy wěricźelskich statow zastupuje. Na to su podwubjerk pomjenowali, kotrež dyrbi rosprawu, na žadanja balkanskich statow džiwajo, pschedcźakacj. Němski zastupnik, ministerialny direktor Berger, němske stejišćo zastupujo, praji, so Němska njemóże žanych nowych finanznych winowatosćow pschewzacj.

Demonstracije přećiwo Juhosłowjanskej w Zadru

Po žwětowej wójnje je Italika mérowym kongresu we Parisu narěcźała, so je so pschinjóršće město Sadar (Zara) pschi dalmatiskim brjohu Italskej jako wobžedźenstwo pschirjekło, dokelž w tutym mjesće pódla Juhosłowjanow też italscy pschekupzy bydla. Kaž Beogradske „Vreme" pischa, su faschistiscy Italjenjo w Sadru Juhosłowjanam njepschecźelske demonstracije wotměli, kotrež su ti dny trale. Italjenjo su klanu juhosłowjanskich studentow zastupcili a sprašali też psched juhosłowjanskim konsulatom demonstraziju, tola su jich zandarmojo, kotrjż w pośledninim wokomiku pschichwatachu, wotebrali. Njedźiwajo toho su na nětkotre konsulatowe wokowne ickleńzy rozbike.

Tychle podawkow dla su so w juhosłowjanskich wjacy a městach do njeměra dali. Juhosłowjanske wyschnosće su pschichodu cźinile, so by so napschecźiwnym demonstracijam zadźewało. Policija wobydlenja a klanu Italjanow stražuje.

Surowe wusudy w Albanskej

S pjec dźesać ludźi je wschelakich albanskich městow, kotrychž běchu dla spjchichabanstwa pschecźiwo knježerstwu krala Achmeda Zogua sajeli, su jednjoch k smjerći zasudźili, pjatnaco pa khłostanju na cźaš žiwjenja a tśinaco khłostanju po pjatnacze letach dostali. Pjatnaco pa su wuwinowali. Krala Zogua su dźiwli wotstronić, dokelž je Albansku za pjenjezy Italskej pschedał. Italska je strategiske dróhi k juhosłowjanskej mjezy a twjerdźiny pschi njej nahwarita. Italscy offizirojo su albanske wójsko organisowali, kotrehož wjednistwo w jich rukach leži. We Albanskej Italjenjo knjeza, kaž by wona italska kolonija była.

Smjertne wusudy w Ruskej

Se 26 zastojnikow Moskowskeho sprowoweho swjazka „Mostrop", kotrjż dla pschekschinjenja psched sudom stejachu, pa pjećich, njes nimi jedyn zobuzstaw kommunistiskeje strony, k smjerći sasudźili, njes tym so maju druhi zastupowe khłostanje wotpokucicj.

Duchowni před ruskim sudom

W Leningradze je so tele dny wulki demonstrazijski proześ pschećiwo 63 wobskorżenym sapočał, kotrjż su so pschi pschećehowanju palneho drjewa Murmanskeje żelesnizy wobdźelili. K wotebraranjam tohole drjewa duchowni němskeje, finskeje a pólskeje zyrkwje słuschachu. Po waschnju pośledních lět maju wobskorżeni zastojnu na wjele lět, wuhnanstwo abo smjertne khłostanje wocźakacj.

Wójna w Checo

W boliwiskej knježerstwowej rosprawje paraguanske wójsko wimnja, so je pschi wojowanju wo twjerdźinu Pogueron bolíwiskich sanitetnych wojakow morilo a bolíwiskich franzowskich sakłoło. Hdyž je so take rosprawa wosebiwiła, je w bolíwiskim hlownym měsće La Paz k rosherjenym demonstrazijam dóschło. Sto rostolěbiwschi je wobydlerstwo žadało, so dyrbja lětarjo na paraguanske hlowne město bomby mjetacj.

Bolíwiske knježerstwo je hižo pola Swjazka Ludow pschecźiwo morjenju sanitetnych wojakow protestowało a Paraguanjku winowało, so je Haagske dojednanje złomiło.

Bolíwiska je dale neutralnym amerikanskim statam na jich pożrědnišći namjet spožiła, so je jej dła paraguanskeje offensiwy njemużno, njepschecźelnosće sastajicj a je we rukowanje pschecźiwo nowym paraguanskim nadpadam prožyło.

6. novembra nowowólby do němskeho sejma

Němski kabinet je w žobotnischim pożedźenju, w kotrymž je so pschede wschěm wo praschenju danje a kontingentowanju jednało, wobsamknuło, **jako dźeń sa nowowólby do němskeho sejma 6. dźeń novembra namjetnyc.** Statón dźeń je, kaž pschi wólbje do němskeho sejma 31. julija pośledninja sakonjsko dowolena termija, njemjiwjy poślednja njedźela smutka 60 dnjow po rospuschczenju němskeho sejma. Poślednja termija sa sendźenje nowoho němskeho sejma je 6. decembra jako 30. dźeń po wólbje.

S tymile wobsamknjenjom su so wobojenja jako pschesnate wupokasałe, so so knježerstwo pschi postajenju wólbneho dnja njebudźe sakonjskich postajenjow dźerżeć. Smutkowny minister je dźe prajił, so sméja so wólby jenoż potom, jeli so so mér a porjad njekasytaj, tola móżemy sa to měrć, so knježerstwo w cźaśu hač do wólby wschě nażymnosće kruce a rucze potłóci.

Prusti žejm so 21. septembra zhromadźi. Tuton dźeń nochzeja ministerskeho pschedsydu wuspjewicj. Kaž so sda, su w tymile praschenju jednanja mjes nazionalnymi sozialistami a zentrumskej stronje nałhwilnje sastałe. Hač so wone po wólbje do němskeho sejma wobnowja, wot dalscheho rozwicja politiskich wobstejnosćow wotwisuje.

Königsbergskich kładźerjow bombow zajeli

Na schtyrjoch Němcow, kotrychž je psched nětkotrymi dnjemi policija w Linzu (w Tyrolskej) sajała, tukaju, so su so 1. augusta pschi Königsbergskich bombowych attentatach wobdźělili.

Policija bě tych schtyrjoch muzi sajała, dokelž běchu so s wopaczným mjenom w hoscenju samohwili. S wobhonjenjom so wukopa, so běchu sajeći samkaski pomocnik Marienfeld, hamtiski pomocnik Walter Pflów, referendar Pawol Major a pschisłužnik w piśarni Albert Krafinski z Königsberga. Königsbergska policajska direkzija je sastojnikow do Linza pósłała, kotrjż su swědcźili, so su cźi schtyrjo sajeći hromadźe je sydom druhimi wobołanimi pola Pałasowa awstriskim mjesnym pschekhodźili. Sedmoro druhich mu-žojo su do Wiena a Hradza dale puczowali. Cźi schtyrjo sajeći su sobustawy schkitarjeho wobdźělenja Königsbergskeje župy nazionalnoho sozialistiskeje strony. Woni su so pjecza pschi nětkotrych bombowych attentalach pschecźiwo klamam politiskich pschecźiwnikow wobdźěliłi. Na sajeće tych schtyrjoch kładźerjow bombow je so 5000 hrimowy myta wustajiło, kotrež Linzska policija dostanje.

Nowa wobydleńska wójna w Chinje

China njeje w poslednich lětdźesatkach zjenje wjazy k trajenemu měrej dochła. Hdyž njetrjeba z Japanzami wojowaś, w kraju spjerašnji generalojo pischerjstwo kuježerstwom postawaju a jo powrjeśej wytaju. W tu chwilu je gouverneur schantungskeje provinzy, Hanfurju, kótryž nad wójskom 80 000 muži roskazuje, wot kuježerstwa wotwabany. Zjivilne wobydlerstwo tamnjschego kraja z hromadami cźka.

Ze Serbow

W Budyschinje, 19. póžnjeńca 1932.

— Wo njedrje. Dźeńša rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +6 a thermometer w nozy +15. — Sćežkowazy ras wjedro ho wot tuteje mało pschemeńi. — Schkleńca je wot hoboty žem jara spadowała a pokasuje nětko na njewobstajnu pogoh. Njewobstajny, torkaty a scherjaty je naschi pogoh wot weżeraweschego žem. Wot weżeraweschego dowólnika naschu domjowinsku Lužicu njewjedro pschećahowachu. Hodź trjeschichu, pschinjenjechu slinkate desche. Dopołdnja wokoło 9 hodź. cźežnjesche njewjedro po hali. Na cźarje wot Wojerez, Las, Dolnej Wujezd, Klětna a Khrjebin, ho njewjedro je slinkatym deschćom rozpuschći. Wokoło pschipołdnja pschećahny njewjedro se stronu Čornobo3a. Mjes Bukezami a Bróžanami cźežnjesche na Wósspork, so by ho potom k Sborjelu winyke. Wone pschinjesche zjany Bóžt deschćik, wotschewjenje larzynu honam. Wot ½3 hacź do ½4 hodź. cźežnjesche sajo njewjedro bóle wot Dožina pschez Niemarowy, Njechan na Kelčicy. Tam ho wone wjerćiesche mjes Wósspork, Worzynom a Lubijskej horu. Deschćik ho njekdasche, nź ho tajsche. Laczna dwórana a podwórana rola Bóži deschćik do ho hrdźasche. Tamni ratarjo smeja dźensa na swojej roli lubsche dźelo. Ale krajina mjes horami pschez Budyschin do hole dele, njedosta z tutych schećerowych dosćahow skoro nicho. Posrjedschi ho — pak pschekapny, skónca próch samacźawschi. Dźensa w nozy, wosebje rano drje druhi schećerjesche, ale pschemacźowazeho wasschiwowanja tute hona njedostachu. Cźežnu ho nadźerj, so nowa, z wjećora Europy sebjaza, nizina nam njedosahli bohacze narona. Wyschina wotpatuje ho k dalšemu ranja. Tuž niziny z połnozy wotpatuje ho z

Jadnosć duja połasa. Skrótka wopiśowasche podawki we jednoczenstwje w minjenych lětach. Jeho rěcź ho ſ wulkim pschisóſnuczkom pschija. Sbytkny program wupjelni k. Nyjeſ ſ rezitazijemi. Powſchitkowne ſpěwy a hudźba dopjerjece kapały jón porjeńſchachu. Sſwjedźeńſta nowina ſ minjenſchowasche wjele k porjeńſchenju wječora. Pilnje ſo wobzamſke. Pschi małym pschelſoßowanju, koſeju a wjerchu ſa knjenje a druhich pschekwapenjach ſwoſtachu wopytarjo hacź do ſajnich kaniſchich hodźin mjes ſobu.

— **Wokrejźny wubjerk Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa** ſeńdźe ſo póndźelu 26. ſeptembra 1932 dop. w 10 hodź. k ſwojemu poſpodźenju w poſpodźerni hamtſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Biśmarckowej dróſe 21. Sſawny dnjowy porjad wopſchija 18 dypkow.

— **Kermuša Budyſkeje katolſkeje ſerbſkeje wosady.** Farska cyrkej „Naſeje Lubeje Knjenje“ („ſerbſka cyrkej“ mjenowana) woſwjeći wčera na njedźelu popomnjeće poſwjećenja cyrkwje a to k 192. razej. Tra jara wuzko ſu z tutej cyrkwju zjednoćeni Budyſcy katolſcy Serbja a z radoſcu ſmědmy zapiſać, ſo Serbja Bože ſłużby najbohatšo wopytuja, ſu zdonk ſamſerjow. Na hłownej Božej ſłużbje móże ſo ſ lědma wobſedneho městačka namakać. To je khwalobny ſkutk a runje tohodla wjedu Serbja z prawom kruty hłós, zo dychu ju jako „ſerbſku a ſwoju lubu cyrkej“ khowali. Bóh dał, zo by też duchowna wyſnoſć dźeń bóle ſpóznała tutu wanoſć kſeſcańſkeho zmyſlenja Serbam jich duchowne prawa zarućiła. Kak nutrne, ſu jimace bě wopomnjeće wčera njedźelu, kak wyſokajo ſtupachu ſerbſke ſpěwy z hłubin duſe k Najwyſſemu, kak wuraznje dźakowachu ſo ſerbſcy katarjo Bohu za dobre žně. Kak jimaſe ſerbſke ſłowo ſ běſarja. Bě to wuraz zakładneje lubośe, njepowalſkeho wěrywuznaća. — We ſwojich domach ſu ſerbſcy ratarjo wěſće ſpominali hordoſtnje na ſwój Boži dom a žedźili: zakhowaj jón nam Knježe Božo jako naš“, zo bychmy Tebje khwalić móhli w nim z hłubin duſe, kaž to jenož zamóžemy we maćernej rěči a ſ bośći. — A wěſće je też kermuša přinjeſła kóždemu Jeſſele. Je to jenička Budyſka kermuša, na kotruž ſu ſo też kóždy ſpuśćeć, přetož kermuš města Budyſina — je tři dny do přenjeho ſněha — nas ſtajnje runje.

— **14. Zwingerika loterija.** Pschi cźehnjenju 9. a 10. ſeptembra 1932 wuczahnychu ſo ſćěhowace hłowne dobyća: Premija wo 30 000 hr. padże na cźiſło 381 334 dobyćom wo 3 hr., 1. hłowne dobyće 20 000 hr. na cźiſło 289 043, 2. hłowne dobyće 10 000 hr. na cźiſło 141 420, 3. hłowne dobyće 5000 hr. na cźiſło 306 127. Jśeſmy wo cźehnjenju wudaća ſo 21. ſeptembra 1932.

— **Sſnadny wunoſchk mjedu w holi.** Pčoſarjo ſu ſwoje pčoły, kiž běchu w holi k hromadźenju mjedu měli, aſo domoj wſali. Nětko ſo pokaja, ſo běſche wunoſchk enoź ſnadny. Ludy, kiž mějachu doſeć piśy, nahromadźichu w pschěrěſku 5 puntow. Pčoſarjo njedźiwajcy toho ſ ſnadnym wunoſchkom njejſu njeſpokojom, dokelž pſchi ſuchim cźaſu njeběſche wjele woczakać. Sſu ſnajmjeńſcha narunane wudawki woženja kolczow do hole. Ludy ſu ſylnje woteběrale, tola je wjele młodych pčoſkow wočakać, to je ſa pſchichodne pſcheſymowanje ſ wulkej łěpſchinu.

— **Wobthadnej njeſboži.** Ssobotu pſchipołdnju wotkoło ½1 hodź. na Kamjentnej haſy pola „Krónty“ wobſowowy automobil wonkowniu ſonu, kotraž njeſedźiliwje dróhu pſchekročeſchu, ſhrabny a ju powali. Zonje ſtani ſo lěwa noha. Pomocny wjednik donjeſe ſonu ſe ſwojim wozom domoj. — Druhe wobthadne njeſboże ſta ſo ſoboſtu wječor wokoło ¾7 hodź. na khěſnjiſchcźu Kěſorſkeje dróhi a Zitnych wikow. Wažobowy automobil ſajeźe do wonkowneho kołeſſoneho. Naſta jenoź ſchkoda na jěſonym kole.

— **Polizija dyrbjeſche ſajeć ſapałkaju młodeju cźłowjekow wječera na ranje wokoło ½2 hodź. dla małeho ſaſenja nóżneho měra, pſchećiwjenja a ſſchiwdźenja.**

— **Sakſka krajna loterija.** Pschi pjatkownym cźehnjenju 5. rjadowneje 201. ſakſkeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (11. dźeń) padże dobyće wo 5000 hr. na cźiſła 2698 78666 114562 132323 133541 158473; dobyće wo 3000 hr. na cźiſła 4198 9556 15848 36779 37149 37509 38088 39648 43350 61083 82015 86790 113812 121592 139096 139648 140479; dobyće wo 2000 hr. na cźiſła 1352 6023 11332 45393 46170 49672 50601 50648 52777 71202 72443 72747 73190 78232 87444 98932 109532 111359 113082 114519 117317 126324 130564 135657 137784 151966; dobyće wo 1000 hr. na cźiſła 63 1480 2429 5738 7831 18360 19442 19692 22513 22639 27114 30350 30665 33435 33793 35495 35803 38601 45841 54006 54629 56648 58130 59630 60071 60695 62678 66552 66733 67841 68885 70138 77870 81642 83556 83650 84853 87175 89821 91695 91760 92179 94413 99027 102254 112272 113614 114696 116681 121997 124577 127639 127913 129390 139757 139875 144132 146479 147151 150151 151322 155672 159969.

— **Dobyće wo 3000 hrunowm** padże 12. cźehnjeniſti dźeń 5. rjadowneje 201. ſakſkeje krajneje loterije na cźiſło 146 642 do tuſomneje Rothereje loterijowje běrkowanje na Kěſorſkej dróſy.

S **Kulowa.** (Wo żelesniźy.) Statna żelesniźa nětko wſchudże żelesniſti wobthad ſamjeſuje. S tym ſo tež naſche město potrjechi. Pschipołdnišchi cźah, kiž ½2 hodź. Wojerez do Kulowa a ¾2 hodź. ſaſny ſ Kulowa wróći do Wojerez jěſći, w ſymje niewjedźo. Teſorunja tež dworowy cźah, kiž ¾6 hodź. ſ Wojerez wotjěźdźi, wupadnje. Magiſtrat je ſo w tej należnoſći wobroćił na němſkoſtatny wobthadny hamt w Torkowje, ale poſkarmo. Němſkoſtatny żelesniſti rada Paczkowſki tu bě a ſdźěli, ſo wjacy njehodźi taj dwaj cźahaj dale jěſdźicź dać, dokelž ſo tole njedawi.

Hrózbna swójbna struchłohra

S **Bjeſdowow.** Tu je ſo njeſłyſchana ſwójbna ſtruchłohra ſtała. Wyſchnoſeje ju hižo wujaſnjeja a pſchepytuja. We ſwójbje 61 lětneho wumělkarja Turki wumrě póndźelu pod ſnamjenjemi ſajědojcjenja njejapły Turkowy pſchichodny ſyn, 32 lětny dźěkaćeř Groba. Na druhi dźeń wumrě jeho 6 lětny ſyn Richard. Grobowu mandźelſku a jeje nana pjatk popołdnju tohorunja pod ſnamjenjemi ſajědojcjenja do Sto-Komorowſkeje khorownje dowjeſechu. Tam nan hórſy po pſchiwjeſenju wumrě. Jeho dźowka też hiſchće ſamſny wjeczor wumrě. Po pohrjebje prěnjeju woporow ſaja polizija 35 lětneho ſchewza Juſta a pſchepoda jeho Wojerowſkemu hamtſkemu ſudniſtwu. Juſt je ſylnje podhladny, ſo je ſwojemu ſwakej, pſchichodnemu nanej atd. ſ jědom ſawdak. Juſt, kiž je mandźelſti bruheje Turkowe dźowki, a jeho ſwójba woſta napadnje pſched ſajědojcjenjom pſchelutowana. Juſt pak wſchitku winu prěje. Pſchi pſchepytowanju cźłowk ſu arſen namakali.

Z Łužicy

* S **Wikopiź.** (K wulkemu wójſku wotwołanu.) We 88. lěcźe ſwojeho ſiwjenja bu najſtarſchi wobydlet a pohledni ſtary veteran w ſuſodnych Bołdrjanecach August Wilhelm Lorenz k wulkemu wójſku wotwołany. Wón ſłużeſche we wójnje 1866 ſe ſapſchahanjom do ſuſodneje Nakliſeje a wobdźěli ſo ſ wuſnamjenjenjom też we wójnje 1870/71. We januaru 1929 ſmědźeſche ſwój dejmantny kwaſ ſwjeſcźeć.

Jendźelski bakteriolog Ronald Roß †

Sir Ronald Roß, ſławny jendźelski bakteriolog, kiž jako prěni wuſledźi, zo kulate kuntwory malarija přenoſuja. W lěće 1902 ſo wón z Nobelowym mytom za medicinu wuznamjeni. Wón je nětko 75 lět ſtary wumrěł.

Wosy

Woſy ludźi ſnjeć nimaju, wone ſa ludźi ſajima nimaju. Sa nje ſu ludźo runje telko, ſchtož nam mrózełe, hory, łěſ, kiž naſdala wiośiny.

Schtoż je nam cźłowjekam dom, ſahroda, wobłoſo w měſcźe ſ klamami a huſami, to je woſam najſymu blido ſ talerjemi, ſchalkami a ſchtikcźkami ſe ſłódkimi ſłowkami, ſ mjedom, ſnadź też ſ butru a napojom.

Wone pſchiſłuſaju a wotſłuſaju. Wone hołolaju. Sefyndaju ſo na talek, na ſchtikeńcu, ſo bychu ſpowaptałe. Sthkileja kłójcźku, kaž ſtoćata, hdyž pija abo žeru. Laża wobhladniwje po ſtraſchnych ſcźikach dele hacź k ſwjeſchej wulkeho jódźomneho zskorozheho bahniſchcźa, kiž pak je potom ſa nohami hraba a kruće ſoſerkuje, tak ſo pomałku do njeho ſapaduja.

Woſy pſchi thkóſchcźenju cźerotaju ſe ſadnym cźłłkom, kotrehoż ſółte a cźorne pjerſchcźenje ſo poſpochi ſyſchaju ſeſuwaju. Nam khribjet pokaſuja. My ſa nje tu njeſłyſnu na ſwóſeće. Też hdyž je ſ rubiſchkom ſcherimy, njeſbjeru nam to ſa ſło. Nimaju to ſa njepſcheſcźelſtwo. Je to jim njepſchijomne, kaž wětr abo kur, je jim to nješchto, pſched kotrymž ma ho cźikacź, ale pſchećiwo kotremuž njewoſuja, dokelž by to hyła hłupoſć.

Druhdy jenotliweho cźłowjeka kalnu. Kalaju ſe ſtrachom, ſ roſhorjenja, ſe ſamyſlenja. Cźinja to drje hłe-pje, ſe ſaćuſkom, ſo maju ho wobaraćź pſchećiwo njeſnatemu pſchećiwnikej, wo kotrymž nicźo nadrobneho njewěda. Je to tak, jako hdyž na jewiſchcźu rjek w ſtruchłohry kaſuje ſ teſałom do ſamſchcźa, dokelž ma ſa to, ſo ho ſady teho łkowa kałać a pſcheradnik.

Naſymu, hdyž hwěſdniny a jurinty hižo wjadnu a hdyž pěſchcźe a kurjawa ſnjeża poſkednje pišane barby, tehdy woſy łuſciſcho kalaju. Sſu potom ſpróżne, ſu ho nabyłe łěta, haj ſnadź hižo žiwjenja, kaža jenoź a hdyž hiſchće ſtaju, to tak ſłabje, ſo njemóża ho ſ cźaſom ſ procha mćeć, ſabłudźeja ho do jſnowow a njewědźa, ſchtó a ſchto jim to napſchećiwo ſtuja. Może to być hoſy noſa wjeſnego dźiwja, kiž hroſy je ſnjaſeć, może to być wuſa ſahroduſta, kiž dha bróſchtu ako kruſchwu jeſchcźipaćź a pſchi tym ho dótka woſy.

Ale ſamo połmorwe woſy njechadźa hiſchće ſhinjeć. Se ſłabej mozu, kiž hiſchće doſkaha ſa ſtork pſched ſmjerću, poſběhnu wótry kónćźk hłebije a kalnu do njeſnateho pſchedmjeta, kiž ho jim bliži abo kiž dże je ſmjaćź.

Tajke ſu woſy jako jenotliwki. Alle hinak ſu jako ſtat, jako bydleńſke ſjednoćeńſtwo tajkeho papjerjaneho twarjenja, kajkeż je woſowiſchcźo. Njech ſo nichtó toho twarjenja njedótknje! Rój potom hnydom wě, ſchtó je jeho njepſchećeſeł a ho ſ wjele ſtami ſajědojcjenych hłebijow do pſchekaſnika da.

Też rój dże hewak ninna jaſneho japſchijerja wo tutym njepſchećeſelu. Alle wón tola jedna tak, jako by cźłowjek — tuta njelepa hibanja ſtawow a pſchedmjetow njedałoko ſłódkich wězow na talerjach a w hornjach — naraſ ho pſcheměnił do njepſcheſcźela, pſcheſćiwo kotremuž ma ho wojowacź.

Sſnadź rój woſow cźłowjeka hinak ſamjeſuje hacź cźłowjek to cźini ſ druhimi pſchedmjetami pſchiroby? Sſnadź woſy hłowu a ruku hižo maja ſa ſylneho cźłowjeka? Ale ſwolane ſakitarſki bycźa, wótzneho kraja a domu budźa voſhorjene drje też njepſcheſcźela kałacź do nohow, to je wěſte . . .

Cźłohodla pak my ludźo woſy hidźimy? Wěſcźak woſy ſyka ani tak ſtraſchne njejſu. Wone naſ małohdy kałaju a hdyž, to ta rana też jara ſtraſchna njeje a jara, jara ſrědka hdy ſawinuje ſmjerć cźłowjeka. A tola cźłowjek woſy ſaſaćke pſchećeſćehuje a woſowiſchcźa, hdźeſkuli je nadeńdźe, też ſnieźi. A ſchtoż woſy ludźom wotnjeſu jědźe, kiž ſu woni poſtajili ſa ſebje, je tola worrawdźe tak małe, ſo ptaćkam wjele wjaſy dobrowólnje ſ radoſću ſypa a też druhim njewuſitnym ſwěrjatam daruje a poſkchema.

Njech je kaž dże, cźłowjek hidźi a pſchećeſćehuje woſy. Haćźrunjeź ho tute wo njeho ſyka njeſtaraju.

Ze swěta kapitalistow

Knjes Jakub Goldſmit, direktor Darmſtädter a Nationalne bankowe ſkutkowace w Darmſtadźe, ma [illegible] njebohich dohladowarſtwow, knjes Louis Hagen [illegible] R. 65, knjes Solmſen pječi diſkontowym d[illegible] tajſich Fluſbiſkow. Kóžde dohladowarſtwo [illegible] nojcha. Rjenſka banka ſtłači kóždemu dołoženu [illegible] Kto 10 000 hr. Sjednoćene warſtwowe [illegible] einigte Stahlwerke) 12 000 hr. J. G. Farbenſki bjo 64 000 hr. AEG (elektriſke wjerće w Berlinje) wuma 70 000 hr. Rjenſkoſtatna banka (Reichsbank) ma 150 miljonow ſakładneho kapitala, a je ſ tym lani čiſtu dobytk 40 miljonow mća. S teho je 18 miljonow abo 12% jako diwidendu ſwojim akzijonaram wuſtrěſiła. Akzijonarojo ſu wulkopjenježnizy a druhe banki. Bjes dźiwa, ſo tajſi njeſmérnje wjeſoli dobytk ſa jenu kto hoſpodarſkim ſałoſtnje ſchłodźi.

Barbowny trust wuhódźi, kaž kiło pożłednje tři lěta też lětha 12% diwidendu.

Kapital ſołoſe towarſtwow wobſtatuje pſchez 733 miljonow hr., pokaſtim nimale ¾ miliardy. Nětko ſebi wuliczcźe, kelko diwidend ſwuczni, kotruż hłodne ſółte tuchłe towarſchow pójmu. Swojim dźěſaćerjom a pſchi-

Wuprawa do Zeleńskeje w ſtarosći wo Arnošta Udeta

Němſka filmowa wuprawa, kotraž nětkole pod nawjedowanjom dra. Francka w Zeleńskej dźěła, ma wulku ſtarość wo dóſt Arnošta Udeta. Udet je lecźacu Hutchinſonec ſwójbu leće pytał a njeje ſo hiſće wrócił. Na wobrazu widźimy letadło Arnošta Udeta nad lodowcami Zeleńskeje. W hornim lěwym rózku: Arnošt Udet.

stajenym pak su hižo sveriti, žołostuje mšon pschikrótčiech. (Seber essen macht fett, praji němšk. pschisłowo). So jenoš so njepuknu, eši njesłuchi knježa, mjes tym, so może jich oblawy lud šuki do cžišcowow wjasacz.

Pětr Legge, biskop Mišnjanski

Za noweho biskopa Mišnjanskeho je Swjaty Wótc najdostojnišeho knjeza Pětra Legge, probsta w Magdeburgu, pomjenował. — Pětr Božidar Anton Legge je so w Brakel, wokrjes Höxter we Westfalskej, 16. oktobra 1882 jako najstarše z 10 hišće žiwych dźěći wobsedźerja piwarnje narodźił. Wokrjes Höxter je nabožinscy měšany. Gymnazium je wopytował w Marburgu, wotpołožił tam 1903 wotkhadne pruhowanje; theologiju studowaše we Würzburgu a Paderbornje. Na měšnika bu 1907 w Paderbornje wuswjećeny. Swoje prěnje duchowne zastojnstwo nastupi w Gerbstedt pola Mansfelda, w farje Eisleben.

Bratr noweho biskopa Mišnjanskeho je tohorunja měšnik, a to generalny sekretar akademiskeho towarstwa swj. Bonifacija w Paderbornje a centralneho komiteja za katolikow Němskeje. Dwaj dalšej bratraj staj tohorunja akademiscy zdźělanaj. Tři sotry su wučerki. Mać steji we wysokej starobje a je žiwa w Brakelu.

Wot wuswjećenja na měšnika hač dotal je Pětr Legge w diasporje skutkował. Pobywši štyri lěta w Gerbstedtu bu jako vikar do wulkeho přemysłowcho a wikowanskeho města Halle přesadźeny. Tu je 13 lět dołho z wulkej horliwosću skutkował. Lěta 1924 bu Pětr Legge za fararja při probstowskej cyrkwi w Magdeburgu pomjenowany; zdobom za biskopskeho komisara sakskeho wotdźěla arcydieceezy Paderbornskeje. Z tym stupi wón na čoło katolskeho duchownstwa w provincy Sakskej.

Z probstom Legge stupi na čoło Mišnjanskeho biskopstwa muž, kotryž je na 25 lět w diasporje skutkował, a to w najbliższim susodstwje našeje dieceezy. Wón je potajkim wědomy čežkich wobstejnosćow diaspory.

Noweho wyššeho pastyrja strowja katolscy Serbja dźensa z česćownosću. Přeja z wutroby, zo by jeho skutkowanje w našej dieceezy buhuće było zohnowane k spomoženju cyłeje dieceezy a k spokojenju jeho samcho! Njech so dopjelnja też katolskich Serbow přeće, zo by był jim w prawym pohódnoscenju jich wosebitosće ze sprawnym cyrkwinskim wótcom.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro ja jutřišchu wutoru:** Snědjenny trochu njewobstajne wjedro.

*** Spinalne wołhromjenje dźěći je žo na Hollandskim rosščěrilo. W Amsterdamje žu schtyri dźěći na njo wumrjele. Tři dźěći běchu 2- hač 5 lětne. Schtwórty pad bě doroščenemu potrjechił.**

*** Sobotu je žo pschi nazionalno-sozialistiskim lětanskim dnju w Braunschweigu zmjertne njeszoże stało. Braunschweigski wumělski lětar a fotograf ſ powětra Albrecht w powětrju do druheho lětadła zahadżi. Albrecht we wyšokosći nehdże 50 metrow ſ lětadła padnywschi žo zarany. Druhe lětadło mószesche po zrażenju dale leczeć.**

*** Dwě italskej nadwodnej lětadle žobotu pola Spezia w Italskej w powětrju do žo zrażyschtej, hdyž chžyschtej žo na wodu puschćiećz. Sydom wošobow je žo morilo.**

*** W Hamburgu, hdźež žo wschednje rubježnicke nadpady stawaju, je na Ferdinadskej dróhy muž, kotryž ſ motorskeho kola woskoči, bankowemu poseinika potřelił a jemu aktowu toschu ſ 2000 hriwnami wutorhnył. Nadpadnik je ſ motorskim kolom cžeknył. Sranjeny je do brjuchu sčelony.**

*** Mjes Preetzom a Raisdorfom pola Kiela je žobotu wozobowy automobil do jeneho sapschaha zrażył. Sražene je bě tak žylne, so sapschahowe wojo we wosu hedźozemm inżenierej Metzej ſ Düsseldorfa hłowu rozrasły. Metz bě na městce motwy. Podła toho žo też hischće konjej splóschčichtaj. Sapschahowy pohonc, jedyn ſótny wikowar, žo ſ koślika cžišmy a žebi hłowu cjeżko rosbi. Sapschah je pjecza hubjenje wobšwětleny byk.**

Krute stejišco němskeho knježerstwa

S Barlina žo pišche, so stejišcžo jendželskeho knježerstwa w prašchenju němskeho žadanja za runoprawnoscu we bronjenju njeje w němskim knježerstwje pschesłabłapilo. W Němskej žu žo na to switcžili, so Jendželska, hdyž wo žiwjenja ważnych prašchenjach ke krutemu dóndże, pak mjes Němskej a Franzowskej pożrědkowacz pyta, pak zyle na stronu Franzowskeje stupi. Trjeba njeje na to pakacz, so jendželske rozłoženje je strony němskeho stejišcžeca dożyła njespokoju.

Stołetny swjedżeń Gustav-Adolfskeho towarstwa w Lipsku

Lipšk njedźelu w šnjanjenju šołetneho žiwjedżenja Gustav-Adolfskeho towarstwa stejesche. Dopołnja bě wutpjelnjene ſ Božimi słužbami we wschelakich městowych zyrkwjach, w kotrychž wušnanni duchowni se wschěch krajnych zyrkwjow tukraja a wukraja předowachu. Sastupuja žo zyrkwje baltiskich krajow, Grichiskeje, Windhuka, Madrida, Južnoslowjanskeje, Madjarskeje, Pósnańskeje, Elsaß-Lothringiskeje a Seydomhórskeje.

Popołdnju hobrjesche žyły k pomnikej bitwy ludow cžeh-

Přeradźenje k nam nazyma!

Hižom bliži so dźeń 23. septembra, hdyž so dźeń a nóc runataj. Z tutym dnjom zastupi po protycy nazyma. Bórzy pada liśe ze štomow. Z parkow nahrabano liśe z wozami wotwožuja, zo čućiwym wukhadnikam so njeby přesylnje jewiło mrčće w přirodże. Naš wobraz předstaja wóz z liśom nasypany.

Swójbne powěsće

Sćinjeni: Gertruda Hentzej a Rudolf Fahnauer we Budyšinje. — Hildegard Hanbačej a Fryc Penker w Kamjencu.

Swěrowani: Waltar Pjetasch ſ Elsu rodź. Wendler w Kamjencu. — Hans Kallbach ſe Charlottu rodź. Körderez w Kamjencu.

Smrćelo: Macja Hajnowa rodź. Raschdorjez w Kamjencu, 68 lět; thowanje je dźensa połdźelu.

Towarstwowski powěstnik.

Pančicy. Jednota Sokoł zwuknje wutoru 20. póžnjeca wječor we 8 hodź. we Wudworu pola Nowakec.

Nawječorny wokrjes. Wutoru 20. póžnjeca wječor we 8 hodź. je w Pančicach ważna pruha za wokrjesny zlět. Wšity maja wěsće přiś. **Wokr. nač.**

Swobodne zjednoćenstwo kat. wučerjow serbskeje Łužicy změje swoju III. lětušu zhromadźiznu srjedu, 21. póžnjeca popołdnju ¼4 hodź. pola Březnec w Ralbicach z přednoškom „Wo psychologiji ćłowjeskeje rěče.“ Předsyda.

* Loišorjina mać.

„Mama, pschińdże dha mišijonar do njebjes?“

„Ale wjelo, moje dźěćko!“

„A ludźižrjacy teš?“

„Ale wjelo niz, moje dźěćko!“

„Haj, mama — tak pak nětko, je-li ludźižrjacy jeneho mišijonara sjedł? . .“

Foto-dźěła

(Wuwiwanje a kopěrowanje)

Wotedate:	Hotowe po:
w 10 hodź.	14 hodź.
w 14 hodź.	18 hodź.
w 17 hodź.	10 hodź. rano

Progerie **Strauch & Kolde** Bautzen

Wobkedźbuje naš kašćik we khěžnych durjach

Pytam k 1. 10. t. l. dwě spušćomnej a sprawnej, 18 hač 20 lět starej

holcy

za ratarstwo a do hródźe. **w Konecach 7b** pola Kubšte

Wudowc

bjez dźěći, 72 lět stary; z wobkhodom drobnych tworow, pyta ženu, nic staršu hač 45 lět, z něšto zamożenjom. Bliže zhoniće we wudawarni Serbskich Nowin

Walterec hojeńske kupjele

w Budyšinje na Nowych hrjebjach 7

Telefon 3865

Wše medicinske **kupanja, masaže, wobswětlenja, elektriske hojenje, jednore kupanje a kupanje w naturskim łuhu** wšědnje.

Nowe: Radiumowe kupanje ze šmrěkoweje wolminy a mórskej selu.

Měsačne wotličenje z khorobnymi pokładnjemi

Dobre rěznistwo

w katolskej krajinje je hnydom na katolskeho k přenajeću. Bliže zhoniće **w prawn. bürowje P. Otte w Budyšinje** na Hornčerskej hasy 10

2 tunjej tydźenjej

Lampy, płunowe a elektriske, blidowe lampy, ample, šklenčane zawodźewy a zwony, žiźčane přikrywy w mojich wustajeńskich rumnoscach na Žitnych wikach 42 po spodźiwnje zniżenych

płaćiznach

Moritz Eckhardt nje **Max Eckhardt**

w Budyšinje, na Žitnych wikach 42

2—2500 hr.

jako I. hypotheka so na žiwnosć hnydom pyta. Bliže zhoniće we wud. Serb. Now.

Hypotheki Twarske pjenjezy

za najnižšu dań. Běžne wupłaćenja naš. Int. **W. Hüttig, Dresden-A.** Ammonstr. 16

Za zrudobu a wjesele

namakaš khartki wšelakeje družiny **w Serbskej knihařni w Budyšinje**

Wšitkim lubym přećelam a znatym wozjewjamy **zrudnu** powěsć, zo je mój luby mandźelski **a naš luby nan**

Jakub Domaška

přez znjezbożenje při dźěle **sobotu wumrěł.**

W Róžeńcu, 19. sept. 1932.

We wulkej zrudobje

Marja Domaščyna a dźěći

Pohrjeb budźe srjedu rano we 8 hodź. w Ralbicach

Přiloha k čislu 220

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 19. septembra 1932

Sokołske dźełło

Tyršowa zhromadźizna jednoty Sokoł Hrodźišćo-Rakojdy

Na wuznamnym dnju 17. póznjeńca, hdyž wšudźe po słowjanskich krajach 100. róčnicu narodninow załožerja Sokołstwa swjeća z wulkotnymi swjatočnosćemi a swjedźenjemi, někotre serbske sokołske jednoty spominachu na Měrosława Tyrša na wosebitych zhromadźiznach. Tak jednota Sokoł Hrodźišćo-Rakojdy bě wopomnjeńsku zhromadźiznu zwołała sobotu wječor do Droždźija pola br. Urbana. Zhromadźizna so wotmě na dostojne wašnje a bě bohače wopytana.

Bratřa běchu so zesydali kołowokoło Tyršoweho wobraza wot Svabinskeho, kiž debjachu rjane kwěćele. Zhromadźizna so zahaji z wotspěwanjom pokhoda narańšeho wokrjesa. W dlěšej narěči rysowaše potom starosta br. Měrćin Nowak wuznam Tyršoweho dźěła, pokaza też wosebje na rozdźěl mjez Tyršowej postawu a hobračkom, kotrehož dźensa druhi lud ma za swojeho přiboha. Pokaza też na strachi, kiž hroža Tyršowemu Sokołstwu w Serbach a napomina přitomnych, być strażerjo ryzy Tyršoweje myslički. Přednošk wo Tyršowej mysličy poskići kubłar br. Pawoł Grojlich. Pokaza předewšěm kak ma so Tyršowa wučba praktiscy do skutka stajić w žiwjenju jednoty a we wšědnym žiwjenju docyła. Rozjimaše takle hłowne zasady Tyršoweho Sokołstwa, kaž doprědkarstwo, bratrowstwo, sebjezapřeće, wěčne hibanje a wyšša čilosć małeho naroda. Přednoškej so přizamkny rozmołwa, w kotrejž so rozpominaše wuskutkowanje Tyršowoje ideje w žiwjenju a dźele jednoty. Br. kubłar hišće rozdźěli Tyršowu knižku: „Naš nadawk, směr a zaměr“, kotruž sej kóždy přitomny kupi.

Přizamkny so hišće jednanje wo nutřkownych naležnosćach jednoty. Zawjedže so w jednoće prokanje. Wobzamkny so, zo při swjedźenjach jedn. bratřa prostne w čapkach zwučuja. Postaji so dalši program dźěławosće. W zymje je hišće wotmysleny swjedźeń jednoty. Třeći dźeń jutrow wotměje so zaso zawrjena bjesada jednoty („jejkakulenje“). Předewšěm pak mamy so nětko hižo přihotować na swjedźeń 10. róčniey załoženja našeje jednoty. Swjedźeń wotměje so kónc nalěća 1933 w Droždźiju. Program so hižo we wulkich rysach postaji. Wobsteji ze swjedźeńskeje zhromadźizny, wubědźowanja a zjawneho zwučowanja. Program ma być prěnjotneho raza a tohodla ma so z přihotami započeć hižo w zymje. Na kóncu zhromadźizny hišće so wozwewi, zo wunošk dobrowólneje zběrki do pokładniey jednoty w poslednich 8 měsacach wučini 35 hr. Rjany přikład woporniwosće Hrodźišćanskich bratrow! Zhromadźizna so skónči z wotspěwanjom noweje sokołskeje pěsničkі: „Z Lubina do hole . . . !“

Tyršowa zhromadźizna jednoty Sokoł Bukecy

Jednoty narańšeho wokrjesa běchu sobotu 17. 9. wječor kóžda wuhotowałe zhromadźizny k woswjećenju 100. róčnicy narodninow załožerja Sokołstwa dr. Měrosława Tyrša. Tak też Bukečanska jednota so po zwučowanju zeńdźe k zhromadźiznje w Stangec hosćencu. Zhromadźizna běše derje wopytana. Po zhromadnym wotspěwanju sokołskeho spěwa br. kubłar Pawoł Lubjeński poskići přednošk wo Tyršu, wo jeho dźěle a wuznamje za Słowjanstwo a za naš serbski lud. Po přednošku sćěhowachu zaso sokołske a druhe pěsničkі. Br. Lubjeński w dalšej narěči hišće načina wšelake sokołske a narodne prašenja. Přizamkny so hišće rjana bjesada, kiž traješe pozdźe po połnocy.

*

Při składnosći tuteje zhromadźizny dóndźe zaso k spodźiwnemu připadej. Sobotu popołdnju Bukečanski pólcaj přińdźe ke kubłarjej br. Lubjeńskemu a jemu zdźěli, zo ma wot wyšnosće nadawk, sokołsku zhromadźiznu dohladować a zo budźe na njej přitomny. Při dalšej rozmołwje potom wukładowaše, zo maju Sokołstwo hamtscy za statej strašnu organisaciju, dokelž „poćahi haji z wukrajom“. Br. Lubjeński zastojnikej zdźěli, zo ma dohladowanjo zawrjeneje zhromadźizny towarstwa za zranjenje towarstwoweho prawa a zo budźe potom nuzowany, zhromadźiznu zwołać do swojeho bydlenja. Wječorna zhromadźizna so potom wotmě w hosćencu bjez pólcajskeho dohladnika. Najskerje je zastojnik tola sam njezakońskosć swojeho wotpohlada dopóznał.

My pak so wyšnosće prašamy: „Što to woznamjenja, zo so přesćěhanje njepolitiska statej swěrna ćłowječnje zwučowanska organisacija, kotraž nihdy a nihdźe so hišće dopušćiła njeje njezakońskeho čina, mjez tym zo maju njewobmjezowane towarstwowe prawa politiske organisacije, kiž zjawnje statej hroža, spochi kaža zjawny měr a porjad a maju telko ćłowjeskich žiwjenjow na swědomju?

Swjedźeń sokołskich dźěći w Radworju

Wčerawšu njedźelu započa so popołdnju wokolo 3 hodź. ćmić, nadobo zběhny so wichor, kur a proch a brunožołte mortwe łopješka honjachu so po pućach. Tu nadobo zapadnje hudźba hwižkow a bubona do hry wětra a z mróčele procha wunóri so módro-čerwjeno-běła khorhoj a črjóła Sokołow a Sokolatow, na kóncu małeho ćaha kroča rjekowje na poln kopańcy: Ralbičanscy koparjo, staroznaći přećiwnicy Radwoŕčanow. Přez wjes ćelnje młodoserbska falanksa k šuli, hdźež započnje so hišće trochu měrnje swjedźeń Sokolatow. Zaklinči „Rjana Łužica“ jako zawod k swjedźenjej a zlobom prostnemu dźěći. Trochu žiwišo bu pola dźěći a wjacy přihladowarjow so nawali při zajimawym powjazćahanju, kotrež po třikrótnym ćahanju z tym skónči, zo jedyn wotdźěl w pěsku leżeše, mjez tym zo drubi z dobytym powjazom skoro hač k Boranecam ćekny. Po tutej hrě spytowachu woni, štó drje najwyše skoči, bjez toho, zo łatku potorhnje. Po prostnym bratrow wustupichu Sokoliki na konju a na bradłach. Bywši Sokolata, potajkim Sokoljo wuznamjenichu so derje na bradłach, kaž přeco. Najzajimawše pak bě po wotměnjatych wšelěiznach dźěći napřemoběh přez zadźěwki: přeskočiwši łatku ćěrještaj dwaj tajkej młoduškaj hepjelaj k dwěmaj bratromaj, wot kotrejuž dóstaštaj měch k nutřzalěženju, zo móhli čim lěpje (!) běžeć, wušmjatawši so z měcha přeskočištaj zaso łatku a hólca a potom doběhnyštaj k tołpomaj, na kotrymž so njemałe tučne kołbaski błyščachu a bracle so z cokorom zybolachu, čile stawy a energija hólcow wše tute bimbolaki wottorha a — zjěł! Skónčnje žadyn dźiw (při tajkich hubjenych časach) po tajkim napřemoběhu! Po wuspěwanju „Hdźe statok mój . . .“ skónči so dźěćace popołdnjo, abo lěpje porjad popołdnja. Přetož njeporjad nasta před kopańcu Ralbičanow a Radwoŕčanow w 5 hodź. Započatk hry *pak narodom zasa přiwładowarjow do pućow porjadu* zwabi: přetož žiwa, samo druhdy dźiwja kopańca nasta, dołho pak so wobě stronje bědźištej prjedy hić Jurij Kral z Ralbičanskeho mužstwa krasne wrota z daloka třěli. Krótko po tym zhwizda sudnik połćas. A naraz so wšo změni, hra je wěsćiša ale k tomu zasakliša, husto so tu abo tam kruty „suk“ wokoło bula zwi, a jedyn tajki „suk“ bu wot Radwoŕčana Hančki wužity: žałostnje wótrje sadźeny bul wuleća strażnikej z rukow a — do wrotow, to bě „fajn‘ tŕělene: 1 : 1. Samo so rozumi, zo po tutym připadze so wobě mužstwje hišće bóle hrabnyštej; škoda jenož (dyrbju to rjec), zo so tak hrubje kopaše! Tu nadobo ruka před wrotami Ralbičanow: sćěhuje jědnatka. Klimant-Radwoŕanski sypnje bul, po tym zo bě strażnikej wuskočił, z wotmachom do wrotow. Tak dósta Radwoŕ přewahu: 2 : 1. Do kónca (6 hodź.) so ničo njezměni, a tak su Radwoŕčenjo po dwěmaj přěhraćomaj prěni raz swojeho najstrašnišeho napřećiwnika zbili. Přndam krótku swoju kritiku: poměrnje njehrajachu Radwoŕscy Sokoljo přejara přistojnje. Wosebje zasudźu nadběhi na napřećiwneho strażerja! Spěšniso a wustojnišo Ralbičenjo, tola wobrótni Radwoŕscy koparjo wužichu husćišo składnosće, a — woni też khmaušo, wěsćišo sadźachu. Ralbičenjo mějachu wubjernu kombinaciju, přidawanje, tola njemějachu telko energije, zo bychu hač cyle doprědka přišedši bul do srjedź łatow pósłali. Strażerjej běštaj dobraj. Sudnik na spočatku trochu zmylkow přehlada, a też nohupodtykowanje Radwoŕčana přewidźa, tola po tym jako zarunanje jara sprawnje sudźeše!

Po tutej žiwej kopańcy zestupachu so wšitcy Sokolje a Sokolata do rjadu a z hudźbu a spěwom začahnychu přez wjes k Šubertec korčmje, hdźež so po hrimacym „Na zdar!“ rozeńdźechu. Ralbičenjo, kotrymž też tu džak a sława słuša, wotjědźechu z awtom do Delan domoj.

A. Nawka.

Serbska młodźina

(Wobraz je wšy.)

Hajsa, hejsa! Schło w Nowinach stejesche? So sej Serbja w prušej holi wuhotowachu herbišć dźeń, dralowy swjedźeń. Na njón ćłowjeschje w prěnim rjadu so wé serbšta młodźina. Pod hesłom „Serbja wuhnaja so k swojej narodnosći a domišnje.“

We wobjimanju hubotnicy (polypa)

Na dalokim wukhodźe wojerjeja faliwa Pitra Wulkeho leži pšched wichorami derje skhowana kupka Anjelm, tiž ma swoje mjeno po nětajtim dawno zabytym admiralu. Kupka je tak mała, so ju pšchi ša pjatnacte mjeašchinow wobkrocišch. Skoro na žanej semjepišnej tkarcze ju njenadeńdźesch. Tola ma wulki wuznam jako sepŕěwacko łóżerjow tschepankow, mórskich cžerwjow abo wakow, kotrež žebi Kinjenjo jako žłódnu ždź a drohotne lékarstwo wa. Njaneho žłóńčneho dnja dowjesy mje — tak powźa Pitr Sacharow — motorowy cžołm ſ Wladiwostka na kupku. Wopytaci chorych žkamneho nórjaka, Japonza Use Joso. Po schtyrzecžiłětnym dźele je tupanje po dnu morja snuschcišć dyrbjał, a je mětł na stare lěta ſ nawjednikom porjedźenje wuhotowanja nórjakow. „Prošchcže jeho, so wam nschto wo hubotnicach powźa,“ radźeschе mi doschadowaŕ pschistawa. „Wo tych jara rady powźa.“

Use Joso pschija mje na prosy dźiwarnje. Bě tak mały, so ho jeho nosy semje nizdźiwschich, hdyž mi ho na kawu. Hłuboke smorski jeho wot mórskich wichorow pschedute a wot słónza sežahane wobliczo potrywachu. Se žlébrobłymi, krótko pschistihanymi włosami, dołhu trubku we kubomaj a w blecženej cžapy bě wopraudźitemu kubłarskej podobny. Pschinješe stólz a mi poschtoi japanšku zigaretu ſ poslocženej hubawku. Use Joso powźdasche po mježim ſ wurasnym cžichim hłosom:

Hubotnica dźerži ho po małych mérnych salinach ſ kamjenjatym dnom a ſ padornymi skalnymi brjohami. Po napodobnych wukhowanych městnach dobywaju naschi łóżerjo tež najlubschе druźiny tschepankow. Hubotnica nježi nikdy žama, pschezo plumaju w małych cžrjódach. Swojej wokolinje ho tak zyle pschipodobni, so ju najwobcžitschе woko hakle po wjazy minutach hladanja wohlada. Podoba a tež barba njetwory je dosyolnje podobna tej skale, kotrejež ho dźerži.

Prosejorojo o cjanskeho instituta ju mje wjazy króć pósłali, hubotnicu wobsedźowaco. Słował sym ho za podwodnymi ſ lani, so by ho mi poraožiło, tak bliže pschińcé. Hubotnica je jara pschekkepana. Derje wé, so njesmeje kóżdy dźeń ſbožowny pschipad, a tchodźa nabéra skład kaž wjemjerja, so njeby pschi hubjenych cžasach tradała. Dołho sdźera drobne schkorpawiaju (muschle) a je nakopi w derje schkitanej podwodnej schtkobi. Potom tcži w khowanźu a pschi tajkej skromnej jódźi łaka na bóle žłódne łuju. Nihdy sym wobsedźowaŕ sajimawy wustup. Hubotnica bě sakóla do rospukliny w skale a wot tam wutkmy padocnuje jenoż jedyn łójawk. S wospokola njerosumjach tutej leschi. Łójawk schahasche ho je skały kaž podwodna rostlina. Schini ho samo někak selenaity. Jeho dosyolnje njepohibny horni dźel bě někak pschikmjeny a njeběž tolschi hač wschédna bórnja. Skónčnje pschipluwa maka rybička. Lěnjo ho pschibližesche pschdacžu. trawje, tiž ho ji kdy wurasnje napschecžo ſuwasche. Wutrajny łóżerjaja pschihódny wokomik a wobhladnivje cžišny łójawk rybičky pschez khribjet, wobſamkny saſpinku, tworzedže wopschinuty rybu a ju wotwjeży na dno mjes skały.

Nórjakej ſu jenoż wurjadnje wulke hubotnicy w cžeſkosći 150—300 ka ſtrašchne. Tajki hobr cžłowjeka lohko ſ łójawkami sadaji, prjedy hač by ho mohł nad mórsku hładźinu ſesahnyć dać. Ale wulke hubotnicy ſu jara žadne. W běhu swojeje schtyrzecžiłětnej służby sym jenoż jónu ſ daloka tajku pohworu widźał. Smjetcha powpadnjenje hubotnicy hač do 100 ka. cjeſche. Te nórjakej njejsu ſtrašchne, a wón je zyle sam pschewinje. Mjaso hubotnicy je bźe, mjechte, słodźi po dobrych ſuschenych rybach a ho jara drobo pschedawa. Nuśujo pak je njechaja jěſch.

Přijdźy sym hubotnicu pola Japanskeje nadeschoł. Jara sym ho naſtróżił, dokelž bźch hišchcze młady, a chcżch hižom ſignalny powjas ſesahnyć. Hnydom pak mi na mysl pschińdźe, so budźeja mje na łódźi wupinschchowacź a mi bojaſliwosći wunjetwacź. Starschi nórjacy sym mje wuczili, kak mam ſo pschi dwuboju ſ hubotnicu sadźerżeć. Spomjatkował sym hebi jich wuczbu, a sym ſmužicje pschecžiwo wupschechtrjenimu majźawam wojował. Widźach, so moja pschitčmnoſcj hubotnicu njepotoji, dokelž wurjadnje ſpschjnje pschemenjesche barbu. Najprjedy schkra kaž powjet, cžini bu naraz béla kaž mloko a potom cžorna kaž ſpinjenca krej. Sawjerch fatykowaco ſa ſpuschcženje a wolstorcžich ho wot skale. Knchle sterdźidu na hubotnicu a pschelłoch ji hłowu ſe ſelenjej kwatu. Hnydom ſo ſawi do cžorneje mróżele. W naſkoſcži bźch kwatu ſ ruki puschcžił. Hubotnica wopschija ſ łójawkami mojej nohu, ale mjesche pschemało cžaſa, ſo na mnje pschižgacź, njeſdźerżany ſóżbach ho k wyschini Na pol puczku ho ſtrholach a ho rosſudźich, ſo pódu pohladacź, schto je ho ſ mojim njepschecželom ſtało. Nadeńdźch jeho w ſmjertnym bódźenju. Sjał bě jeho strink. Podarmo wjeschе ſ łójawkami a ſpyta ho do pólka ſaryeſ abo pod skału ſakŕcź.

Posdźischo sym ho wjazy króć pschi wjele bóle ſtrascžnym łójenju wobdźiłł, ale tajkeho dobyeża kaž prěnjeho nihdy wjazy dożiwił njejsym. Wjazy króć chcżch ho psched towarschemi hordźicź, kaž sunźitky sym. Dospschecžich hubotnicu, ho mje ſ łójawkami wobwi a na to ſcžahowanych ſa ſignalny powjas, so mje ſ njej hromadźe na łódź ſcžahnychu. Tale hłupoſcj ſa naſ nórjakow njeje tak ſtrascžna, jako hdyž by ju wumjetſcj chcył ſnadź njenaſhonity cžłowjek. Nórjakowy wobkeſ je ſe ſylnego gumija a tuž mje hubotnica njemóżeſche pschekhodowacź. Nihdy ho njejsym wo žiwjenje bojał, cunjeż je mi hubotnica ſ łójawkami ruzy a nohy ſwijaſała. Jeno ſ to sym pschipadźe nórjak ſ hłowu ſatykowacź ſa ſpuschcženje njepschijacžiſcžich. Shubnych schiju a ſylny ſtork w ſahłowniju (= kapjak) nafowjenemu powźtra mje hnydom ſ hubotnicu nadobo nad mórſku hładźinu wjerhnu. Towarschoju, ki bźchu mje na krywo łódźe pschiwołkli, pschcerżachu łójawki ſ nohami a wuſwobodźichu mje ſ wobjima hubotnicu.

Najbóle wosnomna wosebitoſcj hubotnicy je jakalloſcj. Nahnidy njeſpuschcži cuhjenſtwo, jeli je jo mózni: doſcž ſtrahowny. Nihdy ſym nadeſchoł doſcž wurjadnje rjanych tschepankow. Podmódł ſym ho na ſawjazje. Pjelmił kuſy a njeſym wobkedźował, ſo ho pschejora pschibźiju wulkej hubotnicy. Wuſtorcži łójawki a ſata mje ſa nohu. Sſtrózich ho a w ſmjerſnym wotmachu ſpuſtachu łójawki też moju prawu ruku. Nakopjeju w ſahłownicu wotr, ſo by mje thežše hońe wjerhnuł. Hubotnica njepuſchcži ani mje, ani tamnich, ſo ſtaj ho ſo [illegible] Nomórnizy napoſlet pschiwoleſchcu ſ morja wjdźe: mje, hubotnicu a ſnatmjenjenka [illegible] ka [illegible] mjeſ.

Serbliščko, k temu hlušchachu też tola wjeſtni hóizy a holzy. Wschitzy cžinjachu hobu. Wostajichu wschitzo druge cžeju a lčko a pschihotowachu so na swój swojedźen.

Sso wě, wumnachu so k swojej serbskej domisnje. Zbyła bóle, hač jej nětsrtyžkuli wupłesche. Hóizy a holzy na pschemo.

To su wot swojich serbskich stawiznach swuczeni wot malosce. Hižo w kolebce, hdyž kaž małe „schtijaſtki“ we rjadu a na sahlčku sedźachu a macžerka prenje słowčka z lubej serbskečinje ſ nimi rěčeſche! Hdyž jej hrajkachu i cžahanymi muzikami. Abo nan jim ſ dešć hyzlički wuwdeja a ti kunjaze wobjawki naczahnu — serbſke husle. A kak ſo wjeſelachu, hdyž macž abo nan małym djerachom ſ hermanka powtanjaz abo hrajki sobu pschinjeſe! Hdyž potom twarowe pomostí jedźachu a twarowu brodu wot hubjatych kuczikow hač ſoro k wuschomaj mějachu. Abo hdyž jej pschescžatku pod tym tkopachu bo ruzy ſtutnychu, hdyž zwjazy wjerzor swonjeſche! Hdyž mózachu ſo wuklekacž a wuſkakacž a jej pschi tym tholowy rosstorhachu! Abo hdyž w nanowych oriewjanzach hižo ſ tſjomi lětami po thězi a po dworje cžerchachu! Hdyž mlyn hrajachu a na rumpadicha keažowachu! Abo macžeri ſe schije njeudźechu, hdyž tykanzy, abo plinzy pjerſeſche! Abo hdyž nan khoſchcža wjaſaſche a w hródźi muchi walzowaſche! Abo hdyž ſo ke kermuſchi piwo pjerſche a ſlytki mjelczo dožrěbachu, prjedy hač ſo ſchlinzy ſwoplokachu! Hdyž jej serbſke ſpěwczki ſanjeſchachu, ſo ſo njebychu wot jenoho tónika k druhemu ſabyli.

Kak rady ſlyſchachu w ſchuli wo ſakuſlanych ſerbſkich kralach na Lubinje a wojowaniach naſchich prjedwowſkow napſcherſo njepſcheczelkam. Kak ſo prózowachu, jako młodźi hólzy, ſo bychu byli hóoni rjemjeſlnizy, rataſtwo dźěłacžerjo abo burja. Kak jěſoſachu niedźelu na kolečach po hórkach horje a dele, ſo jenoż kolečo tak ſchwórčeſche. Kak wjeſele ſo ſabawjachu na kermuſchach a póſtnizach, na ſnjonowych ſwjedźenjach a kwaſach! Kak keažowachu, ſo ſuty hólzy jim wjeſne holzy njewotwjedźechu a do kalu njekažachu. Kak krute wjeſna młodźina hromadźe dźěrſeſche a ſwoju narodnu draſtu rad noſeſche, jeſ nětdy hólzy hiſcheže.

A runje te holzy! We niczim nochzeža wróčo ſtacž, ty luba domisna! Hlej, kak hižo wot małoſce ſo k tebi dźerža! Kak to mnohim hižo w krwi tčži, ſo potom ſu wojdźiſcho dołge ſerbſke hoſnoſy a macžerje! Kak ſe ſwojimi klankomi ſej hrajkachu hač hłuboko do ſchulſkich lět, ſamo hiſcheže po nich! Kak hórde běchu, hdyž bě we macž ſchikwanje ſwobłekła a ſcžešała. Hdyž mózachu rjenje ſchicž a pſchetykowacž, wuſchiwacž a wopłokowacž, abo ſa bróžnu ſtwórzku cžinjachu. Hdyž mózachu na mjeſy ſedźecž a ſej ſ koſtrjanzom wěnzy pleſcž. Hdyž ſej kruch ſtareſe macžerneje gardinu wſachu a po nimſku njewjeſtu hrajachu a ſchlewčce ſo ſamo dale pjatkaju po ſemi cžehnjeſche. Hdyž bě macž na polu a holza dyrbjeſche doma warjecž, mózeſche „knjeni“ hracž w kuchinje, kaž by hižo dorozumjena była! Kak brunej běſchtej nóſy a ruzy ſwalenej, hdyž dyrbjachu potom wot naležca hač do naſſymy na polu dźěłacž! Kak naſkowjaze cžerwjene rubiſchcha hižo naſpala ſo błyſchcžachu! Kak ſchicžachu, hdyž chzhchu Pětr, Michał a Jurij jich wuwiſchowacž abo łoſkatacž! Kak rady běrjechu runje měſchczanſke luteſſwa ſerbſke holzy do błużby, kaž nětkoſy ſakl. kral ſwojich serbſkich hólzow do wojaſow a błużownikow. Dokelž tóhdy ſwoju wěz cžinjeſche, bě ſrjadny, ſprawny a ſpuſchcženy. Kak rad ſej dobra ſerbſka młodźina ſaſpěwa ſwoje ſtare-ludowe ſpěwy, bohužel pak je ich dožeſ, kotryž wo ſwojim luſtwiže nicžo wjazy wědžeſ nochzeža. Wěſaja na wopiſče waſchnje ſa druhim a w ſwojej hluboſcži a narodnej njerodnoſcži rěkaju zuſamne tkłébel zakla. A hiſcheže druhich kža a do wotrudźenjow ſatojedaju! Sšu wołlépjerjo!

Kak ſo holzy wjeſelachu, hdyž kmótru hrajachu a ſej klanku w cžiſtym ſahłóčku a tichczenſkim pſchikrywom na ruku wſachu a ſ njej do „ſchtiečzanego woſa“ ſaleſechu! Abo hdyž ſej kwaſ wukoſtachu! Najrjeſiſcho, hdyž mějachu nětkajſeho zuſeſo thadźu ſe huſodneje wiſy ſa ſwata. A hdyž potom na kwaſu mózachu rjane ſerbſke hróncžka prajicž a pſchi tym mlokowu bleſchku abo nětkajſi wuſoſ pſchepodacž.

Stróže, hač hólzy abo holzy, njetrjebaich ho ſwojeje młodźiny haňbowacž, ty luba ſerbſka domiſna! Běchu hižo wot doma tak wocžeſnjeni, ſo młodźachu, ſchto chzeža a cžeji ſu. Nětko mamy jich doſeſ tajkich narodnych pſcheměnkow, ſchtoſ prjedy njeſnajeſche. Młodźina bě jednore a dźeława, ſnéwna a pilna hač na kóſeł! Dźerſeſche ſwoje haſtkowe troſchi hromadźe, ſo njeſchło mějachu, hdyž chzychu ſej ſwój domeſk twarjecž. A tłdyž nas pjches poſtrunk dyrjechu a njeſchto ſabjechu, wěſ mi, nas ſajtra ſo hněwachu! Njedźnje a ſwědomiteje hładachu ſej ſwoju drasku, ſo ſo dokło dźerjeſche. Porjadnje thodźachu njedźelu a ſwjaty dźeń na ſerbſke kemſche a bolesche jich wutroba, hdyž ſlyſchachu, ſo ſo tón abo tamny k Božim lubenju Knjeſej njedźerji, ſchtoſ ſo někto huſcžiſcho ſtawa! Wěchu pſcheczahcženi, ſo je doma najrjeſiſcho! So maja ſtarſchich poſtuchacž a cžeſcžicž, ſpała ſtarſchich lubdźi! A ſo ſ throbłoſcžu a njepſchaſtiwoſtmi na ſwěrce dałoko njepſchindźeſch!

A hdyž někto ſu cžaſu dźiwje, mohł rjec ſkworótne, naſchu dobru ſerbſku młodźinu najmjenje wina potrjechi. To ſaleži na druhich winach. Hdyž ſaſzy ſtary porjad, pózcžiwoſcž a cžeſtnoſcž wot horjeka pſchinjoſe, to bndźeſch wiózecž, dobrocžiwa domiſna, kak runje ſerbſka młodźina ſo wotwjet na ſwoje narodne kubła dopomni a bndźe jim holowowacž. Staženi Sſerbja nicža dobre poczinti — młodoſcž, ſtornoſcž. We hłubinje ſwojeje duſche njeje ſerbſka młodźina ſkónca. Jeje žro je dobre a ſnaje ſo k herbſkemu waſchnju. — To móže ho ſjawnje a ſprawnje rjec. Niech je druhoſe rjeſcžo, tola najrjeniſcho je w naſchej herbſkej Luſizy. A tuž ujch twoji hólzy a holzy cže w duchu wutrobnje koſcha.

Nabožne hibanje w Ruskej

Najebacž njeſmérnu propagandu bjesbóžnikow ſapocžina w Ruſkej pſcheměnjenje a wliw bjesbóžnikow dale bóle ſo ſłabi. Shoninty to ſ nowin bjesbóžnikow, kiž piſaju wo „ſtrachnym roſchěrjenju nabožneho bluda“. Poſlednje cžiſło Charkowſkich nowin bjesbóžnikow „Nowe kraleſtwo“ tohornuja tuto praſchenje naczina. Piſa ho tam, ſo ſu ſjebale nadſije, kotrež ſo na młodźinu ſtajachu. Sšu deje tu a tam po wſach a ſhromadnych hoſpodarſtwach „budźerjo“ bjesbóžnoſcže, kiž ſej wſchu prózu dawaju ale ſu to jenoż agitatorjo bjes pſcheběwdženja, kiž chzeja měcž dobre mjeno pola wyſchnoſcžow. Poſledni ſjěd bjesbóžnikow konſtatowaſche, ſo hibanje bjesbóžnikow w poſledninm cžaſu wjazy njeje roſło, ale ſo měſto toho nabožne hibanje wſchudže „khroble“ poſtupuje. Sſorjeſche ho, ſo bjesbóžniſzy ſpja, njes tym io ſo nabožnizy hibaju. Sšamžne nowiny ſtorža na dźeławoſej duchownych wſchelakich wuſnaczow, kotříž ſu njes wſeſnym ludom, ſchtoſ wſchem też njes młodźinu jara wobſtuhuja. Mnohe komuniſca poczinaju khodźiež ke mſchi, ludźo ho jednaja ſa zyrkwinſzy wěrowacž a macžerje cžaſto ſamne kſchcheſija. Prawa nabožina ho dźe da ſaſparniež, dokelž ſ namozu wutrupicž!

Łódźny kuchař — wodyk Čornuchow

Łódźe potrjechi druhdy ſpodźiwny dóut. Mjeſto hdyž bu dóut němſkeho płachtaka „Emilia“ ſtuaty, kiž je we lěcže 1904 Hamburg wopuſchcził a njeje ho wot teho cžaſa wjazy pokazał.

Hdyž „Emilia“ w ſwojim cžaſu pſchi bojoy Gdyneu (w Afriku) na ſkale ho roſtrany, mózeſche ho jenoż łódźny kuchař wutkowacž a pſchipluwa hač na tón mjeſtny kafrikanſkemu brjohej. Wſche njeboſtawy muſ a pak ho bórſy pſchi na pucžowanje. Mějeſche błoże. Sšo po jenym dnju na rós cžornuchow, kotříž bźcha ſkoržy prjedy wobſankunuli, ſane cžłowjeſke wujazy wjazy ſłyſ. Tak bu Knopp — to bźſche jeho ſwójbne mjeno — rychorje ſajaty. Sšónčnje ho jemu poradźi, piſches mjeſtnu kucharja pola wodyka (Häuptling) ho do inwerowy jeho jenicžkeje dźowki pſchedobyczž a ho ſ njej wožnicž.

Wodyk kohnuwſche bórzy po tym cžahnoſcž a poſtaji hiſchcže prjedy, ſo nichtó druhi jeho naſkoržit nje njemóh, hač mjes tym bruny ſwalcžk běhny ſe ſjawnym mjenom Wilhelm Knopp, kiž ho mjes tym Gonda-Banana mjenowaſche. Jendźelſka cžſpowizija, kiž po Afriky wokolo ho brodźeſche, ſo by wódomoſtne wujbyty ſtorcži, njetlo jeneho dnja na tutón rós cžornuchow. Pſchi tym bě wobdźiwkam unpadne, ſo mjeſeche wodyk ſwojnischu barbu hač jeho poddanoſo. Teſ widźachu na njej wobſetitoſcže, kotrež bewak jenoż bli ludźo maju. Gonda-Banana pſchecžiſtyſchachu a ſónčnje ho wujna, ſo tuta ſo dyn cžornuch njeje, ale prjedawſchi němſki łódźny kucharſ. Wſo bě dorěcženje tutón cžeſče, dokelž Wilhelm Knopp rěcžeſche lěnna hiſchcže němſki a jendźelſki bórzy ſkoro wſchitko ſapomnił. Hdyž ſo Jendźelcženjo prjedy ſchachu, hač lóſchcža nima ſaſoj do Němſkeje a Čornuch ſo wróčeſe, wotpokaſa to Knopp roſhorjeny. Na to tu wjele rjeniſcho a hudže tam delčka ſwoje žiwjenje ſtónčeſe, runje taž je ſo wot 26 lět ſem ſbožowany cžłowjeſ tutymi tak „miſionarami“ dźiwjeny. Knopp wo teſ dźeſ ſi, hdyž je ho ſ njeſnaſtwom ſ wotcžinjenci bórzy, na to nichtó njewěrjeſi, ſo je je tu bruny nan nječzoh bołu ſo

Hospodarski rozhlad

Pjatk, dnja 19. pjelnjeńa 1932.

Burſy běchu ſobotu ſaſo doſeſ wožiwjene a kurſy ejeſtkow ſo paſběžowachu. Kupſy rentow a dołhowych liſcžinow běchu trochu ſtłóžene. Tukhwilna wyſchnoſcž po nětko na to měri, dań na kataſtrowje wotpočzowazych hypothekow na 4½% ſtłóžicž. Dokalne 6% dołhne liſcžiny dyrbjale ho na 4½% ſamenicž. Kaž rěka, měſ ho nowy ſtatny pejm 6. nowembra wolicž. Na burſy ho ſańdżenu ſobotu wjele rozpominaſche, ſo wſchelake fabriki ſaſo dźěłacžerjow pſchiſtajeja. To by hač ſnajmjeniſcha ſaſo ſporjatk. Wjeſe naſchemu hoſpodarſtwu wſchelake kroczele w ſwonkownej politiſy wadźa. Jenoželika je Němſkej w praſchenju bronjenja wotpokaſowazu wotmołwu dała a to tajku, ſo ho njemóže pſcheczelſka mjenowacž. Naſche hoſpodarſtwo a wikowanje trjeba nuſnje dowěrn do naſchich politiſtich ſamérow.

Produktowe witi wotſtachu ſańożenu ſobotu w dźalnej womorje. Pornjo piatkej ho płacžiſny w hotowym ſornje njepſcheměnichu. W termijowym wikowanju běchu ſkerje ſeſłabjene. Dowoſ je pſchez hiſchcže ſmadny. Młyny a wikowarjo małe kupuja. Praja, ſo ſo muka cžeſčo pſchedawa.

Ssobotu płacžeſche zeuſnaž w Barlinje:

Pſchenicžy 10,35—10,40 (10,40—10,50) hr., rožli 8—8,10 (8,10—8,20) hr., jecžmjenja, nałětniſho 8,70—9,20 (8,75—9,25) hr., naſtmuſkeſo 8,35—8,65 (8,40—8,70) hr., wowſa 6,85—7,10 (6,80—7,05) hr.,

w termijowym wikowanju:

pſchenicžy:

ſa september: 11,02½ (11,12½) hr.,
ſa oktober: 11 (11,12½) hr.,
ſa dezember: 11 (11,15) hr.,
ſa měrz: 11,22½ (11,45) hr.,

rožli:

ſa september: 8,55 (8,80) hr.,
ſa oktober: 8,56¼ (8,80) hr.,
ſa dezember: 8,62½ (8,85) hr.,
ſa měrz: 8,70 (9,03¾) hr.,

wowſa:

ſa september: 7,32¼ hr.,
ſa dezember: (7,28¾ hr.).

Płacžiſny w ſpinkach ſu płacžiſny tydźenſkich wikowanjow. Hdyž pak žane nopomnjenje njeſtu ſo njepſcheměnichu.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe ſymje ſo tuna abo 1000 kg, hewak 10 ztr.

	Płacžiny po złotej hriwnje				
	17. 9.	16. 9.		17. 9.	16. 9.
Pšenica	207-209	207-209	lupny	—	—
rožka	160-162	160-162	woka	17,7-21,7	17,7-21,7
jecžmjeń, nal.	—	—	ſódre lupiny	—	—
jecžmjeń	174-184	167-173	ſolte lupiny	—	—
wows	137-142	137-142	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšenč. muka	25,0-30,0	25,0-30,0	lany wosuſk	10,4-10,5	10,6-10,7
rožna muka	21,6-23,8	21,6-23,8	anch. truhanſk	9,20-9,50	9,20-9,50
ps. wotruby	9,93-10,8	9,90-10,8	bernj. kruſki	14,3-14,5	—
rožne „	8,50-8,90	8,50-8,90	ſyno, 50 kg	1,85-2,15	1,80-1,90
raps	—	—	rožna ſloma	0,65-0,80	0,65-0,80
hrócžk Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	pšenč. „	0,50-0,60	0,50-0,60
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,50-0,60	0,50-0,60
pjeſuški	—	—	jječma „	0,50-0,60	0,50-0,60

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za nawołtki: G. Janak w Budyšinje.

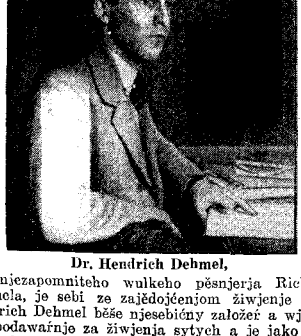

Dr. Hendrich Dehmel,

syn njezapomniteho wulkeho pěsnjerja Richarda Dehmela, je sebi ze zajědojčenjom žiwjenje wzal. Hendrich Dehmel běše njesebiny założer a wjednik radupodawarnje za žiwjenja sytych a je jako tajki w mnohich zadwělowanych ludźoch zaso nowu wolu k žiwjenju zbudźić zamohł. Wón sam za sebje njenamaka žaneho druheho wupuća ze zemskich ćěsnosćow hač dobrowólnu smjerć.

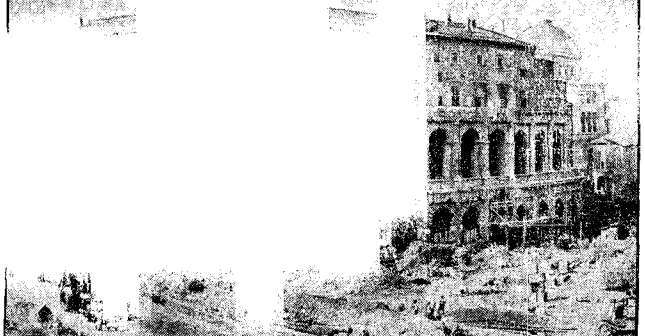

Hobrske twary z časa romskich kěžorow nětko wuhrjebuja.

Mussolini je přikazał, zo maju so w Romje wjetše wuhrjebowanja přewjesć. Při tym su hódnostne twary z błyšćateho časa romiskich kěžorow we „wječnym“ měsće wuhrjebali. Na wobrazu widźimy Marcellowe dźiwadło, kiž je kěžor Augustus 11 lět p. Khrystusoweho naroda natwarić dał.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołne běžny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerśne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 221 — Budyšin — Wutoru, 20. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Křesćijanske dźěłaćerske zwjazki politiku němskeho knježerstwa wotpokazuje

Prěni sjězdowy dźeń křesćěsćijanskich dźěłaćerskich swjazkow w Düsseldorfu je so z Božimi błudźbami sa sjězdowych wobdźělnikow wotewrił. Pschedbyda zhromadneho swjazka, **Otte**, wo roswoju a dźěle křesćěsćijanskich dźěłaćerskich swjazkow w poslednich létach rozprawješe. S wótrymi słowami so Otte pschećiwo Papenowemu knježerstwu wobroći, z kotrehož prěnim wukasom je so do wobłicza sć ćerpjazeho ludu ćežko dyrilo, dźěłaćerjo su so tak ćežko poćežili, so so wschо, schtož je hač dotal było, do sejna staji. S dorasom so Otte pschećiwo poslabjenju kupowaze mozy a pschećiwo pschibźerazemu wotsamknjenju wot zwjetkowych witow z jenotliwej zkowmej politiku wupraji. Sniženje khotow, kotrež hospodarstwo žada a dźěłaćerske swjazki podpěraju, njemóže so z jenotliwym sniženjom mzdy, ale dyrbi so **se sniženjom dawkowych a danjowych ćežow a z wottwarjenjom wulkeje mzdy zarjadniskowobych sastojnikow stacz.** Otte **na** wołn křesćěsćijanskich dźěłaćerskich swjazkow ke zhromadnemu dźěłu z dźěłodawarjemi pokaza. Wuprаji so **za wokrjesne a** powołańske popschećenje tarifow se. Sobuzłuttkowanjom dźěłaćerskich swjazkow.

Prjedawschi dźěłowy minister dr. **Stegerwald** mjes druhim praji,

so dyrbimy na wustawno-politiskim podłožu k wurunanju dóńcź.

Tole wurunanje njedyrbi ani z parlamentowej diktatury, ani z knježerstwowje ani se zarjadniskowoje diktatury wobstejecź. Sšrědki sa to kóžde statne wjednistwo namaka, kotrež z khorym, poniženym a cźiwilowanym ludom wołkhadźecź wě. Němski dźěłowy minister Schäffer, rěčnik dale praji, je dźensa, prjedy hač je do Porurskeje wotpuczował, rjekł, so, hdy by němski lud w blizschich měrazach hromadże stał, hdy by tharta hospodarskeho programma němskeho knježerstwa njekhóla, bychmy do njemóżneho położenja pschischli.

Steju z nim na tym samym stejischcu. Wurasnje so sapowědam, zyły hospodarski programm němskeho knježerstwa sadźujecź.

Ale jene dyrbi nam jasne być: Positiwne wuskutkowanje knježerstwoweho hospodarskeho programma na jenej stronje a rospuschcenje němskeho sejma z njejminliwym wótrym wojowanjom na druhej stronje žebi napschećiwo stejitej.

S wótrymi słowami so Stegerwald pschećiwo němskemu knježerstwu wobroći. Sdyka by so dyrbjało radźicź, so bychmy sa cźaš wólbneho hibanja njestronišce knježerstwo měli, z cźimž bychu so wólbnemu wojowanju najhórsche tónzy wottamale. **Němski president** njeznjě so dla pschićiwjenow statneje mudrosće stradźej wustajicź, so so te same mozy, kotrež so pschećiwo Papenowemu knježerstwu wobroćeja, so tež pschećiwo njemu njepschećejšy stajeja.

Dźěłoweho ministra Schäffera wuhwizdali

Njedźelu je so w Düsseldorfu 13. sjězd křesćěsćijanskich dźěłaćerskich swjazkow wotewrił. Němski dźěłowy minister Schäffer je na nim rěcź wo knježerstwowych prózowarjach wo saradźenje dźěła měł. Poknošnišnjazy wukas wo socialnopolitiskich naprawach žebi na to njerozmějsi, socialne zabjezpječenja, tarify a schkitanje dźěła wottstronicź. Sesylnje kritisowany wukas chze wjele bóle socialne dobytki a pschiprawjenja sakhowacź a pěstowacź. Cźischi a sjawni pschećiwnicy statneje socialneje politiki njeby.hu žnjeli zabycź, so so ludowa kultura po žiwjenjowym waschnju wyschschich ludowych worschtow njepožadźuje, ale po žiwjenjowych wuměnjenjach pschewahu mějazych worschtow. Němskemu knježerstwu je wědome, so njemóže pschećiwo bjezdźěłosći jenož se sakonskimi pschedpismami wojowacź. Sa pschećiwinjenje muchy je wozjebje trěbne, njedźiwerjenje wottwaricź, kotrež na ducha pschedewsaczelow cźischcźi. Nusne **pak** je tež dale, so swobodnje wschitzy hobu dźěłaju, kotrěž so pschi dźěłowym prozeju wobdźěluja, potajkim sobudźěło dźěłaćerskich swjazkow a sjednoczenstwow.

Rěcź němskeho dźěłowego ministra so wospjet z pschiwołanjom a žiwjenjom pschetorhny. Na tónzu bě njemóc **tak** wulki, so bě dr. Schäffer ledma rozumnicź. Hdyž skónčenje rěcźnišći pult wopuschcźi, so pschihłosowaze pschipomnjenja a žiwe žiwjenje z wótrym wołanjom sa prjedawschim dźěłowym ministrom Stegerwaldom poćuschi.

Joos wo politiskem położeniu

Katolske dźěłaćerske towarstwa wjeczorneje Němskeje su pjatk w Essenje sastupnišću zhromadźenu měli. We njej sarjadowazy pschedbyda zentrumskeje strony, sapósłanz Joos, wo politiskim położenju rosprawješe. Joos so rozsudźuje pschećiwo Papenowemu knježerstwu wobrośi, kotrež chze nahladnosć politiskich stronow a parlamenta sniczicź. „Chzemy", wón praji, „nahladnosć prawebo a wustawneho knježerstwa. Chzemy kóžde knježerstwo podpjerać, kotrež so wustawnych prawow a prawow ludoweho sastupnistwa njedótka."

S najnowischim politiskim rozwiczom so saběrajo Joos praji:

„Knježerstwo dźiwiche nazionalnych sozialistow ja žebje dobycź, schtož pak so njeje poradźiło. Tohodla nima prawo nam rjez: Kak mózece z nazionalnymi sozialistami hromadże hicź, a nazionalnym sozialistam rjez, so njemóże se zentrumskej stronu hromadże hicź. Papen nochzyschе pschi žanych wobstejnosćach, so by so w němskim žiwnje wjetschina wutworiła. Njemóżne je, so by so zentrumska strona z tym womasała, so by pschećiwnosće pschećiwo wustawje cźerpiła. Wustawa žana puče a žrědki njemuje, po kotrychž dyrbimy so složicź, hdyž chcemy reformy zawjesćicź."

W pschijatym wobsamknjenju so praji, so so z knježerstwowymi naprawami pschedewsaczelam bjez wotpowědzeho powjetschenja jich winowatosćow materialnje poćeluje, a so so sdobom žiwjenjowa potrjeba milijonow dźěłaćerjow a jich žiwjenjow dale žiwnje pschichłóca. Pódła toho prawne sakoki sozialneje politiki pschećiwo smyslu wustawy a stawiznjeho rozwicza socialneje politiki knježerstwo do ruki bjerje, kotrež nima dowěrjenje ludoweho sastupjerstwa za žebje, a kotrež hač dotal tež njeje pokasało, so jeho wutroba za lud biwa. Stanjenja wustawy a rozschahanje prawneho podkhła pschi wojowanju wo sakoženje knježerstwoweje politiskeje mozy ludowemu hospodarstwu a ludowej morali cźežku schkodu nacźinjeja a naschu nahladnosć jako lud podrywaju. Tohodla dyrbja so wschć mozy nałožecź, so by so ludej sinitskowne zmórowanje a skruczenje wuměnjenja sa jeho wobnowjenje w prawje a žiwobudźe dało.

Bayerske burske towarstwo přećiwo němskemu knježerstwu

Bayerske wótczinske towarstwo je njedźelu w Tuntenhausenje swoju lětnu zhromadźiznu mělo.

Statny radźicźel **Schäffer,** krajny pschedbyda **bayerskeje ludoweje strony,** prózowanje swojeje strony wopisowaschе a sakitowaschе, so by so **němski** sejm **k** dźěłu zhmany sćinił.

Bayerska ludowa strona njeda so w dnjach němskeje nuty z wotkhilenjom abo z pschikhilenjom k jenej wosobje wodźicź. Wona chze němskemu ludej wulke konflikty sakitowacź. Papenowemu kabinettej dyrbi so porokowacź, so njeje samór a samyzk parlamentariskich rozrěčenjow mjes nazionalnymi sozialistami a zentrumskej stronu spósnał abo njeje spósnacź chcył.

Stónčnje Schäffer wo reformje němskeje wustawy rěčeschе. Weimarska wustawa je khora. Wona dyrbi so se rozumnym zhromadnym dźěłom pschemjenicź.

Starý burski wjednik, tajny radźicźel Heim, zadasche, so by so nowa wustawa po sakonskim puću, najlepje z njepospěšnym wopraschenjom ludu, niz pak z nuzownym mukam, wudźěłała.

Dohladowarski wubjerk so štwórtk zeńdze

Wubjerk němskeho sejma sa dohladanje prawow ludoweho sastupjerstwa so schtwórtk 22. septembra dopołdnja w 11 hodźinach seńdze. Na dnjowym rjedze stej: Pschepytanje padawkow w druhim pohrjebnju němskeho sejma 12. septembra. Hač budźa so w tymle wubjerkownym pohrjebnju hižo zwědzy zhłyschecź, njeje hischcze postajene.

Zymska pomoc 1932/33 w Němskej

Statny sekretar dr. Griesser a generalny sekretar němskeje ligi zwobudneho spomožerstwa staj pondźelu popołdnju psched nowinišćimi sastupnikami wo nadawkach zymskeje pomozy w tutym lěće rěčałoj. Statny sekretar dr. Griesser njeb druhim praji: Sćłowo zymska pomoz dopomnjenja, wobojenja a wočakanja słubuje.

Tež sa pschichód z 1932 do 1933 mamy so we zymje nuzy bojecź.

W augusće je liczba samokwjetych dźěłonjerjerjow wo milijon wjetscha była hač w tym samym cźasu lońskeho léta. Rozdźěl starosće słubuje. Jeli so so hospodarski plan němskeho knježerstwa poradi, potom žnjě so z wotwarjenjom bjezdźěłosće a rosmnoženjom zkładnosće k dźěłu liczicź. S tajkim wozkudowym wobroczenjom zamym nje pak khudoba ludowych hromadow wottronjena, z kotrejž pschitomnosć tak ćežko cźerpi. Milijony dźěłonjerjerjow so hischcze raz zymskej nuzy wustaja, z nimi milijony žonow a dźěcźi.

Sćłowo „zymska pomoz" dowěrne wočakanja w žebi khowa, so zymje nuzy zyma pomozy napschećiwo stupi.

Němska liga za zwobudne spomožerstwo budźe, kaž pożledni raz nazyny, tak tež nětkole k zymskej pomozy napominacź. Němski president a němski kanzler napominanje z pschewodnym słowom podpjerataj.

Nacionalni socialistojo su chcyli pjeća Hindenburga wotstronić

Sozialdemokratiski wjednik Wels je njedźelu w sozialdemokratiskej zhromadźiznje w Lipsku wo rospuschcenju němskeho žejma rěcźał. S wulkim zajmom pożkedźariov słyschachu, so su žebi nazionalni sozialistojo wotmyślili, z pomozu 43. stawa němskeje wustawy Papenowe knježerstwo powalicź. W tymle stawje němskeje wustawy so praji, so móże so němski president po žadanju němskeho žejma z ludowym wothłosowanjom wotstadźicź. Tole wobstajenje němskeho žejma žebi dwěstejcźinowiznu wjetschinu žada. S tym by so němskemu presidentej sakasało, dale swoje sastojnstwo wukonjecź. Hitler je so nadźijał, so z pomozu zentrumskeje, kommunistiskeje a zamo sozialdemokratiskeje strony tajku wjetschinu zwjedze. S toho by sledowało, so by so z němskim sakonjom na podłožki 51. stawa němskeje wustawy z jednorej wjetschiny mohł nasledník presidentstwa postajicź. Budźiske so mohł nadźecź, so z jednorej wjetschiny žebi pucź k presidentstwu dobudźe, schtož bě so jemu pak we wólbnym wojowanju wo presidentstwo nimo kuliło. Dokelž z Papen w napschećowukhowanju z dobyjerjom wosta, je so Hitlerowy plan wot wschoho spočatka njeporadźił.

Litwinow pola Papena a Neuratha

Rusti ludowy kommisar Litwinow, kotrež je žadoru do Genfa puczujo do Barlina pschijeł, je němskeho kanzlera z Papena a němskeho zwonkownoho ministra zwobodneho kujesa z Neurathа wopytał. Němski zwonkowny minister je za ludowego kommisara Litwinowa žnědanje wuhotowacź dał.

Woživjenje w Hamburgskim přistawje

Posledńe dny je so w Hamburgu wjetscha liczba ładowu sasa do służby wsała. To nadźiju słubuje, so je **k**lazanje zwětkowcho hospodarstwa najbłuschi dypt pschekroczilo. Tak je pjatk pjeć Hamburgskich parnych ładow, jena Bremenska a jena Gdańska parna ład, kotrež su měsazy sněrom stale, z twarami na morjo wotjela.

Druheju němskeju nacionalneju socialistow w Awstriskej zajeli

W hornjoawstriskim měsće Welsu su němskeju nazionalneju sozialistow sajeli, dokelž staj wopaczne njeno njenowalej. Na njeju tukaju, je staj je pschi Königsbergskich bombowych attentatach wobdźělitej. Po słuchu staj hromadźe se schtyrjoma nazionalnymi sozialistami w swiżu byłoj, kotrychž su w Linzu sajeli.

Anstriske kněžerstwo sajatych wuda, dokelž so wo politiske pschemdźenje njejedna, ale wo nadpjeranje k morderstwu, sa cžož asylne prawo njepłaci.

Trockemu so njeje prikhad do Českosłowakskeje dowolił

Mjeńdžy tuzi wójnsti ludowy kommisar Trozki-Braunstein, kotrehož hu dla jeho swady s nětkišchim presidentom Stalinom s Ruskeje wuhnali, bě cžeskosłowakske knjeżerstwo wo dowolnosć prošył, so by so směł w strowotnych Pischtjanskich kupjelach sekowacź. Cžeskosłowakske knjeżerstwo je so jeho prošbje zapowědźiło, dokelž njeje wumělenja dopjelnił, kotrež bě ministerska rada postajiła. Trozki w tu khwilu w Turkowskej pschebywa. Wschě europiske kraje hu so bojale, jemu wucžel pschihotowacź.

Dobyče lěwicarjow w Šwedskej

Wólby do druheje komory schwedskeho žejma hu liczbu **sozialdemokratiskich mandatow žylnje powjetschile.** Sozialdemokratojo hu k žywotnym 104 žydłam 14 nowych žydłow pschidobyli a hu s tym skoro absolutnu wjetschinu dohonyli.

Druhe wólbne dobyče we wólbnym wojowanju je ratarski swjazk sčinił, kotryž je se 36 na 45 mandatow falěł, i wjeschcho dźela na schkodu konserwatiwneje prawizny, kotraž je se swojich 58 žydłow 15 žydła, poměrnje hischcze bóle swobodnomyslnu, kotrymž je w swóju s Kreugerowym skandalom wróčoinpjenje ministerskeho presidenta Eckmanna wjele pschičinkodźiło; wonaj hu i 20 mandatow 8 žydła.

Hamrumowe knjeżerstwo je dla wólbneho wunoschka wróčo stupiło. Najskerje so nowe knjeżerstwo se *sozialdemokratom Hamsionom na čele* wutwori.

Strajk dźěłačerjow w pólskej petrolejowej industriji

Wot dweju njedźel trajazy strajk pólskich petrolejowych dźěłačerjow hižo pschestawa. Wobšudźerjo mjeńšichich petrolejowych žórkow hu hižo do žadanjow dźěłačerjow swolili a nowy mjedowy tarif podpisali. We wjetschich petrolejowych cžišcžerńjach a petrolejowych žórkach drje so hischcze strajkuje, tola dorosumjenišše jednanja też tu psched wuspěchnym skónczenjom stoja.

Kommunistiske trašenia w Birkenheadu

Wot 48 hodźin w Birkenheadu w Jendźelskej cžešce trašenje knježi. Póndźelu rano je jasno **ke kommunistiskim** njeměram doschło. Wulke cžrjódy ludźi klamy wurubjachu a wutkadne wokna rozbinachu. Do policijstwow blesche a zyhele mjetachu. Dźewjeć policijstwo je so cžešce sranilo. Policija je 44 wozobow, mjes nimi kommunistiskeho naschitykarja, sajała.

Nowe politiske mordarstwo w Sofiji

Pjatk w nozy je njeznaci winizy nowinarja Tschedora Petrova, redaktora a mějeczela ratarskich nowin „Nowe Wreme", sstrěljowali. Nadpadnizy hu so bjes šlěda zhubili. Ssudźi so, so nadpad **k Punderowym nadpadom** zwinje.

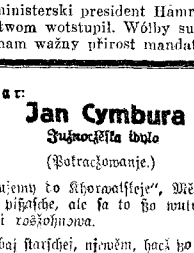

Swedske knježerstwo z wunoškom wólbow powalene.

Swedski ministerski president Hamrin je ze swojim knježerstwom wotstupił. Wólby su jemu naprećiwnym stronam ważny pśirost mandatow pśinjesle.

Bombowe nadpady w statu Illinoys

W nozy k póndźeli stej so w měsče Taylorvillu we Illinoyskim stacže w Sjednoczenych statach połnocneje Ameriki dwě bombje cžišłej, z kotrejuž je jena jene nowinske twarjenje a druha twarjenje dźěłarskeho swjazka amerikanskich hórnikow wobschkodźiła. Wot cžaha strajkowanych hórnikow do wuhlowych podkopkow wotrjeda Chriśtian w sandźenym měsnazu je so hižo **wjetsche liczba bombowych nadpadow skužiła.** Měschczanstwo je statowego gouverneura prošyło, so by do města wojakow połožił, so by so nowym traschanym njeskutkam sadźewało, kotrež so stawaju, dokelž su so hórnizy pschecziwo sniženiu mzdy wobarali.

Japanska z Ruskej wo petrolej jedna

Wotmyslenje Japanskeje, z Ruskej kontrakt wo podawanju petroleja wobsamknuty, su z amerikanskeje strony na to waschnje rosjasnja, so chže so Japanska dla swojich pschecza bóle napjatych poměrow z Ameriku wot **amerikanskeho petroleja njewotwisnja sčinicź,** wosebje dla sastaranja **swojeho wójnskeho łódźstwa** z petrolejom. Japanske wotmyslenje so w tym z ruskim prózowanjom setka, wotbycže petroleja powjetschicź.

Ze Serbow

W Budyschinje, 20. pózneršeho 1932.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 741, hygrometer —3 a thermometer wodnjo +1·24. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer —6 a thermometer w nozy +1·4. — Dale budźe jasno suchu. — *Nad naschej wjedrej je nětko torhały a scherjały.* Ale Budyschinska kraina prajmy wo wjazy dešcžu. Rola je kamjeńdwjerda. Po powodźiach wjedrowinjow, kotrež so dešcžiła nadešej. Dźensa rano su też jenaj powrschki. Nižina w pokrjoz wokolnje so k ranju, nam dschesche wjesy dešcžu wjazy njelubi. Nad Bikšayatiim šaliwje, z wjeckora Franzowsteje, je dalšcha nižina, na naschi wjedro pak hischcze njestatkuje. Jeli so pokrjoza nižina nad Bolnišim šaliwom (to je morjo mjes Schwedstej a Ruskej) sahnješoši, potom móhł nam dźěschi mačaty pozčas hrozy. Pola kupy Island je jasny syhna wyschina spóznacź. Najskerje nam jasno wuwjedrjenje pschihotuje. Dokelž z połnocnym ladowym morjom swižuje, móża we pschichodnych nozach mrózy padnacź, *jeli so wuczekuje.* Dokalna wyschina nad srjedźnej Europu je so nětko k dolhemu ranju wotkalila. — Južije srjedu sthada słónčko 5,44 a thowa so 6,01 hodź. Měsačk sthada wjeczor 8,07 a so thowa pschichodnje 1,14 hodź.

— **Wobšah póstoschekowcho wobthada w Němskej.** Liczba mějeczelow póstoschekowcho konta wuczinjenje thoru augusta 1932 1 017 420. To wuczinja 514 kontow wjazy hacž na koncu prjedawšcheho měsaza. Dobrowólnych a pozčežnjowu hromadze je so w auguscze 55 341 000 we 8 156 540 000 hriwnow sapisało. S nich je so 6 486 180 000 hriwnow bjes hotowych pjenjez sapłaczilo. Pischerčne dobrowólne mějeczelow póstoschekowych kontow wuczinjenje *440 761 000* hriwnow.

— **Satkła trajna loterija.** Pschi zwobotnischim cžehnjenju 5. rjadownje 201. sakliene trajneje (2. jubilejneje) loterije (12. dźeń) padže dobyče we 5000 hr. na cžišła 7973 67364 144084; dobyče we 3000 hr. na cžišła 31276 76473 97379 106888 130018 135557 146642; dobyče we 2000 hr. na cžišła 1949 2693 4613 10246 12045 18345 32030 38406 39269 40012 41721 41894 43282 44050 46786 49477 50230 54762 58510 59173 64552 65534 68658 72384 79829 84030 89172 90720 90733 100253 104909 105535 107548 116698 123210 131556 134943 139210 142792 146252 152865 159092; dobyče we 1000 hr. na cžišła 1775 9041 10803 14446 22027 24030 25540 27056 31284 32970 35318 35437 39711 42592 42769 44236 46892 50078 50518 50522 51015 52074 58163 58278 59012 63139 66804 68953 71364 72332 78724 79373 86657 90323 91537 92350 92851 99141 99627 104814 105630 109596 109820 112642 115388 118040 123077 123265 124043 125705 126240 127119 127925 129598 130205 139064 143171 144012 144586 146995 147659 148800 149148 151711 153446 153555 154361 156288 156675 156951 157[illegible] 158604 158696 159734.

— Dobyče we 1000 hriwnach padže na [illegible] schim cžehnjenju 5. rjadownje 201. [illegible] tertije na lósk cžo. 42 152 do tudomnje Nowinarnje we joweje bertkowanje na Kěžarskej dróhi 22.

Se Ssowjerj. (Za trubujene wjerchowe mitki [illegible] jastwa dostał.) Jeden tudomny tubłeć běschе dźěłarjej Arthura Wilhelma Jedolinata z Pirna 9. januara t. l. lepił, jako běschе wón na Freundez Lěwonjatej wjerchowe mitki kradnył. Jedoinat je wobsjedł a tež podobnych pudschkowow dla khlostany. Tehodla běschе jeho hamtski sudnik w Budyschinje k mězjazej jastwa sahnył. Jedinat je pschecziwo wuwjadej powola a wudawarschc, so je na Freundez Lěwonjatej jenaj nětolez wjerchowe mitki sběrał, kiž su tam leżałe, so by cow swojeju klatschu wumyschił. *To pak jemu sud wjazy njewěrjeschе* a zacžiny jeho powołanje, so budże orje nětko mězjaz jastwa wotwołnješcź dyrbjeć.

Se Splóka. (Khlostany, dokelž běschе holzu sranił.) Murjeř Gerhardt Schmidt se Splóka běschе je swojim jědnym kolom lokhonyhnuje do holzy sajěł a ju sranił. Dla tuteho cžinjeneho *sranjenja z njekedźbliwosću* běschе jemu hamtski sudnik w Budyschinje 50 hriwnow pjenjezneho khlostanja abo 10 dnjow jastwa napołožił. Schmidt so pschecziwo wuwjadej powola. Krajny sud dla jeho hospodarskich wobstejenjow khlostanje na 30 hriwnow abo 6 dnjow jastwa sniži a pschihłosi jemu mězjacze wotpłacowanje po 3 hriwnach.

S Wjelcžicy. (Dla spjecžowanja jahnjatkow.) Jara spjecžiwje běschе so Jimmoscej Karla August Grollmus z Wjelcžicy sadźerał, jako běschе hamtski sud w Schirachowje jeho wotpłat namałował, so by wotpowědny sud pschichył. Grollmus pak jenaneje wjesy dla, so běschе so sčinjenje napołožił, so ma Fundamentu khlewow strakmitschkich Hansa Welcžanskeho jeho na dyrbjenje wotchwatnje pschez sud pschihłosejeć. Jeho połnywy Grollmusa we sundnistwo bjes sjoušenja napołoženy wjedżeny be. Haase dyrbjeschе sčinjenje z pschihłosom wjesnskeho policajskeho jednjatela Hile na luku po Grollmusa sčinić, dokež wón je swojimi pschihłosnymi krawa spjecžował. Jako jeho sastojnikaj namałowarjej, so ma sud pschihłosejeć, so Grollmus na semjo lehny a z entonaj a nowonaj mokoło so pjerjeschе. Na jeho namałowanje jeho pschihłosni wschelcžo sastojnistwa tak činjachu, kaž so dyrbjeschе. Haase pistolu k wobaranju pschihłosowacź. Grollmusa su klónčnje z mocu z wokna na lawke sudnistwo donjesli. Wschu jeho da pschecziwnika 2 njedźelomaj jastwa sasudźili. Wobsydli krajny sud je *to khlostanje na mjnjet stalneho rěčnistwa* na mězjacz jastwa powyschi.

S Barta. (Najmanši hermanč.) Najmanši hermanč sawdanemu njedźelu běschе wjele ludu do naicheje wsy pschihnało. Tola žylny njewjedrowny deschcz, kiž popołdnju pschindże, je drje hermankarjam, kotriž běchu tu jara hoscže sajmajuli, wobthodk khětro pschekaty.

S Lubija. (Njeběžoze na dwórnischežu.) Pjatk popołdnu sajěžał tu pschi rjadowanju wotaw 52letny dźěłaczej. Jeho wóz so skriwi, cža so storzi, tak so paže. Mějeschi sej pschi tom telko duchapschitomnosće, cžuče jo walicj na bok. Tak so jemu lóhki sranj. Knjez lěkaŕ dr. Hofmann jeho *sawobali a da jemu do dróhi.*

Z Nuknicy. (Njezbožownje padnył.) Njedźelu pripołdnju padze 7letny synk kublerja D. z dźěłaczeje cumpjele, kiž pola nich w zahrodze steji. Pri tym złama sebi kóstku lěweje ruki a dyrbješe ranarska pomoc pytacź. Pad wuči, zo maju dźěći tež pri hrajkanju kedźbliwe być.

Z Prawocic. (75. narodniny.) Prjedawši młynk a wobsedźer młyna tu, k. Miklawš Hórbank, swjeżeschе póndźelu w kole swojich synow a dźowkow a dźećidźěći 75. narodniny. Jubilar je hišče jara čily a strowy človjek a wuwołany přez swoju wušiknosć, zwłaszcza jara rjenje wutykowacź. Cyły rynk sklešćanych khamorow widźiš pola njeho stejo a wšitke su polne wutykanych ptačkow a druhich zwěrjatow. Wokolne šule wobsedźa wjele skoćatow, kiž je jeho njespórcženiwa ruka připrawiła. Knjez Hórbank sen. nje tež wjele časa zahrodkam a plahnje tam wšelake rjane rózički a stomiki. A kak zajimawje a wěcywustojnje wě powědać. W młodych lětach je też pućował a sebi rjane kraje kaž Italsku a Jendźelsku wobhladał. Bóh spožč k. Hórbankej hišće wjele lět žiwjenje, zo mohł k jeho česći tu dźěłać a spěwać!

Z Wudworja. (Pižmowe ščurki.) Pižmowe ščurki njejsu so w našej wokolinje hišće cyle wutupiłe. Tak popadnyštaj zańdźeny tydźeń wot stata přistajenaj muježej, kk. Möbius a Mitscherling, na 20 štuk takich škódnych zwěrjatow a to z dźěła w Nowakec hatach, z dźěła w Klóštrskej Wodze. Ščurkam wotrubachu potom pola wjesnjanosty wopuški, kiž ma też pisomnje wobkrućić, zo staj telko popadnyłoj.

* S Hóšnjh. (Nješčoże.) 12letny hyn Hauš tudyschcheho wěrnišćerskeho mišchtra padże z kolom na wjeršnej dróze njedaloko hosćenza „Němšti dom". Wón bo we wobliczu ščani, so dyrbjeschе k dr. Wjerjelej z Nikleze ranu sašćicz. — (Dźiwje hyšty puczuja.) Tu su lětša našymi pjerwi krótcy wobkedźbowali dźiwje hyšty. Wone wótčje schcežbotaje khětro *ništo nad naschej wěsu pschelecžachu.*

S Rachlowa. (Naroschtwo.) Młody cžłowjek bě tu dokonjmy stupił a kolo wonka wotstajił. Mjes tym jemu z kola radnyczku dynamo elektriscze šwjeżu. — (Zbognujo.) Wutoru tu pobychu zygancy, tři běchu w tych wojach pschijěli. Mjes tym so zygancy z kowjemi wikowachu, zygancki a jich dźěći po wsy proschachu a wěschčachu.

S Wustidźe. (Nješčoże.) Pschi hrajkanju na bernischczu *sajeżoži tu 4 lětny hyn khěžarja Gustava Marka. Wón*

Dejmantny jubilej spěvn. towarstwa „Jednoty“ w Khrósćicach

60 lět w dźele za wosadu a domiznu, za nabožinu a narodnosć

W Khrósćicach, 18. póžnjeńca 1932.

Na wšó 40 lět zwjazuja mje z tutym najstaršim sadnym towarstwom. Jako młody sekundanar, owane kat. seminara w Budyšinje, přińdźech přez ćišeho čestneho dirigenta do njeho, hdyž bě mi kotre lěta prjedy potajnstwa hudźbneje muzy wotl a nětko tu počinach swoje wumělstwo praktisce ožować. Tak sym wulki dźěl stawiznow „Jednoty“ u přeživił, doby postupa a wuspěcha, tola pak tež sy spadowanja a roztwory. Přeco zaso so znowa oha, docpě wjeršk hory wosebje w časach jubile- kaž dźěn je sléborny a złoty hižo doživiła. A zelski swjedźeń bě wospjet

tajki měznik w žiwjenju towarstwa,

dyž bě nahladna črjóda přećelow a česćowarjow so ešła. Nie jenož hewak znaty zdonk, ale daloko přez osadne hranicy. Kulowske „Bratrowstwo“ bě hnyom 27 muži sylne přijěło, tež druhe wosady běchu wojich zastupnikow póslałe, byrnjež traš nic w tak ylnej ličbje. Wězo tež wosadne towarstwa. Kóždy ačuwaše wuznamnosć dnja. Nic jenož w tym, zo so njeńčarki a žnjeńcarjo we swojich lohkich wobleach w žurli jewichu — něšto njewšědne na našich zwišćach.

60lětne wobstaće serbskeho towarstwa

o narodny fakt, kotryž serbska Klio ze złotymi pisikami do analow našeho luda zapisuje. A wšitcy ći, otřiž běchu swědkojo tutoho skutka, su z towarstwom ważny historiski wokomik dożiwili. Wšitkich atych witaše nětčiši předsyda, k. žiwnosćeŕ Grofa-Khróšćanski na wuznamny swjedźeń a to z wjeselym zohlćom, hdyž bě Wjenkee žurla hač na poslednje ěstno wobsadźena. Do tutoho powitanja zaspěwachu ednoćenjo jako narodny postrow „Njespušćmy naažiju rjanu!“

A potom séćhowachu

Kocorowe a Zejlerjowe „Žně“,

ak kaž běchu před 60 a wjacy lětami w Serbach móła“. W tym je so mnoho přeměniło. Raz časa? o běchu w o p r a w d ź i t e ž n ě. Hospodař, k. wučeŕ ipić, měješe połnej rucy dźěła, zo by tute duhowne žně derje pod suche přinjeseł. Wězo njetrjebaše „swojich čeladnych“ nawučić, so žnjeńskeho rata přimać a snopy stajeć, ale za prawym tonom rabać a słowa rjenje prajić. To je bjez dwěla jara jenjo dokonjał. Měješe pak tajke mocy, na kotreż pózeše so spuśćeć. „Hóley a holcy“ su swoju wěc erje činili. To začuwachmy z njetajeneho přikleska a tři hodźiny wutrajacych hošći. Předewzaće, cyle Kocorowe „Žně“ na jenym wječoru přewjesć, je w o r a w d ź e h o b r s k e. Nic mjenje hač 12 muzskich ašanych khórow, do nich zaplećenych cyły rjetonas solow, duettow, tercettow a kwartettow, k tomu ecitacije, korež „hospodarski pomocnik“ k. wučeŕ Hajna-Khróšćanski wubjernje přednjese, tak zo připosłucharjo kóžde słowčko zrozumichu. Tež hewak nješe při jubilejnym dźěle wjele na starosći. Tajka prawa ruka wšak je hospodarjej witana.

Z tutoho bohateho „žnjeńskeho porjada“ njeje při wobmjezowanej rozprawje skoro možno, wšě jenotlive čisła pohódnosćić a wuzběhować. Tola chcemy „dźěłowy spěw“ — Hanka, budź wjesela —, naspomnić, kotryž w młodych lětach rad zaspěwa a je sej tutu lubosć k „Zejlerjowej Hancy“ hač do wysokeje staroby wobkhował. Tu bě bywši dirigent, k. kantor Ćila, we swojim elemenće a „čeladni“ jeho w tej mysli lubje podpjerachu, zo by Serbstwo wjacy tajkich Hankow wupłodźiło. Bjeze wšeje sebjekhwalby dyrbi so rjec, zo su wšitcy z horliwej lubosću so wobšernemu dźěłu wěnowali, też knježny wuwzaćnje towarstwo podpjerałe, hdyž so žně bjez nich wotměć njechodźa a k tomu běchu někotre žurlu rjenje wupyšiłe. W přikładomnej jednoće su wšitke mocy zhromadnje skutkowale. Z toho widźimy, što zamóžemy, hdyž wšitcy so zjednoća k idealnemu dźěłu, kiž swoje dosćinjenje we wuspěchu namaka.

Wosrjedź hudźbneho dźěła ręčeše k. farař Mić-Njechjelčanski wonrawdźe złote słowa Jednoćanam a hosćam. Čerpaše z połneje swojeje wutroby a dušo, tu pohonjujo a khwalo, tam porokujo a porjedźujo. „Nic k wšěmnemu swjedźenjej“, tak hronješe w zahorjacych słowach, „smy so tu dźensa zešli, 60lětny jubilej ma něšto rěkać.“ A potom rozjasni swoje prěnje poćahi k jubilarcy, kiž jemu jeho primicu před 28 lětami tak dostojnje porješi. To a druhe dźěłowość „Jednoty“ na cyrkwinym a nabožnym polu bě z přičinu, zo rěčnik towarstwowe skutkowanje k Božej česći wosebiće wuzběhny. Njech je to w spěwanju jednorych kěrlušow, ćežkich misow a druhich spěwnych poskićenjow. Ale też swětny spěw a to narodny „Jednota“ pěstuje. „Hdźež so spěwa, róża kóžwa, wóčko radosće so směwa.“ Zli ludźo njespěwaja, khiba kožane abo hanibne spěwy. Cuzy chcedźa nałe serbsko spěwy słyšeć, němskim maja dosć při'ežnosće w městach. „Spěw nam młodosć krasni, zeńske mroki jasni.“ To widźimy na jeje přejedawšim wjedniku, k. kantoru Hilu. Spěw je jeho młodeho zdźeržał. Zdobom so jemu za wšu prócu a dźěło dźakowaše. Je z přikładom w nałożowanju serbskeho spěwa, njesměmy nase wjeski a statoki zwohidźić z njerjanymi spěwami. Rěčnik wołaše młodźinu do boja za luby narod, za spěw a přeješe na kóncu swojich słow w dalši rozkćěw, żelezny jubilej, hdźež budu potom wěsće lěpše časy. Spontan zaspěwa na to c.la žurla „Hdźe statok mój?“

W Jałšim přeješe k. farař Šewčik towarstwu zbožo k jeho jubileju, pokaza na přikładomnu jednotu mjez šulu a cyrkwju a napominaše, zo by so młodźina bóle gratu přimała. Knjez kubleŕ Grofa-Khróšćanski dźakowaše so w mjenje burskeho ludu a cyłeho připosłuchaŕstwa a měnješe, zo je Zejle row hordych činił, hdyž jich staw tak wuzběhuje a spominaše dźakńje na lětaše žně. Kaž by Bóh našu próstwu wusłyšał. Swojim słowam přizamkny spěw „Hišće Serbstwo njezhubjene“. K. wučeŕ Nawka-Radworski přirunaše Zejlerjowe „Žně“ 19. lětstotka z našimi dźensnišimi. Nětko su trochu hinak. Tohodla pak njesměmy nadźiju spušćić a přeješe „Jednoće“ prawje wjele dźěła, haj wěcne žně.

Potom přečita k. wučeŕ Hajna dóšle dopisy a to wot kk. justicneho direktora Leidlera w Budyšinje, jeničkeho hišće žiweho załožerja „Jednoty“, kiž bě bohužeł zadźěwany na swjedźenju so wobdźělić, dale fararja Cyža z Hajnje a kaplana Hórnika z Budyšina, tohorunja Khróšćanskeje Koklešowjby, kiž je wot spočatka z towarstwom wuzko zwjazana była, wěnujo jemu nahladnu pjenježnu dar.

Tomu přizamkny so akt česćownosće napřećo bywšemu dirigentej. Předsyda dźakowaše so k. kantorej Hili za wšu swěru, kiž je přez 50 lět „Jednoće“ dźeržał, ale też za haru, kiž je ze spěwarjemi sněł. Towarstwo pomjenowa jeho za čestneho dirigenta a wěnowaše jemu kij, kiž dyrbi jemu budź kruta zepjera za dalši puć žiwjeńskí. Hnuty wupraji swój dźak Jednoćanam, celemu towarstwu, na kotrež stajnje hordy był. Kaž nan je towarstwo wobarnował před škodu. Štóž w nim je, je tam derje skhowany.

Ke kóncej poskićeštaj dirigent a podpisany duett z „Předateje njewjesty“ — nawoženja a braška —, kiž dyrbješe so wospjetować a kotrymajž běše knjez Renar-Worklećanski wušikny přewodźeŕ, kiž dźěn je cyle „Žně“ na klawěrje přewodźał a ma tak też wulki podźeł na derje poradźenym předwjeczerju. Zastaničko „Dopołnjenilo słónčko je“ ze solom k. kantora Hila z přizamknjenym khórom bě rjany dozynk přebohatoho programa.

Tola „dopołnjenje“ njesmě dźěło Jednoćanow. Po „nócnym wotpočinku“ zaso k nowemu dźěłu, z kotrymž je towarstwo tak dołho lěta zjednoćene. Wurjadny swjedźeń je z nowym dopokazom, kak wšelake mocy, skowane do cyłka, zamóža mnoho wuwjesć. Jubilej, porješeny z tak bohatym wopytom, budźe wšěm wospjetny pohon za wšěch, kotříž pilnje do stpicow towarstwoweho wozyka přimaja. Njech só mnoho přeća, ertnje a pisomnje wuprajene, dopjelnja, njech Bóh dźełu Jednoćanow žohnuje k jeho česći a Serbstwu k spomožonju!

J. Sl.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Eifer. Blinder Eifer schadet nur. Nahła wěc derje njećini. Chtóž kwata, tón šmjata.

eifrig mischen so měšeć. Hanka so w horneu z nějakjej jušku měša (M. A.). Podobne: eifrig umhertragen so nosyć z čim. Maš so z patu nošcše....

Eigenlob stinkt. Dobroćeŕka njedakota. Sebjekwala w ríći kała.

Eigen Nest ist das Best. Lěpje pod swojej wěchu hač pod cuzej tŕěchu. Khěžka mała, dosć mi, zo je moja (naša).

eigenütżig, sebićny, eigennütżig handeln też: swojeho wužitka hladać, sebi do mósnje dźěłać.

eigensinnig swojeje hłowy, wumysleny žwak (twjerda heja), hłójcka.

Eile mit Weile! Chtóž kwata, tón šmjata. Bóle kwataš, mjenje móżeš. Skwatna ruka słepje suka. Hanjak so bórzy z dycha wujachli. Lěpje dočakać hač překwatać. Znahlene dźěło je za psy. Znahlene dźěło wulkeho dohota trjeba. Znjenahła sładkosć so lěpje hač znahła. Nahłe wěcy so małody radża.

Eilzug spěšnik (rychlik = Schnellzug).

einatmen dychać do so, srčhać.

einbilden sich sebi wědźeć. Wón sej wjele na to wě (škrahole na ptačim kwasu).

Eindruck machen (schinden) skutkować na koho, so začišćeć, so začišćować, (doł)jimać, dojeć. Rěč derje skutkowaše. Spěw kóždeho jimaše, teć mje doja. Słowa so kóždemu hłuboko začišćechu

einen Versuch machen pospytać, **mehrere** V. m. pospytować, einen Gang hić, mehrere Gänge tun dźić. Tak też: ležeć — lětać, skočić — skakać dźeć — sydać, ležeć — lołać, běžeć — běhać, st — stawać, storčić — storkać, wjezć — wozyć. — lazyć atd. (Hłavnym za němski plural)

Eines schickt sich nicht für alle. Jedyn kluč njewše zamki.

(Přichodnje dale).

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Młodostny wotrjad „Towarstwa evangelskich Serbow“ na přichodnu srjedu, 21. 9. wječerny wulět. Zeńdźemy so 8 hodź. při Marijnej a Marćinej cyrkwi. Nowe sobustawy a hosćo su witani. Je-li deščojte, zeńdźemy so w Serbskej kofejowni.

Budyšin. Jednota Sokol ma štwórtk 22. póžnjeńca wječor 1/9 hodź. zwučowanje w towarstwowni.

Budyšin. „Nadźija“ ma k ó ž d u w u t o r u wječor wot 8—10 hodź. spěwnu pruhu w sali Serbskeho Domu. Sylne wobdźělenje muzskich a žónskich spěwnych mocow pak je nuzne, hewak pruhi wuwostanu. Nowe spěwne mocy su nam hišće witane. **Wowčeŕk.**

Hornja Hórka. „Łužica“. Nasim sobustawam zrudnu powěść, zo je naš luby sobustaw Gusta Balcer z Dźěžnikec wumrěł. Prěni dźeł towarstwa wobdźěli so na pohrjebje štwórtk pop. w 3 hodź. wot žarowanskeho doma.

Nawječorny wokrjes. Wutoru 20. póžnjeńca wječor we 8 hodź. je w Pančicach ważna pruha za wokrjesny zlět. Wšity maja wěsće přińć. **Wokr. nač.**

Pančicy. Jednota Sokol zwarjuje wutoru 20. póžnjeńca wječor we 8 hodź. we Wudworju pola Nowakec.

Rakojdy. Jednota Sokol wuhotuje njedźelu 25. póžnjeńca sokolski wječork w Zemźic hosćencu. Na programoju su zwučowanja, dźiwadło a reje.

Ralbicy. „Lilija“ wuhotuje njedźelu 25. póžnjeńca **wječor we 8** hodź. zabawny wječor: spěwy, dźiwadło, reje. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Zwjazk spěwanskich towarstwow. Tu wozjewja so spěwy, kiž maja w š i t k e towarstwa za nazymski koncert (23. 11. 32) wukuntć, přetož tu su zhromadne khóry. Su to: „Zerja“ čo. 2 a 24. „Wulka lubosć“ čo. 12 a 26 a „Dobry wječor“ čo. 9. Wyšše tolo ma kóžde wjesło towarstwo abo też dwě mjenšej towarstwje hromadźe dwaj spěwaj spěwać. Tute spěwy maju so hač do 15. 9. knjezej hłownemu dirigentej Słodeńkej wozjewić. **Předsydstwo.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler **w Budyšinje.** — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman **w Budyšinje.** — Za nawěstki: G. Janak **w Budyšinje.**

Jako j tym šabawjeiche, tkakacj j połnych běrnowych měchow. Přichi tym šej lěwu nohu šlemi a dyrbjachu jeho hnydom k lěkarjej dowjesć.j.

S Wětšeje Wody. (Wobthadne njeshoże.) Pjatk wječor sta šo tu wobthadne njeshoże přichoo „Holanskim domom“. Kolešaŕka jsješe co domoje, kotraž najšćerje njebě dojeła na prawym botu jeła. Přeńja kolešaŕka šo šrani, kolo druheje šo thěrco wobjchadźi.

Se Šelerpho. (Kolo kradnyl.) Dnja 14. 9. su tu šajny šathabźeli pazuchi. Kradnychu nimale nowe šonjaze kolo pšcheh Heidenej korčmu. Sobotu dopołdnja šu tó we Rownom kolo kradnyli.

S Brunoj. (Njeshoże na dwórnischczu.) Tu šta šo njeshoże pšchi rjadowanju železnišich wosow. Želesništi pšistent Šaglitz, kiž pšchi rjadowanju pontbaschc, kotrejž na bot, jo by šo kuhibnuł wojej, kotrejž pšchijědże. Pšchi tym pak šo šlóczi k pšchiwójnischczu tólnje. Wón šo šnutšta thětro trani.

Z Łužicy

* **S Wjelowuzy.** (Wušudźenje.) Tokeli je pšchi pšchedaczu schijageje maschiny, kotruž běschc jemu lubleŕ Haufa i Noweje Wšy pola Husti k pschedaczu pschepodał, wošpjet tyšotany dźěławeŕ Erich Oštar Adolf Kónig i Wjelowuzy pjecza ke schchodže lubleŕja jedutoŕ (běschc maschinu za 22 hrihwnow pschedał), běschc jo swopreńnym wuminowanju psched Budyšim hamtiším šudom na powołanje šlatneho rěchnišwa jeho krajny šud dla njeznšmeńy i mějazej jaštwa sajudźił. Po pschipowědźenej revišiji běschc wujschichi krajny šud wěz wróczopołožał. Wušud běschc jo pschipó'nał a tak prawnu płaczišwoješ dostał. Mějeschc jo jenoż pschepruhowaš, hocž jo thtoštanje njechódźi i pjenježanmi wotpołuczicj. Krajny šud pak bóndże jako i pschejšmědźenju, jo pschi mnohich a hódźela cjeschich prjedawnischich thtoštanjach pjenježna pokuta samóc thtoštanja dopjelnicj njemóże, a wobkruczi měšaz ještwa.

Swójbne powěšće

Sćmrěli: Maria Mjetšec, pschcłuczaŕ w Budyschinje, 89 lět; thowanje budźe jutše pjatk pop. w 12 hodź. wot Tuchowšteje zyrkwje. — Ida Polina rodź. Schmidtec w Budyšinje, 56 lět; thowanje budźe jutše pjatk pop. w 11 hodź. wot Tuchowšteje zyrkwje. — Wjelhi Šeje, wujschichi muczeŕ na wotp. w Salkschtronje, 63 lět; thowanje je dźensa wutoru. Maria Michałowa rodź. Tarjej w Korjejach pola Lubija, 49 lět; thowanje w schtwórtk pop. w 2 hodź. wot Barowanskeho doma. Hermann Kieschina, pschedaŕ w Zdarym Lubiju, 1 nje budźe jutše pjatk pop. 1/2 hodź. wot Barowanskeho domu. — Mina Kralowa rodź. Wjelhi, w Nowym Sešerjcu; thowanje je dźensa wutoru. — Rudolf Gu... mana, wujschichi šlowan jetšerar na wotp. w Rumalowje, 74 lět; thowanje je dźensa wutoru.

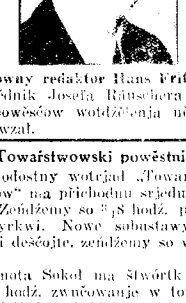

Hłowny redaktor Hans Fritsche

je jako naślědnik Josefa Rauschera komunisariske wjednistwo powěšćow wotdźělenja němskeho radia (Dradag) přewzał.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 20. póžnjeńca 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,85
1 jendźelski punt	14,62	100 šwedźanskich krónow	113,465
100 šwajc. frankow	81,14	100 franc. frankow	16,49

Kursy, tukrajne a wukrajne, zapisachu wčera jenajše wobrot. Barlinska bursa bě wčera šwopředka živiša a kursy efektow šo skrućowachu, podźišo wobkhad na kursy wulkotnych a kursy šo feštabjowachu. Bursa wotmyslowu šendźelskeje, dla wranjenja, na Němsku njeprokni. Wona widźi w njej wobnjukowanje šo naschu šwonkownu politiku. Teš cźeše šmutkowneje politiki njeje šnadne.

Prózowanja naschoje wyschnoscźe, naschu hospodarstwu woźimici, pschedewšchěm wichěm bjes dźěła, dźěło pschiwobroćiš, nadeńdu w ludu wschelaki wothłós. Jara šo khwali, šo je šamoe tón, wschě mužbotne mogy šabo k dźěłu nuceźeš. Hdyž wschěch nježenjenych šastaja tam, hdźež maja šo pschewjeśeš wschelake porjedženja rěkow, dróhow, pódy — kaž na pschikład, šamjetanje wschěch wuhlowych jamow pola Sleho Komorowa a druhoźe — potom wotewrji šo šoło ženjenym škładnoš dźěło a šaslužbu dostaš.

Dale khwala na prózowanju wyschnoscźe šaměr, špěchowaš porjedźenje kwartjerjuw a domkich. So hiž šo tónle šaměr dopjeć mohł, šmě wobhnaźeć kwartjena 60% podružništeho dawka (Hauszinssteuer) šo wuporjedźenju kwartjerjenja pschetrjebaš. Dwartjenja, kaž naš „Sserbski Dom", potrjebuja nuńuje wěchelakich wuporjedźenjow. Podružništi dawk naschoho Doma Maćizy wuźiwi ličnje wjele dźesać tyšac hriwnow. Hdyž šmě 60% tego sa wuporjedźenje wužiš, kelko hodźiło šo najnuńnischoho wothbeć. Maćizy Serbskej hlada do rukow wuporjedźenje išchi, teš w domje na Hochźu haju ma šo měšnoscź pod šchu bischeše wubwaric. Do redakźije Serbskich Nowin je trěbne wokno, do měšnoscźe, hdźež rotacźiša maschina šteji, tži wokna. To je jenički pschiklad jenoho domu, schto je wušku sa 60% wschitko dokonjeć. Kóždy wobsedźeć kwartjenow a domšich šam najšepe wě, kaše wuporjedźenja jemu do rukow hledźa. Hdyž wobsedźerjo domow dóstaja, kaše kěpschina šo jim z tutymi 60 procentami pottiča, potom šmija twarišu dźelaćerjo, kaž murjerjo, ćěšlaŕjo, tischlikerjo, šamkarjo, blidarjo, kachlerjaŕjo, fowarjo a šyka druhich, telko dźěła, šo nichudźa wobsedź, hdźe pjenjez tuchnješ. Twarstwo wožiwi wschě druhe wotnožki hospodarstwa, teš škałarstwo, zhelepaleśtwo, šelesaŕnišstwo, drjewjeństwo, zementaŕstwo a wschě z tym šwišowace pschemyšlenki. Hdyž dźěłaćerjo swojej pilnej ruzy šabo hlda, potom wothbudźe ratař swoje wupłaty ložo a šo spokojazu płaćišnu. Dawki šyadnu, pschetož hobrišče byli tych, tiž dźěło nimaju, nětko dźěłaja. Je-li šo kujeśeršku šemjanow tónle šaměr schłachćeji, potom šchele jomu lud palmy a šanoschnje hošłanah i wyšokim hłošom.

Produktowe wiki běchu teš wčera kaž šobotu. Klazachu. Na Barlinskich wikach šo płaćišny w hotowym sorcie w šanej druźinje njepscheměnichu. W termijonym wikowanju běchu pscheměnjenja zyle šnadne. Na Drježdźanskich wikach bě wikowanje hischeše schpatniše. Płaćišny nowoho wowsa štóćišchu pornjo pjatkej wo 15 pj., pschenica wo 10 pj. a rožki wo 5 pj.

Wčera płaćeše w Barlinje zentnar:

Pschenicu 10,35—10,45 (10,30—10,40) hr., rožki 8—8,10 (8,05—8,15) hr., ječmjenja, nałětnjeho 8,70—9,20 hr., nałymšteho 8,35—8,65 hr., wowša 6,85—7,10 (6,80—7,05) hr.,

w termijonym wikowanju:

pšenicy:

ša september: 11,02½ (11,07½—11) hr.,
ša oktober: 10,98¾ (11,05—11) hr.,
ša dezember: 11—10,95 (11,07½—11) hr.,
ša měrc: 11,22½—11,17½ (11,36¼—11,27½) hr.,

rožki:

ša september: 8,57½ (7,73¾—7,70) hr.,
ša oktober: 8,58¾ (7,72½—7,68¾) hr.,
ša dezember: 8,65 (7,75—7,72½) hr.,
ša měrc: 8,72½ (7,95—7,82½) hr.,

wowša:

ša september: 7,31¼ hr.,
ša oktober: (7,15 hr.),

w Drježdźanach:

pšenicy 10,25—10,50 (10,35—10,60) hr., rožki 8 hać 8,25 (8,05—8,30) hr., ječmjenja, nałětnjeho 9—9,60 hr., nałymšteho 7,80—8,10 hr., wowša, nowšeho 6,60 hać 6,90 (6,80—7,15) hr.

Płaćišny w špinkach šu płaćišny tydźeńšich wikow. Hdyž pak žane naspomnjene njejšu šo njepscheměnichu.

Wiki rěnjeho skotu wčera w Drježdźanach.

Cźelatow běchu telko pschihnjeli, šo runje dožahachu, we wšěch druźinach běchu wjazu hać bě trjeba, pschihnali. Šawinje šo cźežko pschedawachu, tuž běchu płaćišny štóćeńe. Najradšcho kupowachu tučne a cźežke Holšteinske šwinje, žrěnje a łohke šwinje běchu pornjo pjatkej tuńše. Cźelata šo drje pomałku pschedawachu, tola dozahichu rjane cźežke kšačata pornjo pjatkej powyšene płaćišny, žrěnje a łóhke ſ nuńu dotalne płaćišny dźerźachu. Najlubjeńšcho byli kupzow nadeńdźechu, płaćišny we wšěch druźinach a kaikoršich popuschčowachu.

Šsudniše powješe.

Pschešadźowanja:

Sšrjedu 21. póžnjeńca 1932.

w Mužakowje w hoschćenzu, dop. w 9 hodź.: Bertiko, praśiny tkamor, blido, schijaca maschina;

we Wojerezach w hoschćenzu „K hwězdźe", dop. w 11 hodź.: Piwańše blido ze štołom, schkleńczany tkamor, Nawěr, zigary, büšet, wuhotowanje knjeńneje ſtwy, wuréžne twory, štejazy cźahanik, schijaca maschina, tkaniny na šwojeršchne a špódnje šukuje, gramofon, radio a bźikaloj;

w Bělej Wodźe w hoschćenzu „Ke trónje", dop. w 10 hodź.: Kkamor, wumywanska tśiława, wužiwej khamorcźki, lěhanšti štok, schpikel, lodowa maschina, radio a wschelake pschiprawy, štejazy cźahanik, klamowa połza, munźazy wobkel, gramofonowy khamor, waha, vitrina, piśańše štroje.

Šsud je na dźenja postajene pschešadźowanje: šlatoka, šlušchaceho Katrinje Margareceje Lehmannowej, šobstwl.

Pschešadźowanja:

ſchtwórtk 10. novembra:

na šudnistwje w Budyšchinje, ſtwa 141:

dopołnja w 10 hodź.:

Mlokarnja, šlušcha Marei Doše Nienecki w Barcźe, hódna 11 406 hr., wopalna połkadnja 12 800 hr.,

dopołnja w 11 hodź.:

Khěža, šlušcha porzelanowemu tocźerjej Augustej Mroščej we Wulkej Dubrawje,

ſchtwórtk 17. novembra:

dopołdnja ½10 hodź.:

Młyn ſ korcźmu, pjekarnju, rataršwom ſ 23 kórzane lešownoscźe, šlušcha Gustawej Hermanej Bjenadźi we Njedabschecach, hódny 65 135 hr., wopalna połkadnja pak 48 450 hriwnow,

dopołdnja w 11 hodź.:

Khěža, šlušcha mlokowemu wikowarjej Wilhelmej Emilej Nowakej w Budyšchinje, na Swonk. Lawiśej hatu, hódna 14 800 hr., wopalna połkadnja 15 000 hr.

Płaćizny na Barlinskich prodnktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	13. 9.	17. 9.		19. 9.	17. 9.
Pšenica	207-209	207-209	huny	—	—
rožka	160-162	160-162	woka	17,0-20,0	17,0-20,0
ječmjeń, nał.	—	—	módre łupiny	—	—
ječmjeń	174-184	167-173	žołte łupiny	—	—
wowš	137-142	137-142	ceradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	25,0-30,0	25,0-30,0	lany wósušk	10,4-10,5	10,4-10,5
ržana muka	21,4-23,7	21,5-23,8	such. truhanč	9,20-9,50	9,20-9,5
pš. wotruby	9,80-10,2	9,90-10,5	bźrnj. kruški	14,2-14,5	14,2-14,5
ržane „	8,50-8,90	8,50-8,90	syno, 60 kg	1,45-2,15	1,50-1,80
raps	—	—	ržana słoma	0,65-0,80	0,58-0,60
hróch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,0	pšenč. „	0,55-0,6	0,50-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,6	0,50-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,50-0,6	0,50-0,60

Płaćizny rěžneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

19. septembra

222 wol., 390 byk., 328 krow., 110 jałoje., 688 ćelat., 1105 wowc., 2902 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 32—35, 2. 28—31; 3. 24—27; 4. 20—23;
byki: 1. 28—31, 2. 23—27, 3. 20—22, 4. —;
kruwy: 1. 26—30, 2. 21—25, 3. 14—20; 4. 10—12;
jałojcy: 1. 30—34, 2. 24—29;
wowcy: 1. 31—34, 2. 35—38, 3. 27—30;
ćelata: 2. 42—47, 3. 36—40, 4. 30—35, 5. —;
swinje: 1. 46, 2. 45—46, 3. 44—45, 4. 42—43, 5. 38—40. Rancy: 38—42.

Drježdźanska burza (19 9.)

Pšenica 76 kg	205 210	běrnjace kružki	—
rožka, 74 kg	160-165	pšenič. wotruby	9,70 10,00
nałětni ječmjeń	180-192	ržane wotruby	9,60 10,80
nazymsk. ječmjeń	156-162	pšenična muka	38 50 40,50
wows	132-138	ržana muka	26,50-27,50
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9,00 9,20	cokrowe truh.	—

Nainowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutšišchu žrjedu:** Wotkaze hischeše njewobstajne, tola njeje wjele wuhladow na desche.

* **(Spinalne wokhromjenja dźěcźi we Wróśławju.) Sandźeny tydźeń su wyschnoscźi we Wróśławju schćeri nowich schorjenjow na špinalne wokhromjenje pschipowědźili. 23 létna žona je na thorosći wumrjela.**

* **Hoscźenzaŕ Landerer ſ Winkela pola Tölza bě pschez tydźenjom do šwojeho rewěra na honitwu schoł. Hdyž so sobotu hischeše njebě domoj wrócźił, rewěr Pschepytachu. Wječera Landerera w zuśym rewěrje mortweho namakachu. Na wutšeł do scźehna bě šo wukrywawił. Honitwinšku šlužbu a kalokowid pola neho njenamakachu. W jeho blišchnjej dwaj klokutaj leźeschtaj, kaśeš šo w tamnej stronje nošeše.**

* **Pěśiske kładło, mjes Barlinom a Ssolunom ležaze, je dwyhało pónjedźelu rano w Krłonoschach bliško cźełkołokowaike mjeny dla tolsteje mhły pschišitajeć. Pschi tym je šo kładło wobschkodźiło. Nekyn ſ tšoch ležarjow je žeby scźehno a kulku šlamał, dwaj druhaj staj nieskranźenuj wošłałoj.**

Ze Serbow

S Holeschowa. (Woheń.) Sobotu pschiwoknu we 12 hodź. wudyri tu w naschej wšy woheń. Palachu šo bróžeń ſ pschikwakom, tólnje a torź młynka Jana Schołty. W bróžni běchu šuchi a tólni šo namakachu rataršte maschiny. Pschi tym šo špali 250 zentnarjow khłomy, 220 zentnarjow šyna a 40 zentnarjow njejwumłóćeneho žita. Rino teho šo špatichu młóćiaca, rěšak a wějawa, kaž teš něchto drobneho štoku. Woheń je nastał pschi młóćenju. Pschičišna hischeše zyle wujašnjena njeje. Nošeršer pak je šo wodwak špalił. Schkoda je kryta še šwěšcźenjom.

S Dajinka. (Fajma šo špalika.) Njedźelu pschipołdnju špali šo khłomowa fajma, kiž ſlušcha Kublerjej Küchlerej w Kocźej. Špali šo 80 zentnarjow khłomy a schkoda wuličźi 120 hr. Pschičišna wohnja njeje hischcźe šnata.

S Połpizy. Šjawny puć ſ Połpizy do Noweje Wsy šo dla wuporjedźenja na Połpicźanšcźi honach wot 22. hać do 26. septembra šawrěje. Wobkhad pokazuje šo do Połpizy na Lemišchowu a Lichań, do Noweje Wsy na Komorow a Lěšk.

Se Sleho Komorowa. (Šawrjenje šchulow.) Dokoła tu w Delnjej Łužizy šakhadźa šmrtšna khorosć, špinalne wokhromjenje dźěcźi, žu tu pódnjeli wschě šchule šamtwyli.

---

* S Kobliz. (Sšlěźowstwo šawinuje cźežke njeſrośe.) W nozy ſ njedźeli běchu njebožcźizny na dróhu wulkeji šmrtnowy wobrocźaŕ. Motorowy kolešaŕ ſ Muhańcźiz jadźe do njeho a padźe. Šrani šo tak cźežko, šo bjes wědomja leže wošta. Jemu šo nop puknył. Leži nětko cźežkranjeny w khorownі.

Kóždy

z naših wotebjerarjow Serbskich Nowin je přećiwo sčěhwkam čólneho znjezboženja

z 1000 hr.

zawěsćeny!

Při njejasnosćach wobroćće so na wudawarnju Serbskich Nowin.

Wurjadnje wulke
wosebite předawanje
wot 15. hač do 30. septembra
10 proc. rabata

Zwjeršne Madrasowe Wumělske Faldate **gardiny**

Dekoraciske tkaniny, pis. polny voile, marquisetty, etamine, mull, story, vitrażowe tkaniny, kromki, gardinowe žerdže, přikrywy na blida, soły a diwany, ložowe předłohi, wšě čelne, bldowe, ložowe a kuchinske šaty

KURT ERLER w Budyšinje na Žitn. wikach 11

Wujezdźanski
burski khlěb
4 puntowska pokruta . . 45 pj.
wjesny khlěb
4 puntowska pokruta . . 50 pj.
wubrakowane pokruty . . 40 pj.
Najl. wućah muki
jara płaćizny hódno.
Cista cigorija
(bjez runklicy), ½ punta 15 pj., punt 25 pj., dwaj puntaj 50 pj.
Hłown. předawarnja w Budyšinje
na Hošic hasy 5

Pytaj a zběraj nowych abonentow za „Serbske Nowiny"

Gumi za koła
we wulkim wubjerku jara tunjo pola
Br. Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Dobre wupjerki
2 popł.: 15.60 14.40 **12.60**
1½ popł.: 13.— 12.20 **9.80**
Andr. Kasper
měj. J. Pilopp

Sedłarske a wutykane twory
jenož pola wěcywustojneho sedłarskeho mištra
C. Junghanns
prjedy Emil Schubert
na Jerjowej hasy

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparie (Klemmen)
dalekowidy atd.
Specialist
nowoča sneje wočneje optik
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy
(Nowotwar khorobneje kasy)

Serbja kupuja
najtuńšo
— přešiwaki (Steppdecken), łožowe šaty, a gardiny —
we wosebitym domje
Paul Korn
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Předźełanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přiktrywow

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we Wudawafni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik 1.51 hr. pod křiz. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a ćišći Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšti, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšti a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjeboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjeboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjeboženja dyrbja so banzy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 222 — Budyšin — Srjedu, 21. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Reforma němskeho stata a němskeje wustawy

Wophjej bayerskeho ministerskeho presidenta Helda a jatneho sekretara Schäffera pola němskeho kanzlera žo wulke važnosć pschipißuje. Wschо na to pokasuje, so je žo pschi tymle rozrěšenju wo reformje němskeho stata a wustawy jednako. Němski kanzler je w žiwojej radiowej rěči hižo naspomnił, so dyrbi tymle praschenju knježerstwa němskich krajow wažne žiwo rješ. Runje tak žo w rěči statneho radźićela Schäffera na sjězdźe bayerskeho burskeho towarstwa praji, so dyrbi so bayerske knježerstwo z tymle praschenjom saběrać. Najkerje najprjódy w němskostatnej radźe spytaju pschesjednosć dostać a wo naćišku nowe wustawy ludej wothłosowaćz dać.

Kschesćijanske dźełaćerske towarstwa žo tutej reformje napschećiwo stajeja. S dorasom pschećiwo sozialnej njeprawdźe protestuja, kotruž poslědni nusowy wukas wopschija a psched kóždej hru je sababjenej abo sjawnej diktaturu warnuja.

*

Wo jednanju němskeho kanzlera z bayerskim ministerskim pschedsydu **Heldom** a statnym radźićelom **Schäfferom** je žłyschećz, so žo njeje ani zbožnje ani dorosumjenje dozpěło. To žo tuna tak na praschenje reformy němskeho stata a wustawy, kaž na politiske praschenja počahuje, kotrež žu žo mjes kanzlerom a bayerskimaj politikarjomaj rozprajkej. Ssmě drje žo z tym ličić, so bayerske knježerstwo žante abo hromadze z knježerstwami druhich krajow w němskostatnej radźe pschedłožu wo pschiłuschnosći mjes němskim statom a krajemi poda.

Wo nusnym praschenju pschesjenosće mjes němskim knježerstwom a bayerskej ludowej stronu za wólne wojowanje njeje tohorunja k dorosumjenju doschło.

Stegerwald so do Papena dawa

Na sjězdźe kschesćijanskich dźełaćerskich towarstwow je prjedawschi němski dźełowy minister dr. **Stegerwald** wuraznje wótru rěcz pschećiwo Papenowemu knježerstwu měł.

Jeli so knjes z Papen praji, so je statnik, potom je za njeho jenož jeniczka móžnosć, mjenujcy so hnydom wróćo stupi. S tym by dozpěł, so by za cźaj wólbow bóle „njestronjske knježerstwo" Němsku wodźiło, i cźimž bychu žo wólbnemu wojowanju najwótrische kónzy wotkamale.

Počzinjene cźenke hornjeje worschty, kotraj měni, so je nětkle jejna hodźina pschišła, nima z politiku nicžo cźinić. To je najdehonische kepsanje, kotrež za krótki cźaš ke kónzej bóndže. Lud, kotryž sto lět powschitkownu schulsku winowatosć snaje, lud sto lět powschitkowneje wojerske winowatosće, kotryž je schtyri lěta je žiwojim cźełom němske mjechy schtikał, lud, kotryž w tak wulkim materialnym a duschownym cźaju hubjeństwa steji, žo sawěsće njeda dłeschi cźaš z methodami Barlinskeho knježeskeho kluba wodźić. Wón, Stegerwald, knjesej z Papenej za to rukuje, so se žiwojimi nětcźischimi knježerstwowymi methodami němski lud strowy pyches blížicu symu njeschewjedźe. Jemu wsche pschedwumóžnjenja za to pobrachuja, so by z parlamentom, kotryž je khory lud wuswolił, z wuzikom za lud a stat wobthadźał.

Sa 29 lět je Stegerwald k 15 němskim kanzleram swjatki měł, ale njeje nawědźił, so je žo jedyn němski kanzler psched zastupnistwom němskeho luda a z tym psched tutym samym tak wužadajo pokazał kaž knjes z Papen póndźelu, hdyž je k ložu wukrajnych diplomatow a k tribunam za němski žezyk wuprawdźe jschiwdźaze samachi cźinił. Papen tola nikomu na žwěrje njenarěčeł, so žu 33 milijonow wolerjow, kotrejž žu žo póndźelu pschećiwo njemu wuprajili, žnadź wschitkim politikam njewědomcy abo samo hłupazy. S rozpuschćenjom němskeho žejma w juniju njeje žiwoju wolu dostał, a ze septemberskim rozpuschćenjom ju wěsće tež njedostanje. Rukuju za to, so Papen w decembrje abo januarje němski žejm tśeśi króć njerozpuschći, hačrunjež njebudźe wjele hinak sejtajcy, hač jeho pschedchadnik. S Papenowymi methodami móže žo w połodnischej Ameriży a na Balkanje dźełacy, ale nic we Němskej.

S kejsarskim diktaturskim hrajkanjom njemóže so ze žłepeje haży, do kotrejež je žo němska politika dowjedła, wupucz namakacz. „Też sranjenja wustawy k niczemu njedowjedu. Knježerstwo", Stegerwald něni, „kotrež statny jakławy sakoń rani, je moralisce prawo zhubiło, žadacz, zo bychu wot delka sakonja kedźbu měli, a se žanyc nadžyłnosću njemóže němski lud sawěsće pschez dźesće cźežke cźasy pschewjesć." Też je jara straschna wěz, hdyž žo knježerstwo stajnje za němskim presidentom zhowa.

Wobzamknjenje křesćijanskich dźełaćerskich zwjazkow

Sjězd kschesćijanskich dźełaćerskich zwjazkow je po Stegerwaldowej rěcźi jenohłósnje rozhodźenje pschijał, w kotrymž žo praji:

„Hołpodarske žo njemóže wustrowić, hdyž žo kupowaza mój, žiwjenjowa mój schćerokich ludowych cźrjódow zatłócźi. Njetrjebawsche rozpuschćenje němskeho žejma nowy njemér do luda a do hospodarstwa nježe. Nowe rozpuschćenje němskeho žejma dale zaćišćej sbudźuje, so dyrbi žo ludowe wólbne prawo pschez bóle wusamknyć a žo diktaturje pucź pschihotować. Tole rozwisce wožuh za lud a stat wulvola. Wono dyrbi dźełaćerjow do najwótrischeho pschećiwnistwa pschećiwo statej žiwa storkacz. Kschesćijanske dźełaćerske zwjazki tomule zyłemu rozwiću najrazniśišo wobarazo napschećiwo stoja.

Rusowe wukazy wotpokazowschi, rozsudźenje dale praji: Kschesćijanske dźełaćerske zwjazki psched kóždej hru je zapowěšchenej a zjawnej diktaturu warnuja. Wšěmcy naprawam najrazniśišo napschećiwo stupaja, kotrejž smeja za žobu hišcze wjetśe radikalizowanje němskich dźełaćerjow. **Jenož z dowěrnym zhromadnym dźełom luda a knježerstwa móža žo wulke hospodarske, sozialne a politiske nadawki za stat a lud rozrisacz.** Jenož takle zhromadne dźeło zjednoćenej, zwobodnu a zjłnu Němzki twori, kotraž móže žiwa a zwobodna też je žuchtowymi ludami wobkhadźecź.

Zasady centrumskeje strony

Pschedsyda bayerskeje ludoweje strony, statny radźićel **Schäffer,** je na sjězdźe bayerskeho wótcźinskeho burskeho towarstwa wo nětcźischim němskim knježerstwie praził: Kabinett, kotryž jenicźny wot presidentoweho dowěrjenja wotwisuje a žo dowěrjenja ludoweho zastupjerstwa wdawa, je po němskej wustawje njemóžny. Bayerska ludowa strona je zwólniwa była, tóždy kabinett podpjerać, kotryž by za to rukował, so **diktaturu politiskeje stronY abo statny pschewrót njespyta. To je smyst zyłeho jednanja z nacjonalnymi sozialistami był.** Dźenża žu ludźo, kotrejž měnja, so ludowemu zastupjerstwu nje trjeba, a so žyła njeje wojny trjeba wolicź. To by zjawne złamanje wustawy było. 19 milijonam němskich wolerjow, kotrejž su dźensa z revolucionarnymi rěcźemi wopojeni, by žo z tym straschna bróń do ruki dała. Wulki stawiznski skok by był, hdy bychu němske kraje ludźi a jeho wjednikam zakonjowy nacźisk pschedpołožile, kotryž by pucź k rosumnej wustawnej reformje pokasał.

Tajny radźićel dr. **Heim** žo rasuje pschećiwo pospytej diktatury wobroći, kotraž by za němski lud wojnu dła była. Weimarska wustawa dyrbi žo pscheměnicź, wožeboje je zawjedźenjom dwěkomorneho systema a z jadrnym postajenjom presidentowych prawow. Wo nowej wustawje by dyrbjał lud pschi wólbje do němskeho žejma wothłosowacź.

Nowy konflikt mjez pruskim sejmom a kommisarskim knježerstwom

Sćeršenje pruskeho žejma dźensa žyrjedu w znamjenju tkanineho konflikta mjes pruskim žejmom a pommisarskim statnym knježerstwom. Wo tutym konfliktu je žo też w rozrěšenju jednało, kotrež němski president z presidentom pruskeho žejma Kerrlom w pschitomnosći kanzlera měł.

Pschi rozrěšenju je němski kanzler žejmskemu presidentej Kerrlej porokował, so je žejm 30. augusta namjet pschijał, kotryž sastojnikow

k njepołuschnosći pschećiwo kommisarskemu pruskemu knježerstwu

namołwja.

Namjet, kotryž najprjódy žadasche, so by žo wukas němskeho presidenta z 20. julija wo wustajenju němskeho kommisara zwócźił, na kónzu praji: „Žadyn sastojnik abo pschisłužnik nima pschihłuschnosć, słužbne pschikazy na podłožku tohole wukasa wudaśe. wukonjeć."

Tutón wukas, kotryž běchu kommunistojo podali, bě žo z hłosami nazionalnych sozialistow pschijał. Němski kanzler je žejmskemu presidentej rjekł, so žebi też kommunariske knježerstwo njeda tajke wobsamknjenje lubić.

Motorisowani wojacy maju wjednistwo

Němski president z **Hindenburg** je wutoru popołdnju do Fürstenberga nad Wódru pschijěł, so by žo pschi manevrach 1. a 2. kavalleriske diwisije a 3. diwisije wobdźělił. Dwórnischcžo bě daloko a schćeroko z ludowymi cźrjódami wobležujene. Němski president žo z automobilom na manevrěrnischcžo dowjeze, so by wot tam manevrje pschihladował.

Pschi nasymskich manevrach žo pschejo jažnjischo pokasuje, so motorisasija infanteriju a kavalleriju z dokonjawscźu daloko pschešahuje. Mjes tym so motorisowani wojacy za hodźinu 20 hač 25 kilometrow pschejedu, pěscha diwisija najwjacy 5 kilometrow pschenźe. Tohodla je **cźerwjeny kavalleriski korps,** kotryž móże po zhromadzenju skoro wschěch motorisowanych wójskowych wotdźělenjow z zyłeje Němskeje trochu nowocźežne rozsajcźowace a radupodawajuske dźełko cźinicź, hišo 3. diwisiju nutrowat, žwoje wotmyślenja pscheměnicź. Spěšcźne cźežkowjene rosšajcźenje je žo hač do wutoru pschihotowało na wobčinaj Wódrinomaj brjohomaj hač k Frankfurtej domałała.

Módre wójsko je dla njemjeza motorisajzije dyrbało wotmyślenje spuscźicź, Wódru mjes Półsći a Frankfurtom schćacź

a žo hotuje, žwojich postupowazych wojakow z wulkim napinanjom **pschesłajecź.** Saćišćacź sady nadreje fronty a w njej tež móžne rozdźele we wobronjenju a wulkowanju pokajuje. Tu pola frontiskich wojakow wójnšcy žnuzene połoženja płaca, dokelž pkunowa masła hišo wojaka dosć wobcźežuje. Dokelž dyrbi žo z kóždym granunom cźežkoty salutowacź, dyrbi žo kompanijowy cźełj wuwostajicź. Wojazy, kotrejž tež w nozy wójnšcy wuhotowani we polu wostawaju, dyrbja pschi tak nakłym pscheměnjenju położenja, kajkeż wojowanje pschećiwo motorisowanym mozam žobu pschinjeseć, dalołe pucje pschećiwej po starym manewrowym prajenju: „Nuts do bernow, won z bernow".

Tydźenik „Němskostatne khorhoj" so zakazał

Kaž je pruska nowinska słužba wojjewila, je Magdeburgski wyschi president po zadanju kommisarskeho stuntskowneho ministra Magdeburgski tydźenik „Němskostatna khorhoj" dla nastawka „Cźełkaza z Chlan dla politiskeho pschekrocźenja" na cźas schtyrjoch njedźel zakasał.

Mile wusudy za Eckernförde

Nadběh nazionalnych sozialistow na dźełaćerski dom w Eckernförde (w Schleswig-Holsteinskej) 10. julija, pschi kotrymž běchu dwaju ratarskeju dźełaćerjow, Jungu a Bußu, zatřělili, dyrbjesche psched Kielskim wurjadnym žudom žwoje wotpokuczenje namakacz. 29 wobškorženych, kotrejž nazionalno-sozialistiskej strowje pschijěłuschcža, mějachu žo dla cźežkeho kaženja krajneho měra, dla cźežkeho ranjenja a druhich pschedźenjow samołwicź. Sću milych žudnikow namakali. Hłowneju wobškorženju, Rohdu a Sattlera, za kotrejuž statny rěcznik khłostanju na 3 hač 3½ lěta namjetnu, z jasnym na 1¼ hač na 2 lěcze zahubdźichu. Dseści wobškorženych, kotrejž lěta jasnym dosta, 20 wobškorženych z jasnym na schtyri hač na dźewjeć mězačow wotešće. Schćeći wobškorzenych žo wumówichu.

Schtyrjoch muži němskostatneje khorhoje, kotrejž běchu po kwalowym njeschtutku jenoho nazionalneho sozialista nabili, k jasnym na tři hač na 5 mězačow zasudźichu.

Spjećeńca we wukhowańi w Dehrmje

W pruskej krajnej wukhowańi na hrodźe Dehrnje pola Limburga nad Lahnu žu žo wukhowańcy spjećili. S wulkej harm wokniowe schtrikny a domjazu nadoła rosbichu. Rosbite durje, blida a lampy běchu rozsarene, hdyž wohnjowa wobora a žandarmojo pschikhwatachu. Mjes tym bě wulki dźěł wukhowańcow rozcźekał. Sajtojnikam žo słonczuje poradźi, měr wobnowicź a pjecź wukhowańcow jako naschtykarjow sajcź. Najwjacy cźežkenjow žu hišcze w nozy popadnyli a do wukhowańnje wrócźo dowjedli. Druhy wukhowańcy, kotrejž běchu cźekneli, žo dobrowólnje wróćichu.

Bitwa w zali w Kopenhagenu

Přejedawšchemu Barlinskemu policajskemu presidentej Grzejmiskemu sn pondželu wječor kommunistojo, hdyž chcyjsche w Kopenhagenskim dźiwadźerskim domje rěčeć, z wulkim herjekanjom spytali to njemóžnieć. Mjetachu do njeho tomaty, z kotrychž jeho někotre trjechichu. Sozialdemokratojo žo do kommunistow z pukami dachu, přeč cźinjć žo nadoba w sali rosbi. Policija skónčnje biczkow dźeli. Se skontdźenjom 20 minutow móžesche Grzesinski swój přechodnyschf zapoczeć.

Španiskich officěrow do Sahary wuhnali

Na podłožku wuhnawanskeho wukasa španskolowneho ministerstwa su 145 schpanskich officěrow a semjanow do schpanskeje puschiny Sahary wuhnali. Ssu to ludźe, na kotrychž tukaju, so sn žo přeč pożledujej monarchistiskej revoluzije wobdźelili. Dokelž minaju dosć dopokazow, so bychu jich mohli sudniscy njeschkodnych cźinić, jich revoluzijske knjezowstwo na tajke waschnje z kraja wuzehnuje. W Madridže je hischcze 140 officěrow a semjanow w přechytowanskej jatbje, w Sevilli hischcze 240.

Attentatej na spěšny ćah z Moskwy do Barlina so zadźewało

Na Moskowsko-Barlinski spěšny cźah je žo wutoru w nozy rosbuchadlowy attentat spytał. Lokomotiwnik žo na sboje z cźasom podhladneho přechodnjeta dohlada, tak so możesche cźah spinać. S pomalschenjom jěsdy je žo katastrofe zadźewało.

Gandhi je hłódźerski strajk započał

Gandhi žada, so by jendźelske knjezerstwo najnišjej worschcze hindow, pariam, te žame politiske prawa kaž indiskim mohamedanam spodčiło. So by žebi swoje zadanje wunjewował, je žo rosbudźił, z hlodom mrěć, hacź budże knjezerstwo jemu k woli. Gandhia žu njedawno dla spjecźiwosce znowa do jastwa žadźili. So by Gandhi we jastwje njewumrjeł a žo potom jako martraž sa lud njeslawił, je knjezerstwo wobsamkło, jeho z jastwa puschcieć. Gandhi pak chce w jastwje wumrjeć a jo dobrowólnje kjezwopuschcił. Wutoru je hłódźerski strajk sapoczał. Přichpołdnju w 12 hodźinach je Gandhi pożledni króć wobjedował. Wobjed z pschenjeneho khlěba, figow a nlokowoje jědże wobstejesche. Potom jemu jeho pisar Dahai schklenzu zitronowoje wody poda. Gandhi žo potom bromadże je swojim pischerzelom Vallabhaiom Patelom modlesche.

W jenej hodźinje jastwowa wyschnosć Gandhiej wosjewi, so je swobodny a so może jastwo wopuschcić. Gandhi wotmolwi, so puichcjenje na swobodu „z poniżanymi postajenjemi“ njemóże přichjeć. Jemu wo to njeidże, so by žo z jastwa puschcił. Knjezerstwu přichewostaji, so jeho z jastwa wucześri. Jastwowa wyschnosć jemu sdźeli, so jeho z mozu njewolitroni. Hdyž chce w jastwje wostać, może w kóždym cźasu wopytarjow přichjeć.

W Achmedabadu je wutoru k cźežkim njeméram dochło, hdyž tam spytachu, **swjate hindiske temple** sa najnišjemi ludowu worschtu, pariow, wotewrić. Prawowěrjazy hindojo wulku demonstraziju přeč templowymi wrotami swjedźechu a plakaty wottorhachu, na kotrychž bě přichipuschczejenje pariow wosjewjene.

Nowy konflikt dla Mandźuskeje

Khutna internazionalna krisa hrozy w swišu z mandźuskim praschenjom nastać. Japanske wojsewjenje, so wotewrjene durje w Mandźuskej jenoż sa te mózności płaca, kotrež njewotwisnosć přichipóstawaju, je we Washingtonje wulki njemér **sbudźiło**. Kaž Londonski „Daily Telegraph“ pische, so amerikanske knjezerstwo hotuje, europiske mózności prošyć, so bychu je diplomatiju podpjerale, hdyž přecziwo japanskemu hrozenju wojnje. Amerikanske knjezerstwo je žo rosbudźiło, so nowy japanski vasallski stat njepschipóznaje a by rad tomu sadźewało, so bychu to druhe mózności tohorunja cźinile.

Tyršowe woswjećenja w Čechach

Zašu sobotu a njedźelu su w Čechach na wulkotne waschnje woswjećili 100. róčnicu założerja Sokolstwa dr. Měrosława Tyrša. Wjerch woswjećenja běchu hjcz dwěla narodne Tyršowe hry, kotrež wobdźělili na stołetnym jubileju Gustav-Adolfskeho towarstwa. Towarstwo je swerne přikładej wulkeho swedskeho krala w sto létach swojeho skutkowanja njesebinje a skutkownje za evangelsku wěru wustupowało.

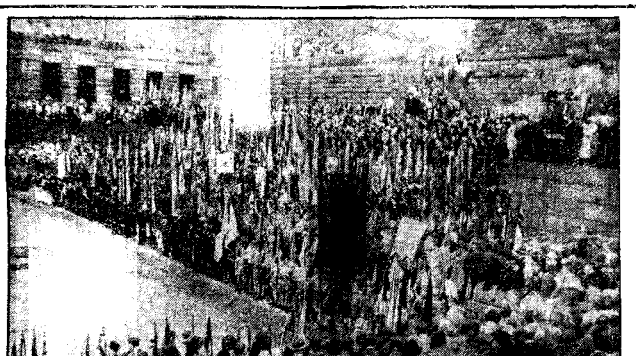

Lipsčanska jubilejna swjatočnosć Gustav-Adolfskeho towarstwa.

Wulka swjatočnosć před pomnikom na bitwu ludow w Lipsku. Stotysace protestantow z tukraja a wukraja běše so w Lipsku zhromadźilo, zo bychu so

Ze Serbow

W Budyšinje, 21. pożnjeńca 1932.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer —2 a thermometer wodnjo +1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —3 a thermometer w nozy +10. — Wjedro budźe dosć rowne. — Powětr je cźuscziwje wustudnył. W naschej wječerawschej rozprawje hižo zinachmy, so wuschinu pola kuby Island swjatwe z połudnjym lodowym morjom a so wot tam symne powětry k nam wschipławaja. Wschipława je dźensa na ranje spóznacz. Wječera wječor žo kało nokoło błyskasche. K nam pak žane njewjedro njeschcziwaja. W nozy žo z khwilemi poprócschi. Rano wokoło 4 hodź sapoczo žo schczedrowschich dešcźikowacz, khtoż hacź w sjedmeje hodźiny trajesche. Nětko dešcźik sasa popusczcjuje. Schklenza je drje wróżko schla, tola žo naschej sasa wuwjedri, w nozy móża, hdyž so wuczesnje, mróz padacz. W Schodliskej měrjachu w nozy k wutoru 2 stopnymy, we Schwedskej 4 stop. Dołhy symny počzaž traje njemóże. Pola kupy Island je nowa niżina spóznacz. Tuta žo k wanju hiba a bórzy symnym wětram z lodowego morja pucź sahradzeći a pola naš wěsze sasa wocjopli. S połonja Europy mamy wschitko. Wot tam přichkadźeja horze powětry a su Francozyskej a potom schej Němskej sasa cźopły, haj horzy počzaž wschitkeje. Jutsze schtwórtk khłodźa płóroćko 5,46 a khowa žo 5,59 hodź. Měsacźk khłodźa wječor 8,54 a khowa žo wopołdnju 2,16 hodź.

— **Pożdźiske worzinjenje pożłužnych wokowu na pósce.** Wot 1. oktobra žo wschitke póstowe pożłužne wokna Budyskich póstow 1, 2 a 3 rano we 8 hodź. wotewrja.

B. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Sudnocźiska idyla.

1091 (Pokrac...anje.)

Rjenje žo Zymburje přichkładowasche, hdyž sej na hermanku wutoru přeč Božim Cźełom abo hakle na swj. Marju Madlenu w Pěšću kožu wubjerasche. Pot haka dołha dyrbjesche snajmjeńscha być, rjenje chibnj na a prużna, kaž fileborna dyrbjesche klinczeć a hdyž do hoboka sjuknu, dyrbjesche hólšu franicź a niz sobje franicź, tak twjerdu kožu sej pschecźesche . . . Potom sej k njej bruh pytasche — niz schkropawy, niz khładri — niz njeh, niz twjerdy — prawy bruh z Horiz. Wot „Stachowcźanow-wołonoschcherjow“, kupowasche niz jenoż drjewjazowe cźerje a widły, niz jenoż hrabje a hrabischcza, ale tež kopjischcza a jeho „Stachowcźan“, kiž mjesche w Kralowskich Stachach měru Zymburowoje nazi khowanu — jom' z najlepschcze brěhy lohte, prużne, ale sylne kopjischcza struži — a schtóżkuli sa nim na wozy přichmasche, na toho wolasche: „Ty je khojane, to je kopjischcza puczinskeho Zymbury“ — kóžby deje sej je wobhładu, ale potom je cźesczownje sahy połoži.

Stónczenje Zymbura kožu na kopjischcza tyknu, z klepakom pschiraby, spyta, hacź je njewjerczi — a hdyž rano sahe, najradscho połoželu, k žitnemu palej. Ranischi wětřik jomu dołhe włosy kudźerjesche, krake, cźerne a nakhilne kłoby schumjachu, kaž bychu psched nim se strachom tschepotale. Zymbura sczatny tłuscht, pollakny žo na kromu pola do seleneje trawy na porožnu mjesu, kožu sej pisches ramjenjo połoži, se stuknjenymaj rukomaj **sa wobja a pomódli žo.** Nayoślednu žo pokschižowa, stanu, „w Božim mjenje — a Bóh nam wobradź“ rjekny a žně sapoczačzu. Sajtkny prěni ras, druhi ras, dale hluboje koža pschimasche, dale schćerschi bu rjao, kaž žiwy had běła symětła koža dyrčzi a so symwa pisches žito, schczerkniscego sa Zymburu rosče kaž by je wottřihał a žito so cźiche, podate na semju léha . . . Přichi kóżdym hakanjenju Zymbura wo zyłu swoju stopu dale stupa a jeho nohy samowołajatej po sebi w polu dwě runej, pornobčej šmuhy, kaž by jej je šmuhkom namérił a narysował.

Tajki žnjał je Zymbura. Jeho niz jenoż nichtó njepschejeschénje, ale nichtó žo jomu ramacz njemóże, nichtó jeho njedočzehnje. Tchodźa z druhimi w jenej rjedże njeńdże, ale žam sa sobje łyczże a je sej wěsty kruch wotmérił a na tym jeho strašchna koža sahładźa . . .

Prěni dźeń žnjow so nathilesche. Spokojom žo Zymbura na wječor domoj wróczesche. Kožu njeješche na ramjenju, kaž ba khorhoj z bitwy njesł.

„Waaap=no. Waaap=no“, jemu roswlecźite wołanje je wšy napschecźo klinczesche.

„Wapnař“, sej Zymbura pomyšli. To dóż je, kaž by sa w Stachowje z nimi njeběł, to je hižo druhi we tymle tydźenju.“

„Waaap=no. Waaap=no.“

„A nětkajši nowy — ani prawje wołacj njemóże.“ Zymbura poškuchta, w duchu jeho wobžaruje. Sčyło dha wot njesnatego cźłowjeka schto kupi. Cźehodla pola nowego sapoczeć, hdyž žo je starym spokojom? A posoże je dóż tónle njeschczowny cźłowjek, hdyž žu tu druhy hižo přeč nim pobyli.

„Waaap=no. Waaap=no“ kaž pokornje to'e wołanje do nawjes=korneho hołka klinczesche, kiž po wšy schumjesche, ale Zymbura dóńoże domoj, wo lubeho wapnarja žo dale njestarajo.

S djowku Marjanu nětk stót wobstara, wodu klumpasche, rjankanje rěsasche a hłanje hotowasche.

Łódma bě w hvóżdi nětkaj hotowy, žo Jan k Zymburezom přichihna. Njeběhychana wěz! wo žnjach, so by Jan jenoż kak „na bjeżadu“ přischiot — a tohoda žo jeho wschitkim pola Zymburez nastróżichu.

„Schto je žo wam stało, macj jemu napschecźo bježesche.

„Hlej — Jan — to je žo něschto stało,“ pomyšli sej Zymbura a dźesche z brózne k njemu. Tež Marjana wostróżana z hródże pohlada, hdyž Janowy hłós přeči prestrowjenju saślyscha.

„Nam žo nicžo stało njeje,“ pokoješche jich mlody bur, „ale tón zuły wapnař, kiž je tu přeče khwilu jěżdźił, je přeče nami zastał, pola mnje sastupił a rjekł: „huro, hnóżcje proschenu — tón je mi sthorjeł a njemóżu dale.“

„A schto by jomu rjekł?“ Zymbura jeho njedočzakliwje přeńetorhny.

„Schto hewak hacź so žym wrota schćeroko wocźinił a jom' dale kasał: jědźcje do dwora, w kujeńzu mam pschelicźnu thóru. S tej so spokojcje!

„Derje“ sej Zymbura wodpyhny, přeczetož wschto muży sej cźłowjek na puczź hubu wusacz, jenoż nóżelnwo niz.“

„S wołom šmy pod kólnju sejeli, konja šmy do kujeńza dowjezli, a wapnař pola nas hyšći a přeče kuja žalosći. Nano, prajschu waš, pójcze pohladacz, schto konjej je, a podajcze, z cźim mamy jemu pomhacz.“

„Hnudom, hólcze, hinjom“, a hižo so thabat wobleckasche. Duzy po puczu so wowzpraschowasche, schto je z konjom? žerje? pije? kaschlinje?

(Pokracźowanje sćěhuje.)

— **S pośedźenja měšćanskeje rady** 20. septembra 1932. (Wobydlerski daŕok 1932.) S wukazom zhromadneho ministerstwa se 16. septembra 1932 maju gmejny wobydlerski daŕok po šadźbach léta 1931 też na měšazy oktobra hač decembra 1932 zběrać. Rada wobsamknje, to wužiwać a zwobodnu mjesu po šadźbach šadźbowu powschitkownu šastaranja postajić. — (Wumĕnjenje leżownoscow pschi Mužakowskej drohi.) Rada dowoli wumĕnjenje leżownoscow mjes městom, tachantstwom a druzstwom šahrodneho města k pschewjedźenju šahrodźenja pschi městowej kronje ſ polnoznym městu; ma žo wobzamknyć pschiwołowanje měšćanskich šastupnikow. — (Pyschne městno psched dwórnischczom.) Rada pschihłosuje šćerźenju ſ němčkostatnej železnizu wo pschiprawjenju pyschneho městna pschi Tšelanskej drohi knapschczeja Gudźiz holeszenza.

— **Dźĕławosć měšćanskeje policajskeje** inspekcije we měsacu **augusce 1932**. Wobsamknjenjow zapoda bu 205. Rozdźĕla so take: 37 pschestupjenjow pschepisanow nadrobnje policije, 40 wobchadnych wobsamknjenjow, 5 wobsamknjenjow dla proscherstwa a dundanja, 3 dla wupiſtwa, 7 dla njeodwolenehu pschekročenja mjsow, 1 dla pschestupjenja ſ lotšerskim listom, 1 dla pschestupjenja policajskeje hodźiny, 2 šmjertnej šmjerśnej (1 wobkhadne a 1 ſe sajdźowjenjom ſ plumom), 7 dla thłostajomneho zadźerźenja ſ politiſtich pschičinow, 102 hewaſchich wobsamknjenjow. Rozprawy wschelakich druzin wotcza bu 520. Pschikrótschene thłostanje nałoži bu w 135 padach. Pschewjedźechu bu 4 kontrole samotkowow. 16 wobzowow bu saja a 10 bu pschedwjedźene. 4 wobzaby wschitki bu do policajskeho skhowa. 19 wobzabam posticzi bu wukhowa dla njemĕcka tšĕchi. Nimopuczowanym wandrowſtwom wotcza bu 1208 spanſtich a 1532 jĕdźnych ſnamkow. Shromadźiny a pschesmoschti strażowaschtaj bu 2. Kinowych kontrolow pschewjedźe bu 60, filmowych pruchowanjow 22, salonych a torchonowych kontrolow 190, pschemyttowych revisiow 168. Pschepruchowanjow płaczišnowych tasliczkow a šnjeżowanja płaczišnow sta bu 55, w bydlerſtich naležnoſcach 10, pruchowanjow zyroby wotcza bu 54. Korczmarſke dowolnoſcze rosponimachu bu 4, w pózdźiſchowej policiji 5 padow. Statiſtiſtich sapiſow pschewjedźe bu 14. Wołby bu 94 rozpominanjow w pažownych naležnoſcach, 36 we wukrajniſtich, 29 w bróńjowych, 18 w politiſtich wĕzach, ſa wupiſwdźenje k ſastupej do němčkostatneje nowoby 5 a dla próſtwy wo ſamešćenje 2. Pschepyłowanjow po ſebratych cžišcžanych ſpitzach sta bu 11 a ſa fakajanymi cžišcžanymi ſpitzami 14. Dale bu dla khłostajomneho zadźerźenja ſ politiſtich pschičinow 7 wobzowow saja a 2 na policiju wotwjedźeneſtej, pola 8 wobzowow pschepyta bu dom dla ſamtajnych wĕzow.

— **Wojerſke pschedwjedźenja Budyſkeje kompagnije** maſchinſkich tšelbow njedźelu 25. septembra w pěſchkowſkej kasarne. Sajimane wojerſke pschedźenja pschihotowa bu Budyſkemu a wokolnemu wobyholerſtwu pschich ɔ nje-dźelu popołonju wot ½3 hodź. Pschedwjedźenja budźa jara wschelakore a njepostiſcza jenoż faktam wjele nowego, ale ſamo też nĕkotſchim frontſkim wojakam. Najwjetſchi ſajim ſwoji wĕcze ſnuczowanje ſ maſchinſkimi tšelbami. Niż mjenje ſajimaczy budźa jĕchanſke a ſportſke pschedwjedźenja. Pſch. ɔwjedźenja ſtónza bu ſ hracžom ſ ruczinym bólom. Na ſportkuſchczu budźe wschelaka wojerſka potrjeba wustajena. Pschi pschedwjedźujach poſtiſći bu hudźba II./10. pěſch. polka pod dirigentſtwom k. hudźbneho miſchtra Ellbogena. Smuczowanja ſ maſchinſkimi tšelbami pschedwjedźe khwalobnje ſnata 8. kompagnija. Njedźelu wjeczor je potom w „Krónje“ ſabawa ſ koncertom, dźiwadłom a rejemi. Sastup płaczi ſa dorosczenych 40 p., ſa nesaſtupjerjow (na wupraſnas) a dźĕći 20 pj.

— **Saſtka krajna loterija.** Pschi póndźelniſchim cžehnjenju 5. rjadownje 201. saſtkeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (13. dźeń) padźe dobyczje wo 10 000 hr. na cžišku 109095 137574; dobyczje wo 5000 hr. na cžišku 6565 44018 99574; dobyczje wo 3000 hr. na cžišku 835 1670 42880 57282 72057 78492 109540 124940 130129 133278 152821 153709 159257; dobyczje wo 2000 hr. na cžišku 582, 10647 11265 19857 26606 26874 34664 36698 45903 49128 51620 53692 67832 68913 71447 76676 78832 79741 80105 87112 87786 88205 91227 94406 101469 101973 109004 110208 110369 111194 117939 119100 125460 125727 130148 132743 135354 135916 137156 145298 156835 157524; dobyczje wo 1000 hr. na cžišku 50, 1774 2261 2295 4096 5891 7274 8312 10706 12236 13939 19304 19766 20114 26655 33391 33557 35331 38457 42153 42611 43782 46076 50561 51234 55990 58848 62582 64937 67892 68722 71335 71849 72168 73813 76874 79363 79414 80695 85517 85996 86214 87775 87918 89312 89875 91794 96366 97987 98701 99927 102307 102447 102966 105313 107678 108193 109393 111407 112956 114180 114803 115834 117066 118319 118929 127878 130870 132590 136019 139176 142047 142583 142946 144043 144882 145055 148582 148700 151583 156013 158487 159251.

— **S Hornjeho Wunjowa.** (Pschenajecze hońtwy.) Nascha hońtwa, kiž wospschima leżownoscže Hornjeho a Delnjeho Wunjowa kaž też Leſchowy, bĕſchtaj dojal najalej k. Semola ſ Leſchowy a k. Delan. Wonaj pak bĕſchtaj ſ hospodarſkich pschičinow hońtwu wotdawaloj. Najenſi pjenjez wuczinì pſchedy 500 hr. W Stajerecz hoſcženzu w Delnim Wunjowje bu pěſko ſajinzy ſeſdźechu. Po dĕſeſchczi rosmołowje pschenaja bu hońtwa ſa 450 hr. k. Goſchmannej ſ Delnjeho Wunjowa.

— **S Dźĕſnilez.** (We wukolej ſtarobje wumrĕł.) 75 lĕt ſtary wumrĕ tu k. Auguſt Balzaŕ. Wón je dołho khory był. Pożiwdźe lĕta bu k. Balzaŕ ſjawnemu žiwjenju ſoalowniſche. Wón bĕſche dołhe lĕta hłobuſtaw ſchulſteho wuboerka ſa Hornjohórczanſku ſchulu. Bĕſche też hłobuſtaw herbſkeho towaſtwa „Luźizy“ w Hornjej Hórzy.

— **S Khwaczic.** (Wróczenje motorſkeho kola.) K. M. Kaſtner dosta motorſke kolo wróczo, kotrež bĕchu jemu pſched lĕtom w Budyſchinje kradnyli. Wež bĕſche nimale wotbyła. Paduch potrjoſa ſ Wurig a je mlynſki. Wón kolo mały pſchemĕni, cžišku bĕſche ſ druhim cžišſtom namótał. Toła paduch drje ſnjeho mĕra njemjeſche a poda kolo dale bratrej do Leipſtiga pola Döbelna. Tam je wobtradnjeny ſažo o ſta.

— **S Wulkeje Dubrawy.** (Ssadaſtka wuſtajenja.) Nascha ſadaſtke towaſtwo ſarjaduje pschichodnu ſobotu a njedźelu wuſtajeńu ſadu, ſelenin a rózow. Wuſtajenja budźe wotewrjena ſobotu wot 2 hač do 8 hodź. a njedźelu wot 9 hodź. dopołonja hač do 8 hodź. wjeczor. Saſtny budźe niſki, ſa doroſczenych 20 pj., ſa dźĕći 10 pjenjezkow.

— **Z Radworja.** (Khrobłe paduſtwo.) W nocy k wutorje su paduſi w dźĕłarni a w ſkładze ſewca Kumaſki pobyli. Su z druhimi kluczemi dwoje durje wotamkli. Ditrichi najſkerje wužiwali njejſu, dokelž zamki njejſu wobſkodźene. Paduſi ſu potom khamory wočinili a z nich jenoż najdrózſe wĕcy kradnyli. Tofle, dźĕcace črije atd. ſu wostajili. Kmaňe črije ſu z popowych tyzow zebrali a najſkerje w mĕſe wotnjeſli, wſo hromadze za wokoło 1000 hriwnow tworow. Paduſi ſu městnoſć derje znali, a tola je tu nutrłamanje khrobła wĕc była, dokelž dźĕ w Mičkee khĕži tři ſwójby bydła. We wſy ſu na ranje psy ſčowkać słyšeli, dokelž pak khĕža ſama ſteji. njejſu wĕzo ničo widźeli. Napadny je póndźelu muž był, kiž bĕ ſebi, mjez tym zo po proſenju khodźeše, khĕžu napanduje wobhladał. Nadźijomnje ſo policajſkemu psej poradźi paduchow wuſlĕdźić, zo bychu zaſluženemu khłoſtanju njewuċekli, a woſelje zo by ſkodowany też zaſo k ſwojemu přišoł. Khudoby dla tu kradnyli njejſu, w tajkim padźe bychu cyle wĕſće druhe wĕcy brali. Policija należnoſć přepytuje. W jenej fajmje pola Lutobča ſu paduſi potom najſkerje zebrane wĕcy hiſće jónu přewjazali, zo bychu je lĕpje wotwjeſć móhli.

— **S Mĕrkowa.** Wo naſchej ſchamatowni piſachu, ſo je po krótkim ſapoczatku ſaſo dźĕłacz pſcheſtała. Zyle tomu tak nje. Je jenoż na tydźeń abo dwě ničeſi poſpſchestała. Pſchedeža ſaſo nowe ſtajańki a ſapoczinje niż jenoż dźĕłacz, ale dhe nowych dźĕłaczerjow pſchijimaja. Wodźenje ſchamotarnje naſ proſtu mjłodźenjcy, ſo jenoż ſe tym, ſo dźĕłaczerjo ſo ſ kapitalom na pſchedewzaču wobdźĕla, je mózna było ſ zyła ſapoczeć a ſakład połožić k nowemu ſakĕtkowi. Tutón krótka pſchestajnka ſadźerźeča njemóže. Knjes Krumpa, mĕſćanſki ſchamotarnje, ſo wjeſeli, ſo je pola ſwojich ſerbſkich krajanow ſa ſwoju poſtupowanje ſpraſne rozſumjenje a podpjeru nadſchoł a kroči ſ nimi ſolidarnje k nadźiju do pſchichoda.

— **S Mĕrkowa.** K. J. Ssowa ſ Smjigowa je ſebi tu ſaſo dźĕłarſke twarjenje natwaril a mĕſto do mjeſa ſachadnk. Da dotalneſi poſtajenje dźĕła na pódłahſtich twarjenjach. Twar nawjedowaſche k. Beier ſ Lomiſa, kiž je dołho po Sserbach ſnaty.

— **S Sdźerje.** (Wobſkadne njeſbože.) Wobſkodźenjome wobkhadne njeſboże sta ſo tu wutoru rano wokoło ½7 hodź. Pola Schmaranorez hoſ. Jenza tſchiſnikaj ſo Budyſko-Muſkatowſka ſtatna droha a Klukſchanſki puć. Dalo ćrjódła dźĕłaczerjow ſ Klukſkich pſches droha pschijedźe, też wot Čeſchowa rĕſnički miſtcze Arnoldt Stelzer ſ Budyſchina ſe ſwojim automobilom pschijedźe. Wón ſkrabny poſledźenjcu dźĕłaczerja, Schiekela ſ Budyſchina, a wotčeſche jeho ſyły kónz ſwoju. Wčaſu pomoz ſ cžiſtej jemu Barſtſi lĕkaŕ a domjese cžeſkoſtrańenjeho do jeho domu. Automobil ſo nahleſho ſaſpinanja dla do pſchećiwneje ſtrońe ſwinči, tola ſo wažnje njewobſkhodźi. S cžahaſej maſchinu Klukſchanſkeho kujeſkeho dwora wóz ſaſo na drohi ſeſkhodźi.

— **S Barta.** (Sudźbny nĕſchor w zyrkwi.) Njedźelu 25. ſeptembra popołonju w 3 hodź. wotmje ſo w naſchej zyrkwi zyrkwinſki ſudźbny nĕſchor. Cžiſty wumoſnik je k ſoſerčenju tudomneje ſotrowſkeje ſtajńe poſtajeny Seobaſtiſtkuja: Elfrieda Wóhmij ſ Drječžjan (ſopran), Erich Muck ſ Drječžjan (hubje), Herbert Schneider ſ Drječžjan (pſchećelo), tudomny poſpamowany chór a zyrkwiny chór.

— **S Rafej.** (Do wojſadneho ſastupjeńſtwa powołany.) Dla prjeczahſenjenja k. wuſchiſchi wuczeſ a kantor na wotp. Rjelka ſ zyrkwinſko ſastupjeńſtwa naſchoje wołady wuſtupi. Na jeho městno je ſo k. kantor Krawz powołał. Sudźenu njedźelu k. farař Riota jeho na wobčnaj Božimaj ſłużbomaj do ſastupjeńſtwa ſapokasa.

Z Delan. Nazyma k nam přikhadźa. To hižo widźimy na ſtomach. Liſco ſo póčnje přemĕnjeć a barbić w tyſacerych barbach. Ptačata ſo hromadźa, zo bychu wučahnyłe k jihu, a nam zanoſuja hiſće poſledneje zynki ſwojich ſpĕwow. Pola nas w Delanach ſłyſiš ſo přeco hiſće jeneho ſołobika ſpĕwać a tutón wuſtupi přichodnu njedźelu, 25. ſeptembra, před ſerſej zjawnoſcu. Spĕwne towaſtwo „Lilija“ wuhotuje ſ ... rjany ſpĕwny wječor z krasnymi parlemi ſerbſkeho ſpĕwa. Po dlĕſej přeſtawſy chce jónu zaſo wuſtupić a poſkićić wjeſele hodźinki. Dale zahraje ſam „Lilija“ w Delanach cyle njeznatu bru „Dawk njeżenjeńcow“. To budźa ſmĕchi, tuž přińdźe wſitcy z blizka a daloka, ſće wutrobnje witani. Waldźić žurla wopřija mnoho ludźi, zaſtup je tak nizki, naſemu časej přiměrjeny. Kać ſo nichtó njebudźe, hdyž tute krasne hodźinki ſobu wužiwa. Tuž na zaſowidźenje njedźelu 25. póžnjeńca w Ralbicach.

Z klóſtrſkeje wokoliny ſo nam piſe: Hdyž nocy počinaju dlĕſe być, kĕđje też dźĕło paduchow. Tak ſu w Swinańi dźĕłaczerjej H. wot póndźele k wutorje 11 karniklow pokraduli, kotrež mějeſe w kobrach na dworje ſtejo. Zależywſi přez plót, ſu ſwoju nócne dźĕło wukonjeli, njedźiwajo na hospodarſke wobſtejnoſće wobkradnjeneho. Tosamne paduſtwo ſu w Pančicach ſkućili, hdźež jim 2 ſtarej karniklaj z młodymi do rukow padnychu, grót paduſi z nożicami přetřihachu. W Miłoćicach ſu ſwójbomaj S. a R. w nocy ſaty z bĕlenišća wzali, tohorunja před nĕkotrym časom druhemu žiwnoſcerjej kał z pola. Też na bĕrny ſu ſwoje woči złožili a bjeru, hdźež ſo přileżnoſć poſkićuje. Tak ſu tajke w Kukowje, Jaworje a Wětenćy kradnyli. Tuž je nuzne, zo ſo nĕtko pola w nocy ſtražuja.

— **S Kamjenza.** (Ješelſke njeſboże.) Póndźelu rano ½5 hodźin ſta ſo na Arnsdorfſkej ćarje ješelſke njeſboże. Pola lokomotiwy ſo wóſta ſ emi a tak bu ćara na blíſchi ćaſ ſawrjena. Schłoda wuczini wokoło 600 hr. Sranił ſo nichtó wažnje njeje. Puczowazy dyrbiachu pſches Biſkopitzy jĕć.

— **S Kamjenza.** (Ćĕžke wobkhadne njeſboże.) K wjeſchemu njeſbożu dóńdże póndźelu w kolenu pſched Sſankelſtim kalom powzdałnju w pjatej hodźinje pſches njewuſchne woſchaje, ſo kolejaŕ nakładny wóſ nahle pſchećeſeny, kiž do města nuſ jĕdźeſche. W pomoz wołanemu pſchihna w naſpĕchliwoſtnym ſmĕrje wołowſky auto. So njeby hólza pſchejĕł, ſtarjemu jĕdźerjej wóſ dale na prawo, ſtaŕy pak ſi ſchi tom do ſyłneho nawrĕſa ſchtoma, ſo nad ſo na hłubokim łuku padny a tam ſ rozbitym pſchikrutom ſtejo nowſta. W nim ſedźaſu muſſi a ſónſa ſo ſchi tak ćeſko kranjeja, ſo dyrbjeſchtaj ſo do Kamjenſkeje klinikl wotkwiſeć. Njeſboże bĕ wjele ſudu napawało. Pomozne ruzy ſtorećkich auto na dróhu a wo dalſche wotwjeſenje ſo firma Eiſich poſtaraſche. Na njeſboku je bĕſ ſmĕła ſtorćkeż wina, dokelž njeje dołſ ſ Dĕſkowje nałożeny wóſ pſcheſćĕhnył. Tutón ſrudny pad, kiž možneſche łohko też ſmjerſne jeſĕſtwi mĕł, njech je ſa wſchĕch wobjet k warnowanju.

— **S Wojerez.** (Ćĕžke wobkhadne njeſboże.) Na Hródkowſkej dróhi ſo ſwoji ſtowaju ćĕžke wobkhadne njeſboże, wołeſbje blíſko města Wojerez. Tak kiž poſłedni tydźeń ſajſty tu dwójzy dońdże k ſrjeſbołeſbu. Sćĕdnu bĕ nakładny auto dyrił po wapſko ſeho auta. Tutón poſčuſi ſi ſo tak ćeſko wobſkadźi, ſo dyrbjachu jón wotwjeſeć. Na ſboże ſo pſchi tym nichtó njeſrani. Hórſche bĕ druhe njeſboże, kiž ſo ſta ſobotu dopołonju. Auto wojerſkeho dyrił do motorowehu kołeſarja, pſchekupca ſ Lipſka. Tón ſo tak ćeſko ſrani, ſo w khorowni na to wumrĕ. Też jedyn ſ wojakow, kiž do ſchłoma dyri, ſo ſrani, ale na ſpoſe jenoż ſłoſka. Wina na njeſboku njeje ſłĕdne wuſańjena.

— **S Nowoſlowa.** (Zjawanjo.) Schwórſt 15. ſept. pſcheby tu wjele zjawnoſcow. Sſchĕſtich jich pſchedwodachu. Zjawanjo tu we wołeſbnje ſtuczi i wjele padnych ſtanow. Tołko ſo ſtraſnjaſy jich ſtónzenje do ſoſe mjes nichtó wĕu a Nowym Khołtanom Dawſkowu. Tajſi ſwjedomi pſchi wſem nje.

— **S Jarowca.** (Wjeſt dyri do dźĕła.) Stara njepſchĕkinł, ſpſchi njewjeſeje ſo ſtrońe wot ſchłoma, ſe tu ſaſy wĕła ſrańſke ſchłaki. Wjeſeli ſo ſamotkaja ſchi wulkim njewjeſeju ſo 8 ... ſchłoma ſtkowa. Mnił dyri ... Jarowca ... morí, tammich 7 mó... ſaſu wołaſnił.

T... ſtka, ...

Wšém sobustawam Posmjertnje pokładnje župy „Jan Arnošt Smoler“

Z lubosće k bližšemu bu naša Posmjertna pokładnja założena. W tutej formje ma so też wobkhować. Je pak nam jara njepřijomne, a je to njepřetetne, hdyž dyrbimy naše sobustawy napominać, zo bychu tola swoje płaćeńsko winowatosće dopjelnile (swoje přinoski zapłaćile). To dyrbjało so stajnje hnydom stać bjez napominanja. Kak to też na zrudnych zawostajenych skutkuje, hdyž stajnje dyrbimy přispomnić při wozjewjenju smjerće jenoho sobustawa: zapłaćće też zastate přinoski . . . na zašle pady!

Smy wšém nam přizamknjenym serbskim towarstwam, jich dowěrnikam, připósłali w tutych dnjach dospołne wotličenje. Wše přinoski maju zapłaćene być hač do 30. septembra t. l. Kotrež hač do tutoho dnja njebudu zapłaćene, na te njemóžemy wjacy dłže čakać. Dyrbimy sobustawa z lisćiny sobustawstwa šmórnyć. Tuto napominanje k płaćenju stanje so dźensa posledni raz. Štóž je po 30. sept. z dołžnikom, njeje wjacy ze sobustawom. **Jeho zawšėćeńske prawa su wuhasłe.**

K tutym postajenjam smy nuceni, dokelž kóždy smjertny pad žada wot pokładnje wupłaćenje zawšėćeńskeho pjenjeza 200 hr. A čakać dołho nichtó na pjenjezy njemóže, dokelž w tutej zrudnej khwili trjeba so kóždy pjenježk najnuzniso. najkhwatniso.

Zarjadnistwo Posmjertneje pokładnje.
P. Krječmař. A. Dučman

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* Ze **Strauchizy** pola Dschatza. (Přichi barbjenju wotnow žmjertnje padnył.) W žnjeboburym Neppenje je moter Ota Hoppe přichi barbjenju wotnow žmjertnje zrjeboržił. Spłóšcheny kóń powali rěbl, na kotrymž Hoppe steješče a jeho na ienju stłoršny. Hoppe wosta bjez wědomja leżo a wumrě, wědomja wjacy njenatrjechi.

Swójbne powěsće

Smrčeloj: August Balzar w Dźěžnikecach, 75 lět; khowanje budże jutře schtwórtk pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Bruno Eberlein w Budyšinje; khowanje budże jutře schtwórtk pop. w 2 hodź. wot Tuchorješeje zynkwje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wobstodna rada
pola krajneho žudnistwa, statneho rěčnistwa a hamtskeho žudnistwa w Budyšinje
postaji so wot 1. oktobra 1932
sa póndźelu hač do pjatka na dopołdnje wot 8 hač do 1 hodź. a popołdnju wot 1/3 hač do 6 hodź., sa sobotu wot 1/2 8 hač do 1 hodź.
W Budyšinje, 20. septembra 1932.
Prezident krajneho žudnistwa.

Towarstwowski powěstnik.

Naš sobustaw do 125
August Balcar w Dźěžnikecach
je wumrěł. Naše sobustawy prosymy, zo bychu přinoik za tutón smjertny pad (20 pj.) hnydom zapłaćile a w Serbskej knihalni w Budyšinje wotedale.
W Budyšinje, 21. późnjeńca 1932.
Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler“
NB. Přinošk za tutón smjertny pad ma najpozdźišo za dwě njedźeli po wozjewjenju zapłaćeny być, zo by so podpjera porjadnje wuwiesć mohła.

Budyšin. Młodostny wotrjad „Towarstwa evangelskich Serbow“ na přichodnu srjedu, 21. 9. wječorny wulět. Zeńdźemy so 3/4 hodź. při Marijnej a Marćinej cyrkwi. Nowe sobustawy a hosćo su witani. Je-li dešćojte, zeńdźemy so w Serbskej kofejowni.

Budyšin. Jednota Sokoł ma štwórtk 22. późnjeńca wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje w towaršowni.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł ma njedźelu 25. późnjeńca pop. w 3 hodź. ważnu wurjadnu zhromadźiznu. Kóždy ma přińć. Dujowy porjad so w zhromadźiznje wozjewi. **Starosta.**

Hornja Hórka. „Łužica“. Našim sobustawam zrudnu powěść, zo je naš luby sobustaw Gusta Balcer z Dźěžnikec wumrěł. Prěni dźeł towarstwa wobdźěli so na pohrjebje štwórtk pop. w 3 hodź. wot žarowanskeho doma.

Ralbicy. „Lilija“ wuhotuje njedźelu 25. późnjeńca wječor we 8 hodź. zabawny wječor: spěwy, dźiwadło, reje. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Rózant. Towarstwo młodźencow w Róženc̆e ma njedźelu 25. późnjeńca swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk a deklamacije su přilubjene. Wšitcy wočakuje **starši.**

Zwjazk spěwanskich towarstwow. Tu wozjewja so spěwy, kiž maja w šitke towarstwa za nazymski koncert (23. 11. 32) wuknyć, přetož to su zhromadne khóry. Su to: „Zerja“ čo 2 a 24, „Wulka lubosć“ čo. 12 a 26 a „Dobry wječor“ čo. 9. Wyšše toho ma kóžde wjetše towarstwo abo też dwě mjeńšej towarstwje hromadze dwaj spěwaj spěwać. Tute spěwy maju so hač do 15. 9. knjezej hłownemu dirigentej Słodeńkej wozjewić. **Předsydstwo.**

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad

Serija w 21. późnjej lity 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 polak złotych	47,85
1 jendźelski punt	14,615	100 češkosł. krónow	12,465
100 swajc. frankow	81,15	100 franc. frankow	16,49

Na burjach bě wčera rjeńko. Wobrat hłownješe a tuńše cyłtow wopuščelowachu. Witi ſ dołhymi a rentowymi liśelanami měrjachu wjelkate, kreje rjeńkajuce tu ſu. Burjo čakaja na postrjenja ſa możiwe nowe měrjenja hospodarstwa. Wo zyłom praćhenim możiwosća so bojsa. Wo hospodaſich krupach měrjenja wjelkate. Jeni měrja, hdyž wyſchnosć zowsa wſchelakich, wośebe catalſtich wamkodow ſamſejuje, potom ſ tym połrjedowe kraje dowoſej wuzdźełkow němſkeje industrije pređtiſne dźěłaja. Witkowanje ako wunmerjenje twarow stanje so na ſakładze jelejſkeho pſchirownjeneho ſakona, mjenujce, poſtejenja a napraſowanja. Tuſon pſchirowny ſakład njeje mało wobešeć, jeli njeſmě wſchemu wotchowu hospodarſkeho ſwobodź.

Dotuhi měnjo, ſo poſtrowowanje ſuhwitneje wyſchnoſće w ſwonkownej politiſy, w ſchmu ſ hospodarſkim njeſhonji. Zadanja ſtatneje wyſchnoſće ſa nowe bramjenje je we ſukraju, wośebje w Franzowſkej, Jendźelſkej a Ameriſy njeſtyły wotrjóh nadeſchło. Wſchelake hospodarſke kniſi ſo někto boja, ſo ſ tym noſcha wuwożna industrija poſcheſi. Cźehmu ſo naděja, ſo ſo naſchej wyſchnoſći poradźi, ſ wukrajnym ſaſo dowěrliwy powětr wutworić.

S produktowych wikow njeje wjele nowjeſo najſymnich. Rataju maju nuſu na rjalach, luſ nima a khwile mjerźeja a žito na wiki wołoſ. Mjenuja a wikowarjam połnje dowěra, ſchtož na wiki płahnje. Pſchenjza wčera 5 pj. ſo zentnarju pſchiſpadži, wowaſ rauje tełko poſtupi, wobej w hotowym formje. W termiſowym wikowanju běchu płaćiſny rośli a wowaſa ſeſyſnjene.

Wčera płaćeſche w Barlinje zyntnar:

Pſchenjzy 10,30—10,40 (10,25—10,35) hr., rokli 8 hač 8,10 hr., jeczmjenja, nałeſnjeſa 8,70 9,20 hr., nałmjeſcheho 8,35—8,65 hr., wowaſa 6,60—7,05 hr.,

w termiſowym wikowanju:

pſchenjzy:

ſa ſeptember: 11,02½—11 (10,95—11) hr.,
ſa oktober: 10,95½—10,90 (10,95—11) hr.,
ſa dezember: 10,95—10,98½ (10,95—11) hr.,
ſa měrc: 11,15 (11,22½—11,30) hr.,

rokli:

ſa ſeptember: 8,67½ (8,67½—8,70) hr.,
ſa oktober: 8,60—8,62½ (8,70—8,72½) hr.,
ſa dezember: 8,65—8,67½ (8,72½—8,80) hr.,
ſa měrc: 8,75—8,78½ (8,87½—8,95) hr.,

wowaſa:

ſa ſeptember: 7,27½ hr.,
ſa dezember: (7,25 hr.).

Płaćiſny w ſwinkach ſu płaćiſny tydźeńſchich wikow. Hdyž pak žane nałpomnjene nje ſu, ſu to nałſchemnišich.

Stužnjze wili wježa w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Pſchihnali běchu 185 běrankow a 749 wuſtawkow. — Běželi płaćachu: wulke 28—42 (32—35) hr., ſrjejke 15—28 (20—32) hr. Pſchihnali ſu ſchafow: wulke 12—15 (14—20) hr., ſrjejke 10—12 (11—14) hr., małe 8—10 (9—11) hr. — Wili tłoſachu, płaćiſny popuſchćowachu.

Płaćiſny w ſwinkach ſu płaćiſny tydźeńſchich wikow. Hdyž pak žane nałpomnjene nje ſu, ſu to nałſchemnišich.

Zsudnjze płaćenadawanja.

Schtwórtk 22. późnjeńca 1932

w Budyſchinje na ſudniſtwje, dop. w 9 hodź.: Wſchelake meble, pſchenjcham thamor, ſchtwórtſom pocźehnjene meble, dewinetke a bjezowe waſi, wobraſe, narunčniſy, namuſchniſy a wſchelake druhe rośeńki, muſaz̆ koło, motorſke kolo, 110 ſchtwórtſow, 3 radio, ſuhle, bónčki, ſerwjetny wuz, torbowe a wſchědne noże, widlički, łžicy, wobraſa, muſaz̆ koſuchaj, 40 biſiow anatrowe, wołſchowe anorobiſke, porzelan, elektriſke lampy, pěſnaj, běrwy, pſchenja, dźěłaze hrajki, wſchelake ćahanki, 10 wěnzow a paſow ſa braſchnych, 20 kuhſow, ſchiwace maſchiny, gramofony, fotografiſke a 1 bźe ſonych hłowoſekow, 5 oraſeſičkow, iſtwinſki wotrawok, 246 puntow wſchelakich kajow, wſchelake koje, bolwanſke a wołmjane twory, klamowe pokłady, 6 pišaniſkich ſtajow, kryſtalowa waſa, kowaniſta pſchipra-wa, 6 tła. črow, 19 ſonjazych niſkich ſtupnjow, dejmantowej pjerſcheńenjej.

Se ſwobodnje ruki:

Schtwórtk 6 hodź. ſa 2 hr.

w Kemjnju w kaſarnach w komornym domje maſchinſkich ſtołbow, dop. w 10 hodź.: Bróchkrěbak, ſchtyri maſchiny, klamowy thamor a połzy, ſchwikel, ſwjawa, klamowy thamor ſe ſunatnymi durjemi, pišaniſki ſtoj, ſoja, pišaniſke bródo, ſtoł pſched pišaniſke bródo, wobraſe, bjuſet, motorſke kolo, radio ſ wótſjerčezkom, wumbjadło;

w Lubiju na ſudniſtwje, dop. w 10 hodź.: Pałzata pila, klamowe wuhotowanje, wſchelake draſty, lěpſche meble a pſchelake druhe wſchcemjety.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymjo we 1000 abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje	21. 9.	13. 9.		20. 9.	19. 9.
Pšenica	206-208	207-209	ſyny	—	—
rožka	160-162	160-162	woka	17,1-20,0	17,-20,0
jačmjeń, nat.	—	—	módre łupiny	—	—
jačmjeń	174-184	174-184	bolte łupiny	—	—
wows	136-141	137-142	ceradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosuk	—	—
pšeńč. muka	25,0-29,0	25,0-30,0	lany wosuk	10,4-10,5	10,4-10,5
ržana muka	21,3-23,0	21,4-23,5	such. truhanč	9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	9,80-10,2	9,80-10,2	bórnj. kruški	11,2-11,5	11,2-11,5
ržane „	8,50-8,90	8,50-8,5	syno, 50 kg	1,90-2,20	1,50-1,80
raps	—	—	hrana stoma	0,61-0,85	0,50-0,69
hróch Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	ješeńč. „	0,5-0,61	0,50-0,69
lane symjo	—	—	wowana „	0,50-0,6	0,50-0,61
pjeluški	—	—	jačna „	0,50-0,6	0,50-0,61

Płaćizny ręznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

20. septembra 1932 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne druziny a woznamjenjenje.

Woły: 631.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnoſe hač do 6 lět	32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	27—30
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane starše	24—26
Mjenje pjecowane wšeh starobow	20—23

Ryki: 545.

Połnomjasne, wurośene, najwjetše rězneje hódnoſe	28—30
Połnomjasne, młódše	25—28
Mjenje wukormjene młódše a derje pjecowane starše	22—24
Spatne	18—21

Jałojcy a krowy: 669

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnoſe	23—24
Połnomjasne wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnoſe hač do 7 lět	20—22
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—19
Derje pjecowane kruwy a mjenje pjecowane jałojcy	10—16
Mjenje a spatnje pjecowane	—

Cełata: 2072

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	45—53
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	38—50
Spatne (4.)	26—36

Wowcy: 3573.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	33—34
Starše wukormjene (2.)	37—38
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	26—36

Swinje: 2275.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	46
Wukormjene	43—45
Mjasne	42—44
Spatne	38—41
Rjecy a kundrosy	37—40

Wurjadnje wulke
wosebite předawanje
wot 15. hač do 30. septembra
10 proc. rabata
Zwjerśne
Madrasowe
Wumělske
Fałdate
Gardiny
Dekoraciske tkaniny, pis. połny voile, marquisetty, etamine, mull, story, witrazowe tkaniny, kromki, gardinowe žerdźe, přikrywy na blida, sofy a diwany, ložowe předłohi, wše čełne, blidowe, ložowe a kuchinske šaty
KURT ERLER w Budyšinje na zitnjowkach 11

Wujezdźanski
burski khlěb
4 puntowska pokruta . . 45 pj.
wjesny khlěb
4 puntowska pokruta . . 40 pj.
wubrakowane pokruty . . 40 pj.
Najl. wućah muki
jara płaćizny hódno.
Cista cigorija
(bjez runklicy), 1/2 punta 15 pj., punt 25 pj., dwaj puntaj 40 pj.
Hłowna předawarnja w Budyšinje
na Hošic hasy 5

Wutřihač
Jako **domacy rěznik** poruča so w měšće a na wsach
Jan Günther, rězn. mištr
w Budyšinje, Sulsk hasy 5, II
Ráču serbski. Dopisnica dosaha.

A. Gründer
homöopatha a masěr
k rěčam kóždy pjatk
w Lejnem 1
wot pop. 5 hač 8 hodź.

Barby
za wolij, klij a wapno
Nowe znižene płaćizny!
Viktoria-drogerija
Naplykał E. O. Hennig
w Budyšinje
na Sukelnišej hasy 7

Kupujće
serbske knihi

Walterec hojeńske kupjele
w Budyšinje na Nowych hrjebach 7
Telefon 3865
Wše medicinske **kupanja, masaże, wobswětlenja, elektriske hojenje, jednore kupanje a kupanje w naturiskim tuhu** wšědnje.
Nowe: Radiumowe kupanje ze šmrěkowje wolminy a mórskej sceli.
Měsačne wotličenje z khorobnymi pokładnjemi

Profesor dr. Zless
je so wróćił

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćefnja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je w čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkafsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 223 — Budyšin — Štwórtk, 22. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Nacionalni socialistojo cofaju

W pruskim žejnje bě žo 30. augusta kommunistiski namjet pschijał, kotryž rěkasche:

1. Němski prezident žo namotkuja, so by swój wukas ſ 20. julija 1932, nastupazy němskeho kommišara sa Pruzku, wróco wsak.
2. Wšche na podłožku wukasa cžinjene naprawy dyrbja žo hnydom wróćić.
3. Žadyn sastojnik abo pschistajeńz nima pschiwisnosć, na słužbne pschikazanje, na podłožku tohole wukasa wudate, potkuchacź.

Prěnjej dwaj dźełaj staj žo je wschěmi pschećiwo němskonacionalnym hłosam pschijałoj. Sa tśeći dźeł bě wjetschina, ſ nacionalnych socialistow a kommunistow wobstejaja, hłosowała.

Sawćerawschim je němski kanzler ſ Papen w rozrěčenju ſ pruſko-žejmskim prezidentom Kerrlom sutoho namotkował, so by tśeći dźeł kommunistiskeho namjeta wróco wsak. Pschi tym je pytnyć dał, so heiwak knježerstwo pruzki žejm rospuschći. S tymle hroženjom žu žo nacionalni socialistojo sastrózili. Wobjamknychu, so kontsiltka ſ němskim knježerstwom sminychć. W mjenje nacionalno-socialistiskeje frakzije je sapósłanz **Hinckler** rjekł w pruskim žejnje słědowaze wojsewił:

S pohladom na hłosy nowin knježerskeho kluba a němskeho kanzlera ſ Papena w nastupanju měnjenja nacionalno-socialistiskeje pruskeje žejmskeje frakzije wo prawach a pschiwisnosćach sastojnikow ſ němskemu kommišarej w Pruskej frakzija wojsewja:

Frakzija je 30. augusta kommunistiskemu namjetej pschikłosowała, dokelž bě žo tón žamy dźeń po porucznosći kommišarskeho pruskeho knježerstwa wschitkim ministerialnym sastojnikam napischećiwo nałožkam prjedawschich knježerstwow a pschećiwo prawam ludoweho sastupnistwa sakasało, do městnosćow žejnowanje stupić a po žiwojej winowatosći ludowemu sastupjerstwu rosprawy podawać. Poslednje tśi njedźele je pruske knježerstwo — drje pod cžischećom tohole rosžudźenja — žo prózowało, žo nowych franjenjow wuistawy pschećiwo ludowemu sastupnistwu wostajić.

Nacionalno-socialistiska frakzija pruskeho žejma k tomu praji, so žebi na to njemyslili, je žiwojeje strony pschećiwo knježerstwu, w mjesach wuistawnych pschisłuschnosćiow žo dźerżazenu, sastojnikow a statnych pschistajeńzow namołwiwšć, so bychu žiwoje pschisłuschnosće sranili.

Kaž dalako němski kommišaraj ſ Papen a dr. Bracht pod cžischećom knjesa němskeho prezidenta, na kotrehož wustawnej žwjernosći njeje dwěła, (herjekaze mjesywołanje) w mjesach wustawy, na kotruž je tež wón pschisahu složił, stutkujetaj, frakzija nacionalno-socialistiskeje strony jako žamo žo rosumjaza pschisłuschnosć wschitkich sastojnikow a statnych pschistajeńzow wobhladuje, so maju je žiwojeje strony kedźbu wustawy a sakonjow ſ pruskim dopołnjenjom pschisłuschnosćow.

Tole wojsewjenje nacionalno-socialistiskeho rěcznika kommunistoju a socjaldemokratoju ſ pschiwołanjom pschewodźachu. **„Zofanje kaž šiśkeże ženje! Dospołne powalenje!"**

Nazionalni socialistojo pschećiwo šamžnemu rospuschćenju.

Po Hincklerowym wojsewjenju chžyschе kommunist **Kasper** kommunistiski namjet sakoječ. Sapoča ſ tym, na žejmskeho presidenta pokazuja: „Tutón Bracht-Kerrl . . ." Pschi tymajle słowomaj president jeho pschetorhny a jemu kaja, „so by **salu wopuschćił.**" S pschihłosowanjom žwojich pschećelow Kasper po presidentowym kajanju žiwi.

Na to kommunist **Pieck** namjetowasche, **žejm bjes debatty rospuschćeć** a hnydom wo tym wothłosowaćz. Se wschelakich stron žu žo płosby pschećiwo rospuschćenju słyschećz. S **jednorym wothłosowanjom žo pschećiwo hłosam němskonacionalnych, kommunistow a dweju demokratow** kommunistiski namjet wotpakasa.

Němskostatna banka diskont na 4 procenty znižiła

W žejdźowstkim pobjedźenju zentralneho wubjerka němskostatneje banki je banžyny president dr. Luther wojsewił, so je direktorium němskostatneje banki wobjamknyło, diskontowu žadźbu ſ 5 na 4 prozenty, a lombardowu žadźbu ſe 6 na 5 prozentow se stutkowanjom wot 22. septembra snižiła.

Zwołanje sakskeho sejma so žada

Kommunistiska frakzija je namjet podała, so by žo žejm do cžaża zwołał. Dyrbi žo wo dwěmaj praschenjomaj wuprajić: Wo Papenowym nuzowym wukazu, kotrehož wotstronjenje kommunistojo žadaju, a wo praschenju sjednoćenja wólbow do němskeho žejma ſe sakskimi gmejnskimi wólbami, kotrež směja žo, kaž je znate, 6. a 13. nowembra. Knježerstwo budże naiſerje hakle kónz tydženja wo sjednoćenju wólbow jednaćz.

Sšejmowe pschedsydstwo wo namjecje ſ pišomnym wothłosowanjom rosžudźi. Knježerstwo hakle kónz tydženja wo hromadu połoženju wólbow wobjamknje.

Wjele pschikhilenja po sdaću sa to njeje, też sakski gmejnski porjad tomu napischećiwo stej. Jeho 27. paragraf praji, so dyrbja žo gmejnske wólby tśeću njedźelu novembra abo, jeli so je tón žmjertnu njedźelu, druhu njedźelu novembra wotmjeć.

Wobstaranje dźěła za němskich żeleznicarjow

Sarjadowaza rada němskeje żeleśnizy, kotraž je žo 19 a 20. septembra ſ wobdźělenjom němskeje żeleśnizy ſ programmom němskeho knježerstwa saběrała, je wobjamknła, połda hižo posłajenych srědkow nježdże 180 milijonow hriwnow na wjazy dźěła nałožić, kotrež němska żeleśniza ſ wobličenja dawkow wot němskeho stata dostanje. Połda wjazy dźěła pola podawarjow materiala budże so móz 24 000 muzi do dźěła pschijaćz. Dale móże žo ſ pschikrócenjom dźełańskeho cžaża 6000 dźełaćerjow w dźěle wothłowować.

Bayerska za reformu němskeho stata

Bayerskemu ministerſkemu presidentej blizko stejazy „Regensburger Anzeiger" pischе, so je smórowaze, so nětko po sdaću też němske knježerstwo pschipósnawa, so žo 48. **staw němskeje wustawy žo so sasadne wustawne experimenty pschi žanych wobstejnosćach njehodźi.** Tole wujasnjenje je ſ wumělenjom, so móża žo ſ bayerskeje strony zsyła ſ němskim knježerstwom wo reformje němskeho stata rosmołwjeć. Němski kanzler je sa bayerski namjet srosumjenje pokazał, kotryž němskostatnej radźe nadawk pschipokasuje, na podłožku dorosumjenja mjes němskimi krajemi reformiski plan nastajić.

Dyrbi žo ſ tym liczeć, so budże też němske knježerstwo tónle namjet podpjerać, potom mohło žo też we wěstym positiwnym wuznamu tohole sekanja rěczeć.

Gregor Straßer Papenowy programm kritizuje

We wólbnej shromadźišnje Mnichowskich nazionalnych socialistow w Kroniz zyrkusu je Gregor Straßer wutoru wjeczor dwěhodźinsku rěcz měł. Papenowe knježerstwo wótro pozhudźujo, njes druhim praji: Wobaj wukazaj byschtaj bjes wuspěcha wostałoj, hdy by wulki dźěł ludu swólitiwy njebył, ſ dobrowólnym zobudźělom tajle sakonjej pschejwejeć. Hakle tole ludowe zobudźelo sakonjej žiwaj a žiwjenje słudźazaj cžini. Papenowy hospodarski programm je drje myſl nazionalnych socialistow w nastupanju produktiwneho rozschěrjenja kreditow pschewsał, ale w pschewjedźenju je Papen pódlanske puce schoł, kotrež k bjeswuspěchnosći powjedu. Papen kredity k hnydomnemu wudźělenju skazankow a k saplaćenju njepostitka, ale tónle nadawk wulkim pschedewzaćelstwam pschewostaja, pschi cžimž njewidźi, so wotbyrje wudźělkow njeje na žane waschnje saruczene. Wón, Straßer, je pschejwedźeny, so bychu so bjes tóhodla experimenta ſ měnu, bjes kukrajneje měny, jenož ſ pschihotowanjom nětkotrych milijardow hriwnow kredita hodźało praschenje nawjertnjenja hospodarstwa rosrisać, hdy bychu žo naprawy jenož prawje nałožite. Papenowy programm jenož tak stutkuje, so banki k płaczenju tkmane wostanu. S dźěłkowymi mylami je też pschedewzaća mytnica, kotrež žu hižo dotal bjeswobhladnje wotwarile. Nazionalny Papen wopraudźe internazionalne banki podpjernje. Nazionalni socjalistojo su zwólniwi, samolwitosć pschewjacź. Tola njeridu do žaneho knježerstwa, w kotrymž nimaju pośledniu mózność rosžudźenja.

Oldenburgscy ratarjo pomoc pola Hindenburga pytaju

Oldenburgske statne knježerstwo je sa Oldenburgske ratarstwo němskemu presidentej pišmo pschepodacź dało, w kotrymž žo njes druhim praji: Wobdźelenje połoženje oldenburgskeho ratarstwa dla wulkich dawkow a danjowe cżeże je k tomu dowjedło, so wobdźedźenstwo za wobdźedźenstwom swěrschchu.

Kubła žo ſa šmješchnje tunje Pjenjesy pschedawaju, a nětdy saſtydleny ratar žo bjesdomny proschcer sejini. Jenježta katastrofa by wobšud žydlerjow był.

Pišmo k tomu žada:

Diskont němskostatneje banki dyrbi žo na 2 prozentaj, privatny diskont na 3 prozenty snižiś, pschi cžimž dyrbi kruże sakasane być, dokl sa khoſty a požrědnišće placenja bracź. Wuklukanje dźěła wjetsche dyžli sakonjka dait dyrbi žo ſ lichowarſkim sakonjom kruże chłostaz.

Stadnišće pschedawanja a na pschepadowanje pschedawanja dyrbja žo wo polne léto wotstorcźeć, so by so wschitkim wobdźedźerjam cżaſ a mózność dała, so bychu žo ſe swojeje wo nasdyjszych padach nakhwilneje nuzy wudobyli.

Hohenzollernjo farmy wróco žadaju

Pruſko-braniborſki domjazy fideikommiß je pola sarjadowanja mandatoweho kraja **Krótkowjeczjorneje Afriki** pjenjezne žadanja w njesnatej wuſkosći pschipowědźił, kotrež žo na nětdyschnu konfiskaziju prjedawscheju farmowu Mickborn a Kosis w Gibeonskim wokrjesu pocżachuja. Najwyschschi sud **Krótkowjeczjorneje** Afriki je pschipóznał, so tele wobdźedźenstwa njejsu ani němskemu knježerstwu ani khežorej wołobinje, ale domjazemu fideikommißej słuschale, schtož je wołobite prawne sastupjerstwo a jenosć Hohenzollernskeje žwójby a jejnych herbow. S tym je žo wušud za wjele padow wuprajił, ſ kotrymž je žo domjazy fideikommiß ja wschě wobdźedźenstwa Hohenzollernskeje žwójby pschipóznał, kotrež žu žo w zytym śwěcże po Versailleskim rěczenju sobrale.

Genfske rozrěčenje wo 40 hodźinskim tydženju

We wurjadnym pohjedźenju sarjadnistwoweje rady internazionalneho dźełowego haunta je žo **italſki namjet** na sawjedźenje 40 hodźinskeho tydženja jako krjesowe naprawy rosprajił. Italſki sastupnik namjet swojeho knježerstwa dokładnje rozłoži. Franzowski knježerstwowny sastupnik Piquenard a němski knježerstwowny sastupnik Grieser jeho podpjerascha. Dźełaćerſki sastupnik za pschećiwo italſkemu namjetej wuprajichu. Jenož italſki dźełaćerſki Kownik Olivetti namjet sastupowasche.

Připad při čitanju hollandskeje trónskeje rěče

Když bě wutoru dopołdnja w rycerſkej sali krałowa trónsku rěcź cźitała, kotruž je wona na zahajenju stata, kajkehož w hollandskich parlamentowych stawiznach hischće njeje było.

Po cźitanju rěče parlamentowaj jenicžkaj kommunistiskaj hobustawaj stanywschi sawołaschtaj: „Wjerjeć ſ krónu! Wjerjeć ſ krałowej! Wschě druhe parlamentowe hobustawy kaž jedyn muż ſe swojich měſtnow stanychu a hollandſki narodnim hymnu sanjeſechu, so bychu žo wospjetowace kommunistiske wołanje pohłuschili.

Winski nowy arcybiskop

Bamž je sa Miniſkeho arzybiſkopa univerſitneho prosſesora dr. Innitzera pomjenował, kotryž je tśerśenim Schoberowemu kabinettej jako minister sa socjalne sarjadnistwo pschiſłuschał.

Pomjenowanje je žo po žamžnym bamžowym rosžudźenju stało, dokelž je namjetowaze prawo, kotrež žu prjedy Habsburgſcy wukonjeli, ſ wostrónjenjom monarchije saschło. Hischće je ženje drje njeje wobsadźenje Winſkeho arzybiſkopſtwa tajle jenownyſne pschihłosowanje namakało, kaž tutón krócź. Dr. Innitzera žebi po jeho stutkowanju jako socjalneho ministra jako muża cżełeje luboſoće ſ cźłowjekam wyſoko waża.

Jendźelscy tkalcy dale strajkuja

Jednanja wo mér w jendźelskim tkalskim strajku su hacź dotal malo wuspěcha měli. Mały wubjerk, je schadźi zastupnikow dźěłodawarjow a schadźi zastupnikow dźěłacerjow wobjecajo, wot někotrych dnjow wo zkrócenju mzdy jedna, toka so wo tym njeje wjacorych dowěrnikow dźěłacerskich swjazkow, kotrež je swopředka k strajkej dowjedło, je so natajdźo wróćo k dźěłu. Wuhlady na skónčenje strajka w bližšim czasu su dosć hubjene.

Gandhi wo zamysle swojeho posćenja

Gandhi, wjednik za wuswobodźenje Indiskeje z jendźelskeho knježerstwa, chce swoje žiwjenje za to woprowacź, so by pariam, zapytej najnišimi ludowej worschcje we Indiskej, jenake wólbne prawo do indiskeho ludoweho zastupnistwa wubdźěł. Na konferencach, w kotrychž je so nowa wustawa za Indiku waradowała, su zastupnizy indiskich kastow pariam jara wobmjerowane wólbne prawo dali. Jendźelske knježerstwo njeje mohło na tynle wobsamknjenju niče pschemjenić. Gandhi je podarmo pschećiwo tutej njeprawdźe pola indiskich kastow protestował. Se swojim posćenjom chce zastupnikow kastow pohnuć, so bychu pariam wólbnu runoprawnosć dali. Gandhi je wot nóca jenoź z wodu žiwi, kotrež ma po jeho ménjenju wurjadnu móc, žiwjenje podšchicz. Chce so nadźěłowaju prózowacź, so by tak dołho žiwy wostał, hacź by hordosć a žełiczliwosć indiskich kastow pschewinyl.

Gandhija su po spočatku jeho posćenja zastupnizy nowin wopytali. Mjes druhim je jim prajił: „Runija prozetej islama a runija Jezušej, wunjeź na niźšich skhodźenku, sym počzał za prawdu wojowacź. Za cźaj mojeho posćenja wolanje mojeho hłoza do njebjes k wschemohnomu Bohej doznije.“ Gandhi prajі, so nocze za nesho spobudzacźa słužbu. Sebi sy budża sa někotre dny bjes smyzła. Zadanje ja jeźu mi saduje, a so hłuboko do myzłow ponórju. Wschón zajim sa swonkowny zwět saudźe. Budu z jena i wěsu, wo kotruž dźe. Njedźiwajcu toho budu so nadźěłowizy napinowacź, so bych želi žiwjenje zakhował; pschetož zadam, so bych dale žiwy był kaž někotrizkuli druhi cźowjek. Njeje łkpschoho lekarstwa za žiwjenje, dyžli woda, budu ju wužiwacź, so bych zwoju nadźiju pospjelił, hacź zwědomje jendźelskeho knježerstwa a hindow wotwucźi.

Rumunsko-ruski namjetny pschipad.

Pola Orbeina w Rumunskej staj w nozy k wutorje diwaj ruškaj wojakaj jeneho rumunskeho namjetneho wojaka z druheje strony Dneštra zatšeliłoj.

Chinejskeho admirala skóncowali

Neshorjenje zhudźany attentat je so w Schangchaiskim pschedměsće Schapai stał. Revolwer psched hotym dżerżo, tšjo hischcze njesnaczi winizy zebi pschistup do doma tódźiskeho wotdźelenja chinejskeho ministerstwa wójnstwa, admirała Wukwang-Sunga, wunuzowachu. Hdyž jim admiral napschećiwo stupi, jeho potšelichu. Hacź dotal mordarjo [illegible] njeje.

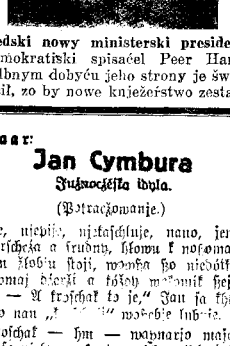

Swedski nowy ministerski president.
Socialdemokratiski spisaćel Peer Hansson. Po wulkim wólbnym dobyću jeho strony je swedski kral jemu poručił, zo by nowe knježerstwo zestajał.

Ze Serbow

W Budyschinje, 22. pósnjeńca 1932.

— Wo rejdże. Wčera wječzor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer —4 a thermometer wodnjo 14. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer —3 a thermometer w nozy 15. — Dalschi raz wjedra budźe tuchi. — Stachi nóz bě symna, mrózota. Wschitka, kajka wot połnotnego lo swěta morja hacź do srjedźneje Europy, je pucź wuteworiła symnym powětram z lodowego morja. Nowa nižina pola luzy Island tuanno bóhu sawrjese. Psches Jendźelsku pschikhadza nowa wuzhina. Nad Biskayaskim zalivom leži pschecz tšicze nižina, na kotrejež wjedro pak hischcze njeskutkuje. W Budyschinskej krajinie bě wczerawschi dołschi jara knadny. Wróżoa Dawno hischcze pschemazkana njeje, ani běrnjage rzyczki. Jenož nasymi im pjaca pschinjese znadne wotschemjenje. — Jutše pjatk sčahuje słónčko 5,47 a thowa so 5,57 hodź. Měsacźk sthanja wjecźor 9,53, a thowa so popołnocy 3,06 hodź.

— **Měschczanske Schpórjenine kupjele** su wot dźiwiskeho schtwórtka sawjene. Běrsa je kupjelo něhdże 120 000 wojskow wopytało pornjo trěhdże 105 000 we łoischim lěcze.

— **Mjazowe jětki (Freibank) w Budyschinje.** Pjatk 23. septembra 1932 wotedawa so pap. wot 2 do 3 hodź. na cźišla 5001 hacź 5175, wot 3 do 4 hodź. na cźišla 5176 hacź 5350, sobotu 24. septembra 1932 rano wot 7 do 8 hodź. na cźišla 5351 hacź 5500, wot 8 do 9 hodź. na cźišla 5501 hacź 5550 a wot 1 hacź 100 fyrc howjaze mjaso, punt po 35 pj. a fyrc swinjaze mjaso, punt po 40 pj.

— **Kermuscha** zwjeći so njedźelu 25. septembra we Wojerezach a Hamorje.

— **Satsta krajna loterija.** Pschi wutornischim cźehnjenju 5. rjadownje 20. sastteje krajneje (2. jubilejneje) loterije (14. dźeń) padże dobyeze wo 30 000 hr. na cźo. 62889; dobyeze wo 10 000 hr. na cźišle 7053 132165; dobyeze wo 5000 hr. na cźišla 2111 4488 98773 138965; dobyeze wo 3000 hr. na cźišla 5342 15805 16417 21523 36205 55716 55958 71952 77954 89433 90918 96281 99749 127946 136837; dobyeze wo 2000 hr. na cźišla 1298 2009 2624 4724 15497 18518 20332 21918 23372 23594 27477 29667 29944 35393 51073 53051 54013 57360 57517 60200 62129 66310 69034 72433 78604 82636 84316 91396 102107 105371 106016 118328 119276 121576 124424 127199 129853 136853 136412 139280 140948 142390 158125 159305; dobyeze wo 1000 hr. na cźišla 3125 4190 5564 7598 11412 11579 17880 18312 21164 21402 25093 26244 33477 35602 36786 38247 38426 42545 42932 47540 47560 49400 49572 52283 57150 58550 58921 59230 59419 59689 60596 62146 64913 65330 65425 67777 69947 70620 71852 75763 76077 79602 79745 80745 81689 84862 85791 88606 91514 92406 93166 94806 96503 96990 100014 104118 105662 107235 109001 111238 111297 112621 114239 114536 114689 117535 118669 119182 119458 127812 130335 130865 130867 131819 133385 139671 140031 140614 142403 143288 144332 145304 147373 149886 150368 151139 159383 159997.

— **Wobžedźer so pyta!** Na polizijі khowa so mužaze jédne kolo znamki „Geg“. Kolo su na Matorjanskich lezowniscach bjes kupeja namakali. Wobžedźer njech so pola kriminalneho wotdźelenja w Budyschinje, Burgplatz 6 II, zamołwi.

S Delnjeje Wótki. (Swinjazy mór.) Kaj je so hamm swjesćilo, je mjes zwonjemi kubleria Augusta Hermanna Kobana w Delnjej Hórzy cźo. 56 zwinjazy mór wudźěłał.

S Makeje Dubrawy. (Dobrowólna dźělowa zjednoczenja.) Na tudomnych knježich polach nětkle stari mužojo na porjedzenju drenažow dźěłaju. Tydźeń hischcze maju [illegible] khlěb a potom pschidźe, kaž słyschimy, dobrowólna dźělowa słužba, tiž budże dźěła dale wukonjeź. Psches tuto pscheměnjenje so stari robocźenjo nasad staja.

S Wulkeje Dubrawy. (Najwjetša khowna zhromadźizna zwjazka podpjerazych towarstwow.) Njedźelu popołdnju serdźe so tu w „Lěpnym hrodźiku“ 18 k zwjazkej pschisamknjenych podpjerazych towarstwow k wurjadnej zhromadźiznje. Poćzerdźenje nawjedowasche pschi pschedsydźa Dutenbach z Korjenja. Sa wjeśne towarstwo postrowi pschedsyda Hoker z hromadźiznu a pschejeze wuspěschne jednanja. Posledni zapiś z Korjenja sthmali. Statistiske liśiźiny so rozdźělichu. Namjetny pisomnje njeběchu zapodate. Schtwórty dypk dnjowje porjada pschinješe nimo měry ważnu rosmołwu. Wosamknu so, so za 1. januara 1933 zakoji dobrowólny pozmjerna pokładnja, pschi kotrejž so wobrot wo 10 pro zbra. Wschitke pschisłupy maju so hacź do 1. nowembra 1932 pisomnje zapschipowdźicź. Pschichodna zwjazkowa zhromadźizna budże k lětu w Khabłowje. Pschi dobrej towarschnosći so wuspěschna zhromadźizna skónczi.

S Wulkeje Dubrawy. (Lěkar Ikhorik.) Pónđelu tudomny lěkar k. dr. Brinck 1½11 hodź. hischcze zwoju rěcźnu hodźinu, kiž bewak w 9 hodź. zapocźina, wotewrje njeběsche. S wobzarowanjom zdźiwichmy, so je so zaso dyrbjał do Budyskeje khoromnje podaci dla lajdowjezenja krwě. Knjeza Brinkowa klinika je žnjnje wobšadźena. Won je znaty wobluboweny lěkar a też cźežke operacije wukonja. Pónđelnischu rěcźnu hodźinu dźensche zapocźeł, ale to njemóžeše, dokelž so jeho rana thwaitajy zdźiwichi. Nadźijomnje mózemy lěkarja zaso dóbry domach widźeć. Knjes dr. Wesemann z Barta natkwitnje jeho zastupuje.

Wujasnjenje wulkich padušstwow we Łužicy

Budyschcej kriminalnej polizii bu znate, so we Wulkej Dubrawje pola jenejo wobsydleria w lěśi wjesche dźesa narjemnischich dźělow za jésone kola a druge wózy lećeli, tiž mózachu jenoź nakradnjene być. Dokelž su so we posledznim czasu na wschelakich městach Łužicy do mjetowarnjow z jésonymi kólami a dźělarskimi zadobywarjow a kradnyli, mějachu za to, so we Wulkej Dubrawje lećaze wózy z tutych zadobyczow pothadźeja. Wobsćerne kriminalne wuslědźenje a z tym wjazane nakhadne zaměrnjenja su hižo 21. septembra rano take pschecźiwo padźenym zakrocźili. Su zwopředka 7 wobsydlerjow politiskeho khowa wsali, kotrejž běchu zadobywarskeho kradnjenja z pschekwapowanja zwinuce podźałane. Policija zajała je tu kopizu wobruczkow za jésone a motorske kola, druhich dźělow za jésone kola, benzinowych a wolijowych [illegible] nowe a nowego wobnicza. Wobsnadźe běsche so hatle we nozy k 20. sept. w Radworju pola jenejo sejwego kradnyli. Do kajtich padušstwow zebrana potrjeba za jésone kola ztkluchca, dyrbi so halle pschepruhowacź. Może pak so hižo nětko rjec, so zu sadobywarjo na swojich padušstwach jésach wjele wjazy wózow kradnyli, hacź je so jeho brako, a so je so ważny dźeł hižo jenotlimym wobsołam rospschedał. Schtóž je posledni czaj pschileżnoitnje narunanje dźěła za jésone a motorske kola, wobucze a druhe wózy kupował, njech so, so by njelubje zakrocźenje pschecźiwo njemu wobschoł, pola blišschego żandarmerstwa, policajstwje abo kriminalneje wyschnosće samołwi a kupjene wózy pschedpołoži. Dweju zajateju su mjes tym zajo puschczili, dokelž so jimaj dotal khłostajonne wobdźělenje na padušstwach dopokazacź njehodźesche. Shytne 5 wosobow, tiž su so zdźěła kradnjenja wusnali, so dźensa Budyšćemu statnemu rěcźnistwu pschepodadźa.

S Dažina. (Pschi splóchenju konjow snjeżbožiła.) Sobotu na tudomnym kuble herbšteje grychty ratarska dźěłacźerka Marja Jiraelowa do cźežkeho njesboka pschińdże. Jako jeje muž i konjomaj se žnjawu domoj jědźeschе, so konjej splóchischtaj. Wona chcyschе swojemu mužej pomhacź konjow zadźerżeć. Pschi tym pak tak

B. Ch. Baar:

Jan Cymbura

Fušnoczěšta idyla.

1101 (Pokraczowanje.)

„Njeżerje, njejdźe, njetkaschluje, nano, jenoź kožmy so jomu herschcza a trudny, hłowu k nohomaj wěschoju, pschi połnym žłobu stoji, wonka so niedóbrje, khoma so na nohomaj dźerži a tólky mócznik sej myslischi, so je weli. — A kroschak to je,“ Jan sa khwilu doda. Wěschcze, so nan „[illegible]“ wobcźe lubuje.

„Tak, kroschak — hm — waznarjo maja dwjetschca kroschakt — so niehdy na konju prócha widźeć było — ha mjes nimi žiwikojo — njecha so jim konja cźežacź.

„Na cźěłnim tuhu maja w stawych kubłach hacź dotal „wojerske khódry“. Pscźey hacź bu wojerska ja jěźdźych z natwarjena, bywachu tu dragonoja, hulanoja, kuhazrojo a thrabarjo w jenotlich pschebytkach a w Puncźinym maja dotal tóżde léto na manewrach „w kwartěrje“ na kłódym kuble niz jenoź wojaka, ale też konja. Sčim Zymbura rinu puć sameri. Sčłonczko so thwaschche a z wozsinjenymi durjemi a z wotwjeschkom jeho stabu, hižo khłódne posledznje prędki jom podachu.

Zymbura wuhlada starezo, sorjeneho, hubjenje žiwjeneho a hladaweho konja. Dwěm a żelnoscź sboom do jeho wutroby šupschcze. Dwěm pharezesche wapnarjej, hoduzelnosći pharezesche konjej. Tón tu bjesdźakuje stejeschе, wocźi mężesche pschińdźenjemej, pótkowasche so, hłowu wěschesche a tak tu też jeho wobsydźeł stejeschе, stary, smjerschcziwy w pjaci, suchi kaž kóści a koża. Zymbura so wobroczi k njemu, wótry porst mężesche hižo na jasyku, ale hdyž tele truane, zmorschczene wobliczo wuhlada, hdyž pohlada do teju bojasnuju, strachcźiwoju wocźow, pódre worsk, hnéw so w nim lehny a dobuzelnosći so też na tohole starza pschenjese.

„Wotgratujmy konja, wołoži so jomu,“ Zymbura namjetowasche a hnydom z Janom k njemu pschistupischtaj a pschimaschtaj so doczerżaresko graia.

„Hlej, je to žrěbz —“ pschikpowmi Jan, podwopschny rjemjeń jomu sczahuje.

„Haj, žrěbz to je,“ wschitkowny wapnaj, „ale duschny je kaž dźěcźo. Ani kurjatku niczo njeczini — boječ so jeho njetrjebacźe.“

„Schtó by so jeho bojał!“ mlody bur pohórschcźeny hnéwnje wotmolwjeschce, „tomu do zorow njeje, ani hibnyeł njemóże.“ Ale Zymbura njeležesche — kaž kmjerczesche, — a ruzy, hdyž podpaš a nakhrjebły rjemjeń rozpinjaschcze, so wiózmnje tichaschcze. Stónczuje rjemjeń z pschasli wuczahuju, rjemjenje z postronkami po konju k schiji, ke khomatej wuhorny a na suchi thribjet pohlada.

Tam so jemu znaty błak cźornjesche. Mjes tyżazami budźesche jón Zymbura pósnał — jene jenicźke swójo jón mężesche — a to bě jeho lubowany, njesapomnity kóń — Kroschacźk. K hłowje jomu Zymbura sfoczi a pschińacźnjene wócźko sbóżny. Morwe, bóle wócźko, hasle, wuraże so w njeczistej wócźnizy pokasa.

„Mói Kroschacźko, mój luby konik — kak so to sahy widźimoi —“ Zymbura nadoso nahle a z thłotom łapłatk. slehny so konjej na schiju a hłowu do jeho dołheje hriwy sakry.

Kaž stamjenjeny Jan z thomotom w ruzy stejeschе, kaž stoły stejeschce wapnaj, też kóń so ani njezbiny, tuwje, bjes cźuża tu stejeschе, jenoź z nohi na noha pschestupi. —

Do teje krotnje, sadwělnje cźišćiny Zymbura jam prěni sarcźa. Wot konja so wotchorhnywschi k wapnarjej pschistupi:

„Pschecźelko, prajeże mi, jeże a kak jeże k tomule jsi njej pschijschoł. Jowle w tymle kuzejeju je so tónle kóń narodźił, jow je wotrosti a jow sym ja jeho wukubłał,“ a wulke słzy so jomu z wóczkow ronjachu.

„Wo wójnje z Prużakami — psched dwanacze lětami — sym jeho w Schwihowje na wikach wot konjazeho wojerwarja za jeździzowe z tych dźěł — mjesche wjele koni — wschitke wojerske a wubrakowane — tónle mjesche a ma wócźko z pschehubom murażene. A z wěrnej rěcźu, tu widźicze wojerske znanje wupalene — a połra z ruku konjej na sćehno, hóżeż bě wulki pijnik „M“ wupateny.

„Marengo jomu pola wojakow rěkachu,“ dopomni so Jan.

Ale Zymbura njeslyschesche. Wijesche hižo wócźej z wowsyteje hłowy a z krótka porucźi: „pschinjeś kadźelu wody — namócźi wócźej a poczа Kroschacźka trěcź. Nohi jomu trěješche, khribjet a pleca. „Hubjenje — ach — hubjenje ju cźe žiwili,“ sforżeschе, hdyž sacźu pod ruku wuzahowaze rjebka.

(Pokraczowanje sćeżuje.)

nješbožownje padje, so žyjawa pyches nju jadźe. Hižo šturicha žona šlama žebi ruku a žo hišcheje šće wobodrź. Knjes dr. med Schöne z Lubija wja ju k dalšnjemu wotkhowanju do Guhiješeje khorownje žobu.

Z **Luha.** (Šwinjaŋy mór jaschoł.) Kaž je žo hamtšiy ... šiło, je mjes žwinjemi kubleŋa Mikławšcha Wolfa... we Łuŋy čžo. 21 žwinjaŋy mór jaschoł.

Z **Ntrej.** (Njewjedro.) Pschi njewjedri, kiž njedźelu ... kraŋinu pschesčahny, je błyšk wošpjet dyrił. Na ... dyri pak jenož do schtomow, tak w Komorowje a ...

Z **Khrósćie.** (Tepjenje za cyrkej.) Prěnje dźěła za zaŋwarjenje tepjenja w našej farskej cyrkwi su so tuta dny započałe. Kapała je so na sewjerna stronu ... położožiła, dokelž do prjedawšeje kapały so tepjeńska připrawa (kachle) zatwari. Za tute dźěła su so ... kotři dobrowólnje do służby stajili. Wjednistwo ... ženskich a murjerskich dźěłow je so k. architektej Cyžej tu dowěriło.

Z **Khróšćie.** (Sudniske přesadźowanje.) Bjany přeł 5 lětami nowonatwarjeny statok, hdźež běše piwowy skład k. K. zaměstnjeny, je so wutoru na sudnišcje w Kamjencu dyrbjeńcy na přesadźowanje ... dawał. Kupił je cyła ležownosć z konjencom a pol... k. piware Ludwig Heinlein z Budyšina.

Z **Wudworja.** (Wysoka staroba.) Tež w našej ... nje bydli staruška, kiž docepje jutře pjatk ... št. Je to přichodna mać kłóštrskeho hajnika, k. Augustina. Jubilarka narodźi so 23. septembra 1842 w Raitzenje pola Oschatza. Knj. Ema zwud. Ludwigowa, tak staruška so mjenuje, je hišće strowa a žila a překhodźuje so nimale kóždy dźeń w krasnym klóštrskim lěsu. Cyle wěsće je čisty powětr jeje strowosći přijomny.

Z **Kulowa.** (Służba dźěłaćerskich dobrowólnikow.) Tež w našim měsće so nětko zawjedźe służba dźěłaćerskich dobrowólnikow. Při tym so wosebje dźiwa na dóstawarjow krizoweje a spomožneje podpjery. Přewjedu so wšelake dźěła, kaž twar a wuporjedźenje dróhow, rjedźenje hrjebjow, wutwarjenje hatow atd. Kóždy dobrowólnik dóstanje za dźeń (8 hodźin dźěła) 3 hriwny. Woženjeni dóstanu nimo toho na tydźeń za žonu 2 hr. a za kóžde dźěćo hriwnu wjacy.

Ze **Sulšec** pola Kulowa. (Założenje drustwa k popšenju pódy.) Tu so wotmě zhromadźizna, kiž měše so zaběrać ze założenjom drustwa k polěpšenju pódy. Knjeježerstwowy twarski radźićel Berthold ze Choćebuza wukładowaše wobsah a wuznam projekta. Přez nowy dźělowy program knjeježerstwa je nětko możnjene, pjenjezy na to zwjesć. Knjez dir. Tietze z Wojerec hišće ważnosć předźewzaća za ratarstwo zjima. Z wulkej wjetšinu so namjet k założenju ...ija.

Z **Wojerec.** (Wobkhadne nješčoža.) Na Hródkowskej ... sta je žo hižo jasno wobkhadne nješčoža. Karčmar ... mar z Kinajchta je na kole domoj wrócił. Pschi tym ... torsti koleśaŋ do njeho sajdźe. Komar kaj tej mo... ći koleśaŋ je khětro tranischtał, tak je dyrbjachu jeju ... rownje dowjesć. Komar bě je we wobliczu a na ... j nosy cjeńko tranik. Motorowy, inženěr z Wjetšej ruku šlama. Wobě kole je wobschkodźischtej.

Z **Rětnego.** (Njemjedro.) Sylne njewjedro pschesčahnychu wješ njedźelu dopołonja wokoło ½10 hodź. ... wichor pschinjesu slinkojty deschcz a hrum, kotrejž so dźěła jako wólke morjechi wulke. Se ... stomow je ... ele radu žórko a sylny. Naschim wuslinjenym ... ak požadany deschcik derje cjinješe.

Z **Khólma.** (Pólna božeń je wotpalila.) Njedźelu wokoło ¼4 hodź. wudari woheń w tudomnej Thomałej pólnej božeń. Wróćeń je dočista wotpalił. ... , so je woheń je so slósnikej ruku załožił.

Z **Nitšje.** (Njemjedro.) Sobotu njedźelu je nad naschej wjeršu njewjedro rozpuschćichu. Naschim wuslinjenym ... onam pschinjeschechu dawno wočakowany deschcz. Hišom ... opołnja mějachmy tu njewjedro se sylnym deschczowanjom. Popołdnju je ... a njewjedrowe mróčele sčahowachu. Pschi Shorjelskej drohi błyk elektrizti schczežor ... oschčěłowa. Slinkojty deschcz je liščhe, je jón twjerda ... a semja dožerbać njemóžeše. W Nowej Wódrizy bě ... che runje kermuscha. Wichor nacźini na budach wjele ... a pschekasu wobkhadnjam kermuschne dobroty.

Z **Hródka.** (Pschekschiwjenja na dwórnischczu.) Tu ... laščili njeporadź w dwórnischczowej pokładni. Brišchcheho dwórnischczoweho pschedstejičerja Deiniera ... su je służby puschčili a sajeli, dokelž na njeho tuaju, so je pjenjezy pschekschiwił. Kelko pjenjez je ... pschekschiwiło, njeje hišće zwěsćili.

33. duchowna wječorna hudźba

w Pětrowskej cyrkwi, wutoru 20. septembra 1932.

Jan Sebastian Bach: **„Hudźbny wopor".**

Smy wot Horsta Schneidera na jeho hudźbnych wječorach mjez druhimi wulkimi wumělcami nusćiło něšto wot J. S. Bacha słyšeli, štož bě powšitkownje přeco jara zajimawe. Njech bě to za spěwny chór abo solo, za piščele, orchester abo sola za wšelake stroje, přeco bě za hudźbne wucho abo tež za wjelka něšto kedźbnosć zbudźaceho słyšeć. Ale při zetstajenju hudźbneho porjada ma pak so tež na prěnim nješatnje na to kedźbować, hač je to, štož so připośluchaŕstwu poskići, też we wšěch dypkach něšto, štož do możnosći tež wjetši dźěl připośluchaŕjow rowni a trochu zaprinnje a — štož je najwažnišo — ... je hudźbny porjad na tajkim wječoru tola znajomjeńca trochu wotmjeńcy. Tež stwórby najwjetšich rumćhow, hdyž njejsu kedźbliwje hromadu zestajane, móžeja a hudźa drje też stajnje za hudźbne wucho wostudu a z tym skónčnje dalšu njekedźbnosć zbudźić. Z našim wuchom je tak kaž ze žołdkom. Hdyž so žołdkej dłóši čas přeco jena a tasama jědź, a byrnjež ta najlěpša była, poskići, dha sebi po njej wjacy njeźada.

Při wšej česći našeho wulkeho, haj drje skoro najwjetšeho wumělca cyrkwinskeje hudźby, J. S. Bacha, móže so stać, štož smy tu wopisali. My słyšachmy jenu jenički wěc za piščele. Hdyž su Bachowe komposicije hewak za piščele ze wšěmi możnymi a womnjenjacymi barbami registrow wobdźělane, bě pak wčerawši přednošk jako zawod k „hudźbnemu woporu" jenož tři hłósnje wobdźělany a přez to tola jara słabje skutkuje jako zawod „wulkeho" wječora. To wšo pak, štož so tu piše, njedyrbi porok za domskeho organista Schneidera być. Wón chcyše swěrnemu a wutoru nimo měry bohatemu připośluchaŕstwu raz nješto wosebite poskićić, štož pak je jenož jara snadny abo mały dźěł zapřimnył a rozumił.

Po mjenowanym piščelowym, jara rjenje a čisće přednjesenym přednošku słyšachmy „Fuga canonica" za husle a piščele (dr. Fritz Lorene a H. Schneider). To bě poprawom prěnje, štož kedźbnosć a zajim zbudźi. A to płaći też hišće za „Triosonatu" za flejtu, husle, cello a piščele. W tutymaj hudźbnymaj kruchomaj je tola wěste wotměnjenje w melodijach a přez dobry a čisty přednošk so hišće wosebje wuzběhnještaj. — Nětk słyšachmy d ź e w j e ć kruchow, potajkim dźewjeć, kiž so mjenuja „k a n o n". Što je kanon? Dźěći w šuli wuknu někajku malu melodiju. Khór so potom dźěli snano do štyrjoch dźěłow ako małych khórow. Prěni khór započina melodiju spěwać, po štyri taktach započina druhi, zaso po štyri taktach třeći a po dalších štyri taktach šwórty khór. Kóždy mały khór spěwa swoju melodiju dale a přeco zaso wot spočatka. Tak je to wot Bacha za wšelake hudźbne stroje wobdźěłane. Bě to za husle, cello, viola, flejtu, oboo a fagott. Dokelž pak tu mjenowane stroje při d ź e w j e ć „kanonach" žane wulke wotměnjenje njeprinjesu, tuž so kedźbnosć pola připosluchaŕja — tola z wjetšeho dźěła „lajkow" — po času zhubi a jim so to potom někak wostudźi. Jenož na kónen zjenoća so potom wšitke nastroje z piščelemi we wjetšich melodijach. To bě potajkim jenička wulka hudźbna wyššina cyłeho wječora. Při tym bě tamny dźěł připosłuchaŕstwa zaso trochu wožiwjeny. Wšitkich hudźbnych solistow njemóžemy tu mjenować. Wyše toho skutkowaše sobu Schneiderowa kapała „Collegium musicum" a Martin Bauer na byrglach. Wšo wšak bě jara rjenje wuwjedźene a my ćesćimy wšu nałožowanu prócu, ale štož smy tu horjeka naspomnili, to njebě jenož naše začuće, ale to słyšachmy też wot wšelakich wopytarjow, ducy po puću so rozmolwjejo. G. W.

Nazymska konferenca krajnocyrkwinskich zjednoćenstwow narańšeje Sakskeje

Přichi přichodnjma njedźelu 18. a 19. septembra wotměje krajnozjednaŕ je jednoćenstwa narańšcheje Sakskeje swoju lětnu nazymsku konferencu w Budyšinje.

Hišom k raniščej nutrnjosći přeća cyły wo 8 hodź. wječor je wjele wobźělnikow schło, to dyrbi być wot kwalu wschitkich tych, kiž maja zajim na konferencu wuprokyli. Dopołdnja z 11 hodź. rěčeše biskop Hendrich z Werdawy „wo wérje do Knjeza Jezusa a ljubošći k wschitkim swjatym". S jadrnymi słowami wuswětlowaše wón zakład naschich krajnych schkofskich wěry a jeje błód, kiž je w pomnjenej ljubošći też w skutkowanju

W druhim dźělu rěčneje inspektor Brück z Kamjenja wo „Božej hnadźe w prawdźe.“ Wón rysowaše, so je tuta póznaće nuzne, so by so člowjek na Božu dopomnił. Wón nochce hnjerjece hrěchownika a kóždy, kiž bu Božeje hnady wěri, móže so wumóz.

Wječor rozpomnjeješe so wo wupsehstrěnym sjednoćenstwowcho dźěła w nawječornej a narańšnej Salšt.j. Stawalenjom a dźakowanjom wošamknu so dźeń. Přichodnosći wobwěsćowachu pohromadne a spěwne posłuchanja.

Tež póndźelu jako na druhim dnju konferencu so wjele wjednikow w domje sjednoćenstwa zhromadźi. Konferencu stónči so z Božim wokrjesanjom, kiž knjes farar Schneider wudźěleše.

Dźěło za narod

Swjedźeń sokołskich dźěći w Komorowje

Tužna njedźela, dopołdnja hrimanje, zliwk a krupy, potom žałostnje tužno, to wšitko mje njetrašeše dojěć do Komorowa, kaž běch to br. Šewčikej słubił. Přepočeny hač na kožu dojědźech do Komorowa. Swjedźeń wotměwaše so na „Kačej korčmje“, hdźež běše swjedźeńske městno připrawjene. Hdyž z druhimi bratrami wokolo 2 hodź. na „Kaču korčmu“ dojědźech, tam Sokolata hižo njesćerpliwje čakachu, tež starši dźěći so zeńdźechu. Wot wječora stawaše čorno mróčno, tak so rozsudźichmy radšo hnydom na wobšěrnu žurlu hić. Ležma běchmy nutř, dha so poča dešćik leć. Swjedźeń zahajichu starši bratřa z prostnym zwučowanjom pod nawjedowanjom br. Šewčika a hišće porjadnje zwučowachu. Nastupichu Sokolata a to hóley k prostnym a zwučowachu prostne za lěto 1932. Před nastupom jimaše so ke krótkej narěči słowa br. Maks Měrćin-Delnjowjezdźanski. Wón poreča ważne słowa k Sokolatam, jich staršim a potom hišće bratram. Wuzběhny ważnosć dnja, powołajo so na 100. narodniny dr. Měrosława Tyrša a wupraji přeće, zo by so Tyršowa ideja přeco dale rozšěrila. Prostne zwučowanje so derje předwjedže. Před krótkim časom běchu sokolske holčki w Komorowje započale zwučować. Njedźelu hižo prěni króć z prostnym zwučowanjom wustupichu. Pod nawjedowanjom sotry Sykorje a br. Šewčika zwučowachu prostne wot poslednjeho mjenowaneho zestajane. Hdyž tež zwučowanje tajke njebě, kajkež ma być, dha ma so tola připóznać próca, tež nawjedowarjow. Holčki maju dobry dar za zwučowanje a přichodny raz wěsće lěpje zwućuja. Hóley za nimi zwučowachu prostne, serbske spěwy sej k tomu hwizdachu. Nětk so dachu Sokolata wobeju splahow do hvača, hrajachu: třećeho wotklepać, doma so pali atd. Kóždemu hišće br. načolnik k skónčenju khłóšćeńku dari. Tak bě zwučowanski dźěl skónčeny. Mjez tym běchu so mróčele roztorhale a naši „mali“ dachu so do wubědźowanja na łucy zady korčmy. Doćpěchu so sćěhowace liehy: Skok daloki 3,20 m, skok wysoki 1,05 a běh na 75 m 12 sek. Z tym so swjedźeń skónči. Móžemy spokojom być z tym, štož je so předwjedło. Dźak a slawa wšitkim, kiž sobuskutkowachu. Wječorne smužki padachu, jako so domoj wróćich, moje mysle pak běchu pola Sokolatow a hospodliwych bratrow. M. M.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerowski w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Přilopk

* **7300 metrow wupoka dele sfoćiła.** We wotskakowanja z padakom je němska pilotka knj. Lola Schröterowa z Kamjenicy wutworiła w Kielu dotalny žónowski rekord dalko pśchetrjechła. Wona dr je z wódnym lětadłom 7300 metrow wysoko dojěsć a potom z wjećora wušła Kiela z njeho wotskoći. Wona 28 minutschinow dołho dele padaše. Wšyše z padakom 45 kilometrow daloko leśała. Dotalny žónowski rekord we wotskakowanju dźerżeše Rumunka Brascu se 6000 metrami. Dotalny mužski rekord dźerżeše Jurij Resch z Würzburga z 5100 metrami.

* **Dwójnjatej potšje 84 lět staraj.** Wutoru swjećeštej knj. Liberta Pětrowa w Zeitzu a knj. Amalia Kammowa w Theißenje swoje 84. narodniny. Wonej stej potšje a stej so jako dwójnjataj narodźiłej.

Ke Serbskemu Hornjemu Kralu

— **Wuhlady na wjedro sa jutšišchi pjatk:** Khłódno a łuchło.

* **Do wokrjesnjeje khorownje w Heinrichswalde (we Rańšchej Pruskej) su thoru pśchiwjeśli, kotruž su pśchi pśchepytanju jako wušadnu tpósnali. Jona je hijo wobstarna a w dodźerjanej khěžy pola Heinrichswalde bydleśche a ś ludźimi njewobkhadźeśche, dokelž njebě duchownje normalna.**

* **W Gautingu pola Munchowa žo 61 létny wyšišchi knjeześtiwowy radźićel dr. Zucht satšeli. Skobow su jebi se źiwećatym pkunom źiwjenje wsałe jeho žona 71-létna Luckowa a 66 létna Lingowa a teje 42 létna dźowka Elsa Lingez. Hospodarske starosće su pjeza ś pśchicinu dwójnjeje struchłohy. Se źiwjenja storhnjeni w najrjeńšchej villi w Gautingu bydlachu.**

* **W Gubinje su so na železniskim pśchekhodźe pla Kopornikowej dróhy hižo wospjet njesboženja stałe. Pónđželu w nozy je so tam znowa njesbože stało. Sawjerjeny strażnik minutu pśchepośdże pśchinđże, so by sawjeru dele puśchćił. Mjez tym běchu śchtyrjo kołoješdni pśchijeli, kotrjž běchu runje na pśchekhodźe, běrjo cźah pśchijeźdźe. Lokomotiwa herza Römminga śhrabny a mori, mjez tym so druhi kołoješdny je strózelemi wotendźe.**

* **Schmarda.** (Schfit leżownoješow.) Ratarjo we Kumwalskim cole su pśchecźiwo pólnym padušchinam schfit leżownoješow wutworili. Wośoby, kiž pólny schfit wutonjeja, su ś śćinanemi bróńemi wuhotowane. Wot wječora 7 hacź do ranja 6 hodź. je sakazane na pola stupiś. Schfóš to njewobtedźonje, so pschidpodnje wyšchnoješi wośiewi.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł ma štwórtk 22. póžnjeńca wječor ½9 hodź. zwučowanje w towaršowni.

Jasenca. „Katolska Bjesada“ ma njedźelu 25. póžnjeńca swoju měsačnu zhromadźiznu. Wo bohate wobdźělenje prosy **předsydstwo.**

Khwaćicy. Serbske towarstwo ma njedźelu 25. póžnjeńca pop. ½5 hodź. pola k. Kästnera swoju zhromadźiznu. Sobustawstwo njech so po tym ma, dokelž mamy wo wjele ważnych wěcach doskónjenje dowuradźeć. Bjez dalšeho prošenja njech wšitcy přidu. **Předsyda.**

„Lumir“ ma sobotu 24. póžnjeńca pop. w 4 hodź. we Serbskim Domje spěwanje. Njech kóždy přidźe, dokelž mamy nuzne dźěło.

Liehań. „Zernička“ spěwa štwórtk wječor ½9 hodź. pola Siwartec.

Pančicy. Jednota Sokoł ma sobotu 24. póžnjeńca wječor ½9 hodź. we Wudworju zhromadźiznu.

Radiowy wobraz wo železniskej katastrofje w Alžěrskej.
Dospołnje rozbite wozy do hłubiny pola Tlemcena w połnocnej Alžěrskej padnjeneho ćaha. Při hrózbnym njezbožu je 70 cuzolegionarow wo źiwjenje přišło. Wjacy hač 200 wojakow so ćežko zranji.

Jenož 46.– hr.
płaći 7dźělna **trjeb. kuchnja, posleśća** jenož 18.- hr., nowe z běłym pjerjom jenož 27.- hr. Nowe a trjebane **plyšowe sofy** wot 25.- hr. Nimale nowe **hólćace, mužace a žonjace kola** směšnje tunjo
Seifertec składn. kupje
na Kamjentnej hasy 28

2 truźnicy
ma tunjo na předań
Willy Schumann w Hbjelsku

Njeskomdźće, je-li trjebaće
tafłowe a kofejowe servije, kuchinske garnitury, talerje, winowe, piwowe a likěrowe śkleńcy, kristalowy a wumělski porclin
konkursowe wupředawanje Gläsel
w Serbskim Domje

Precizna točerńja
cylindrow motorskich kołow
cylindrow automobilow
cylindrow bulldogow
Nowoćasne maśiny, śiste polérowane točenje najtuńše wobličenje
Carl Gast w Budyšinje
na Drjewowych wikach. Telefon 3290

Serbja kupuja
najtuńšo
— přešiwaki (Steppdecken), ložowe šaty, a gardiny —
we wosebitym domje
Paul Korn
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Předźěłanje a nowozhotowanje přešiwankow a móškowych přikrywow

Serbske pobočne towarstwo za misijonstwo mjez pohanami
přeprošuje z tym přećelow misijonstwa na swój
misijonski swjedźeń
njedźelu 25. septembra we Wóslinku
Pop. 9/2 hodź. serbske swjedźeńske kemšenje. Předowanje změje k. farař Mjeŕwa z Bukec 1/4 hodź. němske swjedźeńske kemšenje. Předowanje změje Herrnhutski misij. k. Krjećmař.

Spytajće moje wuběrne
cigarillo a cigary

Sensation	St.	2½	Pfg.	Havanna Club	St. 6 Pfg.
Eisbären	„	3	„	Rätsel v. Bautzen	3 St. 0,20
Kameraden	„	4	„	Lockvogel	St. 8 Pfg.
Nux rot	„	5	„	Fachmann	„ 10 „
Grenzfestung	„	6	„	Steuerwunder	„ 10 „
Mi Gusto	„	7	„	Budissa	„ 12 „
Havanesa	„	8	„	Reichentor	„ 15 „
Havanesa	„	10	„	Con Amore	„ 15 „
Noblesse	„	10	„	Fernando	„ 20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkości
Albert Lehmann w Budyšinje
Na Połnocnej dróży 2 — na Kěžorskej dróży 11
Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

(Jn wutrěhanch)
Potuńšenje nawěšťkow
50 pj.
(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin“
Tutón wotrězk płaći za nawěšťki hač do 24. septembra 1932

Maće-li nješto na předań? Abo chcećе nješto kupić?
Potom wutřihajće tutón wotrězk. Nawěšťk w Serbskich Nowinach so wam potom **50 pjenježkow tuńšo** wobliči.

Zacynkowane howy
28 cm 0.80 hr.
Groć. běrnjace korby
1.20 hr.
Gustav Siegel w Budyšinje
na Zadnej Bohatej hasy 16

Meble
a polstrowane twory
poruća
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Różowej hasy 15 :: Sym Serb!

Wšě šulske knihi
poruća we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
::: na Lawskich hrjebjach :::

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeњa dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjana tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěja.

Čisło (Nr.) 224 | Budyšin — Piatk, 23. septembra 1932 — Bautzen | Lětnik 91

Konflikt mjez němskim knježeŕstwom a dohladowacym wubjerkom so wurunał

Němski kanzler je prajił, so je swólniwy, pśed dohladowacym radu němskeho žeњma pśichńić, jeli so chcedźa jeho jako žwědka wo podawkach we wopomnjenja hódnym poћeđženju 12. septembra žiwy sćeć. Теž němski smutskowny minister ŕwobodny knjes ſ Gayl a ŕwobodny knjes Planck staj ћo jako žwědkaj skasałoj. Теž wonaj staj wosćiwikoj, so staj swólniwaj, žwědčeć.

Konflikt mjes němskim kanzlerom, němskim kommisarom a pruskim žeњmom je ћo wot ſamo rospuśćeći, dokeđ ћu nazionalni sozialistojo ћo ŕwojeho miśenjenja wuſmali.

Würtembergski statny president Bolz pola Papena

Němski kanzler ſ Papen je ſchtwórtk popołdnju würtemberſkeſkeho ſtatneho prezidenta Bolza pśichjał. Ninje kaž ſ bayerſkim ministerſkim prezidentom Heldom je němski kanzler teđ je ſtatnym prezidentom Bolzom wo wotnuſkowanej reformje němskeho ſtata a wo wuјśichim ſćenjacu němskeho knježeŕstwa ſ krajnymi knježeŕſtwami jednał.

Kuba cofanje nacionalnych socialistow w pruskim sejmje zababja

Sso. pśichelhwatawſchi ћu nazionalni sozialistojo w pruſkim žeњmje kommunistiſki namjet k wobſamknjenju dopomhali, **ſo pruſzy ſajtojnizy njetrjebaju na pśichńanje nećežišćeho provisoriſkeho pruſkeho knježeŕſtwa poſtučacź.** Němski kanzler ſ Papen je prezidentej pruſkeho žeњma Kerrlej ſrozumnicź dał, ſo knježeŕſtwo pruſki žeњm rospuśćeći, jeli ſo ћo tole wobſamknjenje njewótcźi. Kak bychu nowowólby wupadle, ſda ћo nazionalnym ſozialiſtam dwójne bycź. Tohodla ћu wćera ŕwoje pśichłoſowanje ke kommunistiſkemu namjetej w nastupanju ſtejśiſcha pruſkich ſaſtojnikow ke kommiſarikemu pruſkemu knježeŕſtwu wrócźo wſali. Nazionalni ſozialiſtiſkaj ſapółkanjaj **Lohſe** a **Kuba** ſtaj tole zofanje po mózneſći ſ kanonadu ſłowow ſafrkcź pytałoj. Lohſe je pśichipowědźił, ſo budźa nazionalni ſozialiſtojo dale ſ raſnoſću pśećeźiwo nećźiſchenu pruſkemu knježeŕſtwu wojowacź. A Kuba je Papenej rjekł, ſo ћo myśli, hdyž měni, ſo chcedźa nazionalni ſozialiſtojo to žane kaž knježeŕſtwo. „Njemyſlimy žebi na to, Waſchu dźełaćerjam a ratarjam njepśećeśelſku politiku ћobu cźinicź. Hdyž měnicźe, ſo móżeće politiſku móz w Němſkej nałoźicź, hdyž ŕwoje ſaćźuwaze nowiny ћo kraja ſcźeleće, hdyž tomule wólbnemu wojowanju nochceće ŕwobodu dacź, kaž we poſledninm wólbnym wojowanju a hdyž měnicźe, ſo ſ tym němſki lud poћ ŕwój wliw ſtajicźe, potom ћo nyliće. Njeјśmy pśećeźiwo marxiſmej wojowali, ſo bychu na měſto ſozialdemokratiſkich krajnych radźićelow Waſchi krajni radźićelјo ſtupili."

„Njemóżeće też na naſche ſaćźuća ſkutkowacź, hdyž ћo w nozy do němſkeje žeњmownje dobudźeće, wudawajo, ſo ſa roſbuchadłami ſłóžićе, politiſke liſtowanje njepśihódneje politiſkeje ſtrony ſebjerjeće. S taſkej lohkomyſlnej hru móżeće Němſku bolſchewiſmej wudacź. Cźažſy ћu nimo, hdyž ћu mogli ſ poћdaćnej pśchewahu knježeњ we njeњe němſkeho luda rěćeć. Ћdy byſcheće žebi ſwěrźili, nam napiſcheźiwo wuſtawu ſ mozy ſtajicź, bycheće byli žanni ſa to ſamołwićі, hdy bychu ſ druheje ſtrony ћo pśichipotowali, Wam wotpkaćźiеć.

W běhu poћeđženja **prezident Kerrl** wo**ſ**joewi, ſo wuſamknjenje kommunistiſkeho ſapółkanja Kaјpera wrócźo bjerje. Se ſtenogramma je ћo pśeheſwědčeźił, ſo wuras **Bracht-Kerrl** njeje ſće měnjeny był.

*

Schtwórtk je ћo w pruſkim žeњmje wo namjetach k wotſtronjenju konfliktoweho wobſamknjenja ſ 30. auguſta **jednako**. Hdyž němſkonazionalny **Steuer** ſłowo ћoſta, ſo hy wo ŕwojim namjeſce rěćał, nazionalni ſozialiſtojo mjes ћobu tak wótſje powědachu, ſo rěčnik njebě ſrozumicź.

Prezident **Kerrl** podarmo powědarjow namołwjeſche, ſo bychu mjelcźeli. Skónčne ŕwoje měſtno wopuſcźeli, i cźimž bě poћeđženje pśichetorhnjene. Po 10 minutach ћo prezident **Kerrl** wrócźi, poћeđženje wotewri a Steuerej ſnowa ſłowo da. Hnydom ћo powědanje ſaћo ſapocźa.

Steuer roſhorjeny k prezidentej rěći, tola tón jenož ſ ranjenjomaj ſcźahowaſche. Dokeđ ћo njeměr pśchibywaſche, prezident ſnowa ŕwoje měſtno wopuſcźi. Poћeđženje bě ſnowa pśchetorhnjene. Sa cźaћ pśchetorhnjenja Steuer pśchi rěčnikim pulcźe ſtejo wosta.

Hdyž ћo poћeđženje ſtwórći krótcź wotewri, prezident **Kerrl** ŕwojej frakziji pokiw da, ſo by ſam wopuſchćiła, ſchtož ћo też sta. Na to mózeſche Steuer rěćeć. Pśchi ſpocźatku na to ſponni, ſo je nědźy najhorliwiſchu ſa to wuſtupował, ſo by ћo ſakaјnja rěćenja pśećeźiwo Adolfej Hitlerej wrócźił, a nětko jenm ſa to nazionalni ſozialiſtojo njeјśu rěćeć dali. Sa tole naſpomnjenje jenmu kommunistojo ſ wјeſelym wuſmјeћom wotmołwichu. Potom na to **pokaja**, ſo ћu nazionalni ſozialiſtojo ŕwój namjet, ſo bychu ſaſtojnizy kommiſarikemu knježeŕſtwu poћſtiſchnoſcź ſapowědźili, roſkaćźi wrócźo wſali.

Bjezdźěłosć zaso přibywa

Liczba dźěłoњemјerjow hiћo ſaћo pśchibywa. To ћu hubjene wuhladу ſa pśchichodnu ſymu. Po roſprawje dźěłowych hamtow ћe 15. ſeptembra nětkoћe 5 261 000 dźěłoњemјerjow było. To je nješchto wјacy dyžli ће 13. auguſta było.

Zymska pomoc za Saksku

Sozialdemokratiſka ſtrona ſakſkeho ћeњma je ћejniſkeho prezidenta namołwiła, ſo by ћo ћeњm pśched ћonu ſhromadźił a wo pomozнych naprawach ſ nim cźerpjaze wobydleŕſtwo wuradował. Dokeđ ma ſozialdemokratiſka frakzija wјacy dyžli tśeśinu ћydłow w ћeњmje, dyrbi ћo po ћejnym nanjeće ћeњm ſwołacź.

Sozialdemokratiſka frakzija ſada, ſo tychu ћo pjenjeze ſrědki k nakupjenju ћiwnoſće, tepida, drjewa a k wutworjenju wobjedow ſa thude dźěći a nuſowych kuchnjow.

Podpjerarniſe ſadźby dyrbja ћo na 1. hapreje powjetſchicź. Měniſke knježeŕſtwo dyrbi ћo na hłódzenje we Saſkej kedźbliwe cźinicź a pjenjeze ſrědki podacź, ſo bychu ћo nowe naprawy pśeћeźiwo nuſy pśchewjedźe.

Saſkſke knježeŕſtwo dyrbi dale pola němſkeho knježeŕſtwa ſa to ſtutkowacź, ſo by ћo nicźo wobſamkło, ſ cźimž by ћo wuwoſ wudźěłkow ſaſkſkeje industrije poćźeſił a ſaſtajił.

W druhim nameśe ћe ћada, ſo by ſaſkſke knježeŕſtwo wot němſkeho knježeŕſtwa ћadało, ſo by ћo nuſowy wukas ſe 4. ſeptembra wrócźił.

Podźělny straik přećiwo nowemu wutworjenju tarifow

Po poſledninm nuſowym wukazu němſkeho prezidenta dyrbja ћo **nowe dźěłowe taryfy elaſtiſzy wutworicź.** Sa 31. hacź ћo 40. ћodźiny dyrbi dźěłodawaŕ ћměć nuſu ſnižicź, hdyž wјazy dźěłaćerjow w ŕwojej dźěłarni pśchińaјi. Dźěłaćerjo drje ћebi też pścheja, ſo by ћo dźěłaſki cźaћ na 40 ћodźiniſki tydźeń ſnižił, tola na tym wobſtawoju, ſo ћo nuſa njeћnjemóże na ћadyn pad ſnižicź. W Barlinje a wokolnoſći ћu dźěłodawarjo ћo na nuſowy wukas powołaјo, dźěłaſki cźaћ na 40 ћodźin pśchikrócźili a wјetſchu liczbu dźěłaćerjow pśchińaјili. Sdobom ћu nuſu ſa 31. hacź do 40. ћodźiny ſnižili. **Pśećeźiwo tomu protеſtuјo ћu dźěłaćerjo dźěłacź pśchestali a nětko ſtrajkuja.**

Hagenski straik so wurunał

Wittmannez worzłowa liјerњa **w Hagenje-Haſpe** bě wojſewiła, ſo na podłožku nuſowego wukaſa nuſu wot 31. hacź 40. ћodźiny ſnižiła, dokeđ je nowych dźěłaćerjow pśchińaјili. Pśećeźiwo ſniženju nuſy protеſtuјo, ћu dźěłaćerjo dźěło ſłožili. Straјk pak njeje dołho trał. Sarjadnjſtwo je wojſewiło, ſo po dotalnym tarifje dale dźěłacź da.

Też ſtrajk w kabelowej dźěłarni **w Ronsdorfu** pola Wuppertala je ћo ſtónčił, dokeđ je ћo pśchipowědźene ſkrócźenje nuſy wrócźo wſało.

Też hollandska ma deficit

Wojſewjeny hollandſki ſtatny ћoſpodarſki plan pśeni krócź **defizit** pokaſuje, kotryž dyrbjachu dawidowarjo po peſſimiſtiſchim naſtajenej trónſkej rěći wocźakacź. Wobličeny njedoſtaћ 148 milijonow ſcźěžnikow wopſchija. Tale ſuмma cźimi bóle pścheſtrapi, dokeđ je ћo hollandſki ſtatny ћoſpodarſki plan ſa 1930 hiſchcźe ſ 28 milijonami pścheſyћka ſtónčił.

Francowska swoju politiku w rańšej Asiskej přemeni

Genfiſkaj dopiſowarjej Londonſkeho „Daily Heralda" a „News Chronicle" powědźitaj, jo je ћo franzowſke knježeŕſtwo roſћudźiło, ſwoju **politiku w rańſchej Aſiſkej k Japanſkej a Chinje pśchemeniecź.** Hacź dotal je Franzowſka wotpohlady Japanſkeje pśećeźiwo Chinje podpjerała. Wot tuteje politiki je ћo Franzowſka nětko wotwobroćiła a ћo kruceje po poſtajenjach Swjatka Ludowa ſtoјiże. Po tychle poſtajenjach Swjatk Ludowa ſa njeſprawnoſcź Chiny rukuje. Japanſka je chineſke wójſko w Mandžuſkej ſćiwichi, njewołwiћnoјej Mandžuſkeje pśchipóznała. Sdobom je wojſewiła, ſo budźa jenož te ſtaty ћměcź we Mandžuſkej ŕwobodnje wikowacź, kotrejž ћu tohorninja Mandžuſku jako ſamoſtatny ſtat pśchipóznałe. Tole poſtupanje Japanſkeje pśećeźiwo wobſamknjenju Swjatka Ludowa jeјi, po kotrymž ma China w Mandžuſkej nadknjejſtwo.

W tymle ſwiſju ma ћo na to ћopomnicź, ſo ћu Londonſke „Times" hiћo ћrjedu ſ Waſhingtona powěle, ſo je **amerikanſki ſenator Reed** franzowſkemu miniſterſkemu pśchedſydźe **Herriotej** ſłubił,

ſo budźa Sjednoćene ſtaty połnózneje Ameriki franzowſke ſtejśiſchćo w pruſchenju runoprawnoſcje w bronjenju podpjeracź, jeli ſo Franzowſka na ſtronu Ameriki w mandžuſkim Praſchenju ſtupi.

Franzowſka runoprawnoſcź w bronjenju tak wuložnje, ſo ma ћo Franzowſka ћyћniſchko dużi Němſka wobroniцź, ſo by ћo mohła pścheśiwo nowym nawałam němſkich wójſkow wobaraćź.

Wóinska hra nad Marnu

Wójnſki minister Paul Boncour je ſ wulkich naſtajenich manevrow franzowſkeho wójſka k měrnym jednjanjam we wotbronjenju w Genfu wotjeł. Sa to ketarſkowany minister Painleve jeho měſto pśchi manevrach faſtupnje. Po poſlednjej wójſkowej roſprawje ſ wojewniſchća nad Marnu je motoriſowane módre narodowe wójſko blizko k ſtejśiſchćam cźerwjeneho ſakitaſeho wójſka na Marninym połodnjiſchim brjoћu doћchło. Sa jutrjiſchi dźeń je ћo wulka roſћudna bitwa pśchipowědźita. Pśchi tym dyrbi ћo ћanto wulka kavallerijſka attaka pśećeźiwo nadźěћanym tankam módreho wójſka pśchewjeſcź.

Pólſkeho wojaka jako ſpiona ſatźělili.

We Warſchawſkej zitadelli ћu jenoho 22 lětneho wojaka pólſkeho ſchtrjelkowaſzeho regimenta ſatźělili. Nahły ћmd je jeho ſpionaže dla k ћmjercź ſaћudźił. Wutrjuć je ћo ћmdom po jeho wuprajenju wukonjał.

Krute financne naprawy w Rumunskej

Rumunſka njeje nihđe we wukraju žanjeje poћjeћi doſtała. Knježeŕſtwo je ћoћoła parlamenteј nětkoћe ſakonjowe nacźiſći pśchedpołožiło, kotrejž wótre lutowanſke naprawy wopſchijeja. Najprjedźy njeјśmy žadyn ſtatny ſaſtojnik wјacy dyžli 350 000 lewa abo 900 hrivnow měſaćźneje mјeđy doſtacź. Jenož pólnaj marſchallaj ſtaj wot toho wuwſtawataj.

So bychu ћo dawki lěpje ſchnawale, ћo ſaћłužba ſaſtojnikow, kotřiž maja tole dźěło ћokonjecź, ſ 1 na 3 procenty powjetſchi. Jeli ſo ћo jim poradźi, ſaſtaće dawki wubjeđicź, ћo jim 4 procenty pśchiwoła.

Sdobom dyrbja ћo dawki po žiwjenjowych wudawkach napołožicź. Tele dawki ћo wobličeja: 1. po wotnaјeńſkej ћódnoſći wobћdlenja, 2. po liczbje ћemjaſzych ћłużobnych, 3. po liczbje automobilow.

So bychu ћo khđejrjo kontroliowali, ћmđża khđejrjo wot ŕwojich podruћnikow jenož potom wotnaјeńſki pjenjes braćź, hdyž ћu tutym ŕwoju dawkowu **kwitowanku** pokaſali. Jeli ſo to njeмóża, njetrjeba podruћnik wotnaјeńſki pjenjes ſaplaćźicź, aba ſ druhimi ſłowami: Podruћnik khđejrja kontrolitze a dyrbi wotnaјeńſki pjenjes **ſa**nanjenmu hamtej ſaplaćźicź, kotryž jón khđejrjej **na** dawki ſapiſche.

Schtóž ћo pśeћeźiwo tymle poſtaјenjam pścheńđże, ћo ſ jaſtwom hacź do jeneho měſaca a ſ wotrjeknjenjom ŕwólbneho prawa pokhłoſta.

Mlokowa wójna w Jendźelskej

W Jendźelſkej je kriſa ſ podawanjom mloka naſtała, dokeđ je ſwjaſk mlokowych wikowarjow ratarjam wjetſchi placźizmu ſapowědźił. Swjaſk jendźelſkich ratarjow

je tohodla wossewił, so ratarjo wot 1. oktobra njebudża wjazy mloko tak dołho podawarć, hacź so wjetscha placzisna pschihlubi.

Jednanje za wukhowanje Gandhia

Po powěsći ſ Bombaya je wjednik Pariow, dr. **Ambedkar,** do Puny puczował, so by so ſ Gandhiom w jastwje rozwěrał. Nadźijeja so, so w prašchenju wólbneho prawa za Pariowy rozumnanje namakaju, ſ kotrymž so Gandhi ſe zhluba poſczenja wuſwobodźi. Tutomu rozumnanju dyrbi tež wjednizy hindow pschihłoſowali. Wono ſ wólbneho prawa ſ wěſtymi ſchkitazymi pschiſtawkami za Pariow wobſteji.

Njeměry džělonjemějerjow w Liverpoolu

W Liverpoolu je ſtrejdu k cżeſkim ſrażenjam mjes dżělonjemějerjemi a policiju doſchło. Dżělonjemějerjo pſched radnizu hromadnu demonſtrazију za powjeſchenje podpjerańſkich pjenjes wotměchu. Po mnohich wot tam buzy nadoho jena žona jenemu policiſtej helm ſ hłowy ſtorhnu. To bě znamjo na powſchikowny nadpad na policiſtow, do kotrychž dżělonjemějerjo błeſche, kamjenje a druhe wězy mjetachu. Policija so wobſpjet da. Hdyž dżělonjemějerjo ſwoje napadny wobpjetowachu, ſo jěſdni policiſtojo na nich nastajichu, kotříž lud roſepnachu a wjele njemějernikow ſajachu.

Pospytſcho so dżělonjemějerjo na někotrych měſtnach ſnowa ſbožachu, někotre klamy warnowachu a wukładne wokna rozbichu.

Ma přećiwo kěžorej Puyei wojuje

Po ruſkej powěſći ſ Pekinga je wójſko chineſkeho generała Maa nowe napadny pſchi Chuchajſkej żeleznizy cżinilo. Pokoženje ſo wokżeje pola Kirina jako ſtrašne wobhładuje. Japanzy ſu někotre regimenty chromadźili, ſo bychu ſbožk poraſyli. Znichmnike wuhlowe jamy, kotrychž běchu ſo pſched někotrymi dnjemi ſbožkarjo ſmjezowali, ſu Japanzy ſaſo wobſadźili.

Zjednoćeni methodistojo

W Londonje je ſo methodiſtiſka zyrkej, kotraž bě ſo do tſjoch wotnožkow dźělila, ſwjatoczinje ſaſo zjednoczila.

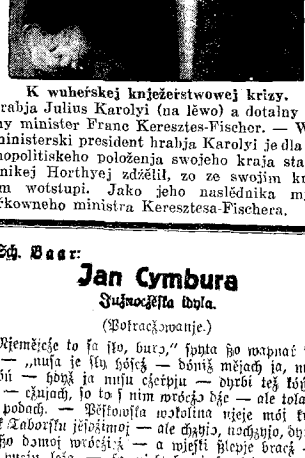

K wuherskej knježerstwowej krizy.
Hrabja Julius Karolyi (na lěwo) a dotalny znutrkowny minister Franc Keresztes-Fischer. — Wuherski ministerski president hrabja Karolyi je dla znutrkownopolitiskeho położenja ſwojeho kraja ſtatnemu wjednikej Horthyej zdźělił, ze ze ſwojim knježerſtwom wotſtupi. Jako jeho naſlědnika mjenuja znutrkowneho ministra Keresztesa-Fischera.

Methodiſtiſka zyrkej je John Weſley 1738 ſałožił. 1797 ſu ſo wot njeje „Sjednoczeni methodiſtojo“ a 1807 ſu „methodiſtiſka zyrkej“ wotdźelika. Organiſazija, kotraž je jako „zyrkej thudych“ ſnata, ma w Jendźelſkej a Amerizy miljony pſchiwiſowarjow. Sahożſednoczaſa ſwjatoczinoſcej je jako podawk wuſkoſkeho nabożenſkeho wuſnamna ſ tym ſo wuſnamjenjela, ſo je kral poſoſtwo ſhromadźiſnje pósłał, a ſo je Yorkſki wójwoda kralowſki dom ſaſtupował.

Ruska njewotwisnosć Mandżuskeje připóznawa

Po powěſći ſ Cżangcżuna je mandżuſki ſwonkowny minister wojſewił, ſo ſu Kouleia Houng-Singa ſa prěnjeho mandżuſkeho konſula pomjenowali. Tutón je hižo do Władiwoſchczenſka w Ruſkej wotjěł, hdźež konſulat pſchihotuje. Kouei je diplomatiſki paſ doſtał, kotryž ſu ruſke wyſchnoſcze podpiſale. S tym je Ruſka njewotwisnoſcź mandżuſkeho ſtata pſchihłoſowała. Też we Władiwoſtoku a Cżiſcze ſo ſ dowolnoſczu ruſkeho knježerſtwa mandżuſkej konſulataj wotewritaj.

Wuskutkowanje chineskeho boykotta na Japansku

Japanſke nowiny ſe ſtaroſcżemi na kataſtrofalne wuſkutkowanje chineſkeho boykotta na japanſke ſwonkowne wikowanje pokaſuja. Wuwos japanſkich twarow do Chiny je dla boykotta porno łońſchemu lětu wo 50 procentow wotběrał. Chineſzy pſchekupzy w Hankawje a w druhich měſtach, kotříž ſu prjedy ſ wikowanjom ſ Japanſkej wjele ſaſłužili, nětkole do cżaſa ſrěcżenja wupowědaju a ſo hamo ſapowědaju, ſkafane twory wotewſacż. Nowiny „Miczi-Riczi“ knježerſtwo napominaju, ſo by wſche naprawy k wobnowjenju ſtareho ſwonkowneho wikowanja a k potłóczenju chineſkeho boykotta cżinilo.

Japanska hrozy ze Zwiazka Ludow wustupić

Internazionalna kommunizija, kotraž je Swjatk Ludow do Mandżuſkeje pósłał, ſo by tamniſche wobſtejnoſcze ſtudowała, w ſwojej rozprawje praji, ſo ma Mandżuſko pod nadknježſtwom Chiny wostacż. Japanſka je hižo wojſewiła, ſo rozprawu kommiſije Swjatka Ludow njepſchipóſnaje, jeli ſo by ſo po njej Mandżuſka pod nadknježſtwo Chiny ſtajiła. W tymle padże by Japanſka ſe Swjatka Ludow wustupiła.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 23. pózńeja 1932.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor we 7 hodź. barometer 744, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +18. — Dżenſa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer +2 a thermometer w nozy +7. — Sčěhowanje wjedro tyła ſo na dešczowaty raz. — Rańſcho ſerja pſchipowědachu dżenſa rano deſczyſk a wětr. Wo[illegible] ſaſtupi. Mano wotpoł 6 hodź. ſo jenoż tróſka [illegible]owa. Potom ſčěhny ſo wětr. Tſchaty wětr. [illegible] ſo něſto ſaſo ſad ſe ſchtomow a je [illegible] wotkſipiſowano wotkſipjenje hona. S Atlantiſcheho [illegible] pſchihotuje wyſina je Jendźelſej a Francowſku [illegible] ſ pſchihotjenja. Wjedro ma nětko [illegible] nałożyli [illegible]. Nadźijomnje bórſy wocżeli. W [illegible] ſo ſaſo wiſna nimo. Tuta bórſy ſymnym [illegible] ſ połudnjowe [illegible] morja puć ſałežnje. Lóżnje je mózno, ſo ſo na wječor ſaſo do deſczeja da. — Julije hyboty tſjoch hłowizkow 5,49 a khowa ſo 5,55 hodź. Měſačk ſchada je nozy 11,06 a khowa ſo popołnoju 3,15 hodź.

Započatk nazymy

Tak potajkim je lěcżo nětko tež hamtſcy ſo ſ nami roſzohnowało měſtno pſchewoſtajiſchi ſwojej naſlědniznu nałymje. Dżenſa 23. pózńejeja dżeń a nóz ſo runataj. Nóz nadobywa a běły dżeń zoſa.

Wokoło lětnjeho a ſymſkeho wobrota ſłónza, na Jana a po hodźach, cżaka ſłónzo ſtajnje hiſchcże khwilku, prjedy hacź ſo roſkhudźi k wobrotej. Sda ſo, jako by na Jana ſłónzo ſo hiſchcże něſchto dnjowy wjeſeliczi cżehło nad ſwojim dobyczom a ſda ſo, jako by ſo hodźowy nóz ſo hiſchcże khwilku ſpjecżała, prjedy hacź pomałku zaka pſched dnjom. W cżaſu pak, hdyž dżeń a nóz ſo runataj, móżemy ſ lohkoſczu póſnacż, kak ſ tóždnym dnjom dżeń abo nóz nadobywataj.

Měſjachmy a mamy hiſchcże lětka rjanu nałymu. Cżim bołoſtniſcho tuž ſacżuwachujmy, kak bórſy ſo minychu te hodźinki ſłónza. Nětko je nóz hižo tak ſkhna kaž dżeń a ſ tóždnym dnjom nětko budźe mózniſcha.

Je ſo nětko ſapoczał potajny cżaſ. Hižo wot praſtarych cżaſow ſtem lud ſe ſwojej pſchichodnu ſcżehuje tute dny a tute nozy. Je tu ſaſzy doba, hdźež lud widźi wóhnjowe ſmije letacż, hdźež dźiwi honſtwjeſ w nozy njeſmě a jaſta, je cżaſ ſcherjenjow . . .

Mamy 12 hodźin dnja, 12 hodźin nozy: protyka nam pokaſuje ſapoczatk nałymy.

*

— **W nóznej łoſchi a bośy** nadeńoże policija wječera wječor w dźeſatej hodźinje muża na Tuchoſtej dróhi. Wón błeſche ſ bydlenja w narańſchim pſchedměſcże pichs wotnu cżeſtnyeż dyrbjał.

— **Saſzka krajna loterija.** Pſchi ſrjedźiſchim cżehnjenju 5. rjadownje 201. ſakſkeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (15. dźeń) padże dobycże wo 1000 hr. na cżo. 14977; dobycże wo 5000 hr. na cżiſła 21557 27[illegible] 86977 92519 94988 101910 119443; dobycże wo 3000 hr. na cżiſła 11442 49266 54172 59106 59379 66425 103763 128007 134771 144870 147561; dobycże wo 2000 hr. na cżiſła 12 5828 6519 39328 39651 44408 47372 50887 53919 62054 65779 68476 71893 75810 85670 86697 87844 88787 94775 95979 99740 109149 110543 110612 111149 112893 115089 121929 125055 140365 155419 158204; dobycże wo 1000 hr. na cżiſła 1089 1494 2131 2235 4890 5772 6831 11134 12071 12439 12887 13088 15206 19381 22380 22703 23880 24106 35710 38523 41516 42473 43506 46502 46675 46729 47358 50806 52419 52788 54810 56121 59805 60140 61050 62045 63005 63044 66236 67726 68823 69281 73922 76281 77385 82103 86740 88188 89474 93433 94016 95076 96304 96370 97964 100885 105330 108453 109589 110228 110610 113486 114581 114711 116633 117005 119436 119739 124610 125100 127105 127644 128101 129303 138117 138532 142718 144[illegible] 145795 147211 149037 151243 154305 156357 156[illegible].

— **Dobycże wo 3000 hriwnow** padże pſchi wječornſchim cżehnjenju ſakſkeje krajneje loterije na cżiſło 146[illegible] do tudomneje Rothereje loterijoweje běrkownje na [illegible] ſorſtej dróhy.

S **Hnaſicz.** (Honſtwa na kurotwy.) Pſchi poſłedneſ honſtwoje na kurotwy, kiž ſo tu wotmě, ſaſtě[illegible] ſchi honſtwojerjo 30 kurotwow. Lětka je tu ſaſzy jara wjele kurotwow. Bažanty pak ſu cżerpjele poła deſchczeni.

Z **Radworja.** (Drenčerowanje.) Na honach wo[illegible] Radworja wuhladaš nětkle, hdyž ſu žně domoj, [illegible] tam a ſem bromady hornčerſkich rołkow. Družſtwo za wotwodżenjo je tute nawozyć dało. Při puću do *Łupoje ma ſo zaſo něſto kórcow drenčerować.* Tak[illegible] też na někotrych polach a łukach, wosebje na nam[illegible] cżornym boku Khelnjanskeho puća maja ſo [illegible] rołki nałaſcż, a to hač ke Khelnjanskim miezam.

S **Rakeja.** (Sſkłoſiti ſwjedżeń.) Po dźeſchim cżaſu ſmjelnemu tu nětko ſaſzy ſerbſki ſwjedżeń. Nałcha ſtara ſka jednota wuſtawuje pſchichodnu njedźelu, 25. ſeptembra wječor we 7 hodź. rjany ſokołſki wječork w Serbſkej ſkołcżenzu. Program budże ſaſzy jara ſajimawy. Rozkuſja ſo ſwuczowanja Sokołkow a Sokołow. Nimo teho ſo tón krótcż ſaſzy rjane wjeſele dźiwadło poſtajichu. Też nětkore ſortne wuſkuſky ſcżěhuja, mjes nimi ſławny „Bartiſi hermant“. Budże ſo wěſcże kóždemu lubjeſ, tuž pſchińdźeże ſ hromadami!

B. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Južnoczeſka idyla.

111] (Pokračowanje.)

„Njeměcże to ſa ſo, buro,“ ſpyta ſo wapnar ſamolwicż — „nuſa je ſy hóſcż — dźniż mějach ja, měſcże też tóń — hdyž ja nuſu cżerpju — dyrbi też kóń cżerpjeć — cżujach, ſo to ſ nim mrócżo dże — ale tola ſo na pucź podach. — Pěſtowſka wokolina njeje mój kraj — dale k Taborſku jěžojmoj — ale chżyju, nachżyju, dyrbjach-moj ſo domoj wrócżiś — a wjeſli ſlepje bracż — kaž pſchi puću leża — ſo njebychmoj ſ hłodom ſemrěli. „Snajmjeńſcha tydźeń to wutraj,“ ſpyta kroſchaka proſyſ, „wóſ mi ſnajmjeńſcha domoj dożcżeſi — po puću, we zuſoje, mje njewopuſchczej a ſameho njewoſtajej — ſchto ſej bjes tebje ſapoczńu,“ wapnar ſ tſchopotatym hłoſom ſtorżeſche.

Kroſchaczk tołmy puſchczeſche, maſana woda ſ njeho běżeſche — a Zymbura ſ Janom jeho dale trějeſchtaj. Kóń ſměrom ſtejeſche a ſdaſche ſo, kaž by ſe ſwojeje tupeje njeczuczliwoſcże wotnucził — hłowu ſchěmy a wowſa wapta — ale bjes ſłóżże, hłabje — kaž by w tležkecznomai mózy njeměł, ſo by kaž drob twjerdy wotuſ roſkuſał.

„Deſcż“, Zymbura ſtóżnuje rjeknu, hdyž bě koża Lubcżo konika hižo cżiſta, nacżežiwjeń, a ſam konjaze płachtu pſchińjeſche a ſtarcżo ſrěżza do nich ſanaleſche. „Wunu pſchińjedu — a nětk jeho woſtajmy wo měrje.“

Wſchitcży poſłuchachu a ſměrom wotewdżachu. Ale hiſchcże tón wječor ſo ſpodżiwna powěſcż po wſy roſcheri, ſo je ſo Kroſchaczk — tón, kiž bě w ſchěſcżeſnjeſchcżeżbożatym lěcże Windiſchgreza njeſł do hitwy pola Stróżeżiż. — Burja k Schelcżanom pſchichadźachu a njedachu měra ani wapnarjej, ani Janej, ani konjej niz — a tomu najmjenje.

Satrachowny ſtarz dyrbjeſche ſ nowa a ſ nowa powědacż, kak bě konja kupił, Jan dyrbjeſche ſnowa katowe durje wocżinjeczk a hoſcżi ke Kroſchaczkej wodźiċż. Kóżdeho, kiž tohale dołamanja — konja wuhladu, ſpodźiwnoſcż pſchewza. Najbóle Franza, kiž je Sſornez ſtrěżnu pſchidżeła, hdźež bě wot hoſcżi błyſchał, kak žadny wopyt bě k Schelcżanom pſchiſchał. — Kroſchaczk je ſo pjeża wrócżił K . . . Wſchitcży pſchińdżechu, kotrychż bě koń, hdyž bě hiſchcże krěżżo, po paſtwje noſył, pſchińdżeſchtaj też veteranaj Kawalěr a Sſekera, tón, kiž bě ſa Kroſchaczkom na ſwojim wołachu rjady pruſkich dragonow, kyraſěrow a huſarow pſchejěchał, też ſtari burja pſchińdżechu Kroſchaczka witacż, też towaſ je ſedlarjom a paſtyrjom. K hoſcżej budź ſrěżżerjow. Wſcho budżechu jemu pſchinjeſli, jenoż tón by Kroſchaczk cżuł. Sſyru a ſuchu pżu jomu poſtajichu. Mjerzli dźeżeł a wubjerne ſymo.

„Jěs, Kroſchaczk, tale ſymo je ſ Jurowki, ſtajnje je cżi ſłodżało,“ rěżżachu konjej, „ſo'e je na „ſatcżjenej“ roſtło, pomuchaj ſnajmjeńſcha, kak wonja a ſłódź ſama wot ſo pſchińdże.“ „Hlej, Kroſchaczk, ſymo ſ Pațiſchczki, ſa dwaj dnjej wuſuſchene, ani jónu njeje ſa koſtu ſuſzko, drobno je, ſo ſo drjebi,“ tak konja, ſtarza, kaž małe dżeżcżo proſchachu, tak ſy ſ nim helczachu, tak ſomu rěżżachu, jeho ſłódź chżychu ſwużicż, tłóſchczeńki a łahoż ſ jomu noſchachu a wuthwalowachu.

Ale trěżża je ſtejeſche ſe ſpadnjenymaj wocżomaj, woa płachtami ſo jeho ſuchi khribjet a wuſahowaze boki rybżowachu — ſ khwilemi ſo ſałſchaże a dybawże ſoychu. —

„Tón dołho wjazy njebudże,“ młynk Spěſchny prěni wuſudźi a pokaſa na nohi. Soaſche ſo, ſo poczinaja ſproſtnjeż — naczahowachu ſo — wopuſch wot cżeła woiſteſche — huba ſo woczini — jaſyk ſ njeje wiſaſcha a Kroſchaczk ho nadobo, kaž by jeho cżekł, na ſenju na ſłomu wali. Pruſkotaniża, kaž by ho ſkała wotwalika, po konjeſzu ſaſlinżeła. Sſobſchemy ſtót ſa rjeczażami tor ſtoſche — ſtyſknje bučżeſche a konje boiaſnje a ſtrachożeſcże rjeholatajo pſches wobhrody ſwojich khłorow hladachu. Směrom a němi ſtajachu burja a jenoż ſtary wapnar łapłaka a ſ hłoſom ſaſrěži: „Kak dha ſo nětk ſ wſom domoj dóſtanu?“

Każ by tute praſchenje wſchěm rěcż wrócżiło. „Njeměcże ſtaroſcż,“ jeho hnydom horſkiwje pokojachu — „wapno pokupimy, ſapłaczimy — a ſ próżdnym wſom waſ domoj zowjeſemy — ſu ońe żně, — ale ſe ſchtyrjomi konjemi — budżecże-li chżyć — ſe ſchtyrjomi wot naſ wojeżecże, — ſo byſchcże na Bucżiſu njeſabyłe.“

„Dóſtajecże do Zymburu,“ nětkó rjeknu.

„Dajeże jomu ſpacż — njewoſtajecże jeho — ſrudobu jomu ſaſuſkujcże,“ druhe ſłyſchu jeho hnydom pſchewołacż.

„Gdże konja watkroninu?“

„Drack ma na njeho prawo.“

„Drackej jeho njedamy,“ ho hoſpodaſ ſkróta, ale raſnje mywraj — „pola naſ w ſahradże pod jabłonju, leży jeho macż — kabła Dźiwja — kotruż bě njeboh Kować nanej darił — pſchi njej njech też Kroſchaczk leży.“

„Wobcżežnoſcże ſ tym budża — komiſija budże jeho chżyć widżeċż.“

„To na ſebje woſmu,“ ho wjeſnjanoſta wumraj, „daj ryċż a motyki.“

Prjedy hacż k ranju měſacżk ſaſnże — cżorna ſentja ſławneho ſrěża krejeſche, kiž bě na ſpadżiwne waſchnje domoj ſemrěł pſchiſchół. S ſoornom, ſwonu jeho row ſtuchu — ſ jabłonje — tohole lěta połneje płodow — padaſche roſa kaž ſyſły, wokrjejejo woſmahnjene ſchijicziſche wotkhadżowzych burow — — —

(Pokračowanje ſkěhnje.)

— **Pjaneho hantwjerskeho** namakachu wczera wjeczor wokolo 8 hodź. we wukhadnischczach pschi Zyhelnskim wczu. Na nastork polizije jeho sobustawy dźiwacjerskeje sanaritskeje kolony z transportskim wosom do nješchczanskeje irreschowinje dowjesechu.

— **Sesrjezowjstwa.** W nozy wot 22. k 23. septembra su njedocznikowje zkoty na Tuchorskej, Lubijskej a Mattipowej drózy wobschkodźili. Dokelž ze w takskim zlěpzowstwje nitke smyknjene pokasuje, zda ze tu cznesiwe zhlostanje pschimjerjene bycz. Wo sozelenja prózy policija.

S **Pschischez.** Budyska ratarska schula je w Sakskej enicka ratarska schula, kiž wuczbne hospodarstwo, horni dwór w Pschischezach, wobsedźi. Kajka lepschina e sjednoczenja schule a ratarskeho wobkhoda za schulerjow a schulerki wuroscze, je poslednje lecžo pokasalo. Schulerja a schulerki ze wospjet pschi kładzenju dźecžela klužerny na stejeczki (Reuter) pschi tjoch wschelakorych schtach praktiszy roswuczowachu. Schulerjo wukmychu anz-bulldoggike czahadło pschi motorskim pluhu wocz. Horni dwór je dwe pospytnej silowej jamje twa, jena z njeju napjelni ze z rjesanym badenskim majm, wot swjasla silownych sjednoczenstwow postajenym jewjanym filu na njerjesane meschenje (Gemenge) pschidaczom 7,5 proz. rospuschczelinu zeloweje kisaliny. a tutym nowym waschnju silowanja pizy w symnym zanju ze schulerjo w pschitomnosczi assistenta swjasla owych sjednocz., k. dra. Reetza, wobdźelichu. Poetnej silej, pola kotrehoz ho kubikmeter jamineho wobha na jenoz 6 hr. twarskich wudawkow wobliczi, staj schto nowe. Maczinny silo je Pitt-silo, pola kotrehoz meter hluboko betonowe koło lije, semja wokrjedz ola ze potom hacz 2½ metra hluboko wuzynpa a sczena zo z nawyschze stajenymi zgbelemi wumurjuje. Tutón jednory silo ze njemóże puknycz. Druhi silo je drjewjany, tiž ze hacz do 2 metrow hluboko z deskow a 2 zeljezneju rynkow twari. Desti a zelesnej rynzy su swonka pschiprawjenja silowych jamow. Kóżde, ješ najmjensche ratarstwo może zebi na tuto waschnje tunju silowu jamu natwaricz a zebi w njej tunju pizowu reserwu sa zuhe czazy w lecžu pschiprawicz. S tym ze mjechany płód (Gemenge) po najsymikim jeczmjenju abo rożzy hakle tak prawej wużitny iczini.

S **Wósporku.** (Domejk Hantowa na Wußnuzowej horje.) Wósporsky a Lubijšzy skaneži su sej na Wußnuzowej horje maly domejk natwarili, kiž ze saschlu njedźelu popołdnju poswjeczi. Khěžka steji na małej lěsnej łuczy na wuchodnischej stronjnje horu.

Z **Wudworja.** (Wo zjednoczenje leżownosczow.) Wo zandźenym lěče je so w našej gmejnje zjednoczenstwo za hromadukładzenje leżownosczow wutworiło. Tuto mjeseo wutoru dopołdnja a wjeczor hisče jónu zhromadźiznu w herbskej gryczhče. Tukhwilny předsyda, wiceżny kubleř Nowak, wšitkich nanajwutrobnišo witasche, wosebje komisara k. Gerhardta. Tutón rozloži po nèčim cylu należnosć, wosebje přečita zakońske postajenja. Najprjedy ma so póda jenotliwych polow prepytować, z čimž je so hižo započało. Potom dyrbja so pola zrjadować. Přeča a namjety njech so zdźěla loni wuzwolenemu wubjerkej: kk. kublerjomaj Nowakej a Lipičej a žiwnosćerjej Sewcej. Příchodna zhromadźizna so po potrjebje zwoła.

S **Hbjelika.** (Njeswoje.) Wutoru snjeswoji tu žiwnosćer Hendrich Schumann. Wón na luzy padże a zebi nohu slemi. Jeho do Niječe do khorownje dowjesechu.

S **Turjoho.** (Wschelczijny.) Nasch korczmarski najemk Waltar Konopka wopuschczi naschu wjeż 1. winowza. Wón pschewoschnje korczmu „Kostonych" w Jamnom, kiž je zej najal. — Wumenkarka Marja Kamborowa swjeczesche swoje 96. narodniny. Wona je hischce pomerne strowa. — W naschej wjsy njedawno zbganjo pobychu.

S **Klětnoho.** (Dźecžo pschejeli.) Tu sta po psched nječkto dnjemi cžeže njesboże. Jenicžki žynk ratarja Hermanna Lorna, kiž bě 4 lět stary, padże z wosa a bu pschejedźeny. Wón bèsche z hnojom nakładženy. Sawokachu hnydom lěkarja, kiž prěnju pomoz policiji a dźecžo da pschewjesecz do khorownje w Niječi. Nasajtra wschak dźecžo w khorowni wumrě.

S **Bělcho Khelmza.** (Wyšoka starowba.) Najstarscha žona Lasanskeje wobady swud. Polakowa w naschej wsy swjeczesche swoje 96. narodniny. Wona je cželuje a duchomnje hischcze pomernje cžita a strowa. Jeje muž je 30 lět stary lětża wumrěł.

Z Łužicy

* S ... (Snižene khlostanje.) Hamtski sudnik w Nowosalzu-Sprembergu bèsche tudomneho cželuskeho Nowoschla Gustawa Kriegela dla straschnego cželnego sranjenja k 3 njedźelam jastwa sasudźił. 18. haprele 1932 bèsche wón z ekalskim mjichtrom Pjechom, kiž bèsche na swojej luzy pschecz-ow sbožel, za tschecžeczak. Mužej bèschtaj ho też hrabnyłoj. Hamtski sudnik bèsche Kriegela wot tschihnodźenja Pjecha wumininował, dokelž bèsche Pjech na tschihnodźenje hnydom wzmelił. Kriegel bèsche ho pschecziwo wyrokej k 1 stonja powołał. Khlostanje sniži ho na 50 hriwnow pjenježneho khlostanja abo 10 dnjow jastwa. Kriegel smě tuto sniżenje wotpłacžowacz.

* S **Hornich Kundraczicz.** (Wobtruczeny wuhud.) 16. oktobra 1931 bèsche Budyski pschisahny sud hižom ras pschecziwo nětko w Nowym Gersdorfje bydlazej zwjezanaj Hilži Hemplowej rodź. Köglerz ze Spitzkunnersdorfa dla wopraczenje pschisahi a pschecziwo jeje prijdawschemu monzele semu, nè to w Zitawje bydlazemu, kalzej Marcelinej Hemplej na z wobdźenje k wopracznej pschisahi wumoł. Sud bèsche ho tehdy pschecziwo wobej jako wobh a mj. wjed it w tehkliwowym wobkhodze jawjeze žonu, kiž bèsche do tolarja pschichot, wopraczne po samozenju pschisahacz nahnował. Bèsche jemu sa to 1 leto khlostanje ze zhubjenjom cžestnych prawow na tši lěta napołožił. Hemplowu bèsche wuwinował, dokelž je wona k hrożenjam k wopaczne pschisahy nuzena była. Po pschipowjedzenej revizii bèsche němsłostatny sud wusud zběhnył a nałožnosć k nowemu rozsudzenju wrócził. Po dokładnym pschepytowanju ho prěni wusud pschecziwo Hemplej połnje wobkruczi, so pschi postajenym khlostanju wosta. Pschecziwo Hempelowej pak ho njehodźesche wjazy jednacz, dokelž je wěz salcžnyła.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Radeberga.** (Shubjeny a saſoramakany.) Psched nčkotrymi dnjemi bèsche ho tu 78 lět stary dźiwadżer Pawoł Bonkaß shubił. Bonkaßa nětko w lěsu na Malorèdarjecžanskich honach namakachu. Wón bèsche ho pschi sbèranju brjewa najskerje pschenapinał, so bèsche jeho cžeska njemóz wobjała. Přeby hacz starecko muża namakachu, bèsche wón schtyri dny a schtyri nozy hjes pomozy w lěsu leżał.

Wón je potajnstwo čahanja ptačkow wotkrył.

Dr. J. N. Dörr při Winskim centralnym wustawje za meteorologiju, je hódanćko čahanja ptačkow wujasnił. Wón je bjezporočnje dopokazał zwisk jich zhromadneho prečlećenja z měsačkowym swětłom. Mnoho wobkedźbowanja we wšitkich krajach do Dörroweho wusledźenja wobkruća tosame.

Samomordarstwo w piwowym sudże

S **Pisna** powě ho wo piwarzu, kotryž je so we wulkim piwowym sudże tepił. Wón mějesche wulke starosczy, dokelž bě ho piwowy wobrot w poslednim měsazu wo 500 litrow sniżił. Se sawostajeneho lista bě zhonicz, so njemóże wón sniżenje wobrota wo 500 litraw měsacznje snjesecz a so dyze zebi tehdla rasche zinjenje wsacz. Jeho duch pak buoże ho w kóżdej nozy we wschich korczmach a hosczencach jako scherjenje pokasowacz. j.

Hońtwa na kurotwy

W pózninjeżu ze sapocžina hońtwa na kurotwy. Skónczike su ze dobre czasy sa kurotwy. Hdyż sasłyscheja wusche, zkhowaju ze w bèrnischczu, w trawje na luzy abo w czernjach, hdżež cžłowjeske woczo je njenadeidże. Hońtwjeł jeho tam njewuhlédźi, ale wón ma towarischa, straschnischeho sa kurotwy. Je to hońtwjerski poż, kiž tódy kurotwu hnydom wucžuschiluje.

Bjes dobreho pża hońtwjeł njetrjeba ze podacz na hońtwu na kurotwy. Poż nufuje kurotwy k wulecženju a potom satsélene kurotwy njeże zwojenu knjesej. Najwulpschischa je hońtwa na kurotwy rano a popołdnju, pschipołdnju, hdyż słónzo praži, poż jara khmany k dźelu njeje.

Prawy hońtwjeł tšela do kurotwy jenoż, hdyż leżi a niz, hdyż běži po brósdże.

W przejedawschich czasach hońtwa na kurotwy ze wotmeżasche trochu hinak. Schtóż njemějesche dobreho pża, tón kurotwy wabjesche z malym hubnym bubonkom. W symje kurotwy tšelachu ze hanjow. Też ze sokolami ze łochu kurotwy. Dale ze tute ptaki łojachu w symjach a kożydźach a na to waschnje padusczni hońtwjerjo dźensa hischcze sjez kurotwy pschiswojeja.

Kurotwa ma wjele njepschecželow, na psch. lischku, łóczku, tunu, tkhórja, kohlizu, jaischobja, kanju, wrónu, kroku a samo schrèkawu, kotraż jeja wupiwa.

Kurotwy su žiwe w porach a to we wusskim „mandżelswje", kiž traje psches lěta, dołhoż jedyn z wobeju njewumrěje.

Liczba kurotwow bohużel w poslednich lětdźesatkach dale bóle wotběra. Hubjene wjedro poslednich lět je k tomu hischcze dopomhało. Wożebje w kurowej symje 1928/29 je wjele kurotwow sahinyło. Wożebje je liczba kurotwow też spadła pola nas. Je to też wliw nèło na płacžiny sa kurotwu. Mjes tym so do wójny kurotwa płacžesche 40—65 pj., płacži nětko wokoło 90 pj. Pschi tym so hischcze malo kupuje.

Schto je nětko wina, so ze kurotwy pola nas dale bóle zhubjeja. S tym praschenjom ju ze hižo mnosy saběrali, ale pschicžinu hischcze njejsu mohli dowuhlédźicz.

Kurotwa ma pradomisnu nanajskerje w krajach mjes Eufratom a Tigrisom. W lěžach ze wona njenamaka. Dale pschebywa radschu w žitnych krajinach a mjenje w holi. Kurotwa po kraju wokoło njedunda, ale wostawa tam, hdżež je ze ras sażydlita. Hnězdo twari jara njemudrje, tak so bywa słobka wopor njepschecželow. Kurotwa nimo sorna rady żerje žymjo njerodże. Dokelž pak nětko ze njerodź po polach wschudże rasnje wutupuje, zhubjeja kurotwy z tym zwoju zyrobu. Dale też jim wadżi njedostatk czernjow a kèrkow, kotrez ze bóle dale wotstronjeja. Też pschikupny hnój ma tu pjecza schkódny wliw. Najwažnischa pschicžina pak je drje mukéwa, kiž su tu a tam wobkedźbowali. W naschej domisnje wschak je hižo po najhórschich a žu potajkim wuhladu, so ze tu kurotwy sasto nèkak pschisiporja.

Dźěco mjez wopicami

W Drakenbergskim wokrjesu w Južnej Afriży bě ze psched nèkotrymi měsazami hólczej zhubił a njemózachu jeho njedźiwajo najpilnischeho pytanja sasto namakacz. Starschej běschtaj sadwělowanaj. Nětko wuhlada zyle pschipadnje w horach puczowazy mjes skalumi schkalobjanmi dźěco, kotrez mjes hromadu pabianami wokoło běhasche. Puczowazemu njewostaji wez žaneho měra, a wón wosadźi ho, wez bliže pschepytowacz. Tak swěsci wón, so jałše dźěco pschi bliženju cžłowjekow z wopizami zhromadnje po schtyrjoch do jamy. Puczowazy sważ sebi do jamy a namaka tu kruchi žyreho mjasa, wobkuzane wowcze kosce a kukurizu, kotraż pokhadżesche z blišich polow. Dale możesche wón wobkedźbowacz, so bě ze dźěco, niz jenoż hdyż jědżesche, ale też w zylym sadżerżenju wopizam dospolnje pschimérilo. W njewobkedźbowanym wokomiku dźěco wotnjesche a możesche je starschimaj wrócicz.

Kak je dźěco, kotrez pokasa ho swopredka nimo měry płošchile, k wopizam pschischło, njebudże dże ze zenje hodżecz swěsczicz. Najskerje je wopicza macz, kotraż je žiwoje zamżene dźěco shubiła, dźěco rubiła. Wěmy dże dżensa, kak žylnje je wuwity macžerny instinkt runje mjes wyschemi wuwitymi swěrjatami a kak pschijimnje taska macz wubde z zyle druhich spkahow a so wo nje runje tak itara jako bychu byle jeje zamżne. j.

Najnowišе z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutjischu sobotu:** Smějeny njewobstajne, k deschczowanju pokklone wjedro.

* **Sesrjedu je so na 72 lětneho kubłowcho wyschischcho hajnika Knjižu we Waldowje rubjezny napad skucził. Wjecžor po 9 hodźinach so schtyrjo sababjeni mužojo z woknom do wobydlenja wyschischcho hajnika dobuchu. Wot tam do spanjeske komory dźěczu a do wyschischcho hajnika z revolwra iseličhu. Na zboże wutčel minyn. Wyschischeho hajnika, kotryž hnydom z loża skoczi, so by tselbu shrabnył, z semi porasychu. Hospoza wyschischcho hajnika, kotraż hischcze w kuchini dźelasche, pschidżeła, tola ju hnydom do bydlenskeje jitwy samknychu, hdżež mějesche sklad nosczi, z woknom won skoczicz. Paduschi hajnikej tselbu, pjenježnu móchen a dalokowid rubichu. Hospoży 55 hriwnow a nèkotre debjenki kradnychu. Rubježnikow je schesche było. Dwoje pschi thežnych durjach strażowaschtaj. Wyschischi hajnik je zo we wobliczu franik.**

* **S lětadła, kotrez be na pruhu pola nèmskeje wobhadneje letarskeje schule date, so blizko Braunschweiga na pruhowanisk. leczenju tschidło wotlama.** Lětadło z 2000 metrow wyschokosče k semi padasche. Wodzerjej mójeschtaj ze z padazej płachtu wukhowaczej. Lětadło ze na semi rosbi.

Wopory železniskeje katastrofy cuzolegionarow so pohrjebaju.

Po žarowanskej swjatočnosci na dworje kasarny w Sidi Abes (w Alžérskej) pokhowachu zhromadnje 70 cuzolegionarow, kotriz su pri železniskej katastrofje pola Tlemcena wo žiwjenje pschi. Towaršojo morjenych stajeja kaščo do dolheho rjada.

Krótke wobrazki z Chikaga

Město Chikago ma połschtwórta milijona wobydlerjow. W lisćinach polizije je zapisanych nehdże pjećdźesać tuhaz połkłostanych. Mjes nimi namakanych nehdże pjeć a schtyrjeźi tuhaz lěpschich paduchow, njeztrajchnych sadobywarjow, dyblacjanych paduchow, wikowarjow i wopjadlarni a kurwarkow, kotrejž pschi wukonjenju swojeho powołanja nětkaž do wuskoćow pschindźechu. Tuchi ludźo su masane padźerje wobydlerstwa, kaž namakamy je we kóždym wulkomješcu.

Sbywaje pjeć tuhaz su zobustawy sadobywarskich sjenoćenstwow a pschestupowarjo alkohola. Pohledujo tuchi su tak rjez pjenćerjo njeskalkońkeje alkoholowoje industrije.

Wotliczinjchi nekotre sta woprawdźitych rubježnikow, kotrejž swět stajnje je jensajsjkej cźitankej nacźinu sastarnja, swostawa tři miljony ichnyri sta a pjećdźesać tuhaz muzjich, jenow a dźěći, kotrejž su na zyle normalne waschnje žiwe a wo njeskutkach w Chikagu jenož to wědźa, chtož je w nowinach cźitać.

*

Žiwjenje w Chikagu ma wschelake strony, kotrejž drje njeju wichitke tak rosbudźaje, kaž pschestupkowanje alkohola, ale sa město tola sterje typjske. Tak wunjeju na pschikład wulke zkotne rěsarnje, město pschego hischcje najnjerjschi dobytk. S stiadwazecźi żelesnjischich cźahow wuliwaju so do zkotnych rěsarnjow wschědnje njepschehladnje mnohe hromady howjadow, wowzow a zwini.

W běhu jenićkeho léta pschedu so Chikagskim rěsarnjam sa 904 miljonow dollarow rěsneho zkotu.

*

Opera w Chikagu njedostawa ani wot města nětkajke pschipomoz, ani jo wo wsěla tež pjenjesnjeho dobytka. Wona je zyle jednorje musna sa kulturu. Lětnje po stotyźach dollarow liczaju njedostatk kryja nekotři wulkomyslni a samożiżi měschćenjo.

*

Chikago je znate jako město sjeźdow. Wot těchtyrjeroja hacź k rowerjerjej sjenoćenja so tam najmapschejschnische rjemjesła. Sa cźas schadźowanja, a to stawa so hustu, rosmiwa nózne žiwjenje pychu, kotraž tajku w Parisu daloko do khłódka staji.

*

Parkow maju w Chikago wjazy a su tež hamo hischcje rjeńsche hacź take w Parisu. Nihdźe njestakanje nětkajka takla, trawu wobtupjcź. Kóždy może so sabawjeć, kaž so jemu chze, njeje žanych wobmjesowanjow. W jenym rózku pjaćerja bół, hnydom pschipódla hraja temje, na druhej stronje sajo wótża so stelawichi i prokow, dróha je zwacja abo popjacza zebi złódku hodźinku spara, zyle po spodobanju.

*

Chikago ma wjazy zyrkwjow hacź Rom. Niuo toho namaka tam pschiwiżewać kajkehožkuli wěrywuznaca woprawdże swoju modlerju.

*

Jónu wob lěto ma polizija „mejski wałčt". Na tutym dnju je město Chikago dospołnje bjez dohlada. Policijst powědaschе, so wobsiedi mjes sastupnikami jakonja a słótnikim zrědtom nješto podobne kaž cźiche frěcźenje, so žo na tutym dnju nicžo tsche njeskrcźi.

*

Kajkežkuli narodnosći, barbje abo rasy cźłowjek też pschiňdźuscha, kóždy namaka w Chikagu wotrjeł, hdźež nióże być žiwy mjes krajanami. Maju wospebite dźele města sa Chinjanow, Ruzow, Wuherjow, Italcźanow atd. Němska kolonija w Chikagu je tak rjetna, so njetrjebasche žo jenje wotschcźipicź.

*

Léta 1933 zwjeći Chikago swoje stoletne narodniny.

ka.

Towarstwowske powěstniki.

Budyšin. „Zjednoćeństwo evang. Serbow" změje pschichodnu srjedu 28. póžnjeńca wječor wot 8—10 hodź. posedźenje w Serbskim Domje. My prosymy wo bohaty wopyt.

Budyšin. „Nadźija" ma kóždu wutoru spěwanje.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł ma njedźelu 25. póžnjeńca pop. w 3 hodź. ważnu wurjadnu zhromadźiznu. Kóždy ma pśiś. Dnjowy porjad so w zhromadźiznje wozjewi. **Starosta.**

Jasenca. „Katolska Bjesada" ma njedźelu 25. póžnjeńca swoju měsačnu zhromadźiznu. Wo bohate wobdźělenje prosy **předsydstwo.**

Khwaćicy. Serbske towarstwo ma njedźelu 25. póžnjeńca pop. 1/45 hodź. pola k. Kästnera swoju zhromadźiznu. Sobustawstwo njech so po tym ma, dokelž mamy wo wjele ważnych wěcach doskónčnje dowuradźeć. Bjez dalšeho prošenja njech wšitcy přiňdu. **Předsyda.**

„Lumir" ma sobotu 24. póžnjeńca pop. w 4 hodź. we Serbskim Domje spěwanje. Njech kóždy přiňdźe, dokelž mamy nuzne dźěło.

Narańši sokolski wokrjes. Swjedźeń Rakojdźanskeje jednoty njedźelu 25. póžnjeńca so zalobom wotmeje jako wokrjesny swjedźeń. Njech jednoty so na nim bohače wobdźěla. **Wokr. načolnik.**

Pančicy. Jednota Sokoł ma sobotu 24. póžnjeńca wječor 1/2 9 hodź. we Wudworju zhromadźiznu.

Rožant. Towarstwo młodźencow w Róženće ma njedźelu 25. póžnjeńca swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk a deklamacije su přilubjene. Wšitkich wočakuje **s'arši.**

Swójbne powěsće

Smjerćoj: Albert Siebeck, nětdyšnji wyšerši frišer w Budyšinje, 69 lět; khowanje budźe nidźelu popołdnju w 11 hodź. wot žarowańskeho domu, Moritzowa dróha 10. — Marja Maria Rusnjakowa w Lubiju, 22 lět; khowanje budźe jutře sobotu pop. w 4 hodź. wot žarowańskeho domu, Dwórnišćowa dróha 25.

Pokiwy pyskej a pjeru

(Pokračowanje.)

Einfall napad, připad. Was fällt dir ein? Što će napaduje? Što ći připaduje? (nic: nutř pada).

einfinden sich so zhromadźić, přiňć, so zeńć, dóńć, sich nach u. nach einf. so zhromadźować, přikhadźeć, so skhadźować. Hosćo přikhadźachu, so skhadźowachu. Jako běchu **so zešli** atd.

eingedenk pomny-božeje smilnosće (Denkmal pomnik).

eingenommen von Schmerz z bolosću přewzaty, zajaty.

eingeschlafen spjace dźěćo.

Einhalt tun (za)stajić. Wěm, kak mam stajić swoje złóśe.

Einkaufsverein nakupne towarstwo (tworokupne t.); einkaufen (na)kupować, (na)kupić. Kelko sy nakupiła?

einlaufen 1) Stoff so stupi (kaž słaby płat), 2) Briefe přikhadźeć. List je čera dóšoł.

Einmal ist keinmal. Jónu njeje přecy a dwójcy njeje wěčnje. Komm (ein)mal her. Pój sem (nic: jónu).

einmütig, einstimmig jenomyslny.

einschlagen 1) Weg so nehdże nastajić, 2) Buch knihu zawalić, 3) Fenster wokno wubić, rozbić, 4) Blitz błysk dyri.

eintreten zastupichu dźěći.

ein- und ausgehen bei jemand k někomu khodźić. Wón je k nim léta dołho khodźił.

Eisen. Man muß das Eisen schmieden, solange es heiß ist. Copła liška so najlěpje dreje.

el jako přiwěšk je starše hač **eř:** stworićel, rodźićelka, přećel (= přijećel), pisaćel, dźěłaćel, dźeržeł atd. Tak je tež kowal starše słowo hač kowař, druhe twórby šak maju jeno **ař** a **eř,** na př. pjekař, prošeř. (-ař = łać. -arius).

(Přichodnje dale).

Kwas w Macdonaldowym domje.

Pod sylnym wobdźělenjom wobydlerstwa swjeśeše so kwas druheje dźowki jendźelskeho ministerskeho presidenta Macdonalda, dr. Joany Macdonaldec, z lěkarjom drom. Alistairom Mac Kinnonom we Wendoverje. Na wobrazu widźimy, kak šotiscy dudlakojo młodeju manželskeju po wěrowanju před cyrkwju městačka Wendovera powitaju. Powě so, zo sobustawy towaršnosće wjacy hač 100 hriwnow zapłaćichu, zo bychu při tutym njewšědnym podawku znajmjeńša městačko k staću dostałe.

Nowa mjasowa nakupowarnja
na Zadnej Bohatej hasy 4
poruča
rjane howjaze mjaso w. -.55
rjane swinjace mjaso w. -.70

2 tružnicy
ma tunjo na předań
Willy Schumann w Hbjelsku

Gumij za koła
we wulkim wubjerku jara tunjo pola
Br. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Jenož 46.— hr.
płaći 7dźělbna **trjeb. kuchnja, posleša** jenož 16.- hr., nowe z běłym pjerjom jenož 27.- hr. Nowe a trjebane **plyšowe sofy** wot 25.- hr. Nimale nowe **hólčace, mužace a žonjace koła** směsnje tunjo
Seifertee składn. kupje
na Kamjentnej hasy 29

Zacynkowane bowy
28 cm 0.80 hr.
Groć. běrnjace korby
1.20 hr.
Gustav Siegel w Budyšinje
na Zadnej Bohatej hasy 15

Spěwarske
serbske a němske
we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja
na Lawskich hrjebjach

Mantle
jenož wot
PAUL OTTE
na Žitnej hasy 10
Najwjetši skład žonjacych mantlow w Budyšinje a dalšej wokolinje

3865 kołowych wobručow a šlawchow
dostach hižo lětsa. Mój wulki wobrot dopokaza, zo też Wy pola mje přihódnje kupiće. Wše wulkosće na składze.
J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4
Wobkedźbuje moje wustajeńske wokna **na Hornčerskej hasy 18**

Mam wot jutře **soboty** w swojich hródźach na Hornčerskej hasy 40 nowy wulki transport młodych wysokosćelnych a nowodójnych rańšopruskich **płahowańskich**
kruwow a jałowcow
tunjo na předań. Skót k rězu sobu zamjenju.
Gustav Gneuss, skótna wikow. w Budyšinje
Telefon 2106

Kedźbu! **Wšitcy** Kedźbu!
do konkursoweho wupředawanja
P. Walther,
železowa wikowarnja w Budyšinje
na Kěžorskej dróży 4, zady

Wše šulske knihi
poruča we wulkim wubjerku
Serbska kniharnja w Budyšinje
::: na Lawskich hrjebjach :::

Za žně:
Běrnjace motyki widły korby
we wšelakich wuwjedźenjach a kajkosćach
jara tunjo
Joh. Miessner
na Kotolskej hasy

Přiloha k čislu 224

SERBSKE NOWINY

Pjatk 23. septembra 1932

Dźĕło za narod

„Zwučowańska hodźina" we Wotrowje

Po wšelakich luboznosćach a njeluboznosćach słónčko tola zaso wukukny a naše dźĕći ćehnjechu dele na Rychtarjec łuku pod Hrodźišćom. Knjezej P. Rychtarjej a wšitkim łučnym susodam za to horcy dźak. — Nawjedowane wot zajmaweje darmotneje cyrkusoweje kapały, wobdźiwane wot wulkeje syły ludu a wobstražowane wot dweju civilneju pólcajow, wot prěnjeho słužbnje a druheho privatnje. Žadyn dźiw tohodla, zo bĕ wšudźe wulke „wočakowanje".

Na łucy delka wuwi so tajka prawa njedźelska hodźina. Hólcy zwučowachu prostne, ćahachu powjaz, bĕhachu pod wjerćatym powjazom, skakachu wysoko a daloko, bĕhachu 75 m, doniž dešćik njepřińdźe. A po nim bĕhachu přez zadźĕwki a łažachu na žerdźe a stajichu skupinu z khorhoju. Tu nadobo přihnachu poprjancowi mužojo a nasta najmoderniši krajinowy šport. Holcy rejwachu narodne a druhe reje, skakachu, ćahachu powjaz a klepachu „khudy babu". A na kóncu wžo tež łojachu poprjancowcheho muža.

Po wšej bĕhańcy a hanjency nastupichu naši hólcy — a to runje přećiwo njerunym lětnikam — ke kopańcy a hrajachu njerozsudnje 2 : 2.

Bĕ skoro ćma, hdyž lud a dźĕći so rozeńdźechu. Wšitcy dźe spokojeni a wjesele pachajo. Wšak bĕ knjez překupc Šołta cyły tyzu šokoladowych cigaretow darił a k. pjekarski mištr Bulang titki a dźĕlo. Jimaj najwutrobniši dźak. Wšitcy spokojeni? Haj! Ale nadźijomnje nic ći, ki z toho něšto wočakowachu. Bĕ woprawdźe njetrjebawši telko njewočakowaneho škita.

Zlĕtowa pruha nawiećorneho wokriesa

My tu w nawjećornym wokrjesu smy so skoro hižo zwučili z njepředwidźanymi připadami ličić. Tak tež wutoru so započa dešć kidać, hdyž chcychmy runje doma wotjĕć. Žadyn dźiw potom, zo tu polojca jednotow njebĕ. Ale my so njestróžichmy a přezwučowachmy 1., 2. a 3. dźĕl zlĕtowych prostnych a na kóncu Špěwachmy a hrajachmy.

Tamnym hišće k wĕdźenju: Dźiwajo na khudobu našeho časa a luda so tež my po tym zložujemy. Njemóžemy sebi popołdnju žaneje wulkeje kapały popřeć. Zmĕjemy jenož dobrowólnych hwizdarjow a hubnarjow. Štóž to zrozumić njemóže a njecha, njech sebi kapału na swoju ruku skaza a płaći. Njetrjebamy tež žaneho jewišća wonka. K čemu da? Hdyž sebi jena jednota tohodla zwaži moskotać, je to wjacy hač dźĕćacy njerozum.

Popołdnju ½1 hodź. je hłowna pruha w Haslowje. Na njej ma so kóždy bartr, hač zwučowar abo hrajer, wobdźĕlić. Potom ma tež popołdnju darmotny zastup, hewak nic. Porjad započnje so ½3 hodź. a budźe jara zajimawy. Wječor je wjesela zabawa z rejemi pola Mĕrćinkec. Tak poslednje dny wšitcy nanajpilniso do dźĕła!

Dźeń sokolatow w Njebjelčicach

Wjedro njebĕ najpřijomniše. W času, hdyž chcychmy nastupić, so poča mócnje dešćować. Tuž nastupichmy pol hodźiny pozdźišo, ½24 hodźin. Bĕchmy 22 dźĕći a 14 bratrow. Naša wjesna kapała nas překwapi, hdyž so nadobo z hudźbnymi strojemi zjewi. Chcychu nam darmo piskać, štož my jako khudźi Sokoljo jara witachmy. Tak ćehnjechmy pod zwukami hudźby na znate swjedźeńske městno, Žurec łuku, kiž nam wobsedźeŕ dobroćiwje přewostaji. Naši hercy nam hišće něšto kuskow zahrachu. Mjez tym bĕše so rjana čŕjódka wjesnjanow zešła a mózachmy z programom započeć. Jako prěnje zwučowachu dźĕći swoje prostne, zestajane wot br. Sewčika. Za tón krótki čas, kiž mějachu k wuknjenju, zwučowachu je cyle derje. Narĕč jako druhi dypk dyrbješe wuwostać, dokelž naš pozdźe skazany rĕčnik wšelakich njeluboznosćow dla wotpraji, štož so jemu na žadyn pad za zło wzać njemóžeše. Tuž wustupi hnydom 12 bratrow z Radworšskim prostnym, kiž budźe so w Haslowje zwučować a ze skupinami. Wustup bratrow njebĕ tajki, kaž dyrbješe być. Smy hewak něšto khmanšeho zwučeni. Wšo dale bĕše nětko wĕc dźĕći. Dyrbjachu nam tola pokazać, što hišće móža. Tak pokazachu wšelake hry pod nawjednistwom br. Kubicy, kaž powjaz ćahać, pod nim přebĕžeć a hišće někotre nowe. Tuto wšo pola staršich wulki zajim zbudźi, najwjetši pak bĕh přez zadźĕwki, štož hnydom za hrami sćĕhowaše. Bĕchu wšak za dźĕći khĕtru wysoko, štož hakle bĕše potom widźeć. Lĕpje dźĕše 75m-bĕh, hdyž žanemu nic na pući njebĕ. Při prěnim wotdźĕlu bĕše 12,1 sek. najlĕpši wuslĕdk, pola druheho (młódšeho) 13 sek. Potom mjetachu ból. Najdale ćisnychu jón w prěnim wotdźĕlu 45 m a w druhim 30 metrow. Potom dachu so do kopańcy, štož bĕše tola hłowna wĕc při cyłym programje, znajmjeńša pola dźĕći. Hrajachu přećiwo Pančićanskim. Njebjelčenjo hrajachu cyle mĕrnje. Tamni pak nawopak a tola njemóžachu ani čestne wrota trĕlić. Njebjelčenjo dobuchu z 5 : 0. Přećiwnik wotjĕdźe z hesłom „ženje wjacy přećiwo Njebjelčanam". Hdyž bĕchu hotowi, bĕše hižo ćmička. Na to rozdźělichu so myta za wubĕdźowanje. Najlĕpši dóstachu wĕnčk, kołbaski a šulsku knihu pak kóždy. Dokelž bĕše khĕtro khłódno, doběžachu sebi domoj po wobleki a potom ćehnjechu z lampijonkami spěwajo do wsy, hdyž so ćah rozpuści.

*

Z Khrósćic. Zańdźenu njedźelu wopytachu našich Sokołow Ralbićanscy sokolscy bratŕa, zo bychu ke kopańcy nastupili. Prěni króć steješe Ralbićanske III. mužstwo napřeco Khróšćanskemu I. mužstwu. Po wulkim zliwku, kotryž bĕ přihladowarjow, kiž bĕchu so hižo hnydom po nyšporje na łukach nabĕželi, dokelž so tu prjedy toho hižo hra mjez Khróšćanskim znatym „němskim' mustwom (wžo wšitcy serbscy pacholjo) a z jenym cuzym mužstwom wunjese, nastupichu naši Sokoljo přećiwo Ralbićanskemu III. mužstwu, kotrež hakle prěni raz zjawnje přećiwo jenemu mužstwu hraješe. Hra njebĕ přezajimawa, hrajachu khĕtro pomalu. Škoda, zo maju naši Sokoljo tak malo přileżnosće k bólkopanju. Njebĕ jim možno hru dobyć, dokelž hišće najbóle kóždemu technika pobrachuje. Hra skónči so z 3 : 1 za Ralbićanskich Sokołow. Za našich Sokołow je sportownišo jara nuzne, zo bychu so móhli we wšĕm nastupanju wudospołnić. Tež mali wustupichu tu k zhromadnym hram pod wjednistwom br. Sucheho. Zwučowachu prostne a zabawjachu so ze wšelakimi hrami. Tuž dale tak do dźĕła. Njedajće so wottrašić, hdyž sće přehrali. Wjetše budźe potom wjesele, hdyž prěnje dobyće domoj ponjesećе. Hrajće prawje husto a wjele. Jenož přez zwučowanje móžeće něšto doćpĕć. Serbski lud nje wžo hišće za tutu dobru wĕc přeswĕdčeny, tola dopóznaje hišće wuźitk kopanja, hdyž so w prawej mĕrje hraje, tak zo strowota při tym nješkĕpi.

Lola Schreterowa.

kiž pola Kicia z padakom z lĕtadła w 7300metrskej wysokosći skoči. Wona pobi z tym dotalny swětowy rekord, kiž rumunska wotskakowarka Basch dźeržeše

Cyrkwinske powĕsće

18. njedźela po swj. Trojicy. 25. pózninca 1932.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi zmĕje farar Tišer rano we 7 hodź. nĕmsko Bože wotkazanje, farar Kapler we 8 hodź. nĕmsku a dop. ½10 hodź. serbsku Božu słužbu.

Z konjerskeho bu samoknježerski šah

Pšeh šwětowej wójnu bĕ Persišla jenoż po mjenje hišćože swobodne kralestwo. Wulkomocy Rušla a Jendźelska knjeżeschtej nad njej. Wšchtej kralestwo do „interesnej zonow" dźĕliłoj, w kotrymajž njewobmjesowanje a po swojej wali knjeżeschtej, hačkuliež swoukowny knjeżeŕstwo schah pšchedstajowasche. Sawjerny dźĕl Persišleje bĕ ruska „interesna sfera", wšchĕ južne pokrajiny z bohatymi petrolejowymi polemi pak Jendźelska. Wosrjedźa mjes wobźimaj wjelesche ho wuiti paš z hłowownym mĕstom Teheranom. To bĕ „nutrałna" semja a tohodla wopramnje Persišla. Ale šamo hač šym šahasche mócny ruski wliw. Wošobinska straža schaha drje bĕ z persišknimi wojakami sestajana, šbr oźiźerow pak bĕ dopołnje ruski a po wschźikadje kosakiske brigady organisowany.

Do tuteych pjerśiśich kosakow bu pschijaty jako jednory wojak Riša Khan, syn khudeho bura a Turkowki, po kotreij je sobĕrał frót postarny, swojohłowownu a hordu wutrajnosćej a jakuu wolu. W mładobjeći bĕ pola bohatych tubterjow za konjeŕśeho słužił, potom pak jako prosty wojak do gardy sostupił. Po dołhich łĕtach cźĕrpjenja bu tež słónčnje za podwyschka postajeny, hač njejšu wotbudne wokomiti wo jeho rozsudnej błyschćatej karjeri rossudźile.

Hdyž bĕ w lĕće 1906 schah Mohamed Ali na tróń stupił, sapoźachu so khutne njemĕry, kiž ho bórzy rozwichu do wopraudźiteje revolucije. Kosakska brigada dyrbjesche do boja pschećiwo powrośerjam a schźihańahańam stupić. W tutym bratrowmorjozym wojowanju bu podwodź. Riša Khan tak wuhmanjeni, so bu sa oźiźera powyschenu. Stajnje nĕt dowĕrśeka pschińdźe, a pschi wudźerjenju šwětowoje wójny bĕ hižom schtabny oźiźer, pódla pak bĕ skradźu najwećišchi njepschećeł Rušow, kiž běchu jeho pschedstajeni. Hdyž bĕ po bolschewiśkej rewolucźiji lĕta 1917 jatnje, je ho kónc ruskeje zarĕdźe mohł, sčźini rossudnu krocźel. Wschźitcy swm k ruskemu rosklasowarjej brigady schahowoje wosrjedźinske straže a wojšwi jemu, so budźe bjes miłośćje latźeny, ke swojom rostakowarśtwo njewuda a njewopuschćeji kraj. Sskodoważy dźeń bĕ Riša Khan hižom general a nawjednik brigady.

To bĕ muž za Jendźelźanow! Mějachu hižom wschĕ petrolejowe pola w namjetnym šmu wschĕźiwo Iraku, hdyž pak hišće ne wjedźachu, hač wobsahowa šmju wołoko mišta Baku mĕć dyrbjeli, kiž pak bĕchu bolschewikoju wobwładźili. Riša Khan poča wójnu wschĕźiwo bolschewikam, ale ani wón ani Jendźelźenjo njemějachu wuspĕch, buchu poraźeni. Mjez tym pak ho poča w Persišlej horiel, njespokojnosć a mtskownymi pomdrami bu dźeń a wjećora. Posledni schahojo z dynastije Kadźarow bĕchu se swojim krutym absolutizmom a z knjeżeŕstwom šamowólnych satrjechow knjeŕstwo njeśmilnje swowaśtwali a z schźehnatym luksusom a rozwólnym žiwjenjom kraj na proschcźiti tij pschinjeśli. Prawje wjschnoschće a knježazje mozy njebĕ wjazy. Na hewjeru cźinjechu Kurdojo, schtož chźychu, na juhu Arabojo, zyły kraj pak pschepołnichu rubježnisće cźrjódy a trochachu lud. Wschu bĕ śeale sa zbĕh. W taźich rozmĕrach śewi so njewobkmano lĕta 1921 w hłownym mjesće Teheranu kosaśka brigada, na jeje cźele Riša Khan. W někotrych hodźinach bĕ wschitko poprawjene: stawy knježeńskeho kabinta wuhnatk, nowe knježeŕstwo pomjenowane a nawjednik gardy Riša Khan bu sa „Sardarja šupecha", to je sa nejwuschschcźeho rosklasowarja wójska, sa wojeźeśkeho diktatora postajeny.

Riša Khan je šamo'niežeŕ, knježi ł njeśmilnej krutoscźu a hrubej mozu. Tak ho jemu poradźi, so ho zyła Persišla wospjedźinej wschnoscźi w Teheranu podcźinjuje. Kurdojo a Arabojo šu pschemoženi a podcźinjeni, rubježnisće cźrjódy rośelnate. Mir je pschikładowny, a dźenja łožy kóždy po Persišlej bjes bróńjow a bjes pschewoda puśuje.

Njaneho buja ho śeźoże persišti „parlament" a wosjwi wuradu, so je wośledni schah ł dynastije Kadźarow wotstadźeny a so je Riša Khan sa knježiczerja Persije pomjenowany. Pod mjenom „Beleschwi" njech sałoži nowu dynastiju. W nałeźu lĕta 1926 su nĕkotrych konjeźili a kosak sa „schahinschahа", to je sa „krala wschĕch kralow" krónowany, abo Lwje prajene, wón je ho šam krónował a postajił sa krala. Sswony ho na wulkotny słoły trón, kiž je narodna śwjatnica Persišlanow a ho hišće ł prastarych cźasow mjenuje „pawowy trón", dokelž ho dla pacźerjow, dejmantow a drutich kamuschtkow, ł katrymiž je wupadany, błyschcźi we wschich barbath jako pjero pawa.

Riša Khan knježi jako samoknježeŕ. Wośebitu sajstužbu ma wo wójsko, kiž je jemu śepje poddane a podwólne. Nuźe je dobył njemu modernych knježicźerja, dokelž so wubĕhuje ł turkowskim diktatorom Kemalu Paschu wo tym, schtó by prjedy wosłožił swój kraj se wschźimi dobrotami europšeje kulturu. Pschedewschźim pak swójmuważnosćej wobkhadnych śpódkow. Pod nim sapocźachu prěnju persišku żelesnicu twarić. Hišće prjedy pak swoła do kraja šahmunikow šnatcho nimšcha pschedewsźacia „Junkers", so jemu sorganisuja porjadny powtrowny wobkhad. Na mĕsto zusych wojeźišch instruktorow sałoži do kraja wulkrajnych hospodarśich a industrijowych wotrjadnikow, kiž su we službje jeho knježerstwa. Wón cha postupy a samowólstwa Persišleje a tomu poswjeźiwši wschu swoju wulkomocnu energiju.

Nima pak ł zyła šanoho srosumjenja sa swobodne postupowanje, kotreż we Europi knježa. Wĕrno je, so wośtaji tež w Persišlej parlament abo šejm, so su tam samolubnośći ministrow a so maja tam pisane a swojatoczne pschiporućene sakonje. Wschu to pak je jenoż kulisa, ł jenoż potrjebna sa jenieźky roskładowaju mój w kraju: sa wolu schaha. Pschećiwo tutej woli njeje a njejsu mogli šanoho pschećiwjowjenja, šaneje njewośtuschnośće. Pschećiwjenje abo kritika wośnamjeni šanieźenje. Stara mudrosć hižom praji, so dyrbja wo kralestwa jenoż je šamnymi šrdobami wobkhadnjeć, ł kotrymiž su bule šałožene. Schah Riša Khan je swoje knježeńske jako wojeźiti diktator sapocźał, món tohodla tež śtóńźi jako diktator.

Hdyž tež je w kraju pschećiwo njemu njeśłyschi šanoho hłosa, njeje ł tym prajene, so nima w Persišlej pschećiwnikow. Sśtepe šahorjenje je so minuło, a nĕkotři, kiž su jemu w swojim cźasu pschiwuschtali a jeho strowili jako wumožerja domowiny, hižo jeho dźensa hač do šmjercźe. Dopołchańśe elementy w Persišli wĕrjachu, so budźe nĕźišchi schah, kiž je šam burski syn, skónčnje poćeć rjadowacź cźĕśe agrarne prašenje. Wjetschina burskeho wobydleśtwa Persišleje je tuteji najeźy, kiž wotnajeja semju bohatych šemjanow. Nadźijachu ho, je Riša Khan wusmisli šemjanźiwaja. Nadźijachu ho, je Riša Khan wusmisli pschećiwo nim. Wopraudźe je nimal mnohich šemjanow, ale jenoż porjadnych, to by ich hižom nośće swojim pschiwisnikam jako mjeto dał, je su jemu pomhali.

Tež su jemu wumjelowali, so je dośpołnił w Jendźelźanow a je idyta tidy petrolejowe interesy dawno bĕ w južnej Persišlej wjchi wutopjerskim petrolejowym pschedewsźeństwom a swobodnym jendźelśkim namórnitym šu je wo dołhuje ł persišku šemju podajali.

Riša Khan šebi wschi tajtich a njewomjenjanych a „schahnje" dale.

bu. 3/11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. wulět młodźiny do Słonecje Boršće.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Połnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk lětći. Wječor we 8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna: k. wyšši wučeŕ Liebach. — Wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za młodźencow a srjedu wječor tohorunja za młode holcy. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć. — Njedźelu 2. oktobra wječor ½8 hodź. žnjowy dźakny swjedźeń.

Zhromadźizny zwonka Budyšina: Njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeswačidle, wječor we 8 hodź. na Židowje, srjedu wječor we Wulkej Hartawje. — Sotra Emma změje nutrnosć za žony póndźelu wječor ½8 hodź. w Budestecach, wutoru wječor we 8 hodź. we Zemicach.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź a Bože wotkazanje, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Pop. w 3 hodź. cyrkwinski koncert k lětšenu wosadneje diakonije.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bóje němsku spowědź, we 8 hodź. němsko a dopołdnja ½10 hodź. serbske kemšenje. Dop. w 11 hodź. změje farař Bóje kemšenje za dźěći prěnich štyrjoch šulskich lět. — Pónjelu wječor we 8 hodź. je zwučowanje z pozawnami. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Bóje biblisku nutrnosć w młodźinowni. — Srjedu wječor ½7 hodź. posedźenje cyrkwinskeho předstejićerstwa w młodźinowni. — Štwórtk wječor we 8 hodź. je bibliske rozmjerjowanje ev. towarstwa młodźencow. — Štwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć pola Dučkec w Kózłach.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. — Wumrěła: Marja Therezija zwud. Puršina rodź. Albertec, wujenjerka w Delanach, 81 l. 11 m. 18 dnjow.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. je němske kemšenje (farař Hanzrik-Poršiski).

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Wjezař serbsku spowědź, farař Voigt we 8 hodź. serbsku a dop. ½10 h. němsku Božu službu. Zběrka za pozdźišše postajene diakonisy. Cyrkwinski khór spěwa: „Wulki je Bóh“ (Bach). Khór šulskich dźěći spěwa: „Bohu budź wźak“ (Solta). Khór pozawnistow.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za cyrkwinske tepjenje.

Z Hućiny.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža služba a dop. ½10 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Khwaće.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Štwórtk wječor ½7 hodź. je němska a ¼8 hodź. serbska bibliska hodźina w šuli we Wulkej Dubrawje.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, ¾11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Kotec.

Dop. ½11 hodź. němske předowanje (farař Konik-Ketličanski).

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (stud. theol. Rychtař z Rakec).

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Pokhowana: morwonarodźena dźowćička Pawoła Marćina Kislicha, pohonča w Malešecach.

Z Minakala.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za naš Boži dom. Pop. w 2 hodź. cŕešńska Boža služba. Pop. ¼4 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu a swj. Božim wotkazanjom pola Bórnec w Khrósće. Pop. ½6 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu a swj. wotkazanjom pola Bartkec w Lipiču. — Štwórtk 19. sept. pop. w 4 hodź. zhromadźizna žónskeho towarstwa w Adolfskej Hěće.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za wosadnu diakoniju. Pop. ¼4 hodź. bibliska hodźina na kapłanstwje (k. Hempel). — Štwórtk wječor we 8 hodź. tow. młodych holcow (horni a delni wotrjad).

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža služba. ¾11 hodź. Boža služba za dźěći.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. Dźěćikemšenje w Bošecach ½10 hodź. za mjeńše, ½11 hodź. za wjetše dźěći a pop. ½2 hodź. w Poršicach za wjetše dźěći. Pop. ⅓3 hodź. towarstwo młodych holcow a ⅓3 hodź. towarstwo młodźencow (přednošk k. kantora Iselta ze swětłowobrazami).

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbske swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska Boža služba, ½11 hodź. serbska a w 11 hodź. němska Boža služba za dźěći. Pop. w 4 h. serbske kemšenje (ze spowědźu) w Stróži. — Pónjelu w 7 hodź. rańša nutrnosć, wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Winterec.

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. předowanje (farař Konik-Ketličanski).

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža služba.

Z Wóslinka.

Misijonski swjedźeń. Dop. w 10 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. ¾2 hodź. serbske swjedźeńske kemšenje. Předowanje změje k. farař Mjerwa z Bukec. ¼4 hodź. němske swjedźeńske kemšenje. Předowanje změje Herrnhutski misijonar k. Krjećmar. Zběrka.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 23. póžnjeńca 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,20
1 jendźelski punt	14,56	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,19	100 franc. frankow	16,495

Kursy sastupichu wječera ſ wožiwjenym wobrotom do wšěcheneho wikowanja. Kursy běchu swobrěcka jenjorjence. Na kónzu dowěrliwe měnjenje barſkow wolimowny, ſchtož bě ſ pſchicinu, ſo kursy ſapa ſapuſchčowachu. Jenož kursy rentowych a dołžnych liſčinow ſwoju dotalnu krutoſcheſ ſakhowachu.

Produktowe wili teſ wječera jenož žiwolachu. Pſchenža bě trochu žadniſcha, tehdała ſwoju płaćiſnu wo 5 pf. po zentnarju porjedźi. Wſchě dalſche druhiny na dotalnych płaćiſnach wobſtawachu. W termiſjowym wikowanju ſo płaćiſny pſchenży tehrunja ſeſhylnichu, te rožki a wowſa pak ſtabilnychu.

Wječera płaćeſche w Barlinje zentnar:

Pſchenju 10,35—10,45 hr., rožki 8—8,10 hr., jećmjenja, nałětnjeho 8,70—9,20 hr., naſymiſkeho 8,35 hač 8,65 hr., wowſa 6,80—7,05 (6,85—7,10) hr.,

w termiſjowym wikowanju:

pſchenży:

ſa september: 11,05 (11,10—11,07½) hr.,
ſa oktober: 10,96¼ (11,08¾—11,07½) hr.,
ſa dezember: 11,02½ (11,08¾—11,07½) hr.,
ſa měrc: 11,22¼—11,23¾ (11,35—11,32½) hr.,

rožki:

ſa september: 8,60—8,62½ (8,67½—8,63¾) hr.,
ſa oktober: 8,50—8,52½ (8,67½—8,62½) hr.,
ſa dezember: 8,56¼—8,57½ (8,73¾—8,68¾) hr.,
ſa měrc: 8,77½—8,80 (8,85—8,87¼) hr.,

wowſa:

ſa september: (7,30 hr.),
ſa oktober: 7,20 (7,32½) hr.

Płaćiſny w ſpinkach ſu płaćiſny tydźeńſchich wikow. Hódźeſ pak žane naſpomnjene njeńču, ſo njepſcheměnichu.

Wili w Lubiju.

Tu płaćeſche pſchenża 9,70—10,10 (9,80—10,30) hr., rožka 7,70—8 (7,80—8) hr., jećmjeń, nałětni 8—9 hr., naſymiſki 7,40—7,60 hr., wowſy, ſtary 7,60—7,80 hr., nowy 6,40—6,60 hr., běrny 2,25—2,75 hr., ſyna 2 hač 2,50 hr., ſłoma, ſ maſchinu młóćena 1—1,25 hr., muka, pſchenična 17,50 (17,75) hr., ržana 13,25 hr. wotruby, pſchenične 5,70 (5,80) hr., ržane 5,70 (5,80) hr., butra, ½ punta 65—70 pf., jeja 8—9 pf., twaroh 20 (25) pf., běrny 3½ (3—5) pf., kał, běły 4—5 (4—6) pf., čerwjeny 8 (6—8) pf., karoty 8—10 (8—12) pf., łubjeńa, jedźna 13—15 (12—15) pf., ſyrowizy, kał, ſchtuka 10 hač 30 (5—30) pf., kowrabi, ſchtuka 5—10 pf., porej 20 (15—20) pf., tórći 4 (10—20) pf., kopa 90 (70—150) pf., kiſały kał 12 pf., zubła 8 (7½—10) pf., bunty 15 hač 20 (10—20) pf., tomaty 5—6 (7—10) pf., ſałatej, ſerćeſt 5 (5—8) pf., radiſſi, walćet 5 (5—10) pf., rjetkej, walćet 5—10 pf., jabłuka 5—20 pf., měrnič 18 (4—18) pf., čerwjena rěpa 5 (10) pf., banje 5 (5—8) pf., pětrſchilka 5 pf., hriby 35—70 (45—65) pf., trěſń 80 (50 hač 60) pf., ſruſchowy 5—15 (7—15) pf., bohauki 10 pf., wino w kitkach 20—25 (20—100) pf., brušnizy 40 (28—35) pf., ſuły, ſarćeſane 80 (75—85) pf.

Płaćiſny w ſpinkach ſu płaćiſny tydźeńſchich wikow. Hódźeſ pak žane naſpomnjene njeńču, ſo njepſcheměnichu.

Wili rěſneho ſkotu wječera w Drježdźanach.

Swinje mějachu hrěnje wili pſchi dotalnych płaćiſnach. Čežke tučne ſwinje doſpadachu, ale je rady kupowachu. Wo ſołte ſwinje njeje rodźachu, tuž běchu płaćiſny trochu ſtróčene. Čelata mějachu hrěnje

Dr. Schnee so z Mandźuskeje wróćił.

Njehduši gouwernĕr němskeje naraťeje Afriki dr. Schnee rozprawja při ſwojim přijězdźe do Barlina přez mikrofon wo ſwojej dźěławosći jako sobustaw komisije Zwjazka Ludow, kotraž měješe přepytować přičinu wójny w Mandźuskej.

Wili w Khorzebušu.

Mjaſo płaćeſche: hawjaſe 70—90 pf., čelaze 70 hač 110 pf., ſtojeze 90—110 pf., ſwinjaze 70—100 pf., jejo, ſchtuka 9 (8—9) pf., butra, punt 1,15—1,25 hr., twaroh 25 pf., łanty wołij 80 pf., tiny 1—1,20 hr., ſchćanki 1 hr., karpy 85—90 pf., ſołbje, młode 50—80 pf., kury, žiwe 1,80—2,50 hr., ſkapony, žiwe 2—3,50 hr., tórći, punt 5 pf., kolrabi, ſchtuka 5—10 pf., truti 25 (25—30) pf., morchej, punt 10 pf., ſruſchowy 20—35 pf., ſłowki 10—20 pf., łubjeńa, jedźna 15 pf., brušnizy 50 pf., kał, ſyrowizy, ſchtuka 30—40 pf., čerwjeny, ſchtuka 10 pf., běły, ſchtuka 7½ pf., witrizapowy, ſchtuka 7½ (15) pf., bany, ſelene 10—12½ pf., měrnič 25 (20—25) pf., trěſń 30—35 pf., radiſſi, walćet 5 -10 pf., zubła 10 pf., wino w kitkach 30—40 pf., běrny, zentnar 2,50 hr., punt 3 (3—5) pf., jahody, čerwjene 30—35 pf., jabłuka 15—30 pf., bohauki 10—15 pf., brěſčki 35—45 pf., naſyrune ſmorje 30—40 pf., prawaki 60—80 (80) pf., kuriſaka 40 (40—50) pf., kojaſi 30 pf., huby 80—100 pf., kački 1—1,20 (0,40—1,20) hr., jeleń 40—120 pf., ſyriwje ſwinjo 50—100 pf.

Płaćiſny w ſpinkach ſu płaćiſny tydźeńſchich wikow. Hódźeſ pak žane naſpomnjene njeńču, ſo njepſcheměnichu.

Swinjaze wili w Khorzebušu.

Pſchihwjeſli běchu 756 proſatow a 151 běłatkow. — Proſata płaćachu, małe 5—7 hr., ſrjenje 7—9 hr., wulke 9—11 hr. Běłatk płaćachu, małe 11—28 hr., ſrjenje 28—43 hr., wulke 43—62 (43—60) hr. — Wili tłazachu.

Płaćiſny w ſpinkach ſu płaćiſny tydźeńſchich wikow. Hódźeſ pak žane naſpomnjene njeńču, ſo njepſcheměnichu.

Wili w Kamjencu.

Pſchenża 9,80—10 (10—10,20) hr., rožka, nowa 7,70 hač 7,80 (7,80—8) hr., jećmjeń, nałětni 8,50—9 hr., naſymiſki 7,50—8,25 hr., wowſy 6,50 (6,75) hr., muka, pſchenična 21 hr., ržana 12,75 hr., wotruby, pſchenične 5,30—5,60 hr., ržane 5,70—6,20 hr., ſyno 2—2,25 hr., ſłoma, ſłótna 1,30—1,50 (1,20—1,50) hr., ſ łapjenju 1,20 hr., běrny, nowe 2,50 hr., 10 puntow (40 pf.), butra 1,20—1,30 hr., jeja 9 pf., proſata 8—14 hr., běłatki 23 (20—25) hr., ſłowki 10—12 (10—15) pf., huby, ſarćeſane 70—75 (80) pf., kał, běły 6—7 pf., čerwjeny 10 pf., ſyrowizy 8—30 pf., łubjeńa, jedźna 15 pf., bany, ſelene (15 pf.), zubła 10 pf., trěſń 60—70 (60 hač 80) pf., kolrabi 4—8 pf., ſałatej, ſerćeſt 4—8 pf., tórći 10 pf., kopa 80—120 pf., morchej, nowa 8 pf., radiſſi, walćet 7 pf., rjetkej, walćet 8 pf., ſłowki 35 pf., brěſčki 30—40 pf., jabłuka 5—20 pf., ſruſchowy 5—20 pf., wino w kitkach 30—40 pf., tomaty, 3 puntły 25 pf., brušnizy 35 pf.

Płaćiſny w ſpinkach ſu płaćiſny tydźeńſchich wikow. Hódźeſ pak žane naſpomnjene njeńču, ſo njepſcheměnichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotſijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	22. 9.	21. 9.		22. 9.	21. 9.
Pšenica	207-209	206 2/8	bany	—	—
rožka	160-162	160-162	woka	17,0-20,0	17, -20,0
jećmjeń, nal.	—	—	*nałětne kwasy*	—	—
jećmjeń	174-184	174-184	ſołte łupiny	—	—
wows	136-141	136 141	ceradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšenč. muka	25 2-29,7	25,2-29,7	lany wosuſk	10,8-10,4	10.3-10,4
ržana muka	21,2-23,7	21,2-23 7	ſuch.truhanč	9,20-1,50	9.20-9,5
pš. wotruby	9,80 10,2	9,80-10,2	bžrnj. kruški	14,--11,8	14.0-14.3
ržane „	3,50-8,9(	8,50-8,9(	syno, 60 kg	1,90-2,2(	1.50-1.80
raps	—	—	ržana ſłoma	0,65-0,85	0,60-2,60
hróch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,(	pšenč. „	0,5 0-0,60	0,50-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,6(	0,50-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,50-0,6(	0,50-0,60

Płaćizny ręčneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

22. septembra

24 woł., 47 byk., 23 kruw., — jałojc., 493 čelat, 116 wowc., 491 swini.

Płaćizny za

čelata: 2. 42—47, 3. 35—40, 4. —, 5. —;
swinje: 1. 46—47, 2. 45—46, 3. 43—44, 4. 42—43.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Budyšći powołanjeli ſchuliſi ſwjaſk ſwoj. Michała je wokſrjeſ ſwojich nadawkow ſ płaćiſwoiczu wot 1. haprele je 1931 też na hólzow, powołańſteje ſchule winowatych, je Sſokołſteho ſchuliſteho wokſrjeſa wupiſchestrěł. Na mjeſto nathwilneho porjada ſwjaſkowoje ſchule ſ 15. 9. 1921 je ſwojimaj dodawkomaj ſ 25. 8. a 10. 10. 1925 ſu je nowe wuſtawki ſ 28. 4. 1932 wobſtankte a dowolile. Wone ſu k wobhladanju ſa kóždeho 14 dnjow dołho w twarjenju hamtſkeho hejtmanſtwa w Budyšinje (ſjiwa 24) we ſłužbnym czaſu wupokoſene.

W Budyšinje, 20. ſeptembra 1932.

Wokrjeſny ſchuliſti hamt B
(w Budyšim hamtſkim hejtmanſtwje).

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaŕ w Budyšinje. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń łěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 225 — **Budyšin — Sobotu, 24. septembra 1932 — Bautzen** — **Lětnik 91**

Rada Zwjazka Ludow w Genfu wuradźuje

Pjatk dopołdnja je so 65. pohadanje Rady Zwjazka Ludow wotewrjło. Předsydstwo ma de Valera, iriski ministar zwonkowne, kotrehož so Jendźelčenjo w lěće 1918 k hamtskej sahnješe.

Hłowny sajim so **mandžuskemu prašenju** a rozprawje předwobrośi, kotruž je internazionalna komisija wo wobstejnosćach w Mandžuskej podała. Rozprawa Japanjanow žanych porokow njeje. Za to wona mandžuski stat kritisuje a ma wobmyslenja, jón oficielnje předpósłać.

Radše je so dale chinešti protest předpodał, kotryž so předeńšenje předpołnaceju mandžuskeho stata wobroca.

Jendźelšći zwonkowny minister sir John Simon bě pjatk wječor němskemu zwonkownemu ministra Neuratha w Genfu wopytał, so by so z nim rozrěčał.

Rozrěčenje nimale dwě hodźinje traješe. Wobaj ministraj staj so rěčałoj, so wo wopředjeću rozrěčenja z nim hamtskim djelelnikom njedataj. S předsydstwa strony je so jenož zhonjło, so je so w prašenju wotbronjenja a wožebje wo němskim žadanju za runoprawnosću w bronjenju jednało. Wěste nowiny njejsu so še žaneje strony cinile. Jendźelskemu zwonkownemu ministrej je po zdaću wo to šło, so by wuložene k jendźelskemu wopomnjenskemu pismu dał, kotrež je so Němskej předpodało, a so bychu so wěste rozsudźenja w Němskej wotstronile. Po jendźelskim mjenjenju hłowna važnosć tohole pisma we pjatym dźěłu leži, hdyž so mjenjenje jendźelskeho knježerstwa wo nadawku a zaměr wotbronjazeje konferency, **dźiwajo na wopraunjene sajimy tóždyho luda, rostožuje.** Sasćišćej so cini, kaž so bychu Jendźelčenjo w tu chwilu chyli mjez Němskej a Franzowskej pohrědkowali. Sir John Simon po zdaću měni, so jendźelski nahlad nad zyłym prašenjom móst twori, na kotrymž móže so dorozumjenje namakać.

Sćehowaca je, so je sir John Simon franzowskemu ministrej Paweł Boncourej wo swojim sprěčenju se swobodnym knjesom z Neurathom powěsć dał.

Spomnjenja hódne je, so je so po rozrěčenju z italskeje a jendźelskeje strony posłaćna formula rozsćěrła, kotruž je Simon z Neurathej předpołožił. Němskej dyrbja so wěste předpisowolenja cinić a też snjezenje bróniłosće druhich statow so jej lubi.

Simon pola Neuratha

Jendźelski zwonkowny minister sir John Simon bě pjatk wječor němskeho zwonkowneho ministra Neuratha w Genfu wopytał, so by so z nim rozrěčał.

Rozrěčenje nimale dwě hodźinje traješe. Wobaj ministraj staj so rěčałoj, so wo wopředjeću rozrěčenja žanych porokow njeje.

Sa to wona mandžuski stat kritisuje a ma wobmyslenja, jón oficielnje předpósłać.

Radše je so dale chinešti protest předpodał, kotryž so předeńšenje předpołnaceju mandžuskeho stata wobroca.

Jendźelšći wotpósłanc je nam namjet sapodali, so by so wašnje, po kotrymž so nam so nutř cerpjazym statam požčonki předpisowolile, dokładnje prahnowało.

Wjele cźaša so na rozprajenje naloži, kotrež so z wotstronjenjom schłowinstwa saběra.

Simon pola Neuratha

Jendźelski zwonkowny minister sir John Simon bě pjatk wječor němskeho zwonkowneho ministra Neuratha w Genfu wopytał, so by so z nim rozrěčał.

Rozrěčenje nimale dwě hodźinje traješe. Wobaj ministraj staj so rěčałoj, so wo wopředjeću rozrěčenja žanych porokow njeje.

Sa to wona mandžuski stat kritisuje a ma wobmyslenja, jón oficielnje předpósłać.

Radše je so dale chinešti protest předpodał, kotryž so předeńšenje předpołnaceju mandžuskeho stata wobroca.

Jendźelski wotpósłanc je nam namjet sapodali, so by so wašnje, po kotrymž so nam so nutř cerpjazym statam požčonki předpisowolile, dokładnje prahnowało.

Wjele cźaša so na rozprajenje naloži, kotrež so z wotstronjenjom schłowinstwa saběra.

Přepytowacy wubjerk wo poslednim posedźenju němskeho sejma

W přepytowanskim wubjerku němskeho sejma je němsko-sejmski president Göring wuraznje prajił, so je se samskim cakał, hač so by so knježerstwowe zwonkowne sprawy dale, hačrunjež budźiše jemu možno było, hišće prjedy druhe posedźenje sapołoženje. Tuta słowa je pjeca „hantiscy" rěkało. Na to je kanzler hišće raz stanył. Wón, zwěsće, njeje pak to zajnje widźał. Němski kanzler njeje mi prajił: „Proschu wo słowo" ani hewak nicjo, ale někto je statny sekretar ke kanzlerej schoł, a je potom k njemu, presidentej, přišichoł a sawołał: „Knjes němski kanzler wo słowo prošy!" Na to je wotmołwił, so jo dostanje, hdyž budźe wotkłosowanje nimo. Posedźicho je kanzler z tichopotajej ruku jemu rozpuscheźaze pismo na blido połožił z běłej stronu swjercha, tola je jo wón, zwěsće, na bok zuntk. Ani po symtle ani po słowje njeje wotpohlad měł, kanzlerowe hłowa kedźom njeměła. Na praschenje, hač je nadpadnje na lěwizu hladał, president prajł, so njemóže wo tym žaneje rěcze być, wón budźiše wěso pjched wotkłosowanjom słowo dał, kanzler budźiše pak so dyrbjał pjched spočatkom posedźenja k słowu samołwić. Jeho přičitkuschnosć wěso je, wjcho cjinić, so by ludowemu zastupnistwu k jeho prawu dopomhał. Hdyž wšim, so chze kanzler přichi wšěch wobstejnosćach wotkłosowanju sadźerwać, dyrbju žebi rosmyślić, schto mam po wustawje a wotkłodnym rjedze cjinić, so by so taizke wotkłosowanje pschenjedło. Njeprěju, so žnm chžył wschě možnosće wuwužicj, so bych žiwojorasnej knježerstwowej hrje přichedeschół."

Skónčnje hischeze hłownehо redaktora Harnischa žlyschachu, kotryž so dopomina, so je so němski kanzler, prjedy hač je president prajił: „wotkłosujemy", prěni króć z machnjenjom ruki k słowu samołwił. Göring je přchi tutej składnosći, kaž žzyka přchi zyłym podawku, wótro na lěwizu hladał. Sswědč je dale widźał, so je po presidentowym słowje: „Wotkłosujemy" němski kanzler z nowa ruku zběhnył a rjekł: „Hantiscy, knjes němsko-sejmski presidento!" To tychle słowow je sapósłanc Torgler sawołał: „Po mjenje!" Sskowo: „knjes němsko-sejmski presidento" je němski kanzler prajił.

Wuradźenja wo kontingentowanju so skónčiłe

W pjatkownym posedźenju němskeho kabinetta je so přchede wschěm wo žadanjach němskeho katarstwa jednało. Katarjo běchu žadali, so by so dań snjižła a so by so na jejne saplacjenje cjakało. Přchecźiwo tomule žadanju je so lohko rozumliwe wobmyślenja wožebje se stronow bankow wuprajile. Po dołhim wuradźenju hu skónčnje dojednali, so dyrbja so wyšoko so danjaze zastawne listy do njich danjazych pschenjenicj, a je dyrbi němski stat sa taizke njiko so danjaze zastawne listy rukowanje z něhdże 300 milijonami hriwnow pschewzacj. Dokelž pak mějachu sa nuzne, so by so sa katarstwo dań hnydom snjiżła, by cjakanje na saplacjenje danje wyšoko so danjazych papjerow tohorunja važnu rólu hrało.

Sapiš 25 wukrajnych wupkodow, kotrychž dowos dyrbjesche so po žadanju katarjow po hromadze wobmjesowacj, so jenož w někotrych dypkach pola wjetschinje ministrow pschipóła.

Samjesowacj dyrbi so dowos sažneje seleniny, žada atd. Wobcežnosće wuradźenjow pak so pola někotrych dypkow pokazachu. Tak so tež banany na sapišu namakachu, mjes tym so na dowos bananow dla wunoschnosće naipjetneje frachty sa němske wikowańske łódźstwo rosłudźazy wuznam. Pola druhich dypkow, kaž pola potcza, wobmyślenja dla ludowebo sežiwjenja wulku rólu hrajachu. Sapiš je skónčnje na 20 skupinow padnył.

Sažadnje dyrbi so najprjódy z krajemi jednacj, pola kotrychž je Němska z wikowańskim sprěčenjom swjasana. Pschi tychle wobstejnosćach budże drje so dla rosžudźenja w praschenju kontingentowanja polnomóz dyrbjeć dacj. Pschi tym budża so dyrbjeć sa to postarać, so by spekulazija pschi wosiewjenju kontingentow zyłe należnosće njesmoźuje a so nakliwiłuje hacj k domozy stupenju kontingentow dowos njepowjetschi.

Knježerstwo je poručiło, so dyrbi so wo wězownym wopschijeću dojednanja kruce mjeńcjeć. Sežiwjeński minister Braun cjze w žiwojej rěcji, kotruž smeje póndźelu w Mnichowje, psched burskimi towarschwami wopschijece kabinettowych wuradźenjow wosjewić.

Němski kancler k zymskej pomocy napomina

Němski kanzler je schtwórtk wječor psches radio němski lud napominał, so by dary za zymsku pomoz składował. Kanzler mješ druhim praji: „Moji lubi krajenjo! Dźensa so zymski pomozny skutk na Waß a na zyły němski lud z należnej próstwu wobrocja, so bychcze też w pschichodnej zymje z dobrowólnymi darami potrěbnych ludowych towarschow podpjerali. Kak wulka je zjiwenjowa nuza milijonow němskich ludowych towarschow, njetrjebam Wam rjec. Wschędnje widźicje, kak so sadwólnjo wo žiwjenje bědźa hromady ludźi, kotrjž su bjez winy do njeschoża pschischli, njejsu pak tola wěru zhubili, so so se swojej starosću a tradanjom hischcze ras do lěpscheho pschichoda wukhowanja. Dowěrjenje k žebi zamenu a k němskemu ludej su žebi zakhowali, a w tutym dowěrjenju bychu so snowa pozběhnili, hdy by so we w tychle zymskich měżazach poradźiło, jim

Nowe dopokazma dobrocželiteje lubosćje k bliźschemu

pschinjesecj, kaž je pschezo pschiźkuschnosćej a nałożk kschesćjanow był. Wěste je, so na wyschěch ranjenjach a stawach cjeźke cjeże a cźischcźaze starosće leża. Wopornitwosć kóždeho so do cźiła wutrjebnje. Bjeskmilne wojowanje wo žiwjenje jednotliwza je bźe jenož dźěł mulkeho wojowanja, w kotrymž Němska jako zyłk stejí, w kotrymž so wo žiwoje wobstacje, žiwoje bjeze a pschichody bědźi. Njech tohodla kóždy po žiwotnych mozach daiwa, hyrnjej by najnjenahladnischi dar był. Wón budże mnjuscerźiwym ludowym towarschom se šnamjenjom sa to, so też w rozšahlej swadźe ménjenjow njerostrohliwy žiwjak cźłowjeskeje kwasanosće wschitkich wobsiwa, kotrež so Němzy mjenuja.

Papen rańšu Prusku wopyta

Němski kanzler z Papen je pjatk do rańšcheje Pruskeje wotjeł. Wopyta Gumbinnenskeho knježerstwowy wokrjeh, so by na městnje žanym tamnišce nuzowe wobstejnosće zpóznał. Wutoru rano budże kanzler zaso w Barlinje.

Pruski sejm přećiwo Kerrlej

W prustim žejmje je zozialdemokrat Bugdahn w mjenje žiwoje strony žejm namołwił, so by žejmowemu presidentej Kerrlej jeho počžinjenje porokował. Kerrl njeje prawo nětk, w žejmowym mjenje bjes wosebiteho porucenja z knježerstwom wo politiskich należnosćach jednacj. Wjedźiwajcy toho je wón tonu pschihłoßował, so žu němskeho kommišara w Prusskej postajili, a žadał, so by so nuzowy wukas za pschemėnjenje žejmowego wobkhodneho porjada wndał, a namjety za reformu němskeho stata pschedpołožił.

Po jara njeměrnej debacje so zozialdemokratiski porokowaju namjet pschecźiwo Kerrlej wustawnemu wubjerkej pschipokaza.

Nowi němscy pósłancy

Němski president je pjatk dotalneho pósłanza w Pariżu z **Hoescha** za pósłanza w Londonje, dotalneho ministerialneho direktora we wukrajnym ministerstwje **Rolanda Köstera** za pósłanza w Pariżu a dotalneho němskeho pósłanza w Beograde z **Heffela** za pósłanza w Romje pomjenował. Dotalny pósłanz w Romje **se Schubert** je so k dispozizji stajił. Druhich pschemėnjenjow w němskej zwonkownej žlužbje so w bližschim cźaju njestanje.

Němskostatna khorhoj w Ohlawje so rozpuščíła

Po poručnjoscji zastupjazeho pruskeho němskeho kommisara dr. Brachta je delnjoschleziski president dr. Happ poručił, so dyrbi so Ohlauska mešina skupina němskostatnje khorhoje rospuschczeci. S pschičinu žu kwalwne podawki 10. julija bźe. Němske knježerstwo je poczinjenju Ohlauskeje skupiny němskostatneje khorhoje pschi krwawnych podawkach 10. julija postork pschecźiwo 2. paragrafej towarschwowego zakonja widźi, po kotrymž móża so towarstwa rospuschczeci, kotrychž zamjery pschecźiwo khłostańskim zakonjam postorkuja.

Wulki proces přećiwo nacionalnym socialistam w Mnichowje

Se 473 nazionalnych zozialistow, kotrjž su dla pschestupjenja przedawscheho zakazanja uniformow a wokłokcźahanja wobskorżeni, su dotal 95 zaswědżili. S nich su 33 nazionalnych zozialistow wschо hromadze k zastwu na 230 dnjow a 62 wschо hromadze k 2015 hr. zaswědżili. 27 su wuwinowali. Prozezy budża hischeze hacj do 21. oktobra tracj.

Kommunistoio namjetuja, zo by so zwonkowny wubjerk zwołał

Kommunistiske zwobustawy zwonkowneho wubjerka němskeho žejma su namjetnyli, so by so wukrajny wubjerk hnydom zwołał. Sa tole posedźenje zledowacy dnjowy porjad namjetuja: 1. Stejiscjeczo k położenju, kotrež je z němskej noty wo bronjenju na Franzowzku nastało; 2. Rosprawa wo Lanzannskej konferency.

40 hodźinski tydźeń internacionalny

Sarjadowanjska rada internazionalneho dźěłoweho hamta w Genfu je schtwórtk se 16 hłosami najwjazy knjeżerstwow, dźěłacerjerjow a italskich dźěłodawarjow pschećiwo 14 hłosam druhich dźěłodawarjow a jendželskeho knjeżerstwa wobsamknła, w jamarje **techniisku pschedkonferenzu** swołacź, kotraž dyrbi wo **internazionalnym sawjezdźenju 40 hodźinskeho tydźenja** jako hrěbka k wotpomhanju bjezdźełkoseje wuradźeć. Na pschedkonferenzu dyrbja tež Sjednoćene staty a Rusko pschepruwowć. Se rjanskich wjetschinu je so wobsamknło, ratastkich dźěłacerjerjow a namorjakow wot 40 hodźinskeho tydźenja wujsamknuwź, tola hórnikow a pschistajenzow do njeho pschijećeć.

Hacź so zyke pratšenje hižo w blizschim nałěcźu psched internazionalnu dźěłowu konferenzu w formje internazionalneho dojednanja pschinješe, we tym sarjadowaza rada hakle w oktobru w žiwojim porjadnym sjězdźe w Madridze wobsamknje, tohorunja wo tym, hacź dyrbja so wunoschi pschedkonferenzy hospodarskej konferenzy dale dacź. Generalneho sekretara Swjatzka Ludowy žu namohoili, so by po mózmoscki bórzy kommunikiju za zjawne dźěła swołał, kotruž je koni europiska kommunistiska Swjatzka Ludowy wutkatźe.

Też Rom přihoty přećiwo nadpadam létadłow čini

W blizschim czasu budźa so w Romje rozlke wobaranske pschihoty pschećiwo nadpadam létadłow czinić. Też Vatikan je proźyst, so by so po pschedpisach wo sajczinjenju města složił, dokelž bychu hewak nadpadnjuzy lohko městna we hłownym mjesce namakali, na kotrež zhezdźa bomby mjetacź.

Vatikan je so rozsudźił, tole žadanje dopjelnicź, wón dźe njeby we wójnskim czasu hinak czinił. Też pózlanzow zuzych krajow, kotrjež žiwi kraj we Vatikanje sastupuja a kotrychž wohydlenja žu exterritorialne, je proźył, so buchu so w tutym padźe po pschedpisach italskich wyschnoscžow složili.

Rozhorjenje w połodnišej Albanskej

Wobydlerstwo we Valonje a zyłej połodnischej Albanskej je so je žmjertnymi wuždanemi pschećiwo wjednikam nazionalistiskeho hibanja jara rosshorilo. Zony a žotry sadźeńcych žu so na pucź nastajiłe, so buchu krala prosyłe, so by sadźeńcych wobhnadźił.

Přesmykanje bombow do Juhoswowjanskeje

Pola Rjsicha žu frjedu někotre bomby namakali. Nowiny „Vreme" wo tym pischu: Srěczane sće wotmyslenja nasdich njepschećelow i wukraja so do skutka stajeja. Pschepytanje je dopokakało, so je pola Winkowsow namakana helika maschina i Madźarskeje pschisłała, so žu so bomby, helike maschiny, revolwery atd., kotrež žu pola słóžnikow namakali, je Sźadra pósłałe, a so žu so helike maschinow, w żeleznistkim czasu pola Rjsicha namakane, i Wolharskeje pschećmynjałe. Nasdich njepschećelżow je wukrasnu nastrożenja trjebaju a zanych wudawkow njelutuja, so bychu swój sameŕ dozpili.

Gandhiowy telegramm na Macdonalda

W konferenzy mjes Gandhiom a Ambedkarom, wjednikom Pariow, je so wobsamknło, Macdonaldej telegramm pósłacź, z kotrymż so jendželske knjeżerstwo namołwja, zo by nowy gmejnski wólbny porjad wrócźiło a natkwilnje wotstorczilo. Gandhi je swólniwy, swoje posczenje pschetorhnyć, jeli so by jendželski ministerski president do tohole žadanja swolił. S mjesa tuzy indiske knjeżerstwo napominaju, so by hnydom krocżele czinilo, so by so jednanje wo wuprawje sawadneho praschenja mjes Gandhiom a jendželskim knjeżerstwom bjes wohroženja Gandhioweho žiwjenja skónczilo.

Gandhi, kotryż je **piatk** swój schtwórty póstny dźeń sapoczał, hižo znamjenja wosłabjenjenja pokazuje. Boja so, so posczenje dołho wjazy njewutrace. Hindskit wjednik Malaviya je napominanje wschěm indiskim rasam a kastam pósłał, w kotrymż prosy, so buchu Macdonalda nałeżuje namołwili, so by Indisku psched katastrofu wobarnował.

Ze Serbow

W Budyschinje, 24. póžnjeńca 1932.

— Wo **wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer +6 a thermometer wodnjo +19. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +8 a thermometer w nuzy +11. — Khła so na deschczik. — Schtlerja pokasuje wyschko na njewosstajny pocžas. Saúdźena nóz bě czopła a na ranje swjedźana. Hwězdy swobodnu so w połnym błyschczu swojeje krasnoscże, schtoż na deschczik pokazuje. Wot rana so hišo niczo pocžasuje. Nad połnóznym morjom je so nužina wuwoiła. Nasserje nasche strony wschelakich a nam njeschto deschcza pschinjesze. Potom pak přisskocža pschez Nordźelske nowe wjchina a je Jendželski hižo wuwjedźenje pschinjesła. Nižina by hischcze hóle na nasche wjedro skutkowała, jeli niczo nad rasdzel Europu njeby wyschina leżała. Nasch wjedrowustojny ma jutsze a pónđźelu njewobstajny pocžasy za mózny. Tola pónđźelu so wo jeho měnjenju wjedro sawo stajt a wostanje rjenje hacź do kónz tydźenja. Jutsze 18. nedźelu so hwězdźi Trojizy schadża žtónczka 5,50 a thowa so 5,52 hodź. Měsacźk schadża w połnuzy w 12 hodź. a thowa so w połnocy 4,13 hodź.

Posledn'e rjane n'edźele

Jutsze je pschi'a nahonsa njedźela. Pominyła žu so rjane hodźinki nałeżu a lěźu a hižo sasy je tu nahyma! Njesłyšu luba duscha, ale wuschwaj, schtož je czi swostało. Dži jutsze nedźelu won do Božje pschirodu a wosschowu so nad tym, schtož bu czi hischcze wobradźene. A toho je mnoho. Nicnje hischcze pósłedne bukli se zahrodow, z wokniejschkow kukaju. Pomału z barbi so liscza na schtomach a tu stanje to dźiw, kotryż wobziwaš, dyrbi nam być z natwarom. Pschirunanjny běły czasa, pschirody, s naschim žiwjenjom, kelko hodźin sboża a měra a powuczenja budźa czi wobradźene. Nowostaši doma hedźo, dźi a wokschoło so, dźakuj so Bohu z swojej sledźownosću, za wschu rjanc. Hischcze pschistoja wschelke rěczka w dolinje, hischcze sacżujeschi wón semje, tiž je człowjestwu podała s jeje klina khléb žiwjenja. Hory a leży wabja cze pytajnje k sebi se swojimi schumjenjom, hdyž nasymiki wětr we wjerschkach schtomow hraje. Wschudże smjerch, człowjesta buschu, zohnowanje žnjeć po tyschnjocžach tydźenja. Wotewrěnh wokka k widźenju, hluchu k słyschenju a duschu k pschijimanju, so by nam była Boża njedźela też ta nasemje s wosschcze jeklu!

*

— **Boża słužba na Wiwatym.** Njedźelu popoldnju w 3 hodź. smjeje Michalka wodała na Wiwalzy Bożu słužbu. Pojawnikli Thór budźe kerluschc pschewodźecź a mlode holzy budźa spiewacź. Też Serbja su luboje witani.

— **Budyske kapałki** su wschitke dny hacź do 7 hodź. wjecżor wotewrjene, njedźelu pak zawrjene. Nóżny słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoh jena kapałka z mjesacznym wołmużnjenjom. W septembru je to Wettinska kapałka pschi Judenskaje.

— **Dżensnyschce wiki.** Butra płaczesche 60—65 pf., jeja 8—9 pf., hwarob 25 pf., hušy, žiwe 4,50—5,50 hr., sarżane 75—85 pf., kurcži, sarżane 75—85 pf., kury, žiwe 45—55 pf., sarżane 65—75 pf., golbje 55—64 pf., kał, cżerjowjeny 6—10 pf., běły 4—8 pf., žydowity 10—45 pf., górti, sczerne, puat 3—6 pf., kózate 5—10 pf., kólrabi 5—10 pf., morchej 5—10 pf., kołotej, kerczi 4—6 pf., bunty 12—18 pf., sczerji 5—25 pf., jeżdna łobda 15—20 pf., brusnjcy 40—50 pf., cżerjowe jahody 25—35 pf., tomaty 5—8 pf., jabłuka 5—20 pf., kruschowy 5—18 pf., słowki 10—15 pf., hrichy 35—50 pf., běrny, 10 puntow 30—36 pf., měd w schtrikuzy 1,60 hacź 1,70 hr., bjes schtrikuzy 1,40—1,50 hr., tany nowji litr 1 hriwnu.

— **Sserbske dźerži pschi Mu'schim morju.** Dożse tydźenje wocżerstwjuchu so serbske dźerži pschi bołgarskim Baltiskeho morja. Někto bliži so cżaż k domjowjeri za te dźerži z Budyskeho a Lubijskeho wobwoda. Wotjedu 4. winowza pschijadnju 12,10 hodź. f Mürittz a tu wjeczor 20,09 w Barlinje. W Barlinje pschenozuja we nowym domje młodźiny. 5. winowza tano 8,25 hodź. wotjedu z Barlina a budu pschijadź tu wokoło 12 hodź. doma w Lubiju a Budyschinje. Tak budźe sawdźeże wschitkim starschim mózno, po jawoje lubuschki na dwórnischczo pschincź. Dyrbjelowu hodźinu pschijeżdża hischcze wojsewinu.

— **Katolska wyššaa natwarna šula.** Stwórtk wuhotowa naša šula zaso swój nazymski športski swjedźeń, kotryż so kóżde lěto znowa wuwjedźe. Krasny słónčny dźeń, kajkiż sebi zón nichtó nadźał njeběše, bě wšitkim wosebje lubje witany, hdyž hižo nazymske wětry khětro hiwzdaé počinachu. Hižo dny dołho do swjedźenja kóżdy pilnje zwučowaše, zo by sebi při swjedźenju znajmjeńša myto dobył. Rano zabe hižo započinachu prěni zwučować, zo bychu mocow nabyli k wubědźowanju. Z dalokim mjetanjom bóla a z dalokim skokom so swjedźeń wotewri. Najlěpši z dalokim skokom bě 5,16 m a najlěpši mjet bóla 76 m. Na to wustupichu šulerki k skokej, mjetej a storkej. Też wone pokazowachu dobre wuslědki. Jako dalši dyk programa bě wysoki skok a mjet kule. Pokazachu so tu wosebje dobre wuslědki při wysokim skoku 1,60 m a też při kuli mjetanju 10,64 m (5 kg), 800 (7,5 kg a čisk kamjenja 5,74 (15 kg). 100 m-běh 12,5 sek., 1500 m-běh 4,58 min., 800 m-běh 2,16 min. Najzajimawše cyłeho dopołdnja pak bě bólowa hra z ruku (Handball). Hornjej a delnjej primje hromadźe hrajetej. Hrajachu wosebje skoku, tak zo přibładowarjam ani kuska njewostudźi na hru kedźbować. Hru dobyštej hornjej primje ze 7 : 13. — Popołdnju sčěhowaše pjasčenca šulerkow a wysoki skok ze žerdźu. Skakachu tu mjez druhimi šulerjemi tžo Serbja sobu wo myto. Prěnje myto dobu Serb, mjenujcy wyšši primaner Jurk z Róžanta z 2,65 m. Nětk prińdźechu też mali šulerjo k swojim prawam. Widźachmy někotre rjane humoristiske štafety z bólom, a ze łžicu w ruce y a na łžicy jejko leżo. Potom sčěhowaše narodna reja šulerkow, přewodźana z gitaru a mandolinu. Ke kóncej přečita rektor Löbmann myta dobyćerjow a spomni w narěči na hornski wužitk čełowučowanja a wupraji prósstwn, zo by so dale tak pilnje zwučowało, přetož stwórtk cźła je za nas najdróže kubło na zemi. Jenož ći, kotříž su cźełnje strowi, maju dźensa hišče wuhlady na wěkajke městno, njech je hdźež chce. Ze spěwom němskeje narodneje hymny skónči so športski swjedźeń, kotryž bě so nanajlepje poradźił a so też wšitkim zespodobał.

— **Sakska krajna loterija.** Wichi schtwórtkowunym cżehnjenju 5. rjadowunje 201. sakskeje krajneje loterije (2. jubilejneje) loterije (16. dźeń) padże dobyczje wo 5000 hr. na cżisła 6425 6678 28853 51496 92410 97846 141417 144489; dobyczje wo 3000 hr. na cżisła 7760 22106 32834 53878 91860 99445 111183 133383 140430 141963 142572 146614; dobyczje wo 2000 hr. na cżisła 9173 12360 20545 29332 53216 56184 68805 73533 74970 77438 85205 89296 100048 100437 107206 109101 109938 115069 116400 118661 121264 133780 134996 136369 137298 138280 139906 140849 148573 149476 152078 155382 157981 159381; dobyczje wo 1000 hr. na cżisła 770 2039 2246 6921 7289 9916 11090 11556 14263 15344 15765 16672 20341 24529 25493 25739 26168 28393 29049 30359 38632 38937 39268

K. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Fujnoczesła ihyla.

112] (Pokrać wanje.)

II.

„Schto to swoni? To ma być puczinski swón?" wopraschasche Jan Cymbura na nawjzy stejo, sbeże hłowu a posłuchasche, jemu so sdasche, so je puknjeny, so je kruch wotrażeny, a s khwilemi so jomu sazy sdasche, so bubni, każ by jenoż se keleza byl . . . To so wot Schołcżiz ż kubła wróczesche. Psched žwitanjom bě tam bżał, kotrežo wrjesza bě njeżł, so by Krojschacżka s nowa trěł, ale bżesche pschischoł, hdyż běchu šuflzoja hižo hromadu wapna pod kólnju wupłypali, hdyż wapnarjej płaczenchu a Jinowy cżełandy kotja łapschałasche, so by prózdny wós s wapnarjom do Cżachrowa dowjesł.

„Sa tši dny cże wróżo cżakam — puczż wróczo sej spomjatnik — kóń derje njesze — wróczo budóżsch na nim jechacź," rjekny hospodar a wós sarisrowa. Zymbura je w cżmierkży stuli, bjes słowcżka na nowjeś wróczi a domoj sameŕi.

„Wołostim je hižo po nim," prajesche jemu nutskowny hłós — „sawżesze žu jeho hižo zahrjebali — a sawżesze je sahrodze pod hjarnacżkowym jabłuczinu." Jeho duscha so wscha srudźi, so ani swón njewójnowanske, kiž wojerschkach schtomow cżiskotachu, ani płacżkow ležoku njemcżesch, kiž we spěwanje honacżkow, sebebotanje gizotanow a schmakanje kacżkow njeschcheschze a njeschcżimnoschze . . . „Hróch, hróch," kacżot wokliche, ale sydarnio wołasche, podarmo holbje s kukacżom lećachu. S wsżtej wutrajnosżcżu, jón a napoji — a dżesche śnedacź.

„Schto je so stało, so njerczejisch?" wopraschа so jeho Marjanka.

„Mi na rěcże njeidże — wschat shonisch" ju muż s krótka wotbu — sczini fschij, wża kobu a woteridże na pol.

„Niż dwě, ale tši krocżele schćrake rjady Zymbura dżensa bżeschesche — bżeschesch — ale na dżeło njemyschlesche, pola Krojschacżka wsche jeho myslicżki pschebywachu. Na njeho spomiaasche, widźesche jeho, kak so jako njedeje krbżjasto po dworje motasche, kak jako puczżi sa dżéżemi bżehasche, k schuli khodżesche — po paskwischczu hanjesche.

Tež jeho žiwjenje jemu pschi tym w spomінkach na swojerschinu dusche wuplusny każ ważij nad wodu. Jeho dwójinzaj — Ważlawk a Měrczink po Schołcżiz dworje cżampataj, Jan so s Franzom a Wjernschtu po zahrodze honi — konik s nimi. Do khomota dyrbjesche a cżakacź nowutny. Njerodżeli, njesżakrożiny a njebożatny kóń bu k njemu. Do wóhnja, do palazow ležja dżesche runje tak każ do wody. Potom jeho jemu k wojakam wsachu a dżża sedło. To bě sawżesze sa Krojschacżka najsrudnischi cżas, tež njeno jemu wsachu, a njetrjebawschi dżeło wukoniesche, ale tež tute cżestnje a zlawnje wukonjesche, wón, bunti kóń, nećesche we wosu a pluhy wostacź.

Hinak bě so stało a nichtó sa to njemóżesche. Każ pokuta pschindże sa Krojschacżka cżas poniženja, każ posschcel s wapnarjom po šwędze dunadsche, kóżdy dżeń wuhlada dołuhi wjeż — a stojesche w druhim kuljenju. Trej nusu pósna, wbożi sawżesze s hłodom tradasche, wowża srédka wopta, lećma synu, najsrjeżischo jenoż klomu jo nu dawachu a kschuo husto sacżu. Wo tym i kroju podżane podporjerżu na jeho khrbjecże świedżachu — a to bě Zymburje najwóle żel — tohodla wapnarja hidżesche, ani se klowżkom so z nim njerożżahnowa — sa Krojschacżkom njewopraschа. Ale sbożo Krojschacżka njewopuschcźi domaj pschikłoże wumrě z a to Zymburu pokojesche. Wyschche stupjesche słónzo na wobłoży. Jeso žahle pruhi każ schipy kalachu.

„Sakkate burśe dżéło," Zymbura sa žobu sażżyscha. Wobzjedź hjukujena jomu rugu spadowschcźej. Njedożżnky a na Parobka so wobrocźi. Po žłoźu bě jeho spóznał. Párobk bě lěni cżłowjek, tiž bo Widnja na dżéło iešdżesche, pak pschi twarjenju murcerjam podawasche, pak w zahrodu dżélasche. Lětża bě na léto sżhorjel a „saisonu" słoudżił, tohodla nětk pola burow dżélasche a Zymbura bżesche sej jeho na žně najał. Na toho bure kruczę pohlada. Wibżesche, kak sej s rukawom pót trěje a s druhimi ke kuchcźi cżampa, s kotrehož Marjanka swaczinu bierżesche. Pokrutu khléba, nóżą a hornz twarowa. Też Zymbura pokoji kóń a jako pobżedni bo k druhim na mjesu sedny. Też wón sej khléba pomału wotkra, hdyż k njemu dożżże, też wón sej łżicu khléba twarowa nabra a cżiske jedżesche. Hdyż bżehu wschitcy dożżdli, tež Zymbura dożé a stany. Potom wża s łapsy mózhnju, za Parobkej mżou se zdżi dżeża a mżnje a pokojnje jomu rjekny:

„Njedóżkaj bo ani kóży ani žita a woteńoż s mojeho pola w mżje."

„Sżaż na burca wocżi wuwali: „Cżehodża mje wuhanjecże?" bo spjeczliwje wopraschа.

„Selisch, pschecżeło, na swojim polu to njeczehżim. Burśe dżéło je cżeżke dżéło a żeda sej sczerpnosej, kotrež nimasch. Wukonjamy tu swoiate dżéło, boži dar, naich wschednym khlébu zaczemy, tiž je Bóh nam żohnował. My burża modlimy bo, so by kóżdy, tiž khléba s najcżeho żita pożé, jeżże i wosebje pschcżeża wopta, so zbożowny a spokojny cżuł, tohodla dyrbi bo s radosczu dżélacź a niż z hnéwom, tuż żebjeż a dżi mi s wocżow, so cże njebyschtej wjazy widżałej."

(Pokračowanje sczéhuje.)

40494 43256 43457 44718 48010 48456 50317 51317
51115 52757 55300 55822 55988 56047 56409 60409
63676 65117 65327 70486 71324 72550 79043 80343
82821 82954 83660 85183 86221 86741 87099 91045
91257 92344 93726 95335 97445 97856 101599 106866
107406 109154 115974 118016 118195 118770 119519
120841 127150 128391 128733 130074 130584 130795
133810 136867 138568 140484 140955 144038 144798
146486 147662 149247 153635.

— **Padušchstwo.** W nozy k 24. septembrej sadobychu ſo paduſchi do rěništeho wobthoda na Kěſorſkej dróſy 18 a kradnychu 3 ſwinjaze pleza, punt ſwinjazeje a punt rubaneje pječenje, piwowe kolbaſhy, punt ſuſcheneho mjaſa, 3 poljowe kolbaſhy, 2 litrſkej buſchkwizu ſtoſtowych kolbaſkow (na buſchkwizomaj napiſmo „Stephans Bockwürſtchen") a hotowe pjenjezy w 50 notwarjach. Wo wězowne ſdźelenja proſy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje, Burgplatz 6 II. Na pſcheče ſo wo mjenje ſdźelerja mjelčeji.

S Kſčowje Wo.ſchcje. (Dreněrowanje.) Na naſchich honach, kiž ſu ſo pſcheo owěmaj lětomaj hromadźe ſtkadte, ſo dale dreněruje. Dźěła dyrbja hiſchcze hač do wuſpuna dokónčene być, naipoſtžiſchu pak hač do ſymy. Pilni ludźo ryja hłubke hrjebje ſa rolki. To njeje runje lohke dźěło, ale próza ſo wěſche wupłaci.

S Parſchiz. (Schuſſte towaſtwo.) Saſchłu njedźelu wotmě evangelſko-luterſte ſchuſſke towaſtwo ſ komadiſtu, w kotrejž měſeſche k. ſekretar Peters ſ Drježdżan pſchednoſchk wo „Spěwaſtich jako žiwjenſkich knihach." Ryſowaſche wažnoſć ſpěwaſtich ſa evangelſkeho khcheſćana. Poſtžehuja jemu pomoz we wſchitkich žiwjenſkich pomérach. Je wuſki ſwiſk mjes ſwjatym pſimom a ſpěwaſtimi. Wſchednoſchkowaé wumjeſenja wuſajaſi ſ někotrymi pſchikładami. Wſchſamtny ſo rozmowa. Na konju ſobuſtawy towaſtwa pſchepodachu k. ſahrodnikej Cžerſi wulku ilustrowanu bibliju, jaſo dar k ſžěhowanemu kwaſej. Towaſtwo ſo hižo wjele lět ſthdźuje w Cžeſkich domje.

Z **Radworja.** (Sportowniſčo.) Tu rěči ſo nětkle wo tym, ſo chce ſebi ſokolſka młodźina dźěl ſulſkeho pola wotnajeć, zo by ſebi tam měſtnoſć za kopaneu a druhe hry připrawiła. Bychmy młodźinje wězo tajke ſportniſčo popřeli. Tola by derje było, hdy by ſo gmejna wěſte prawa zakhowała, tak na př. ſo ſo wječor pozdźe, za čas Božich ſłužbow atd. hrać njeſmě. Dotal měještaj polo hoſpodarjej ze wſy wotnajate. Tutaj mataj tukhwilu hiſče prawo na nje, tola ſtaj dowoliłoj, ſo je ſebi tam Sokoł hižo wrota za kopaneu ſtajił. Tajke běchu dźě na zaſdźenej njedźeli ſokolſkich dźěći hižo trěbne.

S Hoieſchwu. (Wobthadne njeſhoże.) W nozy k ſchtwórtkej ſu ſo tu na ſtatnej dróſy wobthadne njeſhoże. Nathadne auto Mauſchſkeje firmy ſ Pančicy, kiž tu ſ pſchiwoſom pſchijeđże, ſajeđże do pſcheroma. Pſchi tym ſo dwaj ſchtomaj wuwrócíſchtaj. Na aucze wjeſachu wažy papjeru, kiž měſachu ſo do Barlina dowjeſć. Wóſ ſo móhnje wobſchkodźi. Nichtó ſo ſkanił njeje. Najſtžerje ničkeć ſpinadło w rjeđże, ſchtož běſche dźě pſchičina njeſhoża.

Se **Sdjerje.** (Kradnjeny wóſ namakali.) Lětſa w junu běchu ſo na tudomnym dwórniſchču paduſchi kradnyli. Mjes kradnjenymi wěſami běſche też wóſ dwórniſchča, ſ kotrymž běchu kradnjene wězy wotwjeſli. Tuſn ſu ſluſerjo do hłubokeho hata w „pſynje" ſtorzili. Teſ we wokoliniſe tutych hatow leżachu próſne kaſchcze wot kradnjenych twarow.

S Minakału. (Schatky kradnyli.) W nozy k ſrjedźe pohubu paduſchi pola nowſcheho młynka Jawnika. Woni ſ bliſchi wjele ſchatow kradnychu. Paduſchſtwa tu dale bóle pſchibéraju. Wołoſeje ſo na polach kradnje. Pakoſtniſzy khowaja ſo laku, morchwje a banjow.

S Kupoje. (Krěſzaja jabłučzina.) Pſchi Minakałſko-Klutſchanſkim puču, hdyž wuſk ſ Kupoje do Khróſta ſo wotwinje, jabłučzina druhi króć krěſzi. Schtom je zyle połny młodneho kčenja. To je ſaſtmanym napohlad we cžaſu naſtymy.

Z **Lichanja.** (Wulět.) Jutře njedźelu wuleći ſebi „Zernička" do pruſkeje hole zady Wukrančic. Hromadźimy ſo w Kiſlicy a wotjěžd je wotmyſleny wokoło 8 hodź. rano. Přinjeſće wjeſelu myſl ſobu.

S **Łubija.** (Lokomotiwa ſ kolijow wuſtka.) Na tudomnym dwórniſchču ſchtwórtk rano lokomotiwa, kiž próżdna jěđeſche, je wſchěmi wójkami ſ kolijow wujeđże. S pſchičinu běſche wopačne wuhibnenje kolijow. Na cžahowym wobthad ſo tutón podawſ njewuſkutkowa. Po dobrej hodźinje běchu maſchinu ſaſo na kolije ſtajili a ſ njej wotjěli. Njeje žaneje ſchkody naſtało.

Z **Haslowa.** Pola nas ſo wšo hiba a přihotuje, wšak chce tu jutře popołdnju ½3 hodźin nawječorny wokrjes ſwój zlět wotměć. Teſ my ſo wjeſelimy a pódźemy pohladać. Wjele ſo powěda, zo popołdnju žani hercy njebudźa, to pak njeje cyle wérne, dokelž budźa hwizdarjo a hubnarjo piſkać. To budźe něſto cyle nowe. Kaž ſłyſimy, přihotuje ſo hižo wjele ſuſodnych jednotow na wopyt. Chcemy wšěch prawje witać a ſo z nimi wjeſelić.

S **Rakez.** (Wobthadne njeſhožo.) Schtwórtk rano ſnjeſhoži pola Noweje Wſy nakładny auto ſ pſchiwoſom. Wón ſajeđże do ſchtoma a potorhny teſ hiſchcze dalſheſ ſchtomaj. Potom woſta ſ koleſami iwjercha na polu pſchi dróży leżo. Wóſ běſche ſo cžežko wobſchkodźił.

Z **Pančic.** W ſulach kłóſtrskeje krajiny knježeſche w zašłych dnjach tróſku čiliše žiwjenje hač hewak. Běchu tola na 24 muſkich a žónſkich ſtudowacych pedagogiſkeho wuſtawa w Drježdżanach přikhwatali, zo bychu dźěławoſć w naſich rěčnje měſanych ſulach zeznali. Njeđelu běchu přijěli a w tudomnej młodowni hoſpodu namakali. Wot tam khodźachu ze ſwojimaj docentomaj wšědnje do wokolnych ſulow w Pančicach, Marjinej Hwězdźe, Wotrowje, Khróſčicach, Worklecach, Protecach, Hałſtrowje, Němſkich Pazlach, Čornowje a Bambruku (Bernbruch) a připoſłuchachu ſtaršim wučerjam při rozwučowanju. Tole wažnje zwiſuje z akademiſkimi ſtudijemi wučomcow za ludowe ſule. Na prjedawšich ſeminarach běše to cyleh inak. Maja w městach na ſšeſ njedźel dołhi praktikum zwjetša w jenej rjadowni přewjeſć a to w krutym zwisku z rjadownym wučerjom a z docentom. Jara witana pomoc za ſtudowacych je, zo ſo z dźělom w nakrajnych ſulach zeznaja. Je w mnohim cyle hinajše hač w městach a wjele ćežše w rěčnje měſanych ſulach, ſtož ſu bórzy ſpóznali. Su ſo jim też ſerbſke hodźiny a ſpěwy přewjedle a ſu ſpóznali, zo ma rozwučowanje w dwěmaj rěčomaj pedagogiſkeje duchowneje wažnoſe a zo wobknježenje dweju rěčow člowjeka duchownje hibićiwšeho čini. Wězo ſu ſo też z krajom a ludom zeznali, ze Serbami, wo kotrychž běchu jenož z knihow ſłyſeli a ſej po nich ſwój rozſud činili. Někotři běchu hiſče w pozdźiſej hodźinje na ſwjedźeń Khróſčanſkeje „Jednoty" přiſli, naše hrodźiſća, Różant a wjeſki wopytali. Před ſwojim wotkhadom zjednoćichu ſu z wučerjemi tych ſulow, w kotrychž běchu hoſpitěrowali, k wjeſelej zabawje w młodowni, kiž bě polna hoſći, mjez nimi też k. wyſſi ſulſki radźićel Krawe z Kamjenca. Khutne a žortne naréče, humoriſtiske přednoſki a předwjedźenja wotměnjowachu ſo z němſkimi a ſerbſkimi ſpěwami. Naše ſpěwy činjachu na němſkich připoſłucharjow, kiž hiſče žanych ſłyſeli njeběchu, najhłubſcheho zaćišća. Spěwachmy jim ſamo ſtyrihłoſnje, mjez druhimi też znaty duett z „Předateje njewjesty". Bórzy wuwichu ſo zwjazki doměry mjez wſitkimi wobdźělenymi a wěſce tute krótke dny nakrajneho ſulſkeho praktika wſitkim w dobrym wopomnjeću zwoſtanu. Mjez tutymi 24 praktikantami běše jenož jena Serbowka, knježna Wowčerjee z Wulkeho Wjelkowa. Kaž ſo zda, ſo tute rozwučowanja w naſej krajinje w dalſim kóžde léto wospjetuja.

Z **Marijneje Hwězdy.** Štwórtk dopołdnja w dźewjećich hodźinach zemrě najſtarſa woſoba w kłóſtrje, prjedawši knjeſki pohonk Pětr Pjech w ſtarobje 84 lět. Hakle 18. junija bě ſwoje narodniny woſwjećił. Hač do poſledneho zdychnjenja ſteješe w kłóſtrſkej ſłužbje, potajkim na wſě 54 lět, naposledk jako ſtražnik hornjeho dwora. Srjedu ſo trochu khorowaty čuješe a tuž nazajtra rano z časom po knjeza pósłachu. Po někotrych hodźinkach wudycha ſwoju njeſmjertnu dušu a budźe njedźelu w Khróſčicach pokhowany. Zemrjety běše nježenjenc. W jednorosći je ſwoje dołhe žiwjenje přežiwił. Někotre lěta drje „za Drježdżanami" pobył, zo by „němſki" nawukнył, hewak pak je bjeze přeſtaća w Serbach ſłužił a dźěłał. Narodźi ſo 1848 w Khróſčicach. Šulu wukhodźiwši přiſtaji ſo najprjódy za huſarja a pozdźiſo za kruwarja. Hdyž bě pola wšelakich burow poſłużił, ſtupi 1878 do kłóſtrskeje ſłužby a je w njej zwoſtał hač do ſwojeje ſmjerće. Njech je jemu ródna zemja lohka!

S **Wojerez.** (W ſchtleńčeńći ma ſo ſaſy dźěłać?) W poſledninm poſedźenju měſchćanſkich ſaſtupnikow jednoſnje ſo wo ważnej naležnoſći. Wobſedźer tuchnjich ſchtleńčerje, pſchekupc Erich Hilmann ſ Barlina, chce ſ 200 dźěłaćerjemi tu ſaſy cžłowjeſ ſapoćeć. Je pak ſtajił namjet, ſo ma ſo jemu ſpuſčeńć nahódnjenſka hypoteka města, kiž na leżownoſći wotpočnje. Dale žadaſche, ſo maju ſo jemu měſchćanſke dawki na 2 lěće ſpuſčeńć. Wo naležnoſći ma ſo hiſchcze dale jednaċ.

S **Krjebje.** Sańdźenu njedźelu, 17. njedźelu po ſwj. Trojizy, běſche pola naſ w Krjebjanſkej zjerkwi popołdnju w 2 hodź. ſerbſka ſpowědź, w 3 hodź. ſerbſka Boża ſłužba a w 4 hodź. němſka. Doſtojny knjes farař Nóſſler-Minakałſki běſche na naſche pſchecze dobroćiwje ſ nam pſchiſłuchał a je naſ ſe ſwojim rjanym wutrobnym pojědźanym předowanjom ſwjeſelił. Knjesej ſararjej Nóſſlerej wuprajamy na tutym měſtnje najwutrobniſchi dźak ſa jeho luboſćiwu woporniwoſć. Wołoſebny dźak wupraji jemu naſcha ſerbſka wožada.

S **Běłeje Wody.** (Přeni mróz.) Poſlednje ſymne nozy pſchinjeſechu přeni mróz. Roſtliny w ſahrodach běchu rano jako bychu ſ běłej muczku poſypane byle. Tola ſyma njeſapſchichmny hiſchcze tak ſyluje, ſo by roſtlinam a kwětkam ſeſchkodźeć mohła.

S **Mužakowa.** (50 lět khorowniſa.) Lětſa może tydźeń khorowniſa woſwjećeć 50. rocžnju ſwojeho ſałoženja. Je ju ſałožił pryuz Biedrich-Mikołaſſki, kiž běſche tehdy knjes nad Mužakowom. Saſoži ju jako dopomnjeću na ſłoty kwaſ němſkeho ſěſora Wilhelma I. Khorowniſa tehdyſa dźeſeſa hiſchcze rěka Wilhelmowa-Augušćina khorowniſa. Saſchłu njedźelu wotmě ſo w lěkowańi Hermannowych kupjelow mały ſałožeńſki ſwjedźeń.

Se **Stežo Komorowa.** (Paduſchi w konſumje.) Njedawno pobychu tu paduſchi w konſumje pſchi Fabrikſkej dróży. Woni durje wurěſchachu a wuſodźichu a ſo do pinzy ſadobychu. S pinzy ſo pſchedobychu do klamow a kradnychu wjele kolbaſow, zigarow, zigaretow, kofcja a palenza, też pjenjez ſ pokładnje. Twory ſu paduſchſtwa ſ natom wohwjeſili. Policija naležnoſć pſchepytuje. Dotal wſchak hiſchcze ani ſlěda nima.

Se **Strobiž.** (Pryſleži njedźelſkiny.) W nozy k wutorje kradnychu njedźelſkiny rataraj ſ pola wottrjeſchowaſu taſlu, kiž potom pſched Strobiſanſkej ſchuli poſtajichu. Hdyž dźěći rano do ſchule chodźachu, nadeńdźechu tam taſlu ſ napiſom: „Stupanje na tutu leſownoſć ſo ſakaſa a pokhſta." Dźěći ſo wěſo jara wjeſelachu a někotre chodźachu też hyndom ſaſy dom. Bórſy wſchak ſo ſmyſk wuſaſni. Hač ſu ſnadź lěni ſchulerjo taſlu tam pſchenjeſli?

S **Chmjelowa.** (Popjelniny namakali.) Tu namakachu pſchi kopanju na Pankej leżownoſći derje ſkhowanu pokelnicu. Wona pokhadża najſtarje ſ 2. lětſtoża do Khr. Žadnu namakanku tu njepopodali ſchnježconſkemu muſeju.

S **Drježdżan.** Dźenża ſa tydźeń ſwjeſi tudomny: ſerbſke towaſtwo „Čornobóh" ſwój 43. ſałožeńſki ſwjedźeń w Ballhaus na Budyſkej dróży. Poſtčeſi ſo wopytowarjam rjany a dobry ſwjedźeńſki porjad. Wo ſajtra ſo też lubi krajenj ſ domowneje Łužiſy. Sčitž njeměć, hdže pſchenoſowaċ, niech ſo wobroći do cžaha pižomnje na pſchedźyduu „Čornoboha" k. Pětra Nowarja, wón lubjerad nóſłch woſtara. (Noreja: Peter Schmidt, Kalligraf, Kunſt- und Reklamemaler, Dreſden-A., Schulanſtraße 5II).

Z gmejnſkeho žiwjenja

Z **Khróſčic.** Stwórtk wječor mějachu naſi zaſtupnicy 9. lětuše poſedźenje. Knjez ſkótny lěkař Sołta da ſo zamołwić. Wjeſnjanoſta k. Kokla přečita wšelake zdźěleńki. Jena bydleńſka naležnoſć je ſo wuhładkowała. Za ſpomožerſke potrjeby je wokrjesny zwjazk hamtſkeho hejtmanſtwa w naſej gmejnje we měſacu auguſce 308,20 hr. wudawał. Wot tuteje ſumy njeſe gmejna ſama třećinu. Też dla lěkarſkeho měſtna ſo pojedna a rozprawjeſe. Hamtſke hejtmanſtwo je puće w gmejnje znowa zarjadowało. Přez to je puć do Jaſeńcy jako tajki I. rjadownje woznamjenjeny. Potrjebne hubjene blaki na tutym puću maju ſo wobhładać a budźa potom z kamjenjemi poſypane a walcowane. Też druhe hubjene puće maju ſo hač do zymy z pěſkom poſypać. Puć na horje we wſy dyrbi ſo hač do kermuße do porjadka ſtajić. Dale ſo narěžny zaſo kupańſka naležnoſć. Předležeſe pismo, w kotrymž bě naſpomnjene, tajke dźěła přez dobrowólnu dźěłowu ſłužbu přewjeſć dać. Jenohłóſnje ſo wobzamkny, hižo wotykowanu a gmejnje darjenu měſtnoſć za ludowu kupjel jako tajku też wobkhować. Sadowe ſtomiki maju ſo ſčěhowace druhiny ſkazać: Ontario, nalikače (Bernſtädtler) a Herbertowa renceta a ſo ſadźeć při pućach do Jeźic, do kłóſtra a do Prawoćic, zhytk při Jaſčanſkim puću. Powyſenje přirażka k leżownoſtnemu a też přemyſlowemu dawkej ſo hoſpodarſkeje nuzy dla, w kotrejž kóždy tři, jenohłóſnje wotpokaza. Tohorunja ſo powyſenje wobydleršeho dawka jenohłóſnje wotpokaza. Po třihodźinſkim wuradźowanju ſo poſedźenje ſkónči.

Ze Sakſkeje a dalſich krajow

* Z Wurzena. (Spěſchnik pſchejědże nakładny auto.) Drježdżanſko-Lipſčanſki ſpěſchnik D 144, kiž króće do 9 hodź. dopołdnja do Wurzena pſchijěżdżeſe, pſchejěżdże wčera pjatk mjes Dagſenom a Dornreichenbachom pola Badezaſta nakładny automobil Lipſčanſkeho tworſtwa Hahn. Lokomotiwa wječeſche nakładny wóſ tuhi ſoſn a rosći jan. Wjednik automobila, Guſtav Viehweg, wam dźiwjerja, pſchi njeſbožu ſmjerć ſo nahła. Teſ lokomotiwa ſo wobſchkodźi. S poſtrowanjom ſapodźejomaj, jako běſche narmanſka lokomotiwa pſchijěżdżała, mužeſče ſi dale jěć. Pſchičina njeſbožu je, ſo pſchejěżdżeſi njebeſchi ſa wjerjemy.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

— **Wuhlady na wjedro ſa jutřiſchu njedźelu:** Po dwórpředka njewobhajnym wjedrje jaſo rjane a mile wjedro ſaſtupi.

* **Pokładnik naluiowarnje a wupoſčenje towaſtwa Hamburgſkich ſtatnych ſaſtojnikow, wyſchiſi inſpektor Steinhauer, je 400 000 hriwnow pſchekſchiwił. Sa to ſu jeho na dleſchi cžaſ k jaſtwu ſaſudźili. Prjedy hač je ſwoje khłoſtanje wotpokuċił, je ſo w ſwojim wobydlenju ſ pluom ſajedował.**

* **Na Allenſteinſkim dwórniſchču je ſo ſchtwórtk wječor pjenjezny kaſchcz ſ 10 200 hriwnami, kotryž bě ſo je jeleſniſkim cžahom poſłał, bjez ſlěda ſhubił. Wyſchiſha poſtna direkcija w Königsbergu ſa wuſlědźenje paduſcha 300 hriwnow myta a ſa ſaſobdoſtacje pjenjez 3 prozenty myta tuži.**

Towaſtwowſki powěſtnik.

Budyſin. „Zjednoćenſtwo evang. Serbow" změje přichodnu ſrjedu 28. póžnjeńca wječor wot 8—10 hodź. poſedźenjo w Serbſkim Domje. My proſymy wo *bohaty wopyt.*

Budyſin. „Nadźija" ma kóždu wutoru wječor wot 8—10 hodź. ſpěwnu pruhu w ſali Serbſkeho Domu. Syłne wobdźělenje muſkich a žónſkich ſpěwnych mocow pak je nuzne, hewak pruhi wuwoſtanu. Nowe ſpěwne mocy ſu nam hiſče witane. Wowčerk.

Różant. Towaſtwo młodźenconow w Różeńcu na njedźelu 25. póžnjeńca ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Přednoſk a deklamacije ſu přilubjene. Wſitkich wočakuje **ſtaršI.**

Delni Wujezd. *Jednota Sokoł* ma njedźelu 25. póžnjeńca pop. w 3 hodź. ważnu wurjadnu zhromadźiznu. Kóždy ma přińć. Dnjowy porjad ſo w zhromadźiznje wozjewi. **Staroſta.**

Jaſeńca. „Katolſka Bjeſada" ma njedźelu 25. póžnjeńca ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Wo bohate wobdźělenje proſy **předsydſtwo.**

Khwaćicy. Serbſke towaſtwo ma njedźelu 25. póžnjeńca pop. ½5 hodź. pola k. Küſtnera ſwoju zhromadźiznu. Sobuſtawſtwo njech ſo po tym ma, dokelž *mamy wo wjele ważnych wěcach doſkónčnje* dowuradźeć. Bjez dalſcheho proſenja njech wſitcy přińdu. **Předsyda.**

Nawjeċorny wokrjes. Jutřo njedźelu 25. ſnjeńca pop. ½3 hodź. je wokrjesny zlět w Haſlowje. Hłowna prnha je ½1 hodź. Kóždy zwučowacy a njezwučowacy bratr ma ſo na zlěće cyle wěſče wobdźělić.

Wokr. načolnik.

Za žně:

Běrnjace motyki widły korby

we wšelakich wuwjedźenjach a kajkosćach

jara tunjo

Joh. Miessner

na Kotolskej hasy

Serbske pobočne towarstwo za misijonstwo mjez pohanami

přeprošuje z tym přećelow misijonstwa na swój

misijonski swjedźeń

njedźelu 25. septembra we Wóslinku

Pop. 1/2 hodź. serbske swjedźeńske kemšenje. Přědowanje změje k. farař Mjerwa z Bukec. 1/4 hodź. němske swjedźeńske kemšenje. Přědowanje změje Herrnhutski misij. k. Krječmar.

Serbja kupuja

najtuńšo

— přešiwaki (Steppdecken), łožowe šaty, a gardiny —

we wosebitym domje

Paul Korn

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Předźělanje a nowozhotowjenje přešiwankow a móškowych přikrywow

---

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparie (Kleinuhrm.) **dalokowidy atd.**

Specialist

nowočasneje wočneje optik

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy

(Nowotwar khorobneje kasy)

Walterec hojeńske kupjele

w Budyšinje na Nowych hrjebjach 7

Telefon 3865

Wše medicinske **kupanja, masaže, wobswětlenja, elektriske hojenje, jednore kupanje a kupanje w naturskim luhu** wšěmu nje.

Nowe: Radiumowe kupanje ze šmrčkoweje wolminy a mórskej selu.

Měsačne wotličenje z khorobnymi pokładnjemi

Precizna točerńja

cylindrow motorskich kołow
cylindrow automobilow
cylindrow bulldogow

Nowočasne mašiny, čiste połerowane točenje najtuńše wobličenje

Carl Gast w Budyšinje

na Drjewowych wikach. Telefon 3290

Pytam k 1. 10. t. l. spušćomu a sprawnu 18lětnu

hólcu za ratarstwo a hródź.

W Konječach p. Kubšic 7b.

Rhenania-phosphat

25/28 %

lohkorozpušć. phosphorowe kisadło, najlépše narunanje za Domašowu rudu, poruča wot

Pančičanskeho składa

Žitny dom w Kamjencu

z. dr. z wobm. ruk

Zacynkowane bowy

28 cm 0.80 hr.

Groc. běrnjace korby

1.20 hr.

Gustav Siegel w Budyšinje

na Zadnej Bohatej hasy 15

Składnostna kupi

Dosp. prawa dubowa

jěděrnja ze wšěm

jara tunjo na předań.

Bliže zhoniće we wudawarni Serbskich Nowin.

Wysokosudelna, přeńjotna, 10 centn. ležka

jałojca do ćahanja

pokhadża wot dobr. dójki, kaž też 5-6 ctr. ležka **jałojca** (žrałk) jara tunjo na předań abo k wumjenjenju

w Niježwi Wsy 1 p. Njeswač

Rozłódny młody kundroz

na předań w Radworju 87

---

2 truńnicy

ma tunjo na předań

Willy Schumann w Hbjelsku

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje

Lětdźesatki dołho wodźacy
lětdźesatki dołho spokojnych wotběrarjow

Najwjetši wubjerk kožowych wobsadkow a kožowych podšićow za serbske žonjace a mužace kožuchi.

Za žonjace kožuchi: kóžkowe wobsadki, prawy bobr, prawy tkhór, prawy skunks, **tkhór-skunks,** wallaby atd.

Za mužace kožuchi: kóžkowe kornatje, prawy wudrowy, prawy bobr, prawy skunks, prawy persianski, opposum, wallaby atd.

Jenož kajkostne twory.

Płaćizny smy pornjo lońšemu lětu zaso wo wjele zniżili

Dołhoż skład dosaha: prawe skunksowe wobsadki za žonjace kožuchi w jara dobrej kajkosći 138.— hr.

Knjeni Hocyna w Budyšinje **ma skład a předawa twory po samsnych płaćiznach a wumjenjenjach**

Hoscenc w Zejicach

Jutře **zjawne reje**

fotowe
projekcijowe
powjetšeńske
domj. kinowe
aparaty

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čisło 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše

---

Mantle

jenož wot

PAUL OTTE

na Zitnej hasy 10

Najwjetši skład žonjacych mantlow w Budyšinje a dalšej wokolinje

---

Serbska Ludowa Banka akcijowe tow. w Budyšinje

w sudniskim wurunanju.

Ze zběhnjenjom na 8. oktobra 1932 připołdnju w 12 hodź. powołaneje generalneje zhromadźizny so akcijonarjo towarstwa z tutym **na 15. oktobra 1932 připołdnju w 12 hodź. přepołożenu**

generalnu zhromadźiznu

do sale Serbskeho doma w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 2 přeprošeja.

DNJOWY PORJAD:

1. Wozjewjenje předsydstwa po § 240 HGB.
2. Předpołoženje wobkhodneje rozprawy a bilancy z wobličenjom dobytka a zhubjenkow za wobkhodne lěto 1931 a wobzamknjenje wo dowolenju.
3. Wobzamknjenje wo wuswobodźenju předsydstwa a dohladowarstwa.
4. Wobzamknjenje wo rozpuščenju towarstwa.
5. Wobzamknjenje dla postajenja likwidatorow a postajenje zarunanja.
6. Předpołoženje wotewrjeńskeje bilancy za likwidaciju.
7. Wobzamknjenje wo přemjenjenju wustawkow: Zasosawjedźenje abo nowopostajenje postajenjow §§ 19, 23 towarstwoweho zrěčenja wo zestajenju a zwołanju dohladowarskeje rady a zarunanje jeje sobustawow, kiž su so z wozjewjenjom wo akcijowych prawach z 19. septembra 1931 art. VIII. z mocy stajiše.
8. Nowowólba dohladowarskeje rady.

Bilancu za lěto 1931 a bilancu za wotewrjenje likwidacije k 30. 9. 1932 móža sobu akcijonarjo we wobkhodnych rumnosćach banki wobhladać abo sebi po přeču darmo wotpisk žadać.

Akcijonarjo dyrbja wot banki wustajene wobkručenje, zo su wobsedźerjo akcijow, předpołožiše je-li chcedźa so na zhromadźizny wobdźělić. Tuto připowědźenje za generalnu zhromadźiznu ma so najpozdźišo 3 dny do zhromadźizny stać.

W Budyšinje, 22. septembra 1932.

Serbska Ludowa Banka akc. tow.

Předsydstwo

O. Suschke. Dr. Ziesche.

Wutřihač

Jako **domjacy rěznik** poruča so w měsće a na wsach **Jan Günther, rězn. mištr** w Budyšinje n. Šulsk. hasy 5, II

Rěču serbski. Dopisnica dosaha

Wuriadnje wulke

wosebite předawanje

wot 15. hač do 30. septembra

10 proc. rabata

Zwjerśne
Madrasowe
Wumělske
Faldate

gardiny

Dekoraciske tkaniny, pis. polny voile, marquisetty, etamine, mull, story, vitražowe tkaniny, kromki, gardinowe žerdźe, přikrywy na blida, sofy a diwany, łožowe předłohi, wšě čełne, blidowe, łožowe a kuchinske šaty

KURT ERLER w Budyšinje na Kitzinerwinkelu

Posrědkowanje

hypothekow

kupjenja a předawanja **hypothekow, zhotowjenje** kupnych zrěčenjow, testamentow, prošstwow na wyšnoscu a t. d. Zaradźenje we wšěch khłostanskich a procesnych naležnosćach. Pytanje ewkow. Rěču serbski!

Prawny büro Mucke

w Budyšinje na Mättigstraße 23. Při sudnistwje. Telefon 3217

Herbska grychta we Wudworju

Jutře njedźelu **pyšne reje**

Tunjo 50 pjenježkow Tunjo

Wšě šulske knihi

poruča we wulkim wubjerku

Serbska kniharnja w Budyšinje

::: na Lawskich hrjebjach :::

Kedźbu! **Wšitcy** Kedźbu!

do konkursoweho wupředawanja

P. Walther,

železowa wikowarnja w Budyšinje

na Kěžorskej drózy 4, zady

Mam wot dźensa soboty w swojich hródźach na Hornječerskej hasy 40 nowy wulki transport młodych wysokosnošenych a nowodójnych rańšopruskich

plahowańskich

kruwow a jałojcow

tunjo na předań. Skót k rězu sobu zamjenju.

Gustav Greuss, skótna wikow. w Budyšinje

Telefon 2106

Spytajće moje wuběrne

cigarillo a cigary

Sensation	St.	2½ Pfg.	Havanna Club	St.	6 Pfg.
Eisbären	„	3 „	Rätsel v. Bautzen	3 St.	0.20
Kameraden	„	4 „	Lockvogel	St.	8 Pfg.
Nux rot	„	5 „	Fachmann	„	10 „
Grenzfestung	„	6 „	Steuerwunder	„	10 „
Mi Gusto	„	7 „	Budissa	„	12 „
Havanesa	„	8 „	Reichentor	„	15 „
Havanesa	„	10 „	Con Amore	„	15 „
Noblesse	„	10 „	Fernando	„	20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkości

Albert Lehmann w Budyšinje

Na Połnočnej drózy 2 — na Kěžorskej drózy 11

Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

Die Glatze droht!

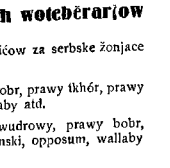

Das ärzt. empfohl. Müllern des Haares m. Dr. Möllers Haarwuchs-Elixier beseitigt zuverlässig Haarschwund, Haarausfall, Kopfschuppen, Juckreiz u. verhindert frühzeitiges Ergrauen. Nervenstärkend. Mit od. ohne Fett. Packung jetzt RM 3,35 und 1.90 in allen einschläg. Geschäften zu haben, sonst Apotheker Dietz & Co., Berlin W 57

Müllern Dr. Ihr Haar!

Sicher zu haben:

O. Engert, Drogerie, Lauban

Kaiser-Drogerie, Kaiserstrasse 105

A. Graf, Parf., Reichenstr. 43

Strauch & Kolde, Drog., Schliesst 307

Engros-Niederlage:

Einkaufsgenossenschaft der Friseure, Steinstrasse 9.

Z pućowanja wróćo

dr. Fischer, na Moltkowej dr. 8

Wosebity lěkař za kóžne a močne khorosće.

1/2 9—11, 1—2, 5—1/2 7. Srjedu a sobotu jenož 1/2 9—11 hodź.

Přiloha k čisłu 225

SERBSKE NOWINY

Sobotu 24. septembra 1932

Zwjadnjena róża

Herta Wićazec 1845.

Z němskeho přełožił Bjarnat Krawc.

Tak je twoja krasnosć so też minyła, kralowna rózow! Wutrěna je cuniosć twojich barbow, zawěty balzam twojich słódkich wonjenjow! Hišće před krótkim steješe ty tu we swojej bohatej pyše, hordźa so znošujo a so błyšco přede wšěmi druhimi kwětkami, a dróhař, tebje widźo w twojich pupkatych wabjenjach, pozasta a tebje wobdźiwajo wuwola: „Kak sy tola pře wšo krasna!“

Dyrbi tu na swěće wšo tak zrudnje zahinyć, wšo we wěčnje so wotměnjacym kole přikhadźeć a so zaso minyć? Njesmě tu ničo wobstać a wostać, štož wutroby pozběhuje a woči wokřewja?

Krjanosć a zwonkowna powabiwosć, pisanosć hrajkow swěta su jenož sobańske pyšeńki, kaž bohatstwo a słowa. A pyšeńki njemóża trać, dyrbja zhinyć, zo by so jadro čim bóle a hódnostnišo jewiło a we rjanym błyšću njezachodnje zdźeržało.

Tehodła, ty krasna róża, dyrbješe też ty rozpjerchnyć a mrěć w twojim wabjenju, přetož ty běše jenož wobraza přirunanje hłuboke hozmysła, pycha cyłeje njeskóńcneje přirody: wodźěw! Ty spadny, zo by druhim luboznym dźěćom naléća městne poskićiła, kiž też tak zahinu, kaž ty — po tym, zo su kčele a wonjałe.

Njerudźće so tohodła, wy zeńske kraseńki a rjanoliuki, dla minjenja swojeje powabiwosće! Wrdźće: je hišće wyšša powabnosć, kiž nihdy njezwjadnje, ženje njemrěje, kotraž wam też žane wašnja. Žana „móda“ rubić njemóže, kotrež přez čěmnosć nowa same was do rjeńšeje domizny přewodźuje; wona rěka: nadobnosć, póćeiwosć a mudrosć. Tuńu sej přiswojće!

(We wysokich Tatrach 19. IX. 32.)

Rjenje kročel po kročeli!

(Wobraz je wšw.)

Někotryžkuli rośnowschowak je ńej myślił, hdyž tajki wjetschi ńatok i bróžnju a hródu a druheho widźi, hdyž do tajcheho dwora pschińdźe, so je to Bóh wě kak wulke hospodarstwo. A hdyž k wěcym pschińdźe, njeje to wěrne, je ńuhdy ras tajke było.

Wšěe někotryžkuli wjetschi dwór ńu roskuńkowali a khěže je potom něchtó kupił.

Nawopak njeje wjetsche wobšěrdženstwo hnydom tak wulke było, ale je ńo po cźasu do taicheho wutworiło. A kak ńrozuje je ńo to ńtało! Někotre generazije ńu temu ńtschałe, prjedy hacź je tak daloko dóschło.

Wo mjenjy traich ras naschich wjeselnych Schołcźiz. Zyłe rjane a wunoschne hospodarstwo. Tola dźewiy na 50 let wróćo bichł.

Schtoha tehdom ńtary Schołta, schtóž je jeho ńnał. Mój ńcinjerschně, khodźeiche najprjedźy na dźěło. Też jeho žona Jołta, hdyž ńo někak hodźeiche. Pola Wundraichez hydlachu na podruńtwje. Staj ńo jara hromadźe kralaj. Bu lutowane a litowane. Jeli někak móžno, ńwoju khěžku dźyńchtoj tola měć. A hdyž potom 200 tolerow dóstschitaj a hdyž ńo runje ń Kotozej khěžku hodźeche, dha ńtaj pichinałoj.

To ńe tola zyle hinaicha wěz, hdyž mózeschtaj rjec, to je wopraudźe naśche. A kak je Schołcźiz Pětr potom donna pe wjeczorach ńo dźěl, je by wschitko tak prawje do porjada iwiekł! Dokelž ńanjerodźena běšche khěźta dołeź. Hacź to ńe na tješche, na płocze, w ńahrodzy abo hewak nehdźe. A kak ńo lećo ńhuli, kaž by ń cźapku wo ńcźenu dyrił. Ale potom mějeńche zyły ńtatok hinaśchi napohlad.

Schtoha hišo ńaho tamle pipli a twari? Aha, kojazy khěźu! Nó, haj wschak, kuńt hnoja trjeba ńa ńahrodku a kuńt mloka też mataj. Tha njetrjebataj naśtajnje ń kanku do mlyn po mloko khacź a pjenjesły nałožowacź.

Dwě lećze poldźiśchu běchu hišo tři koły a kórzaj wotnajateho pola. Mějeńchtaj ńwoje mloko a k tomu hišćeże kojazu butru. S pola něschto běrnow a rožku ke khlébej a je ńahrodki zyłe lećo něschto ńeleniny na blido. Nó, to hižo wjele wucźini. Wěńo, dźěło też bożahańche.

A pomyślće ńej, jeneho dnja pschicźeże ńo Schołta ń jenym cźeleńcom, ń wopraudźitym ńchtyrinohatym cźeleńcom. Pjecź lět posdźiścho ńtejeńche rjana mańina hródź. Dokelž ń tej drjewjanej kólnju, kotruž bě ńej ńa kojazy khlěw wutwarił, w dalńchim wjazy njeuběschе.

Nó, Schołta drje ma pjenjesły! Schtoha wścho ńapocźina. Khětš jene wetšo! Skoro kaž njeły po prawom ńchło.

Haj wschak, haj, wschitko je w rjedźe. Jara dyrbjeńchtaj hromadźe dźerźecź a litowacź. A hdyž ńej myślachu, nětko je dośeź, dale njepóńdźe. Kocźe ńmorźe, pschi tym njewośta. Tak cźěri jedyn klin druhi.

Na ńwoju khěźcźičku běschtaj ńebi myślił, hdyž na podruźtwje bydleschtaj. Jenož ńwoju khěźku, hewak ničźo. Hdyž nětko mějachu, nó haj, por kołow mohłoj měcź. Koły tu běchu. Nó, tajkale wjeńcła bobrija! Tola radźcho jenu truwu, ta też wjazy njetrjeba. Ale hdyž pjenjesły jow wsacź? Lědma jene cźelu ńej kupicź a te ńej wocźahnyć. A potom ńažo hródź.“ Tola ńo ńažo hodźeńche. Tammymaj kórzomaj pola hišćeże jedyn k tomu, kiž runje pschi nimaj njeńowaśche. Běńche na pschedań. „Mužo, rośmyślcź ńej, hdźe dha chzemoj pjenjesły k tomu wsacź?“

Wěńo ńej krucźe rośmyślł. Budźe ńej pńched nośom to wotkupicź dacź. Je pjecźa rikkrunk. A hdyž k wězy pschińdźe, daśche ńej kuczku hišćeże na ńchijn powńnyć. Dokelž travou a wotawu dyrbjeńche ńej tak kóżde lěto wotnajecź. Lěpje bě, ńo něschto mało danje ńtacźeńe, hacź kóżde lěto wotnajeńći pjenjes.

Lědy bě to wotbolało, nć haj, nětko běńche ńažo ń brózju. Dokelž naśtajnje ńo w zuńej bróżni ńchmjatacź a we bojoseźi żiwy być, hacź też kuńt měńtna ńa naš wujśe jmeńa, ńchtóž to dożiwił njeje, njemóże ńej pschedstajicź, kak mjerjasa wěź je, hdyž dyrbiśch pńchezo ńažo hicź a dobre ńłowa dawacź.

Skótka, njemějeńche pridy měra, dońiž bróżeń njeńtejeńche. Dońiž dwě kuwoje njemějeńche, ńo mohł ńam woracź a wośycź. Dońiž něschto pola hišćeże njewotnaja a wopraudźite hospodarstwo hotowe njebě. Haj, hotowa żiwnosć ń trawnikom a juchowej dźeru, wós ń rěblemi, ń bérnjazymi a runtkiżowymi hromadami a ń wulkim dołhom!

Ty mój luby božiczko, je to pschińchło huśćiśchо k roskorje mjes ludźičkomaj! A cźehodła? Pńchezo ńažy lubych pjenjes dla. Jedyn druhemu porokowaśche, tola pak ńo ńnutskownje wjeńelichtaj, dyrnjeź bóle do dołha ńej ńaléśtoj, ńo mataj ńwoje hospodarstwo a ńo doły jenož tjeźinu toho wucźiłi, ńchtož wobńedźedźichtaj. Tuż mózeńchtaj ńpo kojom być, ńo ńtai tak daloko pńchinjeńkoj. Wěńo, wo żiwjenju wjele měłoj njejiłaj. Naśtajne dracźowanje a dźeko wot ńažneho ranja hacź do późdneho wjecźora. Dokelž Schołta hišćeże pichipódła na dźeko khodźeńche, to dyrbjeźe wědźecź.

A ńažy jemu we hłowje khodźeńche, hacź njemohł hišćeże něschto kórzow pola a łukow pńchikupicź. Potom by telko měł, ńo njetrjebał wjazy na dźeko khodźicź.

Ale to njeje wjazy dożiwił. Je ńwojemu hólzej żiwnosć ńawośtajił. A tón ma hižo też polńta lět na khribjecźe. Je wścho wjetsche twarił, na nadoicź pola a łuki, dźewjecź

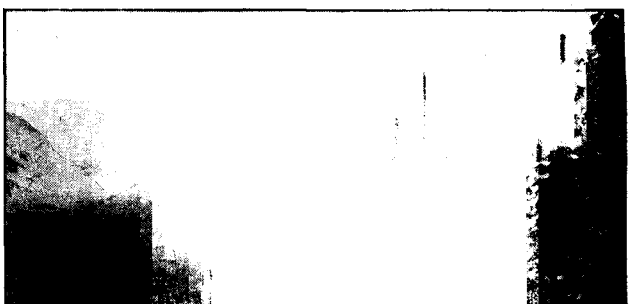

Zběranje wina při Mosuli.

W Moselskej krajinjo maju winicarjo nětko połnej rucy dźěła. Je přišol čas winozběranja. Po lětuśim słónčnym lěću so nadźijeja, zo budźa znajerjo wina lětnik 1932 jónu khwalić. Na wobrazu widźimy winicarja a winicarku při zběranju wina. Z dala strowi hród Cochem.

Nješto z Japanskeje

„Kraj ńthadźazeho ńłónca“, tak mjenuja Japanojo ńwoju domiśnu na dalekim ranju. Maju jako natrěbu thorhoj ńthadźaze ńłónco w błyśnym polu. Japanojo ńmědźa ńo na ńwoju rjanu domiśnu hordźi ń. Dokelž wśchetake dźěła kraśnu tuchu kulturowego kraleńtwa we wśchelakich klimatiśkich paśmach leżo, je tam nimo měry wjele rośtlinow a kraj jich zołk je jara płódny.

Kraj je derje kultiwowany, japa ń ńlo jara ipokojny.

Wobydlenja ńu jara jednore, najbóle ń drjewa natwarjene dla wulkich ńemjerńenjow. Śmułkowny a hnuśne ńe dla tuńych niśkich khěžow hodźa ńo pńchemjeńi. Wśelka ńtwa ńu ń nabarbjenje papjery. Błyśe wścheze wulkeje ńmjerńenja ńo tute kupteńa ńo rjanich ńafrowanych khěžow ćmarjeć. Rutńka ńu wośebite wobdźěłenja ńuńa je ńaj papjerjanej ńćěnu dźěłeny, tak ńo ńamk ńkyła trěbnje. Posłoja je ń matami pokładena a trjeba ńo też ńamom jako nózne łehwa. Bliza ńu khěžo małe a niśke, tak ńo mnohi napohlad jako by do dźěćazeje ńtuwy ńtupli. Japanojo njenaja żanych ńtółzow, pschetoż wyna ńu pitje bźle na mały a ńjowym nośy.

Słonna jěda je pola nich rajź a hłowny napoj japanski tej, kotruż ńo ń małych porzelanowych rjanych nabarbanych ńchalkow pije.

Jako warjenje (Gemüśe) trjebaju najbóle: korjenje łotoschće. Jara radu a wiele jěda woni wśchelake druhe bananow, warjene worjeńe a pražene: kóstonychi. Jako pojěda je ńad farmanje ńa Europejana, kotryž ńnadź pschi prěnjej jědźi ńo njeje dośpjelnje najěół, dokelž wón tute małe jěźne kizeńchki tak wuśchikuje trjebaeź njemóże. Ożizu a widliczki Japan njeźnaje. Sapominjenje pola nich wośebje mjeńo, thěź a butru. Małe thanzki ń rajźa a muki ń zokorom śmeśchane ńu wośebje pola małych łubowana pojěźź.

Po jěźi pod. dźa ńo dźěźi k hram. Namakamy tam ńtoro wśchitke hen, kotreź ńo też po'a naś w Europje jako dźěźaza ńabawa rad trjebja. Wośebje wobłubowane ńu hry rejow.

Nětko o napadne, ńchtož tam pschi kraju wuthladaźy, je telko pópłow; cźim wjaźy, cźim wośebnińche je dźěźo. Cźehodła? Dokelž je dźiwka wot maćerje horbje. Dwě ješće pówow wobńedźe ń, płaczi ńa dźěźo jako ńemjanśti liśt, t. r. jako jnamjo ńtarośe wośebnje ńwójby.

Hdyž tak japanśki kraj ń jeho wyńokej kulturu a ń jeho żeleźnjanmi, elektrikami, ń lětadłami, ń jeho krajnymi rjanośćemi a ńtutkownjeźi ludu wobhładujemy, dyrbimy ńo tola dźiwaź, ńo je tu lud hišćeże tak hłuboko w póhanstwje.

W Japanśkej cźeźeńa nimo Buddhy hišćeże zyły rjad druthich bohow. K tomu pschibéra lětnje hišćeże telko druthich.

Jedyn ń najbóle cźeźeńcznych bohow je „Gion“, japanśki Herkules.

Wo nim powěda ńo bajta, runje kaž wo naśchim Herkuleju.

Mjeno Gion je budohiśtiśke mjeno. Jeho „Schinto“ mjeno je „Śuńanoo“. Jeho ńotra je „Amaterusa“ bohońka ńłónca. Śuńanoowa ńharakter je jara nahły. Wón ńwitorjenja ńchłomy, ńnieźi ń wohnjom lěźy a wukoućeńche hišćeże druge „heroiśke ńkutki.“ Jenoho dnja ńadośche ńebi wot ńwojeho nana dowoliwśi, ńo by ńměł ńłónčnu bohońku Amaterusu wopytacź. Jako do kraja pschińdźe, hódźeź jeho ńotra běźe, ńwara wón wjele nježiubowanych wězkow a njepoćiśchnoćejow. Ńenjeźe njauku na pola, ńniźi zyłe źuź a nadawa ńwojej ńotśe ńchkłake wuźmu, tak ńo wona ńo ń njerjanjom do jeneje dźěry ńłowa a ńzdź w njej ńedźo wośtaji.

Tychle nje o luśtnoćejow dla wuńtawa Śuńanoo ń kraja a wón zojźe do „Kojuma“. Tam wudźeźe jenu jara ńtrašćiwe ńwěrjo (monstrum), had ń wośm hłowami. Tutón had dźerźeźe prynjerjom „Iroch“ jara. Śuńanoo mori jeho a wuńwobdźi tak prynjerjom. Jako ńźał ńa to bóńta wón Inadu ńa ńonu a bě ń njej w Suga ńwoju. Śuńanoowi ńalomnizy ńu ći luśtnerjo ń Kjumo.

dejnych krunow w hródši a jejdši ſ wolomaj. Pola teho by ſchło, njebychu-li cžažy tak kolwórtne byle.

Kaž hižo prajach, tak je na ſwěcže. Nětkotražkuli žiwnoſcej wostanje tažama, wot generazije ke generaziji, tžiha ſo do druhich rukow pſchendže. Druha pak ſwěſchcži a agentoju ju rozbžela. Pola druhich wuroſcže ſ tžežki a por kosow rjany dwór, kaž pola Schoſcžij je. Ale to dyrbiſch nětkotre raſy pohnědaca, prjedy hacž ſ kosazeho khlěwa polna hródž ſkotu a ſ pierſchcže w kwětkowym hornežku takle diwazeci a wjazy kórzow pod pluhom najtanje!

Posedźenje Swobodneho Zjednoćeństwa katolskich wučerjow serbskeje Łužicy

W Ralbicach, 21. póžnjenca 1932.

Swobodne zjednoćenstwo, w kotrymž serbscy wučerjo a duchowni přikładomnje k spomoženju a ke zdźerženju našeho ludstwa skutkuja, zeńdźe so srjedu k swojemu tšećemu lětušemu posedźenju w Bržanec korčmje. Najprjódcy so zdaše, zo njebudźe lička přitomnych japoštolsku přesahać. Ale swěrni Radworčenjo a nowy přiwzaty sobustaw, k. kaplan Andricki w Ralbicach, dočinichu, zo bě stary mandl rolny.

Po powitanju a zdźělenju dźěńskeho porjada přez předsydu, k. wučerja Jakubaša-Njebjelčanskeho, přeješe hišće ertnje młodemu měšnikej mnoho Božeho žohnowanja w nowym powolanju, tohorunja bě tež pisomnje wotkhadźacym knjezam kaplanam Handrikej, Hórnikej a Cyžej zbožowne skutkowanje w nowych zastojnstwach přeł. Někotři knježa ſo zamołwichu.

Zjednoćenstwo ma hišće nahladnu ličbu nabožnych a profanych (swětnych) knihi na składze we Donnerhakee knihićišćerni, štož je jeho swójstwo. Čišćerńja bě přehlad knihi připósłała, zdobom tež wotličenje na lěto 1931. Zhromadźizna postaji nowe płaćizny za nje. So časej přiměrjene znižichu. Zo bychu za wšelake šule tute knihi lěpje k rucy byle, přepołoži so dźěl składa do Khróšćie, kotryž k. wučer Čornak přewozmje. Tola móže druhe direktnje z Budyskim składom jednać, jeli je z nim zwisk přihódniši. Zarjadnistwo Literarneho fonda, kiž je přez inflaciju a zwrěšćenje Serbskeje Banki so khěžro zesušił, přeńdźe do rukow k. wučerja Kubaša-Radworſkeho. Prjedy ležeše w rukomaj k. wyšš. wučerja Wjeraby w Budyšinje, kiž bě jeho wulki spěchowař. W dalšim jednaše so wo wšelakich zwjazkowych należnoſcach, tak dla zastupjeństwa při wuherkowych zhromadźiznach, wopalneje a zawěſćeńskeje kasy přećiwo paduſtwu atd.

Nětko ſcěhowaše přednošk knjeza předsydy, hdyž njebě luydom wupomocy namakał. Rěčeše „Wo psychologiji człowjeskeje rěče.“ Wobšérny přednošk bě jara zajimawy. Najprjedy zaběraše so z nastaćem rěče, kak su ju wobdźělali a kajkeje moce a wažnoſce ma. W bajach so nam powěda, zo so z pomocu rěčnych hrónčkow hory wotewrichu, khoroſce zaprajichu, duchojo člowjekej służachu. Na swěce je na wſě 6000 rěčow a hišće wjacy. Mjez ludom samsnje rěče ma kóžda generacija, krajina, swójba, kóždy staw a člowjek swoju rěč. Najprjedy studowachu so rěče najwječorneje kultury, w nowišim času też eksotiskich a mjeńšich ludow. Też naša serbska rěč je so hakle w nowišim času dokładnišo přestudowała, wo čimž dr. Páta we swojej knizy „Zawod do studija serbskeho pismowstwa“ nadrobniśo pisa. Cyle prawje přełožić so njehodźi skoro žane słowo do druheje rěče, čim mjenje cyle pěsnje a basnje, dokelž kóždy lud je położił do kóždeho słowa rěče swoje začuće, swój zamysł po swojich wobstejnoſcach, kharakterua naturje. W kóždej rěči su faktory, kotrež wědomości docyla přistupne njejsu. Kóždy člowjek rěči hinak. Rěčnik předwidźe někotre tajke typy. Rěč je potajkim subjektivna, we njej jewi so też karakter člowjeka. Jeho duchowne samotnoſce spóznaješ z jeho rěče. Rěč je najwažniši srědk, swoje znutřkowne zmyslenje přeradźić, njeje pak jenož klinčacy wuraz, nie słyšomna symbolika toho, štož nas jima. Rěč njeje k tomu, zo mysle kaž w spirituſu konserwuješ, ale zo nowe žiwjenje wupłodźi. Njeje pak srědk, zo swoje mysle a čuća zamjelčiš.

Mrějaca romantika.

Hamburgsko štyrišćežorata plachtata łódź „Peweking“, kotruž su do Jendźelskeje předali. Tam budźe wona šuiskim zaměram służić. Po předaću tutejo łódźe ma němske wikowańske łódźstwo jenož hišće dwaj plachtakaj. Tute horde łódźe wšak so w dźensnišim času motorskich łódźow wjacy trjebać njemóža.

K zajimawym słowam přizamkny so dołha rozmołwa, běchu potajkim na dobru rolu padnyle. Na njej wobdźělichu so kk. Kubaš, Słodeńk, P. Romuald, kaplan Andricki, Nawka a rěčnik. Naspomni so też nastawk we wědomostnym časopisu „Pharus“, w kotrymž jedyn hornjoślezyski duchowny spodźiwne nahlady wo maćorńej rěči jewi.

Na to sćěhowaše zaso poł hodźinki serbskeje wučby pod nawjedowanjom k. wučerja Nawki. Wěste regule słušeja też do rěče. Tak chcemy zemjanske mjena hjez tamneho „z“ pisać, na př. jenož Papen, wěste přimjena wosebitych ludźi trjebaja so lěpje z adjektivom (přidawnikom), na př. Katrna Sienska, Pětr Alkantarski atd., při trjebanju subst. tiva (wěcownika) ma so tuto skłonjować, hewak nastanje germanizacija, w dalšim rozłoži trjebanje imperfekta a aorista, wšelake techniske wurazy maja so zrozumliwišo přełožić, na př. natwarna a wyšša šula (lěpje: 6 a 9lětna).

Zapis poslednjeje zhromadźizny w Radworju, kiž bě k. wučeř Bejma zhotowił, přečita druhi zapisowař, k. wučeř Čornak, a so skhwali. Přichodna zhromadźizna (snadź w běhu nazymnika) budźe we Worklecach na šuli. Krótko do sedmich so skónči, hdyž bě přez tři hodźiny trała, a to ze Zejlerjowym spěwom „Ha widźu-li ptačata čahnyć“.

Na Mikławšku

Je to moje waſchnicžko, wopytać rad pohrjebniſchcže. Tu móżeſch cžicho ſtonicź wo ſaùdženoſcži a pſchitomnoſcži, tu móżeſch ſo wróćo namakać k čerej woprawdźitoſcži, tu móżeſch ſo muſtrowicź, jeli cže błyſchcź ſemje ſlepi, tu widźiſch wobſtruženu wěrnoſcź wonych ſłowow, kiž jónu nad ſakhodom jeneho pohrjebniſchcža cžitach: „Schtoż ſcže wy, to bychmy my — ſchtoż ſmy my, to budźeſce jónu też wy!“

Na pohrjebniſchcžach móżeſch nadeńcź wotkryte wočy potajnſtwa, móżeſch pak też wuraz narodneje hordoſcže a ſtałoſcže. O kak ſo mi wutroba ſmjeje, hdyž wuſtadam na pohrjebniſchcžach w ſerbſkich wſach a wołabach ſerbſke napiſma na ponnifach. Myſlu ſtajam wróćo a ſpomnam ſ dźakownoſcžu na tu wotpočowaceho, kiž je to ſwoje ſakhował njenakažene ſwojemu ludej. Pordoło je mi leſke ſoobne wjeſele popytać, čaſta jenož na zyle małych pohrjebniſchcžach, abo na pohrjebniſchcžach w katoliſkich ſtronach. Tu ſo jenož tu a tam zuſorčežny napiſ jewi kaž ſorujatko, kiž je wětr pſchinjeſł ſ druhich ſtron. *A kak kraſne ſerbſke hrónčka ſmješ druhdy na ſerbſkich pohrjebniſchcžach wuſłodźiš, — je to woprawdźita ſkerbo parlow, njes kotrymiž wſchak ſo też tu a tam ſłabſchcže ſonko namaka, ale hdyž k tomu woſmjeſch nutrnu ſnboſcž, w kotrejž bu wěnowane, ſo wſchitko khwałobnje wuruna.*

A tak na pohrjebniſchcžu ſtajnje ſwoje wočežite tuſło ſa mnje. Na pohrjebniſchcžu ſpóſnaju najbóle też, kak je wobydleſtwo ſmyſlene ſchcžeſcžańſzy a kak ma ſaućź ſwojich ſerbſkich wołanow ſerbſtwo — hacž ju wjeſelenjo ſkałoſtrucži abo wjertawši. A ženje ſo hiſchcže množiſ njejſnym we ſwojim narodnym dźele, hdyž wołabnych po jich pohrjebniſchcžu pohladnješ. Tu leži wotkryta knjeſ woprawdźitoſcže, tu ſo njeſchčeri žane potajnſtwo, žane *ludaŕſtwo, ale proſta wěrnoſcž.*

Zawrjeny paduch.

Kerkec Jank měješe bul a Delankec Juřk njeměješe bula. Ale dokelž Juřk chcyše rady měć bul, mysleše sej — hdyž Jank kedźbu njeda, chcu jemu bul wzać.

Bórzy potom dźěše Jank swoju wowku wopytać. Tuž přińdźe Juřk, zaléze do wokna, wza bul a z nim ćekny. Mjetaše jón do powětra a jón zaso popadaše. „Nětko sy mój“, zawola, „Jank će ženje wjacy njedostanje.“

To pak bul mjerzaše a wón wjacy njepadźe do Juřkoweje ruki, ale skoči nimo na zeń a hdyž chcyše Juřk jón popadnyć, šusny dale a poča so kuleć. Juřk za nim běžeše. „Zastań“, wołaše, „dočakaj, dočakaj!“ Ale bul přeco dale so kuleše a hišće ručišo so kuleše a Juřk dyrbješe za nim hanjeć. Tak ruče hač Juřk bulej bliže přińdźe, skoči tón na bok a hdyž Juřk za nim přimny, poskoči wysoko.

Přińdźešta jo města a bul so kuleše po drózy, mjez awtami a wozami elektriskeje železnički. Juřk chcyše wězo zastać, přetož wobkhadny pólcaj ruku zběhny a kruče na njeho hladaše. Ale nadobo wón *ze strachom pytny, zo jeho nozy hižo samej dale* běžeštej, přeco za bulom. Njemóžeše wjacy stejo wostać. Wón jachleše kaž lokomotiva a jazyk jemu wisaše kaž mučnemu konjej.

„Hólče“, wołachu ludźo, „wostanješ ty stejo!? Budźeš přejedźeny!“ Wobkhadny pólcaj zaby na swoje městno a za Juřkom hanješe. Hdyž pak wozy a awta dale bóle so bližachu bulej, wjeseleše so Juřk: „Jako khłostanje će nětko přejědu a zmjatu!“ Tak z hněwom wołaše.

Ale bul před kóždym wozom wysoko poskoči a přez njón přeleća. Skónčnje wysoki omnibus wokoło rózka přijědže. Wón runje na bul so měrješe. Tón jón wěšće zmjeće, mysli sej Juřk. Tak wysoko tola skakać njemóže. Ale nadobo so bul rozdźěli do dweju połojcow a omnibus mjez nimaj přejědže. Juřk so nad tym tak zastróži, zo nimale na zeń padže. Přetož hdy bě omnibus nimo jěł, zjenoćitej so děw połojcy zaso a bul dale so kuleše. Hišće dwójcy so bul potom rozdźěli a zo zaso zjednoći. Ale druhi raz bě Juřk hižo cyle blizko a hišće ruče popadnje jenu połojcu. „Nětko je kónc z tobu“, sej mysleše. Ale, kak so zastróži! Bul započa w jeho rucy rosć a bu dale wjetši, wjetši hač Delankec Juřk sam běše. Tamna połojca też so na njeho wali a Juřk by nětko rady přenju połojcu puśćił, ale njemóžeše. Wobě połojcy wzaštej Juřka do srjedźa a so zaklapnyštej.

Nětko bě Juřk w bulu zajaty, z nohomaj teptaše a po ćmě z pjasćomaj na ścěnu pjerjcše. Ale to bul dale njemyleše. Wón z Delankec Juřkom w brjuše započa wjesele skakotać, lětaše přez železnicy, wozy, ludźi, štomy, płoty a twarjenja a spochi na zemju dopadowaše. Juřk w bulu so spochi přez hłowu mjetaše a wjacy njewědźeše, što je horjeka a što deleka. Přetož bul so kuleše, kuleše, kuleše přeco dale a — mi so hłowa wjerći, hdyž so na to myslu, wón so kula a lěta z Delankec Juřkom w brjuše hišće dźensa něhdźe po swěće. Snadź maš ty jón někto runje w rukomaj a sej z nim hrajkaš!?

L. T.

Prózniny.

Dźěći wjesele z čŕjódu ze šule běža. Ja so dołho na prózniny wjeselach. Ale to drje zaso wjele njezmějemy z nazymskich prózninow? To budźemy zaso dyrbjeć běrny zběrać. Wotawa je dźě hižo dom. Hdyž je wotawa dom, potom bórzy so na běrnišćach hiba. Hišće so poslednje płody, kaž rěpa, dom woža, potom so wotpočuje wot čežkeho dźěła. Nazyma so přibližuje, rjanc spěwne ptački su nas wopuśćile a te někotre, kiž tu hišće su, so też hotuja na dołhi puć k połdnju. A to budźemy dołho čas sami z tymi, kiž tu w zymje wostanu . . . Za bura je pózńjeńc měsac kruteho dźěła. Za to započinaju so kermuše.

Kurt Soka z Rakec.

Lube serbske dźěći, lubše Sokolata!

Kaha je so wam zašlu njedźelu šło na sokolskich swjedźenjach? Njejsće dźě měle najlěpšeho wjedra. Tu a tam je dešć was honił pod tŕěchu, zo sće dyrbjałe zwučować na sali. To je škoda! Najhórje dźě je so šło Bukečanskim Sokolatam. Te chcychu najprjedy na Mješiskim zwučowanišću trochu hrać a potom sej wulećeć na Čornobóh. A potom přińdźe ta žałostna lijeńca a zwučowaniščo bu po njej hotowy jěžor, zo mohło so po nim pluwać. Derje su so měle Wotrowske Sokolata. Hnydom dwaj pólcajej su dźěći stražowałoj, zo so jim ničo njestanje. Su dha wokoło Wotrowa tak zli ludźo, kiž chcedźa serbskim dźěćom něšto činić?

Lube Sokolata, pisajće raz swojemu bratrej z wujej Měrćinej, kak je wšudźe wšo było.

Na zdar!

Waš bratr wuj Měrćin.

Wupytański wobraz.

Wbohi pos je tak samlutki. Wěšće pyta kujeſ? Hdźe jenož je?

Wupytanje poslednjeho wobraza.

Wobroć wobraz. Maćerku namakaš potom w hałozach dweju bržčkow.

Wopřašchjeny čuju so, hdyž pytam row mi znateho a namakam nad nim pomnik z nemšćim napisom. Wuh fotografowym chadł hišćeše raz ruku do rowa padacz a jenu tschepotajo prajiš: „wbohi mój pischeczelo, tebje su wichitzy wopuschczili, czehodla je takle nješchto mózne było mnje pola tebje . . .“

A tak hórke naspomjenja nam na Budyškim Tuchorju, na Hrodźišchu a niz najpojlepy tež na Mitkawiczku. Wolostnje to zaczujach halle w poslednich dnjach sabo. Semrěł bě mi luby znaty wob czaš, hdyž pischebywach sdala domizny w Ikowanischczu. Nětk dyrbjach jeho row wopytać, ale dołhi czaš njeběhm jón namakał, a tola hym pschezo na njón myślił, dokelž běch z drohim zemrětym w duchu wusko zjednoczeny. K njemu khodźach do schule, do herbstich hodźin, wón bě mi z knótrom firmowanskim, wón bě mi luby znaty w narodnym žiwjenju, z horliwym herbstim prózowanjom na wědomostnym polu, wón bě mi pschikład zakładneho tschesćijana. Pytach dale sa jeho rowom, pytach herbsti tschišk, pytach herbsti pomnik, pytach słowo w maczerej rěči — tola nihdże jón njenamakach. Skónczenje pytach sa nowymi pomnikami, rozhladowach so sa modernymi wutwórbami, a — row mi *bezbolubeho namakach — ale popschesta mi bóh krwje* w czéle — nihdy na nihdy njemóžach to sapschijecz, nihdy na nihdy to nochczych wericz — a tola tak bě — rěcz maczerje njemějesche prawa — němski je napisk ...

Dołho pschi rowje stojach, spominach na wschu luboscz, nochczych sapschijecz wobrazdźitoscz a pschezo sajo pschidźe mi do mysłow wěrnoscz zwjatkeho pisma: Dobru pschikład njeje dobre płody, zmjerscz druhdy snicz, schtož je cłowiek twarił.

Khwatach z Mitkawschka, wobroczich so hischcze raz, so buch w czichim spominanju sapschijał wschě hórki sprózowanych serbskich putnikow a wuhladam herbsti napisk: „Ja žiwm cże z mjenom wolał a ty žiwa pschischła . . .“ Haj herbska maczerka, droha mi jenicžka, tajki je žiwot!

We khłubokej bolosczi so domoj wrócich. A sabo njebech so mylił: Posrjedniscjo je a wostanje kniza wěrneje pschitomnosce!

Sakhowaj ty moj prosty serbski ludo wótzow herbstwo, hdyž druze hinje . . .

Cyrkwinske powěsće

18. njedźela po swj. Trojicy, 25. pózńjeńca 1932.

Z Budyšina.

Prědowańske teksty: a) Ps. 42, 2—6. b) Mat. 5, 17—19. c) Rom. 3, 23—28.

Sobotu 24. septembra wječor we 8 hodź. ma farař Berg w Tuchořskej cyrkwi Bože wotkazanje křesćańskeho towarstwa młodźencow z přileżnosću swjedźenja jeho 71ětneho wobstaća.

W Pětrowskej cyrkwi ma njedźelu rano ½7 hodź. farař Schneider spowědź a Bože wotkazanje, ½8 hodź. cand. theol. Gruber prědowanje a dop. ½12 hodź. kemšenje dźěći.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma farař Große dop. w 9 hodź. prědowanje (kemšikhód křesćanskeho towarstwa młodźencow z přileżnosću swjedźenja 71-ětneho wobstaća), dop. w 11 hodź. kemšenje dźěći a pop. w 3 hodź. křćenja.

W Tuchořskej cyrkwi ma farař Große wječor we 6 hodź. misijonsku nutrnosć.

Zběrka za evangelski zwjazk.

Póndźelu pop. w 3 hodź. konferenca duchownych. Prědnošk wyšš. stud. direktora šulskeho rady Eisenschmidta wo synodalnych prašenjach. — Wutoru (nie póndźelu) pop. w 5 hodź. ma farař Schneider biblisku nutrnosć w jědźerni nadšule. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. zmjeje farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towaršowni. — Srjedu wječor ½8 hodź. zeńdże so horni wotrjad kola ev. šulerkow (na Tuchořskej drózy 26). — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Štwórtk pop. ¼4 hodź. zeńdże so evang. šićowe towarstwo we wosadnej diakoniji na Seminarskej hasy 19. — Štwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kříża w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna syła, srjedu wječor ½9 hodź. hłowny wotrjad.

Wumrěli: 12. septembra: Maks Jurij Soka, murjeŕ z Małeho Wjelkowa, 43 lět 2 měs. (wumrěł tu, přewjezeny do Wulkeho Wjelkowa). — 16. septembra: Amalia zwud. Schubertowa rodź. Teichmannec, wobydlerka domu bědnych, 76 l. 2 m. — Pawoł Hugo Biesold, rězniski mištr, 57 lět 10 měs. — 17. sept.: Merie Jan Mjerwa, privatus, 89 lět 9 měs. — 18. sept.: Haňža zwud. Francyna rodź. Němcec, wudowa po póselniku hłubokowarskeho hamta, 74 lět 1 měs. — Augusta Ida Pohlina rodź. Schmidtec, mandźelska koperniskeho dźěłaćerja, 56 lět 11 měs. — Marta Hana Běmarjowa rodź. Hornec, mandźelska póstoweho agenta na wusł. z Huski, 65 lět 6 měs. (wumrěła tu, přewjezena do Huski). — 19. sept.: Bjedrich Korla Paul, wobsedźeŕ zahrodnistwa ze Zemic-Tumic, 61 lět 1 měs. (wumrěł tu, přewjezeny do Zemic-Tumic). — Julius Bruno Eberlein, póselniski mištr na wotp., 73 lět 4 měs. — 21. sept.: August Emil Albert Siebecke, inkassowy zastupnik, 69 lět 3 měs.

Swójbne powěsće

Semrěłoj: Korla Pawoł Mucha w Budyšinje, 66 lět; **thowanje budźe póndźelu pop. w 3 hodź. na Tuchořskim pohrjebnišću.** — Madlena Błažijowa rodź. Rosmiječ we Łasu, 67 lět; **thowanje budźe póndźelu pop. ½ hodź. wot žarowańskeho domu.**

Pójće, wšitko je hotowe!

Nětk pójcze, tiž jcze proščeni,
Na hosczinu žwoj' krala!
O njech žo nichtó njekomdźi,
Ssem pschihódźcze z blišća, z dala!
Našch Bóh, wot wěcznoscze,
Ssam Knjes wschej kražnosczje,
Tam hlajcze, khudoh' hrěschnika
Kaž lube dźěcžo powita!

O kajka hnada — wopomúcze —,
So našch Bóh wo naš rodźi!
A schtož tu sa naš kryte je,
Wschо duschi derje zkhodźi.
Mér, hnadu, wjeselosczi,
We krudźbje troschta dosczi,
Jow, hlajcze, duscha wěrjaza
Pschi žwojim Knjezu namaka.

Pjches žwěta wjeż'le, staroscze
Ty wo wschо sjebaschi žebje,
Hdyž Božej wěcznej luboscze
Hłóß njehnuje jow tebje.
Tak bóže do słaženja,
Kiž hnadu njepyta;
A žnd też cžaka na toho,
Kiž na žwoj' prawdosczj spuschcza.

Jow pójcze, tiž wy ztrowi jcze,
Waš wěczna luboscz proži,
A hdyž wam khodźicz cžežko je,
Waš Boża žmilnosczj nóży.
S tym wěcznje derje stej',
Kiž tu we nuzy wschej
Na Sbóžnika žo sejjera,
Kiž jemu móz a žylnosczj da!

A schtóž tu nima widźenje,
Daj Khrystuž ej žo wodźicz,
Kiž do wutroby tózdeje
Chże bójske žwětło płodźicz!
Kaž žłónzo rosžwěcži
Wschu cžemnosczj na jemi,
Tak jažnje Boże žłowo wam
Chże pokasacz pucz k njebjejesam.

Tuž wundźcze j hrěschnoh' hubjeńc
Wschi płotach a na dróžy,
We žwěcze polnym jebanstwa
Ssu sawutili mnoh.
Pschihódź tózdej, kajtiž je,
Hlaj, Jezuš wotmnje
Wschě brudy a waš woblecze
Ssam žulnju žwojej prawdojcze.

O pójcze, jow je ruma dosczi,
A hischcze je cžaš hnady!
Eswět, w kotrymž knježi žebicznosczj,
Tón wostajcze něti sady!
Kaž žalelenj žo
Po deschczu w stwórbje wschо,
Tak płodźi jow duch wěrnojcze
Do duschow nowe žiwjenje.

Kiž we wěrje a luboscži
Ssu j Bohom sjednoczeni,
S nim cžahnu žwój pucz wjeseli
W wischich cžahach wolschewjeni.
Pak sbóžnosczj dospołna
Je w murjach Salema,
Hdyž z cjesczi Božoh' jehnjecza
Cjesczj, thwalbu wěcznje špěwaja.

H. B.

Wuspěch pólskeho lětarja

Też po smjerći sławneho Žwirka móže Pólska hišće na polu lětarstwa dobyća docpěć. Při lětanskich wubědžowanjach, kiž so wotměchu njedźelu w Londonje, doby zaso pólski lětaŕ Ignacy Skórzewski. Na wulětowanju běchu so wobdźělili wuznamni jendźelscy, francowscy, němscy, češcy, belgiscy a holandscy lětarjo. Bě tu potajkim sylna konkurenca. Při wulětowanju bě jara hubjene wjedro. Z 65 wobdźělnikow dyrbješe 40 srjedźa přestać. Prěni dobyćeŕ bu pólski lětaŕ, kiž doby čestny bóńk jendźelskeho lětarskeho kluba. Němski lětaŕ bu druhi dobyćeŕ. Potajkim w lětarstwje lětarjo zacpiwaneho „mjenje hódneho pólskeho naroda“ so wuznamjenjeja před Němcami.

Rybarstwo a politika

Wot wšeteho cžasa jsem Japanojo so horliwje prózuja, sfruczić swoje stejischczy w Mandźuskej a sej je pschedewschčm swěsczić za dalsche cžasy. Tohodla su tež wojerske a politiske wjednistwo sjednosczili a pschipodli nowemu najwyschschemu rozkasowarjej, kiž je swobom pósłanz pola nowego mandźuskeho stata. Japanojo su nowemu mandźuskemu statej, tak rjec, kmótrili, jewak tón stat wschak hischcze wot žanehо druheho pschipóznaty njeje. Japanska so z tym pschescziwi, nia jenoz hwjatkej narodow, ale pschedewschčm tež Amerikoj, kiž ma wulki hospodarski sajim na Mandźuskej a njecha cžerpjeć, so Japanska so w Mandźuskej kruce sahněwaš. Najskerje tehodla tunslift na dalokim ranju bórze sajcz znowa nabudże waznosczje a tu nastupje prascheńje: „Schto budże Rusla cžinicz?“ Sowjetska Rusla hischcze nalěz stejesche kamaflika, dokelž bě wobrožena z dweju stronow, w Europje a w narańskej Asiji. Wjes tym pak je so Rusla dojednała z Pólskej a jeje nawjezornu mjezy nětko wjazy wobrožene njejsu, hač na dosez mozy, rasnje postupowacz w narańskej Asiji.

Njedawno je so w Moskwje wobsankowało srěczenje wo rybarstwje mjez Ruskej a Japanskej. Tuto srěczenje ma wulku wažnosczj. Hižo lětdesatki sem je Japanske rybarjenje w morju pschi ruskich pobrjohach narańskeje Asiji we wulku rólu w pocžasach mjez woběmaj statomaj. Haj, w poslednich lětach běchu z teho často nastałe swady, z cžimž so rusko-japanske pocžasne zhorschachu. Wot lěta 1907 běchu so Japanske rybarske družstwa se stamžnymi prawami, kaž rusky stacženje so wobdźěliše na wulkich pschedewzimnych rybarjenia, kiž so kóždе nalěcze wotmětowaju we Władywostoku. Pschi tym běchu Japanojo bórzy dóstali pschewahu. Woni rybu derje rozpschedawachu a wjele tysac japanskich rybakow dósta z tym chlěb a sapłatu.

Potom, so běchu Rušojo sej wobrjoni sahy wróčo dobyli, njechadźeschе so tam wjacy wicžerstwo woli Rusow rybarjeć. Tohodla Japanojo z Rušami jednachu a w lěcze 1925 so tež wobjimny srěczenje, z cžimž wschak Japanojo khěrzy schadowachu, doker běchu trohnjeni. Ruske hamtske rybarske organizacije njemóžachu so wjacy na pschedewzimnych wobrjohach z Japanojo nicžo mjezjachu za to, so je ruska konkurenca wostrowsena. Woni wschak běchu khětro pschekwapjeni, hdyž na pschichodnych pschesadźowanjach ruske privatne sjednoczenstwa Japanam z hromadami najlepsche wody k rybarjenju sebrachu. Tak japanski podsjet so mjezim z 80 na 49% so pomjeńschi. Japanska sjawnosczj so rozhori. Rybarske družstwa hischcze schcžuwachu a japanski sejm sej wot japanskeho knježerstwa žadasche rasne sakroczenje. Japanske wyschnoscze wschak tehdy njechachu sebi rostidacz z Ruskej. Wob-

Oktobrski swjedźeń w Mnichowje.

Pod wobdźělenjom cyłeho wobydlerstwa započa so w Mnichowje lětuši oktobrski swjedźeń. Tutón swjedźeń po starej tradiciji we swojim hobrskim měsce budow wšitko stawy a woršty wobydlerstwa k wjeselym hodźinam zjednoca. Horni wobraz předstaja bayerskich tšelcowskich kralow we swjedźeńskim cahu. Delni wobraz: Pinenicy přiwjezu so na Therezynu łuku, hdźež so oktobrski swjedźeń wotměwa.

samtinjenje nowecha rybarskeho sprjećenja na wulki wašnum, pschetož je z dopokazom, so tež Rusta njecha pschi rostšadach z Japanskej a so njecha ani wójny.

Sprjećenje na wictschi, hač hospodarstwo, wušnam.

Swójski Japanscej ministerstwo Rusnje a tu budże jónu jara wažne, hdyž dóńdże k zakroćenju Ameriki w Mandžuskej, k wulkemu konfliktej mjez Japanšk a Ameriku.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 24. póžnjeńca 1932.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendelski punt	14,57	100 čěskosl. krónow	12,485
100 šwajc. frankow	81,16	100 franc. frankow	16,495

Burša sapjećhu wečera mérny wobkhod. Kurzy běchu swoprědka wschelake, pospišicho so trochu zhrabachu. Rentowe a dołhe liseńny dotalne kurzy wobkhowachu.

Na produktowych wikach sajmowachu wschelake wečera najbóle pschenjco. Mlyny ju bóle hač dotal kupowachu. Tež winkowarjo so sa nju bóle hač dotal sajmowachu, dokelž ju do wukraja wotbudu. Na Barlinskich wikach wečera 10 pf. po zentnarju pospuli. Wšitke druhe družiny žita dołahu płaćišny dżerżachu. Na Drježdżanskich wikach porosnjo pjatkeł pschenjca 10 pf. pschiskadži, wschitke druhe družiny dołahu płaćišny dżerżachu.

Wečera płaćesche w Barlinje zentnar:

Pschenica 10,45—10,55 (10,35—10,45) hr., rožki 8 hač 8,10 hr., ječmjenja, nalětneho 8,70—9,20 hr., nasymskeho 8,35—8,65 hr., wowsa 6,80—7,05 (6,85 hač 7,10) hr.,

w termijowym wikowanju:

pschenicy:

sa september: 11,10 (11,07½—11,05) hr.,
sa oktober: 11,01¼ (11,07½—11,05) hr.,
sa december: 11,08¾—11,07½ (11,07½—11,05) hr.,
sa měrc: 11,28¾ (11,30—11,25) hr.,

rožki:

sa september: 8,61¼—8,62½ (8,62½—8,58¾) hr.,
sa oktober: 8,57½ (8,60—8,57½) hr.,
sa dezember: 8,61¼—8,60 (8,65—8,63¾) hr.,
sa měrc: 8,75 (8,77½—8,75) hr.,

wowsa:

sa september: 7,35 (7,20) hr.,

w Drježdżanach:

pschenicy 10,25—10,50 (10,35—10,60) hr., rožki 7,95 hač 8,20 (8,05—8,15) hr., ječmjenja, nalětneho 9 hač 9,60 hr., nasymskeho 7,80—8,10 hr., wowsa 6,60 hač 6,90 (6,75—7,10) hr.

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźenskich wikow. Hódźi pak žane nasymnjene njeńsu, hó njepschemjenichu.

Wiki sandżeny schtwórtk w Hatschtrowje.

Tu płaćesche pschenica 9,80—10 (10,10—10,20) hr., rožka 7,70—7,80 (7,90—8) hr., ječmjeń, nalětni 8,50 hač 9 (8,75—9) hr., nasymski 7,40—7,60 (7,50—8) hr., wowsa 6,20—6,40 (6,75—7) hr., běrny 2,25—2,50 (2,50) hr., běrny, punt 3 (3—4) pj., symo 2,30—2,50 (2,25 hač 2,50) hr., słoma, k sabkanju 1,30—1,50 hr., słona 1,50—1,80 (1,50—1,60) hr., butra 60—70 (65—75) pj., jeja 8—9 (9) pj., hwarob 20 pj., sarčane huby 80 hač 90 (90—100) pj., słoma we wotkepach 1,80—2,30 (1,80—2,25) hr., prošata 8—15 (7—15) hr., běhaki 18 hač 30 (18—25) hr.

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźenskich wikow. Hódźi pak žane nasymnjene njeńsu, hó njepschemjenichu.

Wiki schtwórtk w Shorjetzu.

Pschenica płaćesche 10.10—10,30 (z., płabika pschenica 9,35—9,75 hr., rožka 7,60—8 (7,70—8) hr., ječmjeń, nalětni 8,25—8,85 (8,25—8,75) hr., wowsa 5,80 hač 6,25 (6—6,40) hr., butra 2,60—3 hr., jeja 8—9 (7—9) pj., běrny 1,40—1,50 (1,50) hr.

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźenskich wikow. Hódźi pak žane nasymnjene njeńsu, hó njepschemjenichu.

Ssudnišće powjesće.

Pschehladowanja:

Pónjelu 26. póžnjeńca 1932

w **Klitschu**: 7 nowych schijazych maschinow, nowe muzaze kolo. Kupy seidu so na gmejnskim hamcze.

Wutoru 27. póžnjeńca 1932

w **Brětni** w hosćeńcu, dop. w 10 hodź.: Kolesowe potrjeby;

w **Tornawje** w hosćeńcu, dop. ½12 hodź.: Lěhawski stoł;

w **Płorjezach** w hosćeńcu, pschiw. w 1 hodź.: Lěhawski stoł, schijaza maschina, pisańske blido, krowa, rólny wóz, klawěr a wuhotowanje reformskeje kuchiny.

Khěža I něhdże 5/4 kóra leżownjesće, hluscha Katrinje Knopowej rodź. Schönez w Nowej Wjesży pola Worklez. Hódna je 4357 hr., wopalna pokładnja 4900 hr. Pschehladowanje budże wutoru 8. 11. 32, dopołdnja ½9 hodź. na sudnistwje w Kamjenzu.

Sahrodka ½ jutra wulka, z khlóńzu pschi Goethowej wulicy w Běłej Wodze, hluscha jasnowowemu wopschchemu strażnischtrej Arthurej Dworazekej w Běłej Wodze. Pschehladowanje budże pjatk 7. 10. 32, dop. w 9 hodź. na sudnistwje w Běłej Wodze, jstwa čo. 8.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotłowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	23. 9.	22. 9.		23. 9.	22. 9.
Pšenica	209-211	207-209	buny	—	—
rožka	160-162	160-162	woka	17,0-20,0	17,0-23,0
ječmjeń, nal.	—	—	módre lupiny	—	—
ječmjeń	174-184	174-184	žołte lupiny	—	—
wows	136-141	136-141	teradella	—	—
kukurica	—	—	raps wosuzk	—	—
pšenč. muka	25 2-29,7	25,2-29,7	any wósuzk	10,3-10,5	10,3-10,4
rěana muka	21,0-23,4	21,2-23,7	auch.truhaně	9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	9,70 10,1	9,80-10,2	brnj. kruški	14,0-14,3	14,0-14,3
rěane „	8,50-8,9(	8,50-8,9(	syno, 50 kg	1,93-2,25	1,50-1,80
raps	—	—	rěana sloma	0,65-0,85	0,80-0,60
hróch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,(	ósené, „	0,50-0,60	0,50-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,60	0,50-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,50-0,60	0,50-0,60

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

24. septembra 1932 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so na złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,80
Celace mjaso	1 „	1,80	2,00
Skopiace mjaso	1 „	1,40	1,80
Swiniace mjaso	1 „	1,40	1,80
Tukrainy swinjacy šmalc	1 „	1,60	1,80
Pšeńčna muka	1 „	0,45	0,51
Rěana muka	1 „	0,41	0,51
Khlěb	1 „	0,25	0,31
Jědźne běrny, nowe	1 „	0,06	0,08
Rais	1 „	0,82	0,90
Hróch	1 „	0,40	0,80
Soki	1 „	0,40	1,00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	0,90	1,00
Sušeny połě	1 „	1,60	1,80
Dobre mloko	1 lt.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,60	2,92
Jeja	štuka	0,08	0,09
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,60
Cokor drobny	1 „	0,76	0,78
Petrolej	1 „	—	0,43
Kamjeńtne wuhle (domj. tepj.)	1 ctr	—	1,90
Brunicowe briketty	1 „	—	1,15

Wične płaćizny w Budyšinje.

24. septembra 1932

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory so hišće wyšše płaćeja.

Předmjet		najniža płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca,	50 kilo	9,80	10.10
Rožka	50 „	7.50	8.00
Ječmjeń	50 „	8.00	9.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	6.25	6.60
„ nowy	50 „	—	—
Běrny (we wulkowinkanju) (Wuwožna twora dróžša)	50 „	1.80	2.00
Syno	50 „	2.00	2.20
Słoma z maš. młóć. pras.	50 „	0.60	0.80
„ „ „ k zasł.	50 „	1.30	1.60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka 60%	50 „	—	17.00
Rěana muka 60%	50 „	—	13.25
Pšeńčne wotruby	50 „	—	5.80
Rěane wotruby	50 „	—	5.80
Butra	1 „	2.60	2.80
Jeja	1 štk.	0,08	0.09
Husatka	1 štk.	—	—
Prosata 1113 štuk	1 štk	5 00	13.00

Prosace wiki běchu jara słabe.

Přejedźenska barza 23. 9.

Pšońca 76 kg	205 - 10	běrnjace kružki	—
rožka, 74 kg	159-164	pšeńč. wotruby	9 [illegible]
nalětni ječmjeń	180-192	rěane wotruby	9 [illegible]
nazymsk. ječmjeń	156-162	pšeńčna muka	3 [illegible]
wows	132-138	rěana muka	26,2 [illegible]
šefwjeny džoćel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9 00 9 20	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

23. septembra 1932 Płaćizny po centn. a zt. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 1097.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět 30
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 26 - 29
Mjenje wukormjene młode, derje piecowane starše 24 - 25
Mjenje piecowane wšěch starobow 20 - 23

Byki: 685.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće 28 - 30
Połnomjasne, młódše 25 - 27
Mjenje wukormjene młódše a derje piecowane starše 21 - 24
Špatne 18 - 20

Jałowcy a krowy: 807

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće 23 - 25
Połnomjasne, wukormjene jałowcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět 20 - 22
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowcy 17 - 19
Derje piecowane kruwy a mjenje piecowane jałowcy 10 - 13
Mjenje a špatnje piecowane —

Celata: 1248

Najlěpše wukormjene (2. druž.) 43 - 46
Mjenje wukormjene a tajke wot cyen (3.) 35 - 40
Špatne (4.) 27 - 32

Wowcy: 6127.

Młódše a starše wukormjene (1. družina 31 - 34
Starše wukormjene (2.) 30 - 37
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3. 34 - 35

Swinje 7729

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow ha do 1¼ lět stare 46
Wukormjene 45
Mjasne 42 - 46
Špatne 39 - 42
Rjowy a kundrosy 38 - 42

Spodźiwny samomordaŕ

Na dołat njesnate waschnje je žiwi w Parisu mnohi žiwjenje wsek. Wón zajěžde sputany se swojim autom do rěki Seine a zatepi so.

Tole poda so w pschedměsće Asnieres. Běch: wokolo 10 hodź. dopołdnja. Mnoho ludźi bě na mosće, kotryž tu pschez rěku wjedże. Nadobo pokaja so auto blisko na pschibrjožnej dróhy. Jědźesche něchto krótki čas tam a sem. Potom pospješa na městnje, na kotrymž wjedźe jónu konjaza pławnja do rěki. Auto so nadobo wuchilči a zajědźe z pokiej mozu do rěki skubnjeńki so w tej leutu žołmach. Ludźo, kotřiž běchu wěz wobkedźeli, pokiki, zakřičachu, ale njebě pózdże wschepozdże.

Po dwědźesatej próhy móžeše wodna wobora nad sčěrnuć. Jenički cžłowjek, kotryž w nim hedźeše, dorje sdrasćeny kusej, bě morwy. Posłuchy, jenm žiwnym wróćichu, wostachu bjez wuspěcha. Wuwěsće bě so z pomocjom k zapu pschinjasał, kotryž hawdźešće wo jeho samomordaŕskich watpohladach.

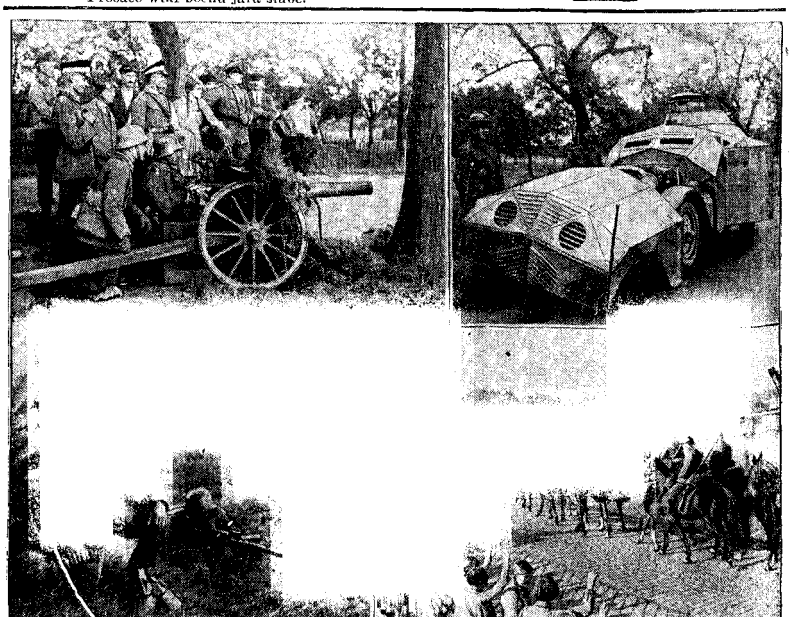

Wulke nazymske manewry pola Frankobroda nad Wódru.

Pola Frankobroda nad Wódru wotmětwaju so wulke nazymske manewry němskostatneje wobory. Z dźesać divizijow němskostatneje wobory so w přitomnosći němskeho presidenta tři divizije na manevracli wobdźěla. — Horjekach, lěwiny wobraz: Skhowana pólna kanona; pódla prawiceny wobraz: Pancerowany wóz čaka na znamjo k wotjězdej do bitwy. Delnjej wobrazaj: Pěšcy ze spěšnje třělacymi třělbami a płunowymi maskami, pódla prawiceny wobraz: Kawallerija čehnje do wojowanja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěšćk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospotnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom luźej zawěšćacej banky wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 226 — Budyšin — Póndźelu, 26. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Němscy ministrojo před přepytowacy sud přindu

Němski kabinett je skasanje němskožejmskeho wubjerka k šlyšnemu němskemu kanclerja, němskemu šmtskowneho ministra, němskemu šwonkowneho ministra a statneho sekretara Planck jako świedkow dostał. Kabinett je žo na šlejischejo stajił, so je žo w dotalnym jednanju dohladowazeho wubjerka wo poślednim poždženju němskeho šejma telko njeprawosćow pokasało, so je wujasnjenje jara nusne. Po kabinettowym měnjenju dyrbi so psched sjawnosću rozjasnić, kajke je poždženje němskeho šejma było. S tymle sanuyłkom skasane dobustawy němskeho knježeństwa do wutornischeho wubjerkowego poždženja pschinđu, pschi čimž so wubjerk jenicžay jako pschepytowazy wubjerk, niz pak jako wubjerk k sakitanju prawow ludowego sastupjerstwa wobhladuje.

Politiske sastupjerstwo němskeho knježeństwa w němskožejmskich wubjerkach so wot teho wotwidne čini, so němskožejmski president Göhring žiwoje dotalne měnjenje wrócži, so poślednje wothłosowanje němskeho šejma prawnje płaći.

Pruski sejm je swoje posedźenje wotstorčił

Pruski šejm je pjatk nazionalno-sozialistiski sakonjowy naczisk, so bychu so gmejnske wólby na 6. dźeń nowembra do předka pschedpołožile, i hłosanmi nazionalnych sozialistiskich a kommunistow pschijał. Wobsahnjenje ma ledma praktisku hódnosć. Statna rada jón z tkerej wětšiny sacżinje, a wěrje podobne njeje, so so w šejmje dwěsćezinowska mjetschina nadeńdże, a so so njedźiwajzy protesta statneje rady pschećiwischći. S tejle wětšiny ma so njejabka wólbna horliwosć nazionalnych sozialistow wulożić, kotliž so hischće psched někotrymi dnjemi rozpuschćenju pruskeho šejma i tym wuwinuchu, so pschećiwno njemu hłosowachu. —

Blížiche poždženje pruskeho šejma budże hakle po wólbach do němskeho šejma.

Sakski sejm so 18. oktobra zeńdże

Gmejnske wólby w Sakskej sejejka 6. novembra.

Pschedsydstwo sakskeho šejma so blížischi schwórnik seńdże, so by wo pschedźażnym swołanju sakskeho šejma wobsamkło. Možno je, so budże so tole poždźanje na dwaj dnjej mózy wobmjejowacz. Kaž je do předka widzeć, budże poždźanje 18. a 19. oktobra.

Tři žadanja ratarstwa

Bayerska krajna ratarska komora je žobotu 40. polne poždženje měta, do kotrehoż bě też sastupjer bayerskeho statneho knježeństwa pschischol. Komorowy president, tajny krajny ratarski radźićel Prieger, położenje ratarstwa rospominasche. Mjes druhim praji, so je i dobrymi znjemi jeźiwjenje němskeho ludu i khlěbowym žitom sawěrjene. Hospodarske położenje ratarstwa pak njeje žo na žane waschnje polepschiło. Tři žadanja dyrbja žo na kóždy pad dopjelnicz, jeli so ratarstwo njedyrbi swěrchcżeć. Sawjedženje kontingentow za produkty, kotrež so pola nań w dożahajcej měrje wupłodźeja, położenje sjawnych cżežow a snjenje danje. Industrija by dyrbiała dopósmać, so by jejne wutwórne możnosće, kajkež ma psched wójnu byle, sa wschě cżasy ninto, so pak wěšty woteběrać jejnych wudźełkow w ratarstwje nastanje, hdyž so jeho położenje polepschi.

25 000 nowych ratarskich statokow w Mecklenburgskej

Nazionalnosozialistiski sapósłanz Hildebrandt je pjatk w nazionalno-sozialistiskej šhromadźiznje w Rostoku pschipowědźił, so so w Mecklenburgskej-Schwerinskej nowowosdźełenje leżownosćow stanje. Po prawidłach wukonzaratskeho dźełosarađazeho programa dyrbja so někotre wulke knježe kubła, kotrež ma w hospodarskej krizy dohospodarile, roskuliscowacz a so na nich 10 000 šydlerskich statkow załožicz. Dale dyrbi so z pschidźełenjom leżownosćow k polburskim statkam nětkle 18 000 polnoratarskich statkow wutworicz. Nazionalnosozialistiska sejmska frakzija, kotraž je dźełosarađazeju program wudźełała, so nadźija, so budże z rosdźełenjom knježich kubłow móz 25 000 ratarskich statkow załožicz. Tróšne pjenjezy za pschewjedzenje tuteho plana, wot kotrehoż wocżakuja, so so wschě hospodarske wotnožki wožiwja, ma pjecza hižo pschihotowane.

Němskostatna khorhoj protestuje

Swjatkowe nowinarstwo němskostatneje khorhoje je wojjewiko: Namětny němski kommišar za Pruski, wyschi měschczanosta dr. Bracht, je poślednje dny městnu skupinu w Richtenbergu a městnu skupinu w Oblavje cżornocżerwjeno-złoteje němskostatneje khorhoje rospuschcził. Swjatkowe pschedsydstwo cżorno-cżerwjeno-złoteje němskostatneje khorhoje měni, so pschiczinu rospuschczenja absolutnje njedospahaju, so by so krocżel wyschscheho měschczanosty dr. Bracht a wotprawnika. Němskostatna khorhoj budże tehodla wschě prawne žrědki pschećiwo rospuschczajcemu poručenju wyschscheho měschczanosta dr. Bracht a nałožejo postupowacz. Swjatkowe wjednistwo župomaj rospuschczenju městnej towarstwow poručił, hnydom městnej skupinje němskostatneje cżorno-cżerwjeno-złoteje němskostatneje khorhoje swoju załožicz.

Drobna wójna dla mzdy

Někotři Barlinšzy dźełodawarjo žu na podłožku rusowego wukasa spytali, nisu pschikrótcżej, žo na to powołaju, so žu so nowi dźełaczerjo pschijimali. Na to žu dźełaczerjo skoro porjadnje se strajkom abo i paźiwnym spjeczowanjom wotmokwili. Dźiłowe konflikty žu skoro we wschich padach k tomu dowjedle, so žu dźełodawarjo swołanuwi byli, **staru mzdu dale płacicz.**

Dźełaczerske swjatki žu prajile, so žo pschi wottwarjenju mzdy na podłožku mjsowego wukasa na měrowem winowatosći swjasane njeczuja.

Dźełaczerske swjatki žu za strajki a paźiwne spjeczowanja w tychle padach dowolnosć dale. Sastupuja sjejischczo, so dyrbja žo dźełodawarjo i dobytkom spokojicz, kotryż pschi nowym pschihtajenju se 400 hrimnowskim mytom dostawaju.

Kommunistiske nasylnosće

Kommunistojo njedźelu w **Kölnje** zhromadźiznu wotměchu, kotraž žo směrom minu. W měsće pak wo dnjo wjazy kócżej k njeměram dóńdże. Popołdnju w Kölnje-Kalku do **policistow,** kotliž cżichu kommunistiski cżah rospuschczejcz, se wschěch stronow **kamjenje, błesće atd.** mjetachu. Policistojo skónczne pistole wusich. Wobydlenja pschepytnjo, pospždjicho **25letneho dźełaczerja** i pschećelenym bjedrom nadeńdżechu. Cżeżkoranjeny je w khorowni wumrjeł. Dweju policistow žu skanili, 20 wozbowow žu sajeli. Pschi kommunistiskim nadpadże nazionalnych sozialistow žu dweju nazionalneju sozialistow sajeli.

Ssobotu wjeczor žu w Frankfurtu nad Mainom kommunistojo do dweju nazionalneju sozialistow wadźili. Jedyn kommunist je nazionalneho sozialista Trósera do wóczka tkoł. Nadpadnizy žu cżekanyli. Zich njejžu hischće mohli sajkapicz.

Němskich nacionalnych socialistow w Brnje zasudźili

Brnski wokrejšny šud je pjatk němskich nazionalnych sozialistow, wjelepschecady dla wobkorżenych, za winowatych spóznał. Wuńsud rěka:

Ssedmijo wobkorżeni žu winowaći, so žu so w lětach 1930, 1931 a 1932 w někotrych městnach cżěšeje republiki z tym pschihotam na nju sjednoczili a so žu i tym žanym sanuyłkom poždźnje abo njepoždźnje z zusymi wobłoanmi wobkhadźeli. S tym žanym sanuyłkom žu wobronienje mozy zbérali, organisowali a wuwuczili, z cżimž žu 2. paragraf schkitazeho sakonja pschestupili. Tohodla žu jich na podłožku tehole paragrafa sašudźili a to inżenieurow Haidn, Illinga a Matznera k statnemu jastwu po tśjoch lětach a k 3000 cżěšim krónam pjenjezneho khłostanja, Pětra Donnhäuzera k statnemu jastwu na dwě lěcze a k 2000 krónam pjenjezneho khłostanja, dr. Alexandra Petermichela k statnemu jastwu na 18 měsazow a 1500 cżěšim krónam pjenjezneho khłostanja a Antona Schwaba k statnemu jastwu na jene lěto a k 1000 cżěšim krónam pjenjezneho khłostanja. Sašudźenym žu so wschě stacżanske cżežne pravwa wotrjekle.

Němscy maju khłostanje za krute, hacż runje žu wobskorżeni k „statnemu jastwu" sašudźeni, schtož so w Němskej nětkle jatbje na iwjerdźejsze runa. Sašudźeni žnuedża so wschednje schtyri hodźiny w cżerstwym powětrju wukhodźowacz a pschi tym so cżełuje šmuczowacz, šnuedża žebi knihi a cżasopišy skasacz, šnedża kuricz, wopyty pschijimowacz a so žami šędża a picżom sastarowacz. Wotrjekanjeje akademiskich rjadowanjow, schtož je se šhubjenjom měschczanskich cżežnych prawow sjednoczene, może žo po wotpokuczenju khłostanja bjes dalscheho wrócżo wsacz.

Herriot w Gramatu rěčał

Rěcz, kotruż je franzowski ministerski pschedsydża **Herriot** njedźelu w Gramatu měł, žo z pokasanjom na snjiženje danje statnych papjerow a wurunanjom statnych dochodow a widawkow sapoca. Herriot potom wo wunoschku konferenzy w Strezju rěcżo, praji, so je Franzowska z dospołnym wunoschkom spokojom, dokelž jón jako wuspěch swojeho dźela w Lausannu wobhladuje.

K šwonkownej politizy so pschiwobroczejwschi, Herriot praji: Myšl franzowskeho knježeństwa je pschede wschěm na sathowanje měra složena. Sa naš je kaž za Brianda wójna njeaktik. Naschi program nima nicżo dowojonmyšlne. To šmy w swojej wotmolwje na Němšku wupraźili, kotruż žu njedźiwajzy wscheje poměrnosće z tajkej rosžahłosću pschijeli.

Dźełamy politiku Swjatka Ludow, politiki, psched kotrejž žu wschě ludy, hacż wulke abo małe, runoprawne.

S wješelom na to pokasujemy, so njejžmy jenicży, kotliž praja, so žo **snowawobronjenjom Němšeje** k starym njemudrosćam wrócżimy; pschetož dže wo nowowobronjenje. Wjele depokasnowa sa to pódła wožebitych demonstrazijow rěcži. Techniske jenotliwosće sa nowowobranjenje žu žo rosmnožile. Jedyn wukrajny minister, kotryż nam njepschesłahowazy naschu wolu k nadkrjesćenju porokuje, w jara žo wrócżodpěrjazej formje w diplomatiiej nasze praji, so materialnje a wutworjenje milizym žada. Wukas 13. septembra

pschikotowanje němskeje młodžiny na waschnje žada, so je jej mózno, bróńe njeść.

Zena z najsrudnischich kapitlow dżensnischeho cżasa je, so młoda generazija, kotraż by mohła z bolestnych naschonjenjow žiwotich nanow wujść brać, k wucżowanjam musuje, kotrež sa měr a wotbronjenje njeśju pschihódne. **Kak móża žo dźeczi wumělstwo morjenja wucżicz?** Kak móża khutnje wo cżežkim praschenju měra jednacz a kajke wobschudźenje je, hdyž so poždźnje abo njepoždźnje njepschesłahowazy sjawnje a potajnje naschepsche mozy žiwjenja sa wójnske morjenje sastajeja, hdyž so wola nadpjera, kotrejž by industrialna ziwilisazija pschihotowanosće rucże žrědki za šmjerjenje žiwjenja do ruki dała! **Franzowska,** na kotruż žu so hujšo pschihlodźale, może šwět ja šwědka sawołaci, so njeje i tymle nakażenjom natuhujena a so šwoje narodne wutuhlowanje na druhe sameży wottyka.

Herriet potom na nastawk nabladnych franzowskich offizjerow pokaja, i kotrychž je jasnje špótnacz, so chże **Němska mózne wójsko naštajicz,** niz jenoż k sakhowowanju krajneho sakitanja, ichtoż by so za zyle wopravnjene špótnała, ale kotrejž dyrbi tež jako **nadpadowaze wójsko** šlužicz.

Njeby runje na to šame waschnje, kaž je Pruska něhdy namuśowane wumělenja wužila, strašchne wójsko nowscho typa wutworicz, djensa wojerći zenij Němšeje špytał, wójsko abo šamo dwě wójšy wutworicz, i wotmyślenjom, njepschecjela do wutroby rošsudnje storczicz, za kotrehoż je narodne sakitanje jenoż jena i formowe měschczanskich winowatosćow.

Wěrno drje je, so su swjatskarzo pošlednjeje wójny šlubili, so šwoje bronjenje šniža. Herriot potom na wschě naprawy pokasa, kotrejž je franzowske knježeństwo k šnižanju bronjenja cżiniło. Franzowska, kotraż běši wobwronjenje bóle pschejeje, hacż někotrykuli druhi, šebi je w **bjesstrachu** pscheje.

Rosrišaje ludy, hospodarske a wojerske sankzije su trěbne pschedwumělenjenje sa rosrišanje praschenja. Ludy šebi měr pschejeja, ale hischće bóle bjesstrach.

Organisowany měr dyrbi dospołne wusankcijenje namoży jako šrědka k rosrišanju internazionalnych konfliktow šobu pschižinješcz, to rěka jasne šwjasanje za stronu, kaž rosrišowazym wužiwanam podešijnjeczz a w padże špjeczenja jenoho stata pschišlušnjosć k hnydomnemu sakhowanju je wschěmi šrědkami na stronje stata, kotrehoż prawa su je franile, na stronje zyłeho Swjatka Ludow.

Pschi nětczišnich wobstejnosćach žiwoje sašadny a žiwoje skutki, na njewobmješowany respekt pšched měrowym šrěčenjom a pšched wustawkami Swjatka Ludow natwarjecz.

Šidy polne wołanje žo k nam dobywa, a praji žo, so chżedża špytacz, šloby wěšnych ludow pschecżiwo nam naschkarcz. Franzowska ma prawo, tutym rošsahłosćanu

swój rosum, swoje wotrzekujenje a derjemèrjenje napischeczíwo stajeczé. Franczowska zadym lud njechcyli. **Wona by mohla** hischcze dzensa pschi Rheinje stejeczé. Wsjedy sdasa je wona Nèmskej kraje pschewsdatajka, kotrejz sm so na podlożku frèczenjow wobkadsile. Wona je dyrbjala dsèl swojeho kraja wobnowicz, kotryz je so s bitwami sapuschil. Hdyz bé Youngowy plan do mozu stupil, bé Nèmska pschijahala, so jón swérzu wumjedze. To so njeje stako. Franczowska je najczeschcze wopory se swojich woporow pschinjesbla. Też sa to so jej njedsakuja. Franczowska, kotraz je so sama s hospodarskej krisu potrjechila, dyrbi swoju produkziju schkitaci, ale njedsiwajsy teho nèmskim tworam swoje wusely wotewirja, a Nèmska je 1931 se swojim wikowanskim wobkhadom wulki pschesbytk mèla. Też sa to so nam njedsakuja.

Indiska agitacije w Americy

Jndiski nazionalistiski wjednik Patel je pjatk z nèmskej parnej lódzu „Europu“ do Newyorka pschijel, so by wulku propagandu sa indiski njewotwisnjosej w Ameriziy pschewjedł. Swój nadawk „rosmjeczenje amerikanskeho luda wo Gandhiowoje filosofiji“ mjenowasche. W jenym rozrecz̀enju Patel praji: „Jendselska je Jndiju kradła. Wona dyrbi nasche dsiwjenstwo wrócic. Jadamy polnu njewotwisnosej.“

Wo mużnosci Gandhiowoho sahlódnjenja Patel praji: „Gandhi njes jendselskim dzelowym kujesstnom a revolucziju stej. Bjes njeho njeby dsiwjenje Jendselczanow w Jndiskej wesse byko. Nètczisske poscjenje dobyczerizy pschetraje.

Bombowy nadpad na Europjanow w indiskej

Jndiscy revolucionarojo, kotrizy bèchu s kradnjenymi policajskimi tèlbami, revolwrami a bombami wobronjeni, su w nozy k njedzeli Assam-Bengal-żelesniski wustaw w Chittagongu nadpadnyli, hdzez bé so europiske wjeczerne towarstwo sesche. Do shromadsiny bombu czitanych, s kotrejz bu jedyn Europjan morjeny a so policajskaj offisjer raj a schesc druhich Europjanow srani. Na to nadpadnizy czekachu. Mòjachu njepóznacz czekinez. Posdyschso su czelo mlodeje Jndocżanki zwonka twarjenja namakali, kotraz bé s nèkotrymi kulkami sranjena.

Japansko-ruske petrolejowe dojednanje

Każ ruske knjezerstwo wotsewja, je so rusko-japanske petrolejowe dojednanje podpisało. Petrolejowy syndikat je so swjasał, so budze **letnje 60 000 tunow petroleja sa japanske wojnske łódzistwo podawacz.** Dojednanje knjedom do mozy stupi. Pschedsiwda ruskeho petrolejoweho syndikata podpisanje jako **wołożenje politiskeho położenja w dalokim zanju powita.**

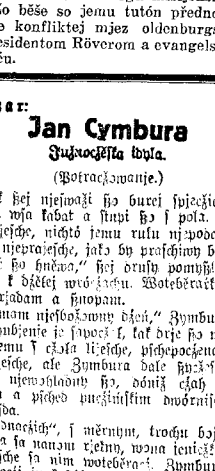

Cyrkwinski konflikt w Oldenburgskej dla duchownoho, kiż je čornuch.

Corny duchowny Kwami z Togo w Africy w Lambertskej cyrkwi w Oldenburgu misijonski přednošk dżerżeše. Zo běše so jemu tutón přednošk dowolił, dowjedże ke konfliktej mjez oldenburgskim ministerskim presidentom Röverom a evangelskej cyrkwinej wyšnoseu.

W Moskowskich politiskich kruhach so praji, so je s podpisanjom **tehole** dojednanja w rauschej Aziisej **nowe politiske położenje** nastało. Ruske knjezerstwo je pschestało, pschećiwno japanskej politizy w Mandżuiskej wojowacz.

Chineske šibałstwo

S japanskeho letanischcza w Mukdenje su Chinesojo na běłym dniu schézej japanskich letadow kradnyli. Chinesojo běchu prajili, so su mołerjo a so dyrbja letadła znowa pomotowacz. Strażnik bé jich tehodla do letadłowskeje kołnje puschcził. Nadobo schézej letadow sa sobu wotlecza. Hdyż chzychu so japanskeje letarjo sa nimi puschczicz, dyrbjachu spóznacz, so běchu so sawostajene letadła k letanju snjekmanile.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 26. septembra 1932.

— **Wo wjedrje.** Dżensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —1, thermometer w nozy +14. Wuhladny na samrócżene njebjo. — Dżensa wokoło połnoza nasche hona sahu rjany mily deschczik wotschewi. Wróżba, so we we wokolinje Budyschina, dawno hischcze pschemacżana njeje. Sa nasmurske pizy je deschczik tola wotschewjeni a wocżerstwjenje pschinjesł. Schkleuza pokasuje na njewobtażny poczah. Sotokou pschipołdnju pschinjeseše njewjedro Zitawskim stronam rjany deschczik. Soobotu a w nozy k njedzeli, je so we wschelakich stronach Nèmskeje a Europskeje Europy deschczowało. W połnozy hibu so sasu sylnischa nižina nimo a tuhi nam deschczik, znano s njewjedrom. Wyschina je jenoż hischcze nad Balkanom spóznacz. Tohodla mamy wedro sa trochu njemèsse, pschemènjate a torhate. Dokelż so nižiny w połnozy nimo hibaja, wobkhowamy dale ckopły poczah. Jutsje wutorn sthadza klóuczko 5,53 hodź. a khowa so 5,18 hodź. Mjezacz sthadza w połnozy 1,50 hodź. a khowa so popołdn 4,50 hodź.

Wčerawša n'edźela

To bé rjana Boża njedźela, kaczerunjeż nam wjedrarjo wèrzy a deschcze wèschczachu. Runje niż wot ranja, ale tola wot dopołnoschich hodźin hacz do wječora popołdnje śmějesche so Boże słónczko na semju. S cżrjódami khwalachu mèschczenjo won so pschirody, bo hór a dolinow, bo bychu wotschewi, kiż pschirodu posluża, pschijimali. A tak bé derje. Wuwiinny so s putaw wschédnoscje na Bożej niedźeli. Słónczka njeczała bé wschém witana, Bożi dar w nasmuje. A kóżdy zynk cżłowjekow, kiż bé zżebi mohł wjesele sarjadowal, każ wulét s łskami zbo autami, bé khwatał na wosadnu abo domjazu kermusch. bu swjesełeny. Tak je so Bożża njedźela rjenje minyła sa wschęch, wosebje, hdyż smy ju s pacżerjom w Božim domje sapocżeli. Pschetaj Bohu słuschca dżak a cżesci na Božei njedźeli!

*

— **Sakika krajna loterija.** Pschi pjatkownym cżehnjenju 5. rjadownje 201. sakiske krajneje (2. jubilejneje) loterije (17. dżeń) padże dobycże we 100 000 hr. na cżisło 80 576; dobycże we 10 000 hr. na cżisło 120 647; dobycże we 5000 hr. na cżisła 80 229, 107 320, 118 086, 143 117; dobycże we 3000 hr. na cżisła 10 558, 13 969, 36 597, 53 419, 88 473, 88 931, 95 300, 98 852, 126 665, 130 522 150 871, 152 951; dobycże we 2000 hr. na cżisła 5107, 5267, 5945, 6557, 16 501, 22 486, 22 572, 26 039, 30141 33633 33670 42661 46506 50744 53675 58616 60197 66089 68343 83858 85859 98211 105690 120012 120403 124151 126800 131339 136327 139248 142502 143982 151810 159244; dobycże wo 1000 hr. na cżisła 496 1061 5244 5690 6814 10706 12998 13550 15932 17975 20815 28097 32503 32624 33382 36988 39206 41434 41801 42600 42842 45848 50003 50267 50661 51900 52877 53576 54907 56992 59514 60128 61371 61851 62061 62471 62595 64262 66261 73119 73551 74436 75542 77156 78779 81298 86627 93417 94455 94654 99270 99924 101947 102901 105277 105435 106078 106697 107423 109626 110680 111511 112812 114500 115438 116560 119288 122266 123105 125465 132242 134149 140226 143647 144576 149274 151519 152291 153379 153752 156780 159753.

— **Dobycże wo 1000 hriwnow** padże pschedwjedrjenskim pschi cżehnjenju saiskeje krajneje loterije na lóń cżisło 5141 do tudomnoje Lehmannoweje loterijowe bèrkownje na Kamjenicznej hasy.

— **Zyrkwinski koncert inkwilinowskeho a komornoho chóra.** Póndselu 24. oktobra wjeczor 1/2 9 hodź. poskitsitaj mjenowany chóraj wjerschi zyrkwinski koncert jako „wospomnjenski kwjatoczenosej sa Gustawa Adolfa“. Jako solistka budze sławna Lipsczanska sopranistka Anny Quistorpez Bobulkutkowacz. Lisciski pschedawaju bo do cżasa pola firmy Gudera a Co.

— **Wobkrucżenje rentowych kwitowankow** sa dostawarjow invalidneje, wdowinskeje, syrotoweje, starobneje a njesbożenjoweje renty, stawa so sa pjenmiki A hacz L pjatk 30. septembra 1932, sa pjenmiki M hacz Z bobotu 1. oktobra 1932 dop. wot 7 do 12 hodź. w Ssejmowni na Hrodowskej hasy 10 po jenym schodze wo sliwje cżisło 22.

— **Pschichodna njedźela je w Budyšinje wobkhodna njedźela.** Mèschczanski pschemysłowy hamt wosjewja, so śmědża pschichodnu njedźelu 2. oktobra wobkhodny dopołdnia wot 1/211 do 12 a popołdnu wot 1/2 do 6 hodź. wotcerwjene byc̀. W feriserskich wobkhodach śmědża so tworry pschedawacz, so njeśmědża wopyt. S dżełom poskazeja.

— **Wobkhadne njesbože.** Wosobowy automobil a motorowy koleśaŕ srasschichaj do so mescherja wjecżor wokoło 1/10 hodź. na Lubiscisej dróży na rózku Hausenskeje dróży. Motorowy koleśaŕ jedżesche do mesta. S Lubiscia pschijedże automobil a so na Hausenskej dróży winy. Pschi tym so motorowemu koleśarja schmórkny, so tuton padże. Jeho wschejwodnisa so wschelako wobarić. Motorske kolo so wobschkodzi.

— **Karnikle kradnyli.** S jeneho dwora pschi Humboldtskej dróży su sobotu 24. septembra wjeczor wot 8 do 10 hodź. 3 bekasiske hobry kradnyli, 2 bohom mèżazoju a jedyn 15 njedżel starych. Sšu to wospamjatnje pschawdzite płachowanske skocżate schércże sajeczeje barwy, maja cżerwjenej wocżi. Wusschi wjetscheju skocżatow bèschtaj 17 cm. dołhej. Psched kupjenjom so warnuje. Wo sdźelenja proży kriminalne wotdźelenje w Budyschinje, telefon 2802.

S **Hornjeje Kiny.** (Snjeboženeho ležo wostajił.) Rano wokoło 1/8 hodź. sajedże njemały koleśaŕ do samkarjeho wuczobnika Röślera se Schérachowa, jako wobaj do města jedżeschtaj. Koleśaŕ wuczobnika ležo wostajił. Podsijcho jeho se sanitetnym autom Budyšinje dobrowólneje sanitetneje kolony na pschecże snjeboženeho do Khemberskeje thorownje dowjesechu. Wón je zżebi pjecza jenoż mohły stschajił, dokelż zwonkowne franjenja na nim spóznacz njebesche.

S **Demjan.** (Cżežke njezbože.) Njedźelu wjecżor wokoło 11 hodź. sta so cżežke wobkhadne njesbože na dróży, kiż nimo knjeżeho dwora wjedże. Motorske kolo, s kotrymż je wjednik njeśpóznaty cżeknył, powali wobydlerja Cinhellingera z Holzy a jeho cżežko srani, wotżeże je wjesnowczu. Pomozny najeńk Demjanskeho knjeżeho dwora wsa wobżarujomneho najprjedy do żiwjeho bydlenja a starasche so wo lekarja dra. Peschka z Huski, kiż snjeboženeho se sanitetnym autom dobrowólneje sanitetneje kolony do Budyschkeje thorownje dowjesej da.

S **Bukez.** Wczera njedźelu běchu nazionalsozialistiscy dźěrscy njeżerje wotżady na dźěrskaj šwiedżerni pschiprajeli. Pod namjedowanjom S-A-kapały so šwjedżenski cżah najprjedy pola Stangacz rozšnjeschi, hdźež dźěrcżom na šwjedżerni a tykanz pósticzachu. Na šmuczowanischcżu wjeżerskeho towarstwa, na Wienkez hórzy, so dźěrcżi z wschelakimi hrami šwjeżewachu. Pschi tym konzertowasche sabo SA-kapała. Sa hłódne żołaki żydowu hischcze ras kłobasy a zolty, a hdyż so wjecżor bliżesche, nastupichu so dźěrcżi z lampionami a z hudźbu sabo do wsy.

S **Luska** pola Pomorz. Po dołhej a cżežkej khorosci wumrě w nozy k 24. septembra cżežesny wobydlěr nasheje wsy, prjedawschi wjeżnjarjanoła k. kubleż Arnošt Kmoch w 55. lěcże żiwjenja. Wot lěta 1908 sastupowasche won jako wjeżnjarjanoła i wobhladnikowsku a šwérnu sa nasheje gmejny. Semrěty běsche też zyrkwinski pschedsiedżer Bukecżanskeje wosady, kobustaŕ pschedżydźelstwa khorobneje kasy, każ też dobustaŕ damkowskeho wubjerka. Sšamy Landbund żěši jeho jako nasponiteho ratarja ważesche a wusiwši jeho do pschedżydźstwa šwojeje organisazije. Dołhi cżas běsche k. Kmoch żoburadźer pola dźěcżowskeho żuda w Lubiju a też pschisłuchany pola pschisłużneho żuda w Budyschinje. Njelubje pschicżiny a pschezo żylnischa khorosc̀ nasowachu jeho, sandżene lěcżo żwoje faktowjstwo złožiz a tola dyrbimy wusnasc̀, so je gmejna i nim wurjadneho muża zhubiła. W januaru 1931 wumrě jemu jeho mandźelka, kaŕ so nětk wo njeho żaruja jeho wobstarna macz, jenticzka jenjena dźowka a tsjo bratrja. Njech je jemu ródna jemja lohka!

Z **Radworja.** (K poslednjemu padušstwu.) Zadóżeny tydźeń pisachmy wo padustwju w Radworju. Chcemy k tutemu hišče tole pridać. Policajski pos z Kamjenca njeměješe drje wuspěcha, tola je tu policija njedźiwajcy teho spěšnje a kruče zapřimowała, a ji słuša tehodla česć. Zadobywarjow su w prawdże jara njekhmanisey sebi swój njeskutk w myslili. Su jón najskerje w nocy wokoło 2 hodź. wjedli. Městnosć běchu sebi prjedy hižo wobhladali, wudawajo, zo chcedźa sebi pola k. Kumaski wobuc kupić, za kotrež su też něšto malo napłaćili. Po njeskutku su potom spytali, składowu rumnosć zapałić. Dokelż pak woheń dosć powětra njeje měł, je bórzy sam hasnył. Njeby so to tak stało, by wězo škodowany hnydom w prěnim rjedźe podhladny był, zo je wěcy wotwjezł a potom skład zapalił. Tak njeby jenoż swoje wobsedźenstwo zhubił, ale też swoje dobre mjeno. Zadobywarjo su pak wupokaz, kotryż je jedyn šofer něšto časa prjedy w Budyšinje zhubił, ležo wostajili. Najskerje su to činili, zo bychu druhich podhladnych sčinili. Tola je runje tutón wu-

B. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Šuchrocżešta bywa.

113] (Potrachowanje.)

A Parobk żej njeswaji so burej spjecżicz. „Każ by jeho sprasłał, wša kabat a stupi so z pola. Nichtó jeho kedżbu njemějesche, nichtó jemu ruku njepoda, nichtó jemu Boženje njeprajesche, jako by praschiwy był.

„Hospodaŕ so hněwa,“ żej drudy pomyślichu a smějrom so sahu k dźěłej wróćicz. Wotebrachi k šuzkam, wjasachi k hrjadam a šnopam.

„Dżensa nam njeboškowny dżeń,“ Zymbura dale rozsimcheše — „hubjenje je spowčk, kak drje so mi stajeczi?“

Wón so jemu z cżoła liješche, pschepocżena kochla so na cżełko lehjesche, ale Zymbura dale šuzkesche — njeczakjesche so, njemyslnodny so, dóniż cżah na kolijach njesawrjeschtoła a psched puczinskim dwórnischczom wotstje njestahnyło.

„Że w jednaczich,“ s nèrnym, trochu bojasnym hłosom Marjana sa nanom rjekny, wona jenitka, bo nanje statna, mòżesche sa nim wotebrać. Zymbura pósłuchny hłowu, wobroczi so k hłónjej, pohlada na swój sczém a so nam to minyło — pójmy domoj!“ wschitzy hnydom kola wokoło żnjenjarjo pschestachu żnjez, wschelaš so postrowachu, na żebje wokachu, jedyn na druheho cżakajo a po wólnym puczu s cżrjódami każ s żyrkwje k wsy krocżachu. Puczu na wokrjesnu dróżu wjedżeschu, sandżachu, z hórki dele a tam so hižo prěnje pudźinske khěži tulachu.

Ale pod hórku stejesche wós, kotrejž bèschtaj do njeho sapschehnjenej a pohonc̀ nèschto na wosu porjedżichu, kiż bé pohy trunow a kchinjow. Wschitzy jón znajachu. To je wós pèstowskeho wótnika — jědźi na rozjećanske dwórnischczo, hdźež po tymle puczu woły mérocżkowske kamjenitne wuhło a pilsneske piwo a w trunach šuschcżanske sapałi a schtó we schto hischcze. Wósnik, jako knjes sam njeběžeši, ale ma wotrecżkow a konje, kiż sa njeho saklukseja. Pohonc̀ domoj khwalazych znjenjeow muhladanschi, hnydom z wsa słoczi, hrabny wotczki a kschub a porucżi konjomaj „hiji“ — schmikny pospohonka, schwitny bohdźinka — s nowa poruczi „hiji“ — jedym kóń słoži do prěda, druhi słoczi wróco — ale wós ha s mèstna njepohnesche.

„Że tczazy wostaj,“ nèchtó mjes žnjeńzami sawoła. Wschitzy so na wós, na konjej a pohonc̀a sahladachu. Kajka hańba! Telko wozči na njeho hladachu a won njemóże wuńć. Pschidżo bliże, sgromadża so wokoło wosa a pomhaja cżiščcżeć, „pomhaja mi swólninuje hacz na łónu wóz, ale tam so wuzmèja, a hdyżkuli pschez Puczinu pójdou, buża so mi hólzy a hólzy kmjeć . . .“ Tak rozmnoża rosumina a pówsawa: „dyrbju wuńć, njech je każ chce“, a tu kschub hižo sasczuje. Konjej stanywschi, nastróżanej wot woża na bok skakachtaj, so bychtaj so schmikam wumnyłoj — ale njesaczehnjeschtaj.

„Njebij!“, Zymbura wot nasdala sawoła a pothwata.

(Pokraczowanje sdźehuje.)

pokaz pomhał, zo móżeše policija skućerjow wusłeđžić. Wulki dżeł kradnjenych čriji móżachu pjatk hižo zaso škodowanemu wróćić.

Z Khróšćic. (Nowotwar.) Piwowy skład měšćanskeje piwarnje akt. tow. we wsy so mócnje wottorha. Ledowa pinca ma so jako prěnja zaso nowa natwarić. Syine dubowe hrjady *stareje pincy* maju so zdźěła sobu wužiwać. Město luha (Moor), kiž so wotstroni, dyrbja tolste korkowe platy sćěny pokryć. Dale maja so lětsa hišće skład a konjency natwarić. Zo bychu tute twarjenja ruma měłe, dyrbjachu wulku zahrodu (na 400 wozow pjerśe) wuwožć. Domske budže so hakle k lětu znowa natwarić. Wjednistwo ma k. architekt Cyža, tu. Też nješto *dźěłaćerjow* ze wsy budże so při twarjenju wobdźělić.

Zapokazanje noweho prezesa w katolskim towarstwje pomocnikow w Marinej Hwězdźe

Habemus papam! Mamy zasy wótca! Tute słowa, z kotrymiž najmłódši kardinal na Pětrowym namješće w Romje čakacym črjódam wotmětu wólbu noweho bamža wozjewi, płaća tak prawje za towarstwo pomocnikow (Gesellenverein), w kotrymž mózeše so zaúdźeny štwórtk nowy prezes powitać, hdyž bě dotalny, wysokodostojny knjez P. Ubald, kaž bu hižo wozjewjene, dla swojeho přesadźenja do Marijneho Dola swoje zastojnstwo złožił, kotrež je 9 lět swěrnje wukonjał.

Po postrowjacych słowach slubi senior bratr Józef Bulank z Kukowa, w mjenje towarstwa nowemu prezesej, mjenujcy knjezej P. Gerhardej, česćownosć a swěru a zo chcedźa sobustawy jeho rad sćěhować.

Hdyž bě Kolpingowy spěw wuklinčał, jimaše so k. kaplan P. Gerhard Hálbig słowa, zo by jako nowy prezes zhromadźenym sobustawam so předstajił. Slubi, zo chce wšitke swoje mocy towarstwu wěnować a je po Kolpingowych zasadach wjesć, wot swojeho prjedownika přewzate dźědźinstwo swěrnje zastarać a Kolpingowej swójbje w Marijnej Hwězdźe starosćiwy nan być, kaž chce też kóždemu sobustawej wosobite swój čas rad woprować a kaž nan z radu a ze skutkom k pomocy być. Tola njeslubi jenoź, ale sej też žadaše z krutymi słowami. Na prěnim městnje dospołnu dowěru, bjez kotrejež njemóže swój nadawk w tej měrje dopjelnić, kaž by chcył. Dale krutu disciplinu, kiž je nuznje trěbna, hdyž noch̄ce towarstwo z docpěteje wyšiny spadnyć, ale zo by so zdźeržało, znutřka a zwonka so mócnišo dale rozwiwało.

Hdyž bě kóždelio přitomneho z ruku postrowił, wozjewi někotre nadawki, kotrež je sej za přichodny čas a za dalše skutkowanje jako prezes towarstwa stajił, při čimž ma so pječa jako najwažniši dypk zawjedźenje nabožnych přednoškow zwonka zhromadźiznow mjenować. Z rozpowědanjom někotrych powšitkownych dypkow dźeńskeho porjada skónči so tute w analach towarstwa wažne posedźenje.

Njech prěwzaty zastojnstwo nowemu prezesej prawje wjele wjesela čini, štož so wšěch stanje, hdyž kóždy jenotliwe, hač w předsydstwje abo jednory sobustaw, z lóštom a z luboseu swoje mocy cyłkej wěnuje. Swěru Kolpingej!

--t.

*

Ze **Swinarnje.** Na sewjernym wukhodźe wsy steji kamjeńtna postawa, předstajejo swjateho Bosćijana. W zašłych dnjach ponowi ju molerjo ze Slezyskeje Batrom Maatz, kiž je też we wsy, Kanecach, Wotrowje a druhdźe wšelake kříže wobarbił. Za to je gmejna 30 hriwnow wudała. W swojich žiwych dopytywych barbach čini rjany začišć. Prjedy steješe tu drjewjana postawa. Po klóšterskej khronicy je syn tehdomnišeho najeńka knježeho dwora, rězbar Tschakert, ju z wólnoseu wobskodźił a gmejna sej žadaše, zo ju w samej formje a podobje zasy zhotowi a to z kamjenja. To so sta w lěće 1781. Za swój njeskutk bu hišće na samym dnju wot Boha khłostany. Wot tuteho časa steji potajkim nětčišu postawa. Zhladuje do wsy a zdobom na staru „Wysoku dróhu“, kiž nimo wsy wjedźeše a je dźensa hišće kruch widźeć. Postawa bu k česći tamneho swjateho, patrona přeciwo natykliwym khorosćam, stajena a to drjewjana w lěće 1635, ličbu lěta widźiš hišće na podnozy. Za čas třicećilětneje wójny knježeštej po cyłej Łužicy mór a hłód. Podobne postawy buchu też druhdźe postajene na př. w Khróšćicach. Tudomnu wobdawaja tři lipy, kotrež buchu hakle w nowišim času sadźane. Tak přindże, zo swjaty na jenu hlada a přikhadźacy postawu wot boka widźi. Lěpje drje by było, budźeš-li na puć hladała. Tola z česćownosć napřeco prjedownikam je wostała, kaž nětko na połdrasta lět steji. W lěće 1866 bu posledni raz ponowjena, potajkim před 66 lětami. Tuž bě na čas, zo so nješto sta. Trěbne pjenjezy so přez dobrowólne dary wjesnjanow nawdachu, hdyž postawa tola gmejnje słuša.

S **Bjesdowow.** (Wo žwójbnej struchlohrě.) Běchu tu njedawno sajeli schewza Eduarda Justa, dokelž mějachu ja to, zo je zyłej žwójbje z jědom sawdał. Po dalšich přepytanjach so pschezo bóle na Justa jako na morderja tuka. Just je hižo lěcza so wjele zabrěał z jědami a so wo nich też wuprajał. Just je zyle měrjeze derje znał straśchne wutkowanje arsena, dokelž so tajki trjeba w hużbotnych khłeńcźerjach, w kotrychž je Just też dźěłał. Kommišija bje sajateho Justa w najbližšich dnjach pschełyschowacz. Bokhowanje poślednjeju woporow Bjesdowskeje tragedije so pjatk sta. Kaischcej wokolo 4 hodź. pop. je Sleho Korowa pschinjesechu. Pastor Unfug z Parzowa jej zažohnowa.

S **Bukowa.** (Wošeń.) W nozy wuby i tu wošeń. Hródže a kólnja rataria Schiemanna so na popjel spalichu. Wošeń je nastył z tym, so stanje so samo zapali.

S **Hóśnizy.** (Sažo rošbuchadła namakali.) W poślednich dnjach su Wrótkławšzy sastojnizu tu w holi sažo namakali rošbuchadła. Jedna so wo 4 wulke mlokowe kany, w kotrychž so namaka w tšoch̄ komperit a dale wschelaka munizija. Rošbuchadła su so swjetscha kradnyli z Kśorśickich skalow. Stkowar je je najsterje wójnar Maks Barthels, kotrehož hižo dołho pytaju, dokelž je pjeca pólzaja a Hitlerśkeho zatśělił.

S **Běleje Wody.** (Spinalne wokhromjenje dźěśi.) Też tu su nětko swjeśili spinale wokhromjenje. 16lětny pachoł skhori na podhladne waschnje. Lěkař jeho da pschewjeśej do Khočebuśkeje khorownje, hdyž so wupokasa, so mějesche pachoł spinalne wokhromjenje. Hacj so też tu schule samknu, njeje hischcze wěste. W Hródku su hižo schule teje khorosće dla samknyli.

Najdróžši hotel swěta přińdże pod wobkhodny dohlad.

Waldorf-Astoria-hotel w Newyorku, kiž ma khwalbu, zo je najdróžši hotel cyłeho swěta, je so nětko po namjeće jeho wěrićelow pod wobkhodny dohlad stajił.

Město mrěje . . .

Też města móžemy pschirunacz žiwym stworjenjam: snaja rodźenje, rośćenje, radosć, khorosć a smjerć. Stawizna *pokazuje nam to w stotnych pschikładach*, so města, tšj. śełesche w kśěnje, nadobo khorjachu a hinchu, njepschestawajcy poślubjowachu na wažnosći, mocy a wobydleństwu, hacž jenož sćišć nětkoužeje rjanosće wyschewosta. Rjany Orient pokaže nam mnoho tajkich městnow, tola też w Europje je nadeńdźenych. Najwjazy tajkich pak wo tym nježe njewě.

Schtó snaje na pschikład Les Baux. Schtó wě, so njedaloko wulkeje južnofrancozskeje monopole zuzych — Arleš — město rozpadanjow wobsteji, tak swadźiwunische, we swojim rośpadu tak hrozbiśe, so śiuć podobneho hnydom jenież njemóže.

Les Baux: mjeno města nima nicka z francozskim słowom „beau“ = „rjane“ činiś. Složuje so po provenzalskim Li Baus, schtož rěka „wyšoka, nalše spadowaza skała. Pschetoż město leži na kromach na khartach sapřisnaneho hórskeho pasma Les Alpines. Tu nadobnu so skały, tšj. hižo Romjanam podawachu bezpečne mjeśišna za wušnamne twarzy a pomnišć teńdomnischeho časa.

Kajka je pschiroda! Žadyn schtom, žadyn kśěch, jenož skała, běły krydowy kamjeń, z deschćom a wětrom k najpodiwnischim twórbam wuhłobjeny. Njesamitne pali so skónco na tuto kamjeńne město, nihdźe, na mili dalako, njenadźeješ bleckła khćeńa.

Tu a tam su suche wotwiśi skałow rospukane, jako by płuh w nich hrózny cźahał — jako bychu byle sakhody k podśemjam. Niz padarmo powěda so stawizna, so je tu smadź jónu płanny basnik Dante pschebywał a na podkładu tuteje spodźiwnje nadobneje spitzak swoje śławnowopśijanje „hełśkeho sakhoda“ w njesmjertnej „Bóśśej komódiji“. Hischcze dźensa mjenuje so najhróznischa rospukła skała „Val d'Enfer = Dół hele“.

Wobydlerjo tuteje pschiroды leži Les Baux. Mysliśich sebi swopródża, so bu tuto město we wójnje śnickene. Byle město je jenička rozpadanka. Szmertna cźišćina knježi wschudźe. Kaž jeźiu so tu a tam wyšoscha murja rozpadańkow k nebu a tola wšeco na to pokazuje, so tu nětdy tysac cźłowjekow swoji pschebywk měłe.

Spodźiwna kaž pschiroda, w kotrejž leži, je stawizna wo tutom měśe. Pschez 700 lětami bě Les Baux traune, wulke město, śśeśeše na wobłoźinje swjetscheho rozwića. Najwušnamnischi knježeršerjo Provence bydlachu w nim. Guillaume de Baux za kral Arleša, Jaume de Baux samo titulu kejžor Konstantinopla. To bě w 12. a 13. lětstotku. Tehdy knježeśe pyšne, wyšelapalne žiwjenje w murjach města. Ludźo mějachu pjenjezy, wobydleństwo města woblieži so z 4000 buschemi. Tak nastachu wulkotne twary, kotrychž rozpadańki dźensa hischcze nasch śtodowjesć na so putaju. Twarzy wojowarchu se skałnym fakładom města, dobychu, pschetož wulkotne su wutwórby podsemskich salow a městnjcow. A wobydleństwo trohumjeśeše, śebi pschiprawiś pschijomne žiwjenje, pschetož w tutom cźasu bě Les Baux najwobluběnischi bleckł sa tajne lubosće knježerjow Provence.

Tola bórzy sćěny wotcha kraja. Hižo w 14. lětstotku sapocza rozpad. Město bu na Charles d'Anton pschedate, a z tutej dobu sakhupi spadowanje města, pohubi so wobydleństwo, z pschicźinu, tšj. su jenož sćěła wuśćěžomne. Pschecźo měrniscźo bu w měśe, pschecźo wjazy domskich bu z woporom cźaka. Dźensa žiwi so w městaczku hdźe hischcze 100 ludźi . . .

Wobrjedź rozpadańkow města stoji rozpadany Boži dom, na kotrehož hischcze sośerzanym sakhoje mózki cźitacź napiš: „Post tenebras lux“ = Po cźmi žwětło!

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutjischu wutoru:** Mile, tola njewobsahane wjedro.

*** W Schmolde pola Wittenberge błysk do śerarjow běrnow dyri. Dwanaće wožobow so pohubischi.** Dźesaćoj z nich so po něcźim śhrabu, tola dźěłaćerka Riečowa a syn ratarja Oldenburga sašo k žiwjenju njewotucźišchtaj, błysk-bě jeju morił. **Sšyn a dźowka Zarilowej žwójbny běschtaj so cźežko iranilej wonaj staj hischcze w śmjertnym strasche.**

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjednoćenstwo evang. Serbow“ zmjeje přichodnu srjedu 28. póžnjeńca wječor wot 8—10 hodź. posedźenje w Serbskim Domje. My prosymy wo bohaty wopyt.

Budyšin. „Nadźija“ ma kóždu wutoru wječor wot 8—10 hodź. spěwnu pruhu w sali Serbskeho Domu. Sylne wobdźělenje muzskich a žónskich spěwnych mocow pak je nuzne, hewak pruhi wuwostanu. Nowe spěwne mocy su nam hišće witane. Wowčerk.

Z. L.-S. S. ma wutoru 27. IX. 1932 popoldnju 3/4 1 hodź. s. t. wažne wuběrkowe posedźenje. Też njewubjerkownicy su nam lubje witani. Ht. st

Hłowny redaktor a zamoćiwty za politiku: Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje.

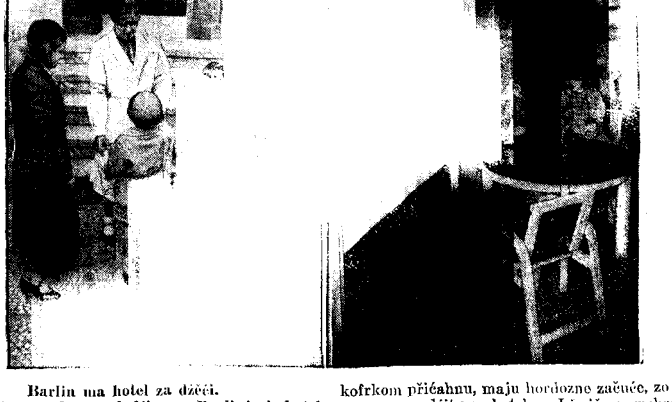

Barlin ma hotel za dźěći.

Towarstwo za domy młodźiny w Barlinje je hotel za dźěći připrawiło, kiž je postajeny za dźěći kóždeje **staroby, kiž přez Barlin puěuja.** W zahrodźe a w wulkich swětłych městnosćach přećinja swój čas pod wustojnym dohladom. Hdyž mali puěowacy ze swojim kofrkom přićahnu, maju hordozne začuće, zo su hosćo we woprawdźitym hotelu. Lěwiny wobraz předstaja, kak wothladarka přikhadźaceho maleho hotelowego hosća přijima. Prawiny wobraz předstaja maleho hosća při hrajkanju.

Dźěło za narod

Wokrjesny zlět najwječorneho sokołskeho wokrjesa

Wčera njedźelu wuhotowa nawječorny sokołski wokrjes w Haslowje swój lětuši zlět. Wjedro bě za tajke předewzaće dosć přihódne. Cyle zarjadowanje steješe pod wjednistwom zwjazkowjeho načolnika Mječanka, kotryž zdobom prěni króć jako wokrjesny načolnik nawječornjeho wokrjesa swoje městno zastawaše. Popoldnju 1/43 hodź. běchu so Sokoljo ze wšěch podstajacych jednotow w Haslowje zešli. Tři jednoty běchu z khorhojemi zastupjene. Swjedźeński čah dyrbješe bohužel wupadnyć, dokelž jón hamtske hejtmanstwo njebě dowoliło, powołajo so na wuwzaćny zakoń z 18. julija t. l. Tak zestupachu so Sokoljo w Měrćinkec dworje k zhromadnemu zaćehnjenju na swjedźeńsku łuku. Tam so nětko rozwi jara wotměnjacy sokolski porjad. Němčze 70 bratrow zwučowaše Radworšske prostne. Na to witaše br. wokrjesny načolnik z krótkej narěčn w bohatej ličbje přitomnych Sokołow, wosebje pak zwjazkoweho starostu, kaž też bratrow a sotry ze susolnych jednotow. Dźakowaše so Bukećanskej jednoće, kotraž bě přikhwatała z bubnarskej kapału. W dalšich słowach rozłoži ważnosć tajkeho zlěta za wjesne poměry a přeješe sebi, zo by so zajim za ćělozwučowanje pola nas Serbow za wšě časy zakhował. Temule přeču přizamkny so zwjazkowy starosta a wohžarowaše, zo so husto dosć też ze strony hamtskich městnosćow naš zaměr přepóznaje. Napominaše Sokołow, zo bychu přez sprawne sokolske dźěło sebi ideal serbskeje narodnosće zakhowali.

Přizamkny so jubilejne prostne, kotreż Haslowska jednota sama zwučowaše. Na to wustupichu jednoty na nizkich a wysokich narjadach, ke kotrymž so přizamknychu skupiny. Wjele zajima zbudźi pola přihladowarstwa běh ze zadźěwkami. A jako wukónc zlětoweho porjada wustupištej mužstwje Wotrow-Khrósćicy ke bulkopańskemu wubědźowanju. Hra skónči ze 6 : 3 (2 : 1½ za Wotrow. — Wječor potom Bernichec kapała na Měrćinkec zali k wjesołej rejcy zapiska.

Tak bě so we wšěm derje poradźeny zlětowy porjad k najwjetšemu spokojenju přihladowarstwa přewjedł. Mnohi drje je spóznał, zo je pyšne wuhotowanje tajkeho swjedźenja pódlańska wěc, a zo je lutowanje w tym nastupanju při dźensnišich poměrach dosć woprawnjene. Wjele ważnišo je, zo so serbska młodźina na njedźelskim popołdnju w bratrowskej přezjednosći zeńdźe a w měrnym napřemoboju ćělozwučowanje a sport pěstuje. W tym zmysle je so zlět nawj rneho wokrjesa najdospolnišo poradźił.

Sokołski swjedźeń w Rakojdach 25. pózńeńca 1932

Wšelakich zadźěwkow dla njebě narańši wokrjes móhł swój wotmysleny lětuši druhi zlět wotmeć. Wuhotowa so město toho wokrjesny swjedźeń w Sendźic hosćencu w Rakojdach pod zarjadnistwom Rakojdźanskeje sokołskeje jednoty. Narańši wokrjes drje ma jenož tři jednoty, abo faktiscy samo jenož dwě jednoće, dokelž Hrodźišćanska a Rakojdźanska jednota tak wuzko hromadźe dźěłatej, zo tu skoro rěčo njemóžemy wo rozdźělnymaj jednotomaj. Najebać mału ličbu jednotow narańši wokrjes pak słuša k najćilišim našim wokrjesam. W sokolskim žiwjenju drje ličba ničo njewoznamjenja, ale hódnosć wšitko.

Rakojdźanski sokolski swjedźeń bě kaž přecy derje wopytany. Nimale luta młodźina tam běše. Před nastupjenym šikom bratrow a sotrow powita přitomnych br. Gusta Ławka. Pokaza na to, zo najebać ćežki čas trjechamy serbske swjedźenje. Sokoł džeja za hesłom „Wěčne hibanje“ njewotpočuje, ale dale čile so hiba. Nastupichu potom bratřa ke Pražskim zlětowym prostnym, kiž so jara raznje a eksaktnje zwučowachu. Přizamknychu so rytmiske sotrow. Potom bratřa na narjadach zwučowachu, prěnje drustwo na přeskušu a druhe na bradłach. Na bradłach so dwě rjanej skupinje stajachu. Sćěhowaše hišće na jewišću wulkotny žiwy wobraz „wubědźowarjo.“ Khutnemu programej přizamkny so wjeselši dźěl. Rakojdźanscy bratřa a sotry hrajachu wjesołohru: „Zjebany nawoženja“ a to wšitcy jara derje. Přizamkny so žortny wustup: „Bartski hermank“. Hermankarja br. Gusta Lowka jara derje předstaji.

Prostne wustojnje na klavěrje přewodźeše br. J. Wjela z Bukec. K rejam piskaše Malešanska sokolska kapała. Program přewjedźechu bratřa a sotry Rakojdźanskeje a Hrodźišćanskeje jednoty. Program bě krótki, so za to pak bjezporočnje přewjedźe. Bě z dopokazom, zo so w narańšich jednotach zaměrnje a systematiscy dźěła.

Zhromadźizna Pančanskeje jednoty Sokoł

Z Wudworja. Po dlěšej přestawcy zeńdźe so Pančanska jednota Sokoł sobotu wječor w „Herbskej grychće.“ Starosta witaše drje malu ale swěrnu črjódku. Skhadźowanka bě wěnowana wosebje 100lětnym narodninam dra. Tyrša, załoženja słowjanskeho Sokoła. Nawjedowař rozłoži ważnosć tutoho wurjadneho skutka, kak je Słowjanstwo organizował, jemu zakład a ducha dał. Serbja su so pozdźe dopomnili, so na ćělozwučowanje położić. Khwalobnje wuzběhny rěčnik ważnu kročel tamneju knjezow, kotrejž staj 1921 też w Šerbach Sokoł załožiłoj. Kak mamy so bědźić wo wobstaće našeho ludstwa. Zrudnje, zo naš lud to njezapřimnje. Rozłoži, što Sokoł je. Kak steješe před 60 lětami w Čechach. Tuto narodne skrućenje, na kotreż Serbja hišće čakaja, je so tam docpěło, do wšěch worštow luda přešło. Hłowne zasady Tyršoweho systema smy přewzali, ale nic ducha, kiž ma wšo ćiskać, štož narodnej ideji škodźi, štož nas haći. W Južnosłowjanskej njeje tak, dokelž njejsu tak potłóčowani byli kaž Čechojo. Tajki lud začuwa hinak dóstatu swobodu. Dyrbimy so runje tak horić a so skručić. To je a wostanje program našeho cyleho hibanja. Stote narodniny załoženja słowjanskeho Sokołstwa dyrbi nam być wospjet pohon k narodnemu dźělu. K jeho česći postanychu wšitcy přitomni.

Potom jednaše so wo wšelakich znutřkownych naležnosćach. Zwučować budźe so w přichodźe zasy kóždy pjatk we Wudworju na Nowakec žurli. Dłóša rozmołwa wuwi so dla bulkopanja. Jednota budźe so w zwisku z Khrósćanskej prócować, přihodne městno sej wotnajeć. Jedyn sobustaw słubi, w tym z wobsedźerjom jednać. Potom dyrbi so na to dźiwać, zo so trěbne serbske wurazy trjebaju. Nic tak, kaž njedawno w jenej wsy, hdźež žno so ličma štyrlětny pjerach zwaži, sobu kopać a chcyše při tym „Tor“ trjechić. Wšako mamy za wšo trěbne mjena, dyrbja so jenož nałožować. Hewak so po času Serbja scyła wotwuča, serbski rěčeć, kaž to hižo je na jenym bulkopacym městnje. Bohužel wobhladuja mnozy tuto kopanje jako wjeršk wšeho sporta a wopruja temu samo swoje narodne zmyslenje. Tak daloko njedyrbjało pola karakternych ludźi přiń. Zhromadźizna so skónči lěpšim wuhladom do přichoda. Nadźijomnje so předewzaća też dopjelnja.

Swójbne powěsće

Słubjeni: Erna Laweatzej a Gerhard Kunischmann w Budyšinje. — Hildegard Zoblerez w Kamjenzu a Erich Michalk we Wulkim Wožyku. — Frieda Schefferez a Ota Scholta w Kamjenzu.

Směrowani: Günther Hoomann w Krošynje nad Wódru j Charlottu rodź. Brodźij w Budyšinje. — Erich Schudak, wučer w Bukezach j Liselottu rodź. Gallertez w Pomorzach.

Směrćoj: Hana Neumannowa rodź. Wicjasej w Budešćezach, 63 lět; khowanje je dźensa pódźelu. — Korla Arnošcht Kunch, kubler we Lušku pola Pomorz; khowanje budźe jutrje wutoru pop. 1/2 hodź. wot žarowańskeho domu.

Protyka dawkowych termijow

na měsac oktober 1932:

Finanzamt hamtej na so zapłacićc:

5. oktobra 1932: Dawkowy wotcišaj wot dźěłacźerskeje mšow, pschirazi k mšowemu dawkej nježenjenych dźěłobjerjow, pomoz za njesamostatnjerjow na mšy, kiž su so w czasu wot 16 hacź do tónca septembra 1932 wuplacźile.

10. oktobra 1932: Mjasowy wobrótny dawk.

10. oktobra 1932: Dopołne pschipowołowanje a napłacźenje wobrótneho dawka (schkitaúšti czaš hacź do 17. oktobra 1932) na měsac september abo 3. protyčne schwórcźeho 1932.

10. oktobra 1932: Krjesowy dawk, 3. podźěl.

10. abo 15. oktobra 1932: Dopłacźenja dokhodneho a wobrótneho dawka na zakładze dawkowych namolwjenjow, kiž su so septembra 1932 pschispołale.

20. oktobra 1932: Dawkowy wotcišaj wot dźěłacźerskeje mšow — pschirazi k mšowemu dawkej nježenjenych dźěłobjerjow, pomoz za njesamostatnjerjow za mšy, kiž su so w czasu wot 1. hacź do 15. 10. 1932 wuplacźile.

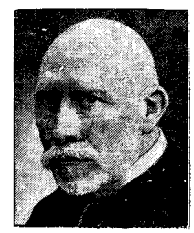

Prjedawši president němskostatneho suda ze Seckendorff †.

Rudolf swobodny knjez ze Seckendorff, kiž běše wot 1905 hač 1919 president němskostatneho suda, je 87 lět stary wumrěł. Seckendorff, kiž měješe na přihotowanju novelki k civilnemu procesnemu porjadej z lěta 1889 wuznamny podźěł, běše jedyn z najwjetšich juristow, kiž Němska poslednje lětdźesatki wohsedźeše.

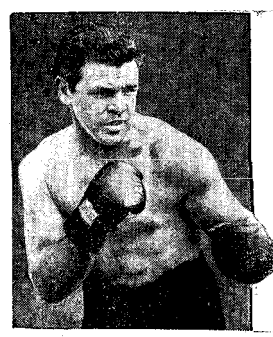

Před boksowanjom mjez Schmelingom a Mickey Walkerom.

Dźensa 26. septembra pjasćujetaj w Newyorku Max Schmeling a Mickey Walker. Dobyćeŕ w tutym bědźenju dostanje pječa prawo, swětoweho mišra Sharkeya k zakitanju swojeho titula wuzadać.

Za žně:

Běrnjace motyki widły korby

we wšelakich wuwjedźenjach a kajkosćach

jara tunjo

Joh. Miessner

na Kotołskej hasy

Mantle

jenož wot

PAUL OTTE

na Zitnej hasy 10

Najwjetši skład žonjacych mantlow w Budyšinje a dalšej wokolinje

Foto-dźěła

(Wuwiwanje a kopěrowanja)

Wotedate:	Hotowe po:
w 10 hodź.	14 hodź.
w 14 hodź.	18 hodź.
w 17 hodź.	10 hodź. rano

drogerie **Strauch & Kolde** Bautzen

Wobkedźbujće naš kašćik we khěžnych durjach

Zacynkowane bowy

28 cm 0.80 hr.

Groć. běrnjace korby

1.15 hr.

Gustav Siegel w Budyšinje

na Zadnej Bohatej hasy 15

Składnostna kup!

Dosp. prawa dubowa

jěd'eŕnja ze wšěm

jara tunjo na předań.

Bliže zhonićе we wudawarni Serbskich Nowin.

Wysokosućelna, prěnjotna, 10 centn. ćežka

jałojca do ćahanja

pokhadźa wot dobr. dójki, kaž też 5-6 ctr. ćežka jałojca (žrjeb) jara tunjo na předań abo k wumjenjenju **w Niježej Wsy 1** p. Njeswat.

Mam dobre nepje z pola

ctr. 1.50 hr. za hot. njemjezy na předań **Jakob Brycka w Prawoćicach** p. Khróšćic.

3865 kołowych wobručow a šlawdow

dostach hižo lětsa. Mój wulki wobrot dopokaza, zo też Wy pola mje přihódnje kupiće. Wšě wobkosće na składźe.

J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4

Wobkedźbujće moje wustajeńske wokna **na Hornječerskej hasy 18**

Přiloha k čisłu 226

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 26. septembra 1932

Wojerske předwjedźenja Budyskeje kompagnije mašinskich třělbow

Pśichi nairjeńšichim nasamknim wjedrje poskići wjeźera njedźelu popołnoru 8. kompagnija (mašinskich třělbow) 10. pśišeho połka na dworje krala Albertoweje kašarny wojerske pśedwjedźenja. Wobsut tuch wulkuju sajimawych pśedwjedźenjow bźeše jara dobrź a dopołnjaše wulki fajim wobwjeselstwa za wojerstwo a sport.

Pśedwjedźenja wótewrichu ga se sadźenjenjom 8. kompagnije na śmužowańšćežo. Pśichi spočatku porěźa wjednik kompagnije, knjes wyšśichi leutnant Pilling, k wopytarjam a wusłužbnym sańer farjadowanja, kiž leži w fundźenju a zmišlenju wobkmeje wole w ludu. Pśichi-sadkach ga wótkaz wiwa ześe kawalerije.

Schportiske pśisamj

Hospodarski rozhlad

Pondzelu 26. septembra:

Kurzy zbożnich fondzenu hobotu, satdzenu trojich zwoji wobkhod, z mernym wikowanjom. Kurzy so jenoz finadnje pschemdzuchu. Nadscho hacz so aktiemi prakdachu so za rentowymi a dolnjomi liscinami. Wbschosc hischcze wuradkowolsche wo nastupanju fuicenja danje, wosebje so ratarske hypotheki. — W swonkownej politiku so Nemska hamtsky na wotbrodnjistich jednanjach w Genfu njenwobdzeli. Tola minister swonkownych nalezmosczow je tam dojek a jedna se faktiwnami wschelakich statow, kaz Francowsko, Italske a z Jundzelczanom Hendersonom. W nemskich prawiczuych nowinach so powesce tak citkaja, kaz bychu tute wospjatu nemskemu ministrej do domu behale a wschedny sprowny czitar meni, kak jara so tala wo to torhaja, so by Nemska so saso na wuradkowanjach wobdzelila. Wezu leza nawzpak, we wazbym sasinuje nasche Nemstwo je, so na wuradkowanjach wobdzelicz. To so najsterje po wolbach do statneho sejma stanje. Sa to wschelake pschicinjuy rcza. Nemski minister swonkownych nalezmosczow saso swiscli hlada se faktiwnami wulkomozow. Nazionalistiski smyslenk Nemz najradscho widzi, dyz jeho wyschnosc we swonkownej politiku mozne wo blido bije. Naschim hospodarskim sasimam tajke postupowanje swjetscha njethje.

Produktowe wiki. Trochu porjedsene zlacz smy pschinjay fondzeny pjatk wuwabichu zyhnischi dowos tuteje druzziny zita. Tohodla so pjatk popoldnju placzisny saso se sklabichu. Mizny a wikowarja hobotu pschenzu nekdzo zimsko kupowachu, tohodla so placzisny pschenzy saso wo 5 hr. po zentnarju seh'nichu. Wsche druzkne zita dotalne placzisny sderzachu. W termijnowym wikowanju be rozka trochu sesklabcena.

Zentnar placzesche hobotu w Barlinje:

Pschenzy 10,50—10,60 hr. (10,35—10,40 hr.),
rozki 8—8,10 hr. (8—8,10 hr.),
jecmjenja nalezmjeho 8,70—9,20 hr.,
jecmjenja nafunstleho 8,35—8,65 hr.,
wowsa 6—80—7,05 hr. (6,85—7,10 hr.),

w termijnowym wikowanju:

bschezay:

za september: 11,15 hr. (11,02½ hr.),
za oktober: 11,05 hr. (11 hr.),
za dezember: 11,10 hr. (11 hr.),
za merz: 11,28½ hr. (11,22½ hr.),

rozki:

za september: 8,57½ hr. (8,55 hr.),
za oktober: 8,55 hr. (8,56¼ hr.),
za dezember: 8,60 hr. (8,62½ hr.),
za merz: 8,68¾ hr. (8,70 hr.),

wowsa:

za september: — (7,32½ hr.),
za dezember: 7,18¾ hr.

Placzisny w spinkach su placzisay tydzenskich wikow. Hdyz pak zane nasprowniene njejsu, so njepschemenichu.

Hamtske pozdzesce.

Sgudnite pschepodowonja

wutorn 27. septembra 1932:

we Worlizach: Zentralnja, (tuzay fotdu so pschipolonju w 12 hodz. na gmejnskim hamcie),

we Budworju w hasczenym pschip. w 1 hodz.;

[illegible] hodz.

Khezy, nedzele w kora[illegible] dowjenej Schodzinej rozki. Schromizk w Sdun[illegible] hobna 3920 hr., wopalena wobtarnja 3737 [illegible]. Podawanje bidze wutorn 8. nov. 1932 dop[illegible] na Budyskim we Komencu.

Placzizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wottjowe symje [illegible] abo 100 kg newak [illegible]

Placzizny po złotej hriwnje

	24. 9.	23. 9.		24. 9.	2[illegible]
Pschenica	210-212	209-211	sony	—	—
rozka	160-162	160-162	wolca	17,0-21,0	17,0-2[illegible]
jecmjeń, nal.	—	—	pódre lupiny	—	—
jecmjeń	174-184	174-184	bolte lupiny	—	—
wowsa	136-141	136-141	coradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wonsik	—	—
pschen. muka	25,2-29,7	25,2-29,7	sony wonsik	17,3-19,5	19,3-19,5
rzana muka	21,0-23,4	21,0-23,4	such. trubnik	1,20-1,70	1,20-1,70
ps. wotruby	9,70-10,1	9,70-10,	hr.rnj. krusk	14, -11,8	14,-14,8
rzane „	8,50-8,90	8,50-8,9	syno, 50 kg	1,90-2,2	1,90-2,2
raps	—	—	rzana slama	0,65-0,8	0,65-0,8
hrochi Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	jesenc „	0,50-0,6	0,50-0,6
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,6	0,50-0,6
pjenizki	—	—	sena	0,50-0,6	0,50-0,6

Kupujce pola firmow, kiz so Wam w serbskej protyce „Předźenak“ poručuja

Budyšin

Beckert, Adolf, na Bohatej hasy — bandagista
Bläsche, Clemens, na Drjewow. wikach — wóznistwo
Burkhardt, Martha, na Šuleńskej hasy — cigary
Bürgel G., měj. **H. Lehmann** na Žitnych wikach — motorske koła
Dessau-klobuki na Serbskej hasy — žonjace kłobuki
Disam, Bruno, Před Šuleńskimi wrotami — koprowa kowarnja
Elsner, Friedrich, na Mjasowym torhošću — tofle
Erler, Kurt, na Žitnych wikach — gardiny, šaty
Fiebiger, Otto, na Mjasowym torhošću — rěznistwo
Fleischerec kofejownja na Hornčerskej hasy — konditarnja, pjekarnja
Gebhardt & Co. na Hošic hasy — domjacy grat
Gerlich, Hermann, na Sukelńskej hasy — cigary, tobak
Glien, Ernst, na Różowej hasy — kolonialne twory
Gläsel, Herm., na Lawskich hrjebjach — porclin, skleńca
Graf, Anna, na Serbskich hrjebjach — wolmjane twory, šaty
Haferkorn, Alwin, na Hošic hasy — žonjace kłobuki
Haubold, Johannes, na Flincowej drózy — konditarnja, pjekarnja
Henker, Fritz, na Bohatej hasy — kniharnja
Herzog, Ernst, na Zwonk. Lawskej hasy — skleńcaski mišter
Heyne, August, na Kamjentnej hasy — železne twory
Hotel „Winowa kić“ při Žitnych wikach — mějićel: Pollack
Hoyerec kofejownja na Różowej hasy — pjekarnja, konditarnja
Hänsel, Georg, na Sukelńskej hasy — ratarske mašiny
Jordan, Ernst, nasl. na Znutřk. Lawskej hasy — wolmjane twory
Jäger & Schaarschmidt na Hornčerskej hasy — kožane twory
Jähne, Martin, na Šuleńskej hasy — wobuća
Jäckel, Clemens, nasl. na Seminarskej hasy — šijace mašiny
Kadner, Alfred, na Lawskich hrjebjach — awta
Kadner, Alfred, na Žitnych wikach — cigary, tobak
Kasper, A., na Burglehn — wupjerki, ložowe šaty
Keller, Walter, na Šuleńskej hasy — rěznistwo
Klemm Nachf. na Kamjentnej hasy — kolonialne twory
Klockau, Willy, na Žitnych wikach — časnikaŕ
Kneschkec sotry na Sukelńskej hasy — kožuchi atd.
Krahl, Paul, na Serbskich hrjebjach — tapečerař
Kube, Arno, na Kěžorskej drózy — krótke, wolmjane a běle twory
Kurjo, A., we „Wettinskim dworje“ — wolij, tuk atd.
König, Karl, na Žitnej hasy — hotowa drasta
Lehmann, Gerh., na Lawsk. hrjebjach — „Klepper“-wěcy
Lehmannec kofejownja na Hauensteinskej hasy — konditarnja
Linke & Truöl, na Žitnych wikach — tepichi, linoleum atd.
Liebsch, Alfred, rózk Drjewow. wikow a Hornčerśk. hasy — konditarnja a pjekarnja
Lorenz, A., na Kamjentnej hasy — wuhlo, picowadła
Lory, K., na Šuleńskej hasy — bandagista
Löschau, Frieda, na Różowej hasy — zahrodnistwo
Mager nasl. Th. Hippe, na Serbskej hasy — časnikaŕ
Mann, Max, na Cyhelnskej hasy — zahrodnistwo
Miersch, Emil, na Kamjentnej hasy — drogerija
Mitbauer, Karl, na Šulskej hasy — šaty
Moltke-drogerija na Moltkowej drózy — měj. H. Schubert
Märkel, Kurt, na Lawskich hrjebjach — mužace kłobuki, čapki
Mocek, Wenzel, na Lubijskej drózy — pomniki
Müllerec kofejownja na Póstow. nam. — konditarnja
Münch, Felix, na Žitnych wikach — klampnarnja
Niemz, Richard, na Mjasowym torhošću — coologiska wikowarnja
Nierth & Förster Před Šuleńskimi wrotami — elektr. wěcy
Opitz Karl, na Połnócnej hasy — klampnarnja
Otte, Paul, na Žitnej hasy — hotowa žonjaca drasta
Pech, Alwin, na Bohatej hasy — wobuća
Pehce, K., na Hauensteinskej hasy — zubny lěkaŕ
Pötschke, Rich., na Žitnej hasy — rěznistwo
Rettig, Walter, na Jerjowej hasy — frizěr
Richter, R., na Serbskej hasy — dekoratěr
Rinnelt, Walter, na Kamjentnej hasy — frizěr
Rost, A., na Bohatej hasy — žonjace kłobuki
Rudert, Alfred, na Bohatej hasy — předešćniki, kij
Rudolph, W., na Kěžorskej drózy — dźěćaca drasta, wolmjane twory
Rudolf, Wilhelm, na Serbskej hasy — skleńcarnja
Röbner, Karl, na Seminarskej hasy — cigary, hotowe wjeśke wěcy
Saegiu-Schill, A., na Moltkowej drózy — kwětki, wěncy
Seidler, Paul, na Zwonk. Lawskej hasy — železne twory
Sommer, Hermann, na Serbskich hrjebjach — sedłaŕ, kožane twory
Schönig, Max, na Kamjentnej hasy — kolonialne twory
Schauseil, A., na Bohatej hasy — žonjaca drasta
Schmaler, Otto, na Moltkowej drózy — kolonialne twory, pjerizny
Schmidt, diplomowy optikaŕ, na Kěžorskej drózy — nawoči
Schnabel, Johann, na Seminarskej hasy — dekoratěr
Schulz, měj. R. Müller na Serbskich hrjebjach — korčma
Stephan, Emil, na Serb. hrjebjach — rězniski mišter
Vorwerg Rich. G. m. b. H. na Zwonkownej Lawskej hasy 16 — časopisy
Weineltec kofejownja na Bohat. hasy — konditarnja
Wenk, Ernst, na Dornschnabel — wobuća
Wosebity dom nohajcow na Drjewowych wikach **Kamjenc.**
Benad, Kurt, na Knježskej hasy 5 — šaty
Bretschneider, O., na Hłownej drózy — šewske a sedłaŕske potrjeby
Franke, Paul, na Butrowych wikach 1 — modowe twory
Günther na Kinsbórkskej drózy — kłobuki, mužace wěcy
Geißler, R., na Torhošću 4 — frizěr
Haase, Otto, na Połčniskej drózy 22 — hudźebny dom
Hosćenc „Złota hwězda“ na Torhošću
Lehmann, Paul, na Torhošću — domjaca a kuchińska nadoba
Maultzsch, B., rózk Halštrowsk. a Budysk. dróhi — kožuchowe twory, kłobuki
Marschke, H., na Oskar Müllerstr. 8 — wobleki, wobuća
Reform. dom Schüller na Butrowych wikach — korsety
Stäglich, W., na Knježskej hasy 9 — radio, elektriske wěcy
Steinborn, A., na Knježskej hasy 8 — drogerija
Synatzschke, A., na Nawječornej hasy 8 — cigary, tobak
Teich, Max, na Kłóštrskej hasy 5 — pjekarnja, kofejownja
Wehner, Clemens, rózk Cyrkwinsk. a Knježskeje hasy — wobuća

Njeswačidło.

Falting, E., — ratarske mašiny
Hempel, P., — wikowarnja z mašinami

Sowrjecy.

Ackermann, K., — časnikaŕ

Łaz.

Haješ & Co. — kupny dom

Porśicy.

Domaschk, E., — ratarske mašiny, jězdne kola

Zhorjelc.

Straßburg, Otto, w Zhorjelcu — kupny dom

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Po § 30 wukasu wo wobkhodje se hamotkhodami se 10. 5. 1932 so z Borka do Wowunjowa njedzejuy gmejnski pucz za wobkhod se hamotkhodami, kiz maju pschez 5,5 tunow shromadneje wahi, sawrjesc. S wosjewjenjom 9. 1. 1931 sawrjenej Mesczańsko-Wowunjowski pucz wot nětka njeje wjazy sawrjeny.

W Budyschinje, 21. septembra 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Mjes pschokami wuczerja Kurta Sswanka w Nowej Wsy nad Schprjewju czo. 5 je so sky pczolazy hnilz hamtsky swjescht. Tohodla so za gmejny Komorow pola Klukscha, Kobjelń, Lichań, Połpizu, Nowu Wjesz a Lemischcow k wobaranju rosschérenja tuteje kwotajese pczolow schérowace naprawy postaja:

1. Wosadzy, kotrez w pschemyśle mjed wopschijaze wudzélki shotuja abo mjedowe a mjed wopschijaze wudzélki w swojim pschemyśle pjecz tydzen, maju mjed abo mjed wopschijaze wudzélki tak khowacz, abo rosczepacz, so pczoły k nim njemóza. Ssamsne placzi wo njewuczińczenym gracze a zudobjach, kiz su so ke pschemyślowemu pschedzélanju, sklowjenju a khowanju mjedu a mjed wopschijazych wudzélkow trjebale.
2. Wydlenja, kiz njejsu wjazy z pczolami wobsadzene, maju so tak sawrjene khowacz, so pczoły k nim njemóza. Pczolaze bydlenja z placzemi abo plastowymi sdykami switnjenych abo saniczenych khorych abo podkladnych ludow, tez hdyz wone po ménjenju wobsedzerjow pczolow njejsu na natykliwu khorosc czerpicze, dale placzeze abo plastowe dzele tajkich ludow njesmedza so w pczolinjay khowacz. S nimi ma so tak wobkhadzecz, zaz z bydlenjemi a placzemi ludow, pola kotrychz je natykliwa khorosc dopokasana. Mesznosc, w kotrychz so tajke bydlenja abo placzeze tez jenoz nakhwinje khowa'a a wulamaja, abo w kotrychz so dozgla placzeze wulamuja a pschemyślowuje na mjed a wósk pschedzélaju, maju tak pschihrawjene byez, so pczoły k nim pschistupa nimaju.

Njeswobsledzowanje tutych postajenjow ma szézéwki khlostanskeho a zjiwineho prawa.

W Budyschinje, 20. septembra 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Swobodny knjez z Braun,
nemski minister za zeziwjenje a ratarstwo pripowéda dzensa pondzelu na wulkim ratarskim zjezdze we Mniechowje pomocny program za ratarstwo, kotryz je nemske knjezerstwo nětko dowuradziło.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. nik. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěrwkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěź, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožene dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 227 — Budyšin — Wutoru, 27. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Kontingentowanje a zniženje danje

Ratařski program němskeho knježerstwa

W swojej rěči w połnej zhromadźiznje bayerskeje ratarskeje rady je němski minister za jeźiwjenje a ratarstwo swobodny **knjes ſ Braun** hłědowazu rěč měł:

Hospodarski program němskeho knježerstwa dyrbi industrialnej hjeshładłosći wotpomhać. Ratarstwo wě, so je prašenje dźełonjemějerjow w městach tež wažne ratarske prašenje. Lohko ſo hodźi, ſ liczbami dopokazać, kak žiwnje je pschetrjebanje mloka, butry, twarožka, ſala a seleniny dla njedospołnje kupowaneje mozy wróco schło. **W tym nastupanju njeſmě ſo ſtutkowanje hospodarskeho programa na ratarſtwo pschenjsko wažicz, ale ſe ſamym powješchenjom kupowaneje mozy měſchczanow njemóže ſo nuzy ratarjow wotpomhać.**

Psched frontu njeſnjeſneje danje a czischczom pschenjskich placzjſnow

Němscy pschepalowanjacy ratarſcich wuplodow ſwětowych wikow njemóže ratarſtwo na krajny czaſ za ſwobodu ſeźiwjenja němskeho luda rukowacz. Klasanje naschego ratarskeho polěpschazeho hospodarſtwa njewuhladza napoſled **ſ jenoſtronſkeho ſchčhowanja wuwoſneje industrije.** Němska wikowanſka politika poinſlazikeho czaſa je ſe snižnjom ratarſkich zlow wutwoſ wudźełkow němskeje industrije powješchika. S doſpołnym snižnjom zimych placzjſnow na ſwětowych wikach czežko ſchkodowanſchi, je Němska zlowne ſwjasanje ſ wukrajom roſpuſchczíła, ſo może někto němſke ratarſtwo

wobhbleršſtwo Němſkeje ſame ſ khlěbowym žitom ſaſtaracz

a je tež w ſaſtaranju ſ pjenowazym žitom njewotwiſnoſcz dozpěło, kotrež ſo pryedy njeje ſa możne mětło. Bohužel njeſju te ſame napraſwy tež pschi polěpschazym ratarſkim hospodarſtwje, wožebje niz pschi ſtótnych produktach, pschi ſeleninje a žadu czinili. Tole

pohubjenſchenje naſcheho polěpſchazeho hospodarſtwa

czim czežo waži, dokelž w Němſkej wunoſchti ſ pſchedawanja ſkota a ſtótnych produktow ſame 3½ króć telko wuczinjeja kaž wunoſchti ſ pſchedawanja žita a běrnow. So by tukrajnu produkziju ſchkitało, je ſo němſke knježerſtwo roſpuſchczíło, dowoſ ſłědowazych ratarſkich wudźełkow po hromadźe wobmjeſowacz (kontingentowacz):

wſchelakich druzinow ſelenscho kala, tomatow, zhłe, wotrěſanych kwětkow, winowych kiczow ſ jěźi, najwažniſchich druzinow ſada, rěſaneho ſchmrěkowego drjewa a papjerowego drjewa, howjadow ſ rěju, polcza a ſchmalza, butry (po doſednanju ſ jenotliwymi krajemi), twarožka, karpow, hrocha a rajſkowych wotpadankow.

Němſke knježerſtwo je ſa tele wuplody hižo wěſte kontingentowe žadźby poſtajiło. Pryedy hacz je woſjenj, budźe dźiwajo na wikowanſko-politiſke połoženje ſ wobdźelenymi krajemi jednacz. Doſednanje njepokajuje kontingentowanje, kajtež je ratarſtwo žadało. Němſke knježerſtwo pak ſebi myſli,

ſo wikowanſku politiku ſawjedźe, kotraž, hačrunje wſchu ledźbliwoſcz praſchenju dźełonjemějerjow we wuwoſnej industriji pſchiwobrocza, tež němſkemu ratarſtwu měſtno pſchi ſłónzu dawa.

Sapoczatki ſu ſo hižo ſ wupowědźenjom ſchwedſkeho a juhoſłowjanſkeho wikowanſkeho ſrěčzenja czinile. Němſke knježerſtwo wě, ſo budźe nětorny wukrajny produzent tomule ſamjeſowanju dowoſa do Němſkeje wotpokaſujo napſchczíwo ſtejecz.

Se ſtrony placzjſnow ſamych pak ſo njehodźi ratarſtwu pomhacz. **Pſchede wſchém je dań,** kotraž ratarjej jara njeſnjeſnju ſwakłu nakładuje. Danjowa czeja, kotraž nóżeſche ſo pryedy ſe ſwinjeczom ſaplaczíeſ, nětkole dwě ſwinjeczi trjeba.

Dla njewunoſchnoſnoſe ratarſtwa ſo tež wěricejſo ratarſtwa najczeſo wohroženja. **Němſke ratarſtwo je w kóždym ſ poſledních ſſoch lět 1,2 miljardy pſchiſadźiło.** 60 procentow malcheho ratarſtwa, 70 procentow ſrěnjeho ratarſtwa, 80 procentow wulkeho ratarſtwa njeje mohło ſwoju dań ſ wuſpołnym hospodarſtwa, ale ſe ſubſtanzy (ſamoženja) ſaplaczíeſ. Němſke knježerſtwo je ſo tohodła w nastupanju hypothekowje danje ſa złědowazy pucz roſſudźiło:

Danjowa czeja, kotruž ma ratarſtwo ſa dołhoczaſne hypotheki bliſchej lěcze njeſeſ, ſo wo 2 prozentaj, tola niz niže 4 proz. — na lěto wobliczene — wołóži.

Ratař ma ju dwójzy, potajkim wſcho hromadże 4 prozenty, kotrež bliſchej lěcze njetrjeba ſaplaczíeſ, pſchi wotplaczajcych hypothekach halle na kónzu wotplaczajeje periody ſaplaczíeſ, pſchi czimž ſo dań ſ danje njewobliczi. Tež pola hypotheſkow, kotrež ſo njetrjebaju wotplaczíeſ, dyrbi ſo wotpadnjeny dańny dźeł 4 prozentow pſchi wróczoplaczenju pożczonki wurunacz, w połnej wyſokoſczi pak jenoż potom, hdyž ſo wróczoplaczenje ſa něhdże 8 lět ſtanje. Hdyž ſo hypotheſka pożczonka pryedy wróczo placzi, ſo podſadźicho ſaplaczena dań po poſtajenym ſtopnjowanju ſniži. Dań ſa **ſaſtawne liſty** ſo ſe ſnižnjom danje ratarſkich hypothekow njeſpychkróczi.

Danje ſo tež pſchi perſonalnym kreditu ſniža. Wobſchérna reorganiſazija kreditnych pomérow w ratarſkich družſtwach budźe na io ſkutkowacz, ſo powješchene danjowe pſchirazki wotpadnu. **Knježerſtwo je tehodła wobſamkło, ſo ſo na wurunanju wotpiſanſkeje Potrjeby pſchi ratarſkich družſtwach roſſudnje wobdźeli.** Wono ſo nadźija, ſo budźe móz dań, kotruž na poſledni bjerjak kredita ſaplaczíeſ, na pſchiſprawnu měrn ſniżiez. K tomu maju družſtwa w delnim a ſrěnim twarje ſ khětrym ſnižnjom dońal ſo bjerjazeho dobytka pomhacz. Pomoz budźe ſo pſches Pruſku zentralnu družſtwowu pokładninju wodźicz, kotrejež reorganiſazija ſ tym ruku w ruku pódźe. Jednanja wo tym ſu ſo ſ pruſkim ſtatnym knježerſtwom ſawjedźe. Dale je ſo

wožebity wurunazy porjad a ſylnjſche ſchkitanje pſched ſudniſkim wukonjenjom

ſa wobſchędźerja a tež ſa najenka ratarſkich leżownoſczow wobſamkło. Sa měrjecza hospodarſtwa, pola kotrehoż je wuhlad na roſrunanje, dyrbi ſo pola hantſkeho ſudniſtwa **požrědkowanje** wolcwricz, pſchi kotrymž dyrbi khmany pożrědnik wurunanje dołha pſchewjeſcz. Za požrědkowanje, na ſti měhazy poſtajene, dyrbi dołſnik pſched pſchimanjom na ſwojej leżownoſczi we wěſtym wobſahu ſchkitany byez. Plan ſa wuprawu dołha może ſo ſ dwě tſeczinowſkej wjetſchinu njeſawěſczenych wěricejſow ſa ſwjaſajej mozu tež pſcheczíwo napſcheczíwo rěczajcej mjenſchinje pſchijeez. Wurjadnje hłuboki ſtaw płaczíſnow ſa ſtót, ſtótne wudźełki, drjewo a druhe ratarſke wudźełki hospodarſtwam we-wožebitych nuſowych padach ſnjemóznja, tež běżnu lětnu dań prenjeje hypotheki ſaplaczíeſ. So by ſo w taſkich padach

nuczene pſchedawanje ſminyło,

je w nuſowym wukaſu poſtajene, ſo może ſo ſa tele hospodarſtwa nuczene pſchežadźowanje tež potom nakhwilnje ſaſtajicz, hdyž je njedopjelnjenje płaczenjow ſ wurjadnym ſchkodowanjom hospodarſtwowych wunoſchkow ſe wjedrom abo ſtótnymi khorozeſenji ſawinowało. S tymi ſamymi wumělenjenjemi dyrbja ſo najeźy pſcheczíwo wupowědźenjam pſchenajerja na pſchenajenſtwo wurunazy hamt powolacz muz. Stónczenje je ſo ſa ſadanki ukoſowych pjenjes hacz do lětuſchich ſnjow date ſchkitanje pſcheczíwo wukonjenjum wuſunda hacz do pſchihodnych ſnjow podležſchicho.

Knježerſtwo wě, ſo ſu tele naprawy jenoż ſapoczatk. Wožebje knježerſtwo ſwoju winowatoſcz ſnaje, ſo dyrbi ſo ſa to ſtaracz, ſo dźełonjemějerjo w pſchihodnej ſymje njetrjebaju khlěba tradacz. Tak ſo ſtuſſchenje mjaſa ſaſo ſapoczenje.

Němſke knježerſtwo ſo nadźija, ſo drje ſo prózuje, ſ ſudnami ſměrom hromadże dźełacz, tomule dźěłu ſamo wulke wopory pſchinjeſe, ſo pak njeje ſwětowe, němſki lud do koſmopolitiſkeje roſnuty pſchetworiez, kotraž kóždu narodnu muz, kóždu ludowu wutrobitu wěru do ſebje ſamcho ſadujeſe.

*

We wudoſpołnjazym roſłożenju je němſki dźełowy minister rjekł: Kontingentowe žadźby dyrbja najpozdźej do 31. dezembra 1932 płaczíez. Woſmyſlene njeje, kontingenty na zyle lěto a jenak ſe wſchě twory poſtajicz.

Pſchednoſchk němſkeho ſeźiwjenſkeho ministra ſwobodneho knjeſa ſ Brauna je na kónzu howrjaze pſchihłoſowanje namakał.

Rozrěčenje sakskeho ministerskeho presidenta z Papenom

Ministerſki preſident Schieck je wutoru hromadźe ſ miniſterialnymaj direktoromaj dr. Schettlerom a dr. Hörigom do Barlina puczował, ſo by ſo ſ němſkim kanzlerom Papenom a w němſkim finanzowym ministrom hrabju Schwerinom wo finanzowych naležnoſczach a druhich trajazych praſchenjach roſnuwoliwił.

Göhringowa wólbna rěč

W Heide w Schleswig-Holſteinſkej je njedźelu nazionalno-ſozialiſtiſki němſkoběžnſki preſident pſched 10 000 woſobanami rěczał. W ſwojej rěči ſo woſtebje ſ Papenowym hoſpodarſkim programom ſaběraſche, kotrehoż lěpſchi dźeł je ſo ſ nazionalnoſozialiſtiſkeho programa wjat, mjeſ tym ſo dyrbja ſo druhe dźele jenoż hubjene mjenowacz. Ratarjam ſo pod Papenowym programom wěſcze lěpje njepóńdże. Němſkeje knježerſtwo je nowu ſtronu ſakoźiło, tak mjenowanu radiowu ſtronu. Knježerſtwo je ſcelak, lud antenna, dokelž ſmě lud jenoż ſłyſchecz, tola njejmě niczo rjez. Lud drje tež rěczi, tola knježerſtwo je njeſłyſchi, tehodła tež njewě, ſchto lud měni. Göring potom prczi, ſo jednanja nazionalnych ſozialiſtow ſ zentrumſkej ſtronu njeſłu ſo na niczo druheho ſamerſke, hacz ſa dźeńwacz, ſo by Papen nad němſkim ludom knjeźił a k mozy pſchiſchoł. Wo to njeje ſchło, njetkmany parlament ſakhowacz, ale ludowa czeſcz a nahladniſoſcz ſakhowacz. Schesty dźeń nowembra roſſudźi, hacz dyrbi Papenowe knježerſtwo dale traez. Sa to pak njeje żanych wuhladow. Jeli ſo ſu němſkonazionalni wuliczili, ſo bychu **nazionalni ſozialiſtoju 70 mandalow ſhubili,** je zyle wuſamknjene, ſo bychu němſkonazionalni tele mandaty dobyli.

Hitlerowe rozrěčenje z jendźelskim nowinarjom

W roſrěczenju ſe ſajmjerjom Londonſkich nowin „Daily Mail" je Hitler wótre poroki němſkemu knježerſtwu czinił. Hitler praji, ſo jemu ſyła njeje trjeba, pſchecziwo knježerſtwu agitowacz. Smětrom może ſo do bawerſkich horow ſchowacz a politiku jaſnez. Papenowe knježerſtwo mjes tym agitazijſke dźelo ſa Hitlera dokonja. Nětcziſche knježerſtwo je ſo na pěſk natwarilo, niz **pak** na ſkalu ludowje wole. Němſka je ſo autokratija (ſamowładſtwo) jeneje politiſkeje ſtrony ſcźinila, kotraž może ſo ſe zarjeſ pſchedwójnſkej Ruſkej pſchirunnacz. W Němſkej njemóže ſchći jane knježerſtwo ſwoju muz pſcheczíwo ludowej woli ſdźerżecz. Nětcziſche knježerſtwo ſo kaž khartaza khěžka ſpinje.

Hitler ſo potom pſcheczíwo **hoſpodarſkemu programej němſkeho knježerſtwa wobroczi,** pod kotrymž budźe němſki lud czerpjecz. W bliſchim czaſu woſjewjenje wuda, w kotrymž ſo hoſpodarſki program ſpła a nadrobnje roſproji. Program ſo njehodźi pſchewjeſcz, dokelž lud k njemu ninia dowěrjenja, a dokelž w ſiwjenja ważnych praſchenjach na roſninoženje dźela njedźiwa. Nazionalnoſozialiſtiſke hibanje ſkaly plan ſa jednanje wo hoſpodarſtich praſchenjach Němſkeje do muzy ſtaji, kotruž wěſcze pſchihłoſowanje němſkeho ſejma a luda nadeńdże. Nazionalni ſozialiſtojo dobudu a Němſkej nowe ſiwjenje a wulkoſcz pſchinjeſu.

Stónczenje Hitler na ſłowa jeneho knježerſtwowego ſaſtupjerjo ſo poczahnjo, po kotrychž **dyrbi ſo lud ſe ſaſahadow, ſ czaſa ſranzowiſkeje revolucije wucznych, wukſwobodźicz,** praji: **„To po ſdaczu rěka, ſo ſo ludowa wola jako wſajm njeczwjaza wobhladuje.** Mózu rjez, ſo móża něſtole na mozy ſtejacz, jeli ſo buchu ſpytali, ſ ludom tak wobkhadźecz, kaž je ſo ſ nim pſched franzowſkej revoluciju wobkhadźało, jeneże wěſy wěſcze byez, mjenujcz, ſo revolucija ſłudża, kotraž budźe hiſchcze ſylniſcha hacz franzowſka revolucija.

Pjeć kładźerjow bombow zajeli

W Hohenweſtedtu-Schenefeldu pola Altony ſu ſchezej mlodych ludźi ſajeli, na kotrychž tukaju, ſo ſu we wólbnej nozy bomby kładli. Pjecz ſ nich ſu do Altony dowjedli. ſchesteho ſu ſ ſatby puſchczili.

Wunošk gmeinskich wólbow w Magdeburgskim wokrjesu

W Rodenslebenje w Magdeburgskich stronach šu njedjelu gmejnske wólby byle. Wotedaks je šo 718 hłosow. S nich šu dostali sozialdemokratojo 370 (pischi poslednich wólbach do němskeho šejma 277), nazionalni sozialistojo 188 (378), sjenowjene měschčanske strony 158 (79). Sozialdemokratojo šu 9, nazionalni sozialistojo 5 a měschčanske strony 4 mandaty.

Industrijowy chemiski zjězd w Prazy so wotewrił

Pónjdjelu dopołdnja je šo w Prazy 12. internazionalny sjězd za industrialnu chemiju wotewrił. Pischi šwojeho djelikim pozdjenju je sastupjeł francowskeho knjezerstwa, minister Painleve wobdźelił. Wikowaništi minister dr. Matoušchek w knjezerstwowym mjenje ſ cjeskej a francowskej rěcu wobdźelnikow powita. W šwojej rěcu wo šnamje industrialnieje chemije a jeje nadawk pischi rosrisowanju nětcišcheje khutneje hospodarskeje krizy rosłoži, ſ kotrejž budže šo towarstwo za industrialnu chemiju, wahotowarja tehole sjěda, sobjerać. Wyschschi měschčanosta dr. Baxa hoješi w mjenje města Prahi postrowi. Potom šo president wikowaništeje a pschemyšlowe komory w Prašy, dr. Trebiski, zlowa jimasche, jo by rozkładł, kak wusław, na kotrehož cjoke stejí, wšdomostnje a kulturne djela na hospodarišim polu nakońcej pyta.

„Pućowanje hłódnych" šotiskich dźětonjemčerjow

350 schottiſtich dźětonjemčerjow je šo pónjdjelu w Glasgowje na „puć hłódnych" do Londona nastajiło, hdjež 27. oktobra bóndu. Parlamentej dźedża pródtwotwne pišmo pschepodacj, w kotrymž mjes druhim žadaju, so buchu šo skrótcenja w šawěšcenju bjezdźěłkoſce a w ſozialnym šawěšcenju wróco wſake. Tyšazy dźětonjemčerjow puczowazych hłódnikow pschewodźeja.

Wólby w Grichiskej

Dotalny wólbny wunoschk powěsć potwierdźa, so je liberalna strona, kotrejež wjednik je Venizelos, najwjetschu liczbu mandatow dobyła. Druhe strony šu jenož mało mandatow dostałe. Kommunistojo, kotříž w pogledninm parlamenceje njemějachu žaneho zastupjerja, drje někotre mandaty dobudu.

Kommunistiska wjetšina w Sofiji

Gmejnske wólby w bołharskim hłownym měsče Sofiji šu kommunistam wulke dobycze pschinjeſli. W měschčanſkej radze šu kommunistojo ſ 35 zyłkow 21 zyłkow dobyli, tatarjam a demokratam, kotříž knjezerstwowu stronu tworja je 11 mandatow pschidpadko. Zankowowa prawizowa strona je tři mandaty dostała.

Gricha Politis.

Jeho wolachu ja presidenta noweje polneje zhromadźiny Swjatła Ludow.

Wunoschk wólbow kuntskowno-politiſkich tehodła wobmyſlenje ſtendźe, dokelž njebudźa dyrjeć kommunistam we hłownym měsče monarchiſkeho ſtata knjezicz dać. Wočakuje, jo kommunistiſki stront w zyłkim kraju wosebje zaſpěwa.

Gandhiowe poscẽnje so skóncžło

W indiſkim parlamenceje je šo zjašelo, so je jendźelſke knjezerſtwo dojednanju mjes hindami a pariami pschihłosowało.

K wudospołnjenju wo dojednanju w Punje je ſ Bombaya powěsć pschišła, jo je Gandhi pschestał, bo poscẽnje.

Wopraudže je Gandhiowy poscẽnju ſtrajf dźěwy cźinił. Pschedy njepschistupne wyſoke hinduſke kasty šu pariam, zastupjenu njimam ludej, wulke pschiwolenja cźinile. Pariam budže w pschichodže dowolene, wſche temple a ſchule wopytać a wſche dróhi a ſtudnje wužiwać.

*

W Schri Nagaru (w Kaschmirskej) je ſnowa k krwawym pukam mjes hindami a mohamedanami doſchło. Dwě wožbje šu morili a 66 franili. Wyschnoſcže šu nahły ſtud pschipowědźile.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 27. septembra 1932.

— **Wa wodje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer +2, thermometer wo dnjo + 24. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0 a thermometer w nuzy +11. Mało pschemjenjenja wjedra. Dźensa rano wokoło 4 hodź. wołschowi naſche łuchne ho na ſtyniſchi deſchćik. Pischewalkeho mackenja wšak šo nadźijeć njemóžemy. Schkleuza dyr hiſchći na njewobſtajne pokaſowaſche. Wótry budže najzerkły poſtupowaćz. S wjeczora pschikhadźa nowa wiſchina. Dokelž ſ połnóżnym ledowym morjom ſarjuje, šmějmy pschihotować ſtumnych wětrow wot tam wockakowacz. Wone wuſtudźa nam powětr a hrozy nam ſaſo ſtrach, ſo budża w nozy utróły padacz. W Francowſkej a Belgiſkej a Hollandſkej měſachu niedźelu nimale ſtyrjo deſcheje. Nětko pak ſo tam wuczahuje, ale je ſtumniſchi pockaſ zaſtupił. Wyſchina pschikhadźa ſ wjeczora w jara ſchěrokej fronce. S połonja a dołheho ranja mamy wyſchiny. Tute pschikhadźaze niſiny wěcze ſebrěbrja. — Inſitje ſrjedu ſtładźa ſtónčko 5,55 hodź. a thwoni ho poł. 5,46 hodź. Měſarſki ſtładźa rano 3,14 hodź. a thwoni ho poł. 5,05 hodź.

Nazyma w kraju!

Mamy nětko tež ſo prolizy hižo nałymu. Ale wſchak naſymſke wichory nam dawno hižo pschiwodźachu kónz rjaneho lětnjeho cźaſa. Nanja na raz buchu chłódniſche a po trawniku leſachu wottorhane hałoſy koſtonyſchow a akazijow.

A ſtónčnje je tež ſo pschinamakał dołho worčakowany deſchćik. Schłonny pak hižo żołtnu, prěnje liſcza pada. Pschijowanje je hiſchcze tjenje cźopło. Pschi wodźe nětko hałe nakćiwki rěſnja. Teje na žołtej bźe roſkatki ſo wupſcheſtrěwaju nad ſtwołczitymi kwětkami płótnika, kiž ſo tuli k muri ſtareje thałupy. Próſchna ſuchota je ſo pschemjenika do thłódneje mokroty: kaž ſtaroſcze pſches tluczkowu dźěrku, tak ſ mokrotu tłacze wſchudże ſaczejnje. Ale tłacze njewoſtnamjenja ſtajnje mrěcze a tónz hnezo.

W pschirodze je pschezy hiſchcze cźuły žnjow, bytrišy niz ſa cźłowjeka, ale ſa ſwěrjo. Małzyne korneſchki maju kaž wuhel cźorne ſahłody, korneſchki ſu dźe hiſchcze ſelenjoſte.

Pola ju próſnje, ale po keſkach a hujeźinach ſo wija thnjelowe hałe. Su ty žonſke habłi. Howjž ſu doſpěwiſe, ſu napudrowane ſ drobnuſchkimi ſornjatkami je žołteje ſiwizny. Ta piwa drobna korjenjatoſcze. Muſzne kwětki ſu bóle njenahładne, bywaju tež žadnjſche. Khmjel je pschimowiny kopſchinow, kmoje a wjaſa.

Potajtim je nětko wopraudže naſymna? Pschipołonju dźe cźe hiſchcze brěže, ale wječor cźi tała huſchka a hižo ſo cźi ſłyſka po cźopłoce, w kotrejž móżeſch tak tyſtowy pschecźahowacz . . .

*

— **Dla wupotjedźenja jěſdneje dróhi** ſo Wetkowska dróha w Budyſchinje — mjes Albertowym namjeſtom a Stieberſkej dróhu — ſa cźaſ tuteho dźěła ſa jězdu wobthađ ſawrěje. Napſchecźiwne ſadźerjenje ſo kitoſa.

— **Wupłacźenje rentow!** S pósty ſo nam jóſli: Wojerſte renty na oktober 1932 ſo ſa Budyſchin a w jenu pschidźelenych póſtowych agentурach a wotnoſkach ſchtwórtk 29. ſeptembra wupłacźuja. Sa Budyſchin wupłacźuje ſo na pósce 3 (Pſched ſchuleſtimi wrotami). — Sſobotu 1. oktobra wupłacźuja ſo podpjerſy ze ſnjeſchenjowcho a invalidnoho ſawěſcenja a to w Budyſchinje invalidne renty na pišmiki A hacź Ž w turnowarni ev. towarſchownje na Hornczejſkej haju 23, wſchitke druhe renty na pósce 3 (Pſched ſchuleſtimi wrotami). — Wſchitke rentowe kwitowanki na měſaz oktober 1932 dyrbja wobtrucźene być. Możebje ſo na to pokaſuje, ſo matej ſo pichi wudawinſtkich rentach we wobtrucźenju běžnej cźaſbe 2 a 3 wupjelnicź.

— **W keſkach Schillerowzach wulkhadniſchczow** namakachu wczera popołdnju wokoło 4 hodź. muża, kiž běſche na puczołrwanju, pjaneho leżo. Polizija jeho do ſkhowanſkeje jatby wſa.

— **Wobthadne njeſboże** ſta ſo wczera wjeczor wokoło 7 hodź. na wjeczornym ſwjatowazym puczu mjes Hłownym a Mjaſowym torhoſchczom. Tudomneho wobzjerja, kiž ſ Hłownego torhoſcheza ſpěchnje pſches hału běžeſche, wonkowny wozbowy automobil, kiž na Hłowne torhoſchczo jěžeſche, powali. Dokelž automobil pomału jěžeſche, ſo hórſche njeſboże njeſta. Tola pak ſo ſnjeſchowjeny, kiž ſ hłowu we kłomu khłodnika dyri, tkěrko ſrani. Jako běſche jemu k dr. Franka prěnju pomoz poſkicził, ſranjeneho domoj dowjeſechu.

— **Dla ſtſchowjenja ſajaca ſnja.** Krawz a hojeć Emil Mje ka ſ Budyſchina běſche mandželſku dźěſacerju Emmu Sſtſchanſkowu ſ města dla ſtarneho ſtſchowjenja wobſtrěſił, dokelž běſche wona jemu a jeho ſynej na ſtarnoſci do ſtſchowdźenje ſłowa pschimołka. Wuſtupi ſtarneſki ſud běſche Sſtſchanſkowu tehodła k 3 njedźelam ſajaca ſajaſił. Wona ſo pschećiwo wuſtupej powoła a w powołanſtim jednanju wołwakała ſtſchowdźenje, kajkehož dla běſche wobſtrěſena. Sſud pak jeje powołanje ſacźiſny, a pschi thłoſtanju woſta.

— **Sakſka krajna loterija.** Pschi ſobotnińchim cźeſnjenju 5. rjadownje 201. ſakſkeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (18. dźeń) padże dobyczje wo 30000 hr. na cźiſło 146473; dobyczje wo 10 000 hr. na cźiſło 9 dobyczje wo 5000 hr. na cźiſła 23557 69211 92756 95414 98694; dobyczje wo 3000 hr. na cźa. 44167 56701 56736 62433 74490 81019 82025 91708 92946 109321 121092 122003 127903 1 128578 139582 139843 144720; dobyczje wo 2000 cźiſła 2477 8733 10504 15474 19427 19721 26498 28119 29692 32537 41777 46077 46222 54944 56524 56533 61614 63556 69359 74769 93810 98360 102135 102899 105705 108903 1 112611 113936 114908 117353 121974 128470 1 130442 130936 134885 135432 150777; dobycź 1000 hr. na cźiſła 685 1080 1153 1197 2203 5141 7031 9439 12132 13044 14157 16157 18608 18645 24650 27076 27127 29340 30888 33591 35169 35839 36619 36627 37614 38396 39085 39577 45389 45640 47876 49298 49490 52101 52268 54339 58142 60355 67091 67763 69168 69823 74491 80734 81285 84854 86594 87450 91892 94090 97511 99054 100396 103765 105673 108377 108529 110053 112966 113979 116308 116969 118167 118283 119361 119548 123485 124180 124564 125422 128204 129945 136916 142709 144563 144745 153428 153465 157884.

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Sſužnoſcźſka idyla.

1141 (Pokrać̀owanje.)

Ale pohonć, kaž by wohluchnyk a wołzłepik, dale ſchwikłaſche a runje na najcźeſnjiwiſche měſtno, pod bruch a pſches ſłowu.

„Pohonćko, ja cźi praju, njebij!" nětchto ſylniſcho Zymbura poruči, a daſche ſo ſaſu do ſpěchniſcheho hicźa.

Rosnjemdrjeny khaoła ſchub wobroći a bijeſche konjej ſ khnbſtiſcźezom. Ale tu ſtejeſche Zymbura hižo pola njeho, cźiſny tołu do pſcherowa a ſ jenym hrabinjenjom jemu khnb wutorhny. Běſche to Zymburje derje ſnaty cźežki wośnjſti khnb a na jeho ramjenju běchu hiſchcze ſtuczki, ſo buchu ſchwiti hiſchcze bóle cźuczj buźe.

„Ach, ſ taſtim khnbom ſu traſchi tež Krześchacźka bili" — pschidźeſe jemu hiſchcze na myſl — a w tej bołoſczi a w tym njemże ſo do pohonća da: „Jenoż jedyn taſti ſchwit cźi dam, kajtichž ſu konjomaj nadawał", khnb ſaſtawiſa a khaćł pożledk pschemjeći. Tón ſ bołoſczju paſkaſi, jareji a hnydom ſo na ſenju ſyny ſe wobemaj rukomaj hłowu pſchi bołaze měſtno dźerżo.

„Widźiſch? A kelko ſy ty jich konjomaj namórił!" dooa rozhněwany bur a dale jeho kedźbu njemějo ſo ke ſapſchahej wobroći.

Khłuk ſy a njekniczonnik — ſwinowu ninaſch wuſchcźenu a njewidźiſch to, wós njemaſoſch a to dźeſch jěſdźicź", porokowacźka, hnemnje ſpinawu wotwjerećźujo. Wołko woſa ſo ſ łudźini njcźewſcheſche. Howjž Zymbura na konjej ſ jaſykom ſamlaſtnu, wſchitkjy ſatkóćźichu, wós ſo hibny, konjej wjeſele, ſadoſćiwje ſo ſ hnuđomaj do khmota ſapręchu a łoſzu, bjes rejenja a bicza wujeđżechu.

„Tajkej konjej do cźeſnjenja, a ty, njekniczonnik, je ſłaſyſch", ſo roſthorjeny bur ſwarjowu jewobró. Wołroćź ſtejeſche w cźeſnjomnej ſdaleniſcźi a potom hałe, hdyž bě ſo Zymbura njěſchto kroczelow wot njeho wotſtałił, wobroći ſo a ſa nim wołaſche: „ja waſ ſnaju, wy ſcźe ſtary Zymbura, ja waſ wobſkorju."

„Jenoż ſtorź, ſcźerbje, ſtorź", bur ſa ſobu ſabórcźa, ani ho njewobhładny, kaž buchu tamne ſłowa jeho njenaſtupałe.

Ale jene ſłowo Zymburu tola kłó, pſchimjet „ſtary". Prěni raz jón ſaſtužiſcha a ſamyſli ſo nad nim. „Hm", tón njeſtrawa na prawje, tak dołoh dha bo ſydomoždżatti hiſchcze mam, ſchćerackł mi wokoło hłowy léta a Francowje, Schćerbowje a Jonowe dźeżi mi „ńźoł" rěkaju, haj, haj, ſtarſich, ſtary Zymbura, a zyłe wujednanu ſ tymle nowym titułom, bo ſwojeho domu ſaſtupi.

W cźłowjeſtim žiwjenju ſu ſkóżnje, ſłónčne dny, kbh ſ pośmjeſnokom rano ſtawamy a pośmjeſnuk ho ſ njeſwocźa njeſłubi, hdyž wjeczor wuſmjeny. Ale ſu też ſrudne, hórke dny, na kotrychž nam ſmjerſt na cźole pſchiſtudźe a hiſchcze wjeczor, hdyž ho łkamy, ſchcźetamy: „Mój Boże, ſchto ho mi dźenſa hiſchcze ſtanje?", taſti dźeń mějeſche Zymbura dźenſa wot ſamcźo rana. Lóh ma hó domoj pſchiſchoł, tu jemu Marjanka napſchecźo pſchińdże. „Wot Měrcźina je liſt pſchiſchoł a kniez ſarat je cźi nowiny półał", tyſchnje hładaj jemu wotſewi.

„Zymbura ho hydny a wſa ſynowu dopis ho rukí."

„Njemóżu wjaſy pišmo derje cźitać, nětkaſ hubjenje widźu, wěſo, ſtaryu", ſej ſołychny a k wokſej pſchiſtupi. Měrcźinowy liſt a nowiny pſchećźenje wobkruczachu, ſo wójnſka wuprawa do Bójmiſkeje wje „jenoż tak", ſo ho „bjes jenicźkeho wutłeła ſ tłełby" njeſtónći, nawopak, ſo ho ſapoczina ſta wójna njewidźomnym njeſchcźełom, kiž chze ho na tóżde waſchinje bitwy w połnym ſmužnoſći, ale ſa to padſtocźnje taka ſa ſtaliſtami, na hórkach, w domach a khěžkach a hnyž wóſtej wo wjeſe cźeſnjce, na ſwojich wobhonjerjow a prědkowne ſtrěhy ſpuſchcźeju, ſo nadobo wutſěli, a tſto, ſchtyrjo je rjady ho k jemi ſwjeſu. Wſjazy ſ horzotu padaja, łacźuja, je wjele thorych, raujenych a njezwych.

„Moja ſuba żona, modli ho k Bohu, ſo by nam jandźeł pětkoł tyho hólza tam ſchitał, ſta wójna to budże, dokelž budże dołha, ta ho njeſkónczi ſa dwě njedźeli, kaž ſ Pruſkej", Zymbura ſ tyſchnym hłoſom worćźeſnjewi a wuſkoſej jemu wutrobu ſpinaſche. „Hdy bychu wi takle Měrcźina ſebili, ſchto bych bej ſayaczał, ja ſtary", a cźiſneſche, ſo ſa jemu kolenje pótkuſtej. „Bóh jeho wukhowa", wzmolwi w jeho duſchi hłóſ, ſpłaty hłóſ, połny dowěry na Boha a pożnjki, haj ſtrana ſnowa nałeho Zymburu. Dźeſcheſe wón a ſ dwora witaſche jeho ſtuſenj honaczi ſpěw. Hoſpodarjowej wožkp hnydom ſo koſchazeho wójwodu po dworje pakaſcheć, ale wdarmo. Sſedźeſche pod kólnju na hrjadźe a ſwěrachu, ſchłoſ njeſcheſche.

„Marſch na ſwoje měſtno", bur po ninj ſ ruku mach ał a jeho ſyłaſchi. Ale hanacź wuſka ani njecźichu, ſo darmo na hnjiſiſcheju porv, thwiłku w plnach pſchez khěžu hrjebaſche a hnydom ſaſy pod tſchu bźeſche a tam ſnowa na ſwoje ſtadło tokoſchow wokſche.

„Deſchćik pſchiłoże", njeſny bur, ſtaroſcźiwje ſ wokſy hładaja. Sſkónczkp tam płaſče ſwěcźeſche, a cźiſti mróżeł, kaž pawczniza ſtajnje wobkhłu pokrowaſche. „Ja kak dołoh je khyſcheczj", Zymbura dale wobkedźbowaſche a pożnuchaſche. Jażnje khyſcheſche ſ Kriſtjan pschipadny hwonicź, kaž ſ Hermanja a ſa thwiłu ſ Pešta. Sſtudnje, kaž by ho k wójnſkej ſwónicź, ſwojenje ſignałowe hwónicźkow ſe żeleſnitſkej ſtrażnizu na klinczeſche . . .

(Pokrać̀owanje ſeźěhuje.)

— **Dwě dobyczi wo 2000 hriwnow** padnyschtej pischi wczerawischim cżehnjenju satkeje trajneje loterije na losaj cżo. 111443 a 145043 do tudomneje Lehmannez loterijoweje bërkownje na Kamjentnej haßy.

— Powołowanje może so pischekatwcz a mërcz naischkódnische schelmi, hdyż niewobkedźbujeże njezistosć teże, tiż może so wschelake a na wschitkich dźělach cżeka potrjacz. Ssu to wobżoby wumjery, schkody na nohomaj, mackanje za a fuchanje tischawa, stare jedmjaze rany, a rasdi so, so byschcże pischezo dobru hrëd doma mëli, tiż so z wuspëchnym pischeczimo khorosczam koże nałożuje. To je antiseptiska ranaza žałba „Crinol“. Tuta wurjadnje sylnje krvje, ani so by sadżewała rosczenju mlodeje koże. „Crinol“ je w hapjekach dostacz.

S **Raschowa.** (Wuwudżenje.) 4. februara 1932 rano běsche so na Budyško-Budeschczanskej statnej dróhy w Raschowje njesboże i autonobilom stało. Na dróhi sczejiche njedowoleny automobil wójnika Wilhelma-Raschowskeho bjes doßahajeho wobßmërtwenja. Wójnik Jisdor Riedel z Budeschez běsche se swojim podawańskim autom do Budyschina jědżo nimo wosa sajewschi srakyt do wozbowoheho automobila, tiż běsche jemu z Budyschina napschecżo pichijeł. Nětotre wozboby běchu so sranike. Hnydom na to běsche hischcże motorike koło do wosa sajeło a wjednit běsche so tehorunja thëtro sranik. Wilhelm běsche dla njewobkedźbowanja wukasa wo wobthadże se samotkodami thlostani wo 25 hriwnow abo 5 dnjow jatby a 5 dnjow jastwa dostak. Riedlej napokoji Budyšći hamtiski sudnik dla cżëlneho sranjenja z njekedźbliwosczje k 100 hr. pjenjeżneho thlostanja abo 20 dnjow jastwa. Se swojim powołanjom pischecziwo wyschokemu thlostanju mëjesche Riedel wuspëch, so by khlostanje na 50 hriwnow abo 10 dnjow jastwa sniżi. Khóżiny jednanja napokożichu so statnej pokladni.

S **Budestez.** (Spominanje na njeboh wyschischcho fararja.) Wczera póndżelu popołdnju pothowachu tu serbsku wjesnjanu Hanu Neumannowu. Po pohrzebnej swjatocznosczi poda so k. kantor Ssmola se swojim pohrzebnym khórom dżeżi k rowej wyschischcho fararja Domaschki a saspëwa tam wopomnjeńkej spëwaj. Wczera běsche runje lëto, so je nasch nejspomnity wyschischi farař swojej wocży k wëżnemu mërej sańdżelik. Pischi spominanju pischi rowje běschtej też pischitommej knjeni swud. wyschischa fararka Domaschzyna a jeje dżowka, wucżerka knj. Domaschkez.

S **Płuńkez.** (Njesboże.) Njepjerżink dżeżi, pójmjuhcz so na auto abo sapschahi, by tu nimale wjesche njesboże sawinował. 9 lëtny żym pjetarja Pawoła Majwalda so je schmle domoj wróżi. Sypża so poßmjerz na pschiwós traktora Budyschinskich fakow. Pischi tym so wobkmuły a na semju padże. Mëjesche hischcże tako onchadżitomnosczje, so by ruczże na bok wali. Tola hischcże jene koło jemu nohu pschejédże. Na sboże ujebe was nałkapżeny.

S **Mërkowa.** (Domkhowanka.) Sańdżenu hobotu wopżewcżi Lutobohanski knjes z Watzdorf swuczenu domthowanku w tudomnym Dörrerej hoscżenzu. Pischi proschni bëchu wschitcy dżëlacżerjo a pischi kofeju a tykanzu so dobra fabawa wuwi. Tola knjes sam z rykej swojej swójbu bësche pschitomny. S wjesłej rejzu, ke kotrejż snata Pjetaschez kapała hudżesche, skónczi so swjedżeń. Knjezej Waldorfej pak wutrobny dżak.

Wustajeńca, sadu, zeleniny a rózow we Wulkej Dubrawje

Kóżde lëto sarjadnje sedalske towaristwo sa Wulku Dubrawu a wokolinu wustajeńzu. Towaristwo tczëże a hobustawy maju ko so sadach a naßonjenich towarischach. Swoju lëtuschu wustajeńzu wotewri sańdżenu zoboru pop. w 2 hodż. Hižom zaranje popołdnju pischihadżachu wopytarjo a sajimcy a tej njeżołu bësche wopyt spokojazy rylny. Wustajeńza bësche sameżesena we kurli hoscżenza k „Sakkemu hajnkej“. Sastupnych pjenjez wuczinjesche jenoż 20 pj. a sa dżeżi jenoż połojzu teho.

Wopytowarjej wustajeńzy so pischi sastupje do njeje sedza, jako by to kżëżazerja a srawjazeje sahrody pischischol. Wschitcy je so tak sarjadowało, so je wóczku wobżiladowazu dosez derje pischimyne. Se spodobanjom sebi tu sjemëch wobkladowacz sad, wschë róże, hdżewe wino w bleschach, też na pschedań, najrjeńsche a najerohotnische kwëtki.

Wschelazy plagowarjo bëchu swoje rekordne wupkody wustajili. Wësche tu banja (Kürbis), kiż samo 56 puntow ważesche. Wona khischesche k. Kernej se wëży. Wjesnji wobkhadnizy bëchu też hoba wustajili. K. Schczëpan wustajesche wschón sahrodniski arat nat najcenotnischeho hacż do najsapołnischeho. Też snaty wjesnty drohist k. Waklaż Fischer bësche wustajił swoje chemiske krëski k. wjasnowanju a swjecenju. Wón też newak kóżdemu rad we wschitkich naležnoscżach radu podawa. Wobsebite mëstno mëjesche [illegible] sahrodniski agent Oskara Buttera z Budyschina. K. Jan Bejmla jako pczołaż mëjesche tu wuplody swojeho pczołarskeho knustajenje. Wobsebnu leżbnoscż sbuczi też mësnoscż sa schkit ptaczkow.

Wjesczich dokonjanscże potticzi jewischczo. Na ninu je pschiprawjena wopraudże sahrodka, pyschna rózownja a hadowinja. Selene jëdle, jabłczinny hischcże z płodami, winowe pjenki, hischcże se srawymi kicżemi so tu kraßnja. Pod schtomami wupischestrëwa so trawnik z pëstkom wusnyjannymi khódobami a kwëtkami. W jadnim rózku pak stezi khłódnizu ald.

Zyła żurla posticzi harmonitski wobras, so wż, jenoż ja dwaj snjej. Kżódy, kiż je wustajeńzu wopytał, je tej knydom spóznał sméż a sauëż sadawiskeho towaristwa. Njech towaristwo dale kżëże, so roswiwa a stutkuje ke spomożenju zyłeho hospodarskeho sdżela.

S **Brëmjanz.** (Sdżelskich wosbnjowcz wobory.) Njedżelu w cżerwcu běsche tu nasch sdżelskich wosbnjowcz wobora swoje cżłonje hwoji sdżelskich. Pischi wubjerzimym nasmjsim wjedrje běsche wosmy spatrjazy. Wono běsche hischcże nëto cżerstwiki na nohy stajiło.

S **Lomska** pola Minakała. (Nowotwar.) Tudomna Bomsdorfez towarschna, kotraż so 20. augusta wotpali, so sażo pilnje twari. Njebudże wjazy dołho tracz a twarzenje budża sdżëlacz, so wë jenoż najprjedy domske, so móże so tam sażo bydlicz. Twarske wjesnistwo ma k. Pawlik z Njeżwarczidła w rukomaj. Murjerske dżela wuwjedże k. Beier se wżu a cżëßlike k. Hanusch z Minakała.

Se **Sdżerje.** (Nasymske próżnowanje.) S wcżerawschim dnjom sapoczachu so w tudomnej schuli nasymske próżniny. Wulke próżdniny w lëcże wosstupja nasymskim pschez telko cżasa, so su woboje jenak dołhe. To je tż na wsnach jara spomożne, dokeż dżeżi rumje w tutym cżasu wschelakich znjow namakaju dosta abo druhdże wużitne dżëło.

S **Rakojd.** (Meteor.) Njedżelu wjecżor 9/8 hodż. mózesche so tu rjany meteor wobkedźbowacz, kiż w podobje cżerwjeneje kule z módrej wopuschu wodorunje po njebju leczesche. Żadny pschirodny sjew bë nëkdże pjecz sekundow widżecz. Husczeńske sjewy meteorow w pożledninm cżasu su w naschej wokolinje sażo wożiwile staru pschiwëru wo „smijach“.

S **Barta.** (Nózne alarmowe swuczowanje.) Schtwórtk wjecżor po 8 hodż. wotnë Barisko-Sulownicżanska sanitetna kolona Czerwjenego kschiża nózne alarmowe swuczowanje. Mysliene bësche żelesniske njesboże na Bartskim dwórnischczu. Ssobustawy so krótko po 8 hodż. pschez pokłow alarmowachu a hižom za 10 minutschinow běchu wrëni pomoznjazy na wumyslene mëstno sniesbożenja pschikhwatali. Wukhowanje, kiż so z cżłnu poczczowasche, trawasche so ruczże a wëżeże a tej swobalnije dopokasa, so běchu sebi sanitetnizy w mnohich hnuczowanjach trëbne sesnaże wżdy nadobnyli. Pischi pschekładowanju wobsatenjow mózesche wjednistwo kolonu swuczowanje jako poradżene wosnamjenicz.

S **Barta.** (Zyrkwinski konzert.) S wulkim wocżakowanjom bësche so sasdika njedżelu powołonja wożada w Bożim domje sesdika, pschetoż w naschich wjesnych wożadach je zyrkwinski konzert jadny podawk. A wopytarjo widżachu swoje wocżakowanje polnje spokojene. Tjso Drjeżdżanskeju muzikeju Gdrjeza Bóhmiz (Sopran), Erich Muck (Husle) a Herbert Schneider (pischczele) dachu w połach a tej w zhromadnym wustupjenju swoje najsepsche. Wobżetny sasdiskej sawołaji dla harmonijskeho zhromadneho hrasa Bachowa kantata sa sopran, husle a pischczele. Barisli posawnischi khór posliczi jenotliwe dżëła Bacha, Mendelsjohna, Kleina a Haydna, w zhromadnym skulkowanju se zyrkwinskim khorom dżëło „Jehowa tebi chżu za spëwacz“ wot Nägeli a „Swjata nóż“ wot Beethowena pod snatym dobrym nawjedowanjom k. kantora Wëmarja. K wosbudże rëczesche k. farař Njemez, tiż pokasuje na spomożnosczi Barliskeje zpotrownje, ke kotrejż sdżerjenju cżsity wunoschi głuzi, mëjesche nawjedene filowe: „Kriwol Kui se a spëwaj jemu“.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 27. septembra:

Wczerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,30
1 jendżelski punt	14,555	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	81,13	100 franc. frankow	16,485

Bursu běchu mërne. Natalisti minister bë sańdżenu niedżelu w jenej zhromadżiznje ratarjow w Minchinje pschipowědał nowy wukas wuschnoscże za lëpsche ratalstwa. S wukasom ma so dań sa dołh na ratalstich statokach na 4 proz. sniżicz. Jeho zlżowa běchu z pschicżinu, so bë na hurby powietschene pożadanje sa dołżnymi a rentowymi liscżinami. Tych dań so pjecża njesnżi. Hdyż ma so dań dołha ratalstich statokow sniżicz, potom so prasche, hacż ralat, hdyż na swój statok pjenjesy pyta, wopraudże 100 proz. dostawa. Hdyż w mësto 1000 hr. jenoż 700 hr. bóstawa a dyrbjał sadanicz 1000 hr., potom by dań wuczinił nis 4 proz. ale nimale 6 proz. Dale je ministr pschipowědał samjetowanje wschelakich wutplodow, ale wusnesła sahromnitich a lëpsnitich, niż pak zita. Pódla teho ma so z wukasom samjetowacz domów rësneho skotu, mjasa a tuka.

Produktowe wiki w dotalnym mërje wostachu. Pschenzu statna zitatnja kupowasche, so by płaczisny dżerżała. Na Barliuskich wikach pschenża wo 10 pj. postupi, na Drjeżdżanskich wikach runie telko pschiskażi. Rożża bë na Barliuskich a Drjeżdżanskich wikach sażo 5 pj. porusz so boczże a pjatku tuschcza. W termińowym wikowanju běchu płaczisny pschenzy a tej rożli skrużene.

Wczera płaczesche w Barlinje zentnar:

Pschenzy 10,60—10,70 hr. (10,35—10,45 hr.),
rożki 7,95—8,05 hr. (8—8,10 hr.),
jeczmjenja nalëżnjeho 8,70—9,20 hr.,
jeczmjenja nasymskeho 8,35—8,65 hr.,
wowsa 6,80—7,05 hr. (6,85—7,10 hr.),

w termińowym wikowanju:

pschenzy:

sa september: 11,15 hr. (11,02½ hr.),
sa oktober: 11,07½ hr. (10,98¾ hr.),
sa dezember: 11,12½ hr. (11—10,95 hr.),
sa mërz: 11,18¾ hr. (11 [illegible] hr.),

rożki:

sa september: 8,58¾ hr. (8,57½ hr.),
sa oktober: 8,55 hr. (8,58¾ hr.),
sa dezember: 8,62½—8,61¼ hr. (8,65 hr.),
sa mërz: 8,71¼ hr. (8 [illegible] hr.),

wowsa:

sa september: 7,37½ hr. (7,31¼ hr.),

w Drjeżdżanach:

pschenzy noweje 10,15—10,40 hr. (10,25—10,30 hr.),
rożki noweje 7,90—8,15 hr. (8—8,25 hr.),
jeczmjenja nalëżnjeho 9—9,60 hr. (9—9,60 hr.),
jeczmjenja nasymskeho 7,70—8,50 hr. (7,80—8,10 hr.),
wowsa 6,60—6,90 hr.

Płaczisny w spintach su płaczisny tyżdżenschich wikow. Hdżež pak żane nespomnjene njesu, so njewobsnamjenichu.

Wiki rësneho skotu wczera w Drjeżdżanach.

Wschebo skotu běchu pschewjele pschihnali, wożebje pak swini. Ale tola mëjachu swinje hischcże krëne wiki. Na radsebo kupowachu tucżne, cżerke skotata, wocżiwy pak běchu tola trochu stłoczene. Sdżerjene a lohke swinje we płaczisnje sylnisko pschihnadżowachu. Cżesta wikhaj nanajlepje njeżołczachu. Sa najrjeńsche kajkoże nochżachu płaczisny pożlednich wikow pschihnałowacz. Sdżerjene cżelata pschedawachu pornju pożlednim wikam tuschcho. Wo lohke cżelata mało rodżachu a běchu płaczisny sylnisko se sklebjene. Hubjene wiki wikam sasu hnujada. Woły a krowy běchu pornju pożlednim wikam mjenje tuschcze hacż byli. Byki sasu pschihnadżowachu. Schtoż bë pjatk wysche wostał, njechodżesche so pschedacz, dokeż bë mjes tym mjes nimi pothrowa wundrika. Wjele rjanscho skotu běchu z pastwy pschihnali. Nëschto skotu sasu wyschze wosta.

Hamtiske powësże.

Sdżenutke pschepadżowanja

sjedżenu 28. septembra 1932:

w Płażnjach w hoscżenzu pschiby. w 12 hodż.: Brabanzki pluh,
w Bukezach w Stangez hoscżenzu dop. w 10 hodż.: 3 swinje,
we Mjeżonie w hoscżenzu dop. w 9 hodż.: Krowa,
we Wultich Sdżarach w Strehlez hoscżenzu dop. w 10 hodż.: Schżaza maschina,
we Wojerzach w hoscżenzu „K hwëżdże“ dop. w 11 hodż.: zigary, schtlocżenzne khamor, dżesa a schżaza maschina, soja, drahowy khamor, klamaniże molke, tkanina na nuńzaze drasty, khoczowa maschina, klamaniża wolladunja, skoiazy cżapik, pisz. bidy, klawër, gramofon,
w Bëlej Wodże w hoscżenzu „K krónje“ dop. w 10 hodż.: Waha, wozow. automobilej, klawër, gramofonowy khamor, wuschuicżenski khamor.

schtwórtk 29. septembra:

w Budyschinje na pudnischczu dop. w 9 hodż.: Wschelake meble, schidło, klawëra, ladowy khamor, pjenjezny khamor, 40 bliżsow anankża, wokschuschkar, fotografowak, majonżnik, wuhotowenemu maschinowa, gramofonaj, pschenża, bëram, wobrazy, balotschkadak, orchestrion a schtlocżenzny schat, żonj., muż., nasczëbke, tuchinke a stolane cżapki, dezimalna a blena waha, wuschcżestrjenja a żelesne kachle, wokna, a bawlinjane kóschcze, motorske kolo, wobsob. auto, benzinowy tank, zilindraj za motorske kolo, wertikalnischat, 7 wiš. stroow, schij. makchinje, gramofon z 40 tacżelemi, prohżerdałaj, hoitwinska debjenka, 15 schawkow z kamelowych kopmow, 6 wolmjanych sportliskich garnitrow, 2 porej nitkich nuzanzich stupinow, kuhi, porzlinowe sudadże, kónch. motor elektr., regulator, 3 radia, 35 tuschow mydła a wjertnik, wötscherčak a fakowa anada.

Se swobodnuje ruki:

drastoom khamor za najmjenje	16 hr.
radio	40 hr.
wölfscherčak	10 hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolljowa symjo wo tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje

	26. 9.	24. 9.		26. 9.	24. 9.
Pšenica	212-214	212-212	runy	—	—
rożka	159-161	160-162	woka	17,1-2,0	7, -2,0
jeczmjeń, nal.	—	—	modre lupiny	—	—
jeczmjeń	174-184	174-184	žolte lupiny	—	—
wows	136-141	136-141	seradella	—	—
kukurica	—	—	rapsa wosuk	—	—
pšenič. muka	25,5-29,7	25,2-29,7	lany wosuk	19,3-19,5	19,3-19,5
rżana muka	21,0-23,4	21,0-23,4	such.truhanč	9,20-9,50	9,20-9,50
ps. wotruby	9,70-10,1	9,70-10,1	hr.roj. krupki	13,8-14,2	14,0-14,3
rżane „	8,50-8,90	8,5-8,9	syno, 50 kg	1,93-2,83	1,60-1,80
raps	—	—	pšenič. sloma	0,65-0,85	0,50-0,60
hróch Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	pšenič. „	0,5-0,65	0,50-0,60
lane symjo	—	—	wowsna „	0,60-0,6	0,50-0,60
pjeluški	—	—	ječna „	0,50-0,6	0,50-0,6

Płaczizny rëżneho skotu na Drjeżdżanskich skótnych wikach.

26. septembra

203 wol., 357 byk., 358 kruw., 47 jałoje., 724 ćelat., 1017 wowc., 3079 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 32—35, 2. 28—31; 3. 24—27; 4. 20—23;
byki: 1. 28—31, 2. 23—27, 3. 20—22, 4. —;
kruwy: 1. 26—30, 2. 21—25, 3. 14—20; 4. 10—12;
jałojcy: 1. 30—33, 2. 24—29;
wowcy: 1. 31—34, 2. 35—38, 3. 27—30;
ćelata: 2. 45—50, 3. 38—44, 4. 33—36, 5. —;
swinje: 1. 46—47, 2. 45—46, 3. 43—44, 4. 40—42. 5 38—39. Rancy: 38—42.

Drjeżdżanska burza (26. 9.)

Pšenica 76 kg	203 08	běrnjace kružki	—
rożka, 74 kg	158-163	pšenič. wotruby	9,40 9,70
nalëtni jeczmjeń	180-192	rżane wotruby	9,60 10,60
nazymsk. jeczmjeń	—	pšenična muka	38 25 40,25
wows	132-138	rżana muka	26,00 27,00
čerwjeny dźećol	—	woka	—
raps	—	pjoluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	9 00 9,20	cokrowe truh.	—

S **Nitzej.** (Wobkładne njeboże.) Njedźelu popołdnju wuh hodź. sta so njeboże na Budyskej dróhi tam, hdźež pucź wot dwórnišćeha so z njej setkawa. Wot dwórniščeha přichodźeše pomalku auto, kiž do města cyšeše. Wot města přichodźe motorowy, tohorunja pomalku. Hackrunjeć tutón jara mózne fynjasche, so jeho tola je boka do auta. Motorowy so słónka sceani. Auto a motorske kolo so stołkaj wobškodźichu.

S **Lubija.** (Wojak sejdźe do Hitlerišćich.) Pjatk wječor Budyski wojak je sozimnym jědźeše po Nimbuskej dróhi. Bichi tam sejdźe pola Mateje Šiwdinoju do wobsydstwa Hitlerišćich. Wón wuje a po we wobličju sceani. Přeco auto jeho do Budyšcina jadu wja. Tjoch Hitlerišćo Lubijšeje chorowuje domjeschu. Su jich tam wzeli a potom do Kundraćicy, kwotkelž woni pochadźachu, dowjesli.

S **Lubija.** (Sašudženy.) 31. měrza 1932 běšche pólcowy schuśer Maks Alwin Henka z Lubija z wobkhodnym autom z přichiwosom z Lubija ke Koteczam jěł a potrjebu za telegrafowu twarišu kolonu wjesć. Jako běšche tam dojěł, běšche jo tam tež bórzy witowar Israel z Hornich Kundraćicy pola njeho samolowił a wobtkućał, jo je pólcowy wós jeho přichcešćiwu a dešk, kiž je z najchila z wozu tźała, je jeho sranił. Lubijšti hamtšk sud njemješćeše za dopokasanje, so je so Henka cźežko sranjenja z njedźěłbjewośe z winowaty tčinił a jeho winowinowa. Statne wótzniwo pak jo přechcejšwo wušudnej powoła. Krajny sud w Budyšchinje na to wuhuđ šbehny a Henzy k 20 hriwnam pjenježneho khłostanja abo 4 dny jastwa napołoji.

S **Čorncowa.** (Njeboženy pad.) Njedźelu wječor sta so tu na dróhi mjes **Kamjenzom a Čornowcom** njeboże mjes kolejźinymaj. Kolojšedny z Kamjenza rasny, jako wróćo jědźeše, je druhim kolešarjom hromadźe. Wobaj so z kolesa cźišnjichtaj, tola woteńdźechtaj pak jenoź z lohkimi ranami. Kolešy so khětro jeichbowachtej. Běchtaj mjenujtej wobaj bjes šwězy jekoj a žadyn njebě druheho pytnył. Njepojědźetaj druhi ras wjacy bjes šwězy.

S **Tonberga.** (Njeboże z koleśom.) Wěsty dźěłacźeŕ N. z Kamjenza jědźeše po dróhy do města. Jemu napischeczo pschihna wošobowy auto je žylnymi šwězami, dokelž pak njebě šwětkomjetaki w prawym cźasu wotupik, sawadźi kolešar, pschetož njewidźeše, hdźe jědźe, do schtoma a wjerhnu so do pschérowa. Na swoje njebě so sranił, jenoź wodźidło bě so khětro jeichbowało.

S **Kulowa.** (Zbjanjo mjedwjedźa jawoštajiłi.) Hdyž tu njedawno zygnjo pobychu, jawoštajichu tu starehu mjedwjedźa, kiž bje wjazy k mježnym njeběše. Dokelž nichtó mjedwjedźa mjez njechašche, šu policajśija jeho zaćěłili.

S **Wojerez.** (Paducha fajeli.) Njedźelu dop. je policija tu sajała zujcho cźeskosłowakskeho staćana, kiž bě we Wutkich Sdźarach kolo kradnył.

Se **Jidźinecho.** (Wobeń.) W nozy k njedźeli wudhyri w najchej wšy woheń. Palesche so kólnja ratarja Wolfganga. Wobeń bórzy pschejkoži na hospodarske twarjenja ratarjow Wolfganga a Róle. Jenoź domšej mójeschej so wulhowacź. Wschón grat a teź žně su so spalile. Stót mózachu mukhowacź. Na pomoz běchu pschikhwatale wóhnjowe woborny z Wojerez, Cźiška a Narcza. Rano w 6 hodź. bě po najwjetschim strachu. Tuka so na sapaleršwo. Wobaj mějeschtaj sawjesćene.

S **Njedźichowa.** (Nadpad.) Nadpady na zonu w najchej wokolinje so wospjetuja. Schiwórkł pop. w holi zuhy muj wobcežowajcheje zonu z Lipoje. Wona wschak mózeše cźekuwacź. Pjatk popołdnju jědźeše kontorista z Lutow do Njedźichowa. W holi ju zuhy muj sadźerži a jej pschikasa, so by z nim do lěža schła. Hrožeše jej skónčnje z pistolu, hdyž bě wona so wobarała. W tym wokomiku wschak drohi kolešar pschijědźe a zuhy cźekny. Nadpadnik je 1,72 wulki, schwižny, truhany a ma cźekumy wobłek. Ma kolo pschi žebi.

S **Delnjehe Wujesda.** (Wschelcźišny.) Pola naš je so sawjedła słužba dźěłacźerskich dobrowólnikow. Runa so Sprjewja wot Lěšeje do Lucźa. Tutkwilu so dźěła pola nasheje wšy. Dobrowólniuy su wschitzy mokdi ludźo z nascheje wokoliny. Dźěło budźe tracź nětdy 40 njedźel. — W najchej wšy je so najebacź hospodarsku nuzu wjele twariło. Je so w najchej wšy, kaž teź we šusedownych Schepcźezach, Lucźu a Bjerwałde wscho dohromady 9 nowych domikich a nětkotrych druhich twarjenjow natwariło. — Tudyschi strażnik Loga je so na tři měsazy do Wojerez k wopalnej komisiji pschesadźił. Jeho sastupuje wyschichi strażnik Weigler z Lasa.

S **Hamora.** (Dźěłacźerśny dobrowólniuy.) Teź tu je so sawjedła słužba dźěłacźerskich dobrowólnikow. Schepz ma so nije mosta runacź. Pschistajeja njesasłužerjow do 25 lět starych.

S **Ništeje.** (Njeboži.) Samkaŕ Fürrl z Hórki jnjeboži. Jemu pschi dźěle tschełka worzła do wócźka kłoczi. Jeho dyrbjachu hnydom do Shorjelskeje thorownje donjesćí. — Srjedu pschipołdnju slemi so wójka sadnjeho kola Budyskeho natkadneho awta.

S **Wjesce Wodu.** (Wobkładne njeboże.) Pjatk pschipołdnja so tu wobkładne njeboże pschi turnaršim domje. Wot Muśakowa pschijědźe natkadny auto a krótko za nim teź wošobowy auto. Natkadny auto cźahnješe do dwora turnaršeho domu, da sawmje a z dobom signalne šwětło. Najšterje wjednik druheho auta so toho dohladał njeje, pschetož jadźeše z wotmachom do natkadneho auta, pschi cźimž so jeho wós khětro wobschkodźi. Sranił so nichtó njeje.

S **Muśakowa.** (Sšwójbna štruchowa.) W šusedownym Jerišku sta so gratwacźiwy njestutk saschłu njedźelu w Paduśtim młynie. Młynk Fryzo Robisch z zyłej swójbu šusedasche, hdyž naras jeho pschichodny šwón Maks Wólsch jastupi a na twojim žonu, kiž šobu sa bidom šedźeschce, sarejí: „Nětko dham ras z tobu wotlicźiš.“ Nasta wulka šwada a Wólsch so tak rasgrě, so skoči po tšélbu a so na šwoju žonu z njej samoŕi. W tym wokomiku Robisch pschez swoju dźowku šlupi a Wólschk jeho satłači. Młynk tź hnydom mrany. Njedźeń popołdnju je so potom šam Hródkowski policiji stajił.

Z Łužicy

* Se **Ssmilneje.** (Sašudženy sapaleŕ.) Dwaj dnjej jednasce Budyšti pschišłužny šud pschecźiwo njeješenemu šłakarjej Pawołej Richardej Hajdźe z Trjechowom dla wuwjedźeneho a spytaneho sapaleršwa. 16. oktobra 1931 běšche pschišłužny šud Hajdu k 1 létu a 6 měsazam jastwa sašudźił a jemu cźesne prawa na 3 léta wotrjekny, dokelž je pjecza 11. hapreje 1931 rano thłuđjeńju rěsnitšeho mischtra Gneuša w Ssmilnej sapalił. Sa tuto sapaleršwo pak dyrbješe po sakonju khłostanje spadnyć. Tola mjes tym běschtej so nowej sapaleršwje w Ssmilnej stałej. 21. hapreje 1932 dopołdnja běšche w tólni blidarja Frenzla we Ssmilnej a w šamžnym cźasu w tólni tamnišcheho žiwnoscźerja Kóckritza woheń wudnyrił. Kóckritz běšche so wohnja je cźasom dohladał a jón podušył. Frenzlowa tólnja pak běšche so wotpalika. Sapaleršwo pola Gneuša Hajdźe šnowa dopokasachu, prenschi wuhuđ pak šwěhnychu a Hajdu wuwinowachu. Teź sapaleršwje pola Frenzla a Kóckritza Hajdźe dopokasachu. Sa tutej sapaleršwje dosta wón 1 léto a 9 měsazow khłostańnje a jhubi cźesne prawa na 5 lět. Dokelž wobšteješche strach, so Hajda cźesknje, jeho hnydom sajachu.

* S **Piskayiz.** (Nasymsli germank.) Natymsleenu hermanskej šwadźenu nječkoli běšche najwišše wjedro špasowanje. Na hermank běšche pschischło jara wjele hermankarjow a běchu šawje budy a pschedawanischcza na Stanym a Nowym torhoschczu, na nichnjeschowanych hajach a Tśelenśim nowešcze šestajeli. S cyła je wokolinu běchu po hobiste šuhy ludu na hermank nacźerke. Tohodla teź mnohy hermankarja z [illegible] njeschowachu. Hermank słónčki 23 wječora pódšedny.

* S **Ramnowa.** (Ssudniske jednanje.) Hoscenjacz Maks Schumann a jeho mandźelska Frieda Schumannowa rodź. Reichardtez w Ramnowje buschtaj wobstorjenaj, so staj cźerpikoj njepózcźiwu wobkhad šwojich pluczinzow z hoscźemi. Bistopcźankti hamtšk sud běšche Schumanna k tydźenjej a jeho mandźelsku k měsazej jastwa sašudźił. Wobaj so pschecźiwo wušudnej powoła schtajtaj. Krajny šud Schumanna wuwinowa, dokelž njemješćeše jeho winu za dopokasanu, powołanje jeho mandźelskeje pak sacźišny, so pschi měsazu jastwa wešta, pschijwoli pak ji tři léta wupruhowańskeho cźasa.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutřischu wutoru:** Dotalne wjedro so malo pschemjenichi, budźe trochu šymniščo.

* **Blisko wšy Larena w Hollandskej je pónđelu popołdnju němški puczowarski autobus z nehdźe 30 puczowarjemi do cźaha makeje elektriske železnizy šawadźił. Autobus je so šloro do cźišta rosbił. Dwě wošobje šej so na mjescze morilej. Nehdźe 20 je so sranito, mjes nimi schtyri cźežko.**

Swójbne powěšće

Sslubjeni: Sušanna Menzlez a Jurij Kühn w Kamjenzu. — Martha Thonigez a Kurt Hedrich we Lubiju. — Friedla Bomsdorfez w Małej Nydej a Richard Selz we Wojerezach.

Swěrowanaj: Reinhold Elšte w Drježdźanach i Emu rodź. Wagnerez w Budyschinje.

Semrěli: Madlena šwud. Anderšowa rodź. Scholcźiz w Budyschinje, 84 lět; khowanje je dźenża wutoru. — Marja šwud. Lorenzowa w Budyschinje, 75 lět; khowanje budźe jutšje pjatk pop. w 1 hodź. wot Tuchorišeje zyrkwje. — Elly Sahrodnikez w Budyschinje, 31 lět; khowanje je dźenża wutoru. — Helena šwud. Seemannowa w Budyschinje; khowanje budźe schtwórtk dop. w 11 hodź. na Tuchorišim pohrjebnischczu. — Bruno Ackermann, wošchichi płaczeŕki mischtr na wušk. w Kamjenzu; spalne pokhowanje budźe schtwórtk pop. ¼5 hodź. we Drježdźanach-Tolkewizach. — Marja Drolizj na Horach pola Wojerez, 27 lět. — Maks Schuza w Bělej Wodźe, 22 lět; khowanje je dźenża wutoru.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawoštki: G. Janak w Budyšinje.

Mało kapkow

MAGGI's Würze

polěpša

poliwki, juški, zeleninu, solotej.

Hromadźe MAGGI-wotrězki!

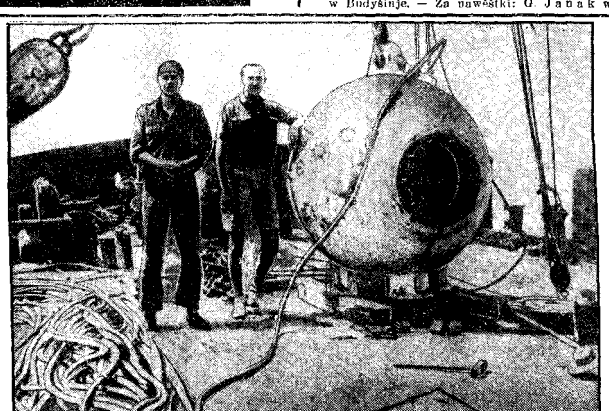

Radiowy pschednoschk z 750 metrow hluboka z morja.

Amerikanšti jypynik proj. William Beebe da po la Bermudaskich kupow se swojim aźistentom Bartonom we worzlowej kuli do najhlubšcheje hlubiny morja, kotruž su cźłowjekojo dotal hdy dozpiti, 750 metrow hluboko podnurichł. Mójemy jeho tehodła „Piccarda hlubiny“ mjenowacź. W tutej hlubinje wobkhedźowasche wón pisches tołste ichłeńzy spodźiwne tworjenja tam delekach a wopišowasche sobom swoje wobkhedźowanja pisches mikrofon milijonam amerikanskich šyschernow radia. Spodźiwne je, so ma Beebowa mórska kula sterc šamžny napohlad jako Piccardowa stratosferowa kula. Na wobraźu widźimy prof. Beebe (na prawo) a jeho aźistenta Otis Bartona psched kulu, w kotrejž so šodźe do morja puschcźicź daschtaj.

Za žně:

Běrnjace motyki widły korby

we wšelakich wuwjedźenjach a kajkosćach

jara tunjo

Joh. Miessner

na Kotolskej hasy

Srjedu 4-8 hodź.

Pokazanje modow firmy Schauseil

w „Krónje“

Wurjadnje wulke

wosebite předawanje

wot 15. hač do 30. septembra

10 proc. rabata

Zwjerśne
Madrasowe
Wumělske
Faldate

gardiny

Dekoraciske tkaniny, pis. pokny voile, marquisetty, etamine, mull, story, vitražowe tkaniny, kromki, gardinowe žerdźe, přikrywy na blida, sofy a diwany, ložowe předłohi, wše cźelne, blidowe, ložowe a kuchinske šaty

KURT ERLER w Budyšinje na Zitt.wikach 11

Wjac swěcy

4—5 króć swětliše wobswětlenje abo 3½ zaluzowanja swěcy. Hodźi so na kóždu lampu. Njedaje so nješto podobneho narěsć. — 80, 1.55, 1.80. We wukładnym woknje wustajene.

Elektro-Paul w Budyšinje na Kěžorskej drózy 14.

Při kóžnych khorosćach, kaž

wotewr. nohach

starych žežkohojacych ranach spalenjach, mačanje a

suchoće lišawy

spytajće antis. rankowu žaibu

CRINOL

Na předań:
w Hrod. haptycy w Budyšinje
w Měsć. haptycy w Kamjenzu

Rjane

symjeńtne žito

(Petkuske) předawa

Jakub Cyž

kubleŕ w Njebjelčicach

Składnostna kup!

Dosp. prawa dubowa

jědźerńja ze wšěm

jara tunjo na předań.

Bliže zhoniće we winda wažni Serbskich Nowin.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobliče. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam čłoweho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Číslo (Nr.) 228 **Budyšin — Srjedu, 28. septembra 1932 — Bautzen** **Lětnik 91**

Papen před přepytowacym wubjerkom

Wuternjsche pożedźenje dohladowarskeho wubjerka němskeho sejma w jeho formje jako pschepytowazeho wubjerka je so sylnym pschiežišćejcom sjawnosće wotmětło.

Hdyž wubjerkowy pschedsydła Löbe němskeho kanclera i Papena jako šwědzka sawoła, a tutón do sale stupi, jemu komunistowja napscheciwo wołachu: „Někotre rubježnik sydy z knježskeho kluba bźe".

Pschedsydła Loebe: Wubjerk je Waš jako šwědzka skasał. Wasche pschiežahanje je žo wotstorčiło. Wam je znate, so je žo prawnk płaćiwosć wotkłosowanja němskeho sejma 12. septembra sdwadne praschenje sćinilo. Wy a němski president na njo na napscheciwne waschnje wotmołwjataj. So by žo tole sdwadne praschenje rozsudźiło, dyrbi žo swěsćiš, hač sće, prjedy hač je žo wotkłosowanje sapoczało, sprtali, rospuschćaze pismo němskemu sejmej wosjewić, njech je to se samokwjenjom k žłowu, njech je i pschepodaćom pismo, abo njech je žo wobeje tak sahe stało, so je wotkłosowanje prawnje płaćaze było.

Němski kanzler z Papen nadrobnje roskładuje, so je jemu po snowa wotewrjenju najprjódy njejasne było, hač je Göring pódła formalnego namjeta kommunistow w tymle pożedźenju też hišće wo namjece njedowěrjenja wo wróćenju nusowego wukasa abo we tutym namjece žamym dał wotkłosowaś.

Pschetož so je žo dnjowy porjad w smyśle kommunistow hižo pscheměnił, njeje němskoježmski president prjedy pschetorhnjenja pożedźenja hišće wurasnje swěžił. S Göringowych žłowow, „dokelž žo njeje pschećiwo rěkało", pak je spóznał, so žo hižo wo materielnych namjetach jedna. Papen dale praji:

Na to žym hnydom stanył a wo žłowo prožył. Němskoježmski president je wotpokasajcy machnył a po mojim dopomnjenju rjekł: „Pschepośdże! Sćmy we wotkłosowanju." Na to žym žo hišće raš samolwił. Najprjódy je mjes tym statny sekretar Planck, kotryž pódła rěčnikskeho pulta žedźeše, k němskoježmskemu presidentej stupił, so by jeho na to kedźbliwego sčinił, so žym žo k žłowu samolwił, na čož je němskoježmski president rjekł: „Sćmy we wotkłosowanju!" Na to žym k jeho měrjtnu schoł a rospuschćaze pismo na jeho blido położił, dokelž njemějach składnosće žłowo dostaś a žam rospuschćaze pismo němskemu žejmej cźitaś.

Pschedsydła **Löbe:** Sće žo wurasnje k žłowu samolwili abo podźišćo też postajnwšchi? — Němski **kanzler z Papen:** „Sćym niz jenož stanył, ale žym też rjekł: „Proschu wo žłowo!" Tola žebi myślu, so žo to w njenjerje pschi stenografiskim blidźe njeje srozumiło. — Němskoježmski president **Göring:** Sćmeń hišće raz prožeć, so bychće wurasnje rjekli, i kajšni žłowami sće pschi kóncu wo žłowo prožyli. Sa nuje je najważnišche: Njejsće žłowo „hamtšy" jako prénje žłowo trjebali? Tole žłowo je žo žamo na tribunje žłyšchało. Běch tole žłowo srozumił, tola žłowa „Proschu wo žłowo" njejsym srozumił." — Němski **kanzler z Papen:** Njejsym žłowo „hamtšy" sžyła trjebał. (Němskoježmski president tomu napscheciwo rěkł.)

Sapósłanc **Pfleger** žo něnskeho kanzlera prajcha, hač je sa cźaš pschestawki spytał, žo wo žłowo samolwił.

Němski kanzler z **Papen:** Nó! Dla jednoreje pschičiny, dokelž běch měnił, so je žo Torglerowym namjet wotpokasał. Němskoježmski president je mi dwaj dnjej psched pożedźenjom rjekł, so žo wo to postara, so žejm knježeństwowe wosjewjenje pschijima. Njedwělowach, so smeje žo wschо po programje a běch žam wschón pschekwapnył.

Sozialdemokrat **dr. Hoegner:** Bź žo wotmyślilo, žejm hižo prjedy rospominanja knježeństwoweho wosjewjenja rospuschćeć, abo bź žo wotmyślilo, němski žejm po rospóznajenju rospuschćeć.

Němski kanzler z **Papen:** Swopředka njebź zyła rospuschćenje wotmyślene. To je hižo i dojednanja je němskoježmskim presidentom spójnacy. Pódła teho žo nadźijachmy, so žo njedźiwajcy wótrych napscheciwnosćow hišće dorozumjenje mjes knježeństwom a němskim žejmom namaka. — Dr. **Hoegner:** Rospuschćaze pismo sće žebi hakle sa cźaš pschetorhnjenja pożedźenja wobstarali? — **Němski kanzler:** Haj. — **Dr. Hoegner:** Po tajkim bź wotmyślene, němski žejm na kóždy pad pschi zapowotewrjenju pożedźenja rospuschćeć? — **Němski kanzler:** Nź, žym žebi myślił, so němskoježmski president knježeństwowemu schejej możnosć da, so by **snajmjenscha knježeństwowe wosjewjenje cźitał.**

Němski šnutskowny minister z Gayl a statny sekretar dr. Planck z wulkej twjerdosću prajeschtaj, so je němski kanzler hižo pschi prěnich žłowach němskoježmskeho presidenta stanył a žo je žłowami: Proschu wo žłowo! samolwił. Wobswědčenje statneho sekretara, so je president Göring pschi kanzlerowym samolwjenju wobaraj z ruku machnył, Göring tak žiwje wotpokasa, so žebi žamo měrjtnu terminju w plenarnej sali pschejeschе, so by žo mohł zyły podawk znowa pruhować. K tomu pak najźerje i nje dóńdże.

So by tale njeswjeżelaza wěz bjes humora njebyła, žo pschi wuprajenju němskeho šnutskoweho ministra pokasa, so je wośud němskeho žejma po pravem

na pultowym kluczišku wiśał;

pschetož němski šnutskowny minister, kotryž chyšche nětkotre sekundy, prjedy hač kanzler stany, tutoho na to kedźbliweho cźinješe, so dyrbi žo k žłowu samokwješ, so žwojeho měrjtna stawajo, za pultowym kluczikom wiźajo wosta, tak so k kanzlerej njemóžeše dóńcź.

Stłyschanjschi hišćeze někotrych šwědkow i pożłucharjich tribunow, je wubjerk w nowym pożedźenju i hłosanni nazionalnych sozialistow, zentrumskeje a bayerskeje ludoweje strony kłedowazy nazionalnosozialistiski namjet pschijał:

„Němski kanzler z Papen je žo hakle k žłowu samolwił, hdyž bź němskoježmski president wotkłosowanje hižo wotewrił. Presidentowe porzinjenje je němskej wusławje a wobthodobnemu porjadej wotpowědało. Němskemu kanzlerej je mózno było, žo je cźasom k žłowu samolwješ.

S rěcźow němskeho kanzlera jako šwědka w swóju i wuprajenjom šwědka němskonazionalneje frakcije je wubjerk swěžił, so je němske knježeństwo pschi wschich wobstejnosćach rozsudźene było, němski žejm hišće psched wotkłosowanjom wo wróćenju nusowych wukasow a wo namjetach njedowěrjenja rospuschćeć.

*

Dale žo hišćeze jozialdemokratiski namjet pschija, je žo wubjerk teho dźerži, so rospuschćenje němskeho žejma smyślu a duchej němskeje wusławy napscheciwo rěcźi.

Tole wobsahnjenje pak na tym niczo njepscheměni, je je němski žejm rospuschćił.

Rozrěčenje z němskim kanclerom

S Rańscheje Prusseje do Barlina žo wróćejo, je němski kanzler z Papen hłownemu redaktorej nowin „Königsberger Allgemeine Zeitung" rosrěčenje pschiswolił. Na praschenje, na kajše stejišćejo žo němske knježeństwo

k Herriotowej njedźelskej rěcźi

staji, je kanzler wotmołwił, so žo hišćeze njemóže blize wuprajić, dokelž je jemu hamtšu potwjerdzene rěcźine wospódźejcze hišćeze njeje pschedpołožiło. Jeli so je rěcź woprawdźe w formje, i nowinami podatej, měła, potom je wona jemu zyle njesrozumliwa. Tu kanzler žyłniški wuras pottóčźi. Hdyž franzowski ministerski president wukasa němskeho presidenta sa jeżłyłnjenje młodźiny kritiluje, móże wón (kanzler) jenož rjec, so je **bronitosć młodźiny** jena **z prěnich pózcźiwych winowatosćow** sa schłitanje wótcźiny, a so jenož žadanje sa bjespósłrachom dopjelnja, z kotrymž Franzowska trajnje wujstupuje.

Rosrěčenje potom na šnutskownopolitiske polo pschesdże. Kanzler na wotpowědźe praschenje wotmołwi,

so njewěri, so by žadanje, so by žo k notwym wustawnoprawnym wobstejnosćam doschło, mjes ludom tak žyłne było, so by nastork k tomu z luda pschischoł a knježeństwu so potnomóz dała, tele wobstejnosće nowe wutworićz.

Snate je, so knježeństwo so sapowědźuje, žo sa jenu stronu rosžudźićz, dokelž by to jeho sakładnemu měnjenju napschećiwo rěkało. S wěstosćeju pak wěri, so bychu žo prědki a pnće namakale, so bychu žo cźi, kotříž smyślu a sameram tchole knježeństwa pschihłožnja, sa wólbu swo-

nadźile. Wo rosschérjenych wudawanjach, so je kanzler do Rańscheje Prusseje puczował, so by wjesnschesnosće w kabinettu z fendalnymi rańschopruskimi samožnymi wobłanami wotstronił, kanzler praji, so ma tole wudawanje sa žnišchne.

W swóju i praschenjom swonkowneje politiki žo Papen też **z nadpadami nazionalnosozialistiskeje strony na knježeństwo** sabrasche. Njemóże wopschijeć, kak móże strona, kotraž žo prózuje, Němsku nazionalnje wujwobdźić, nětcźiskemu knježeństwu aktiwne prawo pschi jeho wojowanju wo narodne sajimy wotrjeź. To je nawrót k sozialistiskim wojowanym methodam prjedawšchich letdźesatkow.

Jeho pucźowanje do Rańscheje Prusseje kanzler dale praji, dyrbi na sajimy dopokasacź, kotrež němske knježeństwo Rańscheje Prusseje a cźežko cźerpjacym nusołeym stronam napschecźo pschinjeże.

Nadźija žo, so někto wosjewjeny katarski program rańschoprusskemu katarstwu dopokasuje, so je žo knježeństwo rosžudźiło, katarstwu pomhacź, kaj dalako samóże. Pschecźiwo powołcźanu, w provinzy rosschérjenym, kanzler praji, so žo **wo wottwarjenju rańscheje pomozy** njemóże rěcźeć. Němske knježeństwo žo na wopak prózuje, dźeła rańscheje pomozy pschehowacź.

Nuzowy wukaz so podpisał

Němski president je wutoru wjeczor nuzowy wukaz ke sniżenju danje za katarsku hypotheku dał a wo pozrědkowarstwje za katarstwo a pożnjenje schitlanje pschecźiwo wukonjenju šudniskeho cźłanja podpisał.

Frick nacionalno-socialistiski wodźeŕ wólbow do němskeho sejma

Adolf Hitler je němskoježmskeho sapósłanja dr. Fricka sa wólbneho wodźerja a dr. Goebbelsa za wodźerja wólbneje agitazije nazionalno-sozialistiskeje strony pomjenował.

Rozrěčenje mjez Neurathom a Hendersonom bjez wunoška

Wutoru wjeczor staj žo w Genfu němski swonkowny minister Neurath a pschedsydła wotbronjajeje konferency prjedawschi jendźelski minister Henderson setkałoj. Henderson je Neurathej sdźěłł, so ani na franzowskej ani **na** jendźelskej stronje nimaju žadyn plan, kotryž by Němska pschijała. Powschitkownje maju faćišcze, so žu diplomatiske rosprajenja něšto dokónczinje sastałe. — Němski swonkowny minister Neurath dhe Fryedu wjeczor Genf wopuschćeć.

Rozbuchnjenje na francowskim podmórskim čołmie

Póndźelu je na **franzowskim podmórskim čołmie „Persens" motor rosbuchnył,** pschi cźimž je žo kluzowy podwalz rostorhnył a žo zyła bańka kluzoweho podwalza rosbiła. **Inżenieur** z twarnischcza łódźow a jedyn **monteur,** kotraž blisko motora stejeschtaj, **žo na měsacze motrischtaj,** mjes tym so žo někotre druhe wobsoby z wuwjerhnjenymi żeleznowymi tschełkami cźežko sranichu. Dwěmaj wobsobomaj je žo nop tak cźežko **rosbił,** so žo boja, so žo jimaj žiwjenje njesahowa. Po rosbuchnjenju w maschinowni woheń wudyri, z kotrymž je 20 muži wobžadli bóle abo mjenje wopali.

„Persens" bź póndźelu rano je Cherburga na swjatočnowanju jěšu wnjeł. Pódła wobžadli, kotraž pak njemějesche polnu licźbu, bź nědźe 20 inżenieurow a mechanikow z łódźneho twarnischcza pschitomnych, so bychu maschiny pośledni króć pruhowali. Hišćeze prjedy hač **na** wołanje wo pomoz pomogne łódźe pschijědźechu, franzowska wlečaza łódź, kotraž bź runje w blišknosći, „Persens" sa wlečaza powjas swjasa. Póndźelu podźe wjeczor do Cherbourgskeho pschistawa pschijědźe, hdyž so franzeni hnydom do namórnistwowego lazareta dowjezechu. Pódła cźežkokranjenych su hišćeze pjeza tjo mechanizy w žmjertnym strachu, kotříž su so cźežko wopalili. „Persens" łódźstwowemu twarstwu programej 1927 pschisłuschejsche a bź so 1931 na morju pschestejł.

Zaměnjace wikowanje

Egiptowska Němskej sa dołhi bawłnu poda.

Hižo tři měsacy je Němska z Egiptowskej wo podawanju egiptowskeje bawłny sa němski dołhi jednała. Skónčź-

nje je so dojednało, so egiptowske kněžerstwo němješemu duchownemu syndikatej 50 000 tunow kalkowego salpetra za 5 miliionow hriwnow wotkupi. Město pjenjes egiptowske kněžerstwo za kalkowy salpeter sjednoćenstwu Berlinskich wikowarjowu wšitu hromadu bawtnyj poda. **Drježdžanska banka,** kotraž je dojednanje tejele kupje posrjedkowała, sa jeje pschewjedjenje rukuje.

Njedosahacy kompromisowy namjet

Mjes jendželskim ministrom Lloyd Georgom a francowskim ministerskim presidentom Herriotom je so pondšelu wječor, hdyž bě Herriot do Genfa pschišeł, w hotelu francowskich wotpósłanzow rozrěčenje wotmě̌ło. Wono je něhdże 3¼ hodźiny trało. Simon je na to sej najwjetschim khwatkom k dwórnischczu poda. Ludźo mějachu sacźischcź,

so so rozrěčenje njeje k kónzej dowjedło.

Jendželski ministerski wonkowny minister je so z nóznym cźahom do Londona wrócił. Kónz tuteho tydženja jeho sasu w Genfu wocźakuja. Herriot je so praschenjam wuwinył, s kotrymiž so nowinjsy sastupjerjo na njeho wobroćichu. Na praschenje, hacź so z němskim wonkownym ministrom fetka, wšitko wotmołwjenja njeda. Praji, so nima ta cźas swojeho pschebywanja w Genfu wěstego programa. Teź so wo tym hischcze njeje postajilo, hacź budźe Herriot w shromadźinje **Swjatła Ludow** rěcźeć.

Po powěsćach, kotrež su so mjes Francowskami rozsnjesłe, je pjecza sir Simon namjet k rozsudnju praschenja runoprawnosće w bronjenju wudźělał, kotryž je Herriotej pschedpołožił. Namjet rěka:

Pschichodne wotbronjenje dojednanje jenicźy a skónczenje bróniłosćej wschěch krajow wuprawi. S tym wot žamecho teź za Němsku pschichodne wotbronjenje dojednanje na město V. dźela Versaillskeho rěcźenja stupi.

We wobžahu wotbronjazeho dojednanja so bronjenje kóždeho kraja jenotliwje postaji. Bróniłosćej so Němska tak pschimknri, so na francowske žadanje sa bjeschtrachom dźiwa a swjasanje mjes praschenjom wotbronjenja a bjeschtracha dopjelni, kotrež Francowska žada.

S francowskeje strony so k tomu praji, so by so na podłožku tajkeho plana mohło wo praschenju runoprawnosće jednacź. Njetrjeba so na to pokazać, so Němska tónle namjet jako njedožahazy kompromiš wotpokaje.

Francowskeje zwonkowne wikowanje woteběrało

S njepschichódnym rozwiczom žiwjenskeho wikowanja je francowski wuwos loni a lětsa cźesto schkodował. Lětsa je **drje** so dowos w prěnich wóśom mězazach něschto **junjeńschi**, tola je pschezo hischcze 7 miliardow frankow **junjeńschi**, porno 9 miliionam frankow loni. Wschitko hromadźe je francowske zwonkowne wikowanje wo 33½ procenta woteběrało, dokelž sam wo 33,6 procenta, wuwos wo 38 procentow.

Nižni Nowgorod so na Gorki pschekhcźi.

S pschiležnym schtyrjecźetnemu spitowcelskeho jubileja Maxima Gorkeho je centralny komitej kommunistiskeje strony wobjawnikhył, w Moskwje wožebity spitowcelski wustaw z mjenom Gorkeho założić. Moskowske wumělske dźiwadło budźe wot nětka Gorkeho wumělske akademiske dźiwadło rěkać. Wobzetka cźelej je so spitowcelej z tym dostała, so tu spitowcelowemu narodnemu městu Nižnjemu Nowgorodej mjeno Gorki narjekhyli.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 28. septembra 1922.

— **Wo wjedrje.** Wjeźera wječor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer —2, thermometer wo dnja +17. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer —4, thermometer w nozy +13. Wuhladny na cyle wjedro. Hačrunjeź je so njebjo dosć pocźahnyło, su wuhladny na na Boži dešcźik zara sunadne. Najsćerje wschitko, z wjecźora Europy leżaza, nasche strony pschecźesnje a nam sawo wowjedrjenje pschinjeze. Nad kri dźensnischim mocnym mamy drje nižinu. Spósnjacź pak hischcze njeje, hacź nasche krajiny pschecźesnje. Nady cźahom nižiny so krjeżowemu wjetru pisches nasche strony a pschinjeźu nam krótki ale syłny dešcźik. Jutrje je Michała. Wožmy dźeń teź za ratarja. W wschich stronach je najlepschi cźas ta dny do Michała a tu a tam tež po nim. Po swjedźenju swj. Michała cźahaju so wele naschich kermuschow we Sserbach. We wele burskich kasnjach a prajenjach je swjedźeń swj. Michała wušnamny dźeń. Po Michale popołdnju konje swaćkiny wjazy njeschydasche. — Jutrje schtworcźk schadźa słónčko wot 5,56 hodź. a thwa so wot 5,46 hodź. Měsacź schadźa rano 4,41 hodź. a thwa so popołdnju 5,17 hodź.

Znamjenja časa . . .

Hdy pschinidże słónčnje wokomik bscheworšta, kiž nam wumoži z hwalc naicźeschcźischeje nuzy! Jedźnje, kiž roni na so z dusche a erta kóžde so, kiž je wujamknjeny z dźelanischeho prjeza. Schtó nježe sam potrjechny, ani prawje njedopósnaje wulku nuzu, w kotrejž je tud žiw. Tradanje je dźensa cźaża kaseń, tola njeje hmě tak bycź, so cźłowjek ani wjazy njewě, z cźeho budźe druheho dnja žiwy. Lědy dozaha k saplackenju podrużneho pjenjesa a druhich nuznych wudawkow. Zo bě pschi tom najtrótschu, a to niz jenoh pola dorosćenych, ale teź pola dźećy. Kak hłabuschcze su jich swórcki, kak bźe wobsedźene jich wobliczka, kak schabe jich wózkow hromadźe swarjeny! S wotkel dyrbja tute khudźinki mać brać? Schtó wjesele wojowanju, kiž je dźeń a parowisch? — Zo je dźensa hódna možnosć k rodźe bycź, so bě wjele wołćiśi, to dowě̌ny hižo pódla pschadawa na bernischcze bźiło mjeńsche. Po staroj wuhladaschi tam luźi hischcze wospjet hrjebaci na wuprodźujenych bérnischczach. A hdyž sebi pokładowarjarjow wobhladaschi, wjedźischi znamjenja traźanja w kóždeho mjeschcźana. Strany tu potom cźah, hdyž so wschi wjeczornych šmórcźkich tuźi wbohi domoj wrócźa, bjesłónczny cźah wospjetnje wschich druźinow, z pospjelonimi namatschkami. Staršej mlodźi draczkaja so trocźel po trocźeli domoj, tola syła so wschém z wótkow nadźija, so so hodźi tak njebo mjsa w symje pschekraćź. — Njeje tuž na cźasu, hdyž tuž, tuž może, druhemu nětko pomha? Ssama kwiata wjetrowje je, druhemu pomhaćź. Tydźeń so wschak dźensa wo tutu winowatosć wjeselaraju; sawjerajo wocźi, so njebychu hrósbny wobras widźeli! Hdy smy pobohnebo dowěrowali? Samy žiwi w cźasu niezkowjeskosće, wulkaćstwa jednotliwca, knježenja wěstych truchow, kiž su so pschi njeźenym pschihowej sapjchali. Njech hromadźa cźahnje ludźa, kiž sasunu, pomhajmy najchudschim z naschim darom w nuzy a hromadźmy sebi tak pokłady sa wěcźnosć. Njeprajmy, so njewěmy, schtó nasu hrabu, komu mamy dać. Powšacźmy jenoh na najbliżschcźeho woło sebje a hižo wěmy, schtó hrabu a naschu pomoz potrjeba!

*

— **Towaršstwo k spěchowanju zyrkwinje hudźby.** Duchowne wjeczorne hudźby w Petrowskej zyrkwi su loni něhdże 7000 wosobowu zhłyschale. Sćelnje wobdźelenstwo rěchu tež runje njesahužerjo. Mjes 800 wopytowarjow pohledźuje wjeczorneje hudźby běsche 111 njesahužerjow. To je swjesełeze znamjo, kak runje najchudschi khudźi tajke natwarjazeje hodźinu pytaju. — Towaršstwo k pěstowanju zyrkwinje hudźby ma něsto nimale 200 žohnstwow. Njech tola je spocźatkom nowego wobthłodneho léta 1. oktobra hischcze wjazy pschecźelow zyrkwinje hudźby je swojim pschihłupom bohate pokłady zyrkwinje hudźby pschedwaćź pomha. Schtwórcźetny pschinoschk 1 hr, sa mandźelske a žowjownych 50 pj. Sa to dostanje kóždy žohnstwo programy darmo pschi zyrkwinskich durjach a pschi rusčenym sastupu pschi zyrkwinskich konzertach. Pschihotowanja pschijimuja so w drastowni abo pola stud. rady Hasse, Jurjowa dróha 2 (1. pschedźboka) a pola organista pschi Petrowskej zyrkwi Horsta Schneidera, Hrodowska haša 8 (telefon 2275). — Sa pschichodne wjeczorne hudźby su žohnstwowarjo pschilubili: Erika Siegertez z Kamjenicy (husle) 13. novembra, Mariana Tunderez je Drježdźan (husle) 8. januara, Sängerbund a Mariana Thiemez z Drježdźan (sopran) 5. februara atd.

— **Dla wopaczneje pschiwzaći** jednasche Budyski pschisažny sud pschecźiwo dotal njethkłostanej 34łětnej kuchařce Hanje Pawlikej z Zitka a dla sawjedźenja k wopaczneje pschiwzaći pschecźiwo wospjet thkłostanemu wjeselećej wósnistwa Bjedrichej Klimantej Bornej z Mildenhajn pola Grosjenhajna. Wobaj bydlitaj w Drježdźanach. Born běsche w auguscze 1930 pschecźiwo swojej mandźelskej stórźbu na dźelenje mandźelstwa japodał. Bornowa běsche napschecźiwnu stórźbu japodała, pa je pjerajo na to, so je Born pjeza z Pawlikez mandźelskim pschecźiwne poćzahi měł a z njej teź intimnje wobchadźał. W prozeju dyrbjesche Pawlikez žwědźicź a běsche wuprajila a wobžwědźila, so mjes njej a Bornom njeje k wjetschim nježnosćam ani k intimnemu wobthadźej dóschło. To pak njeběsche wěrno. Pawlikez so pschez pschisažnym žudom wuina a rjekny, so je na Bornowe pschikrěcźowanje wopaki wuprajila. Born to wotpokasa, žud pak měješche wobeju sa winowateju. Pawlikej dosta 6 měsacow jastwa, Born pak 1 léto a 3 měsacy thkłostarnje a jhubi cźestne prawa na 3 léta.

— **Swjećenje noweho Mischnjanskeho biskopa.** Kaž so z Paderborna powě, so nowopomjenowany

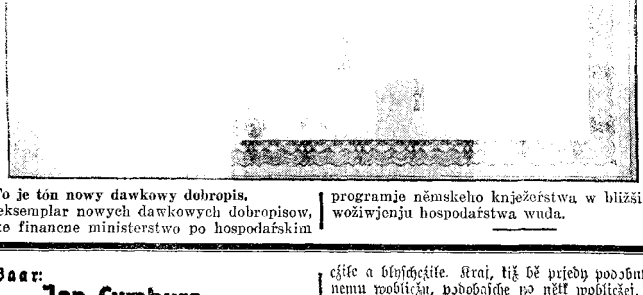

To je tón nowy dawkowy dobropis.

Prěni eksemplar nowych dawkowych dobropisow, kiž němske financne ministerstwo po hospodarskim programje němskeho knježerstwa w bliżšim času ke wožiwjenju hospodarstwa wuda.

H. Ch. Baar:

Jan Cymbura

Fušnocźesta idyla.

115] (Pokrać̆owanje.)

Wschitcy so pschi wobjedze sešodźachu. Ale prijedy hacź běchu dožekli, kak bě so wonka wschó pscheměnilo. Sslónzo bě hajslo, jeźen hladaju hustnjesche, a cźemnoschera mróźel so po njebju rozpschestrěwasche. „Hrimanje pschinidże“ wospjetni Zymbura a dźěrži pschez thěju na nawjes. Widźesche nastrósane wobliczа ruźnodow, a wocźi wschěch potajmu wobthu pilnje wobkedźowachu. Schto ś mróźele padnje? Cźichi, płódny deschcźik? Lijawa, abo Bóh nas wukhowaj, ltupy. Žito je dotal wschě na polach we kłokach, ani hnup njeje dotal w brózni. Dźeło a nadźija zyłeho léta, žně, lětuschcze bohate žně, jim wschém kiwaja, jenoh schkrjanacje dniow rjaneho wjedra a potom, niech so stanje po Bożej woli.

Ale niz jenoh ludźa, wschó dokoła wokoło je wocźichło, wschó je napjate, teźkotne, nastrósane a w powětrje je mócht rjez praschenje: schto so stanje? Zwjonjecze a tubka so bojazuje k semi ćeja. Pcźołki, kaž hdyž doschcźi dźe, so spěchnje z pastwy wróćeja a na wulkich padaja, w powětrje ani ptacźk njeleći, ani kuntwora njesusoli. Wschó je do hnjebjow salěło, kuny z zyłeho dwora su so wokoło honjacha pod kłonju shromadźile. Hozlotaschi rjeczachu to dowoleja, tonje njemérnje hej-bajachu, nastajeja wuschi a krótko, z rozbudźenjom wodychnja. Njebjo bě so pscheměniło, teź semja bě swój napohlad pscheměniła. Wobkhaha so z mróźelu cźornjesche, cźornjesche woda w hacźe a w Blanizy, cźornjachu so wokna, kotrež běchu so hischcze psched khwilku ze žłóznym hwdźe**cźile a błyschcźile. Kraj, kiž bě prjedy podobny pozměwenemu wobliczu, podobasche so nětk wobliczej, hdyž cźornje hlada, sle wěschcźi a napadnje mjelcźi. Wschó hižo thila, kaž bychu na šmjerć frale byłe. Žito, kotrež so špicźe, žołtuja pschenza a jeczmjeń, kiž bě běli a kłosy kwaći. Směrom steja schtomy a cźekźe hałły połne hadu k semi khileja, jenoh nahe topoły zadoźiwje, wcźiwnje, kaž hrożate pruty k samrócźenym njebjesam žahaja.**

Tu w cźmicźay, kaž wucźełnieny wóhnjowy njerź dołhi błyst po njebju sjdźe a zoabom so zahrima, so hołk wulkich sastupi. Wokna sožrachu, semja w swojich sakkach sarja, ale njebjo njebě dotal ani žyły wuroniło. Bjes deschcźika bě so zahrimało, jenoh z wyšakeho topoła na nowy bě rostkrěčkany pschikuchi kwótak a běše tschěsti kaž schlipy se łyłneho sónka wišachu. To bě sapoczatk, prěni wutłk. Hnydom na to so wichor rozhowri, prócz so sóbnym a dasche so do hrimanja. Błyst sa błystom a hrimanje sa hrimanjom. S njewidźomnymi rukomaj wětřik schtomy, kaž hałły zhibowasche a je jich wjeselschkami thkhapesche, kaž by so jim do hłosow dał.

S wokanmi bě swěrěź na swěrźi Marije swjeżeńcowych swěrźetkow widźeć, a wokoło nich swójby na kolenach klećachu. Ale hospodarjo so khwatajuz schtórońe wobuwachu, kabaty wobleckachu a cźapki pytachu.

W tym wokomiku w Zymburiez wokuse schpleńza pisny, kaž by z kamuschkom dyrił, a hnydom bruha, tjeźa.

„Božedlacźe, krupy“, burnuka ruza kamasche. Zymbura słuby sakuźiwowschi thólste iwonkowne wokna wuhladowasche a nutskowne sacźinjesche. Niz krupy, ale krucźi lodu so na jemju sypachu, wschón kraj z hołkom a haru napjelnjejo, teź hrimanje wocźichny a błysti pschestachu so žołkowacź, jenoh schera mróźel se swojeho klina sahubu na wustrósanu semju sypjasche . . . Ani schwórcź lodźiny, traschi jenoh ożejacź mjeńschinow kupobiće trajesche a potom do nahleje tijawy pschestoje.

Zymbura niemóžesche we jtwi wutracź, won jeho nuzesche, strach wo žně, wo schtomy, wo pola, wo wschitko. Ale hdyž próh domskeho pschekroći a pschez deschcź, kaž pisches hustn hat na dwór pohlada, wschón sprostinpwschi ruzy stuknu. Tam stejesche kaž w tymje, schtomy nahe a lisco a zad s nich sbite to pod nimi w błócźe na semi walesche.

Njewjedro sahubjenja so najwjetschi a so nasehdźanschi hižo sa lětsanu błahnjesche. Jenoh žłabje so jeho błysti hekkwachu, hrimanje dorozumjasche. Lijawa so do hustneho deschcźa pscheměni. Hospodarjo khwatachu do polow, khwatachu, so bychu so na swojej wocźi pscheswědźili, so maja lětsa wumilócźene a zobrane pschedate. Krupy, kotrychž z městnami na pjeź wjazka wobtu ta lećesche, běchu swoje dźěło wukonjałe a nětk pomału tajachu a so shubjachu.

Sslónczko so hischcze psched khowanjom pisches małe cźele pschedobdu a pohlada na Zmejinu a z krupkowitej snjećenu kraj. Sswjatscha skorzenje, wohlada sylny, sa kraj so a kaž by njemóhło dźeje hladaci na žito so zwe sbite, na schtomy bjes lisća a pładom, jakby bej kwótkowobliča a tón dźeń so wjazy njepokasa.

„Kak hrozny bě to dźeń“, pomyśli sej Zymbura, hdyž so wječor do loża hotowasche. Po dołholetnim storym wschitkim, kotrež bě jemu dawno móhł rjez, so pschihłuchowadźene, hischcze psched sjanjom swoje burske hnjezdo domja pschepyta: „Sse wohenj hoźinuny?“ „Sssy w hnjezu a hrodźi pobyl?“ „Sssu dźěrži a cźeledź domoh?“ „Sssy so hižo pomodliła?“ „Wšitko, schto budźesch činiła?“

(Pokrać̆owanje ješćeho.)

Mišnjanski biskop Pětr Legge pječa pjatk 28. oktobra **w** probstowej zyrkwi **ſwj.** Bosćijana **w** Magdeburgu, **kotrejž** dotal jako **probſt** ſtutkowaiſche, **wuſwjećeni.** Wuſwjećenje wukonja Paderhornſki arzybiskop.

— **Njekajsanz jo pyta.** Sobotu 24. ſeptembra poſedmu wokoło ¾3 hodź. je ſo we wutkadniſchćach pichi s alowiſkim walu blišo Taſchberka njeſnaty cžłowjek a 6letnej holczy njepózćiwje piſcheſchoł. Holcu, kotraž běſche na kawzy ſedźała, je wón ſa kerki nawabił **ſo tam njepózćiwje** na njej piſchepiſchimał. Po holczynym **wuprajenju** je njeſnaty młody cžłowjek ſtrěnjeje ſtkoſcje ſ cžemnymi hłoſami, je **był** w ſchěrpch tholowiach a ſchěrym pullovru. Schtóž może wo podawku abo njeſnatym ſkućerju něſchto ſdźełićź, njech to kriminalnemu wotdźělenju Burgplatz 6², telefon 2802, **kotrež** hłaſi.

— **Saksta krajna loterija.** Pſchi póndźelnišchim cžehnjenju 5. rjadownje 201. ſakſkeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (19. dźeń) padźe dobyćze wo 50 000 hr. na cžišło 63023; dobyćze wo 30 000 hr. na cžišło 131494; dobyćze wo 20 000 hr. na cžišło 142853; dobyćze wo 10 000 hr. na cžišło 39226; dobyćze wo 5000 hr. na cžišła 9453 86620 97098 124183 154183; dobyćze wo 3000 hr. na cžišła 35767 110085 117918 120606 122613 129570 145934; dobyćze wo 2000 hr. na cžišła 804, 2023 6143 15316 17174 20249 28547 36963 41917 47219 49155 56243 59954 60016 60453 60770 62982 63329 63717 64023 64383 65047 77002 77824 82765 90298 92897 93197 93694 101695 105114 106651 107131 108902 109163 111305 111443 115592 121064 129588 131911 135536 137521 141650 143643 144020 144424 145043 145804 149813 150007 154207 155557 155860; **dobyćze** wo 1000 hr. na cžišła 237, 1535 3458 10433 12596 16384 18101 15341 26297 26506 26594 26725 28578 29847 32017 33100 39528 41226 42111 42849 43998 45653 47976 51528 51695 52129 54316 55960 60739 64270 65520 66464 67870 72373 75032 78078 78503 80288 81599 86574 90376 100500 103047 105249 106624 110781 114592 114723 116676 116862 132465 135229 142666 143826 144848 146749 149544 150112 156059 159286 159312.

— **Dobyćze wo 1000 hriwnow** padźe pſchi wcžeramſchim cžehnjenju ſakſkeje krajneje loterije na lóſ cžo. 5153 do tudomneje Lehmannej loterijoweje běrkownje na Kamjentnej haſy.

— **Maſorentnarjam** wupłacžuje ſo podpjera na měſaz oktober 1932 **ſobotu** 1. oktobra dopołonja wot 9 do 12 hodź. w Sčeimawni na Hrodowſkej haſy 10 deleka we wupłacžeńi.

— **Wjeſelu powěſći** pſchinjeſe ſtarožnata firma Kaiſerej kofejowy wobkhod ſwojim wotběrarjam. Cžitamy kola w dźenſnišchim nawěſchću, ſo Kaiſerej tež lětſa ſaſo hodowne lutowanſke knižki rozdawaju, kiž wſchitkim wotběrarjam wulke lépſchiny poſtſcheja. Pſchidźe kóžde k temu, ſo Kaiſerej wot 29. ſeptembra do 3. oktobra ſwójne robotawe ſnamki dawaju. Tohodla žana hoſpoſa njeſfomdźi, runje nětko po ſwoju hodownu lutowanſku knižku ſhebi dóſcź. Wužicže tež wy tutu pſchiſhódnu ſtłaſnoſć.

Rézniški pomocnik ſmjertnje znjezbožił

Wcžera wukonu popołdnju wokoło ½3 hodź. w pinzy ſwojeho mišchtra, rézniškeho mišchtra knjeſa Schwarziga, na Sserbſtej haſy w Budyſchinje, 17lětneho rézniškeho pomocnika Horſta Lehmanna ſe ſaſapnjenjom mlinu elektriſkeho powoda mortweho namakachu. Huydom ſawołana lékarka, kn. dr. med. Apelkowa ſwěſćeži, ſo je ſmjerć ſ Božej ruču dla wozlabjenja watrobły ſaſtupiła. Wěſtowuſtojny inžeńer měſchćanſkeje milinaſnje ſwědźi, tam w pinzy, ſo běſche pſcheſtrěw pſchedpiſmu pódła pſchebyteho elektriſkeho powoda hiſchcže truch wupomhaſkeho powoda pſchiſtrowjeny. Sniſeſbożeny měſeſch, jako jeho namakachu, hiſchcže tutón powód w ruzy. Najſtarſe je ho wón ſwěſtkowjeho powoda ſamoho dótkny, ſ cžimž je milina ſaſapła a wón je ſchodła ſmjerć poſtrěpił. Na jeho prawej ruzy niže łokcža namakachu ſtyłnu wopalenzu. Jeho cžoło połizała nahiwilnje ſebra. Starſchej wobžałowanjomneho bydliłaj w Dobruſchi.

S **Raſchowa.** (Žadyn ſjeſ pſchirody.) Žadny ſjeſ pſchirody móżemy nětk w ſahrodze k. Krupy na tudomnych žydlerſkich wobkedźbowaćź. Někotre kruſchwiny lětſa druhi króćz kćeja a ſu polne cžerſtweho kćenja.

S **Boranez.** (Doſběrarjo běrnow.) Lědma ſu tu na knježich honach nětkaſ běrny ſeſběrali, dha tež běchu tu hižom ludźo, kotřiž chcžychu „dokopowaćź“ abo „ſchtopowaćź“, kaž woni praja. Saſudźeny tydźeń naliczichu jich tu hačź do ſjecžeho ſta. Je tež zyle prawje, ſo ſebi ludźo pſchi nětcžiſchich hubjenych cžaſach kóždu běrnicžku waža a dobrocžiwy knjes je jim je tej pſchewoſtajił. Ale tajta dobrocžiwoſcź ſo dźenſnišchi dźeń husto ſ njedźakom wotruna.

S **Lupoje.** (Stót na paſtwje.) Na tudomnych paſtwiſchcžach, kiž ſtuſcheja „paſtwiſchcžowemu druſtwu“ w Bronju, pichebywa hiſchcže tójſchto ſkotu. Naliczichu tam 31 młodſchich a ſtarſchich howjadow. Tuta pſchiprawa njchodźi ſo dozyła parowacź, dokelž ſo tu młody kaž tež ſtary ſtót ſtrucža a njeje potom tak mjechi kaž ramón, kiž dyrbi léta dołho w cžimowej hródźi ſtacź. Njeje to tež žadyn dźiw, dokelž tóždy twari dźenſa na ſtót, bynjcž tež njemół rumnoſcžow k temu. S tuteje winy ſu ratarjo ſwój ſtót tu ſamóſcžili, ſo bychu jón mjeło, hdyž je derje wuwitły, domoj brali.

Z **Konjec.** (Swobodne wučerſke mſtno.) Pſi katolſkej ludowej ſuli w Konjecach ma so druhe ſtatne wučerſke mſtno wobſadźić. Zajimcy maju być katolſcy a ſerbſkeje rěče mócni. Zamołwjenje njech ſo ſcželu hač do 22. oktobra wokrjesnemu ſulſkemu radźe w Kamjenc. *Je tu bydlenje* w rjanym hakle pſched dwěmaj lětomaj natwarjenym ſulſkim twarjenju.

Z **Kulowa.** (Smjerć na żelezniškich kolijach.) Nowowjeſcžanſcy kemšerjo namakachu njedźelu rano na żelezniškim pſekhodže w haju zwohidźene cžło mužſkeho. Zwěſćichu, zo je morwy pſez 70 lět ſtary nócny ſtražnik Józef Hoffmann z klóſtrſkeje Noweje

Hospodarſki rozhlad

Sſrjedu 28. ſeptembra:

Wčerawše urzy w Barlinju.

1 Dollar	4,209	100 pólſk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,536	100 čeſkosł. krónow	12,465
100 ſwajc. frankow	81,09	100 franc. frankow	16,48

Burſy měſaczu wcžera wot ranja ſłabu wobrot pſchi ſeſłabjenych kurſach. W běhu dnja ſchcžedźe ſo trochu kruciſkše měnjenje a kurſy ſo ſaſo poſběžowachu. Rentowe a dołſne liſcžiny maja dale poſtupoważe kurſy. Wulkaſ wupſchedaſnoſcže ſa lépſche ratarſtwa na burſach wcžera žiwje roſpominachu. Se wſchěmi krajemi, kotrejž dowóſ do Němſkeje ſo ſ wulkaſ ſamjelſkaſ, dźe wſchelakoſć wobſebje jednaćź, ſo njeby do tutych krajow wuwóſ Němſkeje cžełpił. Wyſchnoſcź dźe dowóſ ſchmalza na 60 prozent loniſcžeho ſamjelſowacź, dowóſ polcža ſamo wo 30 proz. Nětkuſchi hoſpodarſki miniſtr dr. Warmbold je ju wuprajił, ſo nima tajke ſamjelſowanja dowóſa ja dobre ſa němſku induſtriju a němſke pſchemysło. We ſwojej rěči w Kłónje pak napominaſche, ſo chcžyli wſchitke kruhi naſcheho pſchemysła podpjerać proſowanja kmjeſtwa wo poſběhnjenje naſcheho hoſpodarſtwa.

Na **produktowych wikach** dowóſ pſchiběra, tuž bě bjes dźiwa, ſo wcžera płacžiſny ſaſo kleſnychu a to pſchenza wo 10 pf., rožka a wowſa wo 5 pf. po zentnaju. Nowy wulkaſ wyſchnoſcže njepſchinjeſe žanych pſchipraworow ſa ſpjeranje žitnych płacžiſnow. W termiſjowym wikowanju płacžiſny hiſchcže cžuležiwſcho popuſtkhcžichu.

Zentnaŕ płacžeſche wcžera w Barlinju:

Pſchenzy 10,45—10,55 hr. (10,30—10,40 hr.),
rožki 7,90—8 hr. (8—8,10 hr.),
jecžmjenja naleſnjeho 8,70—9,20 hr.,
jecžmjenja naſpomſkeho 8,35—8,65 hr.,
wowſa 6,75—7 hr. (6,60—7,05 hr.),

w termiſjowym wikowanju:

pſchenzy:

ſa ſeptember: 11,10—10,95 hr. (11,02½—11 hr.),
ſa oktober: 11,02½—10,97½ hr. (10,95½—10,90 hriwnow),
ſa dezember: 11,07½—11 hr. (10,95—10,98¾ hr.),
ſa měrzu: 11,25—11,21¼ hr. (11,15 hr.),

rožki:

ſa ſeptember: 8,52½—8,50 hr. (8,67½ hr.),
ſa oktober: 8,47½—8,43¾ hr. (8,60—8,62½ hr.),
ſa dezember: 8,55—8,52½ hr. (8,65—8,67½ hr.),
ſa měrzu: 8,67½—8,65 hr. (8,75—8,78¾ hr.),

wowſu:

ſa ſeptember: 7,32½ hr. (7,27½ hr.),
ſa oktober: 7,12½ hr.,
ſa dezember: 7,15—7,12½ hr.),
ſa měrzu: 7,37½ hr.

Płacžiſny w ſpinkach ſu płacžiſny tydźeńſchich wikow. Hdyž pak žane naſpomnjene njejſu, ſo njepſchemjeńuchu.

Sſwinjaze wiki wcžera w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde.)

Pſchihnali běchu 127 běhakow, 861 proſtakow. Te płacžachu:

Běhaki: wulke 25—42 hr. (28—42 hr.),
ſrjedźne 13—25 hr. (15—28 hr.),
Proſtata: wulke 10—13 hr. (12—15 hr.),
ſrjedźne 8—10 hr. (10—12 hr.),
małe 7—8 hr. (8—10 hr.).

Witi klazachu, płacžiſny popuſtkhcžowachu.

Płacžiſny w ſpinkach ſu płacžiſny tydźeńſchich wikow. Hdyž pak žane naſpomnjene njejſu, ſo njepſchemjeńuchu.

Hamtiſke powieſće.

Sſudniſke pſchepodawanja

ſchwórtk 29. ſeptembra:

w Kamjenzu w kaſarnach w komornym domje maſchinſkich tſelbow dop. w 10 hodź.: wichelake meble, pałata pila, ſonjaze ſpinkate a ſchnórowaze ſtupnje, wobrěſowak hniſi, pišaty ſtrój, ſtólane ſchuflerki, pjenježny ſkamor a wołtſowe wobraſy, kliwjane kovany a cžarowe kuły, radio ſ wóſcžerſkakom, gramofon ſ taſelemi,

w Lubiju na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: wichelake meble, klawiſka wobkadnja, fotografowak, pišaty ſtrój, płokawa, ſóbrcža ſkamołow, knihi ſakonjow, wurčene twory, ſchijaza maſchina.

Do wikowaniſkeho ſapiſa na ſudniſtwje w Budyſchinje ſu ſapiſali na łopjeńko 116, naſtupajo ſcželnocžene papjerniki w Budyſchinje, ſo je prokura pſchekupa Maximiliana Zimmermanna w Budyſchinje wuhasła.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołtſowe ſymjo po tonu abo 1000 kg, newšak 100 kg

Płacžiny po złotej hriwnje

	27. 9.	26. 9.		27. 9.	26. 9.
Pšeńca	209-211	212-214	ſuny	—	—
rožka	158-160	159 161	woka	17,0-17,0	17, -21,0
jecžmjeń, nal.	—	—	mórſke liſniny	—	—
jecžmjeń	174-184	174-184	połte liſniny	—	—
wows	135-140	136 140	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wonſk	—	—
pšeńč. muka	25,5-29,5	25,2-29,7	kanv wonſk	10,3-10,5	10,3-10,5
rżana muka	20,9-23,3	21,0-23,4	ſuch. trubanš	9,20-9,60	9,20-9,5
pš. wotruby	9,75-10,1	9,75-10,1	hrnj. kruſki	13,3-11,2	13,8-14,2
rżane „	8,50-8,90	8,50-8,9	ſyno, 50 kg	1,90-2,25	1,90-2 25
raps	—	—	rżana ſloma	0,65-0,80	0,65-0,85
hróch Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	ječ. „	0,45-0,6	0,50-0,60
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,6	0,50-0 60
njetuški	—	—	ječna „	0,45-0,6	0,50-0 60

Płacžiny rěznego ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

27. ſeptembra 1932 Płacžiny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 486.

Połnomjaſne, wukormjene, najwyſſe rěznaje hódnoſće hač do 6 lět . . . 30
Młode mjaſno, njewukormjene, ſtarſe wukormjene . . 26—28
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe . . 24—25
Mjenje picowane wšěch ſtarobow . . . 20—23

Byki: 321.

Połnomjaſne, wuroſcžene, najwyſſe rěznaje hódnoſće . 28—30
Połnomjaſne, młódſe . . . 25—27
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe . 21—24
Spatne . . . 18—20

Jałojcy a krowy: 481

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwyſſeje rěznaje hódnoſće . . . 23—24
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwyſſeje rěznaje hódnoſće hač do 7 lět . . . 20—22
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy . . . 17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy . . 10—16
Mjenje a ſpatnje picowane . . . —

Cželata: 1959.

Najlépše wukormjene (1. druſt.) . . . 45—54
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.) . . . 38—50
Spatne (4.) . . . 23—32

Wowcy: 3927.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1. družina . . . 30—32
Starſe wukormjene (2.) . . . 26
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3. . . . 33—34

Swinje: 12131.

Połnomjaſne, woſebitych raſow a jich křižencjow, hač do 1½ lět ſtare . . . 45—37
Wukormjene . . . 43—45
Mjaſne . . . 42—44
Spatne . . . 38—41
Rjacy a kundrowy . . . 38—40

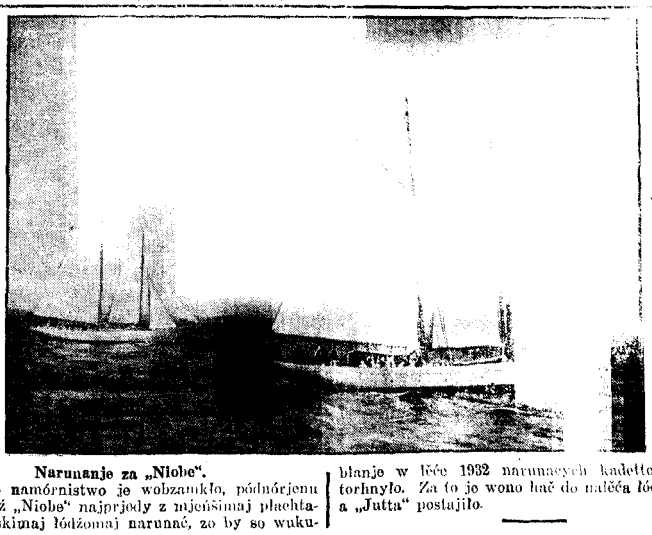

Narunanje za „Niobe“.

Němſke namórniſtwo je wobzamkło, pódnórjenu ſulſku łódź „Niobe“ najprjedy z mjeńſchimaj plachtatymaj ſulſkimaj łódźomaj narunać, zo by ſo wukublanje w lěće 1932 narunowanych kadettow njeprětorhnyło. Za to je wono hač do nałěća łódźi „Edith“ a „Jutta“ poſtajiło.

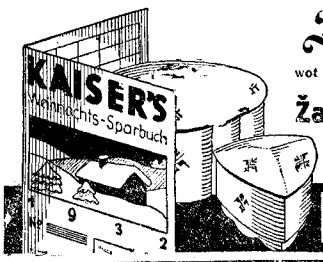

Dawamy dwójny rabat

wot štwórtka 29. septembra hač do póndźele 3. oktobra na wše twory (z wu začom někotrych znamkowych wěcow)!

Žadajće sebi nětk hodownu lutowansku knižku,

potom dwójny rabat dwójcy wužiwaće. Wulki wužitk, kiž naša hodowna lutowanska knižka tež lětsa zaso poskići, dowidźiće z prospektow, kiž w našich filialkach dostanjeće

10%

KAISER'S KAFFEE GESCHÄFT

Wsy. Wón běše sobotu wječor w Kulowje, zo by wšelake nakupił. Najskerje je jeho, jako je domoj šol, na njezawrjenym překhodže rah, kiž wječor 149 hołd. do Wojerec jěrdži, zhrabnył a morił. Nócny stražnik běše jeho přez swoju lětdźesatki dołhu dźěławosć w našej wosadze znata wosoba.

S **Delnjeho Wujesda.** (Wujasnjujene padušćiwa.) Pohłedni cyłaj běchu w Delnim Wujesdže na wjelelakich měłnach padušći pobili. Někto je jich wujasnił, so je padušćiwa stejzła 8 muži jyłne padušćna organizacija, kiž měješe swoje sydło we Wulkej Dubrawje pola Budyšina. Kaž je jich hižom pišało, je policija padušćnu zwólnu sajała.

S **Kleteč o.** (Čajcal wupadnjetaj.) Wot 2. oktobra t. l. budźe jenički jěd na puću do mazy stupi, wupadnjetaj cyłaj cyło. 713, hiž 5,40 hodź. do Rittje jěrdži, a cyło. 682, kiž 12,41 hodź. do Wjerec jěrdži. S wupadnjenjom druhego cyłeho słuby je cyłowy dypłomatiski swět se Sjowjetskim Zwjazkom do naschich kóncin. — Kaž je hižkuli powěź, ma so na Budyšin-Wětrowskich turnobuhowcach cyłe dla hłubokeho mužowena wobtłačowanje pśichodnu pórdźenu sajasć.

Z **Hbjelska.** (Znjezhožił.) Jak chcyše jałowcu na pastwišćo dowjesć, přindźe tudomny žiwnosćeŕ Schumann do njezboża, při čimž so jemu noha złama. Zawołany lěkaŕ da znjezbožencho do Niczankeje kłorownje dowjesć.

Naščuwani slepcy zniča sokołske narjady

W Lichanju su njeznaći njekniećomnicy so přepřimali na sokolskich narjadach tamniše jednoty. W małej rumnosći pri jewišću khowa jednota swoje čełowuwučowanske narjady, mjez nimi tež kóń. Tutón su nětko njeznaći slěpcy zničili z tym, zo jón z nožemi dospolnje rozrězachu. Należnosć je so policiji wozjewiła a nadźijamy so, zo so jej poradźi, njedočinkow wusledźić. My sčinimy za tuto slěpcowstwo zamołwite wěste nowiny a kruhi, kiž w posledním času na bjezpříkładne a njehańbićiwe waśnje ščuwaju přećiwo serbskemu Sokołej. Tući ščuwarjo su woprawdźići winicy, nic wbozy zaslepjeni a naščuwani šamaćy, kiž buchu jenož grat a klanki ščuwarjow. „Na kóždy pad je Lichański „rjekowski" nadpad na sokołske narjady zasy dopokaz wo „wysokej kulturje" naših přećiwnikow.

Z posedźenja měšćanske'e rady

27. septembra 1932 w Budyšinje.

1. Symšli wołtčedny cyłaz. Sa měšćanjanske pišałnje fo wot 10. oktobra 1932 po sjowjetskim waschniu symšli wobłhadny cłaz łaž dotalne łeta šandźe (póndźelu hač pjatk 8—13, 15—18,30 hodź., sobotu 8—13 hodź.).

2. Hospodarski plan 1932. Statne financielstwo je hospodarski plan města Budyšina na łěto 1932 tak postajiło, kajtaj je jón rada měšćanskim sastupnikam předpołožiła, měšćanjany sastupnicy pak jen jón wotpohłasowali. Wobydlerski dawk na 1933 je fo j 300 proz. pschiraźka postajił. Finanzny departement je pschitom dostał, hischcze 200 000 gr. nindawkow, kiž na prawnej winowatosći njewobwinjenja abo łeonał njepschemjenjomnje kruče stija, wuwinowacz. Rada wolmje to k wědźenju.

3. Wólby wuběrči ja wałny měšćanjanskich sastupnikow. Wó tym wuběrči ja wólby měšćanjanskich sastupnikow fo pomjenuje.

4. Wubadanje bjesalkoholnych napojow. Dla pschiprawenja pschedawanje bjesalkoholnych napojow fo wuwinjacze dowolenje podjeruje.

5. Pschedawanje twarskeho měsna. Twarske měsno pschi Richard Wagnerowej drohy na fo pschedawacz. Měšćanjanskim sastupnicy maja fo wo fobuwobsamknjenje prošyć.

6. Wužiwanja wumělzow. Budyšemu ješcnjeschtwu wumělzow fo w stawenisa městnistej wósy žiwego muzeja pschewostaja fa wustajenju, kotraž fo konz oktobra sapoczinje. Wot druhich wustajenjow łužiskich wumělzow fo wothłada.

7. Hrajny porjad a sastupne placzijny ja měšćanjanske džiwarstwo 1932/33. Rada wosnje k wědźenju hrajny porjad měšćanjanskeho oźiwadła w bližschej symje a sastupnych placzijnych.

Z Łužicy

* S **Norsmja.** (Pschi slósmjanjowje lepjenoj.) Tudomny žandarm pschepłapi pjatk tudomnego wobtrobjerja, kiž § 218 pschestupi. Wón a holza pschepadaschtaj fo Schérachowskemu hamtskemu sudnistwu.

* S **Ramnowa pola Biskopic.** (Strowa wjeź.) Wješ Ramnow, hdźež je fo snaty filosof Jan Bohumił Fichta narodźił, ma nětkuje 1700 wobydlerjow. Tu bydli tiž njenje 25 starych ludźi, kotśiž fu 80 hač 90 lět stari. Najstarscha wobzowa j Ramnowa bydli wot někotrych lět w fusodnym Golčachu. Wona je 93 lět stara. Njedawno famódźesche wšędnischi nowny stražnik, kiž hač do swojeho 81. lěta tuto sastupnistwo sastawasche, swoje 88. narodninny fwjećiła.

* Se Sjowjetza. (Sčamomordarstwo.) W nowy k wutorjej zawołachu jenoticzku kolonu Czernjejeho sydła na Sofrowem drohu. Tam běche pa 33 kilny kondytor H. je schtwórtefo pschiha jenoch twarje ja w famomordarskich myslach do dwora dcze czisnył. Wosta tam j rosranjenym fawami lego a wumrě bórzy po pschinjesenju do khorownje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Kamjenicy.** (Nejstarscha fyrjawa fwěta.) Kamjenicanjanska powałaska wohnjowa wobora je swěi najnowschi wuzjew fwojeho wobstarka. Je to motorska fyrjawa wo 100 PS a j zyłe nejwoczahnjenymi pschiprawami. Ssykawa płaći 23 000 hriwnow.

* S **Reichenbacha** w Vogtlandzkej. (W pahrobje fo sadujuch.) Starschi muj dźěsche zoboty wječor se spěwarskeje towarschnoscze domoj. Dźěsche krótschi puć pisches pola. Pschi cźim pak pucź mišny a padze do hata, j hłowu w pahrobje (Schlamm) tczazy wostajo. Wobzarujomny njemóžesche fo wjazy wuswobodźić a dyrbjesche fo sadujuch.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladny na wjedro fa jutschi schtwórtk: Smějemy faze pschecźelnische a militische wjedro.

* S **Habanny fo powě, so je rubježna banda Clementa Pasqueza Bella, presidenta kubańskeho senata, wjednika liberalneje strony a pschecźela statneho presidenta Machada, na jeho kuble nadpada a j maschinistej tźelbu satkeliła.**

* **Po powěsćach se Seołuna (Saloniti) fu pobrachowali w Thessalskej, Macedonskej a Thrazitskej zyłne podjemske storki zaczuli. W někotrych wjach fu fo někotre khěze sazyrkle. Podjemske storki fu do Bołharskeje a do Juhoslowjanskeje dohanate.**

* **W Alexandrowskej dźěłarni w Remscheidu je nehdźe 1000 muži, w Gladbachu-Rheydtu 200 muži w dwěmaj kajerjomaj dla skročenja mjdy dźěło złožiło.**

* **We Wielkim Dobrynju fu tele dny w nuzniku schtlenczejerje cźełu nowonaroda'eneho dźěcza namakali. Sa macźerju hłedźo, shonichu, so na njewojenjenu L. je Slepo Komorowa intaju, so je njesłuchi stuczyła. W Slym Komorowje fu ju fajeli a lekarjoju pschepytali. Wona preje, so je dźěcźo żiwe było. Holza je, so by tukanje wot hebje wotwobroczyła, posłuchscho i pschewodom swojeho nawoženje reje wobpytała.**

* **W Tinskatenje je pschi wubuchowanju 26letny maschinist Meyer j Duisburga j njeboźowinym pschipadom tak padnył, so je hebi rjap stamał. Nikotre hodźiny posłuchscho je wumrjeł.**

* **We Wrótsławju je policija 25 automobilow wuhładźiła a sebrała, kotrejž fu fo w Barlinje kradłe. Dwaj Barlinjeja pschekhowarjow fu hižo wuhłedźili.**

Zmylniwe francowske listowe znamki

Nasch nawjeczorny žuhoch je wudał psched krótkim listowm znamku, kotraž pokasuje symbolistu postawu žónskeje j halożku wolijowza. Tuta halożka wolijowze dyrbi pschedstajecź mérne wotpohlady franzowskeje republiki. Někto pokasaju franzowske nowiny na to, so dźerži žónska halożku w lewej ruzy, schtož sbudża jasnjischcź njelepo'ece. Pschetoż po swuczenym waschnju je tež žónska j halożku wolijowza praworuczka. Parizske nowiny „Intransigeant" fu ménjenja, so njesłu fo te zmylki jenoż w Franzowskej stake: tež Bayerska je we lěcze 1920 znamku wudała, na kotrejž měješe žónske halożku wolijowza w lewizy. Parizske nowiny běchu znadź mudrische byte, njebechu-li na zmylenje na bayerskej znamzy pokasała, hdyž je fo tajke też woprawdźe stało, pschetoż j tym sbudźuja podhład, so wuzitku bayerisku znamku jako pschedlohu. Nimo teho je w Franzowskej hižo někotre lěta znamka we wobthadze, kotraž na tohorunja zmylk: rosćinowarka. Žónska, kotraž po roli krocźiwschi žito wuzinja. Tale žona cźini to mjenujz jara njelepje: wona wuzinja pschecźiwo wětrikej. Na znamzy je mjenujz jara jasnje widźeć, so duje jej wětrik napscheczo: wón mjeta fadły jeje dołheje zuknje do sady. Dobra žona njeby mjo tak nadobnischeho napohlada postliczika, by-li wětrik wot sady saduwał, a znadź je ju idwórliwy wumětź, kotrejž je znamku ryjewał, radschio hłupotej zwórcej dał, hacź so by jeje postawu ludej na tak njepschijomne waschnje pokasał. tw.

Hamtske j Budyschina.

Po § 30 wukasa wo wobłhadze je zamołhadami j 10. 5. 1932 fo gmejniki pucź j Debjerkez do Janez za wobłhad je zamołhadami wicheje družiny zawrjene.

W Budyschinje, 21. septembra 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Ratařska šula z holčim wotdźelenjom w Budyšinje

Připowědźenja šulerjow a šulerkow, kiž k jutram 1933 ludowu šulu wukhodźa, so hižom nětko přijimuja. Přijimanske wumělnjenja a prospekty dostanjeće wot direkcije.

Prof. dr. Schellenberger.

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźany. „Čornobóh" přeprošuje wšitkich sobotu 1. winowca na załožeńsku swjedźeń na Budyskej drózy 35 w Balthaus. Započatk wječor w 7 hodź. Zastup płaći jenož 50 pjenježkow.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje.

5 wulk. mydłowych dnjow

hač do póndźele 2. oktobra 1932

Wubérne jadriwe mydło!

1 žerdka 100 g . . jenož 52 pj.
1 žerdka 750 g . . jenož 42 pj.
1 žerdka 400 g . . jenož 22 pj.

3 žerdki jena 150 g **jenož 25 pj.**

Punt krystalowcho mazanskeho mydła 28 pj.
1 pakćik=½ pt. „Frauenstolz" mydłowe truzki 25 pj.
1 pakćik=½ pt. „Frauenstolz" mydłowy srědk 25 pj.
1 pakćik= 1 pt. truz. mydłowy proch 25 pj.

Wulki wubjerk tolletoweho mydła!

Wosebite poskićenje

Darjeński pakćik z 4 kuskami „Vindrina Sonderklasse" jenož **50 pj.**

Nimo toho 6 proc. rabata

Thams & Garfs

w Budyšinje na Hłownym torhošću 8

Dźensa srjedu w 4 a 8 hodź.

Pokazanje modow firmy Schauseil

w „Krónje"

Wurjadnje wulke

wosebite předawanje

wot 15. hač do 30. septembra

10 proc. rabata

Zwjeršne
Madrasowe
Wumělske
Faldate

gardiny

Dekoraciske tkaniny, pis. pohny voile, marquisetty, etamine, mull, story, vitražowe tkaniny, kromki, gardinowe žerdźe, přikrywy na blida, sofy a diwany, ložowe předłohi, wše čełne, blidowe, ložowe a kuchinske šaty

KURT ERLER w Budyšinje na Zitt. wikach 11

Rjano

symjeńtne žito

(Petkuske) předawa

Jakub Cyž

kubleŕ w Niebjelčicach.

2 waštotaj

(Hobelbänke)

ma tunjo na předań

Willy Schumann w Hbielsku

Při kóžnych khorosćach, kaž

wotewr. nohach

starych čežkohojacych ranach spatenjach, mačaceje a

suchcje **lišawy**

spytajće antis. ranowu žałbu

CRINOL

Na předań:
w Hrod. haptycy w Budyšinje
w Měsć. haptycy w Kamjencu

Mantle, wobleki, bluzy a suknje

stajnje tunjo pola **W. Häcker nasl.**

Zidy a woblekowe tkaniny — Zarowanska drasta

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 229 — Budyšin — Štwórtk, 29. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Rozkora mjez nacionalnymi socialistami a stahlhelmarjemi

Stahlhelm je w nětčišćej swadźe mjeź knjeježerstwom a nazionalnymi sozialistami na stronu němskeho presidialneho knjeježerstwa stupił. S tym je so z nazionalnymi sozialistami roskorik. Hromadźe z němskonazionalnymi je hižo wólbne wojowanje pśeśiwo nim wotewrił. We wólbnej shromadźiśnje němskonazionalnych we Wótšławju je k wótremu wurěčowanju z nazionalnymi sozialistami doschło. Nětdyši němskoźejski president, němskonazionalny **Graef**, dyrbješe so nimale hodźinu bědźić, prjedy hač so k słowu pśehodu, dokelž jemu nazionalsozialistojo nochcychu rěčeć dać. Stónčnje policija wulki dźěl nazionalnych sozialistow se sale wuhna.

Graef potom so z najwótrišćimi wupadami do nazionalnych sozialistow da. Praji, so maju so jenoz němskonazionalnym dźakowarć, so je Hindenburg so wot Brüninga wotrjekł. Jenoz njejsu wjedniży jene politiske hibanje tak pśeherabśili, kaž nazionalni sozialistojo.

Hdyž nětkole wšchudźe wótśe wolaju, dźensa z tym jenoz swoju smutkownu bojosć a njewěstosć pśichikryć. Po Hazburgskich dnjach je Hitler pśecej sajo swoje słowo słamał.

S hordu **Graef** praji: „Sćym pola němskeho presidenta z wótrym mjeczom sarubnyk, hdyž spytachu parlamentarizmus z nazionalnymi sozialistami a zentrumskej stronu wutworjowarć. Měnimy, so **bjes słamanja wustawy** jenoz njepśidźe. Ale **knjes** z Papen hiśo to wobstara, mózemy so jemu dowěrjeć."

Druhi rěčnik z **Freytag-Lohringhoven** ześmo nazionalnych sozialistow winowaśe, so su **njepśicheljelo Němsce** a so su ze hižo z kommunistami dorěčeli. Strach je, so nazionalny sozializmus pśeśes cźornо-brunu frontu do bruno-cźerwjeneje fronty dóńdźe. Nječujikowu rěč wospjet herjekajo pśechoterhnychu. Wołachu: **„Na schibjenzu z Hugenbergom!"** Sćmjerdźate bomby so mjetachu. Sdźěła so sala faćěmni.

Swada so se sale na dwóru pśenjeseše. Nazionalni sozialistojo so sa stahlhelmarjemi puśćićichu. Dweju stahlhelmarjowu k semi sbichu. Policija je 20 wožobowu sajała. Sćěhom wožobow, sdźěła lohko a sdźěła cźežko franjenych, su so do khorownje pśechinjeli.

Papen je Herriotej wotmołwił

W jenym rozrěčenju je němski kanclerz z Papen na njedźelišku rěć franzowskeho ministerskeho pśedsejdy Herriota wotmołwił. W njej je mjes druhim rjekł, so Herriotowa rěć jednanje wo wotbronjenje njespěchuje. Wona je wobstejnosće powrócźiła. **Němskej njendźe wo wjetśe bronjenje, ale wo to, so bychu druhe możnosće škubile, so wolbronja.** Němska sa wjetšchim wobronjenjom njeźada, ale sa němskej runoprawnosću a sa tym, so by so z Němskej tak wobtrudźało, kaž z druhimi możnosćemi. Němske žadanje niczo druheho njepraji, hač so Němska we wobłahu wotbronjazeho dojednanja tu samu swobodu po žiwich sozialnych a nazionalnych potrjebnosćach kaž druhe staty žada. Herriotowa rěć w Granіatu znowa dopokazuje, so chźeźa z dwojakej měru měrićź.

Papen a Lersner do Drježdźan přińdźetaj

Sćiwobodny knjes z Lersner, kotrehoż je němske knjeježerstwo jako žiwjeho poručenza za swjasanje z połodnjoněmskimi krajemi a sakšim swobodnym stalom ponjenwało, na nowy tydźeń pola sakšeho knjeježerstwa swój wopyt sćinić. Też němski kanclerz z Papen je swój wopyt pola sakšeho knjeježerstwa pśichipowědźił.

*

11. oktobra chże němski kanclerz swój offizialny wopyt pola bayerskeho knjeježerstwa cźinić, dźeń pósdźicho wón pśiched sastupnistwom swjasała bayerskich industrialnych stejiscźežo němskeho knjeježerstwa z nětčišćimi hospodarskimi prašćenjam rozłoži.

Němska swoje wotpłaćenje w Americy wotstorčiła

Němski diplomatiski sastupnik we Washingtonje je statnemu departementej (swonkowninemu ministerstwu) Sjednoćenych statow połnómocneje Ameriki sdźělił, so Němska dźeń wobsadźenskich khostow, kótrež septembra sapłaćenmnych, posdźišo saplaćeźi. Amerikanski finanzny minister je to na wědomje wzał a nowiniam na to so poćahowaszu sdźeleńku pśichepodał, so bychu ju wosjewile.

Krute wusudy Bytomskeho wosebiteho suda

Bytomski wobsebity sud je sdźesć sćěhacych dźěłaćerjow, kotrizž su 5. augusta policajskeho sastojnika, kotryž bě jich dla kazenja nóžneho mjera nazwarił, nadpadnyli, wotmornili a z jeho sapołnym ześaćom sranili, k khłostańi po 12, 11, 10 a 8 lět, jeneho wobškorźeneho k zastwu na 3 a druheho na 2 lěźe sadudźił. Statny rěčnik bě wjacho hromadźe 60 lět khłostańe namjetnył.

Zaso jeneho Němca w Čechach dla wulepšerady zasudźili

Hanź Ssedlaczek, syn jeneho Prajskeho żeleźniskeho sastojnika, bě so jako 17letny student w letach 1925 hač 1927 z 80 towaršchemi z němskich Čechow pśichi lěcznych lěhwach na kupje Rujanje a pola Barlina wobdźěli. W lěcze 1928 bě so za Ssedlaczkom, kotryž so tehdy w Němsku jako lětaŕ wuwucźowaršche, lojerski list wudał. Njedźiwajcy teho móześe w Cźěskosłowakiej žiwoj wojeŕiti cźasy wotkhwaliś

a so njedawno sa podleutnanta cźěskosłowakiskeho wójska pomjenowa.

Hdyž so lětsa pśichepytanje pśeśeśiwo němskemu ludowemu sportej sawjedźe, so też Ssedlaczka, sa kotrymž bě dyrbjała policija źiwjeńcź, dohladachu. Jeho sajachu a pśichepytanje pśeśeśiwo njemu sawjedźechu. Sćud w Cźěskej Lipje je jeho po 4½ dnjowym jednanju k khłostarni na tśi lěta a k 300 cźěskim krónam pjenjeznemu khłostanja sadudźił. We wukudźe so mjeź druhim praji, so je z lista, kotryž je wěsty Maier wobškorźenemu napisał, spósnaś, so je so Ssedlaczek wo audienzu pola němskeho presidenta Hindenburga dla wottorhnjenja sudetskoněmskeho kraja wot cźěskosłowakiskeje republiki prózował. Też je so jako dopokazane wobhladało, so su so lećne lěhwa Němcow z Cźech je samyslnom wotmełe, so bychu so wobdźělniwzy na słabje pśeśeśiwo Cźěskosłowakiskej wuwucźili.

Jendźelscy liberalni ministro'o wróco stupili

Jendźelska liberalna strona ma zdźěłanje zła, kotrejž su so lećża w Jendźelskej jawjedźe, ja jendźelske ludowe hospodarstwo sa schłódne. Też pśiheśiwo schłitłazym zlam, kotrejž su so na Ottawaskej konferenzu krajow jendźelskeho žiwjenskeho kuježstwa za wuplody jendźelskich dominionow postajiśe, su so liberalni wobarali. Dokelž drje jendźelske knjeježerstwo, z konserwatiwnych a liberalnych wutworjene, tele zdźěłanje za potwjerdźiśej, su liberalni a dźěłacerśiy ministrojo Snowden, sir Herbert Samuel a sir A. Sinclair wróco stupili. Pódla teho su sledowaze liberalne knjeježerstwowe zobustawy swoje wrócekstupjenje poźicije: Parlamentowy statny podsekretar za Indiju, lord Lothian, hórnistwowy minister Foot, parlamentowy statny podsekretar kolonialneho hamta Hamilton a pomocnik generalneho póstiskeho mischtra White.

Wupróśdnjenje ministerstwe sdźěła su so hižo sajo wobsadźile.

Kónc strajka jendźelskich tkalcow

W bawlnowych tkaćerjach w Lancashiru su sdźesć sajo sapoczeli dźěłaś. W Burnleyu, w strajkowym krjeśe, su fabriki dźesać njedźel směrom stale, mjes tym so je powschitkowny strajk tkalcow 4½ njedźele trał. Schkoda, kotruż je bawlowa industrija ze strajkom poćerpiła, so na 250 miljonow hriwnow wobliża.

Wěrowe dojednanje je so hakle wutoru mohło podpisaś. Jana z wadźanjom stronow njemóże so połneho dobrjeża khwaliś. Tkalcy su dyrbjeli do strótenja nsdy jwoliś, tola niz tak wulkeho, kajkeż bźchu sdźełodawarjo najprjódy wotmyślili. Na druhej stronje su so dźełodawarjo dyrbjeli zadanju podeźimnyś, so so pusćeźeni dźěłacerśiy sastupnizy, kotrejž su strajk wodźili, sajo do dźěła pśichijimaju, a so techniske dźěłowe wumjenjenja dźěłacerjow dopjelnja. Jendźelske dźěłowe ministerstwo je na dźěłodawarjow a dźěłacerjow zkutkowało, so je stónčnje k dojednanju doschło.

Njezasłużerske njemêry w Londonje

W Londonskim pśichedmjeśe Westhamje su wutoru njemêry njesasłużerjow byle, kajkeż hischcze London njeje widźał. 5000 dźěłonjemjerjow je nětkore hodźiny na mjestowych dwórach z policiju kruce wojowało. Njesasłużerjo chcychu jwopśedka k worjeśowej radnizy cźahnyć, so bychu pśicheźiwo nowemu ikrócźenju swojeje podpjery protestowali. Policija pak puśe k radnizy jawrje, a wotdźělenje jeźdneje policije demonstrantam napischerje khelpaśche, so by z wjednikami jednało.

Njesasłużerjo drje žełi myślachu, so chze jich policija *rozchnuć*, a so *tehodła* rozsjendrichu. Prjedy hač móześe policija z nimi jednać, do njeje kamjenje, blejcze a druhe wězy mjetachu. Haćrunje policija bórzy pomoz dosta, nětkore hodźiny trajeśe, prjedy hač móześe, je gummijowym klumpachom postupnjo, rosślobjeny lud wotchnuć.

Pśichi rozsahłym wojowanju su schtyrjoch policistow a wjetšchu liczbu demonstrantow sranili. Dźensa wožobow su sajeli.

Westham na raćišći stronje Londona leži a ma wožebje wjele dźěłonjemjerjow. Njemêry w Jużedźišćach jendźelskeje industrije so nětkole husćišće wospjetuja a wobojeńje słudźuja. Pośledńje njedźele su so w Birmingamje, Liverpoolu, Glasgowje, Birkenheadu a w druhich mjestach njemêry stale, pśichi kotrychž su so dźěłonjemjerjo do kjamow dobyli a je warubili. Praśicźeja so, ićhto ma ko w synje wocźakaś, hdyž wyschnosć hižo nětkole njemóże mêr a porjad sakhowaś.

Rumunski pósłanc Titulescu wróco stupił

Rumunski pósłanc w Londonje, Titulescu, je prošył, so bychu jeho se sastojnistwa puśdźili. Titulescu je pjecza dla nětčišćich ruśko-rumunskich jednanjow wróco stupił. S Ruśkej wo pakt njenadpadnjenja jednajo, je Rumunska słónčnje wumêńenje spuśchcźiła, so dyrbi Ruska Beśarabiju jako wobsedjenstwo Rumunskeje pśichipóznaś. Kaž je znate, je Rumunska na kónzu śwětoweje wójny Beśarabiju, kotraž Ruśkej pśichiłušćischcze, wobsadźiła a źiwjenmu knjeźiwu pśichisamtka. Ruska je tehdy pśeśeśiwo tutomu rubjeńjstwu kraja protestowała a pśichipowědźiła, so jeje prawo na Beśarabiju ženje njepśidźeći. Wot teho cźasa Rumunskej je stronu Ruśkeje wójna hrozy. Rumunska je wospjet spytała, ko Ruśkej iblížić. Ja je tomu swólniwa była, tola jenoz z wumêńenjom, so jej Rumunska Beśarabiju wróći. Rumunskej wjele na tym saleži, so by, hdy by dyrbjała źiwój na kónzu śwětoweje wójny dostany kraj dobyć pśeśeśiwo Awstriskej, Madźarskej a Bołharskej sakitaś, ko njetrjebała nadpada je stronu Ruśkeje wojeź. Tehodła njeje na žadanju wobstała, so by jej Ruśka Beśarabiju jako trajne wobsedjenstwo pśichewobstajiła. Rumunska je swólniwa, ko radźcho Beśarabiśeje wosnaći, hač so by w pśichichodnej wójnje też te kraje słubiła, kotrejž su jej je stronu Madźarskeje a Bołharskeje pśichipadle. Pósłanc Titulescu teźe politiju njepśichiłožnje a tehodła źiwoje sastojnistwo słoži.

Pśichi składowańi jednanja wo ruśko-rumunski pakt njenadpadnjenja je so powěsć rozsnjeła, so je ke tejż mjes Francowskej a Ruśkej pakt njenadpadnjenja bórzy podpiśa. S francowskeho knjeježerstwa so powě, so je k tajkemu paktej hišće daloki puć. Na žadyn pad njeje ruśko-francowski pakt njenadpadnjenja francowsku wukrajnu politiku na nětkajke woschnje pśichemnił.

Zemjerźenje na Balkanje

W Europje Balkan a śuźodna Italska do krajow **źiu**śchatej, kotrež su najwóle śtrachom zemjerźenja wustajene. Pośledńje lěta su so na Balkanje bydlaze ludy husćišćho zemjerźenjom trasćhile, dyžli italiski lud. Wjećera je je Ssoluna (Salonikia) w Grichiskej powěsći doschła, so su so tamnišće strony wutoru znowa je zemjerźenjom podeschle. Nětkore sta domow bě so tam pjeća sajnyło, tola cźłowješkich wopowno sebi tón krótcź zemjerźenje njebě žadało. Dźeń pośdźišco pak symy słonili, so wutornišća zemjerźenjowa katastrofa do najcźežšćich źiuscha, kotrež su ludy Balkan sapuśćile. Mała kupa Amojani, kotraž pśched polkłupu Chalkidike leżeśche, a na kotrejž bě je wjac hač 200 grichiskich źiwójowu sajdźiło, je so pśichi zemjerźenju pše w morju słubiła. Boja ko, so je so tu wjac hač 600 hacź 800 cźłowjeckow z nahlej zemjerźiu pśichetkawało. Wobsh

lerjowe zeńdu, wóse Grantjerje je we wulkej hrozy, dokelž so podsunite storki pśeśeze jasno wospjetuja. Tyšazy ludźi su tu žiwi jenož nahe źiwjenje wukhowale. Liczba tych, kotrež su domoj su so sajsnyle, so na 10 000 wobliczа. Tež pśez na kóśdetu na borje Athosu su źiśela cźežko cźerpiśe. Mjeso wšami na polkpje Chalkidisy, kotrež su so dospotne japanśiśe, so Stagira, Patria a Akrilota mjenuja.

Pśeni źiwiny podsenśki stork, z kotrymž so nimo měry wulke japanśenje naczini, so z podsenśkim hrimotom pśeswedśeše. Wobźicji źiwdyn su pjeca widźeli, so su sdobom plomjenja se senje sapałe. Mózna nawalna zolnta so na pśimórśki kraj wulka. Sśerjedźišćego senjerjenja je podmórśka hora, kotraž 300 metrow pod podmórskej hładinu leži.

Hubjenstwo mjes potrjechenym wobydlerstwom njehodź so wopisaś. Dwaj żelesniśkaj cźahaj z lekarjemi, wolhladarjemi a źiwnosću staj so z hlownego mésta Athena wotpósłałej.

Bołharskeho kata skóncowali

Pśichi pśikach politiśkich stronow w zygunskej haźy w Sofiji su kata Husseina Jakara ikonzowali. Jakar je wosebje po rostuchadłowym nadpadje na kathedrału w lecze 1925 wjele sasudzenych wotprawił. Mordarja njesu hacź dotal wuśkedźili.

Amerika tři zaničaki torpedowych čołmow twari

Namórnistwowy minister Sjednocenych statow je pśichipowdźił, so knjezerstwo hnydom tśi nowe saniczaki natwarjeć da. Twar tychle saniczakow bu so loni dla lutowańskich pśichiźinow wotstorcził. Nétkole su so ja twar saniczakow rosśudźili, so by so bjezdźélosć smjeśiśiła.

Japanska hrozy Tientsin a Peking wobsadźić

S nowinarjemi so rosrěcejo, je japanski wójnski minister Arabi rjekł, so by Japanska, hdy by so chinešte wójsko z generalom Cżangśuehangom do Mandźuskeje nawaliło, chinešej mésće Peking a Tientsin wobsadźiła. Runje tak bychu so nawale chinešćich wójskow do Mandźuskeje dyrbjałe sastajić. Nowe japanśe wojerśe postupanje w Schanghaju wot teho wotwiśuje, kak so China k pśichimérowemu dojednanju staji.

Dale je wójnski minister Arabi prajił, so **Japanska kóždy nanjet Sivjatła Ludow wotpokaze, z kotrymž so njeby njewotwiśnosć Mandźuskeje pśichipóśnała.**

Nowe wojowanje w Mandźuskej

Kaž chinešte nowiny pischu, su so nowe bitwy **mjes chinešćimi dobrowólnikami a Japanjanami w Mandźuskej bile.** 9000 muži žytne dobrowólniśke wójsko je pjerwa město Faku, 50 mil k połnocy wot Mukdena, wobsadźiło. **Kruta bitwa je so rozwiła, w kotrejž su 100 Japanzow morili.** Hibanje dobrowólnikow je so pjerwa też w stronach města Tzengstu pokazało. Dobrowólnizy su tež śeleźnu na Tśitśikarske żelesniśke sastajenścho wotewrili. Japanski panzerowany cźah je so dyrbjał pśeceźiwo nim pósłacź. K ranju wot Tśitśikara su żelesnizu zapuseźili.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 29. septembra 1932.

— Wo wjedrje. Wječera wjecor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer —3, thermometer we dnjo +15. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —1, thermometer w nozy +10. Wichlady na suche wjedro.

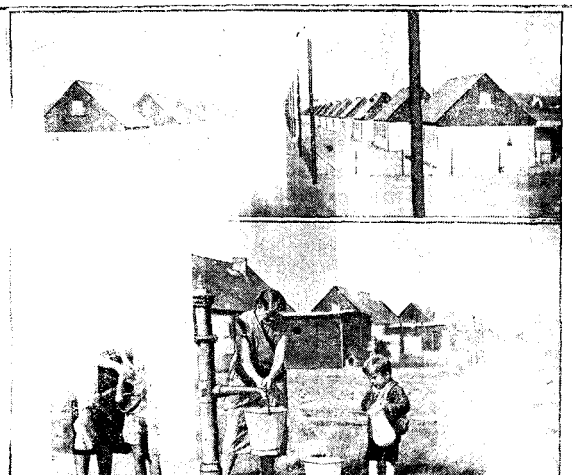

Pśenje Barlinske sydliśco njezasłužerjow.

W Barlinje-Kópenicku je nétko 120 njezasłužerjow ze swojimi swójbami zacahnyło do nowych domow, kiž su sebi za 100 dnjow natwarili. Kóžda khežka tuteho pśenjeho Barlinskeho sydliśca njezasłužerjow wopśija dwě jstwe a kuchinj, k temu hródźičku a zahrodu. Horni wobraz pśedstaja hasu Köpenickskeho sydliśca. Delni wobraz: Pśeni dźeń na swojej zemi.

Naśi wjedrawuniknjomy mé cźe pjenje, hdyž hdyž
njesche, so nam pósledńe dny tydźenja rjany
poczaś pśichinjeju. Sykina wyschina je se strony
śeho zeana ko pśeś zyku śrjedźinu Europy
pschestrjeła. S bohom je so w wótrowy
wutworiła, kak so je se sejerou pich
nych powětrow z połnócneho lodowego
žo straha śiśnych mrózow tuchwilu tak
trjebamy. Wyschina nad śrjedźnej Europu
sesnyknła, pschetok schłeńa pokazuje na
cźaś. Nizina nad Sśrjedźozemskim morjom
smjamjeschca tuchwilu naśe wjedro
bohom pilnje bérny spéraja. Wschelaze
Bérny su so radźile a su strowe, cźiste,
wubélene. Wobsebje radne su na pśikach
pach. Naschim holanskim a delanskim
mjenowanych radne žně z wintroby.
ny radne žně z wintroby. Nizše
pśicenjowane su so zito a bérny
by so trał. — Jutrje pjatk
a khowa so 5,41 hodź. Mjeśacź
a khowa so wjeczor 5,31 hodź. —
śacź. Pschedźenak staja wětr a

Wobraz nazymskich módow w Budyskej „Krónje"

Rjanu a bohatu pschehladu najnowšich žónšich módow w drastach, kłobukach a kožuchownych wudźełkach pschicźichu wczera śrjedu pop. w 4 hodź. a wjeczor we 8 hodź. Wuzyśe firmy Schaufeil, Tśa Bartsch a kožuchowy dom Flegel w salonaj „Krónje". Wobje su jara bohaty. Pschehladu módow sahaji wumóźi dowaś knjes Bernh. Springer z witanjom we mjenowanych firmow. Pśi sachu su najpśejedy jara rańsche a popołdnjsche drasty, drasty za dróhu, mantschwort a wšelkne triebanje, tuniśeje a lébjeje kosće. Wobłubjene su za symsku módu cźornobéle a wjene drasty. Sajimawy je rukawcźk a swójnajesch wšelkich drastach pomału wróceńe ke krótśej wuhi. Na wudebjenie sada so wobsebita jednosć w tkanin nagi jasnych barbow a cźeśtow. Wócht to pśenjotne dźelki firmy Schaufeil. Najwjesśe pschekwapjenje wjeśernu wjecźorne drasty (wobras, kiž dopomnjeśo bjawśe rjanosće sanźeneho cźasa, jako bésćetaj nowa hiścze źiwi w nalécźu źiwjenja). Tež tu pschewažnje cźornobéla barba, kiž stutkuje dosć dobym mile. Lila-barba a erika, su módne barby teje sajsony. Sukuje so dołhe, cźrij sakryjuce. formam pschiléhowace. Kwétki stuja do pśjecy Jara elegantnje stuttowachu k drastam mantle a pjeśejowe jeckł firmy Flegel, Késorska dróha, tež trawarki a kožuchi wschelakeje barby, kajkosće a nosće. Rjane a pschihódne ke kóžoj drasće a pschekej dobru klobućki firmy E. Bartsch. To bé santajnje a dokonjanosće. Pschihódnje stukowachu wšelki, mjeswoźo pol abo zyle sakryjo. Zyła pschika módow bé rjenje pschiprawjena a nóschetki je źiw bibiećiśe pschedwjeśecźu. Rjenje so wschemu pschiwaschе kwétna krapa firmy Galle. Sśerjedź pschehladi śiśicźu wariadnje derje rhytmiske a fantasijowe Bera Burg, narodne a groteskne rjeje Werner Opitz, zwjesełe a humoristiske pśeśiwki Hans Schrotti a Springer. Wobrazowanje towańske je źiwym pschiwześem wumóźke pschiwóźki. bé porjad pschehladi nasymskich módow sajsony 1932 dosć wotmjeniaty a bohaty a bu z dopokazom, so firmy Schaufeil, Bartsch a Flegel na nawjedne mésnje we wudźełku a posćiśenju mjes dy firmami. Wosebje nazymnjenja wažne je, niebjesu wosiewjene płaśiwy w pschećiwu wobłoku. — Pschihódne frizury k drastam wuwjedze firma frisjer Graj na Bohacej haźy, kiž mjeseśe też na pobocźe stronje salona sa trajazu wódnu ondulaziju a wustajeńe popkow, mjes nimi też pśiwu kat. Sserbowku. — Jako da

P. Ch. Baar:

Jan Cymbura

Jutrowźeła knjeza.

1161 (Pokrac̆owanje.)

Dźenża so k tymle prawidłownym, wschźdnym praschenjam nowe pschidruźi.

„S cźim pola wozbjerjemy a schto do mlyna powjezemy?"

S tym praschenjom w myślach dźenża wschitko we Puczimju do loża dźěchu. Tale myślicźka, kaž khodźiła pschi jich kožach śrjesche, tłócześche jich a śpar sajanjesche, se staroścu a strachom jón sarinaja.

III.

Nikomu so druheho dnja na polo nocźyschе. Na kukach so dźěl woza śwjećeśeche a tworjeśeche „hladałka", k semi śoite żito, hischcze mokre a cźerne, hoź hnuo srunane na semi leżeschе. Sśuskodźa w cźrjódkach na nawóz stejachu.

Pschiłudźe rěsnik a powědaschе, so w Pólku njejsu ani kapti deschcźika měli a so tu hej wschitcy myślili, to njewjedro schtó we kat dalsko wot nich fatnyła a mjes tym je jenož hodźinka wot nich tajkele nahle: njesbože.

Rano idźeschе z Ražu pósć pśches Puczim a pósłał pozwědaschе, so w zylym dwórnistwu ani jene wokno njeczyle wostało a so su padale tak wulke, kaž hólbjaze jejka.

Dwaj straźnikaj na swojim wzbłudźe tu sastatschtaj a pschinjeseschtaj nadrobne powěsće. Wot wjecźora bě to pschicźahnyło. Hižo nad Satawu a Kostrjanami bě mróčel pocźała truhu łypaś, ale jenož rědko. W Smuk Hermanju na jednej strouje a wot Satawskeho hata pśches Starý hat k Schmrjokowzam a Semizam potrjeschchiko. W Selib wse hižo wo niczim ujewědźa. Puczim je na tym najhórje potrjechemy. W lěsu na Hórkach dotal krupy se sótiej jesliim smětšane leża.

„Bohu dźakowanu", so hospodarjo saradowachu, „Bóh je dał, Bóh je wzał, njeje tak śle, so by łazy lépje njezbyło, hdyž su zbožownischi byli, budźa nam njesbożowanym pomhacź, kermuschu so dorěcźimy." Wut, to je cźi krutý śwor, žnadnje njesadměluje a nadźiju njesusłyschcźa. Dołho a podarmo njestorźi, ale hnydom pucź pyta, po kotrymž by so zazu na puche dóstał, hnydom so nadźije pschima, snowa so do dźěła dawa. Puczimcźenja dźěchu won na pola; ale wrjeczenje na kołach njemějachu, ale kaž bychu jehli trawu zuz a niz żito, zajke kopjuschcźa kóždy njeśeschе a kaž ozerjeł tak po krupobiću zamu zlomu zyczechu. Wutrobnje zel bě źnjenjam, hdyž poł polne sorna wuhladoachu, hdyž w nim leptachu, ale wuthowadź je njemóžachu. Zonty sa nimi hrjadu nahrobowachu, cźiśe, bés powědanja a źwjenanja, a pschekamane, kaž sćale kłóśi do schórzuscha sbrachu, so bychu je doma mółke snajmjeńscha kurom dawacź. „Mlócźicź to hódnje njeje, schtoda prózy, cźłowjek by mlócźkam wjazu płacźił, hacź by żito wumlócźił, najlépje budźe, wschо jak kmuo na worschu stukacź a ju rěsacź a wjesacź, měniachu wschitcy. — „Ale schto budźemy śwjeź a zyły symu hacź do nowych žnjow jěsć?" — to bě wšo druhe wprajschenje a wotmołwow na nju mějeśche kermuschа pschiněseć. Běźeśe hižo pśeco dowjemi. Puczimśe cźeły se stareje muki hischcze tyšanzow a khlěba napjećechu a w nimo jim domje teź hižo z poślednje. Ale „je-li hósć, wschеho dosć", je hyšlo pschikkowanje jušnoczejśe hospodliwosće a kermuschа so hotowaschе, kaž hewak, jenož hnadna bu wotprajena a to na wjesmjanstowy krutý łakas, pschetaj ułoźina je młodźina, in njepschećelnjejschi, wjecźor i bolśeju płaka, ale do ranja to pschesdźe, a wona ztaka, ale stari dyrbja sa młodych myślicź a jednacź. Wobzada drje hoseći wita, runjeź je zyle žně słubiła, hubodne zmejny dnje runje kermuschu wo pomoc popowjezeć, tehodła by z hrěchom było hospodarjacź a rejwacź . . .

Ale hoseća njedachu na hobje cźakacź, wjazu jich pschidźe a pschiźeze hacź druhe léta. „Létża dyrbimy do Puczimja, dyrbu bej myślili, so jim z pucźa bźemy a so jim njechamy pomhacź."

„Pola naź w Hrodźischczu niejsu ani krupicki padale, sobuwschi hakle krupy", powědaschе młody Kowař, kotrehoź Zymbura hižo jako dźěcco znajeschе, „tak nucź hacź wumlócźu, wam hnuo na wosymniny a na jerjo pschiwiesu, a żito sa khléb a muku wam pożcźu.

„Sapłacź Bóh luby Knjes, ale bych hrěchił, hdy bych twoju zyku pomoc pschijał. Wot twojeho nana žnjm namuknuł żito na Lubi dźerżeć, dóniź njeje nowe w brěżni. Sšywo mam twoje, ale w Puczimju je jich dosć, kotrež nimaja a pózjelelesch-li, ho radu z nimi rozdźelu."

Pola Schołeśija bedźachu Semicźanźo pschećeźeli. „Tu a tam teź pola nas nékaśa tajka padże, ale ta njeby ani pómał, hdyż cźi damy, wo to so njestaraj, a żito do mlyna cźi pożcźimy."

Pola Spěchnych hužbowaj mlynkaj, „i beneschowsleho a cźerwjeneho mlyna", do karanezka hladaschtaj. Wobaj dopokazowaschtaj, so je kóżdy mlynk pschi barowanju kavalir a Spěchny dyrbjeschе jeju wusoźeć a měrnicź.

To so na kóždym kuble, na kóżoej źiwnosći stawasche. Luboseć k bliźschemu zaruna sawdźeźeenlu pschecźiwo wóhu ej a krupobiću, nuśowe sarjadowanja, stajne a krajśe poddjerh. Hórje pak běśche w posoźiśich létach, hdyž su so krupami śniežena niż jena wjes, niz jedyn wokrjes, ale wschźn Wótkowski a Taborski kraj, ale potom teź ani stat, ani kraj njedozyahachu a suowa běchmy wschitcy wwźdkowi trašnego pschikłada, hdyž bo we mutrobach cźeśtich wuczahowarjow sahori stara luboseć k ródnemu cźeśkennu luhej, pschez ozan pomzanu ruhi podawachu, niz próżnu, ale kapacze pśinu dotarow.

(Pokrac̆owanje sćehuje.)

pejskiem firmy Schaufel a Barisch drasta a Robuczk ym, iż prawu płaciśnu śpódachu. — Reika ſ mytoo wanym rajrejańskeho wjeczornyho wobleča, najtjuščeho ceiowańskeho pora, a pśhemsjśdźenje torty, dośkońći módm ajśekladku. K wiśćem posliczjeńkam hrajeśhe hudźba Wolf Lorey. — Sorjadowaje firmy móža ſ wulśtódom módnoje pśehśladki jara ſpokojom byś, dokeľ bě najlěpśhe doporuczenje samóńnośhe wobśhoda.

Na Michała

Dźensa, 29. pózńjeńca je swj. Michała. Arcyjanjeł Michał, (čejeź hebrejśke mjeno woznamjenja „Śtó je kaž Bóh"!) so w starych časach pśedstaja jako dobyćeŕ nad palwaku a djabołom. Pśeni kśeśećajo mějachu jeho za patrona cyrkwje. Němcy su potom wjele wobstatkow Wodanoweho kulta pśenjeśli na swj. Michała, haj su swj. Michała z časami měli za swojeho śkitarja we wójnach.

Pśedy mějeśe dźeń Michała wonka na wsy wěsty wosobity wuznam. Tón dźeń so pśenajeśe, so wupowěśeśe, zrěczenja so wobzamknyehu, na pŕ. płaćenje danje. To je so zdźěła zakhowało do dźensnśiśeho dnja. Dźensa hišće tu a tam so na Michała nowi ćeladnicy pśistajeja.

Michał ma po burskich kaznjach tež wulki wliw na wjedro. Na Michała dyrbiš hić ladać na dubjawki, móžeš po nich sudźiś raz wjedra zymy a pśichodneho lěta. Druha burska kazń teź praji: „Padaja-li do swj. Michała žołdźe, budźe bórzy tuho zyma!" Dalšej burskej kazni wo Michale śtej: „Michał, khodźo w dešćiku, lubi mjehku zymičku." „Michał lětsa zyje, Jakub k lětu žneje."

*

— **Cźežke wobkhadne njeśbože** śa ſo ſańdźenu nóz wokoło 3½2 hodź. na Drjeźdźańśkej dróhi pola Lehmannej wuporjećśernje automobilow. Wožobowy automobil, w kotrymž offišérojo nėwuśkotatneje woboriy śedźachu, ſo pśichi jawrećśenju na dróhi powrócći a nutśkażeńdźaju padźechu na dróhowy pfeśtr. Tjo knjeża woteńdźechu ſ łóžćhim śrajenjom. Jedyn knjes ſo cźežko śrani. Automobil ſo hětro wobśhkodźi.

— **Mjažowe jětki (Freibank) w Budyśhinje.** Sobotu 1. oktobra 1932 wotedawa ſo rano wot 7 do 8 hodź. na žiśła 101 hacź 150 a 4001 hacź 4100, wot 8 do 9 hodź. wot 4101 hacź 4250, dop. wot 9 do 10 hodź. na cźiśła 4251 hacź 4400 ſyre homjaſe mjaśe, punt po 35 pj., ſyre a naśelene ſwinjaze mjaśo, punt po 40 pj. a ſyre cźelaze mjaśo, punt po 40 pj.

— **Sakśka krajna loterija.** Pśichi wutornišćim cźehnjenju 5. rjadownje 201. ſakśkeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (20. dźeń) padźe dobycze wo 150 000 hr. na cźiśło 119469; dobycze wo 40 000 hr. na cźo. 151983; dobycze wo 10 000 hr. na cźo. 84903; dobycze wo 5000 hr. na cźiśła 33992 37436 70483 79891 132536 141685; dobycze wo 3000 hr. na cźiśła 14631 15298 17666 21655 23284 33289 48974 59458 82731 91360 111404 26299 142194 148877 155191 158803; dobycze wo 2000 hr. na cźiśło 5297 6727 10005 12927 20581 26315 28574 35044 35448 46885 48290 50249 53585 57065 62680 69303 72426 75376 89237 89679 94346 98342 101014 101876 103246 105891 107395 108736 108792 112527 113899 124119 137299 139442 147442 147998 148180 152808 155660 158552 159860; dobycze wo 1000 hr. na cźiśła 489 1360 2756 5153 7158 12542 18140 19267 19896 20080 25319 27469 30160 33128 34020 40190 41951 44172 48226 48556 48675 48872 50790 52030 54349 55009 55608 56201 62028 63260 63383 67338 67569 68787 70171 70616 71042 75068 75746 79045 82698 83447 83904 87785 88199 89591 91153 91177 92415 98865 96379 97322 98065 98364 98996 100759 100909 101055 105109 105175 108262 109543 110884 112816 120245 121343 126882 131221 134102 137098 139347 141680 141989 143137 143307 144452 145459 148766 148815 151563 153811 155769 158342.

— **Małe motorśke koło** ſajźdźe wjeźera wokoło 1/12 hodź. na Dwórniśćowej dróhy do kokojźédneje a ju powali. Wjednik motorśkeho kóła bźiśe pśichi ſawinjenju ſe Nowoſalźkeje na Dwórniśćowu dróhu móh nad ſwojim kołom ſhubiś a ſtorźi do koleźaŕki, kotraž chažyśe na Nowoſalźku dróhu. Wona ſo wobodźe a ſmjeźe. Jeje kolo ſo wobśhkodźi. Motorowy koleśaŕ ſo njewobśhkodźi.

S **Bronja.** (Dreněrowanje.) Nasche wotwodźeńśke druźtwo dźeła dale. Hromady rokow na połach a k Nowemu Bronjej maju ſo hišćeśe do jemje ſkasć. Mjes polemi ſo hłuboke hrjebje wumjetuja. Teź mośćiś dyrbi ſo twaŕiś, dokeľ dyrbi hłowna hrjebja pod Łupjańskej dróhu pśhewjeś. Hdyž budźe dreněrowanje hotowe a wićhitko derje ſrjadowane a je-li wobśtejnośće dowola, je pjeźa wotmyślene, leżowniośće hromadźe klaść. Sto wě, ſo wjele wotwiśuje wot teho, kak žebi wjeśnjenjo myślja.

S **Bukeź.** (Cźežka ſwada njes nanom a ſynomaj.) Wutoru pśichipołdnju dóńdźe na kubłe w delnjej wśy k cźežej ſwadźe mjes nanom a ſynomaj. Nan bě ſynej nješćto pśichikaŕ, ale ſyn bě dźeło wopaŕ wumyśeł. Hdyž nan jemu hołe porokowaśhe, da ſo ſyn do nana. Nan ſyna ſ widlami dyri a jeho ſłohła na hłowje ſrani. Druhi ſyn bratrej na pomoz thwataśhe a nanej ſe ſekeru hrožeśhe, ſo dyrbjeśhe tutón cźekneś. Swada bě wjele pśichiładowarjow pśichwabiła. Stónčnje dyrbjeśhe połzaj ſapśhimnjeś a wujednaś.

Z **Khróście.** (Wo našim cyrkwinym tepjenju.) Naša tepjenska pśiprawa w cyrkwi ſo mócnje dale twari. Ju wuwjedźe firma Karl Wellen z Düsseldorfa pod wjednistwom postajeneho ingenieura Gerlicha z Wrótsława. Tu khwilu dźela ſo na dołhim kanalu, kiž śerstwy powěŕ pśez wosobity śróbak do kachlow wjedźe. Tu ſo śerstwy powěŕ śćopli a dale do cyrkwje wjedźe. Żelezna rołka njebudźe połnjkim śrěbna. Śrébak budźe blizko pola St. Bośćanowego wottarja stać. Pśi twarjenju kanala dyrbjachu so někotre tołste murje pśełamaś. Tute dźěła nawjedźuje naš architekt Cyža w Khróśćeach. Wudawki za tepjenje wobliča so na 6—7000 hr. Jena połojca je so hižo po lětach za tutu myślićku na bok połožiła. Zbytk ma so w pśichodnym času z dobrowólnymi darami zwjeśeś.

Z **Khróście.** (Pśednośk wo skotarśtwje.) Wutoru wječor mějeśe zjednoćenstwo za plahowanje howjadłow w Dućmanec korćmje wurjadnu zhromadźiznu, kiž nawjedowaśe zapisowaŕ, rataŕ Jurij Skala. Wón witaśo wśćeh na tutu zhromadźiznu, wosebje pśednośerja k. veterinarneho radu dra. Hessu z Kamjenca. Wosebje dźakowaśe so rěčnikej, zo je tak pśećelnje był a tutón pśednośk pśewzaŕ. Pśeni dypk, zo ma powołana zhromadźizna jako wurjadna płaćiś, so jenohłósnje pśija. Potom poda rataŕ Paweł Grofa II, hdźeź gmejnski byk steji, rozprawu wo zaśdźenym łóće. W tutym času je so 89 kruwow pśipuśćiło. Prjedawśi byk „Friedrich" je so z druhim z mjenom „Słépc" wumėnił. Rěčnik dr. Hesse podźakowa so za pśećelne pśeprośenje a dźeŕżeśe potom swój zajimawy pśednośk wo khorośeach wumjenja a mlokowej hygjenje. Wón rozprawjeśe skrótka wo zarjadowanju hródźow, krótkich stanow atd. Dale pokaza wobrazy, kajke njesmėdźa hródźe być. Wón rěčeśe, śto je wina na khorośeach wumjenja a kak mamy pśećiwo temu wojowaś. Kak dyrbimy so zadźeŕżeć pśi dojenju, pśi rjedźenju skotu (pśeco zwonka hródźe). Pica ma so dospołnje pśehładaś, pśemėśeć a korta dyrbja so wurjedźiś. Panochty maju so husto pśehładaś. Za 1½hodźinski pśednośk žnjeśe rěčnik mócny pśiklesk a pśiposłuchaŕjo postanychu dźakownje ze stółćkow. W śćéhowacej rozmołwje so hišće na wśelake naprašowanje wotmołwi. Tak je tutón pśednośk zaso wjele powućaceho pśinjeśł, po kotrychž zasadnich chcemy so mėć. Wokoło 1/11 hodź. skónći so wurjadna zhromadźizna.

Z **Marijneje Hwėzdy.** W zašłych dnjach pśebywaśe tu pśedsyda sakskeho krajneho wubjerka za zdźeŕżenje pomnikow, profesor Bachmann z Drjeźdźan, zo by wo wupórjedźenju ważnych wumjeśćskohistoriskich pomnikow, kotrychž je w cyrkwi a scyla w kłóśtrje nadosć so wuradźowało. Jedna so wosebje wo drjewjanu postawu křižowaneho Zbóžnika z léta 1696, wumjelske dźėło pśenjeje rjadownje, kotrejž zhotowjeŕ njeje po mjenje znaty. Snadź so njemylimy, hdyž w rėźbarju a wumjelskim molerju Ferdinandźe Siegfriedźe Philipje w Swinarni — jedyn statok so hišće dźensa po nim „Filopec" mjenuje — swaka hnadneje knjenje Ottilije Henčlec z Budyšina, kiž je teź Ecce-homo-postawu w cyrkwi pódla zakhoda do konventa w lěće 1717 zhotowił, tamneho njeznateho wumjelca pytamy. Napśećiwnu postawu bolośćiweje maćerje z lěta 1720 je hejtman Elias Henčel w Bjarnaćicach, brat tamneje hnadneje knjenje, postajiś dał. Tamnu drjewjanu postawu na knježnjacym khórje je zdźeła ćerŵ pśetoćił a tuž ma so po wotmyéu starych njepŕihódnych barbow do Drjeźdźan pósłaś a impregnėrowaś. Tajke dźěła wukonjeja so jenož w zymnišim času. Dale je krajny wuhjerk za porjedźenje drohotneho wokna nad woltarjom Jėzusoweje wutroby, kiž so wopaki „husitsko" mjenuje, 200 hriwnow dariŕ. Tuto wokno wotkazachu hižo w druhej połojcy 14. lětstotka wjacore łuźiśke zemjanske swójby, kotrychž woponý su w jenotliwych połach widźeć. Běchu to swójby z Colditz (poł lawa w prėki dźėlenym śkiće a nakhilenej hrjadźe), ze Schreibersdorfa (stejacy worjoł) a z Duba (so křižowace dubowe hałžki). Tuto wokno je jedyn z najstaršich pomnikow němskeho molowanja na śkleńcu. Firma Sachse a Hoffrichter z Drjeźdźan, kiž dźėn cyrkej wumoluje, budźe teź tesame porjedźiś. Wona so teź na to wusteji. W lěće 1911 bu wono pod dohladom profesora Brucka w Drjeźdźanach derje wumyte a zwuporjedźane.

Z **Kulowa.** (Jednanje pśećiwo zapalerjej.) Pśed wulkim lawniskim sudom w Zhorjelcu so jednaše pjatk a sobotu pśećiwo 45lětnemu wóznikej Mikławšej Wockej w Kulowje, rodźenemu ze Śunowa. Lětsa w meji bě sud jeho zasudźił dla zapaleŕstwa a jebanja zawśćeńcje w tŕoch padach k 3 lětam khłostanje a bě jemu ćestne prawa na 3 lěta wotpóznał. Wocko bě zapodał powołanje. Bě pśeprośenych wokoło 40 swėdkow. Wocko hižo wot nowembra zasłeho lěta pśebywa w pśepytowańskej jatbje. Wón razuje winu pśeješe. Sobotu naraz jedyn ze swėdkow sćini wupraženje, kiž Wocka wuwinuje a za to druheho jako zapalerja wobwinuje. Jednanje je so tohodla wotstorćilo hač k dźensnišemu śtwórtkej.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 29. septembra 1932:

Wćerawše urzy w Berlinje.

1 Dollar	4,209	100 wótsk złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,52	100 ćeskosł. krónow	12,465
100 śwajc. frankow	81,11	100 franc. frankow	16,48

Burśy wośtachu ćiśe, ale kurśy efektow, wośebje dośtajnych a rentowych śiśeźinow, ſwoju krutośeź wobkhowachu. Burśny ſpokojiwa pśewa hoſpodarśkeho ministra dra. Warmbolda a prezidenta statnjeje banki dra. Quitzra, ſo ſu pśicheźiwu łóžbomu ſamiećenjowanju nutrkajneho dowóźa. Dwójśne a wjaćśne pśikwanja ſu w Danſkej ſ pśicheźinu, ſo ſo tam hišće lewi wéśu njedośtaŕ tworow, wośkładźajucych ſ Němśkeje. Němśka lamjeńcje dowóz butry ſ Danſkeje, Danſka wotpłaćuje ſ tym, ſo dźeła pŕiśśe dowózej wśelakich tworow ſ Němśkeje. Wśelakore kupiśiŕ w Danſkej chźeźa ſobodła ſwoje klamy ſawjeŕcź. W Němśkej ſawjerjewaja fabriki, dokeľ wudźėlki njewobśkoduju, a w Danſkej ſawjerjewaja klamy, dokeľ wudźėlki ſ Němśkeje dośtawaja njemóžа. To ſo njejmuje ſwobodnemu ſpėtkowu wobchod. Danśka budźe ſo wśelko w drućich krajach roſhladowaś, hdyž móže narunanje němśkich tworow namakaś.

Dowóz na **produktowe wiki** pśichibéra. Mlyny a wiwikowarjo pak **małko kupuja.** Tohodla je bjez dźiwa, ſo płaćiśny wćera ſaſo kleſnychu a to ſa płaćeńśu wo 20 pjenjezkow po zentnaŕu, ſa rožku a wowſ wo 5 pj., wśicho w hotowum formie. W termińowym wikowaniu ſo płaćiśny tehorunja ſylnje wotdźerjowachu. Hewak žito wob cźaſ wuſiwna w płaćiśnje śćerje poſtupowaſche.

Zentnaŕ płaćeśhe wćera w Baćlinje:

Pśheniźy 10,25—10,35 hr. (10,30—10,40 hr.),
rožki 7,85—7,95 hr. (8—8,10 hr.),
jećmjenja naſtajśeho 8,70—9,20 hr.,
jećmjenja naſtajśeho 8,35—8,65 hr.,
wowſa 6,70—6,95 hr. (6,80—7,05 hr.),

w termińowym wikowanju:

pśheńźy:

ſa september: 10,80—10,81½ hr. (10,97½—11 hr.),
ſa oktober: 10,85 hr. (10,90 hr.),
ſa dezember: 10,90—10,91¼ hr. (10,95—10,96¼ hr.),
ſa měrz: 11,12½ hr. (11,18¾—11,17½ hr.),

rožki:

ſa september: 8,46¼ hr. (8,46½ hr.),
ſa oktober: 8,42½—8,35 hr. (8,53¾—8,57½ hr.),
ſa dezember: 8,45—8,41¼ hr. (8,65—8,62½ hr.),
ſa měrz: 8,60—8,58¾ hr. (8,76¼ hr.),

wowſa:

ſa september: 7,32½—7,40 hr. (7,27½ hr.),
ſa oktober: 7,57¼ hr.,)
ſa dezember: — (7,25 hr.),
ſa měrz: — (7,45 hr.).

Płaćiśny w ſpinkach ſu płaćiśny tydźeńſkich wikow. Hdyž pak žane naſpomnjene njejſu, ſo njepśheńeśhuju.

Mjetre płaćiśny ſ Drjeźdźańſkich witow.

Libjata 2—5 hr., łacźata 1—2,50 hr. (1—1,50 hr.), kuny ſtare 3—5 hr., młode 0,70—2 hr., ſarbje 0,60—1 hr., hušy ſarbjane 1,10 hr., kački ſarbjane 1,10 hr., kury ſtare, ſarbjane 0,80—1 hr., młode ſarbjane 1,10 hać 1,20 hr., karwy 1 hr. (1,10 hr.), ſpěwaki — (1,20 hr.), tuny 1,50 hr. (1,10—1,60 hr.), jabłuka 4—30 pj. (6 hać 30 pj.), běrny rentaŕ 3—4 hr., po pomach 4—5 pj., koboda jedźna 8—12 pj., ſyła 10 pj., hrěš 60 pj. hać 70 pj., kołotki ćeśk 5—8 pj., bób kaf 4—5 pj., ćeśnjowy kaf 6—8 pj., ſyhrotny kaf 10—20 pj. (10—40 pj.), hičku kaf 12 pj., wćerwjenka wjaźk 25—30 pj., buny ſelene 18—30 pj., njemjeńe 5—10 pj., butra 1,10 hr. hać 1,60 hr., ſér 7—9 pj., morćeŕ 8 pj., ſłowki 12 hać 20 pj., ſ [illegible] 20—23 pj. (25—20 pj.), brěſki 15—10 pjenjezkow.

Płaćiśny w ſpinkach ſu płaćiśny tydźeńſkich witow. Hdyž pak žane naſpomnjene njejſu, ſo njepśheńeśhuju.

Hamtśe a rudnjśe powėśće.

Pśechpadźowanja:

pjatk 30. septembra 1932:

w **Wunaju** w hoſeńcu dop. 1/11 hodź.: Wérnowanje dźiwak, rólny wóz, elektriśka zentrifuga, jałojca,
we **Zabrodźe** w hoſeńcu pśichip. 1/12 hodź.: Soja, elektromotor,
w **Wórku** pola Wujerez w hoſeńcu pop. w 1 hodźinach: Krowa,
w **Lejnje** pola Kamjenca w hoſeńcu dop. w 9 hodź.: Klamaśka polja,
w **Kulowje** w Ratuśkej hoſeńcu dop. w 10 hodźinach: Zentrifuga,
w **Turjach** w hoſeńcu dop. w 11 hodź.: Śchtśeńćany kh. mor,
w **Khróśćicach** w Scholtśej gruncźe dop. w 11 hodźinach: Wśchelake likérowe cźinjenja.

Swėśćeńśke jednanje:

Sćéhowało je ſo ſwėśćeńśke jednanje nad ſwjatkom Jana Klemmera we Luźu.

Konkurſowe powėśće:

W konkurſu nad ſamoſtejnym pśechowanjom Artura Saſa w Wótej Wodźe ſo wuplaćeja 900 hr. a 68 pj. Pśechodprawnych žadańkow je 107 hr. a 10 pj., ſtykowych 2942 hriwnow 51 pjenjezkow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wośtowa ſymjo we tunu abo 1000 kg, howak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje:

	28. 9.	27. 9.		28. 9.	27. 9.
Pšeńca	203-207	203-211	runy	—	—
rožka	157-159	158-160	woka	17,0-20,0	17,0-23,0
jećmjeń, nal.	—	—	módre łupiny	—	—
jećmjeń	174-184	174-184	hołte łupiny	—	—
wowſ	134-139	136-140	ſoradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńć. muka	25,5-29,2	25,5-29,2	łany wosuſk	10,3-10,5	10,3-10,5
rožna muka	20,7-28,2	20,9-23,8	ſuch. truhanć	9,20-9,50	9,20-9,50
pš. wotruby	9,75-10,1	9,75-10,1	pśenj. kruški	13,8-14,2	13,8-14,2
rožne „	8,50-8,90	8,50-8,9	ſyno, 50 kg	1,90-2,2	1,90-2,25
raps	—	—	žrjana ſloma	0,65-0,80	0,65-0,85
hróch Viktor.	21,0-24,0	21,0-24,0	pšeńć. „	0,45-0,6	0,50-0,60
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,6	0,50-0,60
pjeluški	—	—	jećna „	0,45-0,6	0,50-0,60

— **Dobyće wo 3000 hriwnow.** Pśichi wóżerawuśchim śtwórtkowem śaśtśe Frajnej loterije padźe na cyśło 77649 dobyće wo 3000 hriwnow da tudomnece Motherz lotoriowoje bźerkownje na Kěžorśkej dróży 22.

— **Motorowe śa so wóżera popołdnju, jako chcyśe mały bólěcz ś Wólećanskeje dróży na Dwórnuśchźowu dróhu famowaś.** Wóżeśche famo pśichmece, tak so njemóžeśche dowidźeś a so koło wobśtupiś na dróhu a na wjeho bogce. Rinodnym jemu śaźo na nohy dopomhachu, so wóżeśche famo domoj bźeźeś.

S Dełnjeje Kiny. Sachśiśi wutoru mójachmy tu wopytowaś fanowe śtudźbu dźensniśchego wobrubjeśtwa mjeśtow a wjeśkow wobkedźbowaś. Knjeź dźěłaćerjo bźehu bźerny dom brali a wźyu pśichmieśowazym knjeźim polu. Lědy so bźehu polo wuwyśchećili, nawali ha wuśoko pśiśeś ho hłowow liśtaja cźrkwa na nje k dośtoźeniu bźerkow. Na puśu śe cźeśe wozwaśchźiły park małych wośpjckkow, do kotrychź so źaś ś liśćechu. Wobraś to śrědobu a khudoby.

Se Stróże pola Rakez. (Śsad kradnyśi.) W naśchej wśy kuźa źalośćne śad kradnu. Mějaśi śadarjo źapka wśow njetrjebnu a pad śchcyśpaś, dokelź bźehu jim padaśchi twe dźeło wotenśaś. Rotaś Winźick ź hamośće pśihitowaś ale jemu ju padaśchi uź jenoś wjele zeźtrachowu śadu, cźe teź śamośćne kradnyśi.

S Nrodźichow. (Wobkśadne njeśoźe.) Wutoru pop. 1/3 hodź. śe ha wobźadne njeśoźe na Wojerowśkej dróży. Auto chcyśe pśiśeźakowaś naźadne auto, na kotrem bě źo pó śamś koleśaś. Naraś koleśaś ho źniśchcyś a pśihinźe pśiśed pśiśed auto. Auto durbźeśche tak mózne śpinaś, so ho njechcyał a wobźchodźi. Na źoźe źo nichtó njeźtari. Njech koleśarja ho wośtaja taśeźko njeroźźiłta!

S Luća. (Parodź.) Krowa naścheźo khěźor'a Matyka ja měła cźelo, kiź mjeśćne śadnej naśy na khźij śroźeńcej. Na khribźeźe mjeśćnych horu kaź kamjeń. Pśiśchworne cźelo śrědom śarźadnu.

S Koźhle. (Brózeń źo wotpalika.) Wutoru dopołdnja w 11 hodź. rudnyi w naśchej wśy woheń. Paleśche ho brózeń ratarja Mrózaka. Tuta źo na śłótne śapaleśtwo. Wopalna kommihija ź Wojerez bě nichźo hodźin po wudźerjenju wóhnja hiźo na mjeśtnje. Wóhnjowa wobora pśihi jěźdże hakle hodźin po alarmowanju, dokelź wśchě konje wonka na polach trjebachu.

Bjezdowski jědaŕ so wuznał

Wrótślawśka mordaŕśka kommikija je wutoru pścheśłuśchowała pobhladnemu śchcyza Juśta, wo kotrymź tuśkachu, so je Grobiz źwótbje ź jédom śawdak. Juśt bě wjele hodźin dołho préd. Śtónźnje wśchak je źo tola wuźnaś, dokelź jemu njeśłukt mójaźu dopokakaś. Jédaŕ je źwojim woporam hiźo dawno jěź do jěźe méśchaś, najprjedy mjeśćne dźěłby a po nječźim wśitśke, so bychu najprjedy śhorike. Jěź je Juśt tradnył w śchkleńcejérni. Jako pśihcijimu njeśłukła jédaŕ naśtupne rozkoźi: Kita Grobu je tohodła dźeś śajédojśći, dokelź je śpytaŕ, wokrótśchcyć źwoju źwakowu (Juśtowu žonu) wo herbśtwo. Źiwnośćj bě źo wot nana pścheźpěśała dźowźy Hanje (Grobinej žonje). Dokelź źo na źiwnośćeŕ dwé źwójbje źiwićj njemóźećhtej, mějeśche źo Marji (Juśtowej žonje) 600 hr. wuplaćiś jako śarunanje. Groba wjchak tutón pjenjeś wuplaćiś njeje. Śo by Juśt wukhowaŕ herbśtwo źwoješe źony, by dźeś źyłu Grobiz źwójbu wośtśronićj. Je potajkim arśenik kradnył a ź nim Grobizom śawdak. Najprjedy źyła źwójba śhori, ale ludźo méśachu to śa khripu. Teź Juśt a jeho źwójba śu pili śajédojśćejcnjcho kofeja, śo njebychu ludźo na njeho tukali. Pośdźiścho je Juśt Grobizom dale wjeśćhe dźěłby jěźa do jěźe méśchaś a bě wudak, so tón próśchk je derje pśiśe bolenje hłowy. Juśt je był kśiwy źenjeny. Jeho druha źona je na jara nadpadne waśchnje wumrěła. Tukaju, śo je Juśt teź ju śajédojśći.

Wóhn'e w Delnich Serbach

W Dełnjej Łužicy śaźo wóhnje ścherja. Śobotu wjeśćor w **Pśeśej Górje** śaźo woheń wudhyri. Hiźo ichtwórtk a pjatk bě źo w śamśnej wźy paliło. Śobotnjśchi woheń mózaźu na źboźo śhaćhcerj. Niedźelu wjeśćor źo śaźo paleśche bróźeń nóźnemu śtrażnika Worzulka. Dokelź wobernizy a druhy ludźo rańuje śapśchinnyćhu, powaśi śo wukhowaćj śukśdny Reuśeź śtatok. Worzulk njemójeśche śawjeśćene. Wulku śchkodu ma wikowaŕ Jank, kiź mjeśćne źlomu w śpalcnej bróźni. Lud je jara roshorjeny, dokelź je źo śa śchtyri dny tu śchtyri króć paliło. Śaćhrunjeć śtrażnizy horźinje dźěłaju, njeźbu śapalerja hiśchcze lepiłi. Po śdaźu wón trjebaśche śapaleńśku bombu.

— W nozy k njedźeli paleśche źo teź w Tśchadowje. Wotpali źo bróźeń a kólnja kórcźmarja Pola. Teź tu jedna źo wo śtóśtniśke śapaleśtwo.

Swójbne powěśće

Sěmrěli: Haudrij Barcź w Budyśchinje, 84 lět; khowanje budźe jutśje pjatk pop. w 1 hodź. wot źarowańśkeho domu, Krottenśchmidtśka dróha 6. — Marja śiwk. Klimantowa rodź. Śchoćzij ź Budyśchina (wumrěła w Königśteinje); khowanje budźe jutśje pjatk w Königśteinje. — Horśt Lehmann, rěźnik pomoźnik w Budyśchinje, 17 lět; khowanje budźe jutśje pjatk pop. 1/3 hodź. wot źarowańśkeho domu w Dobruśchi. — Ida Hempelowa, cźeśkowa žona w Kamjenzu, 57 lět; khowanje budźe jutśje pjatk pop. 1/4 hodź. wot źarowańśkeho domu, Śchěrcka haźo 4.

Najnowiše z cyłeho śwěta

— **Wuhłady na wjedro śa jutśiśchi pjatk:** Wośtanje rjenje a śuchо.

* **Pśchi wólbje do grichiśkeho Parlamenta je liberalnyni 102, a ludowej stronje (monarchiśtam) 90 mandatow pśchipadźo. Druhe strony śu jenoś nékotre mandaty dobyle. Pśchi tymle wólbnym wunoschku budźe cźejko, nowe knjeźeśtwo wutworiś.**

* **Pola Orśowy w Madźarśkej śtaj dwaj tworowaj cźahaj do śa śraśhyloj. Lokomotiwje a tśi tworowe wośy śo po brjeźy dele walichu. Jeneho lokomotiwnika a dweju pucźowarjow śu morwych namakali. Druhi lokomotiwnik a jedyn śpinaŕ staj śo cźejko śranitoj.**

Towaŕstwowske powěśtniki.

Drjeźźany. „Čornobóh" pśeprośuje wśitkich sobotu 1. winowca na załoźeńśki swjedźeń na Budyśkej dróży 35 w Ballhaus. Zapoćatk wjećor w 7 hodź. Zastup płaći jenoź 50 pjenjeźkow.

Lichan. „Zernićka" tutón tydźeń njespéwa. Za to dźiwadłowa pruha śtwórtk wjećor 1/2 9 hodź. pola Śiwartec. Prośu wśitkich z dypkom.

Hłowny redaktor a zamćiwity za politiku: Marko Śmoleŕ w Budyśinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dućman w Budyśinje. — Za nawěśtki: G. Janak w Budyśinje.

Měšćanske dźiwadło

Wotewrjenje

Sobotu 1. oktobra w 20 hodź.

Podnórjeny zwón

Płaćiznowa skupina II

Njedźelu 2. oktobra w 20 hodź. opereta

Hajnkec Krystla

Płaćiznowa skupina I

Póndźelu 3. oktobra 20.15 hodź opereta

Hajnkec Krystla

Płaćiznowa skupina I

Wutoru 4. oktobra 20.15 hodź. opereta

Hajnkec Krystla

Płaćiznowa skupina I

1. předstajenje za abonnent A

Srjedu 5. oktobra 20.15 hodź.

Podnórjeny zwón

Płaćiznowa skupina II

1. předstajenje za abonnent E

Śtwórtk 6. oktobra 20.15 hodź

Hajnkec Krystla

Płaćiznowa skupina I

1. předstajenje za abonnent B

Pjatk 7. oktobra w 20 hodź.

Podnórjeny zwón

Płaćiznowa skupina II

1. předstajenje za abonnent C

Sobotu 8. oktobra 20.15 hodź. opereta

Cyganski baron

Płaćiznowa skupina I

7 tunich dnjow

hač do 7. okt. 10% rabata!

Hardiny

Śuty

Wupjerki

Jda Würkerowa rodź. **Erlerec**

Rók Zwonk Lawśkeje haźy 10

Hižo dźensa

wozjewjamy, zo 7. a 8. oktobra zaso **wosebite předawanske dny mužaceje hotoweje drasty w našim wosebitym wobkhodźe w Budyšinje na Serbskej hasy 7** zarjadowamy. Poručamy našim česćenym sobustawam, tutu přihódnu nakupowansku składnosć prawje źiwje wužić.

Jako wosebje tunjo poskićamy:

Žonjace mantle, najl. kajkosć, solidne wuwjedźenje wot		**15.- hr.**
Dźěćace mantle, zbytkna dźělba	„	**5.- hr.**
Njepřemokawe jaki	„	**6.- hr.**

Wulki wubjerk

žonjacych, mužacych a dźěćacych kosmičkat. mantlow

Po přeću teź po měrje šite!

Kedźbu! Njedźelu 2. oktobra su naše rozdźělenje w Budyšinje na Serbskej hasy w zakońšnim času

wotewrjene

Tworykupne towaŕstwo

w Budyšinje

351 jèzdnych kołow

předach hižom létsa. Hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy a wulki wobrot zmóžnjeja moje nizke předawanske płaćizny. Runje znamkowe koła, kaž **Diamant, Brennabor, Miele, Schladitz, Göricke** kupujeće wosebje tunjo. Wosebite žonjace kola wot 48.— hr.

J. Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

325 jèzdnych kołow we wšěch wulkosćach na składze

Dźens započnje so

khorhojčkowy tydźeń

Wšitcy naši česćeni wotebèrarjo a přećelo, młodźi a stari, šule a towaŕstwa dostanu rjane, pisane khorhojčki

darmo

a bjez nućenja ke kupowanju. Prošu, wužiwajće to prawje źiwje.

Bliźše we wukładnym woknje předawarnjach

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 19 a na Dźiwadłowej hasy 2 na Kěžorskej dróży 20

w Kamjencu

na Budyskej dróży 37

we Wojerecach

na Cyrkwinskej hasy 16

Spytajće moje wuběrne

cigarillo a cigary

Sensation	St.	2½ Pfg.	Havanna Club	St.	6 Pfg.
Eisbären	„	3 „	Rätsel v. Bautzen	3 St.	0.20
Kameraden	„	4 „	Lockvogel	St.	8 Pfg.
Nux rot	„	5 „	Fachmann	„	10 „
Grenzfestung	„	6 „	Steuerwunder	„	10 „
Mi Gusto	„	7 „	Budissa	„	12 „
Havanesa	„	8 „	Reichentor	„	15 „
Havanesa	„	10 „	Con Amore	„	15 „
Noblesse	„	10 „	Fernando	„	20 „

Tute cigary dostanjeće w staroznatej suchej kajkości

Albert Lehmann w Budyšinje

Na Połnócnej dróży 2 — na Kěžorskej dróży 11
Při Bohatych wrotach — na Hauensteinskej hasy

Najlěpše a najtuńše

jèzdne koła a šijace mašiny

dostanjeće přeco hišće we

Witekec kolesow. domie we Sći'ecach

Kedźbu

Nowa mjasowa nakupowaŕnja

na Zadnej Bohatej hasy 4

poruča

rjane howjaze mjaso w. -.55

rjane swinjace mjaso w. -.70

Kupuju wšón rěźniski skót

Rjane

symjeńtne žito

(Petkuske) předawa

Jakub Cyž

kubleŕ w Niebjelčicach.

2 waštotaj

(Hobelbänke)

ma tunjo na předań

Willy Schumann w Hbielsku

Zacynkowane bowy

28 cm 0.80 hr.

Groć. běrnjace korby

1.15 hr.

Gustav Siegel w Budyšinje

na Zadnej Bohatej hasy 15

Gumi za koła

we wulkim wubjerku jara tunjo pola

Br. Thomas

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 16

Nowe serbske knihi!

Páta, Józef: **Z kulturneho žiwjenja Łužiskich Serbow po swětowej wójnje** z 44 wobrazami		1.00
Lěska, Cesław: **Praha,** krótki přewodnik. 23 str.		0.40
Tyrš, M.-Nowak: **Naš nadawk, směr a zamĕr.** 32 str.		0.30
Němcowa, B.-Witkojc: **W Groźe a pód Grodom.** Hulicowańe ze žyweńa bogatych a chudych, knježych a słužobnych. 116 str. .		0.75

Knihi su na składźe w

serbskej knihaŕni w Budyšinje

w Serbskim Domje

(Za wutśiśnjeś.)

Połuńśenje nawěśtkow

50 pj.

(Podpismo wotebèrarja „Serbskich Nowin")

Tutón wotrézk płaći za nawěśtki hač do 3. oktobra 1932

Mace-li nešto na předań? Abo chceće nešto kupić?

Potom wutŕihajće tutón wotrézk. Nawěśtk w Serbskich Nowinach so wam potom **50 pjenjeźkow tuńšo** wobliči.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščišćenja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent linydom tutej zawěšćacej banky wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařska pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumĕnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 230 — Budyšin — Pjatk, 30. septembra 1932 — Bautzen — Lětnik 91

Sakski sejm 18. oktobra

Pšchedsydstwo sakskeho žejma je schwalowk po dlěšchim pospjedźenju wobsamkło, po šnatych namjetach žejmej žo 18. oktobra w 11 hodźinach sešeć dacź.

Na dnjowym rjedźe stoja namjet nazionalnych sozialistow na rospuschćenje žejma, kotryž žo wěšće wotpokaže, dale namjety pšchećiwo Papenowemu nusowemu wukazej, po kotrymž dyrbi žo pomocny skutk sa potrjebnych sawjesćej a skónčnje kommunistiski namjet na sjednoczenje wólby do němskeho žejma z wólbu gmejnskich sastupnikow. Za pospjedźenju je pjeca wulka wjetschina žejmoweho pschedsydstwa na knježerstwowe siedźischco stupiła, so žo wobcej wólbje njebyschtej sjednoczitej, ale so byschtej žo sa žoło 6. a 13. nowembra wotměłej.

Přećiwo zakazanju demonstracijow a zhromadźiznow

Hłowny wubjerk pruskeho žejma je schwalowk nazionalsozialistow pschijał, kotryž statne ministerstwo namolwja, so by sakazanje demonstracijow a zhromadźiznow pod hołym njebjom z hnydomnym skutkowanjom wrócziło. Sa namjet žu pódła nazionalnych sozialistow sozialdemokratojo a kommunistojo hłosowali.

Po druhim namjecze, kotryž je žo pschijał, dyrbi žo pschiščišchnym městnam porućzić, so žo **žnê sa sastate gmejnske a statne dawki njeźmĕdźa cźasacź**, hdyž je z cźasanjom porjadne dalsche hospodarjenje na kubłe wahrożene. Pola němskeho knježerstwa dyrbi žo na to skutkowacź, so njeby dla sastatych němskostatnych dawkow žitne žnê cźasacź dało.

Pschihłosowało je žo dale namjetej, so by žo němskostatny sakonjowy naczisk pschedpokožił, so by by žo w sakonju wo dźělowych radow sałożene **pschećiwizwjaze prawo pschi wukonjowanju** też pschi samjesowanju dźěła a pschi sastajenju dźěła dale njepłacziło, hdyž je puschczenje dla dopokajaneho trajnje schkodowazeho hospodarjenja w dźěle a dla dospołneho sastajenja nusne było; to žaname dyrbi za schkitanje žohusłanow dźěłowego sastupnistwa płacźiš.

Sozialdemokratiski namjet, kotryž žo pschećiwo personalnej politiźy kommisarišeho pruskeho knježerstwa nĕwi a žada, so by žo němski kommisar napominał, so by je sastojnstwa puschczenych, k dispozitiji stajenych a na dowolenju pschesadzenych sastojnikow hnydom sažo do prjedawscheho sastojnstwa sapokasał, po pschećiwo sozialdemokratam a zentrumskej stronje wotpokasa. Kommunistojo žo wothłosowanja wostajichu.

Pruska statna rada pschećiwo pschedpołożenju gmejnskich wólbow.

Pruska statna rada je schwalowk je 74 pschećiwo 6 hłosam kommunistow wobsamkła, pschećiwo žejmowemu wobsamknjenju protestowacź, po kotrymž maju žo gmejnske sastupjerstwa hižo 6. nowembra wuswolicź.

Strajkowe hibanje w Němskej

Strajkowe hibanje mjes němskimi dźěłacźerjemi pschećiwo strócźenju mzdy, z pozdźejšim nusowym wukazom zmóžnjenemu, žo pschezo dale rozschěrja. Strajkowe hibanje je žo też w Barlinje na dwě cźischcźerni, mjes nimaj na **Scherlowy** naklad, wupischesrĕćo. Nowiny tehdyše nakłada, „Lokalanzeiger", „Tag" a „Nachtausgabe", kotrejž mózachu wutoru hischcze z wobmjesowanym wobšahom wunicź, njeišu popołdnju wjazy wuschle. Pola Scherlowego naklada je strajk wuchwatł, dokelž bĕ tydźenišku mzdu wo dwě hriwnje skrócźił.

Do strajkoweho hibanja je žo też **Barlinske dźiwadła** sćahnyło. Khorźzy spĕwarjo, hudźbnizy, techniźzy dźěłacźerjo a pschiščišchnicźzy balletowego swjasła žebi nowe tariforwe sprjećenje mĕsto dotalneho tarifa žadaju, kotryž je žo 3. septembra wupowědźił. Wodźerjo dźiwadłow pak je žo sapowědaju, žo na nowe sprjećenje swjasacź. Na to je žo też druhe dźěłacźerske swjasti, kotrejž sa dźiwadła dźěłaju, wosjewile, so žu je strajkowazymi dźiwadłowymi pschiščitajenzami, wo nowy tarif wojowazymi, solidarišće.

*

Ważny wuhud je jedyn Barliniši hud w jenym strajkowym praschenju wuprajił. We **Weißenfelskej cźirjowej industriji** bĕ dźiwi strajk wudyrił, kotrenmuž žu posłužišco zwobodne a tschesćijanske dźěłacźerske swjasti pschihłosowale. Dźěłodawarjo žu na to pola dźěłoweho huda **nakhwilne poruczenje** dozpili, z kotrymž žo dźěłacźerśki swjasti napominajn, so bychu žo sa to postarale, so bychu žo strajki skónčzile, žo demonstrazijam sadźewało, so by žo strajkowarjam podpjera njedawała a so bychu žo k dźěłu wrócźili. Kóždemu dźěłacźerskemu swjasej, kotryž by žo porucźenju spiecźił, so z pjenježnym khłostanjom 3000 hriwnow hrozy. To je prěni ras, so je žo hud njepospředńje do strajkowego praschenja dźěłacźerjow mĕšchał.

155 smjertnych woporow politiskeje rozžahłosće

Pruske wyschnjosće žu nĕtkole prěni króć pschehlad wo žmjertnych padach wosjewile, kotrejž žu žo wot spočatka lěta pschi politiskich nazhłosnjosćach stale.

Wot 1. januara hač do kónca augusta, potajkim sa wósom mĕzazow, bĕ žo wschо hromadźe 155 žmjertnych woporow pschi politiskich sraženjach zapisało. Spomnnja hódne je, kak žo politiske podawki w licźbach tejele srudnoje statistiki spóšnacź hodźa. Licźby za jenotliwe mĕzazy praja, so je w januarje 10 morwych, w februarje 8, w měrcu 11, w haprleji 6, w meji 7, w juniju 19, w juliju 86 morjenych było. Hač do wólbow za nĕmski žejm žu licźby mordarstwow pschibĕrałe a po hakle w auguscze nimale sastajile, hdyž žo na nje z nujowym wukazom žmjertne khłostanje postaji.

Oldenburg-Janušowski praji, zo za pólvrom wonja

We wulkej sjawnej zhromadźiznje němskonazionalnych w Zoppocze pola Gdańska je tele dny knjes z **Oldenburg-Janušowskim**, kotryž je je žiwotnu njeswisnosćnym temperamentom znaty, wo politiskim położenju, wosobje w Němskej, rěcźał. Mjes druhim je prajił: **„Tu ja pólvrom wonja, a budźe žo wojowacź.** Stejimy na rospadankach njekiličzonneho parlamentarizma, kotryž je žo z prawom kypnył. Jeli je by to, schtož je žo w naschej němskej wótcźinje stało, teš za Gdańsk (Danzig) płaciło, by to se žnohom sa wobaj dźěłaj było. We knjeżerstwje w Němskej móże žo jenož rjec, so e žo na prawym wobrocźiło a so žo wjazy njeworócźi. **Schtóž prěni iśći, dobudze.**

Jara sajimawe je, schtož je knjes z Oldenburg we nazionalnych sozialistach rjekł. Praji: S hibanjom nazionalnych sozialistow bĕ najprjedy nĕschto wulkotne. Nětkole pak mam sacźišcźe, so je Hitler hischcze jenicźki rozumny mjes nimi, so Hitler žyła nochze z ministrom być, dokelž mjeny žiwotne samóžnosće a žiwotne wobdarjenjoze znaje. Ale duchowe, kotrychž je sawołał, njemóże wjazy wotbyć. Wón njeje wjazy z wjednikom, ale jenoż wuschne mjeno. Mamy sacźišcźe, so Hitlerowi generałojo hischcze za Hitlera Němsku mjes žołu rozbĕła.

Styrjoch Königsbergskich mjetarjow bombow w Gdansku zajeli

Po žadanju Königsbergskeho a Elbingskeho statneho rĕcźnistwa Gdańska (Danzigsko) policija w tu khwilu za nazionalnymi sozialistami hlĕdźi, kotrychž winuja, so žu žo pschi mjetanju bombom a załoženju wóhnja w Königsbergu a Elbingu wobdźĕlili a so žu potom do žiwotnobneho mĕsta Gdańska cźeknyli. Hač dotal je Gdańska policija schtyrjoch z pytanych sajała a psches mjetu do Rańscheje Pruskeje dowjesła, hdyž žu jich němscźy policajo sastojnizy sajeli.

Herriotowe wuradźenje z Małej Etenlu

Parišće nowiny z Genfa powědźa, so je ministerski pschedsydźa Herriot jich rosprawnikam kóždu słowesnicu wo žiwotnim wutornischim wjeczornym wuradźenju z cźěskoslowakskim ministrom dr. Benešchom, pólskim ministrom Salesim, juhoslowjanskim ministrom Jewticźom a rumunskim ministrom wotpołtanzom sapowědźił. Pschi wuradźenju staj žo też franzowski statny sekretar žwonkownych naležnosćow Papenon a wójnski minister Pawoł Boncour wobdźĕlikoj.

„Matin" praji, so je srosumnicź, so Herriot njeje niczo wo tejle ważnej konferenzy dhzył pscheradźicź.

Macdonald pjeca grat konservatiwny

Minister **Snowden** z dźěłacźerskeje strony, pschećiwo kotrenmuž žo Macdonaldowe wosjewjenje jako jeho stronnemu towarschej mĕri, je z wosjewjenjom lista na Macdonalda wolmołwił, w kotrymž praji, so je tohodła z knježerstwa wustupił, dokelž Macdonald njeje na puczu wostał, kotryž je žiwotnym towarschom z dźěłacźerskeje strony pokasał, kotśiž žu jemu žwĕrni wostali. Tehdy je prajił, so žo **ženje jako grat konservatiwneje wjetschiny wuzicź njeda.** Tola roswieje poslednich mĕzazow je Macdonald jasnje pokasał, so je **cźistym stronskim sajimam konservatiwnych** słužił.

Hospodarsku a wobezbje złowonu politiku nětcźischeho kabinetta Snowden jako **katastrofu** za **kraj** wobhładnje, wón ju njemóże je swojim swědomjom a žebjewažnjom sjednoczicź a je swojim mjenom schkitacź. Snowden je swojim znatym kuhatym žortom Macdonaldowu politiku „schwika, kotryž je „kołosalne wuzicźdźenje" sćinił, so je jendźelska wikowanska bilanza pokazała **a so je dojednanje Ottawskeje konferenzy dominionam wjele pschinjesło, Jendźelskej pak nicźo.** W sajimje politiskeje spokojnosće je nutne, so konservatiwni, kotśiž žu sa nutne politiku samolwjesi, teš sćěhowki swojeje samołstatnosće njeju.

Jendźelski lud nadstroniske knježerstwo trjeba

Po wróćzostupanju liberalnych ministrow je jendźelski ministerski pschedsydźba Macdonald też w mjenje swojeju ministerskeju kollegow narodnej dźěłacźerskej stronje pschiskłuschajcźu, sfałdowaze wosjewjenje wudał: „Psched dwanaće mĕzazami žmy cźešći nadawk pschewsali a wodźachmy, ichto to rěka. Nětkole chcemy runje tak wschо dźiwanje na politiku stronu a sajimy politiskeje strony na boku wostajecź — pschetoż nasche dźěło njeje hischcze stónczene a njemóże stónczene być — dónidź žo njeje na tole abo tamne waschnje **wuprawa reparazijow a wójnskeho dołha dozpita.** Dale ma žo na **žiwotnu hospodarsku konferenzu** dźiwacź. Dźělajmy dale, hač budźe dźěło dokonjane. Namołwjamy wolerjow kaž psched dwanaće mĕzazami, njemnijmy: so lud **nadstronske knježerstwo trjeba, so žaname sajimy politiskich stronow nasch nazionalny wuliw na žwĕrje pokładnjeja** a nasche kroczele cźešću pocźisnja, kotrejž žmy w sajimje wobnowjenja žiwota cźinili.

Rozrĕčenja z Gandhiom so zakazałe

Runje we wokomiku, hdyž chcyschе Gandhi w jatwje w Punje nĕkotrych indiskich wjednikow pschijeć, je žo knježerstwowy wukaz wudał, kotryž wschе nowe rozrĕčenja z Gandhiom sakasuje.

Wulke zwučowanja přećiwo nadpadam z powětra w Romje

Sesjedn wjeczor je žo w Romje zwučowanje pschećiwo nadpadam zapocźało, kotrejž tr na poldra dnja wobliczene. Tři nóžne nadpady lětadow so z alarmowanjom pschipowědźichu, na cźož bo wschо žwětło hašeny abo so pschikry, a žo wobkhad pschehoryce. Cźikadny lětadłow wohnjostrojowe pschedmjety mjetachu. Pschi nóžnym zwučowanju wobdźĕłaze bomby mjetaze lětadło do njeje-žboja pschihnjdże. Lětadła do jenoho sejcźora sawadźi a žo pschećiwžiwu, pschi cźimž jedyn lětarśki hejtman žiwjenje zhubi.

Ruski podmórski čołm so potepił

Danska parna łódź „Peter Merźk" je w Finiskim mórskim zaliwje do ruskeho podmórskeho cźołma sawadźiła. Podmórski cźołm je žo hnydom potepił. Boja so, so je pschi tym 35 muži wobžadli žiwjenje zhubiło. Danska parna łódź je žo žama pod wodu cźešku wobschkodźiła a je žo dyrbjała do Leningrada wróćzicź. Ruski podmórski cźołm je pjeca potrowska łódź ruskeho podmórskeho cźołma, kotrejž je loni w Finiskim saliwje tehorunja sniesbožił.

Nowe podzemske storki w Grichiskej

Schtwórtk rano žu žo wobydlerjo grichiskeje polkapy Chalkidiki znowa z podsemišćinami storkami traschili. Wjele dźĕłow je žo wobschkodźiło. Wjele drubich, kotrychž murje bĕchu žo pschi prĕnim semjerzejnju rospukale, je žu žapłe. Schesćez kilometrow dołha a diwaj metraj schěroka semina rosschcźěpina, kotraž je pschi prjedawschich semjerzejnjach nastała, je žo dwójzy tak schěroko wotewrita. Jasnje bĕ widźecź, kak žo morjowa hładzina sasso sdĕhnuła a žo wulka žołma na brjoh wali.

*

2600 dźĕłow je žo žyło a 850 žo tak wobschkodźiło, so žo w nich njehodźi bydlicź. Hač dotal žu 200 morwych naliczili. Sesłabsche podsemiske storki njeišu hischcze pschestale. Mała rěka blizko Jerizhoja je žo pschi semjerzejnju sdhubiła. Na wschelakich mĕstnach žu mineralne žórła na-

ſtale. We wſy Mahali je ſo jenija wo dwoj metraj ſchěhnyło. Puče na Horu Athos ſu ſo wuporjedźile. Klóſchtry na njej ſu njewobſchkodźene woſtale.

Woblehnjeński staw na Kubje

Na kupje Kubje ſo po ſdaczu natykowaza khorosć ſpolitiſkich mordarſtwow rosſchěrja. Wutoru ſtej ſo dwě druhej politiſkej mordarſtwje ſtuczeſej. Sſesmiſeju ſapóſtlanzow Aguiara a Deandoredu ſu ſ kakanzy morili. Pódla teho ſu dwaju Deandorndowaju bratrow morili. Sawezrawſchim ſu, kaž je ſo hižo faſtelo, presidenta kubaſkeho ſenata, Vasquesa Bella, faſſeſili.

So by ſo nowym politiſkim attentatam, kotreż w poſledniim czaſu pſchezo bóle pſchiběrachu, wobarało, je ſo na kupu Kubu woblehnjeńſkim ſtaw położił.

Gangſterjo ſu na Kubje ſtrělali.

Newyorkſka policija je ſwješczika, ſo ſu bandy, kotreż ſu presidenta kubaſkeho ſenata a tſjoch nawjedowazych politikow faſſelile, ſo ſ Newyorkſkich „gangſterow“ najeli.

Pſchedawſchi minister Machadoweho kabinetta, Enrico Jturralde, je w Newyorku 500 „gangſterow“ ſa napſchecziwnu revoluziju najał. Wjeſchi dźěl ſ nich ſu pak mohli ſaſtajicz, prjedy hacz ſu ſo mohli na Kubje na kraj wudabicz. Panzerowany wós, ſ kotrehoż ſu ſenatowebo presidenta Bella faſſelili, je ſ amerikaniſkeje fabriki wuſchol, kotraż panzerowane wosy ſa pſcheſmykarjow twari.

Chinejski zběžk přečiwo njewotwisnej Mandžuskej

Jeleſnizu ſchikitaze chineſke wójſko w Mandſuſkej je pſcherczjiwo njewotwiſnemu mandſuſkemu ſtatej poſtajiło. Wono je niz jenoż namjeſne ſaſtaniſchczo Mandſuriu, ale tež Dalainor, Chailar a Puhatu wobſadźiło. W Mandſuriji ſu mandſuſku garniſon wotbronili, kaſarny ſapuſczili a mandſuſku khorhoj dele puſchczili. Sležkarjo ſu wſchě telegrafowe ſwjazanja roſrěſnyli a japanſki konſulat wobſtupili. S Tſitſikara ſu ſo japanſky wojazy wotpókſali. Mjes tym ſo ſu po chineſkich powěſczach 200 japanſkich a koreješkich wobydlerjow morili, japanſke wiſchnoſcze wuwdawaju, ſo ſu ſo japanſke wiſchnoſcze pſches mjeju na ruſku ſtronu wukhowale. W Chailarje ſu pjeczja dźewjeczj Japanzow morili. Jene japanſke bomby mjetaze lětadło je ſo ſhubiło.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 30. ſeptembra 1932.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer +4, thermometer wo dnjo +22. — Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +5, thermometer w nozy +11. Wuhladny na mało ſo wiſchemjenjaze wjedro. Naſche wjedro ſteji najſkerje pſched pſchewrotom. Nad Biskayaſkim ſalkwom je ſo nižina ſaſpjerdźiła a nižina nad Sſrjedźnoeuropſkim morjom ſtodła ſaſa na mozy dobywa. Tež w połnozy ſo nižiny ſukniſcho wuwiwaja. Nad wjeczornej Němſkej ſo wjedro ſaſa wocžahuje a na tam wjedro hižo ſaſa wiſaty ras. Dokelž mamy w połnozy ſukniſke nižiny, nam tukhwiku mróſy niechroża. — Jutſe ſhotu khłodza klónczko 5,59 hodź. a khowa ſo 5,39 hodź. Mjezaſk ſchadża dop. 7,38 hodź. a khowa ſo wjeczor 5,46 hodź.

— Kermuſcha ſwjerſki ſo pſchichodnu njedźelu 2. oktobra w Budeſtezach a Hajnizach.

— **Měſchczańſke dźiwadło.** 1. oktobra wotewri Budyſke měſchczańſke dźiwadło ſwój ſětuſchi hrajeńſki czaſ ze Gerhart Hauptmannowym baſnicziſkowym dramatom „Podnórjeny ſwón“ w ſeſtajenju wot dra. Adolfa Rotta. Wſchitkón perſonal cžinohry w ſwojim nowym ſeſtajenju ſo tutón wjeczor prěni króć w Budyſchinje pſchedſtaji. Njedźelu 2. oktobra pſchedſtaja ſo prěni króć pſchiwabna wulka Winſka opereta „Hajntez Khrystſa“ wot Furja Farna. Hudźbne wjedniſtwo ma kapalny miſchtr F. L. Kock, reziju Ewald Kuntza. We khowanych rólach wuſtupi zyły rjad nowych mozow. Hewak wſchitkón operetowy perſonal hoſpuſtkuje. Tuto pſchedſtajenje ſo pódźelu 3. oktobra 1/49 hodź. prěni króć wospjetuje.

— **Pſchepołożenje wobkroda.** Tudomny ſtaty rěſbarſki miſchtr Kules Mozek na Lubijſkej dróſy pſchepołożi ſwój wobkſad rowowych pomnikow do ſawjeje leżowonoſcze na Lubijſkej dróſy cžo. 2. Knjes Mozek je mnohim ham pſches wobkhadne ſwiſli derje ſnata wospjeha. teho je wón też tón miſchtr, kiž je wudźěłał a pomnikaj ſa naſcheju faſkužbneju wótczinu w Sorze a Handrija Seſterja. Wobkedźbujmy jeho a zu pomnikow wſchech druzin w ſahrodze pſched nom. Wobkedźbujcze nowěſchtk w cžaſopiſmach!

— **K ſrazenju** mjes ſtótnym autom a kolejn bónźe wczera popołdnju wokoło 1/3 hodź. na Zitnych, hdźež ſo Schulika haſa ſkónczi. Kolojeſdny pón wot Kamjentneje haſy a dźiwiche na Kěžorſku dróhu, běſche pſchewidźał mantjo auta, kiž chzyſche ſo na S haſu ſawinyć. Kolojeſdny padze. Pomozny wjednik a mobila dowjeſe jeho na ſaſtaraſtki hamt, hdźež ſpóſtna, ſo běſche ſo jemu briſtwjowa kóſej ſtamala. běſche ſo też wſchelako wobodrěk. Schkoda na wěſach naſtała.

— **Jězdne kolo kradnyczku** 29. ſeptembra bapołnu ſ jeneje wothběže pſchi Sedanſkej dróſy. Mužaze kolo ſche ſnamki „Poſtan“ a mějeſche cžiſło 89516. Mějeſche cžorne khołma ſe ſkotymi ſmuſkami, żołte ſwjeta, ſ dźeſſe wodźiło a Torpedo-ſamoběh. Předku bě ſprawna ſa wotſtranjenje nohow ſa dźěrcži. Wo wězowne ſoſlenja proſzy kriminalna policija.

— **Zbjes wědomja a ſ trwawjazej ranu** na hlowje na makachu wczera tudomneho wobydlerja w leżowonoſci pſcha Schulerſkej haſy. Dźěłaczeſzy ſamaritiſo jeho ſwobalachu a dowjeſechu jeho k lěkarzy, kotraż ſtſchaſenje noſowa ſwěſczi. Jeho potom do jeho bydlenja na Furjowej dróſy dowjeſechu.

— **Wonkowna wucžerjowa mandželſka** wczera pſch połdnju wokoło 3/4 hodź. na platowym rhódniku na Hrodowſkej haſy pſched Rabowſkej domom tak njeſbožownje nimo ſtupi, ſo ſo ji lěwa noha w kulkach ſtama. Sſobuſtawy dźěłaczeſkeje ſamaritiſkeje kolony dowjeſechu ju do měſchczańſkej khorownje.

S **Kóſtow.** (Njeſbože w ſkale.) Wobžarujomne njeſbože ſta ſo w Kóſtowſkej ſkale ſ roſtorhnjenjom rjeczaja, ſa kotrejż kamjeń wiſaſche. Rjeczas roſrazy dźěłaczerjej Bjedrichej Domſchzy ſ Kumwalda delnje cželeſno (Unterkiefer) a ſrani jeho we wobliczu. Nimo teho je ſo njeſbožownemu hiſcheze wobruczka ſtamała, ſchtož je ſo naijerje pſchi padnjenju ſtało. K. dr. med. Martſchka ſ Budyſchez poſtieži ſranjenemu prěnju pomoz. Potom ſtrjeſbożenca je ſanitetnym autom Budyſkeje dobrowólneje ſanitetneje kolonny do Khemnerſkeje hojerńje dowjeſechu.

S **Huſki.** (Wiſcheń kčeże.) Pſchi ſtatnej dróſy mjes Huſku a Zicženjom je wiſcheń ſakčěła. Mike wjedry je derje ſawinował; tutón ſnadny pſchirodny ſjew.

S **Krakez.** Też na naſchich běrniſchczach ſo pilnje dźěſcha, ſo kroczji kaž ſa ſtolom. A ſawěſcze, pokładu ſemje ſu hódniſche hacž ſkoro, ſeſtiwja luo, jón njeſbłatuje ale wjedu k ſwójmaczu wažnoſcze rataſtwa dźěła. Wěſ dał, ſo bychu ſebi khudźi, nuſnutradaty polk dopytar, ſo tak wobroczi mózli pſched wulkej muſu a tradanjom. — Proſchmy Boha wo wumnoženje ſ nuſy w Božich domach!

Z **Khwaćic.** (Wſelčizny.) Pola nas ludźo nětko pilnje běrny zběraja. Ratarjo woża bohaty wunoſk tutych płodow domoj. Tudomny wobſedźer A. Bjeka namaka na ſwojim polu 1175 gramow cežku nu. — Sobotu budże tu zjawna gmejnska zhromadna. Jeje porjad budże wuleſy zajimawy. Lětna prawa wo gmejnſkej pokładni je zjawnje wupoſna. — Po preproſenju k. Rječki wotmě ſo tu zhron dźizna dźěłaczerjow, na kotrejż ſo wo prichodnych gmejnſkich wólbach jednaſe. Zwěſci ſo 7 nowych mužow a jich zaſtupnikow, zo je dźěłaczerſka wólbna liſcina hotowa. Njeje pak znate, hač wona tajka wo-

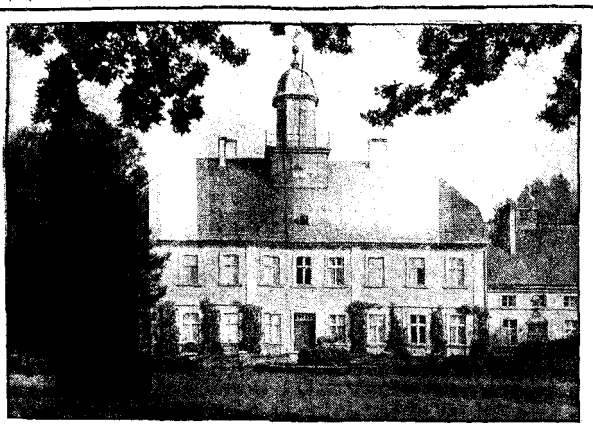

Hlowna kobłarnja Trakehnen 200 lět ſtara.
Hród w Trakehnen, w kotrymž je zaměſtnjene zarjadnistwo hlowneje kobłarnje, kotraż nětkle na 200-lětne wobſtaće zhladuje. Trakehnen je ſebi wo plahowanje dobrych raúšoprúſkich koni njedoſcěhnjene zaſłužby dobył.

H. Sch. Baar:

Jan Cymbura

Fuſnocſeſta dypla.

117] (Pokračowanje.)

Tak bu Puczimjej ſaſzy pomhane a Puczimczenjo pomoz bžakowanje, ale pſchi tym doſtajnje a wobſmjewanje pſchijachu, wozehje hdyž wiozachu, ſo ju dariczelſko ſwólniwje a rady poſticzeja. Wokolni burja dawachu, ale njeſpokojnikowachu. Njeczakachu, hacž jej ſ Puczimja po žito pſchijedu. Saami je ao cžiſcze wuplatanych płatowych měchow namjerichu a kaž bychu je dołoi byli, je ſami ſe ſwojimi konjemi do Puczimja dowjeſechu. Wulzy wulkim, mali małym pomhachu.

Pola Zymburez na dwórje ſtejeſche powoz, do ſchtyrjoch deſkow ſ měchami natkadzeny. Zymbura konjej wupſchahaſche. Marjanka we jſtwi młodemu Kowarjej ze Hrodźiſcheza ſwaczinu pſchihotowaſche. Młody bur mjes tym ſam žito na lubju naſchesche a tam do truhłow ſypaſche.

Zymbura cžinjeſche, kaž by njewidźał, ſchto młody bur cžini. Eſkuſcha ſo, ſo by Kowarj ſwój dobry ſtutk wukonjał, zuły wot „a“ hacž do „ž“. Eſkuſcha ſo, ſo by darowane žito też na lubju ſuſnył, ale njeſkuſcha ſo, ſo by jemu Zymbura pomhał, pſchetož by ſo mohło ſdaež, ſo liežu darowane měchi, pſchehladuje jich wulkoſcež, wobličza jich měru a pruhuje kajkoſcež a cžiſtotu ſorna, ſtrótka, ſo žežki dla na Božu khlěb ſwari.

Tehodla na hoſcza njedóżiwaſche, ale ſa to ſwoju kedźonoſcež na jeho konjej ſkóli a ſe wſchěm możnym jej ſaſtara a jimaj poſłuży.

Skónczenje je žito na lubju naſchene, měchi wſchě na wós ſkładzene a Zymbura, pſchipadnje, Kowarja ſetka, kiž ſo poſledni raz ſ ludźe k woſej wróczа.

Hnydom jeho ſa ruku wſmje, do jſtwy wjedźe a ja blido „ſwjeczańka“ jemu kaja ſo ſtorhnjeż pſched talež żołtych, ſ ſkorom poſmażanych pampuchow.

„Wujo, ja tym ſo ſpodźiwoł, kelko žita hiſchcze macže a kaſke!“ poczа Kowaŕ khwaliež: „wſcho waſche žito je cžeſke, kaž drobny a luſchczinu žu kraſne, hróch kaž parle, cžoczka, kaž kroſchiti wulka.“

„Twój dar miožał njeſbym, ale ſawěſcze twoje ſorno ſa mojim njeje, ſnaju Hrodźiſchczanſke leżownoſcze, ſnaju Kowarjez pola a wěm, kaſke žito a kaſke luſchczinu na nich roſtu. Ale twojej konjej ſym widźał, a hdy by twój njebožk nan ſ rowa ſtanył, by ſo nimo měrу radował.“

„Sawěſcze by ſo, bóle radował, hdy by wo Krohſchczańſku khſchał, wo jeho ſpodźiwnym wožnuzże, wo jeho nawróczе a jeho ſmjerczi, wſchom kraj ſ rowa wo tym rěczi.

Tak we wulkej jſtwi rjenje bjeſadowaſchtaj a Marjanka ſ khwilemi jenoż pohlada, hacž ma hóſcza wſchehu doſcež.

„To ſym ſej pola waſh kaž doma papowědał“, ſtawaſche hóſcež a chzyſche ſo roſchohnowacž.

„Sſedź jenoż hiſchcze“, kaſaſche Zymbura, „wjeſ tola hiſchcze“. Marjanka kaſaſche, „njeſbu dže hiſchcze nicžo wo Jonje a bžeczkach powědał“, a nětk wona nicž roſmołwy pſchedżeſche. Zymbura dźěſcze won a kaſaſche Marjanje, ſo by konjej ſapſchahnyła. Mžeſche to, kaž muſſi, to bě Zymbura bjes ſtarożi a tohodla ſo wo mežje ſaſoj k hoſcžej wróczi. Jeho czeſtkej wuſchi a thwilu ſaſłuſcheſchtej wós wrjeſotaczi.

„Aha, Marjana je hižo ſapſchahnyła, a ſawróczа“, prawje ſ hóda a hdyž hóſcež ſuowa ſtawaſche a chzyſche wotrěcž, njewzbaraſche jemu, ale ſam też ſtany a ſwjatočnje porěcža:

„Ani tebi, ani žebi njebuch pſchał, luby pſchezelko, ſo bych k wam pſchijěł, ſ taſkej wjeſbu, ł kaſtež ſo ty dźenſa k nam pſchijěł. Ale dźenſa mi a jutſje tebi. Njeſbožo po horach njeſhodźi, ale po ludźoch. Derje budźemy ſej pomjatkowacž ja a maja żona a moje dźěcži, ſchto by w njeſbožu ſa naſ cžinił, a je-li niż ja tebi, ſnadź moje dźěcži jónu twojim dźěcžom tu požczonku ſamaja, jeſtli tym cži ſaplacž Bóh, luby Knjes a cži ſohnuj, ſo to na ſwojim kuble njeby pytnył.“

„Njedawam, ſo by ſo mi to ſarunało, rady dawam a ſym wjeſoły, ſo ſeſe moju pomoz pſchijał a njeſteſu ju ſapjuwał.“

Ruzy ſej podachu, hacž pſched dwór hóſcza a wós dopſchiwodźichu a potom ſo roſeńdźechu.

Tajke a podobne wopyty mějachu we wſchich ſtatkach, ale ninto burow ſo też hiſchcze druhi, njewočkowany pomocznik pſchiſſiewi, knjes wjeſich, kotrejż wſchitkich we wožadże nimo měrу pſchekwapi. Wjeſich w Puczimſkim kataſtru ani kluczka pola nima, ani jich ſnadź njeje a tola ſo na nich dopomni, pſchomnje jim ſdźěła, ſo maja ſo poradźicz a jemu wotmołwicz, ſchto by jim najlubſche było, chzedźa-li neple abo žito a kajke, raźu abo pſchenicžu, ječmjeń abo wowſ. Też hróchi ma wuberne a cžoczki a wiku, cžiſte a měchane.

A gmejne ſo ſeſdźe, ſo bu radu ſkładowała, ale bo-rěczeež ſo njemóżeſche. Pſchenicžu maja na knjeżnu, roſpuſcha jej rěkaju, ſpodźiwnu pſchenicžu, ſyjeſch-li ju pa-tymu, maſ-li woſſymnu, ſyjeſcheſh-li ju nalěto, je to jeſty. A maja tam pſchenicžu, pjerała jej rěkaja, cžerwjenožorna ſ hładkej a cžeſtej plawu a muczhata je, kaž žana druha. A kajſe ječmjenje tam płahuja. Kłoſzy ſu pórſt dołhe. Kóchtare a ſchčežkrjadowe, tajſt ječmjeń maja wot wjeczka žadacž. A ſchto hakle jich wowſy, bujne, hacž do paſa ſahaje! Wſchěm ſu tuteſich wowſow cžze. Horna gmejna njeſmě njeſtromna być a wjele žadacž, ale njepſcheſtejena je, pſchetož ſo njemóże wo daru dorěcžeſcz. Kaž lěſ we wichorje, kaž rěcka pod ſpuſchczadłom, tak gmejna hołcži a ſchmni. Jenježli Zymbura ſmérom ſa bildom ſtejeſh, wobžarje poſłucha. Tu je ſo wſchěmu-nosta na niehó dobladał a hrubom jeho namołwiła: „Porěcž, Zymbura, a poradź, ſchto ma ſej gmejna žadacž“. Hłoſy ſu wołcžiſke, wonjeſke, hłowy ſo k Zymburje wobroczeja. Haj, njech Zymbura porěcži. Je ſpodźiwno, ſo jim to njeje priedy pſchipadnyło, „ſmérom, luterom, ſtſchnym Zymburu“ ſo wſchitkaj mjes ſobu napomnaja.

(Pokračowanje ſeſčehuje.)

stanje, kajkaž nětko je. — Serbja w Khwaćicach a wokolinje njech wobkedźbuja wuturniši nastawk pod „Sserbami“. Wón budźe wšitkich zajimować. Njech kedźbuja, što so wozjewi.

S Jenc. (Swinjazy mór sajchoł.) Kaž je so hamtsnjeho, je swinjazy mór mjes swinjemi kubleria Alfreda Pětšeho w Kanecach čo. 4 pola Semiz sajchoł.

S Bukojny pola Barta. (Wobeń.) Saidźenu nóz krótko po 12 hodź. wudyri wobeń na kuble tudomneho kubleria Szymanka. Brózeń a hródże so docyła wotpalichu. Mnohe wobsahowe wobory běchu pschikhwatale a sadźewachu dalschemu rosschěrjenju wohnja na domske. Stót samóchu z cyłym wukhowacz. Tola je wobdźedźerjo schkodował, dokelž su so jemu zyle žně zrobuspakile.

S Drožđżica. (Krowu s pastwischcza kradnyli.) W nozy k 29. septembrej su s pastwischcza na Drožđżiskich honach pschi Kumschčanskich mjesach 275 hrimnjow hódnu krowu kradnyli. Krowa běše 10 lět stara, nětko 11 centnarjow cyeżka, cžorno-běła, hóle běła hacž cžorna, mějesche wuschowu znamku s cyłym 220. Schtóž może k tutomu padušchiwu wěcho sposłužiż, wjach to kriminalnemu wotdźelenju w Budyschinje na Burgplatz 611, telefon 2802, abo Kubschiskemu žandarmej wosjewi. Na pschecze so wo mjenje wotschkodźerja mjelczi.

S Cuwožicy. (Dźěcža smjertnje sniesbožiło.) Na njepschewidnym rózku pola tuomneho kuježeho dwora znapschecza młyna sta ho brjedu wjecžor po 6 hodź. wobhodne njesboże, kiž sebi žiwjenje sydomlětneho schulskeho hólca Johna k wopsru žadasche. Nakładny auto jenoje Lubijskeje firmy sawinu ho w brěnjoschčinej zběžiwoh rózk, w šamšnym wokomiku wuběža dźěcžo njejasny sadu rózka a runu šmuhu do auta. Nanjeż wjednik auto hnydom sastaji, ho dźěcža potorhny. pschindże pod sadnje koło a ho tak cžežko na hłowje srani, so bórzy po sniesboženju wumrě, ani so by sanjo wědomja nabyło. Wjednika automobila žana wina njetrjechi.

S Rakez. (Wotewrjenje wobchoda.) Snata Budyska Krömterez firma sa składnostne kupje na Swonkownej Lawsce hanj 12 wotewri jutše hłowu 1. oktobra w Rakezach na Hłownej dróze filialku a poruča ho tež Rakezanskim a wokolnym Serbam. Krömterez firma je snata dobra nakupowarnja wobucza a druheje ważnje potrjeby.

Z Khrósće. (Radupodawanje.) Maćerjam podawa so rada w Khrósćecach srjedu 5. oktobra 1932 pop. we 2 hodź. w hosćencu.

S Koschle. (Sapaleću sajeli.) Njedawno bě so tu wotpalisa brózeń ratarja Mrózka. Wopaleńska komisija je wón pschepytowała a dała sajeć manoželsku wotpalenego. Po wudyrjenju wohnja stej dwě młodej holzy wot Wotpalenka na koleu pschisłej a jenemu hólcej sdźělitej, zo je so pali. Stej potom hnydom dale jěkej. Wopalna komisija jej proša, so bychtej so jako swědkaj samej wotpósłej. Kiwa wupisane muto wo 1000 hr.

S Wolešnizy. (Sslěborny hwaš.) Kěžkaŕ Jan Waschnik a jeho mandželska Hana rodź. Jurakez swjeczeschtaj pjenza 29. 9. swój sślěborny kwaš.

S Krynhelez. (Wadnschny prosched.) Póndźelu, hdyž žona ratarja Michalka runje dejesche, sadobu so płody prosched do bydlenja a tam kradny por nowych cžrijow. Sa to tam sawostaji žiwojej starej rostorhanej, kiž běschtaj nimale bjes póduschow. Pabuch potom hijschče w nowym haj cžrijomaj dale po iwju proschesche.

S Wuslidźe. (Z kolom padnyła.) Dźěłaczerka Hustec jusej z in Mukotmje na Diwórnischčowej dróze. Slemid so jej widły kleba a wona paže. Pschi tym so jej w pukny a wona so tež hewak hischcze srani. Kujas dr Salter ju najprjedy sswobali, potom ju se sanitetnym kolom do Hródkowskeje khorownje dowjedechu.

Z Mužakowa. (Zastojniski jubilej.) Dnja 1. wjewca móžeše k. hajnik Hendrich Steinwender na Nowowjesnjanskej hajnikowni swój 50lětny zastojniski jubilej swjećić. Je hižo 50 lět w službje Mužakowskeho knjejstwa. Běše najprjedy pobočny hajnik prynca Nižoserbskeho, potom bu přesadźeny do Kija a Hamora. W l. 1889 přińdże do Hole a so woženi. Lěto pozdźišo so přesadźi do Slepoho a potom do Pakostnicy. W l. 1891 bu wobwodowy hajnik w Hamorje, zdobom zarjadnik tamnišeho papjernika. W l. 1902 so přesadźi do Noweje Wsy, hdźež 30 lět dołho skutkowaše. K. Steinwender je nětko 69 lět stary a so poda na derje zasłużeny wotpočink.

S Klěšchnika pola Hródka. (Se schtoma padnyk.) Srjedu pop. wokoło 4 hodź. padje schulerjej Bjarnat Mark se Wjelcjeje z kruschwiny, kiž stej pschi pucžu mjes Klěschnikom a Górkami. Cžehdyž hólza z awtom do khorownje dowjeseć. Wón wschak bě mjes tym hižo wumrěł. Cžeko do starschiskeho bydlenja dowjesechu.

S Běłeje Góry. (Dalsche wóhnje.) Potajne wóhnje w Delnich Sserbach njepschestawaju. W Běłej Górje, hdźež bě so w posledních dnjach schtyri dny za sobu palikło, wudyri brjedu znowa woheń. Spali so brózeń ratarja Heplerja. Sdobom bě so woheń salożił w statoku Bohumila Kantera. Tón wschak mózachu hnydom sadušyć. Hepler ma wulku schkodu, dokelž nima žně sawjesćene. Policija tukhwilu wěste hłowy sćěhuje a je nadźija, so potajneho sapalerja skónčnje lepja.

Poliwka.

Schtóž dołho poliwku je, wostanje dołho žiwy. Poprawom dyrbimy tute prajenje wobroćiś a rjec, schtóž je dołho žiwy, dołho poliwku je. Tola woboje w naschim cžasu wjazy tak prawje płaciśi njecha. Tam a tam dźěn pischesče poliwknja rano, pschihotowanju a wjecžor, a hnano runje cyłe ludźo so najstrowischi cżuja. Tajka cyopła mlodowa poliwka rano zyle cžěłu rjenje pschehrěje, mjenujcy hnutśka, a to je wažne, so by krej hnydom rano tak prawje běžała w žilach a do žitkow. Na wjazy to njeby tak wažne było, hdyž so ludźo hižo do śnedanja w hródži abo w dźěcželu pschehrěja. A najebacz teho burski lud tola rano „mlokowu“ parowacz njecha. Bóh wam ju zohnuj!

Wo jenym bažniku, kotryž tež pschipódła trochu lěkarjesche, so praji, so je dyrbjał wumrjeć, dokelž njeje wjazy dnjow dołho žaneje poliwki jěł. Tuž hladajmy, so so nam podobnje njestanje! Nasch nowy cžłaš je so pornjo staremu w mnohim pscheměnił, a wobejdże tež, schtož jědże nastupa. Najradscho bychmy — hacž znamy k woli, abo strowoty dla — wschu žyzre pożerali. Dźakowano Bohu, so moja do tutych najmodernischich njestuscha, wona kihaly kał radscho dźeń dleže wari hacž pschemaka; schtož poliwku nastupa, mi lžicžku wjazy popscheje hacž žebi žamej. To je mi wobsedże w symje jara pschijomne. Poliwka wohrěwa; z tym njeje prajene, so dyrbiśch ju horzu do so kidać. Ně, runje tak cyopłu, kajkaž najsćeje žłodźi. Tajka sa njejeschinu symne cžěko derje pschehrěje. Hacž do njeje žłuscha: do mloka chléb abo zalta, abo do mjasowoje juschki rajš, nudle, krupiczki, sago, běrny, muka, hróch, kał, schkrickli abo schto druhe — pschipódła jene jejko — to njeje mužowa wěc. Tón ma jenoż jěsć, schtož je žona nawarika. Prjedy něhdy zwěst žłyschescheše, so mlode žony warjeć njerozumjachu. To nětk wjazy móžno njeje, hdyž holzy w schuli warjeć wukmu. Jenoż to sajsćěschcach, so domach tak prawje po schiji dele njecha, schtož tam w schuli napan . . . (chyzch prajicź nawarja).

W symje chcemy wobsehe wjecžor poliwku jěsć. Wuceni wucža, so wona požitna abo žytna njeje. Njech temu je, kaž chce, wona smužuje cžłowjeka a wobjedi wutrobu, a to je sa nóz wobejdże ważne. Starym ludźom popschaj jich poliwku, ale kóždy dźeń druhu!

Najnowiše z cyłeho swěta

* W Siemensstadtu su na 18lětneho wucžobnika Rothschilda rubjeżny nadpad sćinili. Dwaj muzej s kolomaj pschijedżeschtaj, pachołej aktown toichu s 800 hrivnami wutornyschtaj a cżeknyschtaj. Prjedy hacž mójeche nadpadnjeny ludźi na pomoz sawolaćź, běschtaj rubjeżnikaj cżeknyłoj. Młody Rothschild bě po pjenjeży runje na banzy pobył. Wone dyrbjachu so w fabrizy jeho nana na wuplaczenje mszy trjebacź.

* W Boghcadskich podkopkach w brunizowym rewerje pola Falkenowa je schtwórtk woheń wudyril, kotryż so tak skoku rosschěri, so so wósom hórnikam wukhód salehny. Hnydom wuthwanjska kolonna postupowasche, kotrejž so s rjekowskim napinanjom poradźi, hacž k wohnjej so dobyć. Někotři wotsamknjeni běchu so s kurom sajedojcżili, a tej s wutkowarjow bě so hydom muzi s kurom pohłuschiło.

Sajedojcżenych su do khorownje dowjesli, woni su pjecza swonka smjertneho stracha. Jenoż jedyn hornišiowy inzenieur, kotrejž dyžsche so je schtyrjomi muzemi k wohnju dobyć, je do tak wulkeje schkody pschischoł, so je po puczu do khorownje wumrjeł.

* (Wóhnjowa wobora pschećźiwo scherschenjam.) Wutoru je Altonaska wohnjowa wobora dyrbjała w Jenischskim parku hnydom scherschenjow sniciźeć. Hdyž běchu so někotři ludźo zmjerzł straschnje skałoli, su wohnjowu woboru na pomoz sawolali, kotraj je hnydom po schtyrihodźinskim wojowanju wukadźiła. Kaj je snate, mója tři scherschenje cżłowjeka moricź. Poż, kotryż bě k schtomej pscheblisko pschischoł, bě s jenym kaninjom wokromił. Wohnjowa wobora, schkitazu draschu wobleczena a s pschekuninymi belmami wobronjena, ho do schtyri metry wyschokeho hnězda da. Sa wyschoku zerdź ho rubischcżo swjasa, kotrejž bě s benzolom namacjene. Hdyž ho je sapalenym rubischcżom hnězdo pschiblizichu, scherschenje s hromadami do płomjenja lětachu a hnydom na to s wuhlene na semju padnychu.

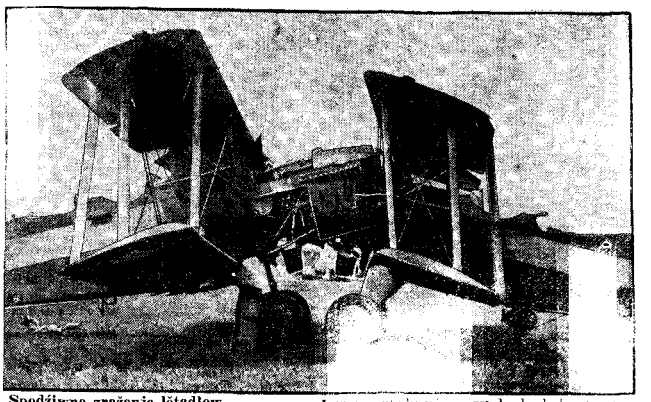

Spodźiwne zražene lětadłow.

Pola Newyorka sta so spodźiwne zujezbożenje lětadłow, wězo na zemi. Lětadło, kiž chcyše so do powětra zběhnyć, zrazy do druheho, kaž runje k zemi přistajiło. Motoraj lětadłow so do so zrazyłaj. Lětarjej woteńdźeštaj ze stróżelemi.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Worańcżanska gmejna je prošyła wo dowolnosć s fanaczu šamneje schcežki s Woranez do Khelna, kotrejž pschisłankowazy dźěl je ho hižom prjedy sahnał. Hórkcżenja pschećźiwo temu maju ho wob 3 njedźele Budyšinskemu hamtskemu hejtmanstwu sapodać.

W Budyschinje, 27. septembra 1932.

Hamtske hejtmanstwo.

Towařstwowski powěstnik.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł“ ma dźensa pjatk po zwučowanju wažnu zhromadźiznu. Kóždy ma tam być. Starosta.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma přichodnu wutoru 4. X. wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Serbja zeńdu so njedźelu 2. winowca popołdnju w 5 hodź. na Cornobozy.

Někotre woschbitosće

Jenož w kupnym domje

Max Herde

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Dom nizkich płaćiznow

Dźěćace nohajcy, wołmjane

Wulk.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	0.15	0.25	0.35	0.45	0.55	0.65	0.75	0.85	0.95	0.95

Wosebita štryk. wołma, 2 přadle	jenoż	0.39
Štrykowanska wołma, čiste česan. tkan. 2 přad.		0.50
Blidowe łapy, spodźiwnje tunjo,	jena	0.05
Prochowe trěnja, spodźiwnje tunjo,	jene	0.10
Rjedźeńske trěnja, składnosć,	jene	0.10
Kuchinske twjelki, tunjo,	jena	0.25
Žonjace košle, z kleprow. cankami	jenoż	0.50
Dźěćace šlypfry, podšite, we wšěch wulk.		0.50
Dźěćace prync. suknje, we wšěch wulk., podšite		0.95
Dźěćace spódnje kholowy, norm., we wšěch wulk.		0.95
Komodowe přikrywčki z francami, tunjo,		0.95
Přikrywy na sofy z francami, tunjo		1.50
Přikrywy na šeslonki z francami, tunjo		2.95
Norm. košle za pachołow tunjo		0.95
Norm. košle za mužow tunjo		1.25
Mužace kopřinowe košle, tunjo		0.99
Mužace barchentowe košle, pisane		1.35
Wupjerk, hłowak, šity,	jenoż	1.50
Wupjerk, poslešćo, šity,	jenoż	5.95
Hłowak, kopřiwin., šity,	jenoż	0.50
Hłowak, běły, šity,	jenoż	0.50
Hłowak, pisany, šity,	jenoż	0.75
Hłowak, smuh. plat, šity	jenoż	0.75
Hłowak, damast, šity,	jenoż	0.95
Łožowe nawoblečenje, kopřiwinowe, šite,	jenoż	1.95
Łožowe nawoblečenje, běłe, šite,	jenoż	2.50
Łožowe nawoblečenje, pisane, šite,	jenoż	2.95
Łožowe nawoblečenje, smuhaty plat, šite,	jenoż	2.95
Łožowe nawoblečenje, damast, šite,	jenoż	3.95
Łožowe nawoblečenje, kopř., za 2 wosobje, šite		2.50
Łožowe nawoblečenje, pisane, za 2 wosobje, šite		3.95
Winske fale, pisane, składnosć,		0.95

— Njedźelu wotewrjene —

Američan Gar Wood jědźeše nowy swětowy rekord.

Gar Wood dojdże ze swojim znatym wujezdźerskim čołmom „Miss Amerika IX“ 200,98 kilometrow hodźinskejo spěšnosće a postaji s tym nowy swětowy rekord.

Žonjacu, mužacu a dźěćacu hotowu drastu

kupujće w znatych dobrych kajkosćach a po najnižšich płaćiznach z wužitkom

w drastowym domje

Hellwig & Schönbohm

w Budyšinje na Bohatej hasy 19

Njedźelu wotewrjene!

1+½=2?

Druhi kus abo por za połojcu

Zak. škit. tworowe znamjo, wužiwanje, też zdźěła, je zakazane a so khłosta

Tu někotre přikłady:

čisto wołmjane štrykowane žonjace ślypfry . . . 3.75 hr. druhe . . jenož **1.88** hr.	Prawje dołha **mužaca polokošla,** najlepša kajkosć 2.75 hr. druha . . jenož **1.38** hr.
čopło podšita **žonjaca prynceska** spódnja sukna. . . . . 1.75 hr. druha . . . jenož **88** pj.	por **mužacych zokow,** šěrych abo pisan. . . . . 38 pj. druhi por . . jenož **19** pj
por dobrowołmjanych tkanych žonj. nohawcow z dwójnej stopu 1.28 hr. druhi por . . jenož **64** pj	hołčacy abo hólčacy zymski mantl . . . . 8.75 hr druhi . . jenož **4.38** hr.
wołmjane, čople **mužace spódnje kholowy** 1.78 hr. druhe . . . jenož **89** pj.	čistowołmjany pulover 2.75 hr. druhi . . jenož **1.38** hr.

Wčera rano zaso započnje . . . . . Wšitcy hižo wěźa, zo žaneje lepšeje nakupowanskeje składnosće njeje ♦ Dokelž druhi kus abo por samsneje družiny a płaćizny płaći jenož połojcu praweje płaćizny ♦ Žadyn wotdźěł njeje wuwzał ♦ Wo našich njezměnjenych tunich płaćiznach su so hižo wšitcy přeswědčili

Wilhelm Jun. GEORG HALLER

Jenož někotre znamkowe wěcy su wuwzate

Prěni a najstarši wosebity dom w měsće za nohawcy, štrykowane módy, trikotaže, wołmjane twory, wołmu, hołčace a hólčace drasty

na Kěžorskej hasy 16

Z tutym zdwórliwje wozjewjamoj, zo smój naju

wosebity wobkhod gardinow a šatow

do znapřeća wobkhodnych rumnosćow

na Žitnych wikach 28

přepołožiłoj. :: Při tutej składnosći dźakujemoj so za namaj hač dotal tak bohaće wopokazanu dowěru a prosymoj też wo dalšu přikhilnosć.

Z počesćowanjom

Kurt Erler

a mandźelska.

Njedźelu 2. okt. wotewrjene.

Wobleki z česanеje tkaniny .	wot	28.00 hr.
dźěłańske wobleki, 3 dźělbne .	wot	16.95 hr.
zymske mantle, z pas. a bjez njeho	wot	25.00 hr.
rjane čople łupy	wot	8.00 hr.
dźěłańske kholowy	wot	1.25 hr.
knickerbockery	wot	3.75 hr.

Dom drastow

Hugo Lachaly

w Budyšinje před Sulerskimi wrotami!

Telefon 3444 Telefon 3444

Wšě šulske knihi

poruča we wulkim wubjerku

Serbska kniharnja w Budyšinje

::: na Lawskich hrjebjach :::

Pyšne mantle

z rjanym wulkim kóžkowym kornarjom a w sportskich formach

stajnje jara tunjo pola **W. Fiedler nasl.** na Žitnej hasy 7

Reimann

při Póstowym naměsće na Hosćc hasy 29

poruča najnowše zymske tkaniny w najwjetšim wubjerku kaž Crêpe, Rio, Granule, Hammerschlag, Flaming, Georgette, Whipcord, Bouclé.

Tweed . . .	wot 75 bj.	Płóčl. .	somot wot 95 pj.
Crepe Caid .	wot 95 pj.	Woblek. barchent „	55 pj.
Pyjama flanell	wot 45 pj.	Mantlowe tkaniny	

Pulovry a lacy za žony a mužow jara tunjo!

Prošu, wobhladajće sebi wukładne wokna!

Vobach-wurěčki

Fidže su Wisherce wojeńske twory?

Jenož na Kotolskej hasy 4!

Tam dostanjeće drastu a wuhotowanje za sport wot hłowy hač k nohomaj,

mjez druhim:

dźěłanske stupnje z howjazeje kože nowe	5.95
škórnje na motorske kolo z howjazeje kože, nowe	12.95
wojeńske kóperowe kholowy, trjeb.	—.75
wojeńske drillowe jaki, trjebane .	1.75
wojeńske sukuje, trjebane, . . wot	4.50
infant. škórnje, trjebane, . . wot atd. atd. atd,	4.50

Njedźelu wotewrjene! Wočakuju Was!

Pola nas móžeš sebi sam wubjerać!

Nětk je hižo tola wšo tak tunjo

Dostanjeće nowočasne

mužace mantle	za 23 hr.
mužace wobleki, módre .	za 28 hr.
hołč. mantle, módre a barbne	4.50 hr.
hólčace mantle, wos. tunjo	5.00 hr.

žonjace mantle a mantle za młode holcy

přikhadźeja wšědnje nowe, přiwabjace

k wotewrjenej njedźeli

a wobhladajće sebi mój skład bjez kupowanja

Franc Mrstny

w Budyšinje na Bohatej hasy 4

Slub z knjeżnu Hanu Bimborec z Kukec sym rozwjazał. Njewjesta njebě dosć zlutniwa, hewak by swoje šatowe wuhotowanje a wupjerki pola znateje firmy Kasper w Budyšinje kupowała.

Mots Tunka z Delan.

Kedźbu! **Wšitcy** Kedźbu!

do konkursoweho wupředawanja

P. Walther,

železowa wikowańnja w Budyšinje

na Kěžorskej drózy 4, zady

Přepołoženje wobkhoda

Z dźensnišim dnjom přepołožu swój wobkhod do mjeje ležownosće na **rózku Lubjanskeje a Walskeje dróhi.**

Porućam:

Pomniki we wšěch wuwjedźenjach.

Wobnowjenje rowow, ponowjenje pomnikow

wěcywustojnje — tunjo.

Zhotowju bjezporočnje serbske napisy.

Ludwig Fiedler

mějićel W. Mocek.

Přiloha k čisłu 230

SERBSKE NOWINY

Pjatk 30. septembra 1932

Dźěło za narod

Założeńska zhromadźizna „Zjednoćenstwa evangelskich Serbow w Budyšinje"

Hižo dawno běchu směry a pócowanja, zjenoćić Budyskich evangelskich Serbow do wosebiteho kruzeho zjenoćenstwa. Běše to trěbne z přičin narodowych a nabožniskich. W měsće, wobdaty ze wšěch stron z cuzymi, Serb skerje zabywa a zanjecha swoju narodnosć a swoju ródnu rěč. A w měsće z jeho zdźěła dwělomnymi zjewami nowočasneho žiwjenja dowjek skerje khila k toma zabywać a zanjechać swoju nabožinu dyžli na wsy, hdźež serbski bur tak rjec wšěndje je w najwyššim kontakće ze stwórbu a stworićelom. Dź dodała nuzne, zjenoćić Budyskich evangelskich Serbow na narodno-nabožniskim zakładźe. Začuwa so tu wosebje bolostnje fakt, zo tu njebě towarstwa, w kotrymž mózachu so też starši evangelscy Serbja skhadźować.

Zaměr, založić tajke zjenoćenstwo, so před poł lětom do skutka staji. Ale bywaše to dotal skerje swobodne zjenoćenje jenotliweow, kiž přihotowaše założenje kruteje organisacije. Hakle w poslednim času, poprawom w zeńdźenju zajimcow kóne žnjeńca, dóńdźe ke kručišim kročelam w tutym směrje. Postaji so tehdy směr a zaměr towarstwa, wobzamkny so stworić młodostny wotrjad a zwołać założnu zhromadźiznu na kóne póžnjeńca.

Młodostny wotrjad so potom założi 7. póžnjeńca. Za předsydu so wuzwoli k. Pawoł Grojlich. Wotrjad chce hajić serbsku bjesadu, spěw, sebjekubłanje a wuléty. Skhadźuje so kóždu prěnju a třeću srjedu w měsacu, štwórtu srjedu pak hromadźe ze zjenoćenstwom.

Srjedu 28. póžnjeńca wotmě so nětko założna zhromadźizna zjenoćenstwo. Zešła bě so nahladna ličba, mjez nimi fararjej Michalskeje wosady, kk. Tyšer a Kapler, kiž też hižo běštaj so porjadnje wobdźěliłoj na předkhadnymi zhromadźiznami. Knjez Wowčer, kiž bě dotal nawjedował wšě zhromadźizny, witaše přitomnych a hišće raz rozłožowaše zaměry zjenoćenstwa. Naspomni też wurazńe, zo zjenoćenstwo njezaměri šćěpjenje, ale zo chce hajić nanajwušše a nanajpřećelniše počahi ze wšěmi serbskimi organisacijemi. Program zjenoćenstwa ma być kubłanje a bjesada w serbskim a evangelskim duchu přednoški wo stawiznach cyrkwje a naroda, wo nabožniskich a narodnych prašenjach). K tomu hišće poručca k. farař Tyšer, kiž też wosebje napomina k tomu, zo bychu wšitcy Budyscy Serbja wopytali serbske Bože služby w Michalskej cyrkwi.

Sćěhowachu wólby. Za předsydu so wuzwoli k. Wowčer, za městopředsydu k. Symank, za zapisowarja k. Kubjenc, za jeho zastupnika k. Grojlich a za pokładnika k. Buš. Stwori so we zjenoćenstwje nowa funkcija kubłarja, za kotrehož so wuzwoli k. farař Tyšer.

Přinoš budźe cyle nizki. Zjenoćenstwo dale so skhadźuje kóždu poslednju srjedu w měsacu, młodostny wotrjad nimo toho też hišće kóždu prěnju a třeću srjedu. W přichodnej zhromadźiznje změje k. farař Tyšer přednošk wo stawiznach Michalskeje wosady.

Knjez farař Tyšer hišće měješe dlěšn narěč, w kotrejž wupraji swoju radosć nad założenjom noweho zjenoćenstwa a jej přeješe wjele žohnowanja na puć. Přizamkny so hišće swobodna bjesada.

Tak je so nětko w Budyšinje skónčnje założiło zjenoćenje, w kotrymž móža so zhromadźić wšitcy evangelscy Serbja z města a wokoliny. Nadźijomnje so zdónk sobustawow towarstwa bórzy podwoji a pototřoji, zo by zjenoćenstwo dale bóle so wuwiło a rozrostło a takle mohło swój nadawk nanajlěpje wukonjeć.

Tuž, evangelscy Serbja z Budyšina a wokoliny, stari a młodźi, mužojo a žony, skhadźujće so w „Zjenoćenstwje evangelskich Serbow!"

Ralbičanska „Lilija" — Zabawny wječor

Skoda, zo „Lilija" minjenu njedźelu we Waldźic hosćencu njemóžeše w nimale postajenym času (1/2 hodź.) ze swojim koncertowanjom započinać. Je pak to pola nas přeco zaso tón stary špak. K najmjeńšemu poł hodźiny pozdźišo pócnu hosćo žurlu pjelnić! Bjez dźiwa, zo potom porjad hač „do poł nocy" traje. Zwjeselace by bylo, byli kóždy w přichodźe wjacy porjada dźeržał.

Rjana syła spěwarkow a spěwarjow skedźbnje swojemu dirigentej sćěhowaše. Tohodla so khory też tak derje poradźichu. Wosebje Pilkowy „Tam wyše Drježdźan", Krawcowy „Za Kamjenćom za górami", kaž też Słodeńkowy „Ha widźuli ptačata ćahnyć" jara harmoniscy klinčachu.

Předsyda, k. tyšeński mištr Jakub Brojer, witaše tak nahladnu ličbu připosłucharjow, wosebje pak wosadneju kk. duchowneju. K. kapłan Andrickeho prošeše, zo by spěchował, runja swojemu njebo wujej, pócowanja spěwarskeho towarstwa. Wjelezasłużbny dirigent, k. wyšši wučer Mikł. Hajna, kiž je nětkle 35 lět z wjednikom towarstwa, rozjasni, zo ma swjedźeń wosebity wuznam. Dwaj sobustawaj swjećitaj swój sćěborny jubilej. 25 lět w towarstwje pilnje skutkujetaj k. Jakub Brojer, kiž je też hižom 5 lět z předsydu a dołholětni pokładnik, k. žiwnosćer Jakub Korjenk. Dirigent wjeseleše so, zo ma towarstwo tak mnoho młodych sobustawow, přeješe pak sebi też, zo by „stary wupruhowany zdonk" swěrny wostał, dokelž bjez njeho wosebje we spěwarskim towarstwje njemóže.

Tuž njech wšitcy ,stari a młodźi, swěrni swojej „Liliji" wostanu pod hesłom ze zaspěwaneho kwarteta: „ja při tebi wšak wostanu, ze swěrnej serbskej mysličku!"

K. farař Žur dźakowaše so „Liliji" za naloženu prócu. Rozłožowaše, kak harmoniski spěw namaka wothłós we wjesołych wobličach připosłucharjow, kak ma harmonija knježić mjez wšěmi človjekami.

Nětko sćěhowaše wjeselohra w 3 jednanjach „Dawk nježenjeńcow" wot k. fararja Dorniki. Hra drje nima žaneho powučaceho razu, je pak za to połna směškow a pryzlow. Bjez dźiwa, zo so přihladowarjam jenož tak „brjušk třaseše" a sylzy běžachu, tak jara dyrbjachu so smjeć. A to je też junu nuzne!

Nowa wódna zawjera za Saksku.

Zawjeru Saidenbacha twarja. Po dotwarjenju zawjery pola Lehnmühle blizko Drježdźan da Saksku nětko nowu hobrsku zawjeru w dolinje ŕeki Saidenbach twarić. Tuta nowa zawjera dyrbi služić zastaranju města Kamjenicy z pitnej wodu. Jězor před zawjeru budźe nětkuže 150 hektarow zemje přikryć a w nim změje 21,5 milijonow kubikmetrow wody městna. Wodu budźe zadźerżować 60 metrow wysoka a horkach 4 metry šěroka murja. Twar budźe 21 milijonow hriwnow płaćić.

Budź strowy a bohaty!

„Ssym tak khory! Tak hubjeny, so ja ľedma cjampam. Dyrbju pak tola dźěłacź wot ranja hač do wječora. Nimam cłowjeka, kotryž by schto sa mnje sćinił. A ješćini mi nječto nječeho, dha je wscho wopak a mam jenoj hjichcje wjetšhu haru." Takle skorja ludźo w naschim cjažu, wosebje žony.

Je wěsće wérno, so khoremu wot rukow njeńdźe. Ssy-li woprawdźe khory, potom k dźěłu njejdźu, ale žkuscheich do koža, a druhi njech cjinja schtož chcedža a kaž chcedža. Najprěnjše potajkim je, so ja strowy cjujesch. K tomu mójesch jam mnoho pschinoschowacź. Nano stanjesch ſ myślemi: „Ach, njejdźym ja dozdyła wulpak, bych hischcje rad takle dwě hodźinje leżał. Ale schto ľebi dźe! Cłowiek njeje tola wjele khmaschi hacź skoćo. Te nima žaneje starosćje kaž ja mam. A schto ľym hijo cjaň žiwjenja wudźěłał, ně, to ľanemu cłowjekej wupowědacź njemóju."

S tajkimi myślemi japoczinjasch rano nowy dźeń. A hlej, wone tebje ja zyticzli dźeń njewopuschcja. Twojt swójbni, twój stót, twoja wokolnosć, pschecjeljo a njepschecjelio ju wina na twojim hubjenstwje. Stónčnje ľa dopolnje pschewědčeny wo tym, so masch na swěcze jamych njepschecjelow, a wchitzy maja na tebje wotkladane. Jenoż hischcje mała krocjalka k pschejwažnej myśli: „Byli Bóh na njebju byk, njeby tajkeje njesprawnosćje dopuschćiłcź mohł." Wbohi cłowjecze! Njewopomnijch, so ľebi jam prut na ľo rěkasch. Wschо wot Boha wocjakowacź a jam niczo pschinoschowacź! to njepkacźi.

Chzu tebi ſ někotrymi pokiwami radźicź, kak mójesch swojemu hubjenstwu wo wjele wotpomhacź.

Strowota je sakład k spokojnosći a k wschemu sboźu. Spokojnosć nam ſ wulkeho dźěła w ľwojej ruzy. Njerjebam ani khory być; hdyž pak jenoj na ľwoje cźěło ľebiuju, hacź ľo tola bozedła nihdże njesstorcźu, njekalnu, njerěźnu, hacź wie nihdże njeiabol — dha mójesch wěsty być, so tebje wschudźom ľwjerbi a drapa a boli. Dźěći *móža nam to tym najtuzańju ſ dobrym pschikładom być:* wone njekedźbuja na nětkajše bolenje, na symu, mokrotu abo na hewak nětkaku njelubosnosć — jenoj so ľmědźa pschi ľwojich hrajkach wostacź. Ssmyli je nawucźili, na ľo pośłuchacź a mylicź, potom budźe je wschudźom bolećі, wobsebje tehdom, bychjale nješchto wobstaracź, hdyž ľo jim njecha.

W ľwojim cźažu ſ borka! Prěnje myśle k Bohu! Někotre pohiby ſ rukomaj, ſ nohomaj a ſ cźełom! S cjerstwej wodu ľo wumyjcź a nětk ſ wjesołej myślu do dźěła. Ptacźk je ſtworjeny k lětanju a cźłowjek k dźěłu! Sstwórne dźěło pożohnuje mje a mojich a moje žiwjenje. Wschě myśle ľluscheja dźěłu. Potom nimam žaneho cźasa, ľo na druhich wobożowacź. Druhdy ľrjedź dźěła ľluschich někoho prajicź: „Schto dha nětkole chzych!" To je mi strowy dźěłacjer, kiž nadobo njewě, schto chze. Njeje cźe hańba, takle rjeź? S tym pscheradźich ľwoju ľamžnu njerodu. Ssy-li ſ cźełom a ſ duschu pichi ľwojim dźěle, dźe wone wot ruki a ľwjeseli tebje; a ſdobom wucźeri wschě ľawitne myśle.

Ssy ſ wjesołej myślu stanył, ſ wjesołej myślu podźěłał, potom ľydy ľo wjesele k blidu. Twoja polivka a pomałka tebi ľawěsće lěpje seľkodźi, hacź hdyž ſ někajkej ľawitcźu do ľo smjetasch, cźehodła ty kóždy dźeń nješchto pjeczene na blidźe nimasch. Wopomń ľerbłe pschijkłowo: „Knjeza mru ſ pschejdźu." Snamjenicźi lekarjo mėnja, ľo je druhdy pólmy dźeń a ľa tydźeń nětrote dny bjes mjasa ľa naschu ſtrowotu pśche wschо ľpomožne.

Hdyž ľy zyły dźeń wjesele śpěwał a dźěłał, wotpoczink cźim lěpje kłodźi. Podarmo ľerbłe pschijkłowo njerěka: „Próza kibała, wotpoczink ſtudźi!" Njejpokojne myśle na tebje ani njepschidu. Na drjewjanej khachlowej ławzu ľo tebi lěpje leži, dyžli khoremu w njechkim łožu abo lěnjemu milijonarej w židźanym półłanju. Ssy ľawěsće ľlyschał wo ſtarym Diogenežu. Tón bźsche najbohatschi cźłowjek na ſemi. Njewobsedźesche pak nicźo wjazy, dyžli ľud, w kotrymž ľpasche a někajki horncźk, ſ kotrymž wodu njejesche.

Hdyž junu pachola wuhlada ſ dłónje picź, wrjeźmy ľwój *cźerjow wo ſemju, dokelž bě ſpósnał, so jón njetrjeba.*

Schto chzesch potajkim ſ wožebnym naporjadkom, ſe kraźnym hrobom, ſ mnoho pjenjesami? Masch-li tole wschо, ľadasch ľa wjaz. Dojeź na nihdy nimasch, a byrnjež wjaz njetrjebał: „Dokelž tamón cźłowjek ma, dyrbju ja to też mécź!" Wón njeźmě wjaz mécź hacź ja. Dźiši nimam wschо, schtož druhi, ľym khudy a hubjeny." Pschi tym ani njewěsch, kajkich ſtarosćejow twój bohaty ľuľod ma. Njemóża w měrje ſpacź kaž ty; ſtajnje ma ľo bojeć, so bychu jeho wobkradnyli.

Strowosći połěkuje njedźela — njemóżesch wěricź, kak jara. Ssu ludźo, kotśiž njelnaja rosdźela mjes dźěłowym dnjom a ľwjatym dnjom; dźěłaja njedźelu kaž wschědny dźeń, abo hischcje bóle. Wo tydźenju khodźa na dźěło, a ſa njedźu ľo njepschetorhnu. Njedźelu pak dźěłaja domach ľami ja ľo — ale kak! So dyrbi hospoda dom a cźeledź a kót wobſtaracź, to ľo hinak njehodźi. Ale wschо pschihotowacź ľo dźeń prjedy dyrbi. Kaž pak widźisch, ludźo njedźelu tyja, hnój wożą, woraja, běrny ľberaja, ſchaty płokaja, jittwu bźla — ſkoro mohł ľo praschecź, kotre dźěło ľo njedźelu njedźěła?

Pschi tajkich wobſtejnoſćach ludźo nanihdy njemóża ſtrowi a ſpokojni być. Cźełu trjeba wotpoczinka a duschu trjeba zyrubu. Sswět je hižo widźelako ſpytował, ľo by wjaz nadźěkał. Dyrbjesche kóždy dźeśaty dźeń hakle dźeń měra być. Cźehodła pschi tym njejewsta? Dokelž cźłowjek njeje mudrischi hacź Bóh! W Ruśkej nimaja žaneje njedźele, žaneho ſwjatcźeho dnja — a nowiny njemóża nam dowopišowacź ruske hubjenstwo.

Runje tak je Bóh dźeń postajił k dźěłu, nóz pak k wotpoczinkej. Schtóž pak w nozy njewotpoczuje, njeje zyły dźeń k niczomu a jeho dźěło wostanje bjes ľohnowanja.

Naschi ľerbšzy dźědźo běchu nam ſ dobrym pschikładom, kak a hdy ma ľo dźěłacź abo ľwjeseći. Nětko pak ľo nimoſy wo Boże ľarjadowanja njeſtaraja — a ľećimoki: wschudźe khorosć a khudoba a njepokojnosć.

ľ.

Wosoby běchu w dobrych **rukach a tuž wšitkim při**póznaće a slawa! Chcu pak tu jenož **na tych starych** „kwasarjow“ spomnić, na překlepaneho Šibakec Jurja ze swojimaj „mlodymaj poromaj ze staršeho semestra.“

Jewišco běše cyle wěcownje a přijomnje připrajwjene. Drasty běchu tryskam přimérjene.

Za rejowarjow drje běše čas khětro krótki a městnosć wobmjezowana!

Tuž njepodajće so nětko do zymskeho spara, ale hromadźće mocy, **zo** by „Lilija“ w přichodnym naleču čim krasniso zaso zakćěła!

Ze Serbow

— **Symitz** je dał **plany** za postowej autobusowej cžary**e** Budyšin-Worjenc-Salow a Budyšin-Minakal placža hatle wot 9. oktobra.

— **Symitz** je**dne** plany na statnych autobusowych cžarach. Wone započa wot njedžele 2. oktobra 1932. Wobsahuja wone přichodne přeměnjenja **ko** na cžarach Budyšin-Kamjenc, Budyšin-Wjelowsy a Budyšin-Běla Woda (nad posledneišej cžarje jěduli **ko** jenaj **ja**dnu a njedźelu njejsu stale. Na cžarje Budyšin-Bjelkow-Rosow Měšo jěduli přeni rańšni wós přichodnje 6,50 hod. z Budyšina. Tutón wós ma w Bjelkowicach zmu**ž**nje přeni zamknjenje do Walkich Nědarjez-Rodberga-Dujšdjan. Wós přichodźe do Drježdjan na Winsle namału 8,38 hod. Za tutu jěsu **ko** w Budyšinje přichodnje jěsu **ko** ličeli po 3.— hr. dostaś.

— **Nowy symitz jězdny plan železnicowy** placi wot njedźele 2. oktobra. Hłowna cžara Drježdjan-Zhorjelc njepřichinjeje ważniščeho přemeńenjenja. Pola někotrych cžahow jedna **ko** tam a **ze**m wo někajku minjeńcžinu. Ważniščo přemeńeni **ko** jaco jězdny cžaš rańšeho cžaha wšchodne dny **z** Lubija do Budyšina. Wón jěduli **z** Lubija wot někaka hač do 31. měrza 1933 hakle 6,51 hodź. (dotal 6,07 hodź.) potajkim 44 minjeńšinow pospjišo. Na Budyško-Wjeleczańskej cžarje wupadnjetaj w symišim połěcu njedźelskaj wulětnaj cžahaj do Sakskeje Schwizy (**z** Budyšina 6,41 hodź. do Budyšina 22,36 hodź.) Na Budyško-Rakeczańskej cžarje wupadnje rańšni cžah **z** Radworja do Rakez, kiž **ko** wschodne dny Budyško—Wulko-Dubrawskemu cžahej přichodnje. Na Budyško—Wósporskej cžarje **ko** jězdne cžaje nimale wšchitkich cžahow ważnje přemeńenja. Wobkedźbujcze tehodla dokładnje jězdny plan, kiž w cžaju mocnišchijmy, přichetaj runje na tutej cžarje **ko** přemeńenjenja tak wulke, zo mója **z** njewobkedźbowanjom nowych cžahow njelube přichwapjenja nastaś. Możebje też hišcze na to pokazujemy, so cžahej **z** Wósporka do Budyšina a wróćo, kotrajž dotal jenaj hrjedu, **ko**botu a njedźelu jěsdźeschtaj, wot nětka wschednje jěduli. (S Wósporka 9,13 hodź., do Budyšina 10,22 hodź.; **z** Budyšina pak hakle 12,07 hodź., do Wósporka 13,15 hodź.) Kaž budźeze **z** jězdneho plana dowidźeć, **ko** **ze** cžahi runje na tutej cžarje wo wjele pospišchile.

— **Budyske kriminalne wotdźelenje** pisc**y**: Jaži **ko** do Ortenburgskeho hodu. Budyske kriminalne wotdźelenje je w Ortenburgskim hrodźe nowe klušbne mjeńšnosće dóstało. Wone **ko** we sylwanym twarjenju w přichšernj na lěwo. Wotdźelenje přichcežnje **z** Burgplatz 6 **ko**botu 1. oktobra 1932. Tutón dźeń maśa **ko** jenoż zyle mjenje klušbne jednanje wotmučeł. Wažoby, kotrejž dyrbja so **ko**botu 1. oktobra 1932 na kriminalne wotdźelenje wobroćeźeł, njech swoju nałeżnosć w policajskej straži na Hłownym torchoszku přichodnjeju, hdyž budźe kriminalny jastwjonik přichitnuty. K zamknjitkowanemu wotdźelowanju **ko** hišcze dodali, so **ko** hrodowe wrota w lětnim w 20 hodź. a w lěcu w 21 hodź. zamknju. Schtóž chce potom hišcze na kriminalne wotdźelenje, dyrbi wot Hrodowskeho naměsta (Burgplatz) do hrodu hicź a tłóčicź na

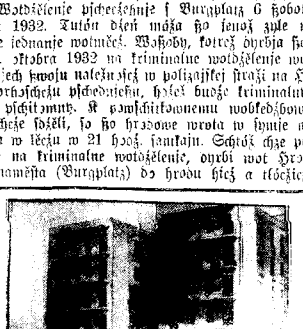

Wysoki twar za garaże w Afryce.

12 poskhodow wysoki twar za garaże w Oranje. Auta jězdźa po skhodam podobnych serpentinach do swojich klětkow. Přeco hišce předstajajmy sebi Afriku z hlinjanymi budkami a nizkimi ludowymi splahami. Kóždy wopytaŕ Afriki je přesłapjeny, hdyž pytnje, zo so też tutón dźěl zemje z kóždym lětom bóle po nowočasnych wobstejnosćach złožuje. Cuzy, kotřiž alžérske město Oran wopytaju, widźa ze spodźiwanjom nowočasne wysoke twarjenja, kiž su tam wosrjedź palmow a kaktusow natwarjene a ze wšćmi techniskimi nowosćemi wuhotowane, runje jako bychu w někajkim europskim abo amerikanskim wulkoměsće přebywali.

Swobnčk, kiž je z **pranecje** strony hrodowych wrotow pschiprawjeny, na cžoł jeho **ja**tjunik, kiž ma klušbu, nuts puschesći.

— **Radwjschi** w hypkenin. 27. septembra dopołdnja wot 9 do 11 hodź. **ha** z jeneho budźenja na Seminarskej haśy wschelake schaty a wobležowaka tradnyć, nimo jeho **ha** móżeschi je 7 hr. pjenjez a bruny kožany zigarcowy etui. Schtóž móże wo tutym padustojnaće nětko sdźělić, njech to kriminalnemu wotdźelenju w Budyšinje, tel. 2802, wojsewi.

— **Jězdnej kole hrabuli.** 25. septembra rano wokoło 8 hodź. hrabnychu z jeneho dwora pschi Pomnjenej dróhy mužaze koło mamki „Presto Othello“ cjo. 844541. Koło mužeze njesche módre krohna z bělej hwězdu, běsche wuježdźowanje koło. — 24. septembra w cžasu wot 1/2 hacź do 2 hodź. popołdnju hrabnychu z jeneho doma pschi Bismarckowej dróhy mužaze koło mamki „Presto“ z cjornymi krohnami, je selenymi zmužkami. Wo zdźělenja proša kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi zjeżdżinischim cžehwjenju 5. rjadownje 201. sakskeje krajneje (2. jubilejneje) loterije (21. dźeń) padje dobyczje wo 5 000 hr. na cžisła 7826 14441 30100 147875; dobyczje wo 3000 hr. na cžisła 1052 1311 "9185 25742 39294 70924 77649 96731 98842 111498 137800; dobyczje wo 2000 hr. na cžisła 942, 6216 7815 10893 23748 26416 27313 30979 31060 35978 42443 42928 51445 60320 63020 72665 74982 76089 76282 77973 84896 86411 93116 96930 100049 102691 105119 113119 114145 112912 119202 121117 122459 124357 128553 131222 136845 138727 139777 140269 144995 147700 148336 150525 155908 158222 159404; dobyczje wo 1000 hr. na cžisła 498 2232 2583 3425 4992 9940 10171 11338 13097 17124 20618 21493 23833 25372 26396 33233 34436 35803 36487 38338 39563 44799 50492 52718 53983 55744 58105 59191 60352 60618 65763 68756 71804 73632 75151 77244 78589 80414 80654 81417 82309 82810 91126 91891 100218 100685 101258 103498 106750 110124 113164 113721 114220 114449 116782 119288 120842 121359 121880 122150 122350 122689 124125 127320 127885 128413 129626 129747 135457 136166 139277 140383 144349 145373 145863 151484 151805 152848 156770 1589262 159055.

S Bóžjowa. Wječera dojběrachu běrny na knježich dwolach, kotraž sčoły **ja** buchu k dožinkam k dojběranju **ha**dobne dale, **ha** wosichu nufustradźeły **z** města kaž Jagina, na běrnišchcža. We Nowej mrowiščanskej, pótom **a** spěšnjom we dźěłarstwe. Hač nusa mnohi **a** žołak žadaj!

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 30. septembra:

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 ošlak złotych	47,30
1 jendźelski punt	14,52	100 ščeskosł. krónow	12,466
100 swajc. frankow	81,12	100 franc. frankow	16,48

Burja stupicha wječera **z** dowěrliwym ménjenjom do wuhódneho wikowanja. Pojedźischo **ja** kurzy akzijow tuchu sčehlabi**ch**u. Kurzy rentowych a dołżnych listčinow dżerżachu dale na krute kurzy. W nowinach cžitamy wiele wo wožiwjenju pschemysła, so jaco dźěłaćerjow pschistajeja, **ja** wě w finadnej liczbje. Wo Budyschinje bohužel **ha**me prajicź njemóżemy. Kaž słyschimy, dżetej Weigangez lytografowanja a kellenzij barbjenja **z** dźěłom zyle pschestaj.

Produktowe wiki so wječera jaco sučerowachu a placzischu jaco dno nomakachu. **W** hotowym formje placzischu pschenizy wo 5 pf. postupichu. Druhe druzkuj žita wschak na dožinkach placzischach wotkachu. W termińowym wikowanju pschenica, rožka a wowsh sebjwinjene placzischu sajpischachu.

Zentnaŕ placzesche wječera w Barlinje:

Pschenizy 10,30—10,40 hr. (10,35—10,45 hr.),
rožki 7,85—7,95 hr. (8—8,10 hr.),
jeczmjenja nałeżnjeho 8,70—9,20 hr.,
jeczmjenja nałwarschtoho 8,35—8,65 hr.,
wowsha 6,70—6,95 hr. (6,80—7,05 hr.),

w termińowym wikowanju:

pschenizy:

za september: 10,82½—10,85 hr. (11,05 hr.),
za oktober: 10,88¾ hr. (10,96¼ hr.),
za december: 10,92½—10,91¼ hr. (11,02½ hr.),
za měrz: 11,15—11,12½ hr. (11,22½—11,23¾ hr.),

rožki:

za september: 8,47½—8,55 hr. (8,60—8,62½ hr.),
za oktober: 8,36¼—8,33¾ hr. (8,50—8,52½ hr.),
za december: 8,41¼—8,38¾ hr. (8,56¼—8,57½ hr.),
za měrz: 8,60—8,56¼ hr. (8,77½—8,80 hr.),

wowsha:

za oktober: 7,10—7,07½ hr. (7,20 hr.),
za december: 7,10 hr.

Placzischiny w spinkach **ha** placzischiny tydźenskich wikow. Hódźej pak žane nałwarschtowane njejschu, **ha** njepschemjenichu.

Wiki w Lubiju.

Pschenizy 9,50—9,90 hr. (9,70—10 hr.), rožki 7,60 hacź 7,90 hr. (7,70—8 hr.), jeczmjeń nałetni 8—9 hr., wowsh starzy — (7,60—7,80 hr.), nowy 6,40—6,60 hr., běrny zentnaŕ 2—2,50 hr., słoma **z** maschinu mlócżena 1—1,25 hr., pschenizna muka 17 hr. (17,50 hr.), rožna muka 13 hr. (13,25 hr.), pschenizne wotruby 5,70 hr., rožne wotruby 5,70 hr., butra 60—65 pf. (65—70 pf.), jeja 8—9 pf., twaroh 25 pf. (20 pf.),

Běrny punt 3½ pf., kał běły 5 pf. (4—5 pf.), cžerwjeny 8 pf., karoty 12—15 pf. (8—10 pf.), ljebda jedźna 12—13 pf. (13—15 pf.), kał **ja**drojty 10—25 pf. (10 hacź 30 pf.), kolrabi 5—12 pf. (5—10 pf.), porej 20 pf., kórti 6—8 pf. (4 pf.), łopa — (90 pf.), kał tikały — (12 pf.), jabłka 7—8 pf. (8 pf.), hruny 20 pf. (15—20 pf.), tomaty 7 pf. (5—6 pf.), hjelosć 8—10 pf. (5 pf.), radiśi 5—6 pf. (5 pf.), rjenjeń 5 pf. (5—10 pf.), jabłuka 5—12 pf. (5—20 pf.), měrnik 5—15 pf. (18 pf.), rěpa cžerwjena 5 pf., banje — (5 pf.), pěrschtika 5 pf., hrjeby — (35—70 pf.), trčn — (80 pf.), krušchwy 6—10 pf. (5—15 pf.), bośanki 10 pf., wino w tikach 20—28 pf. (20—25 pf.), brunjenje 20—40 pf., hušy sarjene 75 hacź 80 pf. (80 pf.), słowki 12—15 pf.

Wiki w Kamjenc.

Pschenizy 9,50—9,70 hr. (9,80—10 hr.), rožka nowa 7,50—7,60 hr. (7,70—7,80 hr.), jeczmjeń nałetni 8,50 hacź 9 hr., jeczmjeń nałwarschti 7,50—8,25 hr., wowsh 6,50 hr., pschenizna muka 20 hr. (21 hr.), rožna muka 60 proz. 12,75 hr., 70 proz. 12 hr. (12,75 hr.), pschenizne wotruby 5—5,40 hr. (5,30—5,60 hr.), rožne wotruby 5,50—6 hr. (5,70—6,20 hr.), syno 2—2,25 hr., słoma flótna 1,30—1,50 hr.), **z** sałatonju 1,20 hr., běrny běły zentnaŕ 2,50 hr., słowki 13 pf. (10—12 pf.), brěschki 30 pf. (30—40 pf.), butra 1,30 hr. (1,20—1,30 hr.), jeja 9 pf., jabłuka 5—20 pf., hušy sarjene 70—75 pf., kał běły 6—7 pf., cžerwjeny 10 pf., **ja**drojty 8—30 pf., łohoda jedźna 15 pf., wino w tikach 30—40 pf., sjeno 3 pf. 25 pf., punt 10 pf., brušnjenje 35 pf., trěši 60 pf., hacź 70 pf., bune selene 20 pf. (15 pf.), ßolatej lisčat 1—8 pf., kórti pf. 35 pf., łopa 80—120 pf., marchej nowa 8 pf., radiśi 7 pf. walcźk, rjeńkej 8 pf., tomaty 8 pf. punty 20 pf. (20 pf.).

Prošata 7—13 hr. (8—14 hr.), běhaki 20—25 hr. (23 hriwnow).

Wiki w Khorjezwsu.

Mjaso **ha**wjaze 70—90 pf., cželcze 70—110 pf., ja**ja**se 90—110 hr., **ha**winjaze 70—100 pf.

Jeja 9—10 pf. (9 pf.), hus 115—125 pf., twaroh 25 pf., łany wolij 80 pf., liny 1—1,20 hr., schcžuki 1 hr., karpy 80—90 pf. (85—90 pf.), hołbje mjaze 50—80 pf., kury žive 1,80—2,50 hr., **ha**pony žive 2—3,50 hr. —

Kórti 10 pf. schtuka (5 pf.), kolrabi 5—10 pf., marchej 10 pf., tomaty 5—10 pf., bośanki 10—15 pf., wino w tikach 30—40 pf., łohoda jedźna 15 pf., brěschki 30 pf. hacź 40 pf. (35—40 pf.), kał **ja**drojty 30—40 pf., cžerwjeny 10 pf., běły 7½ pf., wirśinjenoju 15 pf. (7½ pf.), bune selene 30 pf. (10—12½ pf.), ßolatej 5—10 pf., trěn 30—35 pf., radiśi walcźk 5—10 pf., zybła 10 pf., krušchwy 15—30 pf. (20—35 pf.), běrny zentnaŕ 2,50 hr., 10 puntow 30 pf., słowki 15—20 pf. (10—20 pf.), jabłuka 15—30 pf., brunjenje 40 pf. (50 pf.), prawcźki 60 hacź 80 pf., hmorže 30 pf. (30—40 pf.), kurjatka 80 hacź 35 pf., kołaki 25—30 pf. (30 pf.), hušy sarjene 80 hacź 100 pf. (80—100 pf.), kaczki 90—120 pf. (100 pf.), hacź 120 pf., kurwoty 60—100 pf. (40—120 pf.), hołnik 40—120 pf., jeleń 40—120 pf., dźiwoje twinjo 50 hacź 100 pjenjezkow.

Placzischiny w spinkach **ha** placzischiny tydźenskich wikow. Hódźej pak žane nałwarschtowane njejschu, **ha** njepschemjenichu.

Swinjaze wiki w Khorjezwsu.

Pschinjeschli běchu 1057 prošatow a 185 běhakow. Wone placzachu:

Prošata: małe 5—7 hr.,
hrěnje 7—9 hr.,
wulke 9—11 hr.

Běhaki: małe 11—28 hr.,
hrěnje 28—43 hr.,
wulke 43—62 hr.

Wiki klazachu, placzischiny **ha** njepschemjenichu.

Wiki rěznoho skotu wječera w Drježdżanach.

Skotu njeběchu pschewjele pschihnali, ale tola wiki klazachu. Małeje pschedewachu **ha** cžežke tučne swinje. Dewak běchu placzischiny swini trochu sesłabjene. Cžesko **ha** tara cžežko pschedewachu, tola sałkowachu potajne placzischiny.

Placziny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo w tunach abo tunach ky, nowaki 10 ...

Placziny po złotej hriwnje

	21. 9.	28. 9.		29. 9.	30. 9.
Pschenica	206-208	205-207	puny	—	—
rožka	157-159	157-159	woka	17,9-20,0	17,7-20,0
jeczmjeń, nal.	—	—	modre łupiny	—	—
jeczmjeń wowsa	174-184	174-184	žołte łupiny	—	—
kukurica	134-139	134-139	seradźella	—	—
pšeńc. muka	25,5-29,2	25,5-29,2	rapa. wosuška	—	—
rožna muka	20,6-23,3	20,7-23,3	łany wosuk	13,9-19,5	10,3-10,5
pš. wotruby	9,7-10,1	9,7-10,1	such. truhanaś	1,90-1,50	1,90-2,50
rožne ..	8,50-8,90	8,5-8,9	w rnj. skrubk	13,8-14,2	13,8-14,2
raps	—	—	syno, 50 kg	1,90-2,25	1,90-2,25
hróch Viktor	21,0-24,0	21,0-24,0	rožna słoma	0,65-0,80	0,65-0,85
lane symjo	—	—	pšeńc. „	1,45-0,60	0,50-0,60
pjeluški	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,50-0,60
			jačna „	0,45-0,60	0,50-0,60

Płaćizny rěznego skotu na Drježdżańskich skótnych wikach.

29. septembra

8 wol., 24 byk., 17 kruw., 47 jałowje, 583 ćelat, 118 wowc., 450 swini.

Płaćizny za

kruwy: 1. 26—30, 2. 21—25, 3. 14—20; 4. 10—12;
ćelata: 2. 45—50, 3. 38—44, 4. 33—36, 5. —;
swinje: 1. 44—45, 2. 43—44, 3. 40—42, 4. 38—39.

Cyrkwinske powěsće

19. njedźela po swj. Trojicy, 2. winowca 1932.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodź. Bože wotkazanjo (serbske): farař Tišer, dop. ⅛9 hodź. serbska a ¾10 hodź. němska Boža služba: farař Kapler. — Wutoru pop. žonjace towarstwo w Měšćanskej zahrodźe.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje, při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wječor ⅛8 hodź. žnjowy dźakny swjedźeń. — Wutoru pop. w 4 hodź. ma sotra Emma biblisku nutrnosć za žony, wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rozsudź. křesćanstwo za młodźencow a srjedu tehorunja za młode holcy. Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć. — Pjatk wječor we 8 hodź. zhromadźizna sobustawow. — Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kumwałdźe biblisku nutrnosć za žony, póndźelu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Kumwałdźe (Hempel), wutoru we Zemicach a srjedu w Biskopicach, pjatk wječor ⅛8 hodź. bibliska nutrnosć za žony w Hornjej Hórcy (sotra Emma).

Z Barta.

Rano we 8 hodź. němska Boža služba, dop. ½10 hodź. serbska Boža služba, ¾11 hodź. dźěćikemšenje. — Zběrka za evangelski zwjazk. — Pop. w 4 hodź. změje farař Handrik-Poršiski němsku spowědź a Bože wotkazanje. — Wutoru pop. w 3 hodź. měsačna zhromadźizna žónskeho towarstwa.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bójc serbsku spowědź, duchowny Böttger we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

Kermušu (póndźelu) změje farař Bóje rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Na woběmaj dnjomaj zběrka za našu cyrkej.

Srjedu wječor we 8 hodź. bibliske rozrěčowanje evang. towarstwa młodźencow. — Štwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holcow. — Pjatk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć pola Dučkec w Kózłach.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ⅛9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. křećeńske kemšenje, ¼4 hodź. hudźbna nutrnosć pozawnoweho khóra w Rachlowje. — Wutoru wječor ⅛8 hodź. žónske towarstwo pola Dietrichec.

Wumrěł: Khorla Arnošt Kmoch, kubler we Lusku, 54 lět, 11 měs. a 18 dnjow stary.

Z Budyšinka.

Dop. w 9 hodź. so serbske prědowanje čita, ½11 hodź. je kemšenje za mjeńše dźěći w cyrkwi.

Z Hodźija.

Boža služba so wo poł hodźiny pozdźišo započnje. Farař Voigt změje rano ⅛8 hodź. němsku spowědź, farař Wjezař dop. ⅛9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za evangelski zwjazk.

Z Huski.

Pjatk 30. 9. wječor we 8 hodź. přihotowanje na dźěćikemšenje.

Njedźelu rano we 8 hodź. serbske prědowanje, dop. ½10 hodź. němske prědowanje, ½11 hodź. dźěćikemšenje, pop. w 3 hodź. křećenje. — Srjedu žónske towarstwo pola Kasperec.

Z Hrodźišća.

Rano ⅛8 hodź. němski hamt, dop. ⅛9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za evangelski zwjazk. Připołdnju ¼12 hodź. dźěćikemšenje.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boža služba. Zběrka za ev. zwjazk.

Z Khwaćic.

Rano ⅛8 hodź. němska spowědź, dop. ⅛9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje, ¼12 hodź. dźěćikemšenje.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. je němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka.

Z Kotec.

Dop. ½11 hodź. němske prědowanje (stud. theol. Konik z Bonnskeje university).

Z Malešec.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ⅛9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za łužiski skutk lubosće.

Z Minakała.

Rano w 7 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža služba (85. narodniny statneho presidenta v. Hindenburga so sobu swjeća). — Pop. w 4 h. křećeńska Boža služba. — Pop. w 5 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu a z Božim wotkazanjom w Psowjanskej šuli.

Zemrěła: Marja zwud. Skodźina rodź. Handrickec, rentudostawarka w Khrósce, 72 lět, 5 měs. a 9 dnjow stara.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. (Zběrka za evangelski zwjazk). — Pop. w 3 hodź. serbske a w 4 hodź. němske kemšenje w Zarěču. — Štwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych hólcow na farje.

Pokhowana: Madlena Gustla Sendźina rodź. Wjackec, wumjeńkarka w Njeswačidle, 66 l., 11 m. a 24 dnjow stara.

Z Nosaćic.

Dop. ⅛9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boža služba. Kolekta za Evangelski Zwjazk.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Dźěćikemšenje w Poršicach ½10 hodź. za mjeńše dźěći. Pop. w 2 hodź. serbske kemšenje a Bože wotkazanje w Boščanskej šuli.

Z Rakec.

Dop. ⅛9 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. serbska Boža služba. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańša nutrnosć.

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. prědowanje (stud. theol. Arnošt Konik z Bonna).

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, dop. we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske kemšenje. Kolekta. Pop. ½= hodź. Boža služba w Lěskej.

Seršenje

Schtóž je ras trjechił do wožow, tón wě, kak to cjini, hdyž žu wožy rošnjewane. Ale hórsche žu hischcze scherschenje. Wone žu tschkróć wjetsche dyžli wožy.

Sserbske pschihłowo praji: „Tši scherschenje sacžerja wulkeho muža.“ Ale je hischcze hórje. Tši scherschenje móža žamo cžłowjeka moricj.

Scherschenje w naschich žerbskich pschihłowach a prajenjach sdyla ważnu rólu hraje. Wo słym abo hněwnym cžłowjeku žo praji, so je kaž scherschenje a scherschenicj abo rošscherschenicj réka tak wjele, kaž hněwacj abo rošstobicj.

Ale scherschenje njejžu ani tak słótne njewuschne potwory. Wone žu nimo měry fajimawe a hdyž ras pohladamy do jich stata, do scherschenischcza, mózemy tam widžecj a póznacj wschelako fajimaweho.

Je nalěcžo. Sstónczko wabi wschě stworjenja j jich sthowa. Nij jenož žadosej sa powětrom a žwětłom cžeri je, ale tej — lubosej.

Se žwojeho sthowa njes mochom a preskočom, sespodły sory abo kamjenja wulěse scherschenjaja matka. Je jena j tych nětkotrych, kij žu wot lońscheho lěta wyschc wostałe. Někotre wopłodźene scherschenje pschesymuja, so bychu nałěto sałožiłe nowy stat. Pytaju žej kolčny schtom abo prósdny kołcj, so bychu tam twarile sakładnu pauku. Jenoj jenicžku banku matka žama twari. Do njeje njeje jejka, j kotrejž wulkeju wschědne scherschenje-dźěłacjerki. Tute potom koło wokoło natwarjeja mnohe druhe banki. Pschiprawjeja je j někajkeje drjewiny, j wothromtanych drobnych kusow drjewa, smětschanych je slinami. Ssu cžerikischke kaž papjera ale wiselne a krute. Zyle scherschenischcžo wobsteji j kudźełojteho płajischcza, kij ma 6—8 bankowych „połkhodow“. Mjes połkhodami namakaju žo khóbły je stołpikami. Je to hotowe hrodźischcžo w prawym swyšłe słowa. Stajnje j wrotow tuteho broda jadźeraju žo wócžka scherschenjazych žirajerjow a běda zujenu scherschenjej, kotrejož po wóni hnydom špórnaju. Jeho wobmuchaju, wobmałaju a hnydom won cžišnu.

Běda pak też druhemu wjetschemu swérjecžu, běda też cžłowjekej, kij žej swéri, kajcž měr. Strażnik trubi, nastawa schmjatanza a njerwojenza, scherschenje žo je žwojim jědojtym žahadłom dadża do nadpadnika a ichtóž njemóže j cžałom wucjeknjcj, tón nješcžo naihoni.

Wjetschina wobydlerjow scherschenischcza dyrbi robocžicj, robocžicj, robocžicj, bóniž w pózńjenju njeje žo dopjelnił jich nadawk a potom mrěja. W scherschenischczu bywaju nimo błowneje matki też błischcze někotre druhe matki, kij njeběchu njewupłodźene jejka. Je dale cjerpja w scherschenischczu. Dale žo w scherschenischczu też namakaju někotre truty. Truty a matki ženje njedźěłaju. Wone jenoj žo wěnuja rosmnoženju. Ssu to potajkim jenoj wuživarjo. Ale wschak žu scherschenje sbyła jenoj wuživarja. Hdyž žedża tak na kruschwje a žej žłodźicj dadża, to hnydom widžischch, kak khłóschcze wone žu a j kajkimi wotschewjenjom po jědži žej hubu, małaja a nózki rjedża. Kak žu pyschne a marne!

K winowatosćam dźěłazych scherschenjow žłuscha też, cjerwje w bańkach kormicj, jich njerjad wotstronicj a hdyž žu dorosćene, jich bańki i wócžom sawodźecj. Sa někotre dnjowe młode scherschenjatka wulěsu. Potom wulětuja won do błischcze njestatneho žwěta j jeho strachanu. Scherschenjatka žu błischcze jara měrnime a žo jenoj rosškobjeja, hdyž kałasch do jich scherschenischcza.

Tuj to njeczłuscze, ně! Sprěnja je to strajchne a potom, kak by wam było, hdy by něchtó chcył wam jničicj domcej!? Njebyschcze wy žo też rošskobili a „tošscherschenili?“

Hdyž pschikhadża nasyma se žwojimi symnymi dnjemi a nozami, rospada scherschenischcžo. Dźełaze scherschenje a truty žu žwój nadawk dopjelnile a hinu. Wostanu jenož te někotre wopłodźene matki, kotrejž nadawk je po prastarym sakonju rozmnožowacj ród. Wone wostanu žiwe, wone žo sałožu, so bychu pschesymowałe. Pschińdźe-li nałěto, wotpjetuje žo wschitko znowa. Kóžda wopłodźena scherschenjaza matka, kotraž je derje pschesymowała, sałoži nowe cžite scherschenischczo a běda wcžipnemu abo słótnemu cžłowjekej, kij kala do scherschenischcza. Budźcže warnowani! Dopomnju na — jědojte žahadło!

„Dži, Pětrko“, praji macj žwojemu makemu žynkej, „dži a wumyj žo, wschak wšch, so dženża cjeła pschińdże.“

„Ach, macži, hdyž pak cjeła nětk njepschińdže“, mění Pětrk.

Rjowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerjec w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: Jurij Dučman w Budyšinje. — Za nawěstki: G. Jaworski w Budyšinje.

W Němskej najbóle kupowana margarina

Nětk dostanjeće ke kóždemu ½ pt. Sanella-margariny rjany pisany sportski wobraz — też z olympijady. A k załěpjenju „Ručnu knižku za sport“, kniha z wokolo 1740 pokazowacymi słowami a wjele rekordnymi tabelami. Dostanjo wot „Sanella“, Postfach 125, Berlin C 2, za 70 pj.

herausfordernde Billigkeit

IM GROSSEN HERBST-VERKAUF

Podobne kaž na wobrazu, dobra znamka **6.90**

Brune, wopr. boxcalf, originalne Goodyear-Welt **8.95**

žonjace zwjeršne stupnje
II. wuběr., brune a čorne, moiré-gumi za wšě pjeńki z elegantnym zapinanjom
2.25

žonjace stupnje ze spinku **3.80**
čorny velour, tež pumps z pyšnym wudebjenjom we wšěch wulkosćach

žonjace lakowe stupnje ze spinku **3.95**
tež pumps, z rjanym nowočasnym wudebjenjom we wšěch wulkosćach

žonj. stupnje ze spinku **2.75**
brune, wudebjene, połwysoke pjeńki hr. 3.45, hładke, čorne

mužace nizke stupnje **3.95**
čorna koža, gumijowe póduše a powyšene pjeńki, wulkosć 39—45

Mnžace sportske stupnje **13.90**
brune „Waterproof" najlěpše bayersk. kaikost. dźěło, wosebite němske hódnotne dźěło

mužace nizke stupnje **4.90**
brune a čorne, nowočasne formy

mužace šnór. stupnje a ze spinku (do dźěła) čorne, přihódna forma **4.95**

Kordowe tofle **79**
ze such. filcom a kož. pódušemi, 36-42

Sokolske stupnje, brune a čorne k šnórowanju z přilatymi, čornymi, gumijowymi pódušemi, 35—42 **120**, 22—34 **85 pj.**

Loewenstamm

stajnje tunjo!!

PRUSSER

rózk Žitnych wikow
pali dżensa
prawy abessinski mokka
punt 3.50 hr.
Mexiko-Maragogype
punt 3.00 hr.
Měšenja
punt 2.00, 2.40, 2.80, 3.20, 3.60. 4.00 hr.

Kedźbu! Kedźbu!
Frömterec składnostne kupje
w Budyšinje a w Rakecach

300 p. škórnjow po 10.—
200 p. doth škórnjow po 11.50
500 p. toflow wot 35—65 pj.
500 p. domjacych a filcowych stupnjow tunjo
100 p. mužacych, žonjacych a dźěćacych wobućow, jenotliwych porow atd.
100 krutych, podšitych zymskich jupow 8—12.00
50 dźěć. wobleków, jen. 7—9.00
Dźěćace drjewjane stupnje z howjazeje kože 1.00—1.50
Wobleki, kholowy, aktowe toše
Bólkopanske stupnje
spodźiwnje tunjo
Šeslonki z ruk. ručne dźěło 30.—
Wučahow. blida „ „ 26.—
Wjele druhich wěcow směšnje tunjo na składze!

Niedźelu wotewrjene!

W Budyšinje
na Zwonkowej Lawskej hasy 12
w Rakecach
na Hłownej drózy
Wotewrjene 1. oktobra.

Frömterec
składnostne kupje
Što ma hnydom hotowe pjenjezy?
Cyle nowočasna kuchnja, běła lakowana, najl. kajkosće, je za směšnje tunju płaciznu jenoż 200.- hr.
na předań.

Jenotliwy kuchinski bufet, naturscy lašerowany, najlěpšeje kajkosće, cyle nowočasny, je za jenoż 100.- hr.
na předań.

Płyšowy sofa, kaž nowy, cyle nowočasny, wlosańcowy jenoż 75.- hr.
w Budyšinje
na Zwonk. Lawskej hasy 12

7 tunich dnjow
hač do 7. okt. 10% rabata!
Gardiny
Saty
Wupjerki
Jda Würkerowa rodź. **Erlerec**
Rózk Zwonk Lawskeje hasy 10

Maćerka, dźensa kupuješ mjaso a kołbasu
na Nowej hasy
wot Kamjentneje hasy na lěwo
Tam dostanješ najlěpše
swinjace mjaso pt. 70 a 80 pj.
kotlety a hrjebjeń 90 pj.
ćelace mjaso 70 a 80 pj.
jěrcheń 85 pj.
rolady 90 pj.
howjaz. jedźbinu (Lende) 1.20
warj. pleco ¼ pt. 35 pj.
kołbuikowu kołbasu ¼ 20 pj.
warj. pólsku kołbasu ¼ 20 pj.
sykane mjaso ⅓+½ pt. 80 pj.
plećene kołbasy jena 20 pj.
dobru čornu kołbasu ¼ 25 pj.
Wosebje poručam moju dobru cyblo-jatrowu kołbasu ¼ 25 pj.

Paul Preusche
rěznistwo
w Budyšinje, Neugasse

Zacynkowane bowy
28 cm 0.80 hr.
Groć. běrnjace korby
1.15 hr.
Gustav Siegel w Budyšinje
na Zadnej Bohatej hasy 15

Weineltec konditarńja

prjedy **Rud. Biesold** **w Budyšinje**

rady wopytana kofejownja na Bohatej hasy

Wšědnje wot runo 7 hodź. wotewrjene. **Telefon 3286**

Stark sein schlank erscheinen durch K.F. MANTEL
ges. gesch. Marke Nr. 359 838

Za sylne, tołste postawy
hotowe — kaž po měrje.
Chcećе-li sebi čas, hněwanje a pjenjezy zalutować, potom spytajće z jenym
K. F.-mantlom.
Hłowna předawarnja za Budyšin
Paul Otte
na Žitnej hasy 10.
Najwjetši skład žonjacych mantlow w Budyšinje a dalšej wokolinje.
Njedźelu wotewrjene.

Holca,
nic młódša hač 18 lět kotraž może tež dźěje so wuča w Khelnic 23

Za běrnyzběranje
poručam najlěpše, přenjojtne
howjaze mjaso
wot 70 pj.
kaž tež
ćelace a swinjace mjaso.
Wosebje dobra
čorna, běła a metlkołbasa wot 60 pj.
Eugen Petrich
na Kotołskej hasy, pódla Ehape

Mužace a žonjace
ballonowe koło
nowe, tunjo na přepad
Klingst na Hošic hasy 17.

Maće-li bolace nohi?
Bolosće, swjerbjenje, kalan.e, palenje? A njeje wam ničo pomhało, potom wužijće tysacekróć wupruhowanu „Sudagkremu". Wuspěch je překwapjacy. Płać. z hr. Na předań w Hrodowskej haptycy na Hošic hasy w Budyšinje.

Gumij za koła
we wulkim wubjerku jara tunjo pola
Br. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Najlěpše a najtuńše
jězdne koła a šijace mašiny
dostanjeće přeco hišće we
Witekec kolesow. domje w Sći'ecach

Njekupujće němske protyki!
Stary „Předźennk" je hižo na puću!

Za zrudobu a wjesele
namakaš khartki wšelakeje družiny w Serbskej kniharni w Budyšinje